

W. F. Johnson (Owner)

Προλετάριοι όλων τῶν χωρῶν, ἐνωθεῖτε!

ΛΕΝΙΝ

ΑΠΑΝΤΑ

ΠΛΗΡΗΣ ΕΚΔΟΣΗ

14

**Η ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ ΑΠΟ ΤΟ ΡΩΣΙΚΟ ΠΡΩΤΟΤΥΠΟ
ΚΑΙ Η ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΕΓΙΝΕ ΑΠΟ ΟΜΑΔΑ
ΕΛΛΗΝΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΩΝ ΜΑΡΞΙΣΤΩΝ**

**Η ΡΩΣΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ
ΕΓΙΝΕ ΜΕ ΑΠΟΦΑΣΗ
ΤΗΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ
ΤΟΥ ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΙΚΟΥ ΚΟΜΜΑΤΟΣ
ΤΗΣ ΣΟΒΙΕΤΙΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ**

ИНСТИТУТ МАРКСИЗМА-ЛЕНИНИЗМА ПРИ ЦК КПСС

В. И. ЛЕНИН

ПОЛНОЕ СОБРАНИЕ СОЧИНЕНИЙ

ИЗДАНИЕ ПЯТОЕ

ИЗДАТЕЛЬСТВО
ПОЛИТИЧЕСКОЙ ЛИТЕРАТУРЫ
МОСКВА • 1972

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΜΑΡΞΙΣΜΟΥ - ΛΕΝΙΝΙΣΜΟΥ ΤΗΣ ΚΕ ΤΟΥ ΚΚΣΕ

Β. Ι. ΛΕΝΙΝ

ΑΠΑΝΤΑ
ΕΚΔΟΣΗ ΠΕΜΠΤΗ

ΤΟΜΟΣ

14

Σεπτέμβρης 1906 — Φλεβάρης 1907

ΕΚΔΟΣΕΙΣ «ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΕΠΟΧΗ»
ΑΘΗΝΑ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Ἐο δέκατος τέταρτος τόμος τῶν Ἀπάντων τοῦ Β. Ι. Λένιν περιλαβαίνει τὰ ἔργα πού γράφτηκαν ἀπό τό Σεπτέμβρη τοῦ 1906 ὡς τό Φλεβάρη τοῦ 1907.

Ἡ πολιτική κατάσταση, πού εἶχε διαμορφωθεῖ ἐκείνη τήν ἐποχή στή Ρωσία, χαρακτηριζόταν ἀπό τή συνέχιση τῆς ὕφεσης τῆς ἐπανάστασης καί τήν ἀνάπτυξη τῆς ἐπίθεσης τῆς ἀντεπανάστασης. Μετά τή διάλυση τῆς Ι Δούμας καί τῶ τσάκισμα τῶν ἐξεγέρσεων τοῦ Ἰούλη στό Σβεαμπόργκ καί στήν Κροστάνδη ἡ τσαρική κυβέρνηση δυνάμωσε τούς διωγμούς, συγκρότησε ἕκτακτα στρατοδικεῖα γιά νά τιμωρήσει σκληρά τούς ἐπαναστάτες ἐργάτες καί ἀγρότες. Οἱ ἐνωμένες δυνάμεις τῆς κυβερνητικῆς καί τῆς ἀστικῆς ἀντίδρασης ρίχτηκαν πρῶτ' ἀπ' ὄλα ἐνάντια στό προλεταριάτο καί στήν ἐπαναστατική του πρωτοπορία, στό κόμμα τῶν μπολσεβίκων. Οἱ κεφαλαιοκράτες ἐξαπόλυσαν ἀποφασιστική ἐπίθεση ἐνάντια στήν ἐργατική τάξη, πραγματοποιώντας μαζικά λόκ-ἄουτ. Ἡ βιομηχανική ὕφεση, οἱ διωγμοί τῶν ἐργατῶν ἀπό τήν κυβέρνηση ὀδήγησαν στήν ὑποχώρηση τοῦ ἀπεργιακοῦ κινήματος. Τό τελευταῖο τρίμηνο τοῦ 1906 ὁ ἀριθμός τῶν ἀπεργῶν ἔπεσε στίς 63 χιλιάδες, πράγμα πού ἀποτελοῦσε τά 13% τῶν ἀπεργῶν τοῦ δεύτερου τρίμηνου τοῦ ἴδιου χρόνου. Ταυτόχρονα παρατηρήθηκε ὕφεση καί στό ἀγροτικό κίνημα: ἀπό τό Μάη ὡς τόν Αὐγουστο τό κίνημα εἶχε ἀγκαλιάσει 250 νομούς, ἐνῶ τό Σεπτέμβρη μέ Δεκέμβρη 72.

Ἡ ἀστικοδημοκρατική ἐπανάσταση ὑποχωροῦσε, ὅμως δέν εἶχε ἀκόμη κατασταλεῖ ὀριστικά. Οἱ ἐργαζόμενες μάζες τῆς Ρωσίας, πού εἶχαν ξεσηκωθεῖ στόν ἀγῶνα, ὑποχωροῦσαν δίνοντας μάχες. Στίς πολύπλοκες συνθήκες ὑποχώρησης τῆς ἐπανάστασης παρατηροῦνταν μερική ἀναζωογόνηση τοῦ ἐπαναστατικοῦ κινήματος, γίνονταν ὀρισμένες προσπάθειες ἀπό

τούς ἐργάτες καί τούς ἀγρότες νά σταματήσει ἡ ὑποχώρηση. Ὁ Λένιν, οἱ μπολσεβίκοι θεωροῦσαν τίς συνθήκες πού εἶχαν ἀλλάξει σάν προσωρινή κάλμα πρὶν ἀπὸ τὴν καινούργια ἐπαναστατική ἄνοδο.

Ὁ Λένιν, γιὰ ν' ἀποφύγει τούς διωγμούς τῆς τσαρικήσ κυβέρνησης, ζεῖ ἐκείνη τὴν περίοδο στὴ Φιλλανδία καί κάνει πολλή δουλιὰ στὸν τομέα τῆς καθοδήγησης τοῦ κόμματος. Κατευθύνει τὴ δουλιὰ τῆς Κομματικῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Πετρούπολης, κρατάει ἐπαφή μὲ τίς ἄλλες ἐπιτροπές, μιλάει στίς κομματικές συνδιασκέψεις καί συσκέψεις, καθοδηγεῖ τὸν παράνομο καί νόμιμο μπολσεβικικό τύπο.

Ὁ τόμος ἀρχίζει μὲ τὸ ἄρθρο «Ὁ παρτιζάνικός πόλεμος», ὅπου ὁ Λένιν, ἀναλύοντας τὴν πείρα τῆς ἐπανάστασης στὴ Ρωσία, γενίκευσε τίς διάφορες μορφές τοῦ ἐπαναστατικοῦ κινήματος, ἀπὸ τίς σκόρπιες οἰκονομικές ἀπεργίες τῶν ἐργατῶν ὡς τὴν Πανρωσική πολιτική ἀπεργία, ἀπὸ τὴν εἰρηνική κοινοβουλευτική πάλη ὡς τὴ μαζική ἔνοπλη ἐξέγερση. Στὴν ἐργασία αὐτὴ ὁ Λένιν διατύπωσε τίς βασικότερες θέσεις ἀπὸ τίς ὁποῖες πρέπει νά ξεκινᾷ ὁ κάθε μαρξιστής, ὅταν ἐξετάζει τὸ ζήτημα τῶν μορφῶν τῆς ἐπαναστατικῆς πάλης. Ὁ Λένιν ἔδειξε ὅτι ὁ μαρξισμός δέν περιορίζει τὸ ἐπαναστατικό κίνημα σὲ μιὰ ὁποιαδήποτε καθορισμένη μορφή, ἀλλὰ παραδέχεται τίς πῖο διαφορετικές μορφές πάλης, πού ἡ ποικιλία τους καθορίζεται ἀπὸ τὴν ἀνάπτυξη τοῦ ἐπαναστατικοῦ κινήματος καί τὴν πολιτική συνειδητότητα τῶν μαζῶν, ἀπὸ τὴν ὄξυνση τῆς οἰκονομικῆς καί πολιτικῆς κατάστασης. Ὁ Λένιν ἀποκάλυψε τὴ σπουδαία μαρξιστική θέση, ὅτι τὸ ζήτημα τῶν μορφῶν πάλης, πρέπει νά ἐξετάζεται μὲ βάση τίς συγκεκριμένες ἱστορικές συνθήκες. Σχετικὰ μ' αὐτὸ ἔκανε βαθιὰ ἀνάλυση τοῦ παρτιζάνικου πολέμου, σάν μιὰ ἀπὸ τίς μορφές τῆς ἔνοπλης πάλης τοῦ προλεταριάτου. Ὁ Λένιν ἔκανε αὐστηρὴ κριτικὴ στοὺς μενσεβίκοις γιὰ τὴ στάση τους ἀπέναντι στὸν παρτιζάνικό πόλεμο, γιατί οἱ μενσεβίκοι, ὅπως καί οἱ ὀπορτουνιστές τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης, ἀποκαλοῦσαν τὸν ἐπαναστατικό παρτιζάνικό πόλεμο ἀναρχισμό, μπλανκισμό, τρομοκρατία, ἐνέργειες μεμονωμένων ἀτόμων, ξεκομμένων ἀπὸ τίς μάζες, πού ἀποδιοργανώνουν τὸ ἐργατικό κίνημα. Ὁ Λένιν ὑπογράμμισε ὅτι ὁ παρτιζάνικός πόλεμος δέν ἔχει καμιὰ σχέση μὲ τὴν τρομοκρατία, ὅτι τὸν πόλεμο αὐτὸ τὸν κάνουν οἱ ὀργανωμένοι ἐργάτες-μαχητές καί ὄχι διανοούμενοι συνωμότες. Ὁ Λένιν, ξεσκεπάζοντας τὴ φιλελεύθερη-ἀστική οὐσία τῆς μενσεβίκικης ἐκτίμη-

σης τοῦ παρτιζάνικου πολέμου, ἔδειξε ὅτι οἱ μενσεβίκοι προσπαθοῦσαν ν' ἀποτραβήξουν τή σοσιαλδημοκρατία ἀπό τήν καθοδήγηση τοῦ παρτιζάνικου ἀγώνα· ὅτι τό ἐπαναστατικό κίνημα δέν τό ἀποδιοργανώνει ἡ παρτιζάνικη δράση, ἀλλά ἡ ἔλλειψη ὀργάνωσης, ἡ ἀδέξια καθοδήγηση τῆς δράσης αὐτῆς. Πρέπει νά μάθουμε νά πολεμᾶμε, ἔγραφε ὁ Λένιν. Ταυτόχρονα προειδοποιοῦσε ὅτι τό κόμμα τοῦ προλεταριάτου δέν μπορεί ποτέ νά θεωρεῖ τόν παρτιζάνικο πόλεμο σάν τό μοναδικό ἢ τό κύριο μέσο πάλης, ὁ παρτιζάνικος πόλεμος πρέπει νά ὑποτάσσεται στίς ἄλλες μορφές πάλης. Τό ἄρθρο τοῦ Λένιν « Ὁ παρτιζάνικος πόλεμος » ἔχει μεγάλη σημασία γιά τό διεθνές ἐργατικό κίνημα, γιά τά προλεταριακά κόμματα πού παλεύουν γιά τήν ἐθνική ἀνεξαρτησία καί τή δημοκρατία.

Τό καλοκαίρι τοῦ 1906 ἡ τσαρική κυβέρνηση διάλυσε τήν I Κρατική δούμα πού δέν δικαίωσε τίς ἐλπίδες της καί διακήρυξε τήν ἀπόφασή της νά συγκαλέσει σύντομα τή II Δούμα. Στίς καινούργιες συνθῆκες οἱ μπολσεβίκοι ἀποφάσισαν νά πάρουν μέρος στή II Δούμα μέ σκοπό νά χρησιμοποιήσουν τό βῆμα της γιά τήν ἐπαναστατική ζύμωση καί γιά τό ξεσκέπασμα τῆς ἄπολυταρχίας καί τῆς ἀντεπαναστατικῆς ἀστικῆς τάξης.

Τό ζήτημα τῆς στάσης τῆς ἐπαναστατικῆς σοσιαλδημοκρατίας ἀπέναντι στήν κοινοβουλευτική πάλη ἀποκτοῦσε ιδιαίτερη σημασία. Ἡ ὀλόπλευρη ἐπεξεργασία τοῦ ζητήματος αὐτοῦ ἀπό τόν Λένιν ἦταν μεγάλη συμβολή στή θεωρία τοῦ μαρξισμοῦ. Σέ μιά σειρά ἄρθρα τοῦ τόμου αὐτοῦ, καί ιδιαίτερα στό ἔργο « Ἡ σοσιαλδημοκρατία καί οἱ ἐκλογικές συμφωνίες » ὁ Λένιν διευκρίνισε ὅτι οἱ μπολσεβίκοι, ἀναγνωρίζοντας ὅτι εἶναι ἀπαραίτητη ἡ χρησιμοποίηση τῆς κοινοβουλευτικῆς μορφῆς πάλης, τήν ὑποτάσσουν στά γενικά συμφέροντα τοῦ ἐργατικοῦ κινήματος καί στά ιδιαίτερα καθήκοντα τοῦ προλεταριάτου στήν ἐπανάσταση, χρησιμοποιοῦν τήν κοινοβουλευτική πάλη σάν μέσο γιά τήν πολιτική διαφώτιση τῶν μαζῶν καί τό ξεσκέπασμα τῆς πολιτικῆς τῆς ἀπολυταρχίας καί τῆς ἀστικῆς τάξης. Σέ ἀντίθεση μέ τά δυτικοευρωπαϊκά κράτη, στή Ρωσία δέν ὑπῆρχε σύνταγμα, δέν ὑπῆρχε ἓνα καθιερωμένο κοινοβουλευτικό καθεστώς, ὅλη ἀνεξαιρέτως ἡ ἐξουσία βρισκόταν στά χέρια τῆς τσαρικῆς κυβέρνησης. Γι' αὐτό τό λόγο ὁ Λένιν τόνιζε ὅτι στίς συνθῆκες τῆς ἀπολυταρχίας δέν εἶναι δυνατό ν' ἀποσπαστεῖ ἡ ἐξουσία ἀπό τά χέρια τῶν τσιφλικάδων καί τῆς ἀστικῆς τάξης μέ κοινοβουλευτικό τρόπο. Τό κα-

θῆκον τῶν μπολσεβίκων ἦταν νά ἐξηγοῦν στούς ἐργάτες καί τούς ἀγρότες ὅτι κύρια μορφή ἐξακολουθεῖ νά παραμένει ἡ ἐπαναστατική πάλη τῶν πλατιῶν λαϊκῶν μαζῶν. Οἱ μπολσεβίκοι ξεσκέπαζαν ἀμείλικτα τόν «κοινοβουλευτικό κρετινισμό» τῶν μενσεβίκων, πού θεωροῦσαν τόν κοινοβουλευτισμό σάν τό μοναδικό καί τό κύριο μέσο πολιτικῆς πάλης σ' ὅποιεσδήποτε συνθήκες.

Ἐν τῷ Λένιν δίδασκε τό κόμμα νά παίρνει σοβαρά ὑπόψη του τίς τάσεις ὅλων τῶν δυνάμεων πού δροῦν στήν πολιτική, γιά νά καθορίζει σωστά τήν τακτική του. Ἡ ἀλλαγή τοῦ συσχετισμοῦ τῶν τάξεων στήν πορεία τῆς ἐπανάστασης, ἡ πολύπλοκη κατάσταση τῆς πάλης στή Δούμα ἀπαιτοῦσαν ἀπό τή σοσιαλδημοκρατία νά καθορίσει μέ ἀκρίβεια τή στάση της ἀπέναντι στά μή προλεταριακά κόμματα. Στά ἄρθρα «Προσπάθεια ταξινόμησης τῶν ρωσικῶν πολιτικῶν κομμάτων», «Ἐτοιμάζεται νέο πολιτικό πραξικόπημα», «Πῶς νά ψηφίσουμε στίς ἐκλογές τῆς Πετρούπολης» καί σέ ἄλλα, ὁ Λένιν ἔδειξε ποιὰ εἶναι ἡ διάταξη τῶν ταξικῶν δυνάμεων πού διαμορφώθηκε ὕστερα ἀπό τήν ἐπανάσταση, ποιές εἶναι οἱ πραγματικές τάσεις καί τά πραγματικά συμφέροντα τῶν διάφορων τάξεων καί κομμάτων. Ὁ Λένιν, δίνοντας ἐπιστημονικό ταξικό χαρακτηρισμό στά πῶς σημαντικά πολιτικά κόμματα τῆς Ρωσίας, τόνιζε ιδιαίτερα τόν ἐξαιρετικό ρόλο τῆς ἐπαναστατικῆς σοσιαλδημοκρατίας, τοῦ μοναδικοῦ ἐργατικοῦ κόμματος, πού καί ὡς πρός τή σύνθεσή του καί ὡς πρός τίς αὐστηρά συνεπεῖς προλεταριακές ἀντιλήψεις του εἶναι τό μοναδικό κόμμα τοῦ συνειδητοῦ καί μαχόμενου προλεταριάτου καί ὑπερασπίζει τά συμφέροντα τῶν ἐργαζομένων.

Μεγάλο μέρος στίς ἐργασίες τοῦ Λένιν ἀφιερώνεται στό χαρακτηρισμό τῶν «ἐργασιακῶν» κομμάτων (τῆς Ἐργασιακῆς ὁμάδας, τῶν ἐσέρων, τῶν ἐνέσων). Ὁ Λένιν ἔδειξε ὅτι σέ μιά τέτοια μικροαστική, ἀγροτική χώρα, ὅπως ἡ Ρωσία, εἶναι ἀναπόφευκτη ἡ δημιουργία ταλαντευομένων ιδεολογικά μικροαστικῶν «ἐργασιακῶν» κομμάτων, πού ἡ πολιτική ἀστάθειά τους ἀντανακλᾷ τήν ἀσταθὴ θέση τῆς μικροαστικῆς τάξης. Τά κόμματα αὐτά τά χαρακτηρίζει ἡ τάση νά συγχωνεύουν τόν προλετάριο μέ τόν μικροπαραγωγό, νά σκεπάζουν τίς ταξικές τους διαφορές, νά στηρίζονται μόνο στήν ἀγροτιά. Ἡ βασική μάζα τῶν τρουντοβίκων πάλευε ἐνάντια στούς τσιφλικάδες καί στήν τσαρική ἀπολυταρχία γιά γῆ, γιά δημοκρατία, δέν πάλευε ὅμως μέ σιγουριά, ἔπεφτε εὐκόλα στήν ἐπιρροή τῆς φιλελευ-

θερομοναρχικῆς ἀστικῆς τάξης. Τά «ἐργασιακά» κόμματα δέν ἦταν σέ θέση νά δημιουργήσουν μιά κάπως σταθερή καί μαζική ὀργάνωση, δέν ἦταν σέ θέση νά δράσουν μέ αὐτοτέλεια. Ὁ Λένιν, τονίζοντας ὅτι ἡ ἔκβαση τῆς ἐπανάστασης στή Ρωσία ἐξαρτᾶται σέ μεγάλο βαθμό ἀπό τήν πολιτική στάση τῶν μικροπαραγωγῶν, ἔδινε μεγάλη σημασία στή σωστή τακτική τοῦ προλεταριακοῦ κόμματος ἀπέναντι στά μικροαστικά κόμματα, καλοῦσε τούς μπολσεβίκους νά τά ἐπηρεάζουν μέ κάθε τρόπο μέ πνεῦμα προλεταριακό.

Μέ ιδιαίτερη δύναμη ὁ Λένιν ξεσκέπαζε τούς καντέτους, τό κόμμα τῆς φιλελευθερομοναρχικῆς ἀστικῆς τάξης, πού προσπαθοῦσε νά σπάσει τήν ἐνότητα τῶν ἐπαναστατικῶν-δημοκρατικῶν δυνάμεων καί νά βάλει τέρμα στήν ἐπανάσταση. Ὁ Λένιν ἔδειξε ὅτι ὁ καντέτος εἶναι ὁ ἀντιπροσωπευτικός τύπος τοῦ ἀστοῦ διανοούμενου καί τοῦ φιλελεύθερου τσιφλικᾶ ὅλες οἱ προσπάθειές του ἀποβλέπουν στή διαιώνιση τῆς ἀστικῆς τάξης πραγμάτων, στό σταμάτημα τῆς ἐπανάστασης μέσω τῆς συναλλαγῆς μέ τή μοναρχία. Ἡ προδοτική, ἀντεπαναστατική πολιτική τῶν καντέτων, πού ὠρύονταν ὑποκριτικά γιά «δημοκρατικές ἐλευθερίες», ἐνῶ στά κρυφά ἔρχονταν σέ συνεννόηση μέ τήν τσαρική κυβέρνηση, διαμορφώθηκε ὀριστικά στήν πορεία τῆς ἐπανάστασης. «Ἡ στολιπινική τρομοκρατία τῶν ἔκτακτων στρατοδικείων καί οἱ καντέτικες «μεταρυθμίσεις» εἶναι τά δύο χέρια τοῦ ἴδιου καταπιεστῆ», — ἔγραφε ὁ Λένιν ("Ἀπαντα, 4η ρωσ. ἔκδ., τόμ. 12ος, σελ.183). Ὁ Λένιν θεωροῦσε σπουδαιότατο καθῆκον τοῦ προλεταριάτου τό ἀμείλικτο ξεσκέπασμα τοῦ ψευτοδημοκρατισμοῦ τῶν καντέτων, τῶν «μορφωμένων» αὐτῶν προδοτῶν τῆς ρωσικῆς ἐπανάστασης. Ὁ Λένιν τόνιζε ὅτι σ' ὅλες χωρίς ἐξαίρεση τίς καπιταλιστικές χῶρες, οἱ ἀστοί πολιτικάντηδες ἐξαπατοῦν πάντοτε τό λαό, προβάλλοντας πρὶν ἀπό τίς ἐκλογές ριζοσπαστικά συνθήματα καί προγράμματα πού τά ξεχνοῦν τήν ἐπόμενη κιόλας μέρα τῶν ἐκλογῶν. Αὐτοαποκαλοῦνται «καί φιλελεύθεροι καί προοδευτικοί καί δημοκράτες, ἀκόμη καί « ριζοσπάστες-σοσιαλιστές», μόνο καί μόνο γιά νά πάρουν ψήφους καί νά ἐξαπατήσουν τό λαό» (σέ τοῦτο τόν τόμο σελ.149).

Ὁ Λένιν ἔδωσε ἀκριβή καί ὀλοκληρωμένο χαρακτηρισμό στά δεξιά κόμματα, στούς ὀχτωβριστές καί στούς μαυροεκτονταρχίτες. Ἐδειξε ὅτι ὁ ἀντιπροσωπευτικός τύπος τοῦ ὀχτωβριστῆ εἶναι ὁ μεγαλοαστός-ἐπιχειρηματίας, αὐτός δέν εἶναι ὁ θεωρητικός τῆς ἀστικῆς κοινωνίας, ἀλλά ὁ ἄμεσος ἀφέντης

της. Οί όχτωβριστές, πού είναι οί πίο άμεσα ένδιαφερόμενοι για τήν καπιταλιστική έκμετάλλευση, άπορίπτουν όλες τίς συνηθισμένες άξιώσεις τών καντέτων για «δημοκρατισμό». 'Η υπεράσπιση τής άπεριόριστης κυριαρχίας τής τσαρικής έξουσίας τούς ένώνει μέ τούς μαυροεκατονταρχίτες, τούς άνοιχτούς έχθρούς του λαού. Οί μαυροεκατονταρχίτες, έγγραφε ό Λένιν, είναι οί άμεσοι υπερασπιστές τής κυβέρνησης τών έκτακτων στρατοδικείων, παλεύουν μ' όλες τίς δυνάμεις τους για τή διατήρηση του σκοταδισμού, τής άμορφωσιās και τής καθυστέρησης του ρωσικού λαού. Τό προτσές τής δημιουργίας και ή δράση τών πολιτικῶν κομμάτων τής Ρωσίας ήταν μιά λαμπρή επιβεβαίωση τής μαρξιστικής θέσης σχετικά μέ τόν αντιλαϊκό χαρακτήρα τών άστικοτσιφλικάδικων κομμάτων.

Βασικό περιεχόμενο του τόμου αποτελοῦν τά έργα, όπου ό Λένιν ανάπτυξε και συγκεκριμενοποίησε τήν μπολσεβίκικη τακτική στην έκλογική καμπάνια για τίς έκλογές τής ΙΙ Κρατικής Δούμας και έκανε αυστηρή κριτική στην όπορτουνιστική τακτική τών μενσεβίκων. 'Ανάμεσα στα έργα αυτά είναι τά άρθρα «Γιά τούς συνασπισμούς μέ τούς καντέτους», «'Η νόθευση τής Δούμας από τήν κυβέρνηση και τά καθήκοντα τής σοσιαλδημοκρατίας», «'Η πολιτική κατάσταση και τά καθήκοντα τής εργατικής τάξης», «Τί στάση κρατοῦν άπέναντι στις έκλογές για τή Δούμα τά άστικά κόμματα και τό εργατικό κόμμα», οί προσοῦρες «'Η σοσιαλδημοκρατία και οί έκλογές για τή Δούμα», «Θά ακούσεις και του κουτου τήν κρίση... ('Από τίς σημειώσεις ενός σοσιαλδημοκράτη δημοσιολόγου)» και άλλα. Σέ όλα αυτά ό Λένιν έδειξε ότι ή έκλογική καμπάνια απεικόνισε καθαρά τίς δυό γραμμές τακτικής: τήν επαναστατική και τήν όπορτουνιστική. Οί μπολσεβίκοι θεωρούσαν ότι στην έκλογική καμπάνια καθήκον τους είναι νά εξηγήσουν στις μάζες τίς προγραμματικές θέσεις του κόμματος σχετικά μέ τήν ανάγκη τής πάλης για τήν ανατροπή του τσαρισμού. 'Η τακτική τών μπολσεβίκων σχετικά μέ τή Δούμα άβλεπε στην κατάκτηση από μέρος του προλεταριάτου τής ήγεμονίας στην πανδημοκρατική πάλη. Καθοδηγητική αρχή για τή συμμετοχή τους στην έκλογική καμπάνια οί μπολσεβίκοι θεωρούσαν τή διατήρηση τής πλήρους οργανωτικής και ιδεολογικής αυτοτέλειας του κόμματος του επαναστατικού προλεταριάτου. 'Ο Λένιν έβλεπε ότι τό καλύτερο μέσο για νά κερδίσει πραγματικά ή σοσιαλδημοκρατία τή σταθερή συμπάθεια και τήν εμπιστοσύνη τών μαζῶν είναι ή σαφής πολιτική,

ή πολιτική πού θεμελιώνεται σέ ἀρχές. Μόνο μέ τήν αὐτοτέλεια, τή συνέπεια καί τή σταθερότητά του μπορούσε τό προλεταριάτο νά πάρει μέ τό μέρος του τήν ἀσταθή, τήν ταλαντευόμενη μικροαστική δημοκρατία.

Ὁ Λένιν, ὑπερασπίζοντας τήν πλήρη αὐτοτέλεια τοῦ κόμματος στίς ἐκλογές γιά τή Δούμα, χάραξε τήν τακτική τοῦ «ἀριστεροῦ συνασπισμοῦ», τήν τακτική τῶν προσωρινῶν συμφωνιῶν στήν περίοδο τῶν ἐκλογῶν καί μέσα στήν ἴδια τή Δούμα μέ τούς τρουντοβίκους καί τούς ἐσέρους, ἐπειδή ἦταν κόμματα πού τά ἀκολουθοῦσαν τότε σημαντικά στρώματα ἀγροτῶν καί μικροαστῶν τῆς πόλης μέ ἐπαναστατικές διαθέσεις. Οἱ μπολσεβίκοι ἐφαρμόζοντας τήν τακτική τοῦ «ἀριστεροῦ συνασπισμοῦ» ἔβαζαν καθῆκον νά ἀποσπάσουν τά δημοκρατικά στοιχεῖα τοῦ χωριοῦ καί τῆς πόλης ἀπό τήν ἐπιρροή τῆς φιλελεύθερης ἀστικῆς τάξης καί νά μποῦν ἐπικεφαλῆς τοῦ μαζικοῦ λαϊκοῦ κινήματος. Ἡ λενινιστική ἰδέα τοῦ «ἀριστεροῦ συνασπισμοῦ» ἔβγαινε ἀπό τή γενική ἐκτίμηση τοῦ χαρακτήρα καί τῶν κινητήριων δυνάμεων τῆς ἐπανάστασης τοῦ 1905-1907 σάν ἀστικοδημοκρατικῆς ἐπανάστασης, πού πραγματοποιοῦνταν ἀπό τό προλεταριάτο σέ συμμαχία μέ τήν ἀγροτιά καί μέ ἀπομόνωση τῆς ἀστικῆς τάξης. Στά ἄρθρα του «Τό προλεταριάτο καί ὁ σύμμαχός του στή ρωσική ἐπανάσταση», «Τά καθήκοντα τοῦ ἐργατικοῦ κόμματος καί ἡ ἀγροτιά» ὁ Λένιν τόνιζε ὅτι ἡ ἐδραίωση τῆς συμμαχίας τῶν ἐργατῶν καί τῶν ἀγροτῶν πρέπει νά ἀποτελεῖ τή βάση τῆς μπολσεβίκικης ἐκλογικῆς τακτικῆς.

Ὁ Λένιν ἔδινε μεγάλη προσοχή στά ζητήματα τῆς σωστῆς, τῆς συνεποῦς ἀπό ἀποψη ἀρχῶν ἐφαρμογῆς τῆς τακτικῆς τοῦ «ἀριστεροῦ συνασπισμοῦ» στίς ἐκλογές τῆς II Δούμας. Στό πρῶτο στάδιο τῶν ἐκλογῶν οἱ μπολσεβίκοι δέν δέχονταν καμιά συμφωνία μέ ἄλλα κόμματα. Ἡ ἐμφάνιση τοῦ προλεταριακοῦ κόμματος στίς ἐκλογές μπροστά, στίς μάζες, ὑπογράμμισε ὁ Λένιν, πρέπει νά εἶναι αὐτοτελής. Οἱ μπολσεβίκοι δέχονταν νά κλείνονται ἐπιμέρους συμφωνίες μόνο στό δεύτερο στάδιο τῶν ἐκλογῶν (στίς συνελεύσεις τῶν πληρεξουσίων καί τῶν ἐκλεκτόρων) γιά τήν κατανομή τῶν ἐδρῶν καί μόνο μέ κόμματα πού ἀναγνώριζαν τήν ἀνάγκη τῆς ἔνοπλης ἐξέγερσης καί πάλαιβαν γιά τή λαοκρατική δημοκρατία. Ὁ Λένιν, θεμελιώνοντας τήν πολιτική τῶν μπολσεβίκων ἀπέναντι στά ναροντικιστικά ἢ τά «ἐργασιακά» κόμματα, τόνιζε κατηγορηματικά ὅτι οἱ κοινές ἐνέργειες μέ τά κόμματα αὐτά πρέπει νά ἀ-

ποκλείουν κάθε δυνατότητα για οποιαδήποτε απομάκρυνση από τό πρόγραμμα καί τήν τακτική τῶν μπολσεβίκων, ὅτι τό ἰδεολογικό-πολιτικό περιεχόμενο τῶν συμφωνιῶν πρέπει νά εἶναι ἡ συνεπής υπεράσπιση τῶν σοσιαλιστικῶν σκοπῶν, τῆς αὐστηρά ταξικῆς θέσης τοῦ προλεταριακοῦ κόμματος.

Ἄ Ο Λένιν ἀργότερα, τό 1920, ἀναλύοντας καί γενικεύοντας τήν πείρα τοῦ μπολσεβίκικου κόμματος, στό βιβλίο του «Ἄ ἄριστερισμός», παιδική ἀρρώστια τοῦ κομμουνισμοῦ» τόνιζε τήν εὐλυγισία τῆς τακτικῆς τῶν μπολσεβίκων, τήν ἰκανότητά τους νά ἐκμεταλλεύονται κάθε δυνατότητα, ἀκόμη καί τήν παραμικρότερη, γιά νά ἀποκτήσουν ἕνα μαζικό σύμμαχο, ἔστω ἀκόμη καί προσωρινό, ταλαντευόμενο, ὄχι σίγουρο καί συμβατικό» (Ἄπαντα, 4η ρωσ. ἔκδ., τόμ. 31ος, σελ.52).

Ἄ Ο Λένιν, στά ἔργα του πού μπῆκαν σ' αὐτόν τόν τόμο, ξεσκεπάζει βῆμα πρὸς βῆμα τήν προδοτική, τήν ὀπορτουμιστική τακτική τῶν μενσεβίκων στήν περίοδο τῶν ἐκλογῶν γιά τή II Κρατική δούμα. Ἄ Ο Λένιν ἔδειξε ὅτι ἡ τακτική τῶν μενσεβίκων πήγαζε ἀπό τήν ἔλλειψη πίστεως τους στίς δυνάμεις τῆς ἐργατικῆς τάξης καί τῶν ἐργαζομένων μαζῶν τῆς ἀγροτιᾶς, στή νίκη τῆς ρωσικῆς ἐπανάστασης. Οἱ μενσεβίκοι δέν πήγαιναν στή Δούμα μέ σκοπό νά παλέψουν γιά τήν παραπέρα διεύρυνση τῆς ἐπανάστασης, ἀλλά γιά νά κάνουν «νομοθετική» δουλιᾶ σ' αὐτήν, γιατί θεωροῦσαν τή Δούμα σάν ἕνα θεσμό ἰκανό νά περιορίσει, νά χαλιναγωγῆσει τήν τσαρική κυβέρνηση. Στήν ἐκλογική καμπάνια ὑποστήριζαν τούς συνασπισμούς μέ τούς καντέτους, προβάλλοντας σάν ἐπιχείρημα τόν κίνδυνο ἐνίσχυσης τῶν μαυροεκατονταρχίτικων κομμάτων. Ἄ Ο Λένιν ἔδειξε ὅτι εἶναι τελείως ἀστήρικτα τά ἐπιχειρήματα τῶν μενσεβίκων γιά τήν ἀνάγκη τῶν συνασπισμῶν μέ τούς καντέτους. Ἄ Η ἐκλογική καμπάνια ἔδειξε πειστικά ὅτι τά δεξιά κόμματα δέν ἔχουν κύρος ἀνάμεσα στίς ἐργαζόμενες μάζες. Ἄ Η δύναμη καί ἡ ζωτικότητα τῆς ἰδεολογικῆς ἐπιρροῆς τῆς ἀντίδρασης στίς μάζες δέν βρισκόταν τόσο στή μαυροεκατονταρχίτικη ἐπιρροή, ὅσο στήν καντέτικη. Γ' αὐτό τό λόγο, ἔλεγε ὁ Λένιν, τό κόμμα τοῦ ἐπαναστατικοῦ προλεταριάτου, γιά νά τσακίσει πραγματικά τήν ἀντίδραση, πρέπει νά ἀποσπάσει τίς μάζες ἀπό τήν ἰδεολογική ἐπιρροή τῶν καντέτων.

Ἄ Ο Λένιν ξεσκέπασε τίς προσπάθειες τῶν μενσεβίκων νά σβῆσουν τή ριζική ταξική διαφορά ἀνάμεσα στά καθήκοντα τοῦ προλεταριάτου καί τῆς φιλελευθερομοναρχικῆς ἀστικῆς τάξης στήν ἐκλογική καμπάνια. Ἄ ἔδειξε ὅτι οἱ μενσεβίκοι,

στέλνοντας στη Δούμα καντέτους, όχι μόνο δέν παλεύουν ενάντια στό μαυροεκατονταρχίτικο κίνδυνο, αλλά, αντίθετα συσκοτίζουν τήν πραγματική σημασία του κινδύνου αυτού. Η τακτική των μενσεβίκων στην περίοδο των εκλογών για τή ΙΙ Κρατική δούμα ήταν συνέχιση τής τακτικῆς τους τῆς υποστήριξης των καντέτων στην Ι Δούμα, όπου οί καντέτοι διαφθείρανε τίς μάζες μέ τίς συνταγματικές αὐταπάτες, ρίχνοντας τό σύνθημα τῆς δημιουργίας κοινοβουλευτικῆς, δηλαδή καντέτικης, κυβέρνησης. Ὁ Λένιν τόνιζε ὅτι ἡ υποστήριξη ἀπό μέρους των μενσεβίκων του συνθήματος σχηματισμοῦ καντέτικης κυβέρνησης, καθώς καί ἡ υπεράσπιση των ἀνοιχτῶν συνασπισμῶν μέ τούς καντέτους, ήταν ἐγκατάλειψη τῆς ἐπαναστατικῆς πάλης, παράδοση τῆς καθοδήγησης τῆς ἐπανάστασης στά χέρια τῆς φιλελευθερομοναρχικῆς ἀστικῆς τάξης. Ἡ πολιτική των μενσεβίκων, ἔγραφε ὁ Λένιν, δέν εἶναι μαχητική πολιτική, «ἀλλά εἶναι μιά ψευτοσυνταγματική μάχη, εἶναι ἕνας κοινοβουλευτικός κρετινισμός» (Σελ. 120).

Στίς ἐργασίες πού μπῆκαν σ' αὐτόν τόν τόμο ὁ Λένιν δείχνει ὅλο τό βάθος τῆς πραγματικῆς φύσης του ὀπορτουניσμοῦ, τά τυπικά καί χαρακτηριστικά του γνωρίσματα. «Ὁπορτουνισμός σημαίνει, ἔγραφε ὁ Λένιν, θυσία των μόνιμων καί οὐσιαστικῶν συμφερόντων του κόμματος στά στιγμιαία, στά παροδικά, στά δευτερεύοντα συμφέροντα» (Σελ. 37). Τά ἔργα του Λένιν, πού στρέφονται ἐνάντια στόν ὀπορτουνισμό, βοηθοῦν τά κομμουνιστικά καί τά ἐργατικά κόμματα νά ξεσκεπάσουν τή φύση του σύγχρονου ἀναθεωρητισμοῦ καί νά καταπολεμοῦν ὅλες τίς ἐκδηλώσεις του.

Ὁ τόμος αὐτός περιλαμβάνει τήν εἰσήγηση καί τίς ὁμιλίες του Λένιν στη Δεύτερη συνδιάσκεψη του ΣΔΕΚΡ («Πρώτη Πανρωσική»), πού ἔγινε τό Νοέμβρη του 1906 στό Τάμπερφος, καθώς καί τίς συνδιασκέψεις τῆς κομματικῆς ὀργάνωσης Πετρούπολης. Οἱ ἐργασίες αὐτές δείχνουν τήν ἐπίμονη πάλη του μπολσεβίκικου κόμματος υπέρ τῆς μαρξιστικῆς τακτικῆς καί πολιτικῆς στην ἐκλογική καμπάνια για τή ΙΙ Δούμα καί ἐνάντια στην ὀπορτουνιστική γραμμῆ των μενσεβίκων. Οἱ περισσότεροι ἀντιπρόσωποι τῆς Δεύτερης συνδιάσκεψης του ΣΔΕΚΡ δέν ἐκλέχτηκαν ἀπό τίς τοπικές κομματικές ὀργανώσεις, ἀλλά εἶχαν διαλεχτεῖ ἀπό τή μενσεβίκικη ΚΕ. Ἔτσι ἐξηγεῖται καί ἡ υπεροχή των μενσεβίκων στη συνδιάσκεψη. Ὁ Λένιν υποστήριξε στη συνδιάσκεψη τή μπολσεβίκικη γραμμῆ, ἀντιτάχθηκε τίς συμφωνίες μέ τούς καντέτους. Ὁ Λένιν,

σέ αντίθεση μέ τή μενσεβίκικη απόφαση πού ψήφισε ή συνδιάσκεψη, ύπόβαλε από μέρους 14 αντιπροσώπων πού μετείχαν στή συνδιάσκεψη «Ίδιαίτερη γνώμη». Στό ντοκουμέντο αυτό, πού είχε τή σημασία μπολσεβίκικης πλατφόρμας, διατυπώθηκαν σέ συντομία τά βασικά καθήκοντα καί συνθήματα τής επαναστατικῆς σοσιαλδημοκρατίας στήν ἐκλογική καμπάνια. Ὁ Λένιν πρότεινε νά ἐξηγηθεῖ στό λαό ὅτι ή Δούμα εἶναι τελείως ἀκατάλληλη νά ικανοποιήσει τά βασικά αἰτήματα τῶν ἐργατῶν καί τῶν ἀγροτῶν, ὅτι εἶναι ἀνέφικτη ή κατάκτηση πολιτικῆς ἐλευθερίας, ὅσο ή πραγματική ἐξουσία βρίσκεται στά χέρια τής τσαρικήσ κυβέρνησης.

Στήν «Ίδιαίτερη γνώμη» τῶν μπολσεβίκων τονιζόταν ὅτι μόνο μέ τήν ἐνοπλη ἐξέγερση μπορεῖ ν' ἀνατραπεῖ ή ἀπολυταρχία. Στά ἄρθρα του «Γιά τούς συνασπισμούς μέ τούς καντέτους» καί «Ἡ πάλη ἐνάντια στούς καντετίζοντες σοσιαλδημοκράτες καί ή κομματική πειθαρχία», ὁ Λένιν στιγμάτισε τή μενσεβίκικη απόφαση γιά τούς συνασπισμούς μέ τούς καντέτους καί ἔδειξε ὅτι αὐτή ἀποκάλυψε καθαρά τή φυσιογνωμία τῶν μενσεβίκων σάν ὁπορτουμιστικῆς πτέρυγας τοῦ ἐργατικοῦ κόμματος.

Τό Γενάρη τοῦ 1907 ὁ Λένιν ἔκανε εἰσήγηση στή συνδιάσκεψη τής κομματικῆς ὀργάνωσης τής πόλης καί τοῦ κυβερνείου Πετρούπολης τοῦ ΣΔΕΚΡ, ή ὁποία ἔπρεπε νά λύσει τό ζήτημα τῶν ἐκλογικῶν συμφωνιῶν στίς ἐκλογές γιά τή II Κρατική δούμα. Οἱ μενσεβίκοι, ὅταν πείστηκαν ὅτι ή συνδιάσκεψη θ' ἀποκρούσει τήν τακτική τῶν συνασπισμῶν μέ τούς καντέτους, ἐγκατέλειψαν τή συνδιάσκεψη. Ὅμως ή συνδιάσκεψη συνέχισε τίς ἐργασίες της. Ὁ Λένιν στό λόγο του κατάκρινε αὐστηρά τήν ὁπορτουμιστική τακτική τῶν μενσεβίκων καί ὑπογράμμισε τήν ἀνάγκη μιᾶς προσωρινῆς συμφωνίας μέ τά «ἐργασιακά» κόμματα μέ σκοπό τήν ὀργάνωση τῶν μαζῶν στήν πάλη ἐνάντια στούς μαυροεκατονταρχίτες καί στούς καντέτους γιά τήν παραπέρα ἀνάπτυξη τής ἐπανάστασης.

Στίς προσοῦρες «Ἡ σοσιαλδημοκρατία καί οἱ ἐκλογές γιά τή Δούμα», «Οἱ ἐκλογές στήν Πετρούπολη καί ή ὑποκρισία τῶν 31 μενσεβίκων», στά ἄρθρα «Ἡ ἐκλογική καμπάνια τοῦ ἐργατικοῦ κόμματος στήν Πετρούπολη», «Ἡ ἐκλογική καμπάνια τής σοσιαλδημοκρατίας στήν Πετρούπολη», «Ἡ διαμαρτυρία τῶν 31 μενσεβίκων» καί σέ ἄλλα, ὁ Λένιν ξεσκέπασε πέρα γιά πέρα τίς ἀποδιοργανωτικές καί διασπαστικές ἐνέργειες τῶν μενσεβίκων. Ὁ Λένιν ἔδειξε ὅτι σκοπός τής ἀποχώρη-

σης τῶν μενσεβίκων ἀπό τή συνδιάσκεψη ἦταν νά μὴν πειθαρχήσουν στήν πλειοψηφία τῆς ὀργάνωσης Πετρούπολης, νά προκαλέσουν διάσπαση στίς παραμονές τῶν ἐκλογῶν κι' ἔτσι νά ἔχουν ἐλεύθερα τὰ χέρια τους γιά ἓνα συνασπισμό μέ τούς καντέτους. Ἡ προδοτική στάση τῶν μενσεβίκων ἀνταποκρινόταν στίς προσπάθειες τῆς φιλελεύθερης ἀστικῆς τάξης νά διασπάσει τό ἐργατικό κόμμα καί νά δυναμώσει τήν ἐπιρροή της στήν ἐκλογική καμπάνια.

Ἡ συμμετοχή στή Δούμα, πού εἶναι μιά τακτική πιά δύσκολη καί ἀπό τό μποῦκοτάρισμα, μιά τακτική ἐλιγμῶν, ἀπαιτοῦσε τεράστια ὀργανωτική καί ἰδεολογική δουλιὰ στίς μάζες, εὐαισθησία ἀντίδρασης σέ ὅλες τίς πολιτικές καί ἐκλογικές μανοῦβρες τῆς ἀπολυταρχίας καί τῶν διαφόρων πολιτικῶν κομμάτων. Ὁ Λένιν δίδασκε τούς μπολσεβίκους πῶς νά διαφωτίζουν τίς μάζες, νά ἀνεβάζουν τή συνειδητότητα τῶν μαζῶν καί νά ἀναπτύσσουν τήν αὐτοτέλειά τους καλύτερα, πιά κατανοητά καί γρηγορότερα. Γιά νά ἀποδείξεις τόν πρωτόρο ρόλο τοῦ προλεταριάτου στήν ἐπανάσταση, ἔγραφε ὁ Λένιν στήν προσούρα «Ἡ σοσιαλδημοκρατία καί οἱ ἐκλογικές συμφωνίες», δέν ἀρκεῖ μόνο νά ἐκθέσεις τή σοσιαλιστική διδασκαλία καί τή γενική θεωρία τοῦ μαρξισμοῦ. Χρειάζεται νά ἔχεις τήν ἰκανότητα νά δείξεις στήν πράξη, ὅταν ἐξετάζεις τὰ ζητήματα πού συγκινοῦν τίς μάζες, ὅτι τὰ μέλη τοῦ ἐργατικοῦ κόμματος ὑπερασπίζονται συνεπέστερα, ὀρθότερα ἀποφασιστικότερα καί ἐπιδεξιότερα ἀπ' ὅλους τὰ συμφέροντα τῆς ἐπανάστασης μέχρι τήν τελική της νίκη. Ὁ Λένιν δίδασκε τούς σοσιαλδημοκράτες ὅτι τόν καιρό τῆς ἐκλογικῆς καμπάνιας πρέπει νά μιλοῦν μπροστά στούς ἐργαζόμενους ἀπλά καί καθαρά, πετώντας ἀποφασιστικά στήν ἄκρη «τό βαρὺ πυροβολικό τῶν δυσκολονόητων ὄρων», τῶν ξένων λέξεων, τῶν ἀποστηθισμένων, τῶν ἔτοιμων, ἀλλά ἀκατανόητων ἀκόμη ἀπό τή μάζα συνθημάτων· νά μποροῦν, χωρίς περιττές φράσεις, μέ γεγονότα καί ἀριθμούς στό χέρι νά ἐξηγοῦν τὰ ζητήματα τοῦ σοσιαλισμοῦ καί τὰ ζητήματα τῆς ἐπανάστασης. Οἱ ὑποδείξεις τοῦ Λένιν σχετικά μέ τίς μορφές καί τίς μεθόδους τῆς διαφωτιστικῆς δουλιᾶς στίς μάζες ἔχουν ἐπίκαιρη σημασία γιά τήν πρακτική δράση τῶν μαρξιστικῶν ἐργατικῶν κομμάτων.

Οἱ μπολσεβίκοι ἀνοιξαν τή μαζική ἐκλογική καμπάνια γιά τή Δούμα μέ τὰ ντοκουμέντα τοῦ Λένιν: τό «Σχέδιο ἐκκλήσης πρὸς τούς ἐκλογεῖς» καί τό φυλλάδιο «Ποιούς νά ἐκλέξουμε στήν Κρατική δούμα;» πού δημοσιεύτηκε τό Νοέμβρη

τοῦ 1906 σάν παράρτημα στήν ἔφημερίδα «Προλετάρι». Στά ντοκουμέντα αὐτά μέ ἐξαιρετικά σύντομη, ἐκλαϊκευτική καί ὀξυμένη πολιτικά διατύπωση δίνονταν τά χαρακτηριστικά τῶν πολιτικῶν κομμάτων πού πάλεβαν στίς ἐκλογές γιά τή Δούμα, ἐξηγοῦνταν οἱ πραγματικοί στόχοι καί οἱ ἀληθινοί σκοποὶ τῶν κομμάτων αὐτῶν. Τό φυλλάδιο «Ποιούς νά ἐκλέξουμε στή Κρατική Δούμα;» γραμμένο μέ τή μορφή ἐρωταποκρίσεων, ἀποτελεῖ λαμπρό δεῖγμα τοῦ πῶς πρέπει νά ἐξηγοῦμε στίς μάζες σύντομα καί κατανοητά τά σύνθετα προβλήματα τῆς πολιτικῆς ζωῆς. Τό φυλλάδιο καλοῦσε τίς μάζες νά ψηφίσουν ὑπέρ τῶν σοσιαλδημοκρατῶν· εἶχε πλατιά κυκλοφορία καί σέ μεγάλο βαθμό συνέβαλε στήν ἐπιτυχία τῶν μπολσεβίκων στίς ἐκλογές γιά τή Δούμα.

Μιά σειρά ἄρθρα τοῦ τόμου αὐτοῦ ἀναφέρονται στά ἀποτελέσματα τῆς ἐκλογικῆς καμπάνιας στήν Πετρούπολη, πού εἶχε πάρει στήν πρωτεύουσα ἐξαιρετική ὀξύτητα καί, σύμφωνα μέ τήν ἔκφραση τοῦ Λένιν, ἀπέτελεσε «...ἓνα μεγάλο καί αὐτοτελή σταθμό στήν ἱστορία τῆς ρωσικῆς ἐπανάστασης» (σελ. 380). Στά ἄρθρα «Οἱ ἐκλογές στήν ἐργατική κουρία τῆς Πετρούπολης», «Ἡ σημασία τῶν ἐκλογῶν στήν Πετρούπολη», «Τά ἀποτελέσματα τῶν ἐκλογῶν στήν Πετρούπολη» καί σέ ἄλλα ὁ Λένιν ἔδειξε ὅτι οἱ ἐκλογές γιά τή II Δούμα ἐπιβεβαίωσαν τήν ὀρθότητα τῆς ἐπαναστατικῆς τακτικῆς τῶν μπολσεβίκων. Στήν περίοδο τῶν ἐκλογῶν φάνηκε ὅσο ποτέ ἄλλοτε ἡ πραγματική φύση καί ἡ ἀληθινή οὐσία τῶν ἀστικῶν κομμάτων. Στίς ἐκλογές γιά τή Δούμα εἶχε ἐπιτυχία ἡ τακτική τοῦ «ἀριστεροῦ συνασπισμοῦ». Παρ' ὅλες τίς δυσκολίες τῆς προεκλογικῆς ζύμωσης, ἡ ἐπαναστατική σοσιαλδημοκρατία, μέ τήν ὑποστήριξη τῶν τρουντοβίκων καί τῶν ἐσέρων, κατάφερε νά ἀποσπάσει ἀπό τήν ἐπιρροή τῶν καντέτων σημαντικό ἀριθμό ἐκλογέων. Ὁ ἀριστερός συνασπισμός στήν Πετρούπολη πῆρε τά 25% τοῦ συνόλου τῶν ψήφων. Ἡ II Δούμα ἀποδείχτηκε, ὡς πρός τή σύνθεσή της, πιο ἀριστερή ἀπό τήν πρώτη. Μόνο ἡ διασπαστική πολιτική τῶν μενσεβίκων, ἡ προδοσία τους ἀπέναντι στήν ἐργατική τάξη τορπίλλισε τήν πλήρη νίκη τοῦ ἀριστεροῦ συνασπισμοῦ στήν Πετρούπολη.

Ἡ λενινιστική τακτική στήν ἐκλογική καμπάνια γιά τή II Δούμα ἦταν τό πρότυπο μιᾶς καινούργιας, ἐπαναστατικῆς-μαρξιστικῆς κοινοβουλευτικῆς τακτικῆς, ἐξόπλισε τό προλεταριάτο τῆς Ρωσίας καί τῶν ἄλλων χωρῶν μέ τήν πείρα τοῦ συνδυασμοῦ τῶν νόμιμων καί παράνομων, τῶν κοινοβουλευτι-

κῶν καί μή κοινοβουλευτικῶν μορφῶν πάλης γιά τή συσπείρωση ὄλων τῶν ἐπαναστατικῶν-δημοκρατικῶν δυνάμεων μέ σκοπό τήν ἀνάπτυξη καί τή νίκη τῆς ἐπανάστασης.

Τά ἔργα πού δημοσιεύονται σ' αὐτό τόν τόμο εἶναι διαποτισμένα βαθιά ἀπό τήν ἰδέα τῆς πάλης γιά τήν ἐδραίωση τοῦ ἐπαναστατικοῦ μαρξιστικοῦ κόμματος, γιά τήν καθαρότητα τῶν ἰδεολογικῶν καί ὀργανωτικῶν του ἀρχῶν, γιά τήν ἐνότητα τῶν γραμμῶν του. Ὁ Λένιν, δείχνοντας τή λογική σχέση ἀνάμεσα στήν ὀπορτουνιστική τακτική τῶν μενσεβίκων καί στόν ὀπορτουνισμό τους στά ὀργανωτικά ζητήματα, ξεσκεπάσε τό μενσεβίκικο σχέδιο σύγκλησης τοῦ λεγόμενου «ἐργατικοῦ συνεδρίου» μέ τή συμμετοχή τῶν σοσιαλδημοκρατῶν, τῶν ἐσέρων καί τῶν ἀναρχικῶν γιά τή δημιουργία πλατιοῦ «ἀκομματικοῦ κόμματος». Στά ἄρθρα «Κρίση τοῦ μενσεβικισμού», «Μικροαστισμός στό ἐπαναστατικό περιβάλλον», «Σημειώσεις ἀπ' ἀφορμή τό 1ο φύλλο τῆς «Σοτσιάλ-Ντεμοκράτ», «Σχετικά μέ τή σύγκληση ἑκτακτοῦ συνεδρίου τοῦ κόμματος», «Τό ἐργατικό συνέδριο καί ἡ συγχώνευση μέ τούς ἐσέρους» ὁ Λένιν στιγμάτισε τήν ἰδέα τῆς σύγκλησης τοῦ «ἐργατικοῦ συνεδρίου» σάν ὀπορτουνιστικό σχέδιο πού ἀποβλέπει στή διάλυση τοῦ πρωτοπόρου τμήματος τῆς ἐργατικῆς τάξης μέσα στό μικροαστικό περιβάλλον. Ὅταν ἐνεργοῦμε ὅπως ἐνεργοῦν οἱ μενσεβίκοι, ἔγραφε ὁ Λένιν, σημαίνει ὅτι θέλουμε τό κόμμα τοῦ προλεταριάτου νά πλημμυρίσει ἀπό μικροαστικά στοιχεῖα πού εἶναι ἀσταθῆ, δειλά, πού δέν ἔχουν αὐτοπεποίθηση καί ἀπογοητεύονται κάθε φορά πού τά γεγονότα κλίνουν πρὸς τό μέρος τῆς ἀντίδρασης, ὅτι θέλουμε νά κάνουμε πυρήνα τοῦ κόμματος τόν μικροαστό. Ὁ Λένιν ἔδειξε ὅτι σκοπός τῶν μενσεβίκων εἶναι ἡ προσπάθεια νά νομιμοποιήσουν τό κόμμα, ἐξαλείφοντας σέ ἀντάλλαγμα ἀπό τό πρόγραμμά του τά βασικότερα ἐπαναστατικά αἰτήματα, νά ἀνασυγκροτήσουν τό κόμμα κατὰ τό πρότυπο τῶν δυτικοευρωπαϊκῶν, ρεφορμιστικῶν σοσιαλιστικῶν κομμάτων. «Καλύτερα μιά μικρή, ξεθωριασμένη, μίζερη ἀλλά ἡσυχῆ νομιμότητα, — ἔγραφε ὁ Λένιν γιά τήν τακτική τῶν μενσεβίκων, — παρά μιά θυελλώδης ἐναλλαγή ἐπαναστατικῶν ξεσπασμάτων καί ἀντεπαναστατικῆς λύσσας». (σελ. 49). Ἀπό τότε ἀκόμη ὁ Λένιν εἶδε στή μενσεβίκικη ἰδέα τῆς σύγκλησης τοῦ «ἐργατικοῦ συνεδρίου» τό σπέρμα τοῦ μελλοντικοῦ «λικβινταρισμοῦ», τῆς ἀνοιχτῆς αὐτῆς προδοσίας τῶν μενσεβίκων. Σέ ἀντιστάθμισμα τοῦ μενσεβίκικου σχεδίου δημιουργίας «ἀκομματικοῦ κόμματος», ὁ Λένιν ἔριξε τό σύν-

θημα τῆς σημαντικῆς διεύρυνσης τοῦ σοσιαλδημοκρατικοῦ κόμματος μέ προλεταριακά κυρίως στοιχεῖα καί ἀποκλειστικά κάτω ἀπό τήν ἰδεολογική σημαία τοῦ μαρξισμοῦ, ὑπεράσπισε τίς ἀρχές τοῦ αὐτοτελοῦς ἐπαναστατικοῦ κόμματος τῆς ἐργατικῆς τάξης. Τά παράπονα τῶν μενσεβίκων ὅτι στό κόμμα τῆς ἐργατικῆς τάξης πλειοψηφεῖ ἡ νεολαία, ὁ Λένιν τά χαρακτήριζε σάν ἐκδηλώσεις χβροστισμοῦ, σάν ἐπιθυμία τῶν μενσεβίκων νά ἔχουν ὄχι ἓνα «κόμμα-ἐμπροσθοφυλακή», ἀλλά ἓνα δυσκίνητο κόμμα-ὀπισθοφυλακή. Ὁ Λένιν ὑπογράμμισε ὅτι κόμμα τοῦ ἐπαναστατικοῦ προλεταριάτου μπορεῖ νά εἶναι μόνο τό κόμμα τῶν τολμηρῶν ἀνακαινιστῶν πού παλεύουν μέ αὐταπάρνηση ἐνάντια «στήν παλιά σαπίλα», πού ἀποκρούουν τήν τυφλή δογματική προσκόλλησι στά καλούπια πού ἔχουν πιά ξεπεραστεῖ.

Ὁ Λένιν ἐφιστᾶ ιδιαίτερα τήν προσοχή τῶν μπολσεβίκων στή σημασία τῆς ἐνότητος δράσης τοῦ προλεταριάτου, τῆς κομματικῆς πειθαρχίας καί τῆς ὀργανωτικῆς ἐδραίωσης τοῦ κόμματος. Ἡ κομματική πειθαρχία, ἐξηγοῦσε ὁ Λένιν, ἀπαιτεῖ ἀμείλικτη ἰδεολογική πάλη ἐνάντια στούς ὀπορτουνιστές. Μόνο ἡ πειθαρχία πού βασίζεται στήν ἐλεύθερη συζήτηση καί κριτική ταιριάζει σ' ἓνα δημοκρατικό κόμμα τῆς πρωτοπόρας τάξης.

Στίς σημερινές συνθῆκες, πού οἱ ἀναθεωρητές ξεφουρνίζουν ξανά τίς μενσεβίκικες «θεωρίες», ἀντιτάσσονται στόν καθοδηγητικό ρόλο τῶν μαρξιστικῶν-λενινιστικῶν κομμάτων, στίς λενινιστικές ἀρχές οἰκοδόμησις τοῦ κόμματος, ἡ ἱστορική πείρα τῆς πάλης τῶν μπολσεβίκων γιά τή διαφύλαξη καί τήν ἐδραίωση τοῦ κόμματος ἀποκτᾶ ιδιαίτερη σημασία γιά τά κομμουνιστικά καί τά ἐργατικά κόμματα ὅλων τῶν χωρῶν.

Ἡ ὀπορτουνιστική τακτική τῆς μενσεβίκικης ΚΕ στή Δούμα καί ἡ λικβινταριστική ἰδέα τῆς σύγκλησις τοῦ «ἐργατικοῦ συνεδρίου» καταδικάστηκαν ἀποφασιστικά ἀπό τή συντριπτική πλειοψηφία τῶν τοπικῶν κομματικῶν ὀργανώσεων. Ἡ κατάσταση πού διαμορφώθηκε στούς κόλπους τοῦ κόμματος ἀπαιτοῦσε τήν ἄμεση σύγκλησις συνεδρίου τοῦ κόμματος. Παρά τήν ἀντίδραση τῆς ΚΕ ἡ ζύμωση γιά τή σύγκλησις συνεδρίου πῆρε τόσο πλατιές διαστάσεις, πού τήν ἀπόφασι τῆς ἐπιτροπῆς Πετρούπολης γιά τήν ἀνάγκη σύγκλησις συνεδρίου τήν ὑποστήριξαν τόν Ὀκτώβρη πολλές μεγάλες ὀργανώσεις: ἡ Ἐπιτροπή Μόσχας, τό Γραφεῖο Περιοχῆς τῶν σοσιαλδημοκρατικῶν ὀργανώσεων τῆς Κεντρικῆς Ρωσίας, ἡ Κεν-

τρική διοίκηση τῆς Σοσιαλδημοκρατίας τῆς Πολωνίας καί Λιθουανίας, ἡ Κεντρική Ἐπιτροπή τῆς Σοσιαλδημοκρατίας τῆς Ἀκρινῆς περιοχῆς τῆς Λεττονίας. Ὑπέρ τοῦ συνεδρίου τάχθηκαν ἐπίσης οἱ ἐπιτροπές τοῦ Μπριάνσκ, τοῦ Κουργκάν, τοῦ Μίνσκ, τοῦ Νίζνι Νόβγκοροντ, τοῦ Ὀμσκ, τῶν Οὐραλίων καί ἄλλες. Κάτω ἀπό τήν πίεση τῶν τοπικῶν ὀργανώσεων ἡ Δεύτερη συνδιάσκεψη τοῦ ΣΔΕΚΡ («Πρώτη Πανρωσική»), παρόλο πού ὑπερτεροῦσαν σ' αὐτήν οἱ μενσεβίκοι, ἀποφάσισε νά συγκαλέσει συνέδριο στίς 15(28) τοῦ Μάρτη 1907.

Ὁ Λένιν στήν ἐκθεση πού ἔκανε στή συνδιάσκεψη τῆς ὀργάνωσης Πετρούπολης πάνω στό ζήτημα τῆς καμπάνιας γιά τή Δούμα καί τῆς τακτικῆς σχετικά μέ τή Δούμα (Φλεβάρης τοῦ 1907), στό ἄρθρο του «Σχετικά μέ τή σύγκληση ἔκτακτου συνεδρίου τοῦ κόμματος» καί σέ ἄλλες ἐργασίες, ὑπερασπίζοντας μέ συνέπεια τίς ἐσωκομματικές ἀρχές τοῦ δημοκρατικοῦ συγκεντρωτισμοῦ, ὑποστηρίζει ἐπίμονα τήν ἀνάγκη τῆς σύγκλησης ἔκτακτου συνεδρίου τοῦ κόμματος. Ἡ σπουδαιότατη ἀποστολή τοῦ συνεδρίου τοῦ κόμματος ἦταν νά καθορίσει τά βασικά καθήκοντα τοῦ προλεταριάτου καί τοῦ κόμματός του, νά ἐπεξεργαστεῖ μιά ἐνιαία τακτική τῆς σοσιαλδημοκρατίας σ' ἐκείνη τήν περίοδο τῆς ἀστικοδημοκρατικῆς ἐπανάστασης. Κάθε καθυστέρηση τοῦ νέου συνεδρίου τοῦ κόμματος, τόνιζε ὁ Λένιν, «ἀποτελεῖ τώρα ὄχι μόνο κατάφωρη παραβίαση τοῦ ὄλου πνεύματος καί τοῦ ὄλου νοήματος τῆς δημοκρατικῆς ὀργάνωσης τοῦ κόμματος, ἀλλά καί τό πιό ἐπικίνδυνο ἐμπόδιο τόσο στήν ἄμεση πάλη τοῦ προλεταριάτου, σχετικά μέ τή Δούμα, ὅσο καί στή γενική ἐπαναστατική πάλη του» (σελ. 67).

Ὁ τόμος περιλαβαίνει τόν πρόλογο τοῦ Λένιν στή ρωσική ἔκδοση τῶν γραμμάτων τοῦ Κ.Μάρξ πρὸς τόν Λ.Κούγκελμαν. Στόν πρόλογο ὁ Λένιν τονίζει τήν τεράστια θεωρητική καί πολιτική σημασία τῶν γραμμάτων τοῦ Μάρξ. Ἡ μελέτη τῶν γραμμάτων αὐτῶν, πού δημοσιεύτηκαν γιά πρώτη φορά στά ρωσικά, ἔδινε τή δυνατότητα στούς ρώσους σοσιαλδημοκράτες νά γνωρίσουν ἀπό κοντά τίς σπουδαιότερες θέσεις τοῦ μαρξισμοῦ στά ζητήματα τῆς ἐπαναστατικῆς πάλης τοῦ προλεταριάτου. Στά γράμματα τοῦ Μάρξ οἱ μπολσεβίκοι ἔβρισκαν πολλές σπουδαῖες ὑποδείξεις, πού μπορούσαν νά ἐφαρμοστοῦν στά ἄμεσα προβλήματα τῆς ρωσικῆς ἐπανάστασης. Ὁ Λένιν χρησιμοποιοῦν τά γράμματα τοῦ Μάρξ σάν θεωρητικό ὄπλο στήν πάλη του ἐνάντια στόν ὀπορτουνισμό τῶν μενσεβίκων.

Ἔδειξε, πῶς ὁ Μάρξ στά πιά δύσκολα γιά τό ἐργατικό κίνημα χρόνια κατόρθωσε νά προβλέψει ὅτι προσεγγίζει ἡ ἐπανάσταση καί νά ἀνεβάζει τή συνειδητότητα τοῦ προλεταριάτου ὡς τό ὕψος τῶν πρωτοπόρων, ἐπαναστατικῶν καθηκόντων. Τήν ἐκτίμηση πού ἔδωσε ὁ Μάρξ γιά τήν Κομμούνα τοῦ Παρισιοῦ σάν ἐκδήλωση τῆς ἱστορικῆς πρωτοβουλίας τῶν μαζῶν, ὁ Λένιν τήν ὀνόμασε «κορωνίδα» τῶν γραμμάτων πρός τόν Κούγκελμαν. Τά γεμάτα ἐπαναστατικό πάθος λόγια τοῦ Μάρξ γιά τόν ἡρωϊσμό τῶν ἐργατῶν τῆς Κομμούνας ὁ Λένιν τά ἀντιπαράθετει στή μενσεβίκικη ἔλλειψη πίστες στίς δυνάμεις τῆς ἐπανάστασης. Οἱ ρῶσοι μενσεβίκοι, ἔγραφε ὁ Λένιν, θά ἔπρεπε νά διδαχθοῦν ἀπό τόν Μάρξ «τήν πίστη στήν ἐπανάσταση, τήν ἰκανότητα νά καλοῦν τήν ἐργατική τάξη νά ὑπερασπίσει ὡς τό τέλος τά ἄμεσα ἐπαναστατικά της καθήκοντα, τή σταθερότητα τοῦ πνεύματος, πού δέν ἐπιτρέπει λιγόψυχα μοιρολόγια ὕστερα ἀπό τίς προσωρινές ἀποτυχίες τῆς ἐπανάστασης» (σελ. 390). Ὁ Λένιν τόνιζε ὅτι στή στάση τοῦ Μάρξ ἀπέναντι στήν ἐπανάσταση φάνηκε καθαρά τό χαρακτηριστικό γνώρισμα τοῦ μαρξισμοῦ, πού εἶναι: ἔνωση τῆς ἐπαναστατικῆς θεωρίας μέ τήν ἐπαναστατική πολιτική, ἀδιάσπαστη ἐνότητα θεωρίας καί πράξης τῆς ταξικῆς πάλης τοῦ προλεταριάτου.

Μόνο οἱ μπολσεβίκοι — οἱ ἐκπρόσωποι καί θεωρητικοί τοῦ ἐπαναστατικοῦ προλεταριάτου — πάλεψαν σταθερά καί παλληκαρίσια κάτω ἀπό τά ἐπαναστατικά συνθήματα. «Θά εἴμαστε περήφανοι, ἔγραφε ὁ Λένιν, γιατί πρῶτοι μπήκαμε στό δρόμο τῆς ἐξέγερσης καί τελευταῖοι ἐγκαταλείψαμε τό δρόμο αὐτόν, ὅταν πιά ἦταν πραγματικά ἀδύνατο νά τόν συνεχίσουμε» (σελ. 176). Γενικεύοντας τήν πείρα τῆς ἐπαναστατικῆς πάλης, ὁ Λένιν ἔδωσε ὑψηλή ἐκτίμηση στήν ἡρωϊκή πρωτοβουλία τῶν ρώσων ἐργατῶν καί ἀγροτῶν στήν ἐπανάσταση 1905-1907· τά ἔργα του διαποτίζονται ἀπό ἀπεριόριστη πίστη στίς δυνάμεις τῆς ρωσικῆς ἐργατικῆς τάξης, στό ἐπαναστατικό δημιουργικό της ἔργο καί στήν ἀναπόφευκτη νίκη. «Ἡ ἐργατική τάξη τῆς Ρωσίας — ἔγραφε ὁ Λένιν — ἀπόδειξε ἤδη μιά φορά καί θά ἀποδείξει πολλές φορές ἀκόμη, ὅτι εἶναι ἰκανή «νά ἐκπορθήσει τόν οὐρανό»» (σελ. 395).

* *
*

Ὁ δέκατος τέταρτος τόμος περιλαμβάνει τήν εἰσήγησίν, τόν τελικό λόγο καί τίς ὁμιλίες τοῦ Λένιν στή Δεύτερη συν-

διάσκεψη τοῦ ΣΔΕΚΡ («Πρώτη Πανρωσική»), πού δημοσιεύονται γιά πρώτη φορά. Γιά πρώτη φορά δημοσιεύονται στόν τόμο τό πλήρες κείμενο τῆς «Ἰδιαίτερης γνώμης» πού ὑποβλήθηκε ἀπό τόν Λένιν στή συνδιάσκεψη, τό ἄρθρο «Τό ἐργατικό συνέδριο καί ἡ συγχώνευση μέ τούς ἐσέρους» καί ἡ εἰσήγηση τοῦ Λένιν στή συνδιάσκεψη τῆς κομματικῆς ὀργάνωσης τῆς πόλης καί τοῦ κυβερνεῖου Πετρούπολης τοῦ ΣΔΕΚΡ, πού ἔγινε τό Γενάρη τοῦ 1907.

*Τό Ἰνστιτούτο μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ
τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ*

Ο ΠΑΡΤΙΖΑΝΙΚΟΣ ΠΟΛΕΜΟΣ

Τό ζήτημα τῆς παρτιζάνικης δράσης ἐνδιαφέρει πάρα πολύ τό κόμμα μας καί τήν ἐργατική τάξη. Ἔχουμε ἤδη θίξει ἀνάμεσα στ' ἄλλα ἐπανειλημμένα τό ζήτημα αὐτό καί τώρα σκοπεύουμε νά κάνουμε, ὅπως ὑποσχεθήκαμε, μιά πιά ὀλοκληρωμένη ἔκθεση των ἀπόψεών μας*.

I

Ἀρχίζουμε ἀπό τήν ἀρχή. Ποιές βασικές ἀπαιτήσεις πρέπει νά προβάλλει κάθε μαρξιστής κατά τήν ἐξέταση τοῦ ζητήματος τῶν μορφῶν πάλης; Πρῶτο, ὁ μαρξισμός διαφέρει ἀπ' ὅλες τίς πρωτόγονες μορφές σοσιαλισμοῦ κατά τό ὅτι δέν δεσμεύει τό κίνημα μέ μιά ὁποιαδήποτε καθορισμένη μορφή πάλης. Παραδέχεται τίς πιά διαφορετικές μορφές πάλης, ὅμως δέν τίς «ἐπινοεῖ», ἀλλά μόνο γενικεύει, ὀργανώνει, προσδίνει συνειδητότητα σέ ἐκεῖνες τίς μορφές πάλης τῶν ἐπαναστατικῶν τάξεων πού ἐμφανίζονται μόνες τους στήν πορεία τοῦ κινήματος. Ὁ μαρξισμός, πού εἶναι ἀναμφισβήτητα ἐχθρός κάθε ἀφηρημένης διατύπωσης, κάθε δογματικῆς συνταγῆς, ἀπαιτεῖ νά μελετᾶμε προσεκτικά τή διεξαγόμενη *μαζική* πάλη, πού μέ τήν ἀνάπτυξη τοῦ κινήματος, μέ τό ἀνέβασμα τῆς συνειδητότητας τῶν μαζῶν, μέ τήν ὄξυνση τῶν οἰκονομικῶν καί πολιτικῶν κρίσεων γεννᾶ συνεχῶς ὅλο καί νέους, ὅλο καί πιά ποικίλους τρόπους ἀμυνας καί ἐπίθεσης. Γι' αὐτό ὁ μαρξισμός δέν ἀπορίπτει καμιά ἀπολύτως μορφή πάλης. Ὁ μαρξισμός σέ καμιά περίπτωση δέν περιορίζεται στίς πιθανές μορφές πάλης ἢ στίς μορφές πάλης πού ὑπάρχουν μόνο στή δοσμένη στιγμή, ἀλλά ἀναγνωρίζει ὅτι μέ τήν ἀλλαγή μιᾶς δοσμένης κοινωνι-

* Βλ. "Ἀπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 13ος, σελ. 369. Ἡ Σύντ.

κῆς συγκυρίας, εἶναι ἀναπόφευκτες νέες μορφές πάλης, ἄγνωστες στοὺς ἡγέτες τῆς δοσμένης περιόδου. Ἐπὶ αὐτὴν τὴν ἄποψη ὁ μαρξισμὸς διδάσκεται, ἂν μπορούμε νὰ ἐκφραστοῦμε ἔτσι, ἀπὸ τὴν πρακτικὴ τῶν μαζῶν καὶ δὲν ἔχει τὴν ἀξίωση νὰ διδάσκει στὶς μάζες μορφές πάλης, πού τις ἐπινοοῦν «εἰδικευμένοι στὴ συστηματοποίηση» γραφιάδες. Ξέρουμε, — ἔλεγε, λογουχάρη, ὁ Κάουτσκι, ἐξετάζοντας τις μορφές τῆς κοινωνικῆς ἐπανάστασης, — ὅτι ἡ ἐπερχόμενη κρίση θὰ μᾶς δώσει νέες μορφές πάλης, πού δὲν μπορούμε τώρα νὰ τις προβλέψουμε.

Δεύτερο, ὁ μαρξισμὸς ἀπαιτεῖ ἀναμφισβήτητα τὴν ἱστορικὴ ἐξέταση τοῦ ζητήματος τῶν μορφῶν πάλης. Τὸ νὰ βάζει κανεὶς τὸ ζήτημα αὐτὸ ἔξω ἀπὸ τὴν ἱστορικῶς-συγκεκριμένη κατάσταση σημαίνει ὅτι δὲν καταλαβαίνει τὸ ἀλφάβητο τοῦ διαλεκτικοῦ ὕλισμοῦ. Στὶς διαφορετικὲς στιγμές τῆς οἰκονομικῆς ἐξέλιξης, σὲ ἐξάρτηση ἀπὸ τοὺς διαφορετικοὺς ὄρους πολιτικούς, ἐθνικοπολιτιστικούς, βιοτικούς κτλ., οἱ διαφορετικὲς μορφές πάλης προωθοῦνται στὴν πρώτη γραμμὴ, γίνονται κύριες μορφές πάλης, καὶ σὲ συνάρτηση μ' αὐτὸ, ἀλλάζουν μετὴ σειρὰ τους καὶ οἱ δευτερεύουσες, οἱ ἐπικουρικὲς μορφές πάλης. Τὸ νὰ προσπαθεῖ κανεὶς ν' ἀπαντήσῃ μὲ ἓνα ναὶ ἢ ἓνα ὄχι στὸ ζήτημα πού ἀφορᾷ ἓνα ὀρισμένο μέσο πάλης, χωρὶς νὰ ἐξετάσῃ λεπτομερειακὰ τὴ συγκεκριμένη κατάσταση τοῦ δοσμένου κινήματος στὸ δοσμένο βαθμὸ ἀνάπτυξής του, σημαίνει ὅτι ἐγκαταλείπει ἐντελῶς τὸ ἔδαφος τοῦ μαρξισμοῦ.

Αὐτὲς εἶναι οἱ δύο βασικὲς θεωρητικὲς θέσεις, ἀπὸ τις ὁποῖες πρέπει νὰ καθοδηγούμαστε. Ἡ ἱστορία τοῦ μαρξισμοῦ στὴ Δυτικὴ Εὐρώπη μᾶς δίνει ἄφθονα παραδείγματα πού ἐπιβεβαιώνουν αὐτὰ πού εἶπαμε. Ἡ εὐρωπαϊκὴ σοσιαλδημοκρατία θεωρεῖ σήμερα τὸν κοινοβουλευτισμὸ καὶ τὸ συνδικαλιστικὸ κίνημα σὰν τις κύριες μορφές πάλης, στὸ παρελθὸν ἀναγνώριζε τὴν ἐξέγερση καὶ, μὲ μιά ἀλλαγὴ τῆς συγκυρίας, εἶναι πέρα γιὰ πέρα ἔτοιμη νὰ τὴν ἀναγνώρισῃ καὶ στὸ μέλλον, παρὰ τὴ γνώμη τῶν φιλελεύθερων ἀστῶν, σὰν τοὺς ρώσους καντέτους¹ καὶ τοὺς μπεζζαγκλάβτσι². Στὴ δεκαετία 1870-1880 ἡ σοσιαλδημοκρατία δὲν ἀναγνώριζε τὴ γενικὴ ἀπεργία σὰν κοινωνικὴ πανάκεια, σὰν μέσο ἄμεσης ἀνατροπῆς τῆς ἀστικῆς τάξης μὲ μὴ πολιτικὸ δρόμο, ὅμως ἡ σοσιαλδημοκρατία ἀναγνώριζε πέρα γιὰ πέρα τὴ μαζικὴ πολιτικὴ ἀπεργία (ἰδιαιτέρως ὕστερα ἀπὸ τὴν πείρα τῆς Ρωσίας στὰ 1905), σὰν ἓνα ἀπὸ τὰ μέσα πάλης, ἀπαραίτητο κάτω ἀπὸ ὀρισμένους συνθῆκες.

Ἡ σοσιαλδημοκρατία ἀναγνώριζε τόν ἀγώνα ὀδοφραγμάτων στή δεκαετία 1840-1850, — τόν ἀπέκρουε ὅμως μέ βάση ὀρισμένα συγκεκριμένα στοιχεῖα στά τέλη τοῦ ΧΙΧ αἰώνα, — δήλωνε ὅτι ἦταν ἀπόλυτα ἔτοιμη νά ἀναθεωρήσει τήν τελευταία αὐτή ἄποψη καί νά ἀναγνωρίσει τή σκοπιμότητα τοῦ ἀγώνα ὀδοφραγμάτων ὕστερα ἀπό τήν πείρα τῆς Μόσχας, πού ἀνάδειξε, σύμφωνα μέ τά λόγια τοῦ Κ. Κάουτσκι, μιά νέα τακτική τοῦ ἀγώνα ὀδοφραγμάτων.

II

Ἀφοῦ καθορίσαμε τίς γενικές θέσεις τοῦ μαρξισμοῦ, περνᾶμε στή ρωσική ἐπανάσταση. Ἄς θυμηθοῦμε τήν ἱστορική ἐξέλιξη τῶν μορφῶν πάλης πού μᾶς ἔδωσε. Πρῶτα οἰκονομικές ἀπεργίες τῶν ἐργατῶν (1896-1900), ὕστερα πολιτικές διαδηλώσεις τῶν ἐργατῶν καί τῶν φοιτητῶν (1901-1902), ἀγροτικές ταραχές (1902), ἔναρξη τῶν μαζικῶν πολιτικῶν ἀπεργιῶν σέ διάφορους συνδυασμούς μέ τίς διαδηλώσεις (Ροστόβ 1902, καλοκαιρινές ἀπεργίες 1903, 9 τοῦ Γενάρη 1905), πανρωσική πολιτική ἀπεργία μέ τοπικές περιπτώσεις ἀγώνα ὀδοφραγμάτων (Ἰουλίτης 1905), μαζικός ἀγώνας ὀδοφραγμάτων καί ἔνοπλη ἐξέγερση (1905, Δεκέμβρης), κοινοβουλευτική εἰρηνική πάλη (Ἀπρίλης-Ἰούνης 1906), μερικότερες στρατιωτικές ἐξεγέρσεις (Ἰούνης 1905-Ἰούλης 1906), μερικότερες ἀγροτικές ἐξεγέρσεις (φθινόπωρο 1905-φθινόπωρο 1906).

Αὐτή εἶναι ἡ κατάσταση κατά τό φθινόπωρο τοῦ 1906 ἀπό τήν ἄποψη τῶν μορφῶν πάλης γενικά. «Ἀπαντητική» μορφή πάλης τῆς ἀπολυταρχίας εἶναι τό μαυροεκατονταρχίτικο πογκρόμ, ἀρχίζοντας ἀπό τό Κισινιόφ τήν ἀνοιξη τοῦ 1903 καί καταλήγοντας στό Σέντλετς τό φθινόπωρο τοῦ 1906³. Σέ ὅλη αὐτή τήν περίοδο ἡ ὀργάνωση τοῦ μαυροεκατονταρχίτικου πογκρόμ καί τῆς σφαγῆς τῶν ἔβραίων, τῶν φοιτητῶν, τῶν ἐπαναστατῶν, τῶν συνειδητῶν ἐργατῶν ὅλο καί περισσότερο προχωρεῖ καί τελειοποιεῖται συνενώνοντας τίς βιαιοπραγίες τῶν μαυροεκατονταρχίτικων στρατευμάτων μέ τίς βιαιοπραγίες τοῦ ἐξαγορασμένου ὄχλου, φτάνοντας μέχρι τή χρησιμοποίηση πυροβολικοῦ στά χωριά καί στίς πόλεις, συγχωνευόμενη μέ τίς ἐκκαθαριστικές ἐπιχειρήσεις, τίς καταδιωκτικές ἀμαξοστοιχίες κτλ.

Αὐτό εἶναι τό βασικό φόντο τῆς εἰκόνας. Στό φόντο αὐτό διαγράφεται, — ἀναμφισβήτητα, σάν κάτι τό μερικό, τό δευτε-

ρεῦον, τό ἐπικουρικό, — τό φαινόμενο ἐκεῖνο, πού στή μελέτη καί τήν ἐκτίμησή του εἶναι ἀφιερωμένο τό ἄρθρο τοῦτο. Τί πράγμα εἶναι τό φαινόμενο αὐτό; ποιές εἶναι οἱ μορφές του; οἱ αἰτίες του; ὁ χρόνος ἐμφάνισης καί ὁ βαθμός ἐξάπλωσής του; ἡ σημασία του στή γενική πορεία τῆς ἐπανάστασης; ἡ σχέση του πρός τήν πάλη τῆς ἐργατικῆς τάξης, πού τήν ὀργανώνει καί τήν καθοδηγεῖ ἡ σοσιαλδημοκρατία; Αὐτά εἶναι τά ζητήματα, στά ὁποῖα πρέπει τώρα νά περάσουμε, ἀφοῦ δώσαμε τό διάγραμμα τοῦ γενικοῦ φόντου τῆς εἰκόνας.

Τό φαινόμενο πού μᾶς ἐνδιαφέρει εἶναι ἡ ἔνοπλη πάλη. Τήν πάλη αὐτή τήν διεξάγουν μεμονωμένα ἄτομα καί μικρές ὀμάδες ἀτόμων. Ἐνα μέρος ἀπό τά ἄτομα αὐτά ἀνήκουν στίς ἐπαναστατικές ὀργανώσεις, ἕνα ἄλλο μέρος (σέ μερικές περιοχές τῆς Ρωσίας τό *μεγαλύτερο* μέρος) δέν ἀνήκουν σέ καμιά ἐπαναστατική ὀργάνωση. Ἡ ἔνοπλη πάλη ἐπιδιώκει δύο *διαφορετικούς* σκοπούς, πού εἶναι ἀνάγκη νά ξεχωρίζουμε *ἀσπληρά* τόν ἕνα ἀπό τόν ἄλλο. Συγκεκριμένα ἡ πάλη αὐτή ἀποβλέπει πρῶτο, στήν ἐξόντωση ὀρισμένων ἀτόμων, διοικητῶν καί ἀνδρῶν τῆς στρατιωτικῆς-ἀστυνομικῆς ὑπηρεσίας. Δεύτερο, στήν κατάσχεση χρημάτων τόσο τῆς κυβέρνησης, ὅσο καί ἰδιωτῶν. Ἐνα μέρος ἀπό τά χρήματα πού κατάσχονται πηγαίνει στό κόμμα, ἄλλο μέρος πηγαίνει εἰδικά γιά τόν ἐξοπλισμό καί τήν προετοιμασία τῆς ἐξέγερσης καί ἄλλο γιά τή συντήρηση τῶν προσώπων πού διεξάγουν τήν πάλη γιά τήν ὁποῖα μιλάμε. Οἱ μεγάλες ἀπαλλοτριώσεις (τοῦ Καυκάσου σέ ποσό πάνω ἀπό 200 χιλ. ρούβλια, τῆς Μόσχας 875 χιλ. ρούβλια)⁴ περιέρχονταν ἀκριβῶς στά ἐπαναστατικά κῶμματα κατά πρῶτο λόγο, ἐνῶ οἱ μικρές ἀπαλλοτριώσεις χρησιμοποιοῦνται πρῖν ἀπ' ὅλα, καί κάποτε ὀλοκληρωτικά γιά τή συντήρηση τῶν «ἀπαλλοτριωτῶν». Ἡ μορφή αὐτή πάλης πῆρε ἀναμφισβήτητα πλατιά ἀνάπτυξη καί ἐξάπλωση μόλις τό 1906, δηλαδή ὕστερα ἀπό τήν ἐξέγερση τοῦ Δεκέμβρη. Ἡ ὄξυνση τῆς πολιτικῆς κρίσης ὡς τό βαθμό τῆς ἔνοπλης πάλης καί ἰδιαίτερα ἡ αὔξηση τῆς ἀνέχειας, τῆς πείνας καί τῆς ἀνεργίας στά χωριά καί στίς πόλεις ἔπαιξαν μεγάλο ρόλο ἀνάμεσα στίς αἰτίες πού προκάλεσαν τήν πάλη πού περιγράφουμε. Τή μορφή αὐτή πάλης τήν ἀναγνώρισαν σάν κύρια ἢ ἀκόμα καί σάν *ἀποκλειστική* μορφή κοινωνικῆς πάλης τά ἀλήτικα στοιχεῖα τοῦ πληθυσμοῦ, οἱ λοῦμπεν καί οἱ ἀναρχικές ὀμάδες. Σάν «ἀπαντητική» μορφή πάλης ἀπό τήν πλευρά τῆς ἀπολυταρχίας πρέπει νά βλέπουμε τό στρατιωτικό νόμο, τήν ἐπιστράτευση νέων στρατευμάτων, τά

μαυροεκατονταρχίτικα πογκρόμ (Σέντλετς), τὰ ἔκτακτα στρατοδικεῖα.

III

Ἡ συνηθισμένη ἐκτίμηση τῆς πάλης πού ἐξετάζουμε συνοψίζεται στά ἑξῆς: πρόκειται γιά ἀναρχισμό, γιά μπλανκισμό⁵, γιά τήν παλιά τρομοκρατία, γιά ἐνέργειες μεμονωμένων ἀτόμων, ξεκομμένων ἀπό τίς μάζες, ἐνέργειες πού διαφθείρουν τούς ἐργάτες, ἀπωθοῦν ἀπ' αὐτούς τὰ πλατιά στρώματα τοῦ πληθυσμοῦ, ἀποδιοργανώνουν τό κίνημα, ζημιώνουν τήν ἐπανάσταση. Παραδείγματα, πού νά ἐπιβεβαιώνουν τήν ἐκτίμηση αὐτή, μποροῦν νά βρεθοῦν εὐκόλα ἀπό τὰ γεγονότα πού ἀναγράφονται καθημερινά στίς ἑφημερίδες.

Μά εἶναι πειστικά τὰ παραδείγματα αὐτά; Γιά νά τό ἐλέγξουμε αὐτό ἄς πάρουμε τήν περιοχή, ὅπου εἶναι *περισσότερο* ἀναπτυγμένη ἡ μορφή πάλης πού ἐξετάζουμε: τήν περιοχή τῆς Λεττονίας. Νά τί παράπονα ἔχει γιά τή δράση τῆς σοσιαλδημοκρατίας τῆς Λεττονίας ἡ ἑφημερίδα «Νόβογε Βρέμια»⁶ (9 καί 12 Σεπτέμβρη). Τό Σοσιαλδημοκρατικό Ἐργατικό Κόμμα τῆς Λεττονίας (τμήμα τοῦ ΣΔΕΚΡ) ἐκδίδει τακτικά σέ 30.000 φύλλα τήν ἑφημερίδα του⁷. Σέ εἰδική στήλη δημοσιεύονται οἱ κατάλογοι τῶν χαφιέδων, πού ἡ ἐξόντωσή τους εἶναι ὑποχρέωση κάθε τίμιου ἀνθρώπου. Οἱ συνεργάτες τῆς ἀστυνομίας κηρύσσονται «ἐχθροί τῆς ἐπανάστασης» καί τιμωροῦνται μέ τήν ποινή τοῦ θανάτου καί μέ κατάσχεση τῆς περιουσίας τους. Χρήματα γιά τό σοσιαλδημοκρατικό κόμμα ὁ πληθυσμός ὑποχρεώνεται νά δίνει μόνο ἐφόσον τοῦ παρουσιάσουν σφραγισμένη ἀπόδειξη. Στόν τελευταῖο ἀπολογισμό τοῦ κόμματος σημειώνεται ὅτι ἀπό τίς 48.000 ρούβλια ἔσοδα τό χρόνο, τίς 5.600 ρούβλια, πού προέρχονται ἀπό ἀπαλλοτριώσεις τίς ἔχει προσφέρει τό τμήμα τῆς Λιμπάβας γιά ὄπλα. Ἡ «Νόβογε Βρέμια» λυσομανάει, βέβαια, ἐνάντια σ' αὐτή τήν «ἐπαναστατική νομοθεσία», σ' αὐτή τή «φοβερή κυβέρνηση».

Κανείς δέν θά τολμήσει νά ὀνομάσει ἀναρχισμό, μπλανκισμό, τρομοκρατία τή δράση αὐτή τῶν λεττονῶν σοσιαλδημοκρατῶν. Ἄλλά γιατί; Γιατί ἐδῶ εἶναι *ξεκάθαρη* ἡ σχέση τῆς νέας μορφῆς πάλης μέ τήν ἐξέγερση πού ἔγινε τό Δεκέμβρη καί πού ὀριμάζει ξανά. Στήν περίπτωση ὀλόκληρης τῆς Ρωσίας ἡ σχέση αὐτή δέν φαίνεται τόσο καθαρά, ὅμως ὑπάρχει. Ἡ ἐξάπλωση τῆς «παρτιζάνικης» πάλης ὕστερα ἀκριβῶς ἀπό τό

Δεκέμβρη, ή σχέση της μέ τήν ὄξυνση ὄχι μόνο τῆς οἰκονομικῆς, ἀλλά καί τῆς πολιτικῆς κρίσης εἶναι πράγματα ἀναμφισβήτητα. Ἡ παλιά ρωσική τρομοκρατία ἦταν δουλιά τοῦ διανοούμενου συνωμότη, σήμερα τήν παρτιζάνικη πάλη τή διεξάγει, κατά γενικό κανόνα, ὁ ὀργανωμένος σέ μιά μαχητική ὁμάδα ἐργάτης ἢ ἀπλῶς ὁ ἄνεργος ἐργάτης. Ὁ μπλανκισμός καί ὁ ἀναρχισμός ἔρχονται εὐκόλα στό μυαλό τῶν ἀνθρώπων πού ἔχουν τήν τάση νά σκέπτονται στερεότυπα, μά στίς συνθῆκες τῆς ἐξέγερσης, πού εἶναι τόσο ξεκάθαρες στήν περιοχὴ τῆς Λεττονίας, ἢ ἀκαταλληλότητα τῶν ἀποστηθισμένων αὐτῶν τύπων χτυπάει στό μάτι.

Στό παράδειγμα τῶν λεττονῶν φαίνεται ξεκάθαρα ὅτι εἶναι ἐντελῶς λαθεμένη, ἀντεπιστημονική, ἀντιιστορική ἢ τόσο συνηθισμένη στή χώρα μας ἐξέταση τοῦ παρτιζάνικου πολέμου ἀνεξάρτητα ἀπό τίς συνθῆκες τῆς ἐξέγερσης. Πρέπει νά πάρομε ὑπόψη τίς συνθῆκες αὐτές, νά σκεφτοῦμε τίς ἰδιομορφίες τῆς περιόδου πού μεσολαβεῖ ἀνάμεσα στίς μεγάλες ἐκδηλώσεις τῆς ἐξέγερσης, πρέπει νά καταλάβουμε ποιές μορφές πάλης γεννιοῦνται στό διάστημα αὐτό ἀναπόφευκτα, καί ὄχι νά ξοφλᾶμε μέ μιά ἀποστηθισμένη ἐπιλογή λέξεων, πού εἶναι ἴδιες καί γιά τόν καντέτο καί γιά τόν νοβοβρεμενίτη: ἀναρχισμός, ληστεία, ἀλητεία!

Λένε: ἡ παρτιζάνικη δράση ἀποδιοργανώνει τή δουλιά μας. Ἐξετάσουμε τό συλλογισμό αὐτό σέ σχέση μέ τίς συνθῆκες πού δημιουργήθηκαν μετά τό Δεκέμβρη τοῦ 1905, σέ σχέση μέ τήν ἐποχὴ τῶν μαυροεκατονταρχίτικων πογκρόμ καί τοῦ στρατιωτικοῦ νόμου. Τί ἀποδιοργανώνει περισσότερο τό κίνημα σέ μιά τέτοια ἐποχὴ: ἡ ἔλλειψη ἀντίστασης ἢ ἡ ὀργανωμένη παρτιζάνικη πάλη; Συγκρίνετε τήν κεντρική Ρωσία μέ τίς δυτικές ἀκρινές περιοχές της, μέ τήν Πολωνία καί τήν περιοχὴ τῆς Λεττονίας. Εἶναι ἀναμφισβήτητο ὅτι ἡ παρτιζάνικη πάλη εἶναι εὐρύτερα διαδομένη καί περισσότερο ἀναπτυγμένη στίς δυτικές περιοχές. Καί εἶναι ἐπίσης ἀναμφισβήτητο ὅτι τό ἐπαναστατικό κίνημα γενικά, τό σοσιαλδημοκρατικό κίνημα εἰδικότερα εἶναι περισσότερο ἀποδιοργανωμένο στήν κεντρική Ρωσία, παρά στίς δυτικές ἀκρινές περιοχές της. Βέβαια οὔτε κᾶν σκεφτόμαστε νά βγάλουμε ἀπό δῶ τό συμπέρασμα ὅτι τό πολωνικό καί τό λεττονικό σοσιαλδημοκρατικό κίνημα εἶναι λιγότερο ἀποδιοργανωμένα ἐξαιτίας τοῦ παρτιζάνικου πολέμου. Ὁχι. Ἀπό δῶ βγαίνει μόνο ὅτι δέν φταίει ὁ παρτιζάνικος πόλεμος γιά τήν ἀποδιοργάνωση τοῦ σοσιαλδημοκρατικοῦ ἐργα-

τικοῦ κινήματος στή Ρωσία τοῦ 1906.

Στό σημείο αὐτό ἐπικαλοῦνται συχνά τήν ἰδιομορφία τῶν ἐθνικῶν συνθηκῶν. Μά ἡ ἐπίκληση αὐτή προδίνει πολύ καθαρά τήν ἀδυναμία τῆς χρησιμοποιούμενης ἐπιχειρηματολογίας. Ἐάν εἶναι ζήτημα ἐθνικῶν συνθηκῶν, σημαίνει ὅτι δέν πρόκειται ἐδῶ γιά ἀναρχισμό, μπλανκισμό, τρομοκρατία—ἀμαρτίες πανρωσικές καί μάλιστα εἰδικά ρωσικές, — μά γιά κάτι ἄλλο. Ἐξετάστε *συγκεκριμένα* αὐτό τό κάτι ἄλλο, κύριοι! Θά δεῖτε τότε ὅτι ἡ ἐθνική καταπίεση ἢ ὁ ἐθνικός ἀνταγωνισμός δέν ἐξηγοῦν τίποτε, γιατί αὐτά ὑπῆρχαν πάντα στίς δυτικές ἀκρινές περιοχές, ἐνῶ τήν παρτιζάνικη πάλη τήν γέννησε μόνο ἡ δοσμένη ἱστορική περίοδος. Ὑπάρχουν πολλά μέρη, ὅπου ἔχουμε ἐθνική καταπίεση καί ἐθνικό ἀνταγωνισμό, μά δέν ἔχουμε παρτιζάνικη πάλη, πού ἀναπτύσσεται κάποτε χωρίς νά ὑπάρχει καμιά ἐθνική καταπίεση. Ἡ συγκεκριμένη ἐξέταση τοῦ ζητήματος θά μᾶς δείξει ὅτι τό ζήτημα δέν βρίσκεται στήν ἐθνική καταπίεση, ἀλλά στίς συνθηκες πού προκαλοῦν τήν ἐξέγερση. Ἡ παρτιζάνικη πάλη εἶναι ἀναπόφευκτη μορφή πάλης σέ μιά περίοδο πού τό μαζικό κίνημα ἔχει πιά φτάσει οὐσιαστικά ὡς τήν ἐξέγερση καί πού δημιουργοῦνται λίγο-πολύ μεγάλα χρονικά διαστήματα ἀνάμεσα στίς «μεγάλες συγκρούσεις» τοῦ ἐμφυλίου πολέμου.

Τό κίνημα δέν τό ἀποδιοργανώνει ἡ παρτιζάνικη δράση, μά ἡ ἀδυναμία τοῦ κόμματος, πού δέν μπορεῖ νά πάρει στά χέρια του τή δράση αὐτή. Νά γιατί τά συνηθισμένα σέ μᾶς, τούς ρώσους, ἀναθεματίσματα ἐνάντια στίς παρτιζάνικες ἐκδηλώσεις συνδέονται μέ τίς κρυφές, συμπτωματικές, ἀνοργάνωτες παρτιζάνικες ἐνέργειες πού πραγματικά ἀποδιοργανώνουν τό κόμμα. Ἄνίσχυροι νά καταλάβουμε ποιές ἱστορικές συνθηκες προκαλοῦν τήν πάλη αὐτή, εἴμαστε ἀνίσχυροι καί νά παραλύσουμε τίς ἄσχημες πλευρές της. Καί παρ' ὅλα αὐτά ἡ πάλη διεξάγεται. Τήν προκαλοῦν ἰσχυρές οικονομικές, καί πολιτικές αἰτίες. Ἐμεῖς δέν ἔχουμε τήν δύναμη νά ἐξαλείψουμε τίς αἰτίες αὐτές καί νά ἐξαλείψουμε αὐτή τήν πάλη. Τά παράπονά μας ἐνάντια στήν παρτιζάνικη πάλη, εἶναι παράπονα ἐνάντια στήν κομματική μας ἀδυναμία στό ζήτημα τῆς ἐξέγερσης.

Ἐάν εἶπαμε γιά τήν ἀποδιοργάνωση ἀφοροῦν καί τήν ἠθική κατάπτωση. Ὁ παρτιζάνικος πόλεμος δέν φέρνει τήν ἠθική αὐτή κατάπτωση, ἀλλά ἡ ἀνοργανωσιά, ἡ ἀταξία, ἡ ἀκομματικότητα τῶν παρτιζάνικων ἐκδηλώσεων. Ἀπ' αὐτήν τήν ὁλότε-
λα ἀναμφισβήτητη ἠθική κατάπτωση δέν μᾶς γλυτώνουν οὔτε

κατ' ἐλάχιστο οἱ ἐπικρίσεις καί οἱ κατάρεις κατά τῶν παρτιζάνικων ἐκδηλώσεων, γιατί αὐτές οἱ ἐπικρίσεις καί οἱ κατάρεις εἶναι τελείως ἀνίσχυρες νά σταματήσουν ἕνα φαινόμενο πού προκαλεῖται ἀπό βαθιές οἰκονομικές καί πολιτικές αἰτίες. Θά μᾶς ἀντιτείνουν: ἂν εἴμαστε ἀνίσχυροι νά σταματήσουμε ἕνα ἀντικανονικό καί ἀποσυνθετικό φαινόμενο, αὐτό δέν εἶναι δικαιολογία γιά νά περάσει τό *κόμμα* σέ ἀντικανονικά καί ἀποσυνθετικά μέσα πάλης. Μιά τέτοια ὅμως ἀντίρρηση θά ἦταν πιά καθαρά φιλελευθεροαστική, καί ὄχι μαρξιστική ἀντίρρηση, γιατί ὁ μαρξιστής δέν μπορεῖ νά θεωρεῖ γενικά τόν ἐμφύλιο πόλεμο ἢ τόν παρτιζάνικο πόλεμο, πού εἶναι μιά ἀπό τίς μορφές του, σάν ἀντικανονικό καί ἀποσυνθετικό φαινόμενο. Ὁ μαρξιστής στηρίζεται πάνω στή βάση τῆς ταξικῆς πάλης καί ὄχι τῆς κοινωνικῆς εἰρήνης. Σέ ὀρισμένες περιόδους ὀξύτατων οἰκονομικῶν καί πολιτικῶν κρίσεων ἢ ταξική πάλη ἀναπτύσσεται τόσο πού φτάνει ὡς τόν ἀνοιχτό ἐμφύλιο πόλεμο, δηλαδή ὡς τήν ἐνοπλη πάλη ἀνάμεσα σέ δύο μερίδες τοῦ λαοῦ. Σέ τέτοιες περιόδους ὁ μαρξιστής εἶναι *ὑποχρεωμένος* νά ὑποστηρίξει τήν ἄποψη τοῦ ἐμφυλίου πολέμου. Κάθε ἠθική καταδίκη τοῦ πολέμου αὐτοῦ εἶναι ἐντελῶς ἀπαράδεκτη ἀπό μαρξιστική ἄποψη.

Τήν ἐποχή τοῦ ἐμφυλίου πολέμου ἰδανικό τοῦ κόμματος τοῦ προλεταριάτου εἶναι τό *μαχόμενο κόμμα*. Αὐτό εἶναι ἀπόλυτα ἀδιαφιλονίκητο. Δεχόμεστε πέρα γιά πέρα ὅτι ἀπό τήν ἄποψη τοῦ ἐμφυλίου πολέμου μπορεῖ κανεῖς νά ἀποδείχνει καί νά ἀποδείξει ὅτι εἶναι ἄσκοπες τοῦτες ἢ ἐκεῖνες οἱ μορφές ἐμφυλίου πολέμου στήν ἄλφα ἢ βῆτα στιγμή. Παραδεχόμεστε πέρα γιά πέρα τήν κριτική τῶν διαφόρων μορφῶν ἐμφυλίου πολέμου ἀπό τήν ἄποψη τῆς *στρατιωτικῆς σκοπιμότητας* καί συμφωνοῦμε ἀναντίρρητα ὅτι τόν τελευταῖο λόγο σ' αὐτό τό ζήτημα τόν ἔχουν οἱ σοσιαλδημοκράτες πού κάνουν τήν πρακτική δουλιὰ σέ κάθε ἰδιαίτερη περιοχῆ. Ἐνονόματι ὅμως τῶν ἀρχῶν τοῦ μαρξισμοῦ ἀπαιτοῦμε κατηγορηματικά νά μή ξεφεύγουμε ἀπό τήν ἀνάλυση τῶν συνθηκῶν τοῦ ἐμφυλίου πολέμου, μέ χιλιοειπωμένες καί στερεότυπες φράσεις γιά ἀναρχισμό, μπλανκισμό, τρομοκρατία, νά μήν προβάλλονται οἱ ἄστοχες μέθοδοι παρτιζάνικης δράσης, πού χρησιμοποιήθηκαν ἀπό τήν τάδε πεπεσική ὀργάνωση⁸ στήν τάδε περίοδο, σάν σκιάχτρο στό ζήτημα τῆς ἴδιας τῆς συμμετοχῆς τῆς σοσιαλδημοκρατίας στόν παρτιζάνικο πόλεμο γενικά.

Τούς ἰσχυρισμούς ὅτι ὁ παρτιζάνικος πόλεμος ἀποδιοργα-

νώνει τό κίνημα πρέπει νά τούς βλέπουμε κριτικά. Κάθε νέα μορφή πάλης, συνδεμένη μέ νέους κινδύνους καί νέες θυσίες, «ἀποδιοργανώνει» ἀναπόφευκτα τίς ὀργανώσεις πού δέν ἔχουν προετοιμαστεῖ γι' αὐτή τή νέα μορφή πάλης. Τούς παλιούς μας ὀμίλους προπαγανδιστῶν τούς ἀποδιοργανώνει τό πέρασμα στή ζύμωση. Τίς ἐπιτροπές μας τίς ἀποδιοργανώνει σέ συνέχεια τό πέρασμα στίς διαδηλώσεις. Κάθε πολεμική ἐπιχείρηση σ' ἕνα ὁποιοδήποτε πόλεμο προκαλεῖ μιά ὀρισμένη ἀποδιοργάνωση στίς γραμμές τῶν μαχόμενων. Ἐπίσης δέν μπορούμε νά συμπεράνουμε ὅτι δέν πρέπει νά πολεμᾶμε. Ἐπίσης δέν πρέπει νά συμπεράνουμε ὅτι πρέπει νά μάθουμε νά πολεμᾶμε. Τίποτε περισσότερο.

“Οταν βλέπω σοσιαλδημοκράτες νά δηλώνουν μέ ὑπεροψία καί αὐτοϊκανοποίηση: ἐμεῖς δέν εἴμαστε ἀναρχικοί, δέν εἴμαστε κλέφτες, δέν εἴμαστε ληστές, ἐμεῖς εἴμαστε ἀνώτεροι ἀπ' αὐτά, ἐμεῖς ἀποδοκιμάζουμε τόν παρτιζάνικο πόλεμο, τότε ἀναρωτιέμαι: καταλαβαίνουν μήπως οἱ ἄνθρωποι αὐτοί τί λένε; Σ' ὅλοκληρη τή χώρα γίνονται ἔνοπλες συγκρούσεις καί συμπλοκές τῆς μαυροεκατονταρχίτικης κυβέρνησης μέ τόν πληθυσμό. Τό φαινόμενο αὐτό εἶναι ἐντελῶς ἀναπόφευκτο σέ τούτη τή βαθμίδα ἐξέλιξης τῆς ἐπανάστασης. Ὁ πληθυσμός αὐθόρμητα, ἀνοργάνωτα — καί γι' αὐτό ἀκριβῶς συχνά μέ ἀποτυχημένες καί ἄσχημες μορφές — ἀντιδρᾷ στό φαινόμενο αὐτό ἐπίσης μέ ἔνοπλες συγκρούσεις καί ἐπιθέσεις. Καταλαβαίνω ὅτι, ἐπειδή ἡ ὀργάνωσή μας εἶναι ἀδύνατη καί ἀπροετοίμαστη, ἐμεῖς μπορούμε ν' ἀρνηθοῦμε σέ μιά ὀρισμένη περιφέρεια καί σέ μιά ὀρισμένη στιγμή ν' ἀναλάβουμε τήν κομματική καθοδήγηση τῆς αὐθόρμητης αὐτῆς πάλης. Καταλαβαίνω ὅτι τό ζήτημα αὐτό ὀφείλουν νά τό λύσουν τά τοπικά στελέχη, ὅτι δέν εἶναι εὐκόλο πράγμα ἡ ἀναδιοργάνωση τῶν ἀδύνατων καί ἀπροετοίμαστων ὀργανώσεων. “Οταν ὅμως βλέπω ἕνα θεωρητικό ἢ ἕνα δημοσιολόγο τῆς σοσιαλδημοκρατίας νά μήν αἰσθάνεται λύπη γι' αὐτή τήν ἔλλειψη προετοιμασίας, ἀλλά νά αὐτοϊκανοποιεῖται ὑπεροπτικά καί νά ἐπαναλαμβάνει μέ ναρκισσισμό καί θαυμασμό φράσεις, γιά ἀναρχισμό, μπλανκισμό καί τρομοκρατία, πού τίς ἔχει ἀποστηθίσει ἀπό τά μικρά του χρόνια, τότε νοιώθω τόν ἑαυτό μου προσβεβλημένο γιά τόν ἐξευτελισμό πού ὑφίσταται ἡ πιο ἐπαναστατική στόν κόσμο θεωρία.

Λένε: ὁ παρτιζάνικος πόλεμος φέρνει τό συνειδητό προλεταριάτο κοντά στούς ξεπεσμένους μεθύστακες, στούς ἀλῆτες.

Αυτό είναι σωστό. Μά από δω βγαίνει μόνο ότι τό κόμμα τοῦ προλεταριάτου δέν μπορεῖ ποτέ νά θεωρεῖ τόν παρτιζάνικο πόλεμο σάν μοναδικό ἢ ἀκόμη σάν κύριο μέσο πάλης· ὅτι τό μέσο αὐτό πρέπει νά ὑποτάσσεται σέ ἄλλα, πρέπει νά ἑναρμονίζεται μέ τά κύρια μέσα πάλης, νά ἐξευγενίζεται μέ τή διαφωτιστική καί ὀργανωτική ἐπίδραση τοῦ σοσιαλισμοῦ. Ἐνῶ χωρίς αὐτόν τόν τελευταῖο ὄρο ὅλα, κυριολεκτικά ὅλα τά μέσα πάλης στήν ἀστική κοινωνία φέρνουν τό προλεταριάτο κοντά στά διάφορα μή προλεταριακά στρώματα πού στέκουν πάνω ἢ κάτω ἀπ' αὐτό καί, ἄν ἀφεθοῦν στή διάθεση τῆς αὐθόρμητης πορείας τῶν πραγμάτων, κουρελιάζονται, ἐκφυλίζονται, ἐκπορνεύονται. Οἱ ἀπεργίες πού ἀφήνονται στή διάθεση τῆς αὐθόρμητης πορείας τῶν πραγμάτων, ἐκφυλίζονται σέ «Alliances»-συμφωνίες τῶν ἐργατῶν μέ τ' ἀφεντικά σέ βάρους τῶν καταναλωτῶν. Τό κοινοβούλιο ἐκφυλίζεται σέ οἶκο ἀνοχῆς, ὅπου ἡ συμμορία τῶν ἀστῶν πολιτικάντηδων ἐμπορεύεται χονδρικά καί λιανικά τή «λαϊκή ἐλευθερία», τό «φιλελευθερισμό», τή «δημοκρατία», τό ρεπουμπλικανισμό, τόν ἀντικληρικαλισμό, τό σοσιαλισμό καί ὅλα τά ἄλλα ἐμπορεύματα πού ἔχουν πέραση. Ἡ ἐφημερίδα ἐκφυλίζεται σέ κοινό προαγωγό, σέ ὄργανο διαφθορᾶς τῶν μαζῶν, χοντροκομμένης κολακείας τῶν ταπεινῶν ἐνστίχτων τοῦ ὄχλου κτλ.κτλ. Γιά τή σοσιαλδημοκρατία δέν ὑπάρχουν καθολικά μέσα πάλης, τέτοια, πού θά χῶριζαν τό προλεταριάτο μέ σινικά τείχη ἀπό τά στρώματα πού στέκουν λίγο παραπάνω ἢ λίγο παρακάτω ἀπ' αὐτό. Ἡ σοσιαλδημοκρατία σέ διαφορετικές ἐποχές χρησιμοποιεῖ διαφορετικά μέσα, ἐξαρτώντας πάντα τή χρησιμοποίησή τους ἀπό αὐστηρά καθορισμένους ἰδεολογικούς καί ὀργανωτικούς ὄρους*.

IV

Οἱ μορφές πάλης στή ρωσική ἐπανάσταση διακρίνονται γιά τήν τεράστια ποικιλία τους σέ σύγκριση μέ τίς ἀστικές ἐπαναστάσεις τῆς Εὐρώπης. Ὁ Κάουτσκι τό πρόβλεψε αὐτό ὡς

* Συχνά κατηγοροῦν τούς μπολσεβίκους σοσιαλδημοκράτες γιά ἀπερίσκεπτα μεροληπτική στάση ἀπέναντι στίς παρτιζάνικες ἐκδηλώσεις. Γι' αὐτό δέν εἶναι περιττό νά ὑπενθυμίσουμε ὅτι στό σχέδιο ἀπόφασης γιά τίς παρτιζάνικες ἐνέργειες («Παρτίγιγε Ἰσβέστιγια»⁹ ἀρ. φύλλου 2 καί ἐκθεση τοῦ Λένιν γιά τό συνέδριο¹⁰) ἡ μερίδα τῶν μπολσεβίκων πού τίς ὑποστηρίζει πρότεινε τούς παρακάτω ὄρους ἀναγνώρισής τους: «κατασχέσεις» ἰδιωτικῆς περιουσίας δέν ἐπιτρέπονταν καθόλου· «κατασχέσεις» δημόσιας περιουσίας δέν συνι-

Ένα σημείο, λέγοντας τό 1902 ὅτι ἡ μελλοντική ἐπανάσταση (ἐδῶ πρόσθετε: μέ ἐξαίρεση ἴσως τή Ρωσία) θά εἶναι ὄχι τόσο πάλῃ τοῦ λαοῦ ἐνάντια στήν κυβέρνηση, ὅσο πάλῃ ἀνάμεσα σέ δύο μερίδες τοῦ λαοῦ. Στή Ρωσία βλέπουμε, ἀναμφισβήτητα, μιά πλατύτερη ἀνάπτυξη αὐτῆς τῆς δεύτερης πάλῃς, παρά στίς ἀστικές ἐπαναστάσεις τῆς Δύσης. Οἱ ἐχθροί τῆς ἐπανάστασῆς μας ἀπό τό περιβάλλον τοῦ λαοῦ εἶναι λιγοστοί, μέ τήν ὄξυνση ὅμως τῆς πάλῃς ὀργανώνονται ὄλο καί περισσότερο καί ὑποστηρίζονται ἀπό τά ἀντιδραστικά στρώματα τῆς ἀστικῆς τάξης. Γι' αὐτό εἶναι ἐντελῶς φυσικό καί ἀναπόφευκτο, ὅτι σέ μιά τέτοια ἐποχή, στήν ἐποχή τῶν παλλαϊκῶν πολιτικῶν ἀπεργιῶν, ἡ ἐξέγερση νά μήν μπορέσει νά πάρει τήν παλιά μορφή τῶν μεμονωμένων ἐκδηλώσεων, περιορισμένων μέσα σέ πολύ στενά χρονικά ὅρια καί σέ πολύ μικρό χῶρο. Εἶναι ἐντελῶς φυσικό καί ἀναπόφευκτο, ἡ ἐξέγερση νά ἀποκτᾷ ἀνώτερες καί πιό σύνθετες μορφές μακρόχρονου ἐμφύλιου πολέμου πού ἀγκαλιάζει ὅλη τή χώρα, δηλαδή ἔνοπλης πάλῃς ἀνάμεσα σέ δύο μερίδες τοῦ λαοῦ. Ἐναν τέτοιο πόλεμο δέν μπορούμε νά τόν φανταστοῦμε ἀλλιῶς, παρά σάν μιά σειρά ἀπό λίγες μεγάλες συγκρούσεις, πού ἀνάμεσά τους μεσολαβοῦν σχετικά μεγάλα χρονικά διαστήματα καί σάν ἕνα πλῆθος μικροσυμπλοκῶν πού γίνονται στή διάρκεια αὐτῶν τῶν χρονικῶν διαστημάτων. Καί μιά πού ἔτσι εἶναι τά πράγματα — καί ἀναμφισβήτητα ἔτσι εἶναι — ἡ σοσιαλδημοκρατία πρέπει ἐξάπαντος νά βάλει σάν καθῆκον τῆς τῆ δημιουργία τέτοιων ὀργανώσεων πού θά ἦταν στόν ἀνώτερο βαθμό ικανές νά καθοδηγοῦν τίς μάζες καί σ' αὐτές τίς μεγάλες συγκρούσεις καί, κατά τό δυνατό, σ' αὐτές τίς μικροσυμπλοκές. Ἡ σοσιαλδημοκρατία τήν ἐποχή πού ἡ πάλῃ τῶν τάξεων ὀξύνθηκε καί ἔφθασε ὡς τόν ἐμφύλιο πόλεμο πρέπει νά βάλει σάν καθῆκον τῆς ὄχι ἀπλῶς νά πάρει μέρος, ἀλλά καί νά παίξει καθοδηγητικό ρόλο σ' αὐτόν τόν ἐμφύλιο πόλεμο. Ἡ σοσιαλδημοκρατία

στοῦνταν, ἀλλά ἐπιτρέπονταν μόνο ὑπό τόν ὄρο τοῦ κομματικοῦ ἐλέγχου καί τῆς διάθεσης τῶν χρημάτων γιά τίς ἀνάγκες τῆς ἐξέγερσης. Παρτιζάνικες ἐνέργειες μέ τή μορφή τῆς τρομοκρατίας συνιστοῦνταν ἐνάντια στούς κυβερνητικούς δημίους καί τούς δραστήριους μαυροεκατονταρχίτες, ἀλλά μέ τούς ὄρους: 1) νά παίρνονται ὑπόψη οἱ διαθέσεις τῶν πλατιῶν μαζῶν· 2) νά παίρνονται ὑπόψη οἱ συνθήκες τοῦ ἐργατικοῦ κινήματος τῆς οἰκείας περιφέρειας· 3) νά καταβάλλεται φροντίδα ὥστε νά μή σπαταλοῦνται ἄσκοπα οἱ δυνάμεις τοῦ προλεταριάτου. Ἡ πρακτική διαφορά τῆς ἀπόφασης πού πάρθηκε στό Ἐνωτικό Συνέδριο ἀπό τό σχέδιο αὐτό βρίσκεται ἀποκλειστικά στό ὅτι δέν ἐπιτρέπονται οἱ «κατασχέσεις» τῆς δημόσιας περιουσίας.

πρέπει νά διαπαιδαγωγεί καί νά προετοιμάζει τίς ὀργανώσεις της ἔτσι, πού νά δροῦν πραγματικά σάν ἐμπόλεμο μέρος, πού δέν αφήνει νά περάσει καμιά εὐκαιρία χωρίς νά προξενήσει ἀπώλειες στίς δυνάμεις τοῦ ἀντιπάλου.

Αὐτό εἶναι δύσκολο καθῆκον, συζήτηση δέν χρειάζεται. Δέν μπορεῖ νά πραγματοποιηθεῖ ἀμέσως. "Ὅπως στήν πορεία τοῦ ἐμφύλιου πολέμου ἀναδιαπαιδαγωγεῖται καί μαθαίνει νά ἀγωνίζεται ὀλόκληρος ὁ λαός, ἔτσι καί οἱ ὀργανώσεις μας πρέπει νά διαπαιδαγωγηθοῦν, πρέπει νά ἀνασυγκροτηθοῦν μέ βάση τά δεδομένα τῆς πείρας γιά νά ἀνταποκριθοῦν πέρα γιά πέρα σ' αὐτό τό καθῆκον.

Δέν ἔχουμε οὔτε τήν παραμικρή ἀξίωση νά ἐπιβάλουμε στά στελέχη τῆς πρακτικῆς δουλιᾶς μιά ὀποιαδήποτε ἐπινοημένη μορφή πάλης, ἢ ἀκόμη νά λύνουμε ἀπό τό γραφεῖο τό ζήτημα τοῦ ρόλου αὐτῶν ἢ ἐκείνων τῶν μορφῶν τοῦ παρτιζάνικου πολέμου στή γενική πορεία τοῦ ἐμφύλιου πολέμου στή Ρωσία. Μακριά ἀπό μᾶς ἡ σκέψη νά θεωροῦμε ὅτι ἡ συγκεκριμένη ἐκτίμηση αὐτῶν ἢ ἐκείνων τῶν παρτιζάνικων ἐκδηλώσεων εἶναι ζήτημα κατεύθυνσης μέσα στή σοσιαλδημοκρατία. Θεωροῦμε ὅμως καθῆκον μας νά βοηθήσουμε στό μέτρο τῶν δυνάμεών μας στή σωστή θεωρητική ἐκτίμηση τῶν νέων μορφῶν πάλης πού προβάλλει ἡ ζωή, νά καταπολεμοῦμε ἀμείλικτα τά καλούπια καί τίς προλήψεις πού ἐμποδίζουν τούς συνειδητούς ἐργάτες νά τοποθετήσουν σωστά τό καινούργιο καί δύσκολο ζήτημα, νά βροῦν τό σωστό δρόμο γιά τή λύση του.

«Προλετάρι» ἀρ. φύλ. 5,
30 τοῦ Σεπτεμβρίου 1906

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας «Προλετάρι»

ΕΤΟΙΜΑΖΕΤΑΙ ΝΕΟ ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΠΡΑΞΙΚΟΠΗΜΑ!

Τό γράμμα τοῦ Γκουτσκόφ στόν Τρουμπετσκόϊ¹¹ ἀπασχόλησε πολύ καιρό καί ἐνμέρει ἐξακολουθεῖ νά ἀπασχολεῖ τόν πολιτικό μας τύπο, ἄν μπορούμε νά ὀνομάσουμε ἔτσι τίς πωλημένες ἐφημερίδες καί τίς λιγοστές φιλελεύθερες πού ἐπέζησαν. Τό γράμμα αὐτό ἔχει πραγματικά μιά ὀρισμένη σημασία. Σημαίνει ἓνα σοβαρό βῆμα στήν ἀνάπτυξη τῆς ἀντεπαναστατικῆς κατεύθυνσης μέσα στά πλατιά στρώματα τῶν μεγαλοαστῶν τῆς Ρωσίας. Γιά τά στρώματα αὐτά ἤδη ἡ πολιτική ἀπεργία τοῦ Ὀχτώβρη¹² ἀποτέλεσε σημεῖο ἀποφασιστικῆς καμπῆς. Ὁ μεγαλοαστός ἀμέσως ὕστερα ἀπό τίς 17 τοῦ Ὀχτώβρη¹³ εἶπε: «φτάνει!». Καί γι' αὐτό ἰδιόμορφο — καί πολύ χαρακτηριστικό — γνώρισμα τῆς ρωσικῆς ἐπανάστασης στάθηκε τό ὅτι τή χρονολογία πού βγήκε τό διάγγελμα γιά σύνταγμα τή χρησιμοποίησαν σάν ὀνομασία τοῦ κόμματός τους, τά μεγαλοαστικά στοιχεῖα, πού τάχθηκαν μέ τό μέρος τῆς τσαρικήσ κυβέρνησης, ἡ ὁποία ἀνέλαβε νά προσαρμόσει τό νέο σύνταγμα στήν ἀπολυταρχία. Ὁ Ὀχτώβρης εἶναι ἡ χρονολογία τῆς μοναδικῆς ὡς τώρα μερικῆς νίκης τῆς ἐπανάστασης στή Ρωσία. Ὀχτωβριστές¹⁴ — ὀνομάζεται στή χώρα μας τό κόμμα τῆς ἀντεπαναστατικῆς μεγαλοαστικῆς τάξης.

Οἱ ταξικές ἀντιθέσεις τῆς ρωσικῆς ἐπανάστασης ἐκφράζονται ἀνάγλυφα σ' αὐτήν τήν ἀντιφατική ἀντιπαράθεση. Τήν ἐξήγησή της τή δίνει ἡ μαρξιστική ἀποψη γιά τή σημερινή ἐπανάσταση στή Ρωσία. Ἡ ἐπανάσταση αὐτή εἶναι ἀστική ἐπανάσταση. Καθαρίζει, ὅπωςδήποτε, τό ἔδαφος γιά μιά πύο πλατιά καί γοργή ἀνάπτυξη τοῦ καπιταλισμοῦ. Τό νά θεωροῦμε τόν πλήρη θρίαμβο τῆς ἐπαναστατικῆς ἀγροτιᾶς στήν πάλη της γιά γῆ σάν νίκη τῆς «ἐργασιακῆς ἀρχῆς», σάν πέρασμα στήν «κοινωνικοποίηση» εἶναι καθαρῆ μικροαστική αὐταπάτη. Μά τό ἀναπόφευκτο καθάρισμα τοῦ ἐδάφους γιά τόν κα-

πιταλισμό μπορεί νά γίνει πρὸς δύο μεγάλες κατευθύνσεις. Ὁ μετασχηματισμός τῆς δουλοπαροικιακῆς Ρωσίας σέ ἀστική μπορεί νά γίνει σέ συνθήκες πού ἐξασφαλίζουν τὴν ἀνώτερη δυνατὴ γιὰ τὸν καπιταλισμό εὐημερία τῶν μαζῶν τῆς ἀγροτιᾶς καὶ τοῦ προλεταριάτου. Μπορεῖ ἐπίσης νά γίνει σέ συνθήκες πού ἐξασφαλίζουν περισσότερο ἀπὸ κάθε τί ἄλλο τὰ συμφέροντα τῶν εὐπόρων τάξεων, τῶν τσιφλικάδων καὶ τῶν καπιταλιστῶν. Μέχρι σήμερα ἡ ἐπανάστασή μας βαδίζει πάνω στό δεύτερο δρόμο. Καί ἂν δέν κερδίσει πιά οὔτε μιά μεγάλη νίκη, τότε δέν χωράει ἀμφιβολία ὅτι ἐκτελεστές τῆς διαθήκης τῆς ρωσικῆς ἐπανάστασης θά γίνουν οἱ ἀντεπαναστάτες ἀστοὶ ὀχτωβριστές, ἀκριβῶς ὅπως ἐκτελεστής τῆς διαθήκης τῆς μεσοβέζικης γερμανικῆς ἐπανάστασης τοῦ 1848 στάθηκε ὁ γιοῦνκερ Βίσμαρκ.

Ὁ κ. Γκουτσκόφ δέν εἶναι καί τόσο κουτός ἄνθρωπος. Δοκιμάζει κιόλας προκαταβολικά αὐτὴ τὴν ἱκανοποίηση νά πάρει στά χέρια του, ὕστερα ἀπὸ τὴν ὀριστικὴ ἥττα τῆς ἐπανάστασης, τὰ ἡνία τῆς διακυβέρνησης καὶ νά συνενώσῃ τὸν ἐπιχειρηματικό, ἐπιδέξιό ἀστικό «φιλελευθερισμό» μέ τὴν ἀμείλικτη στρατιωτικο-ἀστυνομικὴ τρομοκρατία ἐνάντια στά δυσαρεστημένα «κατώτερα στρώματα». Σάν πρακτικός, πεζός, ἀστός ἐπιχειρηματίας, ὁ κ. Γκουτσκόφ κατάλαβε καλύτερα τὴν ἀληθινὴ πολιτικὴ κατάσταση ἀπὸ πολλοὺς φιλόσοφους καὶ λογάδες τῆς ἀστικῆς μας διανόησης. (*L'ignorance est moins éloignée de la vérité que le préjugé!* — ἡ ἀμάθεια ἀπέχει λιγότερο ἀπὸ τὴν ἀλήθεια, παρά ἡ πρόληψη). Ὁ κ. Γκουτσκόφ προσγειώνει τὰ ἀστικά ἰδανικά τῶν καντέτων. Ἀπὸ τὴν ἄποψη αὐτὴ εἶναι ἰδιαίτερα ἀξιοσημεῖωτη ἡ παρακάτω περικοπὴ ἀπὸ τὸ γράμμα του, πού δέν τό ἐκτίμησε ὁ δουλικός τύπος μας:

«Τώρα εἶναι ἀναμφισβήτητο, — γράφει ὁ Γκουτσκόφ στὸν Τρουμπετσκόϊ, — ὅτι ὁ θρίαμβος τῆς ἐπανάστασης ἢ ἀκόμα μιά νέα ὄξυνση τῆς ἐπαναστατικῆς κρίσης θά θάψῃ καὶ τὴ νεαρὴ μας πολιτικὴ ἐλευθερία, καὶ τὰ ὑπολείμματα τοῦ πολιτισμοῦ καὶ τῆς εὐημερίας μας».

Πρόκειται γιὰ μιά ἐξαιρετικὰ σωστὴ καὶ ἐξαιρετικὰ εὔστοχη ἐκτίμηση τῆς σημερινῆς πολιτικῆς κατάστασης ἀπὸ τὴν ἄποψη τῶν συμφερόντων τοῦ καπιταλιστῆ καὶ τοῦ τσιφλικᾶ. Ὁ κ. Γκουτσκόφ πιάνει τὸν ταῦρο ἀπὸ τὰ κέρατα. Ὁλη ἡ οὐσία τῆς σημερινῆς πολιτικῆς κατάστασης βρίσκεται πραγματικὰ στό ἂν θά ἔχουμε νέα ὄξυνση τῆς ἐπαναστατικῆς κρίσης. Σᾶς

εὐχαριστοῦμε γιά τήν εἰλικρίνεια, κ.Γκουτσκόφ! Καταλαβαίνουμε πολύ καλά ὅτι στούς ἀστούς καθηγητές καί διπλωμάτες τῆς «Ρέτζ» δέν ἀρέσει ἡ ἀποφασιστικότητά σας, ἡ εὐθύτητα, ἡ γρηγοράδα καί ἡ ἐπιθετικότητά σας, ἡ ἰκανότητά σας — συγχορεῖστε με γιά τήν ἀγοραία ἔκφραση — νά «μὴν κρατᾶτε τή γλώσσα σας», ἐμᾶς ὅμως, τούς σοσιαλιστές, μᾶς ἐνθουσιάζει ἐξαιρετικά ἡ ἰκανότητά σας αὐτή. Μᾶς ἐξυπηρετεῖ.

Ἔτσι λοιπόν, ὅποιος θέλει νά βάλει στά σοβαρά τό ζήτημα τῆς σημερινῆς πολιτικῆς κατάστασης, πρέπει νά καθορίσει μέ ἀπόλυτη σαφήνεια τή θέση του ἀπέναντι στή νέα ὄξυνση τῆς ἐπαναστατικῆς κρίσης. Αὐτό ἀκριβῶς κάνει καί ὁ κ.Γκουτσκόφ. «Ἐγώ εἶμαι κατά», δηλώνει μέ ὀλόκληρο τό γράμμα του. Ὑποτάσσω τά πάντα ἀνεξαιρέτως στά συμφέροντα τῆς καταπολέμησης τῆς ὄξυνσης αὐτῆς, στά συμφέροντα τῆς κατάπνιξης ὅλων ὅσα ὀδηγοῦν σ' αὐτή. Ἡ αἰτία εἶναι σαφής. Μιά νέα ὄξυνση ἐγκυμονεῖ τόν κίνδυνο θριάμβου τῆς ἐπανάστασης, κι' αὐτός, μέ τή σειρά του, ἀπειλεῖ τά «ὑπολείμματα»... τῶν τσιφλικιῶν τῶν κ.κ.Γκουτσκόφ, Ρομάνοφ, Στολίπιν καί τῆς λοιπῆς συμμορίας τῶν πογκρομιστῶν, τά «ὑπολείμματα» τῶν ἀστικῶν προνομίων πού μποροῦν νά χρησιμεύσουν σάν ἀσπίδα προστασίας ἀπό τήν παραέρα πάλη τοῦ προλεταριάτου, κοντολογίης, τά «ὑπολείμματα τῆς δικῆς μας (τῶν Γκουτσκόφ, Ρομάνοφ, Στολίπιν) εὐημερίας.

Ὁ κ.Γκουτσκόφ σκέπτεται σωστά, πολύ σωστότερα καί συνεπέστερα ἀπό τούς ὠρυόμενους σήμερα ἐναντία του καντέτους, πού μέ τούς διάφορους Βινογκράντοφ, Στροῦβε, Ἴζγκόγιεφ, Μπερντιάγιεφ, Μιλιουκόφ ἑκατοντάδες φορές θρήνησαν τό ἐπικείμενο θάψιμο τῆς «ἐλευθερίας καί τοῦ πολιτισμοῦ» μέ τό θρίαμβο τοῦ «στοιχείου τῆς παραφροσύνης».

Καί γιά τούς ἐπαναστάτες δέν εἶναι ἐπίσης ἄσχημο νά διδαχτοῦν ἀπό τήν ἀντίδραση τήν ἰκανότητα νά βάζουν μέ συνέπεια τό ζήτημα τῆς σημερινῆς πολιτικῆς κατάστασης, δηλαδή τῆς «νέας ὄξυνσης τῆς ἐπαναστατικῆς κρίσης». Ἡ ὄξυνση αὐτή θά σημαίνει ἀναπόφευκτα μιά πολύ πιά μαζική ἀπό πρὶν ἐκδήλωση, πλουτισμένη μέ τήν πείρα τοῦ μεγάλου χρόνου τῆς μεγάλης ρωσικῆς ἐπανάστασης. Καί ἡ πείρα τοῦ χρόνου αὐτοῦ, ἀρχίζοντας ἀπό τήν ἀπεργία τοῦ Ὀχτώβρη, ὀδηγεῖ, μέσα ἀπό τήν ἐξέγερση τοῦ Δεκέμβρη¹⁵, μέσα ἀπό τήν εἰρηνική Δούμα καί τή διάλυσή της¹⁶, στήν ἐπιθετική πανρωσική ἔνοπλη ἐξέγερση μέ τήν ἀπεργία, σάν ἐπικουρικό καί βοηθητικό μέσο πάλης.

Ἡ κυβέρνηση προσάρμοσε ὀλόκληρη τήν πολιτική της σ' αὐτή τή νέα ὄξυνση τῆς ἐπαναστατικῆς κρίσης πού τήν περιμένουν ὅλοι. Ἀναμφισβήτητα, ἡ κυβέρνηση ἐσκεμμένα δέν προσδιόρισε τό χρόνο τῶν ἐκλογῶν νέας Δούμας, γιά νά ἔχει λυμένα τά χέρια της, γιά νά προσπαθήσει, σέ περίπτωση σοβαρῆς ὄξυνσης τῆς παλλαϊκῆς πάλης, νά τή συμπαραλιάσει, προκηρύσσοντας ξαφνικά ἐκλογές. Εἶναι ἐπίσης ἀναμφισβήτητο ὅτι καί αὐτό καθ' αὐτό τό ζήτημα, ἂν θά συγκαλέσει νέα Δούμα καί ἂν θά ἀφήσει τόν παλιό ἐκλογικό νόμο, ἡ κυβέρνηση τό μελετάει τώρα μέ τόν πιό προσεκτικό τρόπο ἀπό τήν ἴδια ἀκριβῶς ἄποψη. Καί ἡ σοσιαλδημοκρατία ἔχει λιγότερο ἀπό κάθε ἄλλον τό δικαίωμα νά μείνει ἀπέναντι στό ζήτημα αὐτό ἀδιάφορη.

Ἡ κυβέρνηση βρίσκεται μπροστά στό δίλημμα: νά προσπαθήσει ἀκόμα μιά φορά νά συγκαλέσει τή Δούμα μέ βάση τόν ἰσχύοντα ἐκλογικό νόμο, δυναμώνοντας τήν τρομοκρατία, τίς πιέσεις κατά τίς ἐκλογές, τήν ὀργάνωση τῶν μαυροεκατονταρχιτῶν, ἢ νά τροποποιήσει πρὶν ἀπό τή δεύτερη Δούμα τόν ἐκλογικό νόμο ἔτσι πού νά ἐξασφαλίζει στά σίγουρα μιάν «ἱκανή πρὸς ἐργασίαν», δηλ. μιά μαυροεκατονταρχίτικη Δούμα. Ἡ ἀντίδραση στούς κόλπους τῆς τσιφλικάδικης τάξης, οἱ νίκες τῶν μαυροεκατονταρχιτῶν τσιφλικάδων στά ζέμστβο, ἡ ὀλοφάνερη αὔξηση τῆς δυσαρέσκειας τοῦ λαοῦ, ὅλα αὐτά ὑπαγορεύουν ἀνοιχτά στήν κυβέρνηση τήν ἄμεση κατάργηση τοῦ ἰσχύοντος ἐκλογικοῦ νόμου, τόν περιορισμό τοῦ ἐκλογικοῦ δικαιώματος στό πνεῦμα τῆς ἐπιστροφῆς ἀπό τή Δούμα τοῦ Βίττε στή Δούμα τοῦ Μπουλίγκιν¹⁷, ἴσως καί χειρότερα ἀκόμη, ἢ ἀπλῶς τή σύγκληση αἵρετῶν ἀντιπροσώπων ἀπό τά ζέμστβο, πού νά ἀποτελέσουν τή δεύτερη Δούμα. Οἱ πουλημένοι κοντυλοφόροι τοῦ τύπου μας ἀφήνουν κιόλας νά τούς ξεφεύγει πῶς τέτοια σχέδια ὑπάρχουν στίς «σφαῖρες», δηλαδή στό περιβάλλον τῆς παλατιανῆς συμμορίας, καί προετοιμάζουν τό ἔδαφος, προσπαθώντας νά ἀποδείξουν ὅτι ἡ ἀπολυταρχία ἔχει τό «δικαίωμα» νά ἐκδόσει χωρίς τή Δούμα νέο ἐκλογικό νόμο.

Ἄς δοῦμε, ποιά ἀπό τίς «κατευθύνσεις» αὐτές τῆς κυβερνητικῆς πολιτικῆς εἶναι ἡ πιθανότερη. Ὑπέρ τῆς διατήρησης τοῦ ἐκλογικοῦ νόμου τῆς 11 τοῦ Δεκέμβρη¹⁸ συνηγορεῖ ἡ συνταγματική «νομιμότητα», ἡ πολιτική σύνεση, ἡ νομιμοφροσύνη. Ὅπως βλέπετε, ὅλοι αὐτοί εἶναι «ἰδεώδεις» συλλογισμοί πού οἱ διάφοροι Ρομάνοφ καί Πομπεντονόστσεφ συνήθισαν νά

τούς φτύνουν. Καί είναι πραγματικά γελοῖο νά σκέπτεται κανείς ὅτι μποροῦν νά ὀδηγηθοῦν ἀπό παρόμοιους συλλογισμούς ἄνθρωποι πού εἶναι βουτηγμένοι ἀπό τήν κορφή ὡς τά νύχια στό αἷμα καί στή βρωμιά, πού ὑπερασπίζονται σέ ἕναν ἔσχατο καί ἀπεγνωσμένο ἀγώνα τά δουλοκτητικά τους δικαιώματα. Εἶναι γελοῖο νά σκέπτεται κανείς ὅτι ἡ «νομιμότητα» θά κάνει διστακτική τήν τσαρική συμμορία, τή στιγμή πού ἡ συμμορία αὐτή δέν δίστασε οὔτε ὅταν ἔβγαζε τόν ἴδιο τό νόμο τῆς 11 τοῦ Δεκέμβρη, τό νόμο τῆς 20 τοῦ Φλεβάρη¹⁹ κτλ., οὔτε καί τώρα διστάζει νά χλευάζει συνεχῶς τό «νόμο». Ὁχι, ὅλα αὐτά εἶναι φτωχά ἐπιχειρήματα!

Ἡ γνώμη τῆς Εὐρώπης; Ἡ ἀνάγκη σύναψης δανείου; Ἡ ἀνάγκη αὐτή εἶναι ἡ πιό ἐπιτακτική. Καί τό εὐρωπαϊκό κεφάλαιο θά δώσει χρήματα μόνο μέ τήν ἐγγύηση ὅτι θά ὑπάρχει «τάξις». Τό τί λογιῆς ὅμως θά εἶναι αὐτή ἡ «τάξις», εἶναι ἀδιάφορο γιά τό κεφάλαιο, γιά τό ὁποῖο ἀκόμα καί ἡ τάξη τοῦ νεκροταφείου τοῦ εἶναι συμπαθέστερη. Μά καί ἡ δεύτερη καντέτικη (ἢ, θεός φυλάξει, πιό ἀριστερή!) Δούμα ὑπόσχεται νέες οἰκονομικές ἀποκαλύψεις, νέα «διατάραξη τῆς τάξης»! Ὁχι, ἀκριβῶς ἀπό τήν ἄποψη τοῦ εὐρωπαϊκοῦ δανείου ἡ κυβέρνησις κάνει ὅλον αὐτό τόν ὑπολογισμό νά καταργήσῃ τό σημερινό ἐκλογικό νόμο, μέ σκοπό νά ἐξασφαλίσῃ μιά μαυροκατονταρχίτικη Δούμα καί τήν ἔγκρισήν ἀπ' αὐτήν κάθε δανείου.

Δέν πρέπει νά ξεχνᾶμε, φυσικά, ὅτι στήν οὐσία τή συμφωνία ἀνάμεσα στήν ἀπολυταρχία καί στή φιλελεύθερη-μοναρχική ἀστική τάξη τήν καθιστοῦν ἀναγκαῖα οἱ πιό βαθιές οἰκονομικές καί πολιτικές αἰτίες. Ἡ ἀποτυχία τῆς πρώτης προσπάθειας γιά συμφωνία μέσω τῆς πρώτης Δούμας δέν σημαίνει καθόλου, καί δέν μπορεῖ νά σημαίνει, ἀποτυχία ὅλων τῶν προσπαθειῶν αὐτοῦ τοῦ εἴδους, καί τέτοιες προσπάθειες θά ἔχουμε ἀκόμη πάρα πολλές. Ἡ συμφωνία αὐτή ὅμως, μέσω μιᾶς καντέτικης ἀκριβῶς Δούμας, δέν ἐπιτρέπεται τώρα νά θεωρεῖται (καί ἡ ἀπολυταρχία δέν μπορεῖ νά τή θεωρεῖ) πολύ πιθανή.

Οἱ ἐπαναστάτες διδάσκονται ἀπό τήν πείρα τῆς ἐπανάστασης, μά καί ἡ ἀπολυταρχία διδάσκεται ἐπίσης ἀπ' αὐτήν καί διδάσκεται μέ μεγάλη προσοχή. Οἱ ἐλπίδες γιά μιά πιό δεξιά σύνθεση τῆς Δούμας μέ τόν ἰσχύοντα ἐκλογικό νόμο εἶναι ἐντελῶς μηδαμινές, αὐτό τό βλέπουν ὅλοι. Ἡ σύγκλησις τῆς δεύτερης Δούμας πέφτει ἀκριβῶς στά τέλη τοῦ χειμῶνα, τότε

πού ή πείνα, ή άνεργία, ή άνέχεια τῶν πλατιῶν λαϊκῶν μαζῶν παίρνουν συνήθως ιδιαίτερα ὀξεία μορφή. Τά κόμματα πού στέκουν ἀριστερότερα ἀπό τούς καντέτους θά εἶναι τώρα, ἀναμφισβήτητα, πολύ λιγότερο ἀπό πρὶν διατεθειμένα νά τά σέρνει ἀπό τό καπίστρι ή φιλελεύθερη-μοναρχική ἀστική τάξη, θά εἶναι πολύ πιό ἱκανά γιά ἀνεξάρτητη, ἀποφασιστική καί δραστήρια πολιτική δράση. "Οχι! Δέν πρέπει νά ἔχουμε αὐταπάτες; νά θεωροῦμε τόν ἐχθρό ἐντελῶς πιά κουτό, ἀπερίσκεπτο καί ἀσύνητο. Δέν πρέπει ν' ἀμφιβάλλουμε ὅτι οἱ «γίγαντες τῆς σκέψης καί τῶν ἔργων» τῆς μαυροεκατονταρχίτικης κυβέρνησης ἐντείνουν τώρα ὅλες τους τίς δυνάμεις, γιά νά κάνουν ἀδύνατη τήν ἐπανάληψη τοῦ πειράματος τῆς καντέτικης Δούμας.

Η διάλυση τῆς Δούμας ἔδειξε στήν κυβέρνηση ὅτι ἄμεση, πλατιά καί παλλαϊκή ἐξέγερση δέν ἔγινε. Τό coup d'état (πολιτικό πραξικόπημα) πού προετοιμάστηκε ἀθόρυβα καί μυστικά ἄρρεσε στίς «σφαῖρες». Οἱ «σφαῖρες» αὐτές βρίσκονται κάτω ἀπό τήν ἰσχυρότατη ἐντύπωση τῆς ἐνέργειας πού τούς φαίνεται σάν μιά πετυχημένη καί τολμηρή ἐπίθεση ἐνάντια στήν ἐπανάσταση. Δέν μποροῦν νά μή σκέπτονται τώρα γιά μιά ἐπανάληψη παρόμοιας ἐπίθεσης ἀπό τά πρὶν, σάν προληπτικοῦ μέτρου ἐνάντια στή «νέα ὄξυνση τῆς ἐπαναστατικῆς κρίσης». Οἱ τσαρικοί αὐλικοί εἶναι στρατιωτικοί. Καταλαβαίνουν θαυμάσια τά πλεονεκτήματα τῆς τακτικῆς: νά περάσουν στήν ἐπίθεση, νά πάρουν στά χέρια τους τήν πρωτοβουλία τῶν πολεμικῶν ἐνεργειῶν. Νά φοβηθοῦν τήν ἐξέγερση; Μά ή ἐξέγερση στόν ἄλφα ή βῆτα βαθμό εἶναι ἀναπόφευκτη, οἱ ἐργατικές ἀπεργίες, οἱ στρατιωτικές καί ἀγροτικές ἐξεγέρσεις τό ἀπόδειξαν αὐτό στή διάρκεια ἑνός ὀλόκληρου χρόνου. Ἡ δεύτερη καντέτικη Δούμα θά δημιουργήσει γιά τό λαό ἀκόμη πιό εὐνοϊκές συνθῆκες γιά ἐξέγερση: ὀριστική χρεωκοπία τῆς πολιτικῆς τοῦ «φιλελευθερισμοῦ τῶν στρατοδικείων», ἐξάντληση τοῦ λαοῦ μέ τήν τρομοκρατία κτλ. κτλ. Ἐφόσον ή «νέα ὄξυνση τῆς ἐπαναστατικῆς κρίσης» εἶναι ἀναπόφευκτη ἐμεῖς ὀφείλουμε νά ἐπιτεθοῦμε πρῶτοι,— ἔτσι σκέπτεται ὁ Ἴγκνάντιεφ, ἀσφαλῶς ἔτσι. Καί θά ἐπιτεθεῖ: ὁ τσάρος θά καταργήσει τήν παραμονή τῶν ἐκλογῶν τόν ἐκλογικό νόμο τῆς 11 τοῦ Δεκέμβρη καί θά ἐκδόσει νέο νόμο, πού νά ἐξασφαλίζει μαυροεκατονταρχίτικη σύνθεση τῆς Δούμας.

Δέν ἔχουμε τήν ἀξίωση νά γίνουμε προφήτες καί νά ὑπολογίσουμε ὅλες τίς πιθανές ἐκβάσεις τῆς σημερινῆς, ἐξαιρετι-

κά περίπλοκης πολιτικῆς κατάστασης. Ἡ σοσιαλδημοκρατία ὅμως ὀφείλει νά σταθμίζει μέ ἀκρίβεια τίς τάσεις ὅλων τῶν δυνάμεων πού δροῦν στήν πολιτική, γιά νά κατευθύνει μέ σύνεση τήν τακτική της. Ἐνα τέτοιο στάθμισμα ὀδηγεῖ στό ἀσφαλές συμπέρασμα: ἔργατες! νά εἶστε ἔτοιμοι καί νά περιμένετε ὅτι ἡ κυβέρνηση θά ἐκδόσει γιά τίς ἐκλογές μαυροεκτονταρχίτικο ἐκλογικό νόμο! Ἀγρότες! μάθετε ὅτι ἡ κυβέρνηση μελετᾷ τήν ἀλλαγὴ τοῦ ἐκλογικοῦ συστήματος ἔτσι, πού νά μὴν μπορέσουν οἱ ἀγρότες βουλευτές, οἱ τρουντοβίκοι νά μποῦνε στή Δούμα!

Δέν πρέπει νά ἐπιτρέψουμε στήν κυβέρνηση νά μᾶς αἰφνιδιάσει. Πρέπει νά κάνουμε τήν πιό δραστήρια ζύμωση στίς μάζες, ἐξηγώντας τους τόν κίνδυνο πού μᾶς ἀπειλεῖ, — πρέπει νά διαλύσουμε τήν ἀφελή πίστη στή σταθερότητα τοῦ ἐκλογικοῦ νόμου, σάν «συνταγματικοῦ» θεσμοῦ, — πρέπει νά διαλύσουμε τίς συνταγματικές αὐταπάτες, — πρέπει νά θυμίζουμε τά παραδείγματα τῶν εὐρωπαϊκῶν ἐπαναστάσεων μέ τίς συχνές τους ἀλλαγές τῶν ἐκλογικῶν νόμων, — πρέπει μέ ὅλες μας τίς δυνάμεις νά καλλιεργοῦμε τή συναίσθηση ὅτι ἡ κρίση πού ὀξύνεται τώρα δέν εἶναι κοινοβουλευτική, οὔτε συνταγματική, ἀλλά ἐπαναστατική κρίση τήν ὁποία θά λύσει μόνο ἡ δύναμη, πού θά τήν ξεδιαλύνει μόνο ἡ νικηφόρα ἔνοπλη ἐξέγερση.

«Προλετάρι», ἀρ. φύλ. 5,
30 τοῦ Σεπτέμβρη 1906

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς ἔφημερίδας «Προλετάρι»

ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΖΗΤΗΜΑ ΤΟΥ ΠΑΡΤΙΖΑΝΙΚΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ ²⁰

Θεωροῦμε τήν ἀπόφαση αὐτή κατ' ἀρχήν σωστή καί τονίζουμε ὅτι εἶναι σύμφωνη μέ τίς θέσεις πού ἀναπτύξαμε στό ἄρθρο « Ὁ παρτιζάνικος πόλεμος ». Στό ἴδιο τό κείμενο τῆς ἀπόφασης θά προτείναμε μόνο μερικές δευτερεύουσας σημασίας τροποποιήσεις καί συμπληρώσεις. Στό σημεῖο 3 τοῦ αἰτιολογικοῦ θά λέγαμε: « Ἡ ἐπανάσταση, μή μπορώντας στή δοσμένη στιγμή » κλπ. Στό καθαυτό μέρος τῆς ἀπόφασης θά προσθέταμε ὅτι ἀποδοκιμάζουμε τίς « κατασχέσεις », σύμφωνα μέ τήν ἀπόφαση τοῦ συνεδρίου, καθώς καί τήν ὑπόδειξη ὅτι εἶναι ἀπαραίτητο νά ἐναρμονίζουμε τίς παρτιζάνικες ἐκδηλώσεις μέ τίς διαθέσεις τῶν πλατιῶν μαζῶν καί τίς συνθήκες τοῦ ἐργατικοῦ κινήματος. Εἶναι ἄλλωστε φανερό ὅτι οἱ σύντροφοι τῆς Μόσχας τό θεωροῦν αὐτό αὐτονόητο.

*«Προλετάρι», ἀρ. φύλ. 5,
30 τοῦ Σεπτέμβρη 1906*

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας «Προλετάρι»*

ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΑ ΤΑΞΙΝΟΜΗΣΗΣ ΤΩΝ ΡΩΣΙΚΩΝ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΚΟΜΜΑΤΩΝ

“Όπως είναι γνωστό, τό ‘Ενωτικό συνέδριο τοῦ ΣΔΕΚΡ παρέκαμψε τό καθήκον νά κάνει μιά ταξική ἀνάλυση τῶν πολιτικῶν κομμάτων τῆς Ρωσίας καί νά καθορίσει τή στάση τοῦ προλεταριάτου ἀπέναντί τους. Ἡ γενική ἔγκριση τῆς ἀπόφασης τοῦ Ἐμστερνταμ²¹ δέν εἶναι τίποτε ἄλλο, παρά ἕνας τρόπος ὑπεκφυγῆς. Στό μεταξύ ὅμως ἡ ἐπανάσταση ἀπαιτεῖ ἀπό μᾶς ὄλο καί πιά ἐπιτακτικά νά χρησιμοποιοῦμε τή μαρξιστική μέθοδο καί τή μαρξιστική θεωρία στό φῶτισμα τοῦ σοβαροῦ καί ἐξαιρετικά ἐνδιαφέροντος προτσές τῆς δημιουργίας τῶν κομμάτων, πού ἀπό εὐνόητες αἰτίες συντελεῖται στή Ρωσία γοργότερα καί πιά ἐντατικά ἀπό ὅπουδήποτε ἄλλοῦ.

Τό προτσές αὐτό ἀπέχει, βέβαια, πάρα πολύ ἀπό τό νά ἔχει ὀλοκληρωθεῖ καί δέν ἔδωσε ἀκόμη κανένα τελείως σταθερό ἀποτέλεσμα. Μά στήν καπιταλιστική κοινωνία οὔτε καί μπορεῖ ποτέ νά ὀλοκληρωθεῖ τό προτσές αὐτό καί ὅσο γιά τά ἀποτελέσματά του θά μπορούσαν νά εἶναι «σταθερά» μόνο σέ περίπτωση πού ἡ ἐπανάσταση, σάν ὀρμητική συντριβή ὀλοκληρου τοῦ παλιοῦ πολιτικοῦ ἐποικοδομήματος, θά περνοῦσε σέ στασιμότητα. Γι’ αὐτό δέν μπορούμε μέ κανένα τρόπο νά ἀναβάλουμε τό καθήκον τῆς ἀνάλυσης τῶν ἀστικῶν κομμάτων, πολύ περισσότερο πού ἡ περίοδος τῶν ἐλευθεριῶν τοῦ Ὀχτώβρη, ἀπό τή μιά μεριά, καί ἡ περίοδος τῆς πρώτης Δούμας, ἀπό τήν ἄλλη, ἔδωσαν ἤδη, χωρίς ἀμφιβρολία, *σοβαρά* ἀποτελέσματα πού δέν μπορούμε νά μήν τά πάρουμε ὑπόψη μας. Καί ἡ ἀνοιχτή ἐπαναστατική πάλη μέ τή μορφή τῆς ἀπεργίας, τῆς ἐξέγερσης κτλ., καί ἡ νέα ἐκλογική καμπάνια ἀπαιτοῦν ἀπό τό κόμμα μας σαφή καί ἀκριβή καθορισμό τῆς θέσης του ἀπέναντι στά διάφορα κόμματα, καί αὐτό εἶναι δυνατό μόνο πάνω στή βάση τῆς ἐπιστημονικῆς, δηλ. τῆς ταξικῆς ἀνάλυσης τους.

Ἐς ἀρχίσουμε ἀπό τήν ἀπαρίθμηση των κάπως σημαντικῶν πολιτικῶν κομμάτων (ἢ μάλλον τύπων* κομμάτων) ἀπό τά «δεξιά» πρὸς τά «ἀριστερά». 1) Ἐνωση τοῦ ρωσικοῦ λαοῦ²⁵, μοναρχικοί²⁶, κτλ. 2) Ὀπαδοί τῆς ἔννομης τάξης. 3) Ὀχτωβριστές. 4) Εἰρηνοανακαινιστές²⁷. 5) Κόμμα δημοκρατικῶν μεταρρυθμίσεων²⁸. 6) Καντέτοι. 7) Ἐλευθερόφρονες²⁹, ριζοσπάστες³⁰, μπεζζαγκλάβτσι κτλ. 8) Ἐργασιακοί λαϊκοί σοσιαλιστές³¹. 9) Σοσιαλιστές-ἐπαναστάτες³². 10) Μαξιμαλιστές³³. 11) Σοσιαλδημοκράτες — μενσεβίκοι καί μπολσεβίκοι. Τούς ἀναρχικούς δέν τούς λογαριάζουμε, γιατί θά ἦταν πολύ ριψοκίνδυνο νά τούς ὀνομάσει κανείς (ὅπως, ἴσως, καί τούς μαξιμαλιστές) πολιτικό κόμμα.

Ἐπ' αὐτή τήν παρδαλή ἀλυσίδα κομμάτων ξεχωρίζουν χτυπητά πέντε βασικοί τύποι τῶν πολιτικῶν μας κομμάτων: 1) μαυροεκατονταρχίτες· 2) ὀχτωβριστές· 3) καντέτοι· 4) τρουντοβίκοι καί 5) σοσιαλδημοκράτες. Ἡ ὀρθότητα τῆς κατάταξης αὐτῆς ἀποδείχνεται μέ τήν ἀνάλυση τῆς ταξικῆς φύσης τοῦ ἑνός ἢ τοῦ ἄλλου κόμματος.

Ἡ ἀνάγκη τοῦ ξεχωρισμοῦ τῆς σοσιαλδημοκρατίας σέ ἰδιαίτερο τύπο εἶναι ἀναμφισβήτητη. Πρόκειται γιά πανευρωπαϊκό τύπο. Εἶναι τό μοναδικό στή Ρωσία ἐργατικό κόμμα, κόμμα τοῦ προλεταριάτου καί ὡς πρὸς τή σύνθεσή του καί ὡς πρὸς τήν αὐστηρά συνεπή προλεταριακή του ἀντίληψη.

Σέ συνέχεια, δέν εἶναι λιγότερο φανερό ἢ ἀνάγκη νά ξεχωρίσουμε σέ ἰδιαίτερο τύπο τούς τρουντοβίκοις. Ἐδῶ ἀνήκουν: τό «Λαϊκό-σοσιαλιστικό κόμμα ἐργασίας», ἰδίως οἱ ἐσέροι καί, τέλος, οἱ μαξιμαλιστές. Ὅλοι αὐτοί ὑποστηρίζουν τή θεμελιακή ἀποψη τῆς «ἐργασιακῆς ἀρχῆς». Ὅλους αὐτούς τούς χαρακτηρίζει ἡ τάση νά ἐνώσουν καί νά συγχωνεύσουν τόν προλετάριο μέ τόν μικροπαραγωγό σέ μιά «Ἐργασιακή ὁμάδα». Προσπαθοῦν νά στηριχτοῦν κατεξοχήν στήν ἀγροτιά. Καί ἡ Κρατική δούμα, ξεχωρίζοντας σέ Ἐργασιακή ὁμάδα³⁴ τήν πλειοψηφία τῶν ἀγροτῶν βουλευτῶν, ἀπόδειξε στήν πράξη ὅτι οἱ παραπάνω κατευθύνσεις πέτυχαν (στόν ἕνα ἢ τόν ἄλ-

*Μιλᾶμε γιά τύπους κομμάτων, πρῶτο, γιατί εἶναι ἀδύνατο νά ἀσχοληθοῦμε μ' ὅλες τίς μικρές ὑποδιαιρέσεις, πού οὔτε καί ἔχουν σημασία (λογουχάρη, ἢ διαφορά κάποιου προοδευτικοῦ-βιομηχανικοῦ κόμματος²² ἢ τῆς Ντίσκ²³ ἀπό τό κόμμα τῆς ἔννομης τάξης²⁴ εἶναι μηδαμινή), δεύτερο, θά ἦταν λάθος νά παίρνουμε ὑπόψη μόνο τά κόμματα πού ἐμφανίστηκαν ἐπίσημα σάν τέτοια, παραλείποντας τά πολιτικά ρεύματα πού παρουσιάστηκαν ὀλοκάθαρα. Φτάνει καί ἡ παραμικρή ἀλλαγή τῆς πολιτικῆς ἀτμόσφαιρας, γιά νά πάρουν τά ρεύματα αὐτά μέσα σέ λίγες ἐβδομάδες μορφή κομμάτων.

λο βαθμό) νά βάλουν πραγματικά τά θεμέλια τῆς πολιτικῆς ὀργάνωσης τῆς ἀγροτιᾶς.

Εἶναι ἀλήθεια ὅτι τά πολιτικά κόμματα αὐτοῦ τοῦ τύπου εἶναι ἀσύγκριτα λιγότερο διαμορφωμένα καί ὀλοκληρωμένα ὡς πρὸς τὴν συγκρότησή τους, σέ σχέση μέ τή σοσιαλδημοκρατία. Κόμμα μέ τ' ὄνομα «μαξιμαλιστές» δέν ὑπάρχει, ἂν καί ὁ χωρισμός τους ἀπό τούς σοσιαλιστές-ἐπαναστάτες εἶναι γεγονός τετελεσμένο, πού τό ἀποδείχνει ἡ αὐτοτέλεια τόσο τῶν φιλολογικῶν ὅσο καί τῶν τρομοκρατικῶν ἐκδηλώσεών τους. Στήν Κρατική δούμα οἱ ἐσέροι δέν σχημάτισαν δική τους ὀμάδα, δρώντας πίσω ἀπό τίς πλάτες μιᾶς μερίδας τρουντοβίκων. Τό «Λαϊκό-σοσιαλιστικό κόμμα ἐργασίας» βρίσκεται καί αὐτό μόλις στήν ἀρχή τῆς γέννησής του ἂν καί στή φιλολογία ἐμφανίζεται ἤδη ὄχι μόνο ἀπό κοινοῦ μέ τούς γνήσιους ἐσέρους, ἀλλά καί τελείως ἀνεξάρτητα· ἐπίσης στή Δούμα οἱ ἡγέτες του δροῦσαν ἐνμέρει μαζί μέ τούς ἐσέρους, ἐνμέρει ἀνεξάρτητα ἀπ' αὐτούς. Τά «Πρακτικά τοῦ πρώτου συνεδρίου τοῦ κόμματος τῶν σοσιαλιστῶν-ἐπαναστατῶν» (Παρίσι 1906) δείχνουν ἐπίσης ὅτι οἱ ἐργασιακοί αὐτοί λαϊκοί σοσιαλιστές ἐμφανίζονται σάν ἰδιαίτερη «ὀμάδα» πού τηρεῖ στάση ἀνεξάρτητη ἀπό τό κόμμα τῶν σοσιαλιστῶν-ἐπαναστατῶν. Κοντολογῆς, στό στρατόπεδο αὐτό βλέπουμε (1) ἕνα συνωμοτικό κόμμα (σοσιαλιστές-ἐπαναστάτες), πού δέν εἶναι καθόλου σέ θέση νά δημιουργήσει μιά κάπως σταθερή καί κάπως μαζική ὀργάνωση, δέν εἶναι σέ θέση νά δράσει ἀνεξάρτητα, κάτω ἀπό δική του σημαία οὔτε στήν Κρατική δούμα, οὔτε στόν τύπο τῆς περιόδου τῶν ἐλευθεριῶν (2) ἕνα νόμιμο κόμμα πού βρίσκεται στή γέννησή του (ἐργασιακοί λαϊκοί-σοσιαλιστές)· τό κόμμα αὐτό ἐμφανίστηκε σάν ὀμάδα στό συνέδριο τῶν σοσιαλιστῶν-ἐπαναστατῶν (Δεκέμβρης τοῦ 1905), ἐνῶ δέν εἶναι σέ θέση μέχρι σήμερα οὔτε ν' ἀρχίσει τή συγκρότηση μαζικῆς ὀργάνωσης καί δρᾷ στόν τύπο καί στήν Κρατική δούμα κυρίως σέ συνασπισμό μέ τούς σοσιαλιστές-ἐπαναστάτες.

Τό γεγονός ὅτι ὕστερα ἀπό δύο περιόδους σχετικῆς ἐλευθερίας («ὀχτωβριανή» περίοδος καί περίοδος «Δούμας») οἱ τρουντοβίκοι ἐξακολουθοῦν νά εἶναι ἀκόμη πολιτικά ἀδιαμόρφωτοι, δέν μπορεῖ, βέβαια, νά θεωρηθεῖ τυχαῖο. Ἐναμφισβήτητα, ἐδῶ ἐπιδρᾷ ἡ μικρότερη ἰκανότητα τῶν μικροαστῶν (ἰδιαίτερα στά χωριά) γιά ὀργάνωση, σέ σύγκριση μέ τό προλεταριάτο. Εἶναι ἀναμφισβήτητο ὅτι ἡ ἰδεολογική σύγχυση

τῶν τρουντοβίκων ἀντανακλᾶ ἐπίσης τήν ἐξαιρετικά ἀσταθή θέση τοῦ μικροῦ παραγωγοῦ στή σημερινή κοινωνία: ἡ ἄκρα δεξιά πτέρυγα τῶν τρουντοβίκων (τό «Λαϊκό-σοσιαλιστικό κόμμα ἐργασίας» μέ ἐπικεφαλῆς τούς κ.κ.Πεσεχόνοφ) πολύ λίγο διαφέρει ἀπό τούς καντέτους, γιατί σβήνει ἀπό τό πρόγραμμα καί τή δημοκρατία καί τή διεκδίκηση ὅλης τῆς γῆς· ἡ ἄκρα ἀριστερά τῶν τρουντοβίκων, οἱ μαξιμαλιστές, πολύ λίγο διαφέρουν ἀπό τούς ἀναρχικούς.

Τά δύο αὐτά ἄκρα διαγράφουν, θά μπορούσαμε νά ποῦμε, τήν ἔκταση τῶν πολιτικῶν ταλαντεύσεων τῆς ἐργαζόμενης μικροαστικῆς τάξης. Οἰκονομικά ἐξηγεῖται πέρα γιά πέρα τό γεγονός ὅτι ἀκριβῶς ἡ μικροαστική τάξη παρουσιάζει μιά τέτοια ἀστάθεια. Εἶναι ἀναμφισβήτητο ὅτι τό ἄμεσο μέλλον τῆς ρωσικῆς ἐπανάστασης θά δυναμώσει μᾶλλον, παρά θά ἐξασθενήσει αὐτήν τήν ἀστάθεια. "Ὅμως, ὅταν διαπιστώνουμε καί ἐξηγοῦμε τήν ἀστάθεια αὐτή, δέν πρέπει, ἐννοεῖται, νά ξεχνᾶμε τήν τεράστια πολιτική σημασία τῶν κομμάτων τοῦ τύπου τῶν τρουντοβίκων. Μιά πραγματική πολιτική ἐλευθερία θά δυναμώσει περισσότερο ἀπ' ὅλα αὐτά ἀκριβῶς τά κόμματα, γιατί σέ συνθήκες ὅπου δέν ὑπάρχει πολιτική ἐλευθερία ἡ ἱκανότητά τους γιά ὀργάνωση εἶναι πιο ἀδύνατη ἀπό τήν ἱκανότητα τῆς ἀστικῆς τάξης, πιο ἀδύνατη ἀκόμη καί ἀπό τήν ἱκανότητα τοῦ προλεταριάτου. Ἐπίσης ἀπὸ τήν ἄλλη μεριά, σέ μιά τέτοια κατεξοχήν μικροαστική καί ἀγροτική χώρα, ὅπως ἡ Ρωσία, εἶναι ἐντελῶς ἀναπόφευκτη ἡ δημιουργία ἰδεολογικά-ταλαντευόμενων καί πολιτικά-ἀσταθῶν, ἀλλά πολύ μεγάλων μικροαστικῶν ἢ «ἐργασιακῶν» κομμάτων.

Σέ μιά χώρα, σάν τή Ρωσία, ἡ ἔκβαση τῆς ἀστικῆς ἐπανάστασης ἐξαρτᾶται πρὶν ἀπ' ὅλα ἀπό τήν πολιτική στάση τῶν μικροπαραγωγῶν. "Ὅτι ἡ μεγαλοαστική τάξη θά προδόσει, αὐτό εἶναι ἀναμφισβήτητο (κατά τά δύο τρίτα πρόδοσε κιόλας). "Ὅτι τό προλεταριάτο θά εἶναι ὁ πιο συνεπῆς ἀγωνιστής, αὐτό, ὅσοναφορᾶ τούς ρώσους ἐργάτες, οὔτε χρειάζεται νά τό ἀποδείξει κανεὶς, ὕστερα ἀπό τόν Ὀκτώβρη καί τό Δεκέμβρη. Ἐνῶ ἡ μικροαστική τάξη εἶναι ἐκείνη ἀκριβῶς ἡ μεταβλητή ποσότητα πού θά καθορίσει τήν ἔκβαση. Γι' αὐτό οἱ σοσιαλδημοκράτες πρέπει νά παρακολουθοῦν μέ ἰδιαίτερη προσοχή τή σημερινή πολιτική ταλάντευσή της ἀνάμεσα στήν καντέτικη νομιμόφρονη κακομοιριά καί στή θαρραλέα, ἀμείλικτη ἐπαναστατική πάλη. Καί, φυσικά, ὄχι μόνο νά παρακολουθοῦν τό προτσές αὐτό, ἀλλά καί νά ἐπιδροῦν ὅσο μπο-

ροῦν πάνω σ' αὐτό μέ τό προλεταριακό πνεῦμα.

Πᾶμε παρακάτω. Ἡ ἀνάγκη νά ξεχωρίσουμε σέ ἰδιαίτερο τύπο τούς καντέτους εἶναι ἀναμφισβήτητη. Τό κόμμα τῶν δημοκρατικῶν μεταρρυθμίσεων ἀπό τά δεξιὰ τους, οἱ ἐλευθερόφρονες, οἱ ριζοσπάστες κλπ. ἀπό τά ἀριστερά τους δέν εἶναι τίποτε περισσότερο ἀπό ἐντελῶς μηδαμινά παρακλάδια. Γιά τή σημερινή πολιτική ἐποχή οἱ καντέτοι εἶναι ἕνας ἀνεξάρτητος πολιτικός τύπος. Ἡ διαφορά τοῦ καντέτου ἀπό τόν τρουντοβίκο εἶναι φανερή. Ἀντιπροσωπευτικός τύπος τοῦ τρουντοβίκου εἶναι ὁ συνειδητός ἀγρότης. Σ' αὐτόν δέν εἶναι ξένες οἱ τάσεις γιά συναλλαγή μέ τή μοναρχία, οἱ τάσεις νά βρεῖ τήν ἡσυχία του στό δικό του κομματάκι γῆς μέσα στά πλαίσια τοῦ ἀστικοῦ καθεστῶτος, ἀλλά τή στιγμή αὐτή δίνει τήν κύρια δύναμή του στόν ἀγῶνα ἐνάντια στούς τσιφλικάδες γιά γῆ, στόν ἀγῶνα ἐνάντια στό δουλοπαροικιακό κράτος γιά δημοκρατία. Ἰδανικό του εἶναι ἡ ἐξάλειψη τῆς ἐκμετάλλευσης. Μόνο πού τήν ἐξάλειψη αὐτή τή φαντάζεται σάν μικροαστός καί γι' αὐτό στήν πράξη ἀπό τίς ἐπιδιώξεις του βγαίνει ὄχι ἡ πάλη ἐνάντια σέ κάθε ἐκμετάλλευση, ἀλλά μόνο ἡ πάλη ἐνάντια στήν τσιφλικάδικη καί στή μεγαλοχρηματιστική ἐκμετάλλευση. Καντέτος εἶναι ὁ ἀντιπροσωπευτικός τύπος τοῦ ἀστοῦ διανοούμενου καί ἐνμέρει τοῦ φιλελεύθερου τσιφλικᾶ. Βασική του ἐπιδίωξη εἶναι ἡ συναλλαγή μέ τή μοναρχία, τό σταμάτημα τῆς ἐπανάστασης. Ἐντελῶς ἀνίκανος γιά πάλη, ὁ καντέτος εἶναι ἕνας πραγματικός μεσίτης. Ἰδανικό του εἶναι ἡ διαιώνιση τῆς ἀστικῆς ἐκμετάλλευσης μέ κανονικές, πολιτισμένες, κοινοβουλευτικές μορφές. Ἡ πολιτική του δύναμη βρίσκεται στή συνένωση τῆς τεράστιας μάζας τῆς ἀστικῆς διανόησης, πού εἶναι ἀπαραίτητη σέ κάθε καπιταλιστική κοινωνία, ἀλλά εἶναι ἐντελῶς ἀνίκανη, φυσικά, νά ἐπιδράσει κάπως σοβαρά σέ μιά πραγματική ἀλλαγή τῶν θεσμῶν αὐτῆς τῆς κοινωνίας.

Ἀντιπροσωπευτικός τύπος ὀχτωβριστῆ δέν εἶναι ὁ ἀστός διανοούμενος, ἀλλά ὁ μεγαλοαστός. Αὐτός δέν εἶναι ὁ θεωρητικός τῆς ἀστικῆς κοινωνίας, ἀλλά ὁ ἄμεσος ἀφέντης της. Ἐπειδή ἐνδιαφέρεται κατά τόν πῶ ἄμεσο τρόπο γιά τήν καπιταλιστική ἐκμετάλλευση, περιφρονεῖ κάθε θεωρία, φτύνει τή διανόηση, ἀπορίπτει κάθε λογῆς χαρακτηριστικές γιά τούς καντέτους ἀξιώσεις γιά «δημοκρατισμό». Εἶναι ἕνας ἀστός ἐπιχειρηματίας. Ἐπιδιώκει κι' αὐτός, ὅπως καί ὁ καντέτος, τή συναλλαγή μέ τή μοναρχία, μέ τή συναλλαγή ὅμως αὐτή δέν

έννοεῖ τοῦτο ἢ ἐκεῖνο τό πολιτικό σύστημα, δέν έννοεῖ τόν κοινοβουλευτισμό, ἀλλά τή συμφωνία ὀρισμένων ἀτόμων ἢ ἡγετῶν μέ τήν αὐλική καμαρίλα γιά μιά ἄμεση ὑποταγή τοῦ δυσκίνητου, χοντροκέφαλου καί πούλημένου κατά ἄσιατικό τρόπο ρώσου ὑπαλλήλου στήν κυρίαρχη ἄστική τάξη. Ὁ ὀχτωβριστής εἶναι ὁ καντέτος πού ἐφαρμόζει στήν πρακτική του ζωή τίς ἄστικές του θεωρίες. Καντέτος εἶναι ὁ ὀχτωβριστής πού στίς ἐλεύθερες ὥρες του, ὅταν δέν ἀσχολεῖται μέ τήν καταλήστευση τῶν ἐργατῶν καί τῶν ἀγροτῶν, ὄνειροπολεῖ μιά ἰδανική ἄστική κοινωνία. Ὁ ὀχτωβριστής θά πάρει ἀκόμη λίγα μαθήματα κοινοβουλευτικῆς συμπεριφορᾶς καί πολιτικῆς ὑποκρισίας στό παιχνίδι τοῦ δημοκρατισμοῦ. Ὁ καντέτος θά πάρει ἀκόμη λίγα μαθήματα πρακτικοῦ ἄστικοῦ ἐπιχειρηματικοῦ πνεύματος καί τότε θά συγχωνευτοῦν, θά συγχωνευτοῦν ἀναπόφευκτα καί ἀναπόδραστα, ἐντελῶς ἀνεξάρτητα ἀπό τό ἄν θά μπορέσουν νά πραγματοποιήσουν αὐτή τή συγχώνευση στή σημερινή ἀκριβῶς στιγμή καί οἱ σημερινοί ἀκριβῶς «εἰρηνοανακαινιστές».

Ἄς μή μιῶμε ὅμως γιά τό μέλλον.. Ἡ δουλιά μας εἶναι νά μάθουμε νά καταλαβαίνουμε τό παρόν. Ἐφόσον ὀλόκληρη ἡ ἐξουσία ἔμενε στά χέρια τῆς συμμορίας τῶν αὐλικῶν καθαρμάτων ἦταν ἐντελῶς φυσικό, ὅτι καί μόνο ἡ δημοκρατική φρασεολογία τῶν καντέτων καί ἡ «κοινοβουλευτική» τους ἀντιπολίτευση ἐξυπηρετοῦσαν στήν πράξη πολύ περισσότερο τά στοιχεῖα πού στέκουν ἀριστερότερα ἀπ' αὐτούς. Ἐπίσης, φυσικό εἶναι ὅτι ὁ ὀχτωβριστής, ὁ ἄμεσος ἐχθρός τῶν στοιχείων αὐτῶν, ἀπομακρύνεται θυμωμένος ἀπό τόν καντέτο καί ὑποστηρίζει (στίς ἐκλογές τῆς πρώτης Δούμας) τούς κυβερνητικούς μαυροεκατονταρχίτες.

Οἱ μαυροεκατονταρχίτες σχηματίζουν τόν τελευταῖο τύπο τῶν πολιτικῶν μας κομμάτων. Αὐτοί δέν θέλουν τό «σύνταγμα τῆς 17 τοῦ Ὁχτώβρη», ὅπως οἱ κ.κ.Γκουτσκόφ, ἀλλά διατήρηση καί τυπική ἀποκατάσταση τῆς ἀπολυταρχίας. Ὁλη ἡ βρωμιά, ὄλος ὁ σκοταδισμός καί ἡ ἐξαγορά συνειδήσεων, πού ἀνθίζουν στό καθεστῶς τῆς παντοκρατορίας τοῦ λατρευτοῦ μονάρχη, ἐξυπηρετοῦν τά συμφέροντά τους. Τούς συσπειρώνει ἡ λυσσασμένη πάλη γιά τά προνόμια τῆς καμαρίλας, γιά νά μποροῦν ὅπως καί πρίν νά ληστεύουν, νά βιαιοπραγοῦν καί νά βουλώνουν τό στόμα ὀλόκληρης τῆς Ρωσίας. Ἡ ὑπεράσπιση μέ κάθε θυσία τῆς σημερινῆς τσαρικήσ κυβέρνησης, τούς συνενώνει σχεδόν πάντα μέ τούς ὀχτωβριστές, καί γι' αὐτό, ὁ-

συναφορᾶ τούς διάφορους ὀπαδούς τῆς ἔννομης τάξης, εἶναι τόσο δύσκολο νά πείς ποῦ τελειώνει ὁ μαυροεκατονταρχίτης καί ποῦ ἀρχίζει ὁ ὀχτωβριστής.

Ἔτσι, ἡ ρωσική ἐπανάσταση ξεχώρισε στό πιά σύντομο διάστημα τούς μεγάλους τύπους πολιτικῶν κομμάτων, πού ἀντιστοιχοῦν σέ ὅλες τίς βασικές τάξεις τῆς ρωσικῆς κοινωνίας. Ἔχουμε τό κόμμα τοῦ συνειδητοῦ, τοῦ σοσιαλιστικοῦ προλεταριάτου, τά κόμματα τῆς ριζοσπαστικῆς ἢ τῆς ριζοσπαστίζουσας μικροαστικῆς τάξης καί κατά πρῶτο λόγο τῆς μικροαστικῆς τάξης τοῦ χωριοῦ, δηλαδή τῆς ἀγροτιᾶς, τά φιλελευθεροαστικά κόμματα, τά ἀντιδραστικοαστικά κόμματα. Ἡ ἀναντιστοιχία τῶν πολιτικῶν σχηματισμῶν πρὸς τόν οἰκονομικό, τόν ταξικό χωρισμό συνίσταται μόνο στό ὅτι στίς δύο τελευταῖες ὁμάδες ἀντιπαραθέτονται, ὄχι δύο, ἀλλά τρεῖς ὁμάδες πολιτικῶν κομμάτων: καντέτοι, ὀχτωβριστές καί μαυροεκατονταρχίτες. Ἀλλά ἡ ἀναντιστοιχία αὐτή ἐξηγεῖται πέρα γιά πέρα μέ τίς παροδικές ἰδιομορφίες τῆς στιγμῆς πού περνᾶμε, ὅπου ἡ ἐπαναστατική πάλη ἔχει ὀξυνθεῖ στό ἔπακρο, ὅπου πρακτικά εἶναι ἐξαιρετικά δύσκολο νά ξεχωρίσουμε τήν ὑπεράσπιση τῆς ἀπολυταρχίας ἀπό τήν ὑπεράσπιση μέ κάθε θυσία τῆς μοναρχίας, ὅπου ἡ ταξινόμηση μέ βάση τό οἰκονομικό γνῶρισμα (ὑπέρ τοῦ προοδευτικοῦ καί ὑπέρ τοῦ ἀντιδραστικοῦ καπιταλισμοῦ) διασταυρῶνεται φυσιολογικά μέ τήν πολιτική ταξινόμηση (ὑπέρ τῆς σημερινῆς κυβέρνησης καί ἐναντία της). Ἀλλά ἡ συγγένεια καντέτων καί ὀχτωβριστῶν εἶναι πολύ ξεκάθαρη καί εἶναι ζήτημα ἂν μπορεῖ κανεῖς νά ἀμφισβητήσῃ ὅτι εἶναι ἀναπόφευκτος ὁ σχηματισμός ἑνός μεγάλου καί «ἐπιχειρηματικοῦ» φιλελεύθερου-ἀστικοῦ κόμματος.

Συμπέρασμα: τό προτσές τοῦ σχηματισμοῦ τῶν πολιτικῶν κομμάτων στή Ρωσία παρέχει τήν πιά λαμπρή ἐπιβεβαίωση τῆς θεωρίας τοῦ μαρξισμοῦ.

P.S. Τό ἄρθρο γράφτηκε πρὶν τή διάσπαση τῆς «Ἐνωσης τῆς 17 τοῦ Ὀχτώβρη». Τώρα ἡ ἀποχώρηση τοῦ Σίποφ καί ὁ ἐπικείμενος σχηματισμός μετριοπαθοῦς-φιλελεύθερου κόμματος (ἀριστεροί ὀχτωβριστές, εἰρηνοανακαινιστές καί δεξιοί καντέτοι) ὑπόσχονται ὀριστικά νά ἀναγάγουν ὅλα τά

ρωσικά πολιτικά κόμματα στους τέσσερεις βασικούς τύπους
κάθε καπιταλιστικής χώρας.

*«Προλετάρι», αρ. φύλ. 5,
30 του Σεπτεμβρη 1906*

*Δημοσιεύεται σύμφωνα με τό κεί-
μενο τῆς ἐφημερίδας «Προλετάρι»*

**ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ ΑΠ' ΑΦΟΡΜΗ
ΤΟ 1ο ΦΥΛΛΟ ΤΗΣ «ΣΟΤΣΙΑΛ-ΝΤΕΜΟΚΡΑΤ»³⁵**

Τό ἄρθρο «Οἱ παρτιζάνικες ἐκδηλώσεις» στό 1ο φύλλο τῆς «Σοτσιαλ-Ντεμοκράτ» (ἐκδοση τῆς ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ), πού μόλις πήραμε, ἐπιβεβαίωσε μέ τόν καλύτερο δυνατό τρόπο τά ὅσα εἶπαμε στό 5ο φύλλο τῆς ἐφημερίδας «Προλετάρι»³⁶ γιά τή σχηματικότητα καί τήν ἀντιστορικότητα τῶν συνηθισμένων, τῶν φιλισταιϊκῶν συλλογισμῶν πάνω στό θέμα αὐτό*. Ὁ ἀρθρογράφος κατακεραυνώνει τίς διαρπαγές, τόν ἀναρχισμό, τόν μπλανκισμό, τόν τκατσιοφισμό³⁷, τίς ληστρικές ἐπιδρομές (τούς «ληστές τῶν δρόμων», ὅπως ἔχει ἀποδοθεῖ ἄσχημα ἀπό τά γερμανικά), τά κατακεραυνώνει τό ἴδιο ἀκριβῶς ὅπως καί οἱ φιλελεύθεροι. Οἱ φιλελεύθεροι εἶναι συνεπεῖς στόν ἑαυτό τους, ὅταν μέ τό πρόσχημα τῆς «ἀναρχίας» ἀποκρούουν κάθε ἔνοπλη πάλη ἐνάντια στήν κυβέρνηση. Ὁ σοσιαλδημοκράτης πού στά λόγια δέν ἀρνιέται μιά τέτοια πάλη πού ὅμως στήν πράξη δέν ἐξετάζει τό ζήτημα ἀπό αὐτή τήν ἄποψη, περνάει στήν οὐσία μέ τό μέρος τοῦ φιλελευθερισμοῦ. Νά ἔνα χαρακτηριστικό παράδειγμα. «Ἐφόσον τά ἐπαναστατικά κόμματα παίρνουν τά ἴδια κάτω ἀπό τήν προστασία τους τήν ἀναρχία, ἐπισύρουν τήν ὀργή τῶν ἀστικῶν καί μικροαστικῶν τάξεων ἐνάντια στόν ἑαυτό τους κι' ἔτσι παίζουν τό παιχνίδι τῆς ἀντίδρασης». Ἔτσι λοιπόν, ἤ νά πατρονάrouμε τήν ἀναρχική ἔνοπλη πάλη ἤ νά παραιτηθοῦμε ἐντελῶς ἀπό τήν ἔνοπλη πάλη! Ἄλλη διέξοδος, κατά τόν ἀρθρογράφο, δέν ὑπάρχει. Ἐνοπλη πάλη ὀργανωμένη, προγραμματισμένη, μέ ἰδεολογικό περιεχόμενο, πού πολιτικά διαπαιδαγωγεῖ, ὁ ἀρθρογράφος δέν παραδέχεται. Τί φτώχεια ἐκλογῆς πού τόν διακρίνει ἀλήθεια!

* Βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 1—12. Ἡ Σύντ.

«Ἡ ζωὴ ἔθαψε κιόλας μιὰ ἀπὸ τίς μορφές τῶν παρτιζάνικων ἐκδηλώσεων τῶν ἐπαναστατῶν: τίς ἀπαλλοτριώσεις τῆς ἰδιωτικῆς καὶ δημόσιας περιουσίας». Μά αὐτό εἶναι καθαρὸ ψέμα, σύντροφε! Δέν εἶναι δυνατό νά ἀγνοεῖτε τὴν ὑπαρξὴ μενσεβίκικων ὀργανώσεων, πού ὕστερα ἀπὸ τὸ Ἐνωτικὸ συνέδριο πῆραν μέρος, ἄμεσα ἢ ἔμμεσα, σέ κατασχέσεις δημόσιας περιουσίας, στήν «ἀξιοποίηση» τῆς λείας κτλ. Ὅταν στό σοσιαλδημοκράτη ὑπάρχει διάσταση ἀνάμεσα στά λόγια καὶ στά ἔργα εἶναι πολὺ ἄσχημο. Αὐτό ὀδηγεῖ στήν ὑποκρισία. Αὐτό ὀφείλεται εἴτε σέ μὴ καθαρὴ συνείδηση (μιὰ τέτοια ἐξήγηση τὴν ἀποκρούομε) εἴτε σέ θεωρητικὴ ἀπερισκεψία καὶ ἀσυναρτησία.

Ὁ σ. Ἀξελρόντ ἀπαντᾷ μέ θυμὸ ἀπὸ τὴν ἐφημερίδα «Σοσιάλ-Ντεμοκράτ» στό σημείωμά μας στό 1ο φύλλο τῆς ἐφημερίδας «Προλετάρι»*. Μιάμιση στήλη μέ στοιχεῖα τῶν ὀκτῶ ἀφιερώνεται σέ ἀπορίες, ἀναφωνήσεις, διαβεβαιώσεις, ἐπιπλήξεις σέ βάρος μας, ἐπειδὴ εἶπαμε ὅτι ἡ ζύμωσή του γιὰ ἓνα ἐργατικὸ συνέδριο γίνεται «κρυφά» ἀπὸ τὸ κόμμα. Ὁ Ἀξελρόντ μέ κανένα τρόπο δέν μπορεῖ νά καταλάβει τί σημαίνει αὐτό. Καί ταυτόχρονα ὁ ἴδιος λέει: «Στό ἄμεσο μέλλον θά ἐπωφεληθῶ ἀπ' αὐτή (τὴ δυνατότητα πού ἔχω) γιὰ νά φέρω τὸ ζήτημα τοῦ ἐργατικοῦ συνεδρίου στό στίβο τῆς πολιτικῆς συζήτησης» (ἡ ὑπογράμμιση εἶναι δική μας). Ὡραῖα, ἀπὸ καιρὸ θάπρεπε νά τὸ εἶχατε κάνει αὐτό! Ἐπρεπε ν' ἀρχίσετε ἀπὸ τὸ νά «φέρετε τὸ ζήτημα στό στίβο τῆς πολιτικῆς συζήτησης», καὶ ὄχι τῶν κρυφομιλημάτων σέ στενὸ κύκλο. Τότε ἡ ζύμωσάς θά ἦταν κομματικὰ σωστή, ἀνοιχτή, ἄξια τῆς ἐπαναστατικῆς τάξης. Τότε ὁ ἀστικός τύπος δέν θά μπορούσε νά σπέρνει ζιζάνια μέσα στή σοσιαλδημοκρατία καὶ νά μειώνει τὸ γόητρό της, δημοσιεύοντας ἐντυπωσιακὰ σχόλια γιὰ τὸ κρυφομιλητὸ αὐτὸ σέ στενὸ κύκλο καὶ δημιουργώντας χιλιάδες ἀπορίες. Εἶναι ἐξαιρετικὰ λυπηρὸ ὅτι ἀκόμη καὶ τώρα στό ἀργοπορημένο του καὶ ἐκτενέστατο «γράμμα πρὸς τὴ σύνταξη» ὁ Ἀξελρόντ παρακάμπτει τὴν οὐσία τοῦ ζητήματος, δέν ἀναφέρει οὔτε λέξη γιὰ τὸ τί λογῆς ἀκριβῶς συνέδριο προτείνει, πότε, πάνω σέ ποιές ἀρχές, ποιὸς τὸ συγκαλεῖ, μέ ποιὸν ἀκρι-

* Βλ. Ἀπαντα, 5η ἐκδ., τόμ. 13ος, σελ. 372. Ἡ Σύντ.

βῶς σκοπό. Ὁ Ἀξελρόντ ξεγλυστράει μέ φράσεις, σάν τήν παρακάτω: ἡ δουλιά γιά τήν προετοιμασία τοῦ συνεδρίου θά ἀσκήσει ζωογόνα ἐπίδραση στή σοσιαλδημοκρατία «στό βαθμό ἀκριβῶς πού ἡ δουλιά αὐτή θά εἶναι διαποτισμένη μέ πραγματικά σοσιαλδημοκρατικό περιεχόμενο, δηλ. ἐφόσον σ' αὐτήν τά συμφέροντα τῶν ὁμίλων καί οἱ φραξιονιστικοί ὑπολογισμοί θά παραχωρήσουν τή θέση τους στά κοινωνικοπολιτικά ζητήματα καί καθήκοντα, πού ἔχουν τήν πιά ἄμεση σχέση μέ τά ζωτικά συμφέροντα τῆς ἐργατικῆς τάξης».

Ἔλεος, σύντροφε! Μά αὐτό πιά εἶναι μιά ἐντελῶς κούφια φράση, περιβλημένη μέ σπουδαῖα λόγια. Ἡ προετοιμασία τοῦ συνεδρίου θά ζωογονήσει τή σοσιαλδημοκρατία στό βαθμό ἀκριβῶς πού θά εἶναι πραγματικά σοσιαλδημοκρατική! Αὐτό καί καινούργιο εἶναι καί ἔξυπνο. «Οἱ φραξιονιστικοί ὑπολογισμοί» πρέπει νά παραχωρήσουν τή θέση τους στά κοινωνικο-πολιτικά ζητήματα καί καθήκοντα, μά ἴσα-ἴσα ἡ διαφορετική ἀντίληψη αὐτῶν τῶν ζητημάτων καί καθηκόντων χώρισε τό κόμμα σέ φράξιες! Ἀληθινός φαῦλος κύκλος.

Καί πλάϊ ὁ Πλεχάνοφ κάνει χοντροκομμένο καί χυδαῖο συκοφαντικό ὑπαινιγμό σχετικά μέ τούς λόγους πού ἐπιβάλλουν τήν πάλη γιά κομματικό συνέδριο καί τό ἴδιο χοντροκομμένα ἐξαίρει τήν «ἐπιτυχή ἔμπνευση» τοῦ Ἀξελρόντ γιά σύγκληση «ὅσο τό δυνατό γρηγορότερα» τοῦ ἐργατικοῦ συνεδρίου. Ναί, ναί...τί μπορεῖ, ἀλήθεια, νά εἶναι ἐπιτυχέστερο ἀπό τήν ἔμπνευση ὅτι ἡ πραγματικά σοσιαλδημοκρατική δουλιά ζωογονεῖ τή σοσιαλδημοκρατία;

Στήν ἐφημερίδα «Σοτσιαλ-Ντεμοκράτ» σέ κύριο ἄρθρο τῆς σύνταξης διαβάζουμε: «Τώρα, ὅπως καί ὕστερα ἀπό τό II συνέδριο, οἱ δύο ὁμάδες (μπολσεβίκοι καί μενσεβίκοι) ἀριθμητικά εἶναι, μᾶλλον, ἰσοδύναμες» καί λίγο παρακάτω γιά δεύτερη φορά: «Τώρα, ὅπως καί ὕστερα ἀπό τό II συνέδριο, οἱ δύο ὁμάδες ἔχουν τήν ἴδια ἐπιρροή μέσα στό κόμμα». Ἡ σκέψη τοῦ ἀρθρογράφου εἶναι σαφής. Σέ κύριο ἄρθρο τῆς ἐπίσημης «ἐκδοσης τῆς ΚΕ» ἡ σκέψη αὐτή ἀποκτᾶ σπουδαία σημασία. Τό κόμμα τῆς ἐργατικῆς τάξης πρέπει νά ξέρει μέ ἀκρίβεια ἀπό ποιούς ἀποτελοῦνται οἱ «ὁμάδες» του καί τί δύναμη ἔχουν. Ποῦ λοιπόν βασίζεται ἡ γνώμη σχετικά μέ τήν ἰσοδυναμία τους;

Ἐνα ἀπό τά δύο: ἡ ὁ ἀρθρογράφος ἔχει ὑπόψη του μόνο τό ρωσικό τμήμα τοῦ κόμματος (σύν Καύκασος), ἡ συνυπολογίζει τούς

πολωνούς, τούς λεττονούς και τήν Μπούντ³⁸.” Αν πάρουμε τήν πρώτη έκδοχή σημαίνει ὅτι ὁ ἄρθρογράφος παραδέχεται τεράστια ἐνίσχυση τῆς «πλειοψηφίας» σέ βάρος τῆς «μειοψηφίας» ὕστερα ἀπό τό IV (Ἑνωτικό) συνέδριο, γιατί στό συνέδριο αὐτό ἀντιπροσωπεύτηκαν περίπου 13.000 μπολσεβίκοι και περίπου 18.000 μενσεβίκοι. Ἡ έκδοχή ὅμως αὐτή εἶναι ἀπίθανη γιατί τά ἔθνικα σοσιαλδημοκρατικά κόμματα πρὶν ἀπό ἕνα και πάνω μήνα ἐνώθησαν πιά ὅλα στό ΣΔΕΚΡ. Ἄρα, πρέπει νά πάρουμε τή δεύτερη έκδοχή. Τότε εἶναι ὀλοφάνερο ὅτι ὁ ἄρθρογράφος κατατάσσει τούς πολωνούς και τούς λεττονούς στούς μπολσεβίκους, ἐνῶ τήν Μπούντ στούς μενσεβίκους. Ἄν, σύμφωνα μέ τά στοιχεῖα τῶν τελευταίων συνεδρίων τῶν ἔθνικῶν σοσιαλδημοκρατικῶν κομμάτων, λογαριάσουμε περίπου 40.000 πολωνούς και λεττονούς και 33.000 περίπου μέλη τῆς Μπούντ, τότε θά ἔχουμε πραγματικά μιά κατά προσέγγιση ἰσοδυναμία τῶν δύο ομάδων.

Μπαίνει ὅμως τό ἐρώτημα: Εἶναι σωστή ἡ κατάταξη τῆς Μπούντ στούς μενσεβίκους; Ἐφόσον ἡ ΚΕ τό διαβεβαιώνει αὐτό, πρέπει, φυσικά, νά τήν πιστέψουμε. Μά εἶναι ἀπαραίτητο νά ξεκαθαρίσουμε τή σημασία αὐτῆς τῆς κατάταξης. Στόν τομέα τῆς τακτικῆς ἡ κατάταξη αὐτή δέν ἐπιβεβαιώνεται ἀπό τίς τελευταῖες ἀποφάσεις τῆς Μπούντ, παρμένες στό σύνολό τους. Συνεπῶς, τήν ἐξήγηση πρέπει νά τήν ἀναζητήσουμε στή θέση τῆς Μπούντ πάνω στά ὀργανωτικά ζητήματα. Προφανῶς, ἡ έκδοση τῆς ΚΕ ὑπολογίζει σάν πραγματικό γεγονός τό ὅτι ἡ Μπούντ δέν ζητᾶ νά συγκληθεῖ ἔκτακτο συνέδριο. Ὅποιος πραγματικά θέλει ν’ ἀλλάξει τήν πολιτική τοῦ κόμματος, σάν σύνολο, δηλ. τήν πολιτική τῆς ΚΕ, αὐτός πρέπει νά ζητᾶ νά συγκληθεῖ συνέδριο, ὅποιος δέν τό ζητᾶ, αὐτός δέν θέλει σοβαρή ἀλλαγή, αὐτή εἶναι ἡ οὐσία τοῦ εἰρμού αὐτῆς τῆς σκέψης.

Ἡ ἐπιχειρηματολογία αὐτή εἶναι ἀκαταμάχητη, κι’ ἐμεῖς θεωροῦμε χρέος μας νά συμβάλουμε στό ξεκαθάρισμα και στή σωστή ἐκτίμησή της ἀπ’ ὅλες τίς ὀργανώσεις τοῦ κόμματός μας. Πραγματικά, σέ μιά δημοκρατική ὀργάνωση ἡ οὐδετερότητα εἶναι σχεδόν ἀδύνατη και ἡ ἀποχή ἰσοδυναμεῖ συχνά μέ δράση. Μπροστά μας ἔχουμε τό ἀποτέλεσμα τῆς «δράσης» αὐτῆς. Ἡ έκδοση τῆς ΚΕ προπαγανδίζει τίς πιά συγκεχυμένες ἰδέες σχετικά μέ τό «ἐργατικό συνέδριο» και παίρνει σαφῶς και μέ συνέπεια μενσεβίκικη θέση στήν τακτική. Τί κινδύνους ἐγκυμονεῖ αὐτό γιά ὀλόκληρο τό κόμμα σέ περίπτωση ἐκλο-

Заметки по поводу ст. "Социалдемократия"

Статья "Наружанкис вобривени" в журнале-то издана в
капит. ст. "Социалдемократия" (издана Ц.К. К. (Д.Р.И.) подтверждена
как некая бытие скажано ками в ст. 5 "Урохемарис" о каб.
конносу и кандоривности ходящих, осваивающих расу.
идею на эту тему. Автор ураши ураши, апарки,
Балкири, мачевури, радои на бановой дороги ("дрос-
ки рабыйшав", как гласу плохой перевод с квиеккери), уро.
идею совершает же не, как дхану ур либерали. Либерали
борни саби, когда они под видом "анархи" отвергают всего
вооруженную борбу с правительством. Социалдемократия,
на словах не организации рабый борбу, но на добр но раз.
дирекции вопроса с эри рабый урби, переходу француз.
ски на позицию либерализма. Вот характерный пример. По-
скажу революционная партия сама беру под свое покр.
виривство анархи, от каждого продвигая буржуазных
и мелкобуржуазных классов против себя и т.д. самыми
израдо на руку реакции. Итак либо когда продвигают анар-
хической вооруженной борбу, либо отражаются вопе о вооруж.
урной борбу! Другого выхода, но авру, кту. Французский,

γικήs καμπάνιαs ή νέων συνθημάτων για δράση, φάνηκε αρκετά από τά «συνθήματα» τής ΚΕ στό διάστημα τής Δούμαs και ύστερα από τή διάλυσή της. Μέ τή σημερινή της «άποχή» ή Μπούντ έγινε πραγματικά συνεργός τής μενσεβίκικης τακτικής και πολιτικής τής ΚΕ.

*Γράφτηκε στίς αρχές του 'Οχτώβρη.
1906. Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1931
στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XVI*

*Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ
τό χειρόγραφο*

Ο ΡΩΣΟΣ ΡΙΖΟΣΠΑΣΤΗΣ ΛΕΕΙ:
 «ΣΤΕΡΝΗ ΜΟΥ ΓΝΩΣΗ ΝΑ Σ' ΕΙΧΑ ΠΡΩΤΑ»!

Στήν ἐφημερίδα «Τοβάριστς»³⁹ τῆς 20 τοῦ Σεπτέμβρη δημοσιεύεται μιά ἐξαιρετικά διδακτική «συζήτηση» ἐνός καντέτου μέ κάποιον ἀριστερότερο πολιτικό (τρουντοβίκο;), πού ἐκφράζει τήν ἄποψη τοῦ συνεργάτη τῆς ἐφημερίδας αὐτῆς κ. Β.Β. Χ-όφ. Νά πῶς ὁ ριζοσπάστης καταδιάζει τόν καντέτο:

«Μήπως δέν συμβαίνει τό ἀντίθετο; ρωτᾷ τόν καντέτο, πού ρητορεύει πῶς μονάχα ἡ πεποίθηση στό δίκιο σου εἶναι σέ θέση νά δημιουργήσει δύναμη. «Δέν εἶναι ἡ δύναμη πού δίνει τήν πεποίθηση ὅτι τό δίκιο εἶναι ἀκατάλυτο;» «Τή δράση τοῦ κόμματός σας... τή θεωρῶ πολιτικό δονκιχωτισμό... Ἐσεῖς ὑποστηρίζετε πλάσματα τῆς φαντασίας» ... «Φταῖνε οἱ συνταγματικές σας αὐταπάτες... Αὐτά πού λέγατε καί ὁ τρόπος πού τά λέγατε, δημιουργοῦσαν μιά ὑπερβολική πίστη στήν παντοδυναμία τῆς Δούμας. Αὐτό ὅμως δέν βοήθησε στή συσπείρωση τῶν κοινωνικῶν δυνάμεων ... Πάντα, ὅταν ἄκουγα τούς λόγους σας μέσα καί ἔξω ἀπό τή Δούμα, ἤθελα νά πάψετε νά θεωρεῖτε τή Δούμα συνταγματικό ὄργανο, καί νά τή βλέπατε μόνο σάν ὄργανο τῆς κοινωνικῆς θέλησης πού ἀντιμάχεται μιάν ἄλλη θέληση ... Ἡ κατάσταση ἀπαιτοῦσε περισσότερο ἀπό κάθε ἄλλο τήν ὀργάνωση τῶν δυνάμεών μας ... ἡ Δούμα ὀφείλε νά χρησιμοποιοῦσε ὅλες τίς δυνάμεις της γιά νά δημιουργήσει ἡ ἴδια τό μηχανισμό πού δέν τῆς ἔδωσε ὁ νόμος... Ἀποκαλύπτετε τήν ἀχίλλειο πτέρνα σας: τίς συνταγματικές αὐταπάτες ... Γιά ἓνα μόνο ἤμουν πάντα βέβαιος, δηλ. γιά τό πόσο σταθερά ἔχουν εἰσχωρήσει στό κόμμα σας οἱ συνταγματικές αὐταπάτες ... Σᾶς κακίζω (ἐσᾶς, τούς καντέτους), γιατί πάψατε νά θεωρεῖτε τόν ἑαυτό σας μαχόμενη πλευρά καί γίνατε ἓνα εἶδος διασπαστές τῆς πάλης. Προτείνατε ἀνάμεσα στ' ἄλλα αὐτό πού στίς ἄλλες χῶρες ἦρθε πιά σάν ἀποτέλεσμα

τῆς πάλης τῶν μαχόμενων πλευρῶν».

Τί διδακτικοί λόγοι, δέν εἶναι ἀλήθεια; Μόνο πού δέν ἄξιζε τόν κόπο «νά παρουσιάσει» ὁ γενναῖος μας μπερνσταϊνικός⁴⁰ ἕναν πολύ ἀνόητο πιά καντέτο, γιά νά τόν συντρίψει στή «συζήτηση». Ὑπάρχουν ὥστόσο καί ἐξυπνότεροι. Ὑπάρχουν αὐτοί πού παρακολουθοῦν προσεκτικά τά μενσεβίκικα ἔντυπα καί ἰδιαίτερα τά γραπτά τοῦ Πλεχάνοφ. Ἕνας τέτοιος καντέτος θά ἀπαντοῦσε διαφορετικά στό συνομιλητή του.

Θά ἔλεγε: ἀγαπητέ μου ριζοσπάστη! Qui prouve trop, ne prouve rien. Ὅποιος ἀποδείχνει πάρα πολλά, δέν ἀποδείχνει τίποτε. Καί ἐσεῖς ἀποδείχνετε, ἀναμφισβήτητα πάρα πολλά ἀπό τήν ἀποψη τῆς ἴδιας σας τῆς θέσης. Δέν εἶστε σεῖς πού μᾶς ὑποστηρίζατε στίς ἐκλογές τῆς Δούμας καί καταπολεμοῦσατε τούς μποῦκοταριστές; Μά οἱ ἐκλογές δημιουργοῦσαν ὑποχρεώσεις. Οἱ ἐκλογές αὐτές γίνονταν ὀλοκληρωτικά κάτω ἀπό τή σημαία ἐκείνου πού ἐσεῖς τώρα τό ὀνομάζετε «συνταγματικές αὐταπάτες» (Πφ! Πφ! μήπως παραδιαβάσατε μπολσεβίκικα ἔργα;). Ἀλλά ἐγώ θά μπορούσα νά σᾶς δείξω, φίλτατε ριζοσπάστη, μιά τέτοια περικοπή καί ὄχι μόνον μιά στήν ἴδια σας τήν ἐφημερίδα «Τοβάριστς», ὅπου ἐσεῖς (ὄχι ὀπωσδήποτε ἐσεῖς προσωπικά, ἀλλά οἱ ὀμοῖδεάτες σας) διαβεβαιώνατε τόν εὐκολόπιστο ρῶσο μικροαστό πώς οἱ κακοί ὑπουργοί θά βρεθοῦν στήν ἀνάγκη νά παραιτηθοῦν, ἂν νικήσει στίς ἐκλογές τό κόμμα τῆς «λαϊκῆς ἐλευθερίας». Πῶς; Τί; Τό ξεχάσατε αὐτό, ἀγαπητέ μου ριζοσπάστη; Ἐμεῖς ὅμως τό θυμόμαστε, τό θυμόμαστε πολύ καλά. Δέν μπορούσαμε νά πάρουμε μέρος στίς ἐκλογές, ἐντιμότητα, ἂν δέν δίναμε ὑποσχέσεις ὅτι θά εἴμαστε νομιμόφρονες, ἂν δέν ὀρκιζόμασταν ὅτι θά χρησιμοποιήσουμε μόνο συνταγματικές μορφές πάλης. Κι ἔμεῖς, ἐμεῖς τό κόμμα τῆς λαϊκῆς ἐλευθερίας, δίνουμε ὑποσχέσεις μόνο, ἀποκλειστικά καί μόνο, γιά νά τίς τηροῦμε!

Λέτε πώς ἐμεῖς πιστεύαμε ὑπερβολικά στήν παντοδυναμία τῆς Δούμας, πώς αὐτό δέν βοηθοῦσε νά συσπειρωθοῦν οἱ «δικές μας» δυνάμεις; Μά διαβάστε, λοιπόν, πρὸς θεοῦ, τί ἔγραφε ὁ Πλεχάνοφ, συγγραφέας μέ ἀναμφισβήτητο γιά σᾶς κύρος. Ἀλλά ἐσεῖς ἀκριβῶς, οἱ ὀμοῖδεάτες σας, καί κάθε ἄλλο παρά οἱ καντέτοι, ἀρέσκονται νά δηλώνουν στίς φιλικές συζητήσεις ὅτι εἶναι, στήν οὐσία, πέρα γιά πέρα, μά πέρα γιά πέρα σοσιαλδημοκράτες καί θά δήλωναν ὅτι εἶναι τέτοιοι, ἂν ... ἂν ἡ σοσιαλδημοκρατία ἀκολουθοῦσε ὀλοκληρωτικά τήν ἀποψη τοῦ Πλεχάνοφ. Καί δέν ἦταν μήπως ὁ Πλεχάνοφ πού ἔλεγε

στό Ένωτικό συνέδριο του ΣΔΕΚΡ ότι μόνο άναρχικοί μπορούν νά φωνάζουν για συνταγματικές αὐταπάτες; Δέν ήταν μήπως ὁ Πλεχάνοφ πού πρότεινε τήν ἀπόφαση, ὅπου ἡ Δούμα ὄχι μόνο ὀνομαζόταν *ἐξουσία* – καί ἡ ὀνομασία αὐτή ἐγκρίθηκε ἀπό τό Ένωτικό συνέδριο τῆς σοσιαλδημοκρατίας!! — ἀλλ' ἐπιπλέον ἐξουσία, «πού τήν ἔφερε στή ζωή ὁ ἴδιος ὁ τσάρος καί πού τήν ἐπικύρωσε ὁ νόμος»; Δέν ήταν μήπως ὁ Πλεχάνοφ πού ἔγραφε στό ἔντιμο ὄργανο τῶν μενσεβίκων — ἀλλά ἐσεῖς κύριοι τῆς «Νάσα Ζίζν»⁴¹, ἐπαινούσατε πάντα τίς τάσεις αὐτές τῶν μενσεβίκων! — ὅτι μεγαλύτερη σημασία ἀπό ἄποψη ζύμωσης ἔχει ἡ ὀργανική δουλιά στή Δούμα; Καί σεῖς χειροκροτούσατε τόν Πλεχάνοφ, ἐκφράζατε ἀπό τόν τύπο τόν ἐνθουσιασμό σας γιά τό «θάρρος» του (ναί! ναι! ἔτσι ἀκριβῶς εἶχατε ἐκφραστεῖ!) στήν πάλη κατά τοῦ «μπλανκισμού»! Ἀπό τότε πού ἔγιναν ὅλα αὐτά, δέν πρόφτασαν νά παλιώσουν τά παπούτσια σας, στήν κυριολεκτική σημασία τῆς ἔκφρασης, καί ἐπαναλαβαίνετε κιόλας οἱ ἴδιοι τίς θλιβερές μπλανκιστικές πλάνες!!

Ἄν ὁ καντέτος ἀμυνόταν κατ' αὐτό τόν τρόπο, ἡ ἄμυνά του θά μετατρέπόταν σέ ἐπίθεση, καί ὁ ριζοσπάστης θά συντριβόταν κατακέφαλα...

Ὁ ριζοσπάστης αὐτός μᾶς θυμίζει μέ τή σημερινή παρτιζάνικη ἐκδήλωσή του ἐνάντια στίς συνταγματικές αὐταπάτες τόν ἥρωα τοῦ λαϊκοῦ ἔπους πού, βλέποντας μιά νεκρική πομπή, φώναζε: «πέντε δέκα τήν ἡμέρα καί ἑκατό τήν ἐβδομάδα». Σκεφτεῖτε ἀλήθεια, πότε εἶχε σπουδαία σημασία καί ήταν ἐπιτακτικά ἀναγκαῖα ἡ πάλη ἐνάντια στίς συνταγματικές αὐταπάτες; Προφανῶς, τότε πού βρισκόνταν στήν ἀνθισή τους καί μπορούσαν νά προξενήσουν, προξένησαν στήν πραγματικότητα, *μεγάλη* ζημιά, βάζοντας σέ πειρασμό τά διάφορα «παιδιά ταῦτα». Μέ ἄλλα λόγια: τότε, πού ἡ πλατιά μάζα μπορούσε νά νομίζει, καί ἦταν δυνατό νά νομίζει, ὅτι σύνταγμα ὑπάρχει, ἐνῶ στήν πραγματικότητα κανένα σύνταγμα δέν ὑπῆρχε. Τέτοια ἀκριβῶς ἦταν ἡ περίοδος τῶν ἐκλογῶν τῆς πρώτης Δούμας καί τῶν συνεδριάσεων τῆς Δούμας, δηλ. τό Μάρτη-Ἰούνη τοῦ 1906. Ἀκριβῶς τότε οἱ συνταγματικές αὐταπάτες προξένησαν *μεγάλη* ζημιά. Τότε ὅμως ἐνάντια στίς αὐταπάτες αὐτές πάλευαν συστηματικά μόνο οἱ μπολσεβίκοι σοσιαλδημοκράτες, πλέοντας ἀντίθετα πρὸς τό ρεῦμα. Τότε οἱ κ.κ. Χ-όφ καί οἱ ὑπόλοιποι συντάκτες τῆς «Νάσα Ζίζν» ὑποστήριζαν τίς αὐταπάτες αὐτές, «πολεμώντας» τούς μπολσεβίκους, βρίζοντάς

τους, γιατί ἔκαναν αὐστηρή κριτική στοὺς καντέτους.

Τώρα ἡ Δούμα ἔχει διαλυθεῖ. Οἱ καντέτοι τσακίστηκαν. Κανείς δέν ἔχει τήν ἐντύπωση ὅτι ὑπάρχει σύνταγμα. Τώρα ἀκόμη καί τά ὄχι καί τόσο εὐγενῆ ζῶα μποροῦν νά κλωτσοῦν τοὺς καντέτους («τούς κακίζω» — βλέπε τή «συζήτηση») καί νά καταριοῦνται κάθε λίγο καί λιγάκι τίς συνταγματικές αὐταπάτες. Ἔχ, κύριοι ριζοσπάστες! Ἀκριβό τ' αὐγὸ τῆ γιορτῆ τοῦ Πάσχα!...

Τό παράδειγμα τοῦ κ. Χ-όφ καί Σία εἶναι ἓνα διδακτικό δεῖγμα τοῦ πῶς οἱ ἄνθρωποι πού νομίζουν ὅτι εἶναι μορφωμένοι πολιτικοί ἢ ἀκόμη καί ἐλευθερόφρονες ἢ ριζοσπάστες ἀκολουθοῦν τό ρεῦμα ἀνίσχυροι καί χωρίς ἀρχές, μουδιασμένοι καί ἀδύνατοι. Τό Μάρτη μέ Ἰούνη τοῦ 1906 ὑποστηρίζουν τίς συνταγματικές αὐταπάτες, ὀνομάζοντας τή Δούμα ἐξουσία, σέρνονται στήν οὐρά τῶν καντέτων, στραβομουτσουνιάζουν μέ ἀηδία ἀπ' ἀφορμή τό ἀμείλικτο κριτικάρισμα τοῦ κόμματος αὐτοῦ πού ἦταν τότε τῆς μόδας. Τό Σεπτέμβρη τοῦ 1906 «κακίζουν» τοὺς καντέτους καί «πολεμοῦν» τίς συνταγματικές αὐταπάτες, χωρίς νά καταλαβαίνουν ὅτι ἔμειναν καί πάλι πίσω, ὅτι τώρα αὐτό δέν φτάνει, ἀλλά χρειάζεται νά γίνῃ ἄμεση ἔκκληση γιά μιὰ καθορισμένη (καθορισμένη ἀπό τήν ἱστορική ἐξέλιξη πού προηγήθηκε) μορφή ἐπαναστατικῆς πάλης.

Θά ἦταν καλά, ἂν στό παράδειγμα τέτοιων κυρίων ἡ ρωσική διανόηση, πού γεννᾷ πλῆθος τέτοια ἀνθρωπάκια, μάθαινε νά καταλαβαίνει ὅλη τή ζημιὰ τοῦ ὀπορτουνισμοῦ. Ἄδικα στή χώρα μας θεωροῦν συχνά τή λέξη αὐτή «ἀπλῶς βρισιά», χωρίς νά βαθαίνουν στό νόημά της. Ὁ ὀπορτουνιστής δέν προδίνει τό κόμμα του, δέν γίνεται ἐξωμότης του, δέν ἀποχωρεῖ ἀπ' αὐτό. Ἐξακολουθεῖ νά τό ὑπηρετεῖ μέ εἰλικρίνεια καί ζήλο. Μά τυπικό χαρακτηριστικό γνώρισμά του εἶναι ἡ ὑποχωρητικότητα στίς διαθέσεις τῆς στιγμῆς, ἡ ἀνικανότητα νά ἀντισταθεῖ στή μόδα, ἡ πολιτική μυωπία καί ἡ ἀστάθεια. Ὁπορτουνισμός σημαίνει θυσία τῶν μόνιμων καί οὐσιαστικῶν συμφερόντων τοῦ κόμματος στά στιγμιαῖα, στά παροδικά, στά δευτερεύοντα συμφέροντα. Σημειώθηκε μιὰ κάποια ἀνοδος τῆς βιομηχανίας, μιὰ σχετική ἀνθιση τοῦ ἐμπορίου, μιὰ μικρή ἀναζωογόνηση τοῦ ἀστικοῦ φιλελευθερισμοῦ καί ὁ ὀπορτουνιστής βάζει κιόλας τίς φωνές: μή φοβίζετε τήν ἀστική τάξη, μήν τήν ἀποφεύγετε, ἀφήστε τίς «φράσεις» γιά κοινωνική ἐπανάσταση! Συνῆλθε ἡ Δούμα, μύρισε ἀστυνομική-συνταγ-

ματική «άνοιξη» καί ὁ ὀπορτουνιστής ὀνομάζει κιόλας τή Δούμα ἐξουσία, σπεύδει νά καταραστεῖ τό «ὀλέθριο» μποῦκοτάρισμα, βιάζεται νά προβάλει τό σύνθημα τῆς ὑποστήριξης τοῦ αἰτήματος τοῦ σχηματισμοῦ ὑπουργείου τῆς Δούμας, δηλ. καντέτικου ὑπουργείου. Ὑποχώρησε τό κύμα, ὁ ὀπορτουνιστής τό ἴδιο εἰλικρινά καί τό ἴδιο ἄκαιρα ἀρχίζει «νά κακίζει» τούς καντέτους καί νά βρίζει τίς συνταγματικές αὐταπάτες.

“Ὅσο κυριαρχοῦν παρόμοιες διανοουμενίστικες διαθέσεις δέν εἶναι δυνατόν νά ἐφαρμοσθεῖ καμιά συνεπῆς πολιτική, ἄξια μιᾶς ἀληθινά ἐπαναστατικῆς τάξης, πού νά ὀδηγεῖ σταθερά μέσα ἀπ’ ὄλες τίς μικροπαρεκκλίσεις καί μικροταλαντεύσεις στήν προετοιμασία μιᾶς ἀποφασιστικῆς καί ἀπεριόριστα τολμηρῆς σύγκρουσης μέ τόν ἐχθρό. Νά γιατί τό συνειδητό προλεταριάτο πρέπει νά ξέρει νά βλέπει μέ πνεῦμα κριτικῆς τή διανόηση πού περνάει μέ τό μέρος του, πρέπει νά μάθει νά καταπολεμᾷ ἀμείλικτα τόν ὀπορτουνισμό στήν πολιτική.

«Βέστνικ Ζίζνι», τεῦχος 12.
18 τοῦ Ὀχτώβρη 1906
Ὑπογραφή: Ν. Λένιν

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τοῦ περιοδικοῦ «Βέστνικ Ζίζνι»

ΤΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΟΥ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ ΤΩΝ ΚΑΝΤΕΤΩΝ⁴²

Ἐχομε ἐξηγήσει ἤδη ἐπανελημμένα ὅτι ἡ πάλη τῆς ἀπολυταρχίας ἐνάντια στήν προλεταριακή-ἀγροτική ἐπανάσταση χτυπάει ἀναπόφευκτα καί τή φιλελεύθερη ἀντιπολίτευση. Μιά πού τό προλεταριάτο σωπαίνει, ἡ κυβέρνηση τῶν πογκρομιστῶν δέν θ' ἀφήσει, βέβαια, νά τῆς ξεφύγει ἡ εὐκαιρία νά φιμώσει καί τόν καντέτο. Φιμώνει τώρα τόν εἰρηνοανακαινιστή. Ἀκόμη καί τούς ὀχτωβριστές δέν τούς βλέπει τώρα μέ πολύ καλό μάτι. Κι' ἂν ἀκόμη χάρη στή δικαιοσύνη τῶν ἔκτακτων στρατοδικείων πάψουν προσωρινά νά βροντοῦν τά μπράουνιγκ καί οἱ βόμβες καί σταματήσῃ ν' ἀκούγεται τό κλασσικό «ψηλά τά χέρια!», αὐτό δέν θά εἶναι, βέβαια, καθόλου ἐγγύηση ὅτι ὁ καντέτος καί ὁ εἰρηνοανακαινιστής θ' ἀποκτήσουν, ἐπιτέλους, τήν πολυπόθητη γαλήνη μιᾶς νόμιμης, συνταγματικῆς πάλης.

Θά νόμιζε κανεῖς ὅτι λόγω τῆς λυσσασμένης ἀντίδρασης οἱ ἠγετικοί κύκλοι τῆς φιλελεύθερης ἀντιπολίτευσης θά ὑποχρεωθοῦν νά περάσουν πολύ ἀριστερότερα. Ἡ διάλυση τῆς Δούμας ὑπόσκαψε ἀπό τά θεμέλια τίς συνταγματικές αὐταπάτες. Δέν ὑπάρχει συνεργάτης τῆς «Τοβάριστς», ἢ τῆς «Στολίτσναγια Πόστ»⁴³ πού νά μὴν τό καταλαβαίνει τώρα αὐτό. Ἡ ἀπαγόρευση τοῦ καντέτικου τύπου (ὀλόκληρου τοῦ ἐπαρχιακοῦ καί σημαντικοῦ μέρους τοῦ πρωτευουσιάνικου), ἡ ἀπαγόρευση τοῦ συνεδρίου, ἡ ἄρνηση νομιμοποίησης τοῦ κόμματος, ἡ παραπομπή σέ δίκη ὄλων ὅσοι ὑπόγραψαν τήν ἐκκλήση τοῦ Βίμποργκ⁴⁴, θά ἔπρεπε, προφανῶς, νά ἀναγκάσουν τούς καντέτους νά ἐγκαταλείψουν τήν ἄποψη τῆς ὀργάνωσης τῆς κοινῆς γνώμης καί νά ταχθοῦν, ἐπιτέλους, μέ τήν ἄποψη τῆς ὀργάνωσης τῶν κοινωνικῶν δυνάμεων. Καί σέ συνέχεια, θά νόμιζε κανεῖς πώς, ἂν οἱ καντέτοι ἠγέτες δέν θά ἔχουν τήν ἡ-

ρωϊκή αποφασιστικότητα νά περάσουν περήφανα στήν παρανομία, ό στρατός θά εγκαταλείψει εϋθύς άμέσως, επιτόπου, τούς ήγέτες αυτούς.

Τό καντέτικο συνέδριο έδειξε ότι οί ύπολογισμοί αυτοί δέν ήταν σωστοί. Πάντως γιά τήν ώρα τό συνέδριο επικύρωσε, αλήθεια, όχι καί τόσο πρόθυμα, τό «βήμα σημειωτόν» ή, μάλλον, τό «ούτε βήμα πίο πέρα», πού τοϋ πρότεινε ή Κεντρική επιτροπή. Τό συνέδριο ψήφισε άπόφαση γιά τήν οργάνωση τών κοινωνικών δυνάμεων, μιά άπόφαση όμως έντελώς πλατωνική, πού κυριολεκτικά δέν ύποχρεώνει κανέναν σέ τίποτα, καί πού δέν αναφέρει άκόμη καθόλου τήν ύπόθεση γιά τήν όποία καί στήν όποία οί δυναμεις αυτές μπορούν καί πρέπει νά οργανωθοϋν. Τό συνέδριο φήφισε, — είναι αλήθεια μέ πλειοψηφία σχετικά άσήμαντη — τό περίφημο άρθρο 4 τής άπόφασης γιά τήν τακτική, πού διακηρύσσει τήν παθητική αντίσταση τοϋ κόμματος στήν παθητική εκείνη αντίσταση πού φουντώνει αυθόρμητα στά κατώτερα λαϊκά στρώματα, καί πού τή συσταίνει ή έκκληση τοϋ Βίμποργκ. Τό συνέδριο έκλεισε σάν συνέδριο τοϋ ένιαίου, άδιαίρετου «κόμματος τής λαϊκής έλευθερίας».

Καί, αναμφισβήτητα, έτσι έπρεπε νά γίνει. 'Η ώρα τής διάσπασης τοϋ καντέτικου κόμματος δέν σήμανε άκόμη. "Αν οί ταξικές αντιθέσεις πρόλαβαν κιόλας νά στριμώξουν άμετάκλητα μέσα στά πλαίσια τής άνοιχτής άντεπανάστασης τά πλατιά στρώματα τής μεγαλοαστικής τάξης, δέν πρόλαβαν ώστόσο άκόμη νά αποσυνθέσουν στόν απαιτούμενο βαθμό τά πλατιά στρώματα τής μεσαίας καί μικρής αστικής τάξης, πού στίς εκλογές ψήφισε τούς καντέτους. Δέν ύπάρχουν, γιά τήν ώρα, αντικειμενικά σημάδια πού νά δείχνουν ότι τή μικροαστική έπαρχία τήν κυρίεψε, έν όψει τής επανάστασης, ό αστικός εκείνος φόβος, πού κυρίεψε πιά ολοκληρωτικά τούς «άνθρωπιστές από τήν άνάποδη» τύπου Γκουτσκόφ.

'Η αποσύνθεση αυτή προχωρεί μέ γοργούς ρυθμούς. Καί οί ίδιοι οί καντέτοι ήγέτες δέν είναι, φυσικά, βέβαιοι, άν ό παραδός συνασπισμός τής «λαϊκής έλευθερίας» πού δημιούργησαν οί ίδιοι θά άντέξει στή δοκιμασία τής οξυνόμενης κοινωνικοπολιτικής πάλης.

Στή ρωσική επανάσταση θά πρέπει, αναμφισβήτητα, νά ύπάρξει τό μοιραίο εκείνο όριο, πέρα από τό όποιο ή διάσπαση τοϋ συνασπισμοϋ αυτοϋ θά είναι όπωσδήποτε αναπόφευκτη. Τό όριο αυτό θά τό φτάσουμε καί θά τό ξεπεράσουμε τό-

τε πού ή δίνη τής προλεταριακῆς-ἀγροτικῆς ἐξέγερσης θά συμπαράσῳρει ἀνεπιστρεπτί τά πιό πλατιά στρώματα τής μικρῆς καί ἐνμέρει καί τής μεσαίας ἀστικῆς τάξης τῶν πόλεων. Τότε, καί μόνο τότε, ἀπό τόν τεράστιο συνασπισμό τῶν καντέτων θ' ἀπομείνει πραγματικά μόνο ή εὔπορη μεσαία ἀστική τάξη, πού χωρίς ἀμφιβολία τής εἶναι γραπτό νά συμμεριστεῖ τελικά τόν ἀστικό φόβο τοῦ κ. Γκουτσκόφ. Τότε θά ἐξαφανιστεῖ τό φάσμα τής ἐθνικῆς ἐπανάστασης, πού ἐξακολουθεῖ ἀκόμη καί τώρα νά εἶναι τόσο δυνατό καί πού ἐμποδίζει πολλούς νά ἐκτιμήσουν ὅπως πρέπει τόν ἀληθινά γιγάντιο δημιουργικό ρόλο τῶν ταξικῶν ἀντιθέσεων στή ρωσική ἐπανάσταση. Φτάνοντας τό ὄριο αὐτό, τό τεράστιο πολιτικό κόμμα, πού στηρίζεται στήν ὀργάνωση τής κοινῆς γνώμης, θά μεταβληθεῖ σέ πρό πολλοῦ ξεπερασμένο ἀναχρονισμό καί ὅλα τά στοιχεῖα τοῦ πραγματικά μαζικοῦ κινήματος, τόσο ἀπ' τά δεξιά, ὅσο καί ἀπό τ' ἀριστερά, θά ἀναθέσουν στή δύναμη, στήν ὠμή ὑλική δύναμη, τό μεγάλο ἐκεῖνο ὄχι μόνο καταστρεπτικό, μά καί δημιουργικό ρόλο, χωρίς τόν ὁποῖο δέν μπορεῖ, βέβαια, νά νοηθεῖ πραγματική ὀλοκλήρωση τής ἐπανάστασης. Ἀλλά, ἐκεῖ ὅπου ή ὑλική δύναμη ἀναλαμβάνει τά ὑπάτα δικαιώματά της, δέν ὑπάρχει θέση γιά τήν καντέτικη-ἀστική ἡγεμονία. Αὐτό τό δείχνει ὄλο τό παρελθόν τοῦ ἀγῶνα μας· δέν χρειάζεται νά εἶσαι προφήτης, γιά νά προβλέψεις ἀλάνθαστα ὅτι τό ἴδιο θά συμβεῖ καί σέ περίπτωση πού θά ἔχουμε καινούργια ἄνοδο τής ἐπανάστασης. Ἡ μορφή τοῦ καντέτου θά προβάλλει σάν «νόμιμος» συνέταιρος στή διανομή τής λείας τής ἐπανάστασης, καί μόνο σάν τέτοιος.

Καί νά γιατί εἶχαν ἀντικειμενικά δίκιο ἐκεῖνοι ἀπό τούς καντέτους ἡγέτες, πού πρότειναν νά θεωρηθεῖ ή ἐκκληση τοῦ Βίμποργκ ἀπλῶς σάν λάθος πού προῆλθε ἀπό ἐνθουσιασμό, ἐφόσον ή ἐκκληση αὐτή καλεῖ ἄμεσα στήν τακτική τής παθητικῆς ἀντίστασης. Διότι μέ τή σημερινή ἐνταση τής πάλης δέν ὑπάρχει καί δέν μπορεῖ νά ὑπάρξει τέτοια μαζική παθητική ἀντίσταση, πού νά μή μετατραπεῖ ἄμεσα σέ δραστήρια ἐπίθεση. Ὁ κ. Στροῦβε ἔχει ἀπόλυτα δίκαιο, ὅταν λέει πῶς ἕνας τέτοιος πολιτισμένος τρόπος πάλης (σ' ἀντίθεση, βλέπετε, μέ τόν καθαρά ἐπαναστατικό, ἐπιθετικό τρόπο) ταιριάζει μόνο ἐνάντια σέ μιά πολιτισμένη, συνταγματική κυβέρνηση. Ποιός ἀμφιβάλλει ἔστω καί γιά μιά στιγμή, ὅτι ή συμμορία τοῦ Στολίπιν θά βάλει μπρός τά καταδιωκτικά της ἀποσπάσματα μόλις φανοῦν τά πρῶτα κιόλας σημάδια μαζικῆς ἄρνησης

πληρωμῆς τῶν φόρων καί μαζικῆς ἄρνησης κατάταξης νεο-συλλέκτων στό στρατό; Καί τότε ποιός θά σταματήσῃ τόν πληθυσμό ἀπό τό πέρασμα στήν ἄμυνα, στή δραστήρια ἐπίθεση μέ τό ὄπλο στό χέρι;

Καί ἡ ἐκκλήση τοῦ Βίμποργκ, ἀκόμη ἀπό τήν πρώτη στιγμή τῆς ὑπογραφῆς της μέ καθαρά καντέτικο πνεῦμα, ἀποτελοῦσε, στήν καλύτερη περίπτωση, ἀπειλή κατά τῆς κυβέρνησης γιά ἓνα τέτοιο πέρασμα καί δέν ἦταν καθόλου σύνθημα δράσης. Καί οἱ διάφοροι κ.κ. Μιλιουκόφ καί Στροῦβε στήν προκειμένη περίπτωση δέν φέρνουν καμιά εὐθύνη γιά τήν πολιτική ἀφέλεια τῶν ἐπαρχιωτῶν ἐκείνων καντέτων πού πῆραν τήν ἐκκλήση αὐτή γιά σύνθημα δράσης. Ἡ τύχη τῆς ἐκκλήσης στήν ἐπαρχία τό δείχνει αὐτό. Ὁ τρομοκρατημένος τύπος μιλοῦσε γιά τήν τύχη αὐτή πολύ λίγο καί πολύ χαμηλόφωνα, μὰ αὐτά πού ἔλεγε δείχνουν, κατά τή γνώμη μας, ὅτι τό κόμμα τῆς «λαϊκῆς ἐλευθερίας», σάν κόμμα, ἐφάρμοζε ἐντατικά τή διακηρυγμένη ἀπό τήν ἐκκλήση αὐτή ἀρχή τῆς παθητικῆς ἀντίστασης ἀπέναντι σ' αὐτή τήν ἴδια τήν ἐκκλήση. Καί μιά πού εἶναι ἔτσι, τό συνέδριο δέν μπορούσε παρά νά κατοχυρώσῃ τή θέση αὐτή τῶν καντέτων. Ἡ μειοψηφία τοῦ συνεδρίου, πού ἀντιτάχθηκε μανιασμένα στήν κατοχύρωση αὐτή στό τέλος κατάθεσε τά ὄπλα καί παρέμεινε στό κόμμα.

Ἀπό τό ἐσωτερικό ὅμως τῆς χώρας καταφθάνουν κάθε μέρα εἰδήσεις πού λένε πώς ἡ ἰδέα τῆς παθητικῆς ἀντίστασης βρῆκε ἀπήχηση μέσα στίς λαϊκές μάζες. Ἡ ἄρνηση πληρωμῆς τῶν φόρων, ἡ ἄρνηση κατάταξης νεοσυλλέκτων στό στρατό, τό μποῦκοτάρισμα τῶν ἀρχῶν ἀρχίζουν νά γίνονται πραγματικά συνθήματα δράσης. Κανείς δέν κλείνει τά μάτια μπροστά στά τεράστια ὀργανωτικά κενά, πού παρουσιάζει στήν ἀνάπτυξή του τό κίνημα αὐτό. Κανείς δέν ἀμφισβητεῖ ὅτι ἡ χαώδης κατάσταση στό κίνημα εἶναι ἀναπόφευκτη. Τό χάος ὅμως αὐτό δημιουργεῖ τάξη, τήν τάξη τῆς ἐπανάστασης, τήν ἀνώτατη αὐτή βαθμίδα τῶν χαώδικων, αὐθόρμητων λαϊκῶν ἐκρήξεων. Τό μίσος πού βράζει τώρα στίς λαϊκές μάζες κάτω ἀπό τή γιγάντια πίεση τοῦ συντάγματος τῶν ἑκτακτων στρατοδικείων, δέν μπορεῖ νά μήν ξεσπάσῃ καί πραγματικά ξεσπάει πότε δῶ καί πότε ἐκεῖ μέ ἐκρήξεις ἀνοιχτῆς ἐνοπλης πάλης. Δέν ἔχουμε στοιχεῖα, μέ βάση τά ὁποῖα θά μπορούσαμε νά ποῦμε ἀλάθητα ἀπό τώρα, ὅτι τή στιγμή τῆς στρατολογίας τῶν νεοσυλλέκτων καί τῆς συγκέντρωσης τῶν φόρων

θά ξεσπάσει παλλαϊκή εξέγερση, ἔστω καί μέ τή μορφή καθαρά παθητικῆς ἀντίστασης, ὅτι ὅμως θά ἔχουμε ἐκδηλώσεις τῆς πάλης αὐτῆς, αὐτό εἶναι ἀναπόφευκτο. Καί οἱ καντέτοι ἔγκαιρα ἀπομακρύνονται. «Δέν μᾶς τό ἐπιτρέπει ἡ συνείδηση νά ἐπικυρώσουμε τήν ἐπικίνδυνη αὐτή πραγματογνωμοσύνη», δήλωσε τό καντέτικο συνέδριο μέ τό στόμα τῆς κ. Τιρκόβα, μέλους τῆς Κεντρικῆς ἐπιτροπῆς τοῦ κόμματος.

Μέ τό νά ἐπικαλεῖται ὅμως κανεῖς τή συνείδηση, τό ζήτημα, βέβαια, δέν ἀλλάζει. Κι' ἂν ἀκόμη τά ἐπερχόμενα γεγονότα ἔδειχναν μέ μαθηματική ἀκρίβεια ὅτι ὁ θρίαμβος τῆς λαϊκῆς ἐπανάστασης εἶναι κοντά, οἱ καθοδηγητικοί κύκλοι τῶν καντέτων δέν θά ἔβλεπαν τό ζήτημα διαφορετικά. Ὁλόκληρο τό παρελθόν τοῦ καντέτικου κόμματος ἀποτελεῖ ἐγγύηση γι' αὐτό, καί οἱ διαπραγματεύσεις μέ τούς πογκρομιστές γιά τά ὑπουργικά χαρτοφυλάκια ἦταν τό ἀποκορύφωμα στήν ἱστορία τοῦ καντέτικου κόμματος· ἀντικειμενικά οἱ διαπραγματεύσεις αὐτές ἦταν γιά τό κόμμα τῶν καντέτων ἀσύγκριτα πιά χαρακτηριστικές ἀπό τήν ἐκκλήση τοῦ Βίμποργκ. Κι' ἕνας ἀπό τούς πιά ἔγκυρους ἐκπροσώπους τοῦ κόμματος, ὁ καθηγητής Γκρέντεσκουλ, μᾶς τό βεβαιώνει αὐτό («Ρέτς», ἀρ. φύλλου 180)⁴⁵ μέ τόν πιά κατηγορηματικό τρόπο: «Ζούσαμε μαζί μέ τό λαό μας, — λέει, — συμεριζόμασταν τά θυελλώδη ξεσπάσματά του». Μά τότε ἦταν ὁ καιρός τῆς «θυελλώδους, τῆς φλογερῆς νεότητος»· τώρα ἦρθε ὁ καιρός τῆς «καρτερικῆς καί ἐπίμονης ὠριμότητος». Καί παλλάδιο τῆς ὠριμότητος αὐτῆς εἶναι ἡ ἐκλογική καμπάνια καί ἡ ἀπάντηση τῆς Δούμας στό λόγο τοῦ θρόνου μέ μορφή πλατφόρμας.

Τά «θυελλώδη ξεσπάσματα» τοῦ λαοῦ ποτέ δέν τά συμερίστηκε τό καντέτικο κόμμα οὔτε καί μπορούσε νά τά συμεριστεῖ. Ὁ ἀξιότιμος καθηγητής πέταξε αὐτή τήν κουβέντα ἀπλῶς γιά καλλιέπεια. Μά τό καντέτικο κόμμα, μέ τό συνέδριό του, δέν τράβηξε οὔτε καί πρός τά δεξιά. Ἔμεινε ἐπιτόπου. Σκοπεύει ὅπως καί πρῶτα νά πάρει μέρος στήν τωρινή ἐπαναστατική κρίση μόνο ἐφόσον καί στό βαθμό πού αὐτή μπορεῖ νά ἐκφυλιστεῖ σέ κρίση *καθαρά κοινοβουλευτική*.

Μποροῦμε μόνο νά χαιρετίσουμε τήν κατηγορηματικότητα καί τή σαφήνεια πού προσέδωσε τό συνέδριο στίς ἀποφάσεις του ἀπ' αὐτή τήν ἀποψη. Βέβαια, τό συνέδριο θά προκαλέσει μεγάλη ἀπογοήτευση σ' ὅσους ἔβλεπαν τήν ἐκκλήση τοῦ Βίμποργκ σάν «ἀρχή ἀριστεροποίησης» τῶν καντέτων καί σάν χτυπητό σημάδι τοῦ διαμορφωνόμενου ἐθνικοῦ χαρακτήρα τῆς ρωσικῆς ἐπανάστασης.

Τό συνέδριο, δηλώνοντας ὅτι τήν ἐπανάσταση τήν ἐννοεῖ μόνο σάν κοινοβουλευτική πάλη, μέ τόν τρόπο αὐτό ἔβαλε ὀρθά κοφτά μπροστά στήν πλατιά μάζα τῆς δημοκρατίας τό ζήτημα τῆς ἀνοιχτῆς πάλης γιά τήν ἐξουσία. Ὀλόκληρη ἡ πορεία τῆς ρωσικῆς ἐπανάστασης δείχνει ὅτι ἡ δημοκρατία θ' ἀπαντήσῃ στό ζήτημα αὐτό μέ τρόπο ὄχι καντέτικο. Καί ἡ σοσιαλδημοκρατία πρέπει νά προετοιμάζεται ἔτσι, πού ὅταν ἔρθῃ ἡ στιγμή τῆς ἀπάντησης αὐτῆς, ἡ φτωχολογιά τῆς πόλης καί τοῦ χωριοῦ νά βρεῖ ἀκριβῶς σ' αὐτήν, στή σοσιαλδημοκρατία, τό φυσικό της ἡγέτη στήν περίοδο τῆς ἐπανάστασης.

«Προλετάρι», ἀρ. φύλ. 6,
29 τοῦ Ὀχτώβρη 1906

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας «Προλετάρι»

ΜΙΚΡΟΑΣΤΙΣΜΟΣ ΣΤΟ ΕΠΑΝΑΣΤΑΤΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

Οί άντεπαναστατικές περίοδοι διακρίνονται, ανάμεσα στ' άλλα, από τή διάδοση τῶν άντεπαναστατικῶν ιδεῶν ὄχι μόνο μέ χοντροκομμένη καί άνοιχτή, αλλά καί μέ πίο ραφιναρισμένη μορφή, δηλαδή μέ τή μορφή τῆς ανάπτυξης τῶν μικροαστικῶν διαθέσεων μέσα στά επαναστατικά κόμματα. Κάτω από τήν τελευταία αὐτή ὀνομασία ὁ σ. Μάρτοφ στήν καινούργια προσούρα του «Τά πολιτικά κόμματα στή Ρωσία» συμπεριλαμβάνει τά κόμματα τῶν σοσιαλδημοκρατῶν καί τῶν σοσιαλιστῶν-επαναστατῶν. Ἐλπίζουμε νά επανέλθουμε ἄλλη φορά στήν ενδιαφέρουσα προσούρα τοῦ Μάρτοφ, πού κριτικάρει τούς καντέτους μέ εὐθύτητα καί σαφήνεια, άσυνήθιστες γιά μενσεβίκικα έντυπα, μά ταυτόχρονα κάνει μιά ὀλότελα λαθεμένη αντιμαρξιστική ταξινόμηση τῶν πολιτικῶν μας κομμάτων καί άποκαλύπτει τό βασικό λάθος τοῦ μενσεβικισμού, κατατάσσοντας τά κόμματα τύπου ὀχτωβριστῶν στά κόμματα τοῦ «κέντρου».

Αὐτά ὅμως παρεπιπτόντως. Σήμερα μᾶς ενδιαφέρουν μερικά ἄλλα καινούργια πράγματα πού ἐμφανίστηκαν στά έντυπα τῶν σοσιαλδημοκρατῶν καί τῶν σοσιαλιστῶν-επαναστατῶν. Σκοπός μας εἶναι νά σημειώσουμε τίς πίο σοβαρές ἐκδηλώσεις, ακριβέστερα, τίς άντανακλάσεις τῶν άντεπαναστατικῶν διαθέσεων μέσα σ' αὐτό τό περιβάλλον. Μετά τήν ἡττα τῆς ἐξέγερσης τοῦ Δεκέμβρη ἡ πίο μεγάλη ἐκδήλωση τῶν άντεπαναστατικῶν διαθέσεων μέσα στή δημοκρατία ἦταν ἡ στροφή τῶν καντέτων, πού πέταξαν στά σκουπίδια τό σύνθημα τῆς συντακτικῆς συνέλευσης καί μέ κάθε τρόπο περιέλουζαν μέ συκοφαντίες καί βρωμιές από τίς σελίδες τοῦ περιοδικοῦ «Πολιάρναγια Ζβεζντά»⁴⁶ καί ἄλλων παρόμοιων έντυ-

πων τούς αγωνιστές και τούς θεωρητικούς τῆς ἔνοπλης ἐξέγερσης. Μετά τή διάλυση τῆς Δούμας και τήν ἀποτυχία τῶν λαϊκῶν κινημάτων τοῦ Ἰούλη⁴⁷ τό καινούργιο στόν τομέα τῶν ἀντεπαναστατικῶν διαθέσεων μέσα στή δημοκρατία ἦταν ὁ ὀριστικός ἀποχωρισμός ἀπό τούς ἐσέρους τῆς δεξιᾶς τους πτέρυγας, ὁ σχηματισμός τοῦ μισοκαντέτικου «λαϊκοῦ-σοσιαλιστικοῦ» κόμματος. Μετά τήν πρώτη και μεγάλη ἄνοδο, τόν Ὀχτώβρη-Δεκέμβρη, ἀπό τή μαχητική, τή μαχόμενη δημοκρατία ἀποσπάστηκαν οἱ καντέτοι. Μετά τή δεύτερη, τή μικρή ἄνοδο, τό Μάη-Ἰούνη, ἄρχισαν ν' ἀποσπῶνται ἀπ' αὐτήν οἱ ἐνέσοι.

Στό 4ο φύλλο τῆς ἐφημερίδας «Προλετάρι» σκιαγραφήσαμε τά βασικά γνωρίσματα τῆς ἰδεολογικο-πολιτικῆς φυσιογνωμίας αὐτῶν τῶν ἐνέσων*. Ἀπό τότε πρόλαβαν νά ἐμφανιστοῦν ἐντελῶς ἐπίσημα, δημοσίευσαν τό πρόγραμμα τοῦ «ἐργασιακοῦ (λαϊκοῦ-σοσιαλιστικοῦ)» κόμματος — μεταποίηση τοῦ προγράμματος τῶν ἐσέρων ἀπό ἐπαναστατικό σέ ὀπορτουνιστικό, μικροαστικό-νόμιμο, — δημοσίευσαν τή σύνθεση τῆς ὀργανωτικῆς ἐπιτροπῆς τοῦ νέου κόμματος. Ἀλήθεια, ἀνάμεσα στά 17 μέλη τῆς ὀργανωτικῆς αὐτῆς ἐπιτροπῆς (κ.κ. Ἄννενσκι, Ἐλπατιέβσκι, Μιακότιν, Πεσεχόνοφ, και ἄλλοι) φιγουράρει ὄλο-ὄλο ἓνα πρόην μέλος τῆς Δούμας ἀπ' τήν «Ἐργασιακή ὀμάδα», ὁ κ. Κριούκοφ, καθηγητής πρακτικοῦ λυκείου και δημοσιολόγος-συγγραφέας. Ἀνάμεσα στούς ἰδρυτές τοῦ νέου ἐργασιακοῦ κόμματος δέν σημειώνεται οὔτε ἓνα κάπως μεγάλο ὄνομα ἀπό τούς πραγματικούς, «τρουντοβίκους». Δέν εἶναι παράξενο, πού μερικοί ὀνομάζουν τούς ἐνέσους αὐτόκλητους τρουντοβίκους. Δέν εἶναι παράξενο, πού στίς ἐφημερίδες ἐμφανίστηκαν κιόλας εἰδήσεις και γιά ἄλλα ἐργασιακά κόμματα. Ἡ ἐφημερίδα «Τοβάριστς» ἔγραφε ὅτι ὁ κ. Σεντέλνικοφ, πού ἀπό τή δράση του στή Δούμα εἶναι, φυσικά, πολύ πύ ἐπιφανῆς και γνωστός στό λαό «τρουντοβίκος» ἀπό τόν ἐντελῶς ἄγνωστο κ. Κριούκοφ, ἰδρύει λαϊκό-ἐργασιακό κόμμα. Σέ πολυπληθή συγκέντρωση, γιά τήν ὀποία ἔγραφε ἡ ἐφημερίδα «Τοβάριστς», ὁ κ. Σεντέλνικοφ ὑποστήριζε μέ εἰλικρίνεια και εὐθύτητα τίς ἰδέες του, χωρίς νά ἔχει τήν ἀξίωση νά τόν ὀνομάσουν σοσιαλιστή, ξεδιπλώνοντας τή σημαία τῆς «δημοκρατικῆς μοναρχίας». Ἡ εὐθύτητα και ἡ εἰλικρίνεια τοῦ προερχόμενου

* Βλ. Ἐπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 13ος, σελ. 373-410. Ἡ Σύντ.

ἀπό τό λαό τρουνοβίκου, προκάλεσε, σύμφωνα μέ τήν ἴδια εἶδηση, τή λυσσαλέα ὀργή τοῦ κ. Μιακότιν, τρουνοβίκου προερχόμενου ἀπό τή δημοσιογραφία, πού προβάλλοντας τίς ἀντιρρήσεις του ὑποστήριζε τίς ἀπόψεις τῶν ἐνέσων.

Οἱ λεπτομέρειες τοῦ οἰκογενειακοῦ αὐτοῦ καυγᾶ δέν μᾶς ἐνδιαφέρουν. Σημασία γιά μᾶς ἔχει νά σημειώσουμε μόνο τίς διάφορες ἐκδηλώσεις τῶν ὀπορτουμιστικῶν τάσεων ἀνάμεσα στούς χτεσινούς ἐσέρους καί σέ μερικούς «τρουνοβίκους». Ὁ κ. Πεσεχόνοφ «σημειώνει πρόοδο» ἀπ' αὐτή τήν ἀποψη (οἱ ἐσέροι ἔχουν πολύ πιά τολμηρούς «νεωτεριστές-προοδευτικούς» ἀπό μᾶς) περισσότερο ἀπ' ὅλους. Στό τεῦχος τοῦ Σεπτέμβρη τοῦ «Ρούσκογε Μπογκάτσιβο»⁴⁸ τραβάει ὄλο καί πιά πέρα στό δρόμο του ἀπό τούς ἐπαναστάτες πρὸς τούς καντέτους. Προσπαθεῖ νά ἐξαλείψει τή διαφορά ἀνάμεσα στό ἐπαναστατικό «παίρνω» καί τό καντέτικο «λαβαίνω». Ἐφοῦ «ἀπόδειξε» τόν Αὔγουστο ὅτι δέν μπορούμε νά πάρουμε οὔτε πλήρη ἐλευθερία, οὔτε ὀλόκληρη τή γῆ, «ἀποδείχνει» τώρα ὅτι δέν μπορούμε «νά πάρουμε τήν ἐλευθερία ἀπό τά κάτω». *Ce n'est que le premier pas qui coûte** ἢ ρωσικά: τό πρῶτο ποτηράκι κατεβαίνει δύσκολα, τό δεύτερο πιά εὔκολα, καί ἀπό κεί καί πέρα κατεβαίνουν μόνα τους. Ὁ νεοκαντέτος (δημοσιολόγος) διασύρει ἀπό τίς σελίδες τοῦ νόμιμου περιοδικοῦ τήν ἰδέα τῆς ἐνοπλης ἐξέγερσης, τήν ἰδέα τῆς προσωρινῆς ἐπαναστατικῆς κυβέρνησης, χωρίς, ἐννοεῖται, νά ὀνομάζει τά πράγματα καθαρά μέ τ' ὀνομά τους, χωρίς νά παραθέτει ὀλόκληρη τήν «ἀποκρουόμενη» ἀπ' αὐτόν διακήρυξη τῶν ἐπαναστατικῶν κομμάτων· διαστρεβλώνει καί ἀπλουστεύει κατά βούληση τίς σκέψεις ἐκείνων, πού στόν παράνομο τύπο ὑπεράσπιζαν τήν ἰδέα τῆς ἐξέγερσης, τήν ἰδέα τῆς ἐπαναστατικῆς προσωρινῆς κυβέρνησης. Κι' ἀλήθεια κάποιο σκοπό εἶχαν οἱ κ.κ. ἐνέσοι πού νομιμοποιοῦσαν τό κόμμα τους! Τό νομιμοποιοῦσαν φυσικά, ὄχι γιά νά ὑπερασπίσουν τήν ἰδέα τῆς ἐξέγερσης, μά γιά νά τήν ἀντικρούσουν!

Στή φιλολογία τῆς σοσιαλδημοκρατίας ἡ μεγάλη καινοτομία πού ἔχουμε στόν τομέα τῆς ἀντανάκλασης τῶν ἀντεπαναστατικῶν ἀντιθέσεων εἶναι τό βδομαδιάτικο περιοδικό τῆς Μόσχας «Νάσε Ντιέλο»⁴⁹. Ὁ καντέτικος τύπος ξεκούφανε πιά τόν κόσμο, διαλαλώντας αὐτή τή νέα καί μεγάλη «πρόοδο»

* Κατά λέξη μετάφραση: δύσκολο εἶναι μονάχα τό πρῶτο βῆμα. Ἡ Σύντ.

τῶν μενσεβίκων. Οἱ μενσεβίκοι, ὅπως εἶναι γνωστό, σημειώ-
νουν πρόοδο φεύγοντας ἀπό τούς ἐπαναστάτες καί πηγαίνον-
τας στούς καντέτους. Ἡ «Ρέτς» δημοσίευσε ἰδιαίτερο χαιρε-
τιστήριο ἄρθρο, ἡ «Τοβάριστς» ἐπανελάβε μέ ἐνθουσιασμό
τίς κυριότερες σκέψεις τοῦ «Νάσε Ντιέλο», ἡ «Ρέτς»
ἐπανελάβε τίς κρίσεις τῆς «Τοβάριστς», ἡ «Τοβάριστς» ἐπι-
βεβαίωσε τίς ἀπόψεις τῆς ἐπικαλούμενη τῆ «Ρέτς», κοντολο-
γῆς, ἡ φωτισμένη κοινωνία τῶν μορφωμένων προδοτῶν τῆς
ρωσικῆς ἐπανάστασης δοκίμασε μιά πρωτοφανή εὐχάριστη
συγκίνηση. Ἡ «Ρέτς» πληροφορήθηκε μάλιστα ἀπό κάποιον
ὅτι ἐπικεφαλῆς τοῦ «Νάσε Ντιέλο» εἶναι οἱ ἐπιφανεῖς μενσε-
βίκοι κ.κ. Μάσλοφ, Τσερεβάνιν, Γκρόμαν, Βαλεντίνοφ.

Δέν ξέρουμε ἂν εἶναι σωστές οἱ πληροφορίες αὐτές τῆς
«Ρέτς», παρόλο πού ἐμφανίζεται συνήθως μέ μεγάλες ἀξιώ-
σεις, ὅσοναφορᾶ τήν ἐνημερότητά της σ' ὅλες τίς μενσεβί-
κικες ὑποθέσεις. Ξέρουμε ὅμως τό κύριο ἄρθρο τοῦ Τσερε-
βάνιν στό 1ο τεῦχος τοῦ «Νάσε Ντιέλο». Ἀξίζει νά παραθέ-
σουμε τήν περικοπή πού χαροποίησε τούς καντέτους:

«Θά ἦταν παραλογισμός καί ἀνοησία γιά τό προλεταριάτο
νά προσπαθήσει, ὅπως προτείνουν μερικοί, ν' ἀρχίσει μαζί
μέ τήν ἀγροτιά τήν πάλη καί ἐνάντια στήν κυβέρνηση καί ἐ-
νάντια στήν ἀστική τάξη γιά μιά κυρίαρχη καί παλλαϊκή συν-
τακτική συνέλευση» (σελ.4). «Πρέπει νά ἐπιμένουμε νά συγ-
κληθεῖ ἡ νέα Δούμα». Τό ὑπουργεῖο πρέπει ν' ἀποτελεστεῖ
ἀπό τήν πλεοψηφία τῆς Δούμας. «Μέ τήν πλήρη ἀνοργανω-
σιά καί τή φοβερή ἀμορφωσιά, πού μαστίζουν σήμερα τήν
ἀγροτιά, εἶναι δύσκολο καί νά περιμένει κανεῖς κάτι περισ-
σότερο» (σελ.6). «Ὅπως βλέπετε, ὅλα αὐτά εἶναι εἰλικρινῆ...
μέχρι βλακείας. Ὁ σύντροφος Τσερεβάνιν, μολονότι παραμέ-
νει μέσα στό ἐπαναστατικό κόμμα, τράβηξε δεξιά πολύ μα-
κρύτερα ἀπό τόν κ. Πεσεχόνοφ πού ἴδρυσε νέο «νόμιμο κόμ-
μα». Ὁ κ. Πεσεχόνοφ δέν παραιτεῖται ἀκόμη ἀπό τό σύνθημα
τῆς συντακτικῆς συνέλευσης καί ἐξακολουθεῖ νά κατακρίνει
γιά τήν ἀνεπάρκειά της τή διεκδίκηση κυβέρνησης ἀπό τή
Δούμα.

Ἐπειδή δέν θέλουμε νά προσβάλουμε τούς ἀναγνώστες μας,
δέν θά ἀσχοληθοῦμε, φυσικά, μέ τήν ἀνασκευή τῆς θέσης τοῦ
Τσερεβάνιν. Αὐτός ἄλλωστε ἔγινε πιά «ἀντικείμενο συζήτη-
σης» ὄλων τῶν σοσιαλδημοκρατῶν, ἀδιάκριτα ἀπό ὀμάδες.
Καλοῦμε ὅμως τούς ἀναγνώστες νά σκεφτοῦν μέ τόν πιό σο-
βαρό τρόπο πάνω στίς αἰτίες πού ἐξηγοῦν αὐτήν τήν ἀπίστευ-

τα εύκολη μετατροπή ενός έπιφανούς και υπεύθυνου μενσεβίκου σέ φιλελεύθερο. Δέν είναι δύσκολο νά καταδικάσουμε και νά ανατρέψουμε τίς «ἀκρότητες», τίς «ύπερβολές» του ὀπορτουνισμού πού χτυποῦν στό μάτι. Πολύ σπουδαιότερο είναι νά ἀποκαλύψουμε τήν πηγή τῶν λαθῶν πού κάνουν τό σοσιαλδημοκράτη νά κοκκινίζει. Καλοῦμε τούς ἀναγνώστες νά σκεφθοῦν σοβαρά: ἄραγε ἡ διαφορά ἀνάμεσα στόν Τσερεβάνιν και στήν ΚΕ μας είναι στήν πραγματικότητα πιά βαθιά ἀπό τή διαφορά ἀνάμεσα στόν Σεντέλνικοφ και στόν Πεσεχόνοφ;

Ἐπόβαθρο τῶν ἐπιδιώξεων ὀλόκληρης αὐτῆς τῆς «τετράδας» είναι ἕνα και τό αὐτό. Οἱ ἄνθρωποι φιλισταιϊκοῦ, μικροαστικοῦ τύπου ἔχουν κουραστεῖ ἀπό τήν ἐπανάσταση. Καλύτερα μιά μικρή, ξεθωριασμένη, μίζερη, ἀλλά ἤσυχη νομιμότητα, παρά μιά θυελλώδης ἐναλλαγή ἐπαναστατικῶν ξεσπασμάτων και ἀντεπαναστατικῆς λύσσας. Ἀπό τούς κόλπους τῶν ἐπαναστατικῶν κομμάτων ἡ τάση αὐτή ἐκφράζεται μέ τήν ἐπιθυμία νά ἀναδιοργανωθοῦν αὐτά τά κόμματα. Βασικός πυρήνας τοῦ κόμματος ἄς γίνει ὁ μικροαστός: «τό κόμμα πρέπει νά είναι μαζικό». Κάτω ἡ παρανομία, κάτω ὁ συνωμοτισμός πού ἐμποδίζει τή συνταγματική «πρόοδο»! Πρέπει νά νομιμοποιηθοῦν τά παλιά ἐπαναστατικά κόμματα. Καί γι' αὐτό χρειάζεται ριζική μεταρύθμιση τοῦ προγράμματός τους πρὸς δύο βασικές κατευθύνσεις: τήν πολιτική και τήν οικονομική. Πρέπει ν' ἀπορίψουμε τή διεκδίκηση τῆς δημοκρατίας και τῆς δήμευσης τῆς γῆς, ν' ἀπορίψουμε τήν ἐξαιρετικά σαφή, τήν ἀδιάλλακτα ἔντονη, τήν χτυπητή διατύπωση τοῦ σοσιαλιστικοῦ σκοποῦ, νά παρουσιάσουμε τό σοσιαλισμό σάν «προοπτική τοῦ ἀπώτερου μέλλοντος», ὅπως μέ ἀπαράμιλλη χάρη τό διατύπωσε ὁ κ. Πεσεχόνοφ.

Οἱ διάφοροι ἐκπρόσωποι τῆς «τετράδας» πού ἀναφέραμε, ξεκινώντας ἀπό διάφορες ἀφορμές ἐκφράζουν μέ διαφορετικές μορφές αὐτές ἀκριβῶς τίς τάσεις. Ἡ δημοκρατική μοναρχία τοῦ Σεντέλνικοφ ἡ «πρόοδος» τοῦ «λαϊκοσοσιαλιστικοῦ» κόμματος στήν πορεία ἀπό τόν τρουντοβίκο πρὸς τόν καντέτο ἡ ἐγκατάλειψη τῆς ἐπαναστατικῆς πάλης γιά τή συντακτική συνέλευση ἀπό τόν Τσερεβάνιν ἡ ἐργατικό συνέδριο τοῦ Ἀξελρόντ και τοῦ Πλεχάνοφ, τό σύνθημα τῆς ΚΕ μας «γιά Δούμα» οἱ συλλογισμοί στό 1ο φύλλο τῆς «Σοσιάλ-Ντεμοκράτ», πού ἐκδίδεται ἀπό τήν ἴδια τήν Κεντρική μας Ἐπιτροπή, γιά συντηρητικότητα τοῦ συνωμοτισμοῦ και τῆς

παρανομίας, γιά προοδευτικότητα τοῦ περάσματος στήν «πανεθνική ἀστική ἐπανάσταση» — ὅλα αὐτά εἶναι ἐκδηλώσεις τῆς ἴδιας τῆς κοινῆς βασικῆς τάσης, ὅλα αὐτά εἶναι τό ἴδιο ρεῦμα μικροαστισμοῦ πού σηκώνει κεφάλι στίς γραμμές τῶν ἐπαναστατικῶν κομμάτων.

Ἐπί τήν ἀποψη τῆς νομιμοποίησης τοῦ κόμματος, τῆς «προσέγγισής» του μέ τή μάζα, τῆς συμφωνίας μέ τούς καντέτους, τῆς προσέγγισης μέ τήν πανεθνική ἀστική ἐπανάσταση ὁ Τσερεβάνιν χαρακτηρίζει πολύ λογικά τήν πάλη γιά συντακτική συνέλευση «παραλογισμό καί ἀνοησία». Στό 1ο φύλλο τῆς ἐφημερίδας «Προλετάρι» ἔχουμε κιόλας τονίσει* ὅτι ἡ ΚΕ μας ἔρχεται σέ χτυπητή ἀντίφαση μέ τόν ἴδιο τόν ἑαυτό της, κηρύσσοντας στά περίφημά της «Γράμματα πρός τίς κομματικές ὀργανώσεις» (ἀρ.4 καί 5) τή συμμαχία μέ τή μεσαία ἀστική τάξη, μέ τούς ἀξιωματικούς κτλ καί προβάλλοντας ταυτόχρονα τό ἀπαράδεκτο γι' αὐτούς σύνθημα τῆς συντακτικῆς συνέλευσης. Ἐπί τήν ἀποψη αὐτή ὁ Τσερεβάνιν εἶναι πιό συνεπής καί σκέπτεται σωστά, ἢ πιό τίμια, πιό εἰλικρινά ἀπό τούς κ.κ. Πεσεχόνουφ ἢ τήν ΚΕ μας. Ἡ ἐφημερίδα «Σοτσιάλ-Ντεμοκράτ» τῆς ΚΕ ἢ ὑποκρίνεται ἢ δείχνει καταπληκτική ἀπερισκεψία, ὅταν ἀπό τή μιά μεριά κατακεραυνώνει τά «δρομολόγια, πού ξεστρατίζουν τό προλεταριάτο ἀπό τό πανεθνικό κίνημα», «πού τό καταδικάζουν σέ πολιτική ἀπομόνωση», ἐνῶ ἀπό τήν ἄλλη μεριά ὑποστηρίζει τό σύνθημα τῆς συντακτικῆς συνέλευσης καί λέει: «πρέπει νά ἐτοιμαζόμαστε γιά ἐξέγερση».

Πάρτε τό ἐργατικό συνέδριο. Πρίν ἀπό λίγο καιρό (στίς 6 τοῦ Ὀχτώβρη) ἡ καντέτικη ἐφημερίδα «Τοβάριστς», φλυαρώντας, ἄφησε νά τῆς ξεφύγει, ἐπιτέλους, τό μυστικό αὐτοῦ τοῦ συνεδρίου. Νά τί εἶπε, κατά τίς πληροφορίες τῆς ἐφημερίδας αὐτῆς, «ἕνας ἀπό τούς παλαιότερους ἡγέτες τῆς σοσιαλδημοκρατίας, πού ἔβαλε τό ζήτημα τοῦ ἐργατικοῦ συνεδρίου» σέ ὁμιλία πού ἔκανε τίς μέρες αὐτές: «Αὐτοί, (τά μέλη τοῦ «ἐργατικοῦ συνεδρίου») μποροῦν νά δεχτοῦν ὀλόκληρο τό πρόγραμμα τῆς σοσιαλδημοκρατίας μέ ὀρισμένες, ἴσως, τροποποιήσεις, τότε τό κόμμα θά βγεῖ ἀπό τήν παράνομη ὀργάνωσή του». Τό ζήτημα εἶναι ξεκάθαρο. Οἱ παλαιότεροι ἡγέτες ντρέπονται νά ποῦνε ἀνοιχτά ὅτι θέλουν νά γίνουν τροποποιήσεις στό πρόγραμμα τοῦ κόμματος γιά νά περάσει τό κόμμα σέ νόμιμη κατάσταση. Νά πετάξουμε, ἄς ποῦμε, ἀπό τό πρόγραμμα τή διεκδίκηση τῆς δημοκρατίας, τῆς συντακτικῆς

* Βλ. "Ἀπαντα, 5η ἐκδ., τόμ. 13ος, σελ. 352-368. Ἡ Σύντ.

συνέλευσης και τό σημείο για τή σοσιαλιστική δικτατορία του προλεταριάτου, νά προσθέσουμε ότι τό κόμμα παλεύει μόνο μέ νόμιμα μέσα (ὅπως αὐτό ἔμπαινε στό πρόγραμμα τῶν γερμανῶν σοσιαλδημοκρατῶν μέχρι τόν ἕκτακτο νόμο⁵⁰ κτλ. «Τότε τό κόμμα θά βγεῖ ἀπό τήν παράνομη ὀργάνωσή του», ὀνειροπολοῦν οἱ «παλαιότεροι ἡγέτες», τότε θά ὀλοκληρωθεῖ τό πέρασμα ἀπό τή «συντηρητική» παρανομία, ἐπαναστατικότητα, συνωμοτικότητα πρὸς τήν «προοδευτική» συνταγματική νομιμότητα. Αὐτή ἀκριβῶς εἶναι ἡ οὐσία τοῦ ἐργατικοῦ συνεδρίου, πού τήν κρύβουν ἀπό ντροπή. Τό ἐργατικό συνέδριο εἶναι τό χλωροφόρμιο, πού οἱ παλαιότεροι ἡγέτες τό συνιστοῦν στούς «συντηρητικούς» σοσιαλδημοκράτες, γιά νά τούς κάνουν ἀνώδυνα τήν ἐγχείρηση πού ἔκαναν οἱ κ.κ. Πεσεχόνοφ στό κόμμα τῶν σοσιαλιστῶν-ἐπαναστατῶν. Ἡ μόνη διαφορά εἶναι ὅτι οἱ κ.κ. Πεσεχόνοφ εἶναι ἄνθρωποι μέ πρακτικό, ἐπιχειρηματικό πνεῦμα καί ξέρουν κατά ποῦ τραβᾶνε, ἐνῶ θά ἦταν ἁμαρτία ἂν λέγαμε τό ἴδιο καί γιά τούς δικούς μας παλαιότερους ἡγέτες. Αὐτοί δέν καταλαβαίνουν ὅτι μέ τή σημερινή πολιτική κατάσταση τό ἐργατικό συνέδριο δέν εἶναι παρά μιά ἀερολογία· ὅταν ἡ κατάσταση αὐτή ἀλλάξει πρὸς μιά ἐπαναστατική ἄνοδο, τό ἐργατικό συνέδριο δέν θά ὀδηγήσει καθόλου σέ νίκη τῆς μικροαστικά-ἥσυχης νομιμότητας, ἐφόσον βέβαια τό πλάταιμα τοῦ ἐπαναστατικοῦ σοσιαλδημοκρατικοῦ κόμματος δέν θά κάνει τότε περιττό τό ἐργατικό συνέδριο, ἂν ὅμως ἡ σημερινή κατάσταση ἀλλάξει πρὸς μιά πλήρη καί σταθερή νίκη τῆς ἀντίδρασης, τότε τό ἐργατικό συνέδριο θά μπορέσει νά κουτσουρέψει τό σοσιαλδημοκρατικό πρόγραμμα σέ βαθμό, πού θά κάνει ἀκόμη καί τόν Ἰ. Αἰξελρόντ νά φρίξει.

Τό ὅτι ὁ καντέτικος τύπος ὑποστηρίζει μέ ὅλες του τίς δυνάμεις τήν ἰδέα τοῦ ἐργατικοῦ συνεδρίου εἶναι ἀπόλυτα εὐνόητο, γιατί διαισθάνεται τίς μικροαστικές καί ὀπορτουνιστικές ἐπιδιώξεις αὐτοῦ τοῦ σχεδίου. Δέν ἐνθουσιάζεται τοῦ κάκου ὁ κ. Πορτουγκάλοφ, — καντέτος, πού θεωρεῖ τόν ἑαυτό του ἀκομματικό σοσιαλιστή, — ἀπό τή «σοφή θέση» τοῦ Ἰ. Αἰξελρόντ, δέν ἐπαναλαμβάνει τοῦ κάκου τά περιφρονητικά λόγια τοῦ τελευταίου γιά τό κόμμα, σάν «ὀργάνωση ὀμίλων» («ὄμιλος» μέ 100-150 χιλιάδες μέλη, δηλ., σύμφωνα μέ εὐρωπαϊκά κριτήρια, μέ ἕνα-ἐνάμιση ἑκατομμύριο ψήφους στίς ἐκλογές!), καί ρωτᾶ μέ σπουδαιοφάνεια: «ἡ τάξη γιά τό κόμμα ἢ τό κόμμα γιά τήν τάξη;» Θά ἀπαντήσουμε σ' αὐτό

τό σοφό ἐρώτημα ἐπίσης μ' ἓνα ἐρώτημα πρὸς τοὺς ἀστούς συγγραφεῖς: τό κεφάλι γιά τήν κοιλιά ἤ ἡ κοιλιά γιά τό κεφάλι;

Πάρτε, τέλος, τοὺς συλλογισμούς τῆς ἐφημερίδας «Σοτσιάλ-Ντεμοκράτ» τῆς ΚΕ. Ὁ ἴδιος ὁ κ. Πορτουγκάλωφ ἔπιασε σωστά τήν οὐσία τους, παραθέτοντας ἓνα ἀπόσπασμα, πού δέν εἶναι λιγότερο ἀξιόλογο ἀπό τίς δηλώσεις τοῦ Τσερεβάνιν. «Αὐτό (τό μενσεβίκικο ρεῦμα) προσπαθοῦσε νά συμβάλει στήν ἀναπόφευκτη μετατροπή τῆς παράνομης ἐπαναστατικῆς πάλης τῆς διανόησης, πού στηρίζεται στά πρωτοπόρα στρώματα τοῦ προλεταριάτου, σέ πανεθνική ἀστική ἐπανάσταση». Ὁ κ. Πορτουγκάλωφ σχολιάζει: «Ἐκτόθεν πρὶν ἀπό λίγο καιρό τέτοιες ἀπειλές (; τυπογραφικό λάθος; τέτοιες ιδέες;) θεωροῦνταν ὅπωςδήποτε σάν αἵρεση «ἀστικοδημοκρατικῆς» προέλευσης. Τώρα στοὺς «ἀστούς δημοκράτες» δέν μένει τίποτε νά προσθέσουν στίς παρατηρήσεις αὐτές».

Ὁ κ. Πορτουγκάλωφ ἔχει δίκιο. Καί πρὶν ἀπό λίγον καιρό καί τώρα, καί πάντα ὁ συλλογισμός τοῦ κυρίου ἄρθρου τῆς «Σοτσιάλ-Ντεμοκράτ» θεωροῦνταν, θεωρεῖται καί θά θεωρεῖται καρπός τῶν ἀστικοδημοκρατικῶν ιδεῶν. Γιά σκεφτεῖτε, ἀλήθεια, τό συλλογισμό αὐτό. Ἡ παράνομη πάλη μπορεῖ νά μετατραπῆ σέ ἀνοιχτή ἢ πάλη τῆς διανόησης σέ πάλη λαϊκή ἢ μαζική ἢ πάλη τῶν πρωτοπόρων στρωμάτων τῆς τάξης σέ πάλη ὀλόκληρης τῆς τάξης ἢ μετατροπή ὅμως τῆς παράνομης ἐπαναστατικῆς πάλης σέ πανεθνική ἀστική ἐπανάσταση εἶναι ἀπλούστατα μιά ἀρλούμπα. Ἡ πραγματική ὅμως σημασία τοῦ συλλογισμοῦ αὐτοῦ εἶναι ὅτι ὑποκαθιστᾷ τήν ἄποψη τοῦ προλεταριάτου μέ τήν ἄποψη τῆς ἀστικῆς δημοκρατίας.

«Τά δύο χρόνια τοῦ ἐμφύλιου πολέμου δημιούργησαν στή χώρα μας τήν ἐθνική ἐπανάσταση. Αὐτό εἶναι γεγονός...», λέει τό κύριο ἄρθρο τῆς «Σοτσιάλ-Ντεμοκράτ». Αὐτό δέν εἶναι γεγονός, ἀλλά κουβέντες. Ὁ ἐμφύλιος πόλεμος στή Ρωσία, ἂν πάρουμε τή λέξη αὐτή στά σοβαρά, δέν διαρκεῖ δύο χρόνια. Τό Σεπτέμβρη τοῦ 1904 κανένας ἐμφύλιος πόλεμος δέν ὑπῆρχε. Τό ὑπερβολικό πλάταιμα τῆς ἔννοιας τοῦ ἐμφύλιου πολέμου συμφέρει μόνο σέ κείνους πού παραβλέπουν τά εἰδικά καθήκοντα τοῦ ἐργατικοῦ κόμματος σέ περίοδο πραγματικοῦ ἐμφύλιου πολέμου. Ἡ ρωσική ἐπανάσταση ἦταν σέ πολύ μεγαλύτερο βαθμό πανεθνική πρὶν ἀπό τίς 17 τοῦ Ὀχτώβρη

1905, παρά τώρα. 'Αρκεῖ ν' ἀναφέρουμε τό πέρασμα τῶν τσιφλικάδων μέ τό μέρος τῆς ἀντίδρασης. 'Αρκεῖ νά θυμηθοῦμε τή δημιουργία τῶν ἀντεπαναστατικῶν κομμάτων τύπου «ὀχτωβριστῶν» καί τό ἀναμφισβήτητο δυνάμωμα τῶν ἀντεπαναστατικῶν γνωρισμάτων τῶν καντέτων τό καλοκαίρι τοῦ 1906 σέ σύγκριση μέ τούς ὀσβομποζντέντσι τό καλοκαίρι τοῦ 1905. Οἱ ὀσβομποζντέντσι ἕνα χρόνο πρὶν δέν μιλοῦσαν καί δέν μπορούσαν νά μιλοῦν γιά σταμάτημα τῆς ἐπανάστασης, ὁ Στροῦβε ἦταν μέ τό μέρος τῆς ἐπανάστασης. Οἱ καντέτοι λένε τώρα ἀνοιχτά ὅτι σκοπό τους ἔχουν νά σταματήσουν τήν ἐπανάσταση.

Σέ τί συνοψίζεται λοιπόν στήν πραγματικότητα αὐτή ἡ μετατροπή τῆς παράνομης ἐπαναστατικῆς πάλης σέ πανεθνική ἀστική ἐπανάσταση; Στήν παραγνώριση ἢ στή συγκάλυψη τῶν ταξικῶν ἀντιθέσεων, πού ἤδη ἀποκάλυψε ἡ πορεία τῆς ρωσικῆς ἐπανάστασης. Στή μετατροπή τοῦ προλεταριάτου ἀπό πρωτόπορο ἀγωνιστή, πού ἀκολουθεῖ αὐτοτελή ἐπαναστατική πολιτική, σέ ἐξάρτημα ἐκείνης τῆς ὁμάδας τῆς ἀστικῆς δημοκρατίας πού κατέχει τήν πιο ἐπιφανή θέση στήν κοινωνία, πού προβάλλει τίς μεγαλύτερες ἀξιώσεις ἐκπροσώπησης τῶν «πανεθνικῶν» ἐπιδιώξεων. 'Από δῶ γίνεται σαφές, γιατί ὁ ἀστός φιλελεύθερος ἦταν ὑποχρεωμένος πιά νά πει: ἐμεῖς δέν ἔχουμε νά προσθέσουμε τίποτε σ' αὐτό, εἴμαστε ἀπόλυτα σύμφωνοι, ὑποστηρίζουμε ἀκριβῶς τή μετατροπή τῆς προλεταριακῆς πάλης σέ πανεθνική. Μετατροπή σέ πανεθνική πάλη (ἢ, πράγμα πού εἶναι τό ἴδιο, σέ πανεθνική ἐπανάσταση) σημαίνει νά πάρουμε, ὅ,τι κοινό ἔχουν οἱ καντέτοι καί τά ἄλλα, πιο ἀριστερά, κόμματα καί νά ἀναγνωρίσουμε ὅτι αὐτό τό κοινό εἶναι ὑποχρεωτικό γιά ὅλους, καί ὅλα τά ἄλλα νά τά πετάξουμε, γιατί «καταδικάζουν τό προλεταριάτο σέ πολιτική ἀπομόνωση». Μ' ἄλλα λόγια: νά υἱοθετήσουμε τίς διεκδικήσεις τῶν καντέτων, γιατί ὅποιεσδήποτε ἄλλες διεκδικήσεις δέν θά εἶναι πιά «πανεθνικές». 'Από δῶ, φυσικά, ἀπορέουν τά συνθήματα τοῦ μεσοβέζικου σοσιαλδημοκρατικοῦ ὀπορτουνισμοῦ: «γιά Δούμα, σάν ὄργανο ἐξουσίας, πού θά συγκαλέσει συντακτική συνέλευση», ἢ γιά Δούμα, σάν «μοχλό γιά τήν κατάκτηση τῆς συντακτικῆς συνέλευσης» («Σοτσιάλ-Ντεμοκράτ», ἀρ. φύλλου 1). 'Από δῶ ἀπορέει τό σύνθημα τοῦ συνεποῦς σοσιαλδημοκρατικοῦ ὀπορτουνισμοῦ: εἶναι παραλογισμός καί ἀνοησία νά ἀγωνιζόμαστε γιά συντακτική συνέλευση, γιατί ἡ διεκδίκηση συντακτικῆς συνέλευσης «καταδικάζει τό προλε-

ταριάτο σέ πολιτική απομόνωση», ξεπερνάει τά ὅρια τῆς «πανεθνικῆς ἀστικῆς ἐπανάστασης» κτλ.

Οἱ ἐπαναστάτες σοσιαλδημοκράτες πρέπει νά σκέπτονται διαφορετικά. Ἄντί νά χρησιμοποιοῦμε πολύ γενικές φράσεις γιά «πανεθνική ἀστική ἐπανάσταση», πού προσφέρονται πολύ εὔκολα σέ ἀστική διαστρέβλωση, ἐμεῖς πρέπει νά ἀναλύουμε τή συγκεκριμένη κατάσταση τῶν αὐστηρά καθορισμένων τάξεων καί κομμάτων στίς διάφορες στιγμές τῆς ἐπανάστασης. Τό 1900 καί τό 1901 ἡ παλιά «Ἴσκρα»⁵¹ καί ἡ «Ζαριά»⁵² μ' ὄλο τους τό δίκιο μιλοῦσαν γιά τή σοσιαλδημοκρατία, σάν φορέα τῶν ἰδεῶν τῆς πανεθνικῆς ἀπελευθέρωσης, σάν πρωτόπορο ἀγωνιστή, πού προσεταιρίζεται τούς πάντες, ἀκόμη καί τούς φιλελεύθερους ἐκπροσώπους τῶν εὐγενῶν. Τότε αὐτό ἦταν ἀλήθεια, γιατί στήν πολιτική τῆς κυβέρνησης δέν ὑπῆρχε ἀκόμη τίποτε, ἀπολύτως τίποτε πού νά μπορεῖ νά ἱκανοποιήσει καί τόν πίο μετριοπαθή ἀστικό φιλελευθερισμό. Ἡ ὀχτωβριανή πανρωσική ἀπεργία ἀπόδειξε αὐτή τήν ἀλήθεια, γιατί ἡ προλεταριακή πάλη εἶχε γίνει τότε τό κέντρο ἑλξης κάθε λογῆς, ἀκόμη καί τοῦ πίο μετριοπαθοῦς, ἀστικοῦ φιλελευθερισμοῦ.

Ἐστερα ἀπό τίς 17 τοῦ Ὀχτώβρη τά πράγματα ἄλλαξαν καί ἔπρεπε ν' ἀλλάξουν. Ἡ φιλελεύθερη-μοναρχική ἀστική τάξη (τοῦ κάκου ὁ σ. Μάρτοφ τήν ὀνομάζει «φιλελεύθερη-δημοκρατική»⁵³) ἦταν ὑποχρεωμένη νά ὑπερασπίσει τή μοναρχία καί τήν τσιφλικάδικη γαιοκτησία, νά τήν ὑπερασπίσει ἀνοιχτά (ὀχτωβριστές) ἢ ἔμμεσα (καντέτοι), γιατί οἱ παραπέρα νίκες τῆς ἐπανάστασης ἀπειλοῦσαν σοβαρά καί ἄμεσα τούς προσφιλεῖς αὐτούς θεσμούς. Σέ μεγάλο λάθος πέφτουν ὅσοι ξεχνοῦν ὅτι μέ τήν πρόοδο τῆς ἐπανάστασης, μέ τό μέγαλωμα τῶν καθηκόντων της ἀλλάζει ἐπίσης καί ἡ σύνθεση τῶν τάξεων καί τῶν στοιχείων τοῦ λαοῦ, πού μποροῦν νά πάρουν μέρος στήν πάλη γιά τήν πραγματοποίηση τῶν καθηκόντων αὐτῶν. Τό προλεταριάτο βαδίζει μέσω τῆς ἀστικῆς ἐπανάστασης πρὸς τό σοσιαλισμό. Γι' αὐτό στήν ἀστική ἐπανάσταση πρέπει νά ξεσηκώνει καί νά τραβάει στήν ἐπαναστατική πάλη ὄλο καί περισσότερα ἐπαναστατικά στρώματα τοῦ λαοῦ. Τό 1901 ἀφύπνιζε τούς φιλελεύθερους τῶν ζέμστβο. Τώρα, ἐξαιτίας τῶν ἀντικειμενικῶν συνθηκῶν, κύριο καθῆκον του εἶναι νά ἀφύπνιζει, νά διαφωτίζει καί νά τραβάει στήν πάλη τήν ἐπαναστατική ἀγροτιά, ἀπελευθερώνοντάς την μέ κάθε τρόπο ἀπό τήν ἰδεολογική καί πολιτική κηδεμονία ὄχι μόνο

τῶν γνήσιων καντέτων, μά καί τῶν τρουντοβίκων τύπου Πεσε-
 χόνοφ. Ἐάν ἡ ἐπανάσταση μπορεῖ νά νικήσει, αὐτό μπορεῖ νά
 γίνει ἀποκλειστικά χάρη στή συμμαχία τοῦ προλεταριάτου μέ
 τήν πραγματικά ἐπαναστατική καί ὄχι τήν ὀπορτουνιστική
 ἀγροτιά. Γι' αὐτό, ἄν ἐμεῖς μιλοῦμε στά σοβαρά ὅτι εἴμαστε
 ὑπέρ τῆς ἐπανάστασης (κί ὄχι μόνο ὑπέρ ἑνός συντάγματος),
 ἄν μιλοῦμε στά σοβαρά γιά μιά «νέα ἐπαναστατική ἄνοδο»,
 πρέπει νά καταπολεμήσουμε ἀποφασιστικά κάθε προσπάθεια
 ὀλοκληρωτικῆς ἀπόριψης τοῦ συνθήματος τῆς συντακτικῆς συ-
 νέλευσης ἢ τῆς ἐξασθένισής του μέ τήν ὑποχρεωτική ἐξάρτη-
 σή του ἀπό τή Δούμα (Δούμα, σάν ὄργανο ἐξουσίας, πού θά
 συγκαλέσει συντακτική συνέλευση, ἢ Δούμα σάν μοχλός γιά
 τήν κατάκτηση τῆς συντακτικῆς συνέλευσης κτλ.), μέ τόν ὑ-
 ποβιβασμό τῶν καθηκόντων τοῦ προλεταριάτου ὡς τά πλαίσια
 τῆς καντέτικης ἢ τῆς δῆθεν πανεθνικῆς ἀστικῆς ἐπανάστασης.
 Ἐάν ἀπό τήν ἀγροτική μάζα μόνο ἡ εὐπορη καί ἡ μεσαία ἀγρο-
 τιά θά γίνει ὑποχρεωτικά ὀπορτουνιστική καί σέ συνέχεια μά-
 λιστα ἀντιδραστική. Αὐτή ὅμως εἶναι ἡ μειοψηφία τῆς ἀγρο-
 τιᾶς. Ἡ ἀγροτική φτωχολογία μαζί μέ τό προλεταριάτο ἀπο-
 τελοῦν τή συντριπτική πλειοψηφία τοῦ λαοῦ, τοῦ ἔθνους. Ἡ
 πλειοψηφία αὐτή μπορεῖ νά νικήσει καί θά νικήσει ὀλοκληρω-
 τικά στήν ἀστική ἐπανάσταση, μπορεῖ δηλαδή νά κατακτήσει
 πλήρη ἐλευθερία καί ὅλη τή γῆ, νά ἐξασφαλίσει τήν ἀνώτατη ἐ-
 φικτή εὐημερία τῶν ἐργατῶν καί τῶν ἀγροτῶν μέσα στήν κα-
 πιταλιστική κοινωνία. Τήν ἐπανάσταση αὐτή τῆς πλειοψηφί-
 ας τοῦ ἔθνους μποροῦμε, ἄν θέλετε, νά τήν ὀνομάσουμε πανε-
 θνική ἀστική ἐπανάσταση, μά γιά τόν καθένα εἶναι φανερό
 ὅτι ἡ συνηθισμένη σημασία τῶν λέξεων αὐτῶν εἶναι ἐντελῶς
 διαφορετική, ὅτι ἡ πραγματική τους σημασία στή σημερινή
 στιγμή εἶναι σημασία καντέτικη.

Εἴμαστε «συντηρητικοί» σοσιαλδημοκράτες μέ τήν ἔννοια
 ὅτι ὑποστηρίζουμε τήν παλιά ἐπαναστατική τακτική. «Τό
 προλεταριάτο πρέπει νά ὀδηγήσει τή δημοκρατική ἐπανάστα-
 ση ὡς τό τέλος, παίρνοντας μαζί του τή μάζα τῆς ἀγροτιᾶς,
 γιά νά τσακίσει μέ τή βία τήν ἀντίσταση τῆς ἀπολυταρχίας
 καί νά ἐξουδετερώσει τήν ἀστάθεια τῆς ἀστικῆς τάξης» («Δυό
 τακτικές»)*. Αὐτό γράφτηκε τό καλοκαίρι τοῦ 1905. Τώρα οἱ
 ἐπιδιώξεις τοῦ ἀγῶνα εἶναι μεγαλύτερες, τό καθῆκον δυσκο-
 λότερο, ἡ ἐπικείμενη μάχη σκληρότερη. Πρέπει νά ἐξουδετε-

* Βλ. "Ἀπαντα, 5η ἐκδ., τόμ. 11ος, σελ. 90. Ἡ Σύντ.

ρώσουμε τήν ἀστάθεια ὀλόκληρης τῆς ἀστικῆς τάξης, μαζί καί τῆς ἀστικῆς διανόησης καί τῆς ἀγροτικῆς ἀστικῆς τάξης. Πρέπει νά ἐνώσουμε μέ τό προλεταριάτο τή μάζα τῆς ἀγροτικῆς φτωχοιογιᾶς, πού εἶναι ἱκανή γιά ἀποφασιστική ἐπαναστατική πάλη. Οἱ ἀντικειμενικές συνθῆκες καί ὄχι οἱ δικές μας ἐπιθυμίες εἶναι ἐκεῖνες πού θά βάλουν μπροστά στή «νέα ἄνοδο τῆς ἐπανάστασης» αὐτά ἀκριβῶς τά ὑψηλά καθήκοντα. Τό συνειδητό προλεταριάτο πρέπει νά ἐκπληρώσει τό χρέος του ὡς τό τέλος.

P.S. Τό ἄρθρο αὐτό εἶχε πιά δοθεῖ γιά ἐκτύπωση ὅταν διαβάσαμε τό γράμμα τοῦ σ. Μάρτοφ στήν «Τοβάριστς». Ὁ Λ. Μάρτοφ ἀπαρνιέται τόν Τσερεβάνιν στό ζήτημα τοῦ συνασπισμοῦ μέ τούς καντέτους. Αὐτό εἶναι πολύ καλό. Εἶναι ὅμως ἐκπληκτικό καί πολύ θλιβερό τό ὅτι ὁ Λ. Μάρτοφ δέν ἀπαρνιέται καί τήν ἀνακάλυψη τοῦ Τσερεβάνιν: «παραλογισμός καί ἀνοησία νά ἀγωνιζόμαστε γιά συντακτική συνέλευση», μολονότι δέν μπορούσε νά μή ξέρει τήν ἀνακάλυψη αὐτή, ὅπως βγαίνει ἀπό τό 73ο φύλλο τῆς «Τοβάριστς», ἀπό τήν ὁποία παραθέτει ἀποσπάσματα. Εἶναι δυνατό νά προχώρησε τώρα πιά καί ὁ Μάρτοφ καί νά ἔφτασε ὡς τόν Τσερεβάνιν;

«Προλετάρι», ἀρ. φύλ. 6,
29 τοῦ Ὀχτώβρη 1906

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας «Προλετάρι»

Η ΕΜΦΑΝΙΣΗ ΤΩΝ ΜΑΡΤΟΦ ΚΑΙ ΤΣΕΡΕΒΑΝΙΝ ΣΤΟΝ ΑΣΤΙΚΟ ΤΥΠΟ⁵⁴

ΑΦΗΓΗΣΗ ΓΙΑ ΤΟ ΠΩΣ ΜΕΡΙΚΟΙ ΣΟΣΙΑΛΔΗΜΟΚΡΑΤΕΣ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΟΥΝ ΤΙΣ ΑΣΤΙΚΕΣ ΚΑΝΤΕΤΙΚΕΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΕΣ, ΣΑΝ ΤΗΝ «ΤΟΒΑΡΙΣΤΣ» ΚΑΙ ΜΕΣΩ ΑΥΤΗΣ ΚΑΙ ΤΗ «ΝΟΒΙ ΠΟΥΤ»⁵⁵, ΓΙΑ ΝΑ ΔΙΑΔΙΔΟΥΝ ΨΕΥΤΙΚΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΑΝΑΣΤΑΤΙΚΗ ΣΟΣΙΑΛΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ. ΔΙΑΨΕΥΣΗ. ΕΚΤΙΜΗΣΗ. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

ΤΟ ΨΕΜΑ ΠΟΥ ΔΙΑΔΙΔΕΙ Ο Λ. ΜΑΡΤΟΦ ΜΕΣΩ ΤΟΥ ΑΣΤΙΚΟΥ ΤΥΠΟΥ

Στήν αστική καντέτικη έφημερίδα «Τοβάριστς» τής 12 του Όχτώβρη (άρ. φύλλου 85) αναδημοσιεύτηκαν, χωρίς καμιά έπιφύλαξη, τά λόγια τής έπίσης καντέτικης έφημερίδας «Νόβι Πούτ»: «Έμεϊς (ή «Νόβι Πούτ») δέν μπορούμε νά μήν αναγνωρίσουμε, ότι αὐτοί (οί μπολσεβίκοι), επιμένοντας σέ ένα μόνιμο συνασπισμό μέ τούς άκρους άριστερούς (τό μαθαίνουμε αὐτό από τό γράμμα του κ. Μάρτοφ), είναι πίο συνεπείς από τον κ. Μάρτοφ».

Έτσι λοιπόν, ή «Νόβι Πούτ» επικαλείται άπευθείας τον Λ. Μάρτοφ για νά επιβεβαιώσει τήν ψεύτικη είδησή της σχετικά μέ τούς μπολσεβίκους.

Είναι άπαραίτητο νά αποκαταστήσουμε τά πράγματα.

Στό 1ο φύλλο τής «μπολσεβίκικης» έφημερίδας «Προλετάρι» στό άρθρο «Σχετικά μέ τήν άποχή» αναφέρεται (σελ.3): «Θά συγκαλέσουμε τό πέμπτο συνέδριο του κόμματος' εκεί θ' αποφασίσουμε ότι σέ περίπτωση εκλογών είναι αναγκαία ή εκλογική συμφωνία για μερικές εβδομάδες μέ τούς τρουντοβίκους(χωρίς τή σύγκληση του πέμπτου συνεδρίου του κόμματος δέν μπορεί νά διεξαχθεί ή ενιαία εκλογική καμπάνια, και οί διάφοροι «συνασπισμοί μέ άλλα κόμματα» απαγορεύονται ρητά μέ απόφαση του τέταρτου συνεδρίου). Καί τότε θά συντρίψουμε τούς καντέτους κατακέφαλα»*.

* Βλ. "Απαντα, 5η έκδ., τόμ.13ος, σελ.317-318. 'Η Σύντ.

6 "Απαντα Λένιν. Τόμος 14.

Ἐπὶ ὅτι ξέρουμε αὐτό εἶναι ὄλο πού ὑπάρχει γιά τήν ὠρα στή σοσιαλδημοκρατική φιλολογία σχετικά μέ τή στάση τῶν μπολσεβίκων ἀπέναντι στίς ἐκλογικές συμφωνίες. Εἶναι φανερό ὅτι ὁ Λ. Μάρτοφ ὁδήγησε τή «Νόβι Πούτ» σέ πλάνη. Οἱ μπολσεβίκοι ὄχι μόνο δέν ἐπέμειναν ποτέ, μά οὔτε κἄν ἔκαναν λόγο γιά «μόνιμο συνασπισμό μέ τούς ἄκρους ἀριστερούς». Αὐτό εἶναι τό πρῶτο. Δεύτερο: οἱ μπολσεβίκοι, προκειμένου γιά ὅποιουσδήποτε «συνασπισμούς» ἀπαιτοῦσαν νά ἀναθεωρηθεῖ ἀπό νέο συνέδριο ἢ ἀπόφαση πού ἤδη ὑπῆρχε. Τοῦ κάκου τό ἀποσιωποῦν αὐτό ὅσοι φοβοῦνται ἕνα νέο συνέδριο τοῦ σοσιαλδημοκρατικοῦ ἐργατικοῦ κόμματος. Τοῦ κάκου ἐπίσης τό ἀποσιωποῦν οἱ ἀστικές ἐφημερίδες, πού σερβίρουν στούς ἀναγνώστες τους ψεύτικες πληροφορίες ἢ πού δημιουργοῦν τήν ἀπατηλή ἐντύπωση, ὅτι τάχα δέν ὑπάρχει γιά τούς σοσιαλδημοκράτες ἐπίσημη ἀπαγόρευση τῶν κάθε λογῆς συνασπισμῶν.

Τρίτο: ὁ Λ. Μάρτοφ, πού γράφει στίς ἀστικές ἐφημερίδες, καλλιεργεῖ στούς ἀναγνώστες μέσω τῆς καντέτικης ἐφημερίδας «Τοβάριστς», σκόπιμα ἢ ἀπό ἀμέλεια ἢ ἀπό ἀμάθεια, τήν ἰδέα ὅτι οἱ μπολσεβίκοι δέχονται νά κάνουν συμφωνίες καί στό κατώτερο ἐκλογικό στάδιο, δηλαδή στή ζύμωση μέσα στίς μάζες, ἐνῶ αὐτός ὁ ἴδιος, δηλ. ὁ Λ. Μάρτοφ, ἀναγνωρίζει ὅτι σκόπιμες εἶναι μόνο «οἱ μερικότερες συμφωνίες στά ἀνώτερα στάδια τοῦ πολυβάθμιου ἐκλογικοῦ μας συστήματος».

Ὁ Λ. Μάρτοφ δέν ἔχει κανένα στοιχεῖο γιά νά στηρίξει τόν ἰσχυρισμό του αὐτόν. Ὁ Λ. Μάρτοφ διαδίδει μέσω τοῦ ἀστικοῦ τύπου ἕνα ψέμα, γιατί οἱ μπολσεβίκοι πρότειναν συμφωνία μόνο γιά τά ἀνώτερα ἀκριβῶς στάδια, καί μόνο μέ τούς τρουντοβίκους, καί μόνο γιά μερικές βδομάδες, καί μόνο μέ τήν ἔγκριση τοῦ πέμπτου συνεδρίου.

Γιά τή διάδοση αὐτῆς τῆς ψευτιᾶς, πού εὔκολα μπορεῖ νά πιάσει στίς μάζες μέ τήν πασίγνωστη τάση πού ἔχουν οἱ καντέτικες ἐφημερίδες νά συμπαθοῦν τούς μενσεβίκους καί νά ἀναδημοσιεύουν μέ συμπάθεια κάθε ψευτιά πού οἱ τελευταῖοι αὐτοί θά θεωρήσουν σωστό νά ποῦν γιά τούς μπολσεβίκους, ὁ Λ. Μάρτοφ χρησιμοποίησε μιά «σύντομη» ἀπόδοση τῶν ἀπόψεων τῆς ἐφημερίδας «Προλετάρι». Μολονότι ὄλες αὐτές οἱ ἀπόψεις συνολικά δέν πιάνουν παρά πέντε τυπογραφικές ἀράδες, πού τίς παραθέσαμε πιο πάνω ἀτόφιος, ὁ Λ. Μάρτοφ θεώρησε ὥστόσο ἀναγκαῖο νά τίς συντομέψει, καί μάλιστα νά τίς ἀποδόσει μέ δικά του λόγια. Καί ὁ ἀναγνώστης βλέπει ὅτι ἡ σύντομη ἀπόδοση τοῦ Λ. Μάρτοφ ἰσοδυναμεῖ μέ ὀλοκληρωτική διαστρέβλωση.

Στίς πέντε ἀράδες τῆς «Προλετάρι» τό ζήτημα θίγεται παρεμπιπτόντως. Ἐκεῖ δέν γίνεται εἰδικά λόγος οὔτε γιά κατώτερες, οὔτε γιά ἀνώτερες βαθμίδες, στάδια τῶν ἐκλογῶν. Γι' αὐτό μπορεῖ νά μοῦ ἀντιτείνουν ὅτι κι' ἐγώ δέν ἔχω κανένα στοιχεῖο νά στηρίξω τόν ἰσχυρισμό μου, ὅτι στίς πέντε αὐτές ἀράδες δέν γίνεται λόγος γιά συμφωνίες στό πρῶτο στάδιο; Τήν ἀντίρρηση ὅμως αὐτή θά μποροῦσε νά τήν προβάλλει μόνο ἓνας ἄνθρωπος πού θέλει νά πιαστεῖ ἀπό τό γράμμα καί νά διαστρεβλώσει τό ξεκάθαρο νόημα τοῦ συλλογισμοῦ ἐνός ἄλλου.

Ἄναμφίβολα στήν ἀνάπτυξη τοῦ ζητήματος μέσα σέ πέντε γραμμές ὑπάρχουν πολλά κενά, ἐπιτρέπει ὅμως τό γενικό πνεῦμα τοῦ ἄρθρου καί ὀλόκληρο τό περιεχόμενό του νά δίνεται, σ' αὐτό πού δέν λέγεται καθαρά, ἐρμηνεῖα μέ πνεῦμα ἐπέκτασης (σ' ὅ,τι ἀφορᾷ τίς συμφωνίες) κι' ὄχι μέ πνεῦμα περιορισμοῦ;

Ἄλλά καί τό «γράμμα» τῆς παραπάνω περικοπῆς (ἄν δέν τήν «συντομεύσουμε» à la *Λ. Μάρτοφ) μιλάει ἀναντίρρητα ἐνάντια στήν ἐρμηνεῖα κατ' ἐπέκταση, γιατί καθένας πού ἔχει μιά παραμικρή ἰδέα ἀπό ἐκλογές καταλαβαίνει ὅτι ἡ συμφωνία στό πρῶτο στάδιο δέν μπορεῖ νά περιοριστεῖ σέ «μερικές ἐβδομάδες», μά ἀπαιτεῖ μῆνες. Ἄρκεῖ νά τονίσουμε ὅτι στήν Πετρούπολη ἀπό τώρα κιόλας κατονομάζουν τά κόμματα, πού θέλουν νά συνασπιστοῦν στίς ἐκλογές μέ τούς καντέτους, ἀπό τώρα κιόλας ἀνακοινώνουν τήν πιθανή κατανομή τῶν βουλευτικῶν ἐδρῶν τῆς Πετρούπολης ἀνάμεσα στούς καντέτους καί στά κόμματα αὐτά. Οἱ ἐκλογές προβλέπονται, ὅπως λένε, γιά τίς 17 τοῦ Δεκέμβρη. Πρίν ἀπό δύο μῆνες οἱ ἄνθρωποι πού πραγματικά θέλουν μιά συμφωνία στό κατώτερο στάδιο ἀρχίζουν κιόλας, ἀπευθείας ἢ μέ μεσάζοντες, νά τά συμφωνᾶνε. Πάρτε ὑπόψη, ὕστερα, τό χρόνο πού θά διαρκέσουν οἱ ἴδιες οἱ ἐκλογές, προσθέστε τό χρόνο πού χρειάζεται γιά νά παρθεῖ κομματική ἀπόφαση πάνω στό ζήτημα, νά σταλοῦν κομματικές ὁδηγίες ἀπό τό κέντρο σ' ὀλόκληρη τή Ρωσία, καί θά δεῖτε ὅτι ἡ συμφωνία ἀνάμεσα στά κόμματα στό κατώτερο στάδιο τῶν ἐκλογῶν ἀπαιτεῖ μῆνες, ἐνῶ σέ «μερικές ἐβδομάδες» μπορεῖ ἴσα-ἴσα νά γίνει συμφωνία μόνο στά ἀνώτερα στάδια, δηλαδή κατανομή τῶν ἐδρῶν ὕστερα ἀπό τήν πάλη, μέ βάση τόν ὑπολογισμό τῶν δυνάμεων πού ἀποκάλυψε ἡ ἄμεση ψηφοφορία τῶν ἴδιων τῶν ἐκλογέων.

Τέλος, μιά καί μέ ὑποχρέωσαν νά μιλήσω ἀπό τόν τύπο πάνω

* σάν τόν. Σημ. μετ.

στό ζήτημα αυτό, νομίζω πώς δέν ταιριάζει νά ἀποφύγω νά διατυπώσω τήν προσωπική μου γνώμη. Μέ τή σημερινή πολιτική κατάσταση θά ὑποστήριζα στό πέμπτο συνέδριο τά ἑξῆς: γιά τούς σοσιαλδημοκράτες εἶναι τελείως ἀπαράδεκτοι ὁποιοῖδήποτε συνασπισμοί καί συμφωνίες μέ ὁποιαδήποτε ἄλλα κόμματα στό κατώτερο στάδιο τῶν ἐκλογῶν. Ἡ ἐμφάνισή μας μπροστά στίς μάζες κατά τίς ἐκλογές πρέπει νά εἶναι ἀπόλυτα αὐτοτελής. Στά ἀνώτερα στάδια ἐπιτρέπονται συμφωνίες μέ τούς τρουντοβικούς ἀποκλειστικά γιά τήν ἀναλογική κατανομή τῶν ἐδρῶν, συνάμα τούς ἀκομματικούς τρουντοβικούς πρέπει νά τούς «κάνουμε» κομματικούς, ἀντιπαραθέτοντας τούς ὀπορτουμιστές πού ὑπάρχουν ἀνάμεσά τους καί τούς μισοκαντέτους (ἐνέσοι, λαϊκοί σοσιαλιστές, «λαϊκό-σοσιαλιστικό κόμμα» κτλ.) στούς ἐπαναστάτες ἀστούς δημοκράτες.

ΜΑΡΤΟΦ ΚΑΙ ΤΣΕΡΕΒΑΝΙΝ

Ἦ Ο Λ. Μάρτοφ ἀντέκρουσε ἀπό τήν «Τοβάριστς» τόν Τσερεβάνιν, πού μίλησε γιά συμφωνία μέ τούς καντέτους. Ἦ Τσερεβάνιν στήν ἴδια τήν «Τοβάριστς» δίνει τώρα ἐξηγήσεις γιά τήν «παρεξήγηση». Ἦ Από τίς ἐξηγήσεις αὐτές βγαίνει ὅτι στό 1ο τεῦχος τοῦ «Νάσε Ντιέλο» ὁ Τσερεβάνιν δέν εἶπε κυριολεκτικά τίποτε τό ἐντελῶς συγκεκριμένο σχετικά μέ τό ἄν ὁ ἴδιος παραδέχεται συμφωνίες στήν κατώτερη ἢ στίς ἀνώτερες βαθμίδες. Στήν οὐσία ὅμως ὑποστηρίζει ὅτι ἐπιτρέπονται οἱ συμφωνίες καί στίς κατώτερες βαθμίδες τόσο στά χωριά, ὅσο καί στίς πόλεις. Μέ ποιὰ κόμματα δέχεται συμφωνία ὁ Τσερεβάνιν, αὐτό δέν τό λέει. Γι' αὐτόν (ὅπως, προφανῶς, καί γιά τόν Μάρτοφ) δέν ὑπάρχει διαφορά ἀνάμεσα στήν ἐπαναστατική καί στήν ὀπορτουμιστική ἀστική τάξη, ἀνάμεσα στούς σοσιαλιστές-ἐπαναστάτες καί στούς συνταγματικούς-δημοκράτες, ἀνάμεσα στούς τρουντοβικούς τοῦ τύπου τῶν «33» τῆς Δούμας⁵⁶ καί στούς τρουντοβικούς τοῦ τύπου τῶν «ἐνέσων» κτλ. Ἦ Επιπλέον ὁ Τσερεβάνιν δέχεται ἀκόμη καί νά ψηφιστοῦν χωρίς συμφωνία ἀστοί ὑποψήφιοι στίς κατώτερες βαθμίδες!

Ἦ Ἔτσι ἡ θέση τοῦ Τσερεβάνιν ξεκαθαρίζεται ὁλότελα. Ἦ Τσερεβάνιν πού δέν εἶναι μόνο ἐπιφανής (ὅπως τόν παρουσιάζει ὁ ἀστικός τύπος), ἀλλά καί ὑπεύθυνος μενσεβίκος καί μάλιστα ἐπικεφαλῆς τῆς βδομαδιάτικης ἔκδοσης «Νάσε Ντιέλο», ἐπιδοκιμάζει τούς διάφορους συνασπισμούς, ἐπιδοκιμάζει ἀκόμη καί τήν ὑπερψηφίση τῶν ἀστῶν ὑποψηφίων ἀπό τούς σοσιαλδη-

μοκράτες. Έπομένως, οί μπολσεβίκοι είχαν άναμφισβήτητα άπόλυτο δίκιο, όταν έλεγαν ότι οί μενσεβίκοι μετατρέπουν τήν έργατική τάξη σέ ούραγό τής φιλελεύθερης-μοναρχικής άστικής τάξης, ύποβιβάζουν τή σοσιαλδημοκρατία ώς τό ρόλο του καντέτικου φερέφωνου.

Κανείς λοιπόν άς μή γελιέται τώρα όσοναφορᾶ τήν άληθινή σημασία του συνηθισμένου μενσεβίκικου συνθήματος: ύπέρ μιᾶς Δούμας σάν όργάνου ή μοχλοῦ ή μέσου κτλ.τής έπανάστασης. Για νά ύποστηρίξουν τήν έπανάσταση, οί μενσεβίκοι ύποστηρίζουν τή «Δούμα» γενικά. Καί για νά ύποστηρίξουν τή Δούμα γενικά, είναι πρόθυμοι νά ψηφίσουν, άκόμη καί χωρίς συμφωνία, τούς ύποψήφιους του καντέτικου κόμματος, πού θέλει νά σταματήσει τήν έπανάσταση!

Θυμηθείτε τούς γάλλους σοσιαλιστές σάν τόν Μιλεράν, τόν Βιβιανί, τόν Μπριάν, πού σήμερα μ' έπικεφαλής τόν Κλεμανσό κυβερνοῦν μέ έπιτυχία τήν άρχιαστική Γαλλία, στέλνουν στρατεύματα ένάντια στους άπεργούς κτλ. Για νά ύποστηρίξουν τό σοσιαλισμό, καλοῦσαν νά ύποστηριχτεῖ ή δημοκρατία γενικά, ή δημοκρατία σάν τέτοια. Για νά ύποστηρίξουν τή δημοκρατία ψηφίζαν, καί μέ συμφωνία καί χωρίς συμφωνία, τούς άστους πολιτικάντες τής ντουζίνας, τούς όπορτουνιστές. Κι' έτσι σιγά-σιγά, μά σταθερά, έφτασαν στό σημείο νά μετατραποῦν οί ἴδιοι σέ τέτοιους άκριβῶς συνηθισμένους όπαδούς τής άστικής καταπίεσης.

Σέ πλατύ δρόμο, σέ στρωμένο δρόμο βγήκαν ό Τσερεβάνιν καί ή παρέα του!

Καί ό Μάρτοφ; Ο Μάρτοφ είναι ένάντια στις συμφωνίες στις κατώτερες βαθμίδες. Ο Μάρτοφ άντέκρουσε τόν Τσερεβάνιν. Αυτό είναι πολύ ευχάριστο. Μόνο...μόνο κοιτάξτε, πῶς τόν άντέκρουσε. Κάθε συνετός πολιτικός ύποτάσσει πάντα τήν εκλογική του τακτική στή γενική πολιτική του τακτική. Η τακτική του Τσερεβάνιν είναι τώρα πασίγνωστη, χάρη στην προθυμία των καντέτικων έφημερίδων νά προσφέρουν ύπηρεσία: «Θά ήταν παραλογισμός καί άνοησία για τό προλεταριάτο νά προσπαθει, όπως προτείνουν μερικοί, νά αρχίσει μαζί μέ τήν άγροτιά πάλη καί ένάντια στην κυβέρνηση καί ένάντια στην άστική τάξη για κυρίαρχη καί παλλαϊκή συντακτική συνέλευση». Η περίφημη αυτή θέση του Τσερεβάνιν παρατέθηκε καί στό φύλλο εκείνο τής «Τοβάριστς» στό όποιο «άπαντοῦσε» ό Λ. Μάρτοφ. Καί νά πού ό Λ. Μάρτοφ, ανασκευάζοντας τήν εκλογική τακτική του Τσερεβάνιν, δέν έβγαλε τιμουδιά ένάντια στή

βασική αυτή θέση *ολόκληρης* τῆς πολιτικῆς τακτικῆς τοῦ Τσε-ρεβάνιν.

Ποιός λοιπόν ἀπ' αὐτούς τούς δύο εἶναι συνεπέστερος; Ποιός στέκει σταθερότερα στά πόδια του; Ὑπέρ τῆς Δούμας ἢ ὑπέρ τῆς ἐπανάστασης; Ὑπέρ τῆς Δούμας γενικά θά πεί: ὑπέρ τῶν καντέτων, θά πεί: ἐνάντια στή συντακτική συνέλευση. Ὑπέρ τῆς ἐπανάστασης θά πεί: μόνο ὑπέρ μιᾶς ὀρισμένης μερίδας τῆς Δούμας κάτω ἀπό ὀρισμένους ὅρους, θά πεί: ἐνάντια στούς καντέτους, θά πεί: εἶναι παράλογο καί ἀνόητο ν' ἀπορίπτουμε ἢ ἔστω καί νά ἐξασθενίζουμε τώρα τό σύνθημα τῆς συντακτικῆς συνέλευσης.

ΣΟΣΙΑΛΔΗΜΟΚΡΑΤΕΣ ΣΤΙΣ ΑΣΤΙΚΕΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΕΣ

Ἐπιτρέπεται σ' ἓνα σοσιαλδημοκράτη νά συνεργάζεται στίς ἀστικές ἐφημερίδες;

Ὁχι. Καί θεωρητικοί λόγοι, καί λόγοι πολιτικῆς ἀξιοπρέπειας καί ἡ πρακτική τῆς εὐρωπαϊκῆς σοσιαλδημοκρατίας εἶναι ἐνάντια σέ μιά τέτοια συνεργασία. Εἶναι γνωστό, ὅτι τό ζήτημα αὐτό τέθηκε καί συζητήθηκε⁵⁷ σ' ἓνα ἀπό τά τελευταῖα συνέδρια τῶν γερμανῶν σοσιαλδημοκρατῶν. Εἶναι γνωστό ὅτι οἱ γερμανοί σύντροφοί μας καταδικάζουν ἀυστηρά τή συνεργασία σοσιαλδημοκρατῶν στόν ἀστικό τύπο, παλεύουν ἀποφασιστικά ὥστε τό κόμμα τοῦ ἐπαναστατικοῦ προλεταριάτου νά μήν ἐπιτρέπει καί σ' αὐτόν τόν τομέα οὔτε συνασπισμούς, οὔτε συμφωνίες, ἀλλά νά διατηρεῖ τήν αὐτοτέλειά του, ὥστε οἱ δημοσιολόγοι τοῦ ἐργατικοῦ κόμματος νά εἶναι ὀργανωμένοι *στήν πράξη*, καί ὄχι μόνο στά λόγια, νά ὑπόκεινται σέ ἔλεγχο, κοντολογίης, νά εἶναι ἀυστηρά κομματικοί.

Ἐχουμε τό δικαίωμα ἐμεῖς ἐδῶ στή Ρωσία νά ὑποχωρήσουμε ἀπό τούς κανόνες αὐτούς;

Θά μᾶς προβληθεῖ ἡ ἀντίρρηση: ἐξαίρεση ἀπό τόν κανόνα πάντα μπορεῖ νά γίνει. Αὐτό εἶναι ἀδιαφιλονίκητο. Δέν μποροῦμε νά κατακρίνουμε ἓναν ἐξόριστο πού ἀπευθύνεται σέ μιά ὀποιαδήποτε ἐφημερίδα. *Καμιά φορά* εἶναι δύσκολο νά κατακρίνουμε ἓναν σοσιαλδημοκράτη, πού δουλεύει νά βγάλει τό ψωμί του σ' ἓναν δευτερεύοντα τομέα μιᾶς ἀστικῆς ἐφημερίδας. Μποροῦμε νά δικαιολογήσουμε τή δημοσίευση μιᾶς ἐπείγουσας καί οὐσιαστικῆς διάψευσης κτλ. κτλ.

Κοιτάξτε ὅμως τί θά συμβεῖ μέ μᾶς. Μέ τό πρόσχημα ἀνασκευῆς τῶν «παρεξηγήσεων» πού προκάλεσε τό σοσιαλδημο-

κρατικό «Νάσε Ντιέλο», ὁ Λ. Μάρτοφ γράφει δύο περίπου στήλες σέ καντέτικη ἔφημερίδα, ἐκθέτοντας ἡρεμότατα τίς ἀπόψεις μερικῶν σοσιαλδημοκρατῶν, κάνοντας πολεμική ἐνάντια σ' ἄλλους σοσιαλδημοκράτες, διαστρεβλώνοντας τίς ἀπόψεις τῶν σοσιαλδημοκρατῶν πού δέν τοῦ ἀρέσουν, ἀδιαφορώντας τελείως γιά τήν ἱκανοποίηση πού προσφέρει σ' ὅλους τούς ἐχθρούς τοῦ προλεταριάτου μέ τό φιλολογικό του «συνασπισμό» μέ τούς καντέτους. Οἱ καντέτικες ἔφημερίδες ἀρπάζονται ἀπό τό ἄρθρο τοῦ Λ. Μάρτοφ στόν καντέτικο τύπο, τό διατυμπανίζουν, προσθέτουν καί κάτι δικό τους στό ψέμα πού ἐκεῖνος ἔβαλε σέ κυκλοφορία ἐνάντια στούς ἐπαναστάτες σοσιαλδημοκράτες, χτυποῦν χαϊδευτικά τόν Μάρτοφ στίς πλάτες («Ρέτς») κτλ. Ὁ Τσερεβάνιν μπαίνει σέ πειρασμό. Ἀφοῦ ὁ Μάρτοφ ἀνασκεύασε στήν «Τοβάριστς» τίς «παρεξηγήσεις» τοῦ Τσερεβάνιν καί μίλησε μέ τήν εὐκαιρία γιά χίλια δύο πράγματα, γιατί καί ὁ Τσερεβάνιν νά μήν καταπιαστεῖ ἐπίσης στήν «Τοβάριστς» μέ τήν ἀνασκευή τῶν «παρεξηγήσεων» τοῦ Λ. Μάρτοφ; Κι' ἀλήθεια, γιατί νά μήν ἐπωφεληθεῖ ἀπό τήν εὐκαιρία αὐτή, γιά ν' ἀρχίσει στόν καντέτικο τύπο (στό σοσιαλδημοκρατικό εἶναι, βλέπεις, ντροπή!) συζήτηση πάνω στό ζήτημα: δέν πρέπει ἄραγε νά ψηφίσουν οἱ σοσιαλιστές, ἀκόμη καί χωρίς συμφωνία, τούς ἀστούς ὑποψήφιους*;

Καί νά, οἱ καντέτικες ἔφημερίδες ἀνοιξαν εἰδική στήλη: οἰκογενειακή-φιλολογική ἀλληλογραφία τῶν σοσιαλδημοκρατῶν ὀπορτουμιστῶν. Καί μιά πού ἀντικείμενο τῆς ἀλληλογραφίας αὐτῆς εἶναι ἡ παραδοχή τῶν συνασπισμῶν μέ τούς συνταγματικούς-δημοκράτες καί ἀκόμη ἡ ψηφοφορία ὑπέρ τῶν συνταγματικῶν-δημοκρατῶν, οἱ καντέτοι παραχωροῦν πρόθυμα μιά γωνίτσα στούς ἄστεγους «προοδευτικούς» σοσιαλδημοκράτες πού ἀπομακρύνονται ἀπό τούς «συντηρητικούς» κανόνες τῆς ἐπαναστατικῆς σοσιαλδημοκρατίας.

Οἱ μενσεβίκοι στρατηγοί τῆς φιλολογίας ἔχουν ἐγκατασταθεῖ σέ δύο δωμάτια. Στό ἓνα, τό σαλόνι, κουβεντιάζουν μέ τούς καλούς κυρίους γιά τούς συνασπισμούς μέ τούς συνταγματικούς-δημοκράτες καί μέ τήν εὐκαιρία διηγοῦνται καί ἀνέκδοτα γιά τούς ἐπαναστάτες σοσιαλδημοκράτες. Στό ἄλλο, τῆς καθημερινῆς χρήσης, σέ μιά κάποια ἐργατική ἔφημερίδα ἢ καί σέ ἓνα σοσιαλδημοκρατικό ἔντυπο ἢ ἴσως καί σέ προκήρυξη ἔστω, ἐκεῖ σερβίρουν στους ἐργάτες τό «ἀκομματικό ἐργατικό συνέ-

* Ὁ Φ. Ντάν μάλιστα μετακόμισε στήν «Τοβάριστς» ὄχι γιά ἀνασκευή τῶν «παρεξηγήσεων», ἀλλά ἀπλῶς ἔτσι, γιά παρέα.

δριο» καί τούς διαφωτίζουν σχετικά μέ τόν παραλογισμό καί τήν άνοησία τῆς πάλης γιά συντακτική συνέλευση. "Ας περιμένουν καί ἄς ὑπομείνουν λιγάκι ἀκόμη οἱ ἐργάτες: ὅταν τελιώσει στήν καντέτικη ἐφημερίδα «Τοβάριστς» ἡ σοσιαλδημοκρατική συζήτηση γιά τούς συνασπισμούς τῶν σοσιαλιστῶν μέ τήν ἀστική τάξη, τότε καί οἱ ἐργάτες θά μάθουν κάτι... Καί καθοδηγούμενοι ἀπό τούς κανόνες τῆς ζωῆς ἑνός ἥρωα τοῦ Τουργκένιεφ⁵⁸, οἱ ὀπαδοί τοῦ ἐργατικοῦ συνεδρίου στέλνουν στήν «Τοβάριστς» τό ἕνα γράμμα πίσω ἀπ' τ' ἄλλο, λέγοντας: τό κόμμα μας εἶναι κόμμα τῆς διανόησης...

Εἶναι δυνατό νά μήν ἀναμιχθοῦν οἱ ἐργάτες σοσιαλδημοκράτες γιά νά βάλουν τέρμα σ' αὐτήν τήν ἀσχημία; Εἶναι δυνατό νά παραμείνουν σ' αὐτό ἀδιάφορα ὅλα γενικά τά μέλη τοῦ κόμματός μας;

*Γράφτηκε ἀργότερα ἀπό τίς
13 (26) τοῦ Ὀχτώβρη 1906*

*Δημοσιεύτηκε τόν Ὀχτώβρη τοῦ
1906 στήν Πετρούπολη σέ χωριστή
μπροσούρα ἀπό τό ἐκδοτικό
«Προλετάρσκογε Ντιέλο»*

*Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό
κείμενο τῆς μπροσούρας*

ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗ ΣΥΓΚΛΗΣΗ ΕΚΤΑΚΤΟΥ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ ΤΟΥ ΚΟΜΜΑΤΟΣ

Καί στά δύο φύλλα τῆς ἔφημερίδας «Σοτσιάλ-Ντεμοκράτ», πού ἐκδίδεται ἀπό τήν Κεντρική Ἐπιτροπή, δημοσιεύονται ἄρθρα τοῦ Πλεχάνοφ καί τοῦ Μάρτοφ κατά τῆς σύγκλησης ἑκτακτοῦ συνεδρίου. Τά ἄρθρα εἶναι γραμμένα σέ τέτοιο προκλητικό καί ὀργίλο τόνο, μέ τόση πίκρα καί ἐκνευρισμό, ἔχουν τόσους προσωπικούς ὑπαινιγμούς καί καχυποψίες, πού ἀνασταίνουν μέ μιᾶς τήν ἀτμόσφαιρα τῆς χειρότερης ἐποχῆς τῶν καυγάδων τῆς προσφυγιᾶς. Δημοσιεύοντας αὐτά καί μόνο αὐτά τά ἄρθρα γιά τό συνέδριο στό ὄργανό της, ἡ ΚΕ τοῦ κόμματός μας βάζει τόν ἑαυτό της σέ μιά πραγματικά ἀνάρμοστη θέση. Σκεφτεῖτε, ἀλήθεια: ἡ ὑπεύθυνη καθοδήγηση ἑνός δημοκρατικά ὀργανωμένου ἐργατικοῦ κόμματος γίνεται ἔξω φρενῶν, χάνει κάθε αὐτοκυριαρχία ἀπ' ἀφορμή τή ζύμωση γιά νέο συνέδριο! Μά αὐτό εἶναι ἐντελῶς ἀνάρμοστο, σύντροφοι. Ἄκριβῶς μέ τό νά θυμώνετε καί νά βρίζετε ἀπ' ἀφορμή τή ζύμωση γιά τήν ἀναθεώρηση τῆς πληρεξουσιότητάς σας καί τῆς τακτικῆς σας, ἐπιβάλλετε στόν ἑαυτό σας τήν πίο βαριά καταδίκη. Ἐνας χαιρέκακος ὀπαδός τοῦ συνεδρίου δέν θά ἐπιθυμοῦσε τίποτε τό καλύτερο ἀπό τήν ἐπανεκδοσή καί τήν πλατιά κυκλοφορία τῶν ἄρθρων τοῦ Πλεχάνοφ καί τοῦ Μάρτοφ!

Γεννιέται τό ἐρώτημα: γιατί ἐξονόματος τῆς ΚΕ καταφέρονται ἐνάντια στό συνέδριο ἄνθρωποι, πού μποροῦν νά μιλοῦν μόνο μέ δυσαρεστημένο τόνο καί σχεδόν μέ λυγμούς; Γιατί εἶναι πιά πολύ καθαροί καί ἀπλοί δύο βασικοί παράγοντες, πού ἔκαναν ἀναπόφευκτη τή ζύμωση γιά τό νέο συνέδριο. Ὁ ἕνας ἀπό τοὺς παράγοντες αὐτούς σχετίζεται μέ τή σύνθεση τοῦ κόμματος, ὁ ἄλλος μέ τήν τακτική του.

‘Οσοναφορᾶ τή σύνθεσή του, τό κόμμα μας, τόν καιρό τοῦ Ἐνωτικοῦ συνεδρίου, εἶχε 13.000 μπολσεβίκους καί 18.000 μενσεβίκους. Ἡ ΚΕ καί πιά πολύ ἀκόμη ἡ σύνταξη τοῦ ΚΟ ἐκφράζουν τή θέληση 18.000 ἀνθρώπων. Τώρα μπῆκαν στό κόμμα 14.000 λεττονοί, 26.000 πολωνοί καί 33.000 μπουντιστές*. Στό κύριο ἄρθρο τοῦ 1ου φύλλου τῆς ἐφημερίδας «Σοτσιάλ-Ντεμοκράτ» ἀναγνωρίζεται δύο φορές καί ἐντελῶς κατηγορηματικά ὅτι τώρα καί οἱ δύο ὁμάδες στό κόμμα εἶναι περίπου ἰσοδύναμες. Ἡ γνώμη αὐτή βασίζεται, προφανῶς, στήν κατάταξη τῶν πολωνῶν καί τῶν λεττονῶν στούς μπολσεβίκους, καί τῆς Μπούντ στούς μενσεβίκους. Ἄς δεχτοῦμε πῶς ἡ κατάταξη τῆς Μπούντ στούς μενσεβίκους εἶναι σωστή. Μά καί στήν περίπτωση αὐτή φαίνεται καθαρά ὅτι εἶναι πολύ ἀντικανονικό τό νά ἀντιπροσωπεύει *ὀλόκληρο* τό κόμμα μας ἡ μενσεβίκικη ΚΕ (στήν ΚΕ εἶναι ἑπτά μενσεβίκοι, τρεῖς μπολσεβίκοι, ἕνας λεττονός, δύο μπουντιστές· ἕνας πολωνός θεωρεῖται ἰσότιμο μέλος τοῦ ΚΟ· ἐπιπλέον σ’ ὅλα τά πολιτικά ζητήματα παίρνουν μέρος μέ δικαιώματα θετικῆς ψήφου πέντε μενσεβίκοι, συντάκτες τοῦ ΚΟ).

‘Οσοναφορᾶ τήν τακτική, τό κόμμα μας 5-6 μῆνες ὕστερα ἀπό τό συνέδριο πέρασε δύο μεγάλες περιόδους τῆς ἐπανάστασής μας: τήν περίοδο τῆς Δούμας καί τήν περίοδο τοῦ «ὑπουργείου διάλυσης τῆς Δούμας». Ἡ τακτική τῆς ΚΕ μας σχετικά μέ τή Δούμα συνοψιζόταν στήν ὑποστήριξη ὀλόκληρης τῆς (καντέτικης) Δούμας στό σύνολό της. Ἀποκορύφωμα τῆς τακτικῆς αὐτῆς ἦταν τό σύνθημα νά ὑποστηριχτεῖ τό αἶτημα τοῦ διορισμοῦ ὑπουργείου ἀπό τή Δούμα (δηλ. καντέτικου). Ὅτι ἡ πλειοψηφία τοῦ κόμματος δέν ἀναγνώρισε τήν τακτική αὐτή καί τό σύνθημα αὐτό, εἶναι γεγονός. Στή διάρκεια τῆς περιόδου τῆς Δούμας τό κόμμα τῶν σοσιαλδημοκρατῶν ἀγωνιζόταν ἐνάντια στήν τακτική τῆς ΚΕ του. Εἶναι περιττό νά σχολιάσουμε τό γεγονός αὐτό καί νά μιλήσουμε γιά τή σημασία του.

Σέ συνέχεια, μετά τή διάλυση τῆς Δούμας ἡ ΚΕ πρότεινε νά ὀργανωθοῦν ἐπιμέρους μαζικές ἐκδηλώσεις διαμαρτυρίας. Σύνθημα τῆς γενικῆς τακτικῆς ἦταν: γιά μιά Δούμα, σάν ὄργανο ἐξουσίας, πού θά συγκαλέσει συντακτική συνέλευση. Καί εἶναι

* Ἡ ἐφημερίδα «Τοβάριστς» τῆς 11 τοῦ Ὀχτώβρη δίνει, μέ στοιχεῖα δῆθεν τῆς ΚΕ, καινούργιους ἀριθμούς, πού δέν ἀλλάζουν ὥστόσο τίς βασικές ἀναλογίες. Σύμφωνα μέ τούς ἀριθμούς αὐτούς ὁ ἀριθμός τῶν μελῶν τοῦ κόμματός μας εἶναι τώρα περίπου 150.000. Ἀπ’ αὐτά 33.000 περίπου εἶναι μπολσεβίκοι, 43 χιλ. μενσεβίκοι, 13 χιλ. λεττονοί, 28 χιλ. πολωνοί καί 33 χιλ. τῆς Μπούντ.

ἐπίσης ἀναμφισβήτητο ἱστορικό γεγονός ὅτι τό κόμμα δέν ἀναγνώρισε, στήν τεράστια πλειοψηφία του, οὔτε τό συγκεκριμένο σύνθημα, οὔτε τή γενική τακτική τῆς ΚΕ του. Καί ὅποιος διαβάσει προσεκτικά τά φύλλα 1 καί 2 τῆς ἐφημερίδας «Σοτσιάλ-Ντεμοκράτ», δέν μπορεί νά μή δεῖ ὅτι σ' αὐτά ὑποστηρίζεται, δικαιολογεῖται καί θεμελιώνεται ἡ γενική αὐτή τακτική (γιά μιά Δούμα, σάν μοχλό γιά τή σύγκληση συντακτικῆς συνέλευσης· οἱ καντέτοι σέ σύγκριση μέ τήν ἀγροτιά εἶναι ἡ προοδευτική ἀστική τάξη τῆς πόλης κτλ).

Ἄπό δῶ βγαίνει καθαρά ὅτι τό κόμμα σέ περίπτωση νέας καμπάνιας γιά τή Δούμα ἔχει ν' ἀντιμετωπίσει τά σχετικά μέ τή Δούμα συνθήματα τῆς ΚΕ, καί, σέ περίπτωση προσεχῶν ἐπαναστατικῶν ἐκδηλώσεων, τό κομματίασμα τῶν δυνάμεων καί τήν ἀποδιοργάνωση τῆς πάλης, γιά τό λόγο ὅτι ἡ ΚΕ δέν ἐκπροσωπεῖ τή θέληση τῆς πλειοψηφίας τοῦ κόμματος. Ἄρα κάθε καθυστέρηση τοῦ νέου συνεδρίου τοῦ κόμματος ἀποτελεῖ τώρα ὄχι μόνο κατάφωρη παραβίαση τοῦ ὅλου πνεύματος καί τοῦ ὅλου νοήματος τῆς δημοκρατικῆς ὀργάνωσης τοῦ κόμματος, ἀλλά καί τό πιο ἐπικίνδυνο ἐμπόδιο τόσο στήν ἄμεση πάλη τοῦ προλεταριάτου σχετικά μέ τή Δούμα, ὅσο καί στή γενική ἐπαναστατική πάλη του.

P.S. Τά φύλλα 3-5 τῆς ἐφημερίδας «Σοτσιάλ-Ντεμοκράτ» πού βγήκαν, ὅταν πιά εἶχε γραφεῖ τό σημείωμα αὐτό, ἐπιβεβαιώνουν ἀκόμη περισσότερο ὅλα ὅσα ἔχουμε πεῖ. Στό ζήτημα τῶν ἐκλογικῶν συμφωνιῶν οἱ μενσεβίκοι ἀποδείχνεται ὅτι ἔχουν τελείως διασπαστεῖ, καί ἡ ΚΕ τους ταλαντεύεται ἀπό τόν Μάρτοφ πρὸς τόν Τσερεβάνιν. Ὁ Μάρτοφ ἀνασκεύασε δημόσια τόν Τσερεβάνιν. Ὁ Πλεχάνοφ ἔγινε συνεργάτης καντέτικης ἐφημερίδας γιά νά ὑποστηρίξει τόν Τσερεβάνιν. Τό κύριο ἄρθρο τοῦ 4ου φύλλου τῆς ἐφημερίδας «Σοτσιάλ-Ντεμοκράτ» ἀποδείχνει ὅτι ἡ ΚΕ ἐτοιμάζεται νά ξαναρίξει, παρά τή θέληση τοῦ κόμματος, τά δικά της συνθήματα, δηλ. τά συνθήματα νά ὑποστηριχτεῖ ἡ Δούμα στό σύνολό της καί νά ὑποστηριχτεῖ τό αἶτημα τοῦ διορισμοῦ κυβέρνησης ἀπό τή Δούμα.

ΠΩΣ ΓΡΑΦΕΤΑΙ Η ΙΣΤΟΡΙΑ...

Πρόκειται για μιά παλιά ιστορία: για τήν ἀποχή ἀπό τήν Κρατική Δούμα. Στο 3ο φύλλο τῆς ἔφημερίδας «Σοτσιάλ-Ντεμοκράτ» ἕνας σύντροφος μενσεβίκος γράφει τήν ιστορία αὐτή μέ τόν ἐξῆς τρόπο (ἄρθρο «Κατάσταση ἢ θέση;»):

«Όταν ἡ ιστορία μᾶς πρόσφερε τό σχέδιο τῆς Δούμας τοῦ Μπουλίγκιν, συνιστούσαμε, ξεκινώντας ἀπό τή γενική μας θέση ἀρχῶν, τήν ὀργάνωση παράλληλων αὐθαίρετων ἐκλογῶν λαϊκῆς Δούμας, σ' ἀντίβαρο τῆς Δούμας τοῦ Μπουλίγκιν στήν ὁποία δέν μπορούσαμε νά μποῦμε. Όταν ὅμως, ὕστερα ἀπό τήν ἐξέγερση τοῦ Δεκέμβρη βρεθήκαμε...»

Σταθεῖτε, ἀξιότιμε ιστορικό, — μιά στιγμή! Τό ὅτι ὑπερπηδᾶτε τά γεγονότα, ἀπό τό σχέδιο τοῦ Μπουλίγκιν στήν ἐξέγερση τοῦ Δεκέμβρη, αὐτό ἀκόμη δέν εἶναι τίποτε, αὐτό εἶναι ἀπλῶς ἕνα πήδημα χρονολογικό. Τό ὅτι ὅμως ὑπερπηδᾶτε τήν τακτική σας καί τή «θέση ἀρχῶν» σας, αὐτό πιά δέν εἶναι τό ἴδιο, αὐτό εἶναι ἕνα πήδημα τουλάχιστο...διπλωματικό. Μόνο «αὐθαίρετες ἐκλογές» συνιστούσατε; Τή Δούμα τοῦ Μπουλίγκιν τήν ἀντιμετωπίζατε μόνο σάν Δούμα, στήν ὁποία «δέν μπορούσατε νά μπῆτε»; Δηλαδή ἐτοιμαζόσασταν ἐνονόματι τῆς δικῆς σας, τῆς λαϊκῆς Δούμας, νά μποῦκοτάρετε τή Δούμα τοῦ Μπουλίγκιν; ἢ νά τήν ἀγνοήσετε; Καί δέν κάνατε τότε ἀγῶνα ἐναντία σέ κάποιους μποῦκοταριστές; Δέν ἐπιμένατε νά πάρετε ἐνεργό μέρος στήν ἀναμενόμενη «μπουλιγκινική» ἐκλογική καμπάνια; Δέν ἀπαιτούσατε νά ὑποστηρίξει τό κόμμα στίς ἐκλογές τούς ἀριστερούς φιλελεύθερους κτλ.; Πῶς, λοιπόν, τά ξεχάσατε ὅλα αὐτά;

«Όταν ὕστερα ἀπό τήν ἐξέγερση τοῦ Δεκέμβρη βρεθήκαμε»... Σταθεῖτε, παραλείψατε ἀκόμα μιά λεπτομέρεια. Ἡ Ρωσία μποῦκοτάρησε τή Δούμα τοῦ Μπουλίγκιν, καί ἡ λαϊκή Δούμα μέχρι σήμερα δέν φάνηκε ἀκόμη... Τί συμβαίνει, λοιπόν, θεωρήσατε λαθεμένη τήν τότε τακτική σας; Όχι, στούς μποῦκοταριστές ἀπαντούσατε ὅτι ἡ τακτική σας σχετικά μέ τή Δούμα τοῦ

Μπουλίγκιν ήταν καλή, και μόνο η επανάσταση τήν εμπόδισε νά φανεῖ σ' ὅλη της τή λαμπρότητα...Καί τώρα, ἀφοῦ τά θυμηθήκατε ὅλα αὐτά, συνεχίστε τό γράψιμο τῆς ἱστορίας σας.

«Ὅταν ὅμως, ὕστερα ἀπό τήν ἐξέγερση τοῦ Δεκέμβρη, βρεθήκαμε μπροστά στό γεγονός τῆς σύγκλησης νέας Δούμας, τῆς Δούμας τοῦ Βίττε, προτείναμε νά πάρουμε μέρος στά πρῶτα στάδια τῶν ἐκλογῶν, ὑπολογίζοντας δύο πιθανότητες: εἴτε τό ἴδιο τό γεγονός τῆς συμμετοχῆς μας θά προκαλέσει ἐπαναστατική ἄνοδο, πού θά σαρώσει τή Δούμα τοῦ Βίττε...»

Σταθεῖτε, ἀξιότιμε ἱστορικέ, σταθεῖτε, τί ἔχετε πάθει; «Τό γεγονός τῆς συμμετοχῆς μας θά προκαλέσει ἐπαναστατική ἄνοδο»... Ὁχι, σίγουρα, ἀπλῶς ἀστερευθήκατε! Σεῖς κατηγοροῦσατε πάντα τούς μπολσεβίκους ὅτι μεγαλοποιοῦν μέ ἀφέλεια τίς δυνάμεις μας, καί τώρα ἀρχίσατε νά μιλάτε σοβαρά ὅτι «τό γεγονός τῆς συμμετοχῆς μας» θά μπορούσε νά προκαλέσει ἐπαναστατική ἄνοδο καί μάλιστα τί ἄνοδο: τέτοια «πού θά σαρώσει»...κτλ. Ὁχι, ἀσφαλῶς, δέν μιλάτε σοβαρά.

Ἔτσι λοιπόν: «...εἴτε τό ἴδιο τό γεγονός τῆς συμμετοχῆς μας θά προκαλέσει ἐπαναστατική ἄνοδο, πού θά σαρώσει τή Δούμα τοῦ Βίττε καί θά φέρει στή ζωή ἕνα πίο εὐνοϊκό γιά μᾶς ἀντιπροσωπευτικό σῶμα· εἴτε πάλι ἐπαναστατική ἄνοδος δέν θά ἐπέλθει ἄμεσα, καί τότε ὄχι μόνο θά ἔχουμε τή δυνατότητα, ἀλλά ἡ ἴδια ἡ κατάσταση πραγμάτων θά μᾶς ἀναγκάσει νά πᾶμε στή Δούμα, ὅπως ἔγινε στή συνοικία Λεφόρτοβο τῆς Μόσχας».

Συγγνώμη, μά γι' αὐτό τό δεύτερο «εἴτε», ὅπως θυμόμαστε, δέν λέγατε τίποτε τότε;

Ὁχι, δέν λέγαμε, — ἀπαντάει ὁ ἱστορικός μας.

«Εἶναι ἀλήθεια ὅτι στήν προσούρα πού ἐκδόθηκε ἀπό τήν ἐνωμένη σύνταξη, εἶχαμε δηλώσει ὅτι δέν συνιστοῦμε τήν ἄμεση ἐκλογή Δούμας. Τό κάναμε ὅμως αὐτό, δεσμεύσαμε ἀπό πρῖν τόν ἑαυτό μας μόνο χάρη ἑνός συμβιβασμοῦ, ἐλπίζοντας σέ κάποια συμφωνία μέ τούς μποῦκοταριστές γιά τή χάραξη μιᾶς ἐνιαίας τακτικῆς. Αὐτό ἀπό τήν πλευρά μας ἦταν «ὀπορτουνισμός», δηλαδή, συνειδητή προσαρμογή στίς καθυστερημένες καί κοντόφθαλμες ἀπόψεις τῶν συντρόφων μποῦκοταριστῶν καί γι' αὐτό μετανοιῶνουμε εἰλικρινά».

Ὡστε, ἔτσι λοιπόν! Ἀλλά λέγατε κί' ἄλλα πιστεύατε. Καί τά λέγατε μπροστά στό προλεταριάτο καί ὀλόκληρο τόν ἐπαναστατικό λαό...Καί «μετανοιῶνετε» γι' αὐτό! Μά ξέρετε τήν παροιμία «Ὁ ψεύτης δέν γίνεται πιστευτός κί' ὅταν λέει τήν ἀλήθεια». Καί τί θά γίνει ἂν ἡ «μετάνοιά» σας προκλήθηκε ἐπίσης ἀπό τήν «προσαρμογή» στίς «καθυστερημένες» ἢ «κοντόφθαλμες» ἀπόψεις ἑνός ὀποιουδήποτε; Ποῦ βρίσκονται τά ὅρια ἑνός τέτοιου «ὀπορτουνισμοῦ», τέτοιων «συμβιβασμῶν»; Τί στάση νά κρατήσει κανείς ἀπέναντι σ' ἕνα ὀποιοδήποτε σύνθημά σας, ὅταν οἱ ἴδιοι λέτε ὅτι τό σύνθημα πού δώσατε σ' ἕνα ἀπό τά σπουδαιό-

τερα ζητήματα τακτικῆς δέν ἦταν εἰλικρινές; Πάντως τώρα μπορεῖ κανεῖς νά σκεφτεῖ ὅτι σεῖς αὐτοκαλεῖστε σοσιαλδημοκράτες μόνο γιά χάρη τῆς «προσαρμογῆς σας στίς καθυστερημένες καί κοντόφθαλμες ἀπόψεις» τοῦ ἐπαναστατικοῦ προλεταριάτου.

Ὁχι, ὀφείλω νά σᾶς ὑπερασπίσω. Μέσα στόν πυρετό τῆς πολεμικῆς κατασυκοφαντήσατε τόν ἑαυτό σας. Σεῖς εἴσασταν εἰλικρινεῖς μποῦκοταριστές στό τρίτο στάδιο τῶν ἐκλογῶν, ὅπως εἰλικρινεῖς μποῦκοταριστές εἴμασταν καί ἐμεῖς σ' ὅλα τά στάδια. Μποῦκοταριστές ὅμως εἴμασταν κι' ἐμεῖς κι' ἐσεῖς. *Nebst gefangen, nebst gehangen*. Μαζί πιαστήκανε, μαζί κρεμαστήκανε. Ἐσεῖς θέλετε τώρα «νά κρεμάσετε» ἐμᾶς, γιατί εἴμασταν μποῦκοταριστές. Μά τότε, ἀγαπητοί σύντροφοι, πρέπει νά κρεμάσετε καί τόν ἑαυτό σας: καί σεῖς πιαστήκατε γιά τόν ἴδιο λόγο. «Μά ἐμεῖς μετανοιώσαμε!» — λέτε. Ἐστω, αὐτό πραγματικά ἐλαφρώνει τήν ἐνοχή σας. Μά δέν σᾶς δικαιολογεῖ καί δέν σᾶς ἀπαλάσσει ἀπό τήν τιμωρία. Ἄς ποῦμε, δέν θά σᾶς κρεμάσουν, ἀλλά μπορεῖ, λογουχάρη, νά σᾶς μαστιγώσουν. Αὐτό ἐπιδιώκετε;

Ἐμεῖς ὅμως δέν μετανοιώσαμε. Λέγαμε καί λέμε: ἡ ἀποχή ἢ ἡ μή ἀποχή δέν εἶναι ζήτημα ἀρχῆς, μά ζήτημα σκοπιμότητας. Ἡ ἀποχή ἀπό τήν πρώτη Δούμα ἦταν σκόπιμη. Ἐδωσε στίς λαϊκές μάζες μέ ζωντανή συγκεκριμένη μορφή τήν προλεταριακή ἐκτίμηση τῆς Δούμας, σάν θεσμοῦ, ἀνίκανου νά λύσει τά θεμελιακά προβλήματα τῆς ἐπανάστασης. Ἡ διάλυση τῆς Δούμας καί ὅλα ὅσα ἐπακολούθησαν ἐπιβεβαιώνουν τώρα τήν ἐκτίμηση αὐτή· οἱ λαϊκές μάζες βλέπουν καθαρά ὅτι τό προλεταριάτο ἀποδείχτηκε κι' ἐδῶ ὁ φυσικός ἀρχηγός τους στήν ἐπανάσταση, γιατί ἀπό πρῖν τίς προειδοποίησε νά μήν περιμένουν καρπούς ἀπό τίς συνταγματικές αὐταπάτες. Ἡ ἀποχή τράβηξε τήν προσοχή καί τίς δυνάμεις τῆς κυβέρνησης καί βοήθησε ἔτσι τήν νίκη τῆς ἀστικῆς ἀντιπρόσληψης στίς ἐκλογές. Ἡ ἀποχή συσπείρωσε τίς πλατιές προλεταριακές μάζες σέ μιά ἐνιαία πράξη ἐπαναστατικῆς διαμαρτυρίας. Ἡ σημασία της ἀπό τήν ἀποψη τῆς ζύμωσης καί τῆς ὀργάνωσης ἦταν τεράστια.

Ἡ ἀποχή ἔκανε μεγάλη δουλιά· μά τήν ἔκανε πιά. Ἐκτίμηση τῆς Δούμας δόθηκε, στίς αὐταπάτες σχετικά μέ τή Δούμα καταφέρθηκε ἀποφασιστικό χτύπημα δέν ὑπάρχει λόγος νά τό ἐπαναλάβουμε. Τώρα ἡ ἀποχή δέν θά τραβοῦσε τίς δυνάμεις τῆς κυβέρνησης· ἡ κυβέρνηση μπόρεσε, φυσικά, νά καταλάβει τό δίδαγμα πού βγήκε ἀπό τίς περασμένες ἐκλογές. Ἡ δου-

λιά τῆς ζύμωσης καί τῆς ὀργάνωσης μπορεῖ νά γίνει μέ τή συμμετοχή στίς ἐκλογές ὄχι πιά ἄσχημα ἀπ' ὅτι ἔγινε μέ τό μποῦκοτάρισμα, φτάνει μόνο νά μή χειροτερέψει ἀκόμη περισσότερο ὁ ἐκλογικός νόμος. Καί στήν τελευταία αὐτή περίπτωση, ἴσως χρειαστεῖ μιά νέα ἀποχή. Μπορεῖ ἐπίσης νά ἀποδειχτεῖ ὅτι δέν θά χρειαστοῦν ἐκλογές Δούμας, ἂν ἀρχίσουν ξανά μεγάλες ἐπαναστατικές μάχες.

Ἔτσι, ἡ ἀποχή παραμένει καί στό μέλλον γιά μᾶς ζήτημα σκοπιμότητας. Μόνο πού γιά τήν ὥρα δέν βλέπουμε νά ὑπάρχουν λόγοι ἐπαρκεῖς γιά ἀποχή.

Ὅποιος θεωρεῖ τόν ἑαυτό του ἔνοχο, μπορεῖ νά μετανοεῖ. Στήν περίπτωση ὅμως αὐτή ἄς ρίχνει στάχτη στό δικό του τό κεφάλι καί ἄς διαρηγνύει τά δικά του ἱμάτια κι' ὄχι τά ξένα. Τό νά διαστρεβλώνει ὅμως τήν ἱστορία καί νά συκοφαντεῖ, πάνω στόν παροξυσμό τῆς μετάνοιάς του, — ἀκόμη καί τόν ἑαυτό του, — δέν ταιριάζει καθόλου.

«Προλετάρι», ἀρ. φύλ. 7,
10 τοῦ Νοέμβρη 1906

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο
τῆς ἐφημερίδας «Προλετάρι»

ΥΣΤΕΡΟΓΡΑΦΟ ΣΤΟ ΑΡΘΡΟ:
 «Η ΣΟΣΙΑΛΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
 ΚΑΙ Η ΕΚΛΟΓΙΚΗ ΚΑΜΠΑΝΙΑ»⁵⁹

Τό ἄρθρο αὐτό εἶχε πιά γραφεῖ, ὅταν στήν ἐφημερίδα «Το-βάριστς» ἐμφανίστηκε τό «Ἐνοικίω γράμμα πρὸς τοὺς συνειδητούς ἐργάτες» τοῦ Γκ. Β. Πλεχάνοφ. Στό γράμμα αὐτό ὁ Πλεχάνοφ, «ἐλισσόμενος» ἀνάμεσα στήν ἀριστερή πτέρυγα τῆς ἀστικῆς τάξης καί στή δεξιά πτέρυγα τῆς σοσιαλδημοκρατίας, ξεκόβει ὀριστικά καί ἀπό τίς ἀρχές τῆς διεθνοῦς ἐπαναστατικῆς σοσιαλδημοκρατίας καί ἀπό τίς ἀποφάσεις τοῦ Ἐνωτικοῦ συνεδρίου τοῦ κόμματος. Τό συνέδριο τοῦ κόμματος ἀπαγόρευσε ἐπίσημα κάθε συνασπισμό μέ τά ἀστικά κόμματα. Τό συνειδητό, τό ὀργανωμένο προλεταριάτο ὀνομάζει στίς κομματικές του συγκεντρώσεις κάθε συνασπισμό μέ τήν ἀστική τάξη «προδοσία τῆς ὑπόθεσης τοῦ προλεταριάτου». Ὁ Λ. Μάρτοφ στό ἄρθρο του στήν «Τοβάριστς» καί στό γράμμα του πρὸς τίς κομματικές ὀργανώσεις, ἀκολουθώντας τή μπολσεβίκικη, δηλ. τή συνεπή-ἐπαναστατική ἄποψη, τάσσεται ἀποφασιστικά ἐνάντια σέ κάθε συνασπισμό στό πρῶτο στάδιο. «Πάνω στό πρῶτο ζήτημα» («συνασπισμοί» ἢ συμφωνίες στήν πορεία τῶν ἐκλογῶν), — γράφει ὁ Μάρτοφ, — θά συνιστοῦσα νά ὑποστηρίξουμε, *στηριζόμενοι στήν ἀπόφαση τοῦ συνεδρίου, τήν πλήρη αὐτοτέλεια τῆς συμμετοχῆς μας στό πρῶτο στάδιο τῶν ἐκλογῶν, δηλ. ἐκεῖ, ὅπου ἐμφανίζομαστε μπροστά στίς μάζες*. Αὐτή τήν τοποθέτηση τοῦ ζητήματος ὁ Πλεχάνοφ τή θεωρεῖ ἐκδήλωση «κακῶς ἐννοούμενης ἀδιαλλαξίας». «Ἐκεῖ πού δέν μπορούμε νά εἶμαστε σίγουροι γιά τή νίκη τοῦ ὑποψηφίου μας, γράφει ὁ Πλεχάνοφ, *ὀφείλουμε νά ἔρθουμε σέ συμφωνία μέ ἄλλα κόμματα, πού ἐπιθυμοῦν νά ἀγωνιστοῦν ἐνάντια στό παλιό καθεστῶς μας*»*. Ὁ Πλεχάνοφ ἀποδεχόμενος μέ τόν τρόπο αὐτόν, παρά τήν ἀπό-

* Ἡ ὑπογράμμιση εἶναι τοῦ Πλεχάνοφ.

φαση του συνεδρίου, τίς συμφωνίες μέ τά αστικά κόμματα, προβλέπει, ωστόσο, μέ τήν «πολιτική του σοφία» περιπτώσεις κατά τίς όποιες δέν πρέπει νά ἐρχόμαστε σέ τέτοιες συμφωνίες. «Ἐμεῖς, — γράφει, — ὅπου δέν χωράει ἀμφιβολία ὅτι θά πετύχουμε νά βγάλουμε τό δικό μας ὑποψήφιο* μπορούμε καί πρέπει νά δράσουμε ἀνεξάρτητα ἀπό τ' ἄλλα κόμματα». Περίεργη «πολιτική σοφία»! Ὅπου εἶμαστε σίγουροι ὅτι θά βγάλουμε μόνοι μας τό δικό μας ὑποψήφιο, ἐκεῖ τόν βγάζουμε μόνοι μας. Ὅπου δέν εἶμαστε σίγουροι, ἐκεῖ ζητᾶμε τή βοήθεια... «αὐτῶν πού ἐπιθυμοῦν ν' ἀγωνιστοῦν ἐνάντια στό παλιό καθεστῶς», ἢ ἐκεῖ βοηθοῦμε αὐτούς πού «ἐπιθυμοῦν» νά βγάλουν τό δικό τους ὑποψήφιο. Ἐκεῖ ὅμως ὅπου αὐτοί πού «ἐπιθυμοῦν ν' ἀγωνιστοῦν» εἶναι σίγουροι ὅτι μόνοι τους θά βγάλουν τούς δικούς τους ὑποψηφίους, τί νομίζετε, ὦ συνεργάτη τῶν καντέτικων ἐφημερίδων Πλεχάνοφ, θά ἐπιδιώξουν τή συμφωνία μαζί μας; Γιατί, μιά καί γίνεται λόγος γιά συμφωνίες, στόν κάθε νεοσσό τῆς πολιτικῆς εἶναι σαφές ὅτι οἱ συμφωνίες χρειάζονται μόνο στίς περιπτώσεις πού τό κόμμα δέν εἶναι σίγουρο ὅτι θά βγάλει τούς δικούς του ὑποψηφίους μέ τίς δικές του δυνάμεις. Ἐμεῖς, ὅμως, καί σ' αὐτές τίς περιπτώσεις εἶμαστε ἐνάντια σέ κάθε συμφωνία. Ἐνῶ ὁ Γκ. Β. Πλεχάνοφ, σάν ἀληθινός ἱππότης τῆς ἐλευθερίας, βαράει συναγερμό ἀπό τήν καντέτικη «Τοβάριστς» καί καλεῖ ὅλους ὅσους «ἐπιθυμοῦν ν' ἀγωνιστοῦν»... Κοπιᾶστε ὅλοι ὅσοι «ἐπιθυμεῖτε»! Τό προλεταριάτο ἀγωνίζεται κι' ἐσεῖς «ἐπιθυμεῖτε» ν' ἀγωνιστεῖτε! Θαυμάσια... Ἄν καί αὐτό ἀκόμη δέν τοῦ φτάνει τοῦ προλετάριου, τότε φυσικά, εἶναι «ἐχθρός τῆς ἐλευθερίας».

Ἔτσι λίγο-λίγο, ἀπό σκαλοπάτι σέ σκαλοπάτι, ὁ ἀγαπημένος στούς καντέτους ἀρχηγός τῶν μενσεβίκων, ξεχνώντας ὅσα ὁ ἴδιος εἶπε ὕστερα ἀπό τή διάλυση τῆς Δούμας, κατακυλάει ὡς τόν... Τσερεβάνιν... Μέ τή « γρηγοράδα, τήν ὀρμητικότητα καί τήν ὀξύδερκεια» πού τόν διακρίνουν, ὁ Πλεχάνοφ τραβάει πρός τούς πιά δεξιούς τῆς δεξιᾶς μας πτέρυγας. Ὁ Μάρτοφ μένει πολύ πίσω· μετά βίας προφταίνει τόν ἰδεολογικό της ἀρχηγό ἢ ἐφημερίδα «Σοτσιάλ-Ντεμοκράτ». Καί τό ὄργανο τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς, ὕστερα ἀπό ἀτέλειωτους συλλογισμούς γιά τόν ταξικό χαρακτήρα τῆς ἐκλογικῆς μας καμπάνιας, μᾶς προτείνει ἕνα πολύπλοκο σύστημα συμφωνιῶν, φτιάχνει τή σκαλίτσα, ἀπό τήν ὁποία ἡ σοσιαλδημοκρατία πρέπει νά κατέβει ὡς

* Ἡ ὑπογράμμιση εἶναι τοῦ Πλεχάνοφ.

τούς καντέτους. Ἡ ἔφημερίδα «Σοτσιάλ-Ντεμοκράτ» προτείνει στήν ἀρχή αὐτοτελή, δηλ. ταξική, ἐμφάνιση ἐκεῖ πού ἔχουμε ἐλπίδες ἐπιτυχίας· ἄν δέν ὑπάρχουν ἐλπίδες ἐπιτυχίας τότε θά ἐνωθοῦμε μέ τά ἀστικά κόμματα, «πού ἐπιδιώκουν μαζί μέ μᾶς τή σύγκληση συντακτικῆς συνέλευσης»· ἄν δέν θέλουν τά κόμματα αὐτά συντακτική συνέλευση — τόσο τό χειρότερο — (αὐτό εἶναι τό τελευταῖο, τό τρίτο, ἀντιταξικό καί ἀντιδημοκρατικό σκαλοπάτι), θά ἐνωθοῦμε καί μ' αὐτά. Τό τί σοφίζεται ἡ Κεντρική* Επιτροπή, πού τό συνέδριο τήν ἔβγαλε γιά νά ἐφαρμόζει τίς ἀποφάσεις τοῦ συνεδρίου, τό τί σοφίζεται γιά νά παραβιάζει τίς ἀποφάσεις αὐτές, αὐτό εἶναι τό μυστικό της. Γεγονός εἶναι ὅτι σήμερα ἀντικρύζουμε τό πιο ἀτιμωτικό γιά τή σοσιαλδημοκρατία θέαμα, ὅπου μέσα στή σύνταξη ἑνός καί τοῦ ἴδιου καθοδηγητικοῦ, κεντρικοῦ ὀργάνου «πίσω τραβιέται ὁ κάβουρας»... κι' «ὁ κύκνος πάει τ' ἀψηλίου»*, ὅπου γιά ἓνα τόσο σπουδαῖο γιά μᾶς ζήτημα, ὅπως ἡ ἐκλογική τακτική, δέν ὑπάρχει ὄχι μόνο μέσα στό κόμμα, μά καί ἀκόμη μέσα στήν «καθοδηγητική» ὁμάδα, οὔτε ἐνότητα σκέψης, οὔτε ἐνότητα δράσης. Σέ ποιά χώρα καί ποιο σοσιαλιστικό κόμμα, ἐκτός ἀπό τά πιο ὀπορτουμιστικά, θά ἀνεχόταν μιά τέτοια πολιτική ἐξαχρείωση; Καί εἶναι ἀξιοσημεῖωτο ὅτι ἀκριβῶς ὅλα αὐτά τά καβούρια, ὅλοι αὐτοί οἱ λοῦτσοι καί οἱ κύκνοι, αὐτοί οἱ ἀλληλογρονθοκοπούμενοι Μάρτοφ καί Πλεχάνοφ, ἀκριβῶς αὐτοί εἶναι πού κάνουν τήν πιο ἀπεγνωσμένη καμπάνια ἐνάντια στή σύγκληση ἔκτακτου συνεδρίου τοῦ κόμματος, συνεδρίου πού τώρα τό χρειαζόμαστε ὅσο ποτέ ἄλλοτε.

«Προλετάρι», ἀρ. φύλ. 7,
10 τοῦ Νοέμβρη 1906

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς ἔφημερίδας «Προλετάρι»

* Ἀπό τό μῦθο τοῦ I. Κριλόφ: Ὁ κύκνος, ὁ κάβουρας καί ὁ λοῦτσος.
Σημ. μετ.

Η ΣΟΣΙΑΛΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΚΑΙ ΟΙ ΕΚΛΟΓΙΚΕΣ ΣΥΜΦΩΝΙΕΣ⁶⁰

*Γράφτηκε τό δεύτερο 15θήμερο
τοῦ Ὀχτώβρη 1906*

*Δημοσιεύτηκε τό Νοέμβρη τοῦ 1906
στήν Πετρούπολη σέ ξεχωριστή μπρο-
σούρα ἀπό τό ἐκδοτικό «Βπεριόντ»*

*Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κεί-
μενο τῆς μπροσούρας*

Τό ζήτημα τῆς ἐκλογικῆς καμπάνιας γιά τή δεύτερη Δούμα ἐνδιαφέρει σήμερα πάρα πολύ τό ἐργατικό κόμμα. Παράλληλα πολύ μεγάλη προσοχή δίνεται στούς «συνασπισμούς», δηλ. στίς μόνιμες καί στίς προσωρινές ἐκλογικές συμφωνίες τῆς σοσιαλδημοκρατίας, κατά τίς ἐκλογές, μέ ἄλλα κόμματα. Ὁ ἄστικός, ὁ καντέτικος τύπος — καί ἡ «Ρέτς», καί ἡ «Τοβάριστς», καί ἡ «Νόβι Πούτ», καί ἡ «ῚΟκο»⁶¹ κτλ. — προσπαθοῦν μέ κάθε τρόπο νά πείσουν τούς ἐργάτες γιά τήν ἀνάγκη «συνασπισμοῦ» (ἐκλογικῆς συμφωνίας) ἀνάμεσα στούς σοσιαλδημοκράτες καί στούς καντέτους. Οἱ σοσιαλδημοκράτες μενσεβίκοι τάσσονται ἄλλοι ὑπέρ τῶν συνασπισμῶν αὐτῶν (Τσερεβάνιν στό «Νάσε Ντιέλο» καί στήν «Τοβάριστς»), καί ἄλλοι κατά (Μάρτοφ στήν «Τοβάριστς»). Οἱ μπολσεβίκοι σοσιαλδημοκράτες τάσσονται ἐνάντια στούς συνασπισμούς, δεχόμενοι μόνο στά ἀνώτερα στάδια τῆς ἐκλογικῆς καμπάνιας ἐπιμέρους συμφωνίες γιά τήν κατανομή τῶν ἐδρῶν μέ βάση τή δύναμη τῶν ἐπαναστατικῶν καί τῶν ἀντιπολιτευτικῶν κομμάτων κατά τήν ἀρχική ψηφοφορία τῶν ἐκλογέων.

Θά προσπαθήσουμε νά ἐκθέσουμε μέ συντομία τίς βάσεις τῆς τελευταίας αὐτῆς ἄποψης.

I

Ἡ σοσιαλδημοκρατία βλέπει τόν κοινοβουλευτισμό (τή συμμετοχή σέ ἀντιπροσωπευτικά σώματα), σάν ἓνα ἀπό τά μέσα διαφώτισης, διαπαιδαγώγησης καί ὀργάνωσης τοῦ προλεταριάτου σέ ἀνεξάρτητο ταξικό κόμμα, σάν ἓνα ἀπό τά μέσα τῆς πολιτικῆς πάλης γιά τήν ἀπελευθέρωση τῶν ἐργατῶν. Ἡ μαρξιστική αὐτή ἄποψη ξεχωρίζει ριζικά τή σοσιαλδημοκρατία ἀπό

τήν αστική δημοκρατία, από τό ένα μέρος, καί από τόν αναρχισμό, από τό άλλο. Οί αστοί φιλελεύθεροι καί ριζοσπάστες βλέπουν τόν κοινοβουλευτισμό σαν τό «φυσικό» καί μοναδικά κανονικό, μοναδικά νόμιμο τρόπο διαχείρισης τῶν κρατικῶν ὑποθέσεων γενικά, ἀρνούμενοι τήν ταξική πάλη καί τόν ταξικό χαρακτήρα τοῦ σύγχρονου κοινοβουλευτισμοῦ. Ἡ αστική τάξη προσπαθεῖ μ' ὅλες της τίς δυνάμεις, μέ κάθε τρόπο καί σέ κάθε εὐκαιρία νά βάλει παρωπίδες στά μάτια τῶν ἐργατῶν, γιά νά μήν δοῦν μέ ποιό τρόπο ὁ κοινοβουλευτισμός ἀποτελεῖ ὄργανο αστικῆς καταπίεσης, γιά νά μήν καταλάβουν τήν ἱστορικά-συμβατική σημασία τοῦ κοινοβουλευτισμοῦ. Οί αναρχικοί δέν μποροῦν ἐπίσης νά ἐκτιμήσουν τήν ἱστορικά-καθορισμένη σημασία τοῦ κοινοβουλευτισμοῦ, ἀποκρούοντας γενικά αὐτό τό μέσο πάλης. Γι' αὐτό οἱ σοσιαλδημοκράτες τῆς Ρωσίας καταπολεμοῦν ἀποφασιστικά καί τόν αναρχισμό καί τήν ἐπιδίωξη τῆς αστικῆς τάξης νά *τερματίσει* ὅσο τό δυνατό γρηγορότερα τήν ἐπανάσταση μέ μιά συναλλαγή μέ τήν παλιά ἐξουσία πάνω στή βάση τοῦ κοινοβουλίου. "Ὀλη τους τήν κοινοβουλευτική δραστηριότητα τήν ὑποτάσσουν ὀλοκληρωτικά καί ἀπόλυτα στά γενικά συμφέροντα τοῦ ἐργατικοῦ κινήματος καί στά ιδιαίτερα καθήκοντα τοῦ προλεταριάτου στή σύγχρονη, στήν αστικοδημοκρατική ἐπανάσταση.

Ἄπό δῶ βγαίνει πρὶν ἀπ' ὅλα ὅτι ἡ συμμετοχή τῆς σοσιαλδημοκρατίας στήν καμπάνια γιά τή Δούμα δέν ἔχει καθόλου τό χαρακτήρα πού ἔχει ἡ συμμετοχή τῶν ἄλλων κομμάτων. Σέ διάκριση ἀπό ἐκεῖνα, ἐμεῖς δέν ἀναγνωρίζουμε καμιάν αὐθυπόστατη ἢ καί πρωταρχική σημασία αὐτῆς τῆς καμπάνιας. Σέ διάκριση ἀπό ἐκεῖνα, ἐμεῖς ὑποτάσσουμε τήν καμπάνια αὐτή στά συμφέροντα τῆς ταξικῆς πάλης. Σέ διάκριση ἀπό ἐκεῖνα τό δικό μας σύνθημα στήν καμπάνια αὐτή δέν εἶναι ὁ κοινοβουλευτισμός γιά χάρη τῶν κοινοβουλευτικῶν μεταρρυθμίσεων, ἀλλά ἡ ἐπαναστατική πάλη γιά συντακτική συνέλευση καί μάλιστα πάλη στίς ἀνώτερες μορφές της πού ἀπορέουν ἀπο τήν ἱστορική ἐξέλιξη τῶν μορφῶν πάλης στά τελευταῖα χρόνια*.

* Δέν θίγουμε ἐδῶ τό ζήτημα τῆς ἀποχῆς, γιατί αὐτό εἶναι ἔξω ἀπό τό θέμα τῆς προσούρας. Θά σημειώσουμε μόνο ὅτι ἡ ἐκτίμησή του δέν πρέπει νά γίνεται ἔξω ἀπό τή συγκεκριμένη ἱστορική κατάσταση. Ἡ ἀποχή ἀπό τή Δούμα τοῦ Μπουλίγκιν ἦταν *πετυχημένη*. Ἡ ἀποχή ἀπό τή Δούμα τοῦ Βίττε ἦταν ἀπαραίτητη καί *σωστή*. Ἡ ἐπαναστατική σοσιαλδημοκρατία πρέπει *πρώτη* νά μπαίνει στό δρόμο τῆς πῶ ἀποφασιστικῆς καί τῆς πῶ ἀνοιχτῆς πάλης καί *τελευταία* νά χρησιμοποιοῖ πῶ πλάγιους τρόπους πάλης. Ἡ ἀποχή ἀπό τή Δούμα

II

Τί συμπέρασμα βγαίνει από τὰ παραπάνω σχετικά μέ τίς εκλογικές συμφωνίες; Πρίν απ' ὅλα βγαίνει ὅτι τό κύριο καί βασικό καθήκον μας εἶναι ἡ ἀνάπτυξη τῆς ταξικῆς συνείδησης καί τῆς αὐτοτελοῦς ταξικῆς ὀργάνωσης τοῦ προλεταριάτου, πού ἀποτελεῖ τή μοναδική καί ὡς τό τέλος ἐπαναστατική τάξη, τόν μοναδικό ἐνδεχόμενο ἀρχηγό τῆς νικηφόρας ἀστικοδημοκρατικῆς ἐπανάστασης. Γι' αὐτό ἡ ταξική αὐτοτέλεια ὀλόκληρης τῆς ἐκλογικῆς καμπάνιας, ὀλόκληρης τῆς καμπάνιας γιά τή Δούμα, εἶναι τό σπουδαιότερό καθήκον μας. Τά ἄλλα, τά μερικότερα καθήκοντα δέν τά ἀναιρεῖ τό καθήκον αὐτό, πρέπει ὅμως νά ὑποτάσσονται σ' αὐτό, νά ἐναρμονίζονται μ' αὐτό. Ἀπό τή γενική αὐτή θέση, πού τήν ἐπιβεβαιώνει ἡ θεωρία τοῦ μαρξισμοῦ καί ὀλόκληρη ἡ πείρα τῆς διεθνούς σοσιαλδημοκρατίας, πρέπει ἀναντίρρητα νά ξεκινᾶμε.

Μπορεῖ νά νομίσει κανεῖς ὅτι τά εἰδικά καθήκοντα τοῦ προλεταριάτου στή ρωσική ἐπανάσταση ἀνατρέπουν μεμιᾶς τή γενική αὐτή θέση. Συγκεκριμένα, ἡ μεγάλη ἀστική τάξη στό πρόσωπο τῶν ὀχτωβριστῶν πρόδοσε κιόλας τήν ἐπανάσταση ἢ ἔβαλε σκοπό νά σταματήσει τήν ἐπανάσταση μέ τή βοήθεια ἐνός συντάγματος (καντέτοι)· ἡ νίκη τῆς ἐπανάστασης εἶναι δυνατή μόνο ἂν τό προλεταριάτο ὑποστηριχτεῖ ἀπό τήν πιο πρωτοπόρα καί συνειδητή μερίδα τῆς ἀγροτικῆς μάζας, πού ἡ ἀντικειμενική της θέση τή σπρώχνει στόν ἀγώνα κι' ὄχι στή συναλλαγή, στήν ὀλοκλήρωση καί ὄχι στόν εὐνουχισμό τῆς ἐπανάστασης. Ἐπομένως, μποροῦν ὀρισμένοι νά βγάλουν τό συμπέρασμα: εἶναι ὑποχρεωτικές οἱ συμφωνίες τῶν σοσιαλδημοκρατῶν μέ τήν ἀγροτική δημοκρατία σ' ὅλη τή διάρκεια τῶν ἐκλογῶν.

Τό συμπέρασμα ὅμως αὐτό σέ καμιά περίπτωση δέν μπορεῖ ἀκόμη νά τό βγάλει κανεῖς ἀπό τήν ἐντελῶς σωστή θέση ὅτι ἡ πλήρης νίκη τῆς ἐπανάστασής μας εἶναι δυνατή μόνο μέ τή μορφή τῆς ἐπαναστατικῆς-δημοκρατικῆς δικτατορίας τοῦ προλεταριάτου καί τῆς ἀγροτιᾶς. Πρέπει ἀκόμη νά ἀποδειχτεῖ ὅτι ὁ συνασπισμός μέ τήν ἀγροτική δημοκρατία σ' ὅλη τή διάρκεια τῶν ἐκλογῶν εἶναι δυνατός καί ὠφέλιμος ἀπό τήν ἀποψη τῶν σημερινῶν κομματικῶν σχέσεων (ἡ ἀγροτική δημοκρατία ἐκπροσωπεῖται τώρα στή χώρα μας ὄχι ἀπό ἕνα, μά ἀπό διάφο-

τοῦ Στολίπιν δέν μπορεῖ νά γίνει μέ τήν παλιά μορφή καί δέν θά ἦταν σωστή ὕστερα ἀπό τήν πείρα τῆς πρώτης Δούμας.

ρα κόμματα) καί ἀπό τήν ἄποψη τοῦ σημερινοῦ ἐκλογικοῦ συστήματος. Πρέπει ἀκόμη ν' ἀποδειχτεῖ ὅτι μέσω τοῦ συνασπισμοῦ μέ τό ἕνα ἢ τό ἄλλο κόμμα θά ἐκφράσουμε καί θά ὑπερασπίσουμε καλύτερα τά συμφέροντα τῆς πραγματικά ἐπαναστατικῆς ἀγροτιᾶς, ἀπ' ὅ,τι θά τό κάνουμε μέ τήν πλήρη αὐτοτέλεια τοῦ κόμματός μας στό ζήτημα τῆς κριτικῆς τῶν τάδε ἀγροτικῶν δημοκρατικῶν κομμάτων καί τῆς ἀντιπαράθεσης ὀρισμένων στοιχείων τῆς ἀγροτικῆς δημοκρατίας σέ ἄλλα. Ἐπί τῆ θέσης ὅτι τό προλεταριάτο βρίσκεται στή σημερινή ἐπανάσταση πολύ πιά κοντά στήν ἐπαναστατική ἀγροτιά, ἀπορέει ἀναντίρρητα ἡ γενική πολιτική «γραμμή» τῶν σοσιαλδημοκρατικῶν: μαζί μέ τήν ἀγροτική δημοκρατία ἐνάντια στήν προδοτική μεγαλοαστική «δημοκρατία» (τῶν καντέτων). Ἐάν ὅμως ἀπό δῶ ἀπορέει *τούτη τῆ στιγμή* ὁ ἐκλογικός συνασπισμός μέ τούς ἐνέσους (λαϊκοί-σοσιαλιστές—λαϊκο-σοσιαλιστικό κόμμα) ἢ μέ τούς ἐσέρους, αὐτό δέν μπορούμε ἀκόμη νά τό ποῦμε, χωρίς νά ἐξετάσουμε κατά τί διαφέρουν τά κόμματα αὐτά μεταξύ τους καί ἀπό τούς συνταγματικούς-δημοκράτες, χωρίς νά ἐξετάσουμε τό σημερινό ἐκλογικό σύστημα μέ τόν πολυσταδιακό του χαρακτήρα. Ἐπί δῶ ἀπορέει ἄμεσα καί ἀναντίρρητα μόνο τοῦτο: σέ καμιά περίπτωση δέν μπορούμε νά περιοριζόμαστε κατά τήν ἐκλογική μας καμπάνια σέ μιά ξερή καί ἀφηρημένη ἀντιπαράθεση τοῦ προλεταριάτου στήν ἀστική δημοκρατία γενικά. Ἐντίθετα, πρέπει νά στρέψουμε ὅλη τήν προσοχή μας στόν ἀκριβή, πού ἀπορέει ἀπό τά δεδομένα τῆς ἱστορίας τῆς ἐπανάστασής μας, διαχωρισμό τῆς φιλελεύθερης-μοναρχικῆς καί τῆς ἐπαναστατικῆς-δημοκρατικῆς ἀστικῆς τάξης, στή διαφορά ἀνάμεσα στούς καντέτους, στούς ἐνέσους καί στούς ἐσέρους, γιά νά μιλήσουμε πιά συγκεκριμένα. Μόνο μ' ἕνα τέτοιο διαχωρισμό θά καθορίσουμε μέ τόν πιά σωστό τρόπο τούς ἄμεσους «συμμάχους» μας. Δέν θά ξεχάσουμε ἐδῶ, πρῶτο, ὅτι οἱ σοσιαλδημοκράτες *κάθε* σύμμαχο πού προέρχεται ἀπό τήν ἀστική δημοκρατία πρέπει νά τόν προσέχουν σάν νά εἶναι ἐχθρός. Καί δεύτερο, θά μελετήσουμε ιδιαίτερα τί μᾶς συμφέρει πιά πολύ: νά δέσουμε τά χέρια μας μ' ἕνα γενικό συνασπισμό μέ κάποιους ἐνέσους (τό φέρνουμε σάν παράδειγμα), ἢ νά διατηρήσουμε πλήρη αὐτοτέλεια γιά νά ἔχουμε πάντα τή δυνατότητα νά διασπάσουμε στήν ἀποφασιστική στιγμή τούς ἀκομματικούς «τρουντοβίκους» σέ ὀπορτουνιστές (λαϊκοῦς-σοσιαλιστές) καί ἐπαναστάτες (σοσιαλιστές-ἐπαναστάτες), ν' ἀντιπαραθέσουμε στούς πρώτους τούς δεύτερους κτλ.

Επομένως, ή διαπίστωση σχετικά μέ τόν προλεταριακό-άγροτικό χαρακτήρα τής επανάστασής μας δέν δίνει ακόμη τό δικαίωμα νά βγάλουμε τό συμπέρασμα πώς είναι αναγκαῖες οί συμφωνίες μ' αὐτό ή ἐκεῖνο τό ἀγροτικό-δημοκρατικό κόμμα σ' αὐτό ή ἐκεῖνο τό στάδιο τῶν ἐκλογῶν γιά τή δεύτερη Δούμα. Ἡ διαπίστωση αὐτή δέν είναι ακόμη καθόλου ἐπαρκής οὔτε καί γιά ἕνα περιορισμό τής προλεταριακῆς-ταξικῆς αὐτοτέλειας στίς ἐκλογές γενικά καί πολύ περισσότερο γιά μιά ἄρνηση τής αὐτοτέλειας αὐτῆς.

III

Γιά νά πλησιάσουμε πίο κοντά στή λύση τοῦ προβλήματός μας πρέπει, πρῶτο, νά δοῦμε τή βασική διάταξη τῶν κομμάτων κατά τίς ἐκλογές τής δεύτερης Δούμας καί, δεύτερο, νά ἐξετάσουμε τίς ἰδιομορφίες τοῦ σημερινοῦ ἐκλογικοῦ συστήματος.

Ἐκλογικές συμφωνίες γίνονται ἀνάμεσα στά κόμματα. Ποιοί είναι ὅμως οί κυριότεροι τύποι τῶν κομμάτων πού θ' ἀγωνιστοῦν στίς ἐκλογές; Οἱ μαυροεκατονταρχίτες θά συσπειρωθοῦν, ἀναμφισβήτητα, πίο σφιχτά, ἀπ' ὅ,τι στίς ἐκλογές τής πρώτης Δούμας. Οἱ ὀχτωβριστές καί οἱ «μεόνοι»* (κόμμα τής εἰρηνικῆς ἀνακαίνισης) ή θά προσχωρήσουν σ' αὐτούς, ή στούς καντέτους, ή (τό πιθανότερο) θά ταλάντεύονται ἀνάμεσα στούς μαυροεκατονταρχίτες καί στούς καντέτους. Πάντως είναι θεμελιακό λάθος νά θεωροῦμε τούς ὀχτωβριστές σάν «κόμμα τοῦ κέντρου» (ὅπως κάνει ὁ Λ. Μάρτοφ στήν καινούργια προσούρα: «Τά πολιτικά κόμματα στή Ρωσία»): στήν πραγματική πάλη, πού πρόκειται νά κρίνει ὀριστικά τήν ἐκβαση τής επανάστασής μας, κέντρο είναι οἱ καντέτοι. Οἱ καντέτοι είναι ἕνα ὀργανωμένο κόμμα πού κατεβαίνει ἀνεξάρτητα στίς ἐκλογές, καί μάλιστα μεθυσμένο ἀπό τήν ἐπιτυχία του στίς ἐκλογές τής πρώτης Δούμας. Τό κόμμα ὅμως αὐτό ἀπό ἄποψη πειθαρχίας δέν είναι ἀπό τά αὐστηρά καί ἀπό ἄποψη συσπείρωσης δέν είναι ἀπό τά γερά. Οἱ ἀριστεροί καντέτοι είναι δυσαρεστημένοι καί θυμωμένοι ἀπό τήν ἥττα στό Ἔλσιγκφορς⁶². Μερικοί ἀπ' αὐτούς (τελευταῖα ὁ κ. Ἀλέξινσκι στή Μόσχα) περνοῦν στούς ἐνέσους. Στήν πρώτη Δούμα βγῆκαν καί μερικοί «ἐξαιρετικά σπάνιοι» καντέτοι πού ὑπόγραψαν ακόμη καί τό

* ἀπό τά ἀρχικά μ.ο (μίρνογε ὀμπνοβλένιγε -εἰρηνική ἀνακαίνιση) Σημ. μετ.

σχέδιο τῶν 33 γιά τήν ἐξάλειψη κάθε ἀτομικῆς ἰδιοκτησίας πάνω στή γῆ (Μπαντάμσιν, Ζουμπτσένκο, Λόζκιν). Ἐπομένως, ἡ ἀπόσπαση ἔστω καί ἑνός μηδαμινοῦ μέρους αὐτοῦ τοῦ «Κέντρου» καί ἡ ἔνταξή του μέ τό μέρος τῶν ἀριστερῶν δέν ἀποκλείεται. Οἱ καντέτοι νοιώθουν πολύ καλά τήν ἀδυναμία τους ἀνάμεσα στίς λαϊκές μάζες (τελευταῖα, ἡ καντέτικη ἔφημερίδα «Τοβάρισιτς» ὑποχρεώθηκε ἡ ἴδια νά τό ὁμολογήσει αὐτό⁶³) καί πρόθυμα θά ἔκαναν συνασπισμό μέ τούς ἀριστεραύς. Οἱ καντέτικες ἔφημερίδες δέν παραχώρησαν μάταια μέ συγκίνηση καί χαρά τίς στήλες τους στούς σοσιαλδημοκράτες Μάρτοφ καί Τσερεβάνιν γιά συζήτηση τοῦ ζητήματος τοῦ συνασπισμοῦ τῶν σοσιαλδημοκρατῶν μέ τούς συνταγματικοδημοκράτες. Ἐμεῖς, βέβαια, δέν θά ξεχάσουμε ποτέ καί θά ἐξηγήσουμε στίς μάζες κατά τή διάρκεια τῆς ἐκλογικῆς καμπάνιας, ὅτι οἱ καντέτοι δέν ἐκπλήρωσαν τίς ὑποχρεώσεις τους στήν πρώτη Δούμα; ἔμπαιναν ἐμπόδιο στούς τρουντοβίκους, ἔπαιζαν τό κρυφτούλι μέ τό σύνταγμα κτλ. κτλ., φτάνοντας ὡς τήν ἀποσιώπηση τοῦ τετράπτυχου⁶⁴, ὡς τά νομοσχέδια κατέργων κ.ἄ.

Σέ συνέχεια ἔρχονται οἱ «τρουντοβίκοι». Τά κόμματα τοῦ τύπου αὐτοῦ, δηλαδή μικροαστικά καί κατ' ἐξοχήν ἀγροτικά, χωρίζονται στήν ἀκομματική «Ἐργασιακή ὁμάδα» (πού τελευταῖα ὀργάνωσε τό συνέδριό της), στούς ἐνέσους καί τούς ἐσέρους (τό ΠΠΣ — «σοσιαλιστικό κόμμα Πολωνίας» καί τά παρόμοια, ἀντιστοιχοῦν λίγο-πολύ στούς ἐσέρους). Κάπως συνεπεῖς καί ἀποφασιστικοί ἐπαναστάτες καί ρεπουμπλικάνοι εἶναι μόνο οἱ ἐσέροι. Οἱ ἐνέσοι εἶναι ὀπορτουμιστές πολύ χειρότεροι ἀπό τούς δικούς μας μενσεβίκους, μισοκαντέτοι, γιά νά ἀκριβολογήσουμε. Ἡ ἀκομματική «Ἐργασιακή ὁμάδα», ἴσως ἔχει μεγαλύτερη ἐπιρροή καί ἀπό τούς μέν καί ἀπό τούς δέ στήν ἀγροτική μάζα, εἶναι δύσκολο ὅμως νά καθορίσουμε τό βαθμό ἀποφασιστικότητας τοῦ δημοκρατισμοῦ της, ἄν καί οἱ ὀπαδοί της εἶναι ἀναμφισβήτητα πολύ πιά ἀριστεροί ἀπό τούς καντέτους καί ἀνήκουν, ἀπ' ὅτι φαίνεται, στήν ἐπαναστατική δημοκρατία.

Ἡ σοσιαλδημοκρατία εἶναι τό μοναδικό κόμμα πού θά κατέβει στίς ἐκλογές, παρά τίς γκρίνιες της, πειθαρχημένι, ὡς τό τέλος, πού ἔχει ἐντελῶς καθορισμένη καί αὐστηρά ταξική βάση καί πού ἔχει συνενώσει ὅλα τά σοσιαλδημοκρατικά κόμματα ὅλων τῶν λαῶν τῆς Ρωσίας.

Πῶς ὅμως νά κλείσουμε κοινό συνασπισμό μέ τούς τρουντοβίκους, ὅταν αὐτός ὁ τύπος κομμάτων ἔχει τή σύνθεση πού περιγρά-

ψαμε παραπάνω; Ποῦ εἶναι ἡ ἐγγύηση γιά τούς ἀκομματικούς τρουντοβίκους; Μπορεῖ ἄραγε τό κόμμα νά κάνει συνασπισμό μέ ἀκομματικούς; Ἐπίσης, ἄπό ποῦ ξέρουμε ὅτι οἱ κ.κ. Ἄλέξινσκι δέν θά γυρίσουν αὔριο ἀπό τούς ἐνέσους στούς καντέτους;

Εἶναι φανερό ὅτι μιά πραγματικά κομματική συμφωνία μέ τούς τρουντοβίκους δέν μπορεῖ νά γίνει. Εἶναι φανερό ὅτι σέ καμιά περίπτωση δέν μπορούμε νά βοηθᾶμε νά ἐνωθοῦν οἱ ὀπορτουμιστές λαϊκοί-σοσιαλιστές μέ τούς ἐπαναστάτες ἐσέρους, ἀλλά πρέπει νά τούς διασποῦμε καί νά τούς ἀντιπαραθέτουμε. Εἶναι φανερό ὅτι, ὅσο ὑπάρχει ἡ ἀκομματική Ἐργασιακή ὁμάδα, ἡ πλήρης αὐτοτέλεια μέ σκοπό νά ἐπιδρούμε πάνω τους μέ πνεῦμα ἀπόλυτα ἐπαναστατικό μᾶς συμφέρει ἀπό κάθε ἄποψη περισσότερο ἀπό τό νά δεσμευτοῦμε καί νά συγκαλύπτουμε τίς διαφορές ἀνάμεσα στούς μοναρχικούς καί στούς ρεπουμπλικάνους κτλ. Μιά τέτοια συγκάλυψη εἶναι ἀπόλυτα ἀπαράδεκτη γιά τούς σοσιαλδημοκράτες καί συνεπῶς μόνο γιά τό λόγο αὐτό πρέπει ν' ἀπορίψουμε κατηγορηματικά τούς συνασπισμούς, μιά καί ἡ σημερινή διάταξη τῶν κομμάτων ἐνώνει τούς ἀκομματικούς τρουντοβίκους, τούς λαϊκούς-σοσιαλιστές καί τούς σοσιαλιστές-ἐπαναστάτες.

Μποροῦν ἄραγε πραγματικά τά κόμματα αὐτά νά ἐνωθοῦν καί ἐνώνονται; Ἐπιπλέον, ἄναμφισβήτητα μποροῦν νά ἐνωθοῦν, γιατί ἔχουν τήν ἴδια μικροαστική ταξική βάση. Στήν πράξη ἔχουν ἐνωθεῖ στήν πρώτη Δούμα καί στίς ἐφημερίδες τῆς περιόδου τοῦ Ὀχτώβρη, καί στίς ἐφημερίδες τῆς περιόδου τῆς Δούμας, καί στίς ψηφοφορίες ἀνάμεσα στούς φοιτητές, (*si licet parva committere magnis* — ἂν μπορεῖ νά συγκριθεῖ τό μικρό μέ τό μεγάλο). Ἀλήθεια, αὐτό εἶναι ἕνα μικρό, μά χαρακτηριστικό, σέ σχέση μέ τά ἄλλα, σύμπτωμα ὅτι στίς ψηφοφορίες τῶν «αὐτόνομων» φοιτητῶν ἔρχονται συχνά ἀντιμέτωπα τρία ψηφοδέλτια: τῶν συνταγματικῶν-δημοκρατῶν, τοῦ συνασπισμοῦ τῶν τρουντοβίκων, ἐνέσων, ἐσέρων καί ΠΠΣ· καί τέλος τῶν σοσιαλδημοκρατῶν.

Ἐπίσης, ἡ ἀποψη τοῦ προλεταριάτου ἡ καθαρότητα τοῦ ταξικοῦ χωρισμοῦ τῶν κομμάτων σέ ὁμάδες στέκει πάνω ἀπ' ὅλα, καί ἡ ὠφέλεια τῆς αὐτοτελοῦς ἐπίδρασης πάνω στούς ἀκομματικούς (ἢ τούς ταλαντευόμενους ἀπό τούς λαϊκούς-σοσιαλιστές πρὸς τούς σοσιαλιστές-ἐπαναστάτες) τρουντοβίκους εἶναι ὀλοφάνερη σέ σύγκριση μέ τίς προσπάθειες γιά συμφωνία τοῦ κόμματος μέ τούς ἀκομματικούς. Τά στοιχεῖα πού ὑπάρχουν σχετικά μέ τά κόμματα ὀδηγοῦν ἀβίαστα στό συμ-

πέραςμα: καμιά ἀπολύτως συμφωνία στό κατώτερο στάδιο, στή ζύμωση μέσα στίς μάζες. Στά ἀνώτερα στάδια ὅλες οἱ προσπάθειες νά στραφοῦν στή συντριβή τῶν καντέτων κατά τήν κατανομή τῶν ἐδρῶν μέ ἐπιμέρους συμφωνία τῶν σοσιαλδημοκρατῶν καί τῶν τρουντοβίκων, στή συντριβή τῶν ἐνέσῶν μέ ἐπιμέρους συμφωνία τῶν σοσιαλδημοκρατῶν καί τῶν ἐσέρων.

Θά μᾶς προβληθεῖ ἡ ἀντίρρηση: ὅσο ἐσεῖς, ἀδιόρθωτοι οὐτοπιστές-μπολσεβίκοι, θά ὄνειροπολεῖτε νά συντρίψετε τούς καντέτους, θά σᾶς συντρίψουν ὅλους σας οἱ μαυροεκατονταρχίτες, γιατί διασπᾶτε τούς ψήφους! Ἐσδέκοι, τρουντοβίκοι καί καντέτοι μαζί ὅπωςδήποτε θά συντρίβατε κατακέφαλα τούς μαυροεκατονταρχίτες, δρώντας ὅμως χῶρια, μπορεῖτε νά προσφέρετε εὐκόλη νίκη στόν κοινό ἐχθρό. Ἄς ὑποθέσουμε ὅτι οἱ μαῦροι ἔχουν 26 ψήφους ἀπό τούς 100, οἱ τρουντοβίκοι καί οἱ καντέτοι ἀπό 25, οἱ ἐσδέκοι 24. Θά ἐκλεγεῖ ὁ μαυροεκατονταρχίτης, ἂν δέν γίνει συνασπισμός τῶν σοσιαλδημοκρατῶν, τῶν τρουντοβίκων καί τῶν συνταγματικῶν-δημοκρατῶν.

Τήν ἀντίρρηση αὕτη τήν παίρνουν συχνά στά σοβαρά καί πρέπει νά τήν ἐξετάσουμε μέ προσοχή. Μά γιά νά τήν ἐξετάσουμε πρέπει νά ἀναλύσουμε τό ὑπάρχον, δηλ. τό σημερινό, ρωσικό ἐκλογικό σύστημα.

IV

Οἱ ἐκλογές γιά τή Δούμα στή χώρα μας δέν εἶναι ἄμεσες, ἀλλά πολυσταδιακές. Κατά τίς πολυσταδιακές ἐκλογές ἡ διασπορά τῶν ψήφων εἶναι ἐπικίνδυνη μόνο στό κατώτερο στάδιο. Μόνο τότε, ὅταν στίς ἐκλογές κατεβαίνουν οἱ ἀπλοί ἐκλογεῖς δέν ξέρουμε πῶς θά μοιραστοῦν οἱ ψήφοι· μόνο κατά τή ζύμωση μέσα στίς μάζες ἐνεργοῦμε «στά τυφλά». Στά ἀνώτερα στάδια, κατά τίς ἐκλογές μέσω τῶν ἐκλεκτόρων, ἡ γενική μάχη ἔχει πιά τελειώσει, ἀπομένει ἡ κατανομή τῶν ἐδρῶν μέ βάση τήν ἰδιαίτερη συμφωνία τῶν κομμάτων, πού ξέρουν τόν ἀκριβή ἀριθμό τῶν ὑποψηφίων τους καί τῶν ψήφων τους.

Στήν κατώτερη βαθμίδα τῶν ἐκλογῶν γίνεται ἐκλογή τῶν ἐκλεκτόρων στίς πόλεις, ἐκλογή τῶν ἐκλεκτόρων στά χωριά καί ἐκλογή τῶν πληρεξουσίων στήν ἐργατική κουρία.

Στίς πόλεις ἐμφανιζόμαστε σέ κάθε ἐκλογική μονάδα (τμήμα κτλ.) μπροστά σέ μεγάλη μάζα ἐκλογέων. Κίνδυνος διασπορᾶς τῶν ψήφων ἀναμφισβήτητα ὑπάρχει. Εἶναι ἀναμφισβή-

τητο ὅτι στίς πόλεις οἱ μαυροεκατονταρχίτες ἐκλέκτορες μποροῦν ποῦ καί ποῦ νά ἐκλεγοῦν ἀποκλειστικά χάρη στήν ἔλλειψη «συνασπισμοῦ τῶν ἀριστερῶν», ἀποκλειστικά χάρη στό ὅτι οἱ ἐσδέκοι, ἄς ποῦμε γιά παράδειγμα, θά ἀποσπάσουν ἕνα μέρος τῶν ψήφων τοῦ καντέτου ὑποψηφίου. Στή Μόσχα, θυμᾶμαι, ὁ Γκουτσκόφ πήρε κάπου 900 ψήφους, οἱ καντέτοι περίπου 1400. Ἐφτανε νά ἀποσπάσει ὁ ἐσδέκος 501 ψήφους ἀπό τόν καντέτο καί ὁ Γκουτσκόφ θά ἔβγαινε νικητής. Καί δέν ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι τό μικροαστικό κοινό θά ὑπολογίσει αὐτόν τόν ἀπλό συνδυασμό, θά φοβᾶται τή διασπορά τῶν ψήφων, θά προτιμᾶ χάρη σ' αὐτό καί μόνο νά δίνει τήν ψήφο του ὑπέρ τοῦ πῶς μετριοπαθοῦς ἀπό τήν ἀντιπολίτευση. Θά ἔχουμε αὐτό πού στήν Ἀγγλία τό λένε «τριγωνικές» ἐκλογές, ὅπου ὁ μικροαστός τῆς πόλης δέν ψηφίζει τό σοσιαλιστή ἀπό φόβο μήν ἀφαιρέσει ψήφους ἀπό τό φιλελεύθερο καί δώσει ἔτσι τή νίκη στό συντηρητικό.

Τί μέσο μπορεῖ νά ἐφαρμοστεῖ ἐνάντια στόν κίνδυνο αὐτό; Μόνο ἕνα: συμφωνίες στό κατώτερο στάδιο, δηλ. κοινό ψηφοδέλτιο ἐκλεκτόρων, ὅπου ὁ ἀριθμός τῶν κομματικῶν ὑποψηφίων καθορίζεται μέ εἰδική συμφωνία ἀνάμεσα στά κόμματα πρὶν ἀρχίσει ἡ πάλη. Ὅλα τά κόμματα πού ἔκλεισαν τή συμφωνία καλοῦν τότε ὁλόκληρη τή μάζα τῶν ἐκλογέων νά ψηφίσουν ἀκριβῶς αὐτό καί μόνο τό κοινό ψηφοδέλτιο.

Ἄς ἐξετάσουμε τά ἐπιχειρήματα πού εἶναι ὑπέρ καί κατά τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ τρόπου αὐτοῦ.

Ἐπιχειρήματα ὑπέρ: ζύμωση μποροῦμε νά κάνουμε αὐστηρά κομματική. Οἱ σοσιαλδημοκράτες ἄς κριτικάρουν ὅσο θέλουν τούς καντέτους μπροστά στίς μάζες, μά μόνο νά προσθέτουν: κι' ὅμως οἱ καντέτοι εἶναι καλύτεροι ἀπ' τούς μαυροεκατονταρχίτες, γι' αὐτό καί συμφωνήσαμε πάνω σ' ἕνα κοινό ψηφοδέλτιο.

Ἐπιχειρήματα κατά: τό κοινό ψηφοδέλτιο θά ἀποτελεῖ χτυπητή ἀντίφαση σ' ὅλη τήν αὐτοτελή, ταξική πολιτική τῶν σοσιαλδημοκρατῶν. Συσταίνοντας στή μάζα ἕνα κοινό ψηφοδέλτιο καντέτων καί σοσιαλδημοκρατῶν, μπερδεύουμε ἀναπόφευκτα ὅσο δέν παίρνει ἄλλο τή σαφήνεια τῶν ταξικῶν καί πολιτικῶν ὀρίων. Ὑπονομεύουμε τή σημασία ἀρχῶν καί τή γενική ἐπαναστατική σημασία πού εχει ἡ καμπάνια μας, γιά νά κερδίσει μιά θεσοῦλα στή Δούμα ὁ φιλελεύθερος! Ὑποτάσσουμε τήν ταξική πολιτική στόν κοινοβουλευτισμό, ἀντί νά ὑποτάξουμε τόν κοινοβουλευτισμό στήν ταξική πολιτική. Ἀφαιροῦ-

με από τόν έαυτό μας τή δυνατότητα νά μετρήσουμε τίς δικές μας δυνάμεις. Χάνουμε αυτό πού είναι μόνιμο καί σταθερό σ' όλες τίς έκλογές: τήν ανάπτυξη τής συνείδησης καί τής συσπείρωσης του̃ σοσιαλιστικού̃ προλεταριάτου. Κερδίζουμε κάτι πού είναι παροδικό, συμβατικό κι' όχι σωστό: τήν ύπεροχή του̃ καντέτου απέναντι στον̃ όχτωβριστή.

Καί για ποιό λόγο διακινδυνεύουμε τή συνεπή δουλιά τής σοσιαλιστικής διαπαιδαγώγησης; Για νά αντιμετώπισουμε τόν κίνδυνο τῶν μαυροεκατονταρχιτῶν ύποψηφίων; Μά όλες οί πόλεις τής Ρωσίας δίνουν συνολικά 35 μόλις βουλευτικές έδρες στη Δούμα από τίς 524 (Πετρούπολη 6, Μόσχα 4, Βαρσοβία καί Τασκέντη από δύο, οί υπόλοιπες 21 πόλεις από μία). Συνεπῶς, οί πόλεις αυτές καθαυτές δέν μποροῦν σέ καμιά περίπτωση νά αλλάξουν κάπως οὐσιαστικά τή φυσιογνωμία τής Δούμας. Κι' έπειτα δέν είναι σωστό νά περιοριστοῦμε σ' ένα τυπικό λόγο ὅτι μπορεῖ νά έχουμε από ἀριθμητική ἄποψη διασπορά τῶν ψήφων. Πρέπει νά εξετάσουμε ἄν αυτό έχει ἀπό πολιτική ἄποψη μεγάλες πιθανότητες. Καί μία τέτοια εξέταση δείχνει ὅτι οί μαυροεκατονταρχίτες, ἀκόμη καί στίς έκλογές για τήν πρώτη Δούμα, ἦταν μία ἐλάχιστη μειοψηφία, ὅτι οί περιπτώσεις σάν τήν «περίπτωση Γκουτσκόφ» πού ἀναφέραμε πιό πάνω, ἀποτελοῦν ἐξαίρεση. Σύμφωνα μέ τά στοιχεῖα του̃ «Βέστνικ καντέτσκοϊ πάρτι»⁶⁵ (1906, 19/IV, τεῦχος 7ο), σέ 20 πόλεις πού ἔστειλαν 28 βουλευτές στη Δούμα, ἀπό τούς 1761 ἐκλέκτορες ἦταν: 1468 καντέτοι, 32 προοδευτικοί καί 25 ἀκομματικοί. Ὁχτωβριστές 128, του̃ ἐμποροβιομηχανικοῦ κόμματος 32 καί δεξιοί 76, δηλαδή συνολικά δεξιοί 236, κάτω ἀπό τά 15%. Σέ δέκα πόλεις δέν ἐκλέχτηκε οὔτε ἕνας ἐκλέκτορας ἀπό τούς δεξιούς, σέ 3 πόλεις όχι πάνω ἀπό 10 ἐκλέκτορες (σέ σύνολο 80) δεξιοί στην̃ κάθε μία. Είναι λοιπόν λογικό κάτω ἀπό τέτοιες συνθήκες νά παραιτηθοῦμε ἀπό τήν πάλη για δικούς μας, ταξικούς, ύποψηφίους ἐξαιτίας του̃ ύπερβολικοῦ φόβου μπροστά στους̃ μαυροεκατονταρχίτες; Καί, ἐκτός ἀπό τήν ἀστάθεια σέ ζητήματα ἀρχῶν, δέν θά πάσχει μία τέτοια πολιτική ἀπό μυωπία ἀκόμη καί ὅταν ἐξεταστεῖ ἀπό στενά πρακτική ἄποψη;

Καί ὁ συνασπισμός μέ τούς τρουντοβίκοις ἐνάντια στους̃ καντέτους; θά μάς προβληθεῖ ἡ ἀντίρρηση. Ἐμεῖς ὅμως έχουμε κιόλας δείξει τίς ἰδιομορφίες τῶν κομματικῶν σχέσεων ανάμεσα στους̃ τρουντοβίκοις, πού κάνουν ἕναν τέτοιο συνασπισμό ἀνεπιθύμητο καί ἄσκοπο. Στίς πόλεις, ὅπου ὁ ἐργατικός πληθυσμός είναι πιό πολύ συγκεντρωμένος, δέν πρέπει ποτέ, ἐφό-

σον δέν ὑπάρχει ἐξαιρετική ἀνάγκη, νά παραιτούμαστε ἀπό τήν ἀνάδειξη τελείως ἀνεξάρτητων σοσιαλδημοκρατῶν ὑποψηφίων. Καί τέτοια ἐξαιρετική ἀνάγκη δέν ὑπάρχει. Λίγο λιγότεροι ἢ λίγο περισσότεροι καντέτοι ἢ τρουντοβίκοι (ἰδιαίτερα τύπου ἐνέσων!) δέν ἔχει σοβαρή πολιτική σημασία, γιατί στήν καλύτερη περίπτωση ἡ ἴδια ἡ Δούμα μπορεῖ νά παίξει μόνο βοηθητικό, δευτερεύοντα ρόλο. Ἐπίσης ἀπό πολιτική ἄποψη ἀποφασιστική σημασία στόν καθορισμό τοῦ ἀποτελέσματος τῶν ἐκλογῶν γιά τή Δούμα ἔχει ἡ ἀγροτιά, ἔχουν οἱ συνελεύσεις τῶν ἐκλεκτόρων κατά κυβερνεῖα, κί ὄχι οἱ πόλεις*. Στίς συνελεύσεις ὅμως τῶν ἐκλεκτόρων κατά κυβερνεῖα ἐκεῖ θά πραγματοποιήσουμε τή γενική πολιτική συμμαχία μας μέ τούς τρουντοβίκοις ἐναντία στούς καντέτους καί καλύτερα καί ἀσφαλέστερα, χωρίς καμιά παραβίαση τῆς αὐστηρῆς προσήλωσης στίς ἀρχές, ἀπ' ὅ,τι στό κατώτερο στάδιο τῶν ἐκλογῶν στό χωριό: Καί τώρα περνᾶμε στίς ἐκλογές στά χωριά.

V

Στίς μεγάλες πόλεις, ὅπως εἶναι γνωστό, ἡ πολιτική ὀργανωτικότητα τῶν κομμάτων σάρωσε ἐδῶ κί ἐκεῖ ἕνα ἀπό τά στάδια τῶν ἐκλογῶν. Σύμφωνα μέ τό νόμο, οἱ ἐκλογές ἔπρεπε νά γίνουν σέ δύο στάδια. Στήν οὐσία οἱ ἐκλογές γίνονταν κάποτε ἄμεσες ἢ σχεδόν ἄμεσες, γιατί οἱ ἐκλογεῖς ἤξεραν καλά τό χαρακτήρα τῶν ἀντιμαχόμενων κομμάτων, ἤξεραν ἀκόμη σέ ὀρισμένες περιπτώσεις τά πρόσωπα πού ἕνα κόμμα σκόπευε νά βγάλει στή Δούμα. Στά χωριά, ἀντίθετα, τά στάδια ἦταν τόσο πολλά, ἡ πυκνότητα τῶν ἐκλογέων τόσο μικρή, τά ἐμπόδια γιά τήν ἀνοιχτή ἐμφάνιση τῶν κομμάτων τόσο τεράστια, πού οἱ

* Φυσικά, οἱ μικρές πόλεις ἐπιδροῦν ἐπίσης στή σύνθεση τῶν ἐκλογικῶν συνελεύσεων κατά κυβερνεῖα μέσω τῶν συνεδρίων τῶν πόλεων. Οἱ καντέτοι καί οἱ προοδευτικοί εἶχαν κί ἐδῶ πλήρη ὑπεροχή: λογουχάρη, ἀπό τούς 571 ἐκλέκτορες ἀπό τά συνέδρια τῶν πόλεων 424 ἦταν καντέτοι καί προοδευτικοί, 147 δεξιοί («Βέστνικ» καντέτσκοϊ πάρτι», 1906, τεῦχος 5ο, 28/III). Σέ μερικές πόλεις οἱ ταλαντεύσεις ἦταν, βέβαια, πολύ μεγάλες. Σέ μιά τέτοια κατάσταση θά πετυχαίναμε, ἴσως, σέ πάρα πολλές περιπτώσεις νά δώσουμε μόνοι μας τή μάχη μέ τούς καντέτους, χωρίς νά φοβούμαστε τό ἐνδεχόμενο διασπορᾶς τῶν ψήφων καί χωρίς νά ἐξαρτηθοῦμε ἀπό κανένα μή σοσιαλδημοκρατικό κόμμα. Γιά συνασπισμούς στό κατώτερο στάδιο τῶν ἐκλογῶν στήν ἐργατική κούρια κανεῖς, ἴσως, σοσιαλδημοκράτης, δέν πρόκειται οὔτε λόγο κᾶν νά κάνει στά σοβαρά. Ἐνάντια στήν ἐργατική μάζα εἶναι ἰδιαίτερα ἀπαραίτητη ἡ πλήρης αὐτοτέλεια τῶν σοσιαλδημοκρατῶν.

ἐκλογές γιά τήν πρώτη Δούμα γίνονταν, καί θά γίνουν καί γιά τή δεύτερη, ἐξαιρετικά «στά κρυφά». Μ' ἄλλα λόγια: ἐδῶ, πολύ συχνά, μάλιστα στίς περισσότερες περιπτώσεις, ἡ κομματική ζύμωση θά μιλάει γιά κόμματα γενικά, ἀποσιωπώντας σκόπιμα τά πρόσωπα, ἀπό τό φόβο τοῦ χωροφύλακα. Σκόπιμα θά κρύβονται οἱ ριζοσπάστες καί οἱ ἐπαναστάτες ἀγρότες (καί ὄχι μόνο οἱ ἀγρότες) πίσω ἀπό τόν τίτλο τοῦ ἀκομματικοῦ. Στίς ἐκλογές τῶν ἐκλεκτόρων τοῦ χωριοῦ θά κρίνει ἡ γνωριμιά μέ τόν ἄνθρωπο, ἡ ἐμπιστοσύνη στόν τάδε προσωπικά, ἡ συμπάθεια στά σοσιαλδημοκρατικά του λόγια. Ἐδῶ θά ἔχουμε ἕναν ἀσήμαντο ἀριθμό σοσιαλδημοκρατῶν πού νά στηρίζονται στήν τοπική κομματική ὀργάνωση. Ὅμως, σοσιαλδημοκράτες πού νά συγκεντρώνουν τή συμπάθεια τοῦ ντόπιου πληθυσμοῦ στά χωριά μποροῦν νά βρεθοῦν ἀσύγκριτα περισσότεροι, ἀπ' ὅ,τι θά μπορούσαμε νά φανταστοῦμε σύμφωνα μέ τά στοιχεῖα πού ἔχουμε γιά τούς πυρῆνες βάσης τοῦ κόμματός μας.

Οἱ μικροαστοί ρωμαντικοί, σάν τούς ἐνέσους, πού ὀνειροπολοῦν ἕνα νόμιμο σοσιαλιστικό κόμμα μέσα στό καθεστῶς πού ἔχουμε, δέν καταλαβαίνουν σέ ποιό βαθμό ἕνα συνωμοτικό κόμμα κερδίζει τήν ἐμπιστοσύνη καί τή συμπάθεια μέ τό συνεπές καί ξένο πρὸς κάθε συμβιβασμό μαχητικό του πνεῦμα καί ταυτόχρονα μέ τό ἀσύλληπτο τῆς ὀργάνωσῆς του πού ἐπιδραῖ στίς μάζες κάθε ἄλλο παρά μόνο διαμέσου τῶν κομματικῶν ἀνθρώπων. Τό πραγματικά ἐπαναστατικό, ἀτσαλωμένο στή φωτιά παράνομο κόμμα, πού συνήθισε τούς κ.κ. Πλέβε καί δέν τά χάνει μπροστά σέ κανενός εἴδους αὐστηρά μέτρα τῶν κ.κ. Στολίπιν, μπορεῖ νά ἀποδειχτεῖ στήν ἐποχή τοῦ ἐμφύλιου πολέμου ἱκανό γιά μιά πιά πλατιά ἐπίδραση στίς μάζες, παρά ἕνα ἄλλο νόμιμο κόμμα, ἔτοιμο νά ἀκολουθήσει «μέ παιδική ἀφέλεια» ἕναν «αὐστηρά συνταγματικό δρόμο».

Οἱ σοσιαλδημοκράτες πού ἀνήκουν στό κόμμα καί οἱ σοσιαλδημοκράτες πού δέν ἀνήκουν σ' αὐτό θά ἔχουν πολλές πιθανότητες ἐπιτυχίας στίς ἐκλογές τῶν ἐκλεκτόρων τοῦ χωριοῦ καί τῶν πληρεξουσίων. Γιά τήν ἐπιτυχία στά στάδια αὐτά τῶν ἐκλογῶν στό χωριό δέν θά ἔχει καθόλου σημασία ὁ συνασπισμός μέ τούς τρουντοβίκους ἢ ἕνα κοινό ψηφοδέλτιο. Ἐπίσης, ἀπό τή μιά μεριά, οἱ ἐκλογικές μονάδες ἐδῶ εἶναι πολύ μικρές. Ἐπίσης, ἀπό τήν ἄλλη μεριά, οἱ τρουντοβίκοι πού εἶναι πραγματικά κομματικοί ἢ πού ἔστω πλησιάζουν τούς κομματικούς, θά εἶναι πολύ σπάνιοι. Ἡ αὐστηρή κομματικότητα τῶν ἐσδέκων, ἡ ἀπόλυτη ὑποταγή τους στό κόμμα πού χρόνια καί χρόνια μόρε-

σε νά κρατιέται στήν παρανομία, φτάνοντας νά ἔχει μέχρι 100-150 χιλιάδες μέλη ὄλων τῶν ἐθνοτήτων καί πού ἀπό τά ἄκρα ἀριστερά κόμματα ἦταν τό μόνο κόμμα τό ὁποῖο παρουσίασε καί κομματική ὁμάδα στήν πρώτη Δούμα, αὐτή ἡ κομματικότητα θ' ἀποτελεῖ τεράστια σύσταση καί ἐγγύηση στά μάτια ὄλων ἐκείνων πού δέν φοβοῦνται τήν ἀποφασιστική πάλη, μά τή θέλουν μ' ὄλη τήν ψυχή τους, γιατί δέν ἔχουν καί τόση ἐμπιστοσύνη στίς ἴδιες τους τίς δυνάμεις, γιατί φοβοῦνται νά πάρουν τήν πρωτοβουλία στά χέρια τους, φοβοῦνται νά ἐμφανιστοῦν ἀνοιχτά. Τήν ἐπωφελή αὐτή πλευρά τῆς αὐστηρῆς, «παράνομης», κομματικότητας πρέπει νά τήν ἀξιοποιήσουμε μέ κάθε τρόπο καί δέν μᾶς συμφέρει καθόλου νά τήν ἐξασθενίσουμε ἔστω καί κατ' ἐλάχιστο μέ ὁποιονδήποτε μόνιμο συνασπισμό. Μοναδικός, ἐπίσης κομματικός καί ἐπίσης ἀποφασιστικός καί ἀδιάλλακτος ἐπαναστάτης ἀνταγωνιστής μας, θά μπορούσε νά εἶναι ἐδῶ μόνο οἱ ἐσέροι. Μά ὁ συνασπισμός μαζί τους στό *πρῶτο* στάδιο τῶν ἐκλογῶν στό χωριό θά μπορούσε νά γίνει πάνω στίς ἀρχές τῆς πραγματικῆς κομματικότητας μόνο σάν ἐξαίρεση: φτάνει νά φανταστεῖ κανεῖς ρεαλιστικά καί συγκεκριμένα τίς συνθῆκες τῶν ἐκλογῶν στό χωριό, γιά νά πειστεῖ γι' αὐτό*. Καί ὅσο οἱ ἀκομματικοί-ἐπαναστάτες ἀγρότες θά δροῦν, μή προσχωρώντας σκόπιμα σέ κανένα ἀπολύτως κόμμα, τόσο συμφερότερο θά εἶναι γιά μᾶς ἀπ' ὅλες τίς ἀπόψεις νά ἐπιδροῦμε πάνω τους στό πνεῦμα πού ἐπιθυμοῦμε: πρὸς τήν κατεύθυνση τῆς αὐστηρῆς κομματικότητας. Ἡ ἀκομματικότητα τῆς συμμαχίας, τῆς ζύμωσης δέν μπορεῖ νά δυσκολέψει τόν κομματικό ἐσδέκο, γιατί οἱ ἐπαναστάτες ἀγρότες ποτέ δέν θά θελήσουν νά τόν ἀποκλείσουν. "Ὅσο γιά τή συμμετοχή του σέ μιά ἀκομματική-ἐπαναστατική συμμαχία, αὐτό τοῦ τό ἐπιτρέπει εἰδικά ἡ ἀπόφαση τοῦ Ἐνωτικοῦ συνεδρίου πού μιᾶ γιά ὑποστήριξη τοῦ ἀγροτικοῦ κινήματος. "Ἔτσι, διατηρώντας τήν κομματικότητά μας, ὑπερασπίζοντάς την ὡς τό τέλος, ἀποκομίζοντας ἀπ' αὐτήν ὄλο τό τεράστιο ἠθικό καί πολιτικό κέρδος, μπορούμε ταυτόχρονα νά προσαρμοστοῦμε ἀπόλυτα στή δουλιὰ μέσα στό ἀκομματικό-ἐπαναστατικό

* Καί δέν εἶναι, βέβαια, τυχαῖο τό γεγονός ὅτι στήν πρώτη Δούμα οἱ ἐσέροι δέν μπόρεσαν καθόλου νά ἐμφανιστοῦν σάν κόμμα, μᾶλλον δέν μπόρεσαν, παρά δέν θέλησαν. Καί οἱ ἐσέροι τῆς Δούμας, ὅπως καί οἱ ἐσέροι τοῦ πανεπιστημίου τό βρῆκαν πιά συμφέρον νά κρυφτοῦν πίσω ἀπό τούς ἀκομματικούς τρουντοβίκους ἢ νά συνασπιστοῦν μαζί τους.

ἀγροτικό περιβάλλον, στίς ἀκομματικές ἐπαναστατικές ἐνώσεις, ὀμίλους, συνελεύσεις, νά προσαρμοστοῦμε στή δουλιὰ μέ τή βοήθεια ἀκομματικῶν-ἐπαναστατικῶν ἐπαφῶν κτλ. Ἀντί γιά ἓνα συνασπισμό μέ τούς ἐσέρους πού ἀγκαλιάζουν ὀργανωτικά μιά ἐντελῶς μηδαμινή μερίδα τῆς ἐπαναστατικῆς ἀγροτιᾶς, συνασπισμό πού θά περιορίζει καί θά δυσκολεύει τήν αὐστηρή μας κομματικότητα, χρησιμοποιοῦμε ἀκόμη πιά πλατιά καί ἀκόμη πιά ἐλεύθερα καί τήν κομματική μας θέση καί ὅλα τά πλεονεκτήματα τῆς δουλιᾶς μέσα στό κομματικό περιβάλλον τῶν «τρουντοβίκων».

Τό συμπέρασμα πού βγαίνει ἀπό δῶ εἶναι ὅτι στά κατώτερα στάδια τῆς ἐκλογικῆς καμπάνιας στά χωριά, δηλ. στίς ἐκλογές τῶν ἐκλεκτόρων καί τῶν πληρεξουσίων (κάποτε ἡ ἐκλογή τῶν πληρεξουσίων στήν πραγματικότητα περιορίζεται, μᾶλλον, στό ρόλο τοῦ πρώτου σταδίου τῶν ἐκλογῶν), δέν ἔχουμε ἀνάγκη ἀπό καμιά ἐκλογική συμφωνία. Τό ποσοστό τῶν πολιτικά ξεκαθαρισμένων ἀνθρώπων, τῶν κατάλληλων νά ἀναδειχτοῦν ὑποψήφιοι γιά ἐκλέκτορες καί πληρεξούσιοι, εἶναι τόσο μηδαμινό πού οἱ ἐσδέκοι, ἔχοντας κερδίσει τήν ἐμπιστοσύνη καί τό σεβασμό τῶν ἀγροτῶν (καί χωρίς τόν ὄρο αὐτό δέν μπορεῖ νά νοηθεῖ καμιά σοβαρή ὑποψηφιότητα), ἔχουν ὅλες τίς πιθανότητες νά βγοῦν σχεδόν ὅλοι τους ἐκλέκτορες καί πληρεξούσιοι, χωρίς νά ἔχουν ἀνάγκη ἀπό καμιά συμφωνία μέ ἄλλα κόμματα.

Καί στή συνέλευση τῶν πληρεξουσίων θά μπορούμε πιά νά στηριχτοῦμε πάνω στά ἀκριβῆ ἀποτελέσματα τῶν πρώτων ἐκλογικῶν μαχῶν πού ἔκριναν ὅλη τήν ὑπόθεση. Ἐδῶ, βέβαια, μπορούν καί πρέπει νά γίνονται... ὄχι συνασπισμοί, ὄχι στενές, ὄχι μόνιμες συμφωνίες, μά ἐπιμέρους συμφωνίες γιά τήν κατανομή τῶν ἐδρῶν. Ἐδῶ, καί ἀκόμη περισσότερο στίς συνελεύσεις τῶν ἐκλεκτόρων γιά τήν ἐκλογή τῶν βουλευτῶν τῆς Δούμας, πρέπει μαζί μέ τούς τρουντοβίκους νά συντρίψουμε τούς καντέτους, μαζί μέ τούς ἐσέρους νά συντρίψουμε τούς ἐνέσους κτλ.

VI

Κι' ἔτσι, ἡ ἐξέταση τοῦ ἰσχύοντος ἐκλογικοῦ συστήματος δείχνει ὅτι στίς πόλεις οἱ συνασπισμοί στά κατώτερα στάδια τῶν ἐκλογῶν εἶναι ιδιαίτερα ἀνεπιθύμητοι καί ὄχι ἀπαραίτη-

τοι. Στά χωριά στά κατώτερα στάδια (δηλ. κατά τίς έκλογές τῶν έκλεκτόρων καί τῶν πληρεξουσίων) οί συνασπισμοί καί ἀνεπιθύμητοι εἶναι καί ἐντελῶς ἄχρηστοι. Ἐποφασιστική πολιτική σημασία ἔχουν οί συνελεύσεις τῶν πληρεξουσίων κατά νομούς καί οί συνελεύσεις τῶν έκλεκτόρων κατά κυβερνεῖα. Ἐδῶ, δηλ. στά ἀνώτερα στάδια, οί ἐπιμέρους συμφωνίες εἶναι ἀπαραίτητες καί μπορεῖ νά γίνουν χωρίς τήν ἀνεπιθύμητη παραβίαση τῆς κομματικότητας, γιατί ἡ πάλη προστά στίς μάζες ἔχει τελειώσει, καμιά ἐκδήλωση προστά στό λαό γιά ἄμεση ἢ ἔμμεση ὑπεράσπιση (ἢ ἔστω καί ἀνοχή) τῆς ἀκομματικότητας δέν ἀπαιτεῖται γι' αὐτό, καί δέν κινδυνεύει ἀπ' αὐτό νά συσκοτιστεῖ οὔτε στό ἐλάχιστο ἡ αὐστηρά ταξική, ἀνεξάρτητη πολιτική τοῦ προλεταριάτου*.

Ἐξαναεξετάσουμε τώρα ἀπό τυπική, ἀριθμητική, ἄς ποῦμε, πλευρά, τί λογῆς θά εἶναι αὐτές οί ἐπιμέρους έκλογικές συμφωνίες στά ἀνώτερα στάδια.

Ἐξ πάρουμε σάν παράδειγμα τήν ἀναλογία σέ ποσοστά, δηλ. τήν κατανομή τῶν έκλεκτόρων (καί τῶν πληρεξουσίων πού ἀπό δῶ καί πέρα θά ὑπονοοῦνται) κατά κόμματα μέσα σέ κάθε ἑκατοντάδα έκλεκτόρων. Γιά νά νικήσει κανεῖς στίς συνελεύσεις τῶν έκλεκτόρων, πρέπει νά ἔχει γιά ἕναν ὀρισμένο ὑποψήφιο ὄχι λιγότερους ἀπό 51 ψήφους στούς 100. Ἐξ βγαίνει ὁ παρακάτω γενικός κανόνας τακτικῆς τῶν σοσιαλδημοκρατῶν έκλεκτόρων: πρέπει νά προσπαθήσουν νά τραβήξουν μέ τό μέρος τους τόσους ἀστοδημοκράτες ἐκλέκτορες, πού εἶναι πίο κοντά στή σοσιαλδημοκρατία ἢ πού εἶναι περισσότερο ἄξιοι ὑποστήριξης, ὥστε μαζί μ' αὐτούς νά νικήσουν τοὺς ἄλλους καί, συνεπῶς, νά βγάλουν ἐνμέρει σοσιαλδημοκράτες καί ἐνμέρει τοὺς καλύτερους ἀπ' τοὺς ἀστοδημοκράτες ἐκλέκτορες**.

* Ἐξίζει νά σημειώσουμε ὅτι καί στή δράση τῆς διεθνούς σοσιαλδημοκρατίας ὑπάρχουν παραδείγματα διάκρισης τῶν συμφωνιῶν στά κατώτερα καί ἀνώτερα στάδια. Στή Γαλλία οί έκλογές γερουσιαστῶν γίνονται σέ δύο στάδια: οί έκλογεῖς βγάζουν ἐκλέκτορες κατά διαμερίσματα (κυβερνεῖα), καί οί τελευταῖοι αὐτοί ἐκλέγουν τοὺς γερουσιαστες. Οἱ ἐπαναστάτες γάλλοι σοσιαλδημοκράτες, οἱ γκεντιστές⁶⁶ δέν ἀνέχτηκαν ποτέ καμιά συμφωνία, κανένα κοινό ψηφοδέλτιο στό κατώτερο στάδιο, δεχόμενοι ἐπιμέρους συμφωνίες στό ἀνώτερο στάδιο, δηλ. γιά τήν κατανομή τῶν ἐδρῶν στίς συνελεύσεις τῶν έκλεκτόρων τῶν διαμερισμάτων. Οἱ ὀπορτουμιστές, οἱ ζωρεμιστές⁶⁷, ἔκαναν συμφωνίες καί στό κατώτερο στάδιο.

** Γιά ἀπλούστευση προῦποθέτουμε μιά καθαρά κομματική καί ἀποκλειστικά κομματική κατανομή τῶν έκλεκτόρων. Στήν πραγματικότητα, βέβαια, θά παρουσιαστοῦν πολλοί ἀκομματικοί ἐκλέκτορες. Τό καθῆκον τοῦ σοσιαλδημοκράτη

Διασαφηνίζουμε τόν κανόνα αυτό μέ άπλά παραδείγματα. "Ας υποθέσουμε ότι μέσα σέ εκατό εκλέκτορες οί 49 είναι μαυροκατονταρχίτες, οί 40 καντέτοι, οί 11 έσδέκοι. Είναι άπαραίτητο νά γίνει μιά επιμέρους συμφωνία σοσιαλδημοκρατών και καντέτων γιά νά νικήσει όλόκληρο τό κοινό ψηφοδέλτιο τών υποψηφίων γιά τή Δούμα μέ βάση, φυσικά, τήν κατανομή τών έδρων στή Δούμα ανάλογα μέ τόν αριθμό τών εκλεκτόρων (δηλ. στό συγκεκριμένο παράδειγμα, τό ένα πέμπτο τών πληρεξουσίων γιά τή Δούμα από όλόκληρο τό κυβερνεϊο, άς ποϋμε τούς δυό στους δέκα, θά τούς επαιρναν οί σοσιαλδημοκράτες και τά τέσσερα πέμπτα, τούς οκτώ στους δέκα, οί καντέτοι). "Αν θά είναι 49 καντέτοι, 40 τρουντοβίκοι και 11 σοσιαλδημοκράτες, πρέπει νά επιδιώξουμε νά κλείσουμε συμφωνία μέ τούς τρουντοβίκους, γιά νά συντρίψουμε τούς καντέτους και νά κερδίσουμε τό ένα πέμπτο τών πληρεξουσίων έμεις και τά τέσσερα πέμπτα οί τρουντοβίκοι. Σέ μιά τέτοια περίπτωση θά είχαμε μιά θαυμάσια δυνατότητα νά ελέγξουμε τή συνέπεια και τήν αποφασιστικότητα του δημοκρατισμού τών τρουντοβίκων: θά δεχτοϋν άραγε νά ξεκόψουν όλοκληρωτικά από τούς καντέτους και νά τούς συντρίψουν μαζί μέ τούς εκλέκτορες του εργατικού κόμματος ή θά θελήσουν «νά σώσουν» αυτόν ή εκείνον τόν καντέτο, ή ακόμη θά θελήσουν, ίσως, νά κάνουν συνασπισμό όχι μέ τούς σοσιαλδημοκράτες, αλλά μέ τούς καντέτους; Έδω θά μπορέσουμε και θά είμαστε υποχρεωμένοι νά αποδείξουμε και νά δείξουμε στήν πράξη σ' όλόκληρο τό λαό, ως ποιο βαθμό τουτοι ή εκείνοι οί μικροαστοί τείνουν προς τή μοναρχική αστική τάξη ή προς τό επαναστατικό προλεταριάτο.

Στό τελευταίο παράδειγμα οί τρουντοβίκοι έχουν άμεσο συμφέρον νά συνασπιστοϋν μέ τούς σοσιαλδημοκράτες, και όχι μέ τούς καντέτους, γιατί έτσι παίρνουν τά 4/5, ενω στή δεύτερη περίπτωση παίρνουν μόνο τά 4/9 του συνολικού αριθμού τών πληρεξουσίων. Γι' αυτό ακόμη πιο ενδιαφέρουσες θά ήταν οί αντίστροφες περιπτώσεις: 11 συνταγματικοί δημοκράτες (καντέτοι), 40 τρουντοβίκοι, 49 σοσιαλδημοκράτες. Σέ μιά τέ-

εκλέκτορα στήν περίπτωση αυτή είναι νά κατορθώσει νά ξεκαθαρίσει όσο μπορεί περισσότερο τήν πολιτική φυσιογνωμία όλων, ιδιαίτερα τών αστοδημοκρατών εκλεκτόρων, και νά μπορέσει νά συμπήξει τήν «άριστερή πλειοψηφία» από τούς σοσιαλδημοκράτες και τούς πιο επιθυμητούς γιά τή σοσιαλδημοκρατία αστούς υποψηφίους. Σχετικά μέ τά βασικά γνωρίσματα γιά τό διαχωρισμό τών κομματικων τάσεων θά μιλήσουμε παρακάτω.

τοια περίπτωση τό άμεσο συμφέρον θά έσπρωχνε τούς τρουντοβίκους σέ συνασπισμό μέ τούς καντέτους: τότε, θά λέγανε, «έμεΐς» θά πάρουμε περισσότερες θεσοϋλες στή Δούμα γιά τόν έαυτό μας. Ένω ή βασισμένη σέ άρχές πίστη στό δημοκρατισμό καί στά συμφέροντα τών πραγματικά εργαζομένων μαζών θά άπαιτούσε αναντίρρητα συνασπισμό μέ τούς σοσιαλδημοκράτες, έστω καί άν αυτό στοίχιζε μερικές θεσοϋλες στή Δούμα. Οί εκπρόσωποι του προλεταριάτου πρέπει νά υπολογίζουν προσεκτικά όλες αυτές καί άλλες παρόμοιες περιπτώσεις, εξηγώντας καί στους εκλέκτορες καί σ' όλόκληρο τό λαό (τά άποτελέσματα τών συμφωνιών στίς συνελεύσεις τών πληρεξουσίων καί τών εκλεκτόρων είναι άπαραίτητο νά δημοσιεύονται καί νά γίνονται γνωστά σέ όλους) τή θεμελιακή σημασία τής εκλογικής αυτής αριθμητικής.

Σέ συνέχεια, στό τελευταίο παράδειγμα βλέπουμε μιά περίπτωση, όπου καί τό άμεσο συμφέρον καί λόγοι άρχών σπρώχνουν τούς έσδέκους νά διασπάσουν τούς τρουντοβίκους. "Αν ανάμεσά τους υπάρχουν, άς υποθέσουμε, δυό άπόλυτα κομματικοί έσέροι, όφείλουμε νά κατευθύνουμε όλες μας τίς προσπάθειες νά τούς πάρουμε μαζί μας καί νά συντρίψουμε μέ τούς 51 ψήφους όλους τούς καντέτους καί όλους τούς υπόλοιπους λιγότερο επαναστατικούς, τρουντοβίκους. "Αν από τούς τρουντοβίκους οί 2 είναι έσέροι καί οί 38 ένέσοι, θά μάς δοθεΐ ή δυνατότητα νά έλέγξουμε τήν άφοσίωση τών έσέρων στά συμφέροντα του δημοκρατισμού καί στά συμφέροντα τών εργαζομένων μαζών: υπέρ τών ρεπουμπλικάνων-δημοκρατών, θά λέγαμε, κι' ένάντια στους ένέσους πού δέχονται τή μοναρχία, — υπέρ τής δήμευσης τής τσιφλικάδικης γής κι' ένάντια στους ένέσους πού δέχονται τήν έξαγορά, — υπέρ τών όπαδών του έξοπλισμού όλόκληρου του λαού κι' ένάντια στους ένέσους πού δέχονται τό μόνιμο στρατό. Καί θά βλέπαμε ποιόν θά προτιμούσαν οί έσέροι: τούς σοσιαλκαντέτους* ή τούς σοσιαλδημοκράτες.

"Ετσι φτάσαμε στή βασική πολιτική πλευρά καί σημασία τής εκλογικής αυτής αριθμητικής. Τό χρέος μας έδω είναι νά άν-

* "Ετσι ονόμασε τούς ένέσους ή «Σοζνάτελναγια Ρωσία»⁶⁸. Μέ τήν ευκαιρία. Τό πρώτο καί τό δεύτερο τεϋχος τής συλλογής αυτής μάς προξένησαν μεγάλη ικανοποίηση. Οί κ.κ. Τσερνόφ, Βαντίμοφ κλπ. χτυπούν θαυμάσια καί τόν Πεσεχόνοφ καί τόν Τάγκ-ίν. "Ιδιαίτερα πετυχημένη είναι ή ανασκευή του Τάγκ-ίν από τήν άποψη τής θεωρίας τής εμπορευματικής παραγωγής, πού εξελίσσεται μέσω του καπιταλισμού σέ σοσιαλισμό.

τι παραθέσουμε στό κυνήγι γιά θεσοῦλες μίαν ἀπόλυτα σταθερή καί συνεπή ὑπεράσπιση τῆς ἄποψης τοῦ σοσιαλιστικοῦ προλεταριάτου καί τῶν συμφερόντων τῆς πλήρους νίκης τῆς ἀστικοδημοκρατικῆς μας ἐπανάστασης. Σέ καμιά περίπτωση καί μέ κανένα πρόσχημα δέν πρέπει οἱ σοσιαλδημοκράτες πληρεξούσιοι καί ἐκλέκτορες μας νά ἀποσιωποῦν τοὺς σοσιαλιστικούς σκοπούς μας, τήν αὐστηρά ταξική θέση μας, σάν προλεταριακοῦ κόμματος. Μά δέν φτάνει ἡ ἀπλή ἐπανάληψη τῆς λέξης «ταξικός», γιά νά ἀποδείξουμε τό ρόλο τοῦ προλεταριάτου σάν πρωτοπορίας στήν τωρινή ἐπανάσταση. Δέν φτάνει νά ἐκθέσουμε τή σοσιαλιστική μας διδασκαλία καί τή γενική θεωρία τοῦ μαρξισμοῦ, γιά νά ἀποδείξουμε τόν πρωτοπόρο ρόλο τοῦ προλεταριάτου. Γι' αὐτό τό πράγμα πρέπει ἀκόμη νά ξέρουμε νά δείχνουμε στήν πράξη, ὅταν ἐξετάζουμε τά φλέγοντα ζητήματα τῆς τωρινῆς ἐπανάστασης, ὅτι τά μέλη τοῦ ἐργατικοῦ κόμματος ὑπερασπίζουν συνεπέστερα ἀπ' ὄλους, σωστότερα ἀπ' ὄλους, αποφασιστικότερα ἀπ' ὄλους, ἐπιδεξιότερα ἀπ' ὄλους τά συμφέροντα αὐτῆς τῆς ἐπανάστασης, τά συμφέροντα τῆς πλήρους νίκης της. Αὐτό δέν εἶναι εὐκόλο καθῆκον, καί βασική καί κύρια ὑποχρέωση τοῦ κάθε σοσιαλδημοκράτη, πού τραβάει γιά τήν ἐκλογική καμπάνια, εἶναι νά προτοιμάζεται γιά τό καθῆκον αὐτό.

Ἐο διαχωρισμός τῶν κομμάτων καί τῶν κομματικῶν ἀποχρώσεων στίς συνελεύσεις τῶν πληρεξουσίων, τῶν ἐκλεκτόρων (καθώς καί σ' ὅλη τήν ἐκλογική καμπάνια, αὐτό εἶναι αὐτονόητο) θά εἶναι μικρή μά ὄχι ἀνώφελη πρακτική δουλιὰ. Στή δουλιὰ αὐτή, ἀνάμεσα στά ἄλλα, ἡ ζωὴ θά βάλει σέ δοκιμασία πολλά ἐπίμαχα ζητήματα, πού συγκινοῦν τό Σοσιαλδημοκρατικό ἐργατικό κόμμα. Ἡ δεξιά του πτέρυγα, ἀρχίζοντας ἀπό τοὺς ἄκρους ὀπορτουμιστές τοῦ «Νάσε Ντιέλο» καί καταλήγοντας στοὺς μετριοπαθεῖς ὀπορτουμιστές τῆς ἐφημερίδας «Σοτσιάλ-Ντεμοκράτ», σβύνει καί διαστρεβλώνει σέ ὄλους τοὺς τόνους τή διαφορά τρουντοβίκων καί καντέτων, χωρίς νά ἀντιλαμβάνεται, ὅπως φαίνεται, καί ἓνα καινούργιο, πολύ σπουδαῖο φαινόμενο: τό χωρισμό τῶν τρουντοβίκων σέ λαϊκοὺς-σοσιαλιστές, σέ σοσιαλιστές-ἐπαναστάτες καί σ' αὐτοὺς πού δείχνουν ροπή πρὸς τοὺς πρώτους ἢ πρὸς τοὺς δεύτερους. Βέβαια, ἡ ἱστορία τῆς πρώτης Δούμας καί τῆς διάλυσής της ἔδωσε κιόλας ντοκουμενταρισμένα στοιχεῖα, πού ἐπιβάλλουν ἀναντίρρητα νά γίνεται διάκριση τῶν καντέτων ἀπό τοὺς τρουντοβίκους, στοιχεῖα πού ἀποδείχνουν ὅτι ὁ δημοκρατισμός τῶν τε-

λευταίων αὐτῶν εἶναι πῖο συνεπής καί πῖο ἀποφασιστικός. Ἡ ἐκλογική καμπάνια ἐνόψει τῆς δεύτερης Δούμας πρέπει νά τό ἀποδείξει αὐτό καί νά τό δείξει ἀκόμη παραστατικότερα, ἀκριβέστερα, πληρέστερα, πλατύτερα. Ἡ ἴδια ἢ ἐκλογική καμπάνια θά διδάξει τούς σοσιαλδημοκράτες, ὅπως προσπαθήσαμε νά τό δείξουμε μέ παραδείγματα, νά κάνουν σωστό διαχωρισμό ἀνάμεσα σέ τοῦτα ἢ ἐκεῖνα τά ἀστικοδημοκρατικά κόμματα καί θά ἀνατρέψει στήν πράξη ἢ, σωστότερα, θά παραμερίσει τή βαθιά λαθεμένη γνώμη πού θεωρεῖ τούς καντέτους κύριους ἢ ἔστω καί σοβαροῦς ἐκπρόσωπους τῆς ἀστικῆς μας δημοκρατίας γενικά.

Θά σημειώσουμε ἀκόμη ὅτι στήν ἐκλογική καμπάνια γενικά καί στό ζήτημα τῆς σύναψης στά ἀνώτερα στάδια ἐκλογικῶν συμφωνιῶν οἱ σοσιαλδημοκράτες πρέπει νά ξέρουν νά μιλοῦν ἀπλά καί καθαρά σέ γλώσσα προσιτή στίς μάζες, ἐξοστρακίζοντας ἀποφασιστικά τό βαρῦ πυροβολικό τῶν σοφῶν ὄρων, τῶν ξένων λέξεων, τῶν ἀποστηθισμένων, ἔτοιμων, μά ἀκατάληπτων ἀκόμη γιά τίς μάζες καί ἄγνωστων σ' αὐτές συνθημάτων, ὀρισμῶν, συμπερασμάτων. Πρέπει νά εἶναι ἱκανοί χωρίς παχιά λόγια, χωρίς φωνές, μέ γεγονότα καί ἀριθμούς στά χέρια νά κάνουν κατανοητά τά ζητήματα τοῦ σοσιαλισμοῦ καί τά ζητήματα τῆς τωρινῆς ρωσικῆς ἐπανάστασης.

Ἐδῶ θά προβληθοῦν μόνα τους τά δύο βασικά ζητήματα τῆς ἐπανάστασης αὐτῆς: τό ζήτημα τῆς ἐλευθερίας καί τό ζήτημα τῆς γῆς. Σ' αὐτά τά θεμελιακά ζητήματα πού συγκινοῦν ὀλόκληρη τή μάζα πρέπει νά συγκεντρώσουμε καί τήν καθαρά σοσιαλιστική προπαγάνδα — τή διαφορά ἀνάμεσα στήν ἄποψη τοῦ μικρονοικοκύρη καί στήν ἄποψη τοῦ προλεταριάτου, — καί τό διαχωρισμό τῶν κομμάτων πού παλεύουν γιά νά ἀποκτήσουν ἐπιρροή στό λαό. Οἱ μαυροεκατονταρχίτες, ὡς καί τούς ὀχτωβριστές, εἶναι ἐνάντια στήν ἐλευθερία, ἐνάντια στήν παραχώρηση τῆς γῆς στό λαό. Θέλουν νά σταματήσουν τήν ἐπανάσταση μέ τή βία, τήν ἐξαγορά, τήν ἀπάτη. Ἡ φιλελεύθερη-μοναρχική ἀστική τάξη, (οἱ καντέτοι), ἐπιδιώκει ἐπίσης νά σταματήσει τήν ἐπανάσταση μέ μιά σειρά παραχωρήσεις. Δέν θέλει νά δώσει στό λαό οὔτε πλήρη ἐλευθερία, οὔτε ὅλη τή γῆ. Θέλει νά διατηρήσει τήν τσιφλικάδικη γαιοκτησία μέ τήν ἐξαγορά καί τήν ὀργάνωση τοπικῶν ἐπιτροπῶν γῆς ὄχι μέ βάση τήν καθολική, ἄμεση, ἴση καί μυστική ψηφοφορία. Οἱ τρουντοβίκοι, — δηλαδή ἡ μικροαστική τάξη, ἰδιαίτερα ἡ ἀγροτική, — θέλουν νά πετύχουν καί παραχώρηση ὅλης τῆς γῆς καί πλήρη

ἐλευθερία, μά δέν βαδίζουν πρὸς τό σκοπό αὐτό σταθερά, συνειδητά, σίγουρα, ταλαντεύονται ἀνάμεσα στόν ὀπορτουισμό τῶν σοσιαλκαντέτων (λαϊκῶν-σοσιαλιστῶν), πού δικαιολογοῦν τήν ἡγεμονία τῆς φιλελεύθερης ἀστικής τάξης πάνω στήν ἀγροτιά, πού ἀνάγουν τήν ἡγεμονία αὐτή σέ θεωρία, καί ἀνάμεσα στόν οὐτοπισμό τοῦ ἐξισωτισμοῦ, πού εἶναι δῆθεν ἐφικτός στίς συνθήκες τῆς ἐμπορευματικῆς παραγωγῆς. Ἡ σοσιαλδημοκρατία πρέπει νά ἀκολουθεῖ μέ συνέπεια τήν ἀποψη τοῦ προλεταριάτου, καθαρίζοντας τήν ἐπαναστατική αὐτεπίγνωση τῆς ἀγροτιάς ἀπό τόν ὀπορτουισμό τῶν ἐνέσων καί ἀπό τόν οὐτοπισμό πού συσκοτίζει τά πραγματικά ζωτικά καθήκοντα τῆς τωρινῆς ἐπανάστασης. Καί ἡ ἐργατική τάξη, ὅπως καί ὀλόκληρος ὁ λαός, μόνο μέ τήν πλήρη νίκη τῆς ἐπανάστασης μποροῦν πραγματικά, γρήγορα, τολμηρά, ἐλεύθερα καί πλατιά νά καταπιαστοῦν μέ τή λύση τοῦ βασικοῦ προβλήματος ὅλης τῆς πολιτισμένης ἀνθρωπότητας: τήν ἀπελευθέρωση τῆς ἐργασίας ἀπό τό ζυγό τοῦ κεφαλαίου.

Καί στό ζήτημα τῶν μέσων πάλης θά δώσουμε ἐπίσης προσοχή στή διάρκεια τῆς ἐκλογικῆς καμπάνιας καί κατά τή σύναψη τῶν ἐπιμέρους συμφωνιῶν ἀνάμεσα στά κόμματα. Θά ἐξηγοῦμε, τί εἶναι ἡ συντακτική συνέλευση καί γιατί οἱ καντέτοι τή φοβοῦνται. Θά ρωτήσουμε τοὺς φιλελεύθερους ἀστούς, τοὺς καντέτους, τί μέτρα σκοπεύουν νά ὑποστηρίξουν καί νά ἐφαρμόσουν μόνοι τους στήν πράξη, γιά νά μή μπορεῖ κανείς νά μεταχειριστεῖ τοὺς λαϊκοὺς ἀντιπροσώπους μέ τόν τρόπο πού «μεταχειρίστηκαν» τοὺς βουλευτές τῆς «πρώτης συνόδου». Θά θυμίσουμε στοὺς καντέτους καί θά ἐξηγήσουμε σ' ὅσο τό δυνατό πλατύτερη μάζα τήν αἰσχρή προδοτική τους στάση ἀπέναντι στίς ὀχτωβριανές-δεκεμβριανές μορφές πάλης τοῦ περασμένου χρόνου. Θά ρωτᾶμε ὅλους τοὺς ὑποψήφιους, ὅποιοι κι' ἂν εἶναι, ἂν σκοπεύουν νά ὑποτάξουν ὀλοκληρωτικά ὅλη τους τή δράση μέσα στή Δούμα στά συμφέροντα τῆς πάλης ἔξω ἀπό τή Δούμα, στά συμφέροντα τοῦ πλατιοῦ λαϊκοῦ κινήματος γιά γῆ καί γιά ἐλευθερία. Πρέπει νά χρησιμοποιήσουμε τήν ἐκλογική καμπάνια γιά τήν ὀργάνωση τῆς ἐπανάστασης, δηλαδή γιά τήν ὀργάνωση τοῦ προλεταριάτου καί τῶν πραγματικά ἐπαναστατικῶν στοιχείων τῆς ἀστικής δημοκρατίας.

Αὐτό εἶναι τό θετικό περιεχόμενο, πού πρέπει νά προσπαθήσουμε νά μπάσουμε σ' ὀλόκληρη τήν ἐκλογική καμπάνια καί ἰδίως στό ζήτημα τῆς σύναψης τῶν ἐπιμέρους συμφωνιῶν μέ τά ἄλλα κόμματα.

VII

Συνοψίζουμε.

Ἐφετηρία τῆς γενικῆς ἐκλογικῆς τακτικῆς τῆς σοσιαλδημοκρατίας πρέπει νά εἶναι ἡ πλήρης αὐτοτέλεια τοῦ ταξικοῦ κόμματος τοῦ ἐπαναστατικοῦ προλεταριάτου.

Ἐποχωρήσεις ἀπό τή γενική αὐτή θέση μποροῦν νά γίνουν μόνο σέ ἐξαιρετική ἀνάγκη καί μέ εἰδικά περιοριστικούς ὄρους.

Οἱ ἰδιομορφίες τοῦ ρωσικοῦ ἐκλογικοῦ συστήματος καί τῶν πολιτικῶν παρατάξεων ἀνάμεσα στήν ἐπικρατέστερη μάζα τοῦ πληθυσμοῦ, τήν ἀγροτιά, δέν δημιουργοῦν αὐτή τήν ἐξαιρετική ἀνάγκη στά κατώτερα στάδια τῆς ἐκλογικῆς καμπάνιας, δηλ. στίς ἐκλογές τῶν ἐκλεκτόρων στίς μεγάλες πόλεις, τῶν ἐκλεκτόρων καί τῶν πληρεξουσίων στά χωριά. Στίς μεγάλες πόλεις δέν ὑπάρχει ἡ ἀνάγκη αὐτή, γιατί ἐδῶ ἡ σπουδαιότητα τῶν ἐκλογῶν δέν βρίσκεται καθόλου στόν ἀριθμό τῶν βουλευτῶν πού θά βγοῦν στή Δούμα, ἀλλά στήν ἐμφάνιση τῶν σοσιαλδημοκρατῶν μπροστά στά πιά πλατιά, στά πιά συγκεντρωμένα, «στά πιά σοσιαλδημοκρατικά» ἀπό τήν ὅλη τους θέση στρώματα τοῦ πληθυσμοῦ.

Στά χωριά ἡ πολιτική καθυστέρηση τῆς μάζας, ἡ πολιτική ἀμορφία της, ἡ διασπορά, ἡ ἀραιότητα τοῦ πληθυσμοῦ καί οἱ ἐξωτερικές συνθήκες τῶν ἐκλογῶν προκαλοῦν μιά ἰδιαίτερη ἀνάπτυξη τῶν ἀκομματικῶν (καί τῶν ἀκομματικῶν-ἐπαναστατικῶν) ὀργανώσεων, ἐνώσεων, ὁμίλων, συγκεντρώσεων, ἀπόψεων, τάσεων. Κάτω ἀπό τέτοιες συνθήκες οἱ συνασπισμοί στά κατώτερα στάδια δέν χρειάζονται καθόλου. Ἡ αὐστηρή κομματικότητα τῶν σοσιαλδημοκρατῶν εἶναι ἀπ' ὅλες τίς ἀπόψεις ἡ πιά σωστή καί ἡ πιά σκόπιμη.

Ἡ γενική θέση γιά τήν ἀνάγκη τῆς συμμαχίας τοῦ προλεταριάτου μέ τήν ἐπαναστατική ἀγροτιά ὀδηγεῖ, ἔτσι, στήν ἀναγνώριση τῆς ἀνάγκης μόνο τῶν ἐπιμέρους συμφωνιῶν (κατά τό πρότυπο: μέ τούς τρουντοβίκους ἐναντία στούς καντέτους) στά ἀνώτερα στάδια τοῦ ἐκλογικοῦ συστήματος, δηλ. στίς συνελεύσεις τῶν πληρεξουσίων καί τῶν ἐκλεκτόρων. Οἱ ἰδιομορφίες τῶν πολιτικῶν ὑποδιαίρέσεων στίς γραμμές τῶν τρουντοβίκων συνηγοροῦν γιά μιά τέτοια ἀκριβῶς λύση τοῦ ζητήματος.

Σ' ὅλες αὐτές τίς ἐπιμέρους συμφωνίες οἱ σοσιαλδημοκράτες πρέπει νά κάνουν αὐστηρή διάκριση τῶν ἀστικοδημοκρατικῶν κομμάτων καί τῶν μεταξύ τους ἀποχρώσεων μέ βάση τό

βαθμό συνέπειας και άποφασιστικότητας του δημοκρατισμού τους.

Ίδεολογικό-πολιτικό περιεχόμενο της εκλογικής καμπάνιας και των επιμέρους συμφωνιών θά είναι ή εξήγηση της διδασκαλίας του σοσιαλισμού και των αυτοτελών συνθημάτων των σοσιαλδημοκρατών στην τωρινή επανάσταση, τόσο από την άποψη των καθηκόντων της, όσο και στό ζήτημα των δρόμων και των μέσων εκπλήρωσης των καθηκόντων αυτών.

Η προσούρα αυτή γράφτηκε πριν βγει τό πέμπτο φύλλο της έφημερίδας «Σοτσιάλ-Ντεμοκράτ». Μέχρι τό φύλλο αυτό τό Κόμμα μας είχε κάθε λόγο νά έλπίζει ότι ή ΚΕ του Κόμματός μας δέν έγκρίνει σέ καμιά περίπτωση τίς άπαράδεκτες για τους σοσιαλιστές συμφωνίες μέ τά άστικά κόμματα στό πρώτο στάδιο. Είμαστε υποχρεωμένοι νά σκεπτόμαστε έτσι, γιατί ένας τόσο έγκυρος μενσεβίκος, όπως ο σ. Λ. Μάρτοφ, τάχθηκε άποφασιστικά ενάντια σέ κάθε συμφωνία στό πρώτο στάδιο, τάχθηκε όχι μόνο στην «Τοβάριστς», μά και στό γράμμα του πού ή ΚΕ έστειλε στις οργανώσεις σχετικά μέ τό ζήτημα της προετοιμασίας για την εκλογική καμπάνια.

Τώρα φάνηκε ότι ή ΚΕ μας στράφηκε προς τον Τσερεβάνιν ή τουλάχιστο ταλαντεύτηκε. Τό κύριο άρθρο του 5ου φύλλου της έφημερίδας «Σοτσιάλ-Ντεμοκράτ» επιτρέπει τους συνασπισμούς στό πρώτο στάδιο, χωρίς μάλιστα νά ξεκαθαρίζει μέ ακρίβεια, μέ ποιά συγκεκριμένα άστικά κόμματα! Τό σημερινό (31 του Ήχτώβρη) γράμμα του Πλεχάνοφ, πού μετακόμισε στην καντέτικη έφημερίδα «Τοβάριστς», για νά υπερασπίσει τό συνασπισμό μέ τους καντέτους, δείχνει σ' όλους κάτω από την επίδραση ποιανού ταλαντεύτηκε ή ΚΕ. Και ο Πλεχάνοφ προμαντεύει, κατά τή συνήθειά του, σαν την Πυθία' διαλαλεί τίς πιό χιλιοειπωμένες κοινοτοπίες' παρακάμπει έντελώς τά ταξικά καθήκοντα του σοσιαλιστικού προλεταριάτου (ίσως από φιλοφροσύνη προς την άστική έφημερίδα πού τον φιλοξένησε) και δέν δοκιμάζει ούτε νά άγγίξει τά συγκεκριμένα στοιχεία και επιχειρήματα.

Είναι δυνατό νά σταθει τό «ξεφωνητό» αυτό από τή Γενεύη άρκετό για νά κατρακυλήσει ή ΚΕ από τον Μάρτοφ...στον Τσερεβάνιν;

Είναι δυνατό ή απόφαση του Ένωτικού συνεδρίου, πού απαγορεύει κάθε συμφωνία μέ τά αστικά κόμματα, νά παραβιαστεί από τήν ΚΕ, ή όποία εκλέχτηκε στό συνέδριο;

Πολύ μεγάλος κίνδυνος απειλεί τήν ένότητα τής εκλογικῆς καμπάνιας τῶν σοσιαλδημοκρατῶν.

Τό σοσιαλιστικό εργατικό κόμμα τό απειλοῦν οί συμφωνίες στό πρώτο στάδιο μέ τά αστικά κόμματα, συμφωνίες πού αποσυνθέτουν τό κόμμα καί χαντακῶνουν τήν υπόθεση τής ταξικῆς αὐτοτέλειας τοῦ προλεταριάτου.

Ἄς συσπειρωθοῦν λοιπόν ὅλοι οί ἐπαναστάτες σοσιαλδημοκράτες καί ἄς κηρύξουν ἀμείλικτο πόλεμο ἐνάντια στήν ὀπορτουριστική σύγχυση καί ταλάντευση!

Η ΔΕΥΤΕΡΗ ΣΥΝΔΙΑΣΚΕΨΗ ΤΟΥ ΣΔΕΚΡ
(«ΠΡΩΤΗ ΠΑΝΡΩΣΙΚΗ»)⁶⁹

3-7 (16-20) ΤΟΥ ΝΟΕΜΒΡΗ 1906

·
Ἡ « Ἰδιαίτερη γνώμη» δημοσιεύτηκε
στὶς 23 τοῦ Νοέμβρη 1906 στὴν ἔφη-
μερίδα «Προλετάρη», ἀρ. φύλ. 8

Ἡ εἰσήγηση καὶ οἱ ὁμιλίαι πρω-
τοδημοσιεύονται ἀπὸ τὰ πρακτικά·
ἡ « Ἰδιαίτερη γνώμη» ἀπὸ τὸ
κείμενο τῆς ἔφημερίδας.

1

ΕΙΣΗΓΗΣΗ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΕΚΛΟΓΙΚΗ ΚΑΜΠΑΝΙΑ
ΓΙΑ ΤΗ ΙΙ ΚΡΑΤΙΚΗ ΔΟΥΜΑ
4(17) ΤΟΥ ΝΟΕΜΒΡΗ

Ἐπίλυση τῶν Ἐπιτροπῶν Πετρούπολης καί Μόσχας,
τῆς ΣΔΠ καί τῶν λεττονῶν⁷⁰

1. Ἀναγκαστήκαμε νά δεχτοῦμε τόν ἀγῶνα στό πεδίο τῆς καμπάνιας γιά τή Δούμα μόνο ἐξαιτίας τῆς προδοτικῆς ἀστικῆς τάξης.

2. Βάση τῆς ἐκλογικῆς μας καμπάνιας πρέπει νά εἶναι ἡ ἀντιπαράθεση τῆς ἐπαναστατικῆς στήν «εἰρηνική» πάλη, νά ἀποδείξουμε πόσο ἐπικίνδυνη εἶναι ἡ ἡγεμονία τῶν καντέτων στό ἀπελευθερωτικό κίνημα. Ἐπίλυση δῶ βγαίνει τό ἐρώτημα: ἐπιτρέπεται ὁ συνασπισμός μέ τούς καντέτους (ἡ συμφωνία στό πρῶτο στάδιο);

3. Στό πρῶτο στάδιο ἡ σοσιαλδημοκρατία πρέπει, κατά γενικό κανόνα, νά κατεβαίνει ἀνεξάρτητη. Ἐπιτρέπονται σάν ἐξαίρεση οἱ συμφωνίες στό πρῶτο στάδιο μέ τά κόμματα πού ἀποδέχονται τή συντακτική συνέλευση, τήν ἔνοπλη ἐξέγερση κτλ· στό δεύτερο στάδιο οἱ συμφωνίες ἔχουν τεχνικό χαρακτήρα, μόνο γιά τήν ἀναλογική κατανομή τῶν πληρεξουσίων. Τό πιό ἐπικίνδυνο πράγμα εἶναι νά λέμε στίς μάζες: Ψηφίστε μαζί μας ὑπέρ τῶν συμβιβαστῶν. Ὁ Κρουσεβάν δέν εἶναι ἐπικίνδυνος, ἐπειδή κάθεται στή Δούμα, ἀλλά ἐπειδή ἀποτελεῖ ἕνα κομμάτι τῆς μαυροεκατονταρχίτικης ὀργάνωσης πού ὑποστηρίζει τήν κυβέρνηση. Ἐσεῖς γιά ὀρισμένες μικρές παραχωρήσεις ὑποστηρίζετε τήν ἡγεμονία τῶν καντέτων καί παραβιάζετε ὅλη μας τή γραμμή ἀρχῶν (ὁ Καύκασος, ἡ Μόσχα, ἡ Πετρού-

πολη, ή Πολωνία δέν θέλουν συμφωνίες). "Αν βγοῦν οί μαυρο-εκατονταρχίτες, ή Δούμα θά εἶναι μόνο πίο σκληρή. Γιατί πιστεύετε ὅτι θά φταῖνε οί σοσιαλδημοκράτες καί ὄχι οί καντέτοι στήν περίπτωση πού μοιραστοῦν οί ψῆφοι καί βγοῦν οί μαυροεκατονταρχίτες;

2

ΤΕΛΙΚΟΣ ΛΟΓΟΣ ΠΑΝΩ ΣΤΗΝ ΕΙΣΗΓΗΣΗ ΣΧΕΤΙΚΑ
 ΜΕ ΤΗΝ ΕΚΛΟΓΙΚΗ ΚΑΜΠΑΝΙΑ
 ΓΙΑ ΤΗ ΙΙ ΚΡΑΤΙΚΗ ΔΟΥΜΑ
 4(17) ΤΟΥ ΝΟΕΜΒΡΗ

Συμφωνία στίς ἐκλογές σημαίνει συνασπισμός (do ut des* ἐ-
 σεῖς λέτε στίς μάζες). Ἐμεῖς λέμε: μέ τήν ἐπαναστατική ἀστι-
 κή τάξη πηγαίνουμε κάποτε, μά μέ τήν ὀπορτουλιστική καί
 προδοτική ποτέ. Ἡ ἐκλογική καμπάνια θά γίνει μέσα σέ 2 πε-
 ριθώρια: 400 καντέτοι+100 σοσιαλδημοκράτες (μέ συμφωνία)
 καί 200 μαυροεκατονταρχίτες+250 καντέτοι+20 ἢ 50 σοσιαλδη-
 μοκράτες (χωρίς συμφωνίες). Τό νά παριστάνεις τό συνήγορο
 καί τόν ἀντίπαλο σημαίνει ὅτι χτυπᾷς τή θέση σου. Μέ τίς συμ-
 φωνίες θά τσακιστοῦν οἱ μαυροεκατονταρχίτες, θά τσακιστοῦν
 ὅμως (ἠθικά) καί οἱ σοσιαλδημοκράτες.

* — σοῦ δίνω γιά νά μοῦ δώσεις. Ἡ Σύντ.

3

ΟΜΙΛΙΑ ΚΑΤΑ ΤΗ ΣΥΖΗΤΗΣΗ ΤΗΣ ΜΕΝΣΕΒΙΚΙΚΗΣ
ΕΚΛΟΓΙΚΗΣ ΠΛΑΤΦΟΡΜΑΣ
6(19) ΤΟΥ ΝΟΕΜΒΡΗ

Τώρα μόλις είπα ὅτι στήν πλατφόρμα ὑπάρχει ἀντιπαράθεση τῶν ἐπαναστατικῶν μεθόδων στίς εἰρηνικές καί τίποτε ἄλλο, τό ὑπόλοιπο δέν ἱκανοποιεῖ. Δέν γίνεται λόγος κατά τί διαφέρουν οἱ σοσιαλδημοκράτες ἀπό τίς ἄλλες ὁμάδες τῶν «ἐργαζομένων» (ἐσέρων), ὅπως γίνεται στή διακήρυξη τῆς σοσιαλδημοκρατικῆς ὁμάδας τῆς Δούμας ⁷¹. Δέν ὑπάρχει ἀντιπαράθεση τοῦ ἐπιστημονικοῦ σοσιαλισμοῦ στό χυδαῖο.

Δέν ἀναφέρεται ὅτι πρέπει νά ξεχωρίζει ἡ θέση τοῦ προλεταριάτου ἀπό τή θέση τοῦ μικρονοικοκύρη. Ἡ πλατφόρμα δέν ὑπερασπίζει τό συνασπισμό, ὅμως αὐτή εἶναι συνασπισμός, γιατί μπορεῖ νά τήν ὑπογράψει κι' ὁ μικροαστός. Ἐμεῖς δέν μποροῦμε νά ἀγνοοῦμε στήν πλατφόρμα τά ἄλλα κόμματα, ἐδῶ ὅμως δέν ὑπάρχει τίποτε γι' αὐτά, ὑπάρχει μόνο ἡ ἀόριστη διατύπωση: «πιό ἀποφασιστικοί» κτλ.

4

ΟΜΙΛΙΕΣ ΠΑΝΩ ΣΤΟ ΖΗΤΗΜΑ
ΤΗΣ ΣΥΓΚΛΗΣΗΣ ΤΟΥ «ΕΡΓΑΤΙΚΟΥ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ»
7(20) ΤΟΥ ΝΟΕΜΒΡΗ

1

‘Ο Λένιν ἐπιμένει ὅτι τό ζήτημα τοῦ «ἐργατικοῦ συνεδρίου» εἶναι ζωτικό καί πρέπει νά συζητηθεῖ!

2

‘Ο Λένιν ἀναφέρει ὅτι δημοσιεύτηκαν γράμματα τοῦ Πλεχάνοφ, τοῦ Μάρτοφ καί ἄλλων στόν ἀστικό τύπο, ὅτι ὁ Κοστρόφ, λχ., δέν ὑπόβαλε στήν ὁμάδα τῆς Δούμας πρόταση μέ τό αἶτημα σχηματισμοῦ καντέτικης κυβέρνησης (πρόταση πού προερχόταν ἀπό τήν ΚΕ) κι’ ἔτσι παραβίασε τήν κομματική πειθαρχία, καί καλά ἔκανε. Μέ τή ζύμωση γιά τό «ἐργατικό συνέδριο» μᾶς βάζουν ἐμπόδια στή δράση τοῦ κόμματος. Ἔχουμε ὄργανο τῆς ΚΕ, δέν ἔχουμε ὅμως Κεντρικό ὄργανο. Γιατί; Λεφτά ὑπάρχουν, τό ὄργανο τῆς ΚΕ βγαίνει κανονικά, ὅμως δέν ὑπάρχει ὀργάνωση καί γι’ αὐτό δέν ὑπάρχει ΚΟ.

5

**ΙΔΙΑΙΤΕΡΗ ΓΝΩΜΗ, ΠΟΥ ΥΠΟΒΛΗΘΗΚΕ
ΣΤΗΝ ΠΑΝΡΩΣΙΚΗ ΣΥΝΔΙΑΣΚΕΨΗ ΤΟΥ ΣΔΕΚΡ
ΕΞΟΝΟΜΑΤΟΣ ΤΩΝ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΩΝ ΤΗΣ ΣΟΣΙΑΛΔΗ-
ΜΟΚΡΑΤΙΑΣ ΤΗΣ ΠΟΛΩΝΙΑΣ, ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ
ΤΗΣ ΛΕΤΤΟΝΙΑΣ, ΤΗΣ ΠΕΤΡΟΥΠΟΛΗΣ, ΤΗΣ ΜΟΣΧΑΣ,
ΤΗΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ
ΚΑΙ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΤΟΥ ΒΟΛΓΑ**

Οί αντιπρόσωποι τῆς Μπούντ ὑπόβαλαν στή συνδιάσκεψη ἀπόφαση πού ἐπαναλαμβάνει σχεδόν ἐξολοκλήρου τήν ἀπόφαση τοῦ VII συνεδρίου τῆς Μπούντ καί διατυπώνει τήν ἱστορική σημασία τῆς ἀποχῆς ἀπό τή Δούμα⁷². Οἱ αντιπρόσωποι τῆς συνδιάσκεψης πού ὑπογράφουν παρακάτω ἔκαναν ἀποχή, ὅταν ψηφίστηκε ἡ ἀπόφαση αὐτή, γιά τούς ἐξῆς λόγους: Δέν εἶναι σωστό καί οὔτε δυνατό νά ξεχωρίζουμε τό ζήτημα, γιατί πᾶμε στή Δούμα ἀπό τό ζήτημα, πῶς πᾶμε ἐκεῖ. Ἡ ἀναγνώριση τῆς ὀρθότητος τῆς ἀποχῆς σημαίνει πῶς ὁ βασικός χαρακτήρας τῆς τακτικῆς μας κατά τή σημερινή συμμετοχή μας στίς ἐκλογές παραμένει πέρα γιά πέρα ὁ ἴδιος, πού ἦταν καί κατά τό μποῦκοτάρισμα τῆς πρώτης Δούμας. Νά παραδεχόμαστε ὅτι ἡ καντέτικη πλειοψηφία τῆς πρώτης Δούμας ἐμπόδισε τή δράση τῶν ἐπαναστατικῶν στοιχείων καί ταυτόχρονα νά ἐγκρίνουμε τίς συμφωνίες τῶν καντέτων καί τῶν σοσιαλδημοκρατῶν στό πρῶτο στάδιο τῶν ἐκλογῶν σημαίνει πῶς χτυπᾶμε τίς γενικές μας θέσεις μέ τήν πρακτική πολιτική μας. Νά παραδεχόμαστε καί νά ὑποστηρίζουμε τήν ἡγεμονία τῶν καντέτων κατά τή ζύμωση μπροστά στίς μάζες, κατεβαίνοντας μέ κοινά ψηφοδέλτια, καί ὕστερα νά κατακρίνουμε τήν ἡγεμονία αὐτή σέ εἰδική συμπληρωματική ἀπόφαση, σημαίνει πῶς δυσφημοῦμε μέ τό χει-

ρότερο τρόπο ὅλη τήν τακτική μας καί ὅλες τίς ἀρχές τῆς ἐπαναστατικῆς σοσιαλδημοκρατίας. Γιά τούς λόγους αὐτούς ὑποβάλλουμε μπροστά σ' ὅλο τό Σοσιαλδημοκρατικό ἐργατικό κόμμα τῆς Ρωσίας τήν παρακάτω ιδιαίτερη γνώμη.

« Ἡ τακτική τῆς ἀποχῆς ἀπό τήν Κρατική δούμα, πού συνέβαλε στό νά ἐκτιμήσουν σωστά οἱ λαϊκές μάζες ὅτι τό ἴδρυμα αὐτό δέν εἶχε στά χέρια του ἐξουσία καί δέν ἔπαιζε αὐτοτελή ρόλο, βρῆκε τήν πλήρη δικαίωσή της στήν κωμωδία τῆς νομοθετικῆς δράσης τῆς Κρατικῆς δούμας καί στή διάλυσή της.

Ἡ ἀντεπαναστατική ὅμως στάση τῆς ἀστικῆς τάξης καί ἡ συμβιβαστική τακτική τοῦ ρωσικοῦ φιλελευθερισμοῦ ἐμπόδισαν τήν ἄμεση ἐπιτυχία τῆς ἀποχῆς καί ἀνάγκασαν τό προλεταριάτο νά δεχτεῖ τόν ἀγῶνα ἐνάντια στήν τσιφλικάδικη καί στήν ἀστική ἀντεπανάσταση ἀκόμη καί στό πεδίο τῆς καμπάνιας γιά τή Δούμα.

Τόν ἀγῶνα αὐτόν ἔξω ἀπό τή Δούμα καί μέσα στήν ἴδια τή Δούμα ἡ σοσιαλδημοκρατία πρέπει νά τόν διεξάγει μέ σκοπό τήν ἀνάπτυξη τῆς ταξικῆς συνείδησης τοῦ προλεταριάτου, τό παραπέρα ξεσκέπασμα μπροστά σ' ὀλόκληρο τό λαό τῶν συνταγματικῶν αὐταπατῶν καί τήν ἀνάπτυξη τῆς ἐπανάστασης.

Λόγω τῆς κατάστασης αὐτῆς καί γιά τό σκοπό πού τονίσαμε τό Σοσιαλδημοκρατικό ἐργατικό κόμμα τῆς Ρωσίας πρέπει νά πάρει πιά δραστήριο μέρος στήν τωρινή καμπάνια γιά τή Δούμα.

Τά βασικά καθήκοντα τῆς σοσιαλδημοκρατικῆς καμπάνιας γιά τίς ἐκλογές καί τή Δούμα εἶναι, πρῶτο, νά ἐξηγήσει στό λαό ὅτι ἡ Δούμα εἶναι ἐντελῶς ἀκατάλληλη, σάν μέσο πραγματοποίησης τῶν διεκδικήσεων τοῦ προλεταριάτου καί τῆς ἐπαναστατικῆς μικροαστικῆς τάξης, ιδιαίτερα τῆς ἀγροτιᾶς. Δεύτερο, νά ἐξηγήσει στό λαό ὅτι εἶναι ἀδύνατο νά πραγματοποιηθεῖ τό αἶτημα τῆς πολιτικῆς ἐλευθερίας μέ κοινοβουλευτικό δρόμο, ὅσο ἡ πραγματική ἐξουσία παραμένει στά χέρια τῆς τσαρικῆς κυβέρνησης, νά ἐξηγήσει τήν ἀνάγκη τῆς ἐνοπλῆς ἐξέγερσης, τῆς προσωρινῆς ἐπαναστατικῆς κυβέρνησης καί τῆς συντακτικῆς συνέλευσης μέ βάση τήν καθολική, ἄμεση, ἴση καί μυστική ψηφοφορία. Τρίτο, νά ὑποβάλλει σέ κριτική τήν πρώτη Δούμα καί νά ἐξηγήσει τή χρεωκοπία τοῦ ρωσικοῦ φιλελευθερισμοῦ καί ιδιαίτερα, νά ἐξηγήσει πόσο ἐπικίνδυνο καί καταστρεπτικό θά ἦταν γιά τήν ὑπόθεση τῆς ἐπανάστασης, ἂν τό φιλελεύθερο-μοναρχικό κόμμα τῶν καντέ-

των ἀναλάβαινε πρωτεύοντα καί καθοδηγητικό ρόλο στό ἀπελευθερωτικό κίνημα.

Ἡ σοσιαλδημοκρατία, σάν ταξικό κόμμα τοῦ προλεταριάτου, πρέπει νά παραμένει σ' ὅλη τή διάρκεια τῆς καμπάνιας γιά τίς ἐκλογές καί τή Δούμα ἀπόλυτα αὐτοτελής, χωρίς νά συγχωνεύει κι' ἐδῶ σέ καμιά περίπτωση οὔτε τά συνθήματά της, οὔτε τήν τακτική της μέ κανένα ἄλλο ἀντιπολιτευτικό ἢ ἐπαναστατικό κόμμα.

Γι' αὐτό στό πρῶτο στάδιο τῆς ἐκλογικῆς καμπάνιας, δηλ. μπροστά στίς μάζες, ἡ σοσιαλδημοκρατία πρέπει κατά γενικό κανόνα νά κατεβαίνει ἐντελῶς ἀνεξάρτητη καί νά προτείνει μόνο κομματικούς ὑποψήφιους.

Ἐξαιρέσεις ἀπό τόν κανόνα αὐτό ἐπιτρέπονται μόνο σέ περιπτώσεις ἐξαιρετικῆς ἀνάγκης καί μόνο μέ κόμματα πού ἀποδέχονται πέρα γιά πέρα τά βασικά συνθήματα τῆς ἄμεσης πολιτικῆς μας πάλης, δηλ. πού ἀναγνωρίζουν τήν ἀνάγκη τῆς ἔνοπλης ἐξέγερσης καί παλεύουν γιά τή λαοκρατική δημοκρατία. Συνάμα, οἱ συμφωνίες αὐτές μποροῦν νά φτάσουν μόνο μέχρι τήν ὑποβολή κοινοῦ ψηφοδελτίου, χωρίς νά περιορίζουν καθόλου τήν αὐτοτέλεια τῆς πολιτικῆς ζύμωσης τῆς σοσιαλδημοκρατίας.

Στήν ἐργατική κουρία τό σοσιαλδημοκρατικό κόμμα κατεβαίνει ἐντελῶς ἀνεξάρτητο, χωρίς νά κάνει συμφωνίες μέ κανένα ἄλλο κόμμα.

Στά ἀνώτερα στάδια τῶν ἐκλογῶν, δηλ. στίς συνελεύσεις τῶν ἐκλεκτόρων στίς πόλεις, τῶν πληρεξουσίων καί τῶν ἐκλεκτόρων στά χωριά ἐπιτρέπονται οἱ ἐπιμέρους συμφωνίες ἀποκλειστικά γιά τήν κατανομή τῶν ἐδρῶν, ἀνάλογα μέ τόν ἀριθμό τῶν ψήφων τῶν κομμάτων πού κάνουν τή συμφωνία. Παράλληλα ἡ σοσιαλδημοκρατία ξεχωρίζει, ἀπό τήν ἄποψη τῆς δημοκρατικῆς συνέπειας καί ἀποφασιστικότητας, τούς παρακάτω βασικούς τύπους ἀστικῶν κομμάτων: α) σοσιαλιστές-ἐπαναστάτες, σοσιαλιστικό κόμμα τῆς Πολωνίας καί τά ὅμοια μ' αὐτά ρεπουμπλικάνικα κόμματα*· β) λαϊκοί-σοσιαλιστές καί τρουντοβίκοι παρόμοιου τύπου**· γ) καντέτοι».

* Ἐδῶ ἀνήκουν, ἴσως, καί οἱ σ.σ. (σιωνιστές-σοσιαλιστές)⁷³.

** Ἐδῶ ἀνήκουν, ἴσως, μερικοί ἑβραῖοι δημοκράτες. Γιά τά ζητήματα αὐτά δέν εἴμαστε ἀρμόδιοι νά κρίνουμε, δίχως τούς ἑβραίους σοσιαλδημοκράτες.

ΣΧΕΔΙΟ ΕΚΚΛΗΣΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΕΚΛΟΓΕΙΣ

Σύντροφοι ἐργάτες καί ὅλοι ἐσεῖς οἱ πολίτες τῆς Ρωσίας! Πλησιάζουν οἱ ἐκλογές τῆς Κρατικῆς δούμας. Τό κόμμα τῆς ἐργατικῆς τάξης, ἡ σοσιαλδημοκρατία, σᾶς καλεῖ ὅλους νά πάρετε μέρος στίς ἐκλογές, γιά νά συμβάλετε στή συσπείρωση τῶν δυνάμεων, πού εἶναι ἱκανές νά παλέψουν πραγματικά γιά τήν ἐλευθερία.

Οἱ λαϊκές μάζες στήν ἐπανάστασή μας παλεύουν ἐνάντια στήν κυριαρχία τῆς γραφειοκρατικῆς ὑπαλληλοκρατίας καί τῆς ἀστυνομίας, τῶν τσιφλικάδων καί τῶν καπιταλιστῶν, καί πρίν ἀπ' ὅλα ἐνάντια στήν ἀπολυταρχική τσαρική κυβέρνηση. Οἱ μάζες παλεύουν γιά γῆ καί ἐλευθερία, γιά τήν ἀνατροπή τῆς συμμορίας τῶν πογκρομιστῶν καί τῶν δημίων, πού στίς διεκδικήσεις ἑκατομμυρίων καί δεκάδων ἑκατομμυρίων ἀπαντᾶ μέ τήν ἐξαγορά συνειδήσεων, τήν ἀπάτη, τήν κτηνώδη βία, τίς φυλακές καί τά ἔκτακτα στρατοδικεῖα.

Μέ τήν ἀπεργία τοῦ Ὀχτώβρη τοῦ 1905 οἱ ἐργάτες ὅλης τῆς Ρωσίας ἀπόσπασαν μέ τή δύναμή τους ἀπό τόν τσάρο τήν ὑπόσχεση νά δώσει ἐλευθερία καί νομοθετικά δικαιώματα στή Δούμα. Ἡ τσαρική κυβέρνηση ἀθέτησε τίς ὑποσχέσεις αὐτές. Ὁ ἐκλογικός νόμος κουτσούρεψε τά δικαιώματα τῶν ἀγροτῶν καί τῶν ἐργατῶν πρὸς ὄφελος τῶν τσιφλικάδων καί τῶν καπιταλιστῶν. Τά δικαιώματα τῆς ἴδιας τῆς Δούμας σχεδόν ἐκμηδενίστηκαν. Μά κι' αὐτό δέν εἶναι τό κυριότερο. Τό κυριότερο εἶναι ὅτι ὅλες οἱ ἐλευθερίες καί τά δικαιώματα ἔμειναν ἕνα ἀπλό χαρτί, γιατί ἡ πραγματική ἐξουσία, ἡ πραγματική δύναμη ἐξακολουθοῦσε νά παραμένει ὀλοκληρωτικά στά χέρια τῆς τσαρικῆς κυβέρνησης. Καμιᾶ Δούμα δέν μπορεῖ καί δέν πρόκειται νά δώσει γῆ καί ἐλευθερία στό λαό, ὅσο ἡ πραγματική ἐξουσία θά βρίσκεται στά χέρια τῶν πογκρομιστῶν καί τῶν δημίων τῆς ἐλευθερίας.

Νά γιατί οί επαναστάτες εργάτες μαζί μέ τήν πλειοψηφία τῶν συνειδητῶν ἀγωνιστῶν τῆς ἐλευθερίας ἀπό τά ἄλλα στρώματα τοῦ λαοῦ μποῦκοτάρησαν τή Δούμα. Ἡ ἀποχή ἀπό τή Δούμα ἦταν προσπάθεια νά ἀφαιρέσουμε ἀπό τούς πογκρομιστές τήν ὑπόθεση τῆς σύγκλησης τῶν λαϊκῶν ἀντιπροσώπων. Ἡ ἀποχή ἀπό τή Δούμα ἦταν προειδοποίηση γιά τό λαό νά μήν πιστεύει στά ἀπλά χαρτιά, ἦταν κάλεσμα στόν ἀγώνα γιά τήν πραγματική ἐξουσία. Ἡ ἀποχή δέν πέτυχε, γιατί τήν ὑπόθεση τῆς ἐλευθερίας τήν πρόδοσε ἡ φιλελεύθερη ἀστική τάξη. Τό κόμμα τῆς «λαϊκῆς» ἐλευθερίας, οί καντέτοι, τό κόμμα αὐτό τῶν φιλελεύθερων τσιφλικάδων καί τῶν «φωτισμένων» ἀστῶν φαφλατάδων γύρισε τίς πλάτες στήν ἡρωϊκή πάλη τοῦ προλεταριάτου, ἀποκάλεσε παραφροσύνη τήν ἐξέγερση τῶν ἀγροτῶν καί τῆς καλύτερης μερίδας τοῦ στρατοῦ καί πῆρε μέρος στίς ἐκλογές πού τίς ὀργάνωσαν οί πογκρομιστές. Ἐξαιτίας τῆς προδοσίας τῆς καντέτικης ἀστικῆς τάξης ὅλος ὁ λαός εἶναι ἀναγκασμένος νά πάρει προσωρινά ὑπόψη του τούς νόμους καί τίς ἐκλογές πού οί πογκρομιστές ὀργάνωσαν, οί πογκρομιστές τίς νόθευσαν, οί πογκρομιστές τίς μετέτρεψαν σέ χλευασμό τοῦ λαοῦ.

Παίρνοντας, ὅμως, τώρα μέρος στίς ἐκλογές, μπορούμε καί πρέπει ν' ἀνοίξουμε τά μάτια τοῦ λαοῦ νά δεῖ τήν ἀνάγκη τῆς πάλης γιά τήν ἐξουσία, νά δεῖ ὅτι εἶναι μάταιο τό παιχνίδι τῶν καντέτων μέ τό σύνταγμα. Πολίτες ὅλης τῆς Ρωσίας! Σκεφτεῖτε τό δίδαγμα πού μᾶς ἔδωσε ἡ πρώτη Δούμα!

Οἱ ἀγωνιστές γιά τήν ἐλευθερία καί γιά τήν παραχώρηση γῆς στούς ἀγρότες ἐξοντώθηκαν, στάλθηκαν στήν ἐξορία, κλείστηκαν στίς φυλακές. Ἡ πλειοψηφία στή Δούμα ἀνήκε στούς καντέτους. Οἱ φιλελεύθεροι αὐτοί ἀστοί φοβοῦνταν τήν πάλη, φοβοῦνταν τό λαό, περιορίζονταν σέ λόγους καί ὑπομνήματα, καλοῦσαν σέ καρτερική ἀναμονή, ἐπεδίωκαν συμφωνία, συναλλαγή μέ τήν κυβέρνηση τῶν πογκρομιστῶν. Καί ὁ τσάρος, βλέποντας ὅτι μπροστά του δέν βρίσκονται ἀγωνιστές, ἀλλά προσκυνημένοι ἀστοί, τούς πέταξε ἔξω ἀπό τή Δούμα, γιατί ἔβγαζαν ἀνεπιθύμητους λόγους.

Ἐργάτες, ἀγρότες καί ὅλοι οἱ ἐργαζόμενοι! Μήν ξεχνᾶτε τό μεγάλο αὐτό δίδαγμα! Θυμηθεῖτε πώς, ὅταν τό φθινόπωρο τοῦ 1905 ἐπικεφαλῆς τοῦ ἀγωνιζόμενου λαοῦ βρίσκονταν οἱ επαναστάτες εργάτες, ὅταν στήν ἀπεργία τῶν ἐργατῶν, στήν ἐξέγερση τῶν ἐργατῶν συνενώθηκαν οἱ ἐξεγέρσεις τῶν ἀγροτῶν καί τῶν συνειδητῶν στρατιωτῶν, τότε ἡ κυβέρνηση ἔκανε πα-

ραχωρήσεις. Καί ὅταν τήν ἄνοιξη καί τό καλοκαίρι τοῦ 1906 ἐπικεφαλῆς τοῦ λαοῦ μπῆκε ἡ φιλελεύθερη μοναρχική ἀστική τάξη, οἱ καντέτοι, τό κόμμα τῶν ταλαντεύσεων ἀνάμεσα στήν ἐξουσία τοῦ λαοῦ καί στήν ἐξουσία τῶν πογκρομιστῶν, τότε οἱ βουλευτές ἀντί γιά παραχωρήσεις δέχτηκαν τήν ἀστυνομική κλωτσιά, πού διάλυσε τή Δούμα.

Ἡ διάλυση τῆς Δούμας δείχνει σ' ὅλους, πόσο μάταια καί ἄκαρπα ἦταν τά καντέτικα ὑπομνήματα, πόσο ἀναγκαία ἦταν ἡ ὑποστήριξη τῆς προλεταριακῆς πάλης. Ἡ ἐργατική τάξη ἀπόσπασε μέ τήν ὀχτωβριανή ἀπεργία τήν ὑπόσχεση γιά ἐλευθερία. Τώρα συγκεντρώνει τίς δυνάμεις της γιά ν' ἀποσπάσει πραγματικά μέ μιά λαϊκή ἐξέγερση τήν ἐλευθερία ἀπό τά χέρια τοῦ ἐχθροῦ, ν' ἀνατρέψει τήν τσαρική κυβέρνηση, νά ἐγκαθιδρύσει τή δημοκρατία, νά θεσπίσει τήν αἰρετότητα ὅλων ἀνεξαιρέτως τῶν ἀρχῶν στό κράτος καί νά συγκαλέσει, μέσω μιᾶς προσωρινῆς ἐπαναστατικῆς κυβέρνησης, συντακτική συνέλευση μέ βάση τήν καθολική, ἄμεση, ἴση καί μυστική ψηφοφορία.

Στόν ἀγῶνα της γιά τήν ἐλευθερία, ἡ ἐργατική τάξη ἐπιδιώκει μιά ἐλευθερία πού νά ἐξυπηρετεῖ ὄχι μόνο τούς πλούσιους καί τούς εὐγενεῖς, μά ὀλόκληρο τό λαό. Οἱ ἐργάτες χρειάζονται τήν ἐλευθερία γιά νά ἀναπτύξουν ἕνα πλατύ ἀγῶνα γιά τήν πλήρη ἀπελευθέρωση τῆς ἐργασίας ἀπό τό ζυγό τοῦ κεφαλαίου, γιά τήν ἐξάλειψη κάθε ἐκμετάλλευσης ἀνθρώπου ἀπό ἄνθρωπο, γιά τή σοσιαλιστική ὀργάνωση τῆς κοινωνίας. Κανένας εἶδους ἰσότητα, ἀκόμη καί ἡ ἰσότητα τῶν μικρονοικοκυραίων, τῶν ἀγροτῶν, στή χρήση τῆς παλαικῆς γῆς, δέν θά λυτρώσει τό λαό ἀπό τήν ἀθλιότητα, τήν ἀνεργία καί τήν καταπίεση, ὅσο ὑπάρχει ἡ κυριαρχία τοῦ κεφαλαίου. Καί μόνο ἡ συσπείρωση ὅλων τῶν ἐργατῶν, μέ τήν ὑποστήριξή τους ἀπό τίς μάζες τῶν ἐργαζομένων, μπορεῖ νά γκρεμίσει τό ζυγό τοῦ κεφαλαίου, πού πιέζει τούς ἐργάτες ὅλων τῶν χωρῶν. Στή σοσιαλιστική κοινωνία ἡ ἐλευθερία καί ἡ ἰσότητα δέν θά εἶναι ἀπάτη· τούς ἐργαζόμενους δέν θά τούς κατακερματίζει τό σύστημα τῆς μικρῆς ἀπομονωμένης οἰκονομίας· ὁ πλοῦτος, ὁ συσσωρευμένος ἀπό τήν κοινή ἐργασία, δέν θά καταπιέζει, μά θά ὑπηρετεῖ τή μάζα τοῦ λαοῦ· ἡ κυριαρχία τῶν ἐργαζομένων θά ἐξαλείψει κάθε καταπίεση ὁποιασδήποτε ἐθνότητος, θρησκείας ἢ τοῦ ἐνός φύλου ἀπό τό ἄλλο.

Σύντροφοι ἐργάτες καί ὅλοι ἐσεῖς οἱ πολίτες τῆς Ρωσίας! Χρησιμοποιεῖστε τίς ἐκλογές, γιά νά ἐνισχύσετε τούς πραγμα-

τικούς αγωνιστές για την έλευθερία και τό σοσιαλισμό, για νά ανοίξετε τά μάτια όλων άνεξαιρέτως νά δοῦν τούς πραγματικούς σκοπούς και τόν ἀληθινό χαρακτήρα τῶν διαφόρων κομμάτων!

Ἐκτός ἀπό τούς σοσιαλδημοκράτες, τρεῖς κύριες ομάδες κομμάτων παίρνουν μέρος στίς ἐκλογές: οἱ μαυροεκατονταρχίτες, οἱ καντέτοι και οἱ τρουντοβίκοι.

Μαυροεκατονταρχίτες, εἶναι τά κόμματα πού ὑποστηρίζουν τήν κυβέρνηση. Θέλουν τήν ἀπολυταρχική μοναρχία, τήν ἀστυνομική ἐξουσία, τή διατήρηση ὅλης τῆς τσιφλικάδικης γῆς. Τά κόμματα αὐτά εἶναι: τό κόμμα τῶν μοναρχικῶν, ἡ ἔνωση τοῦ ρωσικοῦ λαοῦ, τό κόμμα τῆς ἔννομης τάξης, τό ἐμποροβιομηχανικό κόμμα, ἡ ἔνωση τῆς 17 τοῦ Ὀχτώβρη, τό κόμμα τῆς εἰρηνικῆς ἀνακαίνισης. Ὅλοι αὐτοί εἶναι ἀνοιχτοί ἐχθροί τοῦ λαοῦ, ἀνοιχτοί ὑπερασπιστές τῆς κυβέρνησης τῶν πογκρομιστῶν, τῆς κυβέρνησης πού διάλυσε τή Δούμα, τῆς κυβέρνησης τῶν ἔκτακτων στρατοδικείων.

Οἱ καντέτοι (συνταγματικοί δημοκράτες ἢ «κόμμα τῆς λαϊκῆς ἐλευθερίας») εἶναι τό κυριότερο κόμμα τῆς φιλελεύθερης μοναρχικῆς ἀστικῆς τάξης. Οἱ φιλελεύθεροι ἀστοί ταλαντεύονται ἀνάμεσα στό λαό και στήν κυβέρνηση τῶν πογκρομιστῶν. Στά λόγια εἶναι ἐνάντια στήν κυβέρνηση· στήν πραγματικότητα φοβοῦνται περισσότερο ἀπό κάθε ἄλλο τήν πάλη τοῦ λαοῦ· στήν πραγματικότητα θέλουν τή συναλλαγή μέ τή μοναρχία, δηλ. μέ τούς πογκρομιστές ἐνάντια στό λαό. Οἱ καντέτοι πρότειναν στή Δούμα τούς νόμους κατέργων ἐνάντια στόν τύπο και ἐνάντια στίς συγκεντρώσεις. Στή Δούμα οἱ καντέτοι ἦταν ἐνάντια στή μεταβίβαση τοῦ ζητήματος τῆς γῆς στίς τοπικές ἐπιτροπές, τίς ἐκλεγμένες μέ καθολική, ἄμεση, ἴση και μυστική ψηφοφορία. Καντέτοι εἶναι οἱ φιλελεύθεροι τσιφλικάδες, πού φοβοῦνται μήπως οἱ ἀγρότες λύσουν μόνοι τους τό ζήτημα τῆς γῆς, ὅπως θέλουν οἱ ἴδιοι. Ὅποιος δέν θέλει νά διαλύονται οἱ λαϊκοί ἀντιπρόσωποι ἀπό τήν ἀστυνομία, ὅποιος δέν θέλει νά ἐπιβληθεῖ στους ἀγρότες μιά ἐξίσου καταστροφική ἐξαγορά, ὅπως ἐκείνη τοῦ 1861⁷⁴, ἄς φροντίσει ὥστε ἡ δεύτερη Δούμα νά μὴν εἶναι πάλι καντέτικη Δούμα.

Τρουντοβίκοι εἶναι τά κόμματα και οἱ ομάδες πού ἐκφράζουν τά συμφέροντα και τίς ἀπόψεις τῶν μικρονοικοκυραίων, κυρίως τῶν μικροαγροτῶν. Τό πῶς διστακτικό ἀπό τά κόμματα αὐτά εἶναι τό «λαϊκό-σοσιαλιστικό κόμμα ἐργασίας». Τό κόμμα αὐτό δέν εἶναι πολύ καλύτερο ἀπό τούς καντέτους. Ἀκολουθεῖ

ή «Έργα- ακή ομάδα» τῆς Δούμας, πού τά καλύτερά της μέλη, ὅπως ο Ὀνίπκο, μετά τή διάλυση τῆς Δούμας ἦρθαν σέ βοήθεια τοῦ ἐξεγερμένου λαοῦ. Τό πιά ἐπαναστατικό ἀπό τά ἐργασιακά κόμματα εἶναι οἱ «σοσιαλιστές-ἐπαναστάτες» (ἐσέροι, ἐσ-ερ.). Οἱ τρουντοβίκοι εἶναι διατεθειμένοι νά ὑπερασπίσουν ἀποφασιστικά — κάποτε καί ὡς τήν ἐξέγερση — τά συμφέροντα τῆς ἀγροτικῆς μάζας στήν πάλη γιά γῆ καί ἐλευθερία, πολύ σπάνια ὅμως τά καταφέρνουν νά εἶναι ἀπαλλαγμένοι ἀπό τήν ἐπιρροή τῶν φιλελεύθερων ἀστῶν καί ἀπό τίς ἀστικές ἀντιλήψεις σ' ὅλη τους τή δράση. Ὁ μικρονοικοκύρης στέκει στό σταυροδρόμι τοῦ μεγάλου παγκόσμιου ἀγῶνα τῆς ἐργασίας ἐνάντια στό κεφάλαιο: νά ἐπιζητήσει νά «γίνει ἄνθρωπος» σάν τούς ἀστούς, νά γίνει ὁ ἴδιος νοικοκύρης ἢ νά ἐπιζητήσει νά βοηθήσει τό προλεταριάτο νά ἀνατρέψει τήν κυριαρχία τῆς ἀστικῆς τάξης. Ἐμεῖς, οἱ σοσιαλδημοκράτες, θά ἐπωφεληθοῦμε ἀπό τίς ἐκλογές γιά νά ποῦμε στήν ἀγροτική μάζα καί σ' ὅλους τούς φίλους τῆς ἀγροτιᾶς: μόνο τότε θά μπορέσουν οἱ ἀγρότες νά ἀποκτήσουν γῆ καί ἐλευθερία ὅταν ἡ δράση τους δέν θά περιορίζεται σέ ὑπομνήματα, ἀλλά θά ἀγωνίζονται, ὅταν δέν θά πιστεύουν στόν τσάρο καί στίς ὑποσχέσεις τῶν φιλελεύθερων ἀστῶν, ἀλλά στή δύναμη τῆς ὁμόθυμης πάλης χέρι μέ χέρι μέ τήν ἐργατική τάξη.

Τό κόμμα τῶν σοσιαλδημοκρατῶν εἶναι κόμμα τοῦ συνειδητοῦ καί τοῦ ἀγωνιζόμενου προλεταριάτου. Δέν πιστεύει σέ καμιά ὑπόσχεση τῆς ἀστικῆς τάξης, γυρεύει τή σωτηρία ἀπό τή φτώχεια καί τήν ἀνέχεια ὄχι μέ τήν ἐνίσχυση τοῦ μικροῦ νοικοκυριοῦ, ἀλλά μέ τή συσπειρωμένη πάλη ὅλων τῶν ἐργαζομένων γιά τό σοσιαλισμό.

Σύντροφοι ἐργάτες καί ὄλοι ἐσεῖς οἱ μισθωτοί τοῦ κεφαλαίου! Εἶδατε ὄλοι πώς, ὅταν ἡ κυβέρνηση ἀφαίρεσε τά πρῶτα στοιχεῖα τῆς ἐλευθερίας, ἡ ἀστική τάξη ἄρχισε νά παίρνει πίσω ἀπό τούς ἐργάτες ὅλες τίς κατακτήσεις τους, ἄρχισε πάλι νά μεγαλώνει τήν ἐργάσιμη μέρα, νά κατεβάζει τό μεροκάματο, νά μεγαλώνει τά πρόστιμα, νά δυναμώνει τίς κάθε λογῆς πιέσεις, νά καταπιέζει ἢ νά διώχνει τούς συνειδητούς ἐργάτες. Μόνο μέ τή νίκη τῆς ἐλευθερίας μποροῦν οἱ ἐργάτες καί οἱ ὑπάλληλοι νά κατοχυρώσουν τίς κατακτήσεις τους πού ἀπόσπασαν ἀπό τήν ἀστική τάξη, νά πετύχουν δωρη ἐργάσιμη μέρα, καλύτερη ἀμοιβή καί ὑποφερτές συνθηκὲς ζωῆς. Καί μόνο μέ τή συσπειρωμένη, ὁμόθυμη, τήν ἀπεριόριστα τολμηρή πάλη ἐπικεφαλῆς ὅλων τῶν ἐργαζομένων μαζῶν μπορεῖ ἡ ἐργατική

τάξη νά κατακτήσει τήν πραγματική ἐλευθερία γιά ὅλοκληρο τό λαό.

Σύντροφοι ἐργάτες καί ὅλοι ἐσεῖς οἱ πολίτες τῆς Ρωσίας! Δώστε τήν ψῆφο σας στούς ὑποψήφιους τοῦ σοσιαλδημοκρατικοῦ ἐργατικοῦ κόμματος τῆς Ρωσίας! Τό κόμμα αὐτό ἀγωνίζεται γιά πλήρη ἐλευθερία, γιά τή δημοκρατία, γιά νά ἐκλέγονται οἱ δημόσιοι ὑπάλληλοι ἀπό τό λαό. Ἀγωνίζεται ἐνάντια σέ κάθε ἐθνική καταπίεση. Ἀγωνίζεται νά δοθεῖ ὅλη ἡ γῆ στούς ἀγρότες χωρίς καμιά ἐξαγορά. Ὑποστηρίζει ὅλες τίς διεκδικήσεις τῶν συνειδητῶν ναυτῶν καί στρατιωτῶν, ἐπιδιώκοντας τήν ἀντικατάσταση τοῦ τακτικοῦ στρατοῦ μέ τόν γενικό ἐξοπλισμό τοῦ λαοῦ.

Σύντροφοι ἐργάτες καί ὅλοι ἐσεῖς οἱ πολίτες τῆς Ρωσίας! Ψηφίστε τούς ὑποψήφιους τοῦ Σοσιαλδημοκρατικοῦ ἐργατικοῦ κόμματος τῆς Ρωσίας!

«Προλετάρι», ἀρ. φύλ. 8,
23 τοῦ Νοέμβρη 1906

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό
κείμενο τῆς ἐφημερίδας
«Προλετάρι»

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΣΥΝΑΣΠΙΣΜΟΥΣ ΜΕ ΤΟΥΣ ΚΑΝΤΕΤΟΥΣ

Οί μενσεβίκοι μέ τή βοήθεια τῶν μπουντιστῶν πέτυχαν νά ψηφίσει ἡ πανρωσική συνδιάσκεψη τοῦ ΣΔΕΚΡ ὅτι ἐπιτρέπονται οἱ συνασπισμοί μέ τούς καντέτους. Ἐγγαλλιά ὁ καντέτικος τύπος καί σκορπάει τήν καλή εἶδηση σ' ὅλα τά πέρατα τοῦ κόσμου, σπρώχνοντας ἐλαφρά-ἐλαφρά τούς μενσεβίκους νά κατεβοῦν ἀκόμη ἓνα σκαλοπάτι, νά κάνουν ἀκόμη ἓνα βῆμα παραπέρα πρὸς τά δεξιά. Ὁ ἀναγνώστης θά βρεῖ σέ ἄλλη στήλη τίς ἀποφάσεις τῆς συνδιάσκεψης, τήν ἰδίτερη γνώμη τῶν ἐπαναστατῶν σοσιαλδημοκρατῶν καί τό σχέδιο ἐκκλήσεώς τους πρὸς τούς ἐκλογεῖς*. Ἐδῶ θά προσπαθήσουμε νά σκιαγραφήσουμε τή γενική καί βασική πολιτική σημασία τῶν συνασπισμῶν μέ τούς καντέτους.

Καλό ὑλικό γιά μιά τέτοια σκιαγράφηση μᾶς δίνει τό 6ο φύλλο τῆς ἐφημερίδας «Σοτσιάλ-Ντεμοκράτ» καί ἰδιαίτερα τό ἄρθρο τῆς σύνταξης «Ὁ συνασπισμός τῆς ἄκρας ἀριστερᾶς». Ἄς ἀρχίσουμε μ' ἓνα ἀπ' τά πιά χαρακτηριστικά σημεῖα τοῦ ἄρθρου αὐτοῦ.

Μᾶς λένε, — γράφει ἡ ἐφημερίδα «Σοτσιάλ-Ντεμοκράτ», — ὅτι «οἱ μενσεβίκοι, πού ἔβαζαν καθῆκον τους νά σπρώξουν σέ ἐπαναστατικό δρόμο ὅλη τή Δούμα, ὕστερα ἀπό τή διάλυσή της ἐγκατέλειψαν τή θέση τους καί ἔκαναν συνασπισμό μέ τά ἐπαναστατικά κόμματα καί ὁμάδες, πού βρῆκε τήν ἐκφρασή του πρῶτο, στήν ἐκδοση δυό κοινῶν προκηρύξεων, πρὸς τό στρατό καί πρὸς τήν ἀγροτιά, δεύτερο, στό σχηματισμό ἐπιτροπῆς γιά τό συντονισμό τῶν ἐνεργειῶν ἐνόψει τῆς ἐπικείμενης ἀπεργίας. Ἡ ἐπίκληση ἐνός τέτοιου προηγούμενου βασίζεται σέ μεγάλη παρεξήγηση. Στήν περίπτωση πού ἀναφέραμε τό

* Βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 108—110, 111—116. Ἡ Σύντ.

κόμμα μας ἔκανε μέ τά ἄλλα ἐπαναστατικά κόμματα καί ομάδες ὄχι πολιτικό συνασπισμό, ἀλλά μαχητική συμφωνία, πού πάντα τή θεωρούσαμε σκόπιμη καί ἀπαραίτητη».

Ἡ ὑπογράμμιση εἶναι τῆς ἐφημερίδας «Σοτσιάλ-Ντεμοκράτ»... «Ὁχι πολιτικό συνασπισμό, ἀλλά μαχητική συμφωνία... Φοβηθεῖτε τό θεό, σύντροφοι μενσεβίκοι! Μ' αὐτό δέν εἶναι μόνο κάτι τό παράλογο, ἀλλά καί δείχνει πλήρη ἀγραμματοσύνη.» Ἐνα ἀπό τά δύο: ἢ λέγοντας συνασπισμό ἐννοεῖτε μόνο τίς κοινοβουλευτικές συμφωνίες ἢ ὄχι μόνο τίς κοινοβουλευτικές. Ἐάν συμβαίνει τό πρῶτο, τότε ὁ συνασπισμός εἶναι μαχητική συμφωνία γιά κοινοβουλευτική μάχη. Ἐάν συμβαίνει τό δεύτερο, — τότε ἡ μαχητική συμφωνία εἶναι πολιτικός συνασπισμός, γιατί ἡ «μάχη», πού δέν ἔχει πολιτική σημασία, δέν εἶναι μάχη, ἀλλά ἀπλούστατα καυγάς.

Σύντροφοι τῆς ΚΕ! προσέξτε τούς συντάκτες σας, προσέξτε τους ἀλήθεια, γιατί εἶναι ντροπή γιά τή σοσιαλδημοκρατία.

—Μήπως ἡ ἀνοησία αὐτή, πού σερβίρει στόν ἀναγνώστη τό ὄργανο τῆς ΚΕ, ὀφείλεται σέ ἀπλή παραδρομή τῆς γλώσσας; σέ ἀδέξια ἔκφραση;

—Καθόλου. Τό λάθος τῆς ἐφημερίδας «Σοτσιάλ-Ντεμοκράτ» δέν βρίσκεται στό ὅτι ἔπαθε ἕνα κάζο, μά, ἀντίθετα, τό κάζο αὐτό τό ἔπαθε, γιατί στή βάση ὅλων τῶν συλλογισμῶν της καί ὅλης τῆς θέσης της ὑπάρχει ἕνα θεμελιακό λάθος. Ὁ παράλογος συνδυασμός τῶν λέξεων «ὄχι πολιτικός συνασπισμός, ἀλλά μαχητική συμφωνία»*, δέν εἶναι τυχαῖος, μά προῆλθε κατ' ἀνάγκην καί ἀναπόφευκτα ἀπό τό βασικό «παραλογισμό» τοῦ μενσεβικισμοῦ, πού συνίσταται στό ὅτι δέν καταλαβαίνει πώς στή Ρωσία σήμερα ἡ κοινοβουλευτική μάχη εἶναι ὀλοκληρωτικά ὑποταγμένη, καί μάλιστα κατά τόν πῶς ἄμεσο τρόπο, στίς συνθήκες καί στό χαρακτήρα τῆς ἐξωκοινοβουλευτικῆς μάχης. Μέ ἄλλα λόγια, τό μεμονωμένο λογικό λάθος ἐκφράζει τή γενική ἔλλειψη κατανόησης ἀπό μέρος τῶν μενσεβίκων τοῦ ὅλου ρόλου καί τῆς ὅλης σημασίας τῆς Δούμας στή σημερινή ἐπαναστατική κατάσταση.

Ἐμεῖς, βέβαια, δέν πρόκειται νά μιμηθοῦμε τούς μενσεβίκους καί τόν ἀρχηγό τους Πλεχάνοφ στούς τρόπους τῆς πολεμικῆς

* Κι' ἔπρεπε ἀλήθεια νά πάθουν ἕνα τέτοιο κάζο οἱ μενσεβίκοι, οἱ ὁποῖοι, ἐνώ μας κατηγοροῦσαν πάντα ὅτι ἐμεῖς ἀντιπαραθέτουμε τή «μάχη» στήν «πολιτική», ἔχτισαν οἱ ἴδιοι ἀκριβῶς ὅλο τό συλλογισμό τους πάνω σ' αὐτή τήν ἀνόητη ἀντιπαραθέση!

τους έναντίον μας, πάνω στό ζήτημα τῆς «μάχης» καί τῆς «πολιτικῆς». Δέν πρόκειται νά τούς κατηγορήσουμε ὅτι αὐτοί, ἀρχηγοί τοῦ σοσιαλδημοκρατικοῦ προλεταριάτου, εἶναι ἱκανοί νά συνάψουν ἀπολιτική μαχητική συμφωνία:

Ἐφιστοῦμε τήν προσοχή στό ἐξῆς ζήτημα: *γιατί οἱ μενσεβίκοι μας ἦταν ὑποχρεωμένοι, μετά τή διάλυση τῆς Δούμας, νά κάνουν συνασπισμό μόνο μέ τά ἐπαναστατικά κόμματα καί ὁμάδες; Ὁχι βέβαια γιατί αὐτό τό κήρυχνε ἀπό παλιά (ἀποκλειστικά ἀπό μίσος πρὸς τούς μενσεβίκους), κάποιος ἀναρχομπλανκίστας Λένιν. Οἱ ἀντικειμενικές συνθῆκες ἀνάγκασαν τούς μενσεβίκους, παρ' ὅλες τους τίς θεωρίες, νά συνάψουν ἕναν τέτοιο ἀκριβῶς ἐπαναστατικό ἀντικαντέτικο συνασπισμό. Οἱ ἀντικειμενικές συνθῆκες, παρά τή θέληση καί παρά τή συνείδηση τῶν μενσεβίκων, ὀδήγησαν στό ὅτι ἡ διαλεκτική ἐξέλιξη τῆς εἰρηνικῆς κοινοβουλευτικῆς μάχης στήν πρώτη Δούμα μετέτρεψε τή μάχη αὐτή μέσα σέ μερικές μέρες, σέ κάθε ἄλλο παρά εἰρηνική, παρά κοινοβουλευτική μάχη. Ὁ πολιτικός συνασπισμός, πού οἱ μενσεβίκοι δέν τόν κατάλαβαν (χάρη στίς παρωπίδες πού τούς πέρασαν στά μάτια οἱ καντέτοι), πού δέν κλείστηκε ἐπίσημα, — καί πού βρῆκε τήν ἔκφρασή του στήν κοινότητα τῶν ἐπιθυμιῶν καί τῶν ἄμεσων πολιτικῶν ἐπιδιώξεων, στήν κοινότητα τῶν μέσων πάλης γιά τούς ἄμεσους πολιτικούς σκοπούς, — αὐτός ὁ «πολιτικός συνασπισμός», πού δέν ἔγινε συνειδητά, μετατράπηκε ἀπό τή δύναμη τῶν πραγμάτων σέ «μαχητική συμφωνία». Καί οἱ σοφοί μας τά χάσανε σέ τέτοιο σημείο ἀπ' αὐτό τό ἀπροσδόκητο, τό ὁποῖο δέν προβλέφτηκε στά γράμματα τοῦ Πλεχάνοφ τῆς ἐποχῆς τῆς πρώτης Δούμας⁷⁵, πού ἔβαλαν τίς φωνές: «αὐτό δέν εἶναι πολιτικός συνασπισμός, ἀλλά μαχητική συμφωνία!».*

Γι' αὐτό ἀκριβῶς δέν ἀξίζει πεντάρα ἡ πολιτική σας, ἀγαπητοί σύντροφοι, ἐπειδή προβλέπετε συμφωνίες γι' αὐτή τή «μάχη» πού εἶναι ἔξω ἀπό τήν πραγματικότητα, πού εἶναι πλασματική, πού δέν ἔχει ἀποφασιστική σημασία, καί ἀφήνετε νά σᾶς διαφεύγουν οἱ συνθῆκες αὐτῆς τῆς «μάχης», πού προβάλλεται ἐπί σκηνῆς μέ ἀκατάβλητη δύναμη ἀπ' ὅλη τήν πορεία τῆς ἐπανάστασης τῆς Ρωσίας, πού προέρχεται μάλιστα ἀπό συνθῆκες, οἱ ὁποῖες ἀπό πρώτη ματιά φαίνονται σάν οἱ πῖο εἰρηνικές, οἱ πῖο κοινοβουλευτικές, οἱ πῖο συνταγματικές πού ὑπάρχουν στόν κόσμον, — προέρχεται μάλιστα ἀπό τέτοιες συνθῆκες πού τίς ὑμνοῦσαν οἱ διάφοροι Ροντίτσεφ τῆς Δούμας στούς λόγους τους γιά τό λατρευτό καί ἀνεύθυνον μονάρχη.

Ἐσεῖς κάνετε τό ἴδιο ἀκριβῶς λάθος, γιά τό ὅποιο ἄδικα κατηγορεῖτε τοὺς μπολσεβίκους. Ἡ πολιτική σας δέν εἶναι μαχητική πολιτική. Ἡ μάχη σας δέν εἶναι μιά πραγματικά πολιτική μάχη, ἀλλά εἶναι μιά ψευτοσυνταγματική μάχη, εἶναι ἕνας κοινοβουλευτικός κρετινισμός. Γιά τή «μάχη», πού αὔριο κιόλας μποροῦν νά ἀπαιτήσουν οἱ συνθῆκες, ἔχετε μιά γραμμή συμφωνιῶν, γιά τήν «πολιτική» ἔχετε ἄλλη γραμμή συμφωνιῶν. Καί γι' αὐτό δέν κάνετε οὔτε γιά τή «μάχη», οὔτε γιά τήν «πολιτική», ἀλλά μόνο γιά τό ρόλο καντέτικων φερέφωνων.

Πολλές συζητήσεις γίνονται σήμερα στό κόμμα μας γιά τή σημασία τῆς λέξης «συνασπισμοί». Ὁ ἕνας λέει: συνασπισμός εἶναι τό κοινό ψηφοδέλτιο. Ὁ ἄλλος: ὄχι, συνασπισμός εἶναι ἡ κοινή πλατφόρμα. Ὅλες αὐτές οἱ συζητήσεις εἶναι ἀνόητες, σχολαστικές. Ἡ οὐσία τοῦ ζητήματος δέν ἀλλάζει καθόλου ἀπό τό ἄν θά ὀνομάσετε συνασπισμούς τίς περισσότερο στενές εἴτε τίς λιγότερο στενές συμφωνίες. Ἡ οὐσία τῆς διαφωνίας δέν βρίσκεται στό ἄν ἐπιτρέπονται οἱ στενές ἢ οἱ μή στενές συμφωνίες. Ὅποιος σκέπτεται ἔτσι, κολάει στήν ἀσήμαντη καί τιποτένια κοινοβουλευτική τεχνική, ξεχνώντας τό πολιτικό περιεχόμενο τῆς τεχνικῆς αὐτῆς. Ἡ οὐσία τῆς διαφωνίας εἶναι ἡ ἐξῆς: πάνω σέ ποιά γραμμή πρέπει τό σοσιαλιστικό προλεταριάτο νά κλείνει συμφωνίες μέ τήν ἀστική τάξη, πού εἶναι γενικά ἀναπόφευκτες στήν ἀστική ἐπανάσταση. Οἱ μπολσεβίκοι μπορεῖ νά μή συμφωνοῦν μεταξύ τους σέ λεπτομέρειες, λ.χ. ἄν χρειάζονται οἱ συμφωνίες στίς ἐκλογές μ' αὐτό ἢ ἐκεῖνο τό κόμμα τῆς ἐπαναστατικῆς ἀστικῆς τάξης, ἡ οὐσία ὅμως τῆς διαφωνίας ἀνάμεσα στοὺς μπολσεβίκους καί στοὺς μενσεβίκους δέν εἶναι καθόλου αὐτή. Ἡ οὐσία τῆς διαφωνίας παραμένει ἡ ἴδια: ἄν στήν ἀστική ἐπανάσταση τό σοσιαλιστικό προλεταριάτο πρέπει νά βαδίζει πίσω ἀπό τή φιλελεύθερη-μοναρχική ἀστική τάξη ἢ μπροστά ἀπό τήν ἐπαναστατική-δημοκρατική ἀστική τάξη.

Τό ἄρθρο «Ὁ συνασπισμός τῆς ἄκρας ἀριστερᾶς» μᾶς δίνει ἕνα σωρό δείγματα γιά τό πῶς ἡ σκέψη τῶν μενσεβίκων ξεφεύγει ἀπό τήν πολιτική οὐσία τῆς διαφωνίας καί χάνεται σέ ἀσήμαντες μικρολεπτομέρειες. Ὁ ἴδιος ὁ ἀρθρογράφος ὀνομάζει τακτική συνασπισμοῦ (σελ.2, στήλη 3) καί τήν κοινή πλατφόρμα καί τό κοινό ψηφοδέλτιο. Καί ταυτόχρονα ἰσχυρίζεται ὅτι ἐμεῖς ὑποστηρίζουμε τό «συνασπισμό» μέ τοὺς τρουνοβίκους καί τοὺς ἐσέρους, ἐνῶ οἱ μενσεβίκοι ὑποστηρίζουν ὄχι τό συνασπισμό, ἀλλά μόνο τίς «ἐπιμέρους συμφωνίες» μέ τοὺς

καντέτους. Μά αυτά είναι παιδιαρίσματα, αγαπητοί σύντροφοι, κι' όχι επιχειρηματολογία!

Συγκρίνετε τήν απόφαση τῶν μενσεβίκων πού ψηφίστηκε στήν Πανρωσική συνδιάσκεψη καί τήν απόφαση τῶν μπολσεβίκων. Ἡ δεύτερη βάζει πιά περιοριστικούς ὄρους γιά τίς συμφωνίες μέ τούς ἐσέρους, ἀπό τούς ὄρους πού βάζει ἡ πρώτη γιά τίς συμφωνίες μέ τούς καντέτους. Αὐτό είναι ἀναμφισβήτητο, γιατί, πρῶτο, οἱ μπολσεβίκοι δέχτηκαν νά γίνουν συμφωνίες μόνο μέ τά κόμματα πού παλεύουν γιά τή δημοκρατία καί πού ἀναγνωρίζουν τήν ἀνάγκη τῆς ἔνοπλης ἐξέγερσης, ἐνῶ οἱ μενσεβίκοι δέχτηκαν νά γίνουν συμφωνίες μέ τά «ἀντιπολιτευόμενα δημοκρατικά κόμματα» γενικά. Συνεπῶς οἱ μπολσεβίκοι καθόρισαν τήν ἔννοια τῆς ἐπαναστατικῆς ἀστικῆς τάξης μέ ξεκάθαρα πολιτικά κριτήρια, ἐνῶ οἱ μενσεβίκοι ἀντί γιά πολιτικό ὄρισμό ἔδωσαν μιά τεχνική κοινοβουλευτική λεξούλα. Ἡ δημοκρατία καί ἡ ἔνοπλη ἐξέγερση εἶναι καθορισμένες πολιτικές κατηγορίες. Ἀντιπολίτευση εἶναι μόνο ἓνας κοινοβουλευτικός ὄρος. Ὁ ὄρος αὐτός εἶναι τόσο ἀσαφής, πού περιλαμβάνει καί τούς ὀχτωβριστές, καί τούς εἰρηνοανακαινιστές, καί ὄλους τούς δυσारेστημένους ἀπό τήν κυβέρνηση. Εἶναι ἀλήθεια ὅτι ἡ προσθήκη: «δημοκρατικά» μπάζει κάποιο πολιτικό στοιχείο, πού ὅμως εἶναι ἀκαθόριστο. Ἐδῶ ὑπονοοῦνται οἱ καντέτοι. Ἀλλά αὐτό ἴσα-ἴσα δέν εἶναι ἀλήθεια. Τό νά ὀνομάζει κανεῖς «δημοκρατικό» ἓνα μοναρχικό κόμμα, τό κόμμα πού δέχεται τήν ἄνω βουλή, τό κόμμα πού πρότεινε τούς νόμους κατέργων γιά τίς συγκεντρώσεις καί τόν τύπο, τό κόμμα πού πέταξε ἀπό τήν ἀπάντηση στό λόγο τοῦ θρόνου τήν ἄμεση, ἴση καί μυστική ψηφοφορία, τό κόμμα πού ἀπόκρουσε τίς ἐπιτροπές γῆς, — τίς ἐκλεγμένες ἀπ' ὄλο τό λαό, — αὐτό σημαίνει ὅτι *ἐξαπατᾷ τό λαό*. Ἡ λέξη αὐτή εἶναι πολύ τσουχτερή, μά δίκαιη. Οἱ μενσεβίκοι ἐξαπατοῦν τό λαό σ' ὅ,τι ἀφορᾷ τό δημοκρατισμό τῶν καντέτων.

Δεύτερο, οἱ μπολσεβίκοι δέχονται νά κάνουν συμφωνίες μέ τούς ἀστούς ρεπουμπλικάνους μόνο σάν «ἐξαίρεση». Οἱ μενσεβίκοι δέν ἀπαιτοῦν οἱ συνασπισμοί μέ τούς καντέτους νά ἀποτελοῦν μόνο ἐξαίρεση.

Τρίτο, οἱ μπολσεβίκοι ἀπαγορεύουν ρητά ὅποιεσδήποτε συμφωνίες στήν ἐργατική κουρία («μέ κανένα ἄλλο κόμμα»). Οἱ μενσεβίκοι ἐπιτρέπουν συνασπισμούς καί στήν ἐργατική κουρία, γιατί ἐδῶ ἀπαγορεύονται μόνο οἱ συμφωνίες μέ τίς ὀμάδες καί τά κόμματα «πού δέν ἀκολουθοῦν τήν ἄποψη τῆς ταξικῆς πάλης

του προλεταριάτου». Αυτό δέν είναι τυχαίο, γιατί στη συνδιάσκεψη υπήρξαν μενσεβίκοι μέ προλεταριακό-ταξικό αισθητήριο, πού ἔφεραν ἀντιρρήσεις ἐνάντια στην ἀνόητη αὐτή διατύπωση, ἀλλά τσακίστηκαν ἀπό τή συντριπτική πλειοψηφία τῶν μενσεβίκων. Προέκυψε κάτι τό ἐντελῶς ἀκαθόριστο καί συγκεχυμένο, πού ἀφήνει πλήρη ἐλευθερία δράσης σέ κάθε τυχοδιωκτισμό. Καί ἐκτός ἀπ' αὐτό, προέκυψε ἡ ἐντελῶς πιά ἄσχημη γιά ἕνα μαρξιστή σκέψη ὅτι τάχα καί ἄλλο κόμμα, ἐκτός ἀπό τό σοσιαλδημοκρατικό, *μπορεῖ* νά θεωρηθεῖ ὅτι «ἀκολουθεῖ τήν ἀποψη τῆς ταξικῆς πάλης τοῦ προλεταριάτου».

Πῶς, λοιπόν, ὕστερα ἀπ' αὐτά νά μήν ὀνομάσει κανεῖς τουλάχιστο παιδιαρίσματα τίς προσπάθειες ὀρισμένων ν' ἀποδείξουν ὅτι οἱ μπολσεβίκοι δέχονται *πιό στενό* συνασπισμό μέ τή δημοκρατική ἀστική τάξη, τούς ἐσέρους, ἀπ' ὅ,τι οἱ μενσεβίκοι μέ τήν μοναρχική ἀστική τάξη, τούς καντέτους;

Ὁ ἐντελῶς κάλπικος συλλογισμός γιά περισσότερο ἢ λιγότερο στενοῦς συνασπισμούς χρησιμεύει πρός συγκάλυψη τοῦ πολιτικοῦ ζητήματος: *μέ ποιούς καί γιά ποιό σκοπό* ἐπιτρέπονται οἱ συνασπισμοί. Πάρτε τό «Σχέδιο ἐκλογικῆς πλατφόρμας», πού δημοσιεύτηκε στό 6ο φύλλο τῆς ἐφημερίδας «Σοτσιαλ-Ντεμοκράτ». Τό ντοκουμέντο αὐτό εἶναι ἕνα ἀπό τή σωρεία τῶν ντοκουμέντων τῆς μενσεβίκικης πολιτικῆς, πού ἀποδείχνουν ὅτι ὑπάρχει *ιδεολογικός* συνασπισμός τῶν μενσεβίκων μέ τούς καντέτους. Ἡ ἀπόφαση τῆς συνδιάσκεψης σχετικά μέ τίς ἀπαραίτητες «τροποποιήσεις» πού πρέπει νά γίνουν σ' αὐτό τό σχέδιο ἐκλογικῆς πλατφόρμας τό δείχνει αὐτό καθαρά ⁷⁶. Σκεφτεῖτε μόνο: ἡ συνδιάσκεψη τῶν σοσιαλδημοκρατῶν βρέθηκε στην ἀνάγκη νά ὑπενθυμίσει στην ΚΕ της ὅτι δέν ἐπιτρέπεται νά παραλείπουμε ἀπό τήν παράνομη ἔκδοση τό σύνθημα τῆς δημοκρατίας, ὅτι δέν ἐπιτρέπεται νά περιοριστοῦμε σέ γενικές, ἀσαφεῖς φράσεις γιά μεσολάβηση καί πάλη, ἀλλά εἶναι ἀνάγκη νά ὀνομάσουμε μέ ἀκρίβεια καί νά χαρακτηρίσουμε ἀπό προλεταριακή ἀποψη τά διάφορα κόμματα, ὅτι πρέπει νά τονίσουμε τήν ἀνάγκη τῆς ἐξέγερσης, νά ὑπογραμμίσουμε τόν ταξικό χαρακτήρα τῆς σοσιαλδημοκρατίας! Νά γίνεται ὑπόμνηση στην Κεντρική Ἐπιτροπή τοῦ σοσιαλδημοκρατικοῦ κόμματος ὅτι εἶναι ἀνάγκη νά ὑπογραμμιστεῖ στην *πρώτη* ἐκλογική προκήρυξη τοῦ κόμματος ὁ ταξικός του χαρακτήρας, μόνο μιά βαθιά ἀνωμαλία, ἕνα θεμελιακό λάθος στίς ἀπόψεις τῆς ΚΕ μπορούσε νά κάνει δυνατή μιά τέτοια ὑπόμνηση.

Δέν είναι ακόμη γνωστό, αν θά ἔχουμε πρακτικές συμφωνίες μέ τούς καντέτους καί σέ ποιά κλίμακα. Μά ἡ ἰδεολογική συμφωνία, ο ἰδεολογικός συνασπισμός ἤδη ὑπάρχει: εἶναι ἡ συγκάλυψη στό σχέδιο ἐκλογικῆς πλατφόρμας τῆς διαφορᾶς ἀπόψεων τοῦ προλεταριάτου καί τῆς φιλελεύθερης-μοναρχικῆς ἀστικῆς τάξης*. Ἀντίθετα, στό μπολσεβίκικο σχέδιο ἐκκλήσης πρὸς τούς ἐκλογεῖς βλέπουμε νά τονίζεται ὄχι μόνο ἡ διαφορά αὐτή, μά καί ἡ διαφορά τῶν ἀπόψεων τοῦ προλεταριάτου καί τῶν ἀπόψεων τῆς τάξης τῶν μικρονοικοκυραίων.

Στό ζήτημα τῶν ἐκλογικῶν συνασπισμῶν ἀκριβῶς αὐτή ἡ θεμελιωμένη σέ ἀρχές ἰδεολογική πλευρά, πρέπει νά προβάλλεται στήν πρώτη γραμμῆ. Μάταιες εἶναι ὅλες οἱ προσπάθειες τῶν μενσεβίκων νά δικαιολογηθοῦν: Θά εἴμαστε, λέει, ἀνεξάρτητοι σ' ὅλη τή διάρκεια τῆς ἐκλογικῆς ζύμωσης, δέν θά τήν κουτσουρέψουμε καθόλου καί μόνο τήν τελευταία στιγμή θά προσθέσουμε τούς ὑποψηφίους μας στό ψηφοδέλτιο τῶν καντέτων!

Αὐτό δέν εἶναι ἀλήθεια. Φυσικά, εἴμαστε βέβαιοι ὅτι οἱ καλύτεροι ἀπό τούς μενσεβίκους εἰλικρινά τό θέλουν αὐτό. Μά τό ζήτημα δέν βρίσκεται στίς ἐπιθυμίες, ἀλλά στίς ἀντικειμενικές συνθῆκες τῆς σημερινῆς πολιτικῆς πάλης. Οἱ συνθῆκες αὐτές κάνουν ὥστε *κάθε ἐνέργεια* τῶν μενσεβίκων στήν ἐκλογική τους καμπάνια νά εἶναι *κιόλας μολυσμένη* ἀπό καντετισμό, νά χαρακτηρίζεται *κιόλας* ἀπό μιά συσκότιση τῆς ἀποψῆς τῶν σοσιαλδημοκρατῶν. Τό δείξαμε αὐτό φέρνοντας σάν παράδειγμα τό σχέδιο ἐκλογικῆς πλατφόρμας καί θά τό δείξουμε τώρα μέ πολλά ἄλλα ντοκουμέντα καί κρίσεις.

Τό κυριότερο ἐπιχείρημα τῶν μενσεβίκων εἶναι ὁ μαυροεκατονταρχίτικος κίνδυνος. Τό πρῶτο καί βασικό λάθος τοῦ ἐπιχειρήματος αὐτοῦ εἶναι: τόν μαυροεκατονταρχίτικο κίνδυνο δέν μπορεῖς νά τόν καταπολεμᾶς μέ τήν καντέτικη τακτική καί τήν καντέτικη πολιτική. Ἡ οὐσία τῆς πολιτικῆς αὐτῆς εἶναι ὁ *συμβιβασμός* μέ τόν τσαρισμό, *δηλαδή* μέ τόν μαυροεκατονταρχίτικο κίνδυνο. Ἡ πρώτη Δούμα ἔδειξε ἄρκετά ὅτι ὁ καν-

* Τό λάθος αὐτό τῶν μενσεβίκων δέν εἶναι τό πρῶτο. Στήν περίφημη διακήρυξη τοῦ ΣΔΕΚΡ στή Δούμα οἱ μενσεβίκοι ἔκαναν τό ἴδιο λάθος. Κατηγοροῦσαν τούς μπολσεβίκους γιά ἐσερισμό, ἐνῶ οἱ ἴδιοι ἔσβυναν τή διαφορά ἀπόψεων σοσιαλδημοκρατῶν καί τρουντοβίκων, ἔτσι πού οἱ ἐσερικές ἐφημερίδες τῆς ἐποχῆς τῆς Δούμας ὀνόμαζαν τή διακήρυξη τῶν σοσιαλδημοκρατῶν στή Δούμα *λογοκλοπή* τῶν ἐσερικῶν ιδεῶν! Ἀντίθετα, στό δικό μας ἀντισχέδιο διακήρυξης στή Δούμα ἡ διαφορά μας ἀπό τούς μικροαστούς δειχνόταν καθαρά!

τέτος δέν καταπολεμᾷ τόν μαυροεκατονταρχίτικο κίνδυνο, ἀλλά βγάζει ἀπίστευτα πρόστυχους λόγους σχετικά μέ τήν ἀθωότητα καί τήν ἀνευθυνότητα τοῦ μονάρχη, τοῦ ἀποδειγμένου ἀρχηγοῦ τῶν μαυροεκατονταρχιτῶν. Γι' αὐτό, οἱ μενσεβίκοι, στέλνοντας στή Δούμα τούς καντέτους, ὄχι μόνο δέν καταπολεμοῦν τόν μαυροεκατονταρχίτικο κίνδυνο, ἀλλά, ἀντίθετα, ρίχνουν στάχτη στά μάτια τοῦ λαοῦ, συσκοτίζουν τήν πραγματική σημασία τοῦ μαυροεκατονταρχίτικου κινδύνου. Τό νά παλεύει κανεῖς ἐνάντια στόν μαυροεκατονταρχίτικο κίνδυνο, στέλνοντας τούς καντέτους στή Δούμα, εἶναι τό ἴδιο σάν νά παλεύει ἐνάντια στό πογκρόμ μέ τούς λόγους τοῦ λακέ Ροντίσεφ: «εἶναι θράσος νά θεωρεῖ κανεῖς τό μονάρχη ὑπεύθυνο γιά τό πογκρόμ»⁷⁷.

Δεύτερο ἀμάρτημα τοῦ συνηθισμένου ἐπιχειρήματος εἶναι ὅτι ὁ σοσιαλδημοκράτης παραχωρεῖ σιωπηρά στόν καντέτο τήν ἡγεμονία στή δημοκρατική πάλη. Γιά ποιό λόγο, ἂν διασπαστοῦν οἱ ψῆφοι καί ἐξασφαλιστεῖ ἔτσι ἡ νίκη τοῦ μαυροεκατονταρχίτη, θά εἴμαστε ἐμεῖς οἱ ὑπαίτιοι πού δέν ψηφίσαμε τόν καντέτο, καί δέν θά εἶναι ὑπαίτιος ὁ καντέτος πού δέν ψηφίσε ἐμᾶς;

— Εἴμαστε μειοψηφία, — ἀπαντοῦν διαποτισμένοι μέ χριστιανική ταπεινοφροσύνη οἱ μενσεβίκοι. — Οἱ καντέτοι εἶναι περισσότεροι. Οἱ καντέτοι δέν μποροῦν βέβαια νά αὐτοκηρυχτοῦν ἐπαναστάτες.

— Μάλιστα! Ἄλλά αὐτό δέν εἶναι ἐπιχείρημα γιά νά αὐτοκηρυχτοῦν καντέτοι οἱ σοσιαλδημοκράτες. Πουθενά στόν κόσμο, σέ καμιά μεσοβέζικη ἔκβαση τῆς ἀστικῆς ἐπανάστασης δέν συνέβη καί δέν μποροῦσε νά συμβεῖ ἔτσι πού νά ἔχουν οἱ σοσιαλδημοκράτες τήν πλειοψηφία ἀπέναντι στούς ἀστούς δημοκράτες. Καί παντοῦ, σ' ὅλες τίς χῶρες, τήν πρώτη αὐτοτελή ἐμφάνιση τῶν σοσιαλδημοκρατῶν στήν ἐκλογική камπάνια οἱ φιλελεύθεροι τήν ὑποδέχονταν μέ κραυγές καί οὐρλιαχτά, κατηγορώντας τούς σοσιαλιστές γιά συνεργούς τῶν μαυροεκατονταρχιτῶν.

Γι' αὐτό ἀντιμετωπίζουμε πολύ ἥρεμα τό συνηθισμένο ξεφωνητό τοῦ μενσεβίκου: οἱ μπολσεβίκοι ἐκλέγουν τούς μαυροεκατονταρχίτες. Σ' ὅλους τούς σοσιαλιστές τό φώναξαν αὐτό ὅλοι οἱ φιλελεύθεροι. Παραιτούμενοι ἀπό τήν πάλη ἐνάντια στούς καντέτους, ἀφήνετε στήν ἰδεολογική ἐπιρροή τους τίς μάζες τοῦ προλεταριακοῦ καί μισοπρολεταριακοῦ στοιχείου πού εἶναι

ίκανό νά πάει μέ τούς σοσιαλδημοκράτες*. "Αν ὄχι σήμερα, ὅπωςδήποτε αὔριο, θά βρεθεῖτε στήν ἀνάγκη, ἄν δέν πάψετε νά εἶστε σοσιαλιστές, νά κατεβεῖτε σέ ἀνεξάρτητο ἀγώνα, παρά τόν μαυροεκατονταρχίτικο κίνδυνο. Σήμερα ὅμως εἶναι πιά εὐκόλο καί πιά ἀπαραίτητο νά κάνετε τή σωστή ἐνέργεια, παρά αὔριο. Στήν 3ῃ Δούμα (ἄν θά συγκληθεῖ ὕστερα ἀπό τή δεύτερη) θά σᾶς εἶναι πιά δύσκολο νά διαλύσετε τό συνασπισμό μέ τούς καντέτους, θά μπλεχτεῖτε ἀκόμη περισσότερο στίς ἀντιφυσιολογικές σχέσεις μέ τούς προδότες τῆς ἐπανάστασης. Καί ὁ πραγματικός μαυροεκατονταρχίτικος κίνδυνος, ἐπαναλαβαίνουμε, δέν εἶναι καθόλου τά μαῦρα πληρεξούσια στή Δούμα, ἀλλά τά πογκρόμ, τά ἔκτακτα στρατοδικεῖα. Ἐνάντια σ' αὐτόν τόν πραγματικό κίνδυνο δυσκολεύετε τήν πάλη τοῦ λαοῦ, φορώντας του στά μάτια τίς καντέτικες παρωπίδες.

Τρίτο λάθος τοῦ συνηθισμένου ἐπιχειρήματος εἶναι ἡ ἐσφαλμένη ἐκτίμηση τῆς Δούμας καί τοῦ ρόλου της. Στό χαριτωμένο ἄρθρο «Ὁ συνασπισμός τῆς ἄκρας ἀριστερᾶς» οἱ μενσεβίκοι διαψεύδοντας τίς συνηθισμένες τους διαβεβαιώσεις, ἦταν ὑποχρεωμένοι νά παραδεχτοῦν ὅτι ἡ οὐσία τοῦ ζητήματος δέν βρίσκεται στίς τεχνικές συμφωνίες, ἀλλά ἀκριβῶς στή ριζική πολιτική διαφορά τῶν δύο τακτικῶν.

Στό ἄρθρο αὐτό διαβάζουμε:

«Ἡ τακτική τοῦ «συνασπισμοῦ», συνειδητά ἢ ἀσυνεῖδητα, ἔχει ὑπολογιστεῖ μέ βάση τό ἐξῆς: νά σχηματιστεῖ στή μελλοντική Δούμα μιά συσπειρωμένη ἐπαναστατική μειοψηφία μέ ξέθωρη σοσιαλδημοκρατική χροιά, πού θά ἔκανε συστηματικό πόλεμο ἐνάντια στήν πλειοψηφία τῆς Δούμας, τό ἴδιο ὅπως καί ἐνάντια στήν κυβέρνηση καί, σέ μιά ὀρισμένη στιγμή, ἀνατρέποντας τή Δούμα, θά αὐτοανακηρυσσόταν σέ προσωρινή κυβέρνηση. Ἡ τακτική τῶν ἐπιμέρους συμφωνιῶν ἀποβλέπει στό νά χρησιμοποιήσει ὅσο εἶναι δυνατό τή Δούμα σάν σύνολο, δηλ. τήν πλειοψηφία τῆς Δούμας, γιά τήν πάλη ἐνάντια στό ἀπολυταρχικό καθεστῶς, διατηρώντας συνάμα στή Δούμα πάντα τήν ἀκραία θέση μιᾶς αὐτοτελοῦς σοσιαλδημοκρατικῆς ὁμάδας».

Σχετικά μέ τήν «ξέθωρη χροιά» δείξαμε κιόλας ὅτι ἀκριβῶς οἱ μενσεβίκοι φταῖνε γι' αὐτό, καί στίς ἐκλογές στήν ἐργατική κουρία, καί στήν πιά πλατιά ἀποδοχή τῶν συνασπι-

* Οἱ ἴδιοι οἱ καντέτοι ἀρχίζουν νά ἀναγνωρίζουν, ὅτι στίς ἐκλογές τούς ἀπειλεῖ ὁ κίνδυνος ἀπ' τά ἀριστερά (εἶναι ἐπιλέξει τά λόγια τῆς «Ρέτς» στόν ἀπολογισμό της γιά τό κυβερνεῖο Πετρούπολης). Μέ τίς φωνές τους γιά τόν μαυροεκατονταρχίτικο κίνδυνο οἱ καντέτοι σέρνουν ἀπό τή μύτη τούς μενσεβίκους, γιά νά ἀπομακρύνουν ἀπό τόν ἑαυτό τους τόν κίνδυνο ἀπ' τ' ἀριστερά!!

σμών, καί στήν ιδεολογική ὑποκατάσταση τοῦ σοσιαλδημοκρατισμοῦ μέ τόν καντετισμό. Σχετικά μέ τήν «ἀνακήρυξη» τῆς προσωρινῆς κυβέρνησης εἶναι ἐξίσου γελοῖος ὁ ἰσχυρισμός τῶν μενσεβίκων, πού ξεχνοῦν ὅτι τό ζήτημα δέν βρίσκεται στήν ἀνακήρυξη, ἀλλά σ' ὅλη τήν πορεία καί στήν ἐπιτυχία τῆς ἐξέγερσης. Προσωρινή κυβέρνηση, πού δέν εἶναι ὄργανο ἐξέγερσης, εἶναι κούφια λόγια ἢ ἀνόητος τυχοδιωκτισμός.

Στήν οὐσία ὅμως τοῦ ζητήματος οἱ μενσεβίκοι εἶπαν ἄθελά τους τή μεγάλη ἀλήθεια στό ἀπόσπασμα πού παραθέσαμε. Πραγματικά, ὅλα συνοψίζονται ἀκριβῶς σέ τοῦτο: *Θυσιάζουμε* γιά χάρη μιᾶς «ὀλοκληρωτικά» φιλελεύθερης Δούμας («Δούμας στό σύνολό της») τήν αὐτοτέλεια τῆς σοσιαλδημοκρατικῆς ἐκλογικῆς καμπάνιας ἢ ὄχι; Πραγματικά, γιά τούς μπολσεβίκους ἔχει μεγάλη σημασία ἡ πλήρης αὐτοτέλεια τῆς ἐκλογικῆς καμπάνιας, ἡ πλήρης (κι' ὄχι ἡ μισοκαντέτικη) σοσιαλδημοκρατικότητα τῆς πολιτικῆς μας καί τῆς ὁμάδας μας. Ἐνῶ γιά τούς μενσεβίκους μεγαλύτερη σημασία ἔχει ἡ ὀλοκληρωτικά καντέτικη Δούμα μέ ἓνα μεγάλο ἀριθμό σοσιαλδημοκρατῶν πού ἐκλέχτηκαν μέ μισοκαντέτικο τρόπο. Δυό τύποι Δούμας: 200 μαῦροι, 280 καντέτοι, 20 σοσιαλδημοκράτες ἢ 400 καντέτοι καί 100 σοσιαλδημοκράτες. Προτιμᾶμε τόν πρῶτο τύπο καί θεωροῦμε μωρία τό νά παίρνουμε τήν ἀπομάκρυνση τῶν μαύρων ἀπό τή Δούμα σάν ἀπομάκρυνση τοῦ μαύρου κινδύνου.

Γιά μᾶς ἡ γραμμή εἶναι παντοῦ ἡ ἴδια: καί στήν ἐκλογική μάχη, καί στή μάχη τῆς Δούμας, καί στή μάχη τοῦ πεζοδρομίου μέ τ' ὄπλο στό χέρι. Παντοῦ: οἱ σοσιαλδημοκράτες μέ τήν ἐπαναστατική ἀστική τάξη ἐνάντια στούς προδότες καντέτους. Ἐνῶ οἱ μενσεβίκοι τή μάχη «τῆς Δούμας» τή διεξάγουν μαζί μέ τούς καντέτους (ὑποστήριξη τῆς Δούμας στό σύνολό της καί τῆς καντέτικης κυβέρνησης), καί σέ περίπτωση ἐξέγερσης ἀλλάζουν πολιτική καί κλείνουν «ὄχι πολιτικό συνασπισμό, ἀλλά μαχητική συμφωνία». Γι' αὐτό ἔχει δίκιο ὁ μπολσεβίκος ἐκεῖνος πού εἶπε στή συνδιάσκεψη: οἱ μπουντιστές, ὑποστηρίζοντας τούς συνασπισμούς μέ τούς καντέτους, πέρασαν λαθρεμπορικά τό σύνθημα τῆς ὑποστήριξης τῆς καντέτικης κυβέρνησης.

Τό ἀπόσπασμα πού παραθέσαμε εἶναι μιά ὑπέροχη ἐπιβεβαίωση τοῦ πῶς οἱ συνασπισμοί μέ τούς καντέτους μετατρέπουν σέ κούφια φράση τά ὠραῖα λόγια τῆς μενσεβίκικης ἀπό-

φασης για τὰ συνθήματα τῆς ἐκλογικῆς καμπάνιας: «νά ὀργανώσουμε τίς δυνάμεις τῆς ἐπανάστασης μέσα στή Δούμα» (κι' ὄχι νά ὀργανώσουμε ἐξάρτημα τῶν καντέτων, ἀποδιοργανώνοντας τίς πραγματικές δυνάμεις τῆς ἐπανάστασης;), «νά ἀποκαλύψουμε τήν ἀδυναμία τῆς Δούμας» (κι' ὄχι νά κρύψουμε ἀπό τίς μάζες τήν ἀδυναμία τῶν καντέτων;), — «νά ἐξηγοῦμε στίς μάζες ὅτι οἱ ἐλπίδες για εἰρηνική ἔκβαση τῆς πάλης ἀποτελοῦν αὐταπάτη» (κι' ὄχι νά δυναμώνουμε στίς μάζες τήν ἐπιρροή τοῦ κόμματος τῶν καντέτων πού γεννᾶ τίς αὐταπάτες;).

Καί ὁ καντέτικος τύπος ἐκτίμησε θαυμάσια τήν πολιτική σημασία τῶν μενσεβίκικων συνασπισμῶν μέ τούς καντέτους. Εἶπαμε πῶς πάνω: πίσω ἀπό τούς φιλελεύθερους ἢ μπροστά ἀπό τούς ἐπαναστάτες. Για νά τό ἐπιβεβαιώσουμε αὐτό θά ἀνατρέξουμε στόν πολιτικό μας τύπο.

Μπορεῖτε λοιπόν νά βρεῖτε λίγο-πολύ σοβαρές καί μαζικές ἐπιβεβαιώσεις ὅτι οἱ μπολσεβίκοι πηγαίνουν πίσω ἀπό τούς ἀστούς ἐπαναστάτες, ἐξαρτώμενοι ἀπ' αὐτούς; Εἶναι ἀστεῖο καί νά τό λέει κανείς αὐτό. Ὁλος ὁ τύπος τῆς Ρωσίας δείχνει καθαρά, καί ὅλοι οἱ ἐχθροί τῶν ἐπαναστατῶν ὁμολογοῦν, ὅτι ἴσα-ἴσα οἱ μπολσεβίκοι ἐφαρμόζουν ἀνεξάρτητη πολιτική γραμμή, τραβώντας μέ τό μέρος τους ὀρισμένες ὀμάδες καί τὰ καλύτερα στοιχεῖα τῶν ἀστῶν ἐπαναστατῶν.

Καί οἱ ἀστοί ὀπορτουниστές; Ἔχουν στή διάθεσή τους δέκα φορές περισσότερο τύπο ἀπ' ὅ,τι ἔχουν ὅλοι οἱ σοσιαλδημοκράτες καί οἱ σοσιαλιστές-ἐπαναστάτες μαζί. Καί αὐτοί ἀκριβῶς ἐφαρμόζουν ἀνεξάρτητη πολιτική γραμμή, μετατρέποντας τούς μενσεβίκους καί τούς ἐνέσους σέ ἀπλά φερέφωνα.

Ἀπό τίς ἀποφάσεις τῶν μενσεβίκων ὅλος ὁ καντέτικος τύπος παραθέτει μόνο τὰ σημεῖα πού μιλοῦν για τούς συνασπισμούς καί παραλείπει τήν «ἀδυναμία τῆς Δούμας», τήν «ὀργάνωση τῶν δυνάμεων τῆς ἐπανάστασης μέσα στή Δούμα» καί ἄλλα πράγματα. Οἱ καντέτοι ὄχι μόνο τὰ παραλείπουν αὐτά, μά καί τὰ βρίζουν ἀνοιχτά, μιλώντας πότε για «λογοκοπίες», πότε για «ἀσυνέπεια» τῶν μενσεβίκων, πότε για «ἀσυνέπεια τῶν συνθημάτων τοῦ μενσεβικισμού», πότε για «ὀλέθρια ἐπιρροή τῶν μπολσεβίκων στούς μενσεβίκους».

Τί σημαίνουν αὐτά; Σημαίνουν ὅτι, ἀνεξάρτητα ἀπό τή θέλησή μας, παρά τίς ἐπιθυμίες τῶν καλύτερων ἀπό τούς μενσεβίκους, ἡ πολιτική ζωή ἀφομοιώνει τὰ καντέτικα ἔργα τους καί ἀπορίπτει τίς ἐπαναστατικές φράσεις τους.

Ὁ καντέτος τσεπώνει τή βοήθεια τῶν μενσεβίκων, χτυπάει χαϊδευτικά στίς πλάτες τόν Πλεχάνοφ γιά τό κήρυγμα τῶν συνασπισμῶν καί τήν ἴδια στιγμή, περιφρονητικά, βάνουσα, σάν παραχορτασμένος ἀπό τά κλεμένα κέρδη ἔμπορος, βάζει τίς φωνές: αὐτό δέν φτάνει κ.κ. μενσεβίκοι! χρειάζεται ἐπιπλέον ἰδεολογική προσέγγιση! (βλέπε τά ἄρθρα τῆς «Τοβάριστς» ἀπ' ἀφορμή τό γράμμα τοῦ Πλεχάνοφ⁷⁸, δέν φτάνει αὐτό κ.κ. μενσεβίκοι, πρέπει ἀκόμη νά σταματήσετε ἢ τουλάχιστο νά ἀλλάξετε τήν πολεμική! (βλέπε στήν ἀριστερή-καντέτικη ἐφημερίδα «Βέκ»⁷⁹, τό κύριο ἄρθρο γιά τίς ἀποφάσεις τῆς συνδιάσκεψής μας). Ἀφήνω πιά τήν «Ρέτς» πού ἀποστομώνει τούς νοσταλγούς τῶν καντέτων μενσεβίκους, δηλώνοντας: «Πηγαίνουμε στή Δούμα νά νομοθετήσουμε», κι' ὄχι νά κάνουμε ἐπανάσταση!

Τούς καημένους τούς μενσεβίκους, τόν καημένο τόν Πλεχάνοφ! Τά μηνύματα τῆς ἀγάπης τους πρὸς τούς καντέτους διαβάστηκαν μέ ἱκανοποίηση, μά ἀκόμη δέν τούς ἀφήνουν νά προχωρήσουν πέρα ἀπό τόν προθάλαμο.

Κοιτάξτε τί ἔγινε μέ τό ξεσπάθωμα τοῦ Πλεχάνοφ στήν ἀστική, καντέτικη ἐφημερίδα «Τοβάριστς». Μέ τί ἐνθουσιασμό τόν ὑποδέχτηκαν ὁ κ. Προκοπόβιτς καί ἡ κ. Κουσκόβα, οἱ ἴδιοι αὐτοί πού ὁ Πλεχάνοφ τό 1900 τούς ἔδιωξε ἀπό τό σοσιαλδημοκρατικό κόμμα, γιὰτί προσπάθησαν νά τό ρίξουν στήν ἀστική διαφθορά. Τώρα ὁ Πλεχάνοφ ἀποδέχτηκε τήν τακτική τοῦ περίφημου προκοποβιτσικοῦ καί κουσκοβικοῦ «Credo»* — καί οἱ μπερνσταϊνικοί τοῦ στέλνουν μέ θράσος πεταχτά φιλιὰ, φωνάζοντας: Ἐμεῖς οἱ ἀστοί δημοκράτες, πάντα τό λέγαμε αὐτό!

Καί ὁ Πλεχάνοφ, γιά νά χωθεῖ στόν καντέτικο προθάλαμο, ἀναγκάστηκε μπροστά σ' ὄλο τό λαό νά ἀπαρνηθεῖ τίς χθεσινές του δηλώσεις.

Ὅριστε τά στοιχεῖα.

Στό 6ο τεῦχος τοῦ «Ντιεβνίκ»⁸⁰ τοῦ Ἰούλη 1906, ὕστερα ἀπό τή διάλυση τῆς Δούμας, ὁ Πλεχάνοφ ἔγραφε ὅτι τά κόμματα πού συμμετέχουν στό κίνημα πρέπει νά συνεννοηθοῦν. Γιά νά μποροῦν νά χτυπήσουν μαζί πρέπει πρῶτα νά συμφωνήσουν. «Τά κόμματα πού ἐχθρεύονται τό παλιό μας καθεστῶς πρέπει...νά συμφωνήσουν μεταξύ τους πάνω στή βασική ἰδέα τῆς προπαγάνδας αὐτῆς. Καί ὕστερα ἀπό τή διάλυση τῆς Δού-

* —σύμβολο πίστεως, πρόγραμμα, ἔκθεση κοσμοθεωρίας. Ἡ Σύντ.

μας τέτοια ιδέα μπορεί νά είναι μόνο ή ιδέα τῆς συντακτικῆς συνέλευσης»...

...«*Μόνο*» ἡ ιδέα τῆς συντακτικῆς συνέλευσης. Αὐτό ἦταν τό σχέδιο τοῦ πολιτικοῦ συνασπισμοῦ καί τῆς μαχητικῆς συμφωνίας πού εἶχε ὁ Πλεχάνοφ τόν Ἰούλη τοῦ 1906.

Ἔστερα ἀπό πέντε μῆνες, κατά τόν Νοέμβρη τοῦ 1906, ὁ Πλεχάνοφ ἀλλάζει τή γραμμή τῆς συμφωνίας. Γιατί; Μήπως ἄλλαξαν ἀπό τότε οἱ ἀμοιβαῖες σχέσεις μεταξύ τῶν κομμάτων πού ἀπαιτοῦν συντακτική συνέλευση καί τῶν κομμάτων πού δέν τήν ἀπαιτοῦν;

Ἀπό τότε οἱ καντέτοι, κατά γενική ὁμολογία, τράβηξαν ἀκόμη δεξιότερα. Καί ὁ Πλεχάνοφ πάει στόν καντέτικο τύπο καί δέν βγάζει τιμουδιά γιά τή συντακτική συνέλευση, γιά τήν ὁποία ἀπαγορεύεται νά γίνεται λόγος στούς προθάλαμους τῶν φιλελευθέρων.

Δέν εἶναι λοιπόν φανερό ὅτι ὁ σοσιαλδημοκράτης αὐτός γλύστρισε;

Αὐτό ὅμως εἶναι λίγο. Στό ἴδιο, τό 6ο τεῦχος τοῦ «Ντιεβνίκ» ὁ Πλεχάνοφ μιλοῦσε ἀνοιχτά γιά τούς καντέτους.

Ἦ ὁ Πλεχάνοφ ἐξηγοῦσε τότε (πέρασε τόσοσ καιρός ἀπό τότε, τόσοσ καιρός!) τόν ἰδιοτελή-ταξικό χαρακτήρα τῆς δυσπιστίας τῶν καντέτων πρὸς τήν ιδέα τῆς συντακτικῆς συνέλευσης.

Ἦ ὁ Πλεχάνοφ ἔγραφε τότε γιά τούς καντέτους ἐπιλέξει τά παρακάτω:

«Ὅποιος ἀρνηθεῖ τήν προπαγάνδισή τῆς ιδέας αὐτῆς (τῆς συντακτικῆς συνέλευσης) μέ τή μιά ἢ τήν ἄλλη πρόφαση, θά μᾶς δώσει νά καταλάβουμε ξεκάθαρα ὅτι, στήν οὐσία, δέν ἐπιζητεῖ νά δοθεῖ ἡ πρέπουσα ἀπάντηση στίς ἐνέργειες τοῦ κ. Στολίπιν καί Σίας, ὅτι ἔστω καί μέ σφιγμένη τήν καρδιά, *συμβιβάζεται μέ τίς ἐνέργειες αὐτές* ὅτι ἐξεγείρεται ἐνάντιά τους *μόνο στά λόγια, μόνο γιά τά μάτια*» (ἡ ὑπογράμμισή δική μας).

Ἦ ὁ Πλεχάνοφ, πηγαίνοντας τώρα στήν καντέτικη ἐφημερίδα, ἄρχισε τό κήρυγμα τοῦ ἐκλογικοῦ συνασπισμοῦ ἀπό τήν πραγματοποίηση τοῦ ἰδεολογικοῦ συνασπισμοῦ. Στήν καντέτικη ἐφημερίδα ὁ Πλεχάνοφ δέν θέλησε νά πεί στό λαό ὅτι οἱ καντέτοι *συμβιβάζονται* μέ τή συμμορία τοῦ Στολίπιν, ὅτι ἐξεγείρονται *μόνο γιά τά μάτια*.

Γιατί δέν θέλησε ὁ Πλεχάνοφ τό Νοέμβρη τοῦ 1906 νά ἐπαναλάβει ὅσα εἶπε τόν Ἰούλη τοῦ 1906;

Νά τί είναι οί «τεχνικοί» συνασπισμοί μέ τούς καντέτους καί νά γιατί διεξάγουμε ἀμείλικτη πάλη ἐνάντια στούς σοσιαλδημοκράτες πού ἐπιτρέπουν τούς συνασπισμούς αὐτούς.

Δέν είναι τάχα νωρίς νά θριαμβολογεῖτε, κύριοι καντέτοι; Χωρίς συνασπισμούς θά κατεβοῦν στίς ἐκλογές οί σοσιαλδημοκράτες στόν Καύκασο καί στά Οὐράλια, στήν Πολωνία καί στήν περιοχή τῆς Λεττονίας, στήν κεντρική περιοχή τῆς Μόσχας καί, πιθανόν, στήν Πετρούπολη.

Κανένα συνασπισμό μέ τούς καντέτους! Κανένα συμβιβασμό μέ ἐκείνους πού συμβιβάζονται μέ τή συμμορία τοῦ Στολίπιν!

*«Προλετάρι», ἀρ. φύλ. 8,
23 τοῦ Νοέμβρη 1906*

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας «Προλετάρι»

Η ΠΑΛΗ ΕΝΑΝΤΙΑ ΣΤΟΥΣ ΚΑΝΤΕΤΙΖΟΝΤΕΣ ΣΟΣΙΑΛΔΗΜΟΚΡΑΤΕΣ ΚΑΙ Η ΚΟΜΜΑΤΙΚΗ ΠΕΙΘΑΡΧΙΑ

Ἡ ἀποδοχή τῶν συνασπισμῶν μέ τούς καντέτους καθόρισε ὀριστικά τή φυσιογνωμία τῶν μενσεβίκων, σάν ὀπορτουμιστικῆς πτέρυγας τοῦ ἐργατικοῦ κόμματος. Ἐνάντια στούς συνασπισμούς μέ τούς καντέτους διεξάγουμε καί πρέπει νά διεξάγουμε τήν πιό πλατιά καί τήν πιό ἀμείλικτη ἰδεολογική πάλη. Ἡ πάλη αὐτή θά διαπαιδαγωγήσει καί θά συσπειρώσει κατά τόν καλύτερο τρόπο τίς μάζες τοῦ ἐπαναστατικοῦ προλεταριάτου, πού ἀπό τήν αὐτοτελή (ὄχι μόνο στά λόγια, μά καί στά ἔργα, δηλαδή χωρίς συνασπισμούς μέ τούς καντέτους) ἐκλογική μας καμπάνια θά πάρουν καινούργιο ὕλικό γιά τήν ἀνάπτυξη τῆς ταξικῆς τους αὐτεπίγνωσης.

Γεννιέται τό ἐρώτημα: πῶς μπορεῖ νά συμβιβαστεῖ ἡ ἀμείλικτη αὐτή ἰδεολογική πάλη μέ τήν κομματική πειθαρχία τοῦ προλεταριάτου; Τό ζήτημα αὐτό πρέπει νά τό βάλουμε ἀνοιχτά καί νά τό ξεκαθαρίσουμε ἀμέσως πέρα γιά πέρα, γιά νά μήν ὑπάρξει καμιά παρανόηση καί καμιά ταλάντευση στήν πρακτική πολιτική τῆς ἐπαναστατικῆς σοσιαλδημοκρατίας.

Ἄς δοῦμε τό ζήτημα αὐτό πρῶτα ἀπό ἄποψη ἀρχῶν καί ὕστερα ἀπό τήν πρακτική του πλευρά, πού ἐνδιαφέρει ἄμεσα ὅλους.

Κατ' ἀρχήν ἔχουμε ἐπανελημμένα διατυπώσει ἤδη τήν ἄποψή μας σχετικά μέ τή σημασία τῆς πειθαρχίας καί τήν ἔννοια τῆς πειθαρχίας στό ἐργατικό κόμμα. *Ἐνότητα δράσης, ἐλευθερία συζήτησης καί κριτικῆς*, — νά ὁ δικός μας ὀρισμός. Μόνο μιά τέτοια πειθαρχία εἶναι ἄξια ἑνός δημοκρατικοῦ κόμματος τῆς πρωτοπόρας τάξης. Ἡ δύναμη τῆς ἐργατικῆς τάξης εἶναι ἡ ὀργάνωση. Χωρίς τήν ὀργάνωση τῶν μαζῶν τό προλεταριάτο δέν εἶναι τίποτε. Ὀργανωμένο, εἶναι τό πᾶν. Ὀργάνωση θά πεῖ ἐνότητα δράσης, ἐνότητα πρακτικῆς ἐκδήλωσης. Ἐν-

νοεΐται, ὅμως, πώς κάθε δράση καί κάθε ἐκδήλωση ἔχουν ἀξία μόνο ἐπειδή καί ἐφόσον ὠθοῦν πρὸς τὰ μπρός καί ὄχι πρὸς τὰ πίσω, ἐφόσον συσπειρώνουν ἰδεολογικά τὸ προλεταριάτο, τὸ ἐξυψώνουν καί δέν τὸ ὑποβιβάζουν, δέν τὸ διαφθείρουν, δέν τὸ ἀδυνατίζουν. Ἡ ὀργάνωση χωρίς ἰδεολογικό περιεχόμενο εἶναι παραλογισμός, πού στήν πράξη μετατρέπει τοὺς ἐργάτες σέ ἄθλια τσιράκια τῆς ἀστικῆς τάξης πού ἔχει τὴν ἐξουσία. Γι' αὐτὸ χωρίς ἐλευθερία συζήτησης καί κριτικῆς τὸ προλεταριάτο δέν ἀναγνωρίζει τὴν ἐνότητα δράσης. Γι' αὐτὸ οἱ συνειδητοὶ ἐργάτες ποτέ δέν πρέπει νά ξεχνοῦν ὅτι συμβαίνουν τέτοιες σοβαρές παραβιάσεις ἀρχῶν, πού κάνουν ὑποχρεωτικὴ τὴ διάρρηξη κάθε ὀργανωτικῆς σχέσης.

Γιὰ νά μὴν παρερμηνέψει τὰ λόγια μου κανένας φιλόλογος κομπογιανίτης, περνῶ ἀμέσως ἀπὸ τὴ γενικὴ στὴ συγκεκριμένη τοποθέτηση τοῦ ζητήματος. Δέν ἀπαιτεῖ ἄραγε ἡ ἀποδοχὴ ἀπὸ μέρους τῶν σοσιαλδημοκρατῶν τῶν συνασπισμῶν μέ τοὺς καντέτους πλήρη ρήξη τῶν ὀργανωτικῶν σχέσεων, δηλαδή διάσπαση; Νομίζουμε ὄχι, καί αὐτῆς τῆς γνώμης εἶναι ὅλοι οἱ μπολσεβίκοι. Πρῶτο, οἱ μενσεβίκοι μόλις τώρα μπαίνουν, συνεσταλμένα καί ἀναποφάσιστα στό δρόμο τοῦ πρακτικοῦ ὀπορτουισμού *en grand**. Ἀκόμη δέν στέγνωσε ἡ μελάνη πού μ' αὐτὴν ὁ Μάρτοφ ἔγραφε πώς ἀποκηρύσσει τόν Τσερεβάνιν, ὁ ὁποῖος δεχόταν τοὺς συνασπισμούς μέ τοὺς καντέτους, τὸ ἔγραφε τότε, πού δέν εἶχε δοθεῖ ἀκόμη ἀπὸ τὴ Γενεύη τὸ καντέτικο σύνθημα⁸¹. Δεύτερο, — κι' αὐτὸ εἶναι πολὺ σπουδαιότερο, — οἱ ἀντικειμενικὲς συνθῆκες τῆς σημερινῆς πάλης τοῦ προλεταριάτου στὴ Ρωσία εἶναι τέτοιες, πού σπρώχνουν μέ ἀκατάβλητη δύναμη πρὸς ὀρισμένες ἀποφασιστικὲς ἐνέργειες. Εἴτε θά τραβήξει ἡ ἐπανάσταση πρὸς μιά μεγάλη ἄνοδο (ὅπως πιστεύαμε ἐμεῖς) εἴτε πρὸς μιά πλήρη ὑποχώρηση (ὅπως πιστεύουν, μὰ φοβοῦνται νά τὸ ποῦν, μερικοὶ σοσιαλδημοκράτες), καί στίς δύο περιπτώσεις ἡ τακτικὴ τῶν συνασπισμῶν μέ τοὺς καντέτους θά γίνῃ ἀναπόφευκτα στάχτη καί ὄχι στό πολὺ μακρινὸ μέλλον. Γι' αὐτὸ, χωρίς νά πέφτουμε σέ διανοουμενίστικη νευρικότητα, εἴμαστε ὑποχρεωμένοι νά διαφυλάξουμε τώρα τὴν κομματικὴ ἐνότητα, ὑπολογίζοντας στὴν ἀντοχὴ τοῦ ἐπαναστατικοῦ προλεταριάτου, στό ὑγιὲς ταξικὸ του ἔνστικτο. Τρίτο καί τελευταῖο, ἡ ἀπόφαση τῶν μενσεβίκων καί τῆς ΚΕ ὑπὲρ τῶν συνασπισμῶν δέν δεσμεύει πρακτικὰ στὴν τω-

* — σέ μεγάλη κλίμακα. Ἡ Σύντ.

ρινή έκλογική καμπάνια τις τοπικές οργανώσεις και δέν ἐπιβάλλει σ' ὄλο τό κόμμα μας γενικά τήν ἐπαίσχυντη αὐτή τακτική τῶν συνασπισμῶν μέ τούς καντέτους.

Τώρα γιά τή συγκεκριμένη τοποθέτηση τοῦ ζητήματος. Ὡς ποιοῦ βαθμοῦ εἶναι ὑποχρεωτικές οἱ ἀποφάσεις τῆς πανρωσικῆς συνδιάσκεψης τοῦ ΣΔΕΚΡ; — καί οἱ ὁδηγίες τῆς ΚΕ; — καί ὡς ποιοῦ βαθμοῦ εἶναι αὐτόνομες οἱ τοπικές οργανώσεις τοῦ κόμματος;

Τά ζητήματα αὐτά θά προκαλοῦσαν, ἀναμφισβήτητα, ἀτέλειωτες συζητήσεις στό κόμμα μας, ἄν ἡ ἴδια ἡ συνδιάσκεψη δέν τά εἶχε ξεδιαλύνει. Ὅλα τά μέλη τῆς συνδιάσκεψης ἦταν σύμφωνα ὅτι οἱ ἀποφάσεις τῆς δέν εἶναι ὑποχρεωτικές καί κανέναν δέν δεσμεύουν σέ τίποτε, γιατί ἡ συνδιάσκεψη εἶναι σῶμα συμβουλευτικό κι' ὄχι κυρίαρχο. Οἱ ἀντιπρόσωποι τῆς δέν ἐκλέχτηκαν δημοκρατικά, ἀλλά διαλέχτηκαν ἀπό τήν Κεντρική Ἐπιτροπή μέσα ἀπό τις οργανώσεις πού ὑπέδειξε ἡ ἴδια καί σέ ἀριθμοῦ πού ὑπέδειξε ἡ ἴδια. Γι' αὐτό στή συνδιάσκεψη οἱ μπολσεβίκοι, οἱ λεττονοί καί οἱ πολωνοί δέν χάσανε τόν καιρό τους σέ ἐξωραϊσμό τῆς μενσεβίκικης ἀπόφασης γιά τούς συνασπισμούς, δέν ἐπεξεργάστηκαν συμβιβασμούς (ὅπως π.χ. ἀναγνώριση τῆς ἀποχῆς σάν σωστῆς παράλληλα μέ τήν ἀποδοχή τῶν συνασπισμῶν μέ τή μοναρχική ἀστική τάξη!), ἀλλά ἀντιπαράθεσαν ἄμεσα τή δική τους πλατφόρμα, τά δικά τους συνθήματα, τή δική τους τακτική ἐκλογικῆς καμπάνιας. Αὐτή ἀκριβῶς ἡ στάση τῶν μπολσεβίκων ἦταν ἀναντίρρητα ἀπαραίτητη στή συμβουλευτική συνδιάσκεψη, πού προορίζονταν ὄχι νά πάρει τή θέση τοῦ συνεδρίου, ἀλλά νά τό προετοιμάσει, — ὄχι νά λύσει τό ζήτημα, ἀλλά νά τό θέσει καθαρότερα καί ἀκριβέστερα, — ὄχι νά σκεπάσει, ὄχι νά συγκαλύψει τήν ἐσωκομματική πάλη, ἀλλά νά τήν κατευθύνει, νά τήν κάνει πιό ὀλοκληρωμένη καί πιό ἰδεολογική.

Ἄς πᾶμε παραπέρα. Οἱ ἀποφάσεις τῆς συνδιάσκεψης γίνονται (μ' αὐτές ἢ ἐκεῖνες τις ἀλλαγές) ὁδηγίες τῆς ΚΕ. Οἱ ὁδηγίες τῆς ΚΕ εἶναι ὑποχρεωτικές γιά ὄλο τό κόμμα. Μέσα σέ ποιά πλαίσια εἶναι ὑποχρεωτικές στό δοσμένο ζήτημα;

Φυσικά, στά πλαίσια τῶν ἀποφάσεων τοῦ συνεδρίου καί στά πλαίσια τῆς αὐτονομίας τῶν τοπικῶν ὀργανώσεων τοῦ κόμματος, πού τήν ἔχει ἀναγνωρίσει τό συνέδριο. Οἱ συζητήσεις γιά τά πλαίσια αὐτά θά μπορούσαν πάλι νά εἶναι ἀτέλειωτες καί ἄκαρπες (γιατί ἡ ἀπόφαση τοῦ Ἐνωτικοῦ συνεδρίου ἀπαγορεύει κάθε συνασπισμό μέ τά ἀστικά κόμματα στήν ἐκλο-

γική καμπάνια), ἂν ἡ συνδιάσκεψη δέν ψήφιζε, μέ τή συγκατά-
θεση καί τῶν μενσεβίκων, καί τῶν μπολσεβίκων καί τῶν μελῶν
τῆς ΚΕ, μιά ἀπό τίς λιγότερο ἔλαστικές ἀποφάσεις της. Τό ὅτι κα-
τά τήν ψηφοφορία αὐτῆς τῆς ἀπόφασης δέν ὑπῆρχε χωρι-
σμός σέ ομάδες εἶναι μιά ἀπό τίς σπουδαῖες ἐγγυήσεις τῆς ἐ-
νότητας καί τῆς μαχητικῆς ἰκανότητος τοῦ ἐργατικοῦ κόμ-
ματος.

Νά τό κείμενο τῆς ἀπόφασης αὐτῆς:

«Ἡ συνδιάσκεψη ἐκφράζει τήν πεποίθησή της ὅτι στά πλαίσια μιᾶς καί τῆς
αὐτῆς ὀργάνωσης εἶναι ὑποχρεωτικό γιά ὅλα τά μέλη της νά ἐφαρμόζουν ὅλες
τίς ἀποφάσεις πού ἀφοροῦν τήν ἐκλογική καμπάνια καί πού πῆρε τό ἀρμόδιο
ὄργανο τῶν τοπικῶν ὀργανώσεων στά πλαίσια τῶν γενικῶν ὀδηγιῶν τῆς ΚΕ·
ἐπιπλέον ἡ ΚΕ μπορεῖ νά ἀπαγορεύσει στίς τοπικές ὀργανώσεις νά ὑποβάλλουν ψη-
φοδέλτια πού δέν εἶναι καθαρά σοσιαλδημοκρατικά, μά δέν πρέπει νά τίς υποχρεώ-
νει νά ὑποβάλλουν ψηφοδέλτια πού δέν εἶναι καθαρά σοσιαλδημοκρατικά»⁸².

Τά σημεία πού ἔχουμε ὑπογραμμίσει ἀπομακρύνουν τίς ἀ-
τέλειωτες συζητήσεις καί μποροῦμε νά ἐλπίζουμε πώς θά ἀπο-
μακρύνουν καί τίς ἀνεπιθύμητες καί ἐπικίνδυνες προστριβές.
Οἱ γενικές ὀδηγίες τῆς ΚΕ δέν μποροῦν νά βγοῦν ἔξω ἀπό τά
πλαίσια τῆς ἀναγνώρισης ὅτι οἱ συνασπισμοί μέ τούς καντέ-
τους εἶναι παραδεκτοί. "Ολοὶ οἱ σοσιαλδημοκράτες ἀνεξάρτητα
ἀπό ομάδες δήλωσαν στήν περίπτωση αὐτή ὅτι οἱ συνασπισμοί
μέ τούς καντέτους, ὅπως καί ἂν τό πάρεις, εἶναι ἓνα πράγμα ὄχι
καί τόσο ἀξιοπρεπές, γιατί ὅλοι μας ἐξουσιοδοτήσαμε τήν Κεν-
τρική Ἐπιτροπή νά τούς ἀπαγορεύσει, ἐνῶ δέν τήν ἐξουσιο-
δοτοῦμε νά τούς ἐπιβάλλει.

Τό συμπέρασμα εἶναι σαφές. Μπροστά στό κόμμα ὑπάρχουν
δύο πλατφόρμες. Ἡ μιά τῶν 18 ἀντιπροσώπων τῆς συνδιάσκε-
ψης, μενσεβίκων καί μουντιστῶν. Ἡ ἄλλη τῶν 14 ἀντιπροσώ-
πων, μπολσεβίκων, πολωνῶν καί λεττονῶν. Τά ἀρμόδια ὄργανα
τῶν τοπικῶν ὀργανώσεων εἶναι ἐλεύθερα νά διαλέγουν, νά τρο-
ποποιοῦν, νά συμπληρώνουν, νά ἀντικαθιστοῦν τίς πλατφόρμες
αὐτές μέ νέες. "Υστερα ἀπό τήν ἀπόφαση τῶν ἀρμόδιων ὀργά-
νων ὅλοι ἔμεῖς, τά μέλη τοῦ κόμματος, ἐνεργοῦμε σάν ἓνας ἄνθρω-
πος. Ὁ μπολσεβίκος τῆς Ὀδησσοῦ πρέπει νά ρίξει στήν κάλ-
πη τό ψηφοδέλτιο μέ τό ὄνομα τοῦ καντέτου, ἂν καί αὐτό προ-
ξενεῖ στό μπολσεβικό ἀηδία. Ὁ μενσεβίκος τῆς Μόσχας ὀφεί-
λει νά ρίξει στήν κάλπη τό ψηφοδέλτιο μέ τά ὀνόματα μόνο
τῶν σοσιαλδημοκρατῶν, ἔστω κι' ἂν ἡ καρδιά του χτυπᾷ γιά
τούς καντέτους.

Οἱ ἐκλογές ὅμως δέν θά γίνουν αὔριο. "Ας συσπειρώνονται

λοιπόν πίο σφιχτά ὅλοι οἱ ἐπαναστάτες-σοσιαλδημοκράτες κι' ἄς ἀναπτύσσουν τήν πίο πλατιά, τήν πίο ἀμείλικτη ἰδεολογική πάλη ἐνάντια στούς συνασπισμούς μέ τούς καντέτους, πού βάζουν φρένο στήν ἐπανάσταση, πού ἐξασθενίζουν τήν προλεταριακή ταξική πάλη, διαστρέφουν τήν πολιτική συνείδηση τῶν μαζῶν!

«Προλετάρι», ἀρ. φύλ. 8,
23 τοῦ Νοέμβρη 1906

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας «Προλετάρι»

ΠΩΣ ΟΙ ΣΟΣΙΑΛΔΗΜΟΚΡΑΤΕΣ ΤΟΥ ΑΡΜΑΒΙΡ ΔΙΕΞΑΓΟΥΝ ΤΗΝ ΕΚΛΟΓΙΚΗ ΚΑΜΠΑΝΙΑ;

Στίς ἐκλογές γιά τήν πρώτη Δούμα οί σοσιαλδημοκράτες τοῦ Ἄρμαβίρ ἔκαναν συνασπισμό μέ τούς καντέτους. Γι' αὐτό τό πράγμα ἔγραψε τότε ἡ «Βολνά»⁸³, ἐπικρίνοντας αὐστηρά τούς συντρόφους τοῦ Ἄρμαβίρ. Γιά τόν ἴδιο λόγο ἔγραψε τότε στό Ἄρμαβίρ καί ἡ ΚΕ τοῦ κόμματός μας, κατακρίνοντας τούς ἐκεῖ συντρόφους γιά τήν παραβίαση ἀπό μέρος τους τῶν ὁδηγιῶν τοῦ Ἐνωτικοῦ συνεδρίου.

Τώρα οί σύντροφοι τοῦ Ἄρμαβίρ πρέπει νάχουν ἀποκτήσει πρακτική πείρα σχετικά μέ τή σημασία τῶν συνασπισμῶν μέ τούς καντέτους. Στίς νεώτερες τουλάχιστον κομματικές ἐκδόσεις τους οί σύντροφοι αὐτοί ὄχι μόνο δέν προπαγανδίζουν τούς συνασπισμούς μέ τούς καντέτους, μά ἀντίθετα, λένε ἀνοιχτά ὅλη τήν ἀλήθεια γιά τούς καντέτους. Δέν θά ἀρχίσουμε τή γκρίνια γιά τή φιλολογική μορφή τῶν ἐντύπων τοῦ Ἄρμαβίρ, γιατί αὐτό θά ἦταν μικρολογία καί μικροπρέπεια. Θά παραθέσουμε μόνο μερικά χτυπητά σημεία, πού δείχνουν τήν τακτική τῶν συντρόφων τοῦ Ἄρμαβίρ.

Μπροστά μας ἔχουμε τό 1ο φύλλο τῆς ἐφημερίδας «Ἄρμαβίρσκι Προλετάρι»⁸⁴, ἐκδοση τῆς ἐπιτροπῆς Ἄρμαβίρ τοῦ ΣΔΕΚΡ, πού ἔχει ἡμερομηνία Ὀκτώβρης τοῦ 1906 καί βγήκε σέ 5000 ἀντίτυπα.

Στό κύριο ἄρθρο διαβάζουμε:

«Οί καντέτοι, οί ἔμποροι, οί δημόσιοι ὑπάλληλοι, οί τσιφλικάδες, οί φιλελεύθεροι ἄς χορεύουν μέ τό χαβά πού τούς παίξει ἡ κυβέρνηση, τό προλεταριάτο δέν θά σκύψει, οὔτε θά συμβιβαστεῖ».

Σέ ἄλλο ἄρθρο, πού εἶναι εἰδικά ἀφιερωμένο σέ πρόσκληση πρὸς τούς ἐργάτες νά ἐτοιμαστοῦν γιά τίς ἐκλογές, ἀναφέρεται:

«Συσπειρωθεῖτε, ψηφίστε, πάρτε τή Δούμα! Ἄρκετά κάθησαν στίς βελούδινες

πολυθρόνες τῶν ἀνακτόρων τῆς Ταυρίδας οἱ ἄρχοντες καντέτοι. Εἶναι καιρός πιά τὰ ροζιασμένα χέρια τῶν ἐργατῶν νά πετάξουν ἔξω αὐτούς τούς φαφλατάδες καί χαραμοφάηδες!».

«Βιαστεῖτε νά ἐξασφαλίσετε τή δική σας προλεταριακή θέση μέσα στή Δούμα, γιά νά τή μετατρέψετε ἀπό καντέτικο λογοκοπεῖο σέ ἐπαναστατικό πεδίο μάχης ἐνάντια στό δήμιο τοῦ λαοῦ, στήν καταραμένη ἀπολυταρχία».

Στήν προκήρυξη «Πρός τούς ἐκλογεῖς», πού ἔχει ἡμερομηνία Νοέμβρης 1906 καί βγῆκε σέ 3000 ἀντίτυπα, ἡ ἐπιτροπή τοῦ Ἄρμαβιρ γράφει:

«Κατάλαβε ὁ λαός ὅτι μόνο μέ τή δύναμη καί τήν ἐξουσία θά πάρει ὅ,τι δέν τοῦ δίνει μέ τή θέλησή της ἡ ἀποστεωμένη ἀπολυταρχία, ὅ,τι δέν τοῦ ἔδωσε ἡ ἀνίσχυρη καντέτικη Δούμα...» Ἄς κάνουμε μέσω αὐτῆς, μέσω αὐτῆς τῆς Δούμας, τήν ἐπανάστασή μας, ἄς μπάσουμε μέ τούς βουλευτές μας στά ἀνάκτορα τῆς Ταυρίδας τή λαϊκή ἰσχύ, ἄς ἀνάψουμε στή νέα Δούμα μέ τὰ χέρια τῶν βουλευτῶν μας τή δυνατή φωτιά τῆς ἐπαναστατικῆς φλόγας καί ἄς τήν φουσήξουμε μέ τή θυελλώδη πνοή ὀλόκληρης τῆς προλεταριακῆς καί ἐπαναστατικῆς Ρωσίας. Στή νέα Δούμα, στή νέα Δούμα!!

...Σύντροφοι καί πολίτες! Ἡ μελλοντική μας Δούμα δέν θά εἶναι μαυροεκτονταρχίτικη, δέν θά ναι οὔτε καί καντέτικη, θά εἶναι προλεταριακή καί ἀγροτική, θά εἶναι δική μας κυρίαρχη Δούμα».

Ἐπαναλαβαίνουμε, θά ἦταν μικροπρέπεια ν' ἀρχίσουμε τή γκρίνια γιά τή μορφή ἢ γιά ὀρισμένες λεπτομέρειες τῶν ἐκκλήσεων αὐτῶν.

Σημασία ἔχει τό πνεῦμα τους. Σημασία ἔχει ἡ ἀνεξάρτητη πολιτική τῶν σοσιαλδημοκρατῶν τοῦ Ἄρμαβιρ, πού πέρασαν μέσα ἀπ' τό καθαρτήριο τῶν συνασπισμῶν μέ τούς φαφλατάδες καί τούς χαραμοφάηδες.

Ὅριστε οἱ ἐλπίδες πού στηρίζετε στούς σοσιαλδημοκράτες, κύριοι τῆς «Ρέτς» καί τῆς «Τοβάριστς», τῆς «Βέκ» καί τῆς «Ρούσκιγε Βέντομοστι»⁸⁵! Ὅριστε ὁ «κίνδυνος ἀπ' τ' ἀριστερά», γιά τόν ὁποῖο μίλησε κατά λάθος αὐτές τίς μέρες ἡ «Ρέτς»!

Ἐμπρός λοιπόν στόν ἀγῶνα, ὅλοι οἱ ἐπαναστάτες σοσιαλδημοκράτες! Στόν ἀγῶνα ἐνάντια στούς συνασπισμούς μέ τούς καντέτους! Οἱ σύντροφοι μενσεβίκοι θά περάσουν, ὅπως πέρασαν καί οἱ σύντροφοι τοῦ Ἄρμαβιρ, ἀπό τό καθαρτήριο τῶν συνασπισμῶν μέ τούς ὀπορτουμιστές τῆς ἀστικῆς τάξης καί θά γυρίσουν στήν ἐπαναστατική σοσιαλδημοκρατία.

«Προλετάρη», ἀρ. φύλ. 8,
23 τοῦ Νοέμβρη 1906

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας «Προλέταρι»

ΠΟΙΟΥΣ ΝΑ ΕΚΛΕΞΟΥΜΕ ΣΤΗΝ ΚΡΑΤΙΚΗ ΔΟΥΜΑ;⁸⁶

ΠΟΛΙΤΕΣ! ΚΑΝΕΤΕ ΝΑ ΚΑΤΑΛΑΒΕΙ ΚΑΛΑ ΟΛΟΣ Ο ΛΑΟΣ ΠΟΙΑ ΕΙΝΑΙ
ΤΑ ΚΥΡΙΟΤΕΡΑ ΚΟΜΜΑΤΑ ΠΟΥ ΑΓΩΝΙΖΟΝΤΑΙ ΣΤΙΣ ΕΚΛΟΓΕΣ ΣΤΗΝ ΠΕΤΡΟΥΠΟΛΗ
ΚΑΙ ΤΙ ΕΠΙΔΙΩΚΕΙ ΤΟ ΚΑΘΕ ΚΟΜΜΑ!

ΠΟΙΑ ΕΙΝΑΙ ΤΑ ΤΡΙΑ ΚΥΡΙΟΤΕΡΑ ΚΟΜΜΑΤΑ;

Μαυροεκατονταρχίτες, είναι ή ένωση του ρωσικού λαού, οί μοναρχικοί, τό κόμμα τής έννομης τάξης, ή ένωση τής 17 του 'Οχτώβρη, τό έμποροβιομηχανικό κόμμα, τό κόμμα τής εΐρηνικής άνακαΐ-νισης.

Καντέτοι, είναι τό κόμμα τής «λαϊκής» έλευθερίας ή τό συνταγματικό - «δημοκρατικό» κόμμα (στήν πραγματικότητα φιλελευθερομοναρχικό), τό κόμμα τών «δημοκρατικών» μεταρρυθμίσεων, οί ριζοσπάστες κτλ.

Σοσιαλδημοκράτες. Σοσιαλδημοκρατικό εργατικό κόμμα τής Ρωσίας. Είναι τό κόμμα τών συνειδητών εργατών όλων τών έθνοτήτων τής Ρωσίας, τών ρώσων, τών λεττονών, τών πολωνών, τών έβραίων, τών ουκρανών, τών άρμενίων, τών γεωργιανών, τών τατάρων κτλ.

ΠΟΙΑΝΟΥ ΤΑ ΣΥΜΦΕΡΟΝΤΑ ΥΠΕΡΑΣΠΙΖΟΥΝ ΤΑ ΤΡΙΑ ΚΥΡΙΟΤΕΡΑ ΚΟΜΜΑΤΑ;

Οί μαυροεκατονταρχίτες υπερασπίζουν τή σημερινή τσαρική κυβέρνηση, υποστηρίζουν τούς τσιφλικάδες, τούς δημόσιους υπάλληλους, τήν έξουσία τής άστυνομίας, τά έκτακτα στρατοδικεία, τά πογκρόμ.

Οί καντέτοι υπερασπίζουν τά συμφέροντα τών φιλελεύθερων άστών, τών φιλελεύθερων τσιφλικάδων, τών έμπόρων και τών καπιταλιστών. Οί καντέτοι είναι κόμμα τών άστών δικηγόρων, δημοσιογράφων, καθηγητών και τών όμοίων τους.

Η σοσιαλδημοκρατία είναι τό κόμμα τής εργατικής τάξης, πού υπερασπίζει τά συμφέροντα όλων τών εργαζομένων και εκμεταλλευομένων.

ΤΙ ΕΠΙΔΙΩΚΟΥΝ ΤΑ ΤΡΙΑ ΚΥΡΙΟΤΕΡΑ ΚΟΜΜΑΤΑ;

Οί μαυροεκατονταρχίτες ἐπιδιώκουν νά διατηρηθεῖ ἡ παλιά ἀπολυταρχία, ἡ ἀνομία σέ βάρος τοῦ λαοῦ, ἡ πλήρης κυριαρχία τῶν τσιφλικάδων, τῶν δημόσιων ὑπάλληλων καί τῆς ἀστυνομίας πάνω στό λαό.

Οί καντέτοι ἐπιδιώκουν νά περάσει ἡ ἐξουσία στά χέρια τῆς φιλελεύθερης ἀστικῆς τάξης. Ἡ μοναρχία, διατηρώντας τήν ἀστυνομική καί στρατιωτική ἐξουσία, πρέπει νά περιφρουρεῖ τό δικαίωμα τῶν καπιταλιστῶν νά ληστεύουν τούς ἐργάτες καί τούς ἀγρότες.

Οί σοσιαλδημοκράτες ἐπιδιώκουν νά περάσει ὅλη ἡ ἐξουσία στά χέρια τοῦ λαοῦ, δηλ. θέλουν λαοκρατική δημοκρατία. Ἡ πλήρης ἐλευθερία χρειάζεται στούς σοσιαλδημοκράτες γιά νά παλέψουν γιά τό σοσιαλισμό, γιά τήν ἀπελευθέρωση τῆς ἐργασίας ἀπό τό ζυγό τοῦ κεφαλαίου.

ΤΙ ΛΟΓΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΘΕΛΟΥΝ ΝΑ ΔΩΣΟΥΝ ΣΤΟ ΛΑΟ ΤΑ ΤΡΙΑ ΚΥΡΙΟΤΕΡΑ ΚΟΜΜΑΤΑ;

Οί μαυροεκατονταρχίτες δέν δίνουν στό λαό καμμιά ἐλευθερία, καμμιά ἐξουσία. Ὅλη ἡ ἐξουσία στήν τσαρική κυβέρνηση. Τά δικαιώματα τοῦ λαοῦ εἶναι: νά πληρώνει φόρους, νά δουλεύει γιά τούς πλούσιους, νά μπαίνει φυλακή.

Οί καντέτοι θέλουν «λαϊκή ἐλευθερία», πού πρέπει νά ὑποτάσσεται: πρῶτο, στήν ἄνω βουλή, δηλ. στούς τσιφλικάδες καί στούς καπιταλιστές· δεύτερο, στή μοναρχία, δηλ. στόν τσάρο μέ τήν ἀσύδοτη ἀστυνομία καί τή στρατιωτική δύναμη. Τό ἕνα τρίτο τῆς ἐξουσίας στό λαό, τό ἕνα τρίτο στούς καπιταλιστές καί τό ἕνα τρίτο στόν τσάρο.

Οί σοσιαλδημοκράτες θέλουν νά δοθεῖ πλήρης ἐλευθερία καί ὅλη ἡ ἐξουσία στό λαό, νά ἐκλέγονται ὅλοι οἱ δημόσιοι ὑπάλληλοι, νά ἀπαλλαγοῦν οἱ στρατιῶτες ἀπό τό κάτεργο τῶν στρατώνων καί νά ὀργανωθεῖ ἐλεύθερη ἐθελοντική ἐθνοφρουρά.

ΠΩΣ ΒΛΕΠΟΥΝ ΤΑ ΤΡΙΑ ΚΥΡΙΟΤΕΡΑ ΚΟΜΜΑΤΑ
ΤΗ ΔΙΕΚΔΙΚΗΣΗ ΤΩΝ ΑΓΡΟΤΩΝ ΓΙΑ ΤΗ ΓΗ;

Οί μαυροεκατονταρχίτες υπερασπίζονται τα συμφέροντα τῶν τσιφλικάδων-φεουδαρχῶν. Οὔτε σπιθαμή γῆς στους ἀγρότες. Μόνο οἱ πλούσιοι ἄς ἀγοράζουν γῆ ἀπό τοὺς τσιφλικάδες με ἐλεύθερη συμφωνία.

Οἱ καντέτοι θέλουν νά διατηρήσουν τήν τσιφλικάδικη γαιοκτησία με παραχωρήσεις. Προτείνουν στους ἀγρότες τήν ἐξαγορά πού κάποτε, στά 1861, κατάστρεψε κιόλας τοὺς ἀγρότες. Οἱ καντέτοι δέν συμφωνοῦν νά λύσουν τό ζήτημα τῆς γῆς με τοπικές ἐπιτροπές, ἐκλεγμένες με καθολική, ἄμεση, ἴση καί μυστική ψηφοφορία.

Οἱ σοσιαλδημοκράτες θέλουν νά ἐξαλείψουν τήν τσιφλικάδικη γαιοκτησία στή Ρωσία. "Ὁλη ἡ γῆ πρέπει νά δοθεῖ στους ἀγρότες καί ὅπωςδήποτε χωρίς ἐξαγορά. Τό ζήτημα τῆς γῆς πρέπει νά τό λύσουν τοπικές ἐπιτροπές ἐκλεγμένες με καθολική, ἄμεση, ἴση καί μυστική ψηφοφορία.

ΤΙ ΜΠΟΡΟΥΝ ΝΑ ΚΑΝΟΥΝ, ΑΝ ΠΕΤΥΧΟΥΝ ΟΛΟΚΛΗΡΩΤΙΚΑ ΣΤΗΝ
ΠΑΛΗ ΤΟΥΣ, ΤΑ ΤΡΙΑ ΚΥΡΙΟΤΕΡΑ ΚΟΜΜΑΤΑ;

Οἱ μαυροεκατονταρχίτες, παλεύοντας με ὅλα τά μέσα, μποροῦν νά πετύχουν νά καταστραφεῖ τελειωτικά ὁ λαός, νά ἐκβαρβαριστεῖ ἐντελῶς ἡ Ρωσία ὀλόκληρη ἀπό τά ἔκτακτα στρατοδικεῖα καί τά πογκρόμ.

Οἱ καντέτοι, παλεύοντας μόνο με «εἰρηνικά» μέσα, μποροῦν νά πετύχουν τό ἐξῆς: ἡ κυβέρνηση τῶν πογκρομιστῶν νά ἐξαγοράσει με παραχωρήσεις τῆς δεκάρας τῆ μεγάλη ἀστική τάξη καί τοὺς πλουσιοχωρικούς, ἐνῶ τοὺς φιλελεύθερους φαφλατάδες νά τοὺς καταδιώκει γιά τοὺς ἀνεπαρκεῖς σέ λακεδισμό λόγους τους πρὸς τόν λατρευτό,

Οἱ σοσιαλδημοκράτες, παλεύοντας με ὅλα τά μέσα, μέχρι καί τήν ἐξέγερση, μποροῦν με τῆ βοήθεια τῆς συνειδητῆς ἀγροτιᾶς καί τῆς φτωχολογιᾶς τῶν πόλεων νά κερδίσουν πλήρη ἐλευθερία καί νά δοθεῖ ὅλη ἡ γῆ στήν ἀγροτιά. Καί ἔχοντας ἐλευθερία καί τῆ βοήθεια τῶν συνειδητῶν ἐργατῶν ὅλης τῆς Εὐρώπης, οἱ ρῶσοι σοσιαλδημο-

άνεύθυνο, άπαρα- βίαστο, συνταγματι- κό μονάρχη.		κράτες μπορούν να βαδίσουν μέ γοργά βήματα πρός τό σο- σιαλισμό.
--	--	---

**ΠΟΛΙΤΕΣ! ΨΗΦΙΣΤΕ ΣΤΙΣ ΕΚΛΟΓΕΣ ΤΟΥΣ ΥΠΟΨΗΦΙΟΥΣ
 ΤΟΥ ΣΟΣΙΑΛΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΟΥ ΕΡΓΑΤΙΚΟΥ ΚΟΜΜΑΤΟΣ ΤΗΣ ΡΩΣΙΑΣ!**

Η ΣΟΣΙΑΛΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΚΑΙ ΤΑ ΕΡΓΑΣΙΑΚΑ ΚΟΜΜΑΤΑ

Πολίτες! "Οποιος θέλει να πάρει συνειδητά μέρος στις έκλογές για την Κρατική δούμα, πρέπει πριν άπ' όλα να καταλάβει καλά τή βασική διαφορά ανάμεσα στα τρία κυριότερα κόμματα. *Οί μαυροεκατονταρχίτες* υποστηρίζουν τά πογκρόμ μέ τίς βιαιοπραγίες τής τσαρικής κυβέρνησης. *Οί καντέτοι* υποστηρίζουν τά συμφέροντα τών φιλελεύθερων τσιφλικάδων και καπιταλιστών. *Οί σοσιαλδημοκράτες* υποστηρίζουν τά συμφέροντα τής εργατικής τάξης και όλων τών εργαζομένων και έκμεταλλευομένων.

"Οποιος θέλει να υπερασπίσει συνειδητά τά συμφέροντα τής εργατικής τάξης και όλων τών εργαζομένων, πρέπει να ξέρει ποιό κόμμα είναι πραγματικά ικανό να υπερασπίσει τά συμφέροντα αυτά μέ περισσότερη συνέπεια και άποφασιστικότητα άπ' όλα τ' άλλα.

ΠΟΙΑ ΚΟΜΜΑΤΑ ΑΝΑΛΑΒΑΙΝΟΥΝ ΝΑ ΥΠΕΡΑΣΠΙΣΟΥΝ ΤΑ ΣΥΜΦΕΡΟΝΤΑ ΤΗΣ ΕΡΓΑΤΙΚΗΣ ΤΑΞΗΣ ΚΑΙ ΟΛΩΝ ΤΩΝ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ;

Τό κόμμα τής εργατικής τάξης, τό Σοσιαλδημοκρατικό εργατικό κόμμα τής Ρωσίας, πού άκολουθει τήν άποψη τής ταξικης πάλης του προλεταριάτου.

Τά εργασιακά κόμματα, δηλαδή τά κόμματα πού άκολουθοϋν τήν άποψη του μικρονοικοκύρη:

Τό κόμμα τών σοσιαλιστών-έπαναστατών.

Τό εργασιακό (λαϊκό - σοσιαλιστικό) κόμμα και οί άκομματικοί τρουντοβίκοι.

ΠΟΙΑΝΟΥ ΤΑ ΣΥΜΦΕΡΟΝΤΑ ΥΠΕΡΑΣΠΙΖΟΥΝ
ΣΤΗΝ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΤΑ ΚΟΜΜΑΤΑ ΑΥΤΑ;

Τά συμφέροντα τῶν προλε-
τάρων, πού οἱ ὅροι τῆς ζωῆς
τους, ἀφαιρώντας τους κάθε ἐλ-
πίδα νά γίνουν νοικοκυραῖοι,
τούς ἀναγκάζουν νά ἐπιδιώ-
κουν ὀλοκληρωτική ἀλλαγή ὅ-
λων τῶν βάσεων τοῦ καπιταλι-
στικοῦ κοινωνικοῦ συστήμα-
τος.

Τά συμφέροντα τῶν μικρο-
νοικοκυραίων πού παλεύουν ἐ-
νάντια στό ζυγό τοῦ κεφαλαί-
ου, μά πού ἐξαιτίας τῶν ἴδιων
τῶν ὅρων τῆς ζωῆς τους ἐπι-
διώκουν νά γίνουν νοικοκυ-
ραῖοι, νά ἐνισχύσουν τό μι-
κρονοικοκυριό τους, νά πλου-
τίσουν μέ τό ἐμπόριο καί μέ
τή μισθωτή ἐργασία.

ΠΟΣΟ ΣΤΑΘΕΡΑ ΕΙΝΑΙ ΤΑ ΚΟΜΜΑΤΑ ΑΥΤΑ
ΣΤΗ ΜΕΓΑΛΗ ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΠΑΛΗ ΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ
ΕΝΑΝΤΙΑ ΣΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ;

Ἡ σοσιαλδημοκρατία δέν
μπορεῖ νά δεχτεῖ καμιά συμ-
φιλίωση τῆς ἐργασίας μέ τό
κεφάλαιο. Ὁργανώνει τούς
μισθωτούς ἐργάτες γιά ἀμεί-
λικτη πάλη ἐνάντια στό κε-
φάλαιο, γιά τήν ἐξάλειψη τῆς
ἀτομικῆς ιδιοκτησίας στά μέ-
σα παραγωγῆς καί τήν ὀργά-
νωση τῆς σοσιαλιστικῆς κοι-
νωνίας.

Τά ἐργασιακά κόμματα ὀ-
νειροπολοῦν τήν ἐξάλειψη
τῆς κυριαρχίας τοῦ κεφαλαί-
ου, μά ἐξαιτίας τῶν ὅρων
τῆς ζωῆς τοῦ μικρονοικο-
κύρη, ταλαντεύονται ἀναπό-
φευκτα ἀνάμεσα στήν πάλη
ἐνάντια στό κεφάλαιο, μαζί
μέ τούς μισθωτούς ἐργάτες,
καί στήν τάση νά συμβιβά-
σουν τούς ἐργάτες καί τούς
καπιταλιστές μέ τή μετα-
τροπή ὅλων τῶν ἐργαζομέ-
νων σέ μικρονοικοκυραίους,
πού τούς ἔχουν δοθεῖ ἴσοι
κλῆροι γῆς ἢ τούς ἔχουν
ἐξασφαλιστεῖ πιστώσεις καί
τά παρόμοια.

ΤΙ ΜΠΟΡΟΥΝ ΝΑ ΠΕΤΥΧΟΥΝ, ΑΝ ΠΡΑΓΜΑΤΟΠΟΙΗΣΟΥΝ
ΠΕΡΑ ΓΙΑ ΠΕΡΑ ΤΟΥΣ ΤΕΛΙΚΟΥΣ ΤΟΥΣ
ΣΚΟΠΟΥΣ ΤΑ ΚΟΜΜΑΤΑ ΑΥΤΑ;

Τήν κατάκτηση τῆς πολι-
τικῆς ἐξουσίας ἀπό τό προ-
λεταριάτο καί τή μετατροπή
τῆς καπιταλιστικῆς παραγω-
γῆς σέ κοινωνική μεγάλη, σο-
σιαλιστική παραγωγή.

Τήν ἐξίσου διανομή ὅλης
τῆς γῆς στούς μικρονοικο-
κυραίους, στούς μικροαγρό-
τες, μέ ἀποτέλεσμα νά ἔχου-
με πάλι ἀναπόφευκτα ἀγώνα
μεταξύ τους καί χωρισμό
σέ πλούσιους καί φτωχούς,
σέ ἐργάτες καί καπιταλιστές.

ΤΙ ΛΟΓΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΕΠΙΔΙΩΚΟΥΝ ΓΙΑ ΤΟ ΛΑΟ
ΤΑ ΚΟΜΜΑΤΑ ΑΥΤΑ ΣΤΗΝ ΤΩΡΙΝΗ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ;

Πλήρη ἐλευθερία
καί ὅλη τήν ἐξουσία
γιά τό λαό, δηλαδή
λαοκρατική δημο-
κρατία, αἰρετότητα
τῶν δημοσίων ὑπαλ-
λήλων, ἀντικατάστα-
ση τοῦ μόνιμου
στρατοῦ μέ γενικό ἐ-
ξοπλισμό τοῦ λαοῦ.

Πλήρη ἐλευθερία
καί ὅλη τήν ἐξουσία
γιά τό λαό, δηλαδή
λαοκρατική δημο-
κρατία, αἰρετότητα
τῶν δημοσίων ὑπαλ-
λήλων, ἀντικατάστα-
ση τοῦ μόνιμου
στρατοῦ μέ γενικό ἐ-
ξοπλισμό τοῦ λαοῦ.

Συνένωση τῆς δη-
μοκρατίας, δηλ. τῆς
πλήρους κυριαρχίας
τοῦ λαοῦ, μέ τή μο-
ναρχία, δηλαδή μέ
τήν ἐξουσία τοῦ
τσάρου, τῆς ἀστυνο-
μίας καί τῶν δημο-
σίων ὑπαλλήλων.
Πρόκειται γιά μιᾶ ἐ-
ξίσου ἀνόητη ἐπιθυ-
μία καί ἐξίσου προ-
δοτική πολιτική μέ
τήν ἐπιθυμία καί
τήν πολιτική τῶν
φιλελεύθερων τσι-
φλικάδων, τῶν καν-
τέτων.

ΠΩΣ ΒΛΕΠΟΥΝ ΤΑ ΚΟΜΜΑΤΑ ΑΥΤΑ
ΤΗ ΔΙΕΚΔΙΚΗΣΗ ΤΩΝ ΑΓΡΟΤΩΝ ΓΙΑ ΓΗ;

Οί σοσιαλδημοκράτες απαιτούν να δοθεί ὅλη ἡ τσιφλικάδικη γῆ στους ἀγρότες χωρίς καμιά ἔξαγορά.

Οί σοσιαλιστές-ἐπαναστάτες απαιτούν να δοθεί ὅλη ἡ τσιφλικάδικη γῆ στους ἀγρότες χωρίς καμιά ἔξαγορά.

Οί τρουντοβίκοι απαιτούν να δοθεί ὅλη ἡ τσιφλικάδικη γῆ στους ἀγρότες, ἀλλά δέχονται τὴν ἔξαγορά. Ἡ ἀποδοχή τῆς ἔξαγορᾶς πού θά καταστρέψει τοὺς ἀγρότες, εἶναι πολιτική ἐξίσου προδοτική μέ τὴν πολιτική τῶν φιλελεύθερων τσιφλικάδων, τῶν καντέτων.

**ΠΟΛΙΤΕΣ! ΨΗΦΙΣΤΕ ΣΤΙΣ ΕΚΛΟΓΕΣ ΤΟΥΣ ΥΠΟΨΗΦΙΟΥΣ
ΤΟΥ ΣΟΣΙΑΛΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΟΥ ΕΡΓΑΤΙΚΟΥ ΚΟΜΜΑΤΟΣ
ΤΗΣ ΡΩΣΙΑΣ!**

*Δημοσιεύτηκε στίς 23 τοῦ Νοέμβρη 1906
σέ χωριστή προκήρυξη σάν παράρτημα
τῆς ἐφημερίδας «Προλετάρι»,
ἀρ. φύλ. 8*

*Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό
κείμενο τῆς προκήρυξης*

ΜΙΑ ΝΕΑ ΔΙΕΥΚΡΙΝΗΣΗ ΤΗΣ ΣΥΓΚΛΗΤΟΥ

Σέ συνθήκες λίγο-πολύ άνοιχτής πολιτικής πάλης ή ζωή έπαληθεύει έξαιρετικά γρήγορα και έξαιρετικά πειστικά κάθε ένέργεια στον τομέα τής τακτικής. Δέν πρόλαβαν ίσως άκόμη όλοι οί αντιπρόσωποι τής Πανρωσικής συνδιάσκεψης του ΣΔΕΚΡ νά φτάσουν στα μέρη τους και νά κάνουν έκθεση στις κομματικές οργανώσεις, και τό επίμαχο ζήτημα τών συνασπισμών μέ τούς καντέτους φωτίστηκε μέ έντελώς καινούργιο φώς. Και τό ζήτημα αυτό στέκει τώρα στό κέντρο όλων τών πολιτικών ζητημάτων τής ήμέρας.

Στή συνδιάσκεψη του ΣΔΕΚΡ ούτε και πέρασε άπ' τό μυαλό κανενός αντιπροσώπου ή σκέψη ότι οί σοσιαλδημοκράτες μπορούσαν νά χαλαρώσουν έστω και στό έλάχιστο ή και νά τροποποιήσουν γενικά τά αυτοτελή τους συνθήματα τακτικής στην έκλογική καμπάνια. Τυπικά, στην άπόφαση πού προτάθηκε άπό τήν Κεντρική Έπιτροπή του κόμματος και ψηφίστηκε μέ 18 ψήφους ύπέρ και 14 κατά (μπολσεβίκοι, πολωνοί, λεττονοί), ή πλήρης αυτοτέλεια τής πλατφόρμας και τών συνθημάτων του ΣΔΕΚΡ μπήκε στην πρώτη γραμμή. Καμιά λίγο-πολύ μόνιμη συμμαχία μέ άλλα κόμματα πάνω στην βάση ένός όποιουδήποτε «μετριάσμοϋ» τής πλατφόρμας μας δέν επιτρέπεται σέ καμιά περίπτωση. Και όλη ή διαμάχη ανάμεσα στην δεξιά και στην άριστερή πτέρυγα τής σοσιαλδημοκρατίας γινόταν άποκλειστικά για τοϋτο τό πράγμα: Θα κρατήσουν άραγε στην πράξη οί δεξιοί σοσιαλδημοκράτες τή θεμελιακή αυτή θέση; δέν θάρθουν σέ αντίφαση μέ τή θέση αυτή, δεχόμενοι τούς συνασπισμούς μέ τούς καντέτους; δέν είναι άραγε τεχνητός, είκονικός, μόνο στα λόγια ό διαχωρισμός σέ «τεχνικές» και ιδεολογικές συμφωνίες;

Μά...φαίνεται και στό κόμμα μας, δηλ. στό πραγματικό του

«σύνταγμα», υπάρχει ένα σώμα σαν κάποιο είδος συγκλήτου, υπάρχει ή δυνατότητα με τη βοήθεια διευκρινήσεων της συγκλήτου να μετατρέπονται οι κομματικοί «νόμοι», οι αποφάσεις των επίσημων οργάνων του κόμματος, ακριβώς στο αντίστροφο τους. Η νέα διευκρίνηση που δίνει ή σύγκλητος στις αποφάσεις του ΣΔΕΚΡ μās ήρθε, όπως και έπρεπε να τό περιμένουμε, από τή Γενεύη. Δημοσιεύτηκε στήν καντέτικη έφημερίδα «Τοβάριστς» σαν «'Ανοιχτή απάντηση» (ακριβώς όπως και του Λασσάλ!) του Γκ. Πλεχάνοφ σ' έναν αναγνώστη της έφημερίδας αυτής που «δέν θεωρεί τόν έαυτό του ούτε αστό, ούτε σοσιαλδημοκράτη»⁸⁷. Ο σχεδόν Λασσάλ του κόμματός μας έσπευσε σέ βοήθεια του αναγνώστη της έφημερίδας, ή οποία είναι ουσιαστικά όργανο των αποστατών της σοσιαλδημοκρατίας.

Ο αναγνώστης της «Τοβάριστς» ρωτούσε τόν Γκ. Πλεχάνοφ ανάμεσα στ' άλλα «ποιά, κατά τή γνώμη του, μπορούσε να είναι ή κοινή εκλογική πλατφόρμα των άριστερών και των άκρων άριστερών κομμάτων». Ο Γκ. Πλεχάνοφ απάντησε: «στό έρώτημα αυτό δέν υπάρχει και δέν μπορεί να υπάρξει άλλη απάντηση, έξω από τούτες τίς δυό λέξεις: *κυρίαρχη Δούμα*».

«Δέν υπάρχει και δέν μπορεί να υπάρξει άλλη απάντηση»... Τά λόγια αυτά του δικού μας σχεδόν Λασσάλ, είναι, ίσως, γραπτό να μείνουν «ίστορικά», τουλάχιστο με τή γκογκολική έννοια της λέξης αυτής. Ο Γκ. Πλεχάνοφ ευδόκησε κάποτε ν' ακούσει μιά έκθεση για τό ότι υπάρχει κάποια ΚΕ του ΣΔΕΚΡ, ότι έτοιμάζεται κάποια πανρωσική συνδιάσκεψη του κόμματος αυτού, ότι και ή ΚΕ και ή συνδιάσκεψη αυτή επεξεργάζονται τήν απάντησή τους στα ζητήματα που ενδιαφέρουν όχι μόνο τήν κυρία Κουσκόβα και τόν κύριο Προκοπόβιτς, σημερινούς συνεργάτες του Πλεχάνοφ, αλλά και τούς σοσιαλιστές εργάτες της Ρωσίας. Χωρίς καθόλου να ταραχτεί απ' αυτό, ο Γκ. Πλεχάνοφ διακήρυξε: «δέν υπάρχει και δέν μπορεί να υπάρξει άλλη απάντηση, εκτός από τή δική μου». Και τά πολύ συγκαταβατικά αυτά λόγια δημοσιεύονται σέ καντέτικη έφημερίδα τή στιγμή ακριβώς που όλοι οι ρώσοι αναγνώστες ξέρουν κιόλας τήν άλλη απάντηση, που έδωσαν όλοι οι εκπρόσωποι τόσο των οργάνων των περιοχών όσο και του κεντρικού οργάνου όλόκληρου του Σοσιαλδημοκρατικού κόμματος της Ρωσίας.

Έχουμε στ' αλήθεια μιά «ίστορία» από εκείνες που ήρώας τους στάθηκε επανειλημμένα ο Νοζντριόφ⁸⁸.

Μά άς περάσουμε στήν ουσία της μοναδικής στό είδος της

καί ἀμίμητης ἀπάντησης τοῦ ἀμίμητού μας Γκ. Πλεχάνοφ.

Πρὶν ἀπ' ὅλα βλέπουμε ὅτι ὁ Πλεχάνοφ δέν κάνει οὔτε σκέψη γιὰ τή δυνατότητα συμφωνιῶν στό πρῶτο στάδιο χωρίς κοινή ἐκλογική πλατφόρμα. Ἐμᾶς, τούς μπολσεβίκους, μᾶς ἀρέσει πάρα πολύ ἡ ἄποψη αὐτή. Ἀναγνωρίζοντας αὐτό τό πράγμα, ὁ Γκ. Πλεχάνοφ προσφέρει στούς μενσεβίκους ἄσχημη ὑπηρεσία. Τονίζαμε διαρκῶς στή συνδιάσκεψη, στίς δι·μάχες μέ τούς μενσεβίκους καί τούς μπουντιστές, καθῶς καί στό 8ο φύλλο τοῦ «Προλετάρι»*, ὅτι οἱ συμφωνίες στό πρῶτο στάδιο δέν μποροῦν νά μὴν ἐπιδράσουν στήν κομματική μας ἐμφάνιση μπροστά στίς μάζες, ὅτι συνεπῶς οἱ συμφωνίες αὐτές, παρά τίς ἐπιθυμίες μας καί τά σχέδιά μας, θά πάρουν ἀναπόφευκτα καί ἀναπότρεπτα τήν ἀπόχρωση μιᾶς ὀρισμένης ἰδεολογικῆς προσέγγισης, μιᾶς ὀρισμένης ἐπισκίασης, χαλάρωσης, ἄμβλυνσης τῆς πολιτικῆς αὐτοτέλειας τῶν σοσιαλδημοκρατῶν. Ὁ Γκ. Πλεχάνοφ, μέ τήν ἐπιδεξιότητα καί τό κομματικό τάκτ πού τόν διακρίνουν, ὑποστήριξε τήν ἐπίθεσή μας ἐνάντια στούς μενσεβίκους. Δεχόμενος τήν κοινή πλατφόρμα, δηλ. τόν ἀνοιχτό ἰδεολογικό συνασπισμό μέ τούς καντέτους, ἀναγνώρισε ἀνοιχτά πιά πολλά ἀκόμη ἀπό ἐκεῖνα στά ὅποια ἐμεῖς ἐπιμέναμε.

Ἐποδειχνεται ὅτι ὄχι μόνο στό κράτος τῆς Ρωσίας, μά καί στό Σοσιαλδημοκρατικό ἐργατικό κόμμα τῆς Ρωσίας οἱ διευκρινήσεις τῆς συγκλήτου δυσφημοῦν ἐκεῖνον, γιά τό καλό τοῦ ὁποίου γράφονται.

Πᾶμε παρακάτω. Ἐς καλοσκεφεῖ ὁ ἀναγνώστης τό ἄμεσονόημα τοῦ πλεχανοφικοῦ «καντετο-σοσιαλδημοκρατικοῦ» συνθήματος: «κυρίαρχη Δούμα», ἀνεξάρτητα ἀπό τή στάση πού κρατοῦν ἀπέναντί του τά διάφορα κόμματα. Οἱ λέξεις «κυρίαρχη Δούμα» σημαίνουν διεκδίκηση πλήρους ἐξουσίας τῆς Δούμας. Ποιᾶς Δούμας; Προφανῶς ἐκείνης, γιά τήν ὅποια οἱ ρῶσοι πολίτες θά ἐκλέξουν τώρα βουλευτές μέ βάση τό νόμο τῆς 11 τοῦ Δεκέμβρη καί τίς διευκρινήσεις τῆς συγκλήτου. Γιά τή Δούμα αὐτή ὁ Γκ. Πλεχάνοφ προτείνει νά ἀπαιτήσουμε πλήρη ἐξουσία. Προφανῶς, εἶναι σίγουρος ὅτι ἡ Δούμα αὐτή δέν θά εἶναι μαυροεκατονταρχίτικη, γιατί γιά μιά μαυροεκατονταρχίτικη Δούμα δέν μποροῦσε νά ζητήσῃ πλήρη ἐξουσία. Νά ρίχνει κανεῖς τό σύνθημα: «κυρίαρχη Δούμα», καί ταυτόχρονα νά φωνάζει γιά σοβαρό κίνδυνο μιᾶς μαυροεκατονταρχίτι-

* Βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 122—123. Ἡ Σύντ.

κης Δούμας, σημαίνει ότι συντρίβει ο ίδιος τον έαυτό του. Σημαίνει ότι επιβεβαιώνει τή γνώμη τών μπολσεβίκων πού λένε ότι σοβαρός κίνδυνος μιᾶς μαυροεκατονταρχίτικης Δούμας στήν πραγματικότητα δέν υπάρχει κι' ότι οί καντέτοι έπινοοῦν ἢ υπερβάλλουν σέ μερικές περιπτώσεις τόν κίνδυνο αὐτό από ιδιοτελεῖς σκοπούς, δηλαδή, γιά νά ἀδυνατίσουν τήν πίστη τών εργατῶν καί ἔλης τῆς ἐπαναστατικῆς δημοκρατίας στίς δικές τους δυνάμεις, γιά νά ἀπομακρύνουν από τό κόμμα τών καντέτων τόν «κίνδυνο από τ' ἀριστερά» πού πραγματικά τό ἀπειλεῖ. Ἡ ἴδια ἢ «Ρέτζ», ἐπίσημο ὄργανο τών καντέτων, ἀναγνώρισε τόν κίνδυνο αὐτό στήν ἔκθεση τών καντέτων γιά τήν κατάσταση τῆς ἐκλογικῆς καμπάνιας στό κυβερνεῖο τῆς Πετρούπολης.

Ἄς περάσουμε στό πραγματικό πολιτικό περιεχόμενο τοῦ πλεχανοφικοῦ συνθήματος. Ὁ ἐφευρέτης του εἶναι κατενθουσιασμένος ἀπ' αὐτό. «Ὁ γενικός αὐτός τύπος, — γράφει, — μέ τήν ἀλγεβρική του μορφή ἐκφράζει μέ ἀπόλυτη ἀκρίβεια τό πιό ζωτικό σήμερα καί γιά τούς ἀριστερούς καί γιά τούς ἄριστερούς ἀριστερούς πολιτικό καθῆκον», γιατί τούς ἐπιτρέπει νά διατηρήσουν, χωρίς κουτσουρέματα, ὅλες τίς ἄλλες διεκδικήσεις τους σ' ὅλη τους τήν ἔκταση. «Οἱ καντέτοι δέν μποροῦν νά ἐννοήσουν τήν κυρίαρχη Δούμα, ὅπως πρέπει νά τήν ἐννοοῦν οἱ σοσιαλδημοκράτες. Μά καί οἱ μέν καί οἱ δέ χρειάζονται κυρίαρχη Δούμα. Γι' αὐτό καί οἱ μέν καί οἱ δέ εἶναι ὑποχρεωμένοι νά παλέψουν γι' αὐτήν».

Ἀπό τά λόγια αὐτά τοῦ Πλεχάνοφ γίνεται φανερό ότι ὁ ἴδιος ἀναγνωρίζει πώς οἱ καντέτοι καί οἱ σοσιαλδημοκράτες δίνουν κατ' ἀνάγκην διαφορετικό νόημα στό σύνθημα αὐτό. Τό σύνθημα εἶναι ἓνα, «κοινό», μά οἱ καντέτοι δέν μποροῦν «νά ἐννοήσουν» τή σημασία αὐτοῦ τοῦ συνθήματος, ὅπως τήν ἐννοοῦν οἱ σοσιαλδημοκράτες.

Γεννιέται τό ἐρώτημα: τί χρειάζεται τότε τό κοινό σύνθημα; καί, γενικά, γιά ποιό λόγο νά παρουσιάσουμε μπροστά στή μάζα συνθήματα καί πλατφόρμες;

Μήπως γιά νά διατηρήσουμε μιάν εὐπρόσωπη ἐξωτερική ἐμφάνιση; γιά νά κρύψουμε κάτι πού δέν πρέπει νά ἐξηγηθεῖ στίς μάζες; γιά νά κάνουμε πίσω ἀπ' τίς πλάτες τοῦ λαοῦ κοινοβουλευτικό ἔλιγμό πού ὑπόσχεται διάφορα ὀφέλη; ἢ γιά νά ἀνεβάσουμε τήν ταξική αὐτεπίγνωση τών μαζῶν καί νά τούς ἐξηγήσουμε πραγματικά τά ἀληθινά πολιτικά καθήκοντά τους;

Εἶναι πασίγνωστο ότι οἱ ἀστοί πολιτικάντηδες παντοῦ καί

πάντα ρίχνουν στό λαό κάθε λογής συνθήματα, προβάλλουν κάθε λογής προγράμματα και πλατφόρμες για να εξαπατήσουν τό λαό. Οί άστοί πολιτικάντηδες αυτοκαλοῦνται πάντα, ιδιαίτερα πρίν άπ' τίσ έκλογές, και φιλελεύθεροι, και προοδευτικοί, και δημοκράτες, άκόμη και «ριζοσπάστες-σοσιαλιστές», μόνο και μόνο για να πάρουν ψήφους και να εξαπατήσουν τό λαό. Αυτό είναι άναμφισβήτητα γενικό φαινόμενο ὄλων τῶν καπιταλιστικῶν χωρῶν. Αυτός είναι και ὁ λόγος πού ὁ Μάρξ και ὁ Ένγκελς, ἔλεγαν για τούς άστούς βουλευτές, die das Volk vertreten und zertreten, ὅτι εκπροσωποῦν τό λαό και τόν ποδοπατοῦν μέ τή βοήθεια τῶν πληρεξούσιων βουλευτῶν τους⁸⁹.

Και να πού ὁ «παλαιότερος» ρῶσος σοσιαλδημοκράτης, ὁ θεμελιωτής τῆς σοσιαλδημοκρατίας, προβάλλει για τήν πρώτη έκλογική καμπάνια, στήν ὁποία παίρνει μέρος ὄλο τό κόμμα, μιá πλατφόρμα πού συνειδητά θά τήν ἔρμηνεύσουν διαφορετικά οί καντέτοι και διαφορετικά οί σοσιαλδημοκράτες! Τί σημαίνει αυτό; Πῶς γίνεται αυτό;

Έφόσον οί καντέτοι και οί σοσιαλδημοκράτες δέν μποροῦν να ἔννοήσουν κατά τόν ἴδιο τρόπο τήν κυρίαρχη Δούμα, θά πει πῶς και στίς πλατιές λαϊκές μάζες δέν μπορεῖ να ὑπάρξει ἡ ἴδια αντίληψη γι' αὐτήν, γιατί και οί καντέτοι και οί σοσιαλδημοκράτες ἔκφράζουν ὀρισμένα συμφέροντα αὐτῶν ἢ ἔκεινων τῶν τάξεων, ὀρισμένες ἐπιδιώξεις εἴτε προκαταλήψεις τῶν τάξεων αὐτῶν. Ὁ Πλεχάνοφ θεωρεῖ προφανῶς λαθεμένη τήν καντέτικη αντίληψη σχετικά μέ τήν κυρίαρχη Δούμα, ὄμως κάθε λαθεμένη αντίληψη τῶν πολιτικῶν καθηκόντων είναι ἐπιζήμια στό λαό. Ἐπομένως, ὁ Πλεχάνοφ ρίχνει τό σύνθημα μέ μιá τέτοια μορφή πού συνειδητά θά προξενεῖ ζημιá στό λαό, γιατί αφήνει ἀξεκαθάριστη και συγκαλυμμένη μιá λαθεμένη αντίληψη. Για να μιλήσουμε ἀπλά και καθαρά, αυτό σημαίνει ἔξαπάτηση τῶν ἔργατῶν και ὄλου τοῦ λαοῦ για χάρη μιᾶς φαινομενικῆς ἐνότητας καντέτων και σοσιαλδημοκρατῶν.

Ποῦ βρίσκεται τό λάθος τῆς αντίληψης τῶν καντέτων για τήν κυρίαρχη Δούμα; Ὁ Πλεχάνοφ σωπαίνει πάνω σ' αυτό. Ἡ σιωπή αὐτή, πρῶτο, ἀποδείχνει ὅτι ὁ Πλεχάνοφ χρησιμοποιεῖ τήν έκλογική καμπάνια (ἢ προβολή έκλογικῆς πλατφόρμας είναι κιόλας ἕνα βῆμα τῆς έκλογικῆς καμπάνιας) ὄχι για τήν ἀνάπτυξη τῆς συνείδησης τοῦ λαοῦ, ἀλλά για τή συσκότισή της. Και δεύτερο, ἡ σιωπή αὐτή ἀφαιρεῖ κάθε νόημα ἀπό τό πλεχανοφικό συμπέρασμα: «και οί καντέτοι και οί σοσιαλδημοκράτες χρειάζονται κυρίαρχη Δούμα». Τό να λέει κανεῖς

ὅτι δύο διαφορετικά κόμματα χρειάζονται ἓνα καί τό αὐτό πράγμα, πού τό ἐννοοῦν διαφορετικά, εἶναι ἀπλούστατα ἀνοησία καλυμμένη μέ φραστικά τερτίπια! Ἐπομένως, δέν εἶναι ἓνα καί τό αὐτό: ὁ πρῶτος τυχόν πιάνει τόν Πλεχάνοφ νά κάνει ἓνα λογικό σφάλμα. Μπορεῖ, ἴσως, νά παραστήσει κανείς καί τήν ἀπολυταρχική μοναρχία καί τή λαοκρατική δημοκρατία μέ τό γράμμα «α» καί νά πει ὅτι τά διάφορα κόμματα εἶναι ἐλεύθερα νά ἀντικαθιστοῦν διάφορα ἀριθμητικά μεγέθη μέ τό γενικό αὐτό ἀλγεβρικό τύπο. Αὐτό θά εἶναι καθαρά πλεχανοφική λογική ἢ, σωστότερα, πλεχανοφική σοφιστική.

Στήν οὐσία ὁ Πλεχάνοφ λέει μιά καθαρή ἀναλήθεια, ὅτι τάχα καί οἱ καντέτοι καί οἱ σοσιαλδημοκράτες χρειάζονται κυρίαρχη Δούμα ἢ ἀκόμη περισσότερο: κυρίαρχη λαϊκή ἀντιπροσωπεία, γιά τήν ὁποία γίνεται διαρκῶς λόγος στό δεύτερο μισό τοῦ ἄρθρου του. Κυρίαρχη λαϊκή ἀντιπροσωπεία εἶναι ἡ συντακτική συνέλευση καί μάλιστα συντακτική συνέλευση πού νά ὑπάρχει ὄχι πλάι στό μονάρχη, ἀλλά ὕστερα ἀπό τήν ἀνατροπή τῆς τσαρική κυβέρνησης. Ἄν ὁ Πλεχάνοφ ξέχασε τήν ἀπλή αὐτή ἀλήθεια, τόν συμβουλεύουμε νά διαβάσει τό πρόγραμμα τοῦ ΣΔΕΚΡ καί ἰδιαίτερα τήν τελευταία παράγραφό του, πού μιλάει γι' αὐτό ἀκριβῶς τό πράγμα.

Οἱ καντέτοι δέν χρειάζονται μιά τέτοια πραγματικά κυρίαρχη λαϊκή ἀντιπροσωπεία, τούς εἶναι ἐπικίνδυνη καί καταστροφική γιά τά συμφέροντα πού ἐκπροσωποῦν. Μιά τέτοια ἀντιπροσωπεία ἀποκλείει τή μοναρχία πού τήν ἔχουν στήν καρδιά τους καί πού εἶναι πολύτιμη γιά τίς τσέπες τῶν ἀστῶν. Τούς ἀφαιρεῖ τίς ἐλπίδες γιά ἐξαγορά τῆς τσιφλικάδικης γῆς. Αὐτό εἶναι τόσο σωστό, πού ἀκόμη καί ὁ Πλεχάνοφ στό 6ο τεῦχος τοῦ «Ντνιεβνίκ» του μιλοῦσε γιά ἰδιοτελή – ταξική δυσπιστία τῶν καντέτων πρὸς τήν ἰδέα τῆς συντακτικῆς συνέλευσης, γιά τό ὅτι οἱ καντέτοι ἐπειδή φοβοῦνται τή συντακτική συνέλευση, συμφιλιώνονται μέ τή συμμορία τοῦ Στολίπιν.

Στό 8ο φύλλο τῆς ἐφημερίδας «Προλετάρη» παραθέσαμε ἤδη τά σημεία αὐτά ἀπό τό 6ο τεῦχος τοῦ «Ντνιεβνίκ» τοῦ Πλεχάνοφ*, τονίζοντας ὅτι ὁ Πλεχάνοφ πρέπει τώρα ν' ἀπαρνηθεῖ τίς χθεσινές του δηλώσεις. Ἡ φράση του: «καί οἱ καντέτοι χρειάζονται κυρίαρχη Δούμα» εἶναι ἀκριβῶς μιά τέτοια ἀπάντηση ἀπό τά ἴδια του τά λόγια.

Ἄπό τή βασική ἀναλήθεια τοῦ Πλεχάνοφ ἀπορέουν μέ λο-

* Βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 128-129. Ἡ Σύντ.

γική αναγκαιότητα και μία σειρά άλλες. Είναι αναλήθεια ότι «ή ίδια ή κυρίαρχη λαϊκή αντιπροσωπεία είναι προκαταρκτικός όρος πραγματοποίησης όλων τῶν ἄλλων...διεκδικήσεων ὅλων τῶν πρωτοπόρων κομμάτων», ότι «χωρίς αὐτήν, καμιά ἀπό τίς διεκδικήσεις αὐτές δέν θά πραγματοποιηθεῖ», ότι ἡ πάλῃ τῶν ἀριστερῶν καί τῶν ἄκρων ἀριστερῶν θ' ἀρχίσει τότε πού «αὐτή (ἡ κυρίαρχη λαϊκή αντιπροσωπεία) θά ὑπάρχει ὀλοφάνερα». Ἡ κυρίαρχη λαϊκή αντιπροσωπεία εἶναι τό ἐπιστέγασμα τῆς ἐπανάστασης, ἡ ὀλοκλήρωσή της, ἡ πλήρης νίκη της. Ἄλλ' οἱ καντέτοι θέλουν ν' ἀνακόψουν τήν ἐπανάσταση, νά τή σταματήσουν μέ μικροπαραχωρήσεις καί τό λένε αὐτό ἀνοιχτά. Ὁ Πλεχάνοφ, καλλιεργώντας στούς ἐργάτες καί σ' ὄλο τό λαό τήν πίστη ὅτι οἱ καντέτοι εἶναι σέ θέση νά παλέψουν γιά τήν πλήρη νίκη τῆς ἐπανάστασης, ἐξαπατᾷ τριπλά τίς λαϊκές μάζες.

«Γιά τήν ὥρα ἀπόλυτος κυρίαρχος στή χώρα μας εἶναι μόνο ὁ κ. Στολίπιν», γράφει ὁ Πλεχάνοφ. Δέν ξέρουμε τί εἶναι αὐτό, παραδρομή ἢ ἐπίσης ἀπομίμηση τῶν καντέτων («κυρίαρχη Δούμα=τσαρική Δούμα μέ ὑπουργούς πού διορίζει ὁ τσάρος ἀπό τήν πλειοψηφία τῆς Δούμας»), ἢ ἐλιγμός ἐξαιτίας τῆς λογοκρισίας; Ὁ Στολίπιν ὄχι μόνο δέν εἶναι ἀπόλυτος κυρίαρχος, μά εἶναι ἕνας ὀλότελα τιποτένιος λακές τοῦ τσάρου καί τῆς τσαρικής αὐλικῆς συμμορίας τῶν μαυροεκατονταρχιτῶν. Ἄν τόν Πλεχάνοφ δέν τό ἔπεισαν σχετικά μ' αὐτό οἱ ἀποκαλύψεις στή Δούμα γιά τά πογκρόμ, ἄς διαβάσει τίς φιλελεύθερες ἐφημερίδες γιά τήν πανίσχυρη ἐπιρροή τῆς «Ἐνωσης τοῦ ρωσικοῦ λαοῦ».

«Τώρα — λέει ὁ Πλεχάνοφ — καί τά ἀριστερά καί τά ἄκρα ἀριστερά κόμματα εἶναι ὑποχρεωμένα νά δράσουν μαζί ἐνάντια σέ ἐκείνους πού δέν θέλουν κυρίαρχη καί, ἴσως, δέν θέλουν καμιά ἀπολύτως λαϊκή αντιπροσωπεία».

Ἐπομένως, εἶναι ὑποχρεωμένα νά δράσουν καί ἐνάντια στούς καντέτους πού δέν θέλουν κυρίαρχη λαϊκή αντιπροσωπεία.

Ὁ Πλεχάνοφ ἀνάτρεψε αἰσίως τόν ἴδιο τόν ἑαυτό του, δίνοντάς μας, κάτω ἀπό τό πρόσχημα τῆς καταπολέμησης τοῦ δογματισμοῦ, δείγμα τοῦ χειρότερου, ἰησουίτικου δογματισμοῦ. Οἱ μπολσεβίκοι, ἄν ἔκριναν σάν ὀμάδα, θά μπορούσαν νά χαροῦν γιά τή θέση πού παίρνει, γιατί δυνατότερο χτύπημα ἐνάντια στή μενσεβίκικη τακτική δέν θά μπορούσαν οὔτε καί νά φανταστοῦν. Σάν μέλη τοῦ ἐνιαίου ΣΔΕΚΡ δοκιμάζουμε αἰσθημα ντροπῆς γιά τή θέση αὐτή τοῦ Γκ. Πλεχάνοφ.

Τό επίσημο ὄργανο τῶν καντέτων, ἡ «Ρέτς», ἀπάντησε στόν Πλεχάνοφ ἔτσι, πού καί οἱ πιά ἤπιοι σοσιαλδημοκράτες ἴσως λυτρωθοῦν τώρα ἀπό τίς ὀπορτουμιστικές τους αὐταπάτες. Ἡ πρώτη ἀπάντηση τῆς «Ρέτς», κύριο ἄρθρο στό 226ο φύλλο (25 τοῦ Νοέμβρη), εἶναι ἕνας πλήρης χλευασμός ἐνάντια στόν Πλεχάνοφ πού ἔτεινε τό χέρι του, καί μάλιστα χλευασμός ἐκ μέρους ἑνός φιλελεύθερου πού δέν ξέχασε τίς ἐπιθέσεις τοῦ Πλεχάνοφ καί τῶν συνεργατῶν του στήν «*Ἴσκρα*» ἐνάντια στόν ὀπορτουισμό τῶν φιλελεύθερων. «Καί στήν περίπτωση αὕτη — ἔγραφε κοροϊδεύοντας τόν Πλεχάνοφ τό ὄργανο τῶν καντέτων — ὁ κ. Πλεχάνοφ καταβάλλει προσπάθεια, ἄξια κάθε σεβασμοῦ καί ἀναγνώρισης, γιά νά σπρώξει τούς συντρόφους του λίγο δεξιότερα καί ἀπό τήν πιά δεξιά θέση πού αὐτοί κατέχουν». Μά...μά ἐμεῖς ὀφείλουμε, παρ' ὅλα αὐτά, νά προβάλλουμε τίς ἀντιρρήσεις μας.

Καί οἱ ἀντιρρήσεις τοῦ καντέτου εἶναι ἡ τυπική ἀπάντηση τοῦ ἐργοστασιάρχου στόν ἐργάτη, πού ἐνῶ οἱ σύντροφοί του ἐργάτες παλεύουν ἀπό κοινοῦ μέ αἰτήματα, ὑποστηριζόμενα μέ ἀπεργία, ξέκοψε ἀπ' αὐτούς καί ἀποτάνθηκε στόν ἐργοστασιάρχη μέ παρακάλια. — Ἦρθες νά μέ παρακαλέσεις; Μπράβο. Μά τί ὄφελος μπορεῖ νά ἔχω ἀπό σένα ἐφόσον οἱ ἄμυαλοι σύντροφοί σου δέν κάνουν ὅπως κι' ἐσύ; Ποιό τό ὄφελος ἀπό σένα, ὅταν δέν προχωρεῖς ὡς τό τέλος; Κυρίαρχη Δούμα; Βεβαίως! Θά δυσφημήσω τόν ἑαυτό μου στά μάτια τῶν ἀνθρώπων τῆς τάξεως. Πρέπει νά πεῖς: κυβέρνηση ἀπό τήν πλειοψηφία τῆς Δούμας. Τότε θά συμφωνήσουμε πάνω σέ μιά κοινή πλατφόρμα μαζί μέ τούς σοσιαλδημοκράτες!

Αὐτό εἶναι τό περιεχόμενο τῆς ἀπάντησης τῆς «Ρέτς», πού εἶναι γεμάτη ἀπό λεπτή εἰρωνεία καί γιά τήν ἀφελή «ἄλγεβρα» τοῦ Πλεχάνοφ καί γιά τό γεγονός ὅτι ὁ Πλεχάνοφ τό Νοέμβρη τοῦ 1904 ἦταν στό καθοδηγητικό ὄργανο τῶν σοσιαλδημοκρατῶν (ὁ Πλεχάνοφ ἦταν τότε μέλος τῆς σύνταξης τοῦ ΚΟ καί πρόεδρος τοῦ Ἀνώτατου «Συμβουλίου» τοῦ ΣΔΕΚΡ), στό ὄργανο πού ἀπέκρουσε τήν «περίφημη συμφωνία τοῦ Παρισιοῦ» μέ τήν ἀστική δημοκρατία⁹⁰. Τότε ἀκριβῶς εἴχαμε «ἄλγεβρικό σημείο», εἰρωνεύεται ἡ «Ρέτς», καί συγκεκριμένα τό «δημοκρατικό καθεστῶς». Ἐμεῖς μέ τά λόγια αὐτά ἐννοοῦσαμε τή συνταγματική μοναρχία. Οἱ ἐσέροι, πού συμφώνησαν, ἐννοοῦσαν τή λαοκρατική δημοκρατία. Σεῖς ἀρνηθήκατε τότε, Γκ. Β. Πλεχάνοφ! Βάλατε τώρα γνώση; Ἐμεῖς, οἱ καντέτοι, σᾶς ἐπαινοῦμε, μά γιά νά γίνει ἡ δουλιά πρέπει νά γίνουν βήματα ἀκόμη πιά δεξιά.

Καί ἡ «Ρέτς» ὁμολογεῖ ἀνοιχτά ὅτι οἱ καντέτοι μέ τό σύνθημα «συντακτική συνέλευση» ἔσερναν ἐπίσης τό λαό ἀπό τή μύτη. Ἐμεῖς, οἱ καντέτοι, θέλαμε συντακτική συνέλευση «μέ διατήρηση τῶν προνομίων (δηλ. τῶν δικαιωμάτων) τοῦ μονάρχου» καί δέν θέλαμε καθόλου ρεπουμπλικάνικη συντακτική συνέλευση. Μᾶς συνέφερε νά κερδίσουμε τή συμπάθεια τῶν μαζῶν μέ τήν ἀπάτη αὐτή, μά τώρα σπουδαιότερο γιά μᾶς εἶναι νά κερδίσουμε τή συμπάθεια τῆς τσαρικήσ συμμορίας. Γι' αὐτό, κάτω τό σύνθημα «κυρίαρχη Δούμα», πού εἶναι «ἐπικίνδυνο», «διφορούμενο», «καταδικασμένο» καί «καλλιεργεῖ ἐπιζήμιες ἐπαναστατικές αὐταπάτες». Ἀπαιτοῦμε ἀπό τούς σοσιαλδημοκράτες νά ἐπανέλθουν στό προηγούμενο σύνθημά τους, τό σύνθημα τῆς ΚΕ: ὑποστήριξη κυβέρνησης ἀπό τήν πλειοψηφία τῆς Δούμας, καί μάλιστα «μέ τίς συνέπειες» πού ἀπορέουν ἀπό τό σύνθημα αὐτό. Καί οἱ συνέπειες αὐτές εἶναι νά μὴν ἀδυνατίζουμε, μά νά δυναμώνουμε (sic!) τήν καντέτικη πλειοψηφία στή Δούμα.

Καί στό ἐπόμενο φύλλο τῆς «Ρέτς» τό ἄρθρο τῆς σύνταξης διευκρινίζει εἰδικά στή μαυροεκατονταρχίτικη τσαρική συμμορία (μέ τό πρόσχημα ὅτι διευκρινίζει τό ζήτημα στόν Πλεχάνοφ), ὅτι οἱ καντέτοι δέν χρειάζονται «κυρίαρχη» Δούμα. Τό ν' ἀνακηρυχτεῖ ἡ Δούμα κυρίαρχη εἶναι πολιτικό πραξικόπημα. Αὐτό οἱ καντέτοι ποτέ δέν θά τό δεχτοῦν. «Ἐμεῖς, οἱ καντέτοι δέν ἐπιδιώκουμε καθόλου κυρίαρχη Δούμα καί οὔτε εἴμαστε ὑποχρεωμένοι νά τό ἐπιδιώξουμε». «Εἶναι δυνατόν, ὁ κ. Πλεχάνοφ, παρά τή συνήθη ὀξυδέρκειά του, νά μὴν ἔβγαλε ἀπό τήν πορεία τῶν γεγονότων» τό δίδαγμα αὐτό;

Ναί, ἡ εἰρωνεία τῶν καντέτων σχετικά μέ τή συνήθη ὀξυδέρκεια τοῦ Πλεχάνοφ βρῆκε τό στόχο. Ἐπ' ὅλη τήν πορεία τῶν γεγονότων τῆς ρωσικῆς ἐπανάστασης ὁ Πλεχάνοφ δέν ἔμαθε νά καταλαβαίνει τούς καντέτους. Τιμωρήθηκε δίκαια, τιμωρήθηκε μέ τό ὅτι οἱ καντέτοι ἀπέκρουσαν μέ περιφρόνηση τό χέρι πού τούς ἔτεινε ἕνασ σοσιαλδημοκράτης, ἐνεργῶντας ἀνεξάρτητα ἀπό τό κόμμα του καί παρά τή θέληση τοῦ κόμματός του.

Ἡ ἀπάντηση τῆς «Ρέτς» στόν Πλεχάνοφ ἔχει ἐπίσης γενική πολιτική σημασία. Οἱ καντέτοι γίνονται δεξιότεροι ὄχι ἀπό μέρα σέ μέρα, ἀλλά ἀπό ὥρα σέ ὥρα. Χωρίς νά ντρέπονται, λένε ὅτι θά ἔρθουν σέ συναλλαγή μέ τή μαυροεκατονταρχίτικη μοναρχία καί θά τσακίσουν τίς «ἐπιζήμιες ἐπαναστατικές αὐταπάτες».

Είμαστε βέβαιοι ότι οι εργάτες όλης τῆς Ρωσίας θά βγάλουν όχι λίγο ὄφελος ἀπό τό δίδαγμα αὐτό. Ἐντί γιά συνασπισμό μέ τούς καντέτους θά κατέβουν σέ ἀνεξάρτητη ἐκλογική καμπάνια, θά τραβήξουν μέ τό μέρος τους τήν ἐπαναστατική ἀστική τάξη καί θά ρίξουν ὀριστικά στό λάκκο τῆς πολιτικῆς προδοσίας τή συμμορία τῶν ἀστῶν πολιτικάντηδων, πού ἐξαπατοῦν τό λαό μέ λογοκοπίες περί «λαϊκῆς ἐλευθερίας»!

*«Προλετάρι», ἀρ. φύλ. 9,
7 τοῦ Δεκέμβρη 1906*

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας «Προλετάρι»

ΚΡΙΣΗ ΤΟΥ ΜΕΝΣΕΒΙΚΙΣΜΟΥ

Τό κήρυγμα τοῦ ἀκομματικοῦ ἐργατικοῦ συνεδρίου καί τῶν συνασπισμῶν μέ τούς καντέτους εἶναι, ἀναμφισβήτητα, ἔνδειξη μιᾶς ὀρισμένης κρίσης στήν τακτική τῶν μενσεβίκων. Ἐμεῖς, πού ἀνήκουμε στούς θεμελιακοὺς ἀντίπαλους ὅλης γενικά τῆς τακτικῆς τους, δέν θά μπορούσαμε βέβαια, ν' ἀποφασίσουμε μόνοι σχετικά μέ τό ζήτημα, ἂν ὠρίμασε ἡ κρίση αὐτή γιά μιᾶ ἐξωτερική, ἄς ποῦμε, ἐκδήλωση. Ὁ σ. Γ. Λάριν ἤρθε σέ βοήθειά μας μέ τήν καινούργια ἐξαιρετικά διδακτική προσούρα του: «Τό πλατύ ἐργατικό κόμμα καί τό ἐργατικό συνέδριο» (Μόσχα, 1906, παρακαταθήκη στό ἐκδοτικό «Νόβι Μίρ»).

Ὁ σ. Γ. Λάριν μιλάει συχνά ἐξονόματος τῆς πλειοψηφίας τῶν μενσεβίκων. Αὐτοκαλεῖται, καί μ' ὄλο του τό δίκαιο, ὑπεύθυνος ἐκπρόσωπος τοῦ μενσεβικισμοῦ. Δούλεψε καί στό Νότο, καί στό Βίμποργκ, τήν πιά «μενσεβίκικη» συνοικία τῆς Πετρούπολης. Ἦταν ἀντιπρόσωπος στό Ἐνωτικό συνέδριο. Ἐγραφε τακτικά καί στή «Γκόλος Τρουντά»⁹¹, καί στό «Ὀτκλικι Σοβρεμέννοστι»⁹². Ὅλα αὐτά τά στοιχεῖα ἔχουν ἐξαιρετική σπουδαιότητα γιά τήν ἐκτίμηση τῆς προσούρας, πού ἡ σημασία της βρίσκεται στήν εἰλικρίνεια τοῦ συγγραφέα κι' ὄχι στή λογική του, στίς πληροφορίες του καί ὄχι στούς συλλογισμούς του.

I

Τούς συλλογισμούς του γιά τήν τακτική ὁ μαρξιστής πρέπει νά τούς στηρίζει στήν ἐκτίμηση τῆς ἀντικειμενικῆς πορείας τῆς ἐπανάστασης. Οἱ μπολσεβίκοι, ὅπως εἶναι γνωστό, προσπάθησαν νά τό κάνουν αὐτό στήν ἀπόφαση πού πρότειναν στό Ἐνωτικό συνέδριο γιά τή σημερινή στιγμή⁹³. Οἱ μενσεβίκοι ἀπόσυραν οἱ ἴδιοι τή δική τους ἀπόφαση πάνω σ' αὐτό.

‘Ο σ. Λάριν καταλαβαίνει, φαίνεται, ότι τέτοια ζητήματα δέν πρέπει νά τά αποσύρει κανείς καί προσπαθεῖ νά ἐξετάσει τήν πορεία τῆς ἀστικῆς μας ἐπανάστασης.

‘Ο Λάριν διακρίνει δύο περιόδους. ‘Η πρώτη, πού ἀγκαλιάζει ὅλο τό 1905, εἶναι ἡ περίοδος τοῦ ἀνοιχτοῦ μαζικοῦ κινήματος. ‘Η δεύτερη, ἀπό τό 1906, εἶναι ἡ βασανιστικά ἀργή προετοιμασία τοῦ «πραγματικοῦ θριάμβου τῆς ὑπόθεσης τῆς ἐλευθερίας», τῆς «πραγματοποίησης τῶν λαϊκῶν πόθων». Στήν προετοιμασία αὐτή τό βασικό ρόλο τόν παίζει τό χωριό, πού χωρίς τή βοήθειά του ἡ «ἀποκομμένη πόλη θά εἶχε τσακιστεῖ». Περνοῦμε μιά «ἐσωτερική θάλεγε κανείς, παθητική φαινομενικά, ἄνοδο τῆς ἐπανάστασης».

«Αὐτό πού ὀνομάζεται ἀγροτικό κίνημα, — ὁ διαρκῆς ἀναβρασμός πού δέν ἐξελίσσεται σέ προσπάθειες ἐνεργοῦ ἐπίθεσης σ’ ὅλη τή χώρα, οἱ μικροαγῶνες ἐνάντια στίς τοπικές ἀρχές, στούς τσιφλικάδες, ἡ καθυστέρηση πληρωμῆς τῶν φόρων, οἱ ἐκκαθαριστικές ἐπιχειρήσεις, — ὅλα αὐτά ἀποτελοῦν τόν πιό ἐπωφελή γιά τό χωριό δρόμο ἀπό τήν ἄποψη τῆς οἰκονομίας, ἂν ὄχι τῶν δυνάμεων τοῦ ἀγῶνα, πού εἶναι ἀμφίβολο, τουλάχιστο τῶν ἀποτελεσμάτων του. ‘Ο δρόμος αὐτός, χωρίς νά ἐξαντλεῖ τελείως τό χωριό, παρέχοντάς του γενικά περισσότερες διευκολύνσεις, παρά ἥττες, ἀποσυνθέτει μέ τεράστια δύναμη τά στηρίγματα τῆς παλιᾶς ἐξουσίας ἔτσι, πού δημιουργεῖ τούς ὄρους, κάτω ἀπό τούς ὁποίους ἡ ἐξουσία αὐτή θά βρεθεῖ στήν ἀναπότρεπτη ἀνάγκη νά παραδοθεῖ ἄνευ ὄρων ἢ νά πέσει μέ τήν πρώτη κιόλας σοβαρή δοκιμασία, ὅταν ἔρθει ὁ καιρός». Καί ὁ συγγραφέας τονίζει ὅτι μέσα σέ 2-3 χρόνια θ’ ἀλλάξει ἡ σύνθεση τοῦ προσωπικοῦ τῆς ἀστυνομίας καί τοῦ στρατοῦ, καί θά γεμίσει ἀπό στοιχεῖα τοῦ δυσανεστημένου χωριοῦ· «στρατιῶτες θά εἶναι τά παιδιά μας», ὅπως εἶπε στό συγγραφέα ἓνας ἀγρότης.

Τό συμπέρασμα τοῦ σ. Λάριν εἶναι διπλό. 1) Στή χώρα μας «τό χωριό δέν μπορεῖ νά ἡσυχάσει. Τό 1848 τῆς Αὐστρίας δέν μπορεῖ νά ἐπαναληφθεῖ ἐδῶ σέ μᾶς». 2) «‘Η ρωσική ἐπανάσταση δέν ἀκολουθεῖ τό δρόμο τῆς παλαικῆς ἔνοπλης ἐξέγερσης μέ τήν πραγματική σημασία αὐτῆς τῆς λέξης, ὅπως ἔγινε μέ τή βορειοαμερικανική ἢ τήν πολωνική».

“Ας σταθοῦμε στά συμπεράσματα αὐτά. Τό πρῶτο ἀπ’ αὐτά ὁ συγγραφέας τό αἰτιολογεῖ πολύ χρονογραφικά καί τό διατυπώνει μέ μεγάλη ἀνακρίβεια. “Ομως στήν οὐσία ὁ συγγραφέας εἶναι κοντά στήν ἀλήθεια. ‘Η ἔκβαση τῆς ἐπανάστασής μας

ἐξαρτιέται πραγματικά πάνω ἀπ' ὅλα ἀπό τή σταθερότητα πού θά δείξουν στήν πάλη τά ἑκατομμύρια τῆς ἀγροτικῆς μάζας. Ἡ μεγάλη ἀστική τάξη τῆς Ρωσίας φοβᾶται περισσότερο τήν ἐπανάσταση, παρά τήν ἀντίδραση. Τό προλεταριάτο δέν μπορεί νά νικήσει μόνο του. Ἡ φτωχολογιά τῆς πόλης οὔτε ἀντιπροσωπεύει αὐτοτελῆ συμφέροντα, οὔτε ἀποτελεῖ αὐτοτελή παράγοντα δύναμης σέ σύγκριση μέ τό προλεταριάτο καί τήν ἀγροτιά. Ἀποφασιστικό ρόλο παίζει τό χωριό, ὄχι μέ τήν ἔννοια τῆς καθοδήγησης τῆς πάλης (γι' αὐτό οὔτε λόγος μπορεῖ νά γίνει), μά μέ τήν ἔννοια τῆς ἐξασφάλισης τῆς νίκης.

Ἄν ὁ σ. Λάριν βασάνιζε τό συμπέρασμα του καί τό συνέδεε μέ τήν ὅλη πορεία ἐξέλιξης τῶν ἰδεῶν τῆς σοσιαλδημοκρατίας γιά τήν ἀστική μας ἐπανάσταση, θά ἐρχόταν πρόσωπο μέ πρόσωπο μέ τήν παλιά θέση τοῦ μισητοῦ σ' αὐτόν μπολσεβικισμοῦ: ἡ νικηφόρα ἔκβαση τῆς ἀστικῆς ἐπανάστασης στή Ρωσία εἶναι δυνατή μόνο σάν ἐπαναστατική-δημοκρατική δικτατορία τοῦ προλεταριάτου καί τῆς ἀγροτιάς. Στήν οὐσία ὁ Λάριν κατάληξε σ' αὐτήν ἀκριβῶς τήν ἄποψη. Μόνο ἡ ἰδιότητα ἐκείνη τῶν μενσεβίκων, πού ὁ ἴδιος τή στιγματίζει, δηλ. ἡ ἀστάθεια καί ἡ διστακτικότητα σκέψης, τόν ἐμποδίζει νά τό ἀναγνωρίσει αὐτό ἀνοιχτά. Φτάνει νά συγκρίνει κανεῖς τούς συλλογισμούς πάνω στό θέμα αὐτό τοῦ Λάριν καί τῆς ἐφημερίδας «Σοτσιάλ-Ντεμοκράτ» τῆς ΚΕ γιά νά πειστεῖ ὅτι ὁ Λάριν πλησιάζει στό ζήτημα αὐτό τούς μπολσεβίκους. Ἡ ἐφημερίδα «Σοτσιάλ-Ντεμοκράτ» ἔφτασε μάλιστα στό σημεῖο νά πεῖ ὅτι οἱ καντέτοι, ἡ ἔξω ἀπό κάστες ἀστική τάξη τῆς πόλης, εἶναι τάξη προοδευτική, ἐνῶ οἱ τρουντοβίκοι, ἡ σέ κάστες ἀστική τάξη τοῦ χωριοῦ, δέν εἶναι τάξη προοδευτική! Ἡ ἐφημερίδα «Σοτσιάλ-Ντεμοκράτ» δέν κατάλαβε ὅτι μέσα στούς καντέτους ὑπάρχουν τσιφλικάδες καί ἀντεπαναστάτες ἀστοί, δέν κατάλαβε ὅτι μέσα στούς τρουντοβίκους ὑπάρχει ἔξω ἀπό κάστες δημοκρατία τῆς πόλης (τά πλατιά στρώματα τῆς φτωχολογιάς τῆς πόλης)!

Πάμε παρακάτω. Τό χωριό δέν μπορεί νά ἡσυχάσει, λέει ὁ Λάριν. Τό ἀπόδειξε μήπως αὐτό; Ὁχι. Δέν πῆρε καθόλου ὑπόψη του τό ρόλο τῆς ἀγροτικῆς ἀστικῆς τάξης, πού ἡ κυβέρνηση τήν ἐξαγοράζει συστηματικά. Λίγο μελέτησε καί τό ὅτι οἱ «διευκολύνσεις» πού παίρνουν οἱ ἀγρότες (μειώσεις τοῦ ἐνοικίου γῆς, «περιορισμός» τῶν τσιφλικάδων καί τῆς ἀστυνομίας κτλ.) δυναμώνουν τή διαφοροποίηση τοῦ χωριοῦ σέ ἀντεπαναστάτες πλούσιους καί στή μάζα τῆς φτωχολογιάς. Τέτοιες

μεγάλες γενικεύσεις, μέ βάση τόσο λιγοστό ύλικό, δέν πρέπει νά κάνει κανείς: μυρίζει καλούπι.

Μπορεί ὅμως νά ἀποδειχτεῖ γενικά ἡ θέση: «τό χωριό δέν μπορεί νά ἡσυχάσει»; Καί ναί, καί ὄχι. Ναί, μέ τήν ἔννοια μιᾶς καλά αἰτιολογημένης ἀνάλυσης τῶν πιθανῶν συνεπειῶν. Ὁχι, μέ τήν ἔννοια ὅτι εἶναι ἐντελῶς ἀναμφισβήτητες οἱ συνέπειες αὐτές γιά τήν τωρινή ἀστική ἐπανάσταση. Δέν μπορείς νά ζυγίζεις μέ ζυγαριά φαρμακείου καί νά δεῖς πῶς ἰσοροποῦν οἱ καινούργιες ἀντεπαναστατικές καί οἱ καινούργιες ἐπαναστατικές δυνάμεις τοῦ χωριοῦ πού ἀναπτύσσονται καί περιπλέκονται. Αὐτό θά τό ἀποκαλύψει τελείως *μόνο ἡ πείρα*. Ἡ ἐπανάσταση, μέ τή στενή ἔννοια, εἶναι σκληρή πάλη, καί μόνο στήν ἴδια τήν πάλη, στήν ἐκβασή της φανερώνεται καί γίνεται ἐντελῶς γνωστή ἡ πραγματική δύναμη ὅλων τῶν συμφερόντων, ὅλων τῶν τάσεων, ὅλων τῶν ροπῶν.

Τό καθῆκον τῆς πρωτοπόρας τάξης στήν ἐπανάσταση εἶναι νά καταλάβει σωστά τήν κατεύθυνση τῆς πάλης καί νά ἐξαντλήσει ὅλες τίς δυνατότητες, ὅλες τίς πιθανότητες τῆς νίκης. Ἡ τάξη αὐτή πρέπει *πρώτη* νά πάρει τόν ἄμεσα ἐπαναστατικό δρόμο καί *τελευταία* νά τόν ἐγκαταλείψει, γιά ν' ἀκολουθήσει ἄλλους, πῶς «συνηθισμένους», πῶς «πλάγιους» δρόμους. Τήν ἀλήθεια αὐτή δέν τήν κατάλαβε καθόλου ὁ σ. Λάριν, πού μιλάει πάρα πολύ καί (ὅπως θά δοῦμε παρακάτω) πολύ ἀνόητα, σχετικά μέ τά αὐθόρμητα ξεσπάσματα καί τήν προγραμματισμένη δράση.

Ἄς περάσουμε στό δεύτερο συμπέρασμα, σχετικά μέ τήν ἔνοπλη ἐξέγερση. Ἐδῶ ὁ Λάριν ἐκδηλώνει ἀκόμη περισσότερο διστακτικότητα σκέψης. Ἡ σκέψη του ἀκολουθεῖ δουλικά τά παλιά πρότυπα: τή βορειοαμερικανική καί τήν πολωνική ἐξέγερση. Ἐξω ἀπ' αὐτές δέν θέλει νά ξέρει ἄλλες ἐξεγέρσεις «μέ τήν πραγματική σημασία τῆς λέξης». Λέει ἀκόμη ὅτι ἡ ἐπανάστασή μας δέν ἀκολουθεῖ τό δρόμο τῆς «τυπικῆς» (!) καί τῆς «ἀληθινῆς» (!!)

Παράξενο: ἕνας μενσεβίκος, πού πῆρε γαλόνια στόν πόλεμο ἐναντία στό φεομαλισμό, ἔφτασε στό σημεῖο νά μιλάει γιά τυπική ἔνοπλη ἐξέγερση! Βάλτε τα μέ τόν ἑαυτό σας, σ. Λάριν, ἂν τή σκέψη σας τήν πιέζει τόσο πολύ ὁ φεομαλισμός καί ἡ τυπολατρεία. Οἱ μπολσεβίκοι ἀλλιῶς ἔβλεπαν καί βλέπουν τό ζήτημα. Πολύ πρῖν ἀπό τήν ἐξέγερση, στό III συνέδριο, δηλ. τήν ἀνοιξη τοῦ 1905, σέ εἰδική ἀπόφαση ὑπογράμμισαν τή σχέση τῆς μαζικῆς ἀπεργίας μέ τήν ἐξέγερση⁹⁴. Οἱ μενσεβίκοι

ἀγαποῦν νά τό ἀποσιωποῦν αὐτό. Τοῦ κάκου. Ἡ ἀπόφαση τοῦ ΙΙΙ συνεδρίου εἶναι μιά πραγματική ἀπόδειξη τοῦ ὅτι ἐμεῖς προβλέψαμε, ὅσο αὐτό ἦταν δυνατό, τίς ἰδιομορφίες τῆς λαϊκῆς πάλης στά τέλη τοῦ 1905. Καί τήν ἐξέγερση δέν τήν φανταστήκαμε καθόλου «σύμφωνα μέ τό πρότυπο» τῆς Βόρειας Ἀμερικῆς ἢ τῆς Πολωνίας, ὅπου οὔτε λόγος μπορούσε νά γίνει γιά μαζική ἀπεργία.

Κι ὕστερα ἀπό τό Δεκέμβρη τονίζαμε (σχέδιο ἀπόφασης γιά τό Ἐνωτικό συνέδριο⁹⁵) τήν ἀλλαγὴ τῆς σχέσης τῆς ἀπεργίας μέ τήν ἐξέγερση, τό ρόλο τῆς ἀγροτιᾶς καί τοῦ στρατοῦ, τήν ἀνεπάρκεια τῶν στρατιωτικῶν ξεσπασμάτων, τήν ἀνάγκη τῆς συμφωνίας μέ τά ἐπαναστατικά-δημοκρατικά στοιχεῖα τοῦ στρατοῦ.

Καί τά γεγονότα ἐπιβεβαίωσαν ἀκόμη μιά φορά, στή διάρκεια τῆς περιόδου τῆς Δούμας, ὅτι ἦταν ἀναπόφευκτη ἡ ἐξέγερση στό ρωσικό ἀπελευθερωτικό ἀγῶνα.

Οἱ κρίσεις τοῦ Λάριν γιά τυπική ἐξέγερση σημαίνουν τήν πιό ἀνάρμοστη γιά ἓνα σοσιαλδημοκράτη ἄγνοια τῆς ἱστορίας τῆς σημερινῆς ἐπανάστασης ἢ παραγνώριση τῆς ἱστορίας αὐτῆς μέ τίς ξεχωριστές της μορφές ἐξέγερσης. Ἡ θέση τοῦ Λάριν: «ἡ ρωσική ἐπανάσταση δέν ἀκολουθεῖ τό δρόμο τῆς ἐξέγερσης» εἶναι χλευασμός τῶν γεγονότων, γιατί καί οἱ δύο περίοδοι τῶν ἐλευθεριῶν στή Ρωσία (καί τοῦ Ὀχτώβρη καί τῆς Δούμας) ἔδειξαν ἀκριβῶς τό «δρόμο» τῶν ἐξεγέρσεων ὄχι βέβαια, τῶν ἀμερικανικῶν ἢ τῶν πολωνικῶν, ἀλλά τῶν ρωσικῶν, τῆς ἐποχῆς τοῦ ΧΧ αἰῶνα. Ὁ Λάριν μιλώντας «γενικά» γιά τά ἱστορικά παραδείγματα ἐξεγέρσεων στίς χῶρες ὅπου ὑπερτεροῦν τά στοιχεῖα τοῦ χωριοῦ ἢ τά στοιχεῖα τῆς πόλης, γιά τήν Ἀμερική καί τήν Πολωνία, καί ἐγκαταλείποντας τήν παραμικρή προσπάθεια νά μελετήσῃ ἢ, τουλάχιστον, νά σημειώσῃ τίς ἰδιομορφίες τῆς ρωσικῆς ἐξέγερσης, ἐπαναλαμβάνει τό θεμελιακό λάθος τῆς «ἀβέβαιης καί διστακτικῆς» σκέψης τοῦ μενσεβικισμοῦ.

Ἐμβαθύνετε στήν ἀρχιτεκτονική τῆς «παθητικῆς» τῆς ἐπανάστασης. Ἀναμφισβήτητα, εἶναι πολύ ἐνδεχόμενο νά παρουσιαστοῦν μακρόχρονες περίοδοι προετοιμασίας τῆς νέας ἀνόδου, τῆς νέας ἐπίθεσης ἢ τῶν νέων μορφῶν τοῦ κινήματος. Μά μήν εἶστε δογματιστές, κύριοι: κοιτάξτε, τί σημαίνει αὐτός ὁ «διαρκῆς ἀναβρασμός» τοῦ χωριοῦ πλάϊ στούς «μικροαγῶνες», τίς «ἐκκαθαριστικές ἐπιχειρήσεις» καί τήν ἀλλαγὴ τῆς σύνθεσης τοῦ προσωπικοῦ τῆς ἀστυνομίας καί τοῦ στρατοῦ; Ἐσεῖς

δέν καταλαβαίνετε αυτό που οι ίδιοι λέτε. Ἡ κατάσταση που περιγράφετε δέν είναι τίποτε ἄλλο, παρά ἕνας μακρόχρονος παρτιζάνικος πόλεμος, που διακόπτεται ἀπό μιά σειρά ὄλο και πιά πλατιά, ὄλο και πιά ὀργανωμένα ξεσπάσματα ἐξεγέρσεων τῶν στρατιωτῶν. Ἐπαναλαβαίνετε τά γεμάτα ἐμπάθεια και προσβλητικά λόγια ἐναντία στους «παρτιζάνους», στους «ἀναρχικούς», στους «ἀναρχομπλανκίστες μπολσεβίκους» κτλ. και ταυτόχρονα οι ίδιοι ζωγραφίζετε τήν εἰκόνα τῆς ἐπανάστασης μέ μπολσεβίκικο τρόπο! Ἀλλαγὴ τῆς σύνθεσης τοῦ προσωπικοῦ τοῦ στρατοῦ, ἀντικατάστασή του μέ «στοιχεῖα τοῦ δυσανεστημένου χωριοῦ». Τί θά πεί αυτό; Μπορεῖ τάχα νά μή βγεῖ στήν ἐπιφάνεια ἡ «δυσανεσκεια» αὐτή τοῦ χωριοῦ, που θά εἶναι ντυμένο μέ τό ἀμπέχοιο τοῦ ναύτη και τή στολή τοῦ στρατιώτη; Μπορεῖ τάχα νά μήν ἐκδηλωθεῖ ἡ δυσανεσκεια αὐτή, ὅταν στή χώρα ἔχοιο «διαρκὴ ἀναβρασμό» τοῦ χωριοῦ ὅπου γεννήθηκε ὁ στρατιώτης; ὅταν στή χώρα διεξάγονται «μικροαγῶνες», ἀπό τή μιά μεριά, και «ἐκκαθαριστικές ἐπιχειρήσεις», ἀπό τήν ἄλλη; Και μπορεῖ τάχα νά φανταστεῖ κανεῖς, στήν ἐποχή τῶν μαυροεκατονταρχίτικων πογκρόμ, τῆς κυβερνητικῆς βίας και τοῦ ἀστυνομικοῦ ἐμπαιγμοῦ, ἄλλη ἐκδήλωση αὐτῆς τῆς δυσανεσκειας τῶν στρατιωτῶν, ἀπό τίς στρατιωτικές ἐξεγέρσεις;

Ἐπαναλαβαίνοντας τίς καντέτικες φράσεις («ἡ ἐπανάστασή μας δέν ἀκολουθεῖ τό δρόμο τῆς ἐξέγερσης», τή φράση αὐτή τήν ἔθεσαν σέ κυκλοφορία ἀκριβῶς οι καντέτοι στά τέλη τοῦ 1905· βλ. τή «Ναρὸντναγια Σβομπόντα» τοῦ Μιλιουκόφ⁹⁶), ταυτόχρονα ἐσεῖς οι ίδιοι λέτε ὅτι εἶναι ἀναπόφευκτη ἡ νέα ἐξέγερση: «ἡ ἐξουσία θά πέσει μέ τήν πρώτη σοβαρή δοκιμασία». Νομίζετε λοιπόν ὅτι εἶναι δυνατή ἡ σοβαρή δοκιμασία τῆς ἐξουσίας μέσα σ' ἕνα πλατύ, πολύμορφο και πολύπλοκο λαϊκό κίνημα, χωρίς νά προηγηθοῦν μιά σειρά ὄχι σοβαρές, μερικότερες δοκιμασίες; ὅτι εἶναι δυνατή ἡ γενική ἀπεργία χωρίς μιά σειρά μερικότερες ἀπεργίες; ἡ γενική ἐξέγερση χωρίς μιά σειρά σκόρπιες, μικρές, ὄχι γενικές ἐξεγέρσεις;

Ἄν στό στρατό ἀναπτύσσεται τό στοιχεῖο τοῦ δυσανεστημένου χωριοῦ και ἂν ἡ ἐπανάσταση γενικά τραβάει προστά, αὐτό σημαίνει ὅτι εἶναι ἀναπόφευκτη ἡ ἐξέγερση μέ τή μορφή τῆς πιά σκληρῆς πάλης ἐναντία στό μαυροεκατονταρχίτικο στρατό (γιατί οι μαυροεκατονταρχίτες ὀργανώνονται ἐπίσης και ἐκπαιδεύονται, αὐτό μήν τό ξεχνᾶτε! μήν ξεχνᾶτε ὅτι ὑπάρχουν κοινωνικά στοιχεῖα που τροφοδοτοῦν τό συνειδητό

μαυροεκατονταρχιτισμό!), πάλης και του λαού και μιάς μερίδας του στρατού. Αυτό σημαίνει πώς πρέπει να ετοιμαζόμαστε, να ετοιμάζουμε τις μάζες, να ετοιμάζουμε τον έαυτό μας για μία πιο συστηματική, πιο όμοθυμη και πιο επιθετική εξέγερση, να τί βγαίνει από τις θέσεις του Λάριν και από τό καντέτικο παραμύθι του περί παθητικῆς (;;) ἐπανάστασης. Οί μενσεβίκοι «φόρτωσαν στήν πορεία τῆς ρωσικῆς ἐπανάστασης τή δική τους μελαγχολία και ἀποθάρρυνση» (58), ὁμολογεῖ ὁ Λάριν. "Ἐτσι εἶναι ἀκριβῶς! Ἡ παθητικότητα εἶναι ἡ ιδιότητα τῆς μικροαστικῆς διανόησης και ὄχι τῆς ἐπανάστασης. Παθητικοί εἶναι ὅσοι παραδέχονται ὅτι θά γεμίσει ὁ στρατός μέ στοιχεῖα τοῦ δυσारेστημένου χωριοῦ, ὅτι εἶναι ἀναπόφευκτος ὁ διαρκῆς ἀναβρασμός και οἱ μικροαγῶνες και ταυτόχρονα κατηγοροῦν μέ τή μεγαλοψυχία τοῦ Ἰβάν Φιοντόροβιτς Σπόνκα⁹⁷ τό ἐργατικό κόμμα: «ἡ ρωσική ἐπανάσταση δέν ἀκολουθεῖ τό δρόμο τῆς ἐξέγερσης».

Κι' οἱ «μικροαγῶνες»; Βρίσκετε, ἀξιότιμε Λάριν, ὅτι οἱ μικροαγῶνες εἶναι ὁ «πιο ἐπωφελῆς δρόμος για τό χωριό ἀπό τήν ἄποψη τῶν ἀποτελεσμάτων»; Ὑποστηρίζετε τή γνώμη αὐτή, παρά τίς ἐκκαθαριστικές ἐπιχειρήσεις, περιλαβαίνοντας ἀκόμη και τίς ἐπιχειρήσεις αὐτές μέσα στόν πιο ἐπωφελῆ ἐπίσης δρόμο; Μά σκεφτεῖτε ἔστω και λιγουλάκι, κατά τί διαφέρουν οἱ μικροαγῶνες ἀπό τόν παρτιζάνικο πόλεμο; Κατά τίποτε, ἀξιότιμε σύντρ. Λάριν.

Προσηλωμένος στά ἀτυχῆ παραδείγματα τῆς Ἀμερικῆς και τῆς Πολωνίας ἀφήσατε να σᾶς διαφύγουν οἱ ιδιαίτερες ἐκεῖνες μορφές πάλης πού γέννησε ἡ ρωσική ἐξέγερση, ἡ ὁποία σέ σχέση μέ τίς ἐξεγέρσεις παλιοῦ τύπου τραβάει πιο πολύ σέ μακρος, εἶναι πιο ἐπίμονη, μέ μεγαλύτερα ἐνδιάμεσα ἀνάμεσα στίς μεγάλες συγκρούσεις.

Ὁ σύντρ. Λάριν τά μέρδεψε ὁλότελα και δέν μπόρεσε να βρεῖ ἄκρη. "Ἄν στό χωριό ὑπάρχει ὑπέδαφος ἐπαναστατικό, ἄν ἡ ἐπανάσταση πλαταίνει και ἀντλεῖ καινούργιες δυνάμεις, ἄν ὁ στρατός γεμίζει μέ δυσारेστημένους μουζίκους, και στό χωριό συντελεῖται και τραβάει σέ μακρος ἕνας διαρκῆς ἀναβρασμός και μικροαγῶνες, αὐτό σημαίνει ὅτι ἔχουν δίκιο οἱ μπολσεβίκοι, πού παλεύουν ἐνάντια στόν παραμερισμό τοῦ ζητήματος τῆς ἐξέγερσης. Ἐμεῖς δέν κηρύσσουμε καθόλου ὅτι ἡ ἐξέγερση μπορεῖ να γίνει κάθε στιγμή, κάτω ἀπό ὅποιεσδήποτε συνθῆκες. Ἀπαιτοῦμε ὅμως να μὴν εἶναι ἀβέβαιη και διστακτική ἡ σκέψη τῶν σοσιαλδημοκρατῶν. Ἐφόσον ἀνα-

γνωρίζετε τούς ὄρους τῆς ἐξέγερσης, ἀναγνωρίστε καί τήν ἴδια τήν ἐξέγερση, ἀναγνωρίστε τά ιδιαίτερα καθήκοντα τοῦ κόμματος σέ σχέση μέ τήν ἐξέγερση.

Νά ὀνομάζει κανείς τούς μικροαγῶνες σάν τόν «πιό ἐπωφελή δρόμο», δηλαδή τήν πιό ἐπωφελή μορφή πάλης τοῦ λαοῦ σέ μιὰ εἰδική ἐποχή τῆς ἐπανάστασής μας καί ταυτόχρονα νά ἀρνιέται νά ἀναγνωρίσει τά καθήκοντα ἐνεργοῦ δράσης τοῦ κόμματος τῆς πρωτοπόρας τάξης πάνω στή βάση αὐτοῦ τοῦ «πιό ἐπωφελοῦς δρόμου», σημαίνει ὅτι δέν ξέρει νά σκέπτεται ἢ ὅτι δέν σκέπτεται τίμια.

II

«Θεωρία τῆς παθητικότητας», ἔτσι θά μπορούσαμε νά ὀνομάσουμε τούς συλλογισμούς τοῦ Λάριν γιά τήν «παθητική» ἐπανάσταση, πού προετοιμάζει τήν «πτώση τῆς παλιάς ἐξουσίας μέ τήν πρώτη σοβαρή δοκιμασία». Καί αὐτή ἡ «θεωρία τῆς παθητικότητας», φυσιολογικό προϊόν τῆς διστακτικότητας τῆς σκέψης, βάζει τή σφραγίδα της σ' ὅλη τήν προσοῦρα τοῦ μετανοοῦντος μενσεβίκου μας. Ὁ τελευταῖος αὐτός βάζει τό ἐρώτημα: γιατί τό κόμμα μας, μέ τήν τεράστια ἰδεολογική ἐπιρροή, εἶναι τόσο ἀδύνατο ὀργανωτικά; Ὁχι ἐπειδή τό κόμμα μας εἶναι διανοουμενίστικο, ἀπαντᾷ ὁ Λάριν. Αὐτή ἡ παλιά «ἀνούσια» (ἡ λεξούλα αὐτή εἶναι τοῦ Λάριν) ἐξήγηση τῶν μενσεβίκων δέν ἀξίζει τίποτε. Γιατί, γιά τήν ἐποχή πού ζοῦμε ἀντικειμενικά δέν χρειαζόταν ἄλλο κόμμα καί δέν ὑπῆρχαν οἱ ἀντικειμενικοί ὄροι γιά ἄλλο κόμμα. Γιατί, γιά τήν «πολιτική τῶν αὐθόρμητων ξεσπασμάτων», ὅπως ἦταν ἡ πολιτική τοῦ προλεταριάτου στήν ἀρχή τῆς ἐπανάστασης, δέν χρειαζόταν καθόλου κόμμα. Χρειαζόταν μόνο ἕνας «τεχνικός μηχανισμός γιά τήν ἐξυπηρέτηση τοῦ αὐθόρμητου» καί τῶν «αὐθόρμητων διαθέσεων», γιά τή δουλιὰ τῆς προπαγάνδας καί τῆς ζύμωσης ἀνάμεσα στά δύο ξεσπάσματα. Αὐτό δέν ἦταν κόμμα μέ τήν εὐρωπαϊκή σημασία τῆς λέξης, ἀλλά μιὰ «στενή — 120 χιλιάδες στά 9 ἑκατομμύρια — ἔνωση νεαρῶν ἐργατῶν συνωμοτῶν»· λίγοι ἦταν οἱ ἐργάτες οἰκογενειάρχες ἢ πλειοψηφία τῶν ἐργατῶν πού ἦταν ἔτοιμοι γιά κοινωνική δράση ἦταν ἔξω ἀπ' τό κόμμα.

Τώρα ὁ καιρός τῶν αὐθόρμητων ξεσπασμάτων τελιώνει. Ὁ ὑπολογισμός παίρνει τή θέση τῆς ἀπλῆς διάθεσης. Στή θέση τῆς «πολιτικῆς τῶν αὐθόρμητων ξεσπασμάτων» ἀναπτύσσεται ἡ

«πολιτική τῆς προγραμματισμένης δράσης». Χρειάζεται «κόμμα εὐρωπαϊκοῦ τύπου», «κόμμα ἀντικειμενικά προγραμματισμένης πολιτικῆς δράσης». Ἐντὶ γιὰ «κόμμα-μηχανισμό» χρειάζεται «κόμμα-πρωτοπορία», «ὅπου θὰ συγκεντρωνόταν ὅ,τι τό καλύτερο μπορεῖ νά δώσει ἡ ἐργατική τάξη γιὰ μιά δραστήρια πολιτική ζωή». Αὐτό σημαίνει πέρασμα στό «εὐρωπαϊκό κόμμα δράσης μέ βάση τόν ὑπολογισμό». Σέ ἀντικατάσταση τοῦ «ἐπίσημου μενσεβικισμοῦ μέ τή μεσοβέζικη καί ἀβέβαιη πρακτική του, μέ τήν ἀποθάρρυνση καί τήν ἔλλειψη κατανόησης τῆς θέσης του» «ἔρχεται ὁ ὑγιῆς ρεαλισμός τῆς εὐρωπαϊκῆς σοσιαλδημοκρατίας». «Ἡ φωνή του ἀκούγεται ἀρκετά καθαρά ἀπό καιρό πιά μέ τό στόμα τοῦ Πλεχάνοφ καί τοῦ Ἄξελρόντ πού εἶναι οἱ μοναδικοί, γιὰ νά ποῦμε τήν ἀλήθεια, εὐρωπαῖοι στό «βάρβαρο» περιβάλλον μας»...Καί, φυσικά, ἡ ἀντικατάσταση τῆς βαρβαρότητας μέ τόν εὐρωπαϊσμό ὑπόσχεται ἀντικατάσταση τῶν ἀποτυχιῶν μέ τίς ἐπιτυχίες. «Ἐποῦ κυριαρχεῖ τό αὐθόρμητο, ἐκεῖ εἶναι ἀναπόφευκτα τά λάθη στήν ἐκτίμηση, οἱ ἀποτυχίες στήν πρακτική». «Ἐποῦ αὐθόρμητο, ἐκεῖ καί οὐτοπισμός, ὅπου οὐτοπισμός, ἐκεῖ καί ἀποτυχία».

Ἐκ τούτων συλλογισμούς αὐτούς τοῦ Λάριν χτυπᾶ καί πάλι στό μάτι ἡ κραυγαλέα δυσαναλογία ἀνάμεσα στό μικροσκοπικό πυρήνα τῆς σωστῆς, ἂν καί ὄχι καινούργιας, σκέψης καί στόν τεράστιο φλοιό τῆς ὀλοφάνερης πιά ἀντιδραστικῆς διανοητικῆς ἀνεπάρκειας. Μέλι ἕνα κουτάλι, κατράμι ἕνα βαρέλι.

Εἶναι τελείως ἀναμφισβήτητο καί ἀδιαφιλονίκητο ὅτι ἡ ἐργατική τάξη ὅλων τῶν χωρῶν — στό βαθμό πού ἀναπτύσσεται ὁ καπιταλισμός, στό βαθμό πού συσσωρεύεται ἡ πείρα τῆς ἀστικῆς ἐπανάστασης ἢ τῶν ἀστικῶν ἐπαναστάσεων, καθώς καί τῶν ἀνεπιτυχῶν σοσιαλιστικῶν — ἀναπτύσσεται, ἐξελίσσεται, διδάσκεται, διαπαιδαγωγεῖται, ὀργανώνεται. Μ' ἄλλα λόγια: βαδίζει μέ κατεύθυνση ἀπό τό αὐθόρμητο στό προγραμματισμένο, ἀπό τήν καθοδήγηση μόνο ἀπ' τίς διαθέσεις, στήν καθοδήγηση ἀπό τήν ἀντικειμενική κατάσταση ὅλων τῶν τάξεων, ἀπό τά ξεσπάσματα, στή συνεπή πάλη. Ὅλα αὐτά εἶναι σωστά. Ὅλα αὐτά εἶναι τόσο παλιά, ὅσο καί ὁ κόσμος, καί τόσο ἐφαρμόσιμα στή Ρωσία τοῦ ΧΧ αἰῶνα, ὅσο καί στήν Ἄγγλία τοῦ XVII αἰῶνα, στή Γαλλία τῆς 4ης δεκαετίας τοῦ XIX αἰῶνα καί στή Γερμανία τοῦ τέλους τοῦ XIX αἰῶνα.

Μά αὐτό ἀκριβῶς εἶναι τό ἄσχημο γιὰ τόν Λάριν, ὅτι δηλαδή δέν εἶναι διόλου σέ θέση νά χωνέψει τό ὑλικό πού δίνει στό σοσιαλδημοκράτη ἢ ἐπανάστασή μας. Ἡ ἀντιπαράθεση τῶν

ξεσπασμάτων τῆς ρωσικῆς βαρβαρότητας στὸν εὐρωπαϊκὸ προγραμματισμὸν τὸν ἀποροφᾶ ὀλοκληρωτικά, ὅπως μιά καινούργια εἰκόνα ἀποροφᾶ τὸ παιδάκι. Λέγοντας μιά χιλιοειπωμένη ἀλήθεια πού ἰσχύει γιὰ ὅλες τὶς ἐποχές γενικά, δέν καταλαβαίνει ὅτι ἡ ἀφελῆς ἐφαρμογὴ τῆς χιλιοειπωμένης αὐτῆς ἀλήθειας στὴν ἐποχὴ τῆς ἄμεσης ἐπαναστατικῆς πάλης μετατρέπεται μπροστά στα μάτια τοῦ σέ στάση ἀποστασίας ἀπέναντι στὴν ἐπανάσταση. Θὰ ἦταν κωμικοτραγικό, ἂν ἡ εἰλικρίνεια τοῦ Λάριν δέν διέλυε κάθε ἀμφιβολία σχετικὰ μέ τὸ ὅτι αὐτός σεγοντάρει χωρίς νά τὸ καταλαβαίνει τοὺς ἀποστάτες τῆς ἐπανάστασης.

Αὐθόρμητα ξεσπάσματα τῶν βαρβάρων; προγραμματισμένη δράση τῶν εὐρωπαίων... Πρόκειται γιὰ μιᾶ καθαρά καντέτικη διατύπωση καί καντέτικη ἰδέα, ἰδέα τῶν προδοτῶν τῆς ρωσικῆς ἐπανάστασης, πού τοὺς ἐνθουσιάζει ἡ «συνταγματικότητα», ὅπως τὴν ἐννοεῖ ὁ Μπούρομτσεφ πού δήλωσε: «ἡ Δούμα εἶναι τμῆμα τῆς κυβέρνησης», ἢ ὁ λακῆς Ροντίτσεφ πού ἀναφώνησε: «Εἶναι θράσος νά θεωρεῖ κανεὶς τὸ μονάρχη ὑπεύθυνο γιὰ τὰ πογκρόμ». Οἱ καντέτοι δημιούργησαν ὀλοκληρὴ φιλολογία ἀποστατῶν (τοὺς διάφορους Ἴζγκόγεφ, Στροῦβε, Προκοπόβιτς, Πορτουγκάλοφ et tutti quanti*), πού καθύβρισαν τὴν παραφροσύνῃ τοῦ αὐθόρμητου, δηλ. τὴν ἐπανάσταση. Ὁ φιλελεύθερος ἀστός, ὅπως τὸ γνωστὸ ζῶο τοῦ μύθου, δέν μπορεῖ νά σηκώσει πρὸς τὰ πάνω τὰ μάτια καί νά καταλάβει ὅτι μόνο χάρη στό «ξέσπασμα» τοῦ λαοῦ διατηροῦμε ἔστω καί ἴχνη ἐλευθερίας.

Καί ὁ Λάριν, μέ ἔλλειψη κριτικοῦ πνεύματος πού ἰσοδυναμεῖ μέ ἀφέλεια, σέρνεται πίσω ἀπὸ τὸ φιλελεύθερο. Ὁ Λάριν δέν καταλαβαίνει, ὅτι τὸ ζήτημα πού ἔθιξε ἔχει δύο πλευρές: 1) ἀντιπαράθεση τῆς αὐθόρμητης πάλης στὴν προγραμματισμένη πάλη τῆς ἴδιας ἀκριβῶς ἔκτασης, τῶν ἴδιων ἀκριβῶς μορφῶν καί 2) ἀντιπαράθεση τῆς ἐπαναστατικῆς (μέ τὴ στενὴ ἔννοια) ἐποχῆς στὴν ἀντεπαναστατικὴ ἢ «μόνο-συνταγματικὴ». Ἡ λογικὴ τοῦ Λάριν εἶναι πολὺ ἀσχημῆ. Τὴν αὐθόρμητη πολιτικὴ ἀπεργία τὴν ἀντιπαραθέτει ὄχι στὴν προγραμματισμένη πολιτικὴ ἀπεργία, ἀλλὰ στὴν προγραμματισμένη, ἅς ποῦμε, συμμετοχὴ στὴ Δούμα τοῦ Μπουλίγκιν. Τὴν αὐθόρμητη ἐξέγερση τὴν ἀντιπαραθέτει ὄχι στὴν προγραμματισμένη ἐξέγερση, ἀλλὰ στὴν προγραμματισμένη συνδικαλιστικὴ πάλη. Καί γι' αὐτὸ ἡ μαρξιστικὴ τὴν ἀνάλυση καταλήγει σέ μιὰ

* — καί τοὺς ὁμοίους τους. Ἡ Σύντ.

μικροαστική χυδαία αποθέωση τῆς ἀντεπανάστασης.

Ἡ εὐρωπαϊκὴ σοσιαλδημοκρατία εἶναι «κόμμα ἀντικειμενικά προγραμματισμένης πολιτικῆς δράσης», ψελλίζει ἐνθουσιασμένος ὁ Λάριν. Παιδί! Δέν ἀντιλαμβάνεται ὅτι τόν ἐνθουσιάζει μιά ἐξαιρετικά στενὴ «δράση», στήν ὁποία εἶχαν ἀναγκαστεῖ νά περιοριστοῦν οἱ εὐρωπαῖοι τήν ἐποχὴ πού δέν ὑπῆρχε ἄμεσα ἐπαναστατικὴ πάλη. Δέν ἀντιλαμβάνεται ὅτι τόν ἐνθουσιάζει ἡ προγραμματισμένη νόμιμη πάλη καί ὅτι βρίζει τήν αὐθόρμητη πάλη γιά τή δύναμη καί τήν ἐξουσία, πού καθορίζουν τά ὅρια αὐτοῦ τοῦ «νόμιμου». Συγκρίνει τήν αὐθόρμητη ἐξέγερση τῶν ρώσων τό Δεκέμβρη τοῦ 1905 ὄχι μέ τίς «προγραμματισμένες» ἐξεγέρσεις τῶν γερμανῶν τό 1849⁹⁸, τῶν γάλλων τό 1871⁹⁹, ἀλλά μέ τήν προγραμματισμένη ἀνάπτυξη τῶν γερμανικῶν συνδικάτων. Συγκρίνει τήν αὐθόρμητη καί ἀνεπιτυχή γενική ἀπεργία τῶν ρώσων τό Δεκέμβρη τοῦ 1905 ὄχι μέ τήν «προγραμματισμένη» καί ἀνεπιτυχή γενική ἀπεργία τῶν βέλγων τό 1902¹⁰⁰, ἀλλά μέ τόν προγραμματισμένο λόγο τοῦ Μπέμπελ ἢ τοῦ Βαντερβέλντε στό Ράιχσταγκ.

Γι' αὐτό ὁ Λάριν δέν καταλαβαίνει τήν κοσμοϊστορικὴ πρόοδο πού σημαίνει γιά τή μαζικὴ πάλη τοῦ προλεταριάτου ἢ ἀπεργία τοῦ Ὀχτώβρη τοῦ 1905 καί ἡ ἐξέγερση τοῦ Δεκέμβρη τοῦ 1905. Καί τήν ὀπισθοδρόμηση τῆς ρωσικῆς ἐπανάστασης (προσωρινή σύμφωνα μέ τή δική του ἄποψη), πού ἐκφράζεται στήν ἀνάγκη τῆς νόμιμης προπαρασκευαστικῆς δράσης (συνδικάτα, ἐκλογές κτλ.) τήν ἀνάγει σέ πρόοδο ἀπό τό αὐθόρμητο στό προγραμματισμένο, ἀπό τίς διαθέσεις στόν ὑπολογισμό κτλ.

Γι' αὐτό, ἀντί γιά ἠθικὴ ἐνός ἐπαναστάτη μαρξιστῆ (ἀντί γιά αὐθόρμητη πολιτικὴ ἀπεργία χρειάζεται προγραμματισμένη πολιτικὴ ἀπεργία· ἀντί γιά αὐθόρμητη ἐξέγερση χρειάζεται προγραμματισμένη ἐξέγερση) προκύπτει ἠθικὴ ἀποστάτη-καντέτου (ἀντί γιά «παραφροσύνη τοῦ αὐθόρμητου»: ἀπεργίες, ἐξεγέρσεις, χρειάζεται προγραμματισμένη ὑποταγὴ στους νόμους τοῦ Στολίπιν καί προγραμματισμένη συναλλαγὴ μέ τὴ μαυροεκατονταρχίτικη μοναρχία).

Ὅχι, σύντροφε Λάριν, ἂν ἀφομοιώνατε τό πνεῦμα τοῦ μαρξισμοῦ, κι' ὄχι μόνο τά λόγια, θά ξέρατε τὴ διαφορὰ τοῦ ἐπαναστατικοῦ διαλεκτικοῦ ὕλισμοῦ ἀπὸ τόν ὀπορτουνισμό τῶν «ἀντικειμενικῶν» ιστορικῶν. Θυμηθεῖτε ἔστω αὐτὰ πού εἶπε ὁ Μάρξ γιά τόν Προυντόν¹⁰¹. Ὁ μαρξιστῆς δέν ἀπαρνιέται τὴ νόμιμη πάλη, τόν εἰρηνικὸ κοινοβουλευτισμό, τὴν «προγραμ-

ματισμένη» ὑποταγή στά πλαίσια τῆς ἱστορικῆς δουλιᾶς, πού καθορίστηκαν ἀπό τούς Βίσμαρκ καί τούς Μπένιγκσεν, τούς Στολίπιν καί τούς Μιλιουκόφ. Μά ὁ μαρξιστής, ἐκμεταλλευόμενος ὅλες τίς συνθῆκες, ἀκόμη καί τίς ἀντιδραστικές, γιά πάλι ὑπέρ τῆς ἐπανάστασης, δέν φτάνει στό σημεῖο νά ἀποθεῶνει τήν ἀντίδραση, δέν ξεχνᾷ τήν πάλι γιά τίς καλύτερες δυνατές συνθῆκες δράσης. Γι' αὐτό ὁ μαρξιστής προβλέπει πρῶτος τόν ἐρχομό τῆς ἐπαναστατικῆς ἐποχῆς καί ἀρχίζει νά ξυπνᾷ τό λαό καί νά χτυπᾷ τίς καμπάνες ἀκόμη τότε πού οἱ φιλισταῖοι κοιμοῦνται τό δουλικό ὕπνο τῶν πιστῶν ὑπηκόων. Γι' αὐτό ὁ μαρξιστής μπαίνει πρῶτος στό δρόμο τῆς ἄμεσης ἐπαναστατικῆς πάλης, τραβάει γιά ἄμεση σύγκρουση, ξεσκεπάζοντας τίς συμβιβαστικές αὐταπάτες ὅλων τῶν κοινωνικῶν καί πολιτικῶν ἀνθρώπων τῆς ἀράδας. Γι' αὐτό ὁ μαρξιστής ἐγκαταλείπει τελευταῖος τό δρόμο τῆς ἄμεσης ἐπαναστατικῆς πάλης, τόν ἐγκαταλείπει μόνο τότε, ὅταν ἐξαντληθοῦν ὅλες οἱ δυνατότητες, ὅταν δέν ὑπάρχει οὔτε ἴχνος ἐλπίδας γιά ἕναν πῖο σύντομο δρόμο, ὅταν τό σάλπισμα τῆς προετοιμασίας γιά μαζικές ἀπεργίες, γιά ἐξέγερση κτλ. χάνει, ὀλοφάνερα, ἔδαφος. Γι' αὐτό ὁ μαρξιστής ἀπαντᾷ μέ περιφρόνηση στούς ἀναρίθμητους ἐκείνους ἀποστάτες τῆς ἐπανάστασης πού τοῦ φωνάζουν: εἴμαστε «πῖο προοδευτικοί» ἀπό σένα, παραιτηθήκαμε νωρίτερα ἀπό τήν ἐπανάσταση! «ὑποταχθήκαμε» νωρίτερα στό μοναρχικό σύστημα!

Ἔνα ἀπό τά δυό, σύντροφε Λάριν. Πιστεύετε ὅτι γενικά δέν ὑπάρχει πιά ἔδαφος γιά ἐξέγερση καί γιά ἐπανάσταση μέ τή στενή ἔννοια; Τότε πέστε το καθαρά καί ἀποδείξτε τό μας μαρξιστικά, μέ μιά οἰκονομική ἀνάλυση, μέ ἕναν ὑπολογισμό τῶν πολιτικῶν ἐπιδιώξεων τῶν διαφόρων τάξεων, μέ μιά ἐξέταση τῆς σημασίας τῶν ἰδεολογικῶν ρευμάτων. Τό ἀποδείξατε; Τότε θά δηλώσουμε ὅτι τά λεγόμενα περί ἐπανάστασης εἶναι ἀερολογίες. Τότε θά ποῦμε: δέν εἴχαμε μεγάλη ἐπανάσταση, ἀλλ' εἴχαμε μιά μεγάλη σαπουνόφουσκα. Ἐργάτες! ἡ ἀστική τάξη καί οἱ μικροαστοί (μαζί καί οἱ ἀγρότες) σᾶς πρόδοσαν καί σᾶς ἐγκατέλειψαν. Ἐμεῖς ὅμως στό ἔδαφος πού αὐτοί δημιούργησαν, παρά τίς προσπάθειές μας, θά δουλέψουμε ἐπίμονα, ὑπομονητικά καί μέ συνέπεια γιά τή σοσιαλιστική ἐπανάσταση, πού δέν θά εἶναι τόσο μεσοβέζικη καί μίζερη, τόσο πλούσια σέ λόγια καί φτωχή σέ δημιουργία, ὅσο ἡ ἀστική ἐπανάσταση!

Ἦ μήπως πιστεύετε πραγματικά σ' αὐτά πού λέτε, σύντροφε

Λάριν; Πιστεύετε ότι έχουμε άνοδο τῆς ἐπανάστασης, ὅτι οἱ μικροαγῶνες καί ὁ ὑπόκωφος ἀναβρασμός θά ἐτοιμάσουν σέ 2-3 περίπου χρόνια νέο δυσανεσθημένο στρατό καί νέα «σοβαρή δοκιμασία»; ὅτι τό «χωριό δέν μπορεῖ νά ἡσυχάσει»; Τότε πρέπει νά ἀναγνωρίσετε ὅτι τά «ξεσπάσματα» ἐκφράζουν τή δύναμη τῆς παλλαϊκῆς ἀγανάκτησης καί ὄχι τή δύναμη τῆς καθυστερημένης βαρβαρότητας, ὅτι τό χρέος μας εἶναι νά μετατρέψουμε τήν αὐθόρμητη ἐξέγερση σέ προγραμματισμένη, δουλεύοντας μέ συνέπεια καί ἐπιμονή μῆνες πολλούς, ἀκόμη καί χρόνια, γι' αὐτή τή μετατροπή, καί ὄχι νά ἀπαρνηθοῦμε τήν ἐξέγερση, ὅπως κάνουν οἱ κάθε λογῆς Ἰουδες.

Καί ἡ τωρινή σας θέση, σ. Λάριν, σημαίνει ἀκριβῶς «μελαγχολία καί ἀποθάρρυνση», «ἀβεβαιότητα καί διστακτικότητα» σκέψης, φόρτωμα τῆς δικῆς σας παθητικότητας στή δική μας ἐπανάσταση.

Ἄκριβῶς αὐτή καί μόνο αὐτή τή σημασία ἔχει ἡ ὄλο ἀγαλλίαση δήλωσή σας πῶς ἡ ἀποχή εἶναι λάθος. Ἡ ἀγαλλίαση αὐτή εἶναι κοντόφθαλμη καί ἀγοραία. Ἄν ἡ ἄρνηση ἀπό τήν ἀποχή εἶναι «προοδευτική», τότε πῶς προοδευτικοί ἀπ' ὅλους εἶναι οἱ δεξιοί καντέτοι τῆς «Ρούσκιγε Βέντομοστι», πού καταπολεμοῦσαν τήν ἀποχή ἀπό τή Δούμα τοῦ Μπουλίγκιν καί καλοῦσαν τούς φοιτητές νά «σπουδάζουν καί νά μὴν κάνουν ταραχές». Τήν προοδευτικότητα αὐτή τῶν ἀποστατῶν δέν τήν ζηλεύουμε. Νομίζουμε ὅτι τό νά χαρακτηρίζει κανεῖς «λάθος» τήν ἀποχή ἀπό τή Δούμα τοῦ Βίττε (πού στή σύγκλησή της δέν πίστευε κανεῖς 3-4 μῆνες περίπου πρὶν συγκληθεῖ) καί νά ἀποσιωπᾶ τό λάθος ἐκείνων πού καλοῦσαν νά πάρουμε μέρος στή Δούμα τοῦ Μπουλίγκιν, σημαίνει ὅτι ἀντικαθιστᾶ τόν ὑλισμό τοῦ ἐπαναστάτη ἀγωνιστῆ μέ τόν «ἀντικειμενισμό» τοῦ καθηγητῆ πού σέρνεται μπροστά στήν ἀντίδραση. Νομίζουμε ὅτι σέ καλύτερη μοῖρα βρίσκεται ἐκεῖνος πού, ἀφοῦ δοκίμασε πραγματικά τά πάντα στό δρόμο τῆς ἄμεσης πάλης, τελευταῖος πῆγε στή Δούμα, πῆρε τό δρόμο τοῦ ἐλιγμοῦ, παρά ἐκεῖνος πού πρῶτος καλοῦσε νά πάρουμε μέρος στή Δούμα τοῦ Μπουλίγκιν, τίς παραμονές τῆς λαϊκῆς ἐξέγερσης πού σάρωσε αὐτή τή Δούμα.

Μά γιά τόν Λάριν εἶναι ἀκόμη περισσότερο ἀσυγχώρητη ἡ καντέτικη αὐτή φράση ὅτι ἡ ἀποχή ἦταν λάθος, γιατί πολύ σωστά λέει πῶς οἱ μενσεβίκοι «ἐπινοοῦσαν κάθε λογῆς σοφά καί πονηρά τεχνάσματα, ἀρχίζοντας ἀπό τήν ἀρχή τῆς αἰρετότητας καί τήν καμπάνια γιά τά ζέμστβο καί καταλήγοντας στή συσπεί-

ρωση τοῦ κόμματος μέσω τῆς συμμετοχῆς στίς ἐκλογές, μέ σκοπό τήν ἀποχή ἀπό τή Δούμα» (57). Οἱ μενσεβίκοι καλοῦσαν τοὺς ἐργάτες νά πάρουν μέρος στίς ἐκλογές Δούμας, χωρίς οἱ ἴδιοι νά πιστεύουν ὅτι μπορούμε νά πᾶμε στή Δούμα. Δέν ἦταν λοιπόν σωστότερη ἢ τακτική ἐκείνων πού, ἐφόσον δέν τό πίστευαν αὐτό, κήρυσσαν τήν ἀποχή ἀπό τή Δούμα; πού διακήρυσσαν ὅτι ἐξαπατοῦν τό λαό ὅσοι ὀνομάζουν τή Δούμα «ἐξουσία» (ὅπως τήν ὀνόμασαν πρὶν ἀπό τόν Μούρομτσεφ οἱ μενσεβίκοι στήν ἀπόφαση τοῦ Ἐνωτικοῦ συνεδρίου); πού πῆγαν στή Δούμα μόνο ὅταν ἡ ἀστική τάξη πρόδοσε ὀριστικά τόν ἀνοιχτό δρόμο τῆς ἀποχῆς καί μᾶς ἀνάγκασε νά κάνουμε ἐλιγμό, μά ὄχι μέ τό σκοπό καί τόν τρόπο τῶν καντέτων;

III

Ἡ ἀντιπαραθέση τοῦ κόμματος-μηχανισμοῦ καί τοῦ κόμματος-πρωτοπορίας, πού κάνει ὁ Λάριν ἢ τοῦ κόμματος τῶν ἀγωνιστῶν ἐναντία στήν ἀστυνομία καί τοῦ κόμματος τῶν συνειδητῶν πολιτικῶν ἀγωνιστῶν, φαίνεται βαθυστόχαστη καί γεμάτη ἀπό «καθάρᾳ προλεταριακό» πνεῦμα.

Στήν πράξη εἶναι ὁ ἴδιος ἀκριβῶς διανοουμενίστικος ὀπορτουνισμός, ὅπως καί ὁ ὀπορτουνισμός τῆς ἀντίστοιχης ἀντιπαραθέσης πού ἔκαναν στά 1899-1901 οἱ ραμποτσεμισλέντσι καί οἱ ἀκίμοφτσι¹⁰².

Ἀπό τή μιά μεριά, ὅταν ὑπάρχουν ἀντικειμενικές συνθῆκες γιά ἄμεση ἐπαναστατική ἐπίθεση τῶν μαζῶν, τότε ἡ «ἐξυπηρέτηση τοῦ αὐθόρμητου» εἶναι τό ἀνώτατο πολιτικό καθῆκον τοῦ κόμματος. Τό νά ἀντιπαραθέτει κανεῖς μιά τέτοια ἐπαναστατική δουλιὰ στήν «πολιτική» σημαίνει ὅτι ὑποβιβάζει τήν πολιτική ὡς τόν πολιτικαντισμό. Σημαίνει ὅτι ἐκθειάζει τήν πολιτική τῆς πάλης γιά τή Δούμα, βάζοντάς την πάνω ἀπό τήν πολιτική τῶν μαζῶν τόν Ὀχτώβρη καί τό Δεκέμβρη, δηλ. ὅτι περνᾷ ἀκριβῶς ἀπό τήν προλεταριακή-ἐπαναστατική στή διανοουμενίστικη-ὀπορτουνιστική ἄποψη.

Κάθε μορφή πάλης ἀπαιτεῖ ἀνάλογο τεχνική καί ἀνάλογο μηχανισμό. Ὄταν ἐξαιτίας τῶν ἀντικειμενικῶν συνθηκῶν κύρια μορφή πάλης γίνεται ἡ κοινοβουλευτική πάλη, μέσα στό κόμμα δυναμώνουν ἀναπόφευκτα τά χαρακτηριστικά τοῦ μηχανισμοῦ γιά τήν κοινοβουλευτική πάλη. Ἀντίθετα, ὅταν οἱ ἀντικειμενικές συνθῆκες κάνουν ὥστε ἡ πάλη τῶν μαζῶν νά παίρνει τή μορφή μαζικῶν πολιτικῶν ἀπεργιῶν καί ἐξεγέρσεων, τό

κόμμα του προλεταριάτου πρέπει να έχει «μηχανισμούς» για την «έξυπνότητα» αυτών ακριβώς των μορφών πάλης και είναι αυτονόητο ότι οι «μηχανισμοί» αυτοί πρέπει να είναι ειδικής μορφής, να μη μοιάζουν με τους κοινοβουλευτικούς. Το οργανωμένο κόμμα του προλεταριάτου, πού θα αναγνώριζε ότι υπάρχουν οι συνθήκες για λαϊκές εξεγέρσεις και δεν φρόντιζε να φτιάξει τον ανάλογο μηχανισμό, θα ήταν κόμμα φαφλατάδων διανοουμένων· οι εργάτες θα έφευγαν απ' αυτό και θα πήγαιναν στον αναρχισμό, στον αστικό επαναστατισμό κτλ.

Από την άλλη μεριά, η σύνθεση της πολιτικής καθοδηγητικής πρωτοπορίας κάθε τάξης, μαζί και του προλεταριάτου, εξαρτάται επίσης και από τη θέση της τάξης αυτής και από την κύρια μορφή της πάλης της. Ο Λάριν παραπονεΐται, λογουχάρη, ότι μέσα στο κόμμα μας υπερτερεί η εργατική νεολαία, ότι λίγοι είναι οι οικογενειάρχες εργάτες, ότι οι τελευταίοι φεύγουν από το κόμμα. Το παράπονο αυτό του ρώσου όπορτουνιστή μου θύμισε μία θέση του Ένγκελς (μου φαίνεται από το «πρόβλημα της κατοικίας», «Zur Wohnungsfrage»). Απαντώντας σε κάποιον άγοραίο αστό καθηγητή, έναν γερμανό καντέτο, ο Ένγκελς έγραφε: δεν είναι τάχα φυσικό πού μέσα στο κόμμα μας, κόμμα της επανάστασης, επικρατεί η νεολαία; Είμαστε το κόμμα του μέλλοντος και το μέλλον ανήκει στη νεολαία. Είμαστε το κόμμα των καινοτόμων και τους καινοτόμους τους ακολουθεί πάντα με περισσότερη προθυμία η νεολαία. Είμαστε το κόμμα πού παλεύει με αυτοθυσία ενάντια στην παλιά σαπίλα, και στην πάλη πού απαιτεί αυτοθυσία πρώτη πάει πάντα η νεολαία.

Όχι, ας αφήσουμε καλύτερα τους καντέτους να περισυλλέγουν τους «κουρασμένους» τριαντάρηδες γερόντους, τους επαναστάτες πού «βάλανε γνώση» και τους αποστάτες της σοσιαλδημοκρατίας. Εμείς θα είμαστε πάντα το κόμμα της νεολαίας της πρωτοπόρας τάξης!

Και ο ίδιος ο Λάριν δεν μπορεί να συγκρατηθεί και όμολογεί ανοιχτά για ποίο λόγο λυπάται τόσο τους οικογενειάρχες πού έχουν κουραστεί από την πάλη. Η συγκέντρωση στο κόμμα περισσότερων τέτοιων κουρασμένων θα το έκανε «πιό δυσκίνητο για άνοδο, ύπονομεύοντας το έδαφος κάτω από τον πολιτικό τυχοδιωκτισμό» (σελ. 18).

Αυτό είναι προτιμότερο, καλέ μας Λάριν! Ποιός ο λόγος να κοροϊδεύετε και να εξαπατάτε τον ίδιο τον έαυτό σας. Σας χρειάζεται όχι ένα κόμμα-έμπροσθοφυλακή, μά ένα κόμμα-ό-

πισθοφυλακή, γιά νά είναι πίο δυσκίνητο γιά άνοδο. Αυτό άκριβώς και πρέπει νά πείτε άνοιχτά!

...«Νά ύπονομευτεϊ τό έδαφος κάτω άπό τόν πολιτικό τυχοδιωκτισμό»... Υπήρξαν ήττες τής επανάστασης και στήν Ευρώπη, ύπήρξαν τά γεγονότα του Ιούνη του 1848, τά γεγονότα του Μάη στά 1871, μά νά υπάρχουν σοσιαλδημοκράτες, κομμουνιστές, πού νά θεωρούν καθήκον τους τό νά διατυμπανίζουν πώς ή δράση τών μαζών στήν επανάσταση είναι «τυχοδιωκτισμός», αυτό μέχρι τώρα δέν συνέβη. Γιά νά συμβεϊ αυτό χρειάστηκε νά γραφτούν στό κόμμα τών επαναστατών μαρξιστών (πρέπει νά έλπίζουμε όχι γιά πολύν καιρό) οί άσταθείς και δειλοί ρώσοι μικροαστοί, οί λεγόμενοι, μέ τό συμπάθειο, «διανόηση», πού δέν έχουν εμπιστοσύνη στόν έαυτό τους και χάνουν τό ήθικό τους σέ κάθε στροφή τών γεγονότων πρós τήν αντίδραση.

...«Νά ύπονομευτεϊ τό έδαφος κάτω άπό τόν τυχοδιωκτισμό»! Μά αν είναι έτσι, τότε πρώτος τυχοδιώκτης είναι ο ίδιος ο Λάριν, γιατί αυτός είναι εκείνος πού λέει πώς οί «μικροαγώνες» είναι ο πίο έπωφελής δρόμος τής επανάστασης, γιατί καλλιεργεϊ στις μάζες τήν πίστη στήν άνοδο τής επανάστασης, τήν πίστη ότι ο στρατός μέσα σέ 2-3 χρόνια θά γεμίσει άπό δυσαρεστημένα στοιχεία του χωριού, τήν πίστη στήν έπερχόμενη «πτώση τής παλιās εξουσίας» μέ τήν «πρώτη κιόλας σοβαρή δοκιμασία»!

Μά ο Λάριν είναι τυχοδιώκτης άκόμη και μέ μιά άλλη, πολύ χειρότερη και μικροπρεπή έννοια. Είναι υπερασπιστής του εργατικού συνεδρίου και του «άκομματικού κόμματος» (ή λεξούλα είναι δική του!). Αντί γιά σοσιαλδημοκρατία χρειάζεται ένα «Πανρωσικό εργατικό κόμμα», «εργατικό», γιατί πρέπει σ' αυτό νά μπούν οί μικροαστοί επαναστάτες, οί έσέροι, τό ΠΠΣ, ή γκρομάντα τής Λευκορωσίας¹⁰³ κτλ.

Ο Λάριν είναι θαυμαστής του Άξελρόντ. "Ομως του πρόσφερε πολύ άσχημη ύπηρεσία. Έξύμνησε τόσο πολύ τή «νεανική του δραστηριότητα», τήν «άληθινή κομματική τόλμη» του στήν πάλη γιά τό εργατικό συνέδριο, τόν άγκάλιασε μέ τόση θερμή, πού τόν...έπνιξε στήν άγκαλιά του! Τήν άκατανόητη «ιδέα» του Άξελρόντ γιά τό εργατικό συνέδριο τήν έπληξε θανάσιμα ο άφελής και είλικρινής πρακτικός, πού άμέσως πήρε κι' έβγαλε στά φόρα όλα, όσα έπρεπε νά κρύψει γιά τήν

έπιτυχή προπαγάνδισή του εργατικού συνεδρίου. 'Εργατικό συνέδριο θά πει «ξεκρέμασμα τής ταμπέλας» (σελ. 20 τής προσούρας του Λάριν, γιά τόν όποιο ό σοσιαλδημοκρατισμός είναι μόνο ταμπέλα), θά πει συγχώνευση μέ τούς έσέρους και μέ τά συνδικάτα.

Σωστά, σ. Λάριν! Εϋχαριστοϋμε έστω και γιά τήν ειλικρίνεια! Πραγματικά τό εργατικό συνέδριο σημαίνει όλα αυτά τά πράγματα. 'Εκει ακριβώς θά όδηγοϋσε, άκόμη και παρά τή θέληση αυτών πού τό συγκαλοϋν. Και γι' αυτό ακριβώς τό εργατικό συνέδριο είναι σήμερα ένας μικροπρεπής όπορτουνιστικός τυχοδιωκτισμός. Μικροπρεπής, γιατί δέν έχει καμιά μεγάλη ιδέα γιά υπόβαθρο, αλλά έχει μόνο τήν κούραση του διανοούμενου από τήν επίμονη πάλη γιά τό μαρξισμό. 'Οπορτουνιστικός, γιά τόν ίδιο λόγο και γιατί αφήνει νά μπαίνουν στό εργατικό κόμμα χιλιάδες μικροαστοί πού πολύ απέχουν από τό νά έχουν ξεκαθαρίσει όριστικά τή θέση τους. Τυχοδιωκτισμός, γιατί στίς σημερινές συνθήκες μιά τέτοια άπόπειρα θά έφερνε όχι ειρήνη, όχι θετική δουλιά, όχι συνεργασία έσέρων και έσδέκων, στους όποιους ό Λάριν παραχωρεί ευγενικά τό ρόλο των «προπαγανδιστικών συλλόγων μέσα στό πλατύ κόμμα» (σελ. 40), αλλά θά μεγάλωνε άπεριόριστα τήν πάλη, τίς φαγωμάρες, τή διάσπαση, τήν ιδεολογική σύγχυση και τήν άποδιοργάνωση τής πρακτικής δουλιās.

"Άλλο είναι νά προλέγεις ότι τό έσέρικο «κέντρο», μέ τήν άποχώρηση των ένέσων και των μαξιμαλιστών, *οφείλει κατ' άνάγκη* νά πάει στους έσδέκους*. Κι' άλλο είναι νά σκαρφαλώσεις νά φτάσεις ένα μήλο πού μόλις ώριμάζει, μά πού δέν ώριμασε ακόμα. "Η θά γκρεμοτσακιστείτε έντιμότατε, ή θά χαλάσετε τό στομάχι σας μέ τά άγουρα φρούτα.

'Ο Λάριν φέρνει έπιχειρήματα «άπό τό Βέλγιο», ακριβώς όπως τό 1899 ό P.M. (διευθυντής τής «Ραμπότσαγια Μίσλ») και ό Προκοπόβιτς (όταν δοκίμαζε τά «αϋθόρμητα ξεσπάσματα» του σοσιαλδημοκράτη και δέν «έβαλε γνώση», τουλάχιστο τόση όση χρειαζόταν γιά νά γίνει «προγραμματισμένα δρών» καντέτος). Στο βιβλιαράκι του Λάριν μέ πολύ φροντίδα έχει προστεθει σαν παράρτημα μιά πολύ φροντισμένη μετάφραση του καταστατικού του εργατικού κόμματος του Βελγίου! 'Ο καλός μας Λάριν ξέχασε νά μεταφέρει στή Ρωσία τίς βιομηχανικές συνθήκες και τήν ιστορία του Βελγίου. "Υστερα

* Βλ. "Απαντα, 5η έκδ., τόμ. 13ος, σελ. 402-403. 'Η Σύντ.

ἀπό μιά σειρά ἀστικές ἐπαναστάσεις, ὕστερα ἀπό πάλη δεκαετιῶν ἐνάντια στόν μικροαστικό ψευτοσοσιαλισμό τοῦ Προυντόν, μέ μιά γιγάντια, τήν ἀνώτερη σχεδόν στόν κόσμο, ἀνάπτυξη τοῦ βιομηχανικοῦ καπιταλισμοῦ, τό ἐργατικό συνέδριο καί τό ἐργατικό κόμμα τοῦ Βελγίου ὑπῆρξαν τό πέρασμα ἀπό τό μή προλεταριακό σοσιαλισμό στόν προλεταριακό. Στή Ρωσία, στό φούντωμα τῆς ἀστικῆς ἐπανάστασης, πού γεννᾶ ἀναπόφευκτα τίς μικροαστικές ιδέες καί τούς μικροαστούς ιδεολόγους, ὅπου ὑπάρχει ἓνα αὐξανόμενο «τρουντοβίκικο» ρεῦμα στά συγγενικά στρώματα τῆς ἀγροτιᾶς καί τοῦ προλεταριάτου, ὅπου ὑπάρχει Σοσιαλδημοκρατικό ἐργατικό κόμμα μέ δεκάχρονη σχεδόν ἱστορία, τό ἐργατικό συνέδριο εἶναι μιά κακή ἐπινόηση, ἡ συγχώνευση μέ τούς ἐσέρους (ποιός τούς ξέρει; μπορεῖ νά εἶναι 30 χιλιάδες, μά μπορεῖ καί 60 χιλιάδες, λέει καλοκάγαθα ὁ Λάριν) εἶναι μιά διανοουμενίστικη παραξενιά.

Ναί, ναί, ἡ ἱστορία ξέρει νά χρησιμοποιεῖ τήν εἰρωνεΐα! Χρόνια καί χρόνια οἱ μενσεβίκοι διαλαλοῦσαν παντοῦ ὅτι οἱ μπολσεβίκοι συγγενεύουν μέ τόν ἐσερισμό. Καί νά πού οἱ μπολσεβίκοι ἀποκρούουν τό ἐργατικό συνέδριο, κοντά στ' ἄλλα ἀκριβῶς γιατί τό συνέδριο αὐτό θά ἔκανε δυσδιάκριτη τή διαφορά ἀπόψεων τοῦ προλεταριάτου καί τοῦ μικρονοικοκύρη (βλ. τήν ἀπόφαση τῆς Ἐπιτροπῆς Πετρούπολης¹⁰⁴ στό 3ο φύλλο τῆς «Προλετάρι»). Ἐνῶ ὁ μενσεβίκος τάσσεται ὑπέρ τῆς συγχώνευσης μέ τούς ἐσέρους, συνδέοντάς το αὐτό μέ τήν ὑπεράσπιση τοῦ ἐργατικοῦ συνεδρίου. Αὐτό πιά εἶναι ἀμίμητο.

— Ἐγώ δέν θέλω νά διαλυθεῖ τό κόμμα μέσα στήν τάξη, δικαιολογεῖται ὁ Λάριν. Θέλω μόνο νά ἐνωθεῖ ἡ πρωτοπορία, οἱ 900 χιλιάδες ἀπό τά 9 ἑκατομμύρια (σελ. 17 καί σελ. 49).

Ἄς πάρουμε τούς ἐπίσημους ἀριθμούς τῆς ἐργοστασιακῆς στατιστικῆς τοῦ 1903. Συνολικά οἱ ἐργάτες τῶν ἐργοστασίων ἀνέρχονται σέ 1.640.406. Ἄπ' αὐτούς σέ ἐργοστάσια, πού ἔχουν πάνω ἀπό 500 ἐργάτες, δουλεύουν 797.997· σέ ἐργοστάσια, πού ἔχουν πάνω ἀπό 100 ἐργάτες, 1.261.363. Ὁ ἀριθμός τῶν ἐργατῶν στά μεγαλύτερα ἐργοστάσια (800 χιλιάδες) εἶναι λίγο μικρότερος ἀπό τόν ἀριθμό πού δίνει ὁ Λάριν γιά τό ἐνωμένο μέ τούς ἐσέρους ἐργατικό κόμμα!

Δέν πιστεύει λοιπόν ὁ Λάριν ὅτι ἐμεῖς, στή Ρωσία, πού τώρα κιόλας ἔχουμε 150-170 χιλιάδες περίπου μέλη τοῦ σοσιαλδημοκρατικοῦ κόμματος, θά μπορέσουμε νά κερδίσουμε σύντομα γιά τή σοσιαλδημοκρατία 900 χιλιάδες προλετάριους, σάν

μέλη του κόμματος, όταν στά μεγαλύτερα εργοστάσια υπάρχουν 800 χιλιάδες εργάτες, όταν υπάρχουν μεγάλα όρυχεια (πού δέν μπήκαν στον υπολογισμό αυτό), όταν έχουμε μάζα από καθαρά προλεταριακά στοιχεία στό εμπόριο, στην αγροτική οικονομία, στις μεταφορές και τά λοιπά; Αυτό είναι τερατώδες, αλλά είναι γεγονός.

Ἡ ἔλλειψη ὅμως πίστεως πού ἐκδηλώνει ὁ Λάριν δείχνει μόνο τή διστακτικότητα σκέψης του διανοούμενου.

Ἐμεῖς πιστεύουμε ἀπόλυτα ὅτι τό καθῆκον αυτό είναι πραγματοποιήσιμο. Σ' αντίβαρο του τυχοδιωκτισμοῦ του «εργατικού συνεδρίου» και του «ἀκομματικού κόμματος» προβάλλουμε τό σύνθημα: *πλάταιμα* στό πενταπλάσιο και στό δεκαπλάσιο του σοσιαλδημοκρατικού κόμματός μας, αλλά κυρίως και σχεδόν ἀποκλειστικά μόνο μέ καθαρά προλεταριακά στοιχεία και ἀποκλειστικά κάτω από τήν ιδεολογική σημαία του ἐπαναστατικού μαρξισμού*.

Τώρα, ἕνα χρόνο ὕστερα από τή μεγάλη ἐπανάσταση, μέ τή γοργή ἀνάπτυξη τῶν διάφορων κομμάτων, τό προλεταριάτο ἀναδείχεται σέ αὐτοτελές κόμμα γοργότερα από κάθε ἄλλη φορά. Οἱ ἐκλογές για τή Δούμα θά συμβάλλουν σ' αυτό (ἄν, βέβαια, δέν κάνουμε ὁπορτουμιστικούς συνασπισμούς μέ τούς καντέτους). Οἱ προδοσίες τῆς ἀστικής τάξης γενικά και τῶν μικροαστῶν ιδιαίτερα (ἐνέσοι) θά δυναμώσουν τήν ἐπαναστατική σοσιαλδημοκρατία.

Θά πετύχουμε τό «ιδανικό» του Λάριν (900 χιλ. μέλη του κόμματος), και μάλιστα θά τό ξεπεράσουμε τό ιδανικό αυτό μέ ἐπίμονη δουριά, βαδίζοντας στον ἴδιο δρόμο, ὄχι ὅμως μέ τυχοδιωκτισμούς. Τώρα πραγματικά χρειάζεται νά πλαταίνουμε τό κόμμα μέ προλεταριακά στοιχεία. Δέν είναι φυσιολογικό ὅτι στην Πετρούπολη ἔχουμε ὅλο κι' ὅλο 6 χιλιάδες μέλη του κόμματος (στό κυβερνεῖο τῆς Πετρούπολης στά εργοστάσια πού ἔχουν πάνω από 500 εργάτες υπάρχουν 81 χιλιάδες εργάτες και συνολικά υπάρχουν 150 χιλιάδες εργάτες), ὅτι στην

* Ἡ ἐνσωμάτωση τῶν συνδικάτων στό κόμμα, πού προτείνει ὁ Λάριν, δέν είναι ὀρθολογική. Αυτό θά στενέψει τό εργατικό κίνημα και τή βάση του. Για τήν πάλι ἐνάντια στ' ἀφεντικά θά ἐνώνουμε πάντα πολύ μεγαλύτερο ἀριθμό εργατῶν ἀπ' ὅ,τι για τή σοσιαλδημοκρατική πολιτική. Γι' αυτό (παρά τό λαθεμένο ἰσχυρισμό του Λάριν ὅτι οἱ μπολσεβίκοι τάσσονταν ἐνάντια στα ἀκομματικά συνδικάτα), γι' αυτό εἴμαστε ὑπέρ τῶν ἀκομματικῶν συνδικάτων, ὅπως ἦταν ἀκόμη από τό 1902 ὁ συγγραφέας τῆς «γιακωβίνικης» (κατά τή γνώμη τῶν ὁπορτουμιστῶν, γιακωβίνικης), προσοῦρας: «Τί νά κάνουμε;». (Βλ. "Ἀπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 6ος, σελ. 112-113. Ἡ Σύντ.).

Κεντρική βιομηχανική περιοχή έχουμε ὄλο κι' ὄλο 20 χιλιάδες μέλη τοῦ κόμματος (στά ἐργοστάσια πού ἔχουν πάνω ἀπό 500 ἐργάτες ὑπάρχουν 377 χιλ. ἐργάτες καί συνολικά 562 χιλιάδες ἐργάτες). Πρέπει νά ζέrouμε νά στρατολογοῦμε* περισσότερους ἀπό πενταπλάσιους καί δεκαπλάσιους ἐργάτες στό κόμμα, σέ τέτοια κέντρα. Ἐδῶ ὁ Λάριν ἔχει ἀπόλυτα καί ἀναμφισβήτητα δίκιο. Δέν πρέπει ὅμως νά πέφτουμε σέ διανοουμενίστικη ὀλιγοψυχία καί διανοουμενίστικη νευρικότητα. Θά τό πετύχουμε αὐτό βαδίζοντας τό σοσιαλδημοκρατικό μας δρόμο, χωρίς τυχοδιωκτισμούς.

IV

Μοναδικό «παρήγορο φαινόμενο» στή προσούρα τοῦ σ. Λάριν εἶναι ἡ φλογερή διαμαρτυρία του ἐνάντια στούς συνασπισμούς μέ τούς καντέτους. Σέ ἄλλο ἄρθρο αὐτοῦ τοῦ φύλλου τῆς ἐφημερίδας μας ὁ ἀναγνώστης θά βρεῖ σχετικά μ' αὐτό λεπτομερειακά ἀποσπάσματα μέ χαρακτηρισμό ὄλων τῶν ταλαντεύσεων τοῦ μενσεβικισμοῦ πάνω στό σπουδαῖο αὐτό ζήτημα¹⁰⁵.

Ἐδῶ μᾶς ἐνδιαφέρει τώρα ὁ γενικός χαρακτηρισμός τοῦ μενσεβικισμοῦ ἀπό ἓνα τέτοιο «ἔγκυρο» μάρτυρα, ὅπως εἶναι ὁ μενσεβικός Λάριν. Ἀκριβῶς ἀπ' ἀφορμή τούς συνασπισμούς μέ τούς καντέτους ὁ Λάριν διαμαρτύρεται ἐνάντια στόν «ἀπλουστευμένα-στερεότυπο μενσεβικισμό». «Ὁ στερεότυπος μενσεβικισμός», γράφει, εἶναι ἱκανός νά ἐπιθυμεῖ τήν «ένωση μέ τούς ἀντιπάλους τῆς σοσιαλδημοκρατίας ἀπό τό ἀστικό στρατόπεδο, πράγμα πού ἰσοδυναμεῖ μέ αὐτοκτονία». Δέν ξέrouμε ἂν θά μπορέσει ὁ Λάριν νά δείξει, στήν υπεράσπιση τῶν ἀπόψεών του ἐνάντια στόν Πλεχάνοφ, περισσότερο χαρακτήρα ἀπ' ὅτι ὁ Μάρτοφ. Μά ὁ Λάριν ἐξεγείρεται ἐνάντια στόν «ἐπίσημο» καί «στερεότυπο» μενσεβικισμό ὄχι μόνο ἀπ' ἀφορμή τούς συνασπισμούς μέ τούς καντέτους. «Κάθε τί πού ξοφλάει ἀπό τή ζωή, λέει λογουχάρη ὁ Λάριν, ἀναφερόμενος στό μενσεβικισμό, ἀποκτάει τή σφραγίδα τῆς στερεοτυπίας»!! (σελ. 65). Ὁ μενσεβικισμός ξοφλάει ἀπό τή ζωή παραχωρώντας τη

* Λέμε: «νά ξέrouμε νά στρατολογοῦμε», γιατί ὁ ἀριθμός τῶν ἐργατῶν σοσιαλδημοκρατῶν ξεπερνάει, ἀναμφισβήτητα, κατά πολύ στά κέντρα αὐτά τόν ἀριθμό τῶν μελῶν τοῦ κόμματος. Ἐχουμε ρουτίνα καί πρέπει νά τήν καταπολεμᾶμε. Πρέπει νά ξέrouμε νά φτιάχνουμε, ὅπου χρειάζεται, Iose Organisations — πιά ἐλεύθερες, πλατιές, προσιτές προλεταριακές ὀργανώσεις. Τό σύνθημά μας: πλάταιμα τοῦ σοσιαλδημοκρατικοῦ ἐργατικοῦ κόμματος ἀντί τοῦ ἀκομματικοῦ ἐργατικοῦ συνεδρίου καί τοῦ ἀκομματικοῦ κόμματος!

θέση του στὸν «εὐρωπαϊκὸ ρεαλισμὸ». « Ἐκ τῆς ἀπό δὴ αἰώνια νοσταλγία, ὁ μεσοβέζικος χαρακτήρας, ἡ ἀβεβαιότητα τοῦ μενσεβικισμοῦ» (σελ.62). Γιά τίς συζητήσεις σχετικά μέ τό ἐργατικό συνέδριο γράφει: « Ὅλες αὐτές οἱ συζητήσεις φέρουν τή σφραγίδα κάποιας ἀσάφειας καί διστακτικότητας τῆς σκέψης, πού ἀπλούστατα δέν ἀποτολμάει, ἴσως, νά πεί δυνατά αὐτό πού μέσα ἤδη ὠρίμασε» (σελ. 6) κτλ.

Ξέρουμε πιά τό ὑπόβαθρο τῆς κρίσης αὐτῆς τοῦ μενσεβικισμοῦ, αὐτοῦ τοῦ ἐκφυλισμοῦ του σέ στερεοτυπία*: ὁ μικροαστός διανοούμενος δέν πιστεύει στή δυνατότητα τῆς παραπέρα ἐπαναστατικῆς πάλης, φοβᾶται νά ἀναγνωρίσει ὅτι ἡ ἐπανάσταση ἔληξε, φοβᾶται νά ἀναγνωρίσει ὅτι ἡ ἀντίδραση νίκησε ὀριστικά. « Ὁ μενσεβικισμὸς ἦταν ἀπλῶς μιά ἐνστικτώδης μισοαυθόρμητη νοσταλγία γιά τό κόμμα», λέει ὁ Λάριν. Ὁ μενσεβικισμὸς εἶναι αὐθόρμητη νοσταλγία τοῦ διανοούμενου γιά ἓνα κολοβὸ σύνταγμα καί μιά εἰρηνική νομιμότητα, λέμε ἐμεῖς. Ὁ μενσεβικισμὸς εἶναι μιά δῆθεν ἀντικειμενική ἀπολογία τῆς ἀντίδρασης, ἀπολογία πού ξεκινάει ἀπό τό ἐπαναστατικό περιβάλλον.

Οἱ μπολσεβίκοι εὐθύς ἐξαρχῆς, ἀκόμη στήν ἐφημερίδα τῆς Γενεύης «Βπεριόντ»¹⁰⁶ (Γενάρης-Μάρτης τοῦ 1905), καί ἀκόμη στή προσούρα «Δυὸ τακτικές» (Ἰούλης τοῦ 1905) ἔβαζαν ἐντελῶς διαφορετικά τό ζήτημα. Χωρίς καθόλου νά γελιοῦνται σχετικά μέ τήν ἀντίθεση τῶν συμφερόντων καί τῶν καθηκόντων τῶν διαφόρων τάξεων στήν ἀστική ἐπανάσταση, δήλωναν ἀπό τότε κιόλας ἀνοιχτά: εἶναι ἐνδεχόμενο ἡ ρωσική ἐπανά-

* Πάλι εἰρωνεία τῆς ἱστορίας! Οἱ μενσεβίκοι πολλά ἔλεγαν γιά τό «φορμαλισμὸ» καί τή «γραφειοκρατία» τῶν μπολσεβίκων ἀπό τό 1903. Ἐκ τῆς τότε εἶχαν συνεχῶς στή διάθεσή τους ὅλα τὰ «γραφειοκρατικά» καί «τυπικά» πρόνομια τοῦ κόμματος. Καί τώρα ἓνας μενσεβικός διαπιστώνει ἐκφυλισμὸ τοῦ μενσεβικισμοῦ σέ στερεοτυπία. Καλύτερη δικαίωση οἱ μπολσεβίκοι δέν μπορούσαν νά ἐπιθυμοῦν. Ὁ Λάριν δέν προσπαθεῖ νά βρεῖ τή στερεοτυπία τοῦ μενσεβικισμοῦ ἐκεῖ, ὅπου πραγματικά ἔχει τίς ρίζες της. Πηγή τῆς στερεοτυπίας εἶναι ὁ ὀπορτουניσμός, τὸν ὁποῖον ὁ Ἄξελρόντ καί ὁ Πλεχάνοφ μάζουν στοὺς μενσεβικούς μέ τή μορφή τοῦ εὐρωπαϊσμοῦ. Οὔτε ἴχνος εὐρωπαϊσμοῦ δέν ὑπάρχει στίς συνήθειες τοῦ ἐλβετοῦ μικροαστοῦ καί στήν ἰδεολογία πού ἐκφράζει. Ἡ μικροαστική Ἑλβετία εἶναι τό δωμάτιο ὑπηρεσίας τῆς πραγματικῆς Εὐρώπης, τῆς Εὐρώπης τῶν ἐπαναστατικῶν παραδόσεων καί τῆς ὀξυμένης ταξικῆς πάλης τῶν πλατιῶν μαζῶν. Καί ἡ στερεοτυπία ἐκδηλώθηκε πέρα γιά πέρα στήν τοποθέτηση λχ. τοῦ ζητήματος γιά τό ἐργατικό συνέδριο ἀπό μέρος τοῦ Πλεχάνοφ (ἐργατικό συνέδριο ἀντὶ κομματικό συνέδριο), πού ἐναντία της διαμαρτύρεται μέ τόση θερμὴ καί μέ εἰλικρίνεια ὁ Λάριν.

σταση νά τελειώσει μ' ἕνα συνταγματικό ἔκτρωμα*. Σάν ὅπαδοί καί ἰδεολόγοι τοῦ ἐπαναστατικοῦ προλεταριάτου, θά ἐκπληρώσουμε τό χρέος μας ὡς τό τέλος: μέσα ἀπ' ὅλες τίς προδοσίες καί τίς ἀτιμίες τῶν φιλελεύθερων μέσα ἀπ' ὅλες τίς ταλαντεύσεις, μέσα ἀπ' ὅλη τή διστακτικότητα καί τήν ἀβεβαιότητα τῶν μικροαστῶν, θά περάσουμε τά ἐπαναστατικά μας συνθήματα· θά ἐξαντλήσουμε πραγματικά ὡς τό τέλος ὅλες τίς ἐπαναστατικές δυνατότητες θά εἴμαστε περήφανοι γιατί πρῶτοι μπήκαμε στό δρόμο τῆς ἐξέγερσης καί τελευταῖοι ἐγκαταλείψαμε τό δρόμο αὐτό, ὅταν πιά ἦταν πραγματικά ἀδύνατο νά τόν συνεχίσουμε. Καί σήμερα ἀκόμη δέν παραδεχόμαστε καθόλου μὰ καθόλου ὅτι ἔχουν ἐξαντληθεῖ ὅλες οἱ ἐπαναστατικές δυνατότητες καί προοπτικές. Κηρύσσουμε ἀνοιχτά καί σταράτα τήν ἐξέγερση καί τήν ἐπίμονη, τή σταθερή, τή διαρκή προετοιμασία γιά τήν ἐξέγερση.

Καί ὅταν διαπιστώσουμε πῶς ἡ ἐπανάσταση τέλειωσε, θά τό ποῦμε καθαρά καί ξάστερα. Θά βγάλουμε ἀπό τήν πλατφόρμα μας, μπροστά σ' ὅλο τό λαό, ὅλα τά ἄμεσα-ἐπαναστατικά συνθήματά μας (σάν τό σύνθημα τῆς συντακτικῆς συνέλευσης). Δέν θά κοροϊδεύουμε τόν ἑαυτό μας καί τούς ἄλλους μέ ἰησουϊτικές σοφιστεῖες (σάν τήν πλεχανοφική «κυρίαρχη Δούμα» γιά τούς καντέτους**). Δέν θά δικαιολογοῦμε τήν ἀντίδραση, ὀνομάζοντας τόν ἀντιδραστικό συνταγματισμό βάση γιά ἕναν ὑγιή ρεαλισμό. Θά ποῦμε καί θά ἀποδείξουμε στό προλεταριάτο ὅτι οἱ προδοσίες τῆς ἀστικῆς τάξης καί οἱ ταλαντεύσεις τῶν μικρονοικοκυραίων χαντάκωσαν τήν ἀστική ἐπανάσταση, καί ὅτι τό ἴδιο τό προλεταριάτο θά προετοιμάσει καί θά κάνει τώρα μιά νέα, τή σοσιαλιστική ἐπανάσταση. Καί γι' αὐτό, λόγω τῆς ὑποχώρησης τῆς ἐπανάστασης, δηλ. τῆς ὀλοκληρωτικῆς προδοσίας τῆς ἀστικῆς τάξης, ἐμεῖς σέ καμιά περίπτωση δέν θά κάνουμε πιά κανένα συνασπισμό ὄχι μόνο μέ τήν ὀπορτουνιστική, ἀλλ' οὔτε καί μέ τήν ἐπαναστατική ἀστική τάξη, γιατί ἡ ὑποχώρηση τῆς ἐπανάστασης θά σήμαινε μετατροπή τοῦ ἀστικοῦ ἐπαναστατισμοῦ σέ κούφια φράση.

Νά γιατί δέν μᾶς πειράζουν καθόλου τά ὀργισμένα λόγια πού μέ τόση ἀπλοχεριά πετάει ἐνάντιά μας ὁ Λάριν, φωνάζοντας ὅτι πλησιάζει ἡ κρίση τοῦ μπολσεβικισμοῦ, ὅτι ὁ μπολσεβικισμός ξέφτισε, ὅτι ἐμεῖς σερνόμαστε πάντα πίσω ἀπό τούς

* Βλ. "Απαντα. 5η ἔκδ., τόμ. 11ος, σελ. 24. Ἡ Σύντ.

** Βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 146. Ἡ Σύντ.

μενσεβικούς κτλ. "Όλες αυτές οι προσπάθειες να μᾶς πειράξουν και να μᾶς θίξουν, προκαλούν ἀπλῶς ἓνα μειδίαμα συγκατάβασης.

Ἐκ τούτων μπολσεβικούς ἔχουν ἀποχωρήσει και θά ἀποχωροῦν μεμονωμένα ἄτομα, ὅμως στήν κατεύθυνσή μας δέν μπορεῖ νά ὑπάρξει κρίση. Τό ζήτημα εἶναι ὅτι ἐμεῖς εὐθύς ἐξαρχῆς (βλ. «Ἐνα βῆμα μπρός, δύο βήματα πίσω»*) δηλώναμε: δέν δημιουργοῦμε καμιά ἰδιαίτερη «μπολσεβίκικη» κατεύθυνση, ὑποστηρίζουμε ἀπλῶς παντοῦ και πάντα τήν ἄποψη τῆς ἐπαναστατικῆς σοσιαλδημοκρατίας. Καί στή σοσιαλδημοκρατία μέχρι και τήν κοινωνική ἐπανάσταση, θά ὑπάρχουν ἀναπόφευκτα ὀπορτουνιστική και ἐπαναστατική πτέρυγα.

Ἄρκεῖ μιά φευγαλέα ματιά στήν ἱστορία τοῦ «μπολσεβικισμού» γιά νά πειστεῖ κανείς γι' αὐτό.

1903-1904. Οἱ μενσεβικοί κηρύσσουν τό δημοκρατισμό στήν ὀργάνωση. Οἱ μπολσεβικοί αὐτό τό ὀνομάζουν διανοουμενίστικη φρασεολογία, ἀκόμη πρίν ἀπό τήν ἀνοιχτή ἐκδήλωση τοῦ κόμματος. Ὁ μενσεβικός Ἐργάτης στή προσούρα πού βγήκε στή Γενεύη (1905)¹⁰⁷ ἀναγνωρίζει ὅτι οἱ μενσεβικοί δέν εἶχαν στήν πραγματικότητα κανένα δημοκρατισμό. Ὁ μενσεβικός Λάριν ἀναγνωρίζει ὅτι «οἱ συζητήσεις τους γιά τήν ἀρχή τῆς αἰρετότητας» ἦταν «ἐπινόηση», ἦταν προσπάθεια «νά ἐξαπατήσουν τήν ἱστορία» και ὅτι στήν πραγματικότητα ἡ μενσεβίκικη «ὀμάδα τῆς Πετρούπολης δέν εἶχε τήν ἀρχή τῆς αἰρετότητας οὔτε και τό φθινόπωρο τοῦ 1905» (σελ. 62). Καί ὕστερα ἀπό τήν ἐπανάσταση τοῦ Ὀκτώβρη οἱ μπολσεβικοί πρῶτοι διακήρυξαν ἀμέσως στή «Νόβαγια Ζίζν»¹⁰⁸ τό πραγματικό πέρασμα στό δημοκρατισμό μέσα στό κόμμα**.

Τέλη τοῦ 1904. Καμπάνια γιά τά ζέμστβο. Οἱ μενσεβικοί ἀκολουθοῦν τούς φιλελεύθερους. Οἱ μπολσεβικοί δέν ἀρνοῦνται (παρά τό μύθο πού κυκλοφορεῖ συχνά) τίς «καλές διαδηλώσεις» μπροστά στους ζέμτσι, μά ἀντικρούουν «τούς κακοῦς συλλογισμούς» τῶν διανοουμένων***, πού ἔλεγαν ὅτι στό στίβο τῆς πάλης ὑπάρχουν δύο δυνάμεις (ὁ τσάρος και οἱ φιλελεύθεροι), ὅτι ἡ ἐκδήλωση μπροστά στους ζέμτσι εἶναι διαδήλωση ἀνώτερου τύπου. Τώρα ὁ μενσεβικός Λάριν ἀναγνωρίζει

* Βλ. "Απαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 8ος, σελ. 189-425. Ἡ Σύντ.

** Βλ. "Απαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 12ος, σελ. 83-93. Ἡ Σύντ.

*** Στό 1ο φύλλο τῆς ἡμερηίδας «Βπεριόντ» τῆς Γενεύης (Γενάρης τοῦ 1905) ἡ ἐπιφυλλίδα πού ἦταν ἀφιερωμένη στήν κριτική τοῦ «σχεδίου τῆς καμπάνιας γιά τά ζέμστβο», τιτλοφοροῦνταν: «Καλές διαδηλώσεις τῶν προλεταρίων και κακοί συλλογισμοί μερικῶν διανοουμένων». (Βλ. "Απαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 9ος, σελ. 136-142. Ἡ Σύντ.).

μόνος του ότι ή καμπάνια για τά ζέμστρο ήταν «έπινόηση» (σελ. 62), ήταν «σοφό και πονηρό τέχνασμα» (σελ. 57).

Άρχές του 1905. Οί μπολσεβίκοι βάζουν άνοιχτά και καθαρά ζήτημα εξέγερσης, ζήτημα προετοιμασίας για εξέγερση. Στην άπόφαση του ΙΙΙ συνεδρίου προλέγουν τό *συνδυασμό τής άπεργίας μέ τήν εξέγερση*. Οί μενσεβίκοι έλίσσονται, ξεφεύγουν μέ διάφορες προφάσεις άπό τά καθήκοντα τής εξέγερσης, συζητούν για έξοπλισμό τών μαζών μέ τή φλέγουσα άνάγκη του άυτοεξοπλισμού.

1905, Αύγουστος-Σεπτέμβρης. Οί μενσεβίκοι (ό Πάρβους στή νέα «Ίσκρα»¹⁰⁹) καλούν τό λαό νά πάρει μέρος στή Δούμα του Μπουλίγκιν. Οί μπολσεβίκοι καλούν τό λαό σέ ενεργητική άποχή άπό τή Δούμα, σέ άμεση προπαγάνδισή τής εξέγερσης.

1905, Όχτώβρης-Δεκέμβρης. Η πάλη του λαού μέ τή μορφή άπεργιών και εξέγέρσεων σάρωσε τή Δούμα του Μπουλίγκιν. Ο μενσεβίκος Λάριν άναγνωρίζει μέ γραπτή δήλωση στό Ένωτικό συνέδριο ότι οί μενσεβίκοι, τήν έποχή τής μεγαλύτερης άνόδου τής έπανάστασης, έδρασαν μπολσεβίκικα. Στά έμβρυακά όργανα τής προσωρινής κυβέρνησης έμεϊς, οί σοσιαλδημοκράτες, παίρνουμε μέρος μαζί και πλάϊ στήν έπαναστατική άστική τάξη.

Άρχές του 1906. Οί μενσεβίκοι πέφτουν σέ μελαγχολία. Ούτε στή Δούμα πιστεύουν, μά ούτε και στήν έπανάσταση. Καλούν τό λαό νά πάρει μέρος στις εκλογές τής Δούμας για τό μπούκοτάρισμα τής Δούμας (Λάριν, σελ. 57). Οί μπολσεβίκοι εκπληρώνουν τό χρέος τους σαν έπαναστάτες, κάνοντας ό,τι ήταν μπορετό για τήν άποχή άπό τή δεύτερη Δούμα, στήν όποία δέν πίστευε κανένας μέσα στους έπαναστατικούς κύκλους.

1906, Μάης-Ίούνης. Καμπάνια για τή Δούμα. Έξαιτίας τής προδοσίας τής άστικής τάξης ή άποχή άπότυχε. Οί μπολσεβίκοι διεξάγουν τήν έπαναστατική δουλιά πάνω σέ νέα, άν και χειρότερη βάση. Τόν καιρό τής Δούμας ή τακτική μας, ή τακτική τών έπαναστατών σοσιαλδημοκρατών, ξεχωρίζει άκόμα καθαρότερα άπό τόν όπορτουνισμό, μπρός στα μάτια όλου του λαού: κριτική τών καντέτων στή Δούμα, πάλη για τήν άπαλλαγή τών τρουνοβίκων άπό τήν έπιρροή τών καντέτων, κριτική τών άυταπατών σχετικά μέ τή Δούμα, προπαγάνδισή τής έπαναστατικής προσέγγισης τών άριστερών ομάδων τής Δούμας.

1906, Ίούλης. Διάλυση τής Δούμας. Οί μενσεβίκοι γίνονται άνω-κάτω, τάσσονται ύπέρ τής άμεσης άπεργίας-διαδήλωσης και ύπέρ τών μερικότερων εκδηλώσεων. Οί μπολσεβίκοι δια-

μαρτύρονται. Ὁ Λάριν, μιλώντας σχετικά, ἀποσιωπᾷ τή διαμαρτυρία τῶν 3 μελῶν τῆς ΚΕ, πού δημοσιεύτηκε γιά τά μέλη τοῦ κόμματος. Ὁ Λάριν δέν λέει τήν ἀλήθεια γιά τό ἐπεισόδιο αὐτό. Οἱ μπολσεβίκοι τονίζουν ὅτι ἡ διαδήλωση εἶναι παραλογισμός καί τάσσονται ὑπέρ τῆς ἐξέγερσης ἀλλά γιά ἀργότερα*. Οἱ μενσεβίκοι ὑπογράφουν ἐκκλήσεις γιά ἐξέγερση μαζί μέ τήν ἐπαναστατική ἀστική τάξη.

Τέλη τοῦ 1906. Οἱ μπολσεβίκοι ἀναγνωρίζουν ὅτι οἱ προδοσίες τῆς ἀστικῆς τάξης μᾶς ἀναγκάζουν νά ἀκολουθήσουμε τό δρόμο τῶν ἐλιγμῶν, νά πᾶμε στή Δούμα. Κάτω οἱ κάθε λογῆς συνασπισμοί! Κάτω ἰδιαίτερα οἱ συνασπισμοί μέ τούς καντέτους! Οἱ μενσεβίκοι εἶναι ὑπέρ τῶν συνασπισμῶν.

Ἦχι, σύντροφε Λάριν, ἐμεῖς δέν ἔχουμε λόγο νά ντραποῦμε ἀπό τήν τέτοια πορεία τῆς πάλης ἀνάμεσα στήν ἐπαναστατική καί στήν ὀπορτουμιστική πτέρυγα τῆς σοσιαλδημοκρατίας τῆς Ρωσίας!

«Προλετάρι», ἀρ. φύλ. 9,
7 τοῦ Δεκέμβρη 1906

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό
κείμενο τῆς ἐφημερίδας «Προλετάρι»

* Βλ. Ἔπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 13ος, σελ. 329-330. Ἡ Σύντ.

ΤΟ ΕΡΓΑΤΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΚΑΙ Η ΣΥΓΧΩΝΕΥΣΗ ΜΕ ΤΟΥΣ ΕΣΕΡΟΥΣ (Σημείωμα)

“Οπως ξέρουν ήδη οί αναγνῶστες μας ἀπό τό φύλλο ἀρ. 9 τῆς «Προλετάρη»¹¹⁰, ὁ μενσεβίκος Γ. Λάριν στή προσούρα του ἐκφράζεται ὑπέρ ἑνός ἀκομματικοῦ ἐργατικοῦ συνεδρίου καί ὑπέρ τῆς συγχώνευσης τοῦ σοσιαλδημοκρατικοῦ κόμματος μέ τούς ἐσέρους, τό ΠΠΣ καί γενικά μέ ὅλα τά «σοσιαλιστικά» κόμματα. Παράλληλα, ὁ ἴδιος ὁ Γ. Λάριν τονίζει ὅτι ὁ ἀριθμός τῶν μελῶν τοῦ κόμματος τῶν ἐσέρων δέν εἶναι γνωστός. Οἱ σοσιαλιστές-ἐπαναστάτες, σύμφωνα μέ τά λόγια του, ὑπολογίζουν τά μέλη τοῦ κόμματός τους σέ 50-60 χιλιάδες. Ὁ Γ. Λάριν παραδέχεται ὅτι ἐδῶ ὑπάρχει ὑπερβολή καί λέει ὅτι τά μέλη τῶν ἐσέρων δέν πρέπει νά ὑπολογίζονται κάτω ἀπό 30 χιλιάδες.

Δέν ξέρουμε ἀπό ποῦ πῆρε ὁ Λάριν τό νούμερο 50-60 χιλιάδες. Δέν ἀναφέρει τήν πηγή. Στόν τύπο τῶν ἐσέρων τέτοια «στοιχεῖα» δέν βρήκαμε. Τά μόνα πλήρη πρακτικά πού δημοσιεύτηκαν ὡς τώρα εἶναι τά πρακτικά τοῦ πρώτου συνεδρίου τοῦ κόμματος τῶν ἐσέρων (Δεκέμβρης τοῦ 1905). Κι' αὐτά δέν περιέχουν κανένα στοιχεῖο γιά τόν ἀριθμό τῶν μελῶν τοῦ κόμματος τῶν σοσιαλιστῶν-ἐπαναστατῶν. Καί τέτοια στοιχεῖα δέν μπορούσαν νά ὑπάρχουν, γιατί ἐκλογές γιά κομματικό συνέδριο ἀπό ὅλα τά μέλη τοῦ κόμματος, καί μάλιστα ἀνάλογα μέ ὀρισμένο ἀριθμό μελῶν τοῦ κόμματος, δέν ἔχουν γίνει ὡς σήμερα στή Ρωσία ἀπό κανένα κόμμα, ἐκτός ἀπό τό σοσιαλδημοκρατικό. Μόνο τό σοσιαλδημοκρατικό κόμμα διακήρυξε τήν ἀρχή αὐτή τό Νοέμβρη τοῦ 1905 στήν ἐφημερίδα «Νόβαγια Ζίζν» ἀπό μέρος τῆς ΚΕ τῶν μπολσεβίκων¹¹¹ καί ἡ Πανρωσική συνδιάσκεψη τῶν μπολσεβίκικων ὀργανώσεων τό Δεκέμβρη τοῦ 1905¹¹² ἀποτελοῦνταν ἤδη ἀπό ἀντιπροσώπους πού εἶχαν ἐκλεγεῖ μέ ἀναλογία ἕνας σέ κάθε 300 μέλη τοῦ κόμμα-

τος. Πρώτη φορά στο Ένωτικό συνέδριο (τῆς Στοκχόλμης) τοῦ ΣΔΕΚΡ ἐφαρμόστηκε ἡ ἀντιπροσώπευση μέ βάση τίς παραπάνω ἀρχές πού ἴσχυαν γιά ὅλο τό κόμμα, καί μάλιστα στοιχειό ἐλέγχου (ὡς ἓνα βαθμό) ἦταν ἡ σύνθεση τῆς Ὀργανωτικῆς ἐπιτροπῆς γιά τή σύγκληση τοῦ συνεδρίου: ἴσος ἀριθμός μελῶν ἀπό τίς δύο ἀντίπαλες ὁμάδες, τούς μπολσεβίκους καί τούς μενσεβίκους.

Κι' ἔτσι παραμένει τελείως ἄγνωστο ἀπό ποῦ πῆρε ὁ Λάριν τόν ἀνώτατο ἀριθμό τῶν 50-60 χιλιάδων. Καί μέ τόν ἀριθμό αὐτό (πού εἶναι τό ἓνα τρίτο περίπου τοῦ ἀριθμοῦ τῶν μελῶν τοῦ ΣΔΕΚΡ) προσπαθοῦσε νά βάλει στούς ἀναγνώστες τή σκέψη ὅτι εἶναι πέρα γιά πέρα ἐξασφαλισμένη ἡ ὑπεροχή τῶν σοσιαλδημοκρατῶν ἀπέναντι στούς ἐσέρους σέ περίπτωση συγχώνευσης τῶν δύο κομμάτων. Στήν ἐπιφυλλίδα τῆς ἐφημερίδας «Προλετάρι» ἀρ. φύλ. 9 ἔχει ἐπισημανθεῖ κιόλας τό λάθος τοῦ Λάριν καί τονίστηκε ὅτι ἀπό μιά τέτοια συγχώνευση ἀντί γιά «εἰρήνη καί θετική δουλιά» θά εἶχαμε στήν πράξη μόνο πιά πολλές διαμάχες, γιά νά μήν ἀναφέρουμε πιά ὅτι ἀπό ἄποψη ἀρχῶν δέν ἐπιτρέπεται ἡ συγχώνευση. Ἐνδιαφέρουσα ἐπιβεβαίωση τῶν ὅσων εἶπαμε τότε ὑπῆρξε τό ἄρθρο τοῦ Λεόν Ρεμί στή γαλλική σοσιαλιστική ἐφημερίδα «L'Humanité»¹¹³ τῆς 17 τοῦ Δεκέμβρη 1906 (ν.ῆμ.). Στηριζόμενος σ' αὐτά πού γράφει τό «Tribune Russe»¹¹⁴, ἐπίσημο ὄργανο τοῦ κόμματος τῶν ἐσέρων στό ἐξωτερικό ὁ Λεόν Ρεμί λέει ὅτι τό «Συμβούλιο» τοῦ κόμματος τῶν ἐσέρων «ὑπολογίζει τά ὀργανωμένα μέλη τοῦ κόμματος τῶν ἐσέρων σέ 150.000 περίπου, κι' ἂν πάρουμε μιά πλατύτερη ἐρμηνεία τῆς ἔννοιας τοῦ μέλους τοῦ κόμματος, ἐρμηνεία πού δίνουν στό καταστατικό ὀρισμένες ἐπιτροπές περιοχῶν, τότε ὁ ἀριθμός τῶν μελῶν φτάνει τίς 200.000».

Γιά νά μπορέσουν νά κρίνουν οἱ ἀναγνώστες πῶς προέκυψε ὁ ἀστεῖος αὐτός ἀριθμός, θά παραθέσουμε ὅλα τά στοιχεῖα πού ὑπάρχουν στό ἄρθρο τοῦ Ρεμί κατά περιοχές. Βορειοδυτική περιοχή 21 χιλ. Περιοχή τοῦ Μέσου καί Κάτω Βόλγα 14 χιλιάδες («κι' ἂν ὑπολογίσουμε ὅλους ἐκείνους πού ἀποδέχονται τό πρόγραμμα τοῦ κόμματος, σχεδόν δύο φορές περισσότεροι») Βόρειος Καύκασος 21 χιλιάδες· Ὑπερκαυκασία 17,9 χιλιάδες· Κέντρο 26 χιλιάδες (μέσα σ' αὐτές εἶναι καί οἱ 5000 τῆς Μόσχας. Τό περίεργο εἶναι πού οἱ σύντροφοί μας τῆς Μόσχας δέν μποροῦν ὡς σήμερα οὔτε καί μέ φακό νά διακρίνουν αὐτές τίς πέντε χιλιάδες) Βορρᾶς 20 χιλιάδες.

Προτείνουμε στόν ἀναγνώστη νά λύσει τό πρόβλημα: ποιός

ἔδειξε μεγαλύτερη ἐπιπολαιότητα, 1) οἱ ἐσέροι, 2) ὁ Λάριν ἢ 3) ὁ Πλεχάνοφ καί ὁ Ἄξελρόντ;

Ἐάν οἱ δύο τελευταῖοι στό ζήτημα τῆς συγχώνευσης μέ τούς ἐσέρους ἀποκηρύξουν τόν ἔνθερμο θαυμαστή τους Γ. Λάριν, ἡ ὑπόθεση ἀπ' αὐτό δέν καλυτερεύει καθόλου. Φτάνει μόνο νά σκεφτεῖ κανεῖς γιά τόν ξεχωρισμό τῶν «ἐκπροσώπων ὅλης τῆς Ρωσίας» ἀπό τούς ἐργάτες τῆς βιομηχανίας καί τῆς ἀγροτικῆς οἰκονομίας, ἀπό τούς ἐργάτες γῆς ἢ μέροκαματιάρηδες καί ἀπό τούς ἀγρότες, ἀπό τούς βιοτέχνες ἢ χειροτέχνες καί ἀπό τούς ἐργάτες κτλ.

«Προλετάρι», ἀρ. φύλ. 10,
20 τοῦ Δεκέμβρη 1906

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας «Προλετάρι»

ΤΟ ΠΡΟΛΕΤΑΡΙΑΤΟ ΚΑΙ Ο ΣΥΜΜΑΧΟΣ ΤΟΥ ΣΤΗ ΡΩΣΙΚΗ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ

Ο Κ. Κάουτσκι τιτλοφόρησε τό τελευταῖο κεφάλαιο τοῦ ἄρθρου τοῦ, πού δημοσιεύτηκε στά τελευταῖα φύλλα τοῦ «Neue Zeit»¹¹⁵, ὡς ἐξῆς: «Οἱ κινητήριες δυνάμεις καί οἱ προοπτικές τῆς ρωσικῆς ἐπανάστασης». Τό ἄρθρο αὐτό, ὅπως καί οἱ ἄλλες ἐργασίες τοῦ Κάουτσκι, θά κυκλοφορήσει, χωρίς ἀμφιβολία, σύντομα σέ ρωσική μετάφραση. Εἶναι ὅπωςδήποτε ἀπαραίτητο γιά κάθε σοσιαλδημοκράτη νά διαβάσει τό ἄρθρο αὐτό, ὄχι γιατί θά μπορούσε νά περιμένει κανείς ἀπό ἕνα γερμανό θεωρητικό τοῦ μαρξισμοῦ νά δώσει ἀπάντηση στά ἐπίκαιρα ζητήματα τῆς δικῆς μας τακτικῆς (θά ἦταν κακοί σοσιαλδημοκράτες οἱ ρῶσοι, ἂν περίμεναν τέτοιες ἀπαντήσεις ἀπό μακριά), ἀλλά γιατί ὁ Κάουτσκι βλέπει πολύ λογικά τίς βάσεις ὀλόκληρης τῆς σοσιαλδημοκρατικῆς τακτικῆς στήν ἀστική ρωσική ἐπανάσταση. Γιά ὅλα τά μέλη τοῦ κόμματός μας, γιά ὅλους τούς συνειδητούς ἐργάτες, πού εἶναι φορτωμένοι μέ τίς καθημερινές μικροδουλιές, πού τούς ἔχουν ξεκουφάνει οἱ κατατριμμένες προστυχιές τῶν χωρίς ἀρχές φιλελεύθερων ἀστῶν καλαμαράδων, ἔχουν ἰδιαίτερη σπουδαιότητα τέτοια ἔργα βαθυστόχαστων, εἰδημόνων καί ἔμπειρων σοσιαλδημοκρατῶν, πού δίνουν τή δυνατότητα νά ὑψωθεῖ κανείς πάνω ἀπό τή ρουτίνα, νά ἐμβαθύνει στά θεμελιακά ζητήματα τῆς τακτικῆς τοῦ προλεταριάτου, νά καταλάβει καλύτερα τίς βασικές τάσεις καί τόν ἴδιο τόν τρόπο σκέψης τῶν διάφορων ρευμάτων τῆς σοσιαλδημοκρατίας.

Τό πρόσφατο ἄρθρο τοῦ Κάουτσκι ἔχει ἰδιαίτερη σπουδαιότητα ἀπό τήν ἀποψη αὐτή, γιατί δίνει τή δυνατότητα νά συγκρίνουμε τό χαρακτήρα τῶν ἐρωτημάτων πού ἔβαλε ὁ Πλεχάνοφ στόν Κάουτσκι (καί σέ ἄλλους ξένους σοσιαλιστές) μέ τόν τρό-

πο απάντησης τοῦ Κάουτσκι σέ μερικά ἀπό τά ἐρωτήματα αὐτά.

Ὁ Πλεχάνοφ, πού ὁ καντέτος Μελγκουνόφ εὔστοχα τόν ὀνόμασε σήμερα (10 Δεκέμβρη) στήν «Τοβάρισις» «πρώην ἡγέτη καί θεωρητικό τῆς ρωσικῆς σοσιαλδημοκρατίας», ρωτοῦσε τόν Κάουτσκι (1) γιά τό «γενικό χαρακτήρα» τῆς ρωσικῆς ἐπανάστασης: ἀστική εἶναι ἢ σοσιαλιστική; (2) γιά τή στάση τῆς σοσιαλδημοκρατίας ἀπέναντι στήν ἀστική δημοκρατία καί (3) γιά τήν τακτική τῆς σοσιαλδημοκρατίας στίς ἐκλογές γιά τή Δούμα.

Ὁ ἀρχηγός τῶν ρώσων ὀπορτουνιστῶν ἤθελε νά ἀποσπάσει πονηρά ἀπό τόν Κάουτσκι ἔγκριση τῶν συνασπισμῶν μέ τούς καντέτους. Ὁ ἀρχηγός τῶν γερμανῶν ἐπαναστατῶν σοσιαλδημοκρατῶν μάντεψε ὅτι ὁ συντάκτης τῶν ἐρωτήσεων ἤθελε νά τοῦ ἐκμαιεύσει μιά απάντηση σέ ζητήματα γιά τά ὅποια δέν γίνεται ἀνοιχτά λόγος στίς ἐρωτήσεις, καί προτίμησε νά ἀπαντήσῃ στόν Πλεχάνοφ μέ μιά ἤρεμη, ἐμπεριστατωμένη, προπαγανδιστικά γραμμένη ἐξήγηση, γιά τό πῶς πρέπει νά βάζει ὁ μαρξιστής τά ζητήματα γιά τήν ἀστική ἐπανάσταση καί γιά τήν ἀστική δημοκρατία γενικά. Ἄς δοῦμε λοιπόν πῶς προσεκτικά τήν ἐξήγηση αὐτή τοῦ Κάουτσκι.

Θά ἦταν ἐπιπόλαιο νά βλέπουμε τή ρωσική ἐπανάσταση σάν κίνημα πού ἀποβλέπει στήν ἀνατροπή τῆς ἀπολυταρχίας. Πρέπει νά τή βλέπουμε σάν ξύπνημα τῶν πλατιῶν μαζῶν τοῦ λαοῦ γιά αὐτοτελή πολιτική δράση. Αὐτή εἶναι ἡ βασική ἀφετηρία τοῦ Κάουτσκι.

Νά τί σημαίνει αὐτό. Θά ἦταν ἐπιπόλαιη μιά τέτοια ἀνάλυση τῶν καθηκόντων τῆς σοσιαλδημοκρατίας, πού περιορίζεται στήν ὑπόδειξη τῆς κατάκτησης τῆς πολιτικῆς ἐλευθερίας (τῆς ἀνατροπῆς τῆς ἀπολυταρχίας) καί τῆς «κοινότητας» τοῦ καθήκοντος αὐτοῦ γιά τίς διάφορες τάξεις. Πρέπει νά δοῦμε τήν κατάσταση τῶν μαζῶν, τίς ἀντικειμενικές συνθῆκες τῆς ζωῆς τους, τή διαφορά τῶν τάξεων μέσα σ' αὐτές, τό πραγματικό περιεχόμενο τῆς ἐλευθερίας πού στήν πραγματικότητα ἐπιδιώκουν. Δέν πρέπει ἀπό μιά γενική φράση νά συμπεραίνουμε ὅτι ὑπάρχει ἐνότητα συμφερόντων, οὔτε ἀπό τήν «πολίτικη ἐλευθερία» γενικά νά καταλήγουμε στό ὅτι οἱ διάφορες τάξεις πρέπει νά κάνουν κοινό ἀγῶνα, μά ἀντίθετα, ἀπό τήν ἀκριβή ἀνάλυση τῆς κατάστασης καί τῶν συμφερόντων τῶν διαφόρων τάξεων πρέπει νά συμπεραίνουμε, κατά πόσο ἀκριβῶς καί σέ τί ἀκριβῶς ταυτίζεται ἢ συμπίπτει (καί συμπίπτει τάχα;) ἢ πάλη τους γιά τήν ἐλευθερία, ἢ τάση τους γιά τήν ἐλευθερία. Δέν

πρέπει νά κρίνουμε σάν τούς καντέτους, σάν τούς φιλελεύθερους, σάν τούς κ.κ. Προκοπόβιτς και Σία, *ἀλλά μαρξιστικά.*

Πᾶμε παρακάτω. "Αν ἀφετηρία εἶναι τὰ συμφέροντα τῶν μαζῶν, τότε τό κύριο στή ρωσική ἐπανάσταση εἶναι τό *ἀγροτικό* ζήτημα (τό ζήτημα τῆς γῆς). Γιά τήν ἥττα ἢ τή νίκη τῆς ἐπανάστασης πρέπει νά συμπεραίνει κανείς ὄχι μέ βάση τήν κυβερνητική βία και τίς ἐκδηλώσεις τῆς «ἀντίδρασης» (πού ἀποροφᾶ ὀλοκληρωτικά τήν προσοχή πολλῶν καντετιζόντων σοσιαλδημοκρατῶν), ἀλλά μέ βάση τήν ἐκτίμηση τῆς θέσης τῶν μαζῶν στήν πάλη τους γιά γῆ.

Ἡ ἀγροτική οἰκονομία εἶναι ἡ βάση τῆς λαϊκῆς οἰκονομίας τῆς Ρωσίας. Ἡ γεωργία βρίσκεται σέ κατάπτωση, οἱ ἀγρότες εἶναι καταστραμμένοι. Ἀκόμη και οἱ φιλελεύθεροι (ὁ Κάουτσκι παραθέτει ἀποσπάσματα ἀπό γραπτά τῶν καντέτων Πετρουνκέβιτς και Μανουήλοφ) τό ἀναγνωρίζουν αὐτό. Λέγοντας ὅμως, ὅτι ἡ ἄποψη αὐτή εἶναι κοινή γιά τούς φιλελεύθερους και τούς σοσιαλιστές, ὁ Κάουτσκι δέν ἀρκεῖται σ' αὐτό. Δέν ἐπιτρέπει στόν ἑαυτό του νά βγάλει ἀπό δῶ τό καντέτικο συμπέρασμα: «ἄρα, οἱ σοσιαλδημοκράτες πρέπει νά ὑποστηρίξουν τούς καντέτους». Περνάει ἀμέσως στήν ἀνάλυση τῶν ταξικῶν συμφερόντων και δείχνει ὅτι εἶναι *ἀναπόφευκτη* ἡ μεσοβέζικη στάση τῶν φιλελεύθερων στό ἀγροτικό ζήτημα. *Οἱ φιλελεύθεροι*, ἀναγνωρίζοντας τήν κατάπτωση τῆς γεωργίας γενικά, δέν καταλαβαίνουν τόν καπιταλιστικό χαρακτήρα τῆς γεωργίας και τό ζήτημα πού ἀπορέει ἀπό δῶ σχετικά μέ τίς ἰδιαίτερες αἰτίες καθυστέρησης τῆς καπιταλιστικῆς ἀκριβῶς, κι' ὄχι κάποιας ἄλλης, ἐξέλιξης.

Και ὁ Κάουτσκι ἐξετάζει διεξοδικά μιά ἀπ' αὐτές τίς ἰδιαίτερες αἰτίες, και συγκεκριμένα τήν ἀνεπάρκεια κεφαλαίων στή Ρωσία. Τό ξένο κεφάλαιο παίζει στή χώρα μας ἰδιαίτερα σημαντικό ρόλο. Αὐτό καθυστερεῖ τήν καπιταλιστική ἀνάπτυξη τῆς γεωργίας. Συμπέρασμα τοῦ Κάουτσκι: «Ἡ κατάπτωση τῆς ἀγροτικῆς οἰκονομίας, παράλληλα μέ τήν αὔξηση τῶν δυνάμεων τοῦ βιομηχανικοῦ προλεταριάτου, εἶναι ἡ κύρια αἰτία τῆς σημερινῆς ρωσικῆς ἐπανάστασης».

Βλέπετε: ὁ Κάουτσκι μελετάει, μέ προσοχή και μέ περίσκεψη, τόν ἰδιαίτερο χαρακτήρα τῆς ἀστικῆς ἐπανάστασης στή Ρωσία, και δέν παρακάμπει τίς ἰδιομορφίες αὐτές, ὅπως κάνουν οἱ καντέτοι και οἱ καντετίζοντες σοσιαλδημοκράτες, ἐπικαλούμενοι δογματικά τόν «κοινό χαρακτήρα» κάθε ἀστικῆς ἐπανάστασης.

Σέ συνέχεια ὁ Κάουτσκι ἐξετάζει τή λύση τοῦ ἀγροτικοῦ ζητήματος. Κι' ἐδῶ δέν τόν ἱκανοποιεῖ ἡ χιλιοειπωμένη φιλελεύθερη φράση: νά, καί ἡ καντέτικη Δούμα ὑποστηρίζει νά δοθεῖ ἡ γῆ στούς ἀγρότες (βλέπε τά γραπτά τοῦ Πλεχάνοφ). "Ὁχι. Ὁ Κάουτσκι δείχνει ὅτι μόνο ἡ αὔξηση τοῦ γεωργικοῦ κλήρου χωρίς μιά γενναία χρηματική βοήθεια στόν ἀγρότη δέν εἶναι τίποτε. Ἡ ἀπολυταρχία δέν εἶναι σέ θέση νά βοηθήσει πραγματικά τόν ἀγρότη. Καί οἱ φιλελεύθεροι; Αὐτοί ἀπαιτοῦν ἐξαγορά. Μά ἡ ἐξαγορά δέν μπορεῖ νά μήν καταστρέψει τούς ἀγρότες. «Μόνο ἡ *δήμευση* τῆς μεγάλης γαιοκτησίας» (ἡ ὑπογράμμιση εἶναι τοῦ Κάουτσκι) μπορεῖ νά αὔξησει σημαντικά τόν κλῆρο τοῦ ἀγρότη, χωρίς νά τοῦ φορτώσει καινούργια βάρη. Μά οἱ φιλελεύθεροι ἐναντιώνονται στή δήμευση μέ τόν πιό κατηγορηματικό τρόπο.

Σ' αὐτό τό συλλογισμό τοῦ Κάουτσκι ἀξίζει νά σταθοῦμε. "Ὁποῖος ξέρει κάπως καλά τίς κομματικές ἀποχρώσεις μέσα στούς ἐπαναστατικούς κύκλους τῆς Ρωσίας, ξέρει ὅτι οἱ ὀπορτουμιστές καί τῶν *δύο* ἐπαναστατικῶν κομμάτων ὄχι μόνο μολύνθηκαν ἀπό τή φιλελεύθερη ἀποψη, ἀκριβῶς πάνω στό ζήτημα τῆς ἐξαγορᾶς, ἀλλά καί διαστρέβλωσαν ἐπιπλέον στό σημεῖο αὐτό καί τόν Κάουτσκι. Οἱ μενσεβίκοι μας καί στό Ἐνωτικό συνέδριο καί σέ πολλές συνελεύσεις στήν Πετρούπολη (λογουχάρη, ὁ Ντάν στίς ἐκθέσεις του πού ἔκανε τό καλοκαίρι γιά τό συνέδριο στούς ἐργάτες τῆς Πετρούπολης) τόνιζαν ὅτι εἶναι λαθεμένο τό σημεῖο ἐκεῖνο τοῦ ἀγροτικοῦ προγράμματος, πού πέρασε μέ τή βοήθεια τῶν μπολσεβίκων, οἱ ὁποῖοι ἐπέμειναν νά μπεῖ ὅπωςδήποτε δήμευση ἀντί «ἀπαλλοτρίωση» (βλέπε τό ἀρχικό σχέδιο τοῦ Μάσλοφ). Οἱ μενσεβίκοι μας ἔλεγαν ὅτι αὐτό δέν εἶναι σωστό, ὅτι μόνο ὁ ἀγοραῖος ἐπαναστατισμός μπορεῖ νά ἐπιμένει στή δήμευση, ὅτι γιά τήν κοινωνική ἀνατροπή δέν ἔχει σημασία ἂν θά ἔχουμε ἢ ὄχι ἐξαγορά, καί ἐπικαλοῦνταν στό σημεῖο αὐτό τήν προσούρα τοῦ Κάουτσκι «Ἡ κοινωνική ἐπανάσταση», ὅπου ὁ Κάουτσκι, ἀναφερόμενος στή σοσιαλιστική ἐπανάσταση γενικά, ἐξηγεῖ ὅτι μπορεῖ νά γίνει δεκτή ἡ ἐξαγορά. Καί οἱ ἐσερικοί μενσεβίκοι, οἱ μισοκαντέτοι ἐνέσοι, μέ τόν ἴδιο ἀκριβῶς τρόπο ὑποστήριζαν τή στροφή τους πρὸς τό φιλελευθερισμό πάνω στό ζήτημα τῆς ἐξαγορᾶς (σέ ἓνα ἀπό τά τεύχη τῆς «Ναροντνο-Σοτσιαλιστίτσεςκογε Ὀμποζρένιγε»¹¹⁶) καί ἐπικαλοῦνταν ἐπίσης τόν Κάουτσκι.

Ὁ Κάουτσκι ἴσως νά μήν ξέρει οὔτε τή στάση τῶν μένσε-

βίκων στό ζήτημα αυτό, οὔτε τή σημασία τῆς πολιτικῆς τῶν ἐνέσεων καί τῆς ὀμάδας τους. Μά μέ τή δική του τοποθέτηση τοῦ ζητήματος τῆς ἐξαγορᾶς στή ρωσική ἐπανάσταση ἔδωσε ἀκόμη μιά φορά σ' ὄλους τούς ὀπορτουμιστές μας ἕνα θαυμάσιο μάθημα γιά τό πῶς δέν πρέπει νά σκέπτονται. Δέν ἐπιτρέπεται ἀπό τίς γενικές θέσεις γιά τή σχέση μεταξύ ἐξαγορᾶς καί δήμευσης στίς διάφορες ἐπαναστάσεις, εἴτε στή σοσιαλιστική ἐπανάσταση γενικά, νά βγάλουμε συμπέρασμα γιά τήν ἐξαγορά στή Ρωσία τῶν ἐτῶν 1905-1906. Πρέπει ν' ἀκολουθήσουμε ἀντίθετο δρόμο. Πρέπει νά ἐξετάσουμε ποιές τάξεις σέ μᾶς στή Ρωσία προκάλεσαν τίς ἰδιομορφίες τῆς δικῆς μας τοποθέτησης τοῦ ζητήματος τῆς ἐξαγορᾶς, νά βγάλουμε ἀπό τά συμφέροντα τῶν τάξεων αὐτῶν τήν πολιτική σημασία τοῦ δοσμένου ζητήματος στή δοσμένη ἐπανάσταση καί τότε πιά νά ἐκτιμήσουμε ἂν εἶναι ἢ δέν εἶναι σωστές οἱ ἀπόψεις τῶν διαφόρων κομμάτων.

Εἶναι αὐτονόητο ὅτι, ἀκολουθώντας τό δρόμο αὐτό, ὁ Κάουτσκι δέν κατάληξε στή συγκάλυψη τῆς διαφορᾶς ἀνάμεσα στούς φιλελεύθερους καί στούς ἐπαναστάτες στό ζήτημα τῆς ἐξαγορᾶς (ὅπως καταλήγουν πάντα οἱ πλεχανοφικοί καί οἱ ἐσέροι), ἀλλά στή διασαφήνιση σέ ὅλο της τό βάθος τῆς διαφορᾶς αὐτῆς. Ὁ Πλεχάνοφ, ὑποβάλλοντας τά ἐρωτήματά του στόν Κάουτσκι, ἔκρυβε τή διαφορά τοῦ «ἀντιπολιτευτικοῦ» καί τοῦ «ἐπαναστατικοῦ» κινήματος, ἀποφεύγοντας τά συγκεκριμένα ζητήματα. Ὁ Κάουτσκι πέταξε τά πλεχανοφικά αὐτά καλύμματα, ἔβγαλε στό φῶς τῆς ἡμέρας τό σπουδαῖο ζήτημα τῆς ἐξαγορᾶς κι' ἔδειξε στόν Πλεχάνοφ ὅτι ἐνάντια στό ἐπαναστατικό κίνημα τῶν ἀγροτῶν παλεύουν «μέ τόν τρόπο τους» ὄχι μόνο οἱ μαυροεκατονταρχίτες, ἀλλά καί οἱ φιλελεύθεροι.

«Χωρίς τήν κατάργηση τοῦ τακτικοῦ στρατοῦ, — γράφει ὁ Κάουτσκι, — χωρίς τό σταμάτημα τῆς ναυπήγησης πολεμικοῦ στόλου, χωρίς τή δήμευση ὅλης τῆς περιουσίας τῆς τσαρικήσ οἰκογένειας καί τῶν μοναστηριῶν, χωρίς τή χρεωκοπία τοῦ κράτους, χωρίς τή δήμευση τῶν μεγάλων μονοπωλίων, ἐφόσον βρίσκονται ἀκόμη σέ ἰδιωτικά χέρια, τῶν σιδηροδρόμων, τῶν πετρελαιοπηγῶν, τῶν ὀρυχείων, τῶν ἐργοστασίων σιδήρου κτλ. δέν ὑπάρχει τρόπος νά ἐξευρεθοῦν τά τεράστια ἐκεῖνα ποσά πού εἶναι ἀπαραίτητα γιά τή ρωσική ἀγροτική οἰκονομία, γιά νά βγεῖ ἀπό τή φρικτή της κατάσταση».

Θυμηθεῖτε τούς συνηθισμένους μενσεβίκικους λόγους γιά οὐτοπισμό καί φαντασιοπληξίες τῶν μπολσεβίκων, τούς λόγους

λογουχάρη του Πλεχάνοφ στο συνέδριο απ' άνορμή τήν άπαίτηση νά συνδυαστεῖ ο πολιτικός ριζοσπαστισμός (κατάργηση του τακτικού στρατού, αίρετότητα τών δημοσίων ύπαλλήλων από τό λαό κτλ.) μέ τό ριζοσπαστισμό τών άγροτικῶν διεκδικήσεων¹¹⁷. Ο Πλεχάνοφ εἰρωνευόταν τήν κατάργηση του τακτικού στρατού καί τήν αίρετότητα τών ύπαλλήλων από τό λαό! Τό πλεχανοφικό περιοδικό «Σοβρεμένναγια Ζίζν»¹¹⁸ έγκρίνει τή γραμμή του «Νάσε Ντιέλο», ονομάζοντας τόν πολιτικό όπορτουνισμό «πολιτικό ύλισμό» (;;) καί αντιπαραθέτοντάς τον στον «έπαναστατικό ρωμαντισμό».

Αποδείχεται ότι ο έπιφυλακτικός Κάουτσκι πηγαίνει πολύ μακρύτερα καί από τόν πιο άκρο μπολσεβίκο, προβάλλει πολύ πιο «ουτοπιστικές» καί «ρωμαντικές» (από τήν άποψη του όπορτουνιστή) διεκδικήσεις σχετικά μέ τό άγροτικό ζήτημα!

Ο Κάουτσκι άπαιτεῖ όχι μόνο δήμευση τών τσιφλικάδικων γαιῶν, όχι μόνο κατάργηση του τακτικού στρατού, αλλά καί δήμευση τών μεγάλων καπιταλιστικῶν μονοπωλίων!

Καί ο Κάουτσκι σημειώνει μέ πλήρη συνέπεια άμέσως ύστερα από τήν περικοπή πού παραθέσαμε: «Εἶναι φανερό ότι οί φιλελεύθεροι φοβοῦνται τόσο γιγαντιαῖα καθήκοντα, τόσο άποφασιστικές άλλαγές στις ύπάρχουσες περιουσιακές σχέσεις. Στην ούσία θέλουν νά συνεχίσουν νά εφαρμόζουν τήν τωρινή πολιτική, αφήνοντας άθικτες τίς βάσεις τῆς έκμετάλλευσης τῆς Ρωσίας από τό ξένο κεφάλαιο. Υποστηρίζουν σταθερά τόν τακτικό στρατό, θεωρώντας πώς αυτός μονάχα εἶναι σέ θέση νά εξασφαλίσει τήν τάξη καί νά τούς περιφρουρήσει τήν ιδιοκτησία τους...»

Ο Πλεχάνοφ διαμαρτύρεται: τόν άδίκησαν αυτός ρωτοῦσε τόν Κάουτσκι μόνο για τήν ύποστήριξη τών αντιπολιτευτικῶν κομμάτων στις έκλογές τῆς Δούμας, καί του άπαντοῦν έξω από τό θέμα! Έκλογές για Δούμα καί κατάργηση του τακτικού στρατού! Τί παραξενιά άναρχικῆς σκέψης ενός φαντασιοκόπου, τί έπαναστατικός ρωμαντισμός αντί «πολιτικού ύλισμοῦ» πού άπαιτεῖ ο όπορτουνιστής!

Μά ο Κάουτσκι εξακολουθεῖ νά επικρίνει «χωρίς τάκτ» τούς φιλελεύθερους, άπαντώντας στο έρώτημα σχετικά μέ τίς εκλογές για τή Δούμα. Τούς κατηγορεῖ ότι θέλουν ν' άπομυζοῦν, όπως καί πριν, από τό ρωσικό λαό ένα δισεκατομμύριο ρούβλια για τή στρατοκρατία καί άλλο ένα για τήν έξόφληση τών δανείων. «Αυτοί (οί φιλελεύθεροι) σκέπτονται ότι ο θεσμός τῆς Δούμας εἶναι άρκετός για νά ξεφυτρώσουν σαν από θαῦμα τά

δισεκατομμύρια». «Ο φιλελευθερισμός είναι τόσο λίγο ικανός γι' αυτό τό πράγμα (νά ικανοποιήσει τούς ρώσους αγρότες), ὅσο καί ὁ τσαρισμός». Ο Κάουτσκι ἀφιερώνει εἰδικό κεφάλαιο γιά τή διευκρίνηση τῶν σχέσεων τοῦ φιλελευθερισμοῦ πρὸς τή σοσιαλδημοκρατία. Τονίζει ὅτι στή Ρωσία δέν ὑπάρχει ἀστική δημοκρατία τοῦ παλιοῦ τύπου, ὅπου τήν πρωτεύουσα θέση τήν εἶχε ἡ μικροαστική τάξη τῆς πόλης. Σέ διάκριση ἀπό τή Δύση, στή Ρωσία ἡ μικροαστική τάξη τῆς πόλης «ποτέ δέν πρόκειται ν' ἀποτελέσει σίγουρο στήριγμα τῶν ἐπαναστατικῶν κομμάτων».

«Στή Ρωσία ἡ ἀστική δημοκρατία δέν ἔχει στέρεη βάση». Τό συμπέρασμα αὐτό τοῦ Κάουτσκι βασίζεται καί στήν ἀνάλυση τῆς ἰδιαίτερης θέσης τῆς μικροαστικῆς τάξης στίς πόλεις καί στόν ὑπολογισμό ὅτι ὁ ταξικός ἀνταγωνισμός ἀνάμεσα στούς καπιταλιστές καί στό προλεταριάτο εἶναι ἀναπτυγμένος στή Ρωσία ἀσύγκριτα περισσότερο, ἀπ' ὅτι ἦταν στήν ἐποχή τῶν ἀστικῶν ἐπαναστάσεων τοῦ «παλιοῦ τύπου». Καί ἡ σημασία τοῦ συμπεράσματος αὐτοῦ εἶναι τεράστια. Στό σημεῖο αὐτό ἀκριβῶς βρίσκεται τό κέντρο βάρους ὅλης τῆς «τροποποίησης» πού ἔκανε ὁ Κάουτσκι στήν τοποθέτηση τοῦ ζητήματος ἀπό μέρος τοῦ Πλεχάνοφ, τροποποίησης πού ἰσοδυναμεῖ μέ ριζική ἀλλαγή.

Ο Πλεχάνοφ στίς ἐρωτήσεις του χρησιμοποιεῖ τόν παλιό τύπο τῆς ἀστικῆς δημοκρατίας καί τίποτε περισσότερο. Χρησιμοποιεῖ μιᾶ φθαρμένη λέξη, ξεχνώντας ἐντελῶς νά καθορίσει μέ βάση τά *ρωσικά* δεδομένα, μέχρι ποῖο *βαθμό* εἶναι δημοκρατικά τά *διάφορα στρώματα*, πού ἐμφανίζονται σήμερα στή Ρωσία σάν ἀστική δημοκρατία, πόσο *σταθερός* εἶναι ὁ δημοκρατισμός τους κτλ. Ἡ ὑπηρεσία τοῦ Κάουτσκι βρίσκεται στό ὅτι ἀντιλήφθηκε τό βασικό αὐτό λάθος τοῦ Πλεχάνοφ καί καταπιάστηκε νά τοῦ ἐξηγήσει πρακτικά τή *μέθοδο* πού πρέπει νά ἀκολουθήσει γιά νά φτάσει στήν πραγματική κατανόηση τῆς ἀστικῆς δημοκρατίας στή Ρωσία. Καί χάρη στήν ἐπιδέξια ἀνάλυση τοῦ Κάουτσκι ἄρχισαν ἀπό τό φθαρμένο παλιό τύπο νά διαγράφονται τά χαρακτηριστικά τῶν *ζωτικῶν* κοινωνικῶν δυνάμεων τῆς Ρωσίας· τῶν μικροαστῶν τῆς πόλης, τῆς τάξης τῶν τσιφλικάδων πού κάνουν φιλελευθερισμό τῆς δεκάρας καί ὑποστηρίζουν τήν μαυροεκατονταρχίτικη ἀντεπανάσταση ἑκατό φορές περισσότερο, τῶν καπιταλιστῶν πού φοβοῦνται χειρότερα καί ἀπό τή φωτιά τό προλεταριάτο καί, τέλος, τῆς ἀγροτιᾶς.

Τό θολό ζήτημα γιά τή στάση ἀπέναντι στήν «ἀστική δημο-

κρατία» (γαλλικοῦ τύπου τῆς πέμπτης δεκαετίας τοῦ περασμένου αἰῶνα;) ἔξαφανίστηκε. Ἡ θολούρα διαλύθηκε. Καί μ' αὐτήν ἀκριβῶς τῆ θολούρα σκέπαζαν τὰ μάτια τοῦ λαοῦ οἱ δικοί μας διάφοροι Προκοπόβιτς, Κουσκόβα, Ἴζγκόγεφ, Στροῦβε καί ἄλλοι φιλελεύθεροι, πού τούς σεγοντάρει ὁ Πλεχάνοφ. Ἀντί τῆς θολούρας τῶν παλιῶν τύπων, ἡ πραγματική μαρξιστική ἀνάλυση μᾶς ἔδειξε ἕναν ἐντελῶς ἰδιαίτερο συσχετισμό τοῦ δημοκρατισμοῦ τῶν διαφόρων στρωμάτων καί στοιχείων τῆς ρωσικῆς ἀστικῆς τάξης.

Ὁ Κάουτσκι μέ τή βοήθεια τῆς ἀνάλυσης αὐτῆς καθορίζει τήν ἰδιαίτερη σχέση ἀνάμεσα στό ρωσικό φιλελευθερισμό καί στήν ἐπαναστατικότητα τῶν ἀγροτῶν, σχέση πού οἱ καντέτοι τήν κρύβουν συνειδητά καί πολλοί σοσιαλδημοκράτες δέν τή βλέπουν ἀπό στραβωμάρα! «Ὅσο περισσότερο ἐπαναστατικοποιεῖται ὁ ἀγρότης, τόσο πιά ἀντιδραστικός γίνεται ὁ μέγας γαιοκτήμονας, τόσο περισσότερο παύει νά εἶναι, ὅπως ἦταν πρίν, στήριγμα τοῦ φιλελευθερισμοῦ, τόσο πιά ἀσταθῆ γίνονται τὰ φιλελεύθερα κόμματα, τόσο περισσότερο κλίνουν πρὸς τὰ δεξιά οἱ φιλελεύθεροι καθηγητές καί δικηγόροι στίς πόλεις, γιά νά μή χάσουν ὀριστικά τή σύνδεση μέ τό προηγούμενο στήριγμά τους». Τό προῖσές αὐτό «ἀπλῶς ἐπιταχύνει τή χρεωκοπία τοῦ φιλελευθερισμοῦ».

Μόνο ἀφοῦ ἀποκάλυψε τίς ρίζες αὐτῆς τῆς χρεωκοπίας τοῦ φιλελευθερισμοῦ στή σημερινή πιά ρωσική ἐπανάσταση, ὁ Κάουτσκι περνάει σε ἄμεση ἀπάντηση στά ἐρωτήματα τοῦ Πλεχάνοφ. Πρίν ἀπαντήσουμε, ἂν πρέπει νά ὑποστηρίξουμε τήν «ἀντιπολίτευση», πρέπει νά μπορέσουμε νά καταλάβουμε (ἐξηγεῖ ὁ Κάουτσκι), ποιό εἶναι τό ταξικό στήριγμα καί ἡ ταξική οὐσία αὐτῆς τῆς «ἀντιπολίτευσης» (ἢ τοῦ ρωσικοῦ φιλελευθερισμοῦ) καί τί σχέση ἔχει ἡ ἐξέλιξη τῆς ἐπανάστασης καί τῶν ἐπαναστατικῶν τάξεων μέ τή θέση καί τὰ συμφέροντα τοῦ φιλελευθερισμοῦ. Διασαφηνίζοντας κατά πρῶτο λόγο αὐτό τό πράγμα, ὁ Κάουτσκι καταλήγει πρῶτα στή χρεωκοπία τοῦ φιλελευθερισμοῦ, καί ὕστερα πιά μπάζει τόν ἀναγνώστη στό ζήτημα πού ἐνδιαφέρει τόν Πλεχάνοφ: πρέπει νά ὑποστηρίξουμε τήν ἀντιπολίτευση στίς ἐκλογές τῆς Δούμας; Δέν εἶναι παράξενο πού στά δύο τρίτα τῶν ἐρωτήσεων τοῦ Πλεχάνοφ ὁ Κάουτσκι δέν χρειάστηκε ν' ἀπαντήσει καθόλου...

Ἄν οἱ ἀπαντήσεις τοῦ Κάουτσκι δέν ἱκανοποιοῦν τόν Πλεχάνοφ, θά βοηθήσουν ὥστόσο τή μάζα τῶν ρώσων σοσιαλδημοκρατῶν νά σκέπτεται σωστά.

(1) Ἄστική εἶναι ἡ ἐπανάσταση στή Ρωσία ἢ σοσιαλιστική; Δέν πρέπει νά μπαίνει ἔτσι τό ζήτημα, λέει ὁ Κάουτσκι. Αὐτός εἶναι παλιός τύπος. Ἡ ρωσική ἐπανάσταση δέν εἶναι, βέβαια, σοσιαλιστική. Γιά σοσιαλιστική δικτατορία τοῦ προλεταριάτου («μονοκρατορία» του) οὔτε λόγος μπορεῖ νά γίνει. Μά ἡ ἐπανάσταση αὐτή δέν εἶναι οὔτε ἄστική, γιατί «ἡ ἄστική τάξη δέν ἀνήκει στίς κινητήριες δυνάμεις τοῦ σύγχρονου ἐπαναστατικοῦ κινήματος στή Ρωσία». «Ἐκεῖ πού τό προλεταριάτο ἐμφανίζεται ἀνεξάρτητο, ἡ ἄστική τάξη παύει νά εἶναι ἐπαναστατική τάξη».

Καί ὁ Κάουτσκι μέ κατηγορηματικότητα πού ξεπερνᾷ τή συνηθισμένη πολσεβίκικη «ἀπρέπεια» ἀπέναντι στούς φιλελεύθερους, δηλώνει ὅτι ἡ ἄστική μας τάξη φοβᾷται περισσότερο τήν ἐπανάσταση παρά τήν ἀντίδραση, ὅτι μισεῖ τήν ἀπολυταρχία γιατί γεννάει τήν ἐπανάσταση, ὅτι θέλει τήν πολιτική ἐλευθερία γιά τό σταμάτημα τῆς ἐπανάστασης! (Ἐνῶ ὁ Πλεχάνοφ ταύτιζε ἀπλοϊκά στίς ἐρωτήσεις του τήν πάλη τῆς ἀντιπολίτευσης ἐνάντια στό παλιό καθεστῶς μέ τήν πάλη ἐνάντια στίς ἀπόπειρες τῆς κυβέρνησης νά πνίξει τό ἐπαναστατικό κίνημα!).

Ἡ πρώτη αὐτή ἀπάντηση τοῦ Κάουτσκι εἶναι ἡ πιο λαμπρή ἐπιβεβαίωση τῆς βάσης τῶν βάσεων τῆς τακτικῆς τοῦ πολσεβικισμού. Ἀρχίζοντας ἀπό τίς ἐφημερίδες τῆς Γενεύης «Βπεριόντ» καί «Προλετάρι» καί συνεχίζοντας μέ τήν προσούρα «Δυό τακτικές», οἱ ρῶσοι πολσεβίκοι ἔβλεπαν πάντα σάν βάση τῆς πάλης τους ἐνάντια στό μενσεβικισμό τή διαστρέβλωση πού ἔκαναν οἱ δεξιοί σοσιαλδημοκράτες στήν ἔννοια: «ἄστική ἐπανάσταση». Ἐκατοντάδες φορές λέγαμε καί δείχναμε, ἀναφερόμενοι στίς ἀναρίθμητες δηλώσεις τῶν μενσεβίκων, ὅτι τό νά ἐννοεῖ κανεῖς τήν κατηγορία «ἄστική ἐπανάσταση» μέ τήν ἔννοια ὅτι ἀναγνωρίζει γιά τήν ἄστική τάξη τήν πρωτοκαθεδρία καί τόν καθοδηγητικό ρόλο στή ρωσική ἐπανάσταση εἶναι ἐκχυδαῖσμός τοῦ μαρξισμού. Ἄστική ἐπανάσταση παρά τήν ἀστάθεια τῆς ἄστικῆς τάξης, παραλύοντας τήν ἀστάθεια τῆς ἄστικῆς τάξης, νά πῶς διατύπωναν οἱ πολσεβίκοι τό βασικό καθῆκον τῶν σοσιαλδημοκρατῶν στήν ἐπανάσταση.

Ἡ ἀνάλυση τοῦ Κάουτσκι μᾶς παρέχει τήν πιο πλήρη ἱκανοποίηση. Αὐτό πού ζητούσαμε, — ὑπεράσπιση τῆς θέσης τῆς ἐπαναστατικῆς σοσιαλδημοκρατίας ἐνάντια στόν ὀπορτουισμό, κάθε ἄλλο παρά δημιουργία κάποιας «πρωτότυπης» πολ-

σεβίτικης κατεύθυνσης, — ο Κάουτσκι τό επιβεβαίωσε ολοκληρωτικά και ή επιβεβαίωση αυτή είναι πίο πολύτιμη, γιατί δίνεται μέ μιά ανάπτυξη τής ούσίας του ζητήματος και όχι μέ μιά άπλή στραταρχική «έγκριση» τής μιās ή τής άλλης ομάδας.

(2) 'Ο Κάουτσκι όχι μόνο θεωρεί «πολύ πιθανόν» ότι στην «πορεία τής επανάστασης τή νίκη θά τήν κερδίσει τό σοσιαλδημοκρατικό κόμμα», αλλά διακηρύσσει επίσης ότι ύποχρέωση τών σοσιαλδημοκρατῶν είναι «νά καλλιεργούν στους όπαδούς τους τήν πεποίθηση στη νίκη, γιατί δέν είναι δυνατό νά άγωνίζεται κανείς μέ επιτυχία, όταν άρνεϊται από τά πριν τή νίκη».

Τό συμπέρασμα αυτό του Κάουτσκι είναι μιά δεύτερη λαμπρή επιβεβαίωση τής τακτικής του μπολσεβικισμού. "Οποιος έχει λίγο πολύ παρακολουθήσει τή φιλολογία τών δυό κατευθύνσεων τής σοσιαλδημοκρατίας, πρέπει νά ξέρει ότι οί μενσεβίκοι άμφισβητούσαν μ' όλες τους τίς δυνάμεις τή δυνατότητα και τή σκοπιμότητα τής νίκης τής σοσιαλδημοκρατίας στην τωρινή ρωσική επανάσταση. Οί μενσεβίκοι τήν άνοιξη άκόμη του 1905 στη συνδιάσκεψή τους (μέ τή συμμετοχή του Πλεχάνοφ, του 'Αξελρόντ κ.ά) ψήφισαν άπόφαση ότι τό σοσιαλδημοκρατικό κόμμα δέν πρέπει νά επιδιώκει τήν κατάκτηση τής εξουσίας. Και από τότε ή ιδέα αυτή, ότι δηλ. οί σοσιαλδημοκράτες δέν μπορούν νά επιδιώκουν τή νίκη τής σοσιαλδημοκρατίας στην άστική επανάσταση, περνάει σαν μιά κόκκινη (ή μαύρη;) κλωστή μέσα από όλόκληρη τή φιλολογία κι' όλόκληρη τήν πολιτική του μενσεβικισμού.

'Η πολιτική αυτή είναι όπορτουνισμός. 'Η νίκη τής σοσιαλδημοκρατίας στην τωρινή ρωσική επανάσταση είναι πολύ πιθανή. "Εχουμε ύποχρέωση νά καλλιεργούμε τήν πεποίθηση στη νίκη αυτή σ' όλους τους όπαδούς του εργατικού κόμματος. Δέν είναι δυνατό ν' άγωνίζεσαι μέ επιτυχία, αν από τά πριν άρνεϊσαι τή νίκη.

Τίς άπλές αυτές και ξεκάθαρες άλήθειες, πού τίς συσκοτίζει ή σοφιστική και ό σχολαστικισμός του Πλεχάνοφ, πρέπει νά τίς μελετήσει και νά τίς άφομοιώσει όλόκληρο τό κόμμα μας.

(3) Τό νά σκέπτεται κανείς ότι «όλες οί τάξεις και τά κόμματα πού επιδιώκουν τήν πολιτική έλευθερία πρέπει άπλούστατα νά δράσ' ον από κοινού για νά τήν κατακτήσουν», σημαίνει ότι «παίρνει ύπόψη μόνο τήν πολιτική επιφάνεια τών γεγονότων».

Αυτή είναι ή τρίτη επιβεβαίωση του μπολσεβικισμού. Δέν μπορούμε, βασιζόμενοι μόνο στό ότι οί καντέτοι «παλεύουν

μέ τό δικό τους τρόπο γιά τήν ἐλευθερία», νά βγάζουμε τό συμπέρασμα ὅτι χρειάζεται κοινή δράση μαζί τους. Αυτό είναι τό ἄλφα-βῆτα τοῦ μαρξισμού, πού τό ἔχουν συσκοτίσει μόνο προσωρινά ὁ Πλεχάνοφ καί ὁ Ἄξελρόντ μέ τούς ὀπαδούς τους.

(4) Ποιά είναι λοιπόν ἡ τάξη πού μπορεῖ νά βῆ θήσει τό σοσιαλδημοκρατικό προλεταριάτο νά νικήσει στή σημερινή ἐπανάσταση, νά τό ὑποστηρίξει καί νά καθορίσει τά ὅρια τῶν ἄμεσα πραγματοποιήσιμων μετασχηματισμῶν; Ἡ τάξη αὐτή, κατά τή γνώμη τοῦ Κάουτσκι, είναι ἡ ἀγροτιά. Μόνο ἡ ἀγροτιά ἔχει «σταθερή κοινότητα οἰκονομικῶν συμφερόντων» «σ' ὅλη τή διάρκεια τῆς ἐπανάστασης». «Στήν κοινότητα συμφερόντων τοῦ βιομηχανικοῦ προλεταριάτου καί τῆς ἀγροτιάς βρίσκεται ἡ ἐπαναστατική δύναμη τῆς ρωσικῆς σοσιαλδημοκρατίας καί ἡ δυνατότητα τῆς νίκης της, μά ἡ κοινότητα αὐτή καθορίζει καί τά ὅρια τῆς δυνατῆς ἀξιοποίησης τῆς νίκης αὐτῆς».

Αὐτό σημαίνει: ὄχι σοσιαλιστική δικτατορία τοῦ προλεταριάτου, ἀλλά δημοκρατική δικτατορία τοῦ προλεταριάτου καί τῆς ἀγροτιάς. Μ' ἄλλα λόγια ὁ Κάουτσκι διατύπωσε τήν παλιά βασική θέση ὅλης τῆς τακτικῆς τῶν ἐπαναστατῶν σοσιαλδημοκρατῶν σέ διάκριση καί ἀπό τούς ὀπορτουμιστές καί ἀπό τούς «παρασυρόμενους». Κάθε γνήσια καί ὀλοκληρωτική νίκη τῆς ἐπανάστασης μπορεῖ νά εἶναι μόνο δικτατορία, ἔλεγε ὁ Μάρξ¹¹⁹, ἔχοντας βέβαια ὑπόψη τή δικτατορία (δηλαδή τήν ἀπεριόριστη ἐξουσία) τῆς μάζας πάνω στούς λίγους, κι' ὄχι τό ἀντίστροφο. Μά σημασία γιά μᾶς ἔχει, ἐννοεῖται, ὄχι τούτη ἢ ἡ ἄλλη διατύπωση πού δίνουν οἱ μπολσεβίκοι στήν τακτική τους, ἀλλά ἡ οὐσία τῆς τακτικῆς αὐτῆς, πού ἐπιβεβαιώνεται ὀλοκληρωτικά ἀπό τόν Κάουτσκι.

“Οποῖος θέλει νά σκέπτεται μαρξιστικά κι' ὄχι καντέτικα γιά τό ρόλο τοῦ προλεταριάτου στήν ἐπανάστασή μας, γιά τόν πιθανό καί ἀναγκαῖο «σύμμαχό» του, ὀφείλει νά ἀκολουθήσει τίς ἀπόψεις τῆς ἐπαναστατικῆς κι' ὄχι τῆς ὀπορτουμιστικῆς σοσιαλδημοκρατίας, σχετικά μέ τίς βάσεις τῆς προλεταριακῆς τακτικῆς.

Γράφτηκε στίς 10 (23) τοῦ Δεκέμβρη 1906
 Δημοσιεύτηκε στίς 20 τοῦ Δεκέμβρη 1906
 στήν ἐφημερίδα «Προλετάρι», ἀρ. φύλ. 10

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ
 τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας

ΑΠ' ΑΦΟΡΜΗ ΕΝΑ ΑΡΘΡΟ ΣΤΟ ΟΡΓΑΝΟ ΤΗΣ ΜΠΟΥΝΤ

Ἡ ἔφημερίδα μας, ὑποχρεωμένη νά δουλεύει μέσα σέ συνθηκές παρανομίας, δέν ἔχει τή δυνατότητα νά παρακολουθεῖ λίγο-πολύ κανονικά τά σοσιαλδημοκρατικά ὄργανα πού βγαίνουν στή Ρωσία σέ ἄλλες γλῶσσες ἐκτός ἀπό τή ρωσική. Στό μεταξύ, χωρίς μιά στενή καί μόνιμη ἐπαφή τῶν σοσιαλδημοκρατῶν ὅλων τῶν ἐθνοτήτων τῆς Ρωσίας, τό κόμμα μας δέν μπορεῖ νά γίνει πραγματικά πανρωσικό.

Γι' αὐτό παρακαλοῦμε ἐπίμονα ὅλους τούς συντρόφους, πού ξέρουν τή λεττονική, φιλλανδική, πολωνική, ἑβραϊκή, ἀρμένικη, γεωργιανή καί ἄλλες γλῶσσες καί παίρνουν σοσιαλδημοκρατικές ἔφημερίδες στίς γλῶσσες αὐτές, νά μᾶς βοηθήσουν νά ἐνημερώνουμε τούς ρώσους ἀναγνώστες γιά τήν κατάσταση τοῦ σοσιαλδημοκρατικοῦ κινήματος καί γιά τίς ἀπόψεις τακτικῆς τῶν μή ρώσων σοσιαλδημοκρατῶν. Ἡ βοήθεια μπορεῖ νά ἐκφραστεῖ ὄχι μόνο μέ τό νά μᾶς στέλνουν ἀνασκοπήσεις τοῦ σοσιαλδημοκρατικοῦ τύπου γιά ἓνα ὀρισμένο ζήτημα (ὅπως τά ἄρθρα πού δημοσιεύτηκαν στήν «Προλετάρι» γιά τήν πολεμική τῶν πολωνῶν σοσιαλδημοκρατῶν ἐνάντια στό ΠΠΣ καί γιά τίς ἀπόψεις τῶν λεττονῶν σχετικά μέ τόν παρτιζάνικο πόλεμο¹²⁰), μά καί μέ τήν ἀποστολή μεταφράσεων χωριστῶν ἄρθρων ἢ ἀκόμη τῶν πιά ἀξιόλογων σημείων τοῦ ἑνός ἢ τοῦ ἄλλου ἄρθρου.

Τελευταῖα ἓνας σύντροφος μᾶς ἔστειλε μετάφραση τοῦ ἄρθρου: «Ἡ πλατφόρμα γιά τήν ἐκλογική καμπάνια», πού δημοσιεύτηκε μέ τήν ὑπογραφή Μ. στό φύλλο 208 (τῆς 16 τοῦ Νοέμβρη) τοῦ ὀργάνου τῆς Μπούντ «Volkszeitung»¹²¹. Δέν ἔχουμε στοιχεῖα γιά νά κρίνουμε κατά πόσο τό ἄρθρο αὐτό ἐκφράζει τίς ἀπόψεις ὅλης τῆς σύνταξης, ὅπως καί νάχει ὅμως τό πράγμα, ἀντικαθρεπτίζει ὀρισμένες τάσεις πού ὑπάρχουν μέσα στοῦς ἑβραίους σοσιαλδημοκράτες. Καί γιά τούς ρώσους

σοσιαλδημοκράτες, πού συνήθισαν μόνο στήν μπολσεβίκικη ή τή μενσεβίκικη τοποθέτηση τοῦ ζητήματος, εἶναι ἀπαραίτητο νά ξέρουν τίς τάσεις αὐτές. Νά ἡ μετάφραση τοῦ ἄρθρου αὐτοῦ:

« Ἡ δραστηριότητα καί ἡ ἐπιρροή, πού μπορεῖ τό κόμμα μας νά ἀναπτύξει στίς ἐκλογές ἐξαρτιῶνται πρὶν ἅπ' ὅλα ἀπό τή σαφήνεια καί τήν κατηγορηματικότητα τῆς θέσης μας καί τῶν συνθημάτων μας. Μπροστά μας στέκουν σπουδαῖα κρατικά καί κοινωνικά ζητήματα καί τό καθῆκον μας εἶναι νά βάλουμε τά ζητήματα αὐτά μέ τόση σαφήνεια καί κατηγορηματικότητα, ὥστε μόνο μιά ἀπάντηση νά μπορεῖ νά δοθεῖ σ' αὐτά καί ἡ ἀπάντηση αὐτή νά εἶναι ἀκριβῶς ἡ δική μας. Ἄν ἡ θέση μας δέν θά εἶναι ἀρκετά συγκεκριμένη, τότε κανένας εἶδους τελειοποιημένοι ὀργανωτικοί μηχανισμοί δέν θά βοηθήσουν. Ἡ σημασία τῆς πλατφόρμας γιά τήν ἐκλογική καμπάνια καθορίζεται ὀλοκληρωτικά ἀπό τή σαφήνεια τῆς θέσης μας.

Τό VII συνέδριο τῆς Μπούντ καθόρισε σέ γενικές γραμμές τήν τακτική μας. Ἡ τακτική αὐτή συνίσταται στά ἑξῆς: ἡ διάλυση τῆς Δούμας ἔδειξε καθαρά στά πλατιά στρώματα τοῦ πληθυσμοῦ ὅτι δέν ὑπάρχει καμιά δυνατότητα νά ἀποκτήσουμε ἐλευθερία καί γῆ μέ εἰρηνικό τρόπο καί ὅτι μοναδική διέξοδος εἶναι ἡ ἔνοπλη ἐξέγερση. Αὐτό δέν σημαίνει καθόλου ὅτι οἱ ἐκλογές γιά τή νέα Δούμα ἀλλάζουν τήν τακτική ἀπό ἐπαναστατική σέ εἰρηνική-συνταγματική, γιατί οἱ ἐκλογές αὐτές γίνονται μέ ἐπίγνωση τῆς ἀνάγκης τῆς ἐπαναστατικῆς τακτικῆς. Ὁ ἐκλογέας θά ἀπαιτήσῃ ἀπό τόν βουλευτή του νά μετατρέψῃ τή Δούμα σέ ἐπαναστατικό ὄργανο τῶν λαϊκῶν μαζῶν. Τό καθῆκον μας στίς ἐκλογές εἶναι νά ξεκαθαρίσουμε στούς ἐκλογεῖς αὐτή τήν κατάσταση, πού ἀπαιτεῖ τή μετατροπή τῶν ἴδιων τῶν ἐκλογῶν σέ στίβο πάλης γιά τήν κινητοποίηση τῶν ἐπαναστατικῶν λαϊκῶν μαζῶν.

Στήν περίοδο τῶν συνόδων τῆς Δούμας καί πολύ περισσότερο μέ τή διάλυση τῆς Δούμας ἡ χώρα ἔκανε ἓνα μεγάλο βῆμα πρὸς τά μπρός στήν ἀνάπτυξη τῆς πολιτικῆς τῆς συνείδησης, καί χάρη σ' αὐτό ἀκριβῶς τά ἐπαναστατικά κόμματα ὑπολογίζουν νά κερδίσουν στίς ἐκλογές. Στίς πρῶτες ἐκλογές ὁ μικροαστός ἐκλογέας ἔδινε τήν ψῆφο του στόν καντέτο, ἐκφράζοντας ἔτσι τήν ἔντονη διαμαρτυρία του ἐνάντια στίς θηριωδίες τῆς κυβέρνησης. Χωρίς νά ἔχει ἀκόμη ἀπαλλαγῆ ἀπό τίς συνταγματικές αὐταπάτες, ὁ ἐκλογέας αὐτός ἦταν βέβαιος ὅτι οἱ καντέτοι θά τοῦ δώσουν γῆ καί ἐλευθερία. Ἡ τακτική τῆς Δούμας διάλυσε τίς αὐταπάτες αὐτές καί τόν ἔπεισε ὅτι γῆ καί ἐλευθερία μπορεῖ ν' ἀποκτήσῃ μόνο μέ τήν πάλη καί σέ καμιά περίπτωση μέ εἰρηνικό τρόπο. Μπροστά στόν ἐκλογέα μπῆκε τό ζήτημα, πῶς ν' ἀγωνιστεῖ καί ποιός εἶναι ὁ ἰκανός γιά ἓναν τέτοιο ἀγῶνα: οἱ καντέτοι μέ τόν διπλωματικό τους κοινοβουλευτισμό, καί στήν καλύτερη περίπτωση μέ τό ὄπλο τους τῆς «παθητικῆς ἀντίστασης», ἢ τά ἐπαναστατικά κόμματα μέ τήν ἀγωνιστική τακτική τους; Εἶναι φανερό ὅτι οἱ ἐκλογεῖς, ὅταν μπροστά τους μπαίνει τό ζήτημα πῶς νά ἀποκτήσουν πραγματική ἐλευθερία, ἀναγνωρίζουν σάν ἰκανά γιά ἓναν τέτοιο ἀγῶνα τά ἐπαναστατικά κόμματα καί σέ καμιά περίπτωση τά συνταγματικά.

Οἱ καντέτοι τό κατάλαβαν αὐτό καί βάζουν ὅλα τά δυνατά τους γιά νά βγάλουν ἄχρηστα τά διδάγματα πού τούς ἔδωσε ἡ ζωὴ προσπαθοῦν νά ἐξασθενίσουν τήν πρόοδο τῆς πολιτικῆς συνείδησης τῆς χώρας καί νά τή φέρουν στό ἐπίπεδο πού βρισκόταν τίς παραμονές τῶν πρώτων ἐκλογῶν. «Οὔτε βῆμα μπρός!», φωνάζουν, «ξεχάστε αὐτά πού σᾶς δίδαξε ἡ ἱστορία, τό καθῆκον τῶν νέων ἐκλογῶν, γράφουν, συνίσταται στή δημιουργία τῶν πολιτικῶν συνθηκῶν, μέσα στίς ὁποῖες ἐργαζόταν ἡ πρώτη Δούμα. Ὁ λαός πρέπει νά στείλῃ στή

Δούμα τήν προηγούμενη πλειοψηφία της και μέ τόν τρόπο αυτό θά ὀδηγήσει τήν πολιτική κατάσταση τῆς χώρας στό σημείο πού βρισκόταν, ὅταν μοναδική διέξοδος ἦταν ἡ ὑπεύθυνη κυβέρνηση ἀπό τήν πλειοψηφία τῆς Δούμας («Ρέτς», ἀρ. φύλ. 189). «Ἄν ἡ Ρωσία ἔχει ἀνάγκη ἀπό ἕνα πραγματικό σύνταγμα, — λέει ἡ «Ρέτς» στό 196ο φύλλο της, — καί ἀπό μιά πραγματική λαϊκή ἀντιπροσωπεία, τότε ὁ λαός θά στείλει στή Δούμα τέτοιους ἀντιπροσώπους, πού θά ἐπαναλάβουν ὅ,τι εἶχε πεῖ ἡ πρώτη Δούμα στήν ἀπάντησή της στό λόγο τοῦ θρόνου καί θά ἀναλάβουν νά κάνουν ὅ,τι δέν ἄφησαν νά κάνει ἡ πρώτη Δούμα». Ἄθελα γεννιέται τό ἐρώτημα: τί θά γίνει ἂν καί τῆ δεύτερη Δούμα δέν τήν «ἀφήσουν» νά κάνει ὅ,τι ὑπολόγιζε νά κάνει ἡ πρώτη Δούμα; Στό ἐρώτημα αὐτό οἱ καντέτοι ἀπαντοῦν ὅτι ἡ «κυβέρνηση θά βρεθεῖ στήν ἀνάγκη νά ὑποταχθεῖ στή σταθερή, εἰρηνικά καί νόμιμα ἐκφρασμένη θέληση τῶν ἐκλογέων» («Ρέτς», ἀρ. φύλ. 195). Οἱ καντέτοι καταλαβαίνουν πολύ καλά ὅτι ἡ δύναμή τους στηρίζεται στίς συνταγματικές αὐταπάτες, καί γι' αὐτό προσπαθοῦν μ' ὅλες τους τίς δυνάμεις νά μπάσουν στούς ἐκλογεῖς τῆ γνώμη πού κυριαρχοῦσε στίς παραμονές τῶν πρώτων ἐκλογῶν καί νά ἐμφυτεύσουν τήν πίστη στήν πανίσχυρη δύναμη τῆς «σταθερῆς εἰρηνικά καί νόμιμα ἐκφρασμένης θέλησης τῶν ἐκλογέων». Ἡ δύναμη τῶν ἐπαναστατικῶν κομμάτων δέν βρίσκεται στήν πίστη τῶν ἐκλογέων «στήν πανίσχυρη δύναμη τῆς σταθερῆς, εἰρηνικά καί νόμιμα ἐκφρασμένης θέλησης τῶν ἐκλογέων», ἀλλά ἀκριβῶς στό ἀντίθετο: στήν ἔλλειψη πίστεως τῶν ἐκλογέων στή δύναμη αὐτή, στή σαφή κατανόηση ἀπό μέρους τους τῆς ἀνάγκης τῆς ἐπαναστατικῆς πάλης.

Τό καθῆκον μας, ἐπομένως, ἀπέναντι στόν ἐκλογέα εἶναι νά βάλουμε μπροστά του μέ τόν πιό κατηγορηματικό τρόπο τό ζήτημα: θέλει νά παραμείνει ἡ πλειοψηφία στή μελλοντική Δούμα, ὅπως ἦταν πρίν, μέ τήν ἐλαστική τακτική της, πού δέν εἶναι σέ θέση νά πετύχει ἀπολύτως τίποτε; Θέλει ἡ μελλοντική Δούμα «νά ἐπαναλάβει» ἀπλῶς αὐτά πού ἔλεγε ἡ πρώτη, ἢ πρέπει ἡ Δούμα αὐτή νά μὴν περιοριστεῖ σέ κούφια λόγια, ἀλλά πρέπει νά βάλει μπρός πιό ἀποτελεσματικά μέσα πάλης; Πρέπει ἡ νέα Δούμα «νά ὀδηγήσει στήν πολιτική κατάσταση» πού ὑπῆρχε τόν Ἰούνη καί τόν Ἰούλη, κατάσταση πού δέν ἔφερε κανένα ἀποτελεσματικό, ἢ πρέπει νά κάνει ἕνα βῆμα μπρός στό δρόμο τῆς πραγματικῆς νίκης τοῦ λαοῦ;

Τό ζήτημα αὐτό πρέπει ν' ἀποτελέσει τήν πλατφόρμα μας στήν ἐκλογική πάλη. Εἶναι ἀπαραίτητο νά δημιουργήσουμε γύρω ἀπό τό καντέτικο κόμμα τήν ἀτμόσφαιρα τῆς πιό μεγάλης δυσπιστίας σχετικά μέ τήν ἰκανότητά του νά κερδίσει γῆ καί ἐλευθερία· εἶναι ἀπαραίτητο νά κάνουμε δραστήρια, ἀνελέητη κριτική τοῦ τρόπου πάλης, τῆς παθητικῆς ἀντίστασης, πού ἐπινόησαν οἱ καντέτοι στό Ἐλσίνκι, καί νά ἀποκαλύψουμε μπροστά στό λαό ὅλη τήν ἀδυναμία, ὅλη τήν ἀσυνέπεια τῶν μεθόδων τους πάλης.

Μόνο κάτω ἀπό τόν ἀπαραίτητο αὐτόν ὄρο ἡ περίοδος τῆς δεύτερης Δούμας θά κάνει ἕνα βῆμα ἐμπρός σέ σύγκριση μέ τήν περίοδο τῆς πρώτης Δούμας».

Διαβάζοντας προσεκτικά τό ἄρθρο αὐτό, βλέπουμε ὅτι καθρεπτίζει μέ ἀρκετή ἀκρίβεια τίς ἀπόψεις τῆς ἀντιπροσωπείας τῆς Μπούντ στήν τελευταία πανρωσική συνδιάσκεψη τοῦ ΣΔΕΚΡ. Ὅπως εἶναι γνωστό, ἡ ἀντιπροσωπεία αὐτή ψήφισε, ἀπό τή μιά μεριά, μαζί μέ τούς μενσεβίκους ὑπέρ τῆς παραδοχῆς τῶν συνασπισμῶν μέ τούς καντέτους, καί, ἀπό τήν ἄλλη μεριά, μαζί μέ τούς μπολσεβίκους ὑπέρ μιᾶς ριζικῆς διόρθωσης τοῦ «σχεδίου ἐκλογικῆς πλατφόρμας» τῆς ΚΕ (προσθήκη τοῦ συνθήμα-

τος τῆς δημοκρατίας, ὑπόδειξη σχετικά μέ τήν ἐξέγερση, ἀκριβή χαρακτηρισμό τῶν κομμάτων, διόρθωση μέ τήν ἔννοια νά δοθεῖ μιά πιά σαφῆς ἐξήγηση τῆς ταξικῆς οὐσίας τοῦ σοσιαλδημοκρατικοῦ κόμματος κτλ.: βλέπε τήν ἀπόφαση τῆς συνδιάσκεψης γιά τίς «τροπολογίες» τῆς πλατφόρμας στό 8ο φύλλο τῆς «Προλετάρι»¹²²).

Τό ἄρθρο τοῦ συντρόφου Μ. πού παραθέσαμε φαίνεται σάν μπολσεβίκικο ἄρθρο, ἀκριβῶς γιατί ἐδῶ βλέπουμε μόνο τό ἀριστερό χέρι τῆς Μπουντ, ἐνῶ τό δεξί κρύβεται στ' ἄρθρα πού ὑπερασπίζουν τούς συνασπισμούς μέ τούς καντέτους.

Ὅπως καί νάχει τό πράγμα, οἱ μπουντιστές βλέπουν τούς συνασπισμούς μέ τούς καντέτους ὄχι μενσεβίκικα. Στό παράδειγμά τους ἐπαληθεύεται πολύ ἀνάγλυφα τό γνωστό γνωμικό: Si duo faciunt idem non est idem, — «ὅταν δύο φτιάχνουν τό ἴδιο πράγμα, αὐτό δέν εἶναι πιά τό ἴδιο». Ἀνάμεσα σ' αὐτούς τούς δύο ὑπάρχει ὀρισμένη διαφορά, καί ἡ διαφορά αὐτή δέν μπορεῖ νά μήν ἐκδηλωθεῖ στόν τρόπο πού φτιάχνουν τό ἴδιο πράγμα, στίς μεθόδους τους, στά ἀποτελέσματα «τῆς κατασκευῆς τοῦ ἴδιου τοῦ πράγματος» κτλ. Οἱ συνασπισμοί μέ τούς καντέτους γιά τούς μενσεβίκους καί οἱ συνασπισμοί μέ τούς καντέτους γιά τούς μπουντιστές δέν εἶναι τό ἴδιο πράγμα. Γιά τούς μενσεβίκους οἱ συνασπισμοί μέ τούς καντέτους συμφωνοῦν ἐντελῶς μέ τή γενική τους τακτική, ἐνῶ γιά τούς μπουντιστές δέν συμφωνοῦν. Καί ἀπό δῶ ἀπορέει τό γεγονός ὅτι ἄρθρα, σάν αὐτό πού παραθέσαμε, ἀποκαλύπτουν πολύ χτυπητά τήν ἀσυνέπεια, τήν ἀστάθεια τῶν μπουντιστῶν, πού χτές πραγματοποιοῦσαν τήν ἀποχή, σήμερα δικαιολογοῦν τήν ἀποχή ἀπό τή Δούμα τοῦ Βίττε καί ταυτόχρονα παραδέχονται ὅτι ἐπιτρέπονται οἱ συνασπισμοί μέ τούς καντέτους. Γιά τούς μενσεβίκους οἱ συνασπισμοί μέ τούς καντέτους προβάλλουν φυσιολογικά καί ἀβίαστα σάν ἰδεολογικοί συνασπισμοί. Γιά τούς μπουντιστές οἱ συνασπισμοί αὐτοί προορίζονται νά παίξουν τό ρόλο «τεχνικῶν» μόνο συνασπισμῶν.

Μά ἡ πολιτική ἔχει τή δική της ἀντικειμενική λογική, ἀνεξάρτητη ἀπό τούς ὑπολογισμούς αὐτῶν ἢ ἐκείνων τῶν ἀτόμων ἢ κομμάτων. Ὁ μπουντιστής ὑποθέτει ὅτι ὁ συνασπισμός θά εἶναι μόνο τεχνικός, οἱ πολιτικές ὅμως δυνάμεις ὅλης τῆς χώρας τά φέρνουν ἔτσι πού ὁ συνασπισμός γίνεται ἰδεολογικός. Ὑστερα ἀπό τούς καντέτικους ἐνθουσιασμούς πού προκάλεσε ἡ μενσεβίκικη ἀπόφαση τῆς συνδιάσκεψης, ὕστερα ἀπό τό περίφημο, ἡροστρατικό, γράμμα τοῦ Πλεχάνοφ, στήν «Τοβά-

ριστς» γιά τήν «κυρίαρχη Δούμα», εἶναι ζήτημα ἂν αὐτό χρειάζεται ἀπόδειξη.

Σκεφτεῖτε καλά τόν ἰσχυρισμό τοῦ ἀρθρογράφου: «Οἱ καντέτοι καταλαβαίνουν πολύ καλά ὅτι ἡ δύναμή τους στηρίζεται στίς συνταγματικές αὐταπάτες καί γι' αὐτό προσπαθοῦν μ' ὅλες τους τίς δυνάμεις νά μπολιάσουν τούς ἐκλογεῖς» μέ τίς αὐταπάτες αὐτές.

«Ἡ δύναμη τῶν καντέτων στηρίζεται στίς συνταγματικές αὐταπάτες»...Εἶναι σωστό αὐτό καί τί κυρίως σημαίνει; Ἐάν δέν εἶναι σωστό, ἂν ἡ δύναμη τῶν καντέτων βασίζεται στό ὅτι αὐτοί εἶναι οἱ ἐπιφανέστεροι ἐκπρόσωποι τῆς ἀστικής δημοκρατίας στήν ἀστική ἐπανάσταση τῆς Ρωσίας, τότε εἶναι σωστή ἡ γενική γραμμή τακτικῆς τοῦ μενσεβικισμού ἢ τῶν σοσιαλδημοκρατῶν τῆς δεξιᾶς πτέρυγας. Ἐάν αὐτό εἶναι σωστό, ἂν ἡ δύναμη τῶν καντέτων δέν βρίσκεται στή δύναμη τῆς ἀστικής δημοκρατίας, ἀλλά στή δύναμη τῶν αὐταπατῶν τοῦ λαοῦ, τότε εἶναι σωστή ἡ γενική γραμμή τακτικῆς τοῦ μπολσεβικισμού ἢ τῶν σοσιαλδημοκρατῶν τῆς ἀριστερῆς πτέρυγας.

Στήν ἀστική ἐπανάσταση οἱ σοσιαλδημοκράτες δέν μποροῦν νά μὴν ὑποστηρίξουν τήν ἀστική δημοκρατία· αὕτη εἶναι ἡ βασική θέση τοῦ Πλεχάνοφ καί τῶν ὁμοϊδεατῶν του. Καί ἀπό τή θέση αὕτη βγάζουν *κατευθείαν καί ἄμεσα* τό συμπέρασμα γιά τήν ὑποστήριξη τῶν καντέτων. Κι' ἐμεῖς λέμε: Ἡ θέση εἶναι σωστή, μά τό συμπέρασμα δέν ἀξίζει τίποτε, γιατί πρέπει ἀκόμη νά ἐξετάσουμε, ποιά κόμματα ἢ ρεύματα ἀποτελοῦν στή δοσμένη στιγμή μιά πραγματικά *ἀξιόμαχη δύναμη* τῆς ἀστικής δημοκρατίας. Καί οἱ καντέτοι καί οἱ τρουντοβίκοι καί οἱ ἐσέροι ὅλοι αὐτοί εἶναι «ἀστική δημοκρατία», ἀπό τήν ἄποψη τῆς μαρξιστικῆς, δηλ. τῆς μοναδικά ἐπιστημονικῆς ἀνάλυσης. Ἡ «δύναμη» τῶν καντέτων δέν εἶναι ἡ μαχητική δύναμη τῆς ἀστικῆς λαϊκῆς μάζας (ἀγροτιά, μικροαστοί τῆς πόλης), δέν εἶναι ἡ οἰκονομική καί χρηματική δύναμη τῆς τάξης τῶν τσιφλικάδων (μαυροεκατονταρχίτες) καί τῆς τάξης τῶν καπιταλιστῶν (ὀχτωβριστές): εἶναι ἡ «δύναμη» τῆς ἀστικῆς διανόησης πού δέν εἶναι *αὐτοτελής* οἰκονομική τάξη καί γι' αὐτό δέν ἐκπροσωπεῖ καμιά *αὐτοτελή* πολιτική δύναμη· εἶναι δηλαδή «δύναμη» *ἰδιοποιημένη*, πού ἐξαρτᾶται ἀπό τήν ἐπιρροή τῆς ἀστικῆς διανόησης στίς ἄλλες τάξεις, ἐφόσον οἱ τάξεις αὐτές δέν πρόλαβαν ἀκόμη νά ἐπεξεργαστοῦν μιά δική τους σαφή αὐτοτελή πολιτική ἰδεολογία, ἐφόσον ὑποτάσσονται στήν ἰδεολογική καθοδήγηση τῆς ἀστικῆς διανόησης· εἶναι πρὶν ἅπ' ὅλα «δύνα-

μη» τῶν λαθεμένων γνωμῶν σχετικά μέ τήν οὐσία τῆς δημοκρατίας καί τόν τρόπο πάλης γι' αὐτήν, γνωμῶν πού μπάζει καί καλλιεργεῖ στήν ἀστική μάζα τοῦ λαοῦ ἢ ἀστική διανόηση.

Νά τό ἀρνηθοῦμε αὐτό σημαίνει ὅτι γοητευόμαστε μέ παιδική ἀφέλεια ἀπό τήν ἠχηρότητα τῶν λέξεων: «κόμμα τῆς λαϊκῆς ἐλευθερίας», σημαίνει ὅτι κλείνουμε τά μάτια στά πασίγνωστα γεγονότα ὅτι τοὺς καντέτους δέν τοὺς ἀκολουθεῖ οὔτε ἡ μάζα, οὔτε ὁ ἀποφασιστικός ὄγκος τῶν τσιφλικάδικων καί τῶν καπιταλιστικῶν στοιχείων.

Νά τό ἀναγνωρίσουμε αὐτό σημαίνει ὅτι ἀναγνωρίζουμε σάν καθῆκον τῆς ἡμέρας γιά τό ἐργατικό κόμμα τήν πάλη ἐνάντια στήν ἐπιρροή τῶν καντέτων πάνω στό λαό, ὅτι ἀναγνωρίζουμε τήν πάλη αὐτή, ὄχι γιατί ὄνειροπολοῦμε τήν ἀστική ἐπανάσταση χωρίς τήν ἀστική δημοκρατία (παραλογισμός πού τόν ἀποδίδουν σέ μᾶς οἱ σοσιαλδημοκράτες τῆς δεξιᾶς πτέρυγας), μά γιατί οἱ καντέτοι ἐμποδίζουν τήν πραγματική δύναμη τῆς ἀστικῆς δημοκρατίας νά ξεδιπλωθεῖ καί νά ἐκδηλωθεῖ.

Στό κόμμα τῶν καντέτων ἀνήκει ἡ μειοψηφία τῶν τσιφλικάδων τῆς Ρωσίας (ἡ μάζα τῶν τσιφλικάδων εἶναι μαυροεκατονταρχίτικη), ἡ μειοψηφία τῶν καπιταλιστῶν (ἡ μάζα τους εἶναι ὀχτωβριστές). Στό κόμμα αὐτό ἀνήκει ἡ πλειοψηφία, ἡ μάζα μόνο τῆς ἀστικῆς διανόησης. Ἐπίσης ἀπορέει ὁ δελεαστικός χαρακτήρας τῆς πολιτικῆς τῶν καντέτων, πού γοητεύει τοὺς νεοσσούς τῆς πολιτικῆς καί τοὺς πολιτικά ἐξαντλημένους γερόντους, ἀπό δῶ ὁ θόρυβός τους, ὁ ντόρος, ὁ θρίαμβος τῶν φθηνῶν ἐπιτυχιῶν, ἡ κυριαρχία τους στή φιλελεύθερη δημοσιογραφία, στήν ἀστική ἐπιστήμη κτλ. Κι' ἀπό δῶ πάλι πηγάζει ἡ κουφότητα τοῦ κόμματος αὐτοῦ, πού διαφθείρει τό λαό μέ τό προδοτικό κήρυγμα τῆς συμφωνίας μέ τή μοναρχία, μά πού δέν ἔχει καμιά δύναμη νά πετύχει στήν πραγματικότητα μιά κάποια συμφωνία.

Οἱ καντέτοι δέν εἶναι ἀστική δημοκρατία, ἀλλά ἐνσαρκωμένη προδοσία τῆς ἀστικῆς δημοκρατίας, ὅπως ἀκριβῶς καί οἱ γάλλοι, λογουχάρη, ριζοσπάστες-σοσιαλιστές ἢ οἱ γερμανοί σοσιάλ-φιλελεύθεροι δέν εἶναι διανοούμενοι σοσιαλιστές, ἀλλά ἐνσαρκωμένη προδοσία τοῦ σοσιαλισμοῦ ἀπό τή διανόηση. Γι' αὐτό ἡ ὑποστήριξη τῆς ἀστικῆς δημοκρατίας ἀπαιτεῖ νά ξεσκεπάσουμε ὀλοκληρωτικά τόν κούφιο ψευτοδημοκρατισμό τῶν καντέτων.

Γι' αὐτό προξενοῦν τήν πιο μεγάλη ζημιά στήν ἐπανάσταση καί στήν ὑπόθεση τῆς ἐργατικῆς τάξης οἱ πλεχανοφικοί, πού

μᾶς φωνάζουν ἀδιάκοπα: πρέπει νά παλεύουμε ἐνάντια στήν ἀντίδραση κι' ὄχι ἐνάντια στούς καντέτους!

Ἄγαπητοί σύντροφοι! Ἡ ἀπερισκεψία σας βρίσκεται ἀκριβῶς στό ὅτι δέν καταλαβαίνετε τή σημασία τῆς πάλης μας ἐνάντια στούς καντέτους. Ποῦ βρίσκεται ὁ κόμπος καί ἡ οὐσία τῆς πάλης αὐτῆς; Μήπως στό ὅτι οἱ καντέτοι εἶναι ἀστοί; Ὁχι βέβαια. Βρίσκεται στό ὅτι οἱ καντέτοι εἶναι ἀερολόγοι πού φλυαροῦν γιά δημοκρατία, εἶναι προδότες τῆς ἀγωνιζόμενης δημοκρατίας.

Τώρα: ἐπιδροῦν ἄραγε οἱ καντέτοι πάνω στή μάζα τοῦ λαοῦ, στήν ἀστικοδημοκρατική μάζα τοῦ λαοῦ; Φυσικά ἐπιδροῦν καί μάλιστα πολύ πλατιά, μέ τό πλῆθος τῶν ἐφημερίδων κτλ. κτλ. Κοιτάξετε λοιπόν: μπορούμε ἄραγε νά καλοῦμε τήν ἀστικοδημοκρατική μάζα τοῦ λαοῦ σέ ἀγώνα ἐνάντια στήν ἀντίδραση, χωρίς νά ξεσκεπάσουμε τούς σημερινούς ιδεολογικούς ἀρχηγούς τῆς μάζας αὐτῆς, πού ζημιώνουν τήν ὑπόθεση τῆς ἀστικῆς δημοκρατίας; Δέν μπορούμε, ἀγαπητοί σύντροφοι.

Πάλη ἐνάντια στήν ἀντίδραση σημαίνει πρίν' ἀπ' ὅλα ἀπόσπαση τῶν μαζῶν ἀπό τήν ιδεολογική ἐπίδραση τῆς ἀντίδρασης. Μά ἡ δύναμη καί ἡ ζωτικότητα τῆς ιδεολογικῆς ἐπίδρασης τῆς «ἀντίδρασης» πάνω στίς μάζες δέν βρίσκεται καθόλου στή μαυροεκατονταρχίτικη, ἀλλ' ἀκριβῶς στήν καντέτικη ἐπίδραση. Αὐτό δέν εἶναι παράδοξο. Ὁ μαυροεκατονταρχίτης εἶναι ἐχθρός ἀπροκάλυπτος καί ὤμος πού μπορεί νά καίει, νά σκοτώνει, νά καταστρέφει, μά δέν μπορεί νά πείθει οὔτε καί τόν ἀμόρφωτο μουζικό. Ἐνῶ ὁ καντέτος πείθει καί τό μουζικό καί τό μικροαστό καί τούς πείθει σέ τί; ὅτι ὁ μονάρχης εἶναι ἀνεύθυνος, ὅτι εἶναι δυνατό μέ εἰρηνικό δρόμο (δηλ. ἀφήνοντας τήν ἐξουσία στή μοναρχία) νά ἀποκτήσουμε ἐλευθερία, ὅτι ἡ ἐξαγορά, ὀργανωμένη ἀπό τούς τσιφλικάδες, εἶναι ὁ πιό σύμφορος γιά τούς ἀγρότες τρόπος μεταβίβασης γῆς σ' αὐτούς κτλ. κτλ.

Γι' αὐτό δέν μπορούμε νά πείσουμε οὔτε τόν ἀφελή μουζικό, οὔτε τόν ἀφελή μικροαστό ὅτι χρειάζεται σοβαρή πάλη, ἄν δέν ὑποσκάψουμε τήν ἐπίδραση πού ἀσκοῦν πάνω τους οἱ καντέτικες φράσεις, ἡ καντέτικη ιδεολογία. Κι' ὅποιος λέει: «πρέπει νά παλεύουμε ἐνάντια στήν ἀντίδραση, κι' ὄχι ἐνάντια στούς καντέτους», αὐτός δέν καταλαβαίνει τά *ιδεολογικά* καθήκοντα τῆς πάλης, περιορίζει τήν οὐσία τῆς πάλης ὄχι στήν πειθῶ τῶν μαζῶν, ἀλλά στή φυσική ἐπίδραση, καταλαβαίνει μέ χυδαῖο τρόπο τήν πάλη: «χτύπα», λέει, τήν ἀντίδραση, μά τόν

καντέτο δέν πρέπει νά τόν «χτυπήσεις».

Βέβαια, γιά τήν ὥρα θά χτυπάμε μέ τό ὄπλο στό χέρι ὄχι τόν καντέτο, κι' ἀκόμη οὔτε τόν ὀχτωβριστή, μά *μόνο* τήν κυβέρνηση καί τούς ἄμεσους ὑπηρέτες της κι' ὅταν τούς συντρίψουμε πραγματικά, ὁ καντέτος γιά τό χρήμα θά κόβεται ὑπέρ τῆς λαοκρατικῆς δημοκρατίας, ὅπως κόβεται καί τώρα (γιά τόν καθηγητικό μισθό του ἢ γιά τή δικηγορική ἀμοιβή του) ὑπέρ τῆς μοναρχικῆς δημοκρατίας. Μά γιά νά συντρίψουμε πραγματικά τήν ἀντίδραση, πρέπει νά ἀπαλλάξουμε τίς μάζες ἀπό τήν ιδεολογική ἐπίδραση τῶν καντέτων, πού παρουσιάζουν παραπλανητικά στίς μάζες αὐτές τά καθήκοντα καί τήν οὐσία τῆς πάλης ἐναντία στήν ἀντίδραση.

Ἄς ἐπανεέλθουμε στούς μπουντιστές. Μποροῦν στ' ἀλήθεια νά μή βλέπουν τώρα ὅτι οἱ «τεχνικοί» συνασπισμοί τούς ὁποίους *οἱ ἴδιοι* δέχτηκαν μέ τούς καντέτους ἔγιναν πιά στήν πραγματικότητα ἰσχυρό ὄπλο στερέωσης τῆς ἐμπιστοσύνης πρὸς τούς καντέτους (καί ὄχι δημιουργίας ἀτμόσφαιρας δυσπιστίας) μέσα στίς λαϊκές μάζες; Μόνο οἱ τυφλοὶ μποροῦν νά μήν τό βλέπουν αὐτό. Ὁ ιδεολογικός συνασπισμός ὅλων τῶν μενσεβίκων σοσιαλδημοκρατῶν, μαζί καί τῶν μπουντιστῶν, μέ τούς καντέτους εἶναι γεγονός, καί τά ἄρθρα σάν τό ἄρθρο τοῦ συντρόφου Μ. εἶναι καλά, μά ἀθῶα, πλατωνικά, ὄνειροπολήματα.

«Προλετάρι», ἀρ. φύλ. 10,
20 τοῦ Δεκέμβρη 1906

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό
κεείμενο τῆς ἐφημερίδας «Προλετάρι»

Η ΝΟΘΕΥΣΗ ΤΗΣ ΔΟΥΜΑΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗ ΚΑΙ ΤΑ ΚΑΘΗΚΟΝΤΑ ΤΗΣ ΣΟΣΙΑΛΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

Ἡ τσαρική κυβέρνηση συνεχίζει ἀκλόνητα «νά ἐργάζεται» γιά τή νόθευση τῆς Δούμας. Προειδοποιώντας τούς εὐκολόπιστους φιλισταίους τῆς Ρωσίας νά μήν παρασύρονται ἀπό τήν συνταγματικότητα, γράψαμε πρὶν ἀκόμα ἀρχίσει ἡ νόθευση αὐτή («Προλετάρι», ἀρ. φύλ. 5, 30 τοῦ Σεπτέμβρη 1906) ὅτι ἐτοιμάζεται καινούργιο πολιτικό πραξικόπημα, καί συγκεκριμένα: ἡ τροποποίηση τοῦ ἐκλογικοῦ νόμου τῆς 11ης τοῦ Δεκέμβρη 1905 ἐτοιμάζεται πρὶν ἀπό τήν δεύτερη Δούμα. «Εἶναι ἀναμφισβήτητο, — γράψαμε τότε, — ὅτι ἡ κυβέρνηση μελετάει τώρα μέ τόν πῖό προσεκτικό τρόπο» τό ζήτημα ἂν πρέπει «ν' ἀφήσει τόν παλιό ἐκλογικό νόμο»*.

Ναί, ἡ κυβέρνηση τοῦ τσάρου μελετοῦσε, μελετάει, καί ἴσως μάλιστα μελέτησε ἤδη τό ζήτημα αὐτό. Γιά τήν τροποποίηση τοῦ ἐκλογικοῦ νόμου προτίμησε τό δρόμο τῶν διευκρινήσεων τῆς συγκλήτου¹²³. Τώρα παίρνει νέα μέτρα στόν τομέα τοῦ περιορισμοῦ τῆς ἐλευθερίας τῆς ζύμωσης (ἂν εἶναι δυνατό νά περιοριστεῖ ἀκόμη περισσότερο ἡ ἐλευθερία στή Ρωσία) καί τῆς νοθείας τῶν ἐκλογῶν. Τίς μέρες αὐτές κυκλοφόρησαν ὁδηγίες πού ἀπαγορεύουν στά μή νομιμοποιημένα κόμματα νά κυκλοφοροῦν ψηφοδέλτια μέ τούς συνδυασμούς τους¹²⁴. Τό κλείσιμο τῶν ἐφημερίδων ὅλο καί περισσότερο παίρνει στρατοκρατικό χαρακτήρα. Οἱ συλλήψεις ἐντείνονται. Διενεργοῦνται ἔρευνες καί μπλόκα μέ ὀλοκάθαρο σκοπό νά ἀνακαλύψουν τά ὀνόματα τῶν ἐκλεκτόρων καί τῶν ἐκλογέων πού ἔχουν ἐπιρροή, «νά βγάλουν ἀπό τή μέση» καί τούς μέν καί τούς δέ. Κοντολογῆς, ἡ ἐκλογική καμπάνια βρίσκεται στό ἀποκορύφωμά της, εὐφυολογεῖ ὁ ρῶσος.

* Βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 16. Ἡ Σύντ.

Μέχρι ποιο σημείο θά φτάσει ή κυβέρνηση στή νόθευση τής Δούμας μέ στρατιωτικές μεθόδους, αυτό κανείς δέν μπορεί νά τό ξέρει. Γιατί νά μήν συλλάβει τούς εκλέκτορες καί τή μέρα τῶν εκλογῶν κι' ὕστερα ἀπό τίς εκλογές; Στό νόμο — διατηρεῖται ἀκόμη στή Ρωσία ή ἀνόητη αὐτή λέξη! — γίνεται λόγος γιά ἀσυλία βουλευτῶν τής Δούμας, μά γιά ἀσυλία τῶν εκλεκτόρων δέν ἀναφέρεται οὔτε λέξη. Ὁ τύπος μας τόνοιζε τό γεγονός αὐτό ἀκόμη τόν καιρό τῶν εκλογῶν γιά τήν πρώτη Δούμα. Τότε ὁ «Βίττε ἔχασε τήν εὐκαιρία», ὅπως νομίζει ή μαυροεκατονταρχική τσαρική συμμορία, ἐνῶ, στήν πραγματικότητα, ή κυβέρνηση ἦταν τότε ἀκόμη πολύ ἀδύνατη ὕστερα ἀπό τή δεκεμβριανή ἐξέγερση, γιά νά περάσει στήν κατάληψη τής ἐπόμενης γραμμῆς τῶν ὀχυρῶν τής ἐπανάστασης. Τώρα ή ἀντεπανάσταση συγκέντρωσε δυνάμεις καί ἐνεργεῖ πολύ σωστά ἀπό τήν πλευρά της, κουρελιάζοντας τό Σύνταγμα (στό ὁποῖο μόνο οἱ ἀφελεῖς καντέτοι μποροῦσαν νά πιστεύουν). Οἱ ἄνθρωποι τής ἀντίδρασης δέν εἶναι ταῖρι μέ τούς φιλελεύθερους Μπαλαλάϊκιν¹²⁵. Εἶναι ἄνθρωποι τῶν ἔργων. Βλέπουν καί ξέρουν ἀπό τήν πείρα τους ὅτι ή παραμικρή ἐλευθερία στή Ρωσία ὀδηγεῖ ἀναπόφευκτα σέ ἀνοδο τής ἐπανάστασης. Γι' αὐτό εἶναι ἀναγκασμένοι νά τραβοῦν ὄλο καί περισσότερο πρὸς τά πίσω, νά ἀχρηστεύουν ὄλο καί περισσότερο τό σύνταγμα τοῦ Ὀχτώβρη, νά κλείνουν ὄλο καί περισσότερο μέ διάφορες πορτίτσες τήν πολιτική ἀσφαλιστική δικλίδα πού εἶχαν προηγούμενα μισοανοίξει.

Πρέπει νά ἔχει κανείς τήν ἀπέραντη χοντροκεφαλιά τοῦ καντέτου τής Ρωσίας ἢ τοῦ ἀκομματικοῦ προοδευτικοῦ διανοούμενου, γιά ν' ἀρχίσει ἀπό μιά τέτοια ἀφορμή νά ὠρύεται ὅτι ή κυβέρνηση τρελλάθηκε καί νά προσπαθεῖ νά τήν πείσει νά μπεῖ στό συνταγματικό δρόμο. Ἡ κυβέρνηση δέν μπορεί νά κάνει ἀλλοιῶς, ὅταν ὑπερασπίζεται τήν τσαρική ἐξουσία καί τήν τσιφλικάδικη γῆ ἀπό τή σκεπασμένη, τή συνθλιμένη μά ὄχι ἐκμηδενισμένη πίεση ἀπό τά κάτω. Καί θά' ποῦμε στήν κυβέρνηση: ἐντάξει! κλειῖστε τίς πορτίτσες σας, βουλῶστε τίς μισανοιγμένες δικλίδες. "Ὅσο οἱ δικλίδες ἦταν μισανοιγμένες, ὁ καθαρὸς ἀέρας δυνάμωνε τή θέρμανση τοῦ καζανιοῦ. "Ὅταν κλειῖστε τίς δικλίδες, μπορεί νά ἔχουμε τήν πιό ποθητή γιά μᾶς ἐκρηξη. Ἡ δουλιά μας εἶναι νά χρησιμοποιήσουμε πλατύτερα γιά τίς μάζες τοῦ λαοῦ τήν ὑπέροχη ζύμωση τοῦ Στολίπιν καί τίς ὑπέροχες διευκρινήσεις τοῦ Στολίπιν σχετικά μέ τήν «οὐσία τοῦ Συντάγματος».

"Ὅμως ἐδῶ προβάλλει ὄλο τό βάθος τής διαφορᾶς ἀνάμεσα

στήν τακτική τῆς φιλελεύθερης-μοναρχικῆς ἀστικῆς τάξης κα στήν τακτική τοῦ σοσιαλιστικοῦ προλεταριάτου. Ἡ σοσιαλδημοκρατία προπαγανδίζει τήν πάλη, ἐξηγεῖ στό λαό μέ βάση ὅλα τά διδάγματα τῆς ἱστορίας τήν ἀναγκαιότητα τῆς πάλης, ἐτοιμάζεται γι' αὐτήν, ἀπαντάει στό δυνάμωμα τῆς ἀντίδρασης μέ τό δυνάμωμα τῆς ἐπαναστατικῆς ζύμωσης. Οἱ φιλελεύθεροι δέν μποροῦν νά προπαγανδίζουν τήν πάλη, γιατί τή φοβοῦνται. Στό δυνάμωμα τῆς ἀντίδρασης ἀπαντοῦν μέ τίς συνταγματικές κλάψεις, πού διαφθείρουν τή συνείδηση τοῦ λαοῦ, καί μέ τό δυνάμωμα τοῦ ὀπορτουνισμού τους. Οἱ φιλελεύθεροι ἐνεργοῦν μέ τόν τρόπο πού ἐξέθεσε εὔστοχα καί παραστατικά ὁ τρουντοβίκος Σεντέλνικοφ στή συγκέντρωση τῆς 9 τοῦ Μάη στό σπίτι τῆς Πάνινα¹²⁶. "Όταν τόν φιλελεύθερο τόν βρίζουν, λέει: δόξα σοι ὁ θεός, πού δέν μέ δείρανε. "Όταν τόν δείρουν, εὐχαριστεῖ τό θεό πού δέν τόν σκότωσαν. "Όταν τόν σκοτώσουν, θά εὐγνωμονεῖ τό θεό γιατί λύτρωσαν τήν ἀθάνατη ψυχή του ἀπ' τό φθαρτό ἐπίγειο περίβλημά της.

"Όταν ἡ μαυροεκατονταρχίτικη συμμορία τοῦ Στολίπιν ἀποπῆρε τούς καντέτους κι' ἄρχισε ἐκστρατεία ἐνάντια στήν ἐπαναστατικότητά τους, οἱ καντέτοι ἔβαλαν τίς φωνές: δέν εἶναι ἀλήθεια, ἐμεῖς δέν εἴμαστε ἐπαναστάτες, ἔχουμε καλούς σκοπούς! Κάτω ἡ προκήρυξη τοῦ Βίμποργκ, κάτω οἱ συνασπισμοί μέ τούς ἀριστερούς, κάτω τό σύνθημα «κυρίαρχη Δούμα» τοῦ Πλεχάνοφ, τοῦ πιο δεξιοῦ ἀπό τούς δεξιούς σοσιαλδημοκράτες, κάτω οἱ βλαβερές ἐπαναστατικές αὐταπάτες! Πηγαίνουμε στή Δούμα γιά νομοθετική ἐργασία. "Όταν ἡ μαυροεκατονταρχίτικη σπείρα δήλωσε ὅτι στούς καντέτους, σάν κόμμα μή νομιμοποιημένο, δέν θά δοθοῦν ἔντυπα ἐκλογικῶν ψηφοδελτίων, οἱ καντέτοι ἄρχισαν νά φωνάζουν: αὐτό «ἀλλάζει τήν τοποθέτηση τοῦ ζητήματος σχετικά μέ τίς συμφωνίες» (κύριο ἄρθρο τῆς «Ρέτς» τῆς 13 τοῦ Δεκέμβρη)! Αὐτό «μεγαλώνει τή σημασία τοῦ μοναδικοῦ κόμματος τῆς ἀντιπολίτευσης πού ἔχει νομιμοποιηθεῖ, τοῦ κόμματος τῆς εἰρηνικῆς ἀνακαίνισης». «Στίς συμφωνίες αὐτό πρέπει νά παρθεῖ ὑπόψη»! Κι' ὅταν τόν καντέτο ἐκλέκτορα, πού ἔρποντας τρύπωσε στό συνδυασμό τῶν εἰρηνοανακαινιστῶν, τόν τραβήξουν στό τμήμα, οἱ καντέτοι θά εὐγνωμονοῦν τό θεό πού δέν μάς ἀφαίρεσαν, ὡστόσο, ὀλότελα τό Σύνταγμα. Τό μοναδικό κόμμα πού εἶναι ἐντελῶς ἀκίνδυνο εἶναι οἱ ὀχτωβριστές, θά ποῦν τότε οἱ ἰπότες μας τοῦ δικαίου, καί μήπως ἐμεῖς δέν λέγαμε πάντα ὅτι παραμένουμε στά πλαίσια τοῦ διαγγέλματος τῆς 17 τοῦ Ὀχτώβρη;

Τί σκέφτονται γι' αυτό οί σύντροφοι μενσεβίκοι; Δέν πρέπει μήπως νά σπεύσουν νά συγκαλέσουν μιά νέα κομματική συνδιάσκεψη καί νά διακηρύξουν ὅτι ἐπιτρέπονται οί συμφωνίες μέ τούς εἰρηνοανακαινιστές ἢ ἀκόμη καί μέ τούς ὀχτωβριστές; Γιατί κι' αὐτοί ἐπίσης θέλουν «μισοελευθερίες», ὅπως ἀποδείχνει μέ ἐπιχειρήματα σήμερα (14 τοῦ Δεκέμβρη) ὁ κατασυγχυσμένος Πλεχάνοφ στήν ἐφημερίδα τῶν πρώην σοσιαλδημοκρατῶν!¹²⁷

Τό ζήτημα τῶν εἰρηνοανακαινιστῶν δέν τό ἔβγαλαν τυχαῖα στήν ἐπιφάνεια οί καντέτοι. Τό ἔβαζαν καί παλιότερα, πρὶν ἀπό τίς ὁδηγίες γιά τά ἔντυπα τῶν ἐκλογικῶν ψηφοδελτίων. Οἱ ἀριστεροί καντέτοι μάλιστα τῆς «Τοβάριστς» (πού μερικοί καλαμπουρτζῆδες τούς ὀνομάζουν «σχεδόν-σοσιαλιστές») στό φύλλο ἀκόμη τῆς 5 τοῦ Δεκέμβρη περιλάβαιναν στά προοδευτικά κόμματα καί τούς εἰρηνοανακαινιστές, ὑπολογίζοντας συνολικά 6 προοδευτικά κόμματα (καντέτοι, σοσιαλδημοκράτες, ἐσέροι, λαϊκοί σοσιαλιστές, κόμμα τῶν δημοκρατικῶν μεταρρυθμίσεων καί εἰρηνοανακαινιστές). Στό ἴδιο φύλλο τῆς «Τοβάριστς», οἱ πρώην σοσιαλδημοκράτες φοβερά ἐξοργισμένοι τά βάλανε μέ τήν προκήρυξη γιά τά τρία κυριότερα κόμματα, πού δημοσιεύτηκε σάν παράρτημα τοῦ φύλλου 8 τῆς «Προλετάρι»*. Αὐτό εἶναι «πολιτική ἀσυνειδησία», — φώναζαν οἱ φίλοι τοῦ Πλεχάνοφ — νά κατατάσσουν τόν Χάϊντεν στούς μαυροεκατονταρχίτες!

Χαιρόμαστε πολύ, γιατί ἀναγκάσαμε τούς ἀποστάτες τῆς σοσιαλδημοκρατίας νά ὑπερασπίζουν τόν χθесινὸ ὀχτωβριστή, πού ὕστερα ἀπό τή διάλυση τῆς Δούμας διαμαρτυρήθηκε γιά τήν προκήρυξη τοῦ Βίμποργκ καί εἶχε συνομιλίες μέ τόν Στολίπιν σχετικά μέ τήν κυβέρνηση.

Μόνο πού θᾶπρεπε νά τόν ὑποστηρίζετε πῶς ἐπιδέξια, κ.κ. συνεργάτες τοῦ Πλεχάνοφ! Ὅλοι ξέρουν ὅτι στίς πρῶτες ἐκλογές οἱ ὀχτωβριστές (ἀνάμεσά τους ὁ Χάϊντεν καί ὁ Σίποφ) εἶχαν συνασπισμό μέ τούς μαύρους. Εἶστε ἔτοιμοι νά τό ξεχάσετε αὐτό, ἐπειδή ἄλλαξε ἡ ὀνομασία τοῦ κόμματος; Μά στήν ἴδια κιόλας (τήν 4η) σελίδα τῆς «Τοβάριστς» τῆς 5 τοῦ Δεκέμβρη διαβάζουμε ὅτι στήν «Ἐνωση τῆς 17 τοῦ Ὀκτώβρη» ὑπάρχει ρεῦμα πού εἶναι ὑπέρ τῆς συμφωνίας μέ τό κόμμα τῆς «εἰρηνικῆς ἀνακαίνισης» κι' ὅτι τό ρεῦμα αὐτό ἐπικρατεῖ μάλιστα στό παράρτημα Πετρούπολης τῆς Ἐνωσης. Καί λίγο πῶς κάτω δη-

* Βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 138-144. Ἡ Σύντ.

μοσιεύεται ή είδηση ότι «ή γενική διεύθυνση του ένωμένου ρωσικού λαού» δέχεται συνασπισμό μέ τούς όχτωβριστές, γι' αυτό και ή «Τοβάριστς» άρνεϊται νά άναγνωρίσει τούς όχτωβριστές σάν συνταγματικούς.

Ή Ωραίο πράγμα, δέν είναι έτσι; Τούς όχτωβριστές άρνούμαστε νά τούς όνομάσουμε συνταγματικούς γιατί οί μαύροι δέχονται νά κάνουν συνασπισμό μαζί τους. Ήνω τούς είρηνοανακαινιστές τούς όνομάζουμε προοδευτικούς, παρά τό ότι οί όχτωβριστές δέχονται νά κάνουν συνασπισμό μαζί τους.

Ή Ω, πάνσοφοι χάννοι τής περιβόητης προοδευτικής «διανόησης»!

Ή Ή υπεράσπιση τών είρηνοανακαινιστών από τούς διανοούμενους ριζοσπάστες, ή στροφή του κεντρικού όργάνου του κόμματος τών καντέτων προς τό κόμμα τής είρηνικής άνακαίνισης, άμέσως ύστερα από τίς όδηγίες για τά ψηφοδέλτια, όλα αυτά είναι χαρακτηριστικά δείγματα τής τακτικής τών φιλελεύθερων. Ή κυβέρνηση κάνει ένα βήμα δεξιά, έμεις κάνουμε δυό! Κοιτάς, και νά, έμεις και πάλι νόμιμοι και είρηνικοί, εύπρεπείς και νομιμόφρονες, θά προσαρμοστούμε και δίχως ψηφοδέλτια, θά προσαρμοζόμαστε πάντα στην προστυχιά!

Αυτό ή φιλελεύθερη άστική τάξη τό νομίζει ρεαλιστική πολιτική. Γι' αυτόν τό χαμερπή ρεαλισμό (σύμφωνα μέ τήν θαυμάσια έκφραση ενός σοσιαλδημοκράτη) υπερηφανεύονται, τό θεωρούν άποκορύφωμα πολιτικού τάκτ και σοφής διπλωματικής τακτικής. Στην πραγματικότητα όμως αυτό δέν είναι μόνο ή πιο άνόητη και ή πιο προδοτική, μά και ή πιο άκαρπη τακτική, χάρη στην όποία οί γερμανοί καντέτοι, αρχίζοντας από τούς φαφλατάδες τής Φραγκφούρτης¹²⁸ και καταλήγοντας στους έθnikοφιλελεύθερους¹²⁹ πού σέρνονται μπροστά στό Βίσμαρκ, ενίσχυαν επί μισό και παραπάνω αιώνα ύστερα από τήν άστική επανάσταση τήν κρατική έξουσία πού βρισκόταν στα χέρια τών γιοϋνκερ (τών μαυροεκατονταρχιτών τσιφλικάδων, Ντόρρερς, Μπούλατσέλ, Πουρισκέβιτς, για νά μιλήσουμε ρωσικά) και στα χέρια τής «γαρνιρισμένης μέ κοινοβουλευτικές μορφές στρατιωτικής άπολυταρχίας»¹³⁰

Είναι καιρός νά καταλάβουν και οί μενσεβίκοι μας, πού γοητεύονται από τήν πολιτική αυτή τών καντέτων και τή μιμοϋνται, ότι μοναδικά ρεαλιστική, μέ τήν καλή κι' όχι μέ τή χυδαία έννοια τής λέξης πολιτική, είναι ή πολιτική του επαναστατικού μαρξισμού. Στίς πανουργίες και στους έλιγμούς τής αντίδρασης πρέπει νά απαντάτε όχι μέ τήν προσαρμογή προς τά δεξιά, αλλά

μέ τό βάθαιμα καί τό πλάταιμα τοῦ ἐπαναστατικοῦ κηρύγματος στίς προλεταριακές μάζες, μέ τήν ἀνάπτυξη τοῦ πνεύματος τῆς ἐπαναστατικῆς ταξικῆς πάλης καί τῶν ἐπαναστατικῶν ταξικῶν ὀργανώσεων. Ἔτσι καί μόνο ἔτσι ἐνισχύετε τή δύναμη τῶν μοναδικῶν ἀγωνιστῶν ἐνάντια στήν ἀντίδραση μέ ὄλους τούς ἐλιγμούς καί τίς πανουργίες της. Ἐνῶ ὅταν ἀπαντᾶτε στίς μαυροεκατονταρχίτικες μανοῦβρες τῆς κυβέρνησης μέ προσαρμογή τῆς πολιτικῆς σας πρὸς τά δεξιά, κομματιάζετε καί ἀδυνατίζετε ἔτσι τή μοναδική ἀξιόμαχη γιά ἀγώνα δύναμη, τή δύναμη τῶν ἐπαναστατικῶν τάξεων, συσκοτίζετε τήν ἐπαναστατικὴ τους αὐτεπίγνωση μέ τήν ἀπατηλή λαμπρότητα τῶν πολιτικάντικων «ἐλιγμῶν».

Στήν ἀρχή οἱ μενσεβίκοι ἦταν ἐνάντια στίς συμφωνίες μέ τοὺς καντέτους. Τίς συμφωνίες τίς κατέκρινε ὁ Μάρτοφ. Τίς ἀπέκρουσε μέ ἀγανάκτηση ὁ Γ. Λάριν. Δέν τίς ἐνέκρινε ἀκόμη καί ὁ Νικ. Ἴ-σκι. Κάτω ἀπὸ τήν ἐπίδραση τῶν διευκρινήσεων τῶν συγκλήτων (τῶν δικῶν μας ἀντιδραστικῶν συγκλήτων τῆς Γενεύης καί τῆς Πετρούπολης) οἱ Μάρτοφ καί Σία προσαρμόστηκαν πρὸς τά δεξιά. Εἶναι ὑπὲρ τῶν συνασπισμῶν μέ τοὺς καντέτους, μά, θεὸς φυλάξοι, ὄχι δεξιότερα ἀπὸ τοὺς καντέτους! Μέ τά «ἀντιπολιτευτικά-δημοκρατικά κόμματα» (ἀπόφαση τῆς Πανρωσικῆς συνδιάσκεψης, πού μέ πρόταση τῆς ΚΕ ἐγκρίθηκε μέ 18 ὑπέρ, 14 κατά) κι' ὄχι δεξιότερα!

Μά νά πού οἱ καντέτοι κάνουν στροφή πρὸς τοὺς εἰρηνοανακαινιστές. Μήπως θά κάνετε καί σεῖς τό ἴδιο, σύντροφοι μενσεβίκοι; Ἡ ἀπάντησή σας στίς διευκρινήσεις τῶν συγκλήτων ἦταν οἱ συνασπισμοί μέ τοὺς καντέτους, μήπως σάν ἀπάντηση στή μή ἀναγνώριση τῶν ψηφοδελτίων πρόκειται νά δεχτεῖτε τοὺς συνασπισμούς μέ τοὺς εἰρηνοανακαινιστές; Καί πῶς θά ἀπαντήσετε στίς συλλήψεις τῶν ἐκλεκτόρων;;

Ἡ παραίτησή σας ἀπὸ ἓνα πραγματικά ἐπαναστατικό κήρυγμα μέσα στίς μάζες εἶναι πιά γεγονός. Τώρα πιά δέν παλεύετε ἐνάντια στίς αὐταπάτες τοῦ εἰρηνικοῦ δρόμου καί ἐνάντια στοὺς φορεῖς αὐτῶν τῶν αὐταπατῶν, τοὺς καντέτους. Τό μόνο πού σᾶς ἀπασχολεῖ εἶναι ὁ μαυροεκατονταρχίτικος κίνδυνος. Καί οἱ «λεπτοὶ ἐλιγμοί» σας γιά κοινὰ ψηφοδέλτια μέ τοὺς συνταγματικούς δημοκράτες εἶναι κτισμένοι πάνω στήν ἄμμο. Τό πραγματικό περιεχόμενο τῆς ἐπαναστατικῆς σοσιαλδημοκρατικῆς δουλιᾶς μέσα στίς μάζες τό ἀδυνατίζετε, καί τό κέρδος ἀπὸ τόν πολιτικαντισμό δέν θά εἶναι δικό σας, ἴσως οὔτε καί τῶν καντέτων, ἴσως οὔτε καί τῶν εἰρηνοανακαινιστῶν, ἀλλά τῶν ὀχτωβριστῶν! Στή νόθευση τῆς Δούμας ἀπαντᾶτε μέ νό-

θευση τῆς ἐπαναστατικῆς σοσιαλδημοκρατικῆς τακτικῆς, μά ἔτσι οὔτε τῆ Δούμα θά καλύτερέψετε, οὔτε τό σοσιαλισμό θά ἐνισχύσετε, οὔτε τήν ἐπανάσταση θά προωθήσετε.

Ἡ πολιτική τοῦ πρακτικισμοῦ δίχως ἀρχές εἶναι ἡ πιά μή πρακτική πολιτική.

Στή νόθευση τῆς Δούμας ἡ ἐργατική τάξη πρέπει ν' ἀπαντήσῃ ὄχι μέ χαλάρωση, μά μέ ὄξυνση τῆς ἐπαναστατικῆς ζύμωσης, διεξάγοντας τήν ἐκλογική καμπάνια χωριστά ἀπό τοὺς ἀξιοθρήνητους προδότες καντέτους.

*Γράφηκε στίς 14 (27) τοῦ Δεκέμβρη 1906
Δημοσιεύτηκε στίς 20 τοῦ Δεκέμβρη 1906
στήν ἐφημερίδα «Προλετάρι», ἀρ. φύλ. 10*

*Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ
τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας*

Η ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΚΑΙ ΤΑ ΚΑΘΗΚΟΝΤΑ ΤΗΣ ΕΡΓΑΤΙΚΗΣ ΤΑΞΗΣ

“Υστερα από τή διάλυση τῆς Δούμας ἡ κυβέρνησις συγκρατοῦσε τήν ἀγανάκτηση τῆς χώρας μόνο μέ τή στρατιωτική τρομοκρατία. Τά ἔκτακτα καί ἐξαιρετικά μέτρα ἀσφάλειας, τίς ἀτέλειωτες συλλήψεις, τά ἔκτακτα στρατοδικεῖα, τίς ἐκκαθαριστικές ἐπιχειρήσεις, ὅλα αὐτά, μαζί παρμένα, δέν μπορούμε νά τά ὀνομάσουμε ἀλλιῶς, παρά στρατιωτική τρομοκρατία.

Ἡ κυβέρνησις μέ τή στρατιωτική αὐτή κατάπνιξη τοῦ ἀπελευθερωτικοῦ κινήματος θέλησε νά δοκιμάσει τή δύναμή της.” Ἄν ἡ δύναμη εἶναι ἀρκετή, δέν θά συγκαλέσουμε καθόλου τή Δούμα, θά ἱκανοποιήσουμε ἀμέσως τίς ἐπιθυμίες τῆς “Ἐνωσης τοῦ ρωσικοῦ λαοῦ καί τῶν παρόμοιων «γνήσια-ρωσικῶν» κομμάτων τῶν μαυροεκατονταρχιτῶν. Ἄν ἡ δύναμη δέν εἶναι ἀρκετή, θά συγκαλέσουμε τή Δούμα ἀκόμη μιά φορά, θά προσπαθήσουμε νά νοθεύσουμε τόν ἐκλογικό νόμο, θά προσπαθήσουμε νά ἐξασφαλίσουμε μιά μαυροεκατονταρχίτικη Δούμα ἢ νά χαλιναγωγήσουμε τήν καντέτικη Δούμα. Ἔτσι σκεφτόταν ἡ κυβέρνησις.

Ἡ στρατιωτική δύναμη τῆς ἀμείλικτης συντριβῆς στάθηκε ἱκανή, μέχρι σήμερα τουλάχιστο, μόνο νά ἀφαιρέσει, παρά τόν νόμο, μέ τίς διευκρινήσεις τῆς συγκλήτου τό ἐκλογικό δικαίωμα ἀπό χιλιάδες καί δεκάδες χιλιάδες ἐργάτες, φτωχοῦς ἀγρότες, σιδηροδρομικούς. Οἱ δημοσιονομικές δυσκολίες τῆς κυβέρνησις δυνάμωσαν ἐξαιρετικά. Γιά τήν ὥρα δάνειο δέν καταφέρνει νά πετύχει. Βρίσκεται μπροστά στήν ἀπειλή ἀναπόφευκτης χρεωκοπίας. Μέσα στή χώρα ἡ κυβέρνησις δέν μπορεῖ νά στηριχτεῖ οὔτε σ’ ἓνα κόμμα, ταλαντευόμενη ἀνάμεσα στίς συμμορίες τῶν ἀλητῶν (εἶναι οἱ γνήσιοι ρῶσοι) καί στούς ὀχτωβριστές. Ἄκόμη καί μέ τούς ὀχτωβριστές ἡ κυβέρνησις δέν μπόρεσε νά συμφωνήσει πέρα γιά πέρα.

Μέσα σ' αυτές τις συνθήκες αρχίζει ή εκλογική καμπάνια για τή Δούμα. 'Ο μικροαστός είναι φοβισμένος. Πάνω του επέδρασαν καταθλιπτικά τά έκτακτα στρατοδικεία. Βρίσκεται κάτω από τήν έντύπωση του κυβερνητικού κομπασμού ότι ή Δούμα θά είναι πειθήνια. 'Υποκύπτει στις διαθέσεις και είναι έτοιμος νά συγχωρήσει όλα τά λάθη των καντέτων, είναι έτοιμος νά πετάξει στά σκουπίδια όλα όσα του δίδαξε ή πρώτη Δούμα και νά ψηφίσει τόν καντέτο, αρκεί νά μήν εκλεγεί ο μαυροεκατονταρχίτης.

'Από τήν πλευρά του μικροαστού μιά τέτοια συμπεριφορά είναι ευνόητη. 'Ο μικροαστός δέν καθοδηγεΐται ποτέ από μιά σταθερή κοσμοθεωρία, από τις αρχές μιās ολοκληρωμένης κομματικής τακτικής. Πλέει πάντα σύμφωνα μέ τό ρεϋμα, υποκύπτοντας τυφλά στις διαθέσεις του καιρού. Δέν μπορεί νά κρίνει αλλιώς, παρά αντιπαραθέτοντας στή μαύρη εκατονταρχία τό πιο μετριοπαθές από τά κόμματα τής αντιπολίτευσης. Δέν είναι σέ θέση νά μελετήσει μόνος του τήν πείρα από τήν πρώτη Δούμα.

"Ο,τι όμως είναι φυσικό για τό μικροαστό, είναι ασυγχώρητο για έναν κομματικό άνθρωπο και έντελώς πιά ανάρμοστο για τό σοσιαλδημοκράτη. 'Ακούστε, αλήθεια, τά επιχειρήματα των σοσιαλδημοκρατών εκείνων που καλούν τους σοσιαλιστές εργάτες νά ψηφίσουν τους καντέτους (αδιάφορο αν τους καλούν νά ψηφίσουν μόνο τους καντέτους εκεί όπου οι σοσιαλδημοκράτες παραιτήθηκαν έντελώς από τήν ανάδειξη δικού τους υποψηφίου ή τόν καντέτο μαζί μέ τό σοσιαλδημοκράτη, εκεί που υπάρχει κοινό ψηφοδέλτιο). 'Αντί για επιχειρήματα θά ακούσετε τήν ίδια επωδό, τήν ίδια κραυγή τρόμου και απόγνωσης: αρκεί νά μήν περάσουν οι μαυροεκατονταρχίτες! Ψηφίστε όλοι τους καντέτους! Καταρτίστε κοινά ψηφοδέλτια μέ τους καντέτους!

'Ο σοσιαλδημοκράτης, τό μέλος του εργατικού κόμματος, δέν μπορεί νά ξεπέσει ως αυτόν τό μικροαστισμό. Πρέπει νά ξεκαθαρίσει καλά μέσα του, ποιές είναι οι πραγματικές κοινωνικές δυνάμεις που παλεύουν, ποιά είναι ή πραγματική σημασία τής Δούμας γενικά και του κόμματος των καντέτων ιδιαίτερα που κυριαρχούσε στήν πρώτη Δούμα. "Οποιος κρίνει τή σύγχρονη πολιτική του προλεταριάτου, χωρίς νάχει μελετήσει όλα αυτά τά ζητήματα, ποτέ δέν μπορεί νά καταλήξει σέ λίγο-πολύ σωστά συμπεράσματα.

Γιά ποιό πράγμα διεξάγεται σήμερα ο άγώνας στή Ρωσία;

ТЕРНИИ ТРУДА

24 декабря 1906 года.

КОНТОРА и РЕДАКЦИЯ: Николаевская ул., кв. 34.

Премь по дѣламъ редакци по средамаъ и субботамаъ сть 3 до 5 час. дня.

Политическое положеніе и задачи рабочаго класса.

Послѣ разгона Думы правительство сдерживало возмущеніе страны только посредствомъ военнаго террора. Усиленные и чрезвычайныя охраны, аресты безъ конца, военно-полевые суды, карательныя экспедици. Все это, вмѣстѣ взятое, нельзя назвать иначе, какъ военнымъ терроромъ.

Правительство испытывало свою силу на этомъ военномъ подавленіи освободительнаго движенія. Хватить силы, — новое не созовемъ Думы, сразу удовлетворимъ желанія союза русскаго народа и тому подобныя «истинно-русскія» партіи черносотенцевъ. Не хватить силы, — созовемъ еще разъ, попытаемся переѣхать избирательный законъ, попытаемся обезпечить черносотенную Думу или укротить кадетскую Думу. Такъ рассуждало правительство.

Военной силы безпощаднаго подавленія хватило до сихъ поръ по крайней мѣрѣ, только на то, чтобы посредствомъ сенатскихъ разъясненій отнять, вопреки закону, избирательное право у тысячъ и десятковъ тысячъ рабочихъ, несимущихъ крестьянъ, железнодорожниковъ. Финансовыя затрудненія правительства чрезвычайно усилились. Займа пока не удастся добыть. Грозитъ неминуемое банкротство. Внутри страны правительство не можетъ опереться ни на одну партію, колеблясь между шайками хулигановъ (истинно-русские люди) и октябристами. Вполнѣ свѣтлѣе оно не могло даже и съ октябристами.

При такихъ условіяхъ начинается избирательная кампанія во вторую Думу. Обыватель запуганъ. На него удручающе повлиали военно-полевые суды. Онъ находится подъ впечатлѣніемъ правительственнаго хвастовства, что Дума будетъ послушной. Онъ поддается настроенію и готовъ простить всѣ ошибки кадетамъ, готовъ выбросить за бортъ все то, чему научила его первая Дума и голосовать за кадета, лишь бы не прошелъ черносотенецъ.

Со стороны обывателя такое поведение понятно. Обыватель никогда не руководится твердымъ міросозерцаніемъ, принципами цѣльной партійной тактики. Онъ всегда плыветъ по теченію, слѣпо отда-

ваясь настроенію. Онъ не можетъ рассуждать иначе, какъ противопоставляя черной сотнѣ самую скромную изъ оппозиционныхъ партій. Онъ не въ состояніи самостоятельно обдумать опытъ первой Думы.

Но то, что естественно для обывателя, непростиительно для партійнаго человека и совсѣмъ уже неприлично для социалдемократа. Прислушайтесь, въ самомъ дѣлѣ, къ довозамъ тѣхъ социалдемократовъ, которые зовутъ социалистовъ рабочихъ *голосовать за кадетовъ* (все равно, за однихъ ли только кадетовъ тамъ, гдѣ социалдемократы отказались вовсе выставлять своего кандидата, или за кадета вмѣстѣ съ социалдемократомъ, гдѣ есть общій списокъ). Вмѣсто доводовъ вы услышите одинъ только призывъ, одинъ крикъ страха и отчаянія: какъ бы не прошли черносотенцы! *голосуйте все за кадетовъ!* составляйте общие списки съ кадетами!

Социалдемократъ, членъ рабочей партіи, не можетъ опускаться до такой обывательщины. Онъ долженъ дать себѣ ясный отчетъ въ томъ, какія дѣйствительныя общественныя силы ведутъ борьбу, какое дѣйствительное значеніе имѣетъ Дума вообще и господствовавшая въ первой Думѣ партія кадетовъ въ особенности. Кто рассуждаетъ о современной политикѣ пролетаріата, не обдумавъ всѣхъ этихъ вопросовъ, тотъ никогда не можетъ прийти къ сколько-нибудь вѣрнымъ выводамъ.

За что идетъ теперь борьба въ Россіи? За свободу т. е. за власть народныхъ представителей въ государствѣ, а не стараго правительства. За землю для крестьянъ. Правительство всеми силами борется противъ этихъ стремленій, отстаиваетъ свою власть, свою землю (ибо самые богатые помѣшники принадлежатъ къ числу самыхъ знатныхъ и наиболее высокопоставленныхъ лицъ въ государствѣ). Правительство имѣетъ противъ себя рабочихъ и массу крестьянской бѣдности, а также, разумѣется, и городской бѣдности, о которой не къ чему говорить отдѣльно, ибо у нея нѣтъ особыхъ интересовъ въ отличіе отъ основныхъ интересовъ пролетаріата и крестьянства.

Какъ относятся къ борьбѣ высше классы, помѣшники и буржуазія? Сначала, до 17-го октября, большая часть ихъ были либеральны, т. е. сочувствовали свободѣ, даже помогали такъ или иначе борьбѣ рабочихъ. Буржуазія была недовольна самодержавнымъ порядкомъ управленія и требовала себѣ тоже

Ἡ πρώτη σελίδα τοῦ ἐβδομαδιαίου περιοδικοῦ «Τέρνι Τρουντά», ἀρ. φύλ. 1, τῆς 24 τοῦ Δεκέμβρη 1906 μέ κύριο ἄρθρο τοῦ Β. Ι. Λένιν «Ἡ πολιτική κατάστασι καί τά καθήκοντα τῆς ἐργατικῆς τάξης»

Σμίκρυνσι

Γιά τήν ἐλευθερία, δηλ. γιά νάχουν τήν κρατική ἐξουσία οἱ λαϊκοί ἀντιπρόσωποι καί ὄχι ἡ παλιά κυβέρνηση. Γιά νά δοθεῖ ἡ γῆ στους ἀγρότες. Ἡ κυβέρνηση παλεύει μέ ὅλες τίς δυνάμεις της ἐνάντια στίς ἐπιδιώξεις αὐτές, ὑπερασπίζει τήν ἐξουσία της, τή γῆ της (γιατί οἱ πιο πλούσιοι τσιφλικάδες εἶναι ἀπό τά πιο σημαίνοντα πρόσωπα μέ τίς πιο ὑψηλές θέσεις στό κράτος). Ἡ κυβέρνηση ἔχει ἐναντίον της τούς ἐργάτες καί τή μάζα τῆς ἀγροτικῆς φτωχολογιᾶς, καθώς, ἐννοεῖται, καί τῆς φτωχολογιᾶς τῆς πόλης, γιά τήν ὁποία δέν ὑπάρχει λόγος νά μιλάμε χωριστά, γιατί δέν ἔχει ἰδιαίτερα συμφέροντα πού νά διαφέρουν ἀπό τά βασικά συμφέροντα τοῦ προλεταριάτου καί τῆς ἀγροτιᾶς.

Τί θέση παίρνουν ἀπέναντι στήν πάλη οἱ ἀνώτερες τάξεις, οἱ τσιφλικάδες καί ἡ ἀστική τάξη; Στήν ἀρχή, πρίν ἀπό τίς 17 τοῦ Ὀχτώβρη, ἕνα μεγάλο μέρος τους ἦταν φιλελεύθεροι, δηλαδή συμπαθοῦσαν τήν ἐλευθερία κι' ἀκόμη βοηθοῦσαν ἔτσι εἴτε ἀλλιῶς τήν πάλη τῶν ἐργατῶν. Ἡ ἀστική τάξη ἦταν δυσανεστημένη ἀπό τό ἀπολυταρχικό καθεστῶς διακυβέρνησης καί ἀπαιτοῦσε νά πάρει καί ἡ ἴδια μέρος στίς κρατικές ὑποθέσεις. Ἡ ἀστική τάξη ἔλεγε ὅτι εἶναι δημοκρατική, δηλ. ὅτι εἶναι ὑπέρ τῆς λαϊκῆς ἐλευθερίας, κι' αὐτό γιά νά βρεῖ τήν ὑποστήριξη τοῦ λαοῦ στίς ἐπιδιώξεις της. Μά ὕστερα ἀπό τίς 17 τοῦ Ὀχτώβρη ἡ ἀστική τάξη ἰκανοποιήθηκε ἀπ' ὅ,τι πῆρε, δηλ. ἀπό τή συμμετοχή τῶν τσιφλικάδων καί τῶν καπιταλιστῶν στίς κρατικές ὑποθέσεις καί ἀπό τίς ὑποσχέσεις γιά ἐλευθερίες ἀπό μέρος τῆς παλιάς ἐξουσίας πού εἶχε ἐπιζήσει. Ἡ ἀστική τάξη τρόμαξε ἀπό τήν αὐτοτελή πάλη τοῦ προλεταριάτου καί τῆς ἀγροτιᾶς καί διακήρυξε: φτάνει ἡ ἐπανάσταση!

Ὡς τίς 17 τοῦ Ὀχτώβρη ὑπῆρχε μόνο τό πλατύ φιλελεύθερο ἀστικό κόμμα τῶν ζέμτσι, πού συνέρχονταν στά περίφημα μισονόμιμα συνέδριά τους καί ἔβγαζαν στό ἐξωτερικό τό περιοδικό «Ὀσβομποζντένιγε»¹³¹. Ὑστερα, ἀπό τίς 17 τοῦ Ὀχτώβρη αὐτοί πού ἔπαιρναν μέρος στά συνέδρια τῶν ζέμτσι διασπάστηκαν: οἱ ἐπιχειρηματίες καπιταλιστές καί οἱ πιο μεγάλοι τσιφλικάδες ἢ οἱ τσιφλικάδες πού ἀσκοῦσαν δουλοπάροικη οἰκονομία ἔφυγαν ἀπό τό κόμμα τῶν ζέμτσι καί πῆγαν στό κόμμα τῶν ὀχτωβριστῶν, δηλ. πέρασαν ἀνοιχτά μέ τό μέρος τῆς κυβέρνησης. Ἐνα ἄλλο μέρος, ἰδιαίτερα οἱ δικηγόροι, οἱ καθηγητές καί ἡ ὑπόλοιπη ἀστική διάνοηση σχημάτισαν τό κόμμα τῶν καντέτων (συνταγματικῶν-δημοκρατῶν). Τό κόμμα αὐτό στράφηκε ἐπίσης ἐνάντια στήν ἐπανάσταση, φοβήθηκε ἐπίσης

τήν πάλη τῶν ἐργατῶν καί ἐπίσης διακήρυξε: φτάνει! Μά τό κόμμα αὐτό ἤθελε καί θέλει νά σταματήσῃ τήν πάλη μέ πιά ραφιναρισμένα μέτρα, μέ μικροπαραχωρήσεις στό λαό, μέ τήν ἐξαγορά γιά τούς ἀγρότες κτλ. Τό κόμμα τῶν καντέτων ὑποσχόταν στό λαό ἐλευθερία καί στούς ἀγρότες γῆ, ἄν ὁ λαός ἐκλέξει τούς καντέτους στή Δούμα. Οἱ σοσιαλδημοκράτες καταλάβαιναν ὅτι αὐτά εἶναι ἐξαπάτηση τοῦ λαοῦ καί γι' αὐτό μποῦκοτάρησαν τή Δούμα. Μά οἱ ἀμόρφωτοι ἀγρότες καί οἱ φοβισμένοι μικροαστοί ἔστειλαν παρ' ὅλα αὐτά τούς καντέτους στή Δούμα. Οἱ καντέτοι, ἀντί ν' ἀγωνιστοῦν γιά τήν ἐλευθερία, ἄρχισαν νά καλοῦν ἀπό τή Δούμα τό λαό νά ἡσυχάσῃ, καί οἱ ἴδιοι νά ἐπιδιώκουν νά διοριστοῦν τσαρικοί ὑπουργοί. Καί τή Δούμα τή διάλυσαν, ἐπειδή μέσα σ' αὐτήν ἐκφωνοῦνταν ἀνεπιθύμητοι λόγοι, ἐπειδή οἱ σοσιαλδημοκράτες καί οἱ πιά τολμηροί βουλευτές ἀπευθύνονταν στό λαό ἀπό τό βῆμα τῆς Δούμας καί τόν καλοῦσαν ν' ἀγωνιστεῖ.

Τώρα, ἀκόμη καί οἱ πιά τυφλοί εἶτε ἀμόρφωτοι ἄνθρωποι πρέπει νά καταλάβουν τί λογῆς εἶναι τό κόμμα τῶν καντέτων. Δέν εἶναι κόμμα λαϊκῶν ἀγωνιστῶν, μά ἀστῶν μεσολαβητῶν, ἐμπορομεσιτῶν. Οἱ ἐργάτες καί οἱ συνειδητοί ἀγρότες μόνο τότε θά εἶναι σέ θέση νά πετύχουν τούς σκοπούς τους, ὅταν ἡ μάζα πάσῃ νά πιστεύει στό κόμμα τῶν καντέτων, ὅταν ἡ μάζα καταλάβῃ τήν ἀνάγκη τῆς ἀνεξάρτητης πάλης. Γι' αὐτό, τό νά ψηφίσει κανεῖς τούς καντέτους καί νά προπαγανδίζει μιά τέτοια ψηφοφορία σημαίνει ὅτι ἀμβλύνει τή συνείδηση τῶν μαζῶν, ἐξασθενίζει τή συνοχή καί τήν ἐτοιμότητά τους γιά πάλη.

Μπροστά στούς συνειδητούς ἐργάτες μπαίνει τώρα ἕνα ἐντελῶς διαφορετικό καθῆκον. Πρέπει νά κατεβοῦν στήν ἐκλογική καμπάνια, ἀντιπαρατάσσοντας στή μικροαστική σύγχυση καί ἰδεολογική κενότητα ἕνα συνεπές, σταθερό, καλοφτιαγμένο σοσιαλιστικό κήρυγμα.

Τό ἄμεσο καθῆκον τῶν συνειδητῶν ἐργατῶν εἶναι νά ἐξηγήσουν σ' ὀλόκληρη τή μάζα τοῦ προλεταριάτου καί σ' ὅλους τούς πρωτοπόρους ἐκπροσώπους τῆς ἀγροτιᾶς, ποιά εἶναι ἡ πραγματική πάλη, ποιά εἶναι ἡ πραγματική θέση τῶν διαφόρων τάξεων στήν πάλη αὐτή.

Στό διάστημα τῆς ἐπανάστασής μας οἱ ἐργάτες τράβηξαν μπροστά περισσότερο ἀπ' ὅλες τίς τάξεις. "Ὅλοι τους τραβοῦν τώρα μαζικά πρὸς τή σοσιαλδημοκρατία. Ἐδῶ χρειάζεται, βέβαια, μιά πιά ἐντατική, πιά πλατιά δουλιὰ, μά ἡ δουλιὰ αὐτή

προχωρεί πιά πάνω σέ πατημένο δρόμο. Πιό σπουδαία καί πιό δύσκολη άπ' όλα είναι ή δουλιά μέσα στην άγροτιά. Οί άγρότες είναι ή τάξη τών μικρονοικοκυραίων. 'Η τάξη αύτή βρίσκεται σέ πολύ λιγότερο εϋνοϊκές συνθήκες πάλης για τήν έλευθερία καί πάλης για τό σοσιαλισμό, παρά οί έργάτες. Οί άγρότες δέν είναι συγκεντρωμένοι σέ μεγάλες επιχειρήσεις, αλλά είναι σκορπισμένοι έξαιτίας του μικρού, απομονωμένου νοικοκυριού. Οί άγρότες δέν βλέπουν μπροστά τους έναν τέτοιο άπροκάλυπτο όλοφάνερο, κοινό έχθρό, όπως οί έργάτες βλέπουν τόν καπιταλιστή. Οί άγρότες είναι οί ίδιοι κατά ένα μέρος νοικοκυραίοι καί ιδιοκτήτες' γι' αυτό τείνουν πάντα προς τήν άστική τάξη, θέλουν νά τή μιμηθούν, όνειρεύονται τήν ανάπτυξη καί τό δυνάμωμα τής μικρής τους ιδιοκτησίας καί όχι τήν κοινή πάλη μέ τήν εργατική τάξη ενάντια στην τάξη τών καπιταλιστών.

Νά γιατί όλη ή μάζα τής άγροτικής φτωχολογιάς ήταν πάντα καί σ' όλες τίς χῶρες λιγότερο σταθερή άπό τούς έργάτες στην πάλη για τήν έλευθερία καί τό σοσιαλισμό. Νά γιατί καί σέ μās στή Ρωσία οί άγροτικοί βουλευτές στή Δούμα, οί τρουνοτοβίκοι, δέν μόρεσαν άκόμη, παρ' όλα τά διδάγματα άπό τήν καντέτικη προδοσία, νά άπαλλαγούν άπό τήν έπιρροή τής φιλελεύθερης άστικής τάξης, άπό τίς αντιλήψεις της, άπό τίς προκαταλήψεις της, άπό τίς μεθόδους της στην πολιτική, μεθόδους δῆθεν έξυπνες, ραφιναρισμένες, αποτελούμενες άπό ώραίους «έλιγμούς», μά στην ούσία άνόητες, κούφιεσ καί άτιμωτικές για κάθε άληθινό άγωνιστή.

Συνειδητοί έργάτες! Χρησιμοποιείστε τήν εκλογική καμπάνια, για νά άνοιξτε πέρα για πέρα τά μάτια του λαού! Μήν υποκύπτετε στις παροτρύνσεις τών καλοπροαίρετων, μά αδύνατων καί άσταθών ανθρώπων, πού σās καλούν νά καταρτίσετε κοινά ψηφοδέλτια μέ τούς καντέτους, νά συσκοτίσετε τή συνείδηση τών μαζών μέ τά κοινά συνθήματα μέ τούς καντέτους. 'Αντιμετωπίστε κριτικά τίς συνηθισμένες φωνές, τίς κραυγές καί τούς φόβους σχετικά μέ τό μαυροεκατονταρχίτικο κίνδυνο. 'Ο πραγματικός καί βασικός κίνδυνος για τή ρωσική επανάσταση είναι ή καθυστέρηση τής άγροτικής μάζας, ή άσθάθεια της στην πάλη, τό ότι δέν καταλαβαίνει όλη τήν κενότητα καί όλη τήν προδοσία του άστικού φιλελευθερισμού. 'Αγωνιστείτε ενάντια στον κίνδυνο αυτό, πέστε όλη τήν άλήθεια άνοιχτά καί ως τό τέλος σ' όλη τή λαϊκή μάζα, έτσι θά τήν άποσπάσετε άπό τούς άερολόγους καντέτους καί θά τήν τραβή-

ξετε στήν υποστήριξη τῆς σοσιαλδημοκρατίας. Ἔτσι καί μόνο ἔτσι μπορεῖτε νά κατανικήσετε τόν πραγματικό μαυροέκατονταρχίτικο κίνδυνο. Καί κανενός εἴδους διευκρινήσεις τῆς συγκλήτου, κανενός εἴδους θανατικές ποινές, κανενός εἴδους συλλήψεις δέν θά ἀποσπάσουν ἀπό τά χέρια τοῦ λαοῦ αὐτή τή δουλιά, δουλιά γιά τό ἀνέβασμα τῆς πολιτικῆς καί ταξικῆς συνείδησης τῶν μαζῶν, δουλιά γιά τήν ὀργάνωσή τους στό ὄνομα τῶν αὐτοτελῶν, καί ὄχι τῶν φιλελεύθερων ἀστικῶν καθηκόντων τοῦ ἀγῶνα.

*«Τέρνι Τρουντά», τεῦχος 1,
24 τοῦ Δεκέμβρη 1906*

*Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τοῦ ἐβδομαδιαίου περιοδικοῦ
«Τέρνι Τρουντά»*

Уведомляю редакцию учеб. изданий Лавра
и учителей заведения. Прошу изучить содержание
и разрешить, если невозможно
Лавра работы найти и прислать

Новая — одна из крупнейших учебных книжек
русского языка. В Новую работу включены раз-
личные вопросы нашего времени включая вопросы всего
самостоятельного классового политического и экономического, по-
этому является при этом книжка наше, что
она может быть польза и свободы наше по-
этому с своим объемом содержания и интерес-
ным написанием — каждому наше применяя к ре-
волюционному политическому.

Учтиво ваш доклад получен и будет рассмотрен на
вашем и будущем каждом работе наше.
Учтиво встретив ваш доклад особенно вредно
в Новую работу содержания, недопустимо
вообще всего всей принципиальной работы с. - г.,
как наше всего классового политического и экономического.

Ἡ πρώτη σελίδα τοῦ χειρόγραφου
τοῦ Β. Ι. Λένιν «Τὰ καθήκοντα
τοῦ ἐργατικοῦ κόμματος
καί ἡ ἀγροτιά».—1906
Σμίκρυνση

ΤΑ ΚΑΘΗΚΟΝΤΑ ΤΟΥ ΕΡΓΑΤΙΚΟΥ ΚΟΜΜΑΤΟΣ ΚΑΙ Η ΑΓΡΟΤΙΑ¹³²

Ἡ περιοχή τοῦ Βόλγα εἶναι ἓνα ἀπό τά μεγάλα κέντρα τοῦ ἀγροτικοῦ κινήματος. Στήν περιοχή τοῦ Βόλγα μπροστά στό ἐργατικό κόμμα προβάλλει ιδιαίτερα ἐπιτακτικά τό καθῆκον: νά ἐφαρμόσει τήν αὐτοτελή ταξική πολιτική τοῦ προλεταριάτου, ἐξηγώντας συνάμα διαρκῶς στήν ἀγροτική μάζα ὅτι μόνον ἂν ξεκόψει ἀπό τούς συνηθισμένους της ἡγέτες, τούς φιλελεύθερους τσιφλικάδες-καντέτους, μόνο ἂν συνταχθεῖ μέ τό ἐπαναστατικό προλεταριάτο θά μπορέσει ν' ἀποκτήσει γῆ καί ἐλευθερία.

Σ' αὐτό ἀκριβῶς τό καθῆκον πρέπει νά ὑποταχθεῖ ὀλοκληρωτικά καί ἡ ἐκλογική καμπάνια τοῦ ἐργατικοῦ κόμματος. Γι' αὐτόν ἀκριβῶς τό λόγο εἶναι ιδιαίτερα ἐπιζήμιοι στήν περιοχή τοῦ Βόλγα οἱ συνασπισμοί μέ τούς καντέτους, πού εἶναι γενικά ἀπαράδεκτοι ἀπ' ὅλη τή θέση ἀρχῶν τῆς σοσιαλδημοκρατίας, σάν κόμματος πού καθοδηγεῖ τήν ταξική πάλη τοῦ προλεταριάτου. Γιά νά τό δείξουμε αὐτό πῶς παραστατικά, θά πάρουμε γιά παράδειγμα ἓναν ἐργατικό βουλευτή ἀπό τήν περιοχή τοῦ Βόλγα στήν πρώτη Δούμα. Ὁ βουλευτής αὐτός εἶναι ὁ κ. Ἰ. Ζίλκιν, τρουντοβίκος, ἐκλεγμένος ἀπό τό κυβερνεῖο τοῦ Σαράτοφ.

Τώρα ὁ τρουντοβίκος Ζίλκιν γράφει στήν καντέτικη ἐφημερίδα «Τοβάριστς» τῆς Πετρούπολης καί ὑπερασπίζει τούς συνασπισμούς μέ τούς καντέτους. Κοιτάξτε λοιπόν, πῶς ὑπερασπίζει τούς συνασπισμούς αὐτούς. Στήν «Τοβάριστς» τῆς 17 τοῦ Δεκέμβρη περιγράφει τίς ἐκλογές γιά τήν πρώτη Δούμα στό κυβερνεῖο τοῦ Σαράτοφ. Οἱ ἀγρότες ἔβγαζαν δικούς τους ἀνθρώπους, γιατί δέν ἐμπιστεύονταν ἀπό ἔνστικτο, ἀπό τό ἀλλάθητο ἔνστικτο τῶν ἐργαζομένων καί τῶν ἐκμεταλλευομένων, δέν ἐμπιστεύονταν στό φιλελεύθερο τσιφλικά καί στόν ἀστό

δικηγόρο. "Όταν συγκεντρώθηκαν στό κυβερνεῖο γιά τήν ἐκλογή τῶν βουλευτῶν τῆς Δούμας ὅλοι οἱ ἐκλέκτορες, οἱ ἀγρότες ἀποτελοῦσαν περίπου τά δύο πέμπτα τοῦ συνολικοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἐκλεκτόρων.

(Ἐπενθυμίζουμε ὅτι ὁ συνολικός ἀριθμός τῶν ἐκλεκτόρων στό κυβερνεῖο τοῦ Σαράτοφ εἶναι 150. Ἐπ' αὐτούς οἱ 64 εἶναι ἀντιπρόσωποι τῶν ἀγροτῶν, οἱ 51 τῶν γαιοκτημόνων καί οἱ 35 τῶν κατοίκων τῶν πόλεων. Ὁ κ. Ζίλκιν ἀνεβάζει σέ 152 τούς ἐκλέκτορες προσθέτοντας, ἴσως, τήν ἐργατική κουρία).

Οἱ ἀγροτικοί ἐκλέκτορες συναντήθηκαν στό κυβερνεῖο μέ «ἐπιφανεῖς» καντέτους, σάν τόν «προσκεῖμενο στήν κεντρική ἐπιτροπή τοῦ καντέτικου κόμματος» κ. Ν. Ν. Λβόφ. Ἀνάμεσα στούς ἐκλέκτορες πού ἦρθαν ἀπό τίς ἐπαρχιακές πόλεις ἦταν μερικοί πιά ἀριστεροί ἀπό τούς καντέτους. Καί πολύ γρήγορα, σχεδόν αὐτόματα, σχηματίστηκε ἀριστερός συνασπισμός, ἡ «ένωση τῶν ἐργαζομένων», τό ἔμβρυο τῆς μελλοντικῆς Ἐργασιακῆς ὁμάδας τῆς Δούμας.

Ἀρχισε τό παζάρεμα μέ τούς καντέτους γιά τίς ἔδρες στή Δούμα. Οἱ καντέτοι ζητοῦσαν τά 2/3 τῶν ἐδρῶν γιά τό κόμμα τους, οἱ «ἐργαζόμενοι» τίς ζητοῦσαν γιά τόν ἑαυτό τους. Δέν συμφώνησαν. Οἱ καντέτοι δέν πίστευαν στή δύναμη καί τή συνοχή τῆς ἑνώσεως τῶν ἐργαζομένων. Στήν τελευταία προεκλογική συνέλευση ἀποδείχτηκε, ὡστόσο, ὅτι ἀπό τούς 152 ψήφους οἱ ὑποψήφιοι τῆς ἑνώσεως πῆραν ἀπό 78 μέχρι 89 ψήφους. «Οἱ κυριότεροι ὑποψήφιοι τῶν καντέτων πῆραν ἀπό 50 μέχρι 67».

Τότε οἱ καντέτοι κατάθεσαν τά ὅπλα. Συμφώνησαν νά εἶναι μειοψηφία ἀπό τό κόμμα τους στή Δούμα. «Ἡ ἐπιτροπή τῆς ἑνώσεως τῶν ἐργαζομένων συμφώνησε νά ἐκλεγοῦν δύο ὑποψήφιοι τῆς καντέτικης παράταξης: ὁ Ν. Ν. Λβόφ καί ὁ Σ. Α. Κοτλιαρέβσκι. Καί εἶναι χαρακτηριστικό — γράφει ὁ κ. Ζίλκιν — ὅτι οἱ ὑποψήφιοι αὐτοί πού λίγο πρίν εἶχαν πάρει μέ τά ψηφοδέλτια 59 καί 67 ψήφους, τώρα στήν ψηφοφορία πῆραν 111».

Βέβαια, αὐτό εἶναι πάρα πολύ χαρακτηριστικό. Μόνο πού ὁ τρουντοβίκος Ζίλκιν δέν καταλαβαίνει, δυστυχῶς, τή σημασία τῶν γεγονότων πού ἀναφέρει.

Σκεφτεῖτε μόνο: ἡ ἀριστερή ἑνωση τῶν ἐργαζομένων, διαθέτοντας 78-89 ψήφους ἀπό τίς 152, δηλαδή τήν πλειοψηφία ἔστειλε στή Δούμα τόν Ν. Ν. Λβόφ. Καί γι' αὐτό ὁ κ. Ζίλκιν τρουντοβίκος, ὑπερασπίζει τούς συνασπισμούς μέ τούς καντέτους.

Ξέρετε έσείς, οί εργάτες καί οί αγρότες ποιός είναι ό Ν. Ν. Λβόφ; Είναι τσιφλικάς, ένας από τούς ιδρυτές τής «Ένωσης τής απελευθέρωσης», δηλ. ένας από τούς ιδρυτές του καντέτικου κόμματος. Έπί έφτά χρόνια ήταν ό επικεφαλής τών ευγενών. Μέσα στή Δούμα ήταν από τούς πίο δεξιούς καντέτους. Μ' άλλα λόγια, όχι μόνο αγωνιζόταν ενάντια στους εργάτες σοσιαλδημοκράτες βουλευτές καί ενάντια στους τρουντοβίκους, μά έβρισκε ακόμα ότι ολόκληρο τό κόμμα τών καντέτων βαδίζει πάρα πολύ προς τ' άριστερά! Έβρισκε ότι οί καντέτικοι δρακόντειοι νόμοι για τίς συγκεντρώσεις καί τόν τύπο ήταν πάρα πολύ φιλελεύθεροι, ότι ή καταστροφική έξαγορά πού πρότειναν στους αγρότες οί καντέτοι τσιφλικάδες είναι μιά μεταρύθμιση πάρα πολύ γενναιόδωρη για τούς αγρότες. Οί καντέτοι ήθελαν νά πουλήσουν τή γη στους αγρότες μέ λογική τιμή, αλλά τή λογική αυτή τιμή νά τήν καθορίσουν αντιπρόσωποι τών αγροτών μέ ίσο αριθμό αντιπροσώπων τών τσιφλικάδων καί μέ τή συμμετοχή εκπροσώπων τής κυβέρνησης. Ένας αγρότης, ένας τσιφλικάς, ένας βαθμοῦχος τής αστυνομίας, δέν είναι ωραία, στ' αλήθεια, ή καντέτικη δικαιοσύνη; Για τόν τσιφλικά κύριο Λβόφ αυτό ήταν παραπάνω από φιλελεύθερο. Ο κύριος τσιφλικάς θά ήθελε, φαίνεται, νά είναι περισσότεροι αστυνομικοί στις τοπικές επιτροπές γής.

Καί γι' αυτό ό κ. Λβόφ εκφωνούσε στή Δούμα λόγους ενάντια στή διεκδίκηση τών αγροτών για γη. Ο κ. Λβόφ τόν καιρό τής Δούμας ενεργοῦσε από τά παρασκήνια στους κατόχους τής εξουσίας για νά κάνει παζάρια σχετικά μέ τίς ύπουργικές θεσοῦλες πού έπρεπε νά δοθοῦν στους φιλελεύθερους τσιφλικάδες μέ τόν όρο τής «χαλιναγώγησης» τών τρουντοβίκων καί τών σοσιαλδημοκρατών στή Δούμα. Νά ποιός είναι ό φιλελεύθερος τσιφλικάς Λβόφ, πού οί τρουντοβίκοι τόν έστειλαν στή Δούμα. Κι' ύστερα από τή διάλυση τής Δούμας ό τσιφλικάς Λβόφ συνεννοοῦνταν μέ τόν Στολίπιν για νά μπει στήν κυβέρνησή του!!

Για νά συνεργάζεται πίο ελεύθερα μέ τόν Στολίπιν, ό Λβόφ έφυγε από τούς καντέτους καί ίδρυσε τό κόμμα τής ειρηνικής καταλήστευσης. Μ' αυτό τό κόμμα κάνουν τώρα συνασπισμούς οί καντέτοι. Αυτό τό κόμμα ή έφημερίδα «Τοβάριστς», όπου γράφει ό κ. Ζίλκιν, τό ονομάζει προοδευτικό, κι' όχι μαυροεκατονταρχίτικο!

Τό σπουδαίο όμως για μās είναι ότι ό Λβόφ, όταν μπήκε στή Δούμα, ήταν καντέτος. Τό σπουδαίο είναι ότι ό καντέτος-τσι-

φλικάς πρόδοσε μέ τόν πίο άτιμο τρόπο τούς άγρότες, καταπολεμώντας στή Δούμα τίς διεκδικήσεις τους, παζαρεύοντας τή θεσούλα του ύπουργου άκόμη και ύστερα από τή διάλυση τής Δούμας μέ τούς ανθρώπους πού έκτελοϋσαν ή βασάνιζαν τούς άγρότες κατά μάζες.

Νά τί λογιής καντέτους-τσιφλικάδες έστειλαν οί τρουντοβίκοι στή Δούμα!

΄Ας υποθέσουμε ότι ο κ. Ζίλκιν και οί άλλοι τρουντοβίκοι δέν ήξεραν τότε, τί άνθρωπος είναι ο Λβόφ. ΄Ας υποθέσουμε ότι ο κ. Ζίλκιν και Σία έκαναν λάθος. Για ένα λάθος δέν μπορεί κανείς νά τούς καταδικάσει.

΄Ωραϊα. Μά μπορεί τώρα ο κ. Ζίλκιν νά μήν ξέρει πώς οί καντέτοι τσιφλικάδες σαν τόν Λβόφ μεταπηδάνε από τή «λαϊκή έλευθερία» στή στρατοκρατική κυβέρνηση του Στολίπιν; Ο κ. Ζίλκιν τό ξέρει αυτό και ώστόσο συμβουλεύει τούς τρουντοβίκοις και τούς εργάτες σοσιαλδημοκράτες νά κάνουν συνασπισμούς μέ τό κόμμα τών φιλελεύθερων τσιφλικάδων και τών άστών δικηγόρων, μέ τό κόμμα τών καντέτων.

΄Ο Λβόφ είναι πρότυπο προδότη καντέτου, πρότυπο του τσιφλικάδικου κόμματος τών φιλελεύθερων.

΄Ο Ζίλκιν είναι πρότυπο μή συνειδητου και άσταθοϋς τρουντοβίκου, πού σέρνεται στήν ουρά τών «φιλελεύθερων» τσιφλικάδων, άνίκανος ν' ανοίξει τά μάτια του άγρότη, άνίκανος νά νικήσει άκόμη κι' όταν έχει τήν πλειοψηφία, άνίκανος νά καλέσει τόν άγρότη σέ ανεξάρτητο άγώνα.

΄Ολοι οί συνειδητοί εργάτες, όλοι οί σοσιαλδημοκράτες τής περιοχής του Βόλγα, άς διαφωτίζουν τό λαό μέ τό παράδειγμα του Λβόφ και του Ζίλκιν.

΄Εργάτες! Θέλετε νά βοηθήσετε νά εκλεγοϋν στή Δούμα οί καντέτοι σαν τόν τσιφλικά Λβόφ, πού σήμερα ρητορεύει υπέρ τών λαϊκων έλευθεριων και αύριο μεταπηδάει στό Στολίπιν;

΄Αν δέν τό θέλετε αυτό, αποκροϋστε κάθε συνασπισμό μέ τούς καντέτους, μέ τό κόμμα αυτό τών «φιλελεύθερων» τσιφλικάδων. Καλέστε τούς άγρότες νά υποστηρίξουν τό εργατικό σοσιαλδημοκρατικό κόμμα και όχι τό κόμμα τών καντέτων.

΄Αγρότες! Θέλετε νά επανεκλεγοϋν στή Δούμα οί «φιλελεύθεροι» τσιφλικάδες, σαν τόν καντέτο Λβόφ, πού πριν από τή Δούμα σās έταζε λαγούς μέ πετραχήλια, μά όταν μπήκε στή Δούμα πρόσφερε για τήν τσιφλικάδικη γή λογική τιμή, καθορισμένη από υπαλλήλους διορισμένους από τήν τσιφλικάδικη κυβέρνηση; θέλετε νά εμπιστευθεϊτε τήν υπόθεση τών άγροτικων

διεκδικήσεων στους φιλελεύθερους τσιφλικάδες είτε στους αστούς δικηγόρους;

”Αν δέν τό θέλετε αὐτό, ψηφίστε τούς σοσιαλδημοκράτες, δηλ. τό ἐργατικό κόμμα. Πουθενά στόν κόσμο τό σοσιαλδημοκρατικό ἐργατικό κόμμα δέν πρόδοσε τά συμφέροντα τῆς κατεστραμένης, φτωχῆς, ἐργαζόμενης καί ἐκμεταλλεψόμενης ἀγροτιᾶς. Παντοῦ σ’ ὄλο τόν κόσμο ἡ φιλελεύθερη ἀστική τάξη ἐξαπατοῦσε τούς ἀγρότες πού ἀγωνίζονταν γιά γῆ καί ἐλευθερία, μέ τόν ἴδιο τρόπο πού τούς ἐξαπατοῦν καί στή χώρα μας οἱ καντέτοι Λβόφ.

Δέν ὑπάρχει καί δέν μπορεῖ νά ὑπάρξει ἄλλο μέσο ἐναντία στήν ἀστάθεια τῶν τρουντοβίκων, ἐκτός ἀπό τό γερό, συνειδητό, ἐργατικό κόμμα πού δέν ὑποχωρεῖ ἀπό τήν ταξική ἄποψη. Οἱ ἀγρότες μποροῦν ν’ ἀποκτήσουν γῆ καί ἐλευθερία, βαδίζοντας χέρι μέ χέρι μέ τούς συνειδητούς ἐργάτες.

28 τοῦ Δεκέμβρη 1906

*Πρωτοδημοσιεύτηκε στίς
21 τοῦ Γενάρη 1935 στήν ἐφημερίδα*

«Βόλσκαγια Κομμούνα», ἀρ. φύλ. 19 Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

Ἰπογραφή: Ν. Λέβιν

ΠΡΟΛΟΓΟΣ
ΣΤΗ ΡΩΣΙΚΗ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ ΤΗΣ ΜΠΡΟΣΟΥΡΑΣ
ΤΟΥ Β. ΛΗΜΠΚΝΕΧΤ «ΚΑΝΕΝΑ ΣΥΜΒΙΒΑΣΜΟ,
ΚΑΜΙΑ ΕΚΛΟΓΙΚΗ ΣΥΜΦΩΝΙΑ!»

Ἡ μπροσούρα τοῦ Λῆμπκνεχτ, πού προσφέρεται σέ μετάφραση στό ρῶσο ἀναγνώστη, ἔχει ἰδιαίτερο ἐνδιαφέρον σήμερα, στίς παραμονές τῶν ἐκλογῶν γιά τή δεύτερη Δούμα, τώρα πού τό ζήτημα τῶν ἐκλογικῶν συμφωνιῶν ἐνδιαφέρει ζωηρά καί τό ἐργατικό κόμμα καί τήν κοινή γνώμη τῆς φιλελεύθερης ἀστικής τάξης.

Δέν θά σταθοῦμε ἐδῶ στή σημασία ἀπό γενική ἄποψη τῆς μπροσούρας τοῦ Λῆμπκνεχτ. Ὁ ἀναγνώστης πρέπει νά συμβουλευτεῖ τό ἔργο τοῦ Φρ. Μέρινγκ γιά τήν ἱστορία τῆς γερμανικῆς σοσιαλδημοκρατίας καί μιά σειρά ἄλλα ἔργα τῶν γερμανῶν συντρόφων μας, γιά νά καταλάβει καλά τή σημασία αὐτή καί νά κατανοήσῃ σωστά ὀρισμένα σημεία τῆς μπροσούρας, πού σηκώνουν παρερμηνεία, ἂν παρθοῦν ἔξω ἀπό τίς τοτινές συνθήκες, ἂν δέν παρθεῖ ὑπόψη τό πότε καί πῶς εἰπώθηκαν.

Σημασία ἔχει γιά μᾶς νά σημειώσουμε ἐδῶ τόν τρόπο σκέψης τοῦ Λῆμπκνεχτ. Σημασία ἔχει νά δείξουμε, μέ τί τρόπο ὁ Λῆμπκνεχτ ἀντιμετώπιζε τό ζήτημα τῶν συμφωνιῶν, γιά νά βοηθήσουμε τό ρῶσο ἀναγνώστη νά φτάσῃ μόνος του στή λύση τοῦ ζητήματος πού μᾶς ἐνδιαφέρει, τοῦ ζητήματος τῶν συνασπισμῶν μέ τούς καντέτους.

Ὁ Λῆμπκνεχτ δέν ἀρνιέται καθόλου ὅτι οἱ συμφωνίες μέ τά ἀστικά-ἀντιπολιτευόμενα κόμματα εἶναι «ὠφέλιμες» καί ἀπό τήν ἄποψη τῶν «κοινοβουλευτικῶν πληρεξουσίων» καί ἀπό τήν ἄποψη τῆς προσέλκυσης «συμμάχου» (δῆθεν συμμάχου) ἐνάντια στόν κοινό ἐχθρό, τήν ἀντίδραση. Μά ἐδῶ ἀκριβῶς φανερώνεται ὁ ἀληθινά πολιτικός νοῦς καί ὁ δοκιμασμέ-

νος σοσιαλδημοκρατισμός του παλαίμαχου των γερμανών σοσιαλιστών, ότι δηλαδή δέν περιορίζεται στίς σκέψεις αυτές. ΄Εξετάζει καί τό ἐξῆς: μήπως ὁ «σύμμαχος» εἶναι κρυφός ἐχθρός, ὅποτε εἶναι πολύ ἐπικίνδυνο νά τόν ἀφήσουμε νά μπεῖ στίς γραμμές μας; παλεύει πραγματικά καί πῶς παλεύει ὁ σύμμαχος αὐτός ἐνάντια στόν κοινό ἐχθρό; μήπως ἡ ὠφέλεια ἀπό τίς συμφωνίες, ἀπό τήν ἀποψη τῆς αὔξησης τοῦ ἀριθμοῦ των κοινοβουλευτικῶν πληρεξουσίων, φέρνει ζημιά στά μονιμότερα καί σπουδαιότερα καθήκοντα τοῦ προλεταριακοῦ κόμματος;

΄Ας πάρουμε ἔστω αὐτά τά τρία ζητήματα πού ἀνάφερα τώρα κι' ἄς δοῦμε, ἄν καταλαβαίνει τή σημασία τους ἕνας τέτοιος, λογουχάρη, ὑπερασπιστής των συμφωνιῶν των ρώσων σοσιαλδημοκρατῶν μέ τούς καντέτους σάν τόν Πλεχάνοφ. Θά δοῦμε ὅτι ὁ Πλεχάνοφ βάζει τό ζήτημα των συμφωνιῶν σέ ἀπίστευτα στενή βάση. Οἱ καντέτοι θέλουν νά παλέψουν ἐνάντια στήν ἀντίδραση, ἄρα...συμφωνία μέ τούς καντέτους! Πέρα ἀπ' αὐτό ὁ Πλεχάνοφ δέν πηγαίνει. Τήν παραπέρα ἐξέταση τοῦ ζητήματος τή θεωρεῖ δογματισμό. Δέν εἶναι παράξενο ὅτι ἕνας σοσιαλδημοκράτης, πού τόσο ξέχασε τίς ἀπαιτήσεις τῆς σοσιαλδημοκρατικῆς πολιτικῆς, βρέθηκε γείτονας καί συνεργάτης μέ τούς ἀποστάτες τῆς σοσιαλδημοκρατίας ὅπως εἶναι οἱ κ.κ. Προκοπόβιτς καί οἱ ἄλλοι δημοσιολόγοι τῆς «Τοβάριστς». Δέν εἶναι παράξενο πού ἀκόμη καί οἱ ὁμοϊδεάτες αὐτοῦ τοῦ σοσιαλδημοκράτη σέ ζητήματα ἀρχῶν, οἱ μενσεβίκοι, ἢ σιωποῦν συγχυσμένοι, μή τολμώντας νά βροντοφωνάξουν αὐτό πού σκέπτονται γιά τόν Πλεχάνοφ, καί ἀποδοκιμάζοντάς τον στίς συγκεντρώσεις των ἐργατῶν, ἢ τόν εἰρωνεύονται ἀνοιχτά, ὅπως οἱ μπουντιστές στή «Volkszeitung» καί στό «Νάσα Τριμπούνα»¹³³.

΄Ο Λήμπκνεχτ μᾶς διδάσκει ὅτι ὁ σοσιαλδημοκράτης πρέπει νά ξέρει νά ἀποκαλύπτει καί ὄχι νά κρύβει τίς ἐπικίνδυνες πλευρές κάθε συμμάχου πού προέρχεται ἀπό τήν ἀστική τάξη. Σ' ἐμᾶς, ὅμως, οἱ μενσεβίκοι φωνάζουν ὅτι δέν πρέπει νά παλεύουμε ἐνάντια στούς καντέτους, ἀλλά ἐνάντια στό μαυροεκατονταρχίτικο κίνδυνο! Πόσο ὠφέλιμο θά ἦταν γιά τούς ἀνθρώπους αὐτούς, ἄν καλοσκέπτονταν τά λόγια τοῦ Λήμπκνεχτ: «Τά ἀνόητα καί σκληρά μέτρα βίας των ἀστυνομικῶν πολιτικῶν, οἱ διώξεις πού προβλέπει ὁ νόμος ἐνάντια στούς σοσιαλιστές, ὁ δρακόντειος νόμος, ὁ νόμος πού στρέφεται ἐνάντια στά κόμματα πού κηρύσσουν τήν ἀνατροπή, μποροῦν νά προκαλοῦν μέσα μας ἕνα αἶσθημα ἀποστροφῆς καί οἴκτου, τόν ἐχ-

θρό ὄμως, πού μᾶς ἀπλώνει τό χέρι του γιά ἐκλογική συμφωνία καί χώνεται ἀνάμεσά μας σάν φίλος καί ἀδελφός, αὐτόν τόν ἐχθρό καί μόνο αὐτόν πρέπει νά φοβόμαστε».

Ὅπως βλέπετε, καί ὁ Λῆμπκνεχτ ἔχει ὑπόψη του τά μέτρα βίας τῶν ἀστυνομικῶν, τούς μαυροεκατονταρχίτικους νόμους. Κι' ὄμως λέει θαρρετά στούς ἐργάτες: ὄχι αὐτόν τόν ἐχθρό, ἀλλά τήν ἐκλογική συμφωνία μέ τόν ψευτοφίλο πρέπει νά φοβόμαστε. Γιατί ὁ Λῆμπκνεχτ σκεπτόταν ἔτσι; Γιατί θεωροῦσε πάντα ὅτι ἡ δύναμη τῶν ἀγωνιστῶν εἶναι πραγματική δύναμη, μόνον ὅταν εἶναι δύναμη συνειδητῶν ἐργατικῶν μαζῶν. Καί τή συνείδηση τῶν μαζῶν δέν τή διαφθείρουν ἡ βία καί οἱ δρακόντειοι νόμοι, τή διαφθείρουν οἱ ψευτοφίλοι τῶν ἐργατῶν, οἱ φιλελεύθεροι ἀστοί πού ἀποτραβοῦν τίς μάζες ἀπό τόν πραγματικό ἀγώνα μέ κούφιες φράσεις γιά ἀγώνα. Οἱ μενσεβίκοι μας καί ὁ Πλεχάνοφ δέν καταλαβαίνουν ὅτι ἡ πάλη ἐνάντια στούς καντέτους εἶναι πάλη γιά τήν ἀπαλλαγή τῆς συνείδησης τῶν ἐργατικῶν μαζῶν ἀπό τίς ἀπατηλές καντέτικες ιδέες καί προλήψεις σχετικά μέ τήν ἔνωση τῆς λαϊκῆς ἐλευθερίας μέ τήν παλιά ἐξουσία.

Ὁ Λῆμπκνεχτ ὑπογράμμιζε τόσο ἔντονα τό μεγάλο αὐτό κίνδυνο ἀπό τούς ψευτοφίλους σέ σύγκριση μέ τούς ἀνοιχτούς ἐχθρούς, ὥστε ἔλεγε: «ἡ ψήφιση ἑνός νέου νόμου ἐνάντια στούς σοσιαλιστές θά ἦταν μικρότερο κακό, ἀπ' ὅ,τι ἡ συγκάλυψη τῆς ταξικῆς ἀντίθεσης καί τῶν κομματικῶν συνόρων, ἐξαιτίας τῶν ἐκλογικῶν συμφωνιῶν».

Μεταφράστε τή φράση αὐτή τοῦ Λῆμπκνεχτ στή γλώσσα τῆς ρωσικῆς πολιτικῆς στά τέλη τοῦ 1906: «ἡ μαυροεκατονταρχίτικη Δούμα θά ἦταν μικρότερο κακό ἀπ' ὅ,τι ἡ συγκάλυψη τῆς ταξικῆς ἀντίθεσης καί τῶν κομματικῶν συνόρων, ἐξαιτίας τῶν ἐκλογικῶν συμφωνιῶν μέ τούς καντέτους». Τί ἄγριες κραυγές θά ξεσήκωναν ἐνάντια στόν Λῆμπκνεχτ γιά μιά τέτοια φράση οἱ δημοσιολόγοι τῆς «Τοβάριστς» καί τῶν παρόμοιων ἐφημερίδων, πού μεταπήδησαν ἀπό τό σοσιαλισμό στούς φιλελεύθερους! Πόσες φορές ἀκούσαμε στίς ἐργατικές συγκεντρώσεις καί ἀπό τίς σελίδες τῶν μενσεβίκικων ἐκδόσεων τέτοιες ἀκριβῶς «ἐπικρίσεις» ἐνάντια στούς μπολσεβίκους καί παρόμοιες σκέψεις, σάν τίς ἐπικρίσεις πού ἔτυχε νά ὑποστῆ καί ὁ Λῆμπκνεχτ (σελ. 54 τῆς προσούρας πού παρουσιάζουμε)! Ἀλλά οἱ μπολσεβίκοι φοβοῦνται τίς κραυγές αὐτές καί τίς ἐπικρίσεις αὐτές τόσο λίγο, ὅσο λίγο τίς φοβοῦνταν καί ὁ Λῆμπκνεχτ. Μόνο κακοί σοσιαλδημοκράτες μποροῦν νά

μιλοῦν περιφρονητικά γιά τή ζημιά πού προξενοῦν στίς ἐργατικές μάζες οἱ φιλελεύθεροι προδότες τῆς λαϊκῆς ἐλευθερίας, πού μέ τίς ἐκλογικές συμφωνίες θέλουν νά πλευρίσουν τίς μάζες αὐτές.

Μέ τήν εὐκαιρία, λίγα λόγια γιά τήν προδοσία αὐτή τοῦ φιλελευθερισμοῦ. Οἱ ὀπορτουμιστές μας, μαζί καί ὁ Πλεχάνοφ, φωνάζουν: εἶναι ἀδιακρισία νά μιλά κανεῖς ἀκόμη καί τώρα γιά προδοσία τοῦ φιλελευθερισμοῦ. Ὁ Πλεχάνοφ ἔγραψε μάλιστα ὀλόκληρη μπροσούρα, γιά νά διδάξει στούς ἀδιάκριτους σοσιαλιστές-ἐργάτες εὐγενική συμπεριφορά πρός τούς καντέτους. Ὡς ποιό βαθμό στεροῦνται πρωτοτυπίας οἱ σκέψεις τοῦ Πλεχάνοφ, ὡς ποιό βαθμό ἔχουν ξεφτίσει λόγω τῆς πολυχρησίας ἀπό τούς γερμανούς ἀκόμη φιλελεύθερους ἀστούς οἱ πλεχανοφικές φράσεις, τό δείχνει σαφέστερα ἀπό κάθε τί ἄλλο ἡ μπροσούρα τοῦ Λῆμπκνεχτ. Ἀποδείχνεται ὅτι ὁ Πλεχάνοφ «εἶχε σάν ἀτοῦ» ἐνάντια στούς ἐπαναστάτες σοσιαλδημοκράτες τό ἴδιο ἐκεῖνο παιδικό παραμῦθι γιά τό λύκο καί τό βοσκό, μέ τό ὅποιο οἱ γερμανοί ὀπορτουμιστές δοκίμαζαν νά τρομάξουν τόν Λῆμπκνεχτ: ἐσεῖς, λέει, θά συνηθίσετε τούς πάντες ν' ἀκοῦνε τίς φωνές σας: «λύκος! λύκος!», ἔτσι, πού σάν ἔρθει ὁ λύκος, νά μή σᾶς πιστέψει κανεῖς. Ὁ Λῆμπκνεχτ ἀπάντησε εὐστοχα στούς πολυάριθμους γερμανούς ὁμοϊδεάτες τοῦ τωρινοῦ Πλεχάνοφ: «Ὅπως καί νᾶχει τό πράγμα, οἱ προσεκτικοί ἄνθρωποι περιφρουροῦν τά συμφέροντα τοῦ κόμματος, ὄχι χειρότερα ἀπ' ὅ,τι οἱ εἴρωνες».

Ἄς πάρουμε τό δεύτερο ζήτημα πού σημειώσαμε: παλεύει ἄραγε πραγματικά ἡ φιλελεύθερη τάξη, δηλ. οἱ καντέτοι, ἐνάντια στό μαυροεκατονταρχίτικο κίνδυνο καί πῶς παλεύει; Ὁ Πλεχάνοφ δέν ξέρει οὔτε νά τοποθετήσῃ τό ζήτημα αὐτό, οὔτε νά τό λύσει μέ μιά προσεκτική ἐξέταση τῆς πολιτικῆς τῶν καντέτων στήν ἐπαναστατική Ρωσία. Ἀπό τή «γενική ἔννοια» τῆς ἀστικῆς ἐπανάστασης ὁ Πλεχάνοφ, παραβιάζοντας τό ἄλφα-βῆτα τοῦ μαρξισμοῦ, βγάζει τή συγκεκριμένη στάση τῶν ρώσων σοσιαλδημοκρατῶν ἀπέναντι στούς καντέτους, ἀντί νά βγάζει τή γενική ἔννοια τῶν ἀμοιβαίων σχέσεων τῆς ἀστικῆς τάξης, τοῦ προλεταριάτου καί τῆς ἀγροτιᾶς στή σύγχρονη Ρωσία ἀπό τή μελέτη τῶν πραγματικῶν ἰδιομορφιῶν τῆς ρωσικῆς ἐπανάστασης.

Ὁ Λῆμπκνεχτ μᾶς διδάσκει νά κρίνουμε διαφορετικά. Ὄταν γινόταν λόγος γιά τήν πάλῃ τῆς φιλελεύθερης ἀστικῆς τάξης ἐνάντια στήν ἀντίδραση, ἀπαντοῦσε, ἐξετάζοντας τό πῶς αὐτή

πάλευε. Καί ἔδειχνε — στήν προσούρα πού παρουσιάζουμε καί σέ πολλά ἄλλα ἄρθρα — ὅτι οἱ γερμανοί φιλελεύθεροι (ἀκριβῶς ὅπως οἱ δικοί μας οἱ καντέτοι) «προδίδουν τήν ἐλευθερία», ὅτι προσεγγίζουν τούς «γιοῦνκερ (τσιφλικάδες) καί τόν κλῆρο», ὅτι δέν μπόρεσαν νά σταθοῦν ἐπαναστάτες σέ μιά ἐπαναστατική ἐποχή.

« Ἄπό τή στιγμή, — λέει ὁ Λῆμπκνεχτ, — πού τό προλεταριάτο ἀρχίζει νά ἐμφανίζεται σάν τάξη, ἡ ὁποία ἔχει ξεχωρίσει ἀπό τήν ἀστική τάξη καί εἶναι ἐχθρική πρὸς αὐτήν ἐξαιτίας τῶν συμφερόντων της, ἀπό τότε ἡ ἀστική τάξη παύει νά εἶναι δημοκρατική».

Καί ὅμως οἱ ὀπορτουνιστές μας, χλευάζοντας τήν ἀλήθεια, ἀποκαλοῦν τούς καντέτους (ἀκόμη καί στίς ἀποφάσεις τῶν κομματικῶν σοσιαλδημοκρατικῶν συνδιασκέψεων) δημοκράτες, παρόλο πού οἱ καντέτοι ἀρνοῦνται στό πρόγραμμά τους τό δημοκρατισμό, ἀναγνωρίζουν τήν ἄνω βουλή κτλ., παρόλο πού πρότειναν στήν Κρατική δούμα τούς δρακόντειους νόμους κατά τῶν συγκεντρώσεων καί καταπολέμησαν τό σχηματισμό, χωρίς τήν ἄδεια τῶν ἀρχῶν, τοπικῶν ἐπιτροπῶν γῆς μέ βάση τήν καθολική, ἄμεση, ἴση καί μυστική ψηφοφορία.

Ὁ Λῆμπκνεχτ ἐπέκρινε πολύ δικαιολογημένα τή χρησιμοποίηση τῆς λέξης ἐπανάσταση, χωρίς νά δίνεται σ' αὐτή τό ἀληθινό της περιεχόμενο. "Ὅταν ὁ ἴδιος μιλοῦσε γιά ἐπανάσταση, πίστευε πραγματικά σ' αὐτήν, ἐξέταζε πραγματικά ὅλα τά ζητήματα καί ὅλα τά μέτρα τακτικῆς ὄχι μόνο ἀπό τήν ἄποψη τῶν συμφερόντων τῆς στιγμῆς, μά καί ἀπό τήν ἄποψη τῶν θεμελιακῶν συμφερόντων ὅλης τῆς ἐπανάστασης. Ὁ Λῆμπκνεχτ, ὅπως καί οἱ ρῶσοι ἐπαναστάτες σοσιαλδημοκράτες, ἔτυχε νά δοκιμάσει τά δύσκολα περάσματα ἀπό τήν ἄμεση ἐπαναστατική πάλη στό ἄθλιο, ἀπαίσιο, αἰσχροῦ μαυροεκατονταρχίτικο σύνταγμα. Ὁ Λῆμπκνεχτ ἤξερε νά προσαρμόζεται στά δύσκολα αὐτά περάσματα, ἤξερε νά δουλεύει γιά τό προλεταριάτο σέ κάθε λογῆς συνθήκες, ἀκόμη καί στίς χειρότερες. Μά στίς περιπτώσεις αὐτές δέν πανηγύριζε, ἐπειδή περνοῦσε ἀπό τήν πάλη ἐνάντια στό αἰσχροῦ σύνταγμα στή δουλιά μέσα στίς συνθήκες τοῦ συντάγματος αὐτοῦ, δέν εἰρωνευόταν ἐκείνους πού ἔκαναν τό πᾶν γιά νά μὴν ἐπιτρέψουν νά δεῖ τό φῶς ἓνα τέτοιο «σύνταγμα». Ὁ Λῆμπκνεχτ δέν θεωροῦσε «σύνεση» τό νά δώσει τό γρηγορότερο μιά κλωτσιά στήν ἐπανάσταση πού πέφτει (ἔστω καί ἂν πέφτει προσωρινά), γιά νά προσαρμοστεῖ τό συντομότερο σ' ἓνα κουτσοσύνταγμα. "Ὁχι, ὁ παλαίμαχος τῆς ἐ-

πανάστασης θεωρούσε «σύνεση» ενός ἀρχηγού του προλεταριάτου τό νά περάσει τελευταῖος ἀπ' ὄλους τούς μικρόψυχους καί δειλούς ἀστούς στήν πολιτική τῆς «προσαρμογῆς» σέ ἐκεῖνο πού γεννιέται ἀπό τίς προσωρινές ἡττες τῆς ἐπανάστασης. «Ἡ πρακτική πολιτική, — λέει ὁ Λῆμπκνεχτ — μᾶς ὑποχρέωνε νά προσαρμοζόμαστε στούς θεσμούς τῆς κοινωνίας στήν ὁποία ζοῦμε: μά κάθε νέο βῆμα στό δρόμο τῆς προσαρμογῆς στό σημερινό κοινωνικό καθεστώς τό κάναμε μέ κόπο καί γινόταν μόνο μέ μεγάλη σύνεση. Αὐτό προκαλοῦσε ἀρκετές εἰρωνεῖες ἀπό διάφορες πλευρές. Ἐκεῖνος ὅμως πού φοβᾶται νά βαδίσει σ' αὐτήν τήν κατωφέρεια, εἶναι πάντως πιά σίγουρος σύντροφος ἀπό ἐκεῖνον πού εἰρωνεύεται τή σύνεσή μας».

Μήν ξεχνᾶτε τά χρυσά αὐτά λόγια, σύντροφοι ἐργάτες, πού μποῦκοτάρατε τή Δούμα τοῦ Βίττε. Νά θυμᾶστε πιά συχνά τά λόγια αὐτά, ὅταν οἱ ἀξιοθρήνητοι σχολαστικοί θά εἰρωνεύονται μπροστά σας τήν ἀποχή ἀπό τή Δούμα, ξεχνώντας ὅτι κάτω ἀπό τή σημαία τῆς ἀποχῆς ἀπό τή Δούμα τοῦ Μπουλίγκιν ἀναψε τό πρῶτο (καί μέχρι τώρα τό μοναδικό, ἀλλά εἴμαστε βέβαιοι ὄχι καί τό τελευταῖο) λαϊκό κίνημα ἐνάντια σέ παρόμοιους θεσμούς. Ἄς ὑπερηφανεύονται οἱ προδότες καντέτοι ὅτι αὐτοί νωρίτερα ἀπ' ὄλους συγκατατέθηκαν νά συρθοῦν μέ τήν κοιλιά καί νά προσκυνήσουν τούς νόμος τῆς ἀντεπανάστασης. Τό συνειδητό προλεταριάτο θά εἶναι ὑπερήφανο πού περισσότερο ἀπ' ὄλους ὑπεράσπιζε τίς θέσεις του, κρατώντας ψηλά τή σημαία καί βάδιζε σέ ἀνοιχτή μάχη, θά εἶναι ὑπερήφανο πού ἔπεφτε μονάχα κάτω ἀπό τά βαριά χτυπήματα στή μάχη, πού περισσότερο ἀπ' ὄλους προσπαθοῦσε καί καλοῦσε τό λαό νά ξεσηκωθεί ἀκόμη μιά φορά, νά ριχτεῖ μαζικά καί νά πνίξει τόν ἐχθρό!

* *
*

Τέλος, ἄς περάσουμε στό τρίτο καί τελευταῖο ἀπό τά ζητήματα πού σημειώσαμε. Δέν ζημιώνουν ἄραγε οἱ ἐκλογικές συμφωνίες αὐτό πού μᾶς εἶναι ἰδιαίτερα πολύτιμο: τήν «καθαρότητα τῶν ἀρχῶν» τοῦ σοσιαλδημοκρατισμοῦ; Ἀλοίμονο! Στό ἐρώτημα αὐτό ἡ ρωσική πολιτική πραγματικότητα ἔδωσε ἤδη τήν ἀπάντησή της, ἀπάντηση μέ γεγονότα, πού κάνουν τούς συνειδητούς ἐργάτες νά κοκκινίζουν ἀπό ντροπή.

Οἱ μενσεβίκοι διαβεβαίωσαν στίς ἀποφάσεις τους, ὀρκίζονταν σέ θεούς καί δαίμονες στίς συνελεύσεις, ὅτι κάνουν συμφωνίες μόνο σέ τεχνικά ζητήματα, ὅτι συνεχίζουν τήν ἰδεολο-

γική πάλη ενάντια στους καντέτους, ότι με κανένα τρόπο, σε καμιά περίπτωση δεν θα υποχωρήσουν ούτε και στο ελάχιστο από τη σοσιαλδημοκρατική θέση τους, από τα καθαρά προλεταριακά συνθήματά τους.

Και τί έγινε; Δεν είναι κανείς άλλος παρά ο Πλεχάνοφ εκείνος που πήγε στον προθάλαμο των καντέτικων εφημερίδων, για να προσφέρει στο λαό τό «μέσο» σύνθημα, ούτε καντέτικο, ούτε σοσιαλδημοκρατικό, που όλους ευχαριστεί και κανέναν δεν άδικεί: «κυρίαρχη Δούμα». Δεν έχει σημασία ότι τό σύνθημα αυτό εξαπατά άνοιχτά τό λαό, τοῦ ρίχνει στάχτη στά μάτια, φτάνει μόνο νά επιτευχθεῖ συμφωνία μέ τούς φιλελεύθερους τσιφλικάδες! Οί καντέτοι ὅμως ἔδιωξαν περιφρονητικά τόν Πλεχάνοφ, οί σοσιαλδημοκράτες τοῦ γύρισαν τίς πλάτες, ἄλλοι σαστισμένοι καί ἄλλοι μέ ἀγανάκτηση. Ἐμεινε τώρα ὁ μόνος καί χύνει τό δηλητήριό του, βρίζοντας τούς μπολσεβίκους γιά «μπλανκισμό», τούς δημοσιολόγους τῆς «Τοβάριστς» γιά «ἔλλειψη σεμνότητας», τούς μενσεβίκους γιά ἔλλειψη διπλωματικότητας, βρίζοντας τούς πάντες ἔκτός ἀπό τόν ἑαυτό του! Τόν καῦμένο τόν Πλεχάνοφ, πόσο σκληρά δικαιώθηκαν στό πρόσωπό του τά καθαρά καί ξάστερα, τά περήφανα καί κοφτά λόγια τοῦ Λῆμπκνεχτ γιά τή ζημιά που προξενοῦν στά ζητήματα ἀρχῶν οί συμφωνίες!

Κι' ὁ «σύντροφος» Βασίλιεφ (πού ἀγνάντευε κι' αὐτός τήν ἐπανάσταση ἀπό τήν ἑλβετική κουζίνα) πρότεινε στήν «Τοβάριστς» (17 τοῦ Δεκέμβρη), ἐπικαλούμενος ἀπευθείας τόν Πλεχάνοφ, νά διαλυθεῖ ἀπλούστατα τό σοσιαλδημοκρατικό κόμμα καί προσωρινά — μόνο προσωρινά! — νά συγχωνευθεῖ μέ τούς φιλελεύθερους. Ναί, δέν τόνιζε ἄδικα ὁ Λῆμπκνεχτ ὅτι καί στό δικό τους κόμμα εἶναι ζήτημα ἄν ἤθελε κανείς τήν παρέκκλιση «ἀπό τίς κομματικές ἀρχές». Τό ζήτημα δέν εἶναι τί θέλει κανείς, ἀλλά ποῦ ὁδηγεῖ τό κόμμα ἢ δύναμη τῶν πραγμάτων ἀπό μιά λαθεμένη ἐνέργεια. Κι' ὁ Πλεχάνοφ εἶχε τίς πιό καλές προθέσεις: μονιασμένοι καί ἀγαπημένοι μέ τούς καντέτους ἐνάντια στό μαυροεκατονταρχίτικο κίνδυνο, μά βγήκε μόνο αἴσχος καί ντροπή γιά τή σοσιαλδημοκρατία.

Σύντροφοι ἐργάτες, διαβάσετε πιό προσεκτικά τήν προσούρα τοῦ Βίλχελμ Λῆμπκνεχτ καί ἐλέγχετε αὐστηρότερα ἐκείνους που σᾶς συνιστοῦν τίς καταστροφικές γιά τό προλεταριάτο

καί γιά τήν υπόθεση τῆς ἐλευθερίας συμφωνίες μέ τούς καν-
τέτους!

Δεκέμβρης τοῦ 1906

N. Λένιν

*Δημοσιεύτηκε τό 1907 στήν μπρο-
σούρα πού ἐκδόθηκε στήν Πετρού-
πολη ἀπό τό ἐκδοτικό «Νόβαγια ντούμα»*

*Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό
κείμενο τῆς μπροσούρας*

ΠΡΟΛΟΓΟΣ
 ΣΤΗ ΡΩΣΙΚΗ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ ΤΗΣ ΜΠΡΟΣΟΥΡΑΣ
 ΤΟΥ Κ. ΚΑΟΥΤΣΚΙ «ΟΙ ΚΙΝΗΤΗΡΙΕΣ ΔΥΝΑΜΕΙΣ
 ΚΑΙ ΟΙ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ ΤΗΣ ΡΩΣΙΚΗΣ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗΣ»

Οί πρωτοπόροι ρῶσοι ἐργάτες ξέρουν ἀπό παλιά τόν Κ. Κάουτски σάν δικό τους συγγραφέα, πού ξέρει ὄχι μόνο νά θεμελιώνει καί νά ἐξηγεῖ τή θεωρητική διδασκαλία τοῦ ἐπαναστατικοῦ μαρξισμοῦ, ἀλλά καί νά τήν ἐφαρμόζει μέ μαστοριά στά σύνθετα καί πολύπλοκα προβλήματα τῆς ρωσικῆς ἐπανάστασης, ὕστερα ἀπό σοβαρή ἀνάλυση τῶν γεγονότων. Καί τώρα, πού τήν προσοχή τῶν σοσιαλδημοκρατῶν τήν ἀποροφᾷ κάποτε σχεδόν ὀλοκληρωτικά ὁ στερημένος ἰδεολογικοῦ περιεχομένου θόρυβος πού ξεσηκώνουν οἱ διάφοροι φιλελεύθεροι Πετρούσκα, μέ τά συνειδητά καί μή συνειδητά φερέφωνα τους, τώρα πού οἱ λεπτομέρειες τῆς «κοινοβουλευτικῆς» τεχνικῆς κρύβουν ἀπό τόν πολύ κόσμο τά θεμελιακά ζητήματα τῆς προλεταριακῆς ταξικῆς πάλης, τώρα πού ἡ ἀποθαρρυντικῆ διάθεση κυριεύει πολύ συχνά ἀκόμη καί τίμιους ἀνθρώπους, ἐξασθενίζοντας τίς διανοητικές καί πολιτικές ἰκανότητές τους, τώρα εἶναι τρεῖς φορές πιά σπουδαῖο γιά ὅλους τοὺς σοσιαλδημοκράτες τῆς Ρωσίας νά ἀκούσουν προσεκτικά τή γνώμη τοῦ Κάουτски πάνω στά βασικά ζητήματα τῆς ρωσικῆς ἐπανάστασης. Καί μάλιστα ὄχι τόσο νά ἀκούσουν τή γνώμη τοῦ Κάουτски, ὅσο νά μελετήσουν πῶς τοποθετεῖ αὐτός τό ζήτημα, γιατί ὁ Κάουτски δέν εἶναι τόσο ἐλαφρόμυαλος, ὥστε νά φλυαρεῖ γιά τά συγκεκριμένα ζητήματα τῆς ρωσικῆς τακτικῆς πού λίγο τοῦ εἶναι γνωστά, δέν εἶναι τόσο ἀνίδεος στά ρωσικά ζητήματα, ὥστε νά ξοφλάει μέ κοινοτοπίες ἢ μέ μιά χωρίς κριτικό πνεῦμα ἐπανάληψη ἐνός ξεφωνητοῦ πού εἶναι πολύ τῆς μόδας.

Ἄ Ο Κάουτски ἀπαντάει σέ ἐρωτήματα πού ἔβαλε ὁ Πλεχάνοφ

σέ πολλούς σοσιαλιστές τοῦ ἐξωτερικοῦ. Καί, ἀπαντώντας στά ἐρωτήματα αὐτά, σωστότερα, διαλέγοντας ἀπό αὐτά τά ἐρωτήματα πού τέθηκαν ἀνόητα, ὅ,τι *μπορεῖ* νά γίνει ἀντικείμενο ὠφέλιμης γιά τήν ὑπόθεση συζήτησης ἀνάμεσα στούς σοσιαλιστές ὄλων τῶν χωρῶν, ὁ Κάουτски ἀρχίζει μέ μιά σεμνή ἐπιφύλαξη. «Σέ σχέση μέ τούς *ρώσους* συντρόφους αἰσθάνομαι τόν ἑαυτό μου στή θέση τοῦ *μαθητευόμενου*, ὅταν γίνεται λόγος γιά τά ρωσικά ζητήματα». Ἡ σεμνότητα αὐτή δέν μοιάζει μέ τήν προσποιητή σεμνοτυφία ἐνός «στρατηγοῦ» τῆς σοσιαλδημοκρατίας, πού ἀρχίζει μέ μικροαστικές γκριμάτσες γιά νά τελειώσει μέ ὕφος βουρβώνου. "Οχι. *Στήν πραγματικότητα* ὁ Κάουτски περιορίστηκε ν' ἀπαντήσῃ *μόνο* σέ ζητήματα, πού ἐξετάζοντάς τα *μπορεῖ* νά *βοηθήσῃ* τούς σκεπτόμενους σοσιαλδημοκράτες τῆς Ρωσίας στήν αὐτοτελή τους ἐργασία τῆς ἀνάλυσης τῶν συγκεκριμένων καθηκόντων καί τῶν συνθημάτων τῆς ἡμέρας. Ὁ Κάουτски ἀρνήθηκε νά παραστήσῃ τό στρατηγό πού δίνει παραγγέλματα: ἐπί δεξιά ἢ ἐπ' ἀριστερά! Προτίμησε νά διατηρήσῃ τή θέση τοῦ συντρόφου πού βρίσκεται μακριά, πού ὅμως σκέπτεται καί δείχνει μέ τί τρόπο πρέπει νά ἀναζητήσουμε μόνοι μας τήν ἀπάντηση.

Ὁ Πλεχάνοφ ρωτοῦσε τόν Κάουτски, πρῶτο, γιά τό «γενικό χαρακτήρα» τῆς ρωσικῆς ἐπανάστασης: εἶναι ἀστική ἢ σοσιαλιστική; Δεύτερο, γιά τή στάση τῆς σοσιαλδημοκρατίας ἀπέναντι στήν ἀστική δημοκρατία. Τρίτο, γιά τήν ὑποστήριξη τῶν ἀντιπολιτευόμενων κομμάτων ἀπό τό σοσιαλδημοκρατικό κόμμα στίς ἐκλογές τῆς Δούμας.

Ἀπό πρώτη ματιά, τά ἐρωτήματα αὐτά διαλέχτηκαν μέ πολλή «λεπτότητα». Μά ἡ παροιμία δέν λέει τοῦ κάκου: «"Οπου εἶναι λεπτό, ἐκεῖ καί σπάζει». Τό ζήτημα εἶναι ὅτι ἕνας λίγοπολύ ἔμπειρος καί προσεκτικός ἄνθρωπος βλέπει ἀμέσως στά ἐρωτήματα αὐτά μιά λεπτή...*παραποίηση*. Παραποίηση, πρῶτο, μέ τήν ἔννοια ὅτι μπροστά μας ἔχουμε ἕνα πρότυπο μεταφυσικῆς, πού ἐνάντιά της ὁ Πλεχάνοφ ἀγαπᾷ νά καταφέρεται μεγαλόστομα, χωρίς νά *μπορεῖ* νά τήν ἀποβάλλῃ ἀπό τούς δικούς του συγκεκριμένους-ἱστορικούς συλλογισμούς. Παραποίηση, δεύτερο, μέ τήν ἔννοια ὅτι ὁ ἐρωτώμενος στριμώχνεται τεχνητά μέσα σ' ἕνα μικρό καί μέχρι ἀπελπισίας στενό πλαίσιο. Μόνο ὅταν κανεῖς ἔχει πλήρη, παρθενική μποροῦμε νά ποῦμε, ἄγνοια τῶν ζητημάτων τῆς πολιτικῆς *μπορεῖ* νά μήν ἀντιληφθεῖ ὅτι ὁ Πλεχάνοφ ἐπίτηδες ἀρχίζει ἀπό μακριά, σπρώχνοντας ἐ-

λαφρά τόν ἐρωτώμενο νά καταλήξει στή δικαίωση... τῶν συνασπισμῶν μέ τούς καντέτους!

Τό νά σπρώχνει κανείς ἕναν ἀπλοϊκό συνομιλητή του στή δικαίωση τῶν συνασπισμῶν μέ ὀρισμένο κόμμα καί νά μήν κατονομάζει τό κόμμα αὐτό· τό νά μιλάει γιά ἐπαναστατικό κίνημα καί νά μήν κάνει διάκριση ἀνάμεσα στήν ἐπαναστατική καί στήν ἀντιπολιτευτική ἀστική δημοκρατία· τό νά κάνει ὑπαινιγμούς ὅτι ἡ ἀστική τάξη «παλεύει» μέ τόν τρόπο της, δηλ. διαφορετικά ἀπό τό προλεταριάτο καί νά μή λέει καθαρά καί ξάστερα ποῦ ἀκριβῶς βρίσκεται ἐδῶ ἡ πραγματική διαφορά· τό νά πιάνει στήν παγίδα τό συνομιλητή του σάν· νά πρόκειται γιά καλιακουδάκι, βάζοντας γιά δόλωμα τήν ἀπόφαση τοῦ "Αμστερνταμ, ἡ ὁποία πρέπει νά κρύβει ἀπό τόν ξένο τό πραγματικό περιεχόμενο τῶν ἐπίμαχων ζητημάτων τῆς ρωσικῆς σοσιαλδημοκρατίας· τό νά καταλήγει σέ συγκεκριμένες θέσεις γιά μιά ὀρισμένη τακτική σέ μιά ὀρισμένη περίπτωση, γιά τή στάση ἀπέναντι στά διάφορα κόμματα τῆς ἀστικῆς δημοκρατίας ἀπό μιά γενική φράση, γιά τό «γενικό χαρακτήρα» τῆς ἐπανάστασης, ἀντί νά βγάζει αὐτόν τό «γενικό χαρακτήρα τῆς ρωσικῆς ἐπανάστασης» ἀπό τήν ἀκριβή ἐξέταση τῶν συγκεκριμένων στοιχείων σχετικά μέ τά συμφέροντα καί τή θέση τῶν διάφορων τάξεων στή ρωσική ἐπανάσταση· μήπως ὅλα αὐτά δέν εἶναι παραποίηση; δέν εἶναι καθαρὸς ἐμπαιγμὸς σέ βάρος τοῦ διαλεκτικοῦ ὑλισμοῦ τοῦ Μάρξ;

Ναί ἴσον ναί, ὄχι ἴσον ὄχι· τό δέ ἐκ περισσοῦ, ἐκ τοῦ πονηροῦ ἐστίν! "Ἡ ἀστική ἢ σοσιαλιστική ἐπανάσταση, κι' ὅσο γιά τά ὑπόλοιπα μποροῦν «νά βγοῦν» ἀπό τή βασική «λύση» μέ ἀπλούς συλλογισμούς.

Ἡ τεράστια ὑπηρεσία τοῦ Κάουτσκι βρίσκεται στό ὅτι, ἀπάντωντας σέ παρόμοια ἐρωτήματα, κατάλαβε ἀμέσως τήν οὐσία τοῦ πράγματος καί τήν οὐσία τοῦ λάθους πού περιεῖχε κιόλας ἡ διατύπωση τῶν ἴδιων τῶν ἐρωτημάτων. Στήν οὐσία ὁ Κάουτσκι ἀπάντησε στίς ἐρωτήσεις τοῦ Πλεχάνοφ ἀπορίπτοντας τήν πλεχανοφική τοποθέτηση τοῦ ζητήματος! Ὁ Κάουτσκι ἀπάντησε στόν Πλεχάνοφ, διορθώνοντας τήν πλεχανοφική τοποθέτηση τοῦ ζητήματος. Συνάμα, ἡ κριτική τῆς πλεχανοφικῆς τοποθέτησης τοῦ ζητήματος πού ἔκανε ὁ Κάουτσκι ἦταν τόσο πιά ἐξοντωτική, ὅσο ἠπιότερα καί ἐπιφυλακτικότερα διόρθωνε ὁ Κάουτσκι τόν ἐμπνευστή τοῦ ἐρωτηματολογίου. «Θά κάνουμε καλά, — γράφει ὁ Κάουτσκι, — ἂν ἀφομοιώσουμε τήν ἰδέα ὅτι βρισκόμαστε μπροστά σέ ἐντελῶς νέες καταστάσεις καί προβλήματα, στά ὁποῖα δέν ταιριάζει κανένα παλιό καλούπι».

Αυτό αποτελεί τήν πιό εϋστοχη απάντηση στήν πλεχανοφική ἐρώτηση: ἀστική είναι ἡ ἐπανάσταση στή χώρα μας ὡς πρὸς τό γενικό της χαρακτήρα ἢ σοσιαλιστική; Αυτό είναι παλιό καλούπι, λέει ὁ Κάουτσκι. Δέν πρέπει νά βάζει κανείς ἔτσι τό ζήτημα, δέν είναι μαρξιστικός αὐτός ὁ τρόπος. Ἡ ἐπανάσταση στή Ρωσία δέν είναι ἀστική, γιατί ἡ ἀστική τάξη δέν ἀνήκει στίς κινητήριες δυνάμεις τοῦ σημερινοῦ ἐπαναστατικοῦ κινήματος τῆς Ρωσίας. Ἀλλά ἡ ἐπανάσταση στή Ρωσία δέν εἶναι καί σοσιαλιστική, γιατί μέ κανένα τρόπο δέν μπορεῖ νά ὀδηγήσει τό προλεταριάτο σέ ἀποκλειστική κυριαρχία ἢ δικτατορία. Ἡ σοσιαλδημοκρατία μπορεῖ νά νικήσει στή ρωσική ἐπανάσταση καί ὀφείλει νά τό ἐπιδιώκει αὐτό. Μά νίκη τῆς τωρινῆς ἐπανάστασης δέν μπορεῖ νά εἶναι ἡ νίκη μόνο τοῦ προλεταριάτου χωρίς τή βοήθεια τῶν ἄλλων τάξεων. Ποιά ὅμως τάξη ἀποτελεῖ, λόγω τῶν ἀντικειμενικῶν συνθηκῶν τῆς τωρινῆς ἐπανάστασης, σύμμαχο τοῦ προλεταριάτου; Ἡ ἀγροτιά: «σταθερή κοινότητα συμφερόντων σ' ὅλο τό διάστημα τῆς ἐπαναστατικῆς πάλης ὑπάρχει μόνο ἀνάμεσα στό προλεταριάτο καί στήν ἀγροτιά».

Ἡ ὅλες αὐτές οἱ θέσεις τοῦ Κάουτσκι δίνουν τήν πιό λαμπρή ἐπιβεβαίωση τῆς τακτικῆς τῆς ἐπαναστατικῆς πτέρυγας τῆς ρωσικῆς σοσιαλδημοκρατίας, δηλ. τῆς τακτικῆς τῶν μπολσεβίκων. Καί ἡ ἐπιβεβαίωση αὐτή εἶναι ιδιαίτερα πολύτιμη γιατί ὁ Κάουτσκι, παραμερίζοντας τά συγκεκριμένα καί πρακτικά ζητήματα, συγκέντρωσε ὅλη τήν προσοχή του στή συστηματική ἔκθεση τῶν γενικῶν βάσεων τῆς σοσιαλιστικῆς τακτικῆς στήν ἐπανάστασή μας. Ἐδειξε ὅτι ὁ παλιωμένος τρόπος σκέψης τοῦ Πλεχάνοφ: «ἡ ἐπανάσταση εἶναι ἀστική, πρέπει νά ὑποστηρίξουμε τήν ἀστική τάξη» δέν ἔχει τίποτε τό κοινό μέ τό μαρξισμό. Διαπίστωσε ἔτσι τό βασικό λάθος τοῦ δικοῦ μας σοσιαλδημοκρατικοῦ ὀπορτουνισμοῦ, δηλ. τοῦ μενσεβικισμοῦ, πού ἐναντία του πάλευαν οἱ μπολσεβίκοι ἀπό τίς ἀρχές ἀκόμη τοῦ 1905.

Σέ συνέχεια, ἡ ἀνάλυση τοῦ Κάουτσκι, πού δέν ξεκίνησε ἀπό γενικές φράσεις, ἀλλά ἀπό τήν ἐξέταση τῆς θέσης καί τῶν συμφερόντων ὀρισμένων τάξεων, ἐπιβεβαίωσε τό συμπέρασμα πού τά καντέτικα φερέφωνα μας τό ἔβρισκαν «ἀδιάκριτο», ὅτι, δηλαδή, ἡ ἀστική τάξη τῆς Ρωσίας φοβᾶται περισσότερο τήν ἐπανάσταση, παρά τήν ἀντίδραση, ὅτι τήν ἀπολυταρχία τή μισεῖ ἐπειδή γεννάει τήν ἐπανάσταση, ὅτι τήν πολιτική ἐλευθερία τή θέλει γιά νά σταματήσει τήν ἐπανάσταση. Συγκρίνετέ

το αυτό μέ τήν άφελή πίστη πού τρέφει πρός τόν καντέτο ό Πλεχάνοφ μας, ό όποϊος χωρίς νά τό προσέξει ταύτισε στίς έρωτήσεις του τήν πάλη τής αντιπολίτευσης ένάντια στό παλιό καθεστώς μέ τήν πάλη ένάντια στίς άπόπειρες τής κυβέρνησης νά συντρίψει τό έπαναστατικό κίνημα! Σέ διάκριση από τή στερεότυπη άποψη τών μενσεβίκων για τήν «άστική δημοκρατία», ό Κάουτσκι έδειξε τά έπαναστατικά και άντεπαναστατικά στοιχεία της, έδειξε τή χρεωκοπία του φιλελευθερισμοϋ, έδειξε ότι οί φιλελεύθεροι θά κάνουν αναπόφευκτα στροφή πρός τά δεξιά τόσο πιο γρήγορα, όσο πιο ανεξάρτητη και συνειδητή γίνεται ή άγροτιά. Άστική επανάσταση, πού πραγματοποιειται από τό προλεταριάτο και τήν άγροτιά, παρά τήν άστάθεια τής άστικής τάξης, ή βασική αυτή θέση τής μπολσεβίκικης τακτικής επιβεβαιώθηκε ολοκληρωτικά από τόν Κάουτσκι.

Ό Κάουτσκι δείχνει ότι στην πορεία τής επανάστασης τό σοσιαλδημοκρατικό κόμμα έχει όλες τις δυνατότητες νά νικήσει, και ότι τό κόμμα αυτό *οφείλει* νά καλλιεργει στους οπαδούς του τήν πεποίθηση στη νίκη. Οί μενσεβίκικοι φόβοι από μία νίκη τής σοσιαλδημοκρατίας στη δοσμένη επανάσταση διαψεύδονται έντελώς για άλλη μία φορά από τό συμπέρασμα του Κάουτσκι. Οί κωμικές προσπάθειες του Πλεχάνοφ «νά υπαγάγει» τά καθήκοντα τής επανάστασής μας «στην άπόφαση του Άμστερνταμ» φαίνονται ιδιαίτερα άστεϊες πλάϊ στην άπλή και σαφή θέση του Κάουτσκι: «δέν μπορεί κανείς νά παλέψει μέ επιτυχία, αν αποκλείει προκαταβολικά τή νίκη».

Άκόμη πιο ανάγλυφα προβάλλει ή ριζική διαφορά ανάμεσα στίς μεθόδους του Κάουτσκι και του αρχηγού τών σημερινών όπορτουνιστών μας, του Πλεχάνοφ, όταν στον πρώτο διαβάζουμε: τό νά σκέπτεται κανείς ότι «όλες οί τάξεις και τά κόμματα, πού επιδιώκουν τήν πολιτική έλευθερία, πρέπει απλούστατα νά δράσουν από κοινού για νά τήν κατακτήσουν», σημαίνει ότι *«παίρνει υπόψη μόνο τήν πολιτική επιφάνεια εκείνου πού συντελειται»*. Αυτό δίνει τήν έντύπωση σά νά έχει ό Κάουτσκι άμεσα υπόψη του τήν παρεΐτσα τών σοσιαλδημοκρατών κ.κ. Πορτουγκάλοφ, Προκοπόβιτς, Κουσκόβα, Μπογκουτσάρσκι, Ιζγκόγεφ, Στροϋβε κτλ., πού λιποτάκτησαν στους φιλελεύθερους και πού κάνουν ακριβώς τό λάθος πού τόνισε ό Κάουτσκι (τραβώντας μάλιστα μαζί τους τόν Πλεχάνοφ). Τό γεγονός ότι ό Κάουτσκι δέν ξέρει τά γραπτά αυτών τών κυρίων, δυναμώνει απλώς τή σημασία του θεωρητικού του συμπεράσματος.

Είναι περιττό νά πούμε ότι τις βασικές θέσεις όλων τών ρώ-

σων σοσιαλδημοκρατῶν γιά τό μή σοσιαλιστικό χαρακτήρα τοῦ ἀγροτικοῦ κινήματος, γιά τό ἀδύνατο τῆς ἐμφάνισης τοῦ σοσιαλισμοῦ ἀπό τή μικροαγροτική παραγωγή κτλ. τίς συμμερίζεται ὀλοκληρωτικά ὁ Κάουτσκι. Οἱ ἐσέροι, πού ἀρέσκονται νά βεβαιώνουν ὅτι καί αὐτοί «εἶναι σύμφωνοι μέ τόν Μάρξ» θά εἶναι πολύ διδακτικό νά σκεφτοῦν τά λόγια αὐτά τοῦ Κάουτσκι.

Κλείνοντας, θά ποῦμε λίγα λόγια γιά τίς «αὐθεντίες». Οἱ μαρξιστές δέν μποροῦν νά δεχτοῦν τή συνηθισμένη ἄποψη τοῦ διανοούμενου-ριζοσπάστη μέ τή δῆθεν ἐπαναστατική του ἀφαίρεση: «κανενός εἶδους αὐθεντίες».

Ἦ Οχι. Ἡ ἐργατική τάξη, πού διεξάγει σ' ὅλο τόν κόσμο δύσκολο καί ἐπίμονο ἀγῶνα γιά τήν πλήρη ἀπελευθέρωση, χρειάζεται τίς αὐθεντίες, ἀλλά, ἐννοεῖται, μόνο μέ τήν ἐννοια ὅτι καί οἱ νεαροί ἐργάτες χρειάζονται τήν πείρα τῶν παλαιῶν ἀγωνιστῶν ἐνάντια στήν καταπίεση καί τήν ἐκμετάλλευση, ἀγωνιστῶν πού ἔκαναν πολλές ἀπεργίες, πού πῆραν μέρος σέ μιά σειρά ἐπαναστάσεις, πού εἶναι πλούσιοι ἀπό ἐπαναστατικές παραδόσεις καί ἔχουν εὐρύ πολιτικό ὄριζοντα. Τό κύρος τῆς παγκόσμιας πάλης τοῦ προλεταριάτου χρειάζεται στούς προλετάρους κάθε χώρας. Τό κύρος τῶν θεωρητικῶν τῆς παγκόσμιας σοσιαλδημοκρατίας μᾶς χρειάζεται γιά τή διασαφήνιση τοῦ προγράμματος καί τῆς τακτικῆς τοῦ κόμματός μας. Τό κύρος ὅμως αὐτό δέν ἔχει, βέβαια, τίποτε τό κοινό μέ τίς ἐπίσημες αὐθεντίες τῆς ἀστικῆς ἐπιστήμης καί τῆς ἀστυνομικῆς πολιτικῆς. Τό κύρος αὐτό εἶναι κύρος μιᾶς πιο πολύπλευρης πάλης μέσα στίς ἴδιες τίς γραμμές τῆς παγκόσμιας σοσιαλιστικῆς στρατιᾶς. Ὅσο σπουδαῖο εἶναι τό κύρος αὐτό γιά τή διεύρυνση τοῦ ὄριζοντα τῶν ἀγωνιστῶν, ἄλλο τόσο ἀπαράδεκτη θά ἦταν γιά τό ἐργατικό κόμμα ἡ ἀξίωση νά λύνονται ἀπό ἄλλους, ἀπό μακριά, τά πρακτικά καί συγκεκριμένα ζητήματα τῆς ἄμεσης πολιτικῆς. Ἡ συλλογικότητα τῶν πρωτοπόρων συνειδητῶν ἐργατῶν κάθε χώρας, πού διεξάγουν τήν ἄμεση πάλη, θά εἶναι πάντα ἡ μεγαλύτερη πηγή αὐθεντίας σ' ὅλα αὐτά τά ζητήματα.

Αὐτή εἶναι ἡ ἄποψή μας γιά τό κύρος πού ἔχουν οἱ γνῶμες τοῦ Κάουτσκι καί τοῦ Πλεχάνοφ. Οἱ θεωρητικές ἐργασίες τοῦ τελευταίου — κυρίως ἡ κριτική τῶν ναρόντικων καί τῶν ὀπορτουμιστῶν — παραμένουν σταθερές κατακτήσεις τῆς σοσιαλδημοκρατίας ὅλης τῆς Ρωσίας καί κανένας «φραξιονισμός» δέν μπορεῖ νά τυφλώσει τόν ἄνθρωπο πού ἔχει ἔστω καί μιά μικρή «φυσική δύναμη μυαλοῦ», ὡς τό σημεῖο νά ξεχάσει ἢ νά ἀρνηθεῖ τή σπουδαιότητα τῶν κατακτήσεων αὐτῶν. Ἀλλά σάν

πολιτικός ἀρχηγός τῶν ρώσων σοσιαλδημοκρατῶν στήν ἀστική ρωσική ἐπανάσταση, σάν γνώστης τῶν ζητημάτων τακτικῆς ὁ Πλεχάνοφ ἀποδείχτηκε κατώτερος κάθε κριτικῆς. Παρουσίασε στόν τομέα αὐτόν τέτοιον ὀπορτουνισμό, πού ἔβλαψε τούς ρώσους σοσιαλδημοκράτες ἐργάτες ἑκατό φορές περισσότερο ἀπ' ὅ,τι ἔβλαψε ὁ ὀπορτουνισμός τοῦ Μπέρνσταϊν τούς γερμανούς. Καί ἐνάντια στήν καντετοειδή αὐτή πολιτική τοῦ Πλεχάνοφ, ὁ ὁποῖος ξαναγύρισε στούς κόλπους τῶν κ.κ. Προκοπόβιτς καί Σίας, πού ὁ ἴδιος τούς ἔδιωξε στά 1899-1900 ἀπό τό σοσιαλδημοκρατικό κόμμα, πρέπει νά κάνουμε τόν πιά ἀμείλικτο πόλεμο.

“Ὅτι ὁ ὀπορτουνισμός αὐτός τοῦ Πλεχάνοφ στόν τομέα τῆς τακτικῆς εἶναι ὀλοκληρωτική ἄρνηση τῶν βάσεων τῆς μαρξιστικῆς μεθόδου, αὐτό τό ἀποδείχνει καλύτερα ἀπό κάθε τι ἄλλο ἢ παρακολούθηση τῆς ἀνάπτυξης τῶν συλλογισμῶν τοῦ Κάουτσκι σι ἄρθρο πού παρουσιάζουμε στόν ἀναγνώστη.

Γράφτηκε τό Δεκέμβρη τοῦ 1906

*Δημοσιεύτηκε τό Δεκέμβρη τοῦ 1907
σέ προσούρα πού ἐκδόθηκε στή Μόσχα
ἀπό τό ἐκδοτικό «Νοβαγια Ἐπόχα»*

*Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο
τῆς προσούρας*

**ΠΟΙΑ ΣΤΑΣΗ ΚΡΑΤΟΥΝ ΑΠΕΝΑΝΤΙ ΣΤΙΣ ΕΚΛΟΓΕΣ
ΓΙΑ ΤΗ ΔΟΥΜΑ ΤΑ ΑΣΤΙΚΑ ΚΟΜΜΑΤΑ
ΚΑΙ ΤΟ ΕΡΓΑΤΙΚΟ ΚΟΜΜΑ;**

Οί έφημερίδες είναι γεμάτες από ειδήσεις για τήν προετοιμασία τῶν εκλογῶν. Σχεδόν κάθε μέρα μαθαίνουμε πότε για μιά νέα «διευκρίνηση» τῆς κυβέρνησης, πού διαγράφει ακόμη μιά κατηγορία ὑποπτῶν πολιτῶν από τούς εκλογικούς καταλόγους, πότε για νέες διώξεις, ἀπαγορεύσεις συγκεντρώσεων, κλείσιμο έφημερίδων, συλλήψεις πιθανῶν εκλεκτόρων καί ὑποψήφιων βουλευτῶν. Οί μαυροεκατονταρχίτες σήκωσαν κεφάλι. Μαίνονται καί ὠρύονται πιά ξετσιπίωτα από κάθε ἄλλη φορά.

Τά κόμματα πού είναι ἀνεπιθύμητα στήν κυβέρνηση έτοιμάζονται κι' αὐτά για τίς εκλογές. Τά κόμματα αὐτά πιστεύουν, καί πιστεύουν πολύ δικαιολογημένα, ὅτι ἡ μάζα τῶν εκλογέων θά μπορέσει νά πεῖ τό λόγο της, νά εκφράσει μέ τίς εκλογές τίς πραγματικές πεποιθήσεις της, παρ' ὅλες τίς κατεργαριές, τίς προκλήσεις, τίς μικρές καί μεγάλες πιέσεις, πού στρέφονται ἐνάντια στόν εκλογέα. Ἡ πεποίθηση αὐτή βασίζεται στό ὅτι οί πιά ἄγριοι διωγμοί, οί πιά ἀνυπόφορες προκλήσεις θά ἀποσπάσουν τό πολύ-πολύ ἑκατοντάδες, χιλιάδες ἢ καί δεκάδες χιλιάδες εκλογεῖς σ' ὅλη τή Ρωσία. Ἀλλά οί διαθέσεις τῆς μάζας καί ἡ στάση της ἀπέναντι στήν κυβέρνηση δέν θ' ἀλλάξει ἀπ' αὐτό. Μπορεῖ νά διαγράψουν από τούς καταλόγους 10-20 χιλιάδες εκλογεῖς, ἄς ποῦμε στήν Πετρούπολη, ἀπ' αὐτό ὅμως ἡ μάζα τῶν ἑκατόν πενήντα χιλιάδων εκλογέων τῆς πρωτεύουσας ἀπλῶς μαζεύεται, κλείνεται στόν ἑαυτό της, κρύβεται, ἡσυχάζει προσωρινά, ὅμως δέν εξαφανίζεται οὔτε ἀλλάζει τίς μαζικές διαθέσεις της, μά καί ἂν τίς ἀλλάζει αὐτό δέν γίνεται, βέβαια, πρὸς ὄφελος τῆς κυβέρνησης. Καί γι' αὐτό, ὅσο δέν ἀλλάξει ριζικά ὁ εκλογικός νόμος, ὅσο δέν καταπατηθοῦν ἐν-

τελῶς ὅλα τὰ ὑπολείμματα τῆς ἐκλογικῆς νομιμότητας (μποροῦν ἀκόμη νά καταπατηθοῦν μέ τή συστηματική σύλληψη τῶν ἐκλεκτόρων: ἀπό τόν Στολίπιν ὅλα μπορεῖ νά τά περιμένει κανεῖς!), ὡς τότε παραμένει ἔξω ἀπό κάθε ἀμφιβολία ὅτι οἱ διαθέσεις τῆς μάζας θά κρίνουν τὰ ἀποτελέσματα τῶν ἐκλογῶν καί, βέβαια, ὄχι πρὸς ὄφελος τῆς κυβέρνησης καί τῶν μαυροεκατονταρχιτῶν της.

Κι' ὅλοι, ὅσοι δέν εἶναι μέ τό μέρος τῆς κυβέρνησης, στηρίζουν τίς ἐλπίδες τους στή μάζα τῶν ἐκλογέων. Μά ἂν προσέξτε, σέ τί κυρίως συνίσταται ἡ ἐλπίδα στή μάζα, πῶς βλέπουν τή μάζα τοῦτα ἢ ἐκεῖνα τὰ κόμματα, θά δεῖτε ὅτι ὑπάρχει τεράστια διαφορά ἀνάμεσα στά ἀστικά κόμματα καί στό κόμμα τοῦ προλεταριάτου.

Οἱ καντέτοι βρίσκονται ἐπικεφαλῆς τῶν φιλελευθερο-αστικῶν κομμάτων. Στίς ἐκλογές γιά τήν πρώτη Δούμα αὐτοί πρόσδοσαν ἐπαίσχυντα τόν ἀγῶνα, παραιτήθηκαν ἀπό τήν ἀποχή, πῆραν μέρος πειθήνια στίς ἐκλογές οἱ ἴδιοι καί παράσυραν καί τήν καθυστερημένη μάζα. Τώρα στηρίζουν τίς ἐλπίδες τους στήν ἀδράνεια τῆς μάζας αὐτῆς, στόν περιορισμό τῆς ζύμωσης καί τῆς ἐκλογικῆς καμπάνιας τῶν ἀριστερῶν κομμάτων. Ἡ ἐλπίδα τῶν καντέτων στή μάζα εἶναι ἐλπίδα πού στηρίζεται στήν καθυστέρηση καί στόν ἐκφοβισμό τῆς μάζας: ἡ μάζα, λένε, δέν καταλαβαίνει τό πρόγραμμά μας καί τήν τακτική μας, πέρα ἀπό μιά εἰρηνική καί νόμιμη, τήν πιο εἰρηνική καί τήν πιο δειλή διαμαρτυρία δέν πρόκειται νά προχωρήσει, ὄχι γιατί δέν θέλει, μά γιατί δέν θά τήν ἀφήσουν. Θά ψηφίσουν ἐμᾶς, γιατί οἱ ἀριστεροί οὔτε ἐφημερίδες ἔχουν, οὔτε συγκεντρώσεις μποροῦν νά κάνουν, οὔτε προκηρύξεις νά βγάλουν, οὔτε ἐξασφαλισμένοι εἶναι ἀπό αὐθαίρετες συλλήψεις καί διώξεις, νά πῶς σκέπτεται ὁ καντέτος. Καί σηκώνει περήφανος τὰ μάτια στόν οὐρανό: Σ' εὐχαριστῶ, κύριε, πού δέν μοιάζω μέ κανέναν ἀπό τοὺς ἀνθρώπους αὐτοὺς «τῶν ἄκρων»! ἐγὼ δέν εἶμαι ἐπαναστάτης, μπορῶ νά προσαρμοστῶ καί νά προσαρμοστῶ μάλιστα κατὰ τόν πιο πειθήνιο καί τόν πιο ταπεινό τρόπο σέ ὅποιοδήποτε μέτρο ἀκόμη καί ψηφοδέλτια* θά προμηθευτῶ ἀπό τοὺς εἰρηνοαγκαινιστές.

Γι' αὐτό ὅλη ἡ προεκλογική καμπάνια τῶν καντέτων ἀποβλέπει στόν ἐκφοβισμό τῆς μάζας μέ τόν μαυροεκατονταρχίτικο κίνδυνο, στόν ἐκφοβισμό τῆς μάζας μέ τόν κίνδυνο τῶν ἄ-

* Βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 204-205. Ἡ Σύντ.

κρων ἀριστερῶν κομμάτων, στήν προσαρμογή πρὸς τὸ φιλισταϊσμό, τὴ δειλία καὶ τὴν πλαδαρότητα τοῦ μικροαστοῦ, ἀποβλέπει στό νά πείσει τόν τελευταῖο ὅτι οἱ καντέτοι εἶναι οἱ πῖο ἀκίνδunami, οἱ πῖο σεμνοί, οἱ πῖο μετριοπαθεῖς, οἱ πῖο προσεκτικοί. Τρόμαξες, καλέ μου νοικοκύρη; — ρωτᾶνε τόν ἀναγνώστη κάθε μέρα οἱ καντέτικες ἔφημερίδες. Στηρίξου σέ μᾶς! Ἐμεῖς δέν θά σέ τρομάζουμε, εἴμαστε κατά τῶν βίαιων λύσεων, πειθαρχοῦμε στήν κυβέρνηση, στηρίξου μόνο σέ μᾶς, καί θά κάνουμε γιά σένα «ὅ,τι μπορούμε!» Καί πίσω ἀπό τίς πλάτες τῶν φοβισμένων μικροαστῶν οἱ καντέτοι χρησιμοποιοῦν κάθε τέχνασμα γιά νά πείσουν τὴν κυβέρνηση γιά τὴ νομιμοφροσύνη τους, νά πείσουν τοὺς ἀριστεροὺς γιά τὸ φιλελευθερισμό τους, νά πείσουν τοὺς εἰρηνοανακαινιστές ὅτι στέκουν κοντά στό κόμμα τους καί στά ψηφοδέλτιά τους.

Κανένα φῶτισμα τῆς συνείδησης τῶν μαζῶν, καμιὰ ζύμωση πού νά ξεσηκῶνει τίς μάζες, καμιὰ ἐξήγηση τῶν συνεπῶν δημοκρατικῶν συνθημάτων, παζάρεμα γιά τὰ πληρεξούσια πίσω ἀπό τίς πλάτες τοῦ φοβισμένου μικροαστοῦ, νά ἦ προεκλογική καμπάνια ὅλων τῶν κομμάτων τῆς φιλελεύθερης ἀστικῆς τάξης, ἀρχίζοντας ἀπό τοὺς ἀκομματικούς (τῆς «Τοβάριστς») καί καταλήγοντας στό κόμμα τῶν δημοκρατικῶν μεταρρυθμίσεων.

Ἡ στάση τοῦ ἐργατικοῦ κόμματος ἀπέναντι στή μάζα εἶναι τελείως ἀντίθετη. Τό σπουδαῖο γιά μᾶς δέν εἶναι νά ἐξασφαλίσουμε μέ συναλλαγές μιὰ θεσοῦλα στή Δούμα. Ἀντίθετα, οἱ ἴδιες αὐτές θεσοῦλες ἔχουν σημασία μόνο ἐπειδὴ καί ἐφόσον μπορούν νά χρησιμεύσουν στήν ἀνάπτυξη τῆς συνείδησης τῶν μαζῶν, στό ἀνέβασμα τοῦ πολιτικοῦ τους ἐπιπέδου, στήν ὀργάνωσή τους ὄχι στό ὄνομα τῆς μικροαστικῆς εὐδαιμονίας, ὄχι στό ὄνομα τῆς «ἡσυχίας», τῆς «τάξης» καί τῆς «εἰρηνικῆς (ἀστικῆς) εὐημερίας», ἀλλά στό ὄνομα τῆς πάλης, πάλης γιά τὴν πλήρη ἀπελευθέρωση τῆς ἐργασίας ἀπό κάθε ἐκμετάλλευση καί ἀπό κάθε καταπίεση. Μόνο γι' αὐτό καί μόνο στό βαθμό αὐτόν ἔχουν γιά μᾶς σημασία καί οἱ θεσοῦλες στή Δούμα καί ὅλη ἡ ἐκλογική καμπάνια. Τό ἐργατικό κόμμα στηρίζει ὅλες τίς ἐλπίδες του στή μάζα, ὄχι ὅμως στή φοβισμένη μάζα, ὄχι στή μάζα πού ὑποτάσσεται παθητικά, πού σηκῶνει πειθήνια τὸ ζυγὸ, ἀλλὰ στή μάζα τὴ συνειδητὴ, τὴν ἀπαιτητικὴ, τὴν ἀγωνιζόμενη. Τό ἐργατικό κόμμα πρέπει νά ἀντιμετωπίζει μέ περιφρόνηση τὸ συνηθισμένο φιλελεύθερο τέχνασμα: νά τρομάξουν τὸ μικροαστό μέ τὸ σκιάχτρο τοῦ μαυροεκατονταρχίτικου κινδύνου. Ὅλο τὸ καθῆκον τῶν σοσιαλδημοκρατῶν εἶναι νά ἀναπτύσσουν

στή μάζα τή συνείδηση για τό ποῦ βρίσκεται ὁ πραγματικός κίνδυνος, ποιό εἶναι τό πραγματικό καθήκον τῆς πάλης τῶν δυνάμεων ἐκείνων, πού δέν ἔχουν τήν πηγή τους μέσα στή Δούμα, πού δέν βρίσκουν τήν πλήρη ἔκφρασή τους στίς ἀγορεύσεις μέσα στή Δούμα, πού δέν θά λύσουν τό ζήτημα τοῦ μέλλοντος τῆς Ρωσίας μέσα στή Δούμα.

Γι' αὐτό τό ἐργατικό κόμμα προειδοποιεῖ τίς μάζες για τίς παρασκηνιακές ἐκλογικές μανοῦβρες τῆς καντέτικης ἀστικῆς τάξης, για τίς κραυγές της πού ἀμβλύνουν τή συνείδηση: ἐμπιστευθεῖτε σέ μᾶς, τούς δικηγόρους, τούς καθηγητές καί τούς μορφωμένους τσιφλικάδες, τήν ὑπόθεση τῆς πάλης ἐνάντια στό μαυροεκατονταρχίτικο κίνδυνο!

Ἔχετε ἐμπιστοσύνη μόνο στή σοσιαλιστική σας συνείδηση καί στή σοσιαλιστική σας ὀργάνωση, — λέει στίς μάζες τό ἐργατικό κόμμα. Τό νά δώσει κανείς στούς φιλελεύθερους ἀστούς τά πρωτεῖα τῆς πάλης καί τό δικαίωμα νά τήν καθοδηγήσουν, σημαίνει ὅτι ξεπουλά τήν ὑπόθεση τῆς ἐλευθερίας, παίρνοντας σέ ἀντάλλαγμα ἡχηρές φράσεις, ψευτομοντέρνες καί φαντασμαγορικές ταμπέλες. Κανένας μαυροεκατονταρχίτικος κίνδυνος στή Δούμα δέν θά προξενήσει μιά τέτοια ζημιά, ὅπως εἶναι ἡ διαφθορά τῆς συνείδησης τῶν μαζῶν πού ἀκολουθοῦν τυφλά τή φιλελεύθερη ἀστική τάξη, τά συνθήματά της, τά ψηφοδέλτιά της, τήν πολιτική της.

Ἀνάμεσα στίς μάζες, πρὸς τίς ὁποῖες ἀπευθύνεται τό ἐργατικό κόμμα, ὑπερτερεῖ ἀριθμητικά ἡ ἀγροτιά καί τά κάθε λογῆς στρώματα τῆς μικροαστικῆς τάξης. Ὅλοι αὐτοί εἶναι πιο ἀποφασιστικοί ἀπό τούς καντέτους, πιο τίμιοι ἀπ' αὐτούς, ἕκατό φορές πιο ἀξιόμαχοι, μά στήν πολιτική πολύ συχνά τούς σέρνουν ἀπό τή μύτη οἱ καντέτοι φαφλατάδες. Αὐτοί καί τώρα ταλαντεύονται ἀνάμεσα στό μαχόμενο προλεταριάτο καί στή συμβιβαστική ἀστική τάξη.

Οἱ κήρυκες τῶν συνασπισμῶν μέ τούς καντέτους δέν κάνουν κακό μόνο στό προλεταριάτο καί σ' ὅλη τήν ὑπόθεση τῆς ἐλευθερίας. Κάνουν κακό καί στήν ἀνάπτυξη τῆς συνείδησης τῆς μικροαστικῆς καί ἀγροτικῆς φτωχολογιᾶς. Δέν ἐκπληρώνουν τό ἄμεσο χρέος τους: νά τούς ἀπαλλάξουν ἀπό τήν ἐπιρροή τῆς φιλελεύθερης ἀστικῆς τάξης. Κοιτάξτε τούς τρουντοβίκους, τούς «λαϊκοὺς σοσιαλιστές» καί τούς ἐσέρους. Ταλαντεύονται καί ἐπίσης ἀσχολοῦνται κι' αὐτοί κυρίως μέ σχέδια συναλλαγῆς μέ τούς καντέτους. Οἱ ἀρχηγοί τῶν τρουντοβίκων, ἀφοῦ δέν μπόρεσαν νά φτιάξουν δικό τους κόμμα, δεκαπλασιάζ-

ζουν τά λάθη πού ἔκαναν στή Δούμα, καλώντας τίς μάζες νά ψηφίσουν τούς καντέτους (ὁ Ἄνικιν μέσω τῶν ἀνταποκριτῶν τῶν ἐφημερίδων, ὁ Ζίλκιν στήν «Τοβάριστς»¹³⁴ κτλ.). Αὐτό εἶναι ἀνοιχτή προδοσία τῆς πάλης τῶν ἀγροτῶν, ἄμεση παράδοση τοῦ μουζίκου στά χέρια τοῦ φιλελεύθερου τσιφλικᾶ, πού θά ληστέψει κατά τόν ἴδιο τρόπο τούς ἀγρότες μέ τήν ἐξαγορά σέ «λογική» τιμή, ὅπως λήστεψαν τό μουζικό οἱ πρόγονοί του τό 1861. Καί οἱ «λαϊκοί σοσιαλιστές»; Ἄκόμη καί οἱ καντέτοι τούς ὀνομάζουν, γελώντας, «καντέτους δεύτερης σειρᾶς» (ὁ Μιλιουκόφ στή «Ρέτς»¹³⁵). Οἱ ἀρχηγοί τους (Ἄννενσκι κ.ἄ.) ὑποστηρίζουν ἐπίσης τούς συνασπισμούς μέ τούς καντέτους. Τό μικροσκοπικό τους κόμμα (σύμφωνα μέ τά στοιχεῖα τῆς «Τοβάριστς» πού τούς συμπαθεῖ, τό κόμμα αὐτό εἶναι πιο ἀδύνατο ἀκόμη καί ἀπό τό κόμμα τῆς εἰρηνικῆς καταλήστευσης, ἔχει κάπου 2000 μέλη σ' ὅλη τή Ρωσία!), αὐτό εἶναι ἀπλό ἐξάρτημα τῶν καντέτων. Οἱ ἐσέροι κρατοῦν ἐπίσης διαφορούμενη στάση: καί στήν ὀχτωβριανή περίοδο καί στήν περίοδο τῆς πρώτης Δούμας ἔκρυβαν τή διάσπασή τους μέ τούς ἐνέσους, βιάδιζαν μαζί τους, ἔβγαζαν τίς ἴδιες ἐφημερίδες. Τώρα δέν κάνουν καμιᾶ ἀνοιχτή καί αὐτοτελή πάλη, μιά καί δέν τάσσονται ὅσο πρέπει πλατιά, ἀνοιχτά καί ἔντονα ἐνάντια στούς «καντέτους δεύτερης σειρᾶς», δέν δίνουν στίς μάζες ὀλοκληρωμένα στοιχεῖα γιά μιά οὐσιαστική κριτική τοῦ κόμματος αὐτοῦ, δέν κάνουν καμιᾶ βασική ἐκτίμηση ὅλης τῆς ἐκλογικῆς καμπάνιας καί ὅλων γενικά τῶν ἐκλογικῶν συμφωνιῶν.

Μεγάλη ἱστορική ὑποχρέωση τοῦ ἐργατικοῦ κόμματος εἶναι νά συμβάλει στή δημιουργία αὐτοτελοῦς πολιτικοῦ κόμματος τῆς ἐργατικῆς τάξης. Ζημιᾶ στήν ὑπόθεση αὐτή κάνουν οἱ κήρυκες τῶν συνασπισμῶν μέ τούς καντέτους.

Ἄλλη μεγάλη ὑποχρέωσή του εἶναι νά ἀπαλλάξει ἀπό τήν ἐπιρροή τῶν ἰδεῶν καί τῶν προλήψεων τῆς φιλελεύθερης ἀστικῆς τάξης τίς μάζες τῶν μικροαστῶν καί τῆς ἀγροτιᾶς πού καταστρέφονται, δυστυχοῦν καί ἀφανίζονται. Καί σ' αὐτή τή δουλιᾶ κάνουν ἐπίσης ζημιᾶ οἱ κήρυκες τῶν συνασπισμῶν μέ τούς καντέτους. Δέν ἀποσποῦν τό μουζικό ἀπό τό φιλελεύθερο, ἀλλά μεγαλώνουν τή μή φυσιολογική αὐτή σύνδεση, πού εἶναι καταστροφική γιά τήν ὑπόθεση τῆς ἐλευθερίας καί γιά τήν ὑπόθεση τοῦ προλεταριάτου. Δέν προφυλάγουν τήν ἀγροτική μάζα ἀπό τήν παρασκηνιακή φιλελεύθερη πολιτική (ἢ σωστότερα ἀπό τόν πολιτικαντισμό μέ τό μοίρασμα τῶν ἐδρῶν τῆς Δούμας),

ἀλλά καθαγιάζουν τόν πολιτικαντισμό αὐτό μέ τή συμμετοχή τους σ' αὐτόν.

Κάτω οἱ κάθε λογῆς συνασπισμοί! Τό ἐργατικό κόμμα πρέπει νά εἶναι αὐτοτελές στήν ἐκλογική του καμπάνια στήν πράξη καί ὄχι μόνο στά λόγια. Πρέπει νά σταθεῖ γιά ὄλο τό λαό καί ἰδιαίτερα γιά ὄλη τήν προλεταριακή μάζα πρότυπο ἰδεολογικῆς, σταθερῆς, θαρραλέας κριτικῆς. Ἔτσι καί μόνο ἔτσι θά τραβήξουμε τίς μάζες σ' ἕναν πραγματικό ἀγώνα γιά τήν ἐλευθερία, καί δέν θά τίς ἀφήσουμε νά παρασυρθοῦν ἀπό τό παιχνίδι τοῦ φιλελευθερισμοῦ τῶν καντέτων προδοτῶν τῆς ἐλευθερίας.

«*Τέρνιϊ Τρουντά*», τεῦχος 2,
31 τοῦ Δεκέμβρη 1906

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τοῦ περιοδικοῦ «*Τέρνιϊ Τρουντά*»

ΠΛΕΧΑΝΟΦ ΚΑΙ ΒΑΣΙΛΙΕΦ

Τή στάση τοῦ μενσεβίκικου σοσιαλδημοκρατικοῦ τύπου ἀπέναντι στά γνωστά ἡροστρατικά δημοσιεύματα τοῦ Πλεχάνοφ στήν «Τοβάριστς» ἀξίζει νά τήν προσέξει ὀλόκληρο τό κόμμα τῆς ἐργατικῆς τάξης. Ὁ ἐπιφανέστερος ἐκπρόσωπος τοῦ μενσεβίκικου ρεύματος, ὁ ἀρχηγός τῶν μενσεβίκων, ὅπως τόν ἀποκαλοῦν ἀνοιχτά καί διαρκῶς ὅλες οἱ φιλελεύθερες ἐφημερίδες, προτείνει δημόσια κοινή πλατφόρμα σοσιαλδημοκρατῶν καί καντέτων.

Καί οἱ μενσεβίκοι σιωποῦν!

Σάν νά μήν ἐκδίδουν οὔτε ἐφημερίδες, οὔτε συλλογές ἄρθρων, οὔτε προκηρύξεις, σάν νά μήν ἔχουν οὔτε ἰδρύματα, οὔτε ὄργανα, οὔτε μιά κομματική ὀργάνωση. Σάν νά μήν τούς ἀφορᾶ τό τί λέει μπροστά σ' ὀλόκληρη τή Ρωσία ὁ ἀρχηγός τους γιά τήν πολιτική τους...

Ἐμεῖς ὅμως ὅλοι ξέρουμε πολύ καλά ὅτι οἱ μενσεβίκοι ἔχουν καί ὀργανώσεις — καί μάλιστα τόσο ἔγκυρες, ὅπως εἶναι ἡ ΚΕ — καί κάθε λογῆς ὄργανα. Γι' αὐτό ἡ σιωπή τους ἀπλῶς ἐπιβεβαιώνει γιά μιά ἀκόμη φορά ὅλη τήν καρδιά τῆς θέσης τους. Μόνο οἱ μπουντιστές ξεχωρίζουν ἀπό τή μενσεβίκικη μάζα. Μέ τήν ἐφημερίδα τους «Volkszeitung», πού δυστυχῶς εἶναι σχεδόν ἄγνωστη στούς ρώσους, ἐξεγέρθηκαν ἐνάντια στό σύνθημα «κυρίαρχη Δούμα». Εἰρωνεύτηκαν τόν Πλεχάνοφ καί στό «Νάσα Τριμπούνα» πού βγάζουν στά ρωσικά. Ἀπόδειξαν ἔτσι τουλάχιστον ὅτι ἔχουν τό θάρρος νά ἐκφράζουν δική τους γνώμη, νά ἀναγνωρίζουν στήν πράξη, κι' ὄχι μόνο στά λόγια, τή δική τους κομματική ὀργάνωση, πού εἶναι ὑποχρεωμένη νά παίρνει ἀνοιχτή καί σαφή θέση σέ ὅλα τά πολιτικά ζητήματα, πού εἶναι ὑποχρεωμένη νά βάζει τό πολιτικό της χρέος ἀπέναντι

στό προλεταριάτο πάνω από προσωπικές φιλίες, από κουμπαριές και από σεβασμό τους προς τὰ πρόσωπα...*

Τί ἄσχημο φαινόμενο γιά τό ἐργατικό κόμμα! Τό ρεῦμα πού ἐπικρατεῖ μέσα στό κόμμα, πού ἔχει τήν ΚΕ στά χέρια του, δέν τολμᾶ νά μιλήσει γιά τὰ λάθη ἑνός ἀπό τὰ μέλη του. Σ' ὅλες τίς συγκεντρώσεις, σέ κάθε διαμάχη μπροστά στούς ἐργάτες, σέ κάθε συζήτηση μέ τούς μπολσεβίκους, οἱ μενσεβίκοι ὀρκίζονται σέ θεούς καί δαίμονες ὅτι δέν συμφωνοῦν μέ τόν Πλεχάνοφ. Στόν τύπο ὅμως σιωποῦν: οὔτε μιά ἐπίσημη δήλωση ἑνός ὁποιουδήποτε κομματικοῦ πυρήνα. Τί εἶναι αὐτό; Νά τόν ἀπαρνοῦνται στά κρυφά καί νά τόν παραδέχονται μέ τήν ἐπίσημη σιωπή τους; Νά κακολογοῦν στά κρυφά καί νά σωπαίνουν μπροστά στόν...ἀφέντη. Αὐτό τό κάνουν μόνο οἱ...μαντέψτε το μόνοι σας, ἐντιμότατοι, ποιοί τό κάνουν αὐτό.

Μά στούς ἐργάτες καί σ' ὄλο τό κόμμα θά ποῦμε: Δέν πρέπει νά χουν ἐμπιστοσύνη σ' ἐκείνους τούς πολιτικούς ἀρχηγούς πού ἐξαφανίζονται μαζί μ' ὅλα τὰ ὄργανά τους μπροστά στή σφοδρή ἐπίθεση ὁποιουδήποτε. Δέν πρέπει νά τούς ἔχουν ἐμπιστοσύνη. Σέ κάθε περίπτωση πού πρέπει νά παρθεῖ ὀριστική ἀπόφαση ὅλοι αὐτοί οἱ «ἀρχηγοί» θά ἐνεργήσουν ὄχι ὅπως λένε οἱ ἴδιοι, ἀλλά ὅπως λέει γιά λογαριασμό τους κάποιος τρίτος.

Ἐξάλλου ἡ στάση τοῦ Πλεχάνοφ καί τῶν μενσεβίκων στό ἀναφερόμενο ἐπεισόδιο ἀπεικονίζει πιστά τίς συζητήσεις πού γίνονται σχετικά μέ τό διανοουμενίστικο χαρακτήρα τοῦ κόμματός μας. Ναί, εἶναι ἀλήθεια ὅτι ἡ ἐπιρροή τῆς μή προλεταριακῆς διανόησης πάνω στό προλεταριάτο εἶναι στή χώρα μας τε-

* Μόλις τώρα πήραμε ἕνα ἀπόσπασμα ἀπό τό γεωργιανό σοσιαλδημοκρατικό ὄργανο τῶν μενσεβίκων τῆς Τιφλίδας «Τσίν» («Ἐμπρός») τῆς 8 τοῦ Δεκέμβρη. Οἱ μενσεβίκοι τῆς Τιφλίδας διαφωνοῦν ριζικά μέ τόν Πλεχάνοφ, δηλώνοντας ὅτι οἱ ἀντιλήψεις του σχετικά μέ τό σύνθημα «κυρίαρχη Δούμα» εἶναι λαθεμένες, ὅτι οἱ σοσιαλδημοκράτες δέν μποροῦν νά ἐννοοῦν κάτω ἀπό τό σύνθημα αὐτό τή συντακτική συνέλευση. Τό σύνθημα «κυρίαρχη Δούμα» — γράφουν — «θά ἰσοδυναμοῦσε μέ κουτσούρεμα τοῦ προγράμματός μας». Σέ συνέχεια ἀποδείχεται ὅτι καί γιά τούς καντέτους τό σύνθημα αὐτό εἶναι ἀπαράδεκτο καί ὅτι γενικά οὔτε λόγος μπορεῖ νά γίνει γιά κοινή πλατφόρμα σοσιαλδημοκρατῶν καί καντέτων. Ἡ κοινή πλατφόρμα εἶναι «ψαλίδισμα τῶν φτερῶν τῆς κομματικῆς μας αὐτοτέλειας, εἶναι συγκάλυψη τῶν διαφορῶν πού ὑπάρχουν στίς ἀπόψεις τῆς σοσιαλδημοκρατίας καί τῶν ἀστικῶν κομμάτων».

Σωστά, σύντροφοι μενσεβίκοι τῆς Τιφλίδας! Διαπιστώνουμε μέ ἱκανοποίηση ὅτι, ἀντίθετα ἀπό τήν Κεντρική Ἐπιτροπή καί τήν πλειοψηφία τῶν ρώσων μενσεβίκων, οἱ μπουντιστές καί οἱ καυκάσιοι δέν ἀπόφυγαν νά ἐκπληρώσουν τό χρέος τους καί νά χαρακτηρίσουν ἀνοιχτά σάν λάθος τή γνώμη τοῦ Πλεχάνοφ καί ὅλη του τή θέση.

ράστια. "Αν δέν συνέβαινε αὐτό, θά μπορούσε μήπως τό προλεταριακό κόμμα νά άνεχθεῖ ἔστω καί γιά μιά βδομάδα τίς ἰδιοτροπίες τοῦ Πλεχάνοφ καί τή στάση τῶν μενσεβίκων ἀπέναντί του; Πόσο χτυπητά προβάλλει ἐδῶ ὁ ἀληθινός χαρακτήρας τῶν συζητήσεων γιά τό ἀκομματικό ἐργατικό συνέδριο!" Ἐάν τό κόμμα μας τό ἀντικαθιστοῦσε ἓνα νόμιμο ἐργατικό (ἀπλῶς ἐργατικό, ὄχι σοσιαλδημοκρατικό) κόμμα, — ὅπως τό θέλουν ὁ Λάριν, οἱ δημοσιολόγοι τοῦ «Νάσε Ντιέλο» καί τῆς «Σοβρεμένναγια Ζίζν», — τότε θά ὑπῆρχε ἀπεριόριστο πεδίο γιά ἐκδηλώσεις ὅπως τοῦ Πλεχάνοφ. Γράψε σέ ὅποιεσδήποτε ἐφημερίδες, κάνε ὅποιουσδήποτε φιλολογικούς ἢ γενικούς πολιτικούς συνασπισμούς μ' ὅποιον θέλεις, πρότεινε ἐξ ὀνόματός σου, χωρίς νά παίρνεις ὑπόψη καμιά κομματική ὀργάνωση, τά δικά σου συνθήματα! Πλήρης ἐλευθερία γιά τήν ἀτομιστική φύση τοῦ διανοούμενου σέ συνθήκες πού ἡ ἀκομματική ἐργατική μάζα εἶναι τελείως ἀδιαμόρφωτη. Μήπως αὐτό δέν εἶναι τό ἰδανικό τοῦ παλιοῦ προκοποβιτισκοῦ «Credo»* (γιά τό ὁποῖο ριχτήκαμε μαζί μέ τόν Πλεχάνοφ στά 1899-1900 ἐνάντια στόν Προκοπόβιτς καί τόν διώξαμε μέ ὄλους τούς δορυφόρους του ἀπό τό σοσιαλδημοκρατικό κόμμα); Τό «Credo» — αὐτή ἡ πεμπτουσία τοῦ σοσιαλδημοκρατικοῦ ὀπορτουνισμοῦ — προπαγάνδιζε τίς ἀπολιτικές, ἀκομματικές ἐργατικές ἐνώσεις γιά οἰκονομική πάλη καί φιλελεύθερη πολιτική πάλη. Οἱ συνασπισμοί μέ τούς καντέτους καί τό ἀκομματικό ἐργατικό συνέδριο δέν εἶναι τίποτε ἄλλο παρά τό «Credo» τοῦ 1899, ἐπανεκδομένο τό 1906-1907.

Τά πλεχανοφικά δημοσιεύματα στήν «Τοβάριστς» δέν εἶναι τίποτε ἄλλο παρά ἡ ἐφαρμογή στήν πράξη τῆς πρότασης τοῦ Λάριν: ἐλεύθεροι προπαγανδιστικοί σύλλογοι ὄλων τῶν διάφορων «σοσιαλιστῶν» — μέ τό συμπάθειο σοσιαλιστῶν — στό φόντο τῶν ἀκομματικῶν ἐργατικῶν ὀργανώσεων. Στήν πραγματικότητα ὁ Πλεχάνοφ ἐμφανίστηκε στήν «Τοβάριστς» ὄχι σάν μέλος τοῦ κόμματος, ὄχι σάν μέλος μιᾶς ἀπό τίς κομματικές ὀργανώσεις. Αὐτό εἶναι γεγονός πού δέν μπορεῖ νά ἐξαλειφθεῖ μέ καμιά σοφιστεία, ἀπό τό ὁποῖο καμιά «ἀποσιώπηση» τῆς μενσεβίκικης ΚΕ δέν πρόκειται νά σώσει τή γνωστή φράξια τοῦ κόμματός μας. Στήν πραγματικότητα ὁ Πλεχάνοφ ἐμφανίστηκε ἀκριβῶς ἀλλά Λάριν, σάν ἐξωκομματικός σοσιαλιστής

* — σύμβολο πίστεως, πρόγραμμα, ἔκθεση κοσμοθεωρίας. Ἡ Σύντ.

σέ έξωκομματικό «σοσιαλιστικό» ὄργανο μέ μιά έξωκομματική μή σοσιαλιστική ἢ μάλλον ἀντισοσιαλιστική πρόταση.

Ὁ Βασίλιεφ ἀκολούθησε τ' ἀχνάρια τοῦ Πλεχάνοφ. Ἡ Ἑλβετία ἀκριβῶς γιατί εἶναι ἀπαλλαγμένη ἀπό τίς παραδόσεις τοῦ ρωσικοῦ ἐπαναστατικοῦ προλεταριάτου, μᾶς δίνει ὅλο καί περισσότερους «πρωτοπόρους» ὀπορτουνιστές.

Ὁ Βασίλιεφ εἶναι ἕνας ἐπιφανῆς μενσεβίκος. Δούλεψε μαζί μέ τούς μενσεβίκους καί μάλιστα ὄχι μέ τυχαίους μενσεβίκους σέ κάποια ἀπόμερη ἐπαρχία, ἀλλά μέ τούς πιό ἐπιφανεῖς καί τούς πιό ὑπεύθυνους μενσεβίκους. Γι' αὐτό δέν ἔχουν δίκιο οἱ μενσεβίκοι νά φέρνονται περιφρονητικά στόν Βασίλιεφ.

Καί ὁ Βασίλιεφ ἐπικαλεῖται ἀπευθείας τόν Πλεχάνοφ. Κάτι περισσότερο. Στηρίζεται ἄμεσα σ' αὐτόν. Ὀνομάζει «γενναῖο σάλπισμα» τήν ἀτιμωτική γιά τό σοσιαλδημοκρατικό κόμμα πρόταση τοῦ Πλεχάνοφ γιά κοινή πλατφόρμα μέ τούς καντέτους, πού δημοσιεύτηκε στόν καντέτικο τύπο. «Λυπᾶται» γιατί «στά ἄλλα κόμματα δέν ὑπάρχουν Πλεχάνοφ».

Ὁ Βασίλιεφ δείχνει μεγάλο ζήλο, μά ἔχει λίγο μυαλό. Ἦθελε νά παινέψει τόν Πλεχάνοφ καί, παινεύοντάς τον, ξεστόμισε τή φράση: «στά ἄλλα κόμματα δέν ὑπάρχουν, δυστυχῶς, Πλεχάνοφ». Αὐτό εἶναι χωρίς προηγούμενο. Ὁ καλός μας Βασίλιεφ εἶναι ὁ πρῶτος πού χρησιμοποίησε τή λέξη «Πλεχάνοφ» σάν προσηγορικό ὄνομα, μέ τήν ἔννοια τῶν πολιτικῶν πού δροῦν σάν ἄτομα ἀνεξάρτητα ἀπό τό κόμμα τους. Ἀπό δῶ καί πέρα, κατά πάσα πιθανότητα, θά λένε: «Πλεχάνοφ μέ τή βασιλιεφική ἔννοια αὐτῆς τῆς λέξης»...

Χτυπώντας χαϊδευτικά στόν ὦμο τούς «Πλεχάνοφ», οἱ Βασίλιεφ τά λένε ὅλα καθαρά καί ξάστερα. Οἱ συγγραφεῖς τοῦ «Credo» τό 1899, οἱ κ.κ. Προκοπόβιτς καί Σία, μιλοῦσαν γιά καθαρά ἐργατικό κίνημα, ἀπαλλαγμένο ἀπό τόν ἐπαναστατικό βάκιλλο. Οἱ Βασίλιεφ μιλοῦν γιά ἐπανάσταση πού πρέπει νά γεννήσει ἕνα «Σύνταγμα» καί τίποτε παραπάνω, νά τό γεννήσει χωρίς καμιά μαμή, χωρίς ἐπαναστάτες. Χωρίς μαμές, χωρίς ἐπαναστάτες, χωρίς ἐπαναστατικό λαό, νά τό σύνθημα τοῦ Βασίλιεφ.

Ὁ Στσεντρίν εἰρωνεύτηκε κάποτε κατά τρόπο κλασικό τή Γαλλία, πού ἐκτέλεσε τούς κομμουνάρους, τή Γαλλία τῶν τραπεζιτῶν πού σερνόταν στά πόδια τῶν ρώσων τυράννων, ἀποκαλώντας τήν δημοκρατία χωρίς δημοκράτες. Εἶναι καιρός νά γεννηθεῖ ἕνας νέος Στσεντρίν γιά νά εἰρωνευτεῖ τόν Βασίλιεφ καί τούς μενσεβίκους πού ὑποστηρίζουν τήν ἐπανάσταση μέ τό

σύνθημα «χωρίς» ἐπαναστάτες, «χωρίς» ἐπανάσταση.

Ἔχουμε ἄραγε δίκιο νά ἐρμηνεύουμε ἔτσι τήν «ἐκδήλωση» τοῦ Βασίλιεφ; Ἔχουμε ἄραγε δίκιο νά τόν βάζουμε πλάϊ στούς μενσεβίκους;

Καί βέβαια, ἔχουμε! Ὁλόκληρο τό ἄρθρο, ὅλες τίς σκέψεις, ὅλες τίς προτάσεις τοῦ Βασίλιεφ τίς διαποτίζει τό «σχέδιο» νά βοηθήσουμε νά γεννηθεῖ τό σύνταγμα μέ τήν ἐξόντωση τῆς ἐπανάστασης. «Νά ἐγκαταλειφθοῦν προσωρινά» ὅλα γενικά τά προγράμματα, νά συγχωνευτοῦν ὅλοι οἱ σοσιαλδημοκράτες, οἱ ἐσέροι κτλ. μέ τούς καντέτους σ' ἓνα φιλελεύθερο κόμμα, νά ἐνωθοῦν ὅλοι στήν πάλη γιά ἓνα «πολιτικό σύνταγμα» «χωρίς τήν ταυτόχρονη λύση τῶν οἰκονομικῶν προγραμμάτων» (ἔτσι ἀκριβῶς εἶναι γραμμένο: χωρίς λύση τῶν προγραμμάτων. Οἱ ἐξ Ἑλβετίας συμβουλάτορες τοῦ ρωσικοῦ προλεταριάτου δέν τά καταφέρνουν πάντα νά μιλοῦν ρωσικά), δέν εἶναι λοιπόν ὅλ' αὐτά ἐπιθυμία νά σωθεῖ τό σύνταγμα μέ τήν ἀπάρνηση τῆς ἐπανάστασης;

Ἐπανάσταση μέ τήν πραγματική, τή σοβαρή σημασία τῆς λέξης δέν μπορεῖ νά νοηθεῖ χωρίς τή «λύση τῶν οἰκονομικῶν προγραμμάτων». Τήν ἐπανάσταση μποροῦν νά τήν κάνουν μόνο οἱ μάζες πού σπρώχνονται ἀπό μεγάλες οἰκονομικές ἀνάγκες. Ἡ πτώση τῆς ἀπολυταρχίας στή Ρωσία, ἡ πραγματική πτώση, θά ἦταν ἀναπόφευκτα οἰκονομική ἀνατροπή. Μόνον ἄνθρωποι τελείως ἀφελεῖς στά ζητήματα τοῦ σοσιαλισμοῦ μποροῦν νά μήν τό καταλαβαίνουν αὐτό. Τό νά ἀπορίπτει κανεῖς τά οἰκονομικά προγράμματα σημαίνει ὅτι ἀπορίπτει τίς βασικές οἰκονομικές αἰτίες τῆς ἐπανάστασης, σημαίνει ὅτι ἀπορίπτει τά οἰκονομικά συμφέροντα, πού ὠθοῦν τίς μάζες τοῦ βασανισμένου, τοῦ φοβισμένου, τοῦ ἀμόρφωτου λαοῦ στό μεγάλο, στό γεμάτο μέ πρωτοφανή αὐταπάρνηση ἀγώνα. Αὐτό σημαίνει ὅτι ἐγκαταλείπει τίς μάζες, ὅτι διασώζει τή συμμορία τῶν διανοούμενων αἰσχρολόγων καί ἀλλάζει τή σοσιαλιστική πολιτική μέ τή φιλελεύθερη αἰσχρολογία.

«Ποιό τό ὄφελος τῶν ἀγροτῶν ἀπό τό γεγονός ὅτι τό ζήτημά τους τό πρόβαλε ἡ Δούμα, ἡ ὁποία καί διαλύθηκε ἐξαιτίας τοῦ ἀγροτικοῦ κυρίως ζητήματος»; Δέν ἀξίζει τάχα γιά τό συλλογισμό αὐτόν νά ἀνεγερθεῖ στόν Βασίλιεφ ἐν ζωῇ ἀκόμη ἀνδριάντας, γιά τόν ἄφθαστο σ' ὅλον τόν κόσμο σοσιαλιστικό ὀπορτουισμό του;

Καί μήπως αὐτός (περνᾶμε στό τελευταῖο ἀπό τά δύο ἐρωτήματα πού θέσαμε πιο πάνω) δέν εἶναι μενσεβίκικος συλλογισμός;

Νά ταξιδέψουμε μέχρι τήν Τβέρ στό ἴδιο βαγόνι μέ τούς καντέτους, χωρίς νά ἐμποδίζουμε ὁ ἕνας τόν ἄλλον, λέει ὁ Πλεχάνοφ. Νά πᾶμε μαζί μέ τούς καντέτους στή Δούμα, ἐνωμένοι μέ ἕνα μή ἐπαναστατικό κόμμα (προσωρινά! «γιά ἕνα σύντομο διάστημα»! συμπληρώνει τούς μενσεβίκους ὁ Βασίλιεφ) γιά ἐπαναστατικούς σκοπούς, λένε οἱ μενσεβίκοι! Νά πᾶμε μαζί μέχρι τήν καντέτικη κυβέρνηση, ἔλεγε τελευταῖα ἡ ΚΕ μας.

Ἐφοῦ εἶναι νά πᾶμε, σεγοντάρει ὁ Βασίλιεφ, ἄς πᾶμε «χωρίς νά σπρώχνουμε ὁ ἕνας τόν ἄλλον, χωρίς νά φοβίζουμε ὁ ἕνας τόν ἄλλον». Τώρα ἀκριβῶς, στή δοσμένη στιγμή, αὐτή (ἡ πάλη τῶν τάξεων καί τῶν ὁμάδων) εἶναι ὀλέθρια καί ἐγκληματική».

Ἡ ταξική πάλη εἶναι ἐγκληματική, τό νά βλάπτει κανεῖς τό σύνταγμα μέ ἐπαναστατικές διεκδικήσεις (ὅπως: κυρίαρχη Δούμα, συντακτική συνέλευση κτλ.) εἶναι ἐγκληματικό. "Ὅσο κι' ἂν ἀπαρνοῦνται οἱ μενσεβίκοι τόν Βασίλιεφ (μέχρι τώρα, πάντως, δέν τόν ἀπαρνήθηκαν ἀκόμη), δέν θά μπορέσουν ποτέ νά ἐξαλείψουν τό ὅτι ἀκριβῶς ἡ ἰδέα αὐτή βρίσκεται στή βάση καί τῶν συνασπισμῶν μέ τούς καντέτους καί τῆς ὑποστήριξης τῆς διεκδίκησης κυβέρνησης ἀπό τή Δούμα, καί ὅλων τῶν ταξιδιῶν μαζί μέ τούς καντέτους μέχρι τήν Τβέρ κτλ., κτλ.

Ἐὁ Βασίλιεφ φυσικά εἶναι unicum*. Ἐλλά καί τά μοναδικά στό εἶδος τους φυσικά φαινόμενα ὑπάρχουν μόνο σέ ὀρισμένο περιβάλλον, γεννιοῦνται μόνο κάτω ἀπό ὀρισμένες συνθῆκες. Ἐὁ Βασίλιεφ εἶναι, βέβαια, τό Λευκό "Ὅρος τοῦ ὀπορτουνισμοῦ. Μά Λευκά "Ὅρη δέν ὑπάρχουν στίς στέπες. Τά Λευκά "Ὅρη ὑπάρχουν μόνο στίς κορυφές τῶν "Ἀλπεων. Οἱ Βασίλιεφ παρουσιάζονται στόν κόσμο μόνο πλάϊ στους «Πλεχάνοφ», στους Τσερεβάνιν καί tutti quan'ti** μέχρι τόν Προκοπόβιτς.

Καί χάρη στους «Πλεχάνοφ μέ τή βασιλιεφική ἔννοια» ὁ κ. Στροῦβε ἀποκτάει τή δυνατότητα νά λέει, ὅπως εἶπε στή συγκέντρωση τοῦ Σολιανοῖ Γκοροντόκ στίς 27 τοῦ Δεκέμβρη («Τοβάριστς», 28 τοῦ Δεκέμβρη), ὅτι «ὄλοι οἱ σημερινοί ἀντίπαλοι τῶν καντέτων θά γίνουν στό προσεχές μέλλον καντέτοι. Τήν «Τοβάριστς» τή λένε κιόλας καντέτικη ἔφημερίδα. Τούς λαϊκούς σοσιαλιστές τούς ἀποκαλοῦν σοσιαλκαντέτους, τούς μενσεβίκους μισοκαντέτους. Τό Γκ. Β. Πλεχάνοφ πολλοί τόν

* — μοναδικός στό εἶδος του. Σημ. μετ.

** — στους ὁμοίους τους. Ἐὁ Σύντ.

θεωροῦν καντέτο, καί πραγματικά οἱ καντέτοι μποροῦν νά ἐπιδοκιμάσουν πολλά ἀπ' αὐτά πού λέει σήμερα ὁ Πλεχάνοφ. Κρίμα μόνο πού αὐτά δέν τά εἶπε, ὅταν οἱ καντέτοι ἦταν μόνοι. Ἄδιόρθωτοι μποροῦν ν' ἀποδειχτοῦν μόνο οἱ μπολσεβίκοι, μά γι' αὐτό ἡ μοίρα τους εἶναι νά καταλήξουν στό ἱστορικό μουσεῖο».

Εὐχαριστοῦμε γιά τό φιλοφρόνημα, ἀδέξιε κ. Στροῦβε! Ναί, ἐμεῖς θά καταλήξουμε στό ἱστορικό μουσεῖο πού θά λέγεται: «ἱστορία τῆς ἐπανάστασης στή Ρωσία». Τά μπολσεβίκικα συνθήματά μας, τό μπολσεβίκικο μποῦκοτάρισμα τῆς Δούμας τοῦ Μπουλίγκιν, τά μπολσεβίκικα συνθήματα γιά μαζική ἀπεργία καί ἐξέγερση (ἀκόμη ἀπό τό III συνέδριο) συνδέονται ἀδιάρρηκτα καί γιά πάντα μέ τήν ὀχτωβριανή ἐπανάσταση στή Ρωσία. Καί τή θέση αὐτή στό μουσεῖο θά τή χρησιμοποιήσουμε ἀκόμη καί στή διάρκεια πολλῶν (στή χειρότερη περίπτωση) χρόνων ἢ δεκαετιῶν ἀντίδρασης. Θά τή χρησιμοποιήσουμε γιά νά διαπαιδαγωγήσουμε τό προλεταριάτο νά μισεῖ τήν προδοτική ἀστική τάξη τῶν ὀχτωβριστῶν καί τῶν καντέτων, νά τό διαπαιδαγωγήσουμε νά περιφρονεῖ τίς διανοουμενίστικες φράσεις, τή μικροαστική ἀβουλία. Τή θέση αὐτή στό μουσεῖο θά τή χρησιμοποιήσουμε γιά νά κηρύσσουμε στούς ἐργάτες, μέσα στίς κάθε λογῆς, ἀκόμη καί στίς πιό δύσκολες πολιτικές συνθήκες, τήν ἀνειρήνευτη ταξική πάλη, νά τούς μαθαίνουμε νά ἐτοιμάζονται γιά μιά καινούργια ἐπανάσταση, πιό ἀνεξάρτητη ἀπό τή μεσοβέζικη στάση καί τήν πλαδαρότητα τῆς ἀστικῆς τάξης, πιό κοντινή στή σοσιαλιστική ἐπανάσταση τοῦ προλεταριάτου.

Ἄλλά ἡ δική σας θέση στό μουσεῖο, ἐντιμότητα κ. Στροῦβε, εἶναι ἡ θέση τῶν ἀνθρώπων πού πανηγυρίζουν καί ἀερολογοῦν σέ στιγμές πού ἡ ἀντεπανάσταση θριαμβεύει. Σέ τέτοιες στιγμές θά σᾶς δίνεται πάντα ἡ εὐκαιρία νά πανηγυρίζετε, νά πανηγυρίζετε ἐπειδή οἱ ἐπαναστάτες ἔπεσαν μαχόμενοι στόν ἀγώνα, καί ἡ σκηνή ἀνήκει στούς φιλελεύθερους, πού ἔπεσαν θεληματικά, ἔπεσαν στά πόδια τοῦ ἐχθροῦ γιά νά συρθοῦν μέ τήν κοιλιά, «προσαρμοζόμενοι στήν προστυχιά».

Ἄν ἡ ἐπανάσταση, παρά τίς προσδοκίες μας, δέν θά ἔχει τήν τύχη νά φουντώσει ἀκόμη μιά φορά, δέν θά ἔχει τήν τύχη νά ἀποσπάσει τήν ἐξουσία ἀπό τήν τσαρική συμμορία, θά εἴστε γιά πολύν καιρό ὁ ἥρωας τῆς ἀντεπανάστασης, ἐνῶ ἐμεῖς θά ἔχουμε μιά «θέση στό μουσεῖο», μά καλή θέση: τή θέση τῆς ὀχτωβριανῆς λαϊκῆς πάλης. Μά ἂν ἡ ἐπανάσταση, ὅπως πιστεύου-

με, φουντώσει ακόμη μία φορά, τότε από τούς αξιοθρήνητους καντέτους, δέν θά μείνει μέσα σέ μία εβδομάδα οὔτε ἴχνος, ἡ πάλη τῶν μαζῶν τοῦ προλεταριάτου καί τῆς καταστραμένης ἀγροτιᾶς θά διεξαχθεῖ ξανά μέ μπολσεβίκικα συνθήματα. Ἡ ἐπανάσταση δέν μπορεῖ παρά νά κοιτέται νεκρή μόνο ὅσο θά ἔχουν τήν ἡγεμονία οἱ καντέτοι. Καί μπορεῖ νά νικήσει μόνο μέ τήν ἡγεμονία τῆς μπολσεβίκικης σοσιαλδημοκρατίας.

*«Προλετάρι», ἀρ. φύλ. 11,
7 τοῦ Γενάρη 1907*

*Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό
κείμενο τῆς ἐφημερίδας «Προλετάρι»*

ΕΙΣΗΓΗΣΗ ΣΤΗ ΣΥΝΔΙΑΣΚΕΨΗ
ΤΗΣ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΠΕΤΡΟΥΠΟΛΗΣ ΤΟΥ ΣΔΕΚΡ
ΓΙΑ ΤΙΣ ΕΚΛΟΓΙΚΕΣ ΣΥΜΦΩΝΙΕΣ ΣΤΙΣ ΕΚΛΟΓΕΣ
ΤΗΣ ΙΙ ΚΡΑΤΙΚΗΣ ΔΟΥΜΑΣ¹³⁷

6 (19) ΤΟΥ ΓΕΝΑΡΗ 1907

ΣΥΝΤΟΜΟ ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΟ ΡΕΠΟΡΤΑΖ

Ὁ εἰσηγητὴς ἀναφέρει ὅτι στὴν Πετρούπολη δὲν ὑπάρχει κίνδυνος ἀπὸ μέρους τῶν μαυροεκατονταρχιτῶν. Τὰ παραμύθια γιὰ τὸν κίνδυνο αὐτὸ τὰ διαδίδουν οἱ καντέτοι, γιὰ νὰ παρακινήσουν τοὺς ἐκλογεῖς νὰ τοὺς ψηφίσουν. Μπροστὰ στὴν τοπικὴ σοσιαλδημοκρατία στέκει τὸ πρόβλημα πῶς θὰ ἀπαλλάξει τίς μάζες τῆς πρωτεύουσας ἀπὸ τὴν ιδεολογικὴ ἡγεμονία τῶν καντέτων. Σημαντικὰ στρώματα τῆς φτωχολογιᾶς τῆς πόλης, μισοπρολετάριοι, ταλαντεύονται ἀκόμη ἀνάμεσα στοὺς καντέτους καὶ στοὺς σοσιαλδημοκράτες. Οἱ καντέτοι τὰ ἐξαγοράζουν μὲ θεσοῦλες στὴ Δούμα, γιὰ νὰ ἐδραιώσουν τὴν ἐπιρροή τους πάνω σ' αὐτά. Νὰ γιατί ἴσως εἶναι σκόπιμο νὰ γίνῃ συμφωνία μὲ τὰ ἐπαναστατικὰ δημοκρατικὰ κόμματα καὶ δμάδες, γιὰ νὰ ὑπονομευθεῖ μὲ κοινὲς ἐνέργειες ἡ ἐπιρροή τῶν καντέτων. Τὸ ζήτημα τῆς πρακτικῆς ἀνάγκης καὶ τῆς δυνατότητας τῆς συμφωνίας, καθὼς καὶ τῶν μορφῶν τῆς, κατὰ τὴ γνώμη τοῦ εἰσηγητῆ, πρέπει νὰ λυθεῖ ἀπὸ τὰ καθοδηγητικὰ στελέχη τῆς τοπικῆς ὀργάνωσης.

«Προλετάρι», ἀρ. φύλ. 12,
25 τοῦ Γενάρη 1907

Δημοσιεύεται σύμφωνα μὲ τὸ κείμενο τῆς ἐφημερίδας «Προλετάρι»

Η ΕΚΛΟΓΙΚΗ ΚΑΜΠΑΝΙΑ ΤΟΥ ΕΡΓΑΤΙΚΟΥ ΚΟΜΜΑΤΟΣ ΣΤΗΝ ΠΕΤΡΟΥΠΟΛΗ¹³⁸

Συνήλθε ή τρίτη — τόν τελευταῖο χρόνο — συνδιάσκεψη ὅλης τῆς ὀργάνωσης τῆς Πετρούπολης τοῦ Σοσιαλδημοκρατικοῦ ἔργατικοῦ κόμματος τῆς Ρωσίας. Ἡ πρώτη συνδιάσκεψη ἔλυσε τό ζήτημα τῶν ἐκλογῶν γιά τή Δούμα τοῦ Βίττε, τό Φλεβάρη τοῦ 1906, ή δεύτερη τό ζήτημα τῆς ὑποστήριξης τῆς διεκδίκησης γιά τό σχηματισμό κυβέρνησης ἀπό τή Δούμα, τόν Ἰούνη τοῦ 1906, ή τρίτη ἔλυσε τό ζήτημα τῆς ἐκλογικῆς καμπάνιας γιά τή δεύτερη Δούμα, τό Γενάρη τοῦ 1907.

Τά ἀστικά κόμματα λύνουν τά μεγάλα πολιτικά ζητήματα εὐκαιριακά, μέ μιά ἀπλή ἀπόφαση τοῦ ἑνός ἢ τοῦ ἄλλου κομματικοῦ «ὀργάνου», πού στά παρασκήνια ἐτοιμάζει διάφορες πολιτικάντικες συνταγές γιά τό λαό. Μόνο τό ἔργατικό σοσιαλδημοκρατικό κόμμα ἐφαρμόζει στήν πράξη τό δημοκρατισμό μέσα στίς ὀργανώσεις, παρ' ὅλες τίς τεράστιες δυσκολίες, ἀκόμη καί παρά τίς βαριές θυσίες, πού συνεπάγεται ή δουλιά αὐτή γιά ἕνα παράνομο κόμμα. Μόνο τό ἔργατικό σοσιαλδημοκρατικό κόμμα σταθμίζει πρὶν ἀπό κάθε μεγάλη πολιτική ἐνέργεια τή θεμελιακή σημασία τῆς ἐνέργειας αὐτῆς, χωρίς νά κυνηγάει μιά στιγμιαία ἐπιτυχία, ὑποτάσσοντας τήν πρακτική του πολιτική στόν τελικό σκοπό τῆς ὀλοκληρωτικῆς ἀπελευθέρωσης τῆς ἐργασίας ἀπό κάθε ἐκμετάλλευση. Μόνο τό ἔργατικό κόμμα, πηγαίνοντας στή μάχη, ἀπαιτεῖ ἀπ' ὅλα τά μέλη του μελετημένη, καθαρή καί σαφή ἀπάντηση στό ζήτημα, ἄν πρέπει νά γίνει μιά ὀρισμένη ἐνέργεια καί πῶς ἀκριβῶς νά γίνει.

Καί ή τελευταία συνδιάσκεψη τῆς ὀργάνωσης τῆς Πετρούπολης βασιζόταν στή δημοκρατική ἐκπροσώπηση ὅλων τῶν μελῶν τοῦ κόμματος. Συνάμα οἱ ἐκλογές τῶν ἀντιπροσώπων ἔπρεπε νά γίνουν μέ βάση τήν ἀπάντηση ὅλων τῶν ἐκλογέων στό ἐ-

ρώτημα πῶς βλέπουν τίς συμφωνίες μέ τούς καντέτους. Δίχως μιά συνειδητή ἀπάντηση στό επίκαιρο ζήτημα τῆς τακτικῆς, ὁ δημοκρατισμός τῶν ἐκλογῶν στή συνδιάσκεψη θά ἦταν ἕνα τιποτένιο παιχνίδι ἀνάρμοστο γιά τό προλεταριάτο.

Νά ἡ ἀπόφαση πού πῆρε ἡ συνδιάσκεψη:

Παίρνοντας ὑπόψη ὅτι 1) ἡ αὐτοτέλεια τῆς ἐκλογικῆς καμπάνιας εἶναι ὅπωςδήποτε ὑποχρεωτική γιά τή σοσιαλδημοκρατία, σάν ταξικό κόμμα τοῦ προλεταριάτου, σ' ὅλες τίς περιπτώσεις, ὅταν δέν ὑπάρχουν ιδιαίτερες καί ἔκτακτες συνθῆκες· 2) ὅτι ἡ σοσιαλδημοκρατία τῆς Πετρούπολης μ' ἐπικεφαλῆς τήν ΕΠ διεξήγαγε μέχρι σήμερα ἀπόλυτα αὐτοτελή ἐκλογική καμπάνια, ἀσκώντας ἐπίδραση σ' ὅλα τά στρώματα τοῦ ἐργαζόμενου πληθυσμοῦ, τόσο σ' ἐκεῖνα πού ἀκολουθοῦσαν τή συνεπή προλεταριακή ἀποψη, ὅσο καί σ' ἐκεῖνα πού δέν τήν εἶχαν ἀκόμη ἀφομοιώσει πέρα γιά πέρα· 3) ὅτι σήμερα, δύο ἐβδομάδες πρὶν ἀπό τίς ἐκλογές, ξεκαθαρίζεται πιά ὅτι στήν Πετρούπολη εἶναι ἀσημαντες οἱ πιθανότητες ἐπιτυχίας τῶν δεξιῶν κομμάτων, ἐνῶ σημαντικές θεωροῦνται (κυρίως γιά λόγους παράδοσης) οἱ πιθανότητες τῶν καντέτων· γι' αὐτό μπροστά στό ΣΔΕΚΡ προβάλλει ιδιαίτερα ἐπιτακτικά τό καθῆκον νά καταβάλλει ὅλες του τίς προσπάθειες γιά νά ὑποσκάψει τήν ἡγεμονία τῶν καντέτων στό κέντρο, ὅπου εἶχε συγκεντρωθεῖ ἡ προσοχή ὅλης τῆς Ρωσίας· 4) ὅτι ἀνάμεσα στά πλατιά στρώματα τῆς ἐργαζόμενης φτωχολογιᾶς τῶν πόλεων, πού ἀκόμη δέν ἀκολουθοῦν τήν προλεταριακή ἀποψη καί μποροῦν νά ἐπιδράσουν στήν ἐκβαση τῶν ἐκλογῶν στήν ἐργατική κουρία, παρατηρεῖται ταλάντευση ἀνάμεσα στήν τάση νά ψηφίσουν ἀριστερότερα ἀπό τούς καντέτους, δηλ. νά ἀπαλλαγοῦν ἀπό τήν καθοδήγηση τῆς προδοτικῆς φιλελευθερομοναρχικῆς ἀστικῆς τάξης, καί στήν τάση νά ἐξασφαλίσουν ἔστω καί ἕνα μικρό ἀριθμό βουλευτῶν τρουντοβίκων στή Δούμα, κάνοντας συνασπισμό μέ τούς καντέτους· 5) ὅτι ἀνάμεσα στά ταλαντευόμενα ἐργασιακά κόμματα παρατηρεῖται μιά τάση νά δικαιολογήσουν τό συνασπισμό μέ τούς καντέτους μέ τόν ὄρο νά τούς δοθεῖ μιά ἢ πάντως ὄχι πάνω ἀπό δύο ἔδρες ἀπό τίς ἑξι τῆς πρωτεύουσας; νά τόν δικαιολογήσουν λέγοντας ὅτι οἱ σοσιαλδημοκράτες δέν δέχονται σέ καμιά περίπτωση νά ἔλθουν σέ συμφωνία μέ τά μή σοσιαλδημοκρατικά στρώματα τῆς φτωχολογιᾶς τῆς πόλης ἐνάντια στή φιλελεύθερη ἀστική τάξη, ἡ συνδιάσκεψη ἀποφασίζει: 1) νά κάνει ἀμέσως γνωστό στήν ἐπιτροπή Πετρούπολης τοῦ κόμματος τῶν ἐσέρων καί στήν ἐπιτροπή τῆς Ἐργασιακῆς ὁμάδας ὅτι ἡ ἐπιτροπή Πετρούπολης τοῦ ΣΔΕΚΡ

είναι πρόθυμη νά ἔλθει σέ συμφωνία μαζί τους μέ τόν ὄρο ὅτι τά κόμματα αὐτά δέν θά κλείσουν καμιά συμφωνία μέ τούς καντέτους· 2) ὄροι τῆς συμφωνίας: πλήρης αὐτοτέλεια τῶν συμβαλλόμενων κομμάτων σ' ὅ,τι ἀφορᾷ τά συνθήματα, τά προγράμματα καί τήν τακτική γενικά. Κατανομή τῶν ἕξι ἑδρῶν τῆς Δούμας ὡς ἑξῆς: δύο ἑδρες στήν ἐργατική κουρία, δύο στούς σοσιαλδημοκράτες, μιά στούς ἐσέρους καί μιά στούς τρουντοβίκους· 3) ἡ συνδιάσκεψη ἀναθέτει τή διεξαγωγή τῶν διαπραγματεύσεων στό Ἐκτελεστικό τῆς ὄργανο· 4) στό κυβερνεῖο μέ βάση τίς ἴδιες θεμελιακές ἀρχές, ἐπιτρέπονται οἱ κατά τόπους συμφωνίες μέ τούς ἐσέρους καί τούς τρουντοβίκους.

Σημείωση. Σχετικά μέ τό κόμμα τῶν λαϊκῶν σοσιαλιστῶν (ἐργασιακό ἢ λαϊκοσοσιαλιστικό κόμμα) ἀποφασίζεται: Ξεκινώντας ἀπό τό γεγονός ὅτι ἡ θέση τοῦ κόμματος αὐτοῦ εἶναι παρελκυστική σ' ὅτι ἀφορᾷ τά βασικά ζητήματα τῆς πάλης ἔξω ἀπό τή Δούμα, ἡ συνδιάσκεψη θεωρεῖ ὅτι συμφωνία μέ τούς ἐσέρους καί τούς τρουντοβίκους μπορεῖ νά γίνει μόνο ἐφόσον αὐτοί δέν ἔχουν κλείσει συμφωνία μέ τό κόμμα τῶν λαϊκῶν σοσιαλιστῶν.

Τρία βασικά σημεία προβάλλουν κατά τήν ἐξέταση τῆς ἀπόφασης αὐτῆς. Πρῶτο, ἡ κατηγορηματική ἄρνηση κάθε συμφωνίας μέ τούς καντέτους. Δεύτερο, ἡ ἀκλόνητη ἀπόφαση τῶν σοσιαλδημοκρατῶν νά ἐμφανιστοῦν μέ δικά τους χωριστά ψηφοδέλτια κάτω ἀπό ὅποιεσδήποτε συνθήκες καί, τρίτο, ἡ παραδοχή τῆς δυνατότητας σύναψης συμφωνιῶν μέ τούς ἐσέρους καί τούς τρουντοβίκους.

Ἡ πρώτη δουλιὰ τοῦ ἐργατικοῦ κόμματος ἦταν ν' ἀπορίψει τίς συμφωνίες μέ τούς καντέτους. Εὐθύς μόλις ἄρχισαν οἱ προεκλογικές συγκεντρώσεις στήν Πετρούπολη, ἔγινε ἀμέσως φανερό σ' ὅλους ὅτι εἶχαν δίκιο οἱ ἐπαναστάτες σοσιαλδημοκράτες πού ἔλεγαν: οἱ φιλελεύθεροί μας ζάλισαν τά κεφάλια τῶν κούφιων καί δίχως ἀρχές ἀνθρώπων μέ τίς φωνές τους γιά τόν μαυροεκατονταρχίτικο κίνδυνο, μέ σκοπό ν' ἀπομακρύνουν τόν κίνδυνο ἀπ' τ' ἀριστερά, πού πραγματικά τούς ἀπειλεῖ. Τά μικροπρεπῆ ἀστυνομικά τεχνάσματα τῆς κυβέρνησης, ἡ ὑφαρπαγή ψηφοφόρων μέσα ἀπ' τή φτωχολογιά μέ τίς διευκρινήσεις τῆς συγκλήτου, ὅλα αὐτά δέν μποροῦσαν νά ἀλλάξουν τίς διαθέσεις τῆς μάζας τῶν ἐκλογέων (100, 120 ἢ 150 χιλιάδων ἐκλογέων — ἀδιάφορο). Καί οἱ διαθέσεις αὐτές τῆς μάζας ἐκδηλώνονται ξεκάθαρα στίς συγκεντρώσεις, εἶναι ἀριστερότερες ἀπό τίς διαθέσεις τῶν καντέτων.

Ἡ μαυροεκατονταρχίτικος κίνδυνος μπορεῖ βέβαια νά μή βρί-

σκεται στό ότι ή μάζα τών εκλογέων θά ψηφίσει τούς μαυροεκατονταρχίτες, αλλά στίς μαυροεκατονταρχίτικες αστυνομικές συλλήψεις τών άριστερών εκλογέων και εκλεκτόρων. Συζητοῦν μάλιστα μ' επιμονή, ότι ή σημερινή σχετική «έλευθερία» (μάς έπετράπηκε νά πάρουμε μιά ανάσα κι' άμέσως αυτό τό λένε στή Ρωσία έλευθερία!) τών προεκλογικῶν συγκεντρώσεων είναι προβοκάτσια τής κυβέρνησης, πού σκοπεύει νά συλλάβει τούς επιφανείς όμιλητές και εκλέκτορες. Δέν είναι όμως δύσκολο νά καταλάβουμε ότι ενάντια σ' έναν τέτοιο μαυροεκατονταρχίτικο κίνδυνο χρειάζονται κάθε άλλο παρά συνασπισμοί μέ τούς καντέτους, χρειάζεται νά είναι οί μάζες έτοιμες για πάλη πού νά μήν περιορίζεται μέσα στά πλαίσια του λεγόμενου κοινοβουλευτισμοῦ.

Δεύτερο: ή συνδιάσκεψη αποφάσισε, όπως και έπρεπε νά τό περιμένουμε, ότι στήν πρωτεύουσα οί σοσιαλδημοκράτες θά διεξάγουν όπωσδήποτε αυτότελή καμπάνια. Μποροῦν νά προτείνουν τούτη ή τήν άλλη συμφωνία σέ άλλο κόμμα, μά έμεϊς, και από πρίν έτοιμαζόμασταν και τώρα είμαστε έτοιμοι για πλήρη αυτότέλεια. Μέσα στίς συνθηκες αυτές, από τήν άποψη όλης γενικά τής εκλογικῆς καμπάνιας, ή συμφωνία στήν πραγματικότητα αποτελεί έξαίρεση' κανόνας είναι ή αυτότέλεια τής σοσιαλδημοκρατίας.

Τρίτο. 'Η συνδιάσκεψη πρότεινε συμφωνία στους σοσιαλιστές επαναστάτες και στους τρουντοβίκους, μέ τόν όρο ότι θά αποχωριστοῦν από τούς καντέτους και από τούς καντετίζοντες ένέσους (λαϊκούς σοσιαλιστές), και δεύτερο, μέ τόν όρο ότι οί δυό έδρες θά δοθοῦν στήν εργατική κουρία και οί υπόλοιπες τέσσερες έδρες θά μοιραστοῦν εξίσου.

Στή βάση τής πρότασης αυτής βρίσκειται ή αρχή τής διάκρισης όρισμένων κομμάτων ανάλογα μέ τή στάση τους απέναντι στήν πάλη έξω απ' τή Δούμα, πού αύριο κιόλας μπορεί νά μπει στήν ήμερήσια διάταξη. 'Η σοσιαλδημοκρατία, βάζοντας βασικούς όρους στή συμφωνία της μέ τ' άλλα κόμματα, δίνει έτσι ύλικό για προπαγάνδα και ζύμωση μέσα στίς μάζες, σχετικά μέ τόν άληθινό χαρακτήρα τών διαφόρων κομμάτων. 'Η σοσιαλδημοκρατία παίρνει υπόψη τίς ιδιομορφίες τής κατάστασης πού δημιουργήθηκε στήν Πετρούπολη, όπου οί καντέτοι σέρνουν από τή μύτη τή μάζα τών μικροαστῶν τής πόλης, πού έχει «τρουντοβίκικες» διαθέσεις. Κάτω απ' αυτούς τούς όρους δέν μπορούμε νά παραμελοῦμε τό καθήκον: νά υποσκάψουμε τήν ήγεμονία αυτή τών καντέτων, νά βοηθήσουμε τόν εργαζόμενο άν-

θρωπο νά κάνει ένα βήμα, μικρό βέβαια, μά πού θά ἔχει ἀναμφισβήτητα πολιτική σημασία, βήμα πρὸς μιά πιά ἀποφασιστική πάλη, πρὸς πολιτικές ιδέες πιά σαφεῖς, πρὸς μιά ταξική αὐτεπίγνωση πιά συγκεκριμένη.

Καί τό ἀποτέλεσμα αὐτό θά τό πετύχουμε μέ τή ζύμωσή μας, μέ τήν ὄλη ὀργάνωση τῆς ἐκλογικῆς μας καμπάνιας, θά τό πετύχουμε ὅπωςδήποτε, ὅποια κι ' ἂν εἶναι ἡ ἀπάντηση τῶν τρουντοβίκων καί τῶν ἐσέρων στήν πρότασή μας. Δέν ὑπάρχει κανείς λόγος νά κάνουμε αὐτούς ἢ ἐκείνους τούς ὑπολογισμούς, γιά νά καθορίσουμε τήν πιθανότητα θετικῆς ἢ ἀρνητικῆς ἀπάντησης. Τήν προσοχή μας δέν μπορούμε νά τή στρέψουμε σ' αὐτό. Σπουδαιότητα γιά μᾶς ἔχει ἡ βασική, ἡ ἀμετάβλητη, σέ τοῦτες ἢ ἐκεῖνες τίς ιδιαίτερες περιπτώσεις, πολιτική τοῦ προλεταριάτου: στίς αὐταπάτες γιά εἰρηνική πάλη καί στά παιχνίδια μέ τό σύστημα ἀντιπαραθέτουμε τή σαφή ἀνάλυση τῶν καθηκόντων τῆς πάλης ἔξω ἀπό τή Δούμα, πάλης πού προωθείται ἀπό τήν πορεία τῶν γεγονότων. Στά μικροαστικά στρώματα τῶν ἐργαζομένων τῆς πόλης καί τοῦ χωριοῦ λέμε: μόνον ένα μέσο ὑπάρχει πού μπορεῖ νά σταθεῖ ἐμπόδιο στήν ἀστάθεια καί στίς ταλαντεύσεις τοῦ μικρονοικοκύρη. Τό μέσο αὐτό εἶναι τό αὐτοτελές ταξικό κόμμα τοῦ ἐπαναστατικοῦ προλεταριάτου.

«Προστίγε Ρέτσι», ἀρ. φύλ. 1,
14 τοῦ Γενάρη 1907

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας «Προστίγε Ρέτσι»

Η ΣΟΣΙΑΛΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΚΑΙ ΟΙ ΕΚΛΟΓΕΣ ΓΙΑ ΤΗ ΔΟΥΜΑ¹³⁹

*Γράφηκε στις 13-14 (26-27)
του Γενάρη 1907*

*Δημοσιεύτηκε τό Γενάρη του 1907
στήν Πετρούπολη σέ ξεχωριστή
μπροσούρα από τό έκδοτικό «Νόβαγια ντούμα»*

*Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό
κείμενο τῆς μπροσούρας*

Η ΣΟΣΙΑΛΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΚΑΙ ΟΙ ΕΚΛΟΓΕΣ ΣΤΗΝ ΠΕΤΡΟΥΠΟΛΗ

Ἡ συνδιάσκεψη τῆς σοσιαλδημοκρατικῆς ὀργάνωσης τῆς Πετρούπολης πῆρε ἀπόφαση νά μή κάνει συνασπισμό μέ τούς καντέτους, ἀλλά νά προτείνει συμφωνία στούς τρουντοβίκους καί στούς σοσιαλιστές-ἐπαναστάτες. Οἱ μενσεβίκοι, στηριζόμενοι σέ τυπικούς λόγους, διαμαρτυρήθηκαν πολλές φορές καί, ἐπειδή ἦταν μειοψηφία, ἀποχώρησαν ἀπό τή συνδιάσκεψη.

Οἱ φιλελεύθερες ἐφημερίδες ξεσήκωσαν κιόλας μεγάλο θόρυβο ἀπ' ἀφορμή τό περιστατικό αὐτό. Προβλέπουν διάσπαση στό σοσιαλδημοκρατικό κόμμα καί βιάζονται νά βγάλουν ἕνα σωρό πολιτικά συμπεράσματα. Γιά ὅλους αὐτούς τούς λόγους ἔχει ἐξαιρετική σπουδαιότητα νά ξέρει καλά κάθε συνειδητός ἐργάτης τί κυρίως συμβαίνει στή σοσιαλδημοκρατική ὀργάνωση τῆς Πετρούπολης καί τί στάση πρέπει νά παίρνει ἀπέναντι στά ὅσα συνέβηκαν.

Γι' αὐτό σκοπεύουμε νά ἐξετάσουμε τά βασικά ζητήματα, πού προκύπτουν ἐξαιτίας τοῦ περιστατικοῦ αὐτοῦ καί συγκεκριμένα: 1) τή σύνθεση τῆς συνδιάσκεψης· 2) τήν ἄμεση ἀφορμή τῆς ἀποχώρησης τῶν μενσεβίκων, τήν προσπάθεια τῆς ΚΕ νά χωρίσει τή συνδιάσκεψη σέ δύο τμήματα: σέ συνδιάσκεψη τῆς πόλης καί σέ συνδιάσκεψη τοῦ κυβερνεῖου καί 3) τή σημασία τοῦ ὅλου περιστατικοῦ, ἰδιαίτερα λόγω τῆς ἐκλογικῆς καμπάνιας πού διεξάγεται στήν Πετρούπολη.

I

ΣΥΝΘΗΚΕΣ ΣΥΓΚΛΗΣΗΣ ΚΑΙ ΣΥΝΘΕΣΗ ΤΗΣ ΣΟΣΙΑΛΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΗΣ ΣΥΝΔΙΑΣΚΕΨΗΣ

Ἡ συνδιάσκεψη τῆς ὀργάνωσης Πετρούπολης ἔπρεπε νά πάρει ὀριστική ἀπόφαση πάνω στό πιό σπουδαῖο πολιτικό ζήτημα

τῆς σημερινῆς περιόδου καί συγκεκριμένα: νά κλείσουμε συμφωνίες μέ τούς καντέτους στό πρῶτο στάδιο τῶν ἐκλογῶν γιά τή Δούμα ἤ ὄχι;

Τό σοσιαλδημοκρατικό ἐργατικό κόμμα τῆς Ρωσίας εἶναι ὀργανωμένο δημοκρατικά. Αὐτό σημαίνει ὅτι ὅλες τίς ὑποθέσεις τοῦ κόμματος τίς διαχειρίζονται, ἄμεσα ἤ μέ ἀντιπροσώπους, ὅλα τά μέλη τοῦ κόμματος, μέ ἴσα δικαιώματα καί δίχως καμιά ἐξαίρεση· μάλιστα ὅλα τά ὑπεύθυνα πρόσωπα, ὅλα τά καθοδηγητικά κέντρα, ὅλα τά ὄργανα τοῦ κόμματος ἐκλέγονται, λογοδοτοῦν, ἀντικαθίστανται. Τίς ὑποθέσεις τῆς ὀργάνωσης τῆς Πετρούπολης τίς διαχειρίζεται ἡ ἐκλεγμένη ἐπιτροπή Πετρούπολης τοῦ ΣΔΕΚΡ. Καί ἀνώτατο ὄργανο τῆς ὀργάνωσης τῆς Πετρούπολης, μιά καί δέν εἶναι δυνατό νά συγκεντρωθοῦν ὅλα μαζί τά μέλη τοῦ κόμματος (περίπου 6000 ἄτομα), εἶναι ἡ *συνδιάσκεψη τῶν ἀντιπροσώπων* τῆς ὀργάνωσης. Στή συνδιάσκεψη αὐτή ὅλα τά μέλη τῆς ὀργάνωσης ἔχουν δικαίωμα νά στείλουν ἀντιπροσώπους: μέ ἀναλογία ἕνας ἀντιπρόσωπος σέ ὀρισμένο ἀριθμό μελῶν τοῦ κόμματος, λχ. ἕνας ἀντιπρόσωπος γιά κάθε 50 μέλη τοῦ κόμματος, ὅπως ἔγινε μέ τήν τελευταία συνδιάσκεψη. Οἱ ἀντιπρόσωποι αὐτοί πρέπει νά ἔχουν ἐκλεγεῖ ἀπ' ὅλα τά μέλη τοῦ κόμματος, καί ἡ ἀπόφαση τῶν ἀντιπροσώπων εἶναι ἡ πιό αὐθεντική καί τελειωτική λύση τοῦ ζητήματος γιά ὅλη τήν τοπική ὀργάνωση.

Μά δέν εἶναι μόνο αὐτό. Γιά νά εἶναι ἡ λύση τοῦ ζητήματος πραγματικά δημοκρατική, δέν φτάνει νά κληθοῦν οἱ ἐκλεγμένοι ἀντιπρόσωποι τῆς ὀργάνωσης. Πρέπει ὅλα τά μέλη τῆς ὀργάνωσης, ἐκλέγοντας τούς ἀντιπροσώπους, νά ποῦν ταυτόχρονα τή γνώμη τους *ἀνεξάρτητα καί ὁ καθένας γιά λογαριασμό του* σχετικά μέ τό ἐπίμαχο ζήτημα πού ἐνδιαφέρει ὅλη τήν ὀργάνωση. Οἱ ὀργανώσεις καί τά κόμματα πού εἶναι ὀργανωμένα δημοκρατικά δέν μποροῦν νά ἀρνοῦνται κατ' ἀρχήν μιά τέτοια σφυγμομέτρηση ἀνάμεσα σ' ὅλα χωρίς ἐξαίρεση τά μέλη τους, τουλάχιστο, στίς σπουδαιότερες περιπτώσεις καί ιδιαίτερα ὅταν πρόκειται γιά πολιτική ἐνέργεια, ὅπου ἡ *μάζα* δρᾷ αὐτοτελῶς, λογουχάρη: ἀπεργία, ἐκλογές, μποῦκοτάρισμα κάποιου μεγάλου τοπικοῦ ιδρύματος κτλ.

Γιατί στίς περιπτώσεις αὐτές θεωρεῖται ἀνεπαρκῆς ἡ ἀποστολή ἀντιπροσώπων; Γιατί ἀπαιτεῖται νά ποῦν τή γνώμη τους ὅλα τά μέλη τοῦ κόμματος ἤ νά γίνει, ὅπως λένε, «δημοψήφισμα»; Γιατί ἀκριβῶς, γιά τήν ἐπιτυχία τῶν μαζικῶν ἐνεργειῶν εἶναι ἀπαραίτητη ἡ συνειδητή καί ἐθελοντική συμμετοχή κάθε ξεχω-

ριστού έργατη. Ἡ ἀπεργία δέν μπορεῖ νά διεξαχθεῖ ὁμόθυμα, οἱ ἐκλογές δέν μποροῦν νά γίνουν συνειδητά, ἂν ὁ κάθε ἐργάτης δέν δώσει ὁ ἴδιος ἐντελῶς συνειδητά καί ἐθελοντικά λύση στό ζήτημα: νά ἀπεργήσουμε ἢ ὄχι; νά ψηφίσουμε τούς καντέτους ἢ ὄχι; Ὅλα τά πολιτικά ζητήματα δέν μποροῦν νά λυθοῦν ζητώντας προηγούμενα τή γνώμη ὅλων τῶν μελῶν τοῦ κόμματος· σέ μιά τέτοια περίπτωση θά εἶχαμε μιά αἰώνια, ἐξαντλητική, ἀκαρπη ψηφοφορία. Τά σπουδαιότερα ὅμως ζητήματα καί μάλιστα ὅσα συνδέονται ἄμεσα μέ μιά ὀρισμένη δράση τῶν ἰδίων τῶν μαζῶν, πρέπει νά λύνονται στό ὄνομα τοῦ δημοκρατισμοῦ, ὄχι μόνο μέ τήν ἀποστολή ἀντιπροσώπων, ἀλλά καί ζητώντας τή γνώμη ὅλων τῶν μελῶν τοῦ κόμματος.

Νά γιατί ἡ ἐπιτροπή Πετρούπολης ἀποφάσισε οἱ ἐκλογές τῶν ἀντιπροσώπων γιά τή συνδιάσκεψη νά γίνουν ὑποχρεωτικά ἀφοῦ συζητηθεῖ ἀπό τά μέλη τοῦ κόμματος τό ζήτημα, ἂν πρέπει νά κάνουμε συμφωνίες μέ τούς καντέτους, καί ὕστερα ἀπό τήν ψηφοφορία ὅλων τῶν μελῶν τοῦ κόμματος πάνω στό ζήτημα αὐτό. Οἱ ἐκλογές εἶναι μιά ὑπόθεση ὅπου συμμετέχει ἄμεσα ἡ μάζα. Οἱ σοσιαλιστές θεωροῦν σάν κύρια δύναμη τή συνειδητότητα τῶν μαζῶν. Αὐτό θά πεῖ πῶς κάθε μέλος τοῦ κόμματος πρέπει συνειδητά νά δώσει λύση στό ζήτημα, ἂν πρέπει νά ψηφίσει στίς ἐκλογές τούς καντέτους ἢ ὄχι. Μόνο ὕστερα ἀπό μιά ἀνοιχτή συζήτηση τοῦ ζητήματος αὐτοῦ ἀπό ὅλα τά συγκεντρωμένα μέλη τοῦ κόμματος, δημιουργεῖται ἡ δυνατότητα νιά τόν καθένα νά πάρει τή μιά ἢ τήν ἄλλη συνειδητή καί σταθερή ἀπόφαση. Μόνο μέ βάση τήν ἀπόφαση αὐτή ἡ ἐκλογή τῶν ἀντιπροσώπων γιά τή συνδιάσκεψη δέν θά εἶναι πιά ζήτημα κουμπαριᾶς, φιλίας ἢ συνήθειας («ἐμεῖς, λέει, θά βγάλουμε τόν δικό μας τόν Νικολάϊ Νικολάγιεβιτς ἢ τόν Ἰβάν Ἰβάνοβιτς!»), ἀλλά ζήτημα συνειδητοῦ καθορισμοῦ ἀπό τά ἴδια τά «κάτω στρώματα» (δηλ. ἀπ' ὅλα τά μέλη τοῦ κόμματος) τῆς πολιτικῆς τους στάσης*.

Οἱ ἐκλογές γιά τή Δούμα, δηλ. ἡ πρωταρχική καί βασική ψηφοφορία γιά τούς πληρεξούσιους ἢ τούς ἐκλέκτορες δέν θά γί-

*Μερικοί λένε ὅτι ἡ ἐκλογή ἀντιπροσώπου, ἀκόμη καί ὅταν δέν ψηφίσουν οἱ ἐκλογεῖς πάνω στήν οὐσία τοῦ ζητήματος, μπορεῖ νά βασιστεῖ στή γνώμη τῶν ἀπόψεων τοῦ ἀντιπροσώπου. Αὐτό ὅμως εἶναι σωστό μόνο στήν περίπτωση πού πρόκειται γιά τό γενικό σύνολο τῶν ἀπόψεων τοῦ ἀντιπροσώπου, καί ὄχι γιά ἕνα εἰδικό ζήτημα πού συνδέεται μέ τή δράση τῆς ἴδιας τῆς μάζας. Ἡ ἀρνηση ψήφου πάνω στήν πλατφόρμα (ὑπέρ τῶν συνασπισμῶν μέ τούς καντέτους ἢ κατά) θά σήμαινε, κάτω ἀπό αὐτούς τούς ὅρους, ὅτι ὁ ἐκλογεῖας δέν ἔχει ξεκαθαρισμένες ἀπόψεις, εἶναι ἀναποφάσιτος, δέν συμφωνεῖ ἐντελῶς μέ τόν ἀντιπρόσωπό του.

νουν μέ αντιπρόσωπους, ἀλλά ἀπό τόν κάθε ἐκλογέα χωριστά. Συνεπῶς, ἂν θέλουμε νά εἶμαστε στήν πράξη, κι' ὄχι μόνο στά λόγια, σοσιαλιστές, ὀργανωμένοι σ' ἓνα πραγματικά δημοκρατικό ἐργατικό κόμμα, πρέπει νά ἐπιδιώκουμε ὥστε ὁ κάθε ἐργάτης νά ξεκαθαρίσει μέσα του τό ζήτημα ἂν πρέπει νά ψηφίσει τούς καντέτους ἢ ὄχι. Δέν ἀρκεῖ νά ἐμπιστευθεῖ κανεῖς τήν ἀντιπροσώπευσή του στό γνωστό του Ἴβάν Ἰβάνιτς ἢ στόν καλό ἄνθρωπο Σίντορ Σίντοριτς, πρέπει νά ξεκαθαρίσει συνειδητά τήν οὐσία τοῦ ἐπίμαχου ζητήματος στά «κάτω στρώματα». Μόνο τότε ἡ δημοκρατική ἀπόφαση θά εἶναι συνειδητά δημοκρατική ἀπόφαση τῆς μάζας, κι' ὄχι μόνο ἀπόφαση τῶν σταλμένων «λόγω γνωριμίας» ἀντιπροσώπων.

Ἡ ἐπιτροπή Πετρούπολης εἶναι ὁ ἐκλεγμένος καθοδηγητής ὅλης τῆς σοσιαλδημοκρατικῆς ὀργάνωσης τῆς Πετρούπολης καί τοῦ κυβερνεῖου τῆς Πετρούπολης. Γιά νά καθοδηγήσει τή μάζα σ' ἓνα τέτοιο ζήτημα, ὅπως εἶναι οἱ ἐκλογές γιά τή Δούμα, ὄφειλε (ἂν παραδέχεται τό δημοκρατισμό ὄχι μόνο στά λόγια) νά ἐπιδιώξει τή συνειδητή συμμετοχή στίς ἐκλογές ὅλης τῆς μάζας. Καί γιά νά εἶναι ἡ συμμετοχή ὅλης τῆς μάζας στίς ἐκλογές συνειδητή καί ὁμόθυμη, ἦταν ἀπαραίτητο νά δώσει τό κάθε μέλος τοῦ κόμματος, κι' ὄχι μόνο οἱ ἀντιπρόσωποι τοῦ κόμματος, συγκεκριμένη ἀπάντηση στήν ἐπιτροπή του τῆς Πετρούπολης: εἶναι ὑπέρ τῶν συμφωνιῶν μέ τούς καντέτους ἢ κατά;

Αὐτή εἶναι ἡ σημασία τῶν «συζητήσεων», δηλ. τῆς ἐξέτασης τοῦ πῶς ἐπίμαχου ζητήματος πρῖν ἀπό τίς ἐκλογές τῶν ἀντιπροσώπων. Σέ κάθε συνέλευση τῶν μελῶν τοῦ κόμματος, προτοῦ γίνουν οἱ ἐκλογές τῶν ἀντιπροσώπων γιά τή συνδιάσκεψη, ἦταν ἀπαραίτητο νά συζητηθεῖ πρῶτα τό ἐπίμαχο πολιτικό ζήτημα, ἦταν ἀπαραίτητο ν' ἀκουστεῖ ὁ εἰσηγητής τῆς ΕΠ, δηλαδή τῆς καθοδηγητικῆς τοπικῆς ὀργάνωσης, καθώς ἐπίσης νά δοθεῖ ὁ λόγος στούς ὀπαδούς ἄλλων ἀπόψεων. Ὑστερα ἀπό τή συζήτηση, ὅλα τά μέλη τοῦ κόμματος ψηφίζουν, ἂν εἶναι ὑπέρ ἢ κατά τῶν συμφωνιῶν μέ τούς καντέτους. Τήν ψηφοφορία τήν ἐλέγχουν τά μέλη τῆς ἐξελεγκτικῆς ἐπιτροπῆς, ὅπου ὑπάρχουν ἀντιπρόσωποι καί τῶν δύο ρευμάτων (ἂν στήν ὀργάνωση ὑπάρχουν δύο ρεύματα στό παραπάνω ζήτημα). Μόνο ὅταν τηρηθοῦν οἱ ὅροι αὐτοί μπορεῖ ἡ ΕΠ νά ξέρει πραγματικά τή συνειδητή γνώμη ὅλης τῆς μάζας τῶν μελῶν τοῦ κόμματος καί μπορεῖ, συνεπῶς, νά καθοδηγεῖ ὄχι στά τυφλά, ἀλλά νά στηρίζεται στό γεγονός ὅτι ἡ μάζα ἔχει ξεκαθαρίσει ἐντελῶς τό ζήτημα.

Οἱ ἐξηγήσεις αὐτές μᾶς ἦταν ἀπαραίτητες, γιατί στή συνδιά-

σκεψη προκύψανε διαφωνίες απ' άφορμή τις «συζητήσεις» και τή·σφυγμομέτρηση ανάμεσα σ' όλα τά μέλη του κόμματος.

Τό άβάσιμο των διαφωνιών αυτών γίνεται πιο καθαρό για τά μέλη του κόμματος από τό ότι στό γράμμα της ίδιας της ΚΕ μέ ήμερομηνία 10 του Νοέμβρη, πού αναφέρεται στη λύση του ζητήματος (άν πρέπει νά κάνουμε συμφωνίες) από μέρους των τοπικών οργανώσεων, γίνετι καθαρά σύσταση νά διεξαχθει «προκαταρκτική συζήτηση» του ζητήματος απ' όλα τά μέλη του κόμματος.

Ής δοϋμε τώρα την ίδια τή σύνθεση της συνδιάσκεψης. Στην αρχή έγιναν δεκτοί στη συνδιάσκεψη όλοι οι αντιπρόσωποι πού εκλέχτηκαν από τή μιά ή την άλλη οργάνωση, χωρίς έλεγχο των εκλογών (δηλ. χωρίς έλεγχο των «πληρεξουσιών» ή εξουσιοδοτήσεων). Όλοι οι αντιπρόσωποι ή απεσταλμένοι ήταν 71· απ' αυτούς 40 ήταν μπολσεβίκοι και 31 μενσεβίκοι. Νά ή κατανομή του αριθμού αυτού κατά χωριστές άχτίδες:

Βασίλεβσκι "Οστροφ ..	7	μπολσεβίκοι	6	μενσεβίκοι	σύνολο	13
Βίμποργκ	2	»	5	»	»	7
Γκοροντσκόϊ	5	»	7	»	»	12
Σιδηροδρομικών	1	»	2	»	»	3
Λεττονών	2	»	—	»	»	2
Μόσχας	4	»	5	»	»	9
Νάρβα	—	»	—	»	»	—
Νιεβά	2	»	1	»	»	3
Περιφέρειας	9	»	2	»	»	11
Ήπαγγελματιών (έμποροϋπαλλήλων)	4	»	1	»	»	5
Πετρούπολης	3	»	2	»	»	5
Ήσθονών	—	»	—	»	»	—
Στρατιωτική οργάνωση	1	»	—	»	»	1
Σύνολο.....	40	»	31	»	»	71

Ήπουσίαζαν συνάμα δύο αντιπρόσωποι από τους έσθονούς (και οι δύο μπολσεβίκοι) και ένας από τους λεττονούς (μενσεβίκος). Μαζί μ' αυτούς θά ήταν 42 μπολσεβίκοι και 32 μενσεβίκοι.

Ήπό δώ φαίνεται ότι και στην αρχή, πριν από κάθε έλεγχο των εξουσιοδοτήσεων, οι μπολσεβίκοι είχαν υπεροχή. Ήπομένως,

ὅλες οἱ διάφορες φλυαρίες γιά «τεχνητή» ὑπεροχή τῶν μπολσεβίκων ἀνατρέπονται ἀπό μόνες τους. Τά παράπονα ὅτι οἱ μπολσεβίκοι δέν ἐπικύρωσαν ὅλες τίς ἐξουσιοδοτήσεις, τά μετέφεραν τώρα οἱ μενσεβίκοι καί στόν ἀστικό τύπο. Ξέχασαν μόνο νά ἀνακοινώσουν στόν τύπο αὐτό, ὅτι καί πρίν ἀπό τόν ἔλεγχο τῶν πληρεξουσίων, πρίν ἀπό κάθε θεώρηση τῶν ἐξουσιοδοτήσεων ἡ πλειοψηφία ἀνῆκε ὅπωςδήποτε στούς μπολσεβίκους!

Γιά νά γίνει ἀκόμη πιό καθαρό καί μάλιστα γιά νά λυθεῖ ὀριστικά αὐτό τό ζήτημα τῆς ὑπεροχῆς στή συνδιάσκεψη, ἄς πάρουμε ὄχι τόν ἀριθμό τῶν πληρεξουσίων (ἐξουσιοδοτήσεων), ἀλλά τό συνολικό ἀριθμό τῶν ψήφων πού ἔδωσαν τά μέλη τοῦ κόμματος.

Θά ἔχουμε τότε τήν ἐξῆς εἰκόνα:

Ἀναμφισβήτητοι ψῆφοι.....	1848	ὑπέρ τῶν μπολσ.	καί	787	ὑπέρ τῶν μενσ.
Ἀμφισβητούμενοι	» 300*	»	»	» 946
Σύνολο ψήφων 2148	»	»	»	1733

Ἐπομένως ψήφισαν συνολικά περίπου 4000 (3881) μέλη τοῦ κόμματος. Ἡ ὑπεροχή τῶν μπολσεβίκων εἶναι πάνω ἀπό 400 ψῆφοι.

Εἶναι λοιπόν ἀναμφισβήτητο ὅτι κι' ἂν ἀκόμη θεωρηθοῦν ἔγκυροι ὅλοι οἱ ἀμφισβητούμενοι ψῆφοι, οἱ μπολσεβίκοι καί πάλι ἔχουν μεγάλη ὑπεροχή. Συνεπῶς, οἱ διαφωνίες σχετικά μέ τό ἂν αὐτός ἢ ἐκεῖνος ὁ ἀριθμός τῶν ψήφων εἶναι ἢ δέν εἶναι ψῆφοι ἔγκυροι, δέν ἀφοροῦσαν καθόλου τό ζήτημα τῆς ὑπεροχῆς τῶν μπολσεβίκων. Οἱ διαφωνίες ἀφοροῦσαν τό ζήτημα πῶς νά ἐφαρμοστεῖ σ' ὅλη της τήν πληρότητα ἡ ἀρχή τῆς δημοκρατικῆς ἀντιπροσώπευσης.

Γιατί, ὡστόσο, οἱ μπολσεβίκοι ἀκύρωσαν μερικές ἐξουσιοδοτήσεις (πληρεξούσια); Γιατί δέν ἐπιτρεπόταν νά θεωρηθοῦν κανονικά τά ἀμφισβητούμενα πληρεξούσια. Καί τά ἀντικανονικά πληρεξούσια δέν ἐπιτρέπεται νά μπαίνουν στήν ἴδια μοίρα μέ τά κανονικά, πού κανείς δέν τά ἀμφισβητεῖ.

Ποιά πληρεξούσια ἀμφισβητήθηκαν: Ἐκεῖνα πού πάρθηκαν χωρίς νά τηρηθοῦν οἱ κανονικοί ὅροι, λογουχάρη, δέν ἔγινε ἔλεγχος ἀπό τά μέλη τῆς ἐξελεγκτικῆς ἐπιτροπῆς, δέν ἔγινε συζή-

* Ἐδῶ περιλαμβάνονται καί 185 ψῆφοι, πού, μέ ἀπόφαση τῆς συνδιάσκεψης, θεωροῦνται ἐντελῶς κανονικοί. Χωρίς αὐτούς οἱ ἀναμφισβήτητοι ψῆφοι θά εἶναι 1663.

τηση (άνταλλαγή γνώμων) πρίν από τήν ψηφοφορία, δέν μπήκαν σέ ψηφοφορία οί «πλατφόρμες» (δηλ. δέν ρωτήθηκαν ὅλοι οί ψηφοφόροι ἄν εἶναι ὑπέρ ἢ κατά τῶν συμφωνιῶν μέ τούς καντέτους). Τά ἀντικανονικά πληρεξούσια δέν μπορεῖ νά τά θεωρεῖ κανεῖς πληρεξούσια πού πάρθηκαν δημοκρατικά.

Τώρα μπαίνει τό ἐρώτημα: Τί ἔπρεπε νά γίνει μέ τά ἀμφισβητούμενα πληρεξούσια; Νά ἐξετασθεῖ ἡ κάθε περίπτωση χωριστά ἦταν ἀδύνατο. Γιά νά γίνει αὐτό θά χρειαζόταν νά καθήσουμε μιά μέρα παραπάνω, ἀλλά γιά τή συνδιάσκεψη ὁ χρόνος ἦταν μετρημένος: μόλις καί μετά βίας προλάβσαμε νά τελειώσουμε στήν προθεσμία, μέσα στήν ὁποία οί ἐργάτες ἔπρεπε νά φύγουν γιά νά παραβρεθοῦν στίς ἐκλογές τῶν πληρεξουσίων (7 τοῦ Γενάρη).

Ἔμενε μόνο μιά διέξοδος: νά ἀνεβεῖ ἡ «ἀναλογία ἀντιπροσώπευσης» γιά ὅλα τά ἀμφισβητούμενα πληρεξούσια, δηλ. νά καθορισθοῦν γι' αὐτό ὄχι 50 ἀλλά 75 ψῆφοι γιά κάθε πληρεξούσιο. Τό μέτρο αὐτό πάρθηκε γιά τρεῖς λόγους: 1) ἔβαζε τέρμα στήν αὐθαιρεσία καί στόν ἀμοιβαῖο ἐρεθισμό κατά τήν ἐκτίμηση τῶν διαφορῶν ἀμφισβητούμενων πληρεξουσίων· 2) ἔβαζε σέ ἴση μοῖρα τά πληρεξούσια πού διαμφισβητοῦσε ἡ μιά εἴτε ἡ ἄλλη πλευρά· 3) βασιζόταν σέ ἀπόφαση τῆς ΕΠ, πού εἶχε παρθεῖ πολύ πρίν ἀπό τή συνδιάσκεψη καί συγκεκριμένα: ἡ ΕΠ εἶχε ἀποφασίσει ὅτι στίς περιπτώσεις πού εἶναι ἐντελῶς ἀδύνατο νά γίνουν δημοκρατικές ἐκλογές γιά τή συνδιάσκεψη (λχ. ὅταν δέν μπορεῖ νά συγκληθεῖ συνέλευση λόγω τῶν ἀστυνομικῶν συνθηκῶν), μποροῦν νά γίνουν δεκτοί ἀντιπρόσωποι, ἐκλεγμένοι ὄχι ἐντελῶς δημοκρατικά, στίς περιπτώσεις ὅμως αὐτές πρέπει ν' ἀνεβαίνει ἡ ἀναλογία ἀντιπροσώπευσης, δηλ. ὁ ἀντιπρόσωπος νά γίνει δεκτός ὄχι μέ ἀναλογία 1 στούς 50 ἀλλά 1 στούς 75, στούς 100 κτλ.

Πάρτε τώρα τόν ἀριθμό τῶν ἀμφισβητούμενων καί ἀναμφισβήτητων ψήφων. Ἀπό τούς ἀναμφισβήτητους, ὑπολογίζοντας ἕναν ἀντιπρόσωπο στούς 50 ψήφους, ἔχουμε: 37 μπολσεβίκους καί 16 μενσεβίκους. Ἀπό τούς ἀμφισβητούμενους, ὑπολογίζοντας ἕναν ἀντιπρόσωπο στούς 75 ψήφους, ἔχουμε: 4 μπολσεβίκους καί 12 μενσεβίκους. Σύνολο 41 μπολσεβίκοι (σύν 1 ἀπό τή στρατιωτική ὀργάνωση, ὅπου εἶναι ἀδύνατο νά γίνουν δημοκρατικές ἐκλογές) καί 28 μενσεβίκοι.

Κατά ἀχτίδες τά 70 αὐτά πληρεξούσια, πού ἔχουν ὀριστικά ἐπικυρωθεῖ, κατανεμήθηκαν ὡς ἑξῆς:

Βασίλεβσκι Όστροφ ..	7	μπολσεβίκοι,	6	μενσεβίκοι,	Σύνολο	13
Βίμποργκ.....	2	»	4	»	»	6
Γκοροντσκόϊ.....	5	»	7	»	»	12
Σιδηροδρομικῶν.....	1	»	2	»	»	3
Λεττονῶν.....	2	»	1	»	»	3
Μόσχας.....	4	»	4	»	»	8
Νάρβα.....	—	»	—	»	»	—
Νιεβά.....	2	»	1	»	»	3
Περιφέρειας.....	9	»	1	»	»	10
Έπαγγελματιῶν (έμπο- ροῦπαλλήλων).....	4	»	—	»	»	4
Πετρούπολης.....	3	»	2	»	»	5
Έσθονῶν.....	2	»	—	»	»	2
Στρατιωτική ὀργάνωση	1	»	—	»	»	1
Σύνολο.....	42	»	28	»	»	70

Από δὼ φαίνεται ὅτι τὰ παράπονα γιὰ τὴ σύνθεση τῆς συνδιάσκεψης εἶναι ἐντελῶς ἀβάσιμα. Βέβαια, ἂν ἀρχίσουν νὰ φωνάζουν μπροστά στό ἀκατατόπιστο κοινό ὅτι ἀκυρώθηκε τό πληρεξούσιο τοῦ τάδε, ὅτι δέν ἀναγνωρίστηκε ἡ ἐξουσιοδότηση τοῦ τάδε, αὐτό μπορεῖ νὰ προξενήσει γιὰ μιά στιγμή ἐντύπωση, ἂν τό κοινό δέν μπεῖ στήν οὐσία τοῦ ζητήματος. Αὐτό ὅμως δέν εἶναι διαφωνία, ἀλλά καυγᾶς γιὰ τό τίποτε.

Φτάνει μόνο νὰ μελετήσῃ κανεῖς ὅλα τὰ στοιχεῖα τὰ σχετικὰ μέ τὴ σύνθεση τῆς συνδιάσκεψης γιὰ νὰ καταλάβῃ ἀμέσως ὅτι μέ τό ἀνέβασμα τῆς ἀναλογίας τῆς ἀντιπροσώπευσης γιὰ ὅλους τοὺς ἀμφισβητούμενους ψήφους δέν ἔγινε τίποτε τό αὐθαίρετο. Δέν εἶναι τυχαῖο στό κάτω κάτω πού βρέθηκαν 2635 ψῆφοι ἀναμφισβήτητοι, μὴ ἀμφισβητούμενοι ἀπό κανένα, καί μόνο 1246 ψῆφοι ἀμφισβητούμενοι! Κι' οὔτε μπορεῖ νὰ ἰσχυρίζεται κανεῖς στά σοβαρά ὅτι πολλοὶ ἀμφισβητούμενοι ψῆφοι μπῆκαν τυχαῖα ὑπὸ ἀμφισβήτηση, χωρίς καμιά βάση!

Σκεφτεῖτε ἄχ. τί σημαίνει ψηφοφορία «δίχως πλατφόρμα», πού τόσο συχνά διενέργοῦσαν οἱ μενσεβίκοι (γι' αὐτό καί μόνο συγκέντρωσαν παρά λίγο χίλιους ἀμφισβητούμενους ψήφους). Αὐτό σημαίνει ὅτι δέν γίνεται σφυγμομέτρηση γιὰ νὰ ποῦν ὅλα τὰ μέλη τοῦ κόμματος, ἂν εἶναι ὑπέρ τῶν συμφωνιῶν μέ τοὺς καντέτους ἢ ἐνάντια στοὺς καντέτους. Οἱ ἐκλογές τῶν ἀντιπροσώπων γίνονται χωρίς μιά τέτοια σφυγμομέτρηση ἢ χωρίς πλατφόρμες. Συνεπῶς, ἡ συνδιάσκεψη δέν μπορεῖ νὰ ξέρει ἐπακριβῶς τὴ γνώμη τῶν ἴδιων τῶν μελῶν τοῦ κόμματος!

Συνεπῶς, γιά τό ἐπίμαχο ζήτημα (πού ἀφορᾷ τή δράση τῆς μάζας) ἡ ἴδια ἡ μάζα δέν ρωτιέται. Μποροῦν λοιπόν ἔτσι νά ἀποφευχθοῦν οἱ ἀντικανονικότητες;

Μπορεῖ τάχα ἕνας εἰλικρινῆς οπαδός τοῦ δημοκρατισμοῦ τῆς ὀργάνωσης νά ὑπερασπίσει παρόμοιες ψηφοφορίες; Ὁ δημοκρατισμός δέν βρίσκεται στό νά ἐμπιστεύεται ἡ μάζα λόγω γνωριμίας ὀρισμένους ἀντιπροσώπους της, ἀλλά στό νά ψηφίζει συνειδητά πάνω στήν οὐσία τῶν σπουδαιότερων ζητημάτων ὀλόκληρη ἡ ἴδια ἡ μάζα.

Τέλος, τά παράπονα γιά τή σύνθεση τῆς συνδιάσκεψης πρέπει νά θεωρηθοῦν ἐντελῶς ἀβάσιμα ἀκόμη καί γιατί στήν Πετρούπολη τόν τελευταῖο καιρό ἔγιναν μιά σειρά παρόμοιες συνδιασκέψεις. Ἐνα χρόνο πρὶν ἔγινε ἡ συνδιάσκεψη γιά τό ζήτημα τῆς ἀποχῆς. Τήν ὑπεροχή τήν εἶχαν οἱ μπολσεβίκοι. Τόν καιρό τῆς πρώτης Δούμας ἔγινε ἡ συνδιάσκεψη γιά τό ζήτημα τῆς ὑποστήριξης τοῦ αἰτήματος νά σχηματισθεῖ κυβέρνηση ἀπό τή Δούμα (δηλ. καντέτικη). Τήν ὑπεροχή τήν εἶχαν οἱ μπολσεβίκοι.

Δέν εἶναι λοιπόν ἀστεῖο ν' ἀκούει κανεῖς τώρα ὅτι ἡ ὑπεροχή τῶν μπολσεβίκων στό ζήτημα τῶν ἐκλογικῶν συμφωνιῶν μέ τούς καντέτους μποροῦσε νά εἶναι τυχαία;

II

ΤΟ ΖΗΤΗΜΑ ΤΟΥ ΧΩΡΙΣΜΟΥ ΤΗΣ ΣΥΝΔΙΑΣΚΕΨΗΣ

Ἡ Κεντρική Ἐπιτροπή τοῦ κόμματος, πού στήν πλειοψηφία της ἀποτελεῖται ἀπό μενσεβίκους, πρόβαλε στή συνδιάσκεψη τῆς Πετρούπολης τήν ἀξίωση νά γίνει χωρισμός σέ συνδιάσκεψη πόλης καί σέ συνδιάσκεψη κυβερνεῖου. Οἱ μενσεβίκοι προσπαθοῦν νά παρουσιάσουν τήν μή ἐκπλήρωση τῆς ἀξίωσης αὐτῆς σάν δικαιολογία γιά τήν ἀποχώρησή τους.

Ἄς δοῦμε ὅμως, ἂν ἡ ἀξίωση αὐτή ἦταν νόμιμη σύμφωνα μέ τό καταστατικό τοῦ κόμματος, ἂν ἦταν ὑποχρεωτική γιά τή συνδιάσκεψη, ἂν ἦταν πραγματοποιήσιμη.

Τό καταστατικό τοῦ κόμματός μας καθορίζει ἐντελῶς συγκεκριμένα τό δημοκρατικό χαρακτήρα τῆς ὀργάνωσής του. Ὁλόκληρη ἡ ὀργάνωση χτίζεται ἀπό τά κάτω, μέ βάση τήν ἀρχή τῆς αἰρετότητας. Οἱ τοπικές ὀργανώσεις ἀνακηρύσσονται, σύμφωνα μέ τό καταστατικό τοῦ κόμματος, αὐτοτελεῖς (αὐτόνομες), μέσα στά ὅρια τῆς τοπικῆς τους δράσης. Ἡ Κεντρική Ἐπιτροπή, σύμφωνα μέ τό καταστατικό, συνενώνει καί κατευ-

θύνει ὅλη τή δουλιά τοῦ κόμματος. Ἐπίσης δὲ γίνεται φανερό ὅτι ἡ ΚΕ δέν ἔχει τό δικαίωμα νά ἀναμιγνύεται στόν καθορισμό τῆς σύνθεσης τῶν τοπικῶν ὀργανώσεων. Μιά καί ἡ ὀργάνωση χτίζεται ἀπό τά κάτω, ἡ ἀνάμιξη ἀπό τά πάνω στή σύνθεσή της θά ἦταν κατάφωρη παραβίαση κάθε δημοκρατισμοῦ, ὀλοκλήρου τοῦ καταστατικοῦ τοῦ κόμματος. " Ἄς ὑποθέσουμε ὅτι ἡ ὀργάνωση γιά τόν ἕνα ἢ τόν ἄλλο λόγο ἐνώνει διαφορετικά τμήματα, λογουχάρη, ἐνώνει μαζί τήν πόλη καί τό κυβερνεῖο. Μέσα σ' ἕνα δημοκρατικό καθεστῶς ἡ ἔνωση αὐτή δέν μπορεῖ νά διατηρεῖται (ἢ νά ὀρίζεται) μέ διαταγή ἀπό τά πάνω. Συνεπῶς, ὁ χωρισμός μπορεῖ νά γίνει μόνο ἂν τό θέλουν ἀπό τά κάτω: ἡ πόλη μπορεῖ νά χωριστεῖ ἀπό τό κυβερνεῖο καί κανείς δέν μπορεῖ νά τῆς τό ἀπαγορεύσει. Τό κυβερνεῖο μπορεῖ νά χωριστεῖ ἀπό τήν πόλη καί κανείς δέν μπορεῖ νά τοῦ τό ἀπαγορεύσει. " Ἄν ἀπό τά κάτω κανένα λίγο-πολύ μεγάλο, λίγο-πολύ αὐτοτελές τμήμα τῆς ὀργάνωσης δέν πρόβαλε τήν ἀξίωση γιά χωρισμό, αὐτό σημαίνει ὅτι ἡ ΚΕ δέν μπόρεσε νά πείσει κανένα ἔγκυρο τμήμα τῆς ὀργάνωσης γιά τήν ἀνάγκη τοῦ χωρισμοῦ! Τό νά προσπαθήσει κανείς κάτω ἀπ' αὐτές τίς συνθήκες νά ἐπιβάλλει τό χωρισμό ἀπό τά πάνω ἀποτελεῖ χλευασμό τοῦ δημοκρατισμοῦ, χλευασμό τοῦ καταστατικοῦ τοῦ κόμματος. Οὔτε λίγο οὔτε πολύ αὐτό ἰσοδυναμεῖ μέ προσπάθεια νά χρησιμοποιηθεῖ ἡ ἐξουσία τῆς ΚΕ γιά κακό, δηλ. ὄχι πρός τό συμφέρον τῆς κομματικῆς ἐνότητας, ἀλλά πρός τό συμφέρον μιᾶς μερίδας τοῦ κόμματος (τῶν μενσεβίκων), νά χρησιμοποιηθεῖ ἡ ἐξουσία γιά διαστρέβλωση τῆς θέλησης καί τῆς ἀπόφασης τῶν τοπικῶν στελεχῶν.

Ἡ ΚΕ ἐνιωθε τόσο καλά ὅτι ἡ ἀξίωσή της εἶναι ἀβάσιμη, ὥστε στή γραπτή γενική ἀπόφαση ἐκφράστηκε μέ μεγάλη προσοχή. Ἡ γενική ἀπόφαση τῆς ΚΕ συνιστᾷ σ' ὅλες τίς κομματικές ὀργανώσεις νά προσαρμόζονται «στό μέτρο τοῦ δυνατοῦ» (ἔτσι, κατά λέξη!) τά πλαίσια τῆς ὀργάνωσης στά πλαίσια τῶν ἐκλογικῶν περιφερειῶν. Γιά ὑποχρεωτικό χαρακτήρα τῆς σύστασης αὐτῆς δέν μπορούσε οὔτε λόγος νά γίνει, καί δέν ἔγινε. " Ὅτι ἡ ΚΕ ἐπεδίωκε κάποιους ἰδιαίτερους σκοπούς εἰδικά στήν Πετρούπολη, φαίνεται ἀπό τό ὅτι ἡ ΚΕ σέ καμιά ἄλλη πόλη τῆς Ρωσίας δέν ἀξίωσε τό χωρισμό τῆς συνδιάσκεψης. Λογουχάρη, στή Βίλνα στή συνδιάσκεψη πόλης παίρνουν ἐπίσης μέρος οἱ σοσιαλδημοκράτες ἀντιπρόσωποι τῶν ἰδρυμάτων πού βρίσκονται ἔξω ἀπό τά ὅρια τῆς πόλης, δηλ. σέ ἄλλη ἐκλογική περιφέρεια. Ἡ ΚΕ οὔτε κᾶν σκέφτηκε νά βάλει ζήτημα χωρισμοῦ τῆς

συνδιάσκεψης τῆς Βίλνας.

Στήν Ὀδησσό ἔγινε ἐπίσης μιά κοινή συνδιάσκεψη, ἄν καί ἐκεῖ ἓνα μέρος τῶν ἰδρυμάτων βρίσκεται ἔξω ἀπό τά ἀστυνομικά ὄρια τῆς πόλης. Μά μπορεί μήπως νά ἀναφέρει κανεῖς ἔστω καί μιά μεγάλη πόλη, ὅπου τά πλαίσια τῆς ὀργάνωσης νά ἀντιστοιχοῦν στήν ἀστυνομική ὑποδιαίρεση σέ πόλη καί σέ μέρος τοῦ κυβερνεῖου; Μπορεῖ νά μιλάει κανεῖς στά σοβαρά ὅτι στίς μεγάλες πόλεις, στά κέντρα τοῦ ἐργατικοῦ σοσιαλδημοκρατικοῦ κινήματος, πρέπει νά ξεχωρίσουν τά προάστια, νά ξεχωρίσουν οἱ πιά μεγαλύτερες συχνά φάμπρικες, τά πιά προλεταριακά «περίχωρα»; Αὐτό ἀποτελεῖ μιά τέτοια χοντροκομμένη εἰρωνεία τῆς ὀρθῆς σκέψης, πού μόνο οἱ πιά ἀδίστακτοι στήν ἀναζήτηση ἀφορμῆς γιά διάσπαση ἀνθρώποι θά μπορούσαν νά πιαστοῦν ἀπό μιά τέτοια ἀφορμή.

Γιά νά πειστεῖτε ὅτι ἡ ἀξίωση γιά τό χωρισμό τῆς συνδιάσκεψης εἶναι ἀπραγματοποίητη κοιτάξτε τίς ἀχτίδες τῆς Πετρούπολης. Γιά νά γίνει ὁ χωρισμός τῆς ὀργάνωσης γενικά ἢ τῆς συνδιάσκεψης εἰδικά σέ συνδιάσκεψη πόλης καί σέ συνδιάσκεψη κυβερνεῖου ἢ πρέπει νά ξέρουμε τή διεύθυνση, τόν τόπο διαμονῆς κάθε μέλους τοῦ κόμματος ἢ νά ἔχουμε πιά ἔτοιμους πυρῆνες, τμήματα, ἀχτίδες, συγκροτημένα, σύμφωνα μέ γεωγραφικό κριτήριο, δηλ. ἀχτίδες ὀργανωμένες μέ βάση τόν τόπο διαμονῆς τῶν μελῶν τοῦ κόμματος ἢ τόν τόπο πού βρίσκονται τά ἐργοστάσια στήν περιοχή τοῦ ἑνός ἢ τοῦ ἄλλου ἀστυνομικοῦ τμήματος.

Βλέπουμε ὅμως ὅτι στήν Πετρούπολη (ὅπως, ἴσως, καί στίς περισσότερες πόλεις τῆς Ρωσίας) οἱ ἀχτίδες, ὑπαχτίδες καί πυρῆνες βάσης ἔχουν συγκροτηθεῖ ὄχι μόνο σύμφωνα μέ τό γεωγραφικό (τοπικό) κριτήριο, ἀλλά καί σύμφωνα μέ τό ἐπαγγελματικό κριτήριο (τοῦτο ἢ ἐκεῖνο τό ἐπάγγελμα, ἀσχολία τῶν ἐργατῶν καί τοῦ πληθυσμοῦ γενικά) καί σύμφωνα μέ τό ἐθνικό κριτήριο (διαφορετική ἐθνότητα, ἄλλη γλώσσα).

Λογουχάρη, στήν Πετρούπολη ὑπάρχει ἡ Ἀχτίδα τῶν σιδηροδρομικῶν. Εἶναι ὀργανωμένη μέ ἐπαγγελματικά κριτήρια. Πῶς νά τή χωρίσουμε σέ τμήμα τῆς πόλης καί σέ τμήμα τοῦ κυβερνεῖου; Μέ βάση τόν τόπο διαμονῆς κάθε σιδηροδρομικοῦ χωριστά, δηλ. Πετρούπολη, Κόλπινο, ἄλλοι σταθμοί; Ἡ μέ βάση τόν τόπο πού βρίσκονται οἱ ἀμαξοστοιχίες, οἱ ὁποῖες δυστυχῶς γιά τήν ΚΕ μας, ἔχουν τή συνήθεια νά μετακινοῦνται ἀπό τήν «πόλη» Πετρούπολη στό «κυβερνεῖο» κι ἄκόμη σέ διάφορα κυβερνεῖα;

Δοκιμάστε νά χωρίσετε τήν άχτίδα τῶν Λεττονῶν! Καί ἀκολουθοῦν σέ συνέχεια ἡ άχτίδα τῶν Ἑσθονῶν καί ἡ στρατιωτική ὀργάνωση.

Ἄκόμη καί οἱ συγκροτημένες σύμφωνα μέ τό γεωγραφικό κριτήριο άχτίδες δέν μποροῦν νά χωριστοῦν. Οἱ ἐργάτες τό τόνισαν αὐτό οἱ ἴδιοι στή συνδιάσκεψη. Σηκώνεται ἕνας ἐργάτης τῆς άχτίδας τῆς Μόσχας καί λέει: ξέρω ἐργοστάσια τῆς άχτίδας μας πού βρίσκονται λίγο ἔξω ἀπό τά ὄρια τῆς πόλης. Ὅταν τελειώσει ἡ δουλιά, βλέπεις ἀμέσως ὅτι ἕνα μέρος τῶν ἐργατῶν τραβάει γιά τήν «πόλη», καί ἄλλο «γιά τό κυβερνεῖο». Πῶς λοιπόν θά κάνουμε ἐδῶ τό χωρισμό; Καί οἱ ἐργάτες εἰρωνεύονται ἀνοιχτά τήν πρόταση τῆς ΚΕ.

Μόνο πολύ ἀφελεῖς ἄνθρωποι μποροῦν νά μή βλέπουν πῶς ἡ οὐσία ὅλου αὐτοῦ τοῦ περιστατικοῦ εἶναι κακότεχνα κρυμμένη. Μόνο πολύ ἀφελεῖς ἄνθρωποι μποροῦν νά λένε: ἔπρεπε ὡστόσο νά δοκιμάσουμε νά χωριστοῦμε «κατά προσέγγιση», «στό μέτρο τοῦ δυνατοῦ».

Ἄν κάνουμε χωρισμό κατά προσέγγιση, σημαίνει ὅτι πρέπει νά ἐπιτρέψουμε νά γίνει κάποια *αὐθαιρεσία*, γιατί δέν εἶναι δυνατό νά χωρίσουμε ἀκριβῶς τήν άχτίδα τῶν Λεττονῶν, τήν άχτίδα τῶν σιδηροδρομικῶν κτλ. Κάθε αὐθαιρεσία, ὅμως, θά προκαλοῦσε νέες, ἀτέλειωτες διαμαρτυρίες, παράπονα, νέες ἀποφάσεις τῆς ΚΕ, θά ἔδινε ἕνα σωρό νέες ἀφορμές γιά διάσπαση. Κοιτάξτε τόν κατάλογο τῶν άχτίδων (πού παραθέσαμε πιο πάνω), θά δεῖτε ὅτι θά μποροῦσαν νά βρεθοῦν ἄνθρωποι πού θά ἀναγνώριζαν σάν γνήσιες άχτίδες πόλης, σάν ἀναμφισβήτητα άχτίδες πόλης μόνο τέσσερεις: Βασίλεβσκι Ὀστροφ, Πόλης, Βίμποργκ καί Πετρούπολης. Γιατί μόνο αὐτές; Γιατί σ' αὐτές θά εἶχαν ὑπεροχή οἱ μενσεβίκοι. Ἄλλά πῶς μπορεῖ νά δικαιολογηθεῖ μιά τέτοια αὐθαιρεσία;

Καί πῶς δικαιολόγησε ἡ ΚΕ τήν αὐθαιρεσία ὅτι οὔτε κἄν σκέφτηκε νά χωρίσει τή Βίλνα, ἐνῶ ἀξίωσε τό χωρισμό τῆς Πετρούπολης; Ἄν ἀρχίσετε νά φιλονικεῖτε γιά τήν αὐθαιρεσία, ποιός θά δώσει ὀριστική λύση στή διαφωνία σας; Μά ἡ ἴδια ἡ ΚΕ...

Ἄκόμη καί οἱ πιο ἀφελεῖς ἄνθρωποι θά καταλάβουν τώρα ὅτι τά παράπονα γιά τή σύνθεση τῆς συνδιάσκεψης καί γιά τήν ἄρνησή της νά χωριστεῖ εἶναι μόνο γιά τά μάτια. Κι ἡ οὐσία τῆς ὑπόθεσης βρίσκεται στό ὅτι οἱ μενσεβίκοι ἀποφάσισαν νά μήν πειθαρχήσουν στήν πλειοψηφία τῆς ὀργάνωσης τῆς Πετρούπολης καί νά κάνουν τή διάσπαση στίς παραμονές τῶν ἐκλογῶν,

γιά νά μεταπηδήσουν από τούς σοσιαλιστές-εργάτες στους καντέτους.

III

ΤΙ ΣΗΜΑΙΝΕΙ Η ΑΠΟΧΩΡΗΣΗ ΤΩΝ ΜΕΝΣΕΒΙΚΩΝ ΑΠΟ ΤΗ ΣΥΝΔΙΑΣΚΕΨΗ;

Τό συμπέρασμα πού βγάλαμε μπορεί νά φανεῖ σέ μερικούς ἀναγνώστες παρατραβηγμένο. Νομίζουμε ὅμως ὅτι ἡ ἀπόκρυψη, ἡ συγκάλυψη τῆς ἀλήθειας γιά ἓνα σοβαρό πολιτικό ζήτημα εἶναι πράγμα ἀνάρμοστο γιά ἓνα σοσιαλιστή. Πρέπει νά λέμε τά πράγματα μέ τό ὄνομά τους. Πρέπει νά ξεσκεπάσουμε κάθε ὑπεκφυγή καί προσπάθεια παραπλάνησης, γιά νά καταλάβει πέρα γιά πέρα ἡ ἐργατική τάξη τήν οὐσία τοῦ ζητήματος. Μόνο τά ἀστικά κόμματα βλέπουν τίς ἐκλογές σάν παρασκηνιακό παιχνίδι καί σάν διανομή τῆς λείας. Ἐνῶ τό ἐργατικό κόμμα πρέπει πρὶν ἀπ' ὅλα νά ἐπιδιώκει νά καταλάβει σωστά ὁ λαός τή σχέση ἀνάμεσα στά κόμματα, νά καταλάβει σωστά τά συμφέροντά του καί τά καθήκοντα τοῦ ἀγώνα, νά καταλάβει σωστά τήν οὐσία τῶν ὅσων γίνονται στά παρασκήνια.

Εἶδαμε ὅτι τά παράπονα γιά τή σύνθεση τῆς συνδιάσκεψης τῆς ὀργάνωσης Πετρούπολης τοῦ ΣΔΕΚΡ καί γιά τήν ἄρνησή της νά χωριστεῖ εἶναι μόνο προσχήματα. Ξέραμε ὅτι ἡ οὐσία τῆς ὑπόθεσης εἶναι ἀπλή. Οἱ μενσεβίκοι ἤθελαν μέ κάθε θυσία τίς συμφωνίες μέ τούς καντέτους. Οἱ μενσεβίκοι ἤξεραν ὅτι ἡ πλειοψηφία τῶν μελῶν τῆς ὀργάνωσης Πετρούπολης δέν συμμερίζεται τήν ἄποψη αὐτή. Οἱ μενσεβίκοι ἀποφάσισαν στήν Πανρωσική συνδιάσκεψη νά πειθαρχήσουν σέ κάθε περιοχὴ στήν ἀπόφαση τῆς τοπικῆς ὀργάνωσης. Τώρα ἀθέτησαν τήν ὑπόσχεσή τους, προσπαθώντας νά πετύχουν τούς σκοπούς τους μέ τή διάσπαση.

Οἱ 31 μενσεβίκοι πού ἀποχώρησαν ἀπό τή συνδιάσκεψη δῆλωσαν κιόλας σήμερα (13 τοῦ Γενάρη) στίς ἐφημερίδες τῆς Πετρούπολης ὅτι προτείνουν συνασπισμό καί στους καντέτους καί σ' ὅλα τά ἐργασιακά κόμματα, ὄχι μόνο στους ἐσέρους καί στους τρουντοβίκοις (πού τούς πρότεινε συμφωνία ἢ συνδιάσκεψη) ἀλλά καί στους «λαϊκοὺς σοσιαλιστές».

Ἐπομένως, τό ζήτημα εἶναι ὀλοκάθαρο. Τό συνειδητό προλεταριάτο ἀποφάσισε νά ὀργανώσει ἀνεξάρτητη ἐκλογική καμπάνια. Ἡ μικροαστική τάξη (μαζί καί οἱ τρουντοβίκοι) ταλαντεύεται, ἰπάει πέρα δῶθε, εἶναι ἱκανή νά προτιμήσει τή συναλλαγή μέ τούς καντέτους παρά τήν πάλη πάνω στή βάση ἀρχῶν. Οἱ μεν-

σεβίκοι είναι ή μικροαστική μερίδα του εργατικού κόμματος. Τήν τελευταία στιγμή, προβάλλοντας τά πίο τιποτένια προσχήματα, εγκαταλείπουν τό επαναστατικό προλεταριάτο καί περνούν μέ τό μέρος τῶν καντέτων.

Τήν ὀρθότητα του συμπεράσματος αὐτοῦ τήν ἐπιβεβαιώνουν μέ τόν καλύτερο τρόπο οί καντέτικες ἐφημερίδες. Γιατί τούς καντέτους κανείς πιά δέν θά τούς ὑποψιαστεῖ ὅτι συμπαθοῦν τίς ἀπόψεις τῆς σοσιαλδημοκρατίας τῆς Πετρούπολης, δηλ. τῆς μπολσεβίκικης!

Ρίξτε μιά ματιά στό κεντρικό ὄργανο του καντέτικου κόμματος, στήν ἐφημερίδα «Ρέτς». Είναι σ' ὅλους πολύ καλά γνωστό, ὅτι ή ἐφημερίδα αὐτή μαζί μέ τήν ἐφημερίδα «Τοβάριστς» ἔσπρωχνε συνεχῶς τούς μενσεβίκους στή διάσπαση καί προσπαθοῦσε μέ κάθε τρόπο νά τούς ἐγκωμιάζει, ξεχωρίζοντάς τους συστηματικά ἀπό τούς μπολσεβίκους. Μόλις ἔγινε γνωστό ὅτι οί μενσεβίκοι ἀποχώρησαν ἀπό τή συνδιάσκεψη τῶν σοσιαλδημοκρατῶν, ή «Ρέτς» εὐθύς ἀμέσως (στίς 11 του Γενάρη) δημοσιεύει τό ἄρθρο τῆς σύνταξης « Ἡ σοσιαλδημοκρατική συνδιάσκεψη καί οί συμφωνίες». Τό ἄρθρο αὐτό χαιρετίζει ἀνοιχτά τήν «ἀποφασιστικότητα» τῶν μενσεβίκων, χαιρετίζει τή διάσπαση πού αὐτοί ἄρχισαν. Τό ἄρθρο αὐτό δηλώνει ἀνοιχτά ὅτι «ἔξω ἀπό τό συνασπισμό τῶν επαναστατικῶν κομμάτων μέ τή στενή ἔννοια» (δηλ. ἔξω ἀπό τούς σοσιαλδημοκράτες τῆς Πετρούπολης καί ἀπό ἐκείνους στούς ὁποίους πρότειναν συμφωνία, δηλ. τούς ἐσέρους καί τήν Ἐπιτροπή τῆς Ἐργασιακῆς ὁμάδας) μένουν οί μενσεβίκοι καί οί λαϊκοί σοσιαλιστές (τό πίο μετριοπαθές, μισοκαντέτικο ἀπό τά μικροαστικά, ἐργασιακά κόμματα).

Καί οί καντέτοι δηλώνουν ἀνοιχτά πώς είναι ἔτοιμοι «νά ἐπιναλάβουν» τίς διαπραγματεύσεις μ' αὐτά «τά δύο μετριοπαθῆ σοσιαλιστικά κόμματα». Δηλώνουν ἀνοιχτά ὅτι «ή διαφοροποίηση (χωρισμός) πού συντελέστηκε στίς γραμμές τῶν σοσιαλιστικῶν κομμάτων παρέχει τήν ἐλπίδα προσέγγισης ὡς ἓνα ὀρισμένο βαθμό καί τῶν ἀπόψεων τῶν μετριοπαθῶν σοσιαλιστῶν γιά τήν κοινοβουλευτική τακτική μέ τίς δικές μας (δηλ. τίς καντέτικες) ἀπόψεις».

Τά λόγια αὐτά τῆς κυριότερης καντέτικης ἐφημερίδας είναι ἐξαιρετικά σπουδαῖα. Οί καντέτοι δέν ἐκτιμοῦν μόνο τά πρακτικά ἀποτελέσματα τῆς μενσεβίκικης στροφῆς. Οί καντέτοι βλέπουν καθαρά ὅτι ή διάσπαση πού ἄρχισαν οί μενσεβίκοι ἔχει θεμελιακή σημασία, δηλ. ὅτι ή διάσπαση αὐτή ἀλλάζει στήν πραγματικότητα τή στάση τῶν μενσεβίκων ἀπέναντι στίς βασικές

ἀπόψεις για τήν πολιτική πάλη, για τὰ καθήκοντα τῆς ἐργατικῆς τάξης. Οἱ καντέτοι κατάλαβαν πολύ καλά ὅτι οἱ μενσεβίκοι ἔκαναν στροφή ὄχι μόνο μέ τήν ἔννοια τῆς πρακτικῆς παραδοχῆς τῶν συμφωνιῶν, ἀλλά ἔκαναν ἐπίσης στροφή πρός τήν πλευρά τῶν βασικῶν ἀπόψεων τῆς ἀστικῆς τάξης, ἀπομακρύνθηκαν ἀπό τήν προλεταριακή πολιτική, πλησίασαν τήν ἀστική πολιτική. Ἡ «Ρέτς» λέει ἀνοιχτά ὅτι οἱ *μετριοπαθεῖς σοσιαλιστές* (δηλ. οἱ μενσεβίκοι) προσεγγίζουν τήν τακτική τῶν καντέτων, ἀναγνωρίζουν στήν πράξη τήν καντέτικη πρωτοκαθεδρία καί καθοδήγηση. Χωρίς ἀκόμη νά ξέρουν ἂν θά δεχτοῦν οἱ σοσιαλιστές-ἐπαναστάτες καί οἱ τρουντοβίκοι τήν πρόταση τῆς σοσιαλδημοκρατικῆς συνδιάσκεψης, οἱ καντέτοι ἔχουν *κιάλας* ὑπολογίσει ἕναν ἐντελῶς συγκεκριμένο συσχετισμό τῶν πολιτικῶν δυνάμεων: ἡ φιλελεύθερη ἀστική τάξη καθοδηγεῖ τή μετριοπαθή μικροαστική τάξη καί τή μικροαστική μερίδα τοῦ προλεταριάτου· τό ἐπαναστατικό προλεταριάτο προχωρεῖ ἀνεξάρτητα, παίρνοντας μαζί του στήν καλύτερη περίπτωση (καλύτερη γιά μᾶς, χειρότερη γιά τούς καντέτους) μόνο ἕνα μέρος τῆς μικροαστικῆς τάξης.

Ἔτσι ἀκριβῶς παρουσιάζουν τό ζήτημα οἱ καντέτοι. Καί δέν μποροῦμε νά μήν παραδεχτοῦμε ὅτι ἐδῶ οἱ καντέτοι ἔχουν πέρα γιά πέρα δίκιο. Ὅπως ἀντικαθρεπτίζεται ὁ ἥλιος σέ μιά σταγονίτσα νερό, ἔτσι καί στό μικρό περιστατικό τῆς Πετρούπολης ἀντικαθρεπτίζεται ὁ μόνιμος συσχετισμός τῆς πολιτικῆς τῆς φιλελεύθερης ἀστικῆς τάξης, τῆς ἐργατικῆς τάξης καί τῆς μικροαστικῆς τάξης, συσχετισμός πού χαρακτηρίζει ἀναγκαστικά ὅλες τίς καπιταλιστικές χῶρες. Παντοῦ καί πάντα ἡ φιλελεύθερη ἀστική τάξη προσπαθεῖ νά ἐξαγοράσει μέ θεσοῦλες τήν καθυστερημένη μάζα, γιά νά τήν ἀποσπάσει ἀπό τήν ἐπαναστατική σοσιαλδημοκρατία. Οἱ καντέτοι ἀρχίζουν νά ἐφαρμόζουν στή Ρωσία τόν «ἀγγλικό» τρόπο πάλης τῆς ἀστικῆς τάξης ἐνάντια στό προλεταριάτο, τῆς πάλης ὄχι μέ τή βία, ἀλλά μέ τήν ἐξαγορά, τήν κολακεία, τή διαίρεση, τὰ καλοπιάσματα τῶν «μετριοπαθῶν», μέ τήν ἀνάδειξή τους σέ ὑπουργούς, βουλευτές, ἐκλέκτορες κτλ.

Ἡ φράση τῆς καντέτικης «Ρέτς» γιά «ἐπανάληψη» τῶν διαπραγματεύσεων εἶναι ἐπίσης ὀλοκάθαρη. Ὅσο οἱ σοσιαλδημοκράτες ἦταν ἐνωμένοι καί ἀνάμεσά τους ὑπερτεροῦσαν οἱ ἐπαναστάτες σοσιαλδημοκράτες, οἱ διαπραγματεύσεις εἶχαν διακοπεί. Τώρα πού «τά δύο μετριοπαθῆ σοσιαλιστικά κόμματα» ἀποσπάστηκαν ἀπό τήν ἐπανάσταση, τώρα οἱ καντέτοι δηλώνουν:

«Οί διαπραγματεύσεις θά μπορούσαν νά ἐπαναληφθοῦν».

Ἐάν ὁ ἀναγνώστης δέν καταλαβαίνει καί τόσο καλά τήν πρακτική σημασία τῶν λέξεων αὐτῶν θά τοῦ τήν ἐξηγήσουμε ἐμεῖς. Οἱ καντέτοι ἔδιναν δύο ἔδρες (ἀπό τίς ἕξι) στούς ἀριστερούς, δηλαδή: μιά ἔδρα στήν ἐργατική κουρία καί μιά στούς σοσιαλιστές γενικά. Οἱ διαπραγματεύσεις διακόπηκαν. Τώρα οἱ καντέτοι καλοῦν ξανά τούς «μετριοπαθεῖς σοσιαλιστές»: γύρνα ἀγοραστή, ἴσως μπορέσουμε νά συμφωνήσουμε! Εἴτε θά δώσουμε τώρα μιά ἔδρα στό μενσεβίκο καί μιά στό «λαϊκό σοσιαλιστή», εἴτε θά φανοῦμε πιά ἀπλόχεροι δίνοντας ἀκόμη καί τρεῖς ἔδρες.

Νά τί σημαίνουν τά λόγια τῶν καντέτων γιά «ἐπανάληψη» τῶν διαπραγματεύσεων: στούς ἀριστερούς δέν κάναμε παραχωρήσεις, μὰ στούς μετριοπαθεῖς ἀριστερούς θά κάνουμε!

Ὁ ἀφελής ἢ ὁ ἀπειρος στήν πολιτική μπορεῖ νά κουνάει τό κεφάλι ὅσο θέλει, νά ἐκφράζει ἀμφιβολίες, νά συμπονάει κτλ., αὐτό δέν ἀλλάζει τά πράγματα. Γιατί σημασία δέν ἔχει πῶς ἀκριβῶς προέκυψε ἕνα ὀρισμένο ἀποτέλεσμα, σημασία ἔχει τό ἴδιο τό ἀποτέλεσμα (δηλ. γιά τούς καντέτους αὐτό δέν ἔχει σημασία, ἐνῶ γιά τήν ἐργατική μάζα, πού θέλει νά πάρει συνειδητή στάση ἀπέναντι στήν πολιτική, ἔχει μεγάλη σημασία).

Πῶς ἀκριβῶς ἔγιναν οἱ διαπραγματεύσεις τῶν μενσεβίκων μέ τούς καντέτους, δέν ξέρουμε. Δέν ξέρουμε δηλ. ἄν ἔγιναν γραπτά, προφορικά ἢ καί μ' ἕναν ἀπλό ὑπαινιγμό. Μπορεῖ οἱ ἐπιφανεῖς μετριοπαθεῖς μενσεβίκοι νά ἔκαναν στούς καντέτους ἡγέτες ἕναν ἀπλό ὑπαινιγμό γιά πιθανή διάσπαση τῶν σοσιαλδημοκρατῶν, νά ἔκαναν ὑπαινιγμό γιά τήν παραδοχή τῶν συμφωνιῶν κατά περιφέρειες. Καί οἱ καντέτοι ἄρπαξαν φυσικά ἀμέσως τόν ὑπαινιγμό: «αὐτοί» θά διασπάσουν τούς σοσιαλδημοκράτες τῆς Πετρούπολης κι' ἐμεῖς θά «τούς» βάλουμε σέ κάποιο περιφερειακό ψηφοδέλτιο! «Αὐτοί» γιά μᾶς κι' ἐμεῖς γι' «αὐτούς». Μήπως αὐτό εἶναι λιγότερο ἀληθινή, λιγότερο ἐπιχειρηματική, λιγότερο σταθερή συναλλαγή, ἀπ' ὅ,τι θά ἦταν ἄν «αὐτοί» πήγαιναν κατευθείαν στόν Κοῦτλερ, τόν Μιλιουκόφ ἢ τόν Ναμπόκοφ καί ἔλεγαν ἀνοιχτά: ἐμεῖς θά διασπάσουμε γιά λογαριασμό σας τή σοσιαλδημοκρατική συνδιάσκεψη τῆς Πετρούπολης καί σεῖς θά φροντίσετε νά ἐκλεγοῦμε, βάζοντάς μας σέ κάποιο περιφερειακό ψηφοδέλτιο;

Εἶναι γεγονός ὅτι τέτοια ἀκριβῶς εἶναι ἡ πολιτική τῶν φιλελεύθερων ἀστῶν καί τῶν ὀπορτουμιστῶν σοσιαλδημοκρατῶν σ' ὅλες τίς συνταγματικές χῶρες. Οἱ ρῶσοι ἐργάτες πρέπει νά

μάθουν νά καταλαβαίνουν τήν πολιτική αὐτή, ἄν δέν θέλουν νά τοὺς σέρνουν εὐκόλα ἀπό τή μύτη. Ὁ Τσερνισέβσκι ἀκόμη εἶχε πεῖ: ὅποιος φοβᾶται μή λερώσει τά χέρια του, ἄς μὴν καταπιάνεται μέ τήν πολιτική δράση. "Ὁποιος παίρνει μέρος στίς ἐκλογές καί φοβᾶται μή λερώσει τά χέρια του, ἀνασκαλεύοντας τή βρωμιά τοῦ ἀστικοῦ πολιτικαντισμοῦ, ἄς κάτσει στήν ἄκρη. Τά ἀφελῆ μαμόθρεφτα μόνο ζημιά φέρνουν στήν πολιτική μέ τό φόβο τους ν' ἀντικρύσουν κατάματα τήν οὐσία τῆς ὑπόθεσης.

Ἐνα ἄλλο σχόλιο τοῦ ἀστικοῦ τύπου, πού ἐπιβεβαιώνει ὀλοκληρωτικά τή δική μας ἐκτίμηση γιά τή διάσπαση, εἶναι τό σχόλιο τῆς κ. Κουσκόβα στήν «Τοβάριστς» (10 τοῦ Γενάρη). Ἡ κ. Κουσκόβα χαιρετίζει μέ τόν ἴδιο ἀκριβῶς τρόπο τοὺς μενσεβίκους, τοὺς παρακινεῖ γιά ὀριστική διάσπαση, τοὺς ἀποτρέπει ἀπό τοὺς «συμβιβασμούς» μέ τοὺς μπολσεβίκους, τοὺς ὑπόσχεται τή βοήθεια τῶν «ραμποτσεντέλτσι».

Γιά νά καταλάβει κανεῖς τό ἄρθρο αὐτό τῆς κ. Κουσκόβα, πρέπει νά ξέρει ποιά εἶναι αὐτή ἢ ἴδια. Θά τήν παρουσιάσουμε λοιπόν, γιατί οἱ περισσότεροι ἐργάτες δέν τήν ξέρουν.

Τό Σοσιαλδημοκρατικό ἐργατικό κόμμα τῆς Ρωσίας ἰδρύθηκε τό 1898. Τό 1899 ἡ κ. Κουσκόβα καί ὁ κ. Προκοπόβιτς ἦταν μέλη τοῦ κόμματος καί συγκεκριμένα μέλη τῆς κομματικῆς ὀργάνωσης τοῦ ἐξωτερικοῦ, πού ἐπικεφαλῆς της ἦταν ἐκεῖνο τόν καιρό ὁ Πλεχάνοφ, ὁ ὁποῖος τότε ἦταν ἐπαναστάτης σοσιαλδημοκράτης. Ἡ κ. Κουσκόβα ὅμως καί τότε, ὅπως καί τώρα, ἦταν ὀπορτουνίστρια, ὑπεράσπιζε τίς μικροαστικές ἀπόψεις μέσα στή σοσιαλδημοκρατία, ὑπεράσπιζε τό μπερνσταϊνισμό, δηλ. σέ τελευταία ἀνάλυση τήν ὑποταγή τῆς ἐργατικῆς τάξης στή φιλελεύθερη πολιτική. Μέ περισσότερη σαφήνεια διατύπωσε τίς ἀπόψεις της ἡ κ. Κουσκόβα στό περίφημο «Credo» (διαβάζεται: «κρέντο» καί σημαίνει σύμβολο πίστεως, πρόγραμμα, ἔκθεση κοσμοθεωρίας). Σ' αὐτό τό «Credo» ἀναφερόταν: οἱ ἐργάτες πρέπει νά κάνουν οἰκονομική πάλη καί οἱ φιλελεύθεροι πολιτική. Οἱ «ραμποτσεντέλτσι» (τοτινὴ ὀνομασία τῶν ὀπορτουνιστῶν μέσα στή σοσιαλδημοκρατία) ἔτειναν στήν οὐσία πρὸς τήν ἴδια ἄποψη. Ὁ Πλεχάνοφ κήρυξε ἐνάντια στίς ἀπόψεις αὐτές πόλεμο ζωῆς ἢ θανάτου (καί σ' αὐτό τόν βοήθησαν οἱ ρῶσοι ἐπαναστάτες σοσιαλδημοκράτες) καί διέσπασε πάνω σ' αὐτή τή βάση τήν ὀργάνωση τοῦ ΣΔΕΚΡ στό ἐξωτερικό. Ἐβγαλε ἐνάντια στοὺς ὀπορτουνιστές καί ιδιαίτερα ἐνάντια στήν κ. Κουσκόβα τήν προσούρα «Vademecum» («Συνοδοιπόρος» γιά τοὺς ραμποτσεντέλτσι).

Τότε ή κ. Κουσκόβα διώχτηκε από τό σοσιαλδημοκρατικό κόμμα. Πήγε μαζί μέ τόν κ. Προκοπόβιτς στους φιλελεύθερους, στους καντέτους. Ύστερα έφυγε και από τούς καντέτους, έγινε «άκομματική» δημοσιολόγος και έγραφε στην «άκομματική»-καντέτικη «Τοβάριστς».

Η κ. Κουσκόβα δέν είναι μοναδικό φαινόμενο. Είναι αντιπροσωπευτικός τύπος τής μικροαστικής διανόησης, πού μπάζει τόν όπορτουνισμό στό έργατικό κόμμα και περιπλανιέται από τούς σοσιαλδημοκράτες στους καντέτους, από τούς καντέτους στους μενσεβίκους κτλ.

Νά ποιοί άνθρωποι χτυπούν τά τύμπανα και ζητωκραυγάζουν χαιρετίζοντας τή διάσπαση πού όργανώνουν οί μενσεβίκοι ανάμεσα στους σοσιαλδημοκράτες τής Πετρούπολης.

Νά σέ ποιούς ανθρώπους παραδίνουν τήν υπόθεση του προλεταριάτου οί έργάτες πού ακολουθοῦν τούς μενσεβίκους.

IV

ΤΑ ΠΟΛΙΤΙΚΑ ΚΟΜΜΑΤΑ ΚΑΙ ΟΙ ΕΠΙΚΕΙΜΕΝΕΣ ΕΚΛΟΓΕΣ ΣΤΗΝ ΠΕΤΡΟΥΠΟΛΗ

Τί γίνεται τώρα μέ τίς εκλογές στην Πετρούπολη;

Τώρα είναι πιά φανερό ότι στις εκλογές θά έχουμε τρείς κύριους συνδυασμούς: τό μαυροεκατονταρχίτικο συνδυασμό, τόν καντέτικο συνδυασμό και τό σοσιαλδημοκρατικό συνδυασμό.

Στόν πρώτο θά προσχωρήσουν οί όχτωβριστές, στό δεύτερο, πιθανόν, οί μενσεβίκοι και οί λαϊκοί-σοσιαλιστές, στόν τρίτο ίσως οί τρουντοβίκοι και οί σοσιαλιστές-έπαναστάτες, άν και είναι πολύ πιθανό ότι τά ταλαντευόμενα αυτά κόμματα, πού μέχρι τώρα δέν έδωσαν τελική απάντηση, θά ακολουθήσουν επίσης (έν μέρει λόγω τής διάσπασης στις γραμμές τών σοσιαλδημοκρατῶν) τούς καντέτους.

Υπάρχει άραγε στην Πετρούπολη μαυροεκατονταρχίτικος κίνδυνος, δηλ. κίνδυνος νά νικήσουν στις εκλογές οί μαυροεκατονταρχίτες; Οί μενσεβίκοι, πού περνοῦν τώρα από τούς σοσιαλιστές στους καντέτους, λένε πώς υπάρχει.

Αυτό πού λένε είναι ένα κραυγαλέο ψέμα.

Ακόμη και στην καντέτικη «Ρέτς», στην επιφυλακτική, στη διπλωματική, πού περιφρουρεί τά συμφέροντα τών φιλελεύθερων και στό παραμικρότερο ζήτημα, ακόμη και σ' αυτή τή «Ρέτς» διαβάζουμε σέ άρθρο του κ. Βεργκέζσκι ότι στις εκλογικές συγκεντρώσεις ό όχτωβριστής δέν λαμβάνεται καθόλου υπόψη, ότι

ὁ ἐκλογέας ταλαντεύεται ἀνάμεσα στούς καντέτους καί στούς σοσιαλιστές.

“Ὅλα τά στοιχεῖα γιά ὅλες τίς προεκλογικές συγκεντρώσεις, γιά τήν ἐντύπωση πού προκάλεσε ἡ λιντβαλιάδα¹⁴⁰, ἡ δίκη τῶν δολοφόνων τοῦ Χερτσενστάϊν¹⁴¹, οἱ ἀποκαλύψεις τῶν κατορθωμάτων τῶν μαυροεκατονταρχιτῶν κτλ., δείχνουν καθαρά ὅτι ἀνάμεσα στούς ἐκλογεῖς τά δεξιά κόμματα δέν ἔχουν καμιά ὑπόληψη.

“Ὅποιος τώρα ἐξακολουθεῖ νά μιλάει γιά μαυροεκατονταρχίτικο κίνδυνο στίς ἐκλογές, ἐξαπατᾷ καί τόν ἑαυτό του καί τήν ἐργατική μάζα. Τώρα πιά φαίνεται καθαρά ὅτι οἱ φωνές γιά μαυροεκατονταρχίτικο κίνδυνο εἶναι προσπάθεια τῶν καντέτων νά παρασύρουν τή μάζα πού δέν εἶναι ὅσο πρέπει συνειδητή.

Ἦ ὁ μαυροεκατονταρχίτικος κίνδυνος δέν βρίσκεται στόν κίνδυνο ἐκλογῆς τῶν μαυροεκατονταρχιτῶν, ἀλλά στό ἐνδεχόμενο νά παρθοῦν μέτρα βίας ἀπό τήν κυβέρνηση, στίς ἐνδεχόμενες συλλήψεις τῶν ἐκλεκτόρων κτλ. Τά μέσα γιά τήν ἀντιμετώπιση αὐτοῦ τοῦ κινδύνου δέν πρέπει νά τά ἀναζητήσουμε στή συμφωνία μέ τούς καντέτους, ἀλλά στήν ἀνάπτυξη τῆς ἐπαναστατικῆς συνείδησης καί τῆς ἐπαναστατικῆς ἀποφασιστικότητος τῶν μαζῶν. Καί οἱ καντέτοι ἐμποδίζουν περισσότερο ἀπό ὅλους τήν ἀνάπτυξη αὐτῆς τῆς συνείδησης καί αὐτῆς τῆς ἀποφασιστικότητος.

Πραγματικά σοβαρή πάλη διεξάγεται στήν Πετρούπολη ἀνάμεσα στούς καντέτους καί στούς σοσιαλδημοκράτες. Τά ἐργασιακά κόμματα ἀπόδειξαν τήν ἀδυναμία τους, τήν ἀπόδειξαν μέ τό ὅτι ἀκολουθοῦν τό πῶς μετριοπαθές καί μισοκαντέτικο «λαϊκο-σοσιαλιστικό» κόμμα καί μέ τό ὅτι δέν παρουσιάζουν γενικά καμιά αὐτοτέλεια καί σταθερότητα.

Ἄν οἱ μενσεβίκοι δέν πρόδιναν τούς σοσιαλιστές στίς παραμονές τῶν ἐκλογῶν, εἶναι ἀναμφισβήτητο ὅτι οἱ τρουντοβίκοι καί οἱ σοσιαλιστές-ἐπαναστάτες θά ἀποδέχονταν τούς ὅρους μας. Εἶναι ἀναμφισβήτητο ὅτι ἡ μάζα τῶν ἐκλογέων, πού ἀποτελεῖται στήν Πετρούπολη, ὅπως καί παντοῦ, ἀπό φτωχολογιά, θά πήγαινε μέ τούς σοσιαλιστές καί τούς τρουντοβίκοις, κι ὄχι μέ τούς καντέτους. Οἱ ἐκλογές στήν Πετρούπολη θ’ ἀποκτοῦσαν τότε τή σημασία μιᾶς σοβαρῆς μάχης, πού προβάλλει μπροστά σ’ ὀλόκληρη τή Ρωσία μέ σαφή καί ξεκάθαρη μορφή τά βασικά ζητήματα γιά τό μέλλον τῆς ρωσικῆς ἐπανάστασης*.

* Ἄπό τήν ἀποψη αὐτή εἶναι ἐνδιαφέρουσα ἡ συγκέντρωση τῶν ἐκλογέων τῆς Κολόμνα, πού ἔγινε αὐτές τίς μέρες. Ὁ «τρουντοβικός» Βοντοβόζοφ (πού ὅπως

Ἡ προδοσία τῶν μενσεβίκων κάνει γιά μᾶς πιά δύσκολο τό ζήτημα τῶν ἐκλογῶν. Ἐπ' αὐτό ὅμως ἡ θεμελιακή σημασία πού ἔχει ἡ αὐτοτελής καμπάνια τῶν σοσιαλδημοκρατῶν ἀποκτᾶ ἀκόμη μεγαλύτερη σπουδαιότητα. Τό προλεταριάτο δέν ἔχει καί δέν μπορεῖ νά ἔχει ἄλλα μέσα καταπολέμησης τῶν ταλαντεύσεων τῆς μικροαστικῆς τάξης, ἐκτός ἀπό τήν ἀνάπτυξη τῆς ταξικῆς συνείδησης καί τῆς συσπείρωσης τῶν μαζῶν, τή διαπαιδαγώγησή τους μέ τήν πείρα τῆς πολιτικῆς ἐξέλιξης.

Ὅσο οἱ τρουντοβίκοι ταλαντεύονται, ὅσο οἱ μενσεβίκοι παζαρεύουν, ἐμεῖς πρέπει νά κάνουμε μ' ὅλες μας τίς δυνάμεις αὐτοτελή ζύμωση. Ἄς ξέρουν ὅλοι ὅτι οἱ σοσιαλδημοκράτες κατεβαίνουν στίς ἐκλογές τό δίχως ἄλλο καί ὁπωσδήποτε, μέ δικό τους ψηφοδέλτιο. Κι' ἄς ξέρουν ὅλα τά φτωχά στρώματα τῶν ἐκλογέων ὅτι πρόκειται νά διαλέξουν ἀνάμεσα στούς καντέτους καί στούς σοσιαλιστές.

Πάνω στήν ἐκλογή αὐτή οἱ ἐκλογεῖς πρέπει νά σκεφτοῦν. Ἡ σκέψη τους αὐτή ἀποτελεῖ τό δίχως ἄλλο μεγάλο ἀπόκτημα γιά τήν ὑπόθεση τῆς ἀνάπτυξης τῆς συνείδησης τῶν μαζῶν, ὑπόθεση πιά σπουδαία ἀπό τήν ἀπόκτηση μιᾶς ἐδρούλας γιά τόν Ἄλφα ἢ τόν Βήτα καντέτο. Ἄν οἱ μάζες τῆς φτωχολογιᾶς τῆς πόλης πιστέψουν καί πάλι στίς ὑποσχέσεις τῶν καντέτων, ἄν παρασυρθοῦν ξανά ἀπό τό θόρυβο τῶν φιλελεύθερων φράσεων καί τῶν φιλελεύθερων ὑποσχέσεων γιά «εἰρηνική» πρόοδο, γιά «εἰρηνική» νομοθεσία τῶν κυρίων Γκουρκό καί τῶν κυρίων Κοῦτλερ-Μιλιουκόφ, τότε τά γεγονότα γρήγορα θά διαλύσουν καί τίς τελευταῖες αὐταπάτες.

Ἡ ἐπαναστατική σοσιαλδημοκρατία πρέπει νά λείει ὅλη τήν ἀλήθεια στίς μάζες καί νά βαδίζει σταθερά στό δρόμο της. Ὅποιος ἐκτιμᾷ τίς πραγματικές κατακτήσεις τῆς ρωσικῆς ἐπανάστασης, πού κερδήθηκαν μέ τήν προλεταριακή πάλη, ὅποιος ἔχει τό ἔνστικτο τοῦ ἐργαζόμενου καί ἐκμεταλλευόμενου ἀνθρώπου, θά ἀκολουθήσει τό κόμμα τοῦ προλεταριάτου. Καί ἡ ὀρθότητα τῶν ἀπόψεων τοῦ κόμματος αὐτοῦ θά γίνεται ὅλο καί πιά

φαίνεται ἔγινε τρουντοβικός μόνο γιά νά σύρει τοὺς τρουντοβικούς στήν ουρά τῶν καντέτων) ψηφίζει καί πετυχαίνει νά παρθεῖ ἀπόφαση: ἀπό τίς ἑξι ἔδρες τοῦ κοινοῦ ἀριστεροῦ συνασπισμοῦ οἱ δύο νά δοθοῦν στούς καντέτους. ὦ, ἀφέλεια! Γιά νά δώσει κανεῖς τό μικρότερο μέρος τῶν ἐδρῶν πρέπει πρῶτα νά νικήσει, κ. Βοντοβόζοφ, κι' ὄχι νά σέρνεται πίσω ἀπό τοὺς καντέτους! Ἄκόμη καί μιά τέτοια συγκέντρωση μ' ἓναν τέτοιο κανονάρχη ἔδειξε μέ τήν ψηφοφορία της ὅτι ἡ μάζα ἔχει διαθέσεις ἀριστερότερες ἀπό τοὺς καντέτους. Τή μάζα αὐτή εἴμαστε ὑποχρεωμένοι νά τή βάλουμε νά διαλέξει: ἢ μέ τή φιλελεύθερη ἀστική τάξη ἢ μέ τό ἐπαναστατικό προλεταριάτο.

σαφής για τις μάζες σε κάθε στάδιο εξέλιξης της ρωσικής επανάστασης.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Τό κύριο ἄρθρο τῆς «Ρέτς» τῆς 14 τοῦ Γενάρη ἀποτελεῖ νέα ἐπιβεβαίωση τῶν ὅσων εἶπαμε παραπάνω γιά τή σημασία πού ἔχει τό μενσεβίκικο πέρασμα ἀπό τούς σοσιαλιστές στήν ἀστική τάξη. Ἡ «Ρέτς» θριαμβολογεῖ γιά τό λόγο ὅτι ἡ πρόβλεψη τῆς δικαιώθηκε, ὅτι οἱ μενσεβίκοι στήν Πετρούπολη ξεκόβουν καί συγκροτοῦν δική τους ἰδιαίτερη ὀργάνωση. «Ἔτσι κι ἔγινε, — γράφει ἡ ἐφημερίδα, ἀναφερόμενη σέ προηγούμενα φύλλα τῆς. Μιά μερίδα τῆς σοσιαλδημοκρατίας, ἄν καί ὄχι ἡ πιο ἔγκυρη, ὥστόσο ὅμως ἡ πιο διατεθειμένη γιά κοινοβουλευτική δράση, ἔσπευσε νά ἐπικροτήσῃ τίς προτάσεις μας».

Ναί, αὐτό εἶναι σωστό. Οἱ μενσεβίκοι ἀνταποκρίθηκαν στήν ἐπιθυμία τῶν φιλελεύθερων ἀστῶν νά ἀποσπάσουν τήν ὀπορτουμιστική μερίδα τοῦ ἐργατικοῦ κόμματος καί νά τήν ὑποτάξουν στήν καθοδήγηση τῶν καντέτων. Εἶδαμε παραπάνω ὅτι ἡ «Ρέτς» ξεχώρισε κιόλας τούς μενσεβίκους καί τούς ἐνέσους ἀπό τά ἐπαναστατικά κόμματα, ὀνομάζοντάς τους «μετριοπαθεῖς σοσιαλιστές». Τώρα ἡ «Ρέτς» κάνει ἕνα βῆμα παραέρα. Λέει ὅτι καί οἱ σοσιαλναρόντικοι (οἱ λαϊκοί σοσιαλιστές) εἶναι πιθανό νά προτιμήσουν τό συνασπισμό μέ τούς καντέτους. Λέει: «οἱ μενσεβίκοι συμφώνησαν ὀριστικά γιά τή δημιουργία κοινοῦ ἀντιπολιτευτικοῦ συνασπισμοῦ». «Πρέπει νά ἀναγνωρίσουμε ὅτι ἡ δυνατότητα ἐνός ἀντιπολιτευτικοῦ συνασπισμοῦ τῶν καντέτων, τῶν μενσεβίκων καί τῶν σοσιαλναρόντικων μεγάλωσε σημαντικά, ὕστερα ἀπό τήν ἄρνηση τῶν μπολσεβίκων».

Οἱ ἴδιοι, λοιπόν, οἱ καντέτοι ἀναγνώρισαν τώρα τρεῖς συνασπισμούς ἢ πάντως τρεῖς βασικές πολιτικές δυνάμεις στίς ἐκλογές: τόν κυβερνητικό συνασπισμό, τόν ἀντιπολιτευτικό συνασπισμό καί τόν ἐπαναστατικό συνασπισμό. Ὁ χωρισμός αὐτός εἶναι πολύ σωστός. Σημειώνουμε ὅτι ἡ δύναμη τῶν πραγμάτων

ἀναγκάζει τούς καντέτους νά ἀναγνωρίσουν τίς ἐπίμονες ὑποδείξεις πού εἶχαμε κάνει ἀπό καιρό. Σημειώνουμε ἐπίσης ὅτι γιά τήν ὥρα στόν ἐπαναστατικό «συνασπισμό» στέκει ἀκλόνητα μόνο ἡ ἐπαναστατική σοσιαλδημοκρατία. Τά ἄλλα στοιχεῖα καί ἰδιαίτερα ἡ ἐπαναστατική μικροαστική τάξη («σοσιαλιστές-ἐπαναστάτες») ἐξακολουθοῦν νά ταλαντεύονται.

Ἡ θεμελιακή σημασία πού ἔχει τό πέρασμα τῶν μενσεβίκων μέ τό μέρος τῶν καντέτων ξεκαθαρίζεται ὄλο καί περισσότερο. Τά ὠραῖα λόγια πού περιέχονται στίς μενσεβίκικες ἐκλογικές πλατφόρμες καί στίς βασικές ἀποφάσεις (λχ. τῆς Πανρωσικῆς σοσιαλδημοκρατικῆς συνδιάσκεψης), τά λόγια ὅτι οἱ μενσεβίκοι θά διαλύσουν τίς αὐταπάτες γιά τόν εἰρηνικό δρόμο, ὅτι συμβουλεύουν νά ἐκλεγοῦν στή Δούμα ὄχι μεσολαβητές, ἀλλά ἀγωνιστές κτλ. κτλ., ὅλα αὐτά τά λόγια ἀποδείχτηκαν *μόνο λόγια*. Στήν πράξη οἱ μενσεβίκοι ἐνεργοῦσαν ἔτσι πού οἱ καντέτοι τούς ἔσυραν ξωπίσω τους, πίσω ἀπό τή δική τους πολιτική. Στήν πράξη οἱ μενσεβίκοι βρέθηκαν στόν «ἀντιπολιτευτικό συνασπισμό», δηλ. ἔγιναν ἀπλό ἐξάρτημα τῶν καντέτων.

Κι' ὄχι μόνο αὐτό. Τό κύριο ἄρθρο τῆς «Ρέτς» τῆς 14 τοῦ Γενάρη ἀποκαλύπτει ἐπίσης καί τοῦτο: *ποιό τίμημα* σκοπεύουν οἱ καντέτοι νά πληρώσουν στούς μενσεβίκους γιά τήν ὑποστήριξη πού θά δώσουν στούς καντέτους καί γιά τήν προσχώρησή τους στόν ἀντιπολιτευτικό συνασπισμό. Τό τίμημα αὐτό εἶναι μιά ἔδρα στή Δούμα, *παρμένη ἀπό τήν ἐργατική κουρία*. Ἀκοῦστε:

«Ἐπειδή ταυτόχρονα (δηλ. μαζί μέ τό σχηματισμό τοῦ ἀντιπολιτευτικοῦ συνασπισμοῦ ἀπό τούς καντέτους, τούς μενσεβίκους καί τούς λαϊκούς σοσιαλιστές) περιορίστηκε ὁ ἀριθμός τῶν μνηστήρων γιά τίς ἔδρες τῆς Δούμας, ἴσως σταθεῖ δυνατό μέ τό νέο συνδυασμό νά γίνει δεκτὴ ἡ πρόταση τοῦ κόμματος τῆς λαϊκῆς ἐλευθερίας καί νά περιοριστοῦν σέ δύο ἔδρες ἀπό τίς ἕξι. Βέβαια, τώρα θά χρειαστεῖ, ὅπως φαίνεται, νά γίνουν ὀρισμένες ἀλλαγές στήν πρόταση αὐτή. Ἡ ἔδρα πού προοριζόταν γιά πρόσωπο ἐκλεγμένο ἀπό τήν ἐργατική κουρία, ὕστερα ἀπό τήν ἀπόφαση τῆς συνδιάσκεψης, προφανῶς, δέν μπορεῖ πιά νά δοθεῖ σέ ἐργάτη μπολσεβίκο. Μέ τή νέα σύνθεση τοῦ συνασπισμοῦ οἱ μενσεβίκοι θά μποροῦσαν νά θεωροῦν τήν ἔδρα αὐτή σάν δικό τους νόμιμο κτῆμα. Ἡ ἄλλη ἔδρα ἀπό τίς δύο, πού παραχωρεῖ τό κόμμα τῆς λαϊκῆς ἐλευθερίας, θά ἔμενε στήν περίπτωση αὐτή στό λαϊκοσοσιαλιστικό συνασπισμό».

Περίφημη συναλλαγή! Μποροῦμε νά συγχαροῦμε τούς καντέτους γιά τή φτηνή ἀγορά! Μέ τίς ἴδιες πάντα τίς δύο «παραχω-

ρούμενες» έδρου̃λες κερδίζου̃ν καί ὅλα τὰ μικροαστικά κόμμα-
τα, καί τή μικροαστική μερίδα τοῦ ἐργατικοῦ κόμματος, καί μά-
λιστα σέ βάρος τῶν ἐργατῶν!

Οἱ ἐργάτες πρέπει νά χάσουν τό δικαίωμα νά βγάλουν δικό
τους ἀντιπρόσωπο ἀπό τήν ἐργατική κουρία, ἐπειδή οἱ μενσεβί-
κοι ἀπαρνήθηκαν τούς σοσιαλδημοκράτες καί ἔγιναν μετριο-
παθές σοσιαλιστικό κόμμα (κατά τήν ἐκτίμηση τῆς «Ρέτς»), μπῆ-
καν στόν ἀντιπολιτευτικό συνασπισμό. Οἱ ἐργάτες τῆς Πετρού-
πολης χάνουν τό δικαίωμα πού τούς παραχώρησαν οἱ καντέτοι
νά διαθέτουν τήν ἔδρα τους, ἐπειδή οἱ μενσεβίκοι πῆγαν ὄχι μέ
τούς ἐπαναστάτες σοσιαλδημοκράτες, ἀλλά μέ τούς καντέτους.
Γιά τή «μικροσυναλλαγή» μέ τούς καντέτους οἱ μενσεβίκοι πε-
τυχαίνουν μιά «μικροπαραχώρηση» ὄχι σέ βάρος τῶν καντέ-
των, ἀλλά σέ βάρος τῶν ἐργατῶν... Τί θαυμάσιο δεῖγμα ἀστικῶν
παραχωρήσεων στό «λαό»! Στούς ὑπερασπιστές τοῦ «λαοῦ» ἡ
ἀστική τάξη εἶναι ἔτοιμη νά δώσει μιά ἔδρου̃λα, ἂν οἱ ὑπερα-
σπιστές αὐτοί πᾶνε μέ τό μέρος τῆς ἀστικῆς τάξης...

Οἱ πληρεξούσιοι καί οἱ ἐκλέκτορες τῆς ἐργατικῆς κουρίας, θά
δοῦνε τώρα, ἀσφαλῶς, τί ὠφελήματα — ὄχι μόνο ἀπό ἄποψη ἀρ-
χῶν, ἀλλά καί ἀπό πρακτική ἄποψη — θά ἀποδώσει σ' αὐτούς ἡ
συμφωνία μέ τούς καντέτους. Δέν εἶναι λοιπόν φανερό ὅτι οἱ
καντέτοι ἔδιναν (ὄχι δίνου̃ν, ἀλλά ἔδιναν) μιά ἔδρα στήν ἐργα-
τική κουρία, ἐπειδή ἔτρεφαν εἰλικρινή συμπάθεια πρὸς τὰ συμ-
φέροντα τῆς πραγματικῆς ἐλευθερίας τοῦ πραγματικοῦ λαοῦ, καί
σέ καμιά περίπτωση δέν τό ἔκαναν γιά νά τραβήξουν μέ τό μέ-
ρος τῆς ἀστικῆς τάξης τήν ἀμόρφωτη, φτωχή μάζα;

«Θ' ΑΚΟΥΣΕΙΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΚΟΥΤΟΥ ΤΗΝ ΚΡΙΣΗ»...

(ΑΠΟ ΤΙΣ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ ΕΝΟΣ ΣΟΣΙΑΛΔΗΜΟΚΡΑΤΗ
ΔΗΜΟΣΙΟΛΟΓΟΥ)¹⁴²

Πετρούπολη, 15 τοῦ Γενάρη 1907

ἽΟ ἀστικός τύπος κάνει πολλά σχόλια ἀπ' ἀφορμή τήν ἀπόφαση τῆς σοσιαλδημοκρατικῆς συνδιάσκεψης τῆς Πετρούπολης. Οἱ φιλελεύθεροι, μέ μιά φωνή, — ἀρχίζοντας ἀπό τήν προκλητικά ἀναιδή-ἐπίσημη «Ρέτς» καί τελειώνοντας στήν κιτρινοφυλλάδα «Σεβόντνια»¹⁴³, — ἀγάλλονται μέ τήν εὐκαιρία τῆς διάσπασης πού προκαλοῦν οἱ μενσεβίκοι, θριαμβολογοῦν ἀπ' ἀφορμή τήν ἐπιστροφή τῶν ἄσωτων αὐτῶν υἱῶν τῆς «κοινωνίας» στούς κόλπους τοῦ «ἀντιπολιτευτικοῦ συνασπισμοῦ», ἀπ' ἀφορμή τήν ἀπαλλαγή τους ἀπό τήν ἐπίδραση τῶν «ἐπαναστατικῶν αὐταπατῶν».

Οἱ σοσιαλδημοκράτες, πού ἀκολουθοῦν πραγματικά τήν ἄποψη τοῦ ἐπαναστατικοῦ προλεταριάτου, καλό εἶναι νά βάλουν τό ἐρώτημα:

Καί ποιοί εἶναι οἱ κριτές;

Ἵς πάρουμε τόν καλύτερο ἴσως ἀπό τοὺς κριτές, τήν ἐφημερίδα «Ροντνάγια Ζεμλιά»¹⁴⁴ τῆς 15 τοῦ Γενάρη. Ἵ προσανατολισμός τῆς ἐφημερίδας αὐτῆς εἶναι, ἀναμφισβήτητα, ἀριστερότερος ἀπό τήν καντέτικη. Σύμφωνα μέ ὅλα τά στοιχεῖα μπορούμε νά ὀνομάσουμε τόν προσανατολισμό αὐτό τρουντοβίκικο. Σάν ντοκουμενταρισμένη ἐπιβεβαίωση τοῦ πολιτικοῦ αὐτοῦ χαρακτηρισμοῦ μπορούμε νά ἀναφέρουμε τή συνεργασία στήν ἐφημερίδα αὐτή τοῦ κ. Τάν. Τό ὄνομα τοῦ κ. Τάν ὑπάρχει στό δημοσιευμένο κατάλογο τῶν μελῶν τῆς ὀργανωτικῆς ἐπιτροπῆς τοῦ «ἐργασιακοῦ (λαϊκοῦ-σοσιαλιστικοῦ) κόμματος».

Ἔτσι, λοιπόν, κριτές είναι οἱ τρουντοβίκοι.

Αὐτοί καταδικάζουν τούς μπολσεβίκους καί ἐπιδοκιμάζουν, ὅπως καί οἱ καντέτοι, τό σχέδιο τῶν μενσεβίκων. Ξεχωρίζουν ἀπό τούς καντέτους μόνο κατά τό ὅτι δέν θέλουν νά παραχωρηθοῦν στούς καντέτους, μέσα στόν κοινό συνασπισμό ὄλων τῶν ἀριστερῶν κομμάτων, περισσότερες ἀπό 2-3 ἔδρες.

Αὕτη εἶναι ἡ ἀπόφαση. Προσέξτε τά ἐπιχειρήματα.

«Στό κέντρο τῆς διαμάχης βρίσκεται, ἀναμφισβήτητα, τό ζήτημα, ἂν ὑπάρχει ἢ δέν ὑπάρχει στήν Πετρούπολη μαυροεκατονταρχίτικος κίνδυνος».

Αὐτό δέν εἶναι σωστό. Ἐφόσον ἀναλαβαίνετε νά κρίνετε τή μπολσεβίκικη σοσιαλδημοκρατία σέ κύριο ἄρθρο μιᾶς πολιτικῆς ἐφημερίδας, ὀφείλετε νά γνωρίζετε αὐτό πού κρίνετε. Μόνοι σας λέτε στό ἴδιο κύριο ἄρθρο: «ἡ διαμάχη πού ἀναψε αὐτές τίς μέρες γύρω ἀπό τίς ἀποφάσεις τῆς (σοσιαλδημοκρατικῆς) συνδιάσκεψης, παρουσιάζει ἀναμφισβήτητο κοινωνικό ἐνδιαφέρον». Ὅποιος ἐκφράζει τήν ἐπιθυμία νά πάρει δημόσια μέρος στή διαμάχη πού ἔχει γενικό ἐνδιαφέρον καί δείχνει ἀπό τήν ἀρχή ὅτι δέν γνωρίζει τό «κέντρο» τῆς διαμάχης, διατρέχει τόν κίνδυνο νά τοῦ κολήσουν ἕνα ἐπίθετο ὄχι καί τόσο κολακευτικό....

Ἡ ἐπαναστατική σοσιαλδημοκρατία ἐξηγοῦσε καί ὑπογράμμισε ἤδη πολλές φορές, σέ ὅλες τίς ἀλλεπάλληλες πολιτικές δηλώσεις της, ὅτι «κέντρο» τῆς διαμάχης γύρω ἀπό τήν τακτική στήν περίοδο τῶν ἐκλογῶν δέν πρέπει νά θεωρεῖται ὁ λεγόμενος μαυροεκατονταρχίτικος κίνδυνος.

Γιατί δέν πρέπει; Γιατί ἡ τακτική τοῦ ἐργατικοῦ κόμματος στήν περίοδο τῶν ἐκλογῶν πρέπει ἀπλῶς ν' ἀποτελεῖ ἐφαρμογή σέ μιά μερική περίπτωση τῶν γενικῶν ἀρχῶν τῆς σοσιαλιστικῆς τακτικῆς τοῦ προλεταριάτου. Οἱ ἐκλογές ἀποτελοῦν μόνον ἕναν, καί μάλιστα κάθε ἄλλο παρά τό σπουδαιότερο, τόν οὐσιαστικότερο (ἰδιαίτερα σέ ἐπαναστατική ἐποχή) στίβο πάλης τοῦ σοσιαλιστικοῦ προλεταριάτου γιά τήν ἐλευθερία καί τήν ἐξάλειψη κάθε ἐκμετάλλευσης. Ἐκτός ἀπό τήν πάλη μέ τά ἐκλογικά ψηφοδέλτια, ὑπάρχει ἀκόμη — καί φουντώνει ἀναπόφευκτα στίς ἐπαναστατικές ἐποχές — ἕνα ἄλλο εἶδος πάλης. Τήν ἄλλη αὕτη πάλη θέλουν νά τήν ξεχνοῦν οἱ διανοούμενοι πού φαντάζονται τόν ἑαυτό τους μορφωμένο, πού ἡ συμπάθειά τους γιά τήν ἐλευθερία δέν προχωρεῖ πιά πέρα ἀπό τήν ἄκρη τῆς γλώσσας τους. Θέλουν νά τήν ξεχνοῦν οἱ μικρονοικοκυραῖοι, πού στέκουν παράμερα ἀπό τήν πιά ἔντονη καί καθημερινή πάλη ἐνάντια στό κε-

φάλαιο καί στούς λακέδες του. Μά τήν πάλη αὐτή δέν τήν ξεχνᾶ ὁ προλετάριος.

Καί γι' αὐτό, τήν τακτική στήν πορεία τῶν ἐκλογῶν ὁ συνειδητός προλετάριος τή βλέπει μόνο σάν προσαρμογή τῆς γενικῆς του τακτικῆς σέ μιά εἰδική, καί συγκεκριμένα στήν ἐκλογική πάλη καί σέ καμιά περίπτωση δέν τήν βλέπει σάν ἀλλαγὴ τῶν βάσεων τῆς τακτικῆς του, σάν μετατόπιση τοῦ «κέντρου» τῆς τακτικῆς αὐτῆς.

Οἱ βάσεις τῆς σοσιαλιστικῆς τακτικῆς τόν καιρό τῆς ἐπανάστασης συνίστανται στό ἐξῆς: ἡ πρωτοπόρα τάξη, τό προλεταριάτο, πρέπει νά βαδίσει ἐπικεφαλῆς τῆς λαϊκῆς ἐπανάστασης (ἡ ἐπανάσταση πού συντελεῖται τώρα στή Ρωσία εἶναι ἀστική ἐπανάσταση, μέ τήν ἔννοια ὅτι ἡ κατάκτηση πλήρους ἐλευθερίας καί ἡ ἀπόδοση ὅλης τῆς γῆς στό λαό δέν θά μᾶς ἀπαλλάξουν καθόλου ἀπό τήν κυριαρχία τῆς ἀστικῆς τάξης· εἶναι φανερό, ὅτι ὁ κοινωνικοοικονομικός αὐτός χαρακτήρας τῆς ἐπανάστασης δέν τήν ἐμποδίζει νά εἶναι λαϊκή ἐπανάσταση). Γι' αὐτό ἡ πρωτοπόρα τάξη ὀφείλει νά ξεσκεπάζει σταθερά μπροστά σ' ὅλες τίς μάζες τόν ἀπατηλό χαρακτήρα τῶν ἐλπίδων πού στηρίζονται στίς διαπραγματεύσεις καί συμφωνίες μέ τήν παλιά ἐξουσία γενικά, σέ μιά συμφωνία τσιφλικάδων καί ἀγροτῶν πάνω στό ζήτημα τῆς γῆς εἰδικά. Ἡ πρωτοπόρα τάξη ὀφείλει νά ἐφαρμόζει ἀνεξάρτητη γραμμὴ σταθερῆς πάλης, ὑποστηρίζοντας μόνο ἐκείνους πού πραγματικά παλεύουν, καί μόνο στό βαθμό πού παλεύουν.

Αὐτές εἶναι οἱ βάσεις τῆς σοσιαλιστικῆς τακτικῆς, πού ἐπιβάλλουν στό ἐργατικό κόμμα τήν ταξική αὐτοτέλεια σάν κανόνα καί μονάχα σάν ἐξαίρεση τή συνεργασία καί τή συμφωνία μέ τήν ἐπαναστατική ἀστική τάξη μόνο.

Οἱ φιλελεύθεροι δέν καταλαβαίνουν αὐτές τίς βάσεις τῆς σοσιαλδημοκρατικῆς τακτικῆς. Τούς εἶναι ξένη ἡ ἰδέα τῆς ταξικῆς πάλης, δέν τούς ἀρέσει ἡ ἀντιπαράθεση τῶν συναλλαγῶν καί τῶν διαπραγματεύσεων στή λαϊκή ἐπανάσταση. "Ὅμως ὅλοι οἱ σοσιαλδημοκράτες καί οἱ μπολσεβίκοι, ἀκόμη καί οἱ μενσεβίκοι, ἀναγνωρίζουν κατ' ἀρχήν τίς βάσεις τῆς τακτικῆς αὐτῆς. Οἱ κ.κ. τρουντοβίκοι, πού καταπιάνονται μέ τήν ἔκδοση ἑνός πολιτικοῦ ὀργάνου, χωρίς νά ξέρουν τήν ἀλφαβήτα τῶν σύγχρονων προβλημάτων τῆς τακτικῆς τοῦ σοσιαλισμοῦ, μποροῦν νά τό διαβάσουν αὐτό πχ. στήν ἐκλογική πλατφόρμα τοῦ σοσιαλδημοκρατικοῦ κόμματος, στήν πλατφόρμα τῶν μενσεβίκων, πού ὑπερτεροῦν στήν ΚΕ.

«Πολίτες, λέει ή πλατφόρμα αυτή, στη Δούμα πρέπει νά εκλέξετε τέτοιους ανθρώπους, πού δέν θέλουν άπλώς έλευθερία για τή Ρωσία, αλλά επιδιώκουν νά βοηθήσουν τή λαϊκή επανάσταση για τήν κατάκτηση τής έλευθερίας αυτής... Η πλειοψηφία τής πρώτης Δούμας, καθοδηγούμενη από τό κόμμα τής «λαϊκής έλευθερίας», έλπριζε νά πετύχει έλευθερία και γή με ειρηνικές διαπραγματεύσεις με τήν κυβέρνηση... Εκλέξτε λοιπόν, πολίτες, τούς αγωνιστές τής επανάστασης, πού μαζί σας θά συνεχίσουν τό μεγάλο έργο πού άρχισε τό Γενάρη, τόν Όχτώβρη και τό Δεκέμβρη του περασμένου χρόνου (1905)».

Τό «κέντρο τής διαμάχης», πού δέν τό κατάλαβαν καθόλου οί τρουντοβίκοι μας, βρίσκεται στό άν επιτρέπονται, κατ' αρχήν οί συμφωνίες με τούς καντέτους απ' αυτή τήν άποψη. Στο έρώτημα αυτό ή σοσιαλδημοκρατική συνδιάσκεψη τής Πετρούπολης απάντησε, ύστερα από τούς 14 αντιπροσώπους τής Πανρωσικής συνδιάσκεψης (ΣΔΕΚΡ), άρνητικά. Οί συμφωνίες μ' ένα κόμμα συναλλαγών και διαπραγματεύσεων με τήν παλιά έξουσία είναι άπαράδεκτες. Οί καντέτοι δέν μπορούν νά είναι σύμμαχοι στη «λαϊκή επανάσταση». Η προσχώρησή τους στους «αγωνιστές τής επανάστασης» δέν δυναμώνει, μά αδυνατίζει τούς αγωνιστές πού τή δουλιά τους τή φρενάρουν οί καντέτοι, οί όποιοι τάσσονται τώρα άνοιχτά ενάντια στην πάλη, ενάντια σε κάθε επαναστατικό σύνθημα.

Με τό νά μή διακρίνουν τή θεμελιακή αυτή στάση τής μπολσεβίκικης σοσιαλδημοκρατίας άπέναντι στους καντέτους, οί κριτές μας δέν διέκριναν τόν «έλέφαντα».

Οί τρουντοβίκοι αυτοί βρίσκονται ολοκληρωτικά κάτω από τήν ιδεολογική επίδραση τής φιλελεύθερης αστικής τάξης. Γι' αυτούς οί εκλογές επισκίασαν τά πάντα, τά αποτελέσματα τών εκλογών επισκίασαν τήν ύπόθεση τής διαφώτισης τών μαζών στην πορεία τής εκλογικής καμπάνιας. Δέν καταλαβαίνουν καθόλου ότι ή άπόλυτη σαφήνεια, ή κατηγορηματικότητα, ή καθαρότητα τής εκλογικής ζύμωσης έχει τεράστια σημασία για τό σοσιαλδημοκράτη πού είναι πιστός στις αρχές του, πού μένει πιστός στην επαναστατική του θέση, και στην περίπτωση άκόμη πού θά θελήσουν νά τόν δελεάσουν με τήν προοπτική νά πάρει μιά έδρούλα στη Δούμα, και στην περίπτωση πού θά θελήσουν νά τόν τρομάξουν με τήν προοπτική νά μείνει στην πρωτεύουσα χωρίς πληρεξούσιο στη Δούμα. Ένώ οί τρουντοβίκοι ξέχασαν όλες τις αρχές, ξέχασαν όλα τά βασικά καθήκοντα τής επανάστασης, και παρασύρθηκαν στον καυγά τών φιλελεύθερων: τίποτε δέν βλέπουν, τίποτε δέν καταλαβαίνουν, για τίποτε δέν φροντίζουν και μόνο μουρμουρίζουν: «μιά έδρα, δυό έδρες, τρεις έδρες!».

«...Τό κέντρο τοῦ ζητήματος...ὑπάρχει ἄραγε στήν Πετρούπολη μαυροεκατονταρχίτικος κίνδυνος;...»

Συνεπῶς, τό μαυροεκατονταρχίτικο κίνδυνο τόν ἀνάγετε σέ κίνδυνο μαυροεκατονταρχίτικης νίκης στίς νόθες ἐκλογές πού ὀργανώνει ἡ κυβέρνησις! Καταλάβετε το, λοιπόν, κύριοι, ὅτι βάζοντας ἔτσι τό ζήτημα, ἀναγνωρίζετε ὅτι ἡ κυβέρνησις νίκησε κιόλας ὀριστικά καί ὅτι ἡ ὑπόθεσις τῆς ἐλευθερίας γιά τήν ὁποία φλυαρεῖτε, χάθηκε κιόλας ὀριστικά! Δέν βλέπετε οἱ ἴδιοι καί ἐμποδίζετε καί τίς λαϊκές μάζες νά δοῦν τόν πραγματικό μαυροεκατονταρχίτικο κίνδυνο, πού παρουσιάζεται ὄχι στίς ψηφοφορίες, ἀλλά στόν καθορισμό τῶν ὄρων τῆς ψηφοφορίας (διευκρινήσεις τῆς συγκλήτου καί ἐπικείμενη κατάργησις τοῦ ἐκλογικοῦ νόμου τῆς 11 τοῦ Δεκέμβρη), στήν ἐκμηδένισις τῶν ἀποτελεσμάτων τῆς ψηφοφορίας (διάλυσις τῆς Δούμας). Περναῖτε ὀλοκληρωτικά στήν ξεφτισμένη ἄποψη τῶν φιλελεύθερων, περιορίζοντας τίς ἐπιδιώξεις σας — καί τίς ἐπιδιώξεις τῶν λαϊκῶν μαζῶν, τίς ὁποῖες μάζες βγάζετε ἀπό τό σωστό δρόμο — σ' ἕναν ἀγῶνα μέ βάση τόν παραπονημένο καί παραποιούμενο νόμο. Τό μαυροεκατονταρχίτικο κίνδυνο, πού μπορεῖ νά ἐκδηλωθεῖ μέ τήν πιθανή σύλληψη ὄλων τῶν ἐκλεκτόρων, ἐσεῖς δέν τόν βλέπετε. Χάνετε αὐτό πού ἐξαρτιέται ἀπό σᾶς, ὀλοκληρωτικά ἀπό σᾶς, αὐτό πού παρέχει ὀπωςδήποτε σταθερό καί οὐσιαστικό κέρδος στήν ἐπανάστασις, δηλαδή: τήν ἀνάπτυξις τῆς ἐπαναστατικῆς συνείδησις τῶν μαζῶν μέ μιά πέρα γιά πέρα συνεπή ζύμωσις. Κι' αὐτό, πού θέλετε νά πετύχετε, ἐξαρτιέται ἀπό τά κόλπα τοῦ Στολίπιν, ἀπό μιά νέα διευκρίνησις τῆς συγκλήτου, ἀπό μιά νέα ἀστυνομική καταπάτησις τοῦ ἐκλογικοῦ νόμου. Ἐπομένως, παλεύετε ἐνάντια στό «μαυροεκατονταρχίτικο κίνδυνο», ὅπως ἀκριβῶς παλεύουν καί οἱ γάλλοι ἀστοί ρεπουμπλικάνοι ἐνάντια στό μοναρχικό κίνδυνο: συγκεκριμένα παλεύετε ἐδραιώνοντας τοὺς μοναρχικούς θεσμούς καί τό μοναρχικό σύνταγμα μέσα στή δημοκρατία. Διότι, καλλιεργώντας στό λαό τήν ἰδέα ὅτι ὁ μαυροεκατονταρχίτικος κίνδυνο βρίσκεται στόν κίνδυνο τῆς μαυροεκατονταρχίτικης ἐκλογικῆς νίκης ἐνισχύετε τήν ἄγνοια τῶν πιό καθυστερημένων μαζῶν σχετικά μέ τήν πραγματική πηγὴ καί τόν πραγματικό χαρακτήρα τοῦ μαυροεκατονταρχίτικου κινδύνου.

Ἄλλά ἄς προχωρήσουμε. Ἄς ὑποθέσουμε ὅτι δέν πρόκειται νά γίνουν ἄλλες διευκρινήσεις τῆς συγκλήτου σχετικά μέ τίς ἐκλογές καί τοὺς ἐκλέκτορες. Ἄς περάσουμε στό ζήτημα τῆς νίκης αὐτῶν ἢ ἐκείνων τῶν κομμάτων κατά τίς ἐκλογές στήν Πε-

τρούπολη μέ τό τωρινό έκλογικό σύστημα.

Οί τρουντοβίκοι δέν μποροῦν νά ἀρνηθοῦν ὅτι τά δεξιά κόμματα ἐκτέθηκαν ἀρκετά, ὅτι ἡ "Ἐνωση τῆς 17 τοῦ Ὀχτώβρη παθαίνει ἥττες, τή μιά πιά ἐπαίσχυντη ἀπό τήν ἄλλη, ὅτι «τόν τελευταῖο καιρό οἱ ὀχτωβριστές βουβάθηκαν ὀλωσδιόλου, ζαλισμένοι ἀπό τά βαριά χτυπήματα πού δέχονται ἀπό τά ἀριστερά», ὅτι ἡ «κοινωνία ἀριστεροποιήθηκε».

Ἄλλά... Ὁ Στσεντρίν ἀπό καιρό τώρα μεταφράζει σέ γλώσσα κατανοητή σ' ὄλους αὐτό τό φιλελεύθερο ρωσικό «ἄλλά» — δέν μεγαλώνουν τ' αὐτιά πάνω ἀπό τό μέτωπο, δέν μεγαλώνουν! — ἀλλά ὑπάρχουν «τεχνικές δυσκολίες», «δέν στέλνεται ταχυδρομικά ὁ τύπος», «δέν δίνονται ψηφοδέλτια», «ὑπάρχουν ἀστυνομικοί περιορισμοί»...

Νά ποιά εἶναι ἡ ψυχολογία τοῦ ρώσου διανοούμενου: στά λόγια εἶναι ἕνας γενναῖος ριζοσπάστης, μά στήν πράξη εἶναι ἕνας τιποτένιος ὑπάλληλος.

Στήν ἀντιμετώπιση τῶν ἀστυνομικῶν περιορισμῶν πρέπει νά βοηθήσουν οἱ συνασπισμοί μέ τούς καντέτους! Καί γιατί ὄχι μέ τούς ὀχτωβριστές πού «θέλουν» σύνταγμα καί πού εἶναι ἀσφαλισμένοι ἀπό τούς «περιορισμούς»; Ρωσική πολιτική λογική σ' ἀλήθεια: ἐκλογικές συμφωνίες, σάν μέσο πάλης ἐνάντια στή μή ἀποστολή τοῦ τύπου μέ τό ταχυδρομεῖο, ἐνάντια στή μή χορήγηση ψηφοδελτίων... Ἐνάντια σέ τί παλεύετε, κύριοι;

— Ἐνάντια σ' ἐκείνους τούς «νόμους» πού μέ βάση τους γίνονται οἱ ἀστυνομικές ἀσχήμιες καί κηρύσσονται «ἐκτός νόμου» ὀρισμένα κόμματα, στά ὁποῖα δέν χορηγοῦνται ψηφοδέλτια. — Καί πῶς παλεύετε;

— Μά φυσικά, κάνοντας συμφωνία μ' ἕνα κόμμα πού ἤ θά πάρει ψηφοδέλτια ἀπό τούς εἰρηνοανακαινιστές ἤ θά κάνει ἀκόμη μιά συναλλαγή μέ τόν Στολίπιν πρίν συγκληθεῖ ἡ Δούμα ἤ θά μείνει κι' αὐτό χωρίς ψηφοδέλτια!

Ὁ ρώσος ὑπάλληλος (ριζοσπάστης στά 20 χρόνια του, φιλελεύθερος στά 30 καί ὑπάλληλος ἀπλῶς στά 40) συνήθισε νά κάνει τό φιλελεύθερο μέσα στούς 4 τοίχους τοῦ σπιτιοῦ του καί νά παριστάνει τό λεονταρή ὅταν νιώθει σιγουριά. Τήν ἐκλογική καμπάνια τή βλέπει κι' αὐτήν ἀπό τήν ἀποψη τοῦ λεονταρῆ. Χρειάζεται νά ἐπιδράσουμε στίς μάζες; Ἀνοησίες, ἐφόσον τό ταχυδρομεῖο δέν μεταφέρει τόν τύπο μας.

Δέν χρειάζεται ἴσως νά βγάζουμε καί νά κυκλοφοροῦμε τόν τύπο μας μέ ἄλλον τρόπο, ἐκτός ἀπό τό «ταχυδρομεῖο» καί τά ὅμοια μ' αὐτό ἰδρύματα;

— 'Ανοησίες! Αὐτές εἶναι παλιές ἐπαναστατικές αὐταπάτες, πού δέν ἀνταποκρίνονται στήν «πλατιά» συνταγματική δουλιά. 'Η πλατιά συνταγματική δουλιά συνίσταται στό νά ξεγελάσουμε τίς ἀρχές: «αὐτοί» θά ψάχνουν νά μέ βροῦν ἀνάμεσα στούς σοσιαλδημοκράτες ἢ στούς ἐσέρους, ἐνῶ ἐγώ θά κρυφτῶ στόν καντέτικο συνδυασμό τόσο καλά, πού δέν θά μέ βροῦν! 'Η κυβέρνηση θά μέ ἀναζητάει, σάν ἐπαναστάτη, μά ἐγώ θά ξεγελάσω καί τήν κυβέρνηση καί τούς ἐπαναστάτες, θά καταφύγω στόν «ἀντιπολιτευτικό συνδυασμό». Κοίτα τί τετραπέρατος πού εἶμαι!

— Μήπως ὅμως αὐτό δέν θάχει σάν ἀποτέλεσμα, ὦ ἀξιότιμε πολιτικέ παράγοντα, νά ξεγελάσετε καί τίς μάζες, πού δέν θά μποροῦν νά σᾶς ξεχωρίζουν ἀπό τήν «ἀντιπολίτευση» τῶν προσκυνημένων φιλελεύθερων;

— 'Ανοησίες! Τί δουλιά ἔχουν ἐδῶ οἱ μάζες...ἐξάλλου, θά δώσουμε μιά ἐδρούλα στήν ἐργατική κουρία...Κι' ὕστερα, ἀπό μιά ὀρισμένη ἀποψη ὅλοι θέλουμε τήν ἐλευθερία...ἡ ἐπανάσταση ἔγινε πανεθνική...οἱ καντέτοι εἶναι κι' αὐτοί πρόθυμοι ν' ἀγωνιστοῦν μέ τόν τρόπο τους...

Μπαίνει τό ἐρώτημα, ἐκτός ἀπό τούς ἀστυνομικούς λόγους, ἔχουν οἱ τρουντοβίκοι μας καί λόγους πολιτικούς; "Ἐχουν. Κι' οἱ λόγοι αὐτοί εἶναι ὅτι πρέπει νά προσαρμοζόμαστε ὄχι στόν ἐνεργητικό καί δραστήριο ἐκλογέα, ἀλλά στόν κλεισμένο στό σπίτι του, τόν φοβισμένο ἢ τόν κοιμισμένο ἐκλογέα. 'Ακοῦστε πῶς σκέπτεται ἡ «ἀριστερή» ἐφημερίδα:

«'Από τίς διαθέσεις πού ἐπικρατοῦν στίς συγκεντρώσεις δέν μποροῦμε ἀκόμη νά κρίνουμε γιά τίς διαθέσεις ὅλης τῆς μάζας τῶν ἐκλογέων...Στίς συγκεντρώσεις παίρνει μέρος ὄχι περισσότερο ἀπό τό $\frac{1}{10}$ ὄλων τῶν ἐκλογέων, βέβαια, οἱ πῖο ἐνεργητικοί καί ζωντανοί, οἱ πῖο δραστήριοι ἄνθρωποι».

'Επαρκής λόγος, στ' ἀλήθεια, γιά νά σέρνεται κανεῖς στήν οὐρά τῶν λιγότερο δραστήριων, τῶν περισσότερο ἀπονεκρωμένων καί ἀδρανῶν ἐκλογέων τῶν καντέτων! 'Η τραγωδία τοῦ ρώσου ριζοσπάστη εἶναι ὅτι δεκάδες χρόνια ποθοῦσε τίς συγκεντρώσεις, τήν ἐλευθερία, φλεγόταν ἀπό ἓνα παράφορο (στά λόγια) πάθος γιά τήν ἐλευθερία· βρέθηκε σέ συγκέντρωση, εἶδε ὅτι οἱ διαθέσεις εἶναι ἀριστερότερες ἀπό τίς δικές του κι' ἔπεσε σέ μελαγχολία: «Δύσκολο νά κρίνουμε», «δέν εἶναι περισσότερο ἀπό τό $\frac{1}{10}$ », «πρέπει νά εἶμαστε πῖο προσεκτικοί, κύριοι!». 'Ακριβῶς ὅπως ὁ παράφορος ἥρωας τοῦ Τουργκιένεφ, πού τῶσκασε

από τήν "Ασια καί γιά τόν όποιο ό Τσερνισέβσκι ἔγραφε: «'Ο ρῶσος στό rendez-vous»*.

"Εχ, ἐσεῖς, πού αὐτοκαλεῖστε ὀπαδοί τῆς ἐργαζόμενης μάζας! Ποῦ βαστοῦν τά κότσια σας γιά rendez-vous μέ τήν ἐπανάσταση· καθεῖστε λοιπόν στό σπίτι. Θά εἶναι, ἀλήθεια, πió ἤσυχα καί δέν θᾶχετε νά κάνετε μ' αὐτούς τούς ἐπικίνδυνους «τούς πió ἐνεργητικούς καί ζωντανούς, τούς πió δραστήριους ἀνθρώπους». Σέ σᾶς ταιριάζουν οἱ ἀδρανεῖς μικροαστοί!

"Ἴσως, ὅμως, καί καταλάβετε τώρα μέ τό ἀπλό παραδειγματάκι ποῦ βρίσκεται τό «κέντρο τῆς διαφωνίας» ἐξαιτίας τῶν συμφωνιῶν μέ τούς καντέτους;

Βρίσκεται, ἐντιμότητα, ἀκριβῶς στό ὅτι ἐμεῖς θέλουμε νά βγάλουμε τό μικροαστό ἀπό τήν ἀδράνεια καί νά τόν μετατρέψουμε σέ πολίτη. "Ομως γι' αὐτό χρειάζεται νά τόν ἀναγκάσουμε νά διαλέξει ἀνάμεσα στή φιλισταιϊκή πολιτική τοῦ καντέτου πού εἶναι δουλοπρεπής ἀπέναντι (φτοῦ! φτοῦ!) στό «σύνταγμα» καί στήν ἐπαναστατική πολιτική τοῦ σοσιαλιστικοῦ προλεταριάτου.

«'Ο συνασπισμός ὄλων τῶν ἀριστερῶν κομμάτων» εἶναι καταποντισμός «τοῦ ἐνός δεκάτου τῶν πió ἐνεργητικῶν καί ζωντανῶν, τῶν πió δραστήριων ἀνθρώπων» μέσα στή μάζα τῶν ἀδιάφορων, τῶν ἤσυχων, τῶν κοιμισμένων, εἶναι ὑποταγή αὐτῶν πού θέλουν νά παλέψουν (καί πού εἶναι ἱκανοί στήν ἀποφασιστική στιγμή νά πάρουν μαζί τους τίς μάζες) σ' αὐτούς πού θέλουν νά εἶναι τό ἴδιο ἀναξιοπρεπεῖς νομιμόφρονες, ὅπως ἀκριβῶς οἱ καντέτοι στήν πρώτη Δούμα, νά παζαρεύουν τό ἴδιο μέ τόν Στολίπιν καί νά λιποτακτοῦν ἐπαίσχυντα πρὸς αὐτόν, ὅπως ἀκριβῶς ἔκανε ὁ καντέτος Λβόφ.

'Η ἀντίδραση ἐπιτίθεται ἐνάντιά σας, ἀφαίρεσε κιόλας τό $1/3$ τῶν κατακτήσεων τοῦ 'Οχτώβρη καί ἀπειλεῖ νά ἀφαιρέσει καί τά ὑπόλοιπα $2/3$. Καί σεῖς παριστάνετε τούς ἀνθρώπους τῆς ἐννομης τάξης, ὑπερασπίζετε τόν ἑαυτό σας, ἐπικαλούμενοι τή μικροαστική ψυχολογία: καμιά ἐπίθεση, καμιά ἐπανάσταση, πᾶμε στή Δούμα γιά νομοθετική δράση, περιοριζόμαστε στήν ἄμυνα, μένουμε μέσα στά πλαίσια τοῦ νόμου!

Πότε θά καταλάβετε ὅτι τό νά περιορίζεστε στήν ἄμυνα σημαίνει ὅτι ἀναγνωρίζετε κιόλας πῶς εἶστε ἠθικά τσακισμένοι; Ναί, εἶστε στήν πραγματικότητα ἄνθρωποι ἠθικά τσακισμένοι. Τό μόνο γιά τό ὅποιο εἶστε ἱκανοί εἶναι νά δώσετε τούς ψήφους σας στόν καντέτο.

«*Νά αναγκάσουμε τόν μικροαστό νά διαλέξει*», — λέγαμε ἑμεῖς. Ἐκριβῶς, *νά τόν αναγκάσουμε*. Κανένα σοσιαλιστικό κόμμα στόν κόσμο δέν θά μπορούσε νά ἀποσπάσει τίς μάζες ἀπό τήν ἐπίδραση τῶν φιλελεύθερων ἢ τῶν ριζοσπαστικῶν ἀστικῶν κομμάτων πού στηρίζονται στή μικροαστική ψυχολογία, χωρίς κάποια ὄθηση, χωρίς κάποια ἀντίσταση, χωρίς νά ριψοκινδυνεύσουμε μιά πρώτη δοκιμή: ποιός ὑπερασπίζει πραγματικά τήν ἐλευθερία, οἱ καντέτοι ἢ ἑμεῖς;

Ἄν ὑπάρχει συμφωνία μέ τόν καντέτο, ὁ μικροαστός δέν χρειάζεται νά σκέπτεται γι' αὐτό. Ἄντί γι' αὐτόν σκέφθηκαν πιά τό ζήτημα πολιτικάντες ριζοσπάστες φαφλατάδες καί σοσιαλδημοκράτες ὀπορτουνιστές, τό σκέφθηκαν στό rendez-vous μέ τούς καντέτους. Ὁ μικροαστός ἀριστεροποιήθηκε (ὄχι ἀπό δικό μας φταίξιμο, ὄχι ἐξαιτίας τοῦ κομματικοῦ μας κηρύγματος, ἀλλά ἐξαιτίας τοῦ ζήλου τοῦ Στολίπιν), ὁ μικροαστός ἀριστεροποιήθηκε κι' αὐτό μᾶς φτάνει. Ἀριστεροποιήθηκε, ἄρα θά εἶναι ὑπέρ τοῦ «συνασπισμοῦ ὄλων τῶν ἀριστερῶν»! Καί θά εἶναι ὅλη ἡ μικροαστική μάζα, κι' ὄχι ἓνα κάποιο δέκατο ἀνήσυχων... συγγνώμην, δραστήριων... ἀνθρώπων. Πρέπει νά προσαρμόσουμε καί τίς συγκεντρώσεις, καί ὅλη τήν πολιτική στό φοβισμένο μικροαστό, *νά τί σημαίνει στήν πραγματικότητα ὁ συνασπισμός μέ τούς καντέτους*.

Ἐμεῖς ὅμως λέγαμε: ἐκεῖνο πού χρειάζεται δέν εἶναι μόνο οἱ προκηρύξεις καί οἱ πλατφόρμες, δέν εἶναι μόνο οἱ ἀποφάσεις καί οἱ λόγοι, ἀλλά πρέπει καί ὅλη τήν πολιτική καί τήν ἐκλογική καμπάνια νά τή διεξάγουμε ἔτσι, πού στό φοβισμένο φιλισταῖο *νά αντιπαραθέτουμε* τόν ἀποφασιστικό ἀγωνιστή. Καί τήν ἀντιπαραθέση αὐτή μπορούμε νά τήν κάνουμε μόνο μέ τήν ἀντιπαραθέση τῶν *δύο διαφορετικῶν* ψηφοδελτίων: τοῦ καντέτικου καί τοῦ σοσιαλδημοκρατικοῦ. Στήν πρωτεύουσα, πού ὁ τύπος της διανέμεται σ' ὅλη τή Ρωσία, στήν πρωτεύουσα, ὅπου βρίσκονται τά κέντρα ὄλων τῶν κομμάτων, στήν πρωτεύουσα, πού καθοδηγεῖ ἰδεολογικοπολιτικά ὅλη τή χώρα, εἶναι χίλιες φορές πιο σπουδαῖο νά δοθεῖ ἓνα πρότυπο πολιτικῆς ὄχι φιλισταϊκῆς μακαριότητος, ἀλλά πολιτικῆς ἀντάξιας τοῦ ἀγωνιστοῦ τοῦ Ὀχτώβρη, πού ἀπόσπασε ἓνα κομματάκι ἐλευθερία, πολιτικῆς ἀντάξιας τοῦ προλεταριάτου.

Τά λόγια μας ὅτι εἶναι ἀνάγκη νά συνειδητοποιήσουμε τά λάθη τῆς «εἰρηνόφιλης» καντέτικης Δούμας, ὅτι εἶναι ἀνάγκη νά κάνουμε ἓνα βῆμα παραπέρα, θά μείνουν κούφια λόγια, ἄν ἑμεῖς οἱ ἴδιοι δέν κάνουμε ἓνα βῆμα παραπέρα ἐνάντια στή φιλισταϊκή,

ὀμπλομοφική* ιδέα: «συνασπισμός ὄλων τῶν ἀριστερῶν κομμάτων». Τά συνθήματά μας νά πᾶμε ἐμπρός θά ἀντηχοῦν παράφωνα καί δέν θά φλογίζουν τίς καρδιές τῶν λαϊκῶν ἀγωνιστῶν, ἄν ἐμεῖς οἱ ἴδιοι, οἱ «καθοδηγητές», οἱ «ἀρχηγοί», κάνουμε στήν πρωτεύουσα, μπροστά στά μάτια ὄλων τῶν λαῶν τῆς Ρωσίας, βῆμα σημειωτόν: χέρι-χέρι μέ τούς ἴδιους αὐτούς καντέτους, πάνω στή βάση μιᾶς «φιλικῆς» κατανομῆς τῶν ἐδρῶν, μέ τό καλό, ὄλοι μαζί, ὄλοι γιά τόν ἴδιο σκοπό, ὄλοι γιά τήν ἐλευθερία... Τί ἄλλο μένει ἀκόμη νά ξεκαθαρίσουμε ἐδῶ; Καί τί τό κακό ἄν ὁ μενσεβίκος Ἰβάν Ἰβάνιτς ὀνόμασε κάποτε χηνάριο τόν καντέτο Ἰβάν Νικηφόριτς;

«...Στίς συγκεντρώσεις παίρνει μέρος ὄχι περισσότερο ἀπό τό $\frac{1}{10}$ ὄλων τῶν ἐκλογέων...». Ὡραῖα, κύριε ριζοσπάστη. Ἄς πιστέψουμε, σάν ἐξαίρεση, τά λόγια σας, θά σᾶς κάνουμε αὐτή τή χάρη, ἐπειδή...ἐπειδή τά ἐπιχειρήματά σας εἶναι τόσο ἀδέξια.

Τό ἕνα δέκατο τῶν ἐκλογέων εἶναι 13.000 ἀπό τίς 130.000 ἐκλογεῖς ὄλης τῆς Πετρούπολης. Αὐτές οἱ δεκατρεῖς χιλιάδες τῶν πιό ἐνεργητικῶν καί ζωντανῶν, τῶν πιό δραστήριων ἐκλογέων ἔχουν πιό ἀριστερές διαθέσεις ἀπό τούς καντέτους. Μπαίνει τό ἐρώτημα: μπορεῖ νά ἰσχυρίζεται κανεῖς, ἄν εἶναι καλά στά λογικά του καί ἔχει γερή μνήμη, ὅτι οἱ δραστήριοι ἐκλογεῖς πού πηγαίνουν στίς συγκεντρώσεις δέν τραβοῦνε μαζί τους ἕναν ὀρισμένο ἀριθμό λιγότερο ἐνεργητικῶν ἐκλογέων πού κάθονται στό σπίτι; Ὁ καθένας καταλαβαίνει πῶς δέν μπορεῖ νά τό παραδεχτεῖ κανεῖς αὐτό, ὅτι σέ μιά πόλη μέ ἐνάμιση ἑκατομμύριο κατοίκους ὑπάρχουν, χῶρια ἀπό τίς ἐφημερίδες καί τίς συγκεντρώσεις, χιλιάδες ἀκόμη ἄλλοι δρόμοι καί κανάλια, πού διοχετεύουν τίς διαθέσεις τῶν πρωτοπόρων μέσα σ' ὄλη τή μάζα. Ὁ καθένας καταλαβαίνει, — κι' αὐτό τό ἐπιβεβαιώνουν ὄλες οἱ ἐκλογές σ' ὄλες τίς χῶρες, — ὅτι πίσω ἀπό κάθε ἐνεργητικό ἐκλογέα πού πηγαίνει στίς συγκεντρώσεις ὑπάρχουν ὄχι ἕνας, ἀλλά κάμποσοι ἐκλογεῖς ἀπ' αὐτούς πού κάθονται στό σπίτι.

Στίς περασμένες ἐκλογές ἀπό 150.000 ἐκλογεῖς τῆς Πετρούπολης ψήφισαν 60.000. Ἀπ' αὐτούς 40.000 περίπου ψήφισαν τούς καντέτους καί 20.000 περίπου σ' ὄλη τήν Πετρούπολη τούς δεξιούς. Ἀκούσαμε, ἀπό τόν ἴδιο τόν κ. ριζοσπάστη μας πού δέν θέλει νά εἶναι «αἰσιόδοξος»...(Θεός φυλάξοι! οἱ ριζοσπάστες μας θέλουν νά εἶναι «σοβαροί» ἄνθρωποι,...ὅπως οἱ γερμανοί

* — Ὀμπλόμοφ — ἥρωας ὀμώνυμου μυθιστορήματος τοῦ Γκοντσαρόφ. Προσωποποίηση τῆς τεμπελιάς, τῆς ἀβουλίας, τῆς ἀναποφασιστικότητας, τῆς ἀδράνειας, τῆς βραδύτητας. Σημ. μετ.

ριζοσπάστες τῆς 5ης δεκαετίας τοῦ περασμένου αἰῶνα)... Ἐκούσαμε ἀπό τό στόμα του ὅτι οἱ ὀχτωβριστές βουβάθηκαν ἐντελῶς, καί ξέρουμε ἀπό τά γεγονότα ὅτι ἠττήθηκαν ὀλοκληρωτικά. Ἐκοῦμε τώρα γιά 13.000 ἐνεργητικούς ἐκλογεῖς πού ἔχουν ἀριστερότερες διαθέσεις ἀπό τούς καντέτους. Σκεφτεῖτε ὅτι οἱ ἀναλογίες ἀνάμεσα στούς ἀριθμούς αὐτούς μεταβάλλονται σοβαρά στά διάφορα τμήματα. Σκεφτεῖτε πόσοι ψηφοὶ βρίσκονται συνήθως πίσω ἀπό τόν ἐκλογέα πού πηγαίνει στίς συγκεντρώσεις.

Θά καταλάβετε ὅτι ὁ κίνδυνος μιᾶς μαυροεκατονταρχίτικης ἐκλογικῆς νίκης στήν Πετρούπολη, μέ τήν ἔννοια τοῦ κινδύνου νά ἐκλεγοῦν στή Δούμα οἱ δεξιοί, ἐπειδή θά μοιραστοῦν οἱ ψηφοὶ τῶν καντέτων καί τῶν σοσιαλιστῶν, εἶναι ἀνόητο παραμύθι. Γιατί, γιά νά μπορέσουν στήν Πετρούπολη νά ἐκλεγοῦν οἱ δεξιοί στή Δούμα, χρειάζεται στά περισσότερα τμήματα ὄχι μόνο νά μοιραστοῦν οἱ ψηφοὶ γενικά, ἀλλά νά μοιραστοῦν ἀκριβῶς ἔτσι πού καί οἱ καντέτοι καί οἱ σοσιαλιστές, χωριστά παρμένοι, νά ἔχουν λιγότερους ψήφους ἀπ' ὅ,τι θά ἔχει τό ψηφοδέλτιο τῶν μαύρων. Αὐτό εἶναι καθαρή ἀνοησία.

Καί γι' αὐτό λέμε ἀνοιχτά: ἂν ὁ μαυροεκατονταρχίτικος κίνδυνος δέν παρουσιαστεῖ ἀπό ἔξω — «συνταγματική» πλευρά (καί ἀκριβῶς στήν ἐκτίμηση αὐτῆς τῆς πλευρᾶς βρίσκεται τό κέντρο βάρους τῆς διαφορετικῆς τακτικῆς τῶν καντέτων καί τῶν σοσιαλιστῶν), ἡ διάσπαση τῶν ψήφων τῶν καντέτων καί τῶν σοσιαλιστῶν δέν μπορεῖ στήν Πετρούπολη νά δώσει τή νίκη στούς δεξιούς.

Ὁ κίνδυνος μιᾶς ἐκβάσης τῶν ἐκλογῶν ὑπέρ τῶν μαυροεκατονταρχιτῶν στήν Πετρούπολη ἀποτελεῖ ἐξαπάτηση τοῦ λαοῦ, πού τή διαδίδουν οἱ καντέτοι, οἱ «ριζοσπάστες» καί οἱ κάθε λογῆς ὀπορτουμιστές καί πού ἐξυπηρετεῖ τά συμφέροντα τοῦ φιλισταϊσμοῦ στήν πολιτική. Τό παραμύθι γιά τό μαυροεκατονταρχίτικο αὐτό κίνδυνο ἐξυπηρετεῖ στήν πραγματικότητα τά συμφέροντα τῶν καντέτων, — πού τούς βοηθᾷ νά προφυλαχτοῦν ἀπό τόν κίνδυνο ἀπό τ' ἀριστερά, — χρησιμεύει γιά τήν ἀποβλάκωση τῶν μαζῶν πού δέν τίς ὑποχρεώνουν τή στιγμή πού γίνεται ἡ ψηφοφορία νά ξεχωρίσουν τό «νομοθετοῦντα» καντέτο ἀστό ἀπό τό σοσιαλιστή, πού ὀδηγεῖ τό λαό στήν πάλη.

Καί γι' αὐτό, ὅταν ὅλοι ἐν χορῶ οἱ φιλελεύθεροι, οἱ τρουνοβίκοι καί οἱ ὀπορτουμιστές σοσιαλδημοκράτες ἀναφωνοῦν ἀπευθυνόμενοι σέ μᾶς: ἀπομονωθήκατε!, ἐμεῖς ἀπαντοῦμε ἤρεμα: εἴμαστε πολύ εὐχαριστημένοι πού ἀπομονωθήκαμε ἀπό τήν ἀπά-

τη. Είμαστε πολύ ευχαριστημένοι πού απομονώσαμε τόν έαυτό μας από μιά βρωμερή υπόθεση. Γιατί τό νά στείλει κανείς στή Δούμα από τήν Πετρούπολη τούς διάφορους Κοϋτλερ, Ναμπόκοφ, Στροϋβε καί Σία ύστερα από τίς 9 τοϋ Γενάρη 1905, ύστερα από τόν 'Οχτώβρη τοϋ 1905, μπροστά σέ μιά μάζα 130.000 έκλογέων, είναι αναμφισβήτητα βρωμερή υπόθεση.

Προειδοποιούμε τούς τρουντοβίκους καί τούς σοσιαλδημοκράτες όπορτουνιστές, πού πανηγυρίζουν προκαταβολικά γιά τό ότι οί καντέτοι θά μπάσουν στή Δούμα αὐτούς καί ὄχι τούς μπολσεβίκους, τούς προειδοποιούμε πώς, ἄν ἡ δεύτερη Δούμα θά εἶναι καντέτικη, τότε αὐτοί, οί τρουντοβίκοι καί οί σοσιαλδημοκράτες όπορτουνιστές, θά ντρέπονται γιὰτί ἔβγαλαν στή Δούμα τούς καντέτους. Τώρα αὐτοί θά εὐθύνονται ἄμεσα γι' αὐτό τό πράγμα. Καί οί καντέτοι στή δεύτερη Δούμα θά τραβήξουν τόσο δεξιά (αὐτό φαίνεται ἀπ' ὅλη τή στάση τους καί ἀπ' ὅλη τήν πολιτική τους φιλολογία τῆς τελευταίας χρονιάς), πού ἀκόμη καί οί ἄκροι όπορτουνιστές θά βρεθοῦν στήν ἀνάγκη νά τούς ξεσκεπάσουν. Στήν πρώτη Δούμα ὁ καντέτος Λβόφ στράφηκε πρὸς τούς εἰρηνοανακαινιστές καί δικαιολόγησε τή διάλυση τῆς Δούμας ἀπ' τούς μαυροκατονταρχίτες. Στή δεύτερη Δούμα (ἄν ἡ ἱστορία δέν μᾶς φέρει ριζική ἀλλαγή, πού θά κάνει στάχτη ὅλες τίς μικροσυναλλαγές μέ τούς καντέτους καί ὄλους τούς καντέτους), στή II Δούμα οί καντέτοι Λβόφ θά δείξουν πώς δέν βρίσκονται στό τέλος, ἀλλά στήν ἀρχή.

Πάρτε λοιπόν, κύριοι, τίς ἔδρουλλες στή Δούμα πού σᾶς δίνουν οί καντέτοι! Δέν σᾶς ζηλεύουμε. Ἐμεῖς θά κρατήσουμε γιά τόν έαυτό μας τό καθῆκον νά προειδοποιήσουμε τή μάζα, τήν ἐργατική καί τή μικροαστική μάζα τῆς πρωτεύουσας. Θά κρατήσουμε γιά τόν έαυτό μας τό καθῆκον νά καλλιεργήσουμε μέσα στή μάζα αὐτή — ὄχι μόνο μέ λόγους, ἀλλά καί μέ τίς ἴδιες τίς ἐκλογές — τή συνείδηση ὅτι ὑπάρχει ἄβυσσος ἀνάμεσα στούς καντέτους καί στούς σοσιαλιστές.

Ἐκαστος ἐφ' ὧ ἐτάχθη, καί «γιά νά μπερδεύουν τίς δυό αὐτές δουλιές ὑπάρχουν πολλοί ρέκτες· ἐμεῖς δέν εἴμαστε ἀπ' αὐτούς»¹⁴⁵.

«Κι' αὐτοί — γράφει ὁ συντάκτης τοϋ κύριου ἄρθρου τῆς «Ροντνάγια Ζεμλιά» γιά τούς μπολσεβίκους — θά εἶναι τώρα ἀκόμη πιό ἀπομονωμένοι ἀπό πρίν, γιὰτί οί ἔσέροι πού παλιότερα ἦταν μποϋκοταριστές, τώρα ὄχι μόνο παίρνουν μέρος στίς ἐκλογές, ἀλλά καί τάσσονται ὑπέρ τοϋ συνασπισμοῦ μέ τούς καντέτους».

Αυτό και νέο είναι και ενδιαφέρον. Κάποτε είχαμε σημειώσει κιόλας ότι οί έσέροι αντιμετώπιζουν τό όλο ζήτημα τῶν εκλογικῶν συμφωνιῶν ὄχι σάν πολιτικό κόμμα, ἀλλά σάν μιά κλίκα διανοουμένων, γιατί δέν είδαμε ἀνοιχτές πολιτικές εκδηλώσεις τῶν ὀργανώσεών τους πάνω σ' αυτό τό ζήτημα. Καί ἄν ἡ ἐφημερίδα, στήν ὁποία γράφει ὁ κ. Τάν, δέν λέει τώρα μιά καθαρή ἀναλήθεια καί δέν ἐπαναλαβαίνει μιά ἀνεξέλεγκτη φήμη, θά βγάλουμε ἀκόμη ἓνα συμπέρασμα καί συγκεκριμένα τό ἐξῆς: οί έσέροι δέν αντιμετώπιζουν τό ζήτημα τῶν εκλογικῶν συμφωνιῶν μέ *πολιτική ἐντιμότητα* ἢ, τό λιγότερο, τό αντιμετώπιζουν μέ μιά τέτοια ἀστάθεια πού δέν είναι ἄμοιρη πολιτικῶν κινδύνων.

Ὁ καθένας ξέρει ὅτι ἡ συνδιάσκεψη τῆς σοσιαλδημοκρατικῆς ὀργάνωσης τῆς Πετρούπολης ἀπέριψε τό συνασπισμό μέ τούς καντέτους καί πρότεινε εκλογική συμφωνία στούς τρουντοβίκους καί στούς έσέρους πού νά στρέφεται ἐνάντια στούς καντέτους. Ἡ ἀπόφασή μας δημοσιεύτηκε σ' ὅλες τίς ἐφημερίδες.

Διαπραγματεύσεις ἀνάμεσα στήν Ἐπιτροπή Πετρούπολης τοῦ ΣΔΕΚΡ καί τά ἀντίστοιχα ὄργανα τῶν έσέρων καί τῆς ἐπιτροπῆς τῆς Ἐργασιακῆς ὀμάδας ἔγιναν κιόλας. Οί διαφωνίες ἀφοροῦσαν τόν προτεινόμενο ἀπό μᾶς ἀποκλεισμό τῶν ἐνέσων («λαϊκῶν σοσιαλιστῶν») καί τόν ἀριθμό τῶν ἐδρῶν. "Αν ὡστόσο οί έσέροι, ἀρχίζοντας διαπραγματεύσεις μαζί μας ὕστερα ἀπό τή δήλωσή μας ὅτι είμαστε σταθερά ἀποφασισμένοι νά δώσουμε μάχη ἐνάντια στούς καντέτους στήν Πετρούπολη, ἄρχισαν ἢ συνέχισαν τίς διαπραγματεύσεις μέ τούς καντέτους γιά συνασπισμό, τότε είναι ὀλοφάνερο ὅτι οί έσέροι φέρθηκαν *πολιτικά ὄχι ἐντιμα*.

Ἐμεῖς λέμε ἀνοιχτά: τραβᾶμε γιά μάχη ἐνάντια στούς καντέτους. Ποιοί είναι μαζί μας;

Καί οί έσέροι κάνουν διαπραγματεύσεις καί μέ μᾶς καί μέ τούς καντέτους!

Ἐπαναλαμβάνουμε: δέν ξέρουμε ἄν εἶπε τήν ἀλήθεια ὁ συντάκτης τοῦ κύριου ἄρθρου τῆς «Ροντνάγια Ζεμλιά». Δέν μπορούμε νά ἀφήσουμε νά περάσει τελείως ἀπαρατήρητα ὁ ἀνοιχτός ἰσχυρισμός τοῦ ὀργάνου, στό ὁποῖο γράφει ἓνα μέλος τῆς ὀργανωτικῆς ἐπιτροπῆς τοῦ κόμματος τῶν λαϊκῶν σοσιαλιστῶν, ὁ κ. Τάν. Γιά τό συνασπισμό τῶν έσέρων μέ τούς ἐνέσους ξέρουμε καί ἀπό τίς ἐφημερίδες καί ἀπό τίς ἀνακοινώσεις πού ἔκαναν οί έσέροι κατά τίς διαπραγματεύσεις μαζί μας (ἄν καί οί ὅροι τοῦ συνασπισμοῦ αὐτοῦ καί ὁ πραγματικός του χαρακτήρας μᾶς

είναι άγνωστοι: κι' έδω' επίσης κάποιο παρασκηνιακό παιχνίδι παίζεται).

Χρέος μας, συνεπώς, είναι νά βάλουμε τό ζήτημα δημόσια και άνοιχτά, γιά νά ξέρουν *όλοι* τή στάση του' κάθε πολιτικού κόμματος. Μέχρι τώρα οι άμοιβαίες σχέσεις τών κομμάτων καθορίζονταν στή χώρα μας μόνο από τά προγράμματα και τίς έκδόσεις τους, όμως αυτά σέ τελευταία άνάλυση είναι μόνο λόγια. 'Η πρώτη Δούμα έδωσε τήν εικόνα *μερικων* κομμάτων μέ βάση τή *δράση* τους. Τώρα όφείλουμε όπωσδήποτε νά χρησιμοποιήσουμε και θά χρησιμοποιήσουμε και τίς *έκλογές* γιά νά διαφωτίσουμε όλοκληρωτικά τίς μάζες σχετικά μέ τόν *πραγματικό* χαρακτήρα τών κομμάτων.

“Οτι οι έσέροι *κρύβουν* κάτι από τίς σχέσεις τους μέ τούς ένέσους, αυτό είναι τώρα πολιτικό γεγονός. “Οτι οι έσέροι στήν πραγματικότητα βαδίζουν στήν ούρά του' όπορτουμιστικού κόμματος πού άποχωρίστηκε άπ' αυτούς, είναι επίσης γεγονός. Αυτό σημαίνει πώς στήν πραγματικότητα οι έσέροι, από άποψη έπαναστατικής αυτοτέλειας και αποφασιστικότητας, είναι πολύ χειρότεροι άπ' ό,τι φαίνονται. Κι' αν κάνουν συνασπισμό μέ τούς καντέτους; — και μάλιστα γιά μιά έδρούλα, πού δέν θά τήν πάρουν οι ίδιοι μά οι ένέσοι, — αυτό θά είναι γιά μās υπέροχο προπαγανδιστικό ύλικό γιά νά εξηγήσουμε στους εργάτες τής Πετρούπολης τή μαρξιστική θέση σχετικά μέ τήν πλήρη άσάθεια και τήν άπατηλή εμφάνιση τών μικροαστικων (έστω και έπαναστατικων) κομμάτων.

Νομίζουμε ότι γιά τό σοσιαλδημοκράτη τό νά «άπομονώνεται» από τέτοια κόμματα, δέν είναι μόνο ζήτημα τιμής, μά είναι και ή μόνη συνετή πολιτική. Μόνο πού ό δικός μας ύπολογισμός δέν γίνεται από τήν άποψη τών έδρων στή Δούμα, αλλά από τήν άποψη *όλου* του' εργατικού κινήματος σαν συνόλου, από τήν άποψη τών θεμελιακων συμφερόντων του' σοσιαλισμου.

'Αλλά άς γυρίσουμε στή «Ροντνάγια Ζεμλιά». Σέ τί βαθμό έλαφρότητας φτάνει ή έφημερίδα αυτή, τό δείχνει ή έπόμενη φράση:

«Γενικά οι αποφάσεις τής συνδιάσκεψης τών μπολσεβίκων πάρθηκαν, όπως φαίνεται, βιαστικά και άπερίσκεπτα. Πραγματικά, κατά τί είναι καλύτεροι οι τρουντοβίκοι από τούς ένέσους;»

Αυτό τό «πραγματικά» είναι, στ' αλήθεια, άμίμητο. 'Ο άρθρογράφος είναι τόσο άστοιχείωτος στήν πολιτική, πού ούτε τό καταλαβαίνει ότι περπατάει όλόγυμνος, άπαράλλαχτα σαν τόν

ἀγριάνθρωπο τῆς Αὐστραλίας. Καί πρόκειται γιά μορφωμένους πολιτικούς τῆς μικροαστικῆς τάξης.

Ἄλλά τί νά γίνει, ἄς καταπιαστοῦμε μέ τήν «καταραμένη ὑποχρέωση» τοῦ δημοσιολόγου: νά ἀναμασᾶμε τά μασημένα καί νά διδάσκουμε τήν ἀλφαβήτα.

Οἱ τρουντοβίκοι, δηλ. ἡ ἐπιτροπή τῆς Ἑργασιακῆς ὁμάδας, στήν ὁποία ἀπευθύνθηκε ἡ σοσιαλδημοκρατική συνδιάσκεψη τῆς Πετρούπολης, καί οἱ ἐνέσοι προῆλθαν ἀπό τήν Ἑργασιακή ὁμάδα τῆς πρώτης Δούμας. Σ' αὐτή τήν Ἑργασιακή ὁμάδα ὑπῆρχαν 2 πτέρυγες: ἡ ὀπορτουμιστική καί ἡ ἐπαναστατική. Ἡ διαφορά ἀνάμεσά τους φανερώθηκε μέ τόν πιο ἀνάγλυφο τρόπο στή διαφορά τῶν δύο ἀγροτικῶν σχεδίων τῆς Ἑργασιακῆς ὁμάδας: τοῦ σχεδίου τῶν 104 καί τοῦ σχεδίου τῶν 33.

Τό κοινό ἀνάμεσα στά σχέδια αὐτά εἶναι 1) ὅτι ὑποστηρίζουν τό πέραςμα τῆς γῆς ἀπό τούς τσιφλικάδες στούς ἀγρότες· 2) ὅτι τά διαποτίζει τό πνεῦμα τῆς μικροαστικῆς οὐτοπίας, τῆς οὐτοπίας γιά τήν «ἰσοπέδωση» τῶν μικρονοικοκυραίων (ἔστω καί ἀπό ὀρισμένη ἄποψη) μέσα στήν κοινωνία τῆς ἐμπορευματικῆς παραγωγῆς.

Ἡ διαφορά τῶν σχεδίων αὐτῶν βρίσκεται στό ὅτι τό πρῶτο εἶναι διαποτισμένο ἀπό τό φόβο τοῦ μικροϊδιοκτητή μήν κάνει πολύ ἀπότομη στροφή, μήν τραβηχτοῦν στό κίνημα πολύ μεγάλες καί πολύ φτωχές μάζες λαοῦ. Τό «πνεῦμα» αὐτό τοῦ σχεδίου τῶν 104 τό ἐξέφρασε ὑπέροχα ἕνας ἀπό τούς συντάκτες του καί ἀπό τούς ἀρχηγούς τῶν ἐνέσεων, ὁ κ. Πεσεχόνοφ, πού ἐπικαλέστηκε τή δήλωση τῶν «νοικοκυραίων μουζίκων» στή Δούμα: «μᾶς στείλανε νά πάρουμε γῆ κι' ὄχι νά δώσουμε». Αὐτό σημαίνει ὅτι, παράλληλα μέ τήν οὐτοπία τῆς μικροαστικῆς ἰσοπέδωσης σ' αὐτή τήν πτέρυγα τῶν τρουντοβίκων, ἐκφράζονται καθαρά τά ἰδιοτελεῖ συμφέροντα τῆς πιο εὐπορῆς μερίδας τῆς ἀγροτιᾶς, πού φοβᾶται μή βρεθεῖ στήν ἀνάγκη νά «δώσει» (μέ τήν προϋπόθεση τῆς γενικῆς «ἰσοπέδωσης»· ὅπως φαντάζεται τό σοσιαλισμό· ὁ μικροαστός). Νά πάρουν ἀπό τόν τσιφλικά, μά νά μή δώσουν στόν προλετάριο, νά τό σύνθημα τοῦ κόμματος τῶν νοικοκυραίων μουζίκων.

Τό σχέδιο τῶν 33 προτείνει ἄμεση καί πλήρη κατάργηση τῆς ἀτομικῆς ἰδιοκτησίας γῆς. Ἡ «ἰσοπεδωτική» οὐτοπία ὑπάρχει κι' ἐδῶ καί στήν ἴδια ἔκταση, μά δέν ὑπάρχει ὁ φόβος «νά δώσουν». Αὐτή δέν εἶναι οὐτοπία τοῦ ὀπορτουμιστῆ, ἀλλά τοῦ ἐπαναστάτη μικροαστοῦ, δέν εἶναι οὐτοπία τοῦ νοικοκύρη μουζίκου, ἀλλά τοῦ καταστραμένου μουζίκου, δέν εἶναι ὁ πόθος νά

πλουτίσουν από τόν τσιφλικά σέ βάρος του προλετάριου, αλλά ό πόθος νά ευεργετήσουν όλους, μαζί και τούς προλετάριους, μέσω της ίσοπέδωσης. Δέν είναι ό φόβος μήπως τραβηχτούν στό κίνημα οί πιό πλατιές και οί πιό φτωχές μάζες, αλλά ή επιθυμία νά τίς τραβήξουν στην πάλη (επιθυμία πού δέν συνοδεύεται από τή γνώση και τήν κατανόηση του ζητήματος) *.

“Υστερα από τή Δούμα ή διαφορά αυτή των δύο ρευμάτων στις γραμμές των τρουντοβίκων όδήγησε στό σχηματισμό δύο διαφορετικών πολιτικών οργανώσεων: της επιτροπής της ‘Εργασιακής ομάδας και του Κόμματος των λαϊκών σοσιαλιστών. ‘Η πρώτη όργάνωση απόκτησε τιμητική θέση μέσα στην ιστορία της ρωσικής επανάστασης μέ τίς προκηρύξεις της του ‘Ιούλη¹⁴⁷. Μέχρι σήμερα, απ’ όσα είναι γνωστά στό κοινό, αυτό τό καλό της όνομα άκόμη δέν τό έχασε, ποτέ δέν αποκήρυξε τίς προκηρύξεις και δέν πήρε μέρος στη χορεία των κλασιάρηδων, των γκρινιάρηδων και των αποστατών.

‘Η δεύτερη όμως όργάνωση χρησιμοποίησε τήν περίοδο άκριβώς της διάλυσης της Δούμας για νά νομιμοποιηθεί μέσα στό καθεστώς του Στολίπιν, για νά «καθυβρίζει» στό νόμιμο τύπο, δηλ. κατοχυρωμένη από τήν κριτική από τ’ άριστερά, τίς παραπάνω προκηρύξεις, νά συνιστά στό λαό νά μήν πειράξει «για τήν ώρα» όρισμένους θεσμούς της παλιάς έξουσίας κτλ. Γι’ αυτό ή συνδιάσκεψη της σοσιαλδημοκρατικής όργάνωσης της Πετρούπολης εκφράστηκε για τό κόμμα αυτό πάρα πολύ μαλάκά, μιλώντας για «παρελκυστική στάση του άπέναντι στα βασικά ζητήματα της πάλης έξω από τή Δούμα».

“Ετσι λοιπόν, τά πολιτικά γεγονότα ήταν μέχρι τώρα τέτοια, πού τά μικροαστικά ή εργασιακά κόμματα χωρίστηκαν καθαρά σέ κόμματα του επαναστάτη μικροαστού (σοσιαλιστές επαναστάτες και επιτροπή της ‘Εργασιακής ομάδας) και στό κόμμα του όπορτουνιστή μικροαστού (λαϊκοί σοσιαλιστές). Μιά πού ή εκλογική καμπάνια είναι για τό σοσιαλδημοκράτη ένα από τά μέσα πολιτικής διαφώτισης των μαζών, έμεις κι’ έδω, ξεχωρίζοντας τά δύο τρουντοβίκικα κόμματα από τό τρίτο, αναγκάσαμε τό μικροαστό νά σκεφτεί τίς αίτίες αυτού του χωρισμού. Και άφοϋ σκεφτεί και ξεδιαλύνει τί συμβαίνει, ό μικροαστός θά διαλέξει συνειδητά.

* Γι’ αυτούς, μά και για άλλους μικροαστούς επαναστάτες θά μπορούσαμε νά πούμε αυτό πού είπε για μās ένας ποιητής άναρχικός: «Μαζί θά γκρεμίσουμε, αλλά μαζί δέν θά χτίσουμε»¹⁴⁶.

Τελειώνοντας, δέν μπορούμε νά μή σημειώσουμε ὅτι ὁ ἀφελής καί ἀγράμματος συντάκτης τοῦ κύριου ἄρθρου τῆς «Ροντνάγια Ζεμλιά» καταφεύγει ταυτόχρονα σέ διασκεδαστικές σοφιστεῖες, γιά νά δικαιολογήσει τή θέση του. Δέν εἶναι ἄσκοπο νά ἐξετάσουμε μιά σοφιστεία πού ἔχει τέτοια μορφή, γιά νά ἱκανοποιεῖ ἀκριβῶς τούς φιλισταίους:

«Οἱ μπολσεβίκοι δέν ἔχουν δίκιο καί στήν περίπτωση πού δέν ὑπάρχει μαυροεκατονταρχίτικος κίνδυνος. Γιατί σέ μιά τέτοια περίπτωση δέν ὑπάρχει ἀνάγκη συνασπισμοῦ μέ τούς σοσιαλιστές ἐπαναστάτες καί τούς τρουντοβίκους καί τό σοσιαλδημοκρατικό κόμμα μπορεί νά κατεβεῖ τελείως ἀνεξάρτητο στίς ἐκλογές πρὸς μεγάλο ὄφελος τῆς καθαρότητος τοῦ ταξικοῦ του περιεχομένου».

Κοιτάξτε, λέει, τί σπουδαῖοι εἴμαστε ἐμεῖς, σκέπτεται αὐτός ὁ ριζοσπάστης, ἀκόμη καί γιά τήν καθαρότητα τοῦ ταξικοῦ περιεχομένου μπορούμε νά κρίνουμε!

Ναί, ὁ σύγχρονος ἐφημεριδογράφος «μπορεῖ» νά κρίνει γιά ὅλα τά ζητήματα, ὅμως δέν τά καταλαβαίνει καί οἱ γνώσεις τοῦ λείπουν. Δέν εἶναι σωστό ὅτι τάχα ἡ ἀνάγκη διαφύλαξης τῆς καθαρότητος τῆς ταξικῆς θέσης ἀποκλείει κάθε συμφωνία. Τό νά σκέπτεται κανεῖς ἔτσι σημαίνει πῶς φέρνει τίς ἀπόψεις τοῦ μαρξισμοῦ ὡς τόν παραλογισμό, τίς μετατρέπει σέ γελοιογραφία. Καί δέν εἶναι ἐπίσης σωστό ὅτι δέν ὑπάρχει τάχα ἀνάγκη συνασπισμοῦ μέ τούς σοσιαλιστές-ἐπαναστάτες, ἐφόσον δέν ὑπάρχει μαυροεκατονταρχίτικος κίνδυνος.

Ἡ πλήρης αὐτοτέλεια τῆς ἐκλογικῆς καμπάνιας τοῦ σοσιαλδημοκρατικοῦ ἐργατικοῦ κόμματος εἶναι γενικός κανόνας. Ἐξαιρέσεις, ὡστόσο, ἀναγκάζεται νά κάνει κάθε ζωντανό καί μαζικό κόμμα, ἀλλά μέσα σέ λογικά καί αὐστηρά περιορισμένα ὅρια. Τήν ἐποχή τῆς ἀστικῆς ἐπανάστασης ὅλοι οἱ σοσιαλδημοκράτες δέχονταν νά κάνουν πολιτικές συμφωνίες μέ τήν ἐπαναστατική ἀστική τάξη καί τότε πού δούλευαν μαζί στά Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν, ἀγροτῶν, στρατιωτῶν, σιδηροδρομικῶν κτλ. βουλευτῶν, καί τότε πού ὑπέγραψαν τή γνωστή διακήρυξη τοῦ Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν βουλευτῶν (Δεκέμβρης 1905)¹⁴⁸ ἢ τίς προκηρύξεις τοῦ Ἰούλη (Ἰούλης τοῦ 1906). Ὁ συντάκτης τοῦ κύριου ἄρθρου τῆς «Ροντνάγια Ζεμλιά» δέν ξέρει, προφανῶς, τά πιά πασίγνωστα γεγονότα, πού ἀφοροῦν τό ρόλο τῶν διαφόρων κομμάτων στή ρωσική ἐπανάσταση. Ἡ ἐπαναστατική σοσιαλδημοκρατία ἀπορίπτει τίς δίχως ἀρχές συμφωνίες, ἀπορίπτει τίς ἐπιζήμιες καί περιττές συμφωνίες, μά δέν σκέπτεται νά δεσμευτεῖ γενικά καί γιά ὅλες τίς περιπτώσεις. Αὐτά θά ἦταν παιδιαρίσμα-

τα. Ἡ πλατφόρμα τῶν 14 ἀντιπροσώπων τῆς πανρωσικῆς σοσιαλδημοκρατικῆς συνδιάσκεψης τό ἀπόδειξε αὐτό χειροπιαστά*.

Πᾶμε παρακάτω. Ἡ «ἀνάγκη» συμφωνίας μέ τούς σοσιαλιστές-ἐπαναστάτες καί τούς τρουντοβίκους στήν Πετρούπολη ἀπορέει ἀπό τόν καντέτικο κίνδυνο. Ἐάν ὁ συντάκτης τοῦ κύριου ἄρθρου τῆς «Ροντνάγια Ζεμλιά» κατεῖχε τό θέμα μέ τό ὅποιο καταπιάστηκε, θά ἤξερε ὅτι ἀκόμη καί ἀνάμεσα στούς σοσιαλδημοκράτες — ὁπαδούς τῶν συμφωνιῶν μέ τούς καντέτους — ὑπάρχουν ἐγκυρότατες ὀργανώσεις (λχ. ἡ Μπούντ), πού ἀναγνωρίζουν τήν ἀνάγκη τοῦ συνασπισμοῦ μέ τήν ἐπαναστατική ἀστική τάξη σέ περίπτωση καντέτικου κινδύνου, ὅταν δέν ὑπάρχει μαυροεκατονταρχίτικος κίνδυνος. Στήν Πετρούπολη θά ἦταν δυνατό ὄχι μόνο νά διεξάγουμε τήν ἐκλογική καμπάνια σύμφωνα μέ τό πνεῦμα τῆς ἐπαναστατικῆς καί σοσιαλιστικῆς διαπαιδαγώγησης τῶν μαζῶν (αὐτό ἐμεῖς, οἱ σοσιαλδημοκράτες, θά τό πετύχουμε ὅπωςδήποτε), μά καί νά νικήσουμε τούς καντέτους, ἂν δέν πρόδιναν οἱ μενσεβίκοι σοσιαλδημοκράτες, ἂν ὅλους τούς σοσιαλιστές τούς ἀκολουθοῦσαν ὅλοι οἱ ἐπαναστάτες τρουντοβίκοι. Καί μιά καί κάνουμε ἐκλογική καμπάνια, δέν ἔχουμε δικαίωμα νά ἀφήσουμε νά μᾶς διαφύγει καμιά δυνατότητα νίκης, φτάνει μόνο νά μήν παρουσιαστοῦν ἐδῶ παραβιάσεις τῶν ἀρχῶν τῆς σοσιαλιστικῆς τακτικῆς.

Ἐάν στήν Πετρούπολη σοβαρή πάλη γίνεται μόνο ἀνάμεσα στούς καντέτους καί στούς σοσιαλδημοκράτες, αὐτό τό ἀπόδειξαν οἱ προεκλογικές συγκεντρώσεις (τό ἴδιο ἰσχύει καί γιά τή Μόσχα, μπορούμε μάλιστα νά προσθέσουμε ὅτι τά ἀποτελέσματα ὅλων τῶν μερικότερων ἐρευνῶν, λχ. τῆς ἐφημερίδας «Βέκ» ἢ τοῦ συνδικάτου τῶν ἐμποροῦπαλλήλων «Ἐνότητα καί δύναμη», ἐπιβεβαίωσαν ἐπίσης τή θέση αὐτή)¹⁴⁹.

Ἐάν μιά συμφωνία μέ τούς καντέτους σημαίνει ἰδεολογική καί πολιτική ἡγεμονία τῶν καντέτων πάνω στούς συμμάχους τους, τό ἀποδείχνει καί ὅλος ὁ πολιτικός τύπος καί ὅλος ὁ χαρακτήρας τῶν διαπραγματεύσεων. Οἱ καντέτοι ὑπαγορεύουν τούς ὅρους. Οἱ καντέτοι καθορίζουν βροντόφωνα τή σημασία τῶν συμφωνιῶν (θυμηθεῖτε τούς χαρακτηρισμούς τους γιά τούς μενσεβίκους καί τούς λαϊκούς σοσιαλιστές: «μετριοπαθῆ σοσιαλιστικά κόμματα», «ἀντιπολιτευτικός συνασπισμός»). Ἐάν τούς

* Βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 108-110. Ἡ Σύντ.

καντέτους ζητοῦν ἰσότητα στόν ἀριθμό τῶν ἑδρῶν, σάν τήν πιά μεγάλη παραχώρηση.

Καί εἶναι ἐπίσης ἀναμφισβήτητο ὅτι μιά συμφωνία τῶν σοσιαλδημοκρατῶν μέ τά ἐπαναστατικά-δημοκρατικά κόμματα σημαίνει ἡγεμονία τῆς σοσιαλδημοκρατίας πάνω στή μικροαστική τάξη. Ὁ τύπος τῶν σοσιαλδημοκρατῶν ἀνάπτυξε ἀνοιχτά, καθαρά καί ὀλόπλευρα ὅλες τίς ἀπόψεις του, ἐνῶ οἱ σοσιαλιστές-ἐπαναστάτες καί ἡ ἐπιτροπή τῆς Ἑργασιακῆς ὁμάδας δέν διατύπωσαν καμιά ἀνεξάρτητη γνώμη πάνω στό ζήτημα τῶν συμφωνιῶν. Τό βασικό τόνο τόν ἔδωσαν οἱ σοσιαλδημοκράτες. Οὔτε λόγος γίνεται, καί δέν μπορεῖ νά γίνει, γιά ψαλίδισμα τῶν σοσιαλιστικῶν τους ἀντιλήψεων, τῆς ταξικῆς τους ἀποψης. Κανείς ἐπίσης δέν σκέπτεται νά τους προτείνει τή μικρότερη μερίδα στήν κατανομή τῶν ἑδρῶν. Ἡ καμπάνια τους στήν ἐργατική κουρία γίνεται ἀναντίρρητα μέ αὐτοτέλεια καί δείχνει τήν ὑπεροχή τους.

Κάτω ἀπό τους ὅρους αὐτούς θά ἦταν ἀπλῶς γελοῖο νά φοβόμαστε νά πάρουμε μαζί μας στή μάχη ἐνάντια στους καντέτους, συμμάχους ἀπό τήν ἐπαναστατική μικροαστική τάξη. Κάτω ἀπό τους ὅρους αὐτούς θά μπορούσαμε νά πάρουμε μαζί μας ἀκόμη καί τους ἐνέσους, ἄν αὐτό ἦταν ἀπαραίτητο γιά τήν ὑπόθεση. Τό γεγονός ὅτι τό κόμμα μας εἶναι κόμμα ἀρχῶν δέν θά ζημίωνε καθόλου ἀπ' αὐτό: ἡ γραμμή παραμένει ἡ ἴδια, ἡ πάλη ἐνάντια στό ἡγετικό κόμμα τῶν φιλελεύθερων ἀστῶν-συμβιβαστῶν διεξάγεται ἀπό μέρους μας ὄχι λιγότερο ἐνεργητικά. Κανένας ἄνθρωπος πού σκέπτεται σωστά δέν θά πεί ὅτι ἐμεῖς ἀκολουθήσαμε τους ἐνέσους (δίνοντάς τους μαζί μέ τους σοσιαλιστές-ἐπαναστάτες καί τήν ἐπιτροπή τῆς Ἑργασιακῆς ὁμάδας, δύο ἑδρες ἀπό τίς ἕξι). Ἀντίθετα, αὐτό θά σήμαινε στήν πραγματικότητα ὅτι οἱ σοσιαλδημοκράτες διεξάγουν αὐτοτελή καμπάνια καί ὅτι ἀποσπάσαμε ἀπό τους καντέτους ἕνα ἀπό τά καντέτικα ἐξαρτήματα. Δέν εἶναι λοιπόν φανερό ὅτι ἡ κίνητοποίηση τῶν μισοκαντέτων ἐνάντια στους καντέτους, ἄν οἱ πρῶτοι μποῦν στό ψηφοδέλτιό μας, ὄχι μόνο δέν ἔρχεται σέ ἀντίθεση μέ τά καθήκοντα τῆς πάλης ἐνάντια στους καντέτους, ἀλλά, ἀντίθετα, τά ἐξυπηρετεῖ ἄμεσα;

Ἡ συνδιάσκεψη τῆς σοσιαλδημοκρατικῆς ὁργάνωσης τῆς Πετρούπολης ἐνήργησε σωστά, διατυπώνοντας ἀνοιχτά καί δημόσια τήν ἀρνητική στάση της ἀπέναντι στους ἐνέσους. Εἶχαμε ὑποχρέωση νά προφυλάξουμε τους ἐπαναστάτες τρουντοβίκους ἀπό ἕνα τέτοιο δῆθεν τρουντοβίκικο κόμμα. Ἄν οἱ ἐπαναστάτες

τρουντοβίκοι αποδείχονται *έξαρτημένοι* από τό κόμμα τῶν λαϊκῶν σοσιαλιστῶν, πού έντελῶς τυπικά εἶναι αὐτοτελές, ἄς δηλωθεῖ αὐτό δημόσια. Γιά μᾶς ἔχει μεγάλη σημασία νά βγάλουμε τό γεγονός αὐτό στό φῶς τῆς ἡμέρας, νά ἀναγκάσουμε τούς ἐνδιαφερόμενους νά τό παραδεχτοῦν, νά βγάλουμε ἀπ' αὐτό ὅλα τά συμπεράσματα πού νά τά χρησιμοποιήσουμε γιά πλατιά ζύμωση μέσα στούς ἐργάτες, μέσα σ' ὅλο τό λαό.

Ἐσοναφοῶ τό ζήτημα, ἄν στήν Πετρούπολη παίρνουμε γιά συμμάχους στήν πάλη κατά τῶν καντέτων τρουντοβίκοις καλύτερης ἢ χειρότερης ποιότητας, τό ζήτημα αὐτό θά τό λύσουμε μέ καθαρά πρακτικό τρόπο. Τή βασική γραμμή ἀρχῶν τήν καθορίσαμε. Στή μάχη πηγαίνουμε, ὅπως καί νάχει τό πράγμα, ἀνεξάρτητα. Ἀπαλλαχτήκαμε ἀνοιχτά ἀπό τήν εὐθύνη γιά τούς λιγότερο σίγουρους τρουντοβίκοις καί τήν καταλογίσαμε σέ ἄλλους.

* *
*

Οἱ ἀριστεροί καντέτοι τῆς «Τοβάριστς» δοκίμασαν νά εἰρωνευτοῦν τούς μπολσεβίκοις, ὅταν οἱ τελευταῖοι, ἀκόμη τό Νοέμβρη δήλωσαν: στήν Πετρούπολη παλεύουν τρία κύρια κόμματα: οἱ μαυροεκατονταρχίτες, οἱ καντέτοι καί οἱ σοσιαλδημοκράτες. Riga bien qui rira le dernier (θά γελάσει καλά ὅποιος γελάσει τελευταῖος).

Ἡ πρόβλεψή μας δικαιώθηκε.

Στήν Πετρούπολη θά ὑπάρχουν *τρεῖς* συνδυασμοί ὑποψηφίων γιά τή Δούμα: ὁ μαυροεκατονταρχίτικος, ὁ καντέτικος καί ὁ σοσιαλδημοκρατικός.

Πολίτες, διαλέξτε!

*Δημοσιεύτηκε τό Γενάρη τοῦ 1907
στήν Πετρούπολη σέ χωριστή
μπροσούρα ἀπό τό ἐκδοτικό
«Νόβαγια ντούμα»*

*Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό
κείμενο τῆς μπροσούρας*

Η ΕΚΛΟΓΙΚΗ ΚΑΜΠΑΝΙΑ ΤΗΣ ΣΟΣΙΑΛΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ ΣΤΗΝ ΠΕΤΡΟΥΠΟΛΗ

Πετρούπολη, 18 τοῦ Γενάρη 1907

Ἡ ἐκλογικὴ καμπάνια στὴν Πετρούπολη βρίσκεται στὸ ἀποκορύφωμά της. Πλησιάζει ἡ ἀποφασιστικὴ στιγμή: πρῶτο, αὐτὲς τίς μέρες πρέπει νὰ ξεκαθαριστεῖ ποιά εἶναι ἡ ὀριστικὴ διάταξη τῶν κομμάτων στὶς ἐκλογές, ποιά θὰ συνεργαστοῦν καὶ ποιά θὰ σταθοῦν ἀντιμέτωπα. Δεύτερο, εἶναι πολὺ κοντὰ πιά καὶ οἱ ἴδιες οἱ ἐκλογές.

Ἡ σημασία τῶν ἐκλογῶν τῆς πρωτεύουσας εἶναι τεράστια. Ὁληθὴ ἡ Ρωσία παρακολουθεῖ τώρα τὴν Πετρούπολη. Ἐδῶ βρίσκεται ἡ πιὸ ἔντονη πολιτικὴ ζωὴ, ἐδῶ ἡ κυβέρνησις εἶναι πιὸ δυνατὴ ἀπὸ παντοῦ. Ἐδῶ εἶναι τὰ κέντρα ὅλων τῶν κομμάτων, τὰ καλύτερα ὄργανα ὅλων τῶν ρευμάτων καὶ ἀποχρώσεων, οἱ καλύτεροι ὁμιλητὲς στὶς προεκλογικὲς συγκεντρώσεις.

Καὶ τώρα μπορούμε πιά νὰ ποῦμε μὲ ἀπόλυτη κατηγορηματικὴ καὶ ἀποφασιστικὴτητα: ἡ Πετρούπολη δικαίωσε τὸν ἑαυτό της. Ἡ ἐκλογικὴ καμπάνια στὴν Πετρούπολη ἔδωσε κιόλας καὶ ἐξακολουθεῖ νὰ δίνει *κάθε μέρα* καταπληκτικὴ ἀφθονία πολιτικοῦ-διαφωτιστικοῦ ὑλικοῦ. Τὸ ὑλικὸ αὐτὸ πρέπει νὰ τὸ μελετᾶμε συνεχῶς. Πρέπει νὰ τὸ συγκεντρώνουμε συστηματικὰ, νὰ διασαφηνίζουμε μὲ βάση τὸ ὑλικὸ αὐτὸ ὅσο τὸ δυνατό πιὸ ἀνάγλυφα τίς *ταξικὲς βάσεις* τῶν πιὸ διαφορετικῶν κομμάτων καὶ νὰ μεταφέρουμε αὐτὴ τὴ ζωντανή, τὴν ἄμεση γνώση, γνώση πού ἐνδιαφέρει καὶ συγκινεῖ ὅλους, στὶς πιὸ πλατιὲς ἐργατικὲς μάζες, στὰ πιὸ ἀπόμερα χωριά.

Ἄς δοκιμάσουμε ν' ἀρχίσουμε αὐτὴ τὴ συγκέντρωση τοῦ ὑλικοῦ, σὲ συνοπτικὴ βέβαια μορφή. Ὁ ἀναγνώστης ἄς ξαναθυμηθεῖ, ἄς ξανασκεφθεῖ στὸ σύνολό της τὴν ὅλη πορεία τῆς ἐκλο-

γικῆς καμπάνιας στήν Πετρούπολη, γιά νά σχηματίσει μιά σταθερή ἰδεολογική ἀντίληψη γιά τό ρόλο τῆς σοσιαλδημοκρατίας, γιά νά μήν παρασυρθεῖ ἀπό τά μικροζητήματα τῆς ἡμέρας καί ἀπό τό καλειδοσκόπιο τοῦ πολιτικάντικου θορύβου.

Πρῶτο στάδιο. Οἱ σοσιαλδημοκράτες θεωρητικά ἐτοιμάζονται γιά τίς ἐκλογές. Ἐκφράζουν τή γνώμη τους οἱ πῖο ἐπιφανεῖς ἐκπρόσωποι τῆς δεξιᾶς καί τῆς ἀριστερῆς πτέρυγας. Οἱ μενσεβίκοι, στήν ἀρχή, εἶναι γεμάτοι ταλαντεύσεις: 1) Ὁ Τσερεβάνιν εἶναι ὑπέρ τῆς συμφωνίας μέ τούς καντέτους. 2) Ὁ τύπος τῶν καντέτων πανηγυρίζει καί διαδίδει τήν εἶδηση αὐτή σ' ὅλες τίς ἄκρες τῆς Ρωσίας. 3) Ὁ Μάρτοφ διαμαρτύρεται στήν ἐφημερίδα «Τοβάριστς», τάσσεται ὑπέρ τῶν ἀμιγῶν σοσιαλδημοκρατικῶν συνδυασμῶν, ἐπικρίνει τούς μπολσεβίκους («Προλετάρι», ἀρ. φύλ. 1) ἀκόμη καί γιά τή γενική ἀποδοχή τῆς ἄποψης ὅτι ἐπιτρέπονται συμφωνίες μέ τούς τρουντοβίκους ἐναντία στούς καντέτους. 4) Οἱ μπολσεβίκοι τάσσονται ὑπέρ τῶν ἀμιγῶν σοσιαλδημοκρατικῶν συνδυασμῶν, χωρίς νά ἀποκλείουν τίς συμφωνίες μέ τήν ἐπαναστατική δημοκρατία. 5) Ὁ Πλεχάνοφ ἀρθρογραφεῖ στόν ἀστικό τύπο ὑπέρ τοῦ συνασπισμοῦ μέ τούς καντέτους. 6) Ἀνάμεσα στούς μενσεβίκους ἐπικρατεῖ πλήρης σύγχυση: ὁ Λάριν καταδικάζει μέ ὀργή τούς συνασπισμούς μέ τούς καντέτους, σάν αἴσχος γιά τούς σοσιαλδημοκράτες. Ὁ Νικ. Ἴ — σκι δέχεται τούς συνασπισμούς μέ τούς καντέτους, προτιμᾷ ὅμως τό συνασπισμό μέ τούς τρουντοβίκους ἐναντία στούς καντέτους. 7) Ὁ Μάρτοφ καί ὅλοι οἱ μενσεβίκοι κάνουν στροφή 180⁰ καί περνοῦν ὅλοι μέ τό μέρος τοῦ Πλεχάνοφ.

Ἡ Πανρωσική συνδιάσκεψη τοῦ ΣΔΕΚΡ σταθεροποιεῖ δύο ρεύματα: οἱ μενσεβίκοι καί οἱ μπουντιστές εἶναι ὑπέρ τοῦ συνασπισμοῦ μέ τούς καντέτους, οἱ μπολσεβίκοι, οἱ πολωνοί καί οἱ λεττονοί εἶναι κατηγορηματικά ἐναντίον, δέχονται ὅμως συμφωνίες μέ τήν ἐπαναστατική δημοκρατία.

Δεύτερο στάδιο. Ἀνάπτυξη τῆς ιδέας τοῦ συνασπισμοῦ μέ τούς καντέτους στόν τύπο. Ὁ Πλεχάνοφ ἔφτασε ὡς τό σημεῖο νά μιλά γιά «κυρίαρχη Δούμα». Κι' ἔτσι μπόρεσε νά φέρει τό μενσεβικισμό ὡς τόν παραλογισμό. Θέλοντας νά πλησιάσει τούς μενσεβίκους στούς καντέτους (ἐπειδή δέν καταλαβαίνει καθόλου τήν πολιτική κατάσταση), πετυχαίνει τό ἀντίθετο: ἀπομακρύνει τούς μενσεβίκους ἀπό τούς καντέτους. Ἀπό τό ἓνα μέρος, τό κόμμα τῶν καντέτων ἀπορίπτει ἐπίσημα καί πανηγυρικά τήν «κυρίαρχη Δούμα», σάν ἐπαναστατική αὐταπάτη καί κοροϊδεύει τόν Πλεχάνοφ. Γίνεται ὀλοφάνερο πώς οἱ καντέτοι θέλουν

καί ζητοῦν τόν *ιδεολογικό* συνασπισμό, τήν ὑποταγή τῶν ἀριστερῶν στήν καθοδήγηση τῶν καντέτων, τήν καντέτικη συμφιλιοτιστική, ἀντεπαναστατική τακτική. Ἐπί τὸ ἄλλο μέρος, ὁ πλεχανοφικός ὑπερβολικός ζήλος φέρνει σύγχυση στίς γραμμές τῶν μενσεβίκων: καί οἱ μπουντιστές καί οἱ μενσεβίκοι τοῦ Καυκάσου καταδικάζουν δημόσια στόν τύπο τή στάση τοῦ Πλεχάνοφ. Ἡ ΚΕ, πού στήν πλειοψηφία της ἀποτελεῖται ἀπό μενσεβίκους, σιωπᾶ, συγχυσμένη καί πελαγωμένη. Ὁ Πλεχάνοφ ἀπομονωμένος σιωπᾶ κι' αὐτός.

Τρίτο στάδιο. Ἀρχή τῆς μαζικῆς ἐξόρμησης. Προεκλογικές συγκεντρώσεις στή Μόσχα καί στήν Πετρούπολη. Στήν ἀποπνικτική ἀτμόσφαιρα τοῦ διανοουμενίστικου πολιτικαντισμοῦ μπαίνει μέ ὀρμή ἓνα ρεῦμα καθαροῦ ἀέρα ἀπό τό δρόμο. Μονομιᾶς ἀποκαλύπτεται ὁ μύθος τοῦ μαυροεκατονταρχίτικου κινδύνου: ὁ δρόμος ἐπιβεβαιώνει τή μπολσεβίκικη θέση ὅτι οἱ καντέτοι σέρνουν ἀπό τή μύτη τούς ὀπορτουμιστές, φωνάζοντας γιά μαυροεκατονταρχίτικο κίνδυνο καί διώχνοντας ἔτσι μακριά τους τόν κίνδυνο ἀπό τά ἀριστερά. Ἡ πάλη στίς προεκλογικές συγκεντρώσεις καί στίς δύο πρωτεύουσες ξετυλίγεται, οὐσιαστικά, ἀνάμεσα στούς καντέτους καί στούς σοσιαλδημοκράτες καί, κυρίως, τούς σοσιαλδημοκράτες μπολσεβίκους. Οἱ καντέτοι τραβοῦν ὅλους, τό δρόμο, τό πλῆθος, τίς μάζες πρὸς τά δεξιά, παλεύουν ἐνάντια στίς ἐπαναστατικές διεκδικήσεις, ἐξυμνοῦν μέ τό πρόσχημα τοῦ «εἰρηνικοῦ κοινοβουλευτικοῦ δρόμου» τή συναλλαγή μέ τήν ἀντίδραση. Οἱ σοσιαλδημοκράτες μπολσεβίκοι καλοῦν τίς μάζες πρὸς τά ἀριστερά, ξεσκεπάζοντας ὅλη τήν ψευτιά τῶν παραμυθιῶν γιά εἰρηνικό δρόμο, ὅλο τόν ἰδιοτελή ταξικό τους χαρακτήρα. Οἱ μενσεβίκοι ἐξαφανίζονται (ὅπως τό ὁμολογεῖ ὁ μόνος τοῦ ὁ τύπος τῶν καντέτων πού εἶναι ἐρωτευμένος μαζί τους). Ἐπικρίνουν δειλά τούς καντέτους, ὄχι σάν σοσιαλιστές, ἀλλά σάν ἀριστεροί καντέτοι, καί ἐξίσου δειλά μιλοῦν γιά τήν ἀνάγκη συμφωνίας μέ τούς καντέτους.

Τέταρτο στάδιο. Συνέρχεται συνδιάσκεψη τῆς σοσιαλδημοκρατικῆς ὀργάνωσης Πετρούπολης. Ἡ συνδιάσκεψη αὐτή, ἐκλεγμένη ἀπό ὅλα τά μέλη τοῦ Σοσιαλδημοκρατικοῦ κόμματος μέ βάση τίς συζητήσεις, δηλ. ἀφοῦ ρωτήθηκαν ὅλοι γιά τίς συμφωνίες μέ τούς καντέτους, δίνει ἀναμφισβήτητη ὑπεροχή στούς μπολσεβίκους, εἴτε ὑπολογιστοῦν οἱ ψῆφοι πού ἀμφισβητεῖ ἢ μιά ἢ ἡ ἄλλη πλευρά, εἴτε δέν ὑπολογιστοῦν καθόλου, εἴτε ὑπολογιστοῦν μέ εἰδικό μέτρο. Οἱ μενσεβίκοι ἀποχωροῦν ἀπό τή συνδιάσκεψη καί ἀρχίζουν τή διάσπαση. Τυπικά καλύπτονται

μέ γελοῖες καί θλιβερές ὀργανωτικές στρεψοδικίες (ὅτι τάχα δέν εἶναι κανονική ἢ ἐπικύρωση τῶν πληρεξουσίων ἀπό τούς μπολσεβίκους· στήν πραγματικότητα οἱ μπολσεβίκοι εἶχαν ὑπεροχή μέ ὁποιοδήποτε ὑπολογισμό τῶν πληρεξουσίων· ἄρνηση τῆς συνδιάσκεψης νά χωριστεῖ σέ συνδιάσκεψη πόλης καί συνδιάσκεψη κυβερνεῖου· στήν πραγματικότητα ἡ ΚΕ δέν μπορούσε νά τό ἀπαιτεῖ αὐτό σύμφωνα μέ τό καταστατικό καί δέν τό ἀπαίτησε οὔτε ἀπό τήν Βίλνα, οὔτε ἀπό τήν Ὀδησσό, οὔτε ἀπό καμιᾶ ἄλλη πόλη).

Στήν πραγματικότητα ἡ αἰτία τῆς διάσπασης πού προκαλοῦν οἱ μενσεβίκοι εἶναι ξεκάθαρη γιά ὅλους: οἱ ὀπορτουμιστές τῆς σοσιαλδημοκρατίας μεταπηδοῦν ἀπό τό προλεταριάτο στή φιλελεύθερη ἀστική τάξη, ἀπό τίς ἐργατικές σοσιαλδημοκρατικές ὀργανώσεις στίς ἄμορφες ἀκομματικές ἐκλογικές ὁμάδες.

Ἡ συνδιάσκεψη δέν δίνει καμιᾶ ἀπολύτως προσοχή στήν ἀποχώρηση τῶν μενσεβίκων, συνεχίζοντας νά κάνει τή δουλιὰ της. Στήν Πετρούπολη γίνονταν συζητήσεις καί ἀνάμεσα στούς μπολσεβίκους: οἱ λεγόμενοι καθαροί μπολσεβίκοι εἶναι ἐνάντια σέ κάθε λογῆς συμφωνία μ' ὁποιοδήποτε ἄλλο κόμμα. Οἱ λεγόμενοι σχισματικοί εἶναι ὑπέρ τῆς συμφωνίας μέ τήν ἐπαναστατική δημοκρατία, μέ τούς τρουντοβίκους, γιά νά συντρίψουν στήν πρωτεύουσα τῆς Ρωσίας τήν ἡγεμονία τῶν καντέτων πάνω στήν καθυστερημένη ἐργαζόμενη μάζα. Αὐτές οἱ συζητήσεις ἀνάμεσα στούς «καθαρούς» καί στούς «σχισματικούς» ὀξύνονταν σέ ὀρισμένες περιπτώσεις, οὐσιαστικά ὅμως ὅλοι οἱ μπολσεβίκοι καταλάβαιναν πολύ καλά πώς ἡ διαφωνία αὐτή δέν τούς χωρίζει ἀπό ἄποψη ἀρχῶν, ἀλλά μόνο τούς βοηθᾷ νά συζητήσουν ὀλόπλευρα καί πρακτικά ὅλες τίς πιθανότητες καί ὅλες τίς προοπτικές τῶν ἐκλογῶν.

Τό σοσιαλιστικό προλεταριάτο δέν μπορεί νά ἀπαγορεύσει στίς μή σοσιαλιστικές μικροαστικές μάζες νά τό ἀκολουθήσουν, γιά νά τίς ἀπαλλάξει ἀπό τήν ἐπιρροή τῶν καντέτων. Ἡ συνδιάσκεψη, ὕστερα ἀπό διεξοδικές συζητήσεις, ἀποφασίζει νά προτείνει συμφωνία στούς ἐσέρους καί στήν ἐπιτροπή τῆς Ἐργασιακῆς ὁμάδας, πάνω στήν ἐξῆς βάση: δύο ἔδρες νά δοθοῦν στήν ἐργατική κουρία, δύο στή σοσιαλδημοκρατία, δύο στούς τρουντοβίκους.

Αὐτή ἦταν ἡ μοναδικά σωστή καί ἡ μοναδικά δυνατή λύση στήν Πετρούπολη: δέν ἐπιτρέπεται νά παραβλέπουμε τό καθῆκον νά συντρίψουμε τούς καντέτους ἔφῶσον ὑπάρχουν δύο ἀριστερά ψηφοδέλτια, δέν ὑπάρχει μαυροεκατονταρχίτικος κίν-

δυνος θά μπορούσε, όμως, νά υπάρχει, άν συνεχιζόταν τό παρατέρα κομμάτιασμα τών άριστερών καί θά ήταν αδύνατο νά συγκεντρώσουμε τίς μάζες τών εκλογέων. 'Η απόφαση όμως τής συνδιάσκεψης άφηνε αναμφισβήτητα τήν ύπεροχή στους σοσιαλδημοκράτες' ή ιδεολογική καί πολιτική ήγεμονία τής σοσιαλδημοκρατίας, μέ όλη τήν καθαρότητα τών άρχων της, δυνάμωνε.

Σχετικά μέ τό κόμμα τών λαϊκων σοσιαλιστων ή συνδιάσκεψη αποφάσισε νά τό αποκλείσει, επειδή είναι μισοκαντέτικο καί αποφεύγει νά πάρει καθαρή θέση πάνω στα βασικά ζητήματα τής πάλης έξω από τή Δούμα. Είναι γνωστό ότι τό κόμμα αυτό, ύστερα από τή διάλυση τής Δούμας, αποχώρησε από τήν επαναστατική μικροαστική τάξη κι' άρχισε νά προπαγανδίζει στό νόμιμο τύπο τήν επιφυλακτικότητα καί τή μετριοπάθεια.

Είναι ευνόητο πώς ή επαναστατική σοσιαλδημοκρατία ήταν υποχρεωμένη νά απαιτήσει από τους έσέρους συγκεκριμένη στάση απέναντι σέ τέτοιου είδους κόμμα καί, είτε νά επιμένει στόν αποκλεισμό του (αυτό, προφανώς, θά ήταν πέρα για πέρα δυνατό, άν οί μενσεβίκοι στήν αποφασιστική στιγμή δέν μεταπηδοΰσαν από τους σοσιαλιστές στους καντέτους), είτε τουλάχιστο νά απαλλαγεί από κάθε ευθύνη για τέτοιου είδους «τρουντοβίκους».

Πέμπτο στάδιο. 'Η διάσπαση πού προκαλούν οί μενσεβίκοι αναπτρώνει τίς έλπίδες όλης τής φιλελεύθερης αστικής τάξης. Πανηγυρίζει όλος ο καντέτικος τύπος, πανηγυρίζει απ' άφορμή τήν «απομόνωση» τών μισητων μπολσεβίκων, απ' άφορμή τό «θαρραλέο» πέρασμα τών μενσεβίκων από τήν επανάσταση στόν «άντιπολιτευτικό συνασπισμό». 'Η «Ρέτς», στήν όποία ανήκει ή τελευταία έκφραση, αποκαλεί ανοιχτά πιά τους μενσεβίκους καί τους λαϊκούς σοσιαλιστές «μετριοπαθή σοσιαλιστικά κόμματα». Δημιουργείται, πραγματικά, ή έντύπωση ότι οί καντέτοι θά παρασύρουν όλη τή μικροαστική τάξη (δηλ. όλους τους τρουντοβίκους, συμπεριλαμβανομένων καί τών έσέρων) καί όλη τή μικροαστική μερίδα του εργατικού κόμματος, δηλ. τους μενσεβίκους.

Οί μπολσεβίκοι εξακολουθούν ήρεμα τήν αυτοτελή δουλιά τους. Είμαστε ευχαριστημένοι, λένε, νά ξεκόψουμε από μία βρώμικη υπόθεση, από τήν προδοσία καί τήν αστάθεια τής μικροαστικής τάξης. Δέν υποτάσσουμε τήν τακτική μας στό κυνήγι τών έδρων. Δηλώνουμε πώς στήν Πετρούπολη θά υπάρχουν όπωσδήποτε τρία ψηφοδέλτια, μαυροεκατονταρχίτικο, καντέτικο καί σοσιαλδημοκρατικό.

Ἔκτο στάδιο. Ἐκλογές στήν ἐργατική κουρία καί ξεσκεπάσμα ὅλης τῆς διπροσωπίας τῶν τρουντοβίκων.

Στήν ἐργατική κουρία νικοῦν οἱ σοσιαλδημοκράτες, ὥστόσο οἱ ἐσέροι ἀποδείχνονται πῶς πῆραν πολύ περισσότερους ψήφους ἀπ' ὅ,τι περιμέναμε. Διαπιστώνεται πῶς οἱ ἐσέροι κέρδισαν ψήφους στήν ἐργατική κουρία σέ βάρος κυρίως τῶν μενσεβίκων. Στήν περιοχή τοῦ Βίμποργκ, στήν ἀκρόπολη αὐτή τοῦ μενσεβικισμού, βγαίνουν, ὅπως λένε οἱ πληροφορίες, περισσότεροι ἐσέροι παρά σοσιαλδημοκράτες!

Ἔτσι, σέ μᾶς ἐπιβεβαιώνεται τό φαινόμενο πού ἀπό καιρό πιά σημειώθηκε σέ ἄλλες χῶρες. Ὁ ὀπορτουνισμός στή σοσιαλδημοκρατία ἀπωθεῖ τόσο πολύ τήν ἐργατική μάζα, πού τήν κάνει νά ρίχνεται πρὸς τήν ἐπαναστατική ἀστική τάξη. Ἡ ὀλότελα ἀσταθής, ἡ γεμάτη ταλαντεύσεις πολιτική τῶν μενσεβίκων ἀδυνατίζει ἀπίστευτα τή σοσιαλδημοκρατία, παίζοντας τό παιχνίδι τῶν καντέτων στήν κουρία τῆς πόλης καί τῶν ἐσέρων στήν ἐργατική κουρία.

Μόνο ἡ ἐπαναστατική σοσιαλδημοκρατία μπορεῖ νά ικανοποιήσει τίς ἀπαιτήσεις τῆς προλεταριακῆς μάζας καί νά τήν ξεχωρίσει σταθερά ἀπ' ὅλα τά μικροαστικά κόμματα.

Ἀπό τό ἄλλο μέρος, ὅμως, τά γεγονότα ἀποκαλύπτουν καί ὅλη τή διπροσωπία τῶν τρουντοβίκων. Στήν ἐργατική κουρία αὐτοί (οἱ ἐσέροι) μᾶς χτυποῦν μέ τό ὅτι συντρίβουν τούς μενσεβίκους πού δέχονται συνασπισμό μέ τούς καντέτους. Καί ταυτόχρονα κάνουν τό πιό ἀνήθικο παιχνίδι μέ τήν ἐκλογική καμπάνια. Δέν κάνουν καμιά κομματική δήλωση, δέν δημοσιεύουν οἱ ἴδιοι καμιά ὀργανωτική ἀπόφαση, δέν συζητοῦν ἀνοιχτά τό ζήτημα τῶν συνασπισμῶν μέ τούς καντέτους. Λές καί σβήσαν ἐπίτηδες ὅλα τά κεριά, σάν τούς ἀνθρώπους πού θέλουν νά κάνουν τίς σκοτεινές δουλιές τους στό σκοτάδι.

Λένε, πῶς οἱ ἐσέροι ἔχουν συνασπισμό μέ τούς ἐνέσους. Κανένας δέν ξέρει τούς ὄρους καί τό χαρακτήρα αὐτοῦ τοῦ συνασπισμοῦ. Παιχνίδι στά σκοτεινά. Λένε (σύγκρινε μέ τή «Ροντνάγια Ζεμλιά» τῆς 15 τοῦ Γενάρη, καί σ' αὐτήν τήν ἐφημερίδα συνεργάζεται ὁ κ. Τάν), πῶς οἱ ἐσέροι εἶναι ὑπέρ τοῦ συνασπισμοῦ μέ τούς καντέτους. Κανένας δέν ξέρει τήν ἀλήθεια. Παιχνίδι στά σκοτεινά. Στίς προεκλογικές συγκεντρώσεις ἡ ἴδια ἡ παραφωνία: ἓνας ἐσέρος μαζί μέ τούς ἐνέσους καλεῖ σέ συνασπισμό μέ τούς καντέτους, ἄλλος προτείνει ἀπόφαση ἐνάντια στό συνασπισμό μέ τούς καντέτους καί ὑπέρ τοῦ συνασπισμοῦ ὅλων τῶν ἀριστερῶν ἐνάντια στούς καντέτους.

Ἡ ἀπόλυτη ἀστάθεια καί διπροσωπία ὅλης, ἀκόμη καί τῆς πιό ἐπαναστατικῆς μικροαστικῆς τάξης, γίνεται ὀλοφάνερη μπροστά στίς μάζες. Ἐάν δέν εἶχαμε τή μικροαστική, τήν ὀπορτουμιστική μερίδα στή σοσιαλδημοκρατία, θά εἶχαμε μιά ὑπέροχη εὐκαιρία νά ἐξηγήσουμε σ' ὅλη τήν ἐργατική μάζα, γιά ποιούς λόγους μόνο ἡ σοσιαλδημοκρατία εἶναι σέ θέση νά ὑπερασπίσει τίμια καί μέ συνέπεια τά συμφέροντά της.

Καί οἱ μπολσεβίκοι κάνουν ζύμωση πάνω σ' αὐτή τή βάση. Οἱ μπολσεβίκοι ἐφαρμόζουν σταθερά τή γραμμή τους: στήν Πετρούπολη θά ὑπάρχουν ψηφοδέλτια καί τῶν καντέτων καί τῶν σοσιαλδημοκρατῶν. Ἡ ἀπόφασή μας δέν ἐξαρτᾶται ἀπό τίς τανταντεύσεις τῆς μικροαστικῆς τάξης: ἂν θελήσει νά ἀκολουθήσει σύμφωνα μέ τήν ἐκκλήσή μας, τό προλεταριάτο ἐνάντια στούς φιλελεύθερους, τόσο τό καλύτερο γι' αὐτήν. Ἐάν δέν θελήσει, τόσο τό χειρότερο γι' αὐτήν: ἐμεῖς πάντως ἀκολουθοῦμε τό σοσιαλδημοκρατικό δρόμο.

Ἐβδομο στάδιο. Ἀποσύνθεση. Οἱ καντέτοι μπλέκονται σέ διαπραγματεύσεις μέ τούς μαυροεκατονταρχίτες. Οἱ ὀπορτουμιστές τῆς μικροαστικῆς τάξης μπλέκονται σέ διαπραγματεύσεις μέ τούς καντέτους. Οἱ μπολσεβίκοι ἐφαρμόζουν σταθερά τή γραμμή τους.

Οἱ ἐφημερίδες πληροφοροῦν: 1) ὅτι ὁ κ. Μιλιουκόφ γίνεται δεκτός σέ ἀκρόαση ἀπό τόν κ. Στολίπιν· 2) ὅτι σύμφωνα μέ εἰδήσεις τῶν ξένων ἐφημερίδων ἡ κυβέρνησις εἶναι πρόθυμη νά νομιμοποιήσῃ τό κόμμα τῶν καντέτων μέ τόν ὄρο νά μή συγκροτήσῃ συνασπισμό μέ τήν ἀριστερά.

Στίς παρασκηνιακές μηχανογραφίες τοῦ κόμματος τῶν φιλελεύθερων προδοτῶν εἰσχωρεῖ μιά ἀκτίνα φωτός. Οἱ καντέτοι φοβοῦνται νά ἀπορίψουν τήν πρόταση τῶν μαυροεκατονταρχιτῶν, γιατί οἱ τελευταῖοι ἀπειλοῦν νά διαλύσουν τή Δούμα.

Νά ποῦ βρίσκεται ἡ πραγματική αἰτία τοῦ γεγονότος ὅτι οἱ καντέτοι γίνονται ξαφνικά «σκληροί σάν τήν πέτρα» στό ζήτημα τῶν συμφωνιῶν, πράγμα πού προκαλεῖ φρίκη στούς ὀπορτουμιστές τῆς μικροαστικῆς τάξης.

Οἱ καντέτοι πεισμώνουν. Πάνω ἀπό δύο ἔδρες γιά ὅλους τούς ἀριστερούς σέ καμιά περίπτωση! Ἡ «Ρέτς» τῶν καντέτων, ἀπό φύλλο σέ φύλλο, διευκρινίζει μέ ἀπόλυτη σαφήνεια καί μέ τόνο νουθεσίας πώς συμφωνεῖ νά πάρει μαζί της τούς μετριοπαθεῖς σοσιαλιστές (δύο ἔδρες ἀπό τίς ἑξι), γιά ἀγῶνα ἐνάντια στίς «ἐπαναστατικές αὐταπάτες», γιά ἀγῶνα ἐνάντια στήν ἐπανάσταση. Νά βαδίσει ὅμως μαζί μέ τήν ἐπανάσταση, ποτέ!

Οί όπορτουμιστές βρίσκονται σέ άπόγνωση. 'Ο τόνος τών άρθρων τής «Τοβάριστς» ένάντια στή «Ρέτς» γίνεται πραγματικά ύστερικός. 'Ο άποστάτης τής σοσιαλδημοκρατίας κ. Μπογκουτσάρσκι τά στριφογυρίζει, προσπαθώντας νά ξεγλιστρήσει μέ ύπεκφυγές και νά φιλοτιμήσει τή «Ρέτς», τήν καλεϊ — μαζί μέ άλλους άρθρογράφους τής «Τοβάριστς» — νά αλλάξει γνώμη κτλ. 'Ο πρόσφατος κοινός πανηγυρισμός τής «Ρέτς» και τής «Τοβάριστς» άπ' άφορμή τήν άπομόνωση τών μπολσεβίκων και τήν ύποταγή τών μετριοπαθών σοσιαλιστών στους φιλελεύθερους αντικαταστάθηκε μέ σκυλοκαυγά και άλληλοβρίσιμο. Στίς 7 του Γενάρη ή Πετρούπολη έμαθε για τήν άπόφαση τής σοσιαλδημοκρατικής συνδιάσκεψης τής Πετρούπολης. Σήμερα είναι 18 του Γενάρη. Και μέχρι σήμερα οί καντέτοι και οί όπορτουμιστές δέν πήραν καμιά άπόφαση! 'Ο σημερινός τόνος τής «Ρέτς» είναι ιδιαίτερα άδιάλλακτος άπέναντι στην «Τοβάριστς», ό σημερινός τόνος τών σχολίων τής «Τοβάριστς» ένάντια στή «Ρέτς» είναι ιδιαίτερα όξύς και σαστισμένος.

Οί μπολσεβίκοι εφαρμόζουν σταθερά τή γραμμή τους. Στην Πετρούπολη θά ύπάρχουν τρία ψηφοδέλτια. Προς τά ποϋ θά κλίνουν οί μικροαστοί, αυτό είναι δική τους ύπόθεση, τό έπαναστατικό προλεταριάτο όμως θά εκπληρώσει όπωσδήποτε τό χρέος του.

Ποιό θά'ναι τό όγδοο στάδιο, δέν ξέρουμε. Αυτό εξαρτάται, στό κάτω-κάτω, από τίς διαπραγματεύσεις, από τίς άμοιβαίες σχέσεις ανάμεσα στους καντέτους και στή μαυροεκατονταρχίτικη κυβέρνηση. «'Αν συμφωνήσουν» πάνω στή βάση τής άμεσης νομιμοποίησης τών καντέτων ή πάνω σέ μιά άλλη βάση, οί μικροαστοί θά απομονωθοϋν. Για τήν ώρα, άν οί καντέτοι και οί μαυροεκατονταρχίτες διαφωνήσουν, τότε δέν αποκλείεται οί καντέτοι νά δώσουν και τρεις έδρες στους μικροαστούς. 'Η σοσιαλδημοκρατία δέν καθορίζει άπ' αυτό τήν πολιτική της.

'Η πορεία τών γεγονότων στην εκλογική καμπάνια τής Πετρούπολης μάς δίνει μιά μικρή, αλλά θαυμάσια εικόνα τών άμοιβαίων σχέσεων ανάμεσα στους μαυροεκατονταρχίτες, στους καντέτους και στό έπαναστατικό προλεταριάτο. Κι' αυτή ή πορεία τών γεγονότων επιβεβαιώνει περίφημα τή δοκιμασμένη, παλιά, άδιάλλακτη τακτική τών έπαναστατών σοσιαλδημοκρατών.

'Η άνοιχτή πολιτική είναι ή καλύτερη πολιτική. 'Η πολιτική πού στηρίζεται σέ αρχές είναι ή πιό πρακτική πολιτική. Μόνον αυτή μπορεί νά τραβήξει πραγματικά και σταθερά μέ τό μέρος τής σοσιαλδημοκρατίας τίς συμπάθειες και τήν έμπιστοσύνη

τῶν μαζῶν. Μόνον αὐτή μπορεῖ νά ἀπαλλάξει τό ἐργατικό κόμμα ἀπό τήν εὐθύνη γιά τίς διαπράγματεύσεις τοῦ Στολίπιν μέ τόν Μιλιουκόφ, τοῦ Μιλιουκόφ μέ τόν Ἄννενσκι, τόν Ντάν ἢ τόν Τσερνόφ.

Κι' ἀπό σήμερα ἡ εὐθύνη αὐτή ἔπεσε γιά πάντα πάνω στούς ὀπορτουμιστές τῆς σοσιαλδημοκρατίας καί τῶν «ἐργασιακῶν κομμάτων».

Δέν εἶναι τυχαῖο ὅτι οἱ ταλαντευόμενοι μενσεβίκοι προσπαθοῦν νά σωθοῦν, καταφεύγοντας πιά στήν ὑποκρισία. Ἐμεῖς εἴμαστε ἢ ὑπέρ τῆς πάλης ἐνάντια στόν μαυροεκατονταρχίτικο κίνδυνο ἢ ὑπέρ τῶν ἀμιγῶν σοσιαλδημοκρατικῶν ψηφοδελτίων, δηλώνουν οἱ σοσιαλδημοκράτες πού ἀποχώρησαν ἀπό τή συνδιάσκεψη (ἂν πιστέψει κανεῖς τίς σημερινές ἐφημερίδες). Διασκεδαστική πονηρή ὑπεκφυγή πού θά μπορούσαν νά τήν πιστέψουν μόνο ἄνθρωποι ἐντελῶς ἀφελεῖς! Ἀποδείχθηκε ὅτι μαυροεκατονταρχίτικος κίνδυνος δέν ὑπάρχει στήν Πετρούπολη μέ δύο ἀριστερά ψηφοδέλτια· καί μέ τρία; Μήπως αὐτό θέλουν νά δοκιμάσουν οἱ μενσεβίκοι;! Ὁχι, πιάνονται ἀπλῶς ἀπό τά μαλλιά τους, γιατί ἡ πορεία τῶν γεγονότων τοῦς κόλλησε στόν τοῖχο: ἢ νά περάσουν στούς καντέτους μέ τόν ὄρο τῆς πλήρους ἰδεολογικῆς-πολιτικῆς ἡγεμονίας τῶν καντέτων ἢ νά ταχθοῦν μέ τοῦς μπολσεβίκους, ὑπέρ τῶν σοσιαλδημοκρατικῶν ψηφοδελτίων πού νά συμπεριλαμβάνουν καί τρουντοβίκους.

Τά τέτοια ψηφοδέλτια θά νικοῦσαν, ἀσφαλῶς, στήν Πετρούπολη καί τοῦς μαυροεκατονταρχίτες καί τοῦς καντέτους. Καί ἡ ἐπαναστατική σοσιαλδημοκρατία, χαράζοντας ἀπό τήν ἀρχή σωστή γραμμή, θά ἀκολουθεῖ αὐτή τή γραμμή ἀκλόνητα, χωρίς νά φοβᾶται τίς προσωρινές ἡττες, σέ περίπτωση πού θά περάσουν οἱ μικροαστοί στούς φιλελεύθερους, ἀντλώντας καινούργια δύναμη καί σταθερότητα ἀπό τίς ταλαντεύσεις καί τήν ἀστάθεια τοῦ ὀπορτουνισμού.

Στήν Πετρούπολη θά ὑπάρχουν τρία ψηφοδέλτια: μαυροεκατονταρχίτικο, καντέτικο, σοσιαλδημοκρατικό.
Πολίτες, διαλέξτε!

«Προστίγε Ρέτσι», ἀρ. φύλ. 2,
21 τοῦ Γενάρη 1907

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο
τῆς ἐφημερίδας «Προστίγε Ρίτσι»

ΣΚΑΛΙ ΣΚΑΛΙ

Οί ἐκλογές τῆς Πετρούπολης δίνουν ἐξαιρετικά διδακτικό ὑλικό γιά νά μελετηθεῖ *στήν πράξη* ὁ χαρακτήρας τῶν διαφόρων κομμάτων καί τῶν ταξικῶν τάσεών τους ἢ τῆς ταξικῆς σημασίας τῆς πολιτικῆς τους.

Ἄπ' αὐτή τήν ἄποψη δυό γεγονότα παρουσιάζουν ἰδιαίτερο ἐνδιαφέρον: οἱ διαπραγματεύσεις τῶν καντέτων μέ τόν ἀρχηγό τῆς μαυροεκατονταρχίτικης κυβέρνησης Στολίπιν καί οἱ διαπραγματεύσεις τῶν μικροαστικῶν κομμάτων μέ τούς φιλελεύθερους τσιφλικάδες, τούς καντέτους.

Ὅσοναφορᾶ τίς διαπραγματεύσεις τῶν καντέτων μέ τούς μαυροεκατονταρχίτες, γιά τήν ὥρα λίγα πράγματα γνωρίζουμε: ἀκρόαση τοῦ Μιλιουκόφ ἀπό τόν Στολίπιν, προσπάθειες γιά νομιμοποίηση τοῦ κόμματος τῶν καντέτων μέ τίμημα τήν ἐγκατάλειψη τῆς ἰδέας συνασπισμοῦ μέ τούς ἀριστερούς. Αὐτές οἱ διαπραγματεύσεις διεξάγονται ἐντελῶς μυστικά καί τό ξεσκεπάσμα τους εἶναι ὑπόθεση τοῦ μέλλοντος.

Οἱ ἄλλες διαπραγματεύσεις γίνονται ὡς ἓνα βαθμό δημόσια. Ἐδῶ ὁ ρόλος τῶν ὀπορτουμιστῶν τῆς σοσιαλδημοκρατίας προβάλλει πολύ καθαρά.

Γιατί ξέκοψαν αὐτοί ἀπ' τή σοσιαλδημοκρατία τῆς Πετρούπολης;

Γιά νά συνάψουν συμφωνία μέ τούς καντέτους.

Οἱ καντέτοι ὅμως δέν συνάπτουν συμφωνία *μόνο* μέ τούς μενσεβίκους.

Καί νά, οἱ μενσεβίκοι συγκροτοῦν συνασπισμό μέ ὅλα τά μικροαστικά κόμματα, δηλ. μέ τούς ἐσέρους, τούς τρουντοβίκους καί τούς ἐνέσους.

Οἱ ὀπορτουμιστές πού ξέκοψαν ἀπ' τή σοσιαλδημοκρατία περνοῦν μέ τό μέρος τῆς μικροαστικῆς τάξης!

Τί προβλέπουν οἱ ὄροι αὐτοῦ τοῦ συνασπισμοῦ;

Τό κλείσιμο μιᾶς ἀπό κοινοῦ συμφωνίας μέ τούς καντέτους γιά νά παραχωρηθοῦν στόν ἀριστερό συνασπισμό τρεῖς ἔδρες ἀπό τίς ἕξι στή Δούμα.

Μᾶς εἶναι γνωστό πώς ἡ συμφωνία τῶν μενσεβίκων μέ τά μικροαστικά κόμματα ἔγινε γραπτά, πώς ὑπῆρξε τουλάχιστο κοινή ἀπόφαση. Οἱ καινούργιοι σύμμαχοι, ὅπως φαίνεται, δέν θέλουν ἢ δέν βιάζονται νά τήν ἀνακοινώσουν δημόσια.

Μᾶς εἶναι ἐπίσης γνωστό πώς στίς διαπραγματεύσεις γιά τή συγκρότηση αὐτοῦ τοῦ συνασπισμοῦ πῆρε μέρος ὁ σ. Ντάν, χωρίς νά εἶναι ἐξουσιοδοτημένος γι' αὐτό οὔτε ἀπό τήν ὁμάδα τῶν σοσιαλδημοκρατῶν τῆς Πετρούπολης πού ἀποσπάστηκαν (31 ἄτομα), οὔτε ἀπό ὁποιαδήποτε ἄλλη κομματική ὀργάνωση.

Δέν θά μπορούσαμε οὔτε νά ὄνειρευτοῦμε καλύτερη δικαίωση, ἀπό τήν πορεία τῶν πολιτικῶν γεγονότων, τῆς ἀποψῆς μας πού τήν τονίζαμε συνεχῶς, ὅτι δηλ. οἱ μενσεβίκοι ἀποτελοῦν τήν ὀπορτουνιστική, μικροαστική μερίδα τοῦ ἐργατικοῦ κόμματος, πού διακρίνεται γιά τήν ἴδια ἔλλειψη ἀρχῶν καί ἀστάθεια, ὅπως καί ὅλη ἡ μικροαστική τάξη γενικά.

Καί πραγματικά, σκεφτεῖτε τί κάνουν οἱ μενσεβίκοι! Δέν εἶναι μήπως αὐτοί πού διαλαλοῦσαν σ' ὅλο τόν κόσμο ὅτι ὑπερασπίζονται τήν ταξική καθαρότητα τῆς σοσιαλδημοκρατίας ἀπό τούς μπολσεβίκους, οἱ ὁποῖοι κλίνουν τάχα πρὸς τούς μικροαστούς ἐσέρους;

Καί νά πού τά γεγονότα τούς ξεσκεπάζουν. Οἱ μπολσεβίκοι προτείνουν ἀνοιχτά στή μικροαστική τάξη νά ἀκολουθήσει τό προλεταριάτο ἐνάντια στούς φιλελεύθερους ἀστούς.

Οἱ μενσεβίκοι ἀρνοῦνται καί κλείνουν μυστικά (γιατί τούς ὄρους συνασπισμοῦ τους κανένας δέν τούς ξέρει, καί τόν σ. Ντάν κανένας δέν τόν ἐξουσιοδότησε) συνασπισμό μέ ὅλους, ἀκόμη καί μέ τούς πιά δεξιούς (λαϊκοί σοσιαλιστές) μικροαστούς, γιά νά πραγματοποιήσουν ὅλοι μαζί τήν παράδοση τῶν ἐργατῶν πού βρίσκονται κάτω ἀπό τήν ἐπιρροή τους στήν καθοδήγηση τῆς φιλελεύθερης ἀστικῆς τάξης.

“Ὅλα τά μικροαστικά κόμματα συμπεριλαμβανομένων καί τῶν μενσεβίκων (δέν εἶχε ἄδικο ἡ «Ρέτς» πού τούς κατάταξε ἤδη στόν «ἀντιπολιτευτικό συνασπισμό», πού ξέκοψε ἀπό τήν ἐπανάσταση καί ὀνόμασε τούς λαϊκοῦς σοσιαλιστές καί τούς μενσεβίκους «μετριοπαθῆ σοσιαλιστικά κόμματα») προτιμοῦν νά παζαρεύουν μέ τούς φιλελεύθερους, παρά νά παλέψουν μαζί μέ τό προλεταριάτο.

” Ας σκεφτοῦν καλά ὅλοι οἱ συνειδητοὶ ἐργάτες τῆς Πετρούπολης ποῦ ὀδηγοῦν τό ἐργατικό κόμμα οἱ μενσεβίκοι!

Καί γεννιέται τό ἐρώτημα: ποιό εἶναι τό ἀποτέλεσμα αὐτῶν τῶν διαπραγματεύσεων τοῦ μικροαστοῦ μέ τούς φιλελεύθερους;

Γιά τήν ὥρα ἀπό τίς σημερινές ἐφημερίδες (19 τοῦ Γενάρη) μαθαίνουμε μόνο πώς χθές ἔγινε στήν Πετρούπολη συνεδρίαση τῶν ἀντιπροσώπων τῶν ἐσέρων, τῆς Ἑργασιακῆς ὁμάδας, τῶν ἐνέσεων καί τῶν μενσεβίκων (δηλ. ὀλόκληρου τοῦ νέου μικροαστικοῦ συνασπισμοῦ) μέ τούς καντέτους. Οἱ καντέτοι, σύμφωνα μ’ αὐτή τήν πληροφορία, ἀρνήθηκαν κατηγορηματικά νά δώσουν τρεῖς ἔδρες στόν «ἀριστερό συνασπισμό». Καί ὁ «ἀριστερός» συνασπισμός ἀρνήθηκε νά δεχτεῖ τίς δύο ἔδρες.

Ἡ «Ρέτς» παρατηρεῖ σχετικά μ’ αὐτό: «Οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν σοσιαλδημοκρατῶν μπολσεβίκων δέν παρουσιάστηκαν στή συνδιάσκεψη». Ναί, ἐμεῖς δέν πᾶμε μαζί μέ τούς μικροαστούς νά παραδόσουμε τό ἐργατικό κόμμα στούς φιλελεύθερους!

Τί θά ἐπακολουθήσει ἄραγε; Ἄγνωστο. Τό παζάρεμα τοῦ μικροαστικοῦ συνασπισμοῦ μέ τούς καντέτους πιθανό νά συνεχιστεῖ.

Στό κόμμα ὅμως τῶν ἐσέρων ὑπάρχει, σύμφωνα μέ πληροφορίες, ἐργατική ἐπιτροπή πού καταδικάζει κατηγορηματικά τούς συνασπισμούς μέ τούς καντέτους. Δέν ξέρουμε σέ ποιό βαθμό εἶναι ἀληθινή αὐτή ἡ εἶδηση, γιατί οἱ ἐσέροι κρύβουν σκόπιμα ἀπό τό κοινό καί τούς ὄρους τοῦ συνασπισμοῦ τους μέ τούς ἐνέσους (κανένας δέν ξέρει μάλιστα πότε ἀκριβῶς καί ἀπό ποιόν ἀκριβῶς κλείστηκε!), καί τά ρεύματα πού ὑπάρχουν μέσα στό ἴδιο τους τό κόμμα πάνω στό ζήτημα τῶν συνασπισμῶν μέ τούς καντέτους.

Σήμερα (19 τοῦ Γενάρη) ἡ «Ρέτς» δημοσιεύει τήν ἀπόφαση τῆς Ἑπιτροπῆς Πετρούπολης τῶν ἐσέρων, πού ἐπιβεβαιώνει τίς φῆμες ὅτι ἡ ἐργατική μερίδα τοῦ κόμματος τῶν ἐσέρων δέν εἶναι ὑπέρ τῶν συνασπισμῶν μέ τούς καντέτους. Νά τί γράφει ἡ «Ρέτς»:

« Ἡ Ἑπιτροπή τῆς Πετρούπολης τοῦ κόμματος τῶν ἐσέρων, κλείνοντας συμφωνία (τί συμφωνία; πότε; μέ ποιούς ὄρους;) μέ τίς ὁμάδες τῶν τρουντοβίκων καί τῶν ἐνέσεων, ἀποφάσισε νά προτείνει στίς ὁμάδες τοῦ σοσιαλδημοκρατικοῦ κόμματος — μπολσεβίκους καί μενσεβίκους — τό κλείσιμο μιᾶς συμφωνίας ἀνάμεσα στίς σοσιαλιστικές (;) ὁμάδες γιά τήν πιό ἐπιτυχή διεξαγωγή τῆς προ(;)ἐκλογικῆς καμπάνιας· σέ περίπτωση πού δέν θά ἐπιτευχθεῖ συμφωνία καί μέ τίς δύο ὁμάδες, τότε νά περιοριστεῖ στή συμφωνία μέ τήν ὁμάδα τῶν μπολσεβίκων. Κατά τίς διαπραγματεύσεις γιά τήν ἐπίτευξη κοινῆς σοσιαλιστικῆς συμφωνίας οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν ἐσέρων θά εἶναι ὑποχρεωμένοι νά ὑποστηρίξουν (; ! ;) τό ἀπα-

ράδεκτο τῆς συμφωνίας μέ τούς καντέτους καί τήν ἀνεξαρτησία δράσης τοῦ σοσιαλιστικοῦ συνασπισμοῦ.

Ἄν ὥστόσο ἡ πλειοψηφία τῶν ὁμάδων(;) θεωρήσει ὅτι μιά τεχνική(!;) συμφωνία μέ τούς καντέτους εἶναι πιά ἐνδεδειγμένη ἀπό τήν ἀνεξάρτητη δράση, τότε ἡ Ἐπιτροπή Πετρούπολης τοῦ κόμματος τῶν ἐσέρων θά ὑποταχθεῖ (!) στήν ἀπόφαση (τῆς πλειοψηφίας τῶν ἄλλων κομμάτων!), βάζοντας σάν ἀπαραίτητο ὄρο μιᾶς τέτοιας συμφωνίας τήν παραχώρηση στήν περίπτωση αὐτή ὅλων τῶν ἐδρῶν πού ἀναλογοῦν στή μερίδα τῶν σοσιαλιστικῶν ὁμάδων, ἀποκλειστικά στήν ἐργατική κουρία».

Μποροῦμε νά ὑποσχεθοῦμε βραβεῖο ἀπό ἕνα ἑκατομμύριο ρούβλια σ' ἐκεῖνον πού θά καταλάβει κάτι ἀπό αὐτή τή φλυαρία! Νά ὑποστηρίζεις τό ἀπαράδεκτο τῶν συμφωνιῶν μέ τούς καντέτους καί νά δέχεσαι προκαταβολικά τό συνασπισμό μέ τούς ἐνέσους, πού εἶναι ὀλοκληρωτικά ὑπέρ τῶν καντέτων! Νά ἀπαιτεῖς ἀπό τούς καντέτους τρεῖς ἔδρες ἀποκλειστικά γιά τήν ἐργατική κουρία καί ταυτόχρονα νά συμμετέχεις σέ «συνδιάσκεψη» μέ τούς καντέτους, μά καί μέ τούς ἐνέσους καί τούς τρουντοβίκους, πού δέν βάζουν τέτοιους ὄρους! Νά καυχιέσαι γιά τήν ἀνεξαρτησία σου σάν κόμμα, σέ διάκριση ἀπό τίς «ὁμάδες», καί ταυτόχρονα νά ὑποτάσσεσαι στήν «πλειοψηφία», δηλ. σέ τρεῖς ὁμάδες (τρουντοβίκοι, ἐνέσοι, μενσεβίκοι)! ὦ, σοφέ Οἰδίποδα, λύσε μας αὐτό τό αἶνιγμα!

Καί οἱ ἐργάτες πληρεξούσιοι τῶν ἐσέρων (τῆς συνοικίας Μοσκόβσκι) ἐπιδοκιμάζουν μιά τέτοια μικροαστική νωθρή διστακτικότητα, πού καλύπτει τήν προδοσία τῶν συμφερόντων τους στούς φιλελεύθερους! Οἱ ἐργάτες ὅμως αὐτοί προσθέτουν: «ἐκφράζουμε τή βαθιά ἀγανάκτησή μας ἀπέναντι στή μενσεβίκικη ὁμάδα τῆς σοσιαλδημοκρατίας γιά τήν κώλυσιεργία της ἀπέναντι στίς ὑπόλοιπες σοσιαλιστικές ὁμάδες καί κόμματα».

ὦ, ἀφελεῖς ἐσέροι προλετάριοι!

Γιατί, λοιπόν, ἐνῶ ἀγανακτεῖτε ἐνάντια στούς μενσεβίκους, δέν ἀγανακτεῖτε κι' ἐνάντια στήν Ἐπιτροπή Πετρούπολης τοῦ κόμματος τῶν ἐσέρων; Καί οἱ πρῶτοι καί οἱ δεῦτεροι τό ἴδιο σᾶς τραβοῦν κάτω ἀπό τίς φτεροῦγες τῶν φιλελεύθερων.

Τό ὑπόβαθρο τῆς διαμάχης αὐτῆς μέσα στό μικροαστικό συνασπισμό εἶναι ξεκάθαρο. Ἀπειλεῖται ρήξη μέ τούς καντέτους. Οἱ ἐνέσοι καί οἱ μενσεβίκοι κλίνουν, ὅπως φαίνεται, νά πάρουν τίς δύο ἐδροῦλες ἀπό τούς καντέτους καί νά προδόσουν τήν ὑπόλοιπη μικροαστική τάξη, τό ἴδιο ἀκριβῶς, ὅπως οἱ μενσεβίκοι πρόδοσαν τό προλεταριάτο!

Νά ποῦ βρίσκεται ἡ οὐσία τοῦ ζητήματος!

Σκαλί σκαλί. Νά προδόσεις τήν ἐργατική τάξη καί νά μπεῖς στό μικροαστικό συνασπισμό. Νά προδόσεις τό μικροαστικό

δημοκρατικό συνασπισμό και νά περάσεις στους καντέτους!
 “Ωρα καλή!

Καί ὁ Μιλιουκόφ συζητάει μέ τόν Στολίπιν πού τόν δέχτηκε ἰδιαιτέρως: «Εὐαρεστηθεῖτε, ἐξοχώτατε, νά μάθετε ὅτι ἐγώ διέσπασα τήν ἐπανάσταση καί ἀπόσπασα ἀπό αὐτή τούς μετριοπαθεῖς! Δῶστε ὅ,τι ἔχετε τήν καλωσύνη»... Ὁ Στολίπιν: «Ν—ναί, θά ἐνδιαφερθῶ γιά τή νομιμοποίησή σας. Ξέρετε, Πάβελ Νικολάιτς, ἐσεῖς διασπᾶτε τό ἐργατικό σκυλολόϊ μέ τή γαλιφιά, κι’ ἐγώ θά τό κάνω μέ τό ρόπαλο. Καί τότε ἐμεῖς κι’ ἀπό τίς δύο μεριές...Σύμφωνοι, Πάβελ Νικολάιτς!».

*Γράφτηκε στίς 19 τοῦ Γενάρη
 (1 τοῦ Φλεβάρη) 1907*

*Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο
 τῆς ἐφημερίδας*

*Δημοσιεύτηκε στίς 25 τοῦ Γενάρη 1907
 στήν ἐφημερίδα «Προλετάρι», ἀρ. φύλ. 12*

Η ΔΙΑΜΑΡΤΥΡΙΑ ΤΩΝ 31 ΜΕΝΣΕΒΙΚΩΝ

Μόλις τώρα πήραμε τό έντυπο φυλλάδιο: «Γιατί βρεθήκαμε στην ανάγκη νά έγκαταλείψουμε τή συνδιάσκεψη; (Δήλωση 31 μελῶν τῆς συνδιάσκεψης, πού ὑποβλήθηκε στην ΚΕ)».

Γιά τήν οὐσιαστική πλευρά τοῦ ζητήματος οἱ μενσεβίκοι δέν λένε ἐδῶ *οὔτε λέξη!* Τό πέρασμα ἀπό τό ἐργατικό κόμμα στόν μικροαστικό συνασπισμό (μενσεβίκοι, ἐσέροι, τρουντοβίκοι καί ἐνέσοι), κι' ἀπ' αὐτόν τόν τελευταῖο στούς καντέτους, ὅλα αὐτά ἴσως νά μήν ἐνδιαφέρουν τό προλεταριάτο. Οἱ διαμαρτυρόμενοι δέν θέλουν νά δώσουν ἐξηγήσεις γιά τήν οὐσία τοῦ ζητήματος, στέκονται *μόνο* στην τυπική βάση.

Ἄς δοῦμε, λοιπόν, τά τυπικά ἐπιχειρήματά τους. Αὐτά τά ἐπιχειρήματα εἶναι τρία: 1) Ἡ ἱστορία τῆς Ἐπιτροπῆς Πετρούπολης καί ἡ μή δημοκρατική της ὀργάνωση. 2) Ἡ ἀντικανονική ἐπικύρωση τῶν πληρεξουσίων ἀπ' τή συνδιάσκεψη. 3) Ἡ ἄρνηση τῆς συνδιάσκεψης νά χωριστεῖ σέ συνδιάσκεψη τῆς πόλης καί σέ συνδιάσκεψη τοῦ κυβερνεῖου.

Σχετικά μέ τό 1ο ἐπιχείρημα ρωτᾶμε: τί σχέση ἔχει μ' αὐτό τό ζήτημα ἡ Ἐπιτροπή Πετρούπολης; Μήπως στή συνδιάσκεψη ἔγιναν *εἰδικές* ἐκλογές;

Οἱ μενσεβίκοι λένε στην οὐσία μιάν *όλοφάνερη ἀναλήθεια* γιά τήν ἱστορία τῆς Ἐπιτροπῆς Πετρούπολης καί τή δήθεν μή δημοκρατική της ὀργάνωση. Ἄξιζει νά σημειωθεῖ πραγματικά σάν κάτι τό περίεργο τό γεγονός ὅτι ἡ λεττονική ἀχτίδα, λογουχάρη, (πού γιά τήν πρόσληψή της παραπονιοῦνται οἱ μενσεβίκοι) μπῆκε *ἀκόμη πρίν* ἀπό τό Ἐνωτικό συνέδριο, δηλ. τότε πού στην Ἐπιτροπή Πετρούπολης ὑπῆρχαν *ἐξίσου* καί μπολσεβίκοι καί μενσεβίκοι. Συνεπῶς, οἱ μενσεβίκοι οἱ ἴδιοι πρίν ἀπό μισό χρόνο καί πάνω ἀναγνώρισαν *μόνοι τους* πώς ἦταν κανονική ἡ πρόσληψη τῶν λεττονῶν! Εἶτε μιά ἄλλη περίπτωση: οἱ μενσε-

βίκοι παραπονιούνται πώς ή 'Επιτροπή Πετρούπολης επέτρεψε τήν πρόσληψη όρισμένου αριθμού μελών. Ξεχνούν νά προσθέσουν ότι *οί ίδιοι οί μενσεβίκοι* έκαναν τήν πρόταση πώς επιτρέπεται ή πρόσληψη! 'Απ' αυτά τά παραδείγματα μπορούμε νά κρίνουμε κατά πόσο είναι σωστή τούτη ή όψιμη κριτική γιά τόν τρόπο μέ τόν όποιο συγκροτήθηκε ή 'Επιτροπή Πετρούπολης.

Δεύτερο έπιχείρημα. 'Η συνδιάσκεψη, λέει, επικύρωσε άντικανονικά τά πληρεξούσια. Οί μενσεβίκοι δέν θέλουν ν' άναγνωρίσουν τούς ψήφους τών έμποροϋπαλλήλων και κάνουν τήν παρακάτω κατανομή τών ψήφων, πού θεωρείται *άπ' αυτούς* σάν μοναδικά σωστή: μπολσεβίκοι 1560 σύν 180 πού τάχθηκαν υπέρ τής πλατφόρμας του έπαναστατικού συνασπισμού, σύνολο 1740 μενσεβίκοι 1589. 'Η πληρεξούσια, υπολογίζοντας και τά υπόλοιπα: μπολσεβίκοι 35, μενσεβίκοι 32 (βλ. στή σελίδα 8 του φυλλαδίου τών μενσεβίκων).

Μας μένει μόνο νά υπογραμμίσουμε πώς και σύμφωνα μέ τή γνώμη τών *αύστηρών κριτικών* μας, οί μπολσεβίκοι είχαν και *έπρεπε* νά *έχουν υπεροχή* στή συνδιάσκεψη!

'Αλλωστε σέ *όλους* είναι γνωστό, σύντροφοι, πώς οί «σχισματικοί» (πλατφόρμα του έπαναστατικού συνασπισμού) είναι επίσης μπολσεβίκοι. Και *άφοϋ* μόνοι σας *άναγνωρίζετε* ότι οί μπολσεβίκοι θά είχαν 35 πληρεξούσια *έναντι* 32, *άκόμη και στήν περίπτωση* πού τά πληρεξούσια θά επικυρώνονταν *άπό* τούς μενσεβίκους, τότε γιά ποió λόγο γίνεται *όλος αυτός* ό θόρυβός;

'Εσείς οί ίδιοι είστε *άναγκασμένοι* νά *άναγνωρίσετε* ότι ή σοσιαλδημοκρατία τής Πετρούπολης είναι μπολσεβίκικη σοσιαλδημοκρατία.

'Ας δοϋμε *άκόμη* και τό *πώς* επικρίνουν οί μενσεβίκοι τόν *έλεγχο* τών πληρεξουσίων *άπό* τή συνδιάσκεψη.

Σέ καμιά περίπτωση *αυτοί* δέν θέλουν νά υπολογίσουν τούς ψήφους τών έμποροϋπαλλήλων. Γιατί; «Μέ τό πρόσχημα ότι είναι *άδύνατο* νά *όργανωθοϋν* συγκεντρώσεις — διαβάζουμε στό φυλλάδιο — ή καθοδηγητική *όμάδα* τών έμποροϋπαλλήλων, *ύστερα* *άπό* τήν προσπάθεια σφυγμομέτρησης τής γνώμης τών μελών της, πού δέν *έδωσε* παρά μόνο 100 περίπου ψήφους, πήρε *άπ' τήν* 'Επιτροπή Πετρούπολης τό δικαίωμα νά *έκλέξει* 5 αντιπρόσωπους, υπολογίζοντας, *άγνωστο* γιατί, *άπό* 1 αντιπρόσωπο σέ κάθε 60 μέλη, σέ σύνολο *όργανωμένων* *ύπαλλήλων* 313...» (σελ. 4).

'Η δυσκολία νά *όργανωθεί* συγκεντρώση τών έμποροϋπαλλήλων είναι γνωστή σέ *όλους*. Πού *στηρίζετε*, λοιπόν, και *λέτε*

πώς αυτό είναι «πρόσχημα»; Ποῦ στηρίζετε καί ἀποκλείετε ὁ-
λότελα τούς 313 ὀργανωμένους (δηλ. μέλη τοῦ κόμματος) ἔμπο-
ροῦπαλλήλους; Δέν ἀναγνωρίζετε ἄραγε καί σεῖς οἱ ἴδιοι τήν
προσπάθεια διενέργειας σφυγμομέτρησης, δηλ. τά μέτρα πού πήρε
ἡ καθοδηγητική ὁμάδα, γιά νά ἐκφράσουν τή γνώμη τους ὅλα
τά μέλη τοῦ κόμματος;

Ἄλλωστε, ἡ Ἐπιτροπή Πετρούπολης, ἀνεβάζοντας τήν ἀνα-
λογία ἀντιπροσώπευσης ἀπό 50 σέ 60, ἀναγνώρισε μ' αὐτόν τόν
τρόπο καί ἡ ἴδια τόν ὄχι ἀπόλυτα δημοκρατικό χαρακτήρα τῆς
ἀντιπροσώπευσης.

Ἀχτίδα Μοσκόβκι. Μέσα στούς ἀμφισβητούμενους ψήφους
οἱ μενσεβίκοι ὑπολογίζουν 185 μπολσεβίκικους ψήφους. Πα-
ράλληλα οἱ ἴδιοι οἱ συντάκτες τοῦ φυλλαδίου στή στήλη: «Οἱ αἰ-
τίες τῆς καταγγελίας τῶν ἐκλογῶν» γράφουν ἐπιλέξει τά παρα-
κάτω: «Καταγγέλλονται μέ ἐπιφύλαξη, σέ περίπτωση πού οἱ μπολσε-
βίκοι δέν θά ἐπικυρώσουν ἀνάλογες ἐκλογές σέ ἄλλη ἀχτίδα».

Ἔτσι ἄρα, δέν εἶναι ἔτσι; Οἱ μενσεβίκοι κατάγγειλαν τά
μπολσεβίκικα πληρεξούσια μέ ἐπιφύλαξη γιά κάθε ἐνδεχόμενο!!!
Συνοψίζοντας τά ἀποτελέσματα, οἱ ἴδιοι λένε ὅτι «ὁ ἀριθμός τῶν
ψηφῶν» τῶν μπολσεβίκων «πού πραγματικά δέν ἔπρεπε νά ἐπι-
κυρωθοῦν» ἦταν 115 κι' ὄχι 300, δηλαδή, οἱ ἴδιοι ἀναγνωρίζουν ὅ-
τι οἱ 185 ἔπρεπε νά ἐπικυρωθοῦν!

Ἔτσι λοιπόν, καταγγελία «μέ ἐπιφύλαξη» τῶν ψηφῶν πού
πραγματικά ἔπρεπε νά ἐπικυρωθοῦν. Νά οἱ μέθοδοι πού χρησι-
μοποιοῦν οἱ μενσεβίκοι!

Καί οἱ ἄνθρωποι αὐτοί τολμοῦν ἀκόμη νά μιλοῦν γιά ἀντικα-
νονική ἀντιπροσώπευση στή συνδιάσκεψη...

Ὁ ἀριθμός τῶν ἀναμφισβήτητων ψηφῶν ὑπολογίζεται ἀπό τούς
ἴδιους τούς μενσεβίκους γιά τούς μπολσεβίκους σέ 1376 καί γιά
τούς μενσεβίκους σέ 795. Συνεπῶς, ἀγαπητοί σύντροφοι, ἀκόμη
καί μέ τή χρησιμοποίηση τῆς πρωτόφαντης σέ πρωτοτυπία με-
θόδου τῆς «μέ ἐπιφύλαξη καταγγελίας» πάλι δέν μπορέσατε νά
καταγγείλετε τή συντριπτική μάζα τῶν μπολσεβίκικων ψηφῶν!

Ἀπό τούς 789 ψήφους τῶν μενσεβίκων (σύμφωνα μέ τά στοι-
χεῖα τοῦ φυλλαδίου) πού κατάγγειλαν οἱ μπολσεβίκοι, διαχω-
ρίζονται οἱ 234 ψηφοί τῆς ἀχτίδας Βίμποργκ. Στή στήλη: «αἰτίες
τῆς καταγγελίας» διαβάζουμε: «Οἱ ἐκλογές δέν ἔγιναν μέ βάση
τίς πλατφόρμες, ἄν καί ἔγιναν συζητήσεις». Οἱ συζητήσεις δέν
ἀποδείχνουν καθόλου ὅτι οἱ ἴδιοι οἱ ψηφοφόροι ἐκφράστηκαν ὑ-
πέρ τῶν συνασπισμῶν μέ τούς καντέτους, καί, συνεπῶς, ἡ συν-
διάσκεψη ἐνήργησε σωστά, ἀρνούμενη νά δώσει στούς ὀπαδούς

τῶν συνασπισμῶν μέ τούς καντέτους ψήφους, πού δέν ἐκφράστηκαν ὑπέρ τῆς ἄποψης αὐτῆς ἀνοιχτά καί κατηγορηματικά. Ἡ συνδιάσκεψη ἀνέβασε τήν ἀναλογία ἀντιπροσώπευσης αὐτῶν τῶν 234.

Σέ συνέχεια οἱ μπολσεβίκοι κατάγγειλαν 370 ψήφους τῆς Γαλλορωσικῆς ὑπαχτίδας (ἄχτίδα Γκοροντσκόϊ). Στή στήλη: «αἰτίες τῆς καταγγελίας» διαβάζουμε: «χωρίς πλατφόρμες 100, ἕνα μέρος ἀπ' αὐτούς (270) ἀπό δευτεροβάθμιες ἐκλογές μέ συζητήσεις».

Κοιτάξτε: Οἱ ψῆφοι τῶν ἐμποροῦπαλλήλων πρέπει νά ἀκυρωθοῦν, παρ' ὅλη τήν «προσπάθεια διενέργειας σφυγμομέτρησης». Οἱ ψῆφοι τῶν μενσεβίκων πρέπει νά ἀναγνωριστοῦν ὅλοι, παρ' ὅλο πού συγκεντρώθηκαν ἀπό δευτεροβάθμιες ἐκλογές, οἱ ὁποῖες στήν πραγματικότητα δέν διαφέρουν σέ τίποτε ἀπό τόν τρόπο μέ τόν ὁποῖο οἱ ἐμποροῦπάλληλοι στείλανε τούς ἀντιπροσώπους τους! Ὁχι, σύντροφοι μενσεβίκοι, ἄσχημα ὑπερασπίζετε τά μενσεβίκικα πληρεξούσια!

Σχετικά μέ τό χωρισμό τῆς συνδιάσκεψης οἱ μενσεβίκοι μιλάνε πολύ λακωνικά: «παρ' ὅλο τόν ὀρθολογικό χαρακτήρα αὐτῆς τῆς πρότασης...», ἡ συνδιάσκεψη τήν ἀπέρριψε (σελ. 5). Καί στήν ἐπόμενη σελίδα ἀποκαλύπτεται ἀναίσχυντα τό μυστικό αὐτοῦ τοῦ «ὀρθολογικοῦ χαρακτήρα»: «στά πλαίσια τῆς κυρίως πόλης ἡ τεράστια πλειοψηφία (; !) ἀνῆκε στούς μενσεβίκους» (ἂν ὑπολογίσει κανεῖς τούς ψήφους μέ τό μενσεβίκικο τρόπο, δηλ. ἂν ἀκυρωθοῦν ὅλοι οἱ ψῆφοι τῶν ἐμποροῦπαλλήλων καί ἂν ἀναγνωριστοῦν ὅλοι οἱ ψῆφοι τῆς γαλλορωσικῆς ὑπαχτίδας καί τῆς ἄχτίδας Βίμποργκ).

Νά περί τίνος πρόκειται! Ἦταν ὀρθολογικό νά γίνει ὁ χωρισμός τῆς συνδιάσκεψης, γιά νά προκύψει μιά πλασματική μενσεβίκικη ὑπεροχή. Τό πράγμα εἶναι ἀπλό. Γιατί ὅμως, σύντροφοι, παραλείψατε νά μᾶς πεῖτε, πῶς θά μπορούσε νά χωριστεῖ «ὀρθολογικά» ἡ ἄχτίδα τῶν σιδηροδρομικῶν, λογουχάρη; ἢ γιατί ἡ ΚΕ δέν ἔκανε ὀρθολογική πρόταση νά χωριστεῖ ἡ συνδιάσκεψη τῆς Βίλνας, τῆς Ὁδησσοῦ κτλ.;;

Οἱ διαμαρτυρίες τῶν μενσεβίκων, ὅσοναφορᾶ τούς τύπους εἶναι κούφιεσ καί ὄχι σοβαρές στρεψοδικίες. Σοβαρή εἶναι ἡ ἀπόφασή τους νά περάσουν στούς καντέτους. Γι' αὐτό τό πράγμα ὅμως οἱ 31 διαμαρτυρόμενοι τηροῦν ἀπόλυτη σιωπή.

ΟΙ ΕΚΛΟΓΕΣ ΣΤΗΝ ΠΕΤΡΟΥΠΟΛΗ ΚΑΙ Η ΥΠΟΚΡΙΣΙΑ ΤΩΝ 31 ΜΕΝΣΕΒΙΚΩΝ¹⁵⁰

Στήν ἐφημερίδα «Τοβάριστς» δημοσιεύτηκαν σήμερα (20 τοῦ Γενάρη) μεγάλες περικοπές ἀπό τήν ἔκκληση τῶν 31 μενσεβίκων, πού ἀποσπάστηκαν ἀπό τή σοσιαλιστική ὀργάνωση στίς παραμονές τῶν ἐκλογῶν στήν Πετρούπολη.

Ἄς ὑπενθυμίσουμε στήν ἀρχή μέ δυό λόγια τήν πραγματική ἱστορία γιά τό τί ἔκαναν μετά τήν ἀποχώρησή τους ἀπό τή συνδιάσκεψη οἱ μενσεβίκοι πού ἀποσπάστηκαν ἀπό τή σοσιαλδημοκρατία.

1) Οἱ μενσεβίκοι ἀφοῦ ἀποσπάστηκαν ἀπό τούς σοσιαλδημοκράτες ἐργάτες, συγκρότησαν συνασπισμό μέ τή μικροαστική τάξη (ἐσέροι, τρουντοβίκοι καί ἐνέσοι) γιά νά παζαρέψουν ἀπό κοινοῦ τίς ἔδρες μέ τούς καντέτους. Τή γραπτή συμφωνία τους γι' αὐτή τήν προσχώρηση στό μικροαστικό συνασπισμό οἱ ἀποσπασθέντες σοσιαλδημοκράτες τήν κρύψανε ἀπό τούς ἐργάτες καί ἀπό τό κοινό.

Ἐμεῖς ὅμως δέν χάνουμε τήν ἐλπίδα πώς ἡ συμφωνία αὐτή θά δοθεῖ παρ' ὅλα αὐτά στή δημοσιότητα καί τό μυστικό θ' ἀποκαλυφθεῖ.

2) Οἱ ἀποσπασθέντες μενσεβίκοι, σάν συστατικό μέρος τοῦ μικροαστικοῦ συνασπισμοῦ (πού στίς ἐφημερίδες λαθεμένα ὀνομάζεται «ἀριστερός συνασπισμός»), παζαρέψανε μέ τούς καντέτους τήν παραχώρηση σ' αὐτόν τό συνασπισμό τριῶν ἐδρῶν ἀπό τίς ἕξι. Οἱ καντέτοι δίνανε δυό ἔδρες. Δέν συμφώνησαν. Ἡ συνεδρίαση τῆς «συνδιάσκεψης» τῶν μικροαστῶν (ἡ ἔκφραση δέν εἶναι δική μας, ἀλλά εἶναι παρμένη ἀπό τίς ἐφημερίδες) μέ τούς καντέτους ἔγινε στίς 18 τοῦ Γενάρη. Γι' αὐτήν γράψανε ἡ «Ρέτς» καί ἡ «Τοβάριστς». Ἡ «Ρέτς» ἀνακοινώνει σήμερα πώς δέν κατάληξαν σέ συμφωνία (ἄν καί πρέπει, φυσικά, νά περιμέ-

νουμε πώς οί διαπραγματεύσεις θά συνεχιστοῦν ἀκόμη στά κρυφά).

Σχετικά μέ τήν «ἐνέργειά» τους αὐτή, γιά τό ξεπούλημα δηλ. τῶν ψήφων τῶν ἐργατῶν στούς καντέτους, οί μενσεβίκοι δέν ἀνακοινώνουν γιά τήν ὥρα τίποτε στόν τύπο.

Προφανῶς θά δώσουν λογαριασμό στό μικροαστικό συνασπισμό στόν ὁποῖο καί ἀνῆκαν κατά τή διάρκεια τῶν διαπραγματεύσεων, καί ὄχι στό ἐργατικό κόμμα!

Προφανῶς, δέν θέλουν νά μᾶς ποῦν *γιατί* στίς διαπραγματεύσεις συμμετεῖχε ὁ σ. Ντάν, πού δέν ἦταν ἐξουσιοδοτημένος γι' αὐτό οὔτε ἀπό τήν ομάδα τῶν 31, οὔτε ἀπό καμιά ἄλλη κομματική ὀργάνωση.

Αὐτά εἶναι τά ἔργα τῶν 31 μενσεβίκων.

Ποιά ὅμως εἶναι τά λόγια τους;

Ὁ πρῶτος συλλογισμός τους εἶναι ὁ ἐξῆς: οί μπολσεβίκοι, ἀφοῦ ἀπορίψανε τήν ἀποψη ὅτι ὑπάρχει κίνδυνος ἐπικράτησης τῶν μαυροεκατονταρχιτῶν στήν Πετρούπολη, δέν εἶχαν τό δικαίωμα νά ταχθοῦν ὑπέρ τῆς συμφωνίας μέ τούς ἐσέρους καί τούς τρουντοβίκους, χωρίς νά παραβιάζουν, τάχα, τίς ἀποφάσεις τῆς Πανρωσικῆς συνδιάσκεψης, οί ὁποῖες προβλέπουν τήν ἀνεξάρτητη κάθοδο τῆς σοσιαλδημοκρατίας στίς ἐκλογές, σέ περίπτωση πού δέν θά ὑπάρχει μαυροεκατονταρχίτικος κίνδυνος.

Ὁλόκληρος αὐτός ὁ συλλογισμός εἶναι μιά χοντροκομμένη ἀναλήθεια.

Οἱ 31 ἀποσπασθέντες μενσεβίκοι ἐξαπατοῦν τό ἀναγνωστικό κοινό. Ποτέ, κανένα κομματικό ὄργανο δέν ἀπαγόρευσε ἐπίσημα μιά συμφωνία μέ τούς ἐσέρους καί τούς τρουντοβίκους, σέ περίπτωση πού δέν θά ὑπῆρχε μαυροεκατονταρχίτικος κίνδυνος. Μιά τέτοια συμφωνία ἔγινε, λογουχάρη, στή Μόσχα, καί ἡ ΚΕ δέν τήν κατάγγειλε.

Κάτι περισσότερο. Ὡς ποιό σημεῖο διαστρεβλώνουν τήν ἀλήθεια οἱ 31 μενσεβίκοι, προβάλλοντας σάν ἐπιχείρημα τήν ἀπόφαση τῆς Πανρωσικῆς σοσιαλδημοκρατικῆς συνδιάσκεψης, φαίνεται ἀπό τά παρακάτω. Σέ ὅλους εἶναι γνωστό πώς οἱ ἀποφάσεις αὐτῆς τῆς (συμβουλευτικῆς) συνδιάσκεψης πάρθηκαν ἀπό τούς μενσεβίκους καί τούς μπουντιστές ἐνάντια στούς μπολσεβίκους, στούς πολωνούς καί στούς λεττονούς. Καί νά αὐτοί οἱ ἴδιοι οἱ μπουντιστές, πού συνέβαλαν στό νά ψηφιστεῖ ἡ ἀπόφαση τῆς Πανρωσικῆς σοσιαλδημοκρατικῆς συνδιάσκεψης, ἀναγνώρισαν ἐπίσημα ὅτι ἐπιτρέπονται οἱ συνασπισμοί μέ τούς ἐσέρους, καί μέ τήν ἐπαναστατική δημοκρατία γενικά, σέ περίπτω-

ση πού δέν ὑπάρχει μαυροεκατονταρχίτικος κίνδυνος, ὑπάρχει ὅμως κίνδυνος ἀπό τήν πλευρά τῶν καντέτων. Πάνω σ' αὐτό τό ζήτημα ὑπῆρχε ἀπόφαση τῆς ΚΕ τῆς Μπούντ, τήν ὁποία δέν κατάγγειλε κανένα. Σχετικά μ' αὐτό ἔγραψε καί τό ρωσικό ὄργανο τῆς Μπούντ, «Νάσα Τριμπούνα», καί ὅλοι οἱ ρῶσοι σοσιαλδημοκράτες πού γνωρίζουν ἀνάγνωση καί γραφή, ξέρουν γι' αὐτό τό πράγμα.

Οἱ 31 μενσεβίκοι ἔξαπατοῦν τούς ἐργάτες καί ὅλο τό ἀναγνωστικό κοινό.

Ἐξηγήσαμε ἀκόμη πώς ἡ Πανρωσική σοσιαλδημοκρατική συνδιάσκεψη ἐξουσιοδότησε τήν ΚΕ νά διαγράψει παντοῦ τούς μή σοσιαλδημοκράτες ἀπό τά σοσιαλδημοκρατικά ψηφοδέλτια, δηλ. νά ἀπαιτεῖ τήν ἀπόλυτα ἀνεξάρτητη κάθοδο τῆς σοσιαλδημοκρατίας στίς ἐκλογές. Ἡ ΚΕ πουθενά ἀκόμη δέν χρησιμοποίησε αὐτό τό δικαίωμα, ἀναγνωρίζοντας οὐσιαστικά τήν αὐτονομία τῆς Μπούντ καί ὅλων τῶν ὑπόλοιπων ὀργανώσεων τοῦ ΣΔΕΚΡ.

Παρακάτω. Οἱ 31 μενσεβίκοι εἶναι δυσανεστημένοι ἀπό τό γεγονός ὅτι ἡ συνδιάσκεψη ἀπόκλεισε τούς λαϊκοὺς σοσιαλιστές (τούς ἐνέσους ἢ σοσιαλ-ναρόντικους) ἀπό τό συνασπισμό τῶν τρουντοβίκων. Οἱ 31 μενσεβίκοι γράφουν: «Σ' ὅλους εἶναι γνωστό, πώς τά τρία αὐτά κόμματα» (ἐσέροι, ἐνέσοι καί τρουντοβίκοι, οἱ τελευταῖοι δέν ἀποτελοῦν κανένα κόμμα) «πρό πολλοῦ ἤδη ἔχουν συγκροτήσῃ μεταξύ τους στήν Πετρούπολη ἕνα στενὸ συνασπισμό καί δροῦν ἐνωμένα».

Ἀκόμη μιά ἀναλήθεια. Πρῶτο, πουθενά καί ποτέ δέν εἶχε δηλωθεῖ ἐπίσημα ὅτι συγκροτήθηκε αὐτός ὁ συνασπισμός, καί ὅτι οἱ ὅροι του τόν κάνουν πραγματικά «στενὸ». Ὑπῆρχαν μόνο μερικά πολὺ ἀκαθόριστα σχόλια ἐφημερίδων, στά ὁποῖα δέν μπορεῖ νά στηριχθεῖ κανείς, ὅταν πρόκειται γιά σοβαρά ζητήματα πού ἀφοροῦν τίς ἐπίσημες σχέσεις ἀνάμεσα σέ κόμματα. Δεύτερο, τό ὅτι ὁ συνασπισμός τῶν τριῶν ἐργασιακῶν κομμάτων καί ὁμάδων δέν ἦταν καί πολὺ «στενός», ἀποδείχεται ἀπό τό γεγονός ὅτι οἱ ἐσέροι καί ἡ Ἐπιτροπή τῆς Ἐργασιακῆς ὁμάδας, στοὺς ὁποῖους ἀπευθύνθηκε ἡ σοσιαλδημοκρατική συνδιάσκεψη, ἄρχισαν μ' αὐτήν διαπραγματεύσεις χωρὶς τούς ἐνέσους. Δέν μπορεῖ νά ὀνομάζει κανείς στενὸ ἕνα συνασπισμό πού δέν ἐμποδίζει τό ἕνα μέρος τῶν συνασπιζομένων νά διεξάγει διαπραγματεύσεις ἀνεξάρτητα ἀπό τό ἄλλο μέρος. Μέχρι τώρα οἱ ἐσέροι δέν ἔδωσαν ἀκόμη καμιά ἐπίσημη ἀπάντηση, μέ τήν ὁποία νά ζητοῦν ἀπό μᾶς τήν παραδοχή συμφωνίας καί μέ τούς ἐνέσους. Τρίτο, στήν ἴδια

σελίδα τῆς «Τοβάριστς», ὅπου ἀναδημοσιεύτηκε ἡ ἀνακοίνωση τῶν 31 μενσεβίκων δημοσιεύτηκε καί ἡ «ἀπόφαση τῆς ἐπιτροπῆς Πετρούπολης τοῦ κόμματος τῶν ἐσέρων τῆς 16 τοῦ Γενάρη». Ἡ σημείωση σ' αὐτή τήν ἀπόφαση λέει: « Ἡ ἔξοδος ἀπό τή συμφωνία (ἀπό τή συμφωνία ἀκριβῶς τῶν ἐσέρων, τῶν τρουντοβίκων καί τῶν ἐνέσων) τῆς ὁμάδας τῶν ἐνέσων δέν διαλύει τή συμφωνία. Ἡ ἔξοδος ὅμως μιᾶς ἄλλης σοσιαλιστικῆς ὁμάδας ἢ κόμματος διαλύει τή συμφωνία».

Κι' ἔτσι, τά γεγονότα ἀπόδειξαν πῶς οἱ 31 μενσεβίκοι, ὀνομάζοντας τόν τρουντοβίκικο συνασπισμό στενό, εἶπαν μίαν ἀναλήθεια.

Ἡ συνδιάσκεψη τῆς σοσιαλδημοκρατίας τῆς Πετρούπολης εἶχε δίκιο ὅταν ξεχώρισε τοὺς ἐνέσους. Εἶχε δίκιο, πρῶτο, ἀπό ἄποψη ἀρχῶν, γιατί δέν ὑπάρχει ἀμφιβολία πῶς οἱ λαϊκοὶ σοσιαλιστές εἶναι τό πιό δεξιό, τό πιό ἀσταθές, τό πιό κοντινό πρὸς τοὺς καντέτους ἐργασιακό κόμμα. Εἶχε δίκιο, δεύτερο, κι' ἀπό πρακτική-πολιτική ἄποψη, γιατί χάραξε σωστά τή γραμμὴ διαχωρισμοῦ ἀνάμεσα στά ἐργασιακά κόμματα, ἡ ὁποία ἀποκαλύφθηκε ἀναπόφευκτα στήν πορεία τῆς πολιτικῆς καμπάνιας. Τώρα πιά εἶναι ξεκάθαρο σ' ὅλους γενικά πῶς, ἂν οἱ τρουντοβίκοι μᾶς φορτώσουν παρ' ὅλα αὐτά τοὺς ἐνέσους (θά ἦταν, βέβαια, γελοῖο νά φοβᾶται κανεὶς τή συμμετοχὴ τῶν ἐνέσων στόν ἐργασιακό συνασπισμό, ὅταν πρόκειται νά ἐξασφαλιστεῖ ἔτσι μιά νίκη ἐνάντια στοὺς καντέτους στήν Πετρούπολη), ἡ εὐθύνη γιὰ τοὺς ἀσταθεῖς τρουντοβίκους θά ἔπεφτε ὀλοκληρωτικά πάνω στοὺς ἐσέρους κι' ὄχι πάνω στοὺς σοσιαλδημοκράτες. Τό ἐργατικό κόμμα φρόντισε ὥστε ὅλοι οἱ ἐργάτες κι' ὅλοι οἱ πολίτες νά γνωρίζουν τήν πραγματικὴ διαφορὰ ἀνάμεσα στοὺς περισσότερο σταθεροὺς καί στοὺς λιγότερο σταθεροὺς τρουντοβίκους, φρόντισε ὥστε ἡ εὐθύνη γιὰ τοὺς ἀσταθεῖς τρουντοβίκους νά βαρύνει τοὺς ἐσέρους καί ὄχι τό κόμμα τοῦ προλεταριάτου.

Ποιό συμπέρασμα βγαίνει, λοιπόν, ἀπ' αὐτές τίς περιπέτειες μέ τοὺς ἐνέσους;

Τό συμπέρασμα εἶναι ὅτι οἱ μενσεβίκοι ἐνήργησαν χωρίς ἀρχές, παίρνοντας μέρος σέ ἕνα μικροαστικό συνασπισμό χωρίς καμιά διάκριση, μή μπορώντας νά κάνουν ἐκεῖνο πού εἶναι ὑποχρεωμένοι νά κάνουν οἱ σοσιαλδημοκράτες σέ μιά ἐκλογικὴ καμπάνια καί συγκεκριμένα: νά διδάσκουν τίς μάζες νά κάνουν μιά αὐστηρὴ καί σωστὴ διάκριση ἀνάμεσα στά κόμματα. Οἱ μενσεβίκοι ἔσπευσαν νά βουλευτοῦν στόν ἴδιο μικροαστικό συνασπισμό μέ τοὺς ἐνέσους, δηλ. μέ μιά μισοκαντέτικη ὁμάδα.

Οί μπολσεβίκοι ἐνήργησαν μέ συνεπή προσήλωση στίς ἀρχές. Ἄρχισαν μέ τή λήψη μιᾶς ἀνοιχτῆς ἀπόφασης πού δημοσιεύτηκε παντοῦ ἐξονόματος τοῦ ἐπίσημου σοσιαλδημοκρατικοῦ ὀργάνου, μέ τήν ὁποία ἐνημέρωσαν τούς πάντες γιά τήν ἀστάθεια τοῦ κόμματος τῶν ἐνέσων. Καί οἱ μπολσεβίκοι πέτυχαν τώρα νά κάνουν τούς πιά ἐπαναστάτες τρουντοβίκους (καί συγκεκριμένα τούς ἐσέρους), νά διακηρύξουν *οἱ ἴδιοι* πώς οἱ ἐνέσοι μποροῦν ν' ἀποτραβηχτοῦν ἀπό τόν ἐργασιακό συνασπισμό, χωρίς αὐτό νά προκαλέσει τή διάλυσή του!

Οἱ μπολσεβίκοι πέτυχαν νά διαχωριστοῦν οἱ ἐπαναστάτες τρουντοβίκοι ἀπό τούς ὀπορτουνιστές τρουντοβίκους. Οἱ μενσεβίκοι χώθηκαν ὡς τ' αὐτιά μέσα στόν ὀπορτουνιστικό μικροαστικό συνασπισμό.

Οἱ μπολσεβίκοι κάλεσαν ἀνοιχτά καί δημόσια τούς τρουντοβίκους νά τούς ἀκολουθήσουν στή μάχη ἐνάντια στούς καντέτους καί πέτυχαν κιόλας ἀναμφισβήτητα πολιτικά ἀποτελέσματα, χωρίς νά πάρουν μέρος ἀκόμη σέ κανένα συνασπισμό μέ ὅποιονδήποτε. Οἱ μενσεβίκοι τρυπώσανε κρυφά ἀπό τούς ἐργάτες καί χωρίς ἀρχές σέ ἕνα μικροαστικό συνασπισμό γιά νά παζαρέψουν μέ τούς καντέτους.

Οἱ ἐργάτες μποροῦν νά κρίνουν ἀπ' ὅλα αὐτά *ποῦ* τούς ὀδηγοῦν *στήν* πραγματικότητα οἱ μενσεβίκοι.

Ἐπίσης καί τελευταῖος συλλογισμός τῶν 31 μενσεβίκων συνίσταται στό ὅτι ἡ συμφωνία τῶν σοσιαλδημοκρατῶν μέ τούς τρουντοβίκους στήν Πετρούπολη δέν μειώνει, ἀλλά *αὐξάνει* τόν μαυροεκατονταρχίτικο κίνδυνο. Ἐπίσης ὁ ἰσχυρισμός αὐτός εἶναι τόσο ἀνόητος ἢ ὑποκριτικός, ὥστε θεωροῦμε ἀπαραίτητο νά παραθέσουμε αὐτούσια τά ἐπιχειρήματα τῶν μενσεβίκων:

«Τό κοινό ψηφοδέλτιο τῶν σοσιαλδημοκρατῶν μέ τούς ναρόντικους θά εἶναι ἀρκετά δημοφιλές γιά ν' ἀποσπάσει πολλούς ψήφους ἀπό τούς καντέτους, δέν θά εἶναι ὅμως ἀρκετό γιά νά κερδίσει τή νίκη σ' ὀλόκληρη τήν Πετρούπολη. Ἰδιαιτέρα ἀνεπαρκές θά εἶναι, ἂν στά μάτια τοῦ μαζικοῦ ἐκλογέα ἡ εὐθύνη γιά τή μή πραγματοποίηση μιᾶς συμφωνίας ἀνάμεσα σ' ὅλα τά ἐπαναστατικά καί ἀντιπολιτευόμενα κόμματα θά πέσει πάνω στούς σοσιαλδημοκράτες καί στούς συμμάχους τους. Σέ μιά τέτοια ὅμως περίπτωση ἡ σοβαρή ἀπόσπαση ψήφων ἀπό τούς καντέτους θά εἶναι ὀλοκληρωτικά πρὸς ὄφελος τῶν συνασπισμένων μαυροεκατονταρχιτῶν, οἱ ὁποῖοι θά νικήσουν καί τό ψηφοδέλτιο τῶν καντέτων καί τό ψηφοδέλτιο τῶν ἀριστερῶν».

Ἐπίσης ὁ ὀλόκληρος αὐτός ὁ συλλογισμός εἶναι ἀπό τήν ἀρχή ὡς τό τέλος μιά ὑποκρισία, πού ἔχει σάν σκοπό νά καμουφλάρει τό πα-

ζάρεμα για ἔδρες ἀνάμεσα στοὺς μενσεβίκους καὶ στοὺς καντέτους.

Πραγματικά, σκεφτεῖτε μόνο τί λένε οἱ μενσεβίκοι: ἡ συμφωνία τῶν σοσιαλδημοκρατῶν μέ τούς τρουντοβίκους αὐξάνει τόν μαυροεκατονταρχίτικο κίνδυνο, γιατί ἀποσπᾶ πολλοὺς ψήφους ἀπό τούς καντέτους! Πολύ καλά, ἀγαπητοί σύντροφοι! Ἄλλά πότε, κατά τή γνώμη σας, εἶναι πιά ἐπικίνδυνη ἡ νίκη τῶν μαυροεκατονταρχιτῶν: ὅταν ὅλοι οἱ μή μαυροεκατονταρχίτικοι ψηφοῖ θά μοιραστοῦν σέ *δύο* ψηφοδέλτια ἢ ὅταν θά μοιραστοῦν σέ *τρία* ψηφοδέλτια; Ἄς ὑποθέσουμε πώς οἱ μαῦροι ἔχουν 1000 ψηφους καί ὅλοι οἱ ὑπόλοιποι ἔχουν 2100. Πότε εἶναι πιά ἐπικίνδυνη ἡ νίκη τῶν μαύρων: ὅταν οἱ 2100 μοιραστοῦν ἀνάμεσα σέ *δύο* ψηφοδέλτια ἢ ὅταν μοιραστοῦν ἀνάμεσα σέ *τρία*;

Γιά νά λύσουν αὐτό τό δύσκολο πρόβλημα οἱ 31 μενσεβίκοι μποροῦν νά ζητήσουν βοήθεια ἀπό ἕνα γυμνασιόπαιδο τῆς πρώτης τάξης.

Ἐμεῖς θά πᾶμε παρακάτω. Δέν φτάνει πού οἱ 31 μενσεβίκοι λένε μιά καθαρή ἀνοησία, κάνοντας πώς δέν καταλαβαίνουν ὅτι σέ περίπτωση συμφωνίας τῶν σοσιαλδημοκρατῶν μέ τούς τρουντοβίκους στήν Πετρούπολη θά ὑπάρχουν μόνο *δύο* ἀντιμαυροεκατονταρχίτικα ψηφοδέλτια, ἐνῶ στήν περίπτωση πού δέν θά ὑπάρχει συμφωνία μπορεῖ νά παρουσιαστοῦν *τρία*. Δέν φτάνει αὐτό.

Τούς 31 μενσεβίκους τούς διακρίνει, ἐπιπλέον, μιά τέτοια ἄγνοια στό ζήτημα τῆς ἱστορίας τῶν πρώτων ἐκλογῶν, ὥστε δέν ξέρουν τήν ἀναλογία πού ὑπῆρχε ἀνάμεσα στοὺς μαύρους καί στοὺς καντέτικους ψήφους στήν Πετρούπολη στίς ἐκλογές γιά τήν πρώτη Δούμα. Δέν πήραμε τυχαῖα τό παράδειγμα: 1000 ψηφοῖ στοὺς μαύρους καί 2100 σέ ὅλους τούς ὑπόλοιπους. *Τό παράδειγμα αὐτό εἶναι χαρακτηριστικό γιά τά 9 τμήματα τῆς Πετρούπολης ἀπό τά 12 στίς ἐκλογές γιά τήν πρώτη Δούμα!*

Στά 9 τμήματα πού δίνουν μαζί 114 ἐκλέκτορες ἀπό τούς 160 ὁ *μικρότερος* ἀριθμός ψήφων πού συγκέντρωσαν οἱ καντέτοι ξεπερνᾶ *πάνω ἀπό δύο φορές τό μεγαλύτερο* ἀριθμό ψήφων πού συγκέντρωσαν οἱ μαῦροι ἢ ὁ λεγόμενος συνασπισμός τῶν δεξιῶν.

Τί σημαίνει αὐτό;

Αὐτό σημαίνει ὅτι, ἂν στήν Πετρούπολη ὑπάρξουν *δύο* «ἀριστερά» (δηλ. μή μαυροεκατονταρχίτικα) ψηφοδέλτια, τότε *κανένα ἐνδεχόμενο* μοίρασμα τῶν ψήφων ἀνάμεσα στοὺς ἀριστερούς *δέν* μπορεῖ νά δώσει τή νίκη στοὺς μαύρους.

Ἐπειδή οἱ 31 μενσεβίκοι, ὅπως φαίνεται, δέν εἶναι δυνατοί

στήν πρακτική ἀριθμητική, θά τούς τό ἐξηγήσουμε αὐτό ἐμεῖς: ἄς δοκιμάσουν νά μοιράσουν τίς 2100 σέ δύο τέτοια μέρη, ὥστε οἱ 1000 μαῦροι ψηφοῖ νά μποροῦν νά νικήσουν καί τό ἕνα καί τό ἄλλο ἀπ' αὐτά τά μέρη.

Ἄς σπάσουν οἱ μενσεβίκοι τό κεφάλι τους γιά νά λύσουν αὐτό τό πρόβλημα, καθώς καί τό ἄλλο πρόβλημα, ἄν δηλ. ἡ παρουσία τριῶν ψηφοδελτίων ἀντί γιά δύο αὐξάνει ἢ μειώνει τόν μαυροεκατονταρχίτικο κίνδυνο.

Δέν ὑπάρχει κανένας λόγος νά πιστεύει κανείς πώς οἱ μαῦροι θά εἶναι φέτος πιά δυνατοί στίς ἐκλογές τῆς Πετρούπολης, ἀπ' ὅ,τι ἦταν πέρσι. Κανένας λογικά σκεπτόμενος πολιτικός δέν θά τολμήσει νά ἰσχυριστεῖ ἕνα τέτοιο πράγμα. Ὅλοι βλέπουν πώς ὕστερα ἀπό τό ξεσκεπάσμα τῆς λιντβαλιάδας, τῆ δολοφονία τοῦ Χέρτσενσταϊν κτλ. οἱ μαῦροι ρεζιλεύτηκαν πέρα γιά πέρα. Ὅλοι ξέρουν πώς ἀπ' ὅλες τίς γωνιές τῆς Ρωσίας καταφθάνουν τώρα εἰδήσεις γιά τή νίκη τῶν ἀριστερῶν στίς ἐκλογές.

Κάτω ἀπ' αὐτές τίς συνθήκες οἱ φωνασκίες γιά μαυροεκατονταρχίτικο κίνδυνο δείχνουν ἢ πλήρη ἀμάθεια ἢ ὑποκρισία. Καί ἡ ὑποκρισία χρειάζεται σ' ἐκείνους πού κρύβουν τούς πραγματικούς τους σκοπούς καί ἐνεργοῦν μυστικά. Οἱ μενσεβίκοι φωνάζουν γιά μαυροεκατονταρχίτικο κίνδυνο γιά νά ἀποσπάσουν τήν προσοχή τῶν ἐργατῶν ἀπό τίς συναλλαγές πού κάνουνε ἢ πού κάνανε χθές, προσχωρώντας στό μικροαστικό συνασπισμό καί κάνοντας παζαρέματα μέ τούς καντέτους.

Μέ δύο ἀριστερά ψηφοδέλτια καμιά διάσπαση τῶν ψήφων δέν μπορεῖ νά δώσει τή νίκη στους μαύρους στήν Πετρούπολη, ἄν δέν αὐξηθεῖ ὁ ἀριθμός τῶν ψήφων τῶν μαύρων σέ σύγκριση μέ τίς περασμένες ἐκλογές· ὅλα ὅμως τά σημάδια δείχνουν ἐλάττωση καί ὄχι αὐξηση αὐτοῦ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ψήφων.

Συνεπῶς οἱ μενσεβίκοι δέν μπόκανε καθόλου στό μικροαστικό συνασπισμό καί δέν κάνανε παζάρια μέ τούς καντέτους γιά νά παλέψουν ἐνάντια στόν μαυροεκατονταρχίτικο κίνδυνο. Αὐτή εἶναι μιά παιδιάστικη ἐπινόηση, μέ τήν ὁποία μπορεῖ νά ἐξαπατήσει κανείς μόνον ἕναν ἄνθρωπο ὀλότελα ἀγράμματο ἢ ὀλότελα ἀνόητο.

Οἱ μενσεβίκοι κάνανε παζάρια μέ τούς καντέτους γιά νά περάσουν λαθραῖα τόν δικό τους ἄνθρωπο στή Δούμα, παρά τή θέληση τῶν ἐργατῶν, μέ τή βοήθεια τῶν καντέτων, νά ἡ ἀπλή ἐξήγηση ὅλων αὐ-

τῶν τῶν περιπλανήσεων ἀπό τούς σοσιαλδημοκράτες στό μικροαστικό συνασπισμό καί ἀπό τό μικροαστικό συνασπισμό στούς καντέτους.

Μονάχα ὀλότελα ἀφελεῖς ἄνθρωποι μποροῦν νά μή βλέπουν αὐτό τό ὑπόβαθρο τῶν μενσεβίκικων ἐνεργειῶν, πού καμουφλάρεται μέ τίς φωνασκίες γιά μαυροεκατονταρχίτικο κίνδυνο.

Γι' αὐτό καί ἐπέμεναν οἱ μενσεβίκοι πού εἶναι στό μικροαστικό συνασπισμό στίς τρεῖς ἔδρες στή Δούμα, γιά νά ἐξασφαλίσουν *στόν ἑαυτό τους* σίγουρα τή μιά ἔδρα. "Αν οἱ καντέτοι παραχωροῦσαν μόνο δυό ἔδρες, οἱ μενσεβίκοι μποροῦσαν νά μήν πάρουν καμιά. Τή μιά ἀπ' αὐτές τίς ἔδρες οἱ καντέτοι τήν παραχωροῦσαν κατευθείαν στούς ναρόντικους (λαϊκοί σοσιαλιστές), καί τήν ἄλλη οἱ καντέτοι δέν τολμοῦσαν νά τήν ἀφαιρέσουν ἀπό τήν ἐργατική κουρία. Στήν ἐργατική κουρία ὅμως εἶναι ἄγνωστο ἀκόμη τό ποιός θά νικήσει.

Νά γιατί οἱ μενσεβίκοι *κρύψανε ἀπό τό κοινό* καί τό μέ ποιά ἐξουσιοδότηση ἐνήργησε ὁ σ. Ντάν, καί τό ποιοί ἦταν οἱ ὄροι τῆς προσχώρησής τους στό μικροαστικό συνασπισμό, καί τό τί συζητήσεις ἔγιναν συγκεκριμένα στή «συνδιάσκεψη» ἀνάμεσα στό μικροαστικό συνασπισμό καί στούς καντέτους κτλ. κτλ. Ἐμεῖς καί μέχρι σήμερα, ὕστερα ἀπό μιά τέτοια στάση τῶν μενσεβίκων, δέν ξέραμε καί δέν μποροῦμε νά ξέρουμε πρὸς τά ποῦ θά κλίνουν αὐτοί ὕστερα ἀπό τήν ἄρνηση τῶν καντέτων. Θά ἐνωθοῦν ἄραγε οἱ ἐνέσοι μέ τούς μενσεβίκους γιά νά ζητιανέψουν ἀπό τούς καντέτους δυό ἔδρες *σέ βάρος* τῆς ἐργατικῆς κουρίας (γιά τό ἐνδεχόμενο μιᾶς τέτοιας λύσης μίλησε ἡ «Ρέτς» σ' ἓνα *κύριο ἄρθρο* της); "Ἡ θά κατεβοῦν μέ ἀνεξάρτητο ψηφοδέλτιο σοσιαλδημοκρατῶν, παρουσιάζοντας, δηλ., *τρία ἀριστερά* ψηφοδέλτια στήν Πετρούπολη ἀντί γιά δύο; "Ἡ θά γυρίσουν στό σοσιαλδημοκρατικό ἐργατικό κόμμα καί στήν ἀπόφασή του, ὕστερα ἀπό τόν ἀνεπιτυχή περίπατό τους στά σαλόνια τῶν μικροαστῶν καί στόν προθάλαμο τῶν καντέτων;

"Αν οἱ μενσεβίκοι κινοῦνταν πραγματικά ἀπό τό φόβο μπροστά στό μαυροεκατονταρχίτικο κίνδυνο κι' ὄχι ἀπό τό πάθος τους ν' ἀποσπάσουν μιά ἐδρούλα ἀπό τούς καντέτους, *θά μποροῦσαν τάχα* νά διαφωνήσουν μέ τούς καντέτους στό ζήτημα τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἐδρῶν;

"Όταν ἓνας σοσιαλιστής πιστεύει πραγματικά στήν ὕπαρξη τοῦ μαυροεκατονταρχίτικου κινδύνου καί παλεύει εἰλικρινά ἐνάντιά του, τότε παραχωρεῖ τούς ψήφους του στό φιλελεύθερο χωρίς παζάρια καί δέν διακόπτει τίς διαπραγματεύσεις, ἐπειδή ἀντί

τρεις ἔδρες τοῦ δίνουν δύο. Λογουχάρη, στίς ἐπαναληπτικές ἐκλογές στήν Εὐρώπη ὑπάρχει μαυροεκατονταρχίτικος κίνδυνος, ὅταν ὁ φιλελεύθερος πάρει, ἄς ποῦμε, 8.000 ψήφους, ὁ μαυροεκατονταρχίτης 10.000, καί ὁ σοσιαλιστής 3.000. Ἐάν ὁ σοσιαλιστής πιστεύει πῶς ὁ μαυροεκατονταρχίτικος κίνδυνος εἶναι πραγματικός κίνδυνος γιά τήν ἐργατική τάξη, τότε ψηφίζει τόν φιλελεύθερο. Σέ μᾶς στή Ρωσία δέν γίνονται ἐπαναληπτικές ἐκλογές, ἀντίστοιχη ὅμως περίπτωση μέ τίς ἐπαναληπτικές ἐκλογές μπορεῖ νά παρουσιαστεῖ στό δεύτερο στάδιο τῶν ἐκλογῶν. Ἐάν ἀπό τούς 174 ἐκλέκτορες ὑπάρχουν, ἄς ὑποθέσουμε, 86 μαῦροι, 84 καντέτοι καί 4 σοσιαλιστές, τότε οἱ σοσιαλιστές ὀφείλουν νά δώσουν τούς ψήφους τους στόν ὑποψήφιο τῶν καντέτων καί κανέναν σ' ὄλο τό Σοσιαλδημοκρατικό ἐργατικό κόμμα τῆς Ρωσίας δέν πρόβαλε ὡς τά σήμερα ἀντίρρηση σ' αὐτό.

Οἱ μενσεβίκοι, ὥστόσο, βεβαιώνουν ὅτι φοβοῦνται τόν μαυροεκατονταρχίτικο κίνδυνο στήν Πετρούπολη, ταυτόχρονα ὅμως ἔρχονται σέ ρήξη μέ τούς καντέτους, ἐξαιτίας τοῦ ζητήματος τῶν δύο ἢ τριῶν ἐδρῶν!

Αὐτό εἶναι μιά ὀλοφάνερη ὑποκρισία, πού ἀποβλέπει νά καμουφλάρει τό παζάρεμα τῆς μικροαστικῆς μερίδας τοῦ ἐργατικοῦ κόμματος γιά μιά ἐδρούλα στή Δούμα, τήν ὁποία ζητιανεύει ἀπό τούς καντέτους.

Τέτοια ἀκριβῶς ὑποκρισία εἶναι καί ἡ τωρινή φλυαρία τῶν μενσεβίκων γιά ἀνεξάρτητη καμπάνια τῆς σοσιαλδημοκρατίας στήν Πετρούπολη, χωρίς τούς τρουντοβίκους. Λογουχάρη ὁ κ. Λεβίτσκι, μενσεβίκος, ἔλεγε στίς 19 τοῦ Γενάρη στό θέατρο Νεμέτι, σύμφωνα μέ περιγραφή τῆς «Τοβάριστς», τά παρακάτω: «Οἱ σοσιαλδημοκράτες θυσίασαν τήν ἀνεξαρτησία τους στήν ἐκλογική καμπάνια μόνο καί μόνο γιά νά ἀποτρέψουν τόν μαυροεκατονταρχίτικο κίνδυνο. Μιά ὅμως καί δέν κατορθώθηκε αὐτό, οἱ σοσιαλδημοκράτες πρέπει τουλάχιστον νά ἐπιδιώξουν τή διεξαγωγή μιᾶς πλατιᾶς ζύμωσης, καί γι' αὐτό ὁ ὀμιλητής ἐκφράστηκε ὑπέρ τῆς ἀνεξάρτητης καθόδου τῆς σοσιαλδημοκρατίας στίς ἐκλογές.

Γεννιέται τό ἐρώτημα: δέν ὑποκρίνεται λοιπόν αὐτός ὁ Λεβίτσκι, ἄν, φυσικά, βρίσκεται στά λογικά του καί δέν ἔπαθε τίποτε ἢ μνήμη του; Μιά καί δέν κατορθώθηκε «νά ἀποτραπεῖ ὁ μαυροεκατονταρχίτικος κίνδυνος» μέ τή δημιουργία ἐνός κοινοῦ ψηφοδέλτιου ὄλων τῶν ἀριστερῶν, συμπεριλαμβανομένων καί τῶν καντέτων, γι' αὐτό ὁ Λεβίτσκι θέλει τρία ἀριστερά ψηφοδέλτια, καντέτικο, σοσιαλδημοκρατικό καί τρουντοβίκικο!

Τί είναι αυτό, αν όχι πελάγωμα όπορτουνιστή, πού χάνει ό-λότελα κάθε έδαφος κάτω από τά πόδια του καί πού νομίζει πώς θά μάς κάνει νά ξεχάσουμε ότι οί μενσεβίκοι προχθές συνεδρίαζαν στό μικροαστικό συνασπισμό καί χθές παζάρευαν μέ τούς καντέτους!

Οί μενσεβίκοι πρόδοσαν τούς εργάτες, πέρασαν στους καντέτους καί τώρα, πού ή βρωμερή αυτή συναλλαγή τους δέν πετυχαίνει, προσπαθοῦν νά εξαγνισθοῦν μέ μία φράση γιά ανεξάρτητη κάθοδο στις εκλογές τής σοσιαλδημοκρατίας! Αυτό δέν είναι παρά μία κούφια φράση, προορισμένη μόνο νά ρίξει στάχτη στά μάτια, γιατί αν υπάρχουν τρία άριστερά ψηφοδέλτια, οί μαῦροι πραγματικά θά μπορούσαν νά επικρατήσουν στην Πετρούπολη, αποκλειστικά εξαιτίας τής διαίρεσης τῶν άριστερῶν, τή στιγμή πού οί μενσεβίκοι οί ίδιοι ενίσχυσαν τή θέση τοῦ μικροαστικοῦ συνασπισμοῦ, μέ τήν απόσπασή τους από τό προλεταριακό κόμμα καί τήν προσχώρησή τους σ' αυτόν τό συνασπισμό γιά ένα από κοινοῦ παζάρεμα μέ τούς καντέτους.

Οί μενσεβίκοι πραγματικά έχουν τώρα από τί «νά εξαγνισθοῦν», αφού τόσο έχουν ρεζιλευθεϊ μέ τήν ὄλη στάση τους στην εκλογική καμπάνια στην Πετρούπολη. Στους μενσεβίκους πραγματικά τώρα πιά δέν απομένει τίποτε άλλο, παρά νά λένε κούφια καί ήχηρές φράσεις, γιατί αυτοί οί ίδιοι δέν πιστεύουν σοβαρά ότι υπάρχει τώρα δυνατότητα γιά ένα καθαρά σοσιαλδημοκρατικό ψηφοδέλτιο στην Πετρούπολη.

Προειδοποιούμε σαφῶς τούς μπολσεβίκους νά μήν έχουν καμιά εμπιστοσύνη σ' αυτές τις ήχηρές καί υποκριτικές φράσεις.

Οί μπολσεβίκοι δέν έχουν από τί «νά εξαγνισθοῦν», δέν έχουν γιά τί νά μεταμεληθοῦν. Η πολιτική μας γραμμή, πού στην αρχή συγκέντρωσε τό χλευασμό ὄλου τοῦ αστικοῦ τύπου τής πρωτεύουσας, επιβεβαιώνεται τώρα θαυμάσια καί παραστατικά απ' ὄλη τήν πορεία τῶν γεγονότων. Ξεκαθαρίζεται πιά πόσο άνόητα είναι τά παραμύθια γιά μαυροεκατονταρχίτικο κίνδυνο. Γίνεται όλοφάνερος ό καντέτικος κίνδυνος. Σηκώνεται ή αύλαία πού σκέπαζε τήν πολιτική τῶν καντέτων, πού ό αρχηγός τους γίνεται τώρα (ή έγινε;) δεκτός γιά ακρόαση από τόν Στολίπιν.

Οί μπολσεβίκοι δέν μπήκαν κρυφά από τό εργατικό κόμμα στό μικροαστικό συνασπισμό. Δέν συνέβαλαν στό δυνάμωμα αυτού τοῦ συνασπισμοῦ, επικυρώνοντας τή συμμετοχή τοῦ μισοκαντέτικου κόμματος τῶν ενέσων πλάϊ στους τρουντοβίκους. Δέν έκαναν οὔτε μία ενέργεια, δέν ειπαν οὔτε μία λέξη, πού τά μικροαστικά κόμματα θά μπορούσαν νά έρμηνεύσουν σαν πα-

ραίτηση τῆς σοσιαλδημοκρατίας ἀπό τήν ἀνεξάρτητη κάθοδο στίς ἐκλογές.

Τόν καιρό πού ὁ Μιλιουκόφ σέρνονταν στά πόδια τοῦ Στολίπιν, τόν καιρό πού οἱ μενσεβίκοι καί οἱ τρουντοβίκοι ὄλων τῶν ἀποχρώσεων σέρνονταν στά πόδια τοῦ Μιλιουκόφ μονάχα οἱ μπολσεβίκοι ἀκολουθοῦσαν ἀπόλυτα σταθερές θέσεις, δέν σταμάτησαν οὔτε στιγμή τή δράση, τήν ὁποία θυμήθηκε μόλις τώρα, ἀφοῦ θύμωσε μέ τούς καντέτους, ὁ σ. Λεβίτσκι καί οἱ ὅμοιοί του.

Καί γι' αὐτό ἐμεῖς δέν πρέπει σέ καμιά περίπτωση νά διαπράξουμε τώρα τήν ἀνοησία, γιά τήν ὁποία φλυαροῦν οἱ ὑποκριτές μενσεβίκοι πού τά ἔχουν χαμένα, δέν πρέπει νά ἀρνηθοῦμε τόν ἐπαναστατικό συνασπισμό, τήν ὑποστήριξη τῶν σοσιαλιστῶν ἀπό μέρος τῆς μικροαστικῆς τάξης ἐνάντια στούς καντέτους.

Ἄκριβῶς γιατί οἱ μπολσεβίκοι, χωρίς καμιά ταλάντευση, ἀκολούθησαν ἀπό τήν ἀρχή σωστή πολιτική γραμμή, πέτυχαν ὥστε ὅλος ὁ κόσμος νά βλέπει σήμερα στήν πράξη τήν ἀστάθεια τῶν τρουντοβίκων καί τήν σταθερότητα τοῦ ἐργατικοῦ κόμματος (ἂν ἐξαιρέσει κανεῖς, φυσικά, τήν ὀπορτουνιστική παραφυάδα του). Ἄποδείχτηκε στήν πράξη ὅτι ἀκριβῶς τό σοσιαλδημοκρατικό προλεταριάτο προχωρεῖ *ἀνεξάρτητα*, ἀπό δικό του δρόμο, *κατευθύνοντας* ὅλα τά ἄλλα στοιχεῖα ἐνάντια στούς μαύρους καί ἐνάντια στούς φιλελεύθερους, *ἀπελευθερώνοντας* ὅλα τό μικροαστικά κόμματα καί ρεύματα ἀπό τήν ἐπιρροή τῆς ιδεολογίας τῶν καντέτων καί τῆς πολιτικῆς τῶν καντέτων, *καθορίζοντας* δημόσια ὡς ποιοῦ βαθμό μποροῦν νά εἶναι σίγουρες καί χρήσιμες οἱ ἐπαναστατικές καί οἱ ὀπορτουνιστικές ὁμάδες ἀνάμεσα στούς τρουντοβίκοις.

Θά εἶναι λοιπόν ἀσυγχώρητο παιδιάρισμα καί ἐκδήλωση ἀβουλίας στήν πολιτική ἀπό μέρος μας, ἂν φοβηθοῦμε τώρα νά πάρουμε μαζί μας ὅλους τούς τρουντοβίκοις πού δοκίμασαν τήν πίκρα τῆς καντέτικης εὐμένειας καί πού εἶναι ἔτοιμοι νά παλέψουν ἐνάντια στούς καντέτους.

Οἱ 31 μενσεβίκοι πού μπλέχτηκαν στά παζαρέματα μέ τούς καντέτους ἀναγκάζονται οἱ ἴδιοι, παρά τή θέλησή τους, νά ἀναγνωρίσουν: «τό κοινό ψηφοδέλτιο τῶν σοσιαλδημοκρατῶν καί τρουντοβίκων θά εἶναι *ἀρκετά δημοφιλές* γιά νά ἀποσπάσει πολλούς ψήφους ἀπό τούς καντέτους»!...Ναί, ἀκριβῶς ἔτσι εἶναι! Καί γι' αὐτό ἀκριβῶς δέν μποροῦμε νά περιφρονοῦμε τό καθῆκον μας νά ὑποσκάψουμε τήν ἡγεμονία τῶν καντέτων στήν *πρωτεύουσα*, στήν ὁποία εἶναι στραμμένα τά βλέματα ὅλης τῆς Ρωσίας.

Μᾶς εἶναι ἄρκετό νά ἀποσπάσουμε ἀπό τούς καντέτους σέ μερικά τμήματα τούς μισούς ψήφους τούς σύν ἓνα πρόσθετο ψήφο, καί θά νικήσουμε, γιατί θά ἐκμεταλλευτοῦμε ὅλα τά πλεονεκτήματα τῆς διαίρεσης τῆς ἀστικῆς τάξης σέ μαυροεκατονταρχίτικη ἀστική τάξη καί σέ φιλελεύθερη-συμφιλιωτιστική ἀστική τάξη (κίνδυνος ἐδῶ δέν ὑπάρχει, γιατί οἱ καντέτοι ἔχουν πάνω ἀπό δύο φορές περισσότερους ψήφους σέ 9 τμήματα ἀπ' ὅ,τι οἱ μαῦροι).

Μέρα μέ τή μέρα γίνεται ὅλο καί πιά φανερό πώς οἱ μενσεβίκοι ἀκολούθησαν λαθεμένη πολιτική γραμμή, μέ τίς φωνασκίες τους γιά μαυροεκατονταρχίτικο κίνδυνο. Ἀποδείχνεται ὅτι, σέ σύγκριση μέ πέρυσι, ἡ φετεινή σύνθεση τῶν πληρεξουσίων καί τῶν ἐκλεκτόρων εἶναι περισσότερο ἀριστερή. Στή θέση τῆς ἀνόητης καί ἐπαίσχυντης συνεργασίας μέ τούς φιλελεύθερους τσιφλικάδες (πού δέν δικαιολογεῖται μέ τόν μαυροεκατονταρχίτικο κίνδυνο, γιατί τέτοιος κίνδυνος δέν ὑπάρχει) μπροστά μας προβάλλει ἓνας ὠφέλιμος καί ὑπεύθυνος ρόλος: ἡ ἡγεμονία τοῦ προλεταριάτου πάνω στή δημοκρατική μικροαστική τάξη στήν πάλῃ ἐνάντια στήν ὑποταγή τῶν καθυστερημένων μαζῶν στήν καθοδήγηση τῶν φιλελεύθερων.

Οἱ πρῶτες ἐκλογές γιά τή Δούμα κατέληξαν σέ νίκη τῶν καντέτων. Καί οἱ φιλελεύθεροι αὐτοί ἀστοί προσπαθοῦν μ' ὅλες τους τίς δυνάμεις νά σταθεροποιήσουν καί νά διαιωνίσουν τήν ἡγεμονία τους, πού στηρίζεται στήν ἀποβλάκωση τῶν μαζῶν, στήν ἔλλειψη ἀνεξάρτητης σκέψης καί ἀνεξάρτητης πολιτικῆς τῶν μαζῶν.

Ἄμεσο καθῆκον μας εἶναι νά καταβάλλουμε κάθε προσπάθεια, γιά νά συσπειρώσουμε γύρω μας ἀκριβῶς στήν Πετρούπολη ὅλους τούς ἱκανούς νά παλέψουν ἐνάντια στούς μαύρους καί στούς καντέτους, νά τούς συσπειρώσουμε στό ὄνομα τῶν σκοπῶν τῆς λαϊκῆς ἐπανάστασης, στό ὄνομα τῆς αὐτενέργειας τῶν ἑκατομμυρίων τῶν λαϊκῶν μαζῶν.

Καί θά τό κάνουμε αὐτό, χωρίς νά θυσιάσουμε οὔτε κατά ἓνα γιῶτα τήν πλήρη ἰδεολογική ἀνεξαρτησία τῆς σοσιαλδημοκρατικῆς μας ζύμωσης, χωρίς νά ὑποχωρήσουμε οὔτε στό ἐλάχιστο ἀπό τούς σοσιαλιστικούς μας σκοπούς καί ἀπό τήν πλήρη ἐκθεσή τους, χωρίς νά παραιτηθοῦμε οὔτε στιγμή ἀπό τό ξεσκεπάσμα ὅλων τῶν ταλαντεύσεων καί τῶν προδοσιῶν τῆς μικροαστικῆς τάξης.

Μόνο ή επαναστατική σοσιαλδημοκρατία στέκει σταθερά πάνω στην ακλόνητη θέση τῆς πάλης για τήν ἐλευθερία καί τῆς πάλης για τό σοσιαλισμό.

*Γράφτηκε στίς 20 ταῦ Γενάρη
(2 τοῦ Φλεβάρη) 1907*

*Δημοσιεύτηκε τό Γενάρη τοῦ 1907
στήν Πετρούπολη σέ ξεχωριστή
μπροσούρα ἀπό τό ἐκδοτικό
«Νόβαγια ντούμα»*

Υπογραφή: Ν. Λ έ ν ι ν

*Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό
κείμενο τῆς μπροσούρας*

ΠΩΣ ΝΑ ΨΗΦΙΣΟΥΜΕ ΣΤΙΣ ΕΚΛΟΓΕΣ ΤΗΣ ΠΕΤΡΟΥΠΟΛΗΣ

(ΥΠΑΡΧΕΙ ΑΡΑΓΕ ΚΙΝΔΥΝΟΣ ΝΙΚΗΣ ΤΩΝ ΜΑΥΡΟΕΚΑΤΟΝΤΑΡΧΙΤΩΝ
ΣΤΙΣ ΕΚΛΟΓΕΣ ΤΗΣ ΠΕΤΡΟΥΠΟΛΗΣ;)

Σέ λίγο θά γίνουν ἐκλογές στήν Πετρούπολη γιά τήν Κρατική δούμα. Οἱ ἐκλογεῖς τῆς πόλης, πού ὁ ἀριθμός τους ἀνέρχεται περίπου σέ 130 χιλιάδες, πρέπει νά ἐκλέξουν σ' ὅλη τήν πόλη 160 ἐκλέκτορες. Αὐτοί οἱ 160 ἐκλέκτορες, μαζί μέ τούς 14 ἐκλέκτορες τῶν ἐργατῶν, θά ἐκλέξουν 6 βουλευτές γιά τή Δούμα.

Ποιόν, λοιπόν, πρέπει νά ἐκλέξουμε γιά τή Δούμα;

Στίς ἐκλογές τῆς Πετρούπολης παλεύουν *τρία* βασικά κόμματα: οἱ μαυροεκατονταρχίτες (δεξιὰ κόμματα), οἱ καντέτοι, (κόμματα τῆς λεγόμενης λαϊκῆς ἐλευθερίας) καί οἱ σοσιαλδημοκράτες.

Εἶναι ἐνδεχόμενο, τά μικρά κόμματα καί ρεύματα (τρουντοβίκοι, ἀκομματικοί, λαϊκοί σοσιαλιστές, ριζοσπάστες κτλ.) νά προσχωρήσουν ἐνμέρει στό ψηφοδέλτιο τῶν καντέτων, ἐνμέρει στό ψηφοδέλτιο τό σοσιαλδημοκρατικό. Αὐτό τό πράγμα δέν ξεκαθάρισε, ἀκόμη ὀριστικά.

Πάντως δέν ὑπάρχει ἀμφιβολία πώς τά ψηφοδέλτια ὑποψηφίων στήν Πετρούπολη θά εἶναι *τρία*: μαυροεκατονταρχίτικο, καντέτικο, σοσιαλδημοκρατικό.

Γι' αὐτό τό λόγο ὅλοι οἱ ἐκλογεῖς πρέπει νά ἔχουν ἀπόλυτη ἐπίγνωση γιά τό ποιόν στέλνουν στή Δούμα:

— τούς *μαυροεκατονταρχίτες*, δηλ. τά δεξιὰ κόμματα πού εἶναι ὑπέρ τῆς κυβέρνησης τῶν ἔκτακτων στρατοδικείων, ὑπέρ τῶν πογκρόμ καί τῆς βίας;

— τούς *καντέτους*, δηλ. τούς φιλελεύθερους ἀστούς πού πᾶνε στή Δούμα γιά νά ἀναπτύξουν νομοθετική δράση, δηλ. νά κάνουν συμβιβασμούς μέ τούς κυρίους Γκουῆρκο, πού ἔχουν καί νο-

μοθετικά δικαιώματα και τό δικαίωμα νά διαλύουν τή Δούμα πού δέν θά τούς έξυπηρετεῖ;

— τούς σοσιαλδημοκράτες, δηλ. τό κόμμα τῆς ἐργατικῆς τάξης πού παλεύει ἐπικεφαλῆς ὄλου τοῦ λαοῦ γιά τήν πλήρη ἐλευθερία καί γιά τό σοσιαλισμό, γιά τήν ἀπαλλαγή ἀπό τήν ἐκμετάλλευση ὄλων τῶν ἐργαζομένων καί τήν καταπίεση;

Ἐάν ξέρετε κάθε ἐκλογέας ὅτι πρέπει νά διαλέξει ἕνα ἀπό τά *τρία* κόμματα. Πρέπει νά ἀποφασίσει σέ ποιόν θά δώσει τήν ψήφο του: στόν ὑπερασπιστή τῆς ἀστυνομικῆς αὐθαιρεσίας καί τῆς βίας, στό φιλελεύθερο καπιταλιστή πού παζαρεύει μέσω τῶν κυρίων Κοῦτλερ μέ τούς κυρίους Γκοῦρκο ἢ στόν ὑπερασπιστή τῶν συμφερόντων τῆς ἐργατικῆς τάξης καί ὄλων τῶν ἐργαζομένων;

Πολίτες ἐκλογεῖς! Σᾶς λένε πώς εἶναι ἐνδεχόμενη μιά συμφωνία ἀνάμεσα στούς καντέτους καί στούς σοσιαλδημοκράτες, ἡ κατάρτιση ἀπό αὐτούς ἑνός κοινοῦ ψηφοδέλτιου.

Αὐτό εἶναι ψέμα. Πρέπει νά ξέρετε ὅλοι σας ὅτι στήν Πετρούπολη θά ὑπάρχουν ὅπωςδήποτε *τρία* ψηφοδέλτια: μαυροεκατονταρχίτικο, καντέτικο καί σοσιαλδημοκρατικό.

Σᾶς λένε πώς, ἂν οἱ καντέτοι καί οἱ σοσιαλδημοκράτες κατεβοῦν μέ δύο ξεχωριστά ψηφοδέλτια, τότε εἶναι δυνατό νά διασπάσουν τούς ψήφους κι' ἔτσι νά διευκολύνουν οἱ ἴδιοι τή νίκη τῶν μαυροεκατονταρχιτῶν.

Αὐτό εἶναι ψέμα. Θά σᾶς ἀποδείξουμε ἀμέσως ὅτι ἀκόμη καί στή χειρότερη περίπτωση διάσπασης τῶν ψήφων, δηλ. ἀκόμη καί στήν περίπτωση πού σέ ὅλα τά τμήματα τῆς Πετρούπολης οἱ ψήφοι μοιραστοῦν *ἐξίσου* ἀνάμεσα στούς καντέτους καί στούς σοσιαλδημοκράτες, ἀκόμη καί σ' αὐτήν τήν περίπτωση ἡ νίκη τῶν μαυροεκατονταρχιτῶν στίς ἐκλογές τῆς Πετρούπολης *ἀποκλείεται*.

Εἶναι γνωστό σ' ὅλους πώς στίς ἐκλογές γιά τήν πρώτη Δούμα στήν Πετρούπολη ὑπῆρχαν *δύο* βασικά ψηφοδέλτια ὑποψηφίων, τό καντέτικο καί τό μαυροεκατονταρχίτικο (ἢ ὁ λεγόμενος συνασπισμός, ἔνωση τῶν δεξιῶν κομμάτων). Οἱ καντέτοι νίκησαν σέ ὅλα τά τμήματα τῆς Πετρούπολης.

Τώρα θά ὑπάρχουν *τρία* ψηφοδέλτια: μαυροεκατονταρχίτικο, καντέτικο καί σοσιαλδημοκρατικό. Αὐτό σημαίνει πώς οἱ σοσιαλδημοκράτες ὑπολογίζουν ν' ἀποσπάσουν ἕνα μέρος ἀπό τούς ψήφους τῶν καντέτων καί νά τραβήξουν μέ τό μέρος τους ἐκείνους πού δέν ψήφισαν στίς ἐκλογές γιά τήν πρώτη Δούμα.

Σᾶς λένε πώς τό μοίρασμα αὐτό τῶν καντέτικων καί τῶν σο-

σιαλδημοκρατικῶν ψήφων μπορεί νά δώσει τή νίκη στους μαυροεκατονταρχίτες, γιατί, ἂν οἱ καντέτοι καί οἱ σοσιαλδημοκράτες κατέβαιναν συνασπισμένοι, θά ἦταν πιά δυνατοί ἀπό τούς μαυροεκατονταρχίτες, ἐνῶ χωρισμένοι μποροῦν νά βγοῦν πιά ἀδύνατοι, δηλ. νά συντριβοῦν.

Γιά νά ἐλέγξουμε ἂν μπορεί νά γίνει αὐτό, ἄς πάρουμε τούς ἀριθμούς ἀπό τήν κατανομή τῶν ψήφων σέ ὅλα τά τμήματα τῆς Πετρούπολης στίς ἐκλογές γιά τήν πρώτη Δούμα. Ἐς δοῦμε πῶς μοιράστηκαν οἱ ψῆφοι ἀνάμεσα στους καντέτους καί στους μαυροεκατονταρχίτες στά διάφορα τμήματα. Θά πάρουμε μάλιστα παντοῦ τίς χειρότερες περιπτώσεις, δηλ. τόν μικρότερο ἀριθμό ψήφων πού συγκέντρωσαν οἱ καντέτοι (γιατί οἱ διάφοροι ὑποψήφιοι συγκέντρωσαν διαφορετικό ἀριθμό ψήφων) καί τόν μεγαλύτερο ἀριθμό ψήφων πού συγκέντρωσαν οἱ μαυροεκατονταρχίτες.

Σέ συνέχεια, τό μικρότερο ἀριθμό ψήφων πού συγκέντρωσαν οἱ καντέτοι θά τόν μοιράσουμε στά δύο, ὑπολογίζοντας πῶς ὁ σοσιαλδημοκράτης θά ἀποσπάσει ἀκριβῶς τούς μισούς ψήφους (αὐτή εἶναι ἡ χειρότερη περίπτωση γιά μᾶς καί ἡ καλύτερη γιά τούς μαυροεκατονταρχίτες).

Ἐς συγκρίνουμε τώρα κατά τμήματα αὐτό τό μισό τοῦ μικρότερου ἀριθμοῦ ψήφων πού δόθηκαν στόν καντέτο, μέ τό μεγαλύτερο ἀριθμό ψήφων πού δόθηκαν στόν μαυροεκατονταρχίτη. Θά ἔχουμε τούς παρακάτω ἀριθμούς:

Κατανομή τῶν ψήφων στήν Πετρούπολη στίς ἐκλογές γιά τήν πρώτη Δούμα.

Τ μ ή μ α τ α	Ὁ μικρότερος ἀριθμός ψήφων πού συγκέντρωσε τό ψηφοδέλτιο τῶν καντέτων	Τό μισό αὐτοῦ τοῦ ἀριθμοῦ	Ὁ μεγαλύτερος ἀριθμός ψήφων πού συγκέντρωσε τό ψηφοδέλτιο τῶν δεξιῶν κομμάτων	Ὁ ἀριθμός τῶν ἐκλεκτόρων
Ἄντιμιραλτέϊσκι	1 395	697	668	5
Ἄλεξάντρο-Νιέβσκι	2 929	1 464	1 214	16
Καζάνσκι	2 135	1 067	985	9
Νάρβσκι	3 486	1 743	1 483	18
Βίμποργκσκι	1 853	926	652	6
Πετερμπούργκσκι	4 788	2 394	1 729	16
Κολόμενσκι	2 141	1 070	969	9
Μοσκόβσκι	4 937	2 468	2 174	20
Σπάσκι	4 873	2 436	2 320	15
Λιτέϊνι	3 414	1 707	2 097	15
Ροζντέστβενσκι	3 241	1 620	2 066	14
Βασίλιεβσκι Ὁστροφ	3 540	1 770	2 250	17

ЗРѢНІЕ

Какъ голосовать на выборахъ въ Петербургъ.—Рабочій съѣздъ и буржуазная демократія.—Вопросы дня.—Въ рабочей куріи.—Предвыборныя собранія.

Выдается два раза въ годъ—1 р. въ 1 члкъ—1 р.
Копіею и редакція полагается. Петерб. стр. Пискаревскій переулокъ № 21-а кв. 4.
Пріемъ по адресу редакціи по вторнику и четвертку отъ 12 до 4 часовъ дня.

№ 1.

С.-Петербургъ. Четвергъ, 25 Января.

№ 1.

Какъ голосовать на выборахъ въ Петербургъ?

Есть ли возможность послать членовъ партіи изъ Петербурга?

Вопросъ предвѣстаетъ выборы во городъ Петербургъ въ Государственную Думу. Городские и уездные выборы составляли всего 110 тысячъ, тогда какъ выборы по всему городу 1100 избирателей. Эти 100 избирателей, выбравъ съ 18 избирателей отъ рабочихъ выбрать 12 депутатовъ въ Думу. Кто же долженъ выбрать въ Думу?

На выборахъ въ Петербургъ борются три главныя группы: буржуазная (буржуазная партія), рабочая (рабочая партія) и социал-демократическая (социал-демократическая партія).

Важно знать, что каждая группа и кандидатура (группа, кандидатура, кандидатура) должна быть представлена въ Думу. Каждая группа должна быть представлена въ Думу.

Важно знать, что каждая группа и кандидатура (группа, кандидатура, кандидатура) должна быть представлена въ Думу. Каждая группа должна быть представлена въ Думу.

Важно знать, что каждая группа и кандидатура (группа, кандидатура, кандидатура) должна быть представлена въ Думу. Каждая группа должна быть представлена въ Думу.

Учленство	Число членовъ въ 1906 году	Число членовъ въ 1907 году	Число членовъ въ 1908 году
Александровъ	1295	1077	1068
А. Невский	2422	1964	1216
Казанскій	2115	1807	985
Муромскій	3486	1743	1086
Выборгскій	1853	926	952
Петербургскій	4786	2794	1776
Киевскій	2141	1070	640
Минскскій	4917	2568	2174
Самарскій	4873	2436	2120
Литовскій	1111	1177	1067
Романовскій	1211	1620	1066
Вилъ-Ситъ	1540	1770	2250

Изъ этихъ цифръ ясно видно, что для каждой группы, каждая группа должна быть представлена въ Думу. Каждая группа должна быть представлена въ Думу.

Важно знать, что каждая группа и кандидатура (группа, кандидатура, кандидатура) должна быть представлена въ Думу. Каждая группа должна быть представлена въ Думу.

Важно знать, что каждая группа и кандидатура (группа, кандидатура, кандидатура) должна быть представлена въ Думу. Каждая группа должна быть представлена въ Думу.

Важно знать, что каждая группа и кандидатура (группа, кандидатура, кандидатура) должна быть представлена въ Думу. Каждая группа должна быть представлена въ Думу.

Важно знать, что каждая группа и кандидатура (группа, кандидатура, кандидатура) должна быть представлена въ Думу. Каждая группа должна быть представлена въ Думу.

Важно знать, что каждая группа и кандидатура (группа, кандидатура, кандидатура) должна быть представлена въ Думу. Каждая группа должна быть представлена въ Думу.

Важно знать, что каждая группа и кандидатура (группа, кандидатура, кандидатура) должна быть представлена въ Думу. Каждая группа должна быть представлена въ Думу.

Важно знать, что каждая группа и кандидатура (группа, кандидатура, кандидатура) должна быть представлена въ Думу. Каждая группа должна быть представлена въ Думу.

Важно знать, что каждая группа и кандидатура (группа, кандидатура, кандидатура) должна быть представлена въ Думу. Каждая группа должна быть представлена въ Думу.

Важно знать, что каждая группа и кандидатура (группа, кандидатура, кандидатура) должна быть представлена въ Думу. Каждая группа должна быть представлена въ Думу.

Важно знать, что каждая группа и кандидатура (группа, кандидатура, кандидатура) должна быть представлена въ Думу. Каждая группа должна быть представлена въ Думу.

Важно знать, что каждая группа и кандидатура (группа, кандидатура, кандидатура) должна быть представлена въ Думу. Каждая группа должна быть представлена въ Думу.

Важно знать, что каждая группа и кандидатура (группа, кандидатура, кандидатура) должна быть представлена въ Думу. Каждая группа должна быть представлена въ Думу.

Важно знать, что каждая группа и кандидатура (группа, кандидатура, кандидатура) должна быть представлена въ Думу. Каждая группа должна быть представлена въ Думу.

Важно знать, что каждая группа и кандидатура (группа, кандидатура, кандидатура) должна быть представлена въ Думу. Каждая группа должна быть представлена въ Думу.

Важно знать, что каждая группа и кандидатура (группа, кандидатура, кандидатура) должна быть представлена въ Думу. Каждая группа должна быть представлена въ Думу.

Важно знать, что каждая группа и кандидатура (группа, кандидатура, кандидатура) должна быть представлена въ Думу. Каждая группа должна быть представлена въ Думу.

Ἡ πρώτη σελίδα τῆς ἡφμερίδας «Ζρένιγε», ἀρ. φύλ. 1, 25 τοῦ Γενάρη 1907 μέ τό κύριο ἄρθρο τοῦ Β. Ι. Λένιν «Πῶς νά ψηφίσουμε ἐπίς ἐκλογές τῆς Πετροῦπολης;»
Σμίκρυνση

Ἐκ τῶν ἀριθμῶν αὐτῶν φαίνεται καθαρά ὅτι ἀκόμη καί μέ τό χειρότερο μοίρασμα τῶν ψήφων τῶν καντέτων σέ δύο μέρη, οἱ μαυροεκατονταρχίτες θά νικοῦσαν στίς ἐκλογές τοῦ 1906 μόνο σέ τρία τμήματα ἀπό τά 12. Θά εἶχαν μόνο 46 ἐκλέκτορες ἀπό τοὺς 174 (160 τῆς πόλης καί 14 τῶν ἐργατῶν). Αὐτό σημαίνει ὅτι οἱ μαυροεκατονταρχίτες δέν θά κατόρθωναν νά περάσουν στή Δούμα στίς πρῶτες ἐκλογές ἀκόμη καί στήν περίπτωση πού σέ ὅλα τά τμήματα οἱ ψῆφοι τῶν καντέτων θά μοιράζονταν σέ δύο ἴσα μέρη ἀνάμεσα στά ψηφοδέλτια τῶν καντέτων καί τῶν σοσιαλδημοκρατῶν.

Συνεπῶς, ἐκεῖνοι πού φοβερίζουν τόν ἐκλογέα μέ τήν πιθανότητα νίκης τῶν μαυροεκατονταρχιτῶν σέ περίπτωση πού θά μοιραστοῦν οἱ ψῆφοι ἀνάμεσα στοὺς καντέτους καί στοὺς σοσιαλδημοκράτες, ἔξαπατοῦν τό λαό.

Ἀπό τή διάσπαση τῶν ψήφων τῶν καντέτων καί τῶν σοσιαλδημοκρατῶν οἱ μαυροεκατονταρχίτες δέν μποροῦν νά νικήσουν.

Οἱ καντέτοι σκόπιμα διαδίδουν ψεύτικες φῆμες γιά «μαυροεκατονταρχίτικο κίνδυνο», μέ σκοπό νά ἀναγκάσουν τοὺς ἐκλογεῖς νά μὴν ψηφίσουν τοὺς σοσιαλιστές.

Πολίτες ἐκλογεῖς! μὴν πιστεύετε τά παραμύθια ὅτι τάχα ἀπό τή διάσπαση τῶν ψήφων τῶν καντέτων καί τῶν σοσιαλδημοκρατῶν μποροῦν νά νικήσουν οἱ μαυροεκατονταρχίτες. Ψηφίστε ἐλεύθερα καί ἀποφασιστικά, σύμφωνα μέ τίς πεποιθήσεις σας: τοὺς μαυροεκατονταρχίτες, τοὺς φιλελεύθερους ἀστούς ἢ τοὺς σοσιαλιστές.

* *
*

Ἴσως ὅμως οἱ καντέτοι, πού διαδίδουν μέσω τῶν ἐφημερίδων «Ρέτς», «Τοβάριστς», «Σεβόντνια», «Ροντνάγια Ζεμλιά», «Ρούς»¹⁵¹, «Στρανά»¹⁵² κ.ἄ. κ.ἄ. ψεύτικες εἰδήσεις γιά «μαυροεκατονταρχίτικο κίνδυνο», ἴσως δοκίμασουν νά προβάλλουν καί ἄλλα ἐπιχειρήματα, νά καταφύγουν καί σέ ἄλλες μανοῦβρες.

Ἄς ἐξετάσουμε ὅλα τά πιθανά ἐπιχειρήματα.

Ἄν οἱ ψῆφοι τῶν καντέτων δέν μοιραστοῦν σέ δύο, ἀλλά σέ τρία ψηφοδέλτια; Δέν θά νικήσουν τότε οἱ μαυροεκατονταρχίτες σέ ὅλα τά τμήματα καί δέν θά ἐκλεγοῦν στή Δούμα;

Ὁχι. Οἱ ψῆφοι τῶν καντέτων δέν μποροῦν νά μοιραστοῦν στά τρία ψηφοδέλτια, γιατί στήν Πετρούπολη θά ὑπάρχουν ὄλο-ὄλο τρία ψηφοδέλτια. Ἐκτός ἀπό τοὺς μαυροεκατονταρχίτες, τοὺς καντέτους καί τοὺς σοσιαλδημοκράτες, κανένα κάπως σημαντικό

κόμμα δέν προβάλλει δικό του ανεξάρτητο ψηφοδέλτιο.

“Όλα τά κόμματα πού υπάρχουν στή Ρωσία έχουν στήν Πετρούπολη τούς εκπροσώπους τους. “Όλα τά κόμματα καί όλα τά ρεύματα πῆραν πιά θέση σχετικά μέ τίς ἐκλογές. Κανένα κόμμα, ἐκτός ἀπό τά τρία βασικά κόμματα πού ἀναφέραμε, καμιά ὁμαδούλα δέν σκέπτεται κόν νά παρουσιαστεῖ ανεξάρτητη στίς ἐκλογές. “Όλα τά μικρά κόμματα, ὅλα τά ρεύματα, ἐκτός ἀπό τά τρία βασικά, ταλαντεύονται μόνον ἀνάμεσα σ’ αὐτά τά τρία ψηφοδέλτια. “Όλα τά προοδευτικά κόμματα καί ὁμαδοῦλες πού συμπαθοῦν τήν ἐλευθερία ταλαντεύονται μόνον ἀνάμεσα στούς καντέτους καί στούς σοσιαλδημοκράτες.

Κανένα ἀπό τά «ἐργασιακά» κόμματα, οὔτε οἱ ἐσέροι, οὔτε ἡ Ἐπιτροπή τῆς Ἐργατικῆς ὁμάδας, οὔτε οἱ ἐνέσοι δέν ἐξέφρασαν τήν ἐπιθυμία νά προβάλλουν ανεξάρτητα ψηφοδέλτια. Ἀντίθετα, ὅλα αὐτά τά ἐργασιακά κόμματα διεξάγουν διαπραγματεύσεις γιά τήν προσχώρησή τους ἤ στό ψηφοδέλτιο τῶν καντέτων ἤ στό ψηφοδέλτιο τῶν σοσιαλδημοκρατῶν.

Ἔτσι λοιπόν, ἐκεῖνοι πού λένε πώς οἱ ψῆφοι τῶν καντέτων εἶναι ἐνδεχόμενο νά μοιραστοῦν σέ τρία ψηφοδέλτια, ἐξαπατοῦν τό λαό. Στήν Πετρούπολη θά υπάρχουν ὅλο-ὅλο τρία βασικά ψηφοδέλτια: μαυροεκατονταρχίτικο, καντέτικο καί σοσιαλδημοκρατικό.

* *
*

Δεύτερο πιθανό ἐπιχείρημα. Λένε ὅτι οἱ διευκρινήσεις τῆς συγκλήτου ἐλάττωσαν τόν ἀριθμό τῶν ἐκλογέων, ἰδιαίτερα τῆς φτωχολογιᾶς, κι’ ὅτι ὕστερα ἀπ’ αὐτό οἱ καντέτοι εἶναι ἐνδεχόμενο νά μή συγκεντρώσουν τόν ἀριθμό ψήφων πού εἶχαν στίς ἐκλογές γιά τήν πρώτη Δούμα.

Αὐτό δέν εἶναι ἀλήθεια. Τό σύνολο τῶν ἐκλογέων στήν Πετρούπολη στίς ἐκλογές γιά τήν πρώτη Δούμα ἦταν περίπου 150000, ἐνῶ σήμερα εἶναι περίπου 130000. Πέρυσι στήν ψηφοφορία πῆραν μέρος 60-70 χιλιάδες περίπου. Δέν ὑπάρχει, συνεπῶς, κανένας λόγος νά φοβόμαστε ἀλλαγὴ στίς διαθέσεις καί στίς ἀπόψεις τῆς μάζας τῶν ἐκλογέων. Δέν ὑπάρχει καμιά ἀμφιβολία ὅτι ἀπό τούς 130.000 ἐκλογεῖς τῆς Πετρούπολης ἡ πλειοψηφία ἀνήκει στά φτωχά στρώματα τοῦ πληθυσμοῦ, τά ὁποῖα μόνο ἀπό παρεξήγηση, ἀπό ἔλλειψη γνώσεων, μόνο ἀπό προκατάληψη θά μπορούσαν νά προτιμήσουν τόν καπιταλιστή ἀπό τόν

ἐργάτη. "Αν ὅλοι οἱ σοσιαλιστές ἐκπληρώσουν τό καθῆκον τους στή ζύμωση καί στή διαφώτιση τῶν μαζῶν τῆς πόλης, τότε ἀπό τούς 130.000 ἐκλογεῖς ἀσφαλῶς μποροῦν νά ὑπολογίζουν ὄχι σε μιά, ἀλλά σέ μερικές δεκάδες χιλιάδες.

* *
*

Τρίτο πιθανό ἐπιχείρημα. Λένε ὅτι οἱ μαυροεκατονταρχίτες μποροῦν νά παρούσιαστοῦν πιό ἰσχυροί στίς φετεινές ἐκλογές κι' ὅτι δέν μπορεῖ νά κρίνει κανεῖς μέ βάση τούς περυσινούς ψήφους.

Αὐτό δέν εἶναι ἀλήθεια. 'Απ' ὅλες τίς εἰδήσεις τῶν ἐφημερίδων, ἀπ' ὅλη τήν πορεία τῶν συγκεντρώσεων, ἀπό τά στοιχεῖα γιά τήν κατάσταση στά διάφορα κόμματα βγαίνει πῶς στήν Πετρούπολη οἱ μαυροεκατονταρχίτες δέν εἶναι πιό ἰσχυροί, ἀλλά, πιθανό, πολύ πιό ἀδύνατοι ἀπό πέρυσι. 'Ο λαός ἔγινε πιό συνειδητός, οἱ ὀχτωβριστές ἀποτυχαίνουν σέ κάθε συγκέντρωση, ἐνῶ ἡ διάλυση τῆς Δούμας καί ἡ πολιτική βίας τῆς κυβέρνησης, ἡ πολιτική τοῦ Γκοῦρκο-Λίντβαλ ἀπομακρύνουν ὀριστικά τούς ἐκλογεῖς ἀπό τήν κυβέρνηση. Στίς πρῶτες ἐκλογές οἱ μαυροεκατονταρχίτες κάνανε ἀκόμη τόν παλληκαρά, ἐνῶ τώρα λούφαξαν ἐντελῶς, μόλις ἡ ὑπόθεση ἄρχισε νά πλησιάζει στήν ψηφοφορία.

* *
*

Τέταρτο πιθανό ἐπιχείρημα. Λένε ὅτι ἡ κυβέρνηση δέν δίνει ψηφοδέλτια στά ἀριστερά κόμματα, δέν ἐπιτρέπεται σ' αὐτά νά κάνουν οὔτε συγκεντρώσεις, οὔτε νά ἐκδίδουν ἐφημερίδες κτλ. καί ὅτι γι' αὐτό εἶναι πιό σίγουρο καί πιό ἀσφαλές νά συνενωθοῦν ὅλοι οἱ ἀριστεροί σ' ἓνα ψηφοδέλτιο μέ τούς καντέτους.

Αὐτό δέν εἶναι ἀλήθεια. "Αν ἡ κυβέρνηση καταφεύγει στή βία καί στήν παράβαση τοῦ νόμου, στήν καταπάτηση τῆς ἐλευθερίας τῶν ἐκλογῶν, αὐτό ἔχει σάν ἀποτέλεσμα νά δυναμώνει καί ἡ μαχητική διάθεση τῶν μαζῶν. 'Εμεῖς οἱ σοσιαλδημοκράτες στίς συγκεντρώσεις δέν χάνουμε στή συνείδηση τῶν ἐκλογέων, ἀλλά κερδίζουμε ἀπό τό γεγονός ὅτι ἡ ἀστυνομία ὄλο καί πιό συχνά διαλύει τίς συγκεντρώσεις ἀπ' ἀφορμή τούς λόγους μας. "Οσο γιά τήν πάλη ἐνάντια στήν παραβίαση τοῦ νόμου ἀπό τήν κυβέρνηση, σέ τί θά βοηθοῦσε ἐδῶ μιά συμφωνία μέ τούς

καντέτους; Δέν θά βοηθήσει, αντίθετα θά ζημιώσει γιατί οί καν-
τοι είναι τό πίο δειλό καί τό πίο έπιρρεπές στήν προδοσία αντι-
πολιτευόμενο κόμμα. Μέ ένα κόμμα, στό όποιο ανήκει ό πρώην
ύπουργός Κοϋτλερ, χθεσινός συνάδελφος του Βίττε καί του
Ντουρνοβό, μ' ένα τέτοιο κόμμα είναι δυνατόν άραγε νά παλέ-
ψει κανείς πραγματικά από κοινού ενάντια στις παραβιάσεις τών
νόμων από τούς ύπουργούς;; Αντίθετα, ακριβώς για τό λόγο ότι
οί κύριοι Κοϋτλερ βρίσκονται πολύ πίο κοντά στους διάφορους
κυρίου Ντουρνοβό καί Στολίπιν, παρά στήν εργατική καί έμπο-
ροϋπαλληλική μάζα, ακριβώς γι' αυτό είναι ανάγκη, προς τό
συμφέρον τής πάλης για τήν έλευθερία, νά κρατήσουμε μιά στά-
ση ανεξάρτητη από τό κόμμα τών κυρίων Κοϋτλερ, από τό κόμ-
μα τών καντέτων.

Άς υποθέσουμε πώς ή κυβέρνηση αποφάσισε νά πιάσει, νά
συλλάβει τούς άριστερούς εκλέκτορες. Μήπως έδω θά βοηθήσει
μιά συμφωνία μέ τούς καντέτους; Ή μήπως πρέπει πραγματικά
οί σοσιαλιστές νά βασιστοϋν στό ότι ό καντέτος Κοϋτλερ θά με-
σολαβήσει για τούς επαναστάτες στους χθεσινούς συναδέλφους
του ύπουργούς Στολίπιν καί Γκοϋρκο;

Τελευταία οί έφημερίδες γράψανε ότι ό κ. Μιλιουκόφ, άρ-
χηγός τών καντέτων, πρόκειται νά γίνει δεκτός σέ άκρόαση από
τόν Στολίπιν για διαπραγματεύσεις σχετικά μέ τή νομιμοποίηση
του κόμματος τών καντέτων*. Θα πρέπει τάχα οί σοσιαλιστές
νά βασιστοϋν στό ότι οί κύριοι καντέτοι «θά μεσολαβήσουν»
για τή νομιμοποίηση του κόμματος τών τρουντοβίκων, τών σο-
σιαλεπαναστατών καί τών σοσιαλδημοκρατών;

Ο σοσιαλιστής πού έχει αίσθημα ντροπής καί συνείδηση, δέν
θά δεχτεί ποτέ νά βρίσκεται τ' όνομά του σέ ένα κοινό ψηφο-
δέλτιο μέ τούς διάφορους Κοϋτλερ καί Μιλιουκόφ.

* *
*

Μποροϋν άραγε οί σοσιαλδημοκράτες νά νικήσουν στις εκλο-
γές τής Πετρούπολης;

* Κατά τήν προεκλογική συγκέντρωση στή Σχολή Τενισέφ στις 22 του Γενά-
ρη ό κ. Βοντοβόζοφ δήλωσε πώς ό κ. Μιλιουκόφ συναντήθηκε μέ τό Στολίπιν
κι' έκλεισε συμφωνία μαζί του καί πώς τό κόμμα τής λαϊκής έλευθερίας είναι
ύπεύθυνο για τούς ήγέτες του. Ο κ. Γκρέντεσκουλ, χωρίς ν' άρνεϊται αυτό τό
γεγονός, δήλωσε πώς αν ό κ. Μιλιουκόφ πήγε στό Στολίπιν, αυτό έγινε προς τό
συμφέρον τής χώρας καί του κόμματος.

Οί έφημερίδες τῶν καντέτων, πού έπωφελοῦνται ἀπό τό γεγόνος ὅτι ἡ κυβέρνησις δέν έπιτρέπει τήν έκδοση σοσιαλδημοκρατικῶν έφημερίδων, προσπαθοῦν μέ κάθε τρόπο νά πείσουν τούς ἀναγνῶστες ὅτι χωρίς τούς καντέτους οὔτε λόγος μπορεῖ νά γίνει γιά νίκη τῶν σοσιαλδημοκρατῶν στίς έκλογές.

Αὐτό δέν εἶναι ἀλήθεια. Ἡ νίκη τῶν σοσιαλδημοκρατῶν στήν Πετρούπολη ἐναντία στούς μαυροεκατονταρχίτες κι' ἐναντία στούς καντέτους εἶναι πέρα γιά πέρα δυνατή.

Οί καντέτοι προσποιοῦνται ὅτι τάχα δέν τό βλέπουν αὐτό, ξεχνώντας ἐπίτηδες πῶς ἀπό τό μοίρασμα τῶν ψήφων μπορεῖ νά κερδίσει ὁποιοδήποτε κόμμα καί ὄχι μονάχα οἱ μαυροεκατονταρχίτες. Οἱ μαυροεκατονταρχίτες μποροῦν νά κερδίσουν τρία τμήματα ἀπό τά 12, ἂν οἱ ψήφοι μοιραστοῦν ἐξίσου ἀνάμεσα στούς καντέτους καί στούς σοσιαλδημοκράτες.

Οἱ σοσιαλδημοκράτες μποροῦν νά κερδίσουν καί τά 12 τμήματα ἀπό τά 12, ἂν οἱ ψήφοι μοιραστοῦν ἀνάμεσα στούς καντέτους καί στούς μαυροεκατονταρχίτες.

Γιά νά πειστοῦμε γι' αὐτό, εἶναι ἀρκετό νά δοῦμε τούς ἀριθμούς πού παραθέσαμε παραπάνω. Οἱ ἀριθμοί αὐτοί δείχνουν ὅτι, ἔχοντας σέ κάθε τμήμα ἕναν ψήφο περισσότερο ἀπό τούς μισούς ψήφους τῶν καντέτων (στίς προηγούμενες έκλογές), μποροῦμε νά νικήσουμε σ' ὁλόκληρη τήν Πετρούπολη.

Γιά νά γίνει αὐτό πρέπει νά ἔχουμε στά 9 «ἐξασφαλισμένα» τμήματα τῆς Πετρούπολης (ἐκτός ἀπό τά τρία, πού μποροῦν νά νικήσουν οἱ μαῦροι) ὄχι λιγότερο ἀπό 14.274 ψήφους.

Καί εἶναι τάχα ἀκατόρθωτο γιά τούς σοσιαλδημοκράτες νά συγκεντρώσουν στήν Πετρούπολη 15-20 χιλιάδες ψήφους;

Μονάχα οἱ ἐμποροῦπάλληλοι καί οἱ ὑπάλληλοι γραφείων πού ἔχουν ἐκλογικό δικαίωμα ὑπολογίζονται στήν Πετρούπολη ἀπό 30 ὡς 50 χιλιάδες. Ἡ ἐπαγγελματική έφημερίδα τῶν ἐμποροῦπαλλήλων «Γκόλος Πρικάζτσικα»¹⁵³ διαπνεόταν ἀπό σοσιαλδημοκρατικό πνεῦμα. "Αν ὅλοι οἱ σοσιαλιστές ἔκαναν ἐνωμένοι ζύμωση ἀνάμεσα στούς ἐμποροῦπαλλήλους, χωρίς νά ἀρνηθοῦν παράλληλα νά συμπεριλάβουν στό ψηφοδέλτιό τους καί τούς τρουντοβίκους, τότε πιά καί μόνο αὐτοί οἱ ἐμποροβιομηχανικοί ὑπάλληλοι θά μποροῦσαν νά δώσουν τή νίκη στό κοινό ψηφοδέλτιο τῶν σοσιαλδημοκρατῶν καί τρουντοβίκων.

Μά, ἐκτός ἀπ' αὐτό, ὑπάρχουν ἀκόμη πολλοί, πάρα πολλοί φτωχοί ἐνοικιαστές κατοικιῶν, πού εἶναι ἱκανότατοι νά καταλάβουν ὅτι οἱ σοσιαλιστές ὑπερασπίζονται καλύτερα τά συμφέροντά τους παρά οἱ φιλελεύθεροι τσιφλικάδες-ἰδιοκτῆτες σπιτιῶν,

οί πλούσιοι δικηγόροι καί οί υπάλληλοι, οί διάφοροι Πετρονκέβιτς, Ροντίτσεφ, Βινάβρ, Κοϋτλερ.

Κοιτάξτε τίς προεκλογικές συγκεντρώσεις στήν Πετρούπολη. Ἄκόμη καί οί ἐφημερίδες τῶν καντέτων, πού διαστρεβλώνουν τρομερά ὑπέρ τῶν καντέτων τίς εἰδήσεις γι' αὐτές τίς συγκεντρώσεις, ἀναγκάζονται ν' ἀναγνωρίσουν ὅτι σοβαρή πάλη διεξάγεται ἀνάμεσα στούς καντέτους καί στούς σοσιαλιστές καί σέ καμιά περίπτωση ἀνάμεσα στούς δεξιούς καί στούς ἀριστερούς. Οἱ προεκλογικές συγκεντρώσεις στήν Πετρούπολη ἀποδείχνουν ἀναντίρρητα ὅτι οἱ σοσιαλδημοκράτες, ἰδιαίτερα ὅταν συμμαχοῦν μέ τούς τρουντοβίκους, εἶναι πιά δυνατοί ἀπό τούς καντέτους στήν Πετρούπολη.

Πόσοι ἐκλογεῖς θά πάρουν μέρος στίς προεκλογικές συγκεντρώσεις; Οἱ ἐπιφυλακτικοί ὑπολογίζουν ὅτι ὄχι πάνω ἀπό τό ἓνα δέκατο τοῦ συνολικοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἐκλογέων. Ἄς πάρουμε ἀκόμη κι' αὐτόν τόν ἐλάχιστο ἀριθμό. Βγαίνουν 13.000 ἐκλογεῖς. Σέ συνέχεια μπορεῖ μέ σιγουριά νά ὑποθέσει κανεῖς πώς κάθε ἐκλογέας πού πῆρε μέρος στίς συγκεντρώσεις θά φέρει μαζί του στίς ἐκλογές τουλάχιστο δυό ἐκλογεῖς ἀπό ἐκείνους πού δέν πῆραν μέρος στίς συγκεντρώσεις. Ἄπ' αὐτούς τούς 39.000 ἐκλογεῖς, κρίνοντας σύμφωνα μέ ὅλα τά στοιχεῖα καί τίς παρατηρήσεις, οἱ 20.000 θά ψηφίσουν ὑπέρ τῶν σοσιαλδημοκρατῶν, μέ τούς ὁποίους θά ἔχουν συνενωθεῖ καί οἱ τρουντοβίκοι.

Συνεπῶς, καί σύμφωνα μ' αὐτά τά στοιχεῖα, βγαίνει ὅτι ἡ νίκη τῶν σοσιαλδημοκρατῶν στήν Πετρούπολη ἐνάντια στούς καντέτους καί ἐνάντια στούς μαυροεκατονταρχίτες εἶναι πέρα γιά πέρα δυνατή.

Ἄς ξέρουν λοιπόν ὅλοι οἱ ἐκλογεῖς τῆς Πετρούπολης ὅτι ἀπ' αὐτούς ἐξαρτιέται ὀλοκληρωτικά, ἂν θά νικήσουν οἱ καντέτοι ἢ οἱ σοσιαλδημοκράτες.

* *
*

Οἱ σοσιαλιστές διεξάγουν τήν προεκλογική καμπάνια στήν Πετρούπολη πρῶτ' ἀπ' ὅλα καί κυρίως γιά νά διαφωτίσουν τίς μάζες καί γιά νά τίς συσπειρώσουν. Οἱ σοσιαλιστές ἐπιδιώκουν νά ξεκαθαρίσουν οἱ ἴδιες οἱ μάζες πέρα γιά πέρα τά καθήκοντα πού στέκονται τώρα μπροστά στό λαό στήν πάλη γιά τήν ἐλευθερία. Ἐνῶ οἱ φιλελεύθεροι δέν ἐπιδιώκουν παρά μόνο τίς ἔδρες στή Δούμα, χωρίς νά ἐνδιαφέρονται γιά τό πῶς θά διαμορφώσουν οἱ ἴδιοι οἱ ἐκλογεῖς σαφή καί συγκεκριμένη γνώμη.

Οί φιλελεύθεροι, δηλ. οί καντέτοι, καί οί άσταθείς καί ταλαντευόμενοι άνθρωποι πού τούς άκολουθοῦν, οργανώνουν μερικές φορές στίς προεκλογικές συγκεντρώσεις ψηφοφορίες καί σέ όρισμένες άπ' αυτές άποspoῦν μέ συντριπτική πλειοψηφία άπόφαση για τήν ανάγκη συμφωνίας όλων τῶν άριστερῶν, μέ τόν όρο δυό άπό τίς ἔξι ἔδρες νά παραχωρηθοῦν στούς καντέτους.

Τόσο ἐκεῖνοι πού προτείνουν μιά τέτοια άπόφαση, όσο καί ἐκεῖνοι πού τήν ψηφίζουν, ἐνεργοῦν χωρίς ἐπίγνωση σχετικά μέ τίς ἐκλογές τῆς Πετρούπολης. Συμφωνία «όλων τῶν άριστερῶν» στήν Πετρούπολη δέν θά γίνει καί δέν μπορεῖ νά γίνει. Στήν Πετρούπολη θά ὑπάρξουν τρία ψηφοδέλτια: μαυροεκατονταρχίτικο, καντέτικο καί σοσιαλδημοκρατικό.

“Άλλωστε, εἶναι γελοῖο ἀκόμη καί τό νά ψηφίζει κανείς για νά πάρουν οί καντέτοι δυό ἔδρες άπό τίς ἔξι. “Οποῖος θέλει πραγματικά ἕνα τέτοιο ἀποτέλεσμα, θά πρέπει νά καταλάβει ὅτι αὐτό δέν μπορεῖ νά ἐπιτευχθεῖ μέσω μιᾶς συμφωνίας μέ τούς καντέτους. Αὐτό μπορεῖ νά ἐπιτευχθεῖ, ἀλλά μονάχα ψηφίζοντας τούς σοσιαλδημοκράτες.

Πραγματικά, ἄν ἡ νίκη τῶν σοσιαλδημοκρατῶν στήν Πετρούπολη θά εἶναι μερική, τότε — καί μόνο τότε — θά ἦταν δυνατό νά φτάσουμε στό ἀποτέλεσμα πού ἐπιθυμοῦν όρισμένοι (ἔξι ἔδρες στούς άριστερούς καί άπ' αυτές δυό στούς καντέτους).” Ἄς ὑποθέσουμε, λογουχάρη, πώς οἱ σοσιαλδημοκράτες νικοῦν μόνο σέ τέσσερα τμήματα, πχ. στά τμήματα Σπάσκι, Μοσκόβκι, Πετερμπούργκσκι καί Βίμποργκσκι. Τότε θάχουν 60 ἐκλέκτορες καί μαζί μέ τήν ἐργατική κουρία 74 ἐκλέκτορες. Οἱ μαῦροι (ἄς δεχτοῦμε τή χειρότερη περίπτωση πού εἶναι πολύ λίγο, ἐλάχιστα, πιθανή) θάχουν 46 ἐκλέκτορες (στά τμήματα Λιτέϊνι, Ροζντένστβενσκι καί Βασίλιεβσκι “Οστροφ). Οἱ καντέτοι τούς ὑπόλοιπους 54 ἐκλέκτορες. Νά μέ ποιό τρόπο θά ἦταν δυνατόν πραγματικά νά πᾶνε στή Δούμα άριστεροί βουλευτές άπό τήν Πετρούπολη, μέ ὑπεροχή ἀνάμεσά τους περισσότερο τῶν άριστερῶν παρά τῶν καντέτων. Τά παζαρέματα μέ τούς καντέτους, μέ τά ὅποια ασχολοῦνται ἄνθρωποι ἀνόητοι καί άσταθείς δέν μποροῦν νά ὀδηγήσουν σ' αὐτό τό ἀποτέλεσμα.

* *

*

Ἐπαναλαμβάνουμε σύντομα τά συμπεράσματά μας.

Στίς ἐκλογές τῆς Πετρούπολης παλεύουν μόνο τρία βασικά κόμματα καί μπροστά στούς ἐκλογεῖς θά ὑπάρχουν τρία ψηφο-

δέλτια ύποψηφίων: μαυροεκατονταρχίτικο, καντέτικο καί σοσιαλδημοκρατικό.

Ή κίνδυνος νά νικήσουν οί μαυροεκατονταρχίτες στήν Πετρούπολη εἶναι μιά άνόητη καί ψεύτικη έπινόηση.

Άκόμη καί μέ τό χειρότερο μοίρασμα τῶν ψήφων τῶν καντέτων άνάμεσα στους καντέτους καί στους σοσιαλδημοκράτες εἶναι άδύνατο νά νικήσουν οί μαυροεκατονταρχίτες.

Τό παραμύθι γιά «μαυροεκατονταρχίτικο κίνδυνο» στήν Πετρούπολη τό διαδίδουν έπίτηδες οί καντέτοι, γιά νά άπομακρύνουν τόν κίνδυνο μιᾶς νίκης τῶν σοσιαλιστῶν, πού πραγματικά τους άπειλεἶ.

Οί τρουντοβίκοι, οί έσέροι καί όρισμένες μικρές ομάδες δέν άποφάσισαν άκόμη ποιούς θά άκολουθήσουν: τους καντέτους ή τους σοσιαλδημοκράτες.

Στήν Πετρούπολη εἶναι πέρα γιά πέρα δυνατή ή πλήρης νίκη τῶν σοσιαλδημοκρατῶν καί ένάντια στους μαυροεκατονταρχίτες καί ένάντια στους καντέτους.

Οί εκλογεἶς θά πρέπει νά δώσουν τήν ψήφο τους σύμφωνα μέ τίς πεποιθήσεις καί τίς συμπάθειές τους κι' όχι άπό τό φόβο μπροστά στον έπινοημένο μαυροεκατονταρχίτικο κίνδυνο.

Ήπέρ τῆς κυβέρνησης, ήπέρ τῶν φιλελεύθερων άστῶν, ή ήπέρ τῶν σοσιαλδημοκρατῶν;

Πολίτες, διαλέξτε!

«Ζρένιγε», άρ. φύλ. 1,
25 τοῦ Γενάρη 1907

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό
κειμένο τῆς έφημερίδας «Ζρένιγε»

ΟΙ ΕΚΛΟΓΕΣ ΣΤΗΝ ΠΕΤΡΟΥΠΟΛΗ ΚΑΙ Η ΚΡΙΣΗ ΤΟΥ ΟΠΟΡΤΟΥΝΙΣΜΟΥ

Στίς 6 τοῦ Γενάρη συνήλθε ἡ συνδιάσκεψη πόλης Πετρούπολης. Ἡ συνδιάσκεψη εἶχε νά λύσει τό ζήτημα ἂν θά γίνουν ἢ δέν θά γίνουν στήν πρωτεύουσα συμφωνίες μέ τούς καντέτους.

Παρ' ὅλες τίς ἐκκλήσεις τοῦ Πλεχάνοφ πρός τούς «συντρόφους ἐργάτες», πού δημοσιεύτηκαν στήν ἐφημερίδα «Τοβάριστς», παρ' ὅλα τά ὑστερικά ἄρθρα τῆς κ. Ε. Κουσκόβα, παρ' ὅλες τίς ἀπειλές τοῦ Πλεχάνοφ ὅτι θά περάσει τούς ἐργάτες στόν κατάλογο «τῶν ἐχθρῶν τῆς ἐλευθερίας», ἂν θελήσουν νά ὑπερασπίσουν μιά ἀνεξάρτητη σοσιαλδημοκρατική θέση, παρ' ὅλες τίς λίγο-πολύ δελεαστικές ὑποσχέσεις τῶν καντέτων, τό ὀργανωμένο καί συνειδητό προλεταριάτο τῆς Πετρούπολης ἀποδείχτηκε τόσο ὄριμο πολιτικά, ὥστε ὕστερα ἀπό συζητήσεις καί ψηφοφορίες ἐκφράστηκε στήν πλειοψηφία του ἐνάντια σέ ὀποιαδήποτε συμφωνία μέ τούς καντέτους. Ἦταν ξεκάθαρο πώς καί ἡ συνδιάσκεψη πού ἐκλέχτηκε ἀπό τούς ὀργανωμένους ἐργάτες, ὕστερα ἀπό τίς συζητήσεις καί τίς ψηφοφορίες μέ βάση τίς πλατφόρμες* θά ἐκφραστεῖ μέ τό ἴδιο πνεῦμα.

Ἡ χῶρος πού διαθέτουμε στήν ἐφημερίδα «Προλετάρι» δέν μᾶς ἐπιτρέπει νά σταθοῦμε λεπτομερειακά στό ζήτημα τῆς διεξαγωγῆς τῶν ἐργασιῶν τῆς συνδιάσκεψης, στήν ὁποία ἄλλωστε μέχρι τώρα ἀφιερῶθηκαν πολλά ἄρθρα. Ὡστόσο, ἐδῶ ἔχει σπουδαία σημασία νά σημειώσουμε πώς οἱ ὀπορτουνιστές μας τράβηξαν τόσο μακριά στήν ἀστική συμφιλιωτιστική πολιτική τους, ὥστε ἡ ἀπόφαση τῆς συνδιάσκεψης ἔγινε γι' αὐτούς ἀπαράδεκτη. Ἦταν φανερό, ἀπό τήν ἀρχή ἀκόμη τῶν ἐργασιῶν τῆς συνδιάσκεψης, πώς οἱ μενσεβίκοι τῆς Πετρούπολης, πού ὑποστηρί-

* Ἡ ἐξαίρεση ἀπέτελεσαν ἡ μενσεβίκικη ἀχτίδα Βίμποργκ καί ἡ μενσεβίκικη Γαλλορωσική ὑπαχτίδα, ὅπου ἡ ψηφοφορία δέν ἔγινε μέ βάση τίς πλατφόρμες.

ζονταν από την Κεντρική Έπιτροπή, δέν θά πειθαρχήσουν στίς αποφάσεις της. Οί φίλοι τῶν καντέτων δέν ζητοῦσαν παρά μόνο τήν ἀφορμή γιά νά ξεκόψουν ἀπό τήν ἐπαναστατική σοσιαλδημοκρατία. Ἡ ἀφορμή, ὁποιαδήποτε καί ἄν ἦταν αὐτή, ἔπρεπε νά βρεθεῖ. Μιά καί δέν κατάφεραν νά ἀποχωρήσουν ἀπό τή συνδιάσκεψη, παίρνοντας σάν ἀφορμή τό ζήτημα τῶν πληρεξουσίων, οἱ μενσεβίκοι ἐπωφελήθηκαν ἀπό τή σύσταση τῆς ΚΕ, πού ἔλεγε ὅτι τά ζητήματα τῆς ἐκλογικῆς τακτικῆς νά λύνονται ἀπό τίς ἐκλογικές μονάδες πού ἄμεσα ἐνδιαφέρονται γι' αὐτά, γιά νά ἀποχωρήσουν παίρνοντας σάν ἀφορμή τό ζήτημα τοῦ χωρισμοῦ τῆς συνδιάσκεψης σέ δύο τμήματα: σέ συνδιάσκεψη εἰδικά τῆς πόλης καί σέ συνδιάσκεψη τῆς περιφέρειας. Στή θέση τῶν κομματικῶν ὑποδιαιρέσεων βάζανε τίς διοικητικές ἀστυνομικές μονάδες. Ἄν ἀκολουθοῦσαμε τίς ὑποδείξεις τῶν μενσεβίκων, θά ἔπρεπε ὄχι μόνο νά ξεχωρίσουμε ἀπό τή συνδιάσκεψη τήν ἀχτίδα τῆς περιφέρειας, ἀλλά νά διαιρέσουμε ἀκόμη καί τίς ὡς τά τώρα ἐνιαῖες ἀχτίδες, ὅπως εἶναι οἱ ἀχτίδες Νιέβσκι, Μοσκόβσκι, Νάρβσκι, νά ἀναδιοργανώσουμε τό κόμμα ὄχι ἔτσι ὅπως συμφέρει στό κόμμα, ἀλλά ἔτσι ὅπως συμφέρει στίς δημόσιες ἀρχές.

Ἦταν ἐπίσης φανερό ὅτι, ὅπως καί ἄν λυνόταν τό ζήτημα τοῦ χωρισμοῦ τῆς συνδιάσκεψης, ἡ πλειοψηφία πάλι θά ἐκφραζόταν ἐνάντια στίς συμφωνίες μέ τούς καντέτους. Οἱ μενσεβίκοι ἀποχώρησαν καί, πρὸς χαράν ὅλου τοῦ ἀστικοῦ τύπου, ἀποφάσισαν νά διεξάγουν στήν Πετρούπολη ἀνεξάρτητη καμπάνια, νά παλέψουν ἐνάντια στούς ἴδιους τούς κομματικούς τους συντρόφους, νά διασπάσουν τό προλεταριάτο τῆς Πετρούπολης γιά χάρη μιᾶς συμφωνίας μέ ἕνα ἀστικό καί μοναρχικό κόμμα, τό κόμμα τῆς «λαϊκῆς ἐλευθερίας».

Πῶς νά μήν πανηγυρίζει ὁ ἀστικός τύπος! Ἡ λαχανοφυλλάδα «Σεβόντνια» σέ εἰδικό κύριο ἄρθρο τῆς δήλωσε πανηγυρικά ὅτι οἱ μενσεβίκοι μέ τήν ἀπόφασή τους *σώσανε τή Ρωσία*, ἐνῶ τό ἐπίσημο ὄργανο τῶν καντέτων, ἡ «Ρέτς», γιά νά ἀνταμείψει τούς μενσεβίκους, ὑποσχέθηκε νά δώσει μιᾶ ἔδρα στήν ἐργατική κουρία σέ «μενσεβίκο», καί σέ καμιά περίπτωση σέ «μπολσεβίκο».

Τό πρῶτο ἀποτέλεσμα τῆς ἀνεξάρτητης ἐμφάνισης τῶν μενσεβίκων: ἡ ἀστική τάξη ἄρχισε νά ὑπαγορεύει τή θέλησή της στήν ἐργατική κουρία.

Στό μεταξύ ἡ συνδιάσκεψη πού ἐξακολούθησε τίς ἐργασίες της καί ὕστερα ἀπό τήν ἀποχώρηση τῶν μενσεβίκων, ἔχοντας ὑπόψη της ὅτι δέν ὑπάρχει μαυροεκατονταρχίτικος κίνδυνος στήν Πετρούπολη καί ἐπιδιώκοντας νά ὑποσκάψει τήν ἡγεμονία

τῶν καντέτων καί τήν ἀπελευθέρωση τῆς δημοκρατικῆς μικροαστικῆς τάξης ἀπό τήν ἐπιρροή τῶν καντέτων, ἀποφάσισε νά κλείσει συμφωνία μέ τούς ἐσέρους καί τούς τρουντοβίκους μέ ὀρισμένους ὄρους κατανομῆς τῶν ἐδρῶν (2 στήν ἐργατική κουρία, 2 στούς σοσιαλδημοκράτες, 1 στούς ἐσέρους, 1 στούς τρουντοβίκους).

Ἐπίσης ὁ ἀστικός τύπος πανηγύριζε: οἱ τρουντοβίκοι καί οἱ ἐσέροι κάνανε συνασπισμό μέ τούς ἐνέσους, ὁ συνασπισμός αὐτός τείνει πρὸς τούς καντέτους, οἱ μενσεβίκοι χωρίσανε, οἱ μπολσεβίκοι ἀπομονώθηκαν! Ἡ ἐπαναστατική τακτική καταδικάστηκε, τὰ «εἰρηνικά μέσα» θριαμβεύουν, ζήτω ἡ συμφωνία μέ τή μοναρχία, κάτω ὁ δρόμος τῆς μαζικῆς λαϊκῆς πάλης.

Οἱ καντέτοι, ἀφοῦ διάσπασαν τούς σοσιαλδημοκράτες καί ἐξασθένησαν τήν ἐπαναστατική λερναία ὕδρα τοῦ προλεταριάτου, ἤρθαν χωρίς νά ντραποῦν σέ συναλλαγή...μέ τόν κ. Στολίπιν. Ὅπως ἀνακοινώνουν οἱ ἐφημερίδες, αὐτές τίς μέρες ὀρίστηκε μιά ἀκρόαση τοῦ Μιλιουκόφ ἀπό τόν πρωθυπουργό, ὁ πρωθυπουργός βάζει σάν ὄρο γιά τή νομιμοποίηση τοῦ κόμματος τῶν καντέτων τήν ἀπόριψη κάθε συνασπισμοῦ μέ τούς ἀριστερούς. Οἱ καντέτοι παραχωροῦν σ' ὄλο τόν «ἀριστερό» — στήν πραγματικότητα μικροαστικό — συνασπισμό (ἐνέσοι, ἐσέροι, τρουντοβίκοι καί μενσεβίκοι) ὄλο κι' ὄλο 2 ἀπό τίς 6 βουλευτικές ἔδρες στήν Πετρούπολη. Γιά νά κάνουν μιά παραχώρηση στήν «γαλαρία», οἱ καντέτοι εἶναι πρόθυμοι νά πετάξουν στόν ἐνοχλητικό μικροαστικό συνασπισμό 2 ἔδρες. Οἱ καντέτοι, πού εἶναι βέβαιοι πώς ὁ ἀριστερός συνασπισμός δέν θά τό δεχτεῖ αὐτό, διεξάγουν διαπραγματεύσεις μέ τόν ἀρχηγό τῶν μαυροεκατονταρχιτῶν, τόν Στολίπιν.

Ἡ εἰκόνα ἀλλάζει. Ἀρχίζει ἡ ἐκλογική καμπάνια. Ὁργανώνονται προεκλογικές συγκεντρώσεις. Οἱ μενσεβίκοι, πού πάρα πολύ σπάνια μιλοῦν σ' αὐτές, μουρμουρίζουν δειλά: συμφωνία μέ τούς καντέτους. Οἱ μπολσεβίκοι, πού μιλοῦν σ' ὄλες τίς συγκεντρώσεις, καλοῦν τούς προλετάριους καί τούς μισοπρολετάριους νά πρόσχωρήσουν στό ἐνιαῖο ἐργατικό κόμμα, στό σοσιαλδημοκρατικό, καλοῦν ὄλους τούς ἐκλογεῖς ἐπαναστάτες καί δημοκράτες νά ἐνταχθοῦν σ' ἕναν ἐνιαῖο ἐπαναστατικό συνασπισμό ἐνάντια στούς μαυροεκατονταρχίτες καί τούς καντέτους. Τούς καντέτους οἱ συγκεντρωμένοι δέν τούς ἀφήνουν νά μιλήσουν τούς μπολσεβίκους τούς χειροκροτοῦν. Ἡ δημοκρατία τῆς πόλης — ἡ ἐργατική καί ἡ μικροαστική — τραβᾷ πρὸς τ' ἀριστερά, τινάζοντας ἀπό πάνω της τό ζυγό τῶν καντέτων.

Ἡ εἰκόνα ἀλλάζει: οἱ «συμφιλιωτιστές» εἶναι ἔξω φρενῶν. Μιλᾶνε γιά τούς μπολσεβίκους καί ἀφρίζουν. Κάτω οἱ μπολσεβίκοι! Σέ συγκινητική ἐνότητα ἡ «Νόβογε Νρέμια» καί ἡ «Τοβάριστς», οἱ ὀχτωβριστές καί οἱ καντέτοι, οἱ διάφοροι Βοντοβόζοφ καί Γκρόμαν ἀναλαμβάνουν σταυροφορία ἐνάντια στό κόκκινο φάντασμα τοῦ μπολσεβικισμοῦ. Ἐάν ὁ μπολσεβικισμός εἶχε ποτέ ἀνάγκη ἀπό μιά δικαίωση τῆς ἐπαναστατικῆς καί ταξικῆς του τακτικῆς, τή δικαίωση αὐτή τή βρῆκε στή λύσσα, μέ τήν ὁποία ἐπιτίθεται ἐναντίον του ὅλος ὁ ἀστικός τύπος. Ἐάν ἡ μικροαστική ἐπαναστατική δημοκρατία, πού ἐπιδιώκει εἰλικρινά νά πραγματοποιήσῃ τά συνθήματά της, χρειαζόταν ἕνα παραστατικό δίδαγμα, βρῆκε αὐτό τό δίδαγμα στήν περιφρόνηση μέ τήν ὁποία τῆς φέρθηκε ἡ μεγάλη καί μεσαία ἀστική τάξη, στή συμφιλιωτιστική (μέ τήν κυβέρνηση) πολιτική πού ἐφαρμόζουν οἱ καντέτοι πίσω ἀπό τίς πλάτες τοῦ λαοῦ.

Ἡ ἐπαναστατική σοσιαλδημοκρατία λέει σ' ὅλη τή δημοκρατική φτωχολογία τῆς πόλης καί τοῦ χωριοῦ: μόνο στή συμμαχία μέ τό προλεταριάτο, μόνο στήν ἀπελευθέρωση ἀπό τήν κηδεμονία τῶν καντέτων, μόνο στήν ἀποφασιστική καί συνεπῆ πάλη ἐνάντια στήν ἀπολυταρχία θά βρεῖς τή σωτηρία σου. Ἐάν ὠρίμασες ἀρκετά γι' αὐτό τό πράγμα, θ' ἀκολουθήσεις τό προλεταριάτο. Ἐάν δέν ὠρίμασες γι' αὐτό, θά μείνεις κάτω ἀπό τήν κηδεμονία τῶν καντέτων, ἐνῶ τό προλεταριάτο, ὅπως καί ἂν τελειώσῃ ἡ ἐκλογική καμπάνια, ὅπως καί ἂν τελειώσουν τά παζαρέματα μεταξύ σας γιά τίς ἔδρες, τραβᾶ καί θά τραβᾶ τόν δικό του, ταξικό, ἐπαναστατικό δρόμο.

Ὁ μενσεβικισμός περνᾶ μιά μεγάλη δοκιμασία. Ἡ ἐκλογική καμπάνια ἔγινε ὁ ἀκρογωνιαίος λίθος τῆς ὀρτοουνιστικῆς του τακτικῆς. Ἐνα μέρος τῆς σοσιαλδημοκρατίας ἔπεσε κάτω ἀπό τήν ἡγεμονία τῶν ἀστῶν ἰδεολόγων. Οἱ ἀστοί ἰδεολόγοι μεταχειρίζονται σκληρόκαρδα τούς μενσεβίκους σάν «μετριοπαθεῖς σοσιαλιστές» (ἐκφραση τῆς «Ρέτς»), στούς ὁποίους πάντα μπορεῖ κανεῖς νά ὑπολογίσει. Οἱ φίλοι τους τῆς δεξιᾶς οὔτε κἄν τούς λογαριάζουν καί μόνο... ὑπολογίζουν στήν πιστή ὑπηρεσία τους πρὸς τούς καντέτους. Ἐνα μέρος τῆς σοσιαλδημοκρατίας ἔφτασε σέ τέτοιο ἐξευτελιστικό σημεῖο, ὥστε ἡ φιλελεύθερη ἀστική τάξη νά συμπεριφέρεται μαζί του σάν σέ πειθήνιο ὄργανό της, ὥστε τό προλεταριάτο μέ ἐπαναστατικές διαθέσεις νά προτιμᾷ νά ψηφίζει καλύτερα τούς ἐσέρους (ὅπως ἔγινε στίς ἐκλογές τῶν πληρεξουσίων στό φρουριο τοῦ μενσεβικισμοῦ, στήν ἀχτίδα Βίμποργκ), παρά τέτοιους σοσιαλδημοκράτες.

Ἡ κρίση τοῦ ὀπορτουνισμοῦ πλησιάζει. Ἡ συμφωνία μέ τούς «συμφιλιωτιστές» καταφέρνει ἀποφασιστικό χτύπημα στό μενσεβικισμό. Οἱ διάφοροι Βασίλιεφ, Μαλισέβσκι καί Λάριν ἄνοιξαν τό δρόμο πρός...τό νεκροταφεῖο. Στίς γραμμές τῶν μενσεβίκων ἐπικρατεῖ σύγχυση καί ἀλληλοδιαγραφές. Ὁ Μάρτοφ διώχνει ἀπό τό κόμμα τούς διάφορους Βασίλιεφ καί Μαλισέβσκι. Ἄς διώξουν καί οἱ ἐργάτες ἀπό τό κόμμα τό πνεῦμα τοῦ μενσεβικισμοῦ!

«Προλετάρι», ἀρ. φύλ. 12,
25 τοῦ Γενάρη 1907

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας «Προλετάρι»

ΟΙ ΕΚΛΟΓΕΣ ΣΤΗΝ ΕΡΓΑΤΙΚΗ ΚΟΥΡΙΑ ΤΗΣ ΠΕΤΡΟΥΠΟΛΗΣ¹⁵⁴

Οί εκλογές πληρεξουσίων τῶν ἐργατῶν ἀποτελοῦν ἓνα ἐξαιρετικά μεγάλο γεγονός στήν πολιτική ζωή τῆς Ρωσίας καί στήν ἱστορία τοῦ ἐργατικοῦ μας κινήματος, γεγονός πού δέν ἐκτιμήθηκε ἀκόμη σύμφωνα μέ τήν πραγματική του ἀξία.

Γιά πρώτη φορά ὅλα τά κόμματα πού ἔχουν ἔστω καί κάποιο στήριγμα στό προλεταριάτο, παρουσιάστηκαν *μπροστά στή μάζα* τῶν ἐργατῶν ὄχι μέ γενικά προγράμματα ἢ συνθήματα, ἀλλά μέ ἓνα συγκεκριμένο πρακτικό ἐρώτημα: *Σέ ποιανοῦ κόμματος τούς ὑποψήφιους ἐμπιστεύονται οἱ ἐργατικές μάζες τήν ὑπεράσπιση τῶν συμφερόντων τους;* Βέβαια, τό σύστημα τῶν ἐκλογῶν στήν ἐργατική κουρία ἀπέχει πάρα πολύ, ὅπως εἶναι πασίγνωστο, ἀπό μιά κανονική δημοκρατική ἀντιπροσώπευση. Οἱ ἐργατικές μάζες, ὅμως, παρ' ὅλα αὐτά, παίρνουν μέρος στίς ἐκλογές. Καί εἶναι ἡ *πρώτη φορά* στή Ρωσία, πού ἡ *πάλη ἀνάμεσα στά κόμματα*, καί συγκεκριμένα ἡ *πάλη μεταξύ τους σάν καθορισμένων πολιτικῶν κομμάτων*, διεξάγεται *μπροστά σέ πλατιές ἐργατικές μάζες*.

Ἐκλογές πληρεξουσίων τῶν ἐργατῶν ἔγιναν κιόλας σέ πολλά μέρη τῆς Ρωσίας. Στοιχεῖα ὅμως κάπως πλήρη καί ἀκριβῆ, σχετικά μέ τήν *πάλη τῶν κομμάτων* σ' αὐτές τίς ἐκλογές, δέν ὑπάρχουν. Οἱ ἐφημερίδες δίνουν μόνο τά *πιό γενικά συμπεράσματα* καί *μάλιστα βγαλμένα κατά προσέγγιση, ὑπολογισμένα «μέ τό μάτι»*. Ἄν τά κομματικά στελέχη καί ἰδιαίτερα οἱ ἴδιοι οἱ πρωτόποροι ἐργάτες δέν καταπιαστοῦν μέ τό *ἀναγκαῖο καί ἐξαιρετικά σπουδαῖο ζήτημα τῆς μελέτης τῆς πορείας καί τῶν ἀποτελεσμάτων τῶν ἐκλογῶν στήν ἐργατική κουρία*, τότε ἀσφαλῶς μπορούμε νά ποῦμε πώς θά χάσουμε ἓνα *ὕλικό ἐξαιρετικά πολύτιμο καί ἀναγκαῖο* γιά τήν *παραπέρα ἀνάπτυξη τῆς κομματικῆς δουλιᾶς καί τῆς κομματικῆς ζύμωσης*.

Ἡ γενική ἐντύπωση ἀπό τίς ἐκλογές στήν ἐργατική κουρία στή Ρωσία διατυπώνεται ὁμόφωνα ἀπ' ὅλες τίς ἐφημερίδες ἔτσι: πλήρης νίκη τῶν ἄκρων ἀριστερῶν, πρῶτ' ἀπ' ὅλα τῆς σοσιαλδημοκρατίας καί κατόπιν τῶν ἐσέρων.

Οἱ ἐκλογές ἐπιβεβαίωσαν λαμπρά τή θεμελιώδη θέση τῆς σοσιαλδημοκρατίας: τό προλεταριάτο σάν τάξη εἶναι ἐπαναστατικό. Ἡ προλεταριακή μάζα, ὡς πρός τίς ἐπιδιώξεις της καί τίς συμπάθειές της, εἶναι σοσιαλδημοκρατική. Τό προλεταριάτο εἶναι ἡ πιό ἐπαναστατική ἀπ' ὅλες τίς τάξεις τῆς Ρωσίας.

Οἱ ἰσχυρισμοί πῶς τό σοσιαλδημοκρατικό κόμμα στή Ρωσία δέν εἶναι ἐργατικό κόμμα, *διαψεύστηκαν* στήν πράξη ἀπό τίς ἐκλογές. Μόνο οἱ φιλελεύθεροι πού ἐσκεμένα λένε ψέματα ἢ οἱ ὀπορτουниστές πού πετοῦν λόγια στόν ἀέρα ἀπερίσκεπτα, μποροῦν ν' ἀμφιβάλλουν τώρα γιά τό *μαζικό προλεταριακό χαρακτήρα* τῆς σοσιαλδημοκρατίας στή Ρωσία.

Ἄν ἀπ' αὐτό τό γενικό συμπέρασμα περάσουμε σέ συμπεράσματα πιό μέρικα, θά πρέπει νά διατυπώσουμε ἀπ' τήν ἀρχή τήν ἐπιφύλαξη ὅτι δέν ἔχουμε ἀκόμη κάπως πλήρη στοιχεῖα. Θεωροῦμε, ὥστόσο, πῶς ὄχι μόνο ἐπιτρέπεται, ἀλλά καί πῶς εἶναι ἀπόλυτα ἀναγκαῖο νά *σημειώσουμε* ὀλόκληρη σειρά ἀπό συμπεράσματα πού βγαίνουν ἀπό δῶ, ὄχι βέβαια μέ τήν ἀξίωση νά λύσουμε αὐτό τό ζήτημα, ἀλλά γιά νά βάλουμε γιά συζήτηση μπροστά σέ ὅλους τοῦς συντρόφους ἓνα *πρόβλημα τεράστιας σπουδαιότητας*, γιά νά προκαλέσουμε ἀνταλλαγή γνώμῶν, συγκέντρωση ὕλικου κτλ.

Ἀπό τίς πρῶτες εἰδήσεις τῶν ἐφημερίδων χτυπάει στό μάτι ἡ διαφορά ἀνάμεσα στήν κυρίως Ρωσία καί στήν Πολωνία, ἡ ὁποία εἶναι ἀσύγκριτα πιό ἀναπτυγμένη, βιομηχανικά, πολιτιστικά καί πολιτικά. Στή Ρωσία, τουλάχιστο στήν Πετρούπολη καί στή Μόσχα, δέν *ὑπάρχουν* καθαρά ἀστικά κόμματα πού νά στηρίζονται ἔστω καί ἐνμέρει στό προλεταριάτο. Ἀπόλυτη ὑπεροχή ἔχουν οἱ σοσιαλδημοκράτες, σημαντικά μικρότερη ἐπιρροή ἔχει τό κόμμα τῶν ἐσέρων, δηλ. ἡ ἄκρα ἀριστερά τῆς ἀστικῆς δημοκρατίας, πού θεωρεῖ τόν ἑαυτό της σοσιαλιστική. Καντέτοι δέν ὑπάρχουν ἀνάμεσα στούς ἐργάτες ἢ ὑπάρχουν σέ ἐντελῶς ἀσήμαντο ποσοστό.

Στήν Πολωνία ὑπάρχει καί ἐκδηλώθηκε καθαρά στίς ἐκλογές ἓνα κόμμα καθαρά ἀστικό, τό κόμμα τῶν *ναρόντοβτσι* (λαϊκοί δημοκράτες, λ.-δ, ἐν-ντέ-κοι)¹⁵⁵, πού εἶναι πιό δεξιό ἀπό τοῦς καντέτους. Αὐτό τό γεγονός δέν μπορεῖ νά ἐξηγηθεῖ μέ τήν ἔνταση τῶν ἀστυνομικῶν καί στρατιωτικῶν διώξεων. Ἡ ἀστική τάξη,

ἐκμεταλλευόμενη ἐπιδέξια στήν Πολωνία τήν ἐθνική καταπίεση ὄλων τῶν πολωνῶν, τή θρησκευτική καταπίεση ὄλων τῶν καθολικῶν, ψάχνει καί βρίσκει ἕνα ὀρισμένο στήριγμα στίς μάζες. "Ὅσο γιά τήν πολωνική ἀγροτιά οὔτε λόγος κἀν μπορεῖ νά γίνει.

Εἶναι ὥστόσο αὐτονόητο πῶς ἀπό τή διαφορά αὐτή θά ἦταν παράλογο νά βγάλει κανείς τό συμπέρασμα γιά ἰδιότυπα πλεονεκτήματα πού παρουσιάζει ἡ ρωσική καθυστέρηση. "Ὅχι, τό ζήτημα ἐξηγεῖται πῶς ἀλλά, ἐξηγεῖται μέ τίς ἱστορικοοικονομικές καί ὄχι μέ τίς ἐθνικές διαφορές. Στή Ρωσία ὑπάρχουν ἀσύγκριτα περισσότερα ὑπολείμματα δουλοπαροικίας στά κατώτερα στρώματα, στό χωριό, στό ἀγροτικό σύστημα, ἀπό ὅσα βγαίνει ὁ περισσότερο πρωτόγονος, ὁ ἄμεσος ἐπαναστατισμός τῆς ἀγροτιάς καί τῆς ἐργατικῆς τάξης πού συνδέεται στενά μέ τήν ἀγροτιά. Σ' αὐτόν τόν ἐπαναστατισμό ὑπάρχει ἀναμφισβήτητα λιγότερη προλεταριακή-ταξική συνείδηση καί περισσότερη πανδημοκρατική (καί αὐτό σημαίνει: ἀστικοδημοκρατική ὡς πρός τό περιεχόμενό της) διαμαρτυρία. "Ἐπειτα, σέ μᾶς ἡ ἀστική τάξη εἶναι λιγότερο ἀναπτυγμένη, λιγότερο συνειδητή, λιγότερο ἔμπειρη στήν πολιτική πάλη. Ὑποτιμάει τή δουλιά μέσα στό προλεταριάτο ὄχι τόσο γιατί δέν θά μπορούσε νά μᾶς ἀποσπάσει κανένα τμήμα του, ὅσο γιατί δέν ἔχει γενικά τόση ἀνάγκη νά στηριχθεῖ στό λαό (ὅπως στήν Εὐρώπη καί στήν Πολωνία)· γιά τήν ὥρα τῆς εἶναι ἀρκετό νά στηρίζεται στά προνόμια στήν ἐξαγορά, στήν ὠμή βία. Θάρθουν καί σέ μᾶς καιροί πού οἱ κάθε λογῆς ἐκπρόσωποι τῆς ἀστικῆς τάξης θά φέρουν στίς ἐργατικές μάζες καί τόν ἐθνικισμό καί ἕνα εἶδος χριστιανικοῦ δημοκρατισμοῦ καί τόν ἀντισημιτισμό καί κάθε ἄλλη παρόμοια βρωμιά!

Περνοῦμε στήν κυρίως Ρωσία. Πρῶτ' ἀπ' ὅλα εἶναι ἀξιοπαρατήρητη ἡ διαφορά ἀνάμεσα στήν Πετρούπολη καί στή Μόσχα. Στή Μόσχα οἱ σοσιαλδημοκράτες πετύχανε πλήρη νίκη ἐναντία στούς ἐσέρους. Σύμφωνα μέ ὀρισμένες πληροφορίες, οἱ ὁποῖες, εἶναι ἀλήθεια, δέν ἐλέγχθηκαν ἀκόμη πέρα γιά πέρα, ἐκεῖ ὑπολογίζουν 200 περίπου σοσιαλδημοκράτες πληρεξούσιους καί μόλις 20 ἐσέρους!

Στήν Πετρούπολη συμβαίνει τό ἀντίθετο: ὄλοι μείνανε ἐκπληκτοί ἀπό τό ἀπροσδόκητο ὑψηλό ποσοστό πληρεξουσίων τῶν ἐσέρων. Οἱ σοσιαλδημοκράτες ἔχουν βέβαια ὑπεροχή, δέν ἔχουν ὅμως ἀπόλυτα συντριπτική πλειοψηφία πάνω στούς ἐσέρους. Ὑπολογίζουν περίπου 33% καί μάλιστα (ἀν καί εἶναι συζητήσιμο) περίπου 40% τό ποσοστό πού ἐκπροσωποῦν οἱ ἐσέροι. "Α-

σχετα ὅμως ἀπ' τόν ἀριθμό πού θά δεχτοῦμε γιά τήν ὥρα, ὥσπου νά συγκεντρωθοῦν λεπτομερειακά στοιχεῖα, πάντως ἐξηγεῖται, γιατί οἱ ἀπλοί σοσιαλδημοκράτες στήν Πετρούπολη ἔχουν ἓνα αἶσθημα σάν νά «*μᾶς τίς ἔβρεξαν*» στήν ἐργατική κουρία. Ἄκόμη κι' ὅταν ὁ ἀριθμός τῶν πληρεξουσίων τῶν ἐσέρων ἐκπροσωπεῖ τό ἓνα τρίτο, αὐτό σημαίνει *πραγματικά* ἦττα τῆς σοσιαλδημοκρατίας στήν πρωτεύουσα, ἦττα σέ σύγκριση μέ ἐκεῖνο πού εἶδαμε στήν ὑπόλοιπη Ρωσία καί σέ σύγκριση μέ ἐκεῖνο πού ὄλοι μας, σάν σοσιαλδημοκράτες, θεωροῦμε κανονικό καί ἀναγκαῖο.

Αὐτό εἶναι ἓνα γεγονός τεράστιας σημασίας...Στήν Πετρούπολη, στήν ἐργατική κουρία οἱ σοσιαλιστές χάσανε τή *συντριπτική* ὑπεροχή καί ἐκτοπίστηκαν ἀπό τήν ἄκρα ἀριστερά τῆς ἀστικής δημοκρατίας! Ἄμεσο καθῆκον μας εἶναι νά δώσουμε σ' αὐτό τό φαινόμενο τή μεγαλύτερη προσοχή. Ὅλοι οἱ σοσιαλδημοκράτες πρέπει νά καταβάλουν προσπάθειες, ὥστε νά μελετήσουν ὀλόπλευρα αὐτό τό φαινόμενο καί νά τό ἐξηγήσουν σωστά.

Ἡ γενική ἐντύπωση τῶν σοσιαλδημοκρατῶν τῆς Πετρούπολης, πού ξαφνιάστηκαν ἀπό τίς ἐκλογές τῆς 7 καί 14 τοῦ Γενάρη, περικλείεται στά παρακάτω: 1) ἀκριβῶς στά *μεγαλύτερα* ἐργοστάσια, σ' αὐτά τά πρωτόπορα κέντρα τοῦ πιο συνειδητοῦ, τοῦ πιο ἐπαναστατικοῦ προλεταριάτου, εἶναι πιο αἰσθητή ἢ ἦττα πού πάθανε οἱ σοσιαλδημοκράτες ἀπό τούς «σοσιαλιστές-ἐπαναστάτες»· 2) οἱ «σοσιαλιστές-ἐπαναστάτες» νικοῦσαν *κατ' ἐξοχήν* καί κυρίως τούς *μενσεβίκους* σοσιαλδημοκράτες. Στίς περιπτώσεις πού ἡ πάλη διεξαγόταν ἀνάμεσα στόν ὑποψήφιο τῶν ἐσέρων καί στόν ὑποψήφιο τῶν σοσιαλδημοκρατῶν μπολσεβίκων, ἡ νίκη πολύ συχνότερα καί *μάλιστα* *στίς περισσότερες περιπτώσεις* ἦταν μέ τό μέρος τῆς σοσιαλδημοκρατίας.

Εὐκόλα μπορεῖ νά δεῖ κανεῖς ὅτι ἡ σημασία καί τῶν δυό αὐτῶν συμπερασμάτων εἶναι πάρα πολύ σοβαρή. Καί γι' αὐτό πρέπει νά φροντίσουμε ὅπωςδήποτε, ὥστε αὐτά νά εἶναι *πραγματικῶς συμπεράσματα*, βγαλμένα ἀπό ἐξακριβωμένο, ἐλεγμένο ὑλικό, ἀπό ὑλικό πού δέν ἐπιδέχεται δυό ἐρμηνεῖες; κι' ὄχι ἀπλές μόνο ἐντυπώσεις. Εἶναι φυσικά, πολύ λίγο πιθανό, καί *μάλιστα* σχεδόν ἀδύνατο, νά εἶναι λαθεμένη ἢ κοινή γνώμη τῶν σοσιαλδημοκρατῶν στελεχῶν ἀπό τίς πιο διαφορετικές περιοχές τῆς Πετρούπολης. Τό νά ἀπαιτεῖς, βέβαια, ἀπό τούς ἐπαναστάτες, πού ἀκριβῶς τώρα εἶναι φορτωμένοι μ' ἓνα σωρό δουλιές γιά τίς ἐκλογές, μιά ἀκριβή καί λεπτομερειακή στατιστική θά ἦταν γελοῖος σχολαστικισμός, πάντως ὅμως τό βασικό ὑλικό, οἱ κυριό-

τεροι ἀριθμοί καί τά στοιχεῖα *μποροῦν* καί *πρέπει* νά συγκεντρωθοῦν, γιατί αὐτό εἶναι ἀναγκαῖο γιά *ὅλη* τή σοσιαλδημοκρατική μας δουλιά στήν Πετρούπολη καί γιά πολύ καιρό.

Παρακάτω ἀσχολούμαστε πιά λεπτομερειακά μέ αὐτό τό ζήτημα (βλ. τό ἄρθρο « Ἡ πάλη ἀνάμεσα στούς σοσιαλδημοκράτες καί στούς ἐσέρους στίς ἐκλογές στήν ἐργατική κουρία τῆς Πετρούπολης »)*. Ἐδῶ θά περιοριστοῦμε μόνο στήν ἐκτίμηση τῆς πολιτικῆς σημασίας πού ἔχει αὐτή ἡ σχετική ἥττα τῆς σοσιαλδημοκρατίας στίς ἐκλογές τῆς ἐργατικῆς κουρίας στήν Πετρούπολη.

Πρῶτ' ἀπ' ὅλα εἶναι ἀνάγκη νά σημειωθεῖ πώς ἡ ὑπεροχή τῶν σοσιαλδημοκρατῶν ὁσοναφορᾶ τόν ἀριθμό τῶν πληρεξουσίων δείχνει καθαρά τήν ὑπεροχή τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἐπιχειρήσεων στίς ὁποῖες οἱ σοσιαλδημοκράτες ἔχουν ὀργανωτικούς πυρῆνες. Τά πιά λεπτομερειακά στοιχεῖα θά ἐπιβεβαιώσουν ἀσφαλῶς τή διαπίστωση πού ἔκαναν κιόλας οἱ σοσιαλδημοκράτες τίς μέρες τῶν ἐλευθεριῶν τοῦ Ὀχτώβρη καί, συγκεκριμένα, ὅτι οἱ ἐσέροι δέν διεξάγουν καμιά σταθερή καί μακρόχρονη, σοβαρή ὀργανωτική δουλιά στίς γραμμές τοῦ προλεταριάτου, παρά ἐνεργοῦν, ἂν μπορεῖ νά ἐκφραστεῖ κανεῖς ἔτσι, μέ ἐφόδους, « ἀποσπώντας » ἀποφάσεις στίς συγκεντρώσεις σέ στιγμές ἀνόδου τῶν διαθέσεων, ἐπωφελοῦμενοι ἀπό κάθε ἀναζωογόνηση, γιά « νά ἀποσπάσουν » καί πληρεξούσια μέ πομπώδεις καί ἐντυπωσιακές « ἐπαναστατικές » φράσεις καί λόγους.

Αὐτό τό στοιχεῖο τῆς νίκης τῶν ἐσέρων θά διαπιστωθεῖ, ὅπως φαίνεται, ἀπό κάθε ἐρευνητή καλῆς πίστεως καί στίς πρόσφατες ἐκλογές τῆς ἐργατικῆς κουρίας στήν Πετρούπολη. Σέ τελευταία ἀνάλυση, τό ζήτημα συνοψίζεται ἐδῶ στό ὅτι ἓνα « ἐπαναστατικό » μικροαστικό κόμμα δέν εἶναι ἱκανό γιά σοβαρή καί ἐπίμονη προλεταριακή δράση· μέ τήν παραμικρότερη ἀλλαγή τῶν διαθέσεων ἓνα τέτοιο κόμμα ἐξαφανίζεται ὁλότελα ἀπό τόν ὀρίζοντα τῶν ἐργατικῶν προαστίων. Μόνο σέ ὀρισμένες στιγμές ἓνα τέτοιο κόμμα κατορθώνει νά ἐκμεταλλευτεῖ τή χαμηλή ἀκόμη πολιτική προετοιμασία τῶν μαζῶν, « γοητεύοντάς » τις μέ τή δῆθεν πλατιά (μά στήν πραγματικότητα πλαδαρή καί διανοουμενίστικᾶ ἀπατηλή) τοποθέτηση τοῦ ζητήματος, σπεκουλάροντας πάνω στήν καθυστερημένη ταξική συνείδηση, ἐκμεταλλεόμενο δημαγωγικά τήν πατροπαράδοτη « ἔλξη πρὸς τή γῆ » στίς περιπτώσεις πού ὑπάρχει ἀκόμη σύνδεση μέ τό χωριό κτλ., κ.ο.κ.

* Βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 363-367. Ἡ Σύντ.

Ο αστικός χαρακτήρας τῆς ἐπανάστασης ὀδηγεῖ, φυσικά, στό «νά κάνουν ἔφοδο» στίς ἐργατικές συνοικίες ἀπό καιρό σέ καιρό πλήθη ριζοσπαστικῆς καί πραγματικά ἐπαναστατικῆς ἀστικῆς νεολαίας, πού δέν ἔχει κανένα ταξικό στήριγμα καί, κάθε φορά πού στήν ἀτμόσφαιρα γίνεται αἰσθητή μιá νέα ἄνοδος, μιá νέα ἐξόρμηση τῆς ἐπανάστασης, πηγαίνει ἐνστικτωδῶς στό προλεταριάτο, σάν στή μοναδική μάζα πού παλεύει πραγματικά γιά τήν ἐλευθερία. Οἱ ρήτορες τῶν ἐσέρων στίς ἐργατικές συγκεντρώσεις εἶναι ἓνα εἶδος πουλιῶν τῆς καταιγίδας πού δείχνουν ὅτι οἱ μαχητικές διαθέσεις τοῦ προλεταριάτου ἀνεβαίνουν, ὅτι ἔχει πιά ξεκουραστεῖ λίγο, ὅτι συγκέντρωσε δυνάμεις ὕστερα ἀπό τίς προηγούμενες ἡττες, ὅτι στίς γραμμές του ἀρχίζει πάλι μιá πλατιά καί βαθιά ζύμωση πού ὀδηγεῖ σέ καινούργια σύγκρουση μέ τό παλιό καθεστῶς.

Μιá ἀντιπαραβολή τῶν περιόδων τοῦ Ὀχτώβρη καί τῆς «Δούμας» μέ τίς τωρινές ἀλλαγές καί μιá ἀπλή συνόψιση τῶν στοιχείων, σχετικά μέ τούς σταθερούς ὀργανωτικούς πυρῆνες τῶν ἐσέρων, θά ἐπιβεβαιώσουν ἀναμφισβήτητα αὐτήν τήν ἐξήγηση.

Ἄλλά θά ἦταν, φυσικά, πολύ μεγάλη ἐπιπολαιότητα ἀπό μέρους μας *νά περιοριστοῦμε σ' αὐτή τήν ἐξήγηση καί νά κλείσουμε τά μάτια στό γεγονός ὅτι ἀκριβῶς στά μεγαλύτερα, στά πῶς συνειδητοποιημένα καί δοκιμασμένα στήν πάλῃ ἐργοστάσια οἱ ἐσέροι νίκησαν τούς σοσιαλδημοκράτες. Εὐτυχῶς, ὅμως, πού ξέρουμε πιά τώρα, ὅτι στήν πραγματικότητα ἡ ἄκρα ἀριστερά τῆς ἀστικῆς δημοκρατίας δέν νίκησε καθόλου τή σοσιαλδημοκρατία, ἀλλά τόν ὀπορτουνιστικό ἐκχυδαϊσμό τῆς σοσιαλδημοκρατίας.*

Ἡ ἐπαναστατική ἀστική δημοκρατία ὑποχωροῦσε μπροστά στήν ἐπαναστατική σοσιαλδημοκρατία, νικώντας στήν πραγματικότητα μόνο ἐκείνους πού σέρνονται στήν οὐρά τῶν μή ἐπαναστατικῶν ἀστῶν, ἐκείνους *πού εἶναι ὑπέρ τῶν συνασπισμῶν μέ τούς καντέτους.* Αὐτό τό πράγμα ἀποδείχεται ὀλοκάθαρα τόσο ἀπ' τίς ἐκθέσεις τῶν σοσιαλδημοκρατῶν στελεχῶν γιά τό χαρακτήρα τῶν λόγων τῶν ἐσέρων, ὅσο καί ἀπό τά στοιχεῖα τά σχετικά μέ τή στιγμή τῆς «νίκης» τῶν ἐσέρων πάνω στούς μενσεβίκους.

Οἱ ἐκλογές στήν Πετρούπολη ἔγιναν στίς 7 καί 14 τοῦ Γενάρη. Ἄκριβῶς στίς 7 τοῦ Γενάρη ἡ ἐργατική Πετρούπολη ἔμαθε πῶς οἱ 31 μενσεβίκοι ἐγκατέλειψαν τή σοσιαλδημοκρατική συνδιάσκεψη γιά νά παζαρέψουν μέ τούς καντέτους τίς ἐδροῦλες στή

Δούμα. Ὁλόκληρη τήν ἐπόμενη ἐβδομάδα σύσσωμος ὁ ἀστικός τύπος τῆς Πετρούπολης πανηγύριζε κι' ἔκανε μεγάλο θόρυβο, ἐπαινώντας τούς μενσεβίκους, τοποθετώντας τους πλάϊ στους καντέτους, ἐνθαρύνοντας τήν παραίτησή τους ἀπό τήν ἐπανάσταση καί τό πέρασμά τους στόν «ἀντιπολιτευόμενο συνασπισμό», στά «μετριοπαθῆ σοσιαλιστικά κόμματα» κτλ. κτλ.

Ἡ πανωλεθρία τῶν μενσεβίκων στά μεγάλα ἐργοστάσια εἶναι ἡ πρώτη προειδοποίηση πού κάνανε οἱ προλεταριακές μάζες στους ταλαντευόμενους διανοούμενους ὀπορτουμιστές!

Οἱ μενσεβίκοι στράφηκαν πρὸς τούς καντέτους, τό προλεταριάτο τῆς Πετρούπολης γύρισε τήν πλάτη του στους μενσεβίκους.

Οἱ ἐσέροι ἐκμεταλλεύτηκαν τή στιγμή τῆς διάσπασης στίς γραμμές τῆς σοσιαλδημοκρατίας, ἐκμεταλλεύτηκαν τήν ἀγανάκτηση τῶν ἐργατῶν ἐναντία στους καντετοειδεῖς μενσεβίκους, τήν ἐκμεταλλεύτηκαν σβέλτα καί ξεδιάντροπα. Στά προάστια κατακεραύνωναν τή σοσιαλδημοκρατία γιά τούς συνασπισμούς της μέ τούς καντέτους (χωρίς ν' ἀναφέρουν οὔτε λέξη γιά τούς μπολσεβίκους καί γιά τήν Ἐπιτροπή Πετρούπολης τοῦ ΣΔΕΚΡ), ἐνῶ στήν πόλη οἱ ἴδιοι ἔκαναν παζάρια μέ τούς καντέτους! Τώρα εἶναι καθαρό, γιατί ἔκρυβαν καί κρύβουν τόσο ζηλότυπα ἀπό τό κοινό καί τίς ἀπόψεις τους καί τίς ἀποφάσεις τους γιά συνασπισμούς μέ τούς καντέτους καί τούς συνασπισμούς τους μέ τούς ἐνέσους, καί τά λοιπά, καί τά λοιπά, καί τά λοιπά*. Στά κρυφά οἱ ἐσέροι διαπράττουν ὅλα τά ἀνοσιουργήματα τοῦ μενσεβικισμού, μπροστά στους ἐργάτες, ὅμως, ἀποσποῦν χειροκροτήματα, ἀποσποῦν πληρεξούσια, βρίζοντας τό μενσεβικισμό!

Ὁ ὀργανωτής τῆς ὑπαχτίδας Σεμιάννικοφ τοῦ ΣΔΕΚΡ, πού τήν ἔκθεσή του χρησιμοποιοῦμε παρακάτω, γράφει σ' αὐτή του τήν ἔκθεση γιά τίς ἐκλογές στό τεράστιο ἐργοστάσιο Σεμιάννικοφ: παρά τίς διαμαρτυρίες τῶν μπολσεβίκων, οἱ μενσεβίκοι πρόβαλαν τήν ὑποψηφιότητα τοῦ συντρόφου Χ. «Στήν προεκλογική συγκέντρωση πού ἔγινε στό ἐργοστάσιο ἕνας διανοούμενος ἐσέρος, παίρνοντας τό λόγο, ὑπόβαλε σέ ἀμείλικτη κριτική τά μενσεβίκα ἐπιχειρήματα τοῦ συντρόφου Χ. γιά συμφωνία μέ τούς καντέτους καί ὁ σ. Χ., ὅπως ἔλεγαν οἱ ἐργάτες, γελοιοποιήθηκε». Ἡ ἥττα τῶν μενσεβίκων μπροστά στή μάζα ἦταν ὀλοκληρωτική. «Ὅταν ἡ μάζα ἔμαθε, — διαβάζουμε στήν ἴδια ἔκθεση, — ὅτι οἱ σοσιαλδημοκράτες ὑποψήφιοι εἶναι ὑπέρ τῆς συμφωνίας μέ τούς καντέτους, ὅτι οἱ ὑποψήφιοι αὐτοί εἶναι μενσεβίκοι δήλω-

* Δημοσίευσαν τήν ἀπόφαση τῆς Ἐπιτροπῆς τους τῆς Πετρούπολης ὕστερα πιά ἀπό τίς ἐκλογές στήν ἐργατική κουρία.

σαν άνοιχτά επί τόπου (στό εργοστάσιο) πώς δέν πρόκειται νά ψηφίσουν τούς μενσεβίκους».

Άπό δῶ γίνεται έντελῶς κατανοητό, γιατί οί μενσεβίκοι στίς έκλογές γιά τή σοσιαλδημοκρατική συνδιάσκεψη ήταν ένάντια στήν ψηφοφορία μέ βάση τίς πλατφόρμες, δηλ. ένάντια στήν άμεση ψηφοφορία τῶν ίδιων τῶν μαζῶν στό ζήτημα τῶν συνασπισμῶν μέ τούς καντέτους!

«...Στήν εργοστασιακή ύπαχτίδα τῶν μενσεβίκων στό εργοστάσιο στεαρίνης τοῦ Νιεβά ὁ εργάτης Ν.Μ. πού προτάθηκε γιά πληρεξούσιος δήλωσε άνοιχτά: «Μόλις ἔμαθα πώς οί σοσιαλδημοκράτες εἶναι υπέρ τῶν συμφωνιῶν μέ τούς καντέτους, περνῶ στούς ἐσέρους». Καί πέρασε καί ἐκλέχτηκε πληρεξούσιος!!

Νά σέ τί αἶσχος ὀδήγησαν τή σοσιαλδημοκρατία αὐτοί οί ἐλλεινοί ὀπορτουμιστές, πού στίς παραμονές τῶν ἐκλογῶν ἔφτασαν στό σημείο ν' ἀποσπαστοῦν ἀπό τό εργατικό κόμμα, γιά νά κάνουν παζάρια μέ τούς καντέτους γιά τίς ἔδρες!

Κάθε σοσιαλδημοκράτης πού ένδιαφέρεται γιά τήν τιμή καί τήν καλή φήμη τοῦ προλεταριακοῦ κόμματος δέν μπορεῖ νά βγάλει ἀπό ἐδῶ παρά ἓνα μονάχα συμπέρασμα: ἀμείλικτος πόλεμος ένάντια στό μενσεβικισμό στήν Πετρούπολη. Πρέπει ν' άνοιξουμε τά μάτια τῶν εργατῶν νά δοῦν ποιοί εἶναι ἐκεῖνοι πού μέ τήν καντέτικη πολιτική τους σπρώχνουν τούς εργάτες ἀπό τό σοσιαλισμό πρὸς τήν ἐπαναστατική άστική τάξη.

Οί ἐσέροι ἀπόσπασαν ἀπό τούς μενσεβίκους τά μεγαλύτερα εργοστάσια. Ἐμεῖς πρέπει νά τά ξαναπάρουμε πίσω ἀπό τούς ἐσέρους. Πρέπει νά στείλουμε καινούργιες διαφωτιστικές δυνάμεις, καινούργιο ἐπαναστατικό σοσιαλδημοκρατικό τύπο στά μεγαλύτερα ακριβῶς εργοστάσια, γιά νά ἐξηγήσουμε στούς εργάτες, ὅτι ἔπεςαν ἀπό τά χέρια τῶν καντετόφιλων μενσεβίκων στά χέρια τῶν καντετόφιλων ἐσέρων!

“Ολη ἡ πορεία τῆς ἐκλογικῆς καμπάνιας στήν Πετρούπολη, ὅλα τά στοιχεῖα γιά τίς ἀτέλειωτες ταλαντεύσεις τῶν μενσεβίκων, τίς προσπάθειές τους νά μποῦν (ὔστερα ἀπό τήν ἀπόσπασή τους ἀπό τό εργατικό κόμμα) στόν άντεπαναστατικό καντέτικο συνασπισμό, τό πῶς μαζί μέ τούς ἐσέρους ἔκαναν παζαρέματα γιά τίς ἔδρες μέ τούς καντέτους, ὅλα αὐτά μᾶς δίνουν πλουσιότατο ὑλικό γιά τήν πάλη μας τόσο ένάντια στούς μενσεβίκους, ὅσο καί ένάντια στούς ἐσέρους στά μεγάλα εργοστάσια τῆς Πετρούπολης.

Τά μεγάλα εργοστάσια πρέπει νά γίνουν καί θά γίνουν ἓνα σταθερό στήριγμα τῆς ἐπαναστατικῆς σοσιαλδημοκρατίας, ἀ-

πρόσιτο τόσο για τούς όπορτουνιστές, όσο και για τούς έπαναστάτες μικροαστούς.

«Προστίγε Ρέτσι», άρ. φύλ. 3,
30 τοῦ Γενάρη 1907
Υπογραφή: Ν. Λ έ ν ι ν

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό
κείμενο τῆς έφημερίδας «Προστίγε Ρέτσι»

Η ΠΑΛΗ ΑΝΑΜΕΣΑ ΣΤΟΥΣ ΣΟΣΙΑΛΔΗΜΟΚΡΑΤΕΣ ΚΑΙ ΣΤΟΥΣ ΕΣΕΡΟΥΣ ΣΤΙΣ ΕΚΛΟΓΕΣ ΣΤΗΝ ΕΡΓΑΤΙΚΗ ΚΟΥΡΙΑ ΤΗΣ ΠΕΤΡΟΥΠΟΛΗΣ

Ἡ μεγάλη ἐπιτυχία πού εἶχαν στίς ἐκλογές στήν ἐργατική κουρία οἱ ἐσέροι προκάλεσε ἀπογοήτευση σέ πολλούς σοσιαλδημοκράτες. Στό μεταξύ τό γεγονός αὐτό εἶναι πολύ σημαντικό, δείχνει τό σοβαρό λάθος πού ἔκαναν οἱ σοσιαλδημοκράτες καί γι' αὐτό ἀκριβῶς ἀπαιτεῖ σοβαρή μελέτη. Δέν πρέπει οὔτε νά ἀπογοητευόμαστε, οὔτε νά στενοχωριόμαστε, ἀλλά νά μελετήσουμε τίς τελευταῖες ἐκλογές γιά νά βροῦμε τίς αἰτίες τῆς σχετικῆς ἀποτυχίας τους καί νά ἐξασφαλίσουμε τή σωστή ὀργάνωση τῆς παραπέρα δουλιᾶς τῆς σοσιαλδημοκρατίας στίς γραμμές τῶν ἐργατῶν.

Θαυμάσιο ὑλικό γιά μιά τέτοια μελέτη τῶν ἐκλογῶν πληρεξουσίων τῶν ἐργατῶν μᾶς δίνει ἡ «Ἐκθεση τῆς ὑπαχτίδας Σεμιάννικοφ τῆς ἀχτίδας Νιεβά» τῆς Ἐπιτροπῆς Πετρούπολης τοῦ ΣΔΕΚΡ γιά τήν περίοδο ἀπό τίς 15 τοῦ Νοέμβρη 1906 ὡς τίς 15 τοῦ Γενάρη 1907.

Χωρίς νά παραθέτουμε ὀλόκληρη αὐτή τήν «Ἐκθεση», παίρνουμε ἀπ' αὐτήν μόνο τούς ἀκριβεῖς ἀριθμούς σχετικά μέ τήν πάλη τῶν μενσεβίκων καί τῶν μπολσεβίκων σοσιαλδημοκρατῶν ἐναντία στούς ἐσέρους στίς ἐκλογές πληρεξουσίων σέ 23 ἐργοστάσια καί φάμπρικες ἐνός ἀπό τά μεγαλύτερα (καί ἀπό ἱστορική ἄποψη ἀπό τά πιά σημαντικά) ἐργατικά προάστια τῆς Πετρούπολης.

Παραθέτουμε αὐτούς τούς ἀριθμούς γιά κάθε ἐργοστάσιο ἢ φάμπρικα ξεχωριστά, ὥστε τό κάθε στέλεχος πού γνωρίζει τήν κατάσταση νά μπορεῖ νά ἐλέγξει καί νά διορθώσει τά στοιχεῖα μας. Παράλληλα χωρίζουμε τά ἐργοστάσια σέ ἐκεῖνα πού οἱ ὑποψήφιοι ἦταν μπολσεβίκοι καί σέ ἐκεῖνα πού οἱ ὑποψήφιοι ἦ-

ταν μενσεβίκοι. Τά άναμφισβήτητα μεγάλα έργοστάσια, δηλ. έ-
κεϊνα πού έδωσαν πάνω από έναν πληρεξούσιο, σημειώνονται μέ
πλάγια στοιχειά:

Έργοστάσια, όπου είχαν προταθεί ύποψήφιοι μπολσεβίκοι:	Άριθμός πληρεξουσίων πού εκλέχτηκαν.		
	σ.-δ.	συμπαθ. τούς σ.δ.	έςέροι
Ρωσοαμερικανικό μηχανουργικό έργοστάσιο	1	—	—
Έργοστάσιο μεταλλικῶν εξαρτημάτων	1	—	—
Όφφενμπάχερ	1	—	—
Ούπενέκ	1	—	—
Τραβερσῶν	1	—	—
Πρώην Ούνούφριεφ	1	—	—
Σιδηροδοκῶν	—	1	—
Πάλ	2	—	1
Βιέννη	1	—	—
Άτλας	1	—	—
Κατασκευῆς βαγονιῶν Άλεξάντροβσκι	1	—	—
Χυτοσιδήρου	—	—	1
Συνολικά σέ 12 έργοστάσια	11	1	2
Έργοστάσια όπου είχαν προταθεί ύποψήφιοι μενσεβίκοι:			
Έργοστάσιο Σεμιάννικοφ	—	—	5
Μάξγουελ	1	—	1
Θόρτον	1	—	—
Γκρόμοφ	1	—	—
Νάουμαν	1	—	—
Γκράππ	1	—	—
Άλεξέγεφ	1	—	—
Στεαρίνης του Νιεβά	—	—	1
Βαργκούνιν	—	—	1
Όμπούχοφ	—	—	4
Χαρτοποιίας	—	—	—
		ένας άκαθόριστος	
Συνολικά σέ 11 έργοστάσια	6	—	12
		καί ένας άκαθόριστος	
Συνολικά σέ 23 έργοστ. καί φάμπρικες	17	1	14
		καί ένας άκαθόριστος	

Ἐκ τῶν ἀριθμῶν αὐτῶν φαίνεται πρῶτ' ἀπ' ὅλα ὅτι γενικά οἱ σοσιαλδημοκράτες νίκησαν τοὺς ἐσέρους. Οἱ σοσιαλδημοκράτες ἀνάδειξαν 18 πληρεξούσιους (προσθέτοντας στοὺς σοσιαλδημοκράτες ἕναν συμπαθόντα τῇ σοσιαλδημοκρατίᾳ), ἐνῶ οἱ ἐσέροι μόνο 14.

Ἐπειτα, ἀπὸ τῶν ἀριθμῶν αὐτῶν φαίνεται καθαρά ὅτι 1) στά μεγαλύτερα ἐργοστάσια νίκησαν γενικά οἱ ἐσέροι· 2) οἱ ἐσέροι νικοῦσαν γενικά τοὺς μενσεβίκους σοσιαλδημοκράτες· 3) οἱ μπολσεβίκοι σοσιαλδημοκράτες νικοῦσαν γενικά τοὺς ἐσέρους.

Πραγματικά, ἂν ὑπολογίσουμε τὰ τέσσερα μεγαλύτερα ἐργοστάσια, δηλ. ἐκεῖνα πού ἔδωσαν πάνω ἀπὸ ἕναν πληρεξούσιο, ἔχουμε τό ἐξῆς ἀποτέλεσμα: σ' αὐτὰ τὰ ἐργοστάσια ἐκλέχτηκαν συνολικά 14 πληρεξούσιοι (δηλαδή, ἀπὸ 14.000 ἐργάτες), ἀπὸ τοὺς ὁποίους οἱ 11 εἶναι ἐσέροι καὶ οἱ 3 σοσιαλδημοκράτες. Στὰ ὑπόλοιπα 18 μικρότερα ἐργοστάσια ἐκλέχτηκαν 15 σοσιαλδημοκράτες καὶ 3 ἐσέροι. Στὰ ἐργοστάσια αὐτὰ ὁ συνολικὸς ἀριθμὸς τῶν ἐργατῶν μᾶς εἶναι ἄγνωστος, μπορεῖ νὰ εἶναι πάνω ἀπὸ 18.000, γιατί οἱ ἐπιχειρήσεις μέ λιγότερο ἀπὸ 2.000 ἐργάτες ἐκλέγουν ἕναν πληρεξούσιο, μπορεῖ ὅμως νὰ εἶναι καὶ μικρότερος ἀπὸ 18.000, γιατί ὅλες οἱ ἐπιχειρήσεις πού ἔχουν ἀπὸ 50 ἐργάτες καὶ πάνω ἐκλέγουν ἀπὸ 1 πληρεξούσιο.

Συνεπῶς, τό γενικὸ συμπέρασμα ὅτι στήν ἀχτίδα Νιέβσκι οἱ σοσιαλδημοκράτες νίκησαν τοὺς ἐσέρους πρέπει νὰ τροποποιηθεῖ ὡς ἐξῆς: *στά μεγαλύτερα ἐργοστάσια οἱ ἐσέροι νίκησαν τοὺς σοσιαλδημοκράτες!* Τὰ στοιχεῖα γιά τόν ἀριθμὸ τῶν πληρεξουσίων δέν εἶναι ἀκόμη ἀρκετά γιά νὰ βγεῖ ἕνα ἀκριβές συμπέρασμα: μᾶς εἶναι ἀπαραίτητοι οἱ ἀριθμοὶ κατὰ ἐργοστάσιο, καί, ἐκτός ἀπ' αὐτό, μᾶς εἶναι ἀπαραίτητα τὰ στοιχεῖα γιά τόν ἀριθμὸ τῶν ἐργατῶν σέ κάθε ἐργοστάσιο, καθὼς ἐπίσης γιά τόν ἀριθμὸ ἐκείνων πού ψήφισαν σέ κάθε ἐργοστάσιο.

Ἐπειτα, ἀπὸ τὰ στοιχεῖα πού ἀναφέραμε φαίνεται καθαρά ὅτι γιά τῇ νίκη τῶν ἐσέρων ἡ εὐθύνη βαρύνει ὀλοκληρωτικά τοὺς μενσεβίκους. Οἱ μενσεβίκοι χάσανε 12 ὀλόκληρες ἔδρες πού τίς κέρδισαν οἱ ἐσέροι, 12 ἀπὸ τίς 18, ἐνῶ οἱ μπολσεβίκοι χάσανε μόνο 2 (ἀπὸ τίς 14).

Στά μπολσεβίικα ἐργοστάσια (ὑπολογίζοντας γιά μπολσεβίικα ὄχι ἐκεῖνα ὅπου γενικά ἐργάζονται μπολσεβίκοι, ἀλλὰ ἐκεῖνα ὅπου εἶχαν προταθεῖ μπολσεβίκοι ὑποψήφιοι ἐνάντια στοὺς ἐσέρους) οἱ ἐσέροι συντρίφτηκαν ἀναντίρρητα καί εἰδικά συντρίφτηκαν στήν πιά μεγάλη φάμπρικα, στήν Πάλ, ὅπου ἀπὸ τοὺς τρεῖς πληρεξούσιους οἱ μπολσεβίκοι βγάλανε δύο." Ἄν

πάρει κανείς υπόψη του ότι δέν έχουμε στοιχεία για τις περιπτώσεις πού οί έσέροι υποβάλανε γενικά δικούς τους υποψήφιους, ότι συνεπώς είναι πολύ πιθανή ή ήττα τών έσέρων και στό Ρωσοαμερικανικό μηχανουργικό εργοστάσιο και στό εργοστάσιο κατασκευής βαγονιών 'Αλεξαντρόβσκι και στό «'Ατλας» και άλλου, βγαίνει τό συμπέρασμα *ότι γενικά οί μπολσεβίκοι νίκησαν τούς έσέρους.*

'Αντίθετα, στά μενσεβίκικα εργοστάσια ή σοσιαλδημοκρατία νικήθηκε: οί έσέροι κέρδισαν 12 έδρες, οί σοσιαλδημοκράτες μόνο 6. Είναι αναμφισβήτητο *ότι, γενικά, οί έσέροι νικουñ τούς μενσεβίκους μπροστά στή μάζα τουñ προλεταριάτου.*

Δέν ξέρουμε ακριβώς κατά πόσο μπορεί νά επεκτείνει κανείς σ' όλη τήν Πετρούπολη τά συμπεράσματα πού βγήκαν από τά στοιχεία τής άχτίδας Νιέβσκι. Κρίνοντας όμως από τό ότι «όλόκληρη ή σοσιαλδημοκρατική Πετρούπολη» μιλά για τις άπροσδόκητες νίκες τών έσέρων στά μεγάλα εργοστάσια και ότι ο συνολικός αριθμός τών σοσιαλδημοκρατών πληρεξουσίων είναι, όπως φαίνεται, πολύ μεγαλύτερος από τόν αριθμό τών έσέρων, κρίνοντας απ' αυτά μπορεί νά πεί κανείς ότι τά στοιχεία τής άχτίδας Νιέβσκι είναι λίγο-πολύ χαρακτηριστικά. 'Υπάρχουν πληροφορίες πώς στό Βασίλεβσκι 'Οστροφ, στό κέντρο τουñ μενσεβικισμού, στό εργοστάσιο Μπαλτίσκι οί έσέροι νίκησαν τούς μενσεβίκους μέ τεράστια πλειοψηφία: πήραν περίπου 1.600 ψήφους, ένω οί μενσεβίκοι λιγότερο από 100. 'Αντίθετα, στό ίδιο μέρος, στό μεγάλο 'Εργοστάσιο σωλήνων, οί έσέροι συγκέντρωσαν επίσης 1.600 ψήφους περίπου, ένω οί μπολσεβίκοι περίπου 1.500, παράλληλα οί τελευταίοι κατάγγειλαν τις εκλογές, χαρακτηρίζοντάς τις άντικανονικές, επειδή έσπασε μία κάλπη και ζήτησαν τήν άκύρωση τών εκλογών. 'Η μία άλλη πληροφορία: στό Γαλλορωσικό εργοστάσιο, από τό όποιο μερικοί όλοτελα ξεδιάντροποι μενσεβίκοι διανοούμενοι «έφεραν» στή σοσιαλδημοκρατική συνδιάσκεψη τής Πετρούπολης 370 *άποκλειστικά μενσεβίκικους* ψήφους, εκλέχτηκαν πληρεξούσιοι ένας μπολσεβίκος και ένας έσέρος. Στήν άχτίδα Βίμποργκ, σ' αυτό τό φρούριο τουñ μενσεβικισμού, οί έσέροι νίκησαν τούς μενσεβίκους σοσιαλδημοκράτες κτλ κτλ.

Γιά νά έλέγξουμε όλες αυτές τις πληροφορίες, για νά πάρουμε ακριβή στοιχεία, είναι *άπόλυτα άναγκαίο* νά συγκεντρώσουμε τό δίχως άλλο, όσο δέν έσβυσαν ακόμη οί έντυπώσεις από τις εκλογές, στοιχεία από όλες τις φάμπρικες και τά εργοστάσια πού εξέλεξαν πληρεξούσιους. Για τά τοπικά σοσιαλδημοκρα-

τικά στελέχη είναι πολύ εύκολο νά συγκεντρώσουν και νά γράψουν τούς ἀριθμούς γιά τό κάθε ἐργοστάσιο ξεχωριστά. Ἡ συνόψιση αὐτῶν τῶν ἀριθμῶν εἶναι γιά τή σοσιαλδημοκρατία ἀπαραίτητη, προκειμένου νά ἀντιμετωπίσει ἐντελῶς συνειδητά τίς ἐκλογές, ἔτσι πού νά μήν συγκαλύπτει λιγόψυχα τά λάθη καί τίς ἐλλείψεις της, ἀλλά νά τά ὑποβάλλει σέ κομματική κριτική καί νά καταβάλλει ὅλες τίς προσπάθειες γιά τήν ἐξάλειψη αὐτῶν τῶν ἐλλείψεων.

Δέν μπορεῖ νά κάνει κανείς συνεπή σοσιαλδημοκρατική δουλιὰ στήν Πετρούπολη, ἄν δέν παρακόλουθήσει μέ ὅλη τήν προσοχή τό πῶς ψήφισαν οἱ ἐργατικές μάζες ὑπέρ τῶν ὑποψηφίων αὐτοῦ ἢ ἐκείνου τοῦ κόμματος. Γιά τά ἀστικά κόμματα σημασία ἔχει μόνο τό νά ἐξασφαλίσουν ἕναν ἀριθμό πληρεξουσίων. Γιά μᾶς σημασία ἔχει τό νά πετύχουμε νά καταλάβουν οἱ ἴδιες οἱ μάζες τή θεωρία καί τήν τακτική τῆς σοσιαλδημοκρατίας σέ διάκριση ἀπ' ὅλα τά μικροαστικά κόμματα, ἔστω κι' ἄν αὐτοκαλοῦνται ἐπαναστατικά, σοσιαλιστικά. Γι' αὐτό εἴμαστε ὑποχρεωμένοι νά συγκεντρώσουμε ἀκριβῆ καί πλήρη στοιχεῖα σχετικά μέ τίς ψηφοφορίες καί τίς ἐκλογές στήν ἐργατική κουρία τῆς Πετρούπολης.

Γι' αὐτό ἀπευθυνόμαστε σέ ὅλα τά τοπικά, ἀχτιδικά καί ὑπαχτιδικά στελέχη τῆς σοσιαλδημοκρατίας στήν Πετρούπολη μέ τή θερμή παράκληση νά δώσουν ἀκριβῆ στοιχεῖα γύρω ἀπό τά παρακάτω περίπου σημεία: 1) ἀχτίδα· 2) ὀνομασία τοῦ ἐργοστασίου· 3) ἀριθμός ἐργατῶν· 4) ἀριθμός ἐκείνων πού ψήφισαν· 5) προσανατολισμός τῶν ἀντιπάλων ὑποψηφίων: ἐσέρος, μενσεβίκος, μπολσεβίκος, ἄλλα κόμματα· 6) ἀριθμός τῶν ψήφων πού συγκέντρωσε κάθε ὑποψήφιος. Ἡ συνόψιση αὐτῶν τῶν στοιχείων θά χρησιμεύσει σάν γερή βάση γιά τήν ἐκτίμηση τῶν διάφορων πλευρῶν τῆς σοσιαλδημοκρατικῆς δουλιᾶς, καθώς καί γιά τήν ἐκτίμηση τῶν ἐπιτυχιῶν ἢ τῶν ἀποτυχιῶν μας στίς ἐπόμενες ἐκλογές.

«Προστίγε Ρέτσι», ἀρ. φύλ. 3,
30 τοῦ Γενάρη 1907

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό
κείμενο τῆς ἐφημερίδας «Προστίγε Ρέτσι»

ΠΩΣ ΝΑ ΨΗΦΙΣΟΥΜΕ ΣΤΙΣ ΕΚΛΟΓΕΣ ΤΗΣ ΠΕΤΡΟΥΠΟΛΗΣ;

(ΠΟΙΟΝ ΕΞΥΠΗΡΕΤΟΥΝ ΤΑ ΠΑΡΑΜΥΘΙΑ ΓΙΑ ΤΟΝ
ΜΑΥΡΟΕΚΑΤΟΝΤΑΡΧΙΤΙΚΟ ΚΙΝΔΥΝΟ;)

Οί σοσιαλδημοκράτες τῆς ἐπαναστατικῆς κατεύθυνσης ἀπόδειξαν πιά ἀπό καιρό πῶς τά παραμύθια γιά τόν μαυροεκατονταρχίτικο κίνδυνο ἐπινοοῦνται καί διαδίδονται ἐπίτηδες ἀπό τούς καντέτους, πού θέλουν ν' ἀπομακρύνουν τόν κίνδυνο πού τούς ἀπειλεῖ ἀπό τ' ἀριστερά.

Τούς σοσιαλδημοκράτες δέν τούς ἄκουσαν. Ὁ τύπος τῶν φιλελεύθερων κραύγαζε καί κραυγάζει ὅλος μαζί μέ μιά φωνή γιά μαυροεκατονταρχίτικο κίνδυνο. Οἱ μικροαστοί ριζοσπάστες, οἱ ναρόντικοι, σεγκόνταραν μέ ἀφέλεια τούς φιλελεύθερους. Οἱ ὀπορτουμιστές τῆς σοσιαλδημοκρατίας ἐπίσης σέρνονταν πίσω ἀπό τούς φιλελεύθερους καί καταντοῦσαν κάποτε (ὅπως, λογουχάρη, στήν Πετρούπολη) νά φτάσουν ὡς τήν ἀνοιχτή προδοσία ἀπέναντι στό προλεταριάτο.

Κοιτάξτε, ὅμως τί δείχνουν οἱ ἐκλογές;

Ὅλοι βλέπουν τώρα ὅτι στίς διαθέσεις τῶν ἐκλογέων παρατηρεῖται στροφή πρὸς τ' ἀριστερά. Οἱ μαυροεκατονταρχίτες συντρίφτηκαν στίς ἐκλογές ἀσύγκριτα περισσότερο ἀπ' ὅ,τι στήν περυσινή χρονιά. Ἀποδείχτηκε πῶς οἱ ἐπαναστάτες σοσιαλδημοκράτες εἶχαν δίκιο. Ὁ μαυροεκατονταρχίτικος κίνδυνος στίς ἐκλογές εἶναι παραμύθι σκαρωμένο ἀπό τούς καντέτους πού πίσω ἀπ' τήν πλάτη τοῦ λαοῦ κάνουν παζάρια μέ τόν Στολίπιν. Εἶναι γνωστό ὅτι στήν Πετρούπολη ὁ κ. Βοντοβόζοφ πού πέρυσι ψήφισε τούς καντέτους, τώρα τούς γύρισε τήν πλάτη, ξεσκεπάζοντας δημόσια τήν ἐπίσκεψή τοῦ Μιλιουκόφ στόν Στολίπιν! Καί ὁ Μιλιουκόφ ἀναγκάστηκε νά ὁμολογήσει αὐτό τό γεγονός. Ὁ

Μιλιουκόφ ἔξακολουθεῖ μόνο νά κρύβει ἀπ' τό λαό τούς ὄρους πού τοῦ ἐπέβαλε ὁ Στολίπιν γιά τή νομιμοποίηση τῶν καντέτων.

Στίς ἐφημερίδες τους οἱ καντέτοι κάνουν τό πᾶν γιά ν' ἀποδείξουν στόν Στολίπιν τή μετριοπάθεια, τή σεμνότητα, τή νομιμοφροσύνη τους, τήν ἀνεξαρτησία τους ἀπέναντι στούς «ἀριστερούς», τήν προθυμία τους νά παλέψουν ἐνάντια τους.

Ἐπωφελής καί βολική πολιτική, δέν εἶναι ἀλήθεια; Νά πασχίζεις νά πείσεις τόν Στολίπιν καί τούς φίλους του, δηλ. τούς μαυροεκατονταρχίτες, ἀπαρνούμενους τούς «ἀριστερούς», παλεύοντας ἐνάντια στούς ἀριστερούς στόν τύπο, στίς συγκεντρώσεις, στίς ἐκλογές. Καί νά πασχίζεις νά πείσεις τούς ἀριστερούς — ἢ πιά σωστά τούς ἀφελεῖς καί τούς προδότες ἀριστερούς — μέ κραυγές γιά μαυροεκατονταρχίτικο κίνδυνο: ψηφίστε, λένε, τούς καντέτους, γιά νά μή διασπαστοῦν οἱ ψῆφοι!

Μιά τέτοια ἀκριβῶς πολιτική ἐφάρμοσαν οἱ καντέτοι καί στή Μόσχα. Ὁ κ. Κοκόσκιν, πρῶην μέλος τῆς Δούμας κι' ἕνας ἀπό τούς πιά ἐπιφανεῖς καντέτους, ἔγραφε τήν ἡμέρα τῶν ἐκλογῶν στήν ἐφημερίδα «Ρούσκιγε Βέντομοστι»:

«Γιά τόν καθένα εἶναι ξεκάθαρο ὅτι ὁ ἀριστερός συνασπισμός δέν μπορεῖ νά πάρει τούς ψήφους τῶν ἐξωκομματικῶν πού ταλαντεύονται ἀνάμεσα στούς «ὀχτωβριστές» καί στούς «καντέτους»· δέν μπορεῖ ν' ἀποσπάσει κανέναν ψήφο ἀπό τήν «Ἐνωση τῆς 17 τοῦ Ὀχτώβρη». Νά ἀποσπάσει ὅμως ψήφους ἀπό τό κόμμα τῆς λαϊκῆς ἐλευθερίας καί νά συντελέσει ἔτσι στό θρίαμβο τῆς ἀντίδρασης μπορεῖ, καί σ' αὐτό μόνο τό πρακτικό ἀποτέλεσμα θά περιοριστεῖ ἡ δράση του σέ περίπτωση ἐπιτυχίας».

* Στή Μόσχα ὑπάρχουν συνολικά 17 ἐκλογικά τμήματα. Γιά τό 17^ο ὅμως, τό Πιάτνιτσκι, δέν ὑπάρχουν πλήρη στοιχεῖα. Οἱ καντέτοι πῆραν ἐδῶ τό λιγότερο 1488 ψήφους, οἱ ὀχτωβριστές, νομίζω, περίπου 600· ὁ ἀριστερός συνασπισμός, νομίζω, περίπου 250.

συγκέντρωσαν οί ὀχτωβριστές ἦταν *μικρότερο* ἀπό τό μισό τῶν ψήφων πού συγκέντρωσαν οί καντέτοι καί οί ἀριστεροί μαζί. Αὐτό σημαίνει ὅτι οί ἀριστεροί, κατεβαίνοντας ἀνεξάρτητα σέ 14 τμήματα, δέν μποροῦσαν σέ καμιά περίπτωση «νά συντελέσουν στό θρίαμβο τῆς ἀντίδρασης».

Ἦ ο κ. Κοκόσκιν ἔλεγε ψέματα, συκοφαντώντας τόν ἀριστερό συνασπισμό σάν βοηθό τῆς ἀντίδρασης!

Ἦ ο κ. Κοκόσκιν φοβέριζε τούς ἐκλογεῖς μέ τήν ψεύτικη ἐπινόηση γιά μαυροεκατονταρχίτικο κίνδυνο, γιά νά κάνει τόν ἐκλογέα νά μήν ψηφίσει τόν ἀριστερό συνασπισμό.

Ἦ ο κ. Κοκόσκιν, ὅπως καί οί καντέτοι τῆς Πετρούπολης, φοβᾶται νά βάλει, ἀκόμη καί μπροστά στόν ἐκλογέα πού ἔχει περιορισμένα δικαιώματα, τό ζήτημα *στήν οὐσία του*, τό ζήτημα γιά τήν *κατ' ἀρχήν* συμπάθεια τοῦ ἐκλογέα ἤ πρὸς τό κόμμα τῶν συνομιλητῶν τοῦ Στολίπιν ἤ πρὸς τή σοσιαλδημοκρατία καί τούς τρουντοβίκους. Οἱ διάφοροι κ.κ. Κοκόσκιν, ὅπως καί οἱ καντέτοι τῆς Πετρούπολης, σπεκουλάρουν ὄχι στή συνείδηση τοῦ ἐκλογέα, ἀλλά στό φόβο τοῦ μικροαστοῦ πού τόν ζάλισαν τά οὐρλιαχτά γιά μαυροεκατονταρχίτικο κίνδυνο τοῦ δουλοπρεποῦς φιλελεύθερου τύπου.

Καί οἱ ἐκλογές τῆς Μόσχας ἦταν πραγματικά ἐκλογές *φοβισμένων μικροαστῶν*. Νά ἡ ἐπιβεβαίωση γι' αὐτό ἀπό μιά πηγή πού σέ κανένα ἀσφαλῶς δέν θά γεννήσει ὑπόνοιες ὅτι συμπαθεῖ τούς «μπολσεβίκους».

Ἦ ἡ ἐφημερίδα «Μπιρζεβίγε Βέντομοστι»¹⁵⁶ τῆς 29 τοῦ Γενάρη δημοσίευσε ἕνα γράμμα τοῦ εἰδικοῦ ἀπεσταλμένου της γιά τό πῶς «Ἦ Μόσχα ἐκλέγει τούς ἐκλέκτορες». Νά τί γράφει αὐτός ὁ ἀπεσταλμένος:

«Βγαίνοντας ἀπό τή σειρά τους οἱ ἐκλογεῖς πᾶνε πιά περά κι' ἀρχίζουν νά ἀνταλλάσσουν τίς ἐντυπώσεις τους.

— Λοιπόν, τόν Γκρίνγκμουντ ψηφίσεις; — ρωτάει ὁ ἐργολάβος τό μάστορά του.

— Μά τί λέτε, Σεργκέϊ Πετρόβιτς, ἐμεῖς εἴμαστε ὑπέρ τῶν καντέτων, — ἀπαντᾷ ὁ μάστορας, ἕνας ἄνθρωπος κοντός καί στρουμπουλός σάν βαρελάκι.

— Καί γιατί δέν εἶστε ὑπέρ τοῦ ἀριστεροῦ συνασπισμοῦ; — ἐπιμένει νά μάθει ὁ ἐργολάβος.

— Εἶναι ἐπικίνδυνο, θά μοιραστοῦν οἱ ψῆφοι, — ἀπαντᾷ ὁ μάστορας.

Νά γιατί στή Μόσχα ὁ μικροαστός τῆς πόλης ψηφίσε μαζικά τούς καντέτους! Ἦ μικροαστός ψηφίσε ἐνάντια τούς ἀριστερούς ὄχι ἀπό ἀντιπάθεια πρὸς αὐτούς, ἀλλά γιατί εἶναι «ἐπικίνδυνο — θά μοιραστοῦν οἱ ψῆφοι» δηλ. γιὰτί πίστεψε στούς ψευδολόγους, καντέτους, πού ἐκμεταλλεύτηκαν τό μονοπώλιο τῶν καθη-

μερινῶν φιλελεύθερων ἡμερησίων γιά νά ἔξαπατήσουν τό μικροαστό.

Οἱ ἐκλογές τῆς 28 τοῦ Γενάρη στή Μόσχα ἔδειξαν ὅτι καί μέ τέσσερα ψηφοδέλτια οἱ ψῆφοι δέν μποροῦσαν νά διασπαστοῦν, ἔτσι ὥστε νά ὑπάρχει κίνδυνος νίκης τῶν μαύρων.

Οἱ καντέτοι στή Μόσχα ἔσυραν ἀπό τή μύτη τόν φοβισμένο μικροαστό. " Ἄς τό ξέρουν αὐτό οἱ ἐκλογεῖς τῆς Πετρούπολης κι' ἄς μὴν πέσουν γιά δεύτερη φορά στήν παγίδα τῶν καντέτων πού κάνουν παζάρια μέ τόν Στολίπιν!

Ἐφιστοῦμε ἀκόμη τήν προσοχή τῶν ἀναγνωστῶν στή σύγκριση τῶν στοιχείων τοῦ 1906 καί τοῦ 1907 (σέ 9 τμήματα τῆς Μόσχας, γιατί, δυστυχῶς, δέν ἔχουμε στή διάθεσή μας ὀλοκληρωμένα στοιχεία). Εἶναι γνωστό πῶς ὅλα τά φερέφωνα τῶν καντέτων καί ὅλοι οἱ προδότες ἀπό τίς γραμμές τῶν ἀριστερῶν φωνάζουν ὅτι οἱ διευκρινήσεις τῆς συγκλήτου ἀποδείχνουν τάχα πῶς δέν *μπορεῖ νά στηριχθεῖ* κανεῖς στά στοιχεία τοῦ 1906, πῶς τό 1907 στίς ἐκλογές πρέπει νά περιμένει κανεῖς χειρότερα, πῶς τώρα ὑπάρχει μαυροκατονταρχίτικος κίνδυνος.

Καί τί ἔδειξε ἡ Μόσχα; τό 1906 σέ 9 τμήματα οἱ καντέτοι συγκέντρωσαν 13.220 ψήφους, οἱ δεξιοί 5.669 (ὀχτωβριστές) σύν 690 (μοναρχικοί), συνολικά 6.359 (μπορεῖ μάλιστα καί *κάτι περισσότερο*, γιατί ἀπ' τούς ἀριθμούς πού παραθέτουμε φαίνεται ὅτι δέν ὑπάρχουν καθόλου στοιχεία σέ κάμποσα ἀπ' αὐτά τά ἐνιαία τμήματα σχετικά μέ τόν ἀριθμό τῶν ψήφων πού συγκέντρωσαν οἱ μοναρχικοί).

Τό 1907 στά ἴδια τμήματα ἐνάντια στούς μαύρους δόθηκαν 14.133 ψῆφοι (ἀπό τούς ὁποίους οἱ 11.451 ὑπέρ τῶν καντέτων καί οἱ 2.682 ὑπέρ τῶν ἀριστερῶν), ἐνῶ ὑπέρ τῶν μαύρων δόθηκαν 5.902 (ἀπό τούς ὁποίους οἱ 4.412 ὑπέρ τῶν ὀχτωβριστῶν καί 1.490 ὑπέρ τῶν μοναρχικῶν).

Ἔτσι, λοιπόν, παρ' ὅλες τίς διευκρινήσεις τῆς συγκλήτου, ὁ ἀριθμός ἐκείνων πού ψήφισαν τό 1907 εἶναι μάλιστα καί λίγο μεγαλύτερος ἀπ' ὅ,τι τοῦ 1906 (20.025 ἔναντι 19.579). Ὁ ἀριθμός τῶν ψήφων ἐνάντια στούς μαύρους εἶναι *μεγαλύτερος* ἀπ' ὅ,τι τό 1906 (14.133 ἔναντι 13.220)· ὁ ἀριθμός τῶν ψήφων ὑπέρ τῶν μαύρων εἶναι μικρότερος ἀπ' ὅ,τι τό 1906 (5.902 ἔναντι 6.359).

Ἡ πείρα τῆς Μόσχας ἀποδείχνει ἔμπρακτα ὅτι μπορεῖ κανεῖς νά στηριχτεῖ *πέρα γιά πέρα* στά στοιχεία τοῦ 1906, γιατί τά στοιχεία τοῦ 1907 δείχνουν ὅτι ἔγινε ἓνα βῆμα πρὸς τό καλύτερο.

Καί τί δείχνουν οἱ ἀριθμοί τῶν ἐκλογῶν τοῦ 1906 στήν Πετρούπολη; Οἱ ἀριθμοί αὐτοί δείχνουν ὅτι σέ 9 τμήματα, τά ὅποια

βγάζουν 114 εκλέκτορες, ο μεγαλύτερος αριθμός ψήφων που συγκέντρωσαν οι μαῦροι τό 1906 ἦταν πάνω από δύο φορές μικρότερος από τόν πιά μικρό αριθμό ψήφων που συγκέντρωσαν οι καντέτοι*.

Αυτό σημαίνει πώς, αν οι ψήφοι που δόθηκαν ενάντια στους μαύρους μοιραστοῦν ανάμεσα στους καντέτους και στους ἀριστερούς, είναι αδύνατο νά νικήσουν οι δεξιοί στην Πετρούπολη.

Ἀκόμη και οι εκλογές για εκλέκτορες από τούς εκλογεῖς τῆς πόλης που κατοικοῦν στό νομό Πετρούπολης, εκλογές που ἔγιναν στίς 29 τοῦ Γενάρη, δείχνουν ὅτι ὁ μαυροεκατονταρχίτικος κίνδυνος είναι ἕνα ψεύτικο καντέτικο παραμῦθι. Ἀκόμη κι' ἀπ' αὐτούς τούς εκλογεῖς που τούς ἦταν ἔξαιρετικά δύσκολο νά βροῦν ψηφοδέλτια και νά ἔρθουν στίς εκλογές, οι μαῦροι πῆραν τόσο λίγους ψήφους, ὥστε και μέ ὁποιοδήποτε μοίρασμα τῶν ψήφων δέν μπορούσαν νά νικήσουν. Ὑπέρ τῶν καντέτων δόθηκαν minimum** 1099 ψήφοι, ὑπέρ τῶν σοσιαλδημοκρατῶν 603, ὑπέρ τῶν ὀχτωβριστῶν 652, ὑπέρ τῆς «Ἐνωσης τοῦ ρωσικοῦ λαοῦ» 20. Ὅποιοδήποτε ἀριθμό ψήφων κι' ἂν ἀποσπάσουμε ἐδῶ ἀπό τούς καντέτους, οι δεξιοί δέν θά μπορούσαν νά νικήσουν!

Γι' αὐτό και δηλώνουμε τώρα μέ ἀπόλυτη κατηγορηματικότητα: ἐκεῖνοι που μέ τό πρόσχημα τοῦ μαυροεκατονταρχίτικου κινδύνου καλοῦν τούς εκλογεῖς τῆς Πετρούπολης νά ψηφίσουν τούς καντέτους, για ν' ἀποφευχθεῖ μία διάσπαση τῶν ψήφων, αὐτοί συνειδητά λένε ψέματα και ἔξαπατοῦν τόν εκλογέα. Ἐκεῖνοι που μέ τό πρόσχημα τοῦ μαυροεκατονταρχίτικου κινδύνου, ἀποφεύγουν νά πάρουν μέρος στίς εκλογές στην Πετρούπολη, ἔστω και σ' ἕνα μόνο τμήμα, αὐτοί λένε συνειδητά ψέματα και ἔξαπατοῦν τόν εκλογέα, καλύπτοντας ἔτσι τήν προδοσία τους ἀπέναντι στόν ἀριστερό συνασπισμό.

Στήν Πετρούπολη, ὅπως και στή Μόσχα, δέν ὑπάρχει μαυροεκατονταρχίτικος κίνδυνος, ἀλλά ὑπάρχει καντέτικος κίνδυνος. Ὑπάρχει κίνδυνος, ὁ καθυστερημένος και φοβισμένος μικροαστός νά δώσει τήν ψήφο του ὑπέρ τοῦ καντέτου ὄχι ἀπό ἀντιπάθεια πρὸς τόν ἀριστερό συνασπισμό, πρὸς τούς σοσιαλδημοκράτες και τούς τρουντοβίκους, ἀλλά ἀπό τό φόβο μιᾶς διάσπασης

* Οι ἀριθμοί αὐτοί δημοσιεύονται ἀναλυτικά στην ἔφημερίδα «Ζρένιγε»¹⁵⁷ ἀρ. φύλ. 1 (βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 338. Ἡ Σύντ.) Τούς ἀναδημοσιεύουμε πιά κάτω ἄλλη μιά φορά, για νά γίνουν γνωστοί σέ ὄλους τούς εκλογεῖς τῆς Πετρούπολης.

** — Τό λιγότερο. Σημ. μετ.

τῶν ψήφων, φόβο πού τόν ἐνέπνευσε ὁ ψευδολόγος τύπος τῶν καντέτων.

Ἐναντία σ' αὐτόν τόν «κίνδυνο» πρέπει νά παλέψουν ὅλοι ὅσοι θέλουν οἱ ἐκλογεῖς τῆς Πετρούπολης νά ψηφίσουν κατά *συνείδηση*.

Στήν Πετρούπολη δέν ὑπάρχει μαυροεκατονταρχίτικος κίνδυνος, ὑπάρχει καντέτικος κίνδυνος. Γι' αὐτό θά εἶναι ἀσυγχώρητη προδοσία ἀπέναντι στούς ἀριστερούς ἢ ἀποχή σ' ἐκεῖνα τά τρία τμήματα (Βασίλιεβσκι Ἔστροφ, Ροζντέστβενσκι καί Λιτέϊνι), ὅπου, ἂν μοιραστοῦν οἱ ψήφοι (κρίνοντας ἀπό τά στοιχεῖα τοῦ 1906), εἶναι δυνατό νά νικήσουν οἱ μαῦροι. Τά τρία αὐτά τμήματα ἀναδείχνουν 46 ἐκλέκτορες ἀπό τό συνολικό ἀριθμό τῶν 174 (160 στήν πόλη καί 14 στήν ἐργατική κουρία). Αὐτό σημαίνει ὅτι *τά τμήματα αὐτά δέν μποροῦν νά ἐπιδράσουν στήν ἐκβαση τῶν ἐκλογῶν*. Στή νίκη ὅμως τῶν ἀριστερῶν ἢ τῶν καντέτων μποροῦν νά ἐπιδράσουν *θαυμάσια*. Ἄς ὑποθέσουμε ὅτι οἱ σοσιαλδημοκράτες καί οἱ τρουντοβίκοι νικοῦν σέ 4 τμήματα: στό Σπάσκι, στό Μοσκόβσκι, στό Πετερμπούργκσκι, στό Βίμποργκσκι (τά παίρνουμε στήν τύχη). Τότε οἱ ἀριστεροί θά ἔχουν 74 ἐκλέκτορες (60 ἀπό τήν πόλη καί 14 ἀπό τοὺς ἐργάτες). Ἄν οἱ καντέτοι νικήσουν σέ ὅλα τά ὑπόλοιπα τμήματα, τότε ἔχουν 100 ἐκλέκτορες καί *στέλνουν ὅλους τοὺς βουλευτές τους στή Δούμα!* Ἄν ὅμως στά τρία τμήματα πού ἀναφέραμε παραπάνω βγοῦν οἱ μαῦροι (46 τόν ἀριθμό), τότε οἱ καντέτοι θά ἔχουν μόνο 54 ἐκλέκτορες καί *θά εἶναι ἀναγκασμένοι νά συνενωθοῦν μέ τοὺς ἀριστερούς, παίρνοντας στή Δούμα δύο ἔδρες ἀπό τίς ἑξι*.

Συνεπῶς, ὁποῖος κάνει ἀποχή στά τρία «μαῦρα» τμήματα τῆς Πετρούπολης, *ἐξυπηρετεῖ στά κρυφά τοὺς καντέτους*, εἶναι προδότης ἀπέναντι στόν ἀριστερό συνασπισμό!

Πολίτες ἐκλογεῖς! Μήν πιστεύετε τοὺς ἀπατεῶνες πού σᾶς μιλοῦν γιά κίνδυνο διάσπασης τῶν ψήφων στήν Πετρούπολη. Μήν πιστεύετε στά ψεύτικα παραμύθια γιά μαυροεκατονταρχίτικο κίνδυνο στήν Πετρούπολη.

Στήν Πετρούπολη δέν ὑπάρχει μαυροεκατονταρχίτικος κίνδυνος. Στήν Πετρούπολη δέν μποροῦν νά νικήσουν οἱ δεξιοί ἀπό μιά διάσπαση τῶν ψήφων σέ καντέτικους καί ἀριστερούς.

Ψηφίστε ὄχι ἀπό φόβο μπροστά στόν «κίνδυνο» πού ἐπινόησαν οἱ ψεῦτες καντέτοι (πού τρέχουν στόν Στολίπιν ἀπό τήν πίσω πόρτα), ψηφίστε ὅπως σᾶς ὑπαγορεύουν ἡ συνείδηση καί οἱ πεποιθήσεις σας.

Ἐπὲρ τῶν φιλελεύθερων ἀστῶν πού θέλουν νά ἐπιβάλλουν στούς ἀγρότες τήν καταστροφική ἐξαγορά, πού προδίνουν τήν ἀγροτική ὑπόθεση, παραδίνοντάς την στά χέρια τῶν φιλελεύθερων τσιφλικάδων, πού κάνουν μυστικά παζαρέματα μέ τόν Στολίπιν καί διεξάγουν διαπραγματεύσεις μέ τούς μαυροεκατονταρχίτες;

Ἡ ὑπὲρ τοῦ σοσιαλδημοκρατικοῦ ἐργατικοῦ κόμματος, ὑπὲρ τοῦ κόμματος τοῦ προλεταριάτου πού ὑποστηρίζεται ἀπό ὅλα τά κόμματα τῶν τρουντοβίκων;

Πολίτες, ψηφίστε τόν ἀριστερό συνασπισμό!

«Ζρένιγε», ἀρ. φύλ. 2,
4 τοῦ Φλεβάρη 1907
Ἐπογραφή: Ν. Λένιν

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό
κείμενο τῆς ἐφημερίδας «Ζρένιγε»

ΠΡΟΚΑΤΑΡΚΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΓΙΑ ΤΙΣ ΕΚΛΟΓΕΣ ΤΗΣ ΜΟΣΧΑΣ

Οί φιλελεύθερες ἔφημερίδες καί οί ἔφημερίδες πού ὑπηρετοῦν τούς φιλελεύθερους ἔξακολουθοῦν ἀκόμη νά κραυγάζουν γιά μαυροεκατονταρχίτικο κίνδυνο στή Μόσχα καί στήν Πετρούπολη.

Γιά νά δείξουμε πόσο ψεύτικες εἶναι αὐτές οί κραυγές καί οί φωνασκίες, παραθέτουμε συστηματοποιημένα ὅλα τά στοιχεῖα γιά τίς ἐκλογές τῆς Μόσχας, πού δημοσιεύτηκαν μέχρι σήμερα στίς ἔφημερίδες τῆς Πετρούπολης.

Γιά σύγκριση παραθέτουμε ἐπίσης τά στοιχεῖα γιά τίς ἐκλογές τοῦ 1906 στήν πόλη Μόσχα ἀπό τήν ἔφημερίδα «Νάσα Ζίζν» τῆς 28 τοῦ Μάρτη 1906.

Γιά τή σημασία καί τῶν πρώτων καί τῶν δευτέρων στοιχείων, πού ἀποδείχνουν γιά μιά ἀκόμη φορά ὅλη τήν ψευτιά τῶν παραμυθιῶν γιά «μαυροεκατονταρχίτικο κίνδυνο», μιλάμε σέ ἄλλο σημεῖο.

Ὁ ἀριθμός τῶν ψήφων πού συγκέντρωσαν στίς ἐκλογές τῆς πόλης Μόσχας τό 1907 οἱ:

Τμήματα τῆς πόλης Μόσχας	Συνταγ. δημοκρ.	Ὀχτωβρ.	Μοναρχ.	Ἀριστερ. συνασπισ.
Ἄρμπατσκι	1 348	514	154	214
Μπασμάνι	934	462	113	155
Γκοροντσκόϊ	643	268	107	61
Λεφόρτοβσκι	938	631	244	190
Μιασνίτσκι	1 831	551	191	191
Πρετσίστενσκι	1 183	538	161	175
Πρέσνενσκι	1 196	550	187	458
Ρογκόζσκι	1 565	963	267	286
Σερπουχόβσκι	469	189	69	101
Σρέτενσκι	1 239	403	106	303
Σουστσέβσκι	2 061	700	398	841
Χαμόβνιτσεσκι	1 011	647	197	297
Γιακιμάνσκι	1 153	552	171	241
Τβερσκόϊ	1 730	680	189	313
Γιαούζσκι	1 117	299	75	162
Μεστσιάνσκι	1 839	838	262	689
Σέ 16 τμήματα	19 757	8 783	2 891	4 677

Τμήματα τῆς πόλης Μόσχας	Συνταγ. δημοκ.	Ὀχτωβ.	Μοναρχ.	Ἀριστ. Συνασπισ.
Τό 1906				
Ἀρμπάτσκι	1 269	700	?	—
Σουστσέβσκι	2 867	930	193	—
Πρέσνεβσκι	1 662	646	150	—
Πρετσίστσεβσκι	1 810	734	?	—
Τβερσκόϊ	1 810	850	174	—
Γκοροντσκόϊ	571	362	50	—
Σρέτεβσκι	1 368	640	40	—
Γιαούζσκι	600	300	?	—
Μπασμάνι	1 263	507	83	—
Σέ 9 τμήματα	13 220	5 669	690	—
Στά ἴδια 9 τμήματα τό 1907	11 451	4 412	1 490	2 682

Ἔτσι, οἱ ἐκλογές στή Μόσχα ἀπόδειξαν τήν ψευτιά τῶν παραμυθιῶν γιά μαυροεκατονταρχίτικο κίνδυνο. Ὑπευθυμίζουμε γιά μιᾶ ἀκόμη φορά ὅτι τά στοιχεῖα γιά τίς ἐκλογές στήν Πετρούπολη τό 1906 ἀπόδειξαν τό ἴδιο πράγμα.

Ψηφοφορία στήν Πετρούπολη στίς ἐκλογές γιά τήν πρώτη Δούμα:

Τμήματα	Ὁ μικρ. ἀριθ. ψήφων πού συγκεν. οἱ καντέτοι	Τό μισό αὐτοῦ τοῦ ἀριθμοῦ.	Ὁ μεγ. ἀριθ. ψήφων πού συγκέντρ. τά δεξιά κόμματα	Ὁ ἀριθμός τῶν ἐκλεκτῶν ¹⁵⁸
Ἀντιμιραλτέϊσκι	1 395	697	662	— 5
Ἀλεξάντρο-Νιέβσκι	2 929	1 464	1 214	— 16
Καζάνσκι	2 135	1 067	985	— 9
Νάρβσκι	3 486	1 743	1 486	— 18
Βίμποργκσκι	1 853	926	652	— 6
Πετερμπούργκσκι	4 788	2 394	1 729	— 16
Κολόμεβσκι	2 141	1 070	969	— 9
Μοσκόβσκι	4 937	2 468	2 174	+ 20
Σπάσκι	4 873	2 436	2 320	— 15
Λιτέϊνι	3 414	1 707	2 097	+ 15
Ροζντέστβενσκι	3 241	1 620	2 066	+ 14
Βασ. Ὄστροφ	3 540	1 770	2 250	+ 17

«Ζρένιγε», ἀρ. φύλ. 2,
4 τοῦ Φλεβάρη 1907

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας «Ζρένιγε»

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΛΙΝΤΒΑΛΙΑΔΑ

Στήν αίθουσα τῶν πολιτικῶν μηχανικῶν στή συγκέντρωση τῆς 24 τοῦ Γενάρη συνέβηκε, ὅπως γράφει ἡ ἔφημερίδα «Τέλεγκραφ»¹⁵⁹ (τῆς 26 τοῦ Γενάρη), τό παρακάτω γεγονός:

«Στή σκηνή ἀνεβαίνει ὁ Β. Β. Βοντοβόζοφ καί ὑπενθυμίζει στή συγκέντρωση τό ἐπεισόδιο πού ἔγινε στό θέατρο Νεμέττι. «Ρώτησα ἐκεῖ ἂν εἶναι ἀλήθεια ὅτι ὁ Μιλιουκόφ διεξάγει διαπραγματεύσεις μέ τόν Στολίπιν πίσω ἀπό τήν πλάτη τοῦ ἐκλογέα. Σέ ἀπάντηση ἀκούστηκαν οἱ φωνές: «Ψέμα! συκοφαντία!», ἐνῶ ὁ καθηγητής Γκρέντεσκουλ ἀπάντησε ὅτι ὁ Μιλιουκόφ εἶναι τίμιος ἄνθρωπος καί τό κόμμα τοῦ ἔχει ἀπόλυτη ἐμπιστοσύνη. Δέν ἀμφιβάλλω καθόλου γιά τήν προσωπική τιμιότητα τοῦ Μιλιουκόφ, οἱ διαπραγματεύσεις, ὅμως, αὐτές ἔγιναν. Οὔτε ὁ Μιλιουκόφ τίς ἀρνήθηκε. Σήμερα, στήν ἔφημερίδα «Ρέτς» γράφει ὅτι συζήτησε μέ τόν Στολίπιν σχετικά μέ τή νομιμοποίηση τοῦ κόμματος τῆς λαϊκῆς ἐλευθερίας καί ὅτι τοῦ ἔγιναν ἀπαράδεκτες προτάσεις. *Ὁ Μιλιουκόφ, ὅμως, κρύβει ποιές ἀκριβῶς εἶναι αὐτές οἱ προτάσεις. Ἄν εἶναι ποταπές, πρέπει νά κοινοποιηθοῦν, πρέπει οἱ ἐμπνευστές τους νά καρφωθοῦν δημόσια στόν πάσαλο τῆς ἀτιμίας!*».

— Κλείνω τή συγκέντρωση! — ἀνακοινώνει ὁ ἀξιωματικός τῆς ἀστυνομίας.

Τό κοινό κατευθύνεται μέ φωνές καί σφυρίγματα πρὸς τήν ἔξοδο. Οἱ ὀργανωτές τῆς συνέλευσης ἀπευθύνονται στό Βοντοβόζοφ μέ βαριές κατηγορίες, ἐνῶ ὁ ἀξιωματικός τῆς ἀστυνομίας στέλνει στή σκηνή δύο ἀστυφύλακες, γιά κάθε ἐνδεχόμενο».

Γιά τίς προσπάθειές του νά ξεσκεπάσει τίς διαπραγματεύσεις τοῦ Μιλιουκόφ μέ τόν Στολίπιν ὁ κ. Βοντοβόζοφ εἶναι ἄξιος εὐγνωμοσύνης καί ὄχι βαριῶν κατηγοριῶν. Μονάχα στενοκέφαλοι ἄνθρωποι, πού δέν καταλαβαίνουν τίς ὑποχρεώσεις τοῦ πολίτη, ἢ μονάχα ἄνθρωποι πού θέλουν νά κρύβουν ἀπό τό λαό τίς μηχανοραφίες τῶν καντέτων, μποροῦν νά κατηγοροῦν γι' αὐτό τό πράγμα ἕναν πολιτικό παράγοντα. Δέν ξέρουμε σέ ποιά ἀπ' αὐτές τίς κατηγορίες ἀνήκαν οἱ ὀργανωτές αὐτῆς τῆς συγκέντρωσης, στήν ὁποία εἰσηγητής ἦταν ὁ καντέτος Ναμπόκοφ.

Τό ζήτημα τῶν διαπραγματεύσεων τοῦ Μιλιουκόφ μέ τόν Στολίπιν ἔχει τεράστια σημασία. Χίλιες φορές ἄδικο ἔχουν ἐ-

κεῖνοι πού τούς ἀρέσει νά ὑποτιμοῦν αὐτό τό ζήτημα, νά μή δίνουσαν σ' αὐτό προσοχή, νά δηλώνουν ὅτι πρόκειται γιά ἕνα μικρό σκάνδαλο χωρίς ιδιαίτερη σημασία. "Οποῖος φοβᾶται τό σκάνδαλο, αὐτός δέν συναισθάνεται τό χρέος του σάν πολίτη νά ξεσκεπάσει τίς πολιτικές λιντβαλιάδες.

Καί οἱ διαπραγματεύσεις τοῦ Μιλιουκόφ μέ τόν Στολίπιν εἶναι ἀκριβῶς ἕνα κομματάκι πολιτικῆς λιντβαλιάδας, ὅπου ἀντί γιά χρηματική αἰσχροκέρδεια καί ἀπατεωνία, πού τιμωροῦνται ποινικά, ἔχουμε πολιτικά ἀσυνείδητο καί ἐγκληματικό παζάρεμα ἑνός κόμματος πού κάνει κατάχρηση τῶν μεγάλων λέξεων «λαϊκή ἐλευθερία».

Ἐμεῖς τονίσαμε ἤδη στήν ἐφημερίδα «Τρούντ»¹⁶⁰ ὅτι ὁ Μιλιουκόφ κρύβει ἀπό τό λαό τό περιεχόμενο τῶν «ὄρων» τοῦ Στολίπιν. Κρύβει ἐπίσης ἄν ἦταν μιά ἢ ἀκρόαση ἢ πῶς πολλές καί πότε ἔγιναν. Κρύβει ἐπίσης ἄν τόν κάλεσε ὁ Στολίπιν ἢ ἄν ὁ Μιλιουκόφ ζήτησε ἀκρόαση. Κρύβει, τέλος, ἄν ὑπῆρχαν ἀποφάσεις σχετικά μ' αὐτό τῆς Ἐπιτροπῆς Πετρούπολης καί τῆς ΚΕ τῶν καντέτων κι' ἄν ἔγιναν ἀνακοινώσεις ἀπό τό κέντρο πρὸς τήν ἐπαρχία.

Δέν εἶναι δύσκολο νά δεῖ κανεῖς ὅτι ἀπό τά στοιχεῖα αὐτά ἐξαρτᾶται ἡ ὀλοκληρωμένη ἐκτίμηση τοῦ καντέτικου ζουμποτισμοῦ. Κρύβουν ἀπό τό λαό μόνο τά ἄσχημα πράγματα. Ὁ κ. Βοντοβόζοφ ἔχει δίκιο ὅταν λέει πῶς πρέπει νά τούς βγάλουμε στή δημοσιότητα. Καί ὁ κ. Βοντοβόζοφ εἶναι ὑποχρεωμένος νά συνεχίσει τίς ἀποκαλύψεις του, ἄν θέλει νά τόν βλέπουν οἱ πολῖτες πού συναισθάνονται τίς πολιτικές τους ὑποχρεώσεις, σάν τίμιο καί συνεπῆ, σταθερό πολιτικό παράγοντα καί ὄχι σάν δημοσιογράφο πού κυνηγᾶ ἐντυπωσιακά δημοσιεύματα. "Ὅταν πρόκειται γιά ποταπότητα σέ παλλαϊκές ὑποθέσεις, χρέος τοῦ πολίτη εἶναι νά ἀναγκάσει τούς συνεργούς νά μιλήσουν.

"Οποῖος ξέρει κάτι γι' αὐτές τίς ποταπότητες καί θέλει νά ἐκπληρώσει τό καθῆκον του σάν πολίτη, εἶναι ὑποχρεωμένος νά ἐξαναγκάσει τούς διάφορους Μιλιουκόφ νά τοῦ κάνουν μήνυση γιά συκοφαντία καί στό δικαστήριον νά ξεσκεπάσει τόν ἀρχηγό τῶν καντέτων, ὁ ὁποῖος πίσω ἀπό τίς πλάτες τοῦ λαοῦ, στό φούντωμα τῆς ἐκλογικῆς μάχης τοῦ λαοῦ ἐνάντια στό παλιό καθεστῶς, τρέχει ἀπό τήν πίσω πόρτα στόν ἡγέτη τοῦ παλιοῦ καθεστῶτος!

Ἐποβάλλουμε δημόσια στόν κ. Μιλιουκόφ καί στό κόμμα τῶν καντέτων τά ἑξῆς ἐρωτήματα:

1. Πότε ἔγινε ἡ ἀκρόαση ἢ πότε ἀκριβῶς ἔγιναν οἱ ἀκροάσεις

τοῦ Μιλιουκόφ (καί τῶν φίλων του;) ἀπό τόν κ. Στολίπιν;

2. Ὁ Στολίπιν κάλεσε τόν Μιλιουκόφ; Καί δέν γνώριζε ἄραγε ὁ Μιλιουκόφ ἔστω καί κάτι γιά τούς «ποταπούς» (σύμφωνα μέ τά λόγια τοῦ κ. Βοντοβόζοφ) ὄρους, γιά τούς ὁποίους ἤθελε νά μιλήσει ὁ Στολίπιν μέ τόν Μιλιουκόφ;

3. Πότε ἀκριβῶς ἔγινε ἡ συνεδρίαση τῆς Ἐπιτροπῆς Πετρούπολης καί τῆς ΚΕ τῶν καντέτων (ἢ καί τῶν δύο ἐπιτροπῶν μαζί) σχετικά μέ τίς προτάσεις τοῦ Στολίπιν; Δέν ἀποφάσισαν ἄραγε ἐκεῖ νά κάνουν μερικά βήματα γιά μιά προσέγγιση πρὸς αὐτές τίς προτάσεις; Δέν γράφτηκε ἄραγε τίποτε σχετικά μ' αὐτό στήν ἐπαρχία;

4. Τί σχέση ὑπάρχει ἀνάμεσα στήν ἀκρόαση τοῦ Μιλιουκόφ ἀπό τόν Στολίπιν καί γενικά σέ ὀρισμένες ἐνέργειες πού ἔγιναν ἀπό τήν πλευρά αὐτῶν τῶν δύο ἀνδρῶν γιά μιά προσέγγιση μεταξύ τους, καί στό χαρακτήρα τῆς στάσης τῶν καντέτων στή «συνδιάσκεψη» στίς 18 τοῦ Γενάρη ἀπέναντι στό μικροαστικό συνασπισμό;

Ἐμεῖς θά ἐπανέλθουμε ἀκόμη — καί ἴσως ὄχι μόνο μιά φορά — στό ζήτημα τῶν ἀποκαλύψεων πού ἀφοροῦν τήν «ἀκρόαση» τοῦ καντέτου ἀπό τόν μαυροεκατονταρχίτη. Θά ἀποδείξουμε ἀκόμη μέ ὅλα τά ντοκουμέντα πού μπορεῖ νά χεῖ στα χέρια του ἕνας ἄνθρωπος ὁ ὁποῖος βρίσκεται μακριά, ὅτι σ' αὐτές ἀκριβῶς τίς διαπραγματεύσεις τῶν καντέτων μέ τούς μαυροεκατονταρχίτες βρίσκεται ἡ αἰτία γιά τό ναυάγιο τοῦ κοινοῦ συνασπισμοῦ τῶν «ἀριστερῶν» μέ τούς καντέτους, τόν ὁποῖο πολλοί ἐπιθυμοῦσαν καί ἐνάντια στόν ὁποῖο ἐμεῖς πάντοτε παλεύαμε.

Γιά τήν ὥρα ὅμως λέμε:

Ἄς ξέρουν ὁ κ. Μιλιουκόφ καί τό κόμμα τῶν καντέτων ὅτι ὄχι μόνον ὁ Βοντοβόζοφ, ἀλλά καί πολλοί ἄλλοι ἀκόμη ἄνθρωποι θά καταβάλουν κάθε προσπάθεια γιά νά ξεσκεπαστεῖ αὐτή ἡ πολιτική λιντβαλιάδα!

«Ζρένιγε», ἀρ. φύλ. 2,
4 τοῦ Φλεβάρη 1907

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας «Ζρένιγε»

Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΩΝ ΕΚΛΟΓΩΝ ΣΤΗΝ ΠΕΤΡΟΥΠΟΛΗ

Ἡ προεκλογικὴ καμπάνια στὴν Πετρούπολη πλησιάζει στό τέλος. Ὡς τίς ἐκλογές ἔμειναν ἀκόμη τρεῖς μέρες, κι' ὅταν ὁ ἀναγνώστης θά διαβάσει αὐτές τίς γραμμές, θά εἶναι πιά γνωστά τά ἀποτελέσματα τῆς ψηφοφορίας στὴν Πετρούπολη.

Θάλεγε κανεὶς πῶς δέν μπορεῖ νά γίνει συζήτηση σχετικὰ μέ τή σημασία τῶν ἐκλογῶν τῆς Πετρούπολης πρὶν τήν ἐκβασή τους. Δέν εἶναι ὅμως ἔτσι. Ἡ προεκλογικὴ καμπάνια στὴν Πετρούπολη ἔχει τόσο μακρόχρονη ἱστορία ἢ καμπάνια αὐτὴ ἔδωσε ἓνα τόσο ἄφθονο καὶ ἀσυνήθιστα διδακτικὸ πολιτικὸ ὑλικό, ὥστε ἡ σημασία της καθορίστηκε πιά πέρα γιά πέρα. Ὅποια κι' ἂν εἶναι τά ἀποτελέσματα τῶν ἐκλογῶν, ἡ καμπάνια τῆς Πετρούπολης τοῦ 1906-1907 ἀποτελεῖ ἤδη, χωρὶς ἀμφιβολία, ἓνα μεγάλο καὶ αὐτοτελὴ σταθμὸ στὴν ἱστορία τῆς ρωσικῆς ἐπανάστασης.

Μιά ἀναφαιρετὴ κατάκτηση τῆς ἐπανάστασης στὴν ἐκλογικὴ καμπάνια τῆς Πετρούπολης εἶναι, πρῶτ' ἀπ' ὅλα, ἡ ἀποκρυστάλλωση τῆς ἀμοιβαίας σχέσης ἀνάμεσα στά πολιτικὰ κόμματα, τῶν διαθέσεων (καί, συνεπῶς, καὶ τῶν συμφερόντων καὶ ὅλης τῆς πολιτικῆς κατάστασης) τῶν διαφόρων τάξεων καὶ σέ συνέχεια, ἡ ἐπαλήθευση στὴν πράξη, στὴν πλατιά, ἀνοιχτή, μαζικὴ δράση αὐτῶν ἢ ἐκείνων τῶν ἀπαντήσεων στά βασικά προβλήματα τῆς σοσιαλδημοκρατικῆς τακτικῆς στὴν ἀστικὴ ἐπανάσταση τῆς Ρωσίας.

Τά κυριότερα γεγονότα τῆς προεκλογικῆς καμπάνιας στὴν Πετρούπολη ξετυλίχτηκαν μέ ταχύτητα ἀνεμοθύελλας. Καί μέσα σ' αὐτὴν τὴν ἀνεμοθύελλα, ὅποτε χρειαζόταν νά ἐνεργήσῃ κανεὶς ὅπωςδήποτε καὶ χωρὶς χρονοτριβές, φάνηκε ὅσο ποτέ ἄλλοτε, ἡ πραγματικὴ φύση καὶ οὐσία τῶν διαφόρων κομμάτων

καί ρευμάτων. Μέσα σ' αὐτή τήν άνεμοθύελλα δέν άντεξαν κανενός είδους τυπικοί δεσμοί, κανενός είδους κομματικές παραδόσεις, διασποῦνταν οργανώσεις, παραβιάζονταν ὑποσχέσεις, άλλαζαν αποφάσεις καί θέσεις, ἡ κάθε μέρα ἔφερνε σοβαρότατα νέα. Οί συγκρούσεις τῶν διαφόρων κομμάτων καί τῶν διαφόρων ρευμάτων ἦταν ασυνήθιστα βίαιες, ἡ πολεμική, δριμύτατη καί σέ κανονικές συνθήκες, ἐξελίχτηκε σέ καυγά. Κι' αὐτό ὄχι ἐπειδή δέν μπορεῖ τάχα ὁ ρῶσος νά συγκρατηθεῖ, ὄχι ἐπειδή ἔχει χαλάσει ἀπό τήν παρανομία, ὄχι ἐπειδή δέν εἴμαστε διαπαιδαγωγημένοι. Ἔτσι μποροῦν νά ἐξηγήσουν τό ζήτημα μονάχα φιλισταῖοι.

Ἦ ὄχι, ἡ αἰτία τῶν βίαιων συγκρούσεων καί τῆς λυσσαλέας πάλης βρίσκεται στό βάθος τῶν ταξικῶν διαφορῶν, στόν άνταγωνισμό τῶν κοινωνικῶν καί πολιτικῶν τάσεων πού, κάτω ἀπό τήν ἐπίδραση τῶν γεγονότων, ἀποκαλύφθηκαν ἀπροσδόκητα γρήγορα, ἀπαίτησαν ἄμεσες «ἐνέργειες» ἀπό τόν καθένα, ἔφεραν σέ σύγκρουση ὄλους, τόν ἕνα μέ τόν ἄλλο, τούς ἀνάγκασαν νά ὑπερασπίσουν μέ τήν πάλη, *auskämpfen*, τήν πραγματική τους θέση, τήν ἀληθινή γραμμή τους.

Στήν Πετρούπολη βρίσκονται τά κέντρα ὄλων τῶν κομμάτων. Ἡ Πετρούπολη εἶναι ἡ ἐστία τῆς πολιτικῆς ζωῆς τῆς Ρωσίας. Ὁ τύπος δέν ἔχει τοπική, ἀλλά πανεθνική σημασία. Καί γι' αὐτό ἦταν ἀναπόφευκτο ἡ προεκλογική πάλη τῶν κομμάτων στήν Πετρούπολη νά ἀποτελέσει πολύ μεγάλης σημασίας σύμπτωμα, σημάδι καί πρότυπο πολλῶν μελλοντικῶν, καί κοινοβουλευτικῶν καί ἐξωκοινοβουλευτικῶν, μαχῶν καί γεγονότων τῆς ρωσικῆς ἐπανάστασης.

Στήν ἀρχή βρισκόταν στήν ἡμερήσια διάταξη τό φαινομενικά μικρό, δευτερεῦον, «τεχνικό» ζήτημα τῆς συμφωνίας ὄλων τῶν ἀντιπολιτευτικῶν καί ἐπαναστατικῶν κομμάτων ἐνάντια στό μαυροεκατονταρχίτικο κίνδυνο. Στήν πραγματικότητα ὅμως, κάτω ἀπό τό «ἀπλό» αὐτό ζήτημα κρύβονταν τά βασικά πολιτικά ζητήματα : 1) ἡ στάση τῆς κυβέρνησης ἀπέναντι στούς φιλελεύθερους, στούς καντέτους· 2) οἱ πραγματικές τάσεις τῶν καντέτων· 3) ἡ ἡγεμονία τῶν καντέτων στό ἀπελευθερωτικό κίνημα τῆς Ρωσίας· 4) οἱ τάσεις τῶν ἐργασιακῶν μικροαστικῶν κομμάτων· 5) ἡ ταξική κοινότητα καί ἡ πολιτική συγγένεια τῶν μετριοπαθῶν ἐνέσεων μέ τούς ἐπαναστάτες ἐσέρους· 6) ἡ μικροαστική ἢ ὀπορτουνιστική μερίδα τοῦ σοσιαλδημοκρατικοῦ ἐργατικοῦ κόμματος· 7) ἡ ἡγεμονία τοῦ προλεταριάτου στό ἀπελευθερωτικό κίνημα· 8) ἡ σημασία τῶν ὄρατῶν, ἀνοιχτῶν, καθῶς καί τῶν

άόρατων, κρυμμένων στοιχείων και «δυνατοτήτων» τής έπαναστατικής μικροαστικής δημοκρατίας στη Ρωσία.

Και όλον αυτόν τον έξαιρετικό πλούτο των πολιτικών προβλημάτων τον έθετε και τον έλυνε ή ίδια ή ζωή, ή ίδια ή πορεία τής εκλογικής καμπάνιας. Τα προβλήματα αυτά εμπαιναν παρά τή θέληση και ανεξάρτητα από τήν επίγνωση πολλών κομμάτων και λύνονταν «βίαια», μέχρι και τήν καταπάτηση κάθε παράδοσης και τό τελικό αποτέλεσμα είναι τό πιο άπροσδόκητο για τήν τεράστια μάζα των πολιτικών παραγόντων πού παίρνουν μέρος στην καμπάνια.

Τους μπολσεβίκους τους βοήθησε ή τύχη, — λέει ο στενοκέφαλος άνθρωπος, κουνώντας τό κεφάλι μπροστά σ' όλες αυτές τις έκπλήξεις. — Ήταν τυχεροί!

Αυτά τά λόγια μου θυμίζουν ένα σημείο από τά γράμματα του Ένγκελς προς τον Ζόργκε, πού εκδόθηκαν τώρα τελευταία. Στις 7 του Μάρτη 1884 ο Ένγκελς έγραφε στον Ζόργκε:

«Πρίν από δυό εβδομάδες μέ επισκέφτηκε ένας άνεσιός μου από τό Μπάρμεν, ανεξάρτητος συντηρητικός. Του λέω: «Στή Γερμανία φτάσαμε τώρα σέ μία τέτοια κατάσταση, πού μπορούμε νά σταυρώσουμε άπλως τά χέρια και νά βάλουμε τους έχθρούς μας νά δουλεύουν για μάς. Είτε άκυρώσετε τον έκτακτο νόμο ενάντια στους σοσιαλιστές, είτε τον κάνετε ακόμη πιο σκληρό ή λιγάκι μαλακότερο, τό ίδιο κάνει. "Ο,τι και νά κάνετε, δουλεύετε για μάς». — Ναι, — μου άπάντησε — όλες οι συνθήκες διαμορφώνονται θαυμάσια προς όφελός σας. — «Ναι, βέβαια, — του άπάντησα, — αλλά οι συνθήκες δέν θά διαμορφωνονταν προς όφελός μας, αν έδω και 40 χρόνια δέν καθορίζαμε σωστά αυτές τις συνθήκες και δέν ενεργούσαμε εμείς οι ίδιοι μέ βάση αυτόν τον σωστό καθορισμό». — 'Ο άνεσιός δέν βρήκε τίποτε ν' άπαντήσει»¹⁶¹.

Οι μπολσεβίκοι μπορούν νά επικαλεστούν όχι, βέβαια, 40 χρόνια, — εμείς συγκρίνουμε έδω κάτι μικρό μέ κάτι πολύ μεγάλο, — όμως μήνες και χρόνια τακτικής τής σοσιαλδημοκρατίας στην αστικοδημοκρατική επανάσταση, τακτική πού οι ίδιοι οι μπολσεβίκοι καθόρισαν από πολύ προηγούμενα. Οι μπολσεβίκοι στην πραγματικότητα, στη διάρκεια των πιο σπουδαίων και αποφασιστικών στιγμών τής προεκλογικής καμπάνιας στην Πετρούπολη, σταυρώσανε τά χέρια και οι συνθήκες δούλεψαν για μάς. Όλοι οι έχθροί μας, αρχίζοντας από τον πιο σοβαρό και αμείλικτο έχθρό, τον Στολίπιν, και τελειώνοντας στους «έχθρούς» μέ τό χάρτινο σπαθί, τους αναθεωρητές, όλοι δούλεψαν για μάς.

Στήν ἀρχή τῆς ἐκλογικῆς καμπάνιας στήν Πετρούπολη ὀλόκληρη ἡ ἀντιπολίτευση, ὅλοι οἱ ἀριστεροί ἦταν ἐνάντια στούς μπολσεβίκους. Αὐτοί ἔκαναν ἐναντίον μας ὅ,τι τούς πέρναγε ἀπό τό χέρι, ὅ,τι μποροῦσαν νά ἐπινοήσουν. *Τά πράγματα ὅμως ἤρθαν ὅπως τά θέλαμε ἐμεῖς.*

Γιατί; Γιατί ἀπό πολύ πρὶν ἐμεῖς ἐκτιμήσαμε πολύ πιο σωστά (ἀκόμη ἀπό τίς «Δυό τακτικές»* τοῦ 1905, στή Γενεύη) τή στάση τῆς κυβέρνησης ἀπέναντι στούς φιλελεύθερους καί τή στάση τῆς μικροαστικῆς δημοκρατίας ἀπέναντι στό προλεταριάτο.

Ποιά αἰτία *ματαίωσε* τό σχεδόν συγκροτημένο συνασπισμό τῶν καντέτων μέ ὅλους τούς «ἀριστερούς», ἐκτός ἀπό τούς μπολσεβίκους; Οἱ διαπραγματεύσεις τοῦ Μιλιουκόφ μέ τόν Στολίπιν. Μόλις ὁ Στολίπιν τοῦ ἔγνεψε, ὁ καντέτος γύρισε τήν πλάτη του πρὸς τό λαό καί σύρθηκε, σάν κουταβάκι, στά πόδια τοῦ μαυροεκατονταρχίτη ἀφέντη.

Αὐτό εἶναι τυχαῖο; "Οχι, εἶναι *ἀναγκαιότητα*, γιατί τά βασικά συμφέροντα τῆς φιλελευθερομοναρχικῆς ἀστικῆς τάξης τή σπρώχνουν πάντοτε σέ κάθε ἀποφασιστική στιγμή νά ξεκόβει ἀπό τήν ἐπαναστατική πάλη μαζί μέ τό λαό καί νά ἐπιζητάει μιά συνεννόηση μέ τήν ἀντίδραση.

Ποιά αἰτία προκάλεσε τήν *πλήρη ἀστάθεια* καί *ἀδυναμία* ὄλων τῶν μικροαστικῶν (ναροντικιστικῶν καί ἐργασιακῶν) κομμάτων καί τῆς μικροαστικῆς μερίδας τοῦ ἐργατικοῦ κόμματος, τῶν μενσεβίκων; Γιατί ταλαντεύονταν καί δίσταζαν, πηγαινοέρχονταν πρὸς τά ἀριστερά καί πρὸς τά δεξιά, σέρνονταν πίσω ἀπό τούς καντέτους καί προσεύχονταν γιά τούς καντέτους;

"Οχι λόγω τῶν προσωπικῶν προσόντων τοῦ Σίντορ ἢ τοῦ Κάρπ, ἀλλά λόγω τοῦ ὅτι ὁ μικροαστός ἔχει ἀναπόφευκτα τήν τάση νά βαδίζει στά ἴχνη τοῦ φιλελεύθερου, στήν οὐρά του, γιατί δέν ἔχει ἐμπιστοσύνη στόν ἑαυτό του, δέν μπορεῖ ν' ἀντέξει σέ μιά προσωρινή «ἀπομόνωση», δέν μπορεῖ ν' ἀντιμετωπίσει ἤρεμα καί σταθερά τό οὔρλιασμα τῶν ἀστικῶν λαγωνικῶν, δέν ἔχει ἐμπιστοσύνη στήν ἀνεξάρτητη ἐπαναστατική πάλη τῶν μαζῶν, τοῦ προλεταριάτου καί τῆς ἀγροτιᾶς, παραιτεῖται ἀπό τό ρόλο τοῦ καθοδηγητῆ στήν ἀστική ἐπανάσταση, ἀπαρνιέται τά συνθήματά του, ἐπιδιώκοντας νά προσαρμοστεῖ καί νά κερδίσει τήν εὐνοια τῶν διάφορων Μιλιουκόφ...

Καί οἱ διάφοροι Μιλιουκόφ προσπαθοῦν νά κερδίσουν τήν εὐνοια τοῦ Στολίπιν!

* Βλ. "Απαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 11ος, σελ. 1-132. 'Η Σύντ.

Οἱ μπολσεβίκοι καθόρισαν ἀνεξάρτητα τή γραμμή τους καί ξεδίπλωσαν ἀπό πρὶν μπροστά στό λαό τή σημαία τους, τή σημαία τοῦ ἐπαναστατικοῦ προλεταριάτου.

Κάτω τὰ ὑποκριτικά παραμύθια γιά μαυροεκατονταρχίτικο κίνδυνο, γιά «πάλη» μέ ἐπισκεψεις στόν Στολίπιν! Ὅποιος θέλει πραγματικά τήν ἐλευθερία τοῦ λαοῦ, ὅποιος θέλει πραγματικά τή νίκη τῆς ἐπανάστασης, ἄς μᾶς ἀκολουθήσει καί ἐναντία στή μαυροεκατονταρχίτικη συμμορία καί ἐναντία στούς ἐμπόρους καντέτους.

Πάντως ἐμεῖς τραβᾶμε μόνοι μας στή μάχη. Δέν φοβόμαστε «νά ἀπομονώσουμε» τόν ἑαυτό μας ἀπό τίς ἀσήμαντες καί βρωμερές, ἀπό τίς μικροπρεπεῖς καί ἐλεεινές σας ἀπάτες καί συναλλαγές.

Μέ τό προλεταριάτο ὑπέρ τῆς ἐπανάστασης ἢ μέ τούς φιλελεύθερους ὑπέρ τῶν διαπραγματεύσεων μέ τόν Στολίπιν. Διαλέξτε, ἐκλογεῖς, διαλέξτε, κύριοι ναρόντικοι! διαλέξτε, σύντροφοι μενσεβίκοι!

Κι' ἀφοῦ καθορίσαμε τή γραμμή μας, σταυρώσαμε τὰ χέρια. Περιμέναμε τήν ἐκβαση τοῦ καυγᾶ πού εἶχε ἀρχίσει. Στίς 6 τοῦ Γενάρη ἡ συνδιάσκεψή μας ξεδίπλωσε τή σημαία μας. Ὡς τίς 18 τοῦ Γενάρη ὁ Μιλιουκόφ μπερδεύόταν στά πόδια τοῦ Στολίπιν, οἱ μενσεβίκοι, οἱ ναρόντικοι καί οἱ ἀκομματικοί μπερδεύονταν στά πόδια τοῦ Μιλιουκόφ.

Ὅλοι μπερδεύτηκαν. Ὅλοι κάνανε διπλωματία, καί ὅλοι ἀλληλοβρίστηκαν καί ἀλληλοφαγώθηκαν τόσο, πού δέν μπορούσαν πιά νά βαδίσουν μαζί.

Ἐμεῖς δέν κάναμε διπλωματία, ἀλλά τούς κατηγορούσαμε ὅλους στό ὄνομα τῶν καθαρὰ καί ἀνοιχτά διακηρυγμένων ἀρχῶν τῆς ἐπαναστατικῆς πάλης τοῦ προλεταριάτου.

Κι' ὅλοι, οἱ ἱκανοί γιά πάλη, μᾶς ἀκολούθησαν. Ὁ ἀριστερός συνασπισμός ἔγινε πραγματικότητα. Ἡ ἡγεμονία τοῦ ἐπαναστατικοῦ προλεταριάτου ἔγινε πραγματικότητα. Αὐτό τό προλεταριάτο τό ἀκολούθησαν ὅλοι οἱ τρουντοβίκοι καί μιά μεγάλη μερίδα τῶν μενσεβίκων, ἀκόμη καί οἱ διανοούμενοι.

Στίς ἐκλογές τῆς Πετρούπολης ξεδιπλώθηκε ἡ σημαία τοῦ προλεταριάτου. Καί ὅποιαδήποτε καί ἂν ἦταν τὰ ἀποτελέσματα αὐτῶν τῶν πρώτων σοβαρῶν ἐκλογῶν στή Ρωσία, στίς ὁποῖες πῆραν μέρος ὅλα τὰ κόμματα, ἡ σημαία τοῦ ἀνεξάρτητου προλεταριάτου, πού ἀκολουθεῖ τή δική του γραμμή, ξεδιπλώθηκε πιά. Ἡ σημαία αὐτή θά κυματίζει καί στή διάρκεια τῆς πάλης μέσα στή Δούμα καί στή διάρκεια ὅλων τῶν ἄλλων μορφῶν πάλης πού θά ὀδηγήσουν τήν ἐπανάσταση στή νίκη.

Τό καθήκον τοῦ σοσιαλιστικοῦ προλεταριάτου στήν ἀστική ἐπανάσταση εἶναι νά προσελκύσει κοντά του, μέ τή δύναμη τῆς αὐτοτέλειάς του, μέ τή συνέπειά του, μέ τή σταθερότητά του, τή μάζα τῆς καταπιεζόμενης καί καθυστερημένης ἀγροτιᾶς, τή μάζα τῆς ταλαντευόμενης, εὐμετάβλητης, ἀσταθοῦς μικροαστικῆς δημοκρατίας, νά τήν ἀποσπάσει ἀπό τήν προδοτική φιλελεύθερη ἀστική τάξη, νά ἐλέγχει ἔτσι αὐτή τήν ἀστική τάξη καί ἐπικεφαλῆς τοῦ μαζικοῦ λαϊκοῦ κινήματος, νά συντρίψει τήν καταραμένη ἀπολυταρχία.

Γράφτηκε στίς 4 (17) τοῦ Φλεβάρη 1907

*Δημοσιεύτηκε στίς 11 τοῦ Φλεβάρη 1907
στήν ἐφημερίδα «Προλετάρι», ἀρ. φύλ. 13*

*Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο
τῆς ἐφημερίδας*

ΠΡΟΛΟΓΟΣ ΣΤΗ ΡΩΣΙΚΗ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ
ΤΩΝ ΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΤΟΥ Κ. ΜΑΡΞ
ΠΡΟΣ ΤΟΝ Λ. ΚΟΥΓΚΕΛΜΑΝ

Ἐκδίδοντας σέ ξεχωριστή μπροσούρα τήν πλήρη συλλογή γραμμάτων τοῦ Μάρξ πρὸς τόν Κούγκελμαν, πού δημοσιεύτηκαν στή γερμανική σοσιαλδημοκρατική ἐβδομαδιαία ἐπιθεώρηση «Neue Zeit», βάλαμε σάν καθήκον μας νά γνωρίσουμε ἀπό πιό κοντά στό ρωσικό κοινό τόν Μάρξ καί τό μαρξισμό. Στά προσωπικά ζητήματα ἀφιερώνεται, ὅπως καί εἶναι φυσικό νά τό περιμένει κανεῖς, μιά πολύ μεγάλη θέση στήν ἀλληλογραφία τοῦ Μάρξ. Γιά τό βιογράφο ὅλα αὐτά ἀποτελοῦν ἐξαιρετικά πολύτιμο ὑλικό. Γιά τό πλατύ ὅμως κοινό, γενικά, καί γιά τήν ἐργατική τάξη τῆς Ρωσίας, εἰδικά, εἶναι ἀσύγκριτα πιό ἐνδιαφέροντα ἐκεῖνα τά σημεία τῶν γραμμάτων, πού περιέχουν θεωρητικό καί πολιτικό ὑλικό. Ἰδιαίτερα σέ μᾶς, στήν ἐπαναστατική ἐποχή πού ζοῦμε, εἶναι πολύ διδακτικό νά βαθύνουμε σ' αὐτό τό ὑλικό, στό ὅποιο βλέπουμε τόν Μάρξ νά παίρνει ἄμεσα θέση σέ ὅλα τά προβλήματα τοῦ ἐργατικοῦ κινήματος καί τῆς παγκόσμιας πολιτικῆς. Ἔχει ἀπόλυτα δίκιο ἡ σύνταξη τῆς «Neue Zeit» πού παρατηρεῖ ὅτι, «ἐμᾶς μᾶς ἐξυψώνει ἡ γνωριμία μέ τή μορφή τῶν ἀνθρώπων, τῶν ὁποίων ἡ σκέψη καί ἡ θέληση διαμορφώθηκαν στίς συνθήκες τῶν μεγάλων ἀνατροπῶν». Γιά τό ρῶσο σοσιαλιστή τοῦ 1907 ἡ γνωριμία αὐτή εἶναι δύο φορές ἀναγκαία, γιατί τοῦ προσφέρει ἕνα πλῆθος ἀπό τίς πιό πολύτιμες ὑποδείξεις, ὅσοναφορᾶ τά ἄμεσα καθήκοντα τῶν σοσιαλιστῶν στίς κάθε λογῆς ἐπαναστάσεις ἀπό τίς ὁποῖες περνάει ἡ χώρα του. Ἡ Ρωσία σήμερα περνάει ἀκριβῶς μιά «μεγάλη ἀνατροπή». Ἡ πολιτική τοῦ Μάρξ στά σχετικά θυελλώδη χρόνια τῆς δεκαετίας 1860-1870, τίς πιό πολλές φορές πρέπει νά χρησιμεύει σάν πραγματικό ὑπόδειγμα γιά τήν πολιτική τοῦ σοσιαλδημοκράτη στή σύγχρονη ρωσική ἐπανάσταση.

Γι' αυτό, ἄς μᾶς ἐπιτραπεῖ ν' ἀναφέρουμε μέ λίγα μόνο λόγια ἐκεῖνα τά σημεία τῆς ἀλληλογραφίας τοῦ Μάρξ, πού ἔχουν ἐξαιρετική σπουδαιότητα ἀπό θεωρητική ἄποψη, καί νά σταθοῦμε πιό λεπτομερειακά στήν ἐπαναστατική πολιτική τοῦ Μάρξ, σάν ἐκπροσώπου τοῦ προλεταριάτου.

Ἐξαιρετικό ἐνδιαφέρον, ἀπό τήν ἄποψη τῆς πιό ὀλοκληρωμένης καί βαθιάς κατανόησης τοῦ μαρξισμοῦ, παρουσιάζει τό γράμμα τῆς 11 τοῦ Ἰούνη 1868 (σελ. 42 κ. ἔ.)¹⁶². Μέ τή μορφή παρατηρήσεων πολεμικῆς ἐνάντια στούς χυδαίους οἰκονομιστές, ὁ Μάρξ ἐκθέτει ἐδῶ μέ ἐξαιρετική σαφήνεια τή *δική του* ἄποψη γιά τή λεγόμενη «ἐργασιακή» θεωρία τῆς ἀξίας. Σύντομα, ἀπλά καί μέ θαυμαστή ἀκρίβεια, ἀναλύει ἐδῶ ὁ Μάρξ ἐκεῖνες ἀκριβῶς τίς ἀντιρρήσεις ἐνάντια στή θεωρία του γιά τήν ἀξία, πού γεννιοῦνται κατά τόν πιό φυσικό τρόπο στό μυαλό τῶν λιγότερο καταρτισμένων ἀναγνωστῶν τοῦ «Κεφαλαίου» καί πού γι' αὐτό τό λόγο ἀρπάζονται μέ τόσο ζῆλο ἀπό τούς ἐκπροσώπους τῆς «καθηγητικῆς» ἀστικῆς «ἐπιστήμης» τῆς ἀράδας. Ὁ Μάρξ δείχνει ἐδῶ τό δρόμο πού ἀκολούθησε αὐτός καί τό δρόμο πού πρέπει ν' ἀκολουθεῖ κανείς γιά νά ἐξηγήσει τό νόμο τῆς ἀξίας. Μέ τήν ἀνάλυση τῶν πιό συνηθισμένων ἀντιρρήσεων ὁ Μάρξ μᾶς διδάσκει τή μέθοδό του. Διασαφηνίζει τή σχέση πού ὑπάρχει ἀνάμεσα σ' ἕνα τόσο καθαρά (θά νόμιζε κανείς) θεωρητικό κι' ἀφηρημένο πρόβλημα, ὅπως εἶναι ἡ θεωρία τῆς ἀξίας, καί στά «συμφέροντα τῶν κυρίαρχων τάξεων» πού ἐπιδιώκουν τή «*διαιώνιση τῆς σύγχυσης*». Θά ἦταν καλό, ὁ καθένας πού ἀρχίζει νά μελετᾷ τόν Μάρξ καί νά διαβάσει τό «Κεφάλαιο», νά διαβάσει καί νά ξαναδιαβάσει τό γράμμα πού ἀναφέραμε παραπάνω, παράλληλα μέ τή μελέτη τῶν πρώτων καί πιό δύσκολων κεφαλαίων τοῦ «Κεφαλαίου».

Ἄλλα σημεία τῶν γραμμάτων, πολύ ἐνδιαφέροντα ἀπό θεωρητική ἄποψη, εἶναι ἐκεῖνα ὅπου ὁ Μάρξ κάνει ἐκτίμηση τοῦ ἔργου διάφορων συγγραφέων. Καθώς διαβάζεις αὐτές τίς κρίσεις τοῦ Μάρξ, γραμμένες ζωντανά, γεμάτες πάθος, κρίσεις πού ἀποκαλύπτουν ἕνα ζωηρό ἐνδιαφέρον γιά ὅλα τά μεγάλα ἰδεολογικά ρεύματα καί γιά τήν ἀνάλυσή τους, ἔχεις τήν ἐντύπωση πώς ἀκοῦς τά λόγια τοῦ μεγαλοφυῆ στοχαστῆ. Ἐκτός ἀπό τίς κρίσεις γιά τόν Ντίτσγκεν πού δίνονται παρεμπιπτόντως, ἰδιαίτερη προσοχή ἀπό μέρος τῶν ἀναγνωστῶν ἀξίζουν οἱ κρίσεις γιά τούς προυντονιστές¹⁶³ (σελ. 17). Ἡ «λαμπρή» διανοούμενη νεολαία τῆς ἀστικῆς τάξης, πού σέ περιόδους κοινωνικῆς ἀνόδου στρέφεται «πρός τό προλεταριάτο», εἶναι ὅμως ἀνίκανη νά ἐνστερ-

νιστεῖ τήν ἄποψη τῆς ἐργατικῆς τάξης καί νά δουλέψει ἐπίμονα καί σοβαρά «ἐνσωματωμένη στίς γραμμές καί στίς φάλλαγγες» τῶν προλεταριακῶν ὀργανώσεων, περιγράφεται μέ καταπληκτική ἐκφραστικότητα μέσα σέ λίγες μόνο γραμμές¹⁶⁴.

Νά μιά κρίση γιά τόν Ντύρινγκ (σελ. 35)¹⁶⁵, πού λές καί προμαντεύει τό περιεχόμενο τοῦ ξακουστοῦ βιβλίου «Anti-Dühring» γραμμένου ἀπό τόν Ἔνγκελς (μαζί μέ τόν Μάρξ) ὕστερα ἀπό ἐννιά χρόνια. Ὑπάρχει γιά τό βιβλίο αὐτό μιά ρωσική μετάφραση τοῦ Τσεντερμπάουμ, πού δυστυχῶς ἔχει ὄχι μονάχα παραλείψεις, ἀλλά εἶναι πραγματικά κακή μετάφραση, μέ λάθη. Ἐδῶ ὑπάρχει ἐπίσης μιά κρίση γιά τόν Τιούνεν, πού θίγει μέ τόν ἴδιο ἀκριβῶς τρόπο καί τή θεωρία τῆς γαιοπροσόδου τοῦ Ρικάρντο¹⁶⁶. Ὁ Μάρξ ἀκόμη ἀπό τότε, ἀπό τό 1868, ἀπόριπτε κατηγορηματικά τά «λάθη τοῦ Ρικάρντο», τά ὁποῖα καί ἀνέτρεψε ὀριστικά στόν τρίτο τόμο τοῦ «Κεφαλαίου» πού βγήκε τό 1894, καί τά ὁποῖα ὡς σήμερα ἐπαναλαμβάνουν οἱ ἀναθεωρητές, ἀρχίζοντας ἀπό τόν δικό μας ὑπεραστό καί μάλιστα «μαυροεκατονταρχίτη» κ. Μπουλγκάκοφ καί τελειώνοντας στόν «σχεδόν ὀρθόδοξο» Μάσλοφ.

Ἐνδιαφέρουσα εἶναι ἐπίσης καί ἡ κρίση γιά τόν Μπύχνερ, ὅπου δίνεται μιά ἐκτίμηση γιά τό χυδαῖο ὕλισμό καί τήν «ἐπιπόλαιη φλυαρία» ἀντιγραμμένη ἀπό κείμενο τοῦ Λάνγκε (συνηθισμένη πηγή τῆς «καθηγητικῆς» ἀστικῆς φιλολογίας!) (σελ. 48)¹⁶⁷.

Ἄς περάσουμε στήν ἐπαναστατική πολιτική τοῦ Μάρξ. Σέ μᾶς στή Ρωσία ἔχει διαδοθεῖ καταπληκτικά μέσα στούς σοσιαλδημοκράτες ἓνα εἶδος μικροαστικῆς ἀντίληψης γιά τό μαρξισμό, ὅτι δῆθεν ἡ ἐπαναστατική περίοδος μέ τίς εἰδικές μορφές πάλης της καί μέ τά εἰδικά καθήκοντα τοῦ προλεταριάτου ἀποτελεῖ σχεδόν μιά ἀνωμαλία, ἐνῶ τό «σύνταγμα» καί ἡ «ἄκρα ἀντιπολίτευση» εἶναι ὁ κανόνας. Σέ καμιά χώρα τοῦ κόσμου δέν ὑπάρχει τούτη τή στιγμή μιά τόσο βαθιά ἐπαναστατική κρίση, ὅπως στή Ρωσία, καί σέ καμιά χώρα δέν ὑπάρχουν «μαρξιστές», πού (ὑποβιβάζοντας καί ἐκχυδαίζοντας τό μαρξισμό) νά φέρονται μέ τόσο σκεπτικισμό καί μέ τόση ὑποκρισία ἀπέναντι στήν ἐπανάσταση. Ἀπό τό γεγονός ὅτι ἡ ἐπανάσταση ἔχει ἀστικό περιεχόμενο, βγάζουν σέ μᾶς τό ἀνόητο συμπέρασμα, ὅτι ἡ ἀστική τάξη εἶναι ἡ *κινητήρια* δύναμη τῆς ἐπανάστασης, ὅτι τό προλεταριάτο ἔχει σ' αὐτή τήν ἐπανάσταση δευτερεύοντα, μή αὐτοτελῆ καθήκοντα καί πῶς εἶναι ἀδύνατη μιά προλεταριακή καθοδήγηση αὐτῆς τῆς ἐπανάστασης!

Μέ πόση δύναμη ξεσκεπάζει ὁ Μάρξ αὐτή τήν ἀνόητη ἀντίληψη γιά τό μαρξισμό στά γράμματα πρὸς τόν Κούγκελμαν! Νά τό γράμμα τῆς 6 τοῦ Ἀπρίλη 1866. Ἐκείνη τήν ἐποχή ὁ Μάρξ εἶχε τελειώσει τό κύριο ἔργο του. Τήν ἐκτίμηση τῆς γερμανικῆς ἐπανάστασης τοῦ 1848 τήν εἶχε κάνει ἤδη τελειωτικά 14 χρόνια πρὶν ἀπ' αὐτό τό γράμμα¹⁶⁸. Τίς σοσιαλιστικές του αὐταπάτες γιά μιά ἐπικείμενη σοσιαλιστική ἐπανάσταση στά 1848 τίς ἀνέτρεψε ὁ ἴδιος τό 1850¹⁶⁹. Καί τό 1866 σέ μιά στιγμή, πού μόλις ἄρχισε γά παρατηρεῖ τήν ἀνάπτυξη καινούργιων πολιτικῶν κρίσεων, ὁ Μάρξ γράφει:

«Θά καταλάβουν ἄραγε, ἐπιτέλους οἱ φιλισταῖοι μας (πρόκειται γιά τούς γερμανούς φιλελεύθερους ἀστούς) ὅτι χωρίς ἐπανάσταση πού νά σαρώσει τούς Ἀψβούργους καί τούς Χοεντζσόλλερν, τό ζήτημα θά καταλήξει πάλι τελικά σ' ἕναν καινούργιο τριαντάχρονο πόλεμο;...» (σελ. 13-14)¹⁷⁰.

Οὔτε ἵχνος αὐταπάτης σχετικά μέ τό ὅτι ἡ ἐπικείμενη ἐπανάσταση (αὐτή ἔγινε ἀπό τά πάνω κι' ὄχι ἀπό τά κάτω, ὅπως περίμενε ὁ Μάρξ) θά ἐξαλείψει τήν ἀστική τάξη καί τόν καπιταλισμό. Ὁ Μάρξ διαπιστώνει μέ κάθε δυνατή σαφήνεια καί ἀκρίβεια ὅτι ἡ ἐπανάσταση θά ἐξαλείψει μονάχα τήν πρωσική καί αὐστριακή μοναρχία. Καί πόση πίστη σ' αὐτή τήν ἀστική ἐπανάσταση! Πόσο ἐπαναστατικό πάθος προλετάριου ἀγωνιστῆ, πού καταλαβαίνει τόν τεράστιο ρόλο τῆς ἀστικῆς ἐπανάστασης γιά τήν πρόοδο τοῦ σοσιαλιστικοῦ κινήματος!

Τρία χρόνια ἀργότερα, διαπιστώνοντας στίς παραμονές τῆς χρεωκοπίας τῆς αὐτοκρατορίας τοῦ Ναπολέοντα στή Γαλλία τήν ὑπαρξη ἑνός «πολύ ἐνδιαφέροντος» κοινωνικοῦ κινήματος, ὁ Μάρξ μιᾶ *πραγματικά μέ θαυμασμό* γιά τό ὅτι «οἱ παριζιανοί ἀρχίζουν νά μελετοῦν σοβαρά τό πρόσφατο ἐπαναστατικό τους παρελθόν, γιά νά προετοιμαστοῦν γιά τούς ἐπερχόμενους νέους ἐπαναστατικούς ἀγῶνες». Καί ἀφοῦ περιγράφει τήν πάλη τῶν τάξεων πού ἀποκαλύφθηκε κατά τήν ἐκτίμηση αὐτή τοῦ παρελθόντος, ὁ Μάρξ συμπεραίνει (σελ. 56): «Καί νά, κοχλάζει τό καζάνι τῆς μάγισσας ἱστορίας! Κάποτε καί σέ μᾶς (στή Γερμανία) θά φτάσουν ὡς ἐκεῖ τά πράγματα!»¹⁷¹.

Νά, τί θά ἔπρεπε νά διδαχτοῦν ἀπό τόν Μάρξ οἱ διανοούμενοι μαρξιστές τῆς Ρωσίας, πού ἔχουν ἐξουθενωθεῖ ἀπό τό σκεπτικισμό, πού ἔχουν ἀποβλακωθεῖ ἀπό τό σχολαστικισμό, πού εἶναι πρόθυμοι νά βγάζουν λόγους μετανοίας, πού κουράζονται γρήγορα ἀπό τήν ἐπανάσταση, πού ὄνειροπολοῦν νά γιορτάσουν τό θάψιμο τῆς ἐπανάστασης καί τήν ἀντικατάστασή της μέ τήν

συνταγματική πεζότητα. Αὐτοί θά ἔπρεπε νά διδαχτοῦν ἀπ' αὐτόν τόν θεωρητικό ἡγέτη τῶν προλετάρων τήν πίστη στήν ἐπανάσταση, τήν ἰκανότητα νά καλέσουν τήν ἐργατική τάξη νά ὑπερασπίσει ὡς τό τέλος τά ἄμεσα ἐπαναστατικά της καθήκοντα, τή σταθερότητα τοῦ πνεύματος, πού δέν ἐπιτρέπει λιγόψυχα μοιρολόγια ὕστερα ἀπό τίς προσωρινές ἀποτυχίες τῆς ἐπανάστασης.

Οἱ σχολαστικοί τοῦ μαρξισμοῦ σκέπτονται: ὅλα αὐτά εἶναι μιά φλυαρία ἠθικολογική, ρωμαντισμός, ἔλλειψη ρεαλισμοῦ! "Ὁχι, κύριοι, αὐτό εἶναι συνένωση τῆς ἐπαναστατικῆς θεωρίας μέ τήν ἐπαναστατική πολιτική, μιά συνένωση πού χωρίς αὐτήν ὁ μαρξισμός γίνεται μπρεντανισμός^{1/2}, στρουβισμός, ζομπαρτισμός¹⁷³. Ἡ διδασκαλία τοῦ Μάρξ σύνδεσε σ' ἓνα ἀδιάρρηκτο σύνολο τή θεωρία καί τήν πράξη τῆς ταξικῆς πάλης. Καί δέν εἶναι μαρξιστής ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος τή θεωρία πού διαπιστώνει μέ νηφαλιότητα τήν ἀντικειμενική κατάσταση, τή διαστρεβλώνει γιά νά δικαιολογήσει τήν ὑπάρχουσα τάξη πραγμάτων καί φτάνει ὡς τό σημεῖο νά ἐπιδιώκει νά προσαρμοστεῖ τό γρηγορότερο σέ κάθε προσωρινή ὑποχώρηση τῆς ἐπανάστασης, νά ἀποτινάξει τό γρηγορότερο «τίς ἐπαναστατικές αὐταπάτες» καί νά καταπιαστεῖ μέ τίς «ρεαλιστικές» ἀσημαντολογίες.

Ἄλλο Μάρξ ἀκόμη καί στίς πιό εἰρηνικές, στίς «εἰδυλλιακές», θάλεγε κανείς, σύμφωνα μέ τήν ἔκφρασή του, «ἄχαρες καί βαλτωμένες» ἐποχές (σύμφωνα μέ τά λόγια τῆς σύνταξης τῆς «Neue Zeit»), ἤξερε νά διαισθάνεται τήν προσέγγιση τῆς ἐπανάστασης καί νά ἀνεβάζει τό προλεταριάτο ὡς τήν ἐπίγνωση τῶν προοδευτικῶν, ἐπαναστατικῶν καθηκόντων του. Οἱ ρῶσοι διανοούμενοί μας, πού μέ ὑποκριτικό τρόπο ἀπλοποιοῦν τόν Μάρξ, διδάσκουν τό προλεταριάτο σέ μιά ἀπό τίς πιό ἐπαναστατικές περιόδους νά ἀκολουθεῖ τήν πολιτική τῆς παθητικότητας, τῆς πειθήνιας προσαρμογῆς «σύμφωνα μέ τό ρεῦμα», τῆς δειλῆς ὑποστήριξης τῶν πιό ἀσταθῶν στοιχείων τοῦ φιλελεύθερου κόμματος τῆς μόδας!

Ἡ ἐκτίμηση τοῦ Μάρξ γιά τήν κομμούνα εἶναι ἡ κορωνίδα τῶν γραμμάτων πρὸς τόν Κούγκελμαν. Κι' αὐτή ἡ ἐκτίμηση εἶναι ἰδιαίτερα διδακτική, ἂν τήν συγκρίνουμε μέ τίς μεθόδους τῶν ρώσων σοσιαλδημοκρατῶν τῆς δεξιᾶς πτέρυγας. Ὁ Πλεχάνοφ πού ὕστερα ἀπό τό Δεκέμβρη τοῦ 1905 ἀναφωνεῖ λιγόψυχα: «Δέν ἔπρεπε νά πάρουμε τά ὄπλα», εἶχε τή μετριοφροσύνη νά συγκρίνει τόν ἑαυτό του μέ τόν Μάρξ. Καί ὁ Μάρξ, λέει, φρενάριζε τήν ἐπανάσταση τοῦ 1870.

Ναί, καί ὁ Μάρξ τή φρενάριζε. Κοιτάξτε ὅμως πόση ἄβυσσος ἀνοίγεται ἐδῶ μ' αὐτή τή σύγκριση πού κάνει ὁ ἴδιος ὁ Πλεχά-

νοφ, ανάμεσα στόν Πλεχάνοφ και στόν Μάρξ.

Τό Νοέμβρη τοῦ 1905, ἓνα μήνα πρὶν ἀπὸ τό ἀπόγειο τοῦ πρώτου ρωσικοῦ ἐπαναστατικοῦ κύματος, ὁ Πλεχάνοφ ὄχι μόνο δέν προειδοποίησε ἀποφασιστικά τό προλεταριάτο, ἀλλὰ ἀντίθετα, μιλοῦσε ἀνοιχτά γιὰ τὴν ἀνάγκη νά μάθουμε νά χειριζόμαστε τὰ ὄπλα καί νά ἐξοπλιστοῦμε. Κι' ὅταν ὕστερα ἀπὸ ἓνα μήνα ξέσπασε ἡ μάχη, ὁ Πλεχάνοφ, χωρὶς νά ἀναλύσει ἔστω καί στό ἐλάχιστο τὴ σημασία αὐτῆς τῆς μάχης, τό ρόλο της στή γενική πορεία τῶν γεγονότων, τὴ σύνδεσή της μέ τίς προηγούμενες μορφές πάλης, ἔσπευσε νά παίξει τό ρόλο τοῦ μετανοιωμένου διανοούμενου: «Δέν ἔπρεπε νά πάρουμε τὰ ὄπλα».

Τό Σεπτέμβρη τοῦ 1870, μισό χρόνο πρὶν ἀπὸ τὴν Κομμούνα, ὁ Μάρξ προειδοποίησε ἀνοιχτά τοὺς γάλλους ἐργάτες: μιά ἐξέγερση θά εἶναι παραφροσύνη, ἔλεγε στή γνωστή ἐκκλήση τῆς Διεθνοῦς¹⁷⁴. Ὁ Μάρξ ἀποκάλυψε ἀπὸ τὰ πρὶν τίς ἐθνικιστικές αὐταπάτες σχετικὰ μέ τὴ δυνατότητα ἑνός κινήματος κατὰ τό πρότυπο τοῦ 1792. Ἦξερε νά πεῖ: «Δέν πρέπει νά πάρετε τὰ ὄπλα» ὄχι ἐκ τῶν ὑστέρων, ἀλλὰ ἀπὸ πολλοὺς μῆνες πρὶν.

Καί ποιά ἦταν ἡ στάση του, ὅταν αὐτὴ ἦ καταδικασμένη, σύμφωνα μέ τὴ δική του δήλωση τοῦ Σεπτέμβρη, ὑπόθεση ἄρχισε νά πραγματοποιεῖται τό Μάρτη τοῦ 1871; Ἐκμεταλλεύτηκε μήπως ὁ Μάρξ αὐτὴ τὴν εὐκαιρία (ὅπως ὁ Πλεχάνοφ ἐκμεταλλεύτηκε τὰ γεγονότα τοῦ Δεκέμβρη) μόνο γιὰ νά «χτυπήσει» τοὺς ἀντιπάλους του, τοὺς προυντονιστές καί τοὺς μπλανκιστές πού καθοδηγοῦσαν τὴν Κομμούνα; Ἄρχισε, μήπως, νά γκρινιάζει σάν παιδαγωγὸς παρθεναγωγείου: ἐγὼ σᾶς εἶπα, ἐγὼ σᾶς προειδοποίησα, ὄριστε ὁ ρωμαντισμὸς σας, τὰ ἐπαναστατικά σας παραληρήματα; Ξεπροβόδισε μήπως τοὺς κομμουνάρχους, ὅπως ὁ Πλεχάνοφ τοὺς ἀγωνιστές τοῦ Δεκέμβρη, μέ νουθεσίες αὐτοϊκανοποιημένου φιλισταίου: «Δέν ἔπρεπε νά πάρετε τὰ ὄπλα»;

Ἦχι. Στίς 12 τοῦ Ἀπρίλη 1871 ὁ Μάρξ γράφει ἓνα ἐνθουσιῶδες γράμμα πρὸς τὸν Κούγκελμαν, γράμμα πού θά τό τοιχοκολλούσαμε μέ προθυμία στό δωμάτιο κάθε ρώσου σοσιαλδημοκράτη, κάθε ρώσου ἐγγράμματος ἐργάτη.

Ὁ Μάρξ, πού τό Σεπτέμβρη τοῦ 1870 χαρακτήρισε τὴν ἐξέγερση σάν παραφροσύνη, τὸν Ἀπρίλη τοῦ 1871, βλέποντας τό λαϊκό, μαζικό κίνημα, φέρνεται ἀπέναντί του μέ τὴ μεγαλύτερη προσοχὴ ἀνθρώπου πού μετέχει στά μεγάλα γεγονότα, τὰ ὁποῖα σημαίνουν ἓνα βῆμα μπρὸς στό κοσμοϊστορικό ἐπαναστατικό κίνημα.

Εἶναι μιά προσπάθεια, λέει ὁ Μάρξ, νά συντριβεῖ ἡ γραφειο-

κρατική-στρατοκρατική μηχανή κι' ὄχι ἀπλῶς νά παραδοθεῖ σέ ἄλλα χέρια. Καί ὁ Μάρξ ψάλλει πραγματικούς ὕμνους στούς *ἥρωϊκούς ἐργάτες* τοῦ Παρισιοῦ πού καθοδηγοῦνται ἀπό τούς προυντονιστές καί τούς μπλανκιστές. «Τί εὐλυγισία, — γράφει ὁ Μάρξ, — τί ἱστορική πρωτοβουλία, τί ἰκανότητα γιά αὐτοθυσία ἔχουν αὐτοί οἱ παριζιάνοι!» (σελ. 88)... «Ἡ ἱστορία δέν γνωρίζει ἀκόμη παράδειγμα παρόμοιου ἥρωϊσμοῦ».

Πάνω ἀπ' ὅλα ἐκτιμᾷ ὁ Μάρξ τήν *ἱστορική πρωτοβουλία* τῶν μαζῶν. ὦ! τί καλά θά ἦταν, ἂν οἱ ρῶσοι σοσιαλδημοκράτες μας διδάσκονταν ἀπό τόν Μάρξ νά ἐκτιμοῦν τήν *ἱστορική πρωτοβουλία* τῶν ρώσων ἐργατῶν καί ἀγροτῶν τόν Ὀχτώβρη καί τό Δεκέμβρη τοῦ 1905!

Ἐπόκληση ἀπό τή μιά μεριά τοῦ βαθιοῦ στοχαστῆ, ὁ ὁποῖος πρὶν ἀπό μισό χρόνο εἶχε προβλέψει τήν ἀποτυχία, προστάστην *ἱστορική πρωτοβουλία* τῶν μαζῶν, κι' ἀπό τήν ἄλλη, τό νεκρό, τό ἄψυχο, τό σχολαστικό: «Δέν ἔπρεπε νά πάρουμε τά ὄπλα»! Δέν ἀπέχουν ἄραγέ αὐτά μεταξύ τους, ὅσο ἀπέχει ὁ οὐρανός ἀπό τή γῆ;

Καί ὁ Μάρξ σάν ἄνθρωπος ὁ ὁποῖος *συμμετέχει* στή μαζική πάλη, πού τήν ἔζησε μέ ὅλη τή φλόγα καί τό πάθος πού τόν χαρακτήριζαν, μένοντας ἐκπατρισμένος στό Λονδίνο, καταπιάνεται νά κάνει κριτική στίς *ἄμεσες ἐνέργειες* τῶν «μέχρι τρέλλας τολμηρῶν» παριζιάνων, πού εἶναι «*έτοιμοι νά ἐκπορθήσουν τόν οὐρανό*».

ὦ, πόσο θά εἰρωνεύονταν τότε τόν Μάρξ οἱ σημερινοί «ρεαλιστές» σοφοί μας μαρξιστές, πού βρίζουν στή Ρωσία τοῦ 1906 - 1907 τόν ἐπαναστατικό ρωμαντισμό! Πόσο θά κοροΐδευαν οἱ ἄνθρωποι αὐτοί τόν *ὕλιστή*, τόν *οἰκονομολόγο*, τόν ἐχθρό τῶν οὐτοπιῶν, πού ὑποκλίνεται προστάστην «ἀπόπειρα» νά ἐκπορθηθεῖ ὁ οὐρανός! Πόσα δάκρυα θά ἔχυναν, τί συγκαταβατικά γέλοια θά ἔκαναν ἢ πόση συμπόνοια θά ἐκδήλωναν ὅλοι αὐτοί οἱ ἄνθρωποι οἱ κλεισμένοι στό καβούκι τους, ἀπ' ἀφορμή τίς ἐπαναστατικές διαθέσεις, τόν οὐτοπισμό κτλ. κτλ., ἀπ' ἀφορμή τήν ἐκτίμηση αὐτή τοῦ κινήματος πού ἐφορμᾷ πρὸς τόν οὐρανό!

Ὁ Μάρξ δέν ἄφησε νά διαποτιστεῖ μέ τή σοφία τῶν δειλῶν καί κλεισμένων στόν ἑαυτό τους ἀνθρώπων πού φοβοῦνται νά συζητήσουν τήν *τεχνική* τῶν ἀνωτάτων μορφῶν ἐπαναστατικῆς πάλης. Συζητεῖ ἀκριβῶς τά *τεχνικά ζητήματα* τῆς ἐξέγερσης. Ἄμυνα ἢ ἐπίθεση; — ρωτάει, λές κι' οἱ πολεμικές ἐπιχειρήσεις διεξάγονταν κοντά στό Λονδίνο. Καί ἀποφασίζει: ὅπωςδήποτε ἐπίθεση, «*ἔπρεπε νά βαδίσουν ἀμέσως κατά τῶν Βερσαλλιωῶν...*».

Αὐτά γράφτηκαν τόν Ἀπρίλη τοῦ 1871, λίγες ἑβδομάδες πρὶν ἀπ' τό μεγάλο ματωβαμένο Μάη...

«Ἐπρεπε νά βαδίσουν ἀμέσως κατά τῶν Βερσαλιῶν», — λέει ὁ Μάρξ γιά τούς ἐξεγερμένους πού ἄρχισαν τό «παράφρονο» (Σεπτέμβρης τοῦ 1870) ἔργο τῆς ἐκπόρθησης τοῦ οὐρανοῦ.

«Δέν ἐπρεπε νά πάρουν τά ὄπλα» τό Δεκέμβρη τοῦ 1905, γιά νά ἀποκρούσουν μέ τή βία τίς πρῶτες ἀπόπειρες γιά τήν ἀφαίρεση τῶν κατακτημένων ἐλευθεριῶν...

Ναί, ὁ Πλεχάνοφ δέν σύγκρινε τόν ἑαυτό του μέ τόν Μάρξ στά χαμένα!

«Δεύτερο λάθος», — συνεχίζει τήν τεχνική του κριτική ὁ Μάρξ, — « ἡ Κεντρική Ἐπιτροπή» (ἡ στρατιωτική διοίκηση — σημειῶστε το αὐτό — πρόκειται γιά τήν ΚΕ τῆς ἐθνοφρουρᾶς), «ἡ ΚΕ πολὺ νωρίς κατάθεσε τά πληρεξούσιά της...».

Ἦ Μάρξ ἤξερε νά προειδοποιεῖ τούς ἡγέτες γιά τόν κίνδυνο τῆς πρόωρης ἐξέγερσης. Ἀπέναντι στό προλεταριάτο ὅμως, πού ἐκπορθοῦσε τόν οὐρανό, ὁ Μάρξ φέρθηκε σάν ἕνας πρακτικός σύμβουλος, σάν ἄνθρωπος πού παίρνει μέρος στήν πάλη τῶν μαζῶν, οἱ ὁποῖες ἀνεβάζουν ὀλόκληρο τό κίνημα σ' ἕνα ἀνώτερο ἐπίπεδο, παρ' ὅλες τίς ψεύτικες θεωρίες καί τά λάθη τῶν Μπλανκί καί Προυντόν.

« Ὅπως κι' ἂν ἔρθουν τά πράγματα, — γράφει ὁ Μάρξ, — ἡ ἐξέγερση τοῦ Παρισιοῦ, κι' ἂν ἀκόμη καταπνιγεῖ ἀπό τούς λύκους, τά γουρούνια καί τά παλιόσκυλα τῆς παλιᾶς κοινωνίας, ἀποτελεῖ τόν ἐνδοξότερο ἄθλο τοῦ κόμματός μας ἀπό τόν καιρό τῆς ἐξέγερσης τοῦ Ἰούνη»¹⁷⁵.

Καί, χωρίς νά κρύβει ἀπό τό προλεταριάτο κανένα λάθος τῆς Κομμούνας, ὁ Μάρξ ἀφιέρωσε σ' αὐτό τόν ἄθλο ἕνα ἔργο πού παραμένει ὡς σήμερα ὁ καλύτερος ὁδηγητής στήν πάλη γιά τήν ἐκπόρθηση τοῦ «οὐρανοῦ» καί τό πιό τρομερό σκιάχτρο γιά τά φιλελεύθερα καί ριζοσπαστικά «γουρούνια»¹⁷⁶.

Ἦ Πλεχάνοφ ἀφιέρωσε στήν ἐξέγερση τοῦ Δεκέμβρη ἕνα «ἔργο», τό ὁποῖο ἔγινε σχεδόν τό εὐαγγέλιο τῶν καντέτων.

Ναι, ὁ Πλεχάνοφ δέν σύγκρινε τόν ἑαυτό του μέ τόν Μάρξ στά χαμένα!

Ἦ Κούγκελμαν ἀπάντησε στόν Μάρξ, ὅπως φαίνεται, μέ κάποιες ἐκφράσεις ἀμφιβολίας, μέ ὑποδείξεις γιά τό μάταιο τῆς ὑπόθεσης, γιά ρεαλισμό σέ ἀντίθεση πρὸς τό ρωμαντισμό· πάντως σύγκρινε τήν Κομμούνα-ἐξέγερση μέ τήν εἰρηνική διαδήλωση τῆς 13 τοῦ Ἰούνη 1849 στό Παρίσι.

Ἄμεσως (στὶς 17 τοῦ Ἀπρίλη 1871) ὁ Μάρξ κάνει αὐστηρὴ ἐπίπληξη στὸν Κούγκελμαν.

«Θά ἦταν, βέβαια, πολὺ εὐκολο—γράφει ὁ Μάρξ—νά δημιουργεῖ κανεὶς τὴν παγκόσμια ἱστορία, ἂν ἀναλάβαινε τὸν ἀγῶνα μόνο κάτω ἀπὸ τὸν ὄρο ἀλάθητα-εὐνοϊκῶν πιθανοτήτων ἐπιτυχίας».

Ἄ Ο Μάρξ τὸ Σεπτέμβρη τοῦ 1870 ὀνόμαζε τὴν ἐξέγερση παραφροσύνη. Ὅταν ὅμως οἱ μάζες ἐξεγέρθηκαν, ὁ Μάρξ θέλει νά πάει μαζί τους, νά διδαχτεῖ μαζί μ' αὐτές, στὴν πορεία τῆς πάλης κι' ὄχι νά δίνει συμβουλές ἀπὸ τὸ γραφεῖο. Καταλαβαίνει ὅτι τὸ νά προσπαθεῖς νά προβλέψεις ἀπὸ πρὶν μέ ἀπόλυτη ἀκρίβεια ὅλες τὶς πιθανότητες θά ἦταν τσαρλατανισμὸς ἢ μάταιος σχολαστικισμὸς. Ἄ Ο Μάρξ βάζει πάνω ἀπ' ὅλα τὸ γεγονὸς ὅτι ἡ ἐργατικὴ τάξη δημιουργεῖ τὴν παγκόσμια ἱστορία, παλεύοντας μέ ἡρωισμό, αὐτοθυσία καὶ πρωτοβουλία. Ἄ Ο Μάρξ ἔβλεπε αὐτὴ τὴν ἱστορία ἀπὸ τὴν ἄποψη ἐκείνων πού τὴ δημιουργοῦν, χωρίς νά ἔχουν τὴ δυνατότητα νά προβλέψουν ἀλάθητα ἀπὸ τὰ πρὶν ὅλες τὶς πιθανότητες κι' ὄχι ἀπὸ τὴν ἄποψη τοῦ διανοούμενου μικροαστοῦ πού ἠθικολογεῖ: «ἦταν εὐκολο νά προβλεφεῖ...δέν ἔπρεπε νά πάρουμε τὰ ὄπλα...».

Ἄ Ο Μάρξ ἤξερε νά ἐκτιμήσει καὶ τὸ ὅτι ὑπάρχουν στὴν ἱστορία στιγμές πού ὁ ἀπεγνωσμένος ἀγῶνας τῶν μαζῶν, ἀκόμη καὶ γιὰ μιά καταδικασμένη σὲ ἀποτυχία ὑπόθεση, εἶναι ἀναγκαῖος γιὰ τὴν παραπέρα διαπαιδαγώγηση αὐτῶν τῶν μαζῶν καὶ τὴν προετοιμασία τους γιὰ τὸν ἐπόμενο ἀγῶνα.

Γιὰ τοὺς σημερινούς ψευτομαρξιστὲς μας πού ἀγαποῦν νά δίνουν περικοπὲς τοῦ Μάρξ στά χαμένα, γιὰ νά παίρνουν ἀπ' αὐτόν μόνο τὴν ἐκτίμηση τοῦ παρελθόντος, ὄχι ὅμως καὶ τὴν ἰκανότητα νά δημιουργοῦν τὸ μέλλον, εἶναι ἐντελῶς ἀκατανόητη, μάλιστα κατ' ἀρχὴν ξένη, μιά τέτοια τοποθέτηση τοῦ ζητήματος. Ἄ Ο Πλεχάνοφ οὔτε κἀν σκέφτηκε γι' αὐτὴν, ὅταν ὕστερα ἀπὸ τὸ Δεκέμβρη τοῦ 1905 καταπιανόταν μέ τὸ σκοπὸ «νά φρενάρει...».

Ἄ Ο Μάρξ ὅμως βάζει ἀκριβῶς αὐτὸ τὸ ζήτημα, χωρίς νά ξεχνᾷ καθόλου ὅτι τὸ Σεπτέμβρη τοῦ 1870 ὁ ἴδιος χαρακτήρισε τὴν ἐξέγερση σὰν παραφροσύνη.

«Οἱ ἀστοὶ κανάγιες τῶν Βερσαλλιῶν, — γράφει, — βάλανε μπροστά στοὺς παριζιάνους τὸ δῖλημμα: ἢ νά δεχτοῦν τὴν πρόκληση γιὰ ἀγῶνα ἢ νά παραδοθοῦν χωρίς ἀγῶνα. Ἄ Η ἀποθάρρυνση τῆς ἐργατικῆς τάξης στὴν τελευταία περίπτωση θά ἦταν ἀσύγκριτα μεγαλύτερη συμφορὰ ἀπὸ τὸ χαμὸ ἐνός ὁποιοῦδήποτε ἀριθμοῦ ἠγετῶν¹⁷⁷.

Μ' αὐτὸ τελειώνουμε τὴ σύντομη ἀνασκόπηση τῶν διδαγμά-

των μιᾶς πολιτικῆς, ἀντάξιας τοῦ προλεταριάτου, πού δίνει ὁ Μάρξ στά γράμματα πρὸς τὸν Κούγκελμαν.

Ἡ ἐργατικὴ τάξη τῆς Ρωσίας ἀπόδειξε ἤδη μιά φορά καί θά ἀποδείξει πολλές φορές ἀκόμη ὅτι εἶναι ἰκανὴ νά «ἐκπορθήσει τὸν οὐρανό».

5 τοῦ Φλεβάρη 1907

*Δημοσιεύτηκε τὸ 1907 σέ
μπροσούρα, πού ἐκδόθηκε στήν
Πετρούπολη ἀπὸ τὸ ἐκδοτικὸ
«Νόβαγια ντούμα».*

*Δημοσιεύεται σύμφωνα
μέ τὸ κείμενο τῆς
μπροσούρας, ἔκδ. 1907,
ἀφοῦ παραβλήθηκε μέ τὸ κείμενο
τῆς μπροσούρας, ἔκδ. 1920*

Η ΔΕΥΤΕΡΗ ΔΟΥΜΑ ΚΑΙ ΤΟ ΔΕΥΤΕΡΟ ΚΥΜΑ ΤΗΣ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗΣ

Πετρούπολη, 7 τοῦ Φλεβάρη 1907

Τά γεγονότα ξετυλίγονται μέ τέτοια ταχύτητα πού δέν μποροῦμε παρά νά τή χαρακτηρίσουμε πραγματικά ἐπαναστατική. Πρίν ἀπό τέσσερις μέρες γράψαμε, σχετικά μέ τήν ἐκλογική κάμπνια στήν Πετρούπολη*, ὅτι ἡ κατάταξη σέ πολιτικές παρατάξεις διαμορφώθηκε ἤδη: ἡ ἐπαναστατική σοσιαλδημοκρατία εἶναι ἡ μόνη πού σήκωσε κατά τρόπο αὐτοτελή, ἀποφασιστικά καί περήφανα τή σημαία τῆς ἀμείλικτης πάλης ἐνάντια στή βία τῆς ἀντίδρασης, ἐνάντια στήν ὑποκρισία τῶν φιλελεύθερων. Ἡ μικροαστική δημοκρατία (συμπεριλαμβάνεται ἐδῶ καί ἡ μικροαστική μερίδα τοῦ ἐργατικοῦ κόμματος) ταλαντεύεται, κλίνοντας πότε πρὸς τοὺς φιλελεύθερους, πότε πρὸς τοὺς ἐπαναστάτες σοσιαλδημοκράτες.

Σήμερα διεξάγονται ἐκλογές στήν Πετρούπολη. Τά ἀποτελέσματα τούς δέν μποροῦν νά ἀλλάξουν τό συσχετισμό τῶν κοινωνικῶν δυνάμεων πού ἀναφέραμε. Οἱ χθεςινές ὅμως ἐκλογές γιά τή Δούμα, πού ἀνάδειξαν 217 μέλη ἀπό τά 524, δηλ. πάνω ἀπό τά δύο πέμπτα, μᾶς δίνουν μιά καθαρή εἰκόνα τῆς σύνθεσης τῆς δεύτερης Δούμας, μᾶς δίνουν μιά καθαρή εἰκόνα τῆς πολιτικῆς κατάστασης πού διαμορφώθηκε μπροστά στά μάτια μας.

Σύμφωνα μέ τά στοιχεῖα τῆς «Ρέτς»¹⁷⁸, πού ἔχει βέβαια τήν τάση νά ἐξωραΐζει τά πράγματα ὑπέρ τῶν καντέτων, τά 205 ἀπό τά μέλη τῆς Δούμας πού ἐκλέχτηκαν κατανέμονται ὡς ἐξῆς: δεξιοί 37, ἐθνικιστές-αὐτονομιστές¹⁷⁹ 24, καντέτοι 48, προοδευτικοί καί ἀκομματικοί 16, ἀριστεροί ἀκομματικοί 40, ναρόντικοι 20, (13 τρουντοβίκοι, 6 ἐσέροι καί ἕνας ἐνέσος) καί σοσιαλδημοκράτες 20.

* Βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 380-385. Ἡ Σύντ.

Μπροστά μας έχουμε, αναμφισβήτητα, μιά Δούμα πιά άριστερή απ' ό,τι ήταν ή προηγούμενη. "Αν οί παραπέρα έκλογές δώσουν ανάλογα αποτελέσματα, τότε τά 500 μέλη τής Δούμας θά κατανεμηθοῦν, σέ χοντρικούς άριθμούς, ως εξής: δεξιοί 90, έθνικιστές 50, καντέτοι 125, προοδευτικοί 35, άριστεροί άκομματικοί 100, ναρόντνικοι και σοσιαλδημοκράτες από 50. Έννοείται ότι αυτός είναι ένας ύπολογισμός κατά προσέγγιση, πού τόν κάναμε μονάχα για νά δώσουμε μιά παραστατική εικόνα, πιστεύουμε όμως ότι ή όρθότητα αυτών των χοντρικῶν άριθμῶν δέν μπορεί τώρα νά άμφισβητηθεί.

"Ένα πέμπτο οί δεξιοί' δυό πέμπτα οί μετριοπαθείς φιλελεύθεροι (φιλελευθερομοναρχικοί άστοί, περιλαβαίνοντας έδῶ τούς έθνικιστές, τούς καντέτους και ένα μέρος, αν όχι όλους, τούς προοδευτικούς)' δυό πέμπτα οί άριστεροί (από τούς όποιους ένα πέμπτο οί άκομματικοί και ένα πέμπτο εκείνοι πού ανήκουν σέ κόμματα — ναρόντνικοι και σοσιαλδημοκράτες εξίσου), έτσι περίπου διαμορφώνεται μπροστά μας, σύμφωνα μέ τά προκαταρκτικά στοιχεία, ή σύνθεση τής δεύτερης Δούμας.

Τί σημαίνει αυτό;

Τήν πιά άγρια, τήν πιά ξετσιπωτη αυθαιρεσία τής μαυροεκτονταρχίτικης κυβέρνησης, τής πιά αντίδραστικῆς κυβέρνησης σέ όλη τήν Εύρώπη. Τόν πιά αντίδραστικό νόμο σέ όλη τήν Εύρώπη. Τήν πιά επαναστατική στήν Εύρώπη σύνθεση λαϊκῆς έκπροσώπησης στήν πιά καθυστερημένη χώρα!

Αυτή ή χτυπητή αντίφαση έκφράζει μέ πλήρη παραστατικότητα τή βασική αντίφαση όλης τής σύγχρονης ρωσικῆς ζωῆς, έκφράζει όλη τήν επαναστατικότητα τής στιγμῆς πού ζοῦμε.

'Από τή μεγάλη μέρα τής 9 τοῦ Γενάρη πέρασαν δυό χρόνια επανάστασης. Πέρασαμε μακρόχρονες και δύσκολες περιόδους λυσσασμένης αντίδρασης. Πέρασαμε «σύντομα φωτεινά διαλείμματα» έλευθεριῶν. Ζήσαμε δυό μεγάλες λαϊκές εκρήξεις άπεργιακῆς και ένοπλης πάλης. Είχαμε μιά Δούμα και δυό φορές έκλογές, πού διαμόρφωσαν όριστικά τήν κατάταξη των κομμάτων σέ παρατάξεις κι' έδειξαν εξαιρετικά καθαρά τή διαίρεση τοῦ πληθυσμοῦ σέ παρατάξεις, ό όποιος προηγούμενα δέν είχε ιδέα για κανενός είδους πολιτικά κόμματα.

Μέσα σέ δυό χρόνια γκρεμίσαμε τήν άφελή για όρισμένους και ωμά ιδιοτελή για τούς άλλους πίστη στήν ένότητα τοῦ άπελευθερωτικοῦ κινήματος, διαλύσαμε μιά σειρά αυταπάτες για τή δυνατότητα ενός ειρηνικοῦ συνταγματικοῦ δρόμου, άποκτήσαμε τήν πείρα των μαζικῶν μορφῶν πάλης, φτάσαμε ως τίς πιά σκλη-

ρές και ἔσχατες, ὡς τίς τελευταῖες μεθόδους πάλης πού μπορεί νά διανοηθεῖ κανεῖς, ὡς τόν ἔνοπλο ἀγώνα ἑνός μέρους τοῦ πληθυσμοῦ ἐνάντια στό ἄλλο. Ἐξοργίστηκαν καί λύσσαξαν ἡ ἀστική τάξη καί οἱ τσιφλικάδες. Κουράστηκε ὁ μικροαστός. Μαλάκωσε καί ἀπογοητεύθηκε ὁ ρῶσος διανοούμενος. Σήκωσε κεφάλι τό κόμμα τῶν φιλελεύθερων φαφλατάδων καί τῶν φιλελεύθερων προδοτῶν, τῶν καντέτων, σπεκουλάροντας πάνω στήν κούραση ἀπό τήν ἐπανάσταση, παρουσιάζοντας γιά ἡγεμονία του τή φημισσοφική * προθυμία του νά φτάσει μέχρι τό ἔσχατο ὄριο τῆς ἀτιμίας.

Καί κάτω, στά πλατιά στρώματα τῶν προλεταριακῶν μαζῶν καί τῶν μαζῶν τῆς καταστραμμένης, τῆς πεινασμένης ἀγροτιᾶς, ἡ ἐπανάσταση προχωροῦσε μπροστά, ὑποσκάπτοντας ἀθόρυβα καί ἀπαρατήρητα τά θεμέλια, ξυπνώντας μέ τή βροντή τοῦ ἐμφύλιου πολέμου καί τούς πιό κοιμισμένους, σπρώχνοντας καί τούς πιό βραδυκίνητους μέ τή γρήγορη ἐναλλαγή: τῶν «ἐλευθεριῶν» μέ τή θηριώδη βία, τῆς κάλμας μέ τήν κοινοβουλευτική ἀναζωογόνηση, τίς ἐκλογές, τίς συγκεντρώσεις καί τόν πυρετό τῆς «ἐνωτικῆς» δουλιᾶς.

Σάν ἀποτέλεσμα ἔχουμε μιά καινούργια, ἀκόμη πιό ἀριστερή Δούμα καί μπροστά μιά νέα, ἀκόμη πιό τρομερή καί πιό ἀναμφισβήτητη ἐπαναστατική κρίση.

Καί οἱ τυφλοὶ πρέπει νά δοῦν τώρα ὅτι μπροστά μας ἔχουμε ἀκριβῶς μιά ἐπαναστατική κι' ὄχι μιά συνταγματική κρίση. Δέν χωρᾶνε ἀμφιβολίες. Οἱ μέρες τοῦ ρωσικοῦ συντάγματος εἶναι πιά μετρημένες. Μιά καινούργια σύγκρουση ἐπέρχεται ἀδυσώπητα: ἡ νίκη τοῦ ἐπαναστατικοῦ λαοῦ ἢ ἡ ἀδοξη ἐξαφάνιση τῆς δεύτερης Δούμας, σάν ἐκείνη τῆς πρώτης· καί σέ συνέχεια κατάργηση τοῦ ἐκλογικοῦ νόμου καί ἐπιστροφή στή μαυροεκατονταρχίτικη ἀπολυταρχία sans phrases **

Πόσο μίζερες ἔγιναν ξαφνικά οἱ πρόσφατες «θεωρητικές» μας διαμάχες, φωτισμένες ἀπό τή λαμπρή ἀχτίδα τοῦ ἐπαναστατικοῦ ἡλίου πού ἀνατέλλει! Δέν εἶναι τάχα γελοῖες οἱ κραυγές τοῦ θλιβεροῦ, τρομαγμένου, μικρόψυχου διανοούμενου γιά μαυροεκατονταρχίτικο κίνδυνο στίς ἐκλογές; Δέν ἐπιβεβαιώθηκαν τάχα λαμπρά τά ὅσα εἶπαμε τό *Νοέμβρη* (ἀρ. φύλ. 9 τῆς «Προλετάρη»): «μέ τίς φωνές τους γιά τό μαυροεκατονταρχίτικο

* Φάμισσοφ — ἥρωας ἀπό τήν κωμωδία τοῦ Γκριμπογιέντοφ «Τό πολύ μωλό βλάπτει». Σημ. μετ.

** Χωρίς πολλά λόγια. Ἡ Σύντ.

κίνδυνο, οί καντέτοι σέρνουν από τή μύτη τούς μενσεβίκους γιά ν' απομακρύνουν από τόν έαυτό τους τόν κίνδυνο από τ' άριστερά»;^{*}

Ή επανάσταση διδάσκει. Ή επανάσταση επαναφέρει στην επαναστατική τροχιά μέ τή βία εκείνους πού από έλλειψη χαρακτηριστήρα ή από κουταμάρα τους παρεκκλίνουν πάντοτε άπ' αυτό τό δρόμο. Οί μενσεβίκοι ήθελαν συνασπισμούς μέ τούς καντέτους, ένότητα τής «άντιπολίτευσης», δυνατότητα νά «χρησιμοποιηθεί ή Δούμα σάν σύνολο». Κάνανε όλα τά δυνατά (κι' όλα τά αδύνατα, φτάνοντας ακόμη και ως τή διάσπαση τοῦ κόμματος, όπως στην Πετρούπολη), γιά νά δημιουργήσουν μιά συμπαγή φιλελεύθερη Δούμα.

Δέν βγήκε τίποτε. Ή επανάσταση είναι πίο δυνατή άπ' ό,τι νομίζουν οί όλιγόπιστοι όπορτουνιστές. Κάτω από τήν ήγεμονία τών καντέτων ή επανάσταση δέν μπορεί παρά νά φυτοζωεί ή επανάσταση μπορεί νά νικήσει μόνο κάτω από τήν ήγεμονία τής μπολσεβίκικης σοσιαλδημοκρατίας.

Ή Δούμα παρουσιάζεται ακριβώς τέτοια, όπως τήν περιγράψαμε στην πολεμική μας έναντίον τών μενσεβίκων στό φύλλο 8 τής έφημερίδας «Προλετάρι» (Νοέμβρης 1906). Είναι Δούμα τών πίο αντίθετων άκρων, Δούμα τοῦ ξεπλυμένου άπ' τόν επαναστατικό χείμαρο μετριοπαθοῦς και συνετοῦ κέντρου, Δούμα τών διάφορων Κρουσεβάν και τοῦ επαναστατικοῦ λαοῦ. Ή μπολσεβίκικη σοσιαλδημοκρατία θά σηκώσει ψηλά σ' αυτή τή Δούμα τή σημαία της και θά πεί στη μάζα τών μικροαστών δημοκρατών, όπως τής ειπε και στις εκλογές τής Πετρούπολης: διαλέξτε ανάμεσα στα καντέτικα παζαρέματα μέ τούς διάφορους Στολίπιν και στην από κοινοῦ πάλη στις γραμμές τών λαϊκῶν μαζῶν! Ήμεεις, τό προλεταριάτο όλης τής Ρωσίας, προχωρούμε σ' αυτή τήν πάλη. Μας ακολουθοῦν όλοι εκείνοι πού θέλουν έλευθερία στό λαό και γη γιά τήν άγροτιά!

Ο καντέτος αισθάνεται κιόλας ότι φύσηξε ο άέρας από τήν άλλη κατεύθυνση, ότι τό πολιτικό βαρόμετρο κατεβαίνει γρήγορα. Δέν εκνευρίστηκαν χωρίς λόγο τόσο πολύ οί διάφοροι Μιλιουκόφ, ώστε νά ξεγυμνωθοῦν και ν' αρχίσουν νά ξεφωνίζουν γιά «κόκκινα κουρέλια» στό δρόμο (στά γραφεία τών Στολίπιν τά υποκείμενα αυτά πάντοτε έβριζαν στα κρυφά τό «κόκκινο κουρέλι»!). Δέν μιλάει χωρίς λόγο ή σημερινή «Ρέτς» (7 τοῦ Φλεβάρη) γιά «άλματα» τοῦ πολιτικοῦ βαρόμετρου, γιά

* Βλ. σε τοῦτο τόν τόμο, σελ. 124. Ή Σύντ.

ταλαντεύσεις τῆς κυβέρνησης πότε πρὸς «τὴν παραίτηση τοῦ ὑπουργείου, πότε πρὸς ἓνα εἶδος προνουντσιαμέντου, μαυροεκατονταρχίτικου-στρατοκρατικοῦ πογκρόμ, πού ἡ χρονολογία του καθορίστηκε κιόλας γιὰ τὶς 14 τοῦ μήνα». Καί κλαίει, στενοχωριέται ἡ ἀπονεκρωμένη ψυχὴ τοῦ ρώσου φιλελεύθερου: εἶναι δυνατό, λέει, νάχουμε πάλι μιὰ «πολιτικὴ αὐθόρμητων ἀντανακλαστικῶν ἀντιδράσεων»...

Ναί, θλιβεροὶ ἥρωες θλιβερῶν χαλεπῶν καιρῶν! Ξανά ἐπανάσταση. Χαιρετίζουμε μὲ ἐνθουσιασμό τὸ κύμα τῆς αὐθόρμητης λαϊκῆς ὀργῆς πού πλησιάζει. Θά κάνουμε ὅμως κάθε τί πού περνάει ἀπὸ τὸ χέρι μας, ὥστε ὁ καινούργιος ἀγώνας νά εἶναι ὅσο τὸ δυνατό λιγότερο αὐθόρμητος, ὅσο μπορεῖ πιο συνειδητός, πιο συνεπής καὶ πιο ἐπίμονος.

Ἡ κυβέρνηση ἀπὸ πολὺ καιρὸ πιά ἔβαλε μπρὸς ὅλους τοὺς τροχοὺς τοῦ μηχανισμοῦ τῆς τῆς βίας, τῶν πογκρόμ, τῆς ἄγριας θηριωδίας, τῆς ἀπάτης καὶ τῆς ἀποβλάκωσης. Ἄλλὰ τώρα πιά ὅλοι οἱ τροχοὶ ξεχαρβαλώθηκαν ὅλα δοκιμάστηκαν, ἀκόμη καὶ τὸ πυροβολικὸ στά χωριὰ καὶ στίς πόλεις. Οἱ λαϊκὲς ὅμως δυνάμεις ὄχι μόνο δέν ἐξαντλήθηκαν, ἀλλὰ ἀκριβῶς τώρα ὀργανώνονται ὅλο καὶ πιο πλατιά, πιο ἰσχυρά, πιο ἀνοιχτά καὶ πιο θαρραλέα. Μαυροεκατονταρχίτικη ἀπολυταρχία καὶ ἀριστερὴ Δούμα. Εἶναι μιὰ κατάσταση ἀναμφισβήτητα ἐπαναστατικὴ. Ἐνας ἀγώνας στὴν πιο ὀξύμενη μορφή του εἶναι χωρὶς ἀμφιβολία ἀναπότρεπτος.

Μὰ ἀκριβῶς, ἐπειδὴ εἶναι ἀναπότρεπτος, δεν ὑπάρχει λόγος νά τὸν ἐπισπεύδουμε, νά τὸν σπρώχνουμε, νά τὸν κεντρίζουμε. Γι' αὐτὸ ἄς φροντίσουνε οἱ διάφοροι Κρουσεβάν καὶ Στολίπιν. Ἡ δική μας φροντίδα εἶναι νά ἀποκαλύπτουμε ὅσο τὸ δυνατό πιο καθαρὰ, ἄμεσα, ἀμείλικτα καὶ ἀνοιχτά τὴν ἀλήθεια μπροστὰ στό προλεταριάτο καὶ στὴν ἀγροτιά, νά τοὺς ἀνοίξουμε τὰ μάτια γιὰ τὴ σημασία τῆς μπόρας πού ἔρχεται, νά τοὺς βοηθήσουμε νά ὑποδεχτοῦν τὸν ἐχθρὸ ὀργανωμένα, μὲ τὴν ψυχραιμία ἀνθρώπων πού τραβοῦν στό θάνατο, ἔτσι ὅπως ὑποδέχεται τὸν ἐχθρὸ ἓνας στρατιώτης πού κάθεται στό χανάκωμα καὶ εἶναι ἔτοιμος, ὕστερα ἀπὸ τοὺς πρώτους πυροβολισμούς, νά περάσει σέ λυσσασμένη ἐπίθεση.

«Πυροβολεῖστε πρώτοι, κύριοι ἀστοί!», ἔλεγε ὁ Ἐνγκελς τὸ 1894 ἀποτεϊνόμενος στό γερμανικὸ κεφάλαιο¹⁸⁰. «Πυροβολεῖστε πρώτοι, κύριοι Κρουσεβάν καὶ Στολίπιν, Ὁρλόφ καὶ Ρομάνοφ!», θά ποῦμε ἐμεῖς. Ἡ δουλιὰ ἡ δική μας εἶναι νά βοηθήσουμε τὴν ἐργατικὴ τάξη καὶ τὴν ἀγροτιά νά συντρίψουν τὴ

μαυροεκατονταρχίτικη ἀπολυταρχία, ὅταν αὐτή ἢ ἴδια ριχτεῖ ἐνάντιά μας.

Γι' αὐτό, κανενός εἶδους πρόωρα *συνθήματα* γιά ἐξέγερση! Κανενός εἶδους ἐπίσημα *μανιφέστα* πρὸς τό λαό. Κανενός εἶδους *προνοντσιαμέντα*, κανενός εἶδους «*διακηρύξεις*». Ἡ θύελλα ἔρχεται μόνη της κατά πάνω μας. Δέν χρειάζεται νά κραδαίνουμε τά ὄπλα.

Πρέπει νά ἐτοιμάσουμε ὄπλα καί μέ τήν κύρια καί μέ τή μεταφορική σημασία τῆς λέξης. Πρέπει νά ἐτοιμάσουμε πρῶτ' ἀπ' ὅλα καί πάνω ἀπ' ὅλα ἕναν προλεταριακό στρατό συσπειρωμένο καί ἰσχυρό χάρη στή συνειδητότητά του, τήν ἀποφασιστικότητα του. Πρέπει νά δεκαπλασιάσουμε τή διαφωτιστική καί τήν ὀργανωτική μας δουλιά μέσα στήν ἀγροτιά, τόσο σ' ἐκείνη πού λιμοκτονεῖ στό χωριό, ὅσο καί σ' ἐκείνη πού ἔστειλε γιά νά ὑπηρετήσουν τή στρατιωτική θητεία τους τό περασμένο φθινόπωρο τούς γιούς της, οἱ ὁποῖοι ζήσανε τό μεγάλο χρόνο τῆς ἐπανάστασης. Πρέπει νά ἀποκρούσουμε ὅλες γενικά τίς ἰδεολογικές ἀπόπειρες πού πᾶνε νά συγκαλύψουν καί νά ἐπισκιάσουν τήν ἐπανάσταση, πρέπει νά ἐξαλείψουμε κάθε ἀμφιβολία καί ταλάντευση. Πρέπει νά ποῦμε ἀπλά, ἤρεμα, στήν πιό προσιτή καί ἀνεπιτήδευτη γιά τό λαό μορφή, νά ποῦμε ὅσο τό δυνατό πιό δυνατά καί πιό καθαρά: ὁ ἀγώνας εἶναι ἀναπόφευκτος. Τό προλεταριάτο θά δεχτεῖ τή μάχη. Τό προλεταριάτο θά τά δώσει ὅλα, θά ρίξει ὅλες τίς δυνάμεις του σ' αὐτή τή μάχη γιά τήν ἐλευθερία. Πρέπει νά ξέρει ἢ καταστραμμένη ἀγροτιά, πρέπει νά ξέρουν οἱ στρατιῶτες καί οἱ ναῦτες ὅτι κρίνεται ἡ τύχη τῆς ρωσικῆς ἐλευθερίας.

«*Προλετάρι*», ἀρ. φύλ. 13,
11 τοῦ Φλεβάρη 1907

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας «Προλετάρι»

ΤΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΩΝ ΕΚΛΟΓΩΝ ΣΤΗΝ ΕΡΓΑΤΙΚΗ ΚΟΥΡΙΑ ΤΗΣ ΠΕΤΡΟΥΠΟΛΗΣ

Παρ' ὄλο πού ἡ συγκέντρωση ἐξακριβωμένων στοιχείων γιά τήν πορεία τῶν ἐκλογῶν στήν ἐργατική κουρία προχωρεῖ ἀργά (οἱ μπολσεβίκοι ἐκδόσανε ἕνα ἔντυπο ἐρωτηματολόγιο καί τό μοίρασαν), ὥστόσο ὁ γενικός χαρακτήρας τῶν ἐκλογῶν διασαφηνίστηκε.

Εἶναι ἀναμφισβήτητο πώς οἱ ἐσέροι δυνάμωσαν περισσότερο ἀπό ὅ,τι περιμέναμε. Αὐτό τό ἀναγνωρίζουν ἀκόμη καί οἱ μενσεβίκοι («Νάς Μίρ»¹⁸¹, ἀρ. τεύχ. 1). Στήν ἐργατική κουρία τοῦ κυβερνεῖου οἱ ἐσέροι κέρδισαν 4 ἐκλέκτορες ἀπό τούς 10. Στήν ἐργατική κουρία τῆς πόλης νικήθηκαν ἀπό τούς σοσιαλδημοκράτες, πού κέρδισαν καί τούς 14 ἐκλέκτορες, ὁ ἀριθμός, ὅμως, τῶν ψήφων πού συγκέντρωσαν οἱ ὑποψήφιοι τῶν ἐσέρων ἀποδείχτηκε σημαντικός (ἀπό τούς 269 ψήφους οἱ ἐσέροι πῆραν τούς 110-135, οἱ σοσιαλδημοκράτες τούς 145-149).

Παρακάτω. Τό γεγονός ὅτι οἱ ἐσέροι μᾶς νίκησαν ἰδιαίτερα στά μεγαλύτερα ἐργοστάσια, δέν τό ἀρνεῖται ἐπίσης κανένας.

Οἱ μενσεβίκοι ἀρνοῦνται τό παρακάτω γεγονός πού εἶναι καί τό πίο σπουδαῖο γιά νά ξεκαθαριστοῦν οἱ αἰτίες τῶν ἀποτυχιῶν μας καί συγκεκριμένα: τό ὅτι *οἱ ἐσέροι νίκησαν κυρίως τούς μενσεβίκοις*.

Στό «Νάς Μίρ», ἀρ. τεύχ. 1, σέ εἰδικό ἄρθρο γιά τίς ἐκλογές στήν ἐργατική κουρία, οἱ μενσεβίκοι ἀποσιωποῦν αὐτό τό ζήτημα, ἐπικαλοῦνται ὑποκριτικά τό γεγονός ὅτι ἡ σοσιαλδημοκρατία ἀδυνάτισε ἀπό τή φραξιονιστική πάλη καί συγκαλύπτουν ὅτι ἀκριβῶς οἱ μενσεβίκοι ἐξώθησαν αὐτή τή φραξιονιστική πάλη ὡς τή διάσπαση καί ὡς ἕνα τέτοιο «καντετισμό» στήν τακτική τους, πού ἀπώθησε τούς πρωτοπόρους ἐργάτες.

Ἀλλά ἀκόμη καί τά στοιχεῖα πού συγκεντρώθηκαν τώρα ἀποδείχνουν ὄλο καί περισσότερο τήν ὀρθότητα τοῦ πρωταρχικοῦ

μας («Προλετάρι», αρ. φύλ. 12) συμπεράσματος, ότι δηλαδή οί έσέροι νίκησαν τούς μενσεβίκους*.

Γιά τή συνοικία Νιέβσκι· αυτό τό πράγμα αποδείχτηκε από τά στοιχεΐα τῶν διάφορων εργοστασίων στήν έφημερίδα «Προλετάρι», αρ. φύλ. 12. 'Ο αντίθετος άσθήρικτος ίσχυρισμός του «Νάς Μίρ», αρ. τεύχ. 1, είναι άπλῶς άστεΐος.

'Οσοναφορᾶ τήν άχτίδα Μοσκόβσκι αυτό τό αποδείχνει ή άνταπόκριση πού δημοσιεύεται σέ τοῦτο τό φύλλο¹⁸².

'Οσοναφορᾶ τήν άχτίδα Βίμποργκσκι οί ἴδιοι οί μενσεβίκοι («Νάς Μίρ», αρ. τεύχ. 1) δίνουν τούς παρακάτω άριθμούς: στήν πόλη εκλέχτηκαν 17 σοσιαλδημοκράτες (μενσεβίκοι), 12 έσέροι καί 2 άκαθόριστοι. Στο τμήμα τής άχτίδας πού ανήκει στό κυβερνεΐο, όπου δούλευαν μόνο οί μπολσεβίκοι, εκλέχτηκαν 7 σοσιαλδημοκράτες καί κανένας έσέρος.

Οί άριθμοί αυτοί δέν είναι άκόμη άπόλυτα αποδεικτικοί. Γενικά όμως επιβεβαιώνουν πέρα για πέρα τό συμπέρασμά μας ότι ακριβῶς οί μενσεβίκοι συντρίφτηκαν από τούς έσέρους. 'Η προσπάθεια του «Νάς Μίρ» νά επικαλεστεί τό γεγονός ότι στό τμήμα τής άχτίδας Βίμποργκσκι, πού ανήκει στό κυβερνεΐο, οί έσέροι δέν εμφανίστηκαν καθόλου καί «συνεπῶς, δέν ύπάρχει κανενός είδους συναγωνισμός», είναι ολοφάνερα άσθήρικτη. Πρῶτο, γεννιέται τό έρώτημα: γιατί σ' αυτό ακριβῶς τό προάστιο τής Πετρούπολης δέν εμφανίστηκαν οί έσέροι, ένῶ άλλου εμφανίστηκαν; Δέν συνέβαλε ἄραγε σ' αυτό, τό γεγονός ότι, λόγω τής ὄλης δουλιᾶς πού προηγήθηκε, «ό συναγωνισμός» τῶν έσέρων αποκλειόταν έδῶ εκ τῶν προτέρων; Δεύτερο, οί μενσεβίκοι δέν δίνουν έξακριβωμένα στοιχεΐα για τό ποιός ήταν ύποψήφιος. Στοιχεΐα κατά εργοστάσια επίσης δέν δίνουν. Τρίτο, ξέρουμε από τίς έφημερίδες ότι ακριβῶς στήν άχτίδα Βίμποργκσκι οί έσέροι χτυποῦσαν στίς συγκεντρώσεις τούς μενσεβίκους για τόν «καντετισμό» τους.

"Ετσι, ή «Ρέτς» τής 24 του Γενάρη γράφει για τή συγκέντρωση πού έγινε στίς 21 του Γενάρη στό σπίτι του Νόμπελ (Νιουστάντσκαγια, 11). Σύμφωνα μέ τό δημοσίευμα τής «Ρέτς», εκεί μίλησε ό σοσιαλδημοκράτης Γκούρβιτς, πού κατηγόρησε τά κόμματα τής άκρας άριστερᾶς για τό μποῦκοτάρισμα τής Δούμας (ή «Ρέτς» ύπογραμμίζει αυτή τή βοήθεια πού παρέχεται στους καντέτους σέ συγκέντρωση τῶν άριστερῶν!). 'Ο Γκούρβιτς κατηγόρησε τούς ναρόντικους ότι μέ «τά εύτελῆ παζαρέ-

* Βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 357. 'Η Σύντ.

ματά» τους ματαίωσαν τό συνασπισμό μέ τούς καντέτους. 'Ο ναρόντικος Μπίκερμαν, άπαντώντας στόν Γκούρβιτς, χαρακτήρισε τή «δήλωση τοῦ προηγούμενου όμιλητῆ σχετικά μέ τά εὔτελῆ παζαρέματα σάν συκοφαντία». 'Ο ναρόντικος Σμιρνόφ προσπάθησε ν' άποδείξει πώς ό μενσεβίκος Γκούρβιτς « δέν διαφέρει σέ τίποτε άπό τούς καντέτους». 'Ο Σμιρνόφ έπικαλέστηκε τό γεγονός ότι ό καντέτος Γκρέντεσκουλ «έπαίνεσε» δημόσια τόν Γκούρβιτς.

Αὐτή εἶναι ἡ περιγραφή τῆς «Ρέτς». 'Απ' αὐτή φαίνεται καθαρά ότι οἱ έσέροι κατατρόπωσαν τούς μενσεβίκους μπροστά στους έργάτες, άκριβῶς εξαιτίας τῆς στάσης τους άπέναντι στους καντέτους.

'Η έπιτυχία τῶν έσέρων στίς άχτίδες Νιέβσκι, Μοσκόβσκι καί Βίμποργκσκι χτύπησε ιδιαίτερα στά μάτια ὄλων. Καί άκριβῶς σ' αὐτές τίς άχτίδες άποκαλύπτεται τώρα ἡ αίτία αὐτῆς τῆς έπιτυχίας: οἱ ὀπορτουμιστές σοσιαλδημοκράτες ρίχνουν τό κύρος τῆς σοσιαλδημοκρατίας μπροστά στό πρωτόπορο προλεταριάτο.

'Αν, ὅμως, εξαιτίας τῶν δεξιῶν σοσιαλδημοκρατῶν άναγκαστήκαμε νά πληρώσουμε τήν άπώλεια 4 έδρῶν άπό τίς 10 στήν έργατική κουρία τοῦ κυβερνείου, άπ' τήν άλλη μεριά διορθώσαμε τά πράγματα στήν έργατική κουρία τῆς πόλης.

Καί τά διορθώσαμε, ὅπως φαίνεται άπό τά παρακάτω, άκριβῶς γιατί άναπτύξαμε μπροστά σέ ὄλους τούς πληρεξούσιους τήν τακτική τῆς έπαναστατικῆς κι' ὄχι τῆς ὀπορτουμιστικῆς σοσιαλδημοκρατίας.

Οἱ έργάτες πληρεξούσιοι στήν πόλη ἦταν συνολικά 272. 'Από αὐτούς οἱ 147, δηλαδή οἱ περισσότεροι άπό τούς μισούς, ἦταν σοσιαλδημοκράτες καί συμπαθοῦντες τούς σοσιαλδημοκράτες. Οἱ ὑπόλοιποι ἦταν ένμέρει ξεκάθαροι έσέροι (54), ένμέρει άκαθόριστοι (55), άκομματικοί (6), δεξιός 1 καί 9 τρουνοβίκοι, «άριστεροί» (δύο άπ' αὐτούς καντέτοι) κτλ.

'Η 'Επιτροπή Πετρούπολης άνάπτυξε τήν πίο μεγάλη δραστηριότητα άνάμεσα στους πληρεξούσιους Μπῆκε γιά συζήτηση τό ζήτημα πού ένδιέφερε ὄλους γιά τίς εκλογές στήν Πετρούπολη, τό ζήτημα τῆς τακτικῆς: μέ τούς καντέτους ἢ ένάντια στους καντέτους. Οἱ αντιπρόσωποι τῆς 'Επιτροπῆς τοῦ ΣΔΕΚΡ έξήγησαν στους πληρεξούσιους τίς θέσεις τῆς έπαναστατικῆς σοσιαλδημοκρατίας οἱ μενσεβίκοι υπεράσπισαν τή δική τους τακτική.

Στίς 28 τοῦ Γενάρη έγινε ἡ άποφασιστική συγκέντρωση τῶν

πληρεξουσίων όλων τῶν κομμάτων. Παραβρέθηκαν 200-250 άτομα. Κατά πλειοψηφία, (κατά 10-12), ψηφίστηκε μιά απόφαση πού ἐπιδοκιμάζει στό συνολό της τή *μπολσεβίκικη τακτική*, ἀπαιτεῖ ὑποστήριξη τοῦ *ἀριστεροῦ συνασπισμοῦ* καί στρέφεται *ἀνοιχτά ἐνάντια* στούς *μενσεβίκους*, ἐνάντια στήν «*κρυφή*» ὑποστήριξη τῶν *καντέτων*.

Νά τό κείμενο αὐτῆς τῆς ἀπόφασης:

«Παίρνοντας ὑπόψη:

1) ὅτι ἡ ἐπιτυχία τῶν ἀριστερῶν ψηφοδελτίων πού κατατέθηκαν ἤδη στήν *κουρία* τῆς πόλης ἀπ' τούς *σοσιαλδημοκράτες*, τούς *ἐσέρους*, τούς *τρουντοβίκους* καί τούς *ἐνέσους*, σέ ἀντίβαρο πρὸς τά ψηφοδέλτια τῶν *μαυροεκατονταρχιτῶν* καί τῶν *καντέτων*, ἔχει ἐξαιρετικά σπουδαία πολιτική σημασία·

2) ὅτι μιά τέτοια ἐπιτυχία εἶναι ἐνδεχόμενη μόνο μέ μιά ὁμόθυμη ὑποστήριξη τῶν ἀριστερῶν ψηφοδελτίων ἀπ' ὅλα τά ἀριστερά κόμματα, —

ἡ *συγκέντρωση* τῶν *πληρεξουσίων* τῶν ἐργατῶν ἀπό διάφορες *φάμπρικες* καί *ἐργοστάσια* προτείνει σέ ὅλα τά ἀριστερά κόμματα νά ὑποστηρίξουν τά *κοινά ἀριστερά ψηφοδέλτια* καί σέ καμιά περίπτωση, σέ καμιά ἀχτίδα τῆς πόλης *Πετρούπολης* νά μήν καταθέσουν *ξεχωριστά ψηφοδέλτια* καί νά μήν ὑποστηρίξουν, ἔστω καί *κρυφά*, τούς *καντέτους*.

Ἡ *συγκέντρωση* τῶν *πληρεξουσίων*, *στηριζόμενη* στή *γνώμη* τῶν *μαζῶν*, ἐκφράζει τήν *ἐπιθυμία*, οἱ *σύντροφοι σοσιαλδημοκράτες μενσεβίκοι* νά *συμφωνήσουν* μέ τούς *ἀριστερούς* καί νά *συβάλουν* στήν *ἐπιτυχία* τοῦ *ἀριστεροῦ ψηφοδελτίου* στίς *ἐκλογές* τῆς *Πετρούπολης*».

Ἔτσι, λοιπόν, στήν πόλη *Πετρούπολη*, πού οἱ *μενσεβίκοι* ἤθελαν νά *χωρίσουν* ἀπό τό *κυβερνεῖο*, οἱ *ἀντιπρόσωποι ὀλόκληρου* τοῦ *προλεταριάτου* *καταδίκασαν* τήν *τακτική* τῶν *μενσεβίκων!*

Ἡ *ὑπεροχή* τῶν *συμπαθόντων* τή *μπολσεβίκικη τακτική* *συνειδητῶν ἐργατῶν* στήν *Πετρούπολη*, πού φάνηκε *καθαρὰ* ἀπ' τή *σοσιαλδημοκρατική ἀκόμη συνδιάσκεψη*, *ἀποδείχτηκε ὀριστικά* μ' αὐτή τήν *ἀπόφαση* τῶν *πληρεξουσίων*.

Στίς 28 τοῦ *Γενάρη* οἱ *ἀντιπρόσωποι* τῶν *ἐργατικῶν μαζῶν* γιά *τελευταία φορά* *κάλεσαν* τούς *μενσεβίκους* νά *ἐγκαταλείψουν* τήν *τακτική* τῆς «*κρυφῆς*» ὑποστήριξης τῶν *καντέτων*, τήν *τακτική* τῆς *προδοσίας* ἀπέναντι στόν *ἀριστερό συνασπισμό*.

Οἱ *μενσεβίκοι* ὅμως οὔτε κι' αὐτή τή *φορά* δέν ὑποτάχθηκαν στή *θέληση* τοῦ *προλεταριάτου*. Τήν 1 τοῦ *Φλεβάρη* στή «*Ρέτς*» *δημοσιεύτηκαν* *περικοπές* ἀπό μιά *ἐκκλησίη* τους, μέ τήν ὁποία *ἔβαζαν ἐμπόδια* στόν *ἀριστερό συνασπισμό*. Στίς 29 τοῦ *Γενάρη*, *ἀργά τή νύχτα* οἱ *ἀκομματικοί προοδευτικοί* τῆς *ἀχτίδας Κολόμενσκι* *ξέσχισαν* τή *γραπτή συμφωνία* τους μέ τούς *μενσεβίκους*, ἀφοῦ ὅλοι οἱ *ἀντιπρόσωποι* τοῦ *ἀριστεροῦ*

συνασπισμοῦ ὑπόδειξαν στούς προοδευτικούς ὅτι εἶναι ἀπαράδεκτοι οἱ ὅροι τῶν μενσεβίκων («ἐλευθερία δράσης» γιά τούς ἐκλέκτορες, δηλ. ἐλευθερία νά μεταπηδοῦν στούς καντέτους!).

Στίς 30 τοῦ Γενάρη ἔγινε συγκέντρωση τῶν πληρεξουσίων τῶν ἐργατῶν πού ἀνήκουν στό ΣΔΕΚΡ καί τῶν συμπαθούντων αὐτοῦ τοῦ κόμματος. Ἀπό τούς πληρεξούσιους αὐτούς παραβρέθηκε ἡ πλειοψηφία, 98 ἄτομα. Ὁ ἀντιπρόσωπος τῆς Ἐπιτροπῆς Πετρούπολης τοῦ ΣΔΕΚΡ σ. Β. πρότεινε νά ἐξεταστεῖ τό ζήτημα τῆς ὑποταγῆς τῶν μελλοντικῶν ἐκλεκτόρων σοσιαλδημοκρατῶν στίς ἐντολές τῆς Ἐπιτροπῆς Πετρούπολης κατά τίς ἐκλογές τῶν μελῶν τῆς Κρατικῆς δούμας. Τόνισε ὅτι σέ κανονικές συνθῆκες τό ζήτημα αὐτό δέν θά μπορούσε νά προκαλέσει κανενός εἶδους ἀμφιβολίες ἢ διαφωνίες, γιατί οἱ ἐντολές τῆς Ἐπιτροπῆς Πετρούπολης εἶναι, βέβαια, ὑποχρεωτικές γιά ὅλα τά μέλη τῆς ὀργάνωσης Πετρούπολης. Σήμερα ὅμως ἕνα σημαντικό μέρος τῆς ὀργάνωσης, ἡ πλειοψηφία τῶν μενσεβίκων, ἀποσπᾶστηκε καί δήλωσε ὅτι οἱ μενσεβίκοι ἐκλέκτορες διατηροῦν ἐλευθερία δράσης. Ὁ ἀντιπρόσωπος τῆς Ἐπιτροπῆς Πετρούπολης σημείωσε ὅτι, ἂν οἱ ἐκλέκτορες τῶν ἐργατῶν ὑποτάσσονταν σ' αὐτή τήν ἐντολή τοῦ ἀποσπασμένου τμήματος τῆς ὀργάνωσης πού δέν εἶναι νομικά κατοχυρωμένο, αὐτό θά σήμαινε ὀλοκλήρωση τῆς διάσπασης πού ἄρχισαν οἱ μενσεβίκοι καί θά ἐρχόταν σέ ἀντίθεση μέ τήν ἀπόφαση τῆς γενικῆς συγκέντρωσης τῶν πληρεξουσίων νά ὑποστηριχτεῖ ὁ ἀριστερός συνασπισμός στήν ἐκλογική καμπάνια, ἀπόφαση πού πάρθηκε μέ συντριπτική πλειοψηφία. Ἐνάντια σ' αὐτό προβάλλανε ἀντιρρήσεις οἱ μενσεβίκοι, μέλη τῆς Ἐπιτροπῆς Πετρούπολης, οἱ σύντροφοι Μ. καί Α., πού ὑποστήριξαν ὅτι οἱ ἐκλέκτορες τῶν ἐργατῶν πρέπει νά παίρνουν ὑπόψη τους μόνο τή γνώμη τῶν πληρεξουσίων. Μέ συντριπτική πλειοψηφία ψηφίστηκε μιά ἀπόφαση πού ὑποβλήθηκε ἐξονόματος τῆς Ἐπιτροπῆς Πετρούπολης μέ τό παρακάτω περιεχόμενο: «Ἡ συγκέντρωση θεωρεῖ ὅτι στίς ἐκλογές οἱ ἐκλέκτορες εἶναι ὑποχρεωμένοι νά ὑπακούσουν στίς ἐντολές τῆς Ἐπιτροπῆς Πετρούπολης».

Οἱ μενσεβίκοι *πάλεψαν* μ' ὅλες τους τίς δυνάμεις ἐνάντια σ' αὐτή τήν ἀπόφαση. Οἱ πιά ἐπιφανεῖς καί ὑπεύθυνοι μενσεβίκοι δέν δίστασαν νά τραβήξουν ἀκόμη καί σέ μιά τέτοια στιγμή, στίς παραμονές τῶν ἐκλογῶν, ἐνάντια στήν Ἐπιτροπή Πετρούπολης. Ἐκαναν μιά «τροποποίηση»: ἀντί Ἐπιτροπῆς Πετρούπολης νά διατυπωθεῖ «Ὁργάνωση Πετρούπολης».

Οί εργάτες, όμως, κατάλαβαν πιά τή μενσεβίκικη τακτική τῆς διάσπασης γιά τό χατίρι τῶν καντέτων. Στούς όμιλητές μενσεβίκους φώναζαν «φτάνει!». Ἡ τροποποίηση πού ἔμπαζε στά κρυφά τή δικαίωση τῆς διάσπασης, ἀπορίφθηκε ἀπό τή συντριπτική πλειοψηφία.

Ἔστερα ἀπ' αὐτό πέρασαν στό ζήτημα τοῦ καθορισμοῦ τῶν ὑποψηφίων ἐκλεκτόρων τοῦ ΣΔΕΚΡ. Ἡ Ἐπιτροπή Πετρούπολης παρουσίασε στή συνέλευση γιά ἐξέταση ἓνα ψηφοδέλτιο μέ 14 προτεινόμενους ὑποψηφίους, διαλεγμένους ἀπό τούς 21 πού εἶχαν ὑποδειχτεῖ ἀπό τίς ἀχτιδικές συγκεντρώσεις τῶν πληρεξουσίων. Προτάθηκε νά παρθεῖ σάν βάση αὐτό τό ψηφοδέλτιο, πράγμα πού καί ἔγινε δεκτό ἀπό τή συντριπτική πλειοψηφία, παρ' ὅλες τίς ἀντιρρήσεις τῶν μενσεβίκων πού ἔβλεπαν σ' αὐτό «πίεση ἀπό μέρος τῆς ἡγεσίας» ταυτόχρονα ὁ ἀντιπρόσωπος τῆς Ἐπιτροπῆς Πετρούπολης σ. Β. ἐξήγησε ὅτι ἐδῶ δέν ὑπάρχει καμιά πίεση ἀπό μέρος τῆς ἡγεσίας, ὅτι ἡ Ἐπιτροπή Πετρούπολης ἔχει κύρος μόνο στό βαθμό πού τῆς τό παρέχει ἡ ἐμπιστοσύνη τοῦ ὀργανωμένου σοσιαλδημοκρατικοῦ προλεταριάτου τῆς Πετρούπολης καί, παρουσιάζοντας τό ψηφοδέλτιο πού προτείνεται, δέν κάνει τίποτε ἄλλο παρά νά ἐκπληρώνει τήν ὑποχρέωση πού ἔχει σάν καθοδηγητικό κέντρο τῆς ὀργάνωσης. Ὅλες οἱ ὑποψηφιότητες συζητήθηκαν, σέ συνέχεια ἓνας ἀπό τούς ὑποψηφίους ἀντικαταστάθηκε ἀπό ἄλλον, μέ πρόταση τοῦ ἀντιπρόσωπου τῆς Ἐπιτροπῆς Πετρούπολης, κι' ἔστερα ἀπ' αὐτό ἔγινε ψηφοφορία, πού τό ἀποτέλεσμά της ἔδειξε ὅτι ὁλόκληρο τό ψηφοδέλτιο τῆς Ἐπιτροπῆς Πετρούπολης ἐγκρίθηκε μέ σημαντική πλειοψηφία.

Στίς παραμονές τῶν ἐκλογῶν τό ψηφοδέλτιο τῆς Ἐπιτροπῆς Πετρούπολης δημοσιεύτηκε σέ ὅλες τίς ἐφημερίδες.

Οἱ ἐκλογές (τῆς 1 τοῦ Φλεβάρη) ἔδωσαν τή νίκη στούς συσπειρωμένους σοσιαλδημοκράτες. *Τό ψηφοδέλτιο τῆς Ἐπιτροπῆς Πετρούπολης ψηφίστηκε στό σύνολό του.* Καί οἱ 14 ἐκλέκτορες εἶναι σοσιαλδημοκράτες!

Ἀπ' αὐτούς τούς 14 οἱ ὀκτώ εἶναι μπολσεβίκοι, οἱ τέσσερις μενσεβίκοι (ἓνας οὐσιαστικά εἶναι συνδικαλιστής κι' ὄχι μενσεβίκος) καί δύο σοσιαλδημοκράτες πού δέν ἀνήκουν σέ καμιά παράταξη καί εἶναι ὑπέρ τοῦ ἀριστεροῦ συνασπισμοῦ.

Τή ζημιά πού εἶχε ὑποστεῖ ἡ σοσιαλδημοκρατία στήν ἐργατική κουρία τοῦ κυβερνείου τήν ἐπανόρθωσαν οἱ μπολσεβίκοι στήν ἐργατική κουρία τῆς πόλης.

Ἄς λυσομανάει τώρα ὅσο θέλει ἡ «Ρέτς» (βλ. τό φύλλο τῆς

3 του Φλεβάρη) πού λέει ὅτι οἱ μπολσεβίκοι δέν ἔδωσαν στούς ἑσέρους οὔτε κἀν τήν ἀναλογική μειοψηφία.

Ποτέ δέν ὑποσχεθήκαμε στούς ἑσέρους ἀναλογική· ἄλλωστε οὔτε καί τήν ἀπόδειξε ἀκόμη κανένας, γιατί δέν ὑπάρχουν στοιχειῖα σχετικά μέ τόν ἀριθμό τῶν ψήφων. Μόνο ἐμεῖς πρῶτοι ἀρχίσαμε νά συγκεντρώνουμε αὐτά τά στοιχειῖα.

Διατηρήσαμε τήν ἀπόλυτη ἐλευθερία πάλης στήν ἐργατική κουρία ἐνάντια σέ ὅλα τά κόμματα.

Καί, χάρη στή δράση τῆς ἐπαναστατικῆς σοσιαλδημοκρατίας, ἀπ' ὅλους τούς ἐκλέκτορες τῶν ἐργατῶν στήν Πετρούπολη καί στό κυβερνεῖο τῆς Πετρούπολης ἀναδείχτηκαν μόνο 4 ἑσέροι, ἐνῶ οἱ ὑπόλοιποι 20 εἶναι σοσιαλδημοκράτες.

Στίς ἐπόμενες ἐκλογές θά κερδίσουμε ὑπέρ τῆς σοσιαλδημοκρατίας ὅλες τίς ἔδρες.

«Προλετάρι», ἀρ. φύλ. 13,
11 τοῦ Φλεβάρη 1907

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας «Προλετάρι»

ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΑΧΤΙΔΑΣ
ΜΟΣΚΟΒΣΚΙ ΤΗΣ ΠΕΤΡΟΥΠΟΛΗΣ
ΠΑΝΩ ΣΤΙΣ ΕΚΛΟΓΕΣ ΓΙΑ ΤΗ ΙΙ ΔΟΥΜΑ

Ἐφιστοῦμε τήν προσοχή τῶν ἀναγνωστῶν στό γεγονός ὅτι τά στοιχεῖα γιά τήν ἐκλογή πληρεξουσίων τῶν ἐργατῶν στήν Πετρούπολη ξεσκεπάζουν ὅλο καί περισσότερο τόν τρόπο μέ τόν ὁποῖο συγκέντρωσαν οἱ μενσεβίκοι τοὺς ψήφους γιά τή σοσιαλδημοκρατική συνδιάσκεψη. Ἔτσι, ἀπό τή Γαλλορωσική ὑπαχτίδα «ἔφεραν» στή συνδιάσκεψη 370 μενσεβίκους ψήφους. Οἱ μπολσεβίκοι δέν ὑπολόγιζαν ἐκεῖ κανέναν πραγματικά κομματικό ψήφο. Καί τί ἀποδείχτηκε; Πληρεξούσιος ἀπό τό Γαλλορωσικό ἐργοστάσιο ἐκλέχτηκε ἓνας μπολσεβίκος, πού τώρα ἀναδείχτηκε καί ἐκλέκτορας.

Νά ἀπό ποιά πλευρά ἔγινε τό ἀναπάντεχο ξεσκέπασμα τῶν μενσεβίκων.

Παρακάτω. Τό μενσεβίκικο ἐβδομαδιαῖο περιοδικό «Νάς Μίρ» (ἀρ. τεύχ. 1, τῆς 28 τοῦ Γενάρη) εἶχε...τήν τόλμη νά γράψει γιά τήν ἀχτίδα Μοσκόβσκι: «Στίς μπολσεβίκικες ἀχτίδες Νιέβσκι καί Μοσκόβσκι πληρεξούσιοι ἀναδείχτηκαν μόνο ἔσέροι» (σελ. 14). Ἄκόμη ἀπό τήν «Προλετάρι», ἀρ. φύλ. 12, ἀποδείχτηκε ὅτι, ὁσοναφορᾶ τήν ἀχτίδα Νιέβσκι, αὐτό εἶναι ὀλοφάνερη ἀναλήθεια, γιατί ἀκριβῶς σ' αὐτή τήν ἀχτίδα οἱ μενσεβίκοι κατατροπώθηκαν ἀπό τοὺς ἔσέρους.

Ἄς πάρουμε τήν ἀχτίδα Μοσκόβσκι. Τώρα πού οἱ μενσεβίκοι πασκίζουν νά ξεφορτωθοῦν τήν εὐθύνη γιά τήν ἧττα, τήν ἀχτίδα αὐτή τή θεωροῦν μπολσεβίκικη! Τοῦ κάκου ὅμως ξεχνοῦν οἱ μενσεβίκοι ὅτι αὐτή τή φορά μπορεῖ κανεῖς νά τοὺς ἐλέγξει. Παίρνουμε τήν ἐπίσημη δήλωση τῶν 31 μενσεβίκων στήν ΚΕ γιά τίς αἰτίες ἀποχώρησης ἀπό τή συνδιάσκεψη (τό ἔντυπο

φυλλάδιο πού αναλύσαμε στην «Προλετάρι», αρ. φύλ. 12*). 'Ανάμεσα στις 31 υπογραφές διαβάζουμε: «πέντε από την άχτίδα Μοσκόβσκι».

'Η συνδιάσκεψη, όμως, για την άχτίδα Μοσκόβσκι επικύρωσε τά πληρεξούσια 4 μπολσεβίκων και 4 μενσεβίκων.

Διδακτικό, δέν είναι αλήθεια;

"Όταν πρέπει νά συγκεντρωθοῦν μενσεβίκικοι ψήφοι για τή συνδιάσκεψη, τότε οί μενσεβίκοι υπολογίζουν πέντε μενσεβίκους ἔναντι 3 ἢ 4 μπολσεβίκων. Τότε οί μενσεβίκοι θέλουν νά υπερισχύσουν!

"Όταν, ὅμως, χρειάζεται νά ξεφορτωθοῦν τήν πολιτική εὐθύνη, τότε ἡ άχτίδα Μοσκόβσκι χαρακτηρίζεται «μπολσεβίκικη»...

Οί μπολσεβίκοι υπολόγιζαν τούς ψήφους τους στην άχτίδα Μοσκόβσκι σέ 185 και οί ἴδιοι οί μενσεβίκοι στό ἴδιο φυλλάδιο ἀναγνωρίζουν ὅτι τούς ψήφους αὐτούς τούς ἀμφισβήτησαν μόνο «μ' ἐπιφύλαξη», ὅτι στην πραγματικότητα αὐτοί οί ψήφοι πρέπει νά επικυρωθοῦν (σελ. 7 τοῦ ἴδιου φυλλαδίου).

Οί μενσεβίκοι υπολόγιζαν τούς ψήφους τους στην άχτίδα Μοσκόβσκι σέ 48, σύν 98, σύν 97, συνολικά σέ 243. 'Απ' αὐτούς οί 195 εἶχαν ἀμφισβητηθεῖ, οί ἴδιοι ὅμως οί μενσεβίκοι δήλωναν τότε ἐπίμονα (σελ. 7 τοῦ φυλλαδίου τους) ὅτι ὅλοι οί 243 ψήφοι πρέπει νά επικυρωθοῦν!

Συνεπῶς, οί μενσεβίκοι θεωροῦσαν ὅτι στην άχτίδα Μοσκόβσκι υπερέχουν κατά πολύ: 243 ψήφοι ἔναντι 185...Ναί, τό «Νάς Μίρ» ἐνήργησε πολύ ἀπρόσεκτα: ἀπό τά λόγια του βγαίνει ὅτι οί μενσεβίκοι ἐνήργησαν στή συνδιάσκεψη ἀνέντιμα.

Κλείνοντας, θά θυμήσουμε στό σύντροφο πού μᾶς ἔστειλε τήν ἔκθεση για τήν άχτίδα Μοσκόβσκι τήν ἐξαιρετική σημασία πού ἔχουν τά ὀλοκληρωμένα στοιχεῖα για κάθε ἐργοστάσιο χωριστά, σχετικά μέ τήν ἐκλογή τῶν πληρεξουσίων και τόν ἀριθμό τῶν ψήφων πού πῆραν οί διάφοροι ὑποψήφιοι.

«Προλετάρι», αρ. φύλ. 13,
11 τοῦ Φλεβάρη 1907

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς ἑφημερίδας «Προλετάρι»

*Βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 319-322. 'Η Σύντ.

**ΜΕΡΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΓΙΑ ΤΙΣ ΕΚΛΟΓΕΣ
ΣΤΗΝ ΕΡΓΑΤΙΚΗ ΚΟΥΡΙΑ
ΤΗΣ ΝΟΤΙΑΣ ΡΩΣΙΑΣ**

Ἡ ἔκκλησή μας πρὸς ὄλους τοὺς σοσιαλδημοκράτες τῆς Ρωσίας νά ὀργανώσουν τή συγκέντρωση ἐξακριβωμένων στοιχείων γιά τίς ἐκλογές στήν ἐργατική κουρία δέν ἔμεινε χωρίς ἀποτέλεσμα. Πήραμε ὡς τώρα 93 συμπληρωμένα ἔντυπα ἐρωτηματολόγια, ἀπό ἐκεῖνα πού εἶχαμε μοιράσει στοὺς συντρόφους τῆς Πετρούπολης. Κατά ἀχτίδες τὰ 93 αὐτὰ ἐρωτηματολόγια κατανέμονται ὡς ἑξῆς: Πετερμπούργκσκαγια Στορονά 7, Βασίλιεβσκι Ὀστροφ 22, ἀχτίδα Βίμποργκσκι 18, Μοσκόβσκι 18, Γκοροντσκόϊ 28. Παρακαλοῦμε τοὺς συντρόφους νά ἐπισπεύσουν τήν ἀποστολή καί τῶν ὑπόλοιπων ἐρωτηματολογίων γιά νά εἶναι οἱ πληροφορίες πλήρεις, ἰδιαίτερα ὅσοναφορᾶ τὰ μέγала ἐργοστάσια. Τότε θά δημοσιεύσουμε τὰ συμπεράσματα ἀπό τὰ στοιχεῖα αὐτά.

Ἀπό τήν ἐπαρχία μᾶς στάλθηκαν στοιχεῖα ἕξι ἐργοστασίων τοῦ κυβερνεῖου Ἑκατερινοσλάβ. Παραθέτουμε αὐτά τὰ στοιχεῖα μέ τή μορφή πίνακα, γιά νά δείξουμε στοὺς συντρόφους ποιά στοιχεῖα ἐνδιαφέρουν τό κόμμα καί ποιά συμπεράσματα πρέπει νά βγάλουμε ἀπό τήν πείρα τῶν πρώτων κομματικῶν ἐκλογῶν στήν ἐργατική κουρία (Βλ. πίνακα σελ. 412).

Ἐννοεῖται, δέν ξέρουμε σέ ποιό βαθμό αὐτά τὰ στοιχεῖα εἶναι χαρακτηριστικά καί σέ ποιό βαθμό μπορεῖ νά ἐπεκτείνει κανεῖς τὰ συμπεράσματα πού βγαίνουν ἀπ' αὐτά σ' ὄλο τό κυβερνεῖο τοῦ Ἑκατερινοσλάβ. Πρέπει νά συγκεντρωθοῦν πλήρη στοιχεῖα γιά νά βγοῦν τελικά συμπεράσματα.

Γιά τήν ὥρα μποροῦμε νά σημειώσουμε μόνο δύο περιστατικά. Τό ποσοστό τῶν ἐργατῶν πού πῆρε μέρος στίς ἐκλογές δέν εἶναι μεγάλο. Ὅπως φαίνεται, ἡ σοσιαλδημοκρατική δουλιὰ δέν γίνεται σέ ἀρκετό βάθος, δέν ἀγκαλιάζει σέ ἀρκετό βαθ-

μό τή μάζα. Γενικά στίς ἐκλογές παίρνει μέρος λιγότερο ἀπό τό ἕνα τρίτο τοῦ συνολικοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἐργατῶν. Τό χαμηλότερο ποσοστό ἐκλογέων σημειώνεται στό Ἔργοστάσιο σωλήνων: 200 ἀπό τούς 850, δηλ. λιγότερο ἀπό τό ἕνα τέταρτο. Πιό ὑψηλό ποσοστό ἀπό ὅλα εἶναι τοῦ ἐργοστασίου Ἐζάου: 130 ἀπό τούς 350, δηλ. πάνω ἀπό τό ἕνα τρίτο.

Ὀνομασία ἐργοστασίου	Ἀριθμός ἐργατῶν	Ἀριθμός πληρεξ.	Ποιός ἐκλέ- χτηκε γιά πληρεξούσ.	Ἀριθμ. τῶν ἐργατ. πού ψήφισαν	Ἀριθμός τῶν ψήφων πού δόθηκαν ὑπέρ τῶν				
					μπόλσ.	μένσ.	ἐσέρων	ἀκομματ.	δεξιῶν
Ἔργοστάσιο Ἐζάου.	350	1	σ.-δ.	130	—	112	15	—	3
Μήχ/σια σιδηρόδρ.	2 700	2	σ.-δ.	800	—	650	—	—	—
Ντεπό σιδηροδρόμων	700	1	σ.-δ.	230	230		—	—	—
Καρφοβελονοποιεῖο	700	1	σ.-δ.	250	250	—	—	—	—
Ἔργοστάσιο σωλ.	850	1	σ.-δ.	200	—	195	—	—	5
Ἔργοστάσιο σιδ/ιῶν	4 350	4	σ.-δ.	1 100	—	300	800	—	—
Συνολικά στά 6 ἐργασ.	9 650	10	6 σ.-δ. 4 ἐσέρ.	2 710	250 230 1 737	1 257	815	—	8

Ὁ συναγωνισμός τῶν ἐσέρων ἐκδηλώνεται σέ δύο ἐργοστάσια: Ἐζάου καί Μπριάνσκ. Στό τελευταῖο οἱ ἐσέροι νίκησαν τούς μενσεβίκους! Τό μεγαλύτερο ἐργοστάσιο ἔδωσε τέσσερεις ἐσέρους πληρεξούσιους.

Ἔτσι, τά πρῶτα στοιχεῖα (πολύ μερικά, εἶναι ἀλήθεια) γιά τό νότο ἐπιβεβαιώνουν τό συμπέρασμα τοῦ βορᾶ: οἱ ἐσέροι νικοῦν τούς μενσεβίκους, συμπέρασμα πού ἀντηχεῖ ἀκριβῶς σάν δίδαγμα γιά τούς ὀπορτουνιστές! ἀκριβῶς σάν ἕνα μάθημα γιά ἐκείνους πού μέ ἀσυγχώρητη ἐπιπολαιότητα γυρίζουν τίς πλάτες στήν ἐπαναστατική ἀστική δημοκρατία καί σέρνονται πίσω ἀπό τή φιλελεύθερη-μοναρχική ἀστική δημοκρατία!

Οἱ ἐσέροι ἀντιπροσωπεύουν τά 40%, δηλαδή τά δύο πέμπτα, ἀπό τό συνολικό ἀριθμό τῶν πληρεξουσίων (10). Ὁ συνολικός ὅμως ἀριθμός τῶν ψήφων πού συγκέντρωσαν οἱ ἐσέροι ἀντιπροσωπεύει πιό λίγο ἀπό τό ἕνα τρίτο, 815 ἀπό τούς 2.710. Ἀξίζει νά σημειωθεῖ ὅτι, παρ' ὅλη τή νίκη τους στό μεγαλύτερο ἐργοστάσιο, οἱ ἐσέροι ἀποδείχνεται ὅτι πῆραν μικρότερο ποσοστό ψήφων ἀπό τό ποσοστό τῶν πληρεξουσίων πού ἀναδείξανε. Αὐτό δείχνει πόσο ἀσύστατες καί κούφιεσ ἦταν οἱ ἀξιώσεις τῶν ἐσέρων τῆς Πετρούπολης, πού βεβαίωσαν ὅτι αὐτοί πρέπει νά ἔχουν μεγαλύτερο ποσοστό ψήφων ἀπό τό ποσοστό τῶν πληρεξουσίων πού βγῆκαν στήν ἀναλογία τους. Χωρίς μιά

ντοκουμενταρισμένη στατιστική κατά ἐργοστάσιο, μέ στοιχεῖα γιά τόν ἀριθμό τῶν ψήφων πού δόθηκαν, δέν μπορεῖ νά προβάλει κανείς τέτοιους ἰσχυρισμούς.

” Ἄς ἐλπίσουμε ὅτι οἱ σύντροφοι σ’ ὅλη τή Ρωσία θά συνεχίσουν τή συγκέντρωση στοιχείων, σύμφωνα μέ τά καθορισμένα ὑποδείγματα, γιά νά μπορέσει ὅλο τό κόμμα νά σχηματίσει μιά καθαρή καί πιστή εἰκόνα σχετικά μέ τ’ ἀποτελέσματα τῆς καμπάνιας του καί νά μάθει νά ἀποκαλύπτει τίς αἰτίες τῶν σχετικῶν του ἀποτυχιῶν.

«Προλετάρι», ἀρ. φύλ. 13,
11 τοῦ Φλεβάρη 1907

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας «Προλετάρι»

ΤΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΩΝ ΕΚΛΟΓΩΝ ΣΤΗΝ ΠΕΤΡΟΥΠΟΛΗ

Πετρούπολη, 9 τοῦ Φλεβάρη 1907

Στίς ἐκλογές τῆς Πετρούπολης νίκησαν οἱ καντέτοι. Βγάλανε 151 ἐκλέκτορες σέ 11 τμήματα. Ὁ ἀριστερός συνασπισμός νίκησε μόνο σέ 1 τμήμα, στό Βίμποργκσκι, βγάζοντας 9 ἐκλέκτορες ἀπό τούς 160.

Οἱ βασικές ἰδιομορφίες τῶν ἐκλογῶν τῆς Πετρούπολης εἶναι: αὔξηση τοῦ ποσοστοῦ αὐτῶν πού ψήφισαν σχεδόν σέ ὅλα τά τμήματα, ὕστερα ἐξασθένιση τῶν δεξιῶν. Οἱ καντέτοι ἔρχονται στήν πρώτη σειρά, συγκεντρώνοντας 28.798 ψήφους (ὑπολογίζοντας τό μέγιστο τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ψήφων πού συγκέντρωσαν οἱ ὑποψήφιοί τους. Στή δεύτερη σειρά ἔρχεται ὁ ἀριστερός συνασπισμός πού συγκέντρωσε 16.703 ψήφους. Στήν τρίτη σειρά ἔρχονται οἱ ὀχτωβριστές μέ 16.613 ψήφους. Στήν τέταρτη οἱ μοναρχικοί μέ 5.270 ψήφους.

Ἔτσι, λοιπόν, σέ σύγκριση μέ τή Μόσχα, αὐτό εἶναι ἕνα μεγάλο βῆμα πρός τά μπρός. Κερδήθηκε ἕνα τμήμα. Ἀπό τήν τρίτη θέση στή σειρά τῶν ψηφοδελτίων οἱ ἀριστεροί προωθήθηκαν στή δεύτερη. Τό ποσοστό τῶν ψήφων πού δόθηκαν ὑπέρ τοῦ ἀριστεροῦ συνασπισμοῦ ἀνέρχεται σέ 13% στή Μόσχα. Στήν Πετρούπολη εἶναι σχεδόν δύο φορές μεγαλύτερο, 25%.

Ἐννοεῖται, πώς ἐδῶ ἔπαιξαν ρόλο καί ἡ κάπως καλύτερη διαφωτιστική δουλιὰ καί ἡ πολιτική ἐπίδραση τῶν γενικῶν ἐκλογῶν γιά τή Δούμα, στίς ὁποῖες οἱ ἀριστεροί συγκέντρωσαν πολύ περισσότερους ψήφους ἀπ' ὅ,τι περίμενε κανείς. Στή Μόσχα καμιά καθημερινή ἐφημερίδα δέν δημοσίευσε τά ψηφοδέλτια τῶν ἐκλεκτόρων τοῦ ἀριστεροῦ συνασπισμοῦ. Στήν Πετρούπολη τά δημοσίευσαν κάμποσες ἐφημερίδες: λέγεται μάλιστα πώς ἡ ἐφημερίδα «Τοβάριστς», ἀπό τότε ἀκριβῶς πού «ἀριστεροποιήθηκε», αὔξησε πολύ σημαντικά τήν κυκλοφορία της.

Στή Μόσχα δέν ὑπῆρχε γραφεῖο γιά πληροφορίες καί γιά τή συμπλήρωση τῶν ἀριστερῶν ψηφοδελτίων. Στήν Πετρούπολη ὑπῆρχαν. Στή Μόσχα ἡ πλειοψηφία τῶν στενοκέφαλων μικροαστῶν πίστεψε τό παραμύθι τῶν καντέτων γιά μαυροεκατονταρχίτικο κίνδυνο. Στήν Πετρούπολη φάνηκε πιά καθαρά ὅτι ἡ πίστη αὐτή τῶν μικροαστῶν καί ὀπορτουμιστῶν κλονίστηκε.

Παραθέτουμε τά στοιχεῖα κατά τμήματα, παίρνοντας παντοῦ τό μέγιστο ἀριθμό τῶν ψήφων πού συγκέντρωσαν οἱ ὑποψήφιοι τῶν διάφορων ψηφοδελτίων (οἱ ἀριθμοί εἶναι τῆς «Ρέτς»).

Τμήματα τῆς πόλης Πετρούπολης	Ὁ μέγιστος ἀριθμός τῶν ψηφῶν πού συγκέντρωσαν οἱ:				Διαφορά τοῦ ἀρ. τῶν ψήφων ἀνάμεσα στοὺς καντ. καί στοὺς ἀριστ.	Πόσους ψή- φους χρειαζό- ταν νά ἀποσπά- σουμε ἀπό τοὺς καντέτους γιά νά νικήσουμε;
	Καντέτοι	Ἀριστερός συνασπισμός	Ὀχτωβριστές	Μοναρχικοί		
Σπάσκι	3 397	1 644	1 514	624	— 1 753	877
Νάρβσκι	2 377	1 643	1 326	307	— 734	368
Λιτέϊνι	2 776	919	2 153	667	— 1 857	929
Κολόμενσκι	1 318	1 122	1 068	236	— 196	99
Βασ. Ὀστροφ	2 313	1 949	2 102	418	— 364	183
Ροζντέστβενσκι	2 784	1 325	1 195	537	— 1 459	730
Καζάνσκι	1 749	589	998	201	— 1 160	581
Ἀντμιραλτέϊσκι	955	246	725	196	— 709	355
Μοσκόβσκι	4 100	1 702	2 233	706	— 2 398	1 200
Ἀλεξ.-Νιέβσκι	2 735	1 421	799	588	— 1 314	658
Πετερμπούργκσκι ..	3 282	2 754	1 851	541	— 528	265
Βίμποργκσκι	1 012	1 389	649	249	+ 377	—
Σύνολο.....	28 798	16 703	16 613	5 270		Σέ πέντε τμή- ματα μέ πιθα- νότητα ἐπιτυ- χίας, 1573 ψη- φοι.

Τά στοιχεῖα αὐτά μᾶς ἐπιτρέπουν νά βγάλουμε μιά σειρά ἐνδιαφέροντα συμπεράσματα.

Πρῶτα ἀπ' ὅλα γιά τόν «μαυροεκατονταρχίτικο κίνδυνο». Οἱ ἐκλογές ἀπόδειξαν ὅτι τέτοιος κίνδυνος δέν ὑπάρχει. Οἱ ἐ-

πανειλημένες δηλώσεις και προειδοποιήσεις μας, πού τις επανέλαβαν όλοι οί μπολσεβίκοι μέχρι τό «Τέρνι Τρουντά»¹⁸³ και τήν «Ζρένιγε» δικαιώθηκαν απόλυτα.

‘Οποιοδήποτε κι’ άν ήταν τό μοίρασμα τῶν ψήφων ανάμεσα στούς καντέτους και στούς άριστερούς, οί μαῦροι δέν μπορούσαν νά νικήσουν στήν Πετρούπολη!

Κάτι παραπάνω. Και άν ακόμη οί όχτωβριστές και οί μοναρχικοί κατέβαιναν μαζί (πράγμα αδύνατο, ιδιαίτερα στήν Πετρούπολη, όπου οί γερμανοί όχτωβριστές του Βασίλιεφσκι “Οστροφ κόντευαν νά τσακωθοῦν ακόμη και μέ τήν «Ένωση τῆς 17 του ‘Οχτώβρη»), ακόμη και σ’ αὐτή τήν περίπτωση οί μαῦροι δέν θά μπορούσαν νά νικήσουν στήν Πετρούπολη! Αυτό μπορεί νά τό δεῖ ό καθένας πού θά κάνει τόν κόπο νά κάνει μερικούς πολύ άπλούς ύπολογισμούς μέ τούς άριθμούς πού παραθέσαμε. Τό σύνολο τῶν ψήφων πού συγκέντρωσαν οί καντέτοι και οί άριστεροί (45.500) είναι περισσότερο από δύο φορές μεγαλύτερο από τό σύνολο τῶν ψήφων πού πήραν οί όχτωβριστές και οί μοναρχικοί (22.000). Μ’ οποιοδήποτε τρόπο κι’ άν μοιράζονταν οί ψῆφοι ανάμεσα στα τέσσερα αὐτά ψηφοδέλτια, όποιοσδήποτε «ένέργειες» κι’ άν έκαναν οί δεξιοί, μαυροεκατονταρχίτικος κίνδυνος δέν ύπῆρχε.

Οί μικροαστοί — ναρόντικοι και όπορτουμιστές σοσιάλδημοκράτες πού ακολουθώντας τούς καντέτους φώναζαν επίσης για μαυροεκατονταρχίτικο κίνδυνο, — εξαπάτησαν τό λαό. Αυτό τό εῖπαμε πρίν από τίς εκλογές. Οί εκλογές απόδειξαν ότι εῖχαμε δίκιο.

‘Η άστάθεια και ή πολιτική μυωπία, πού χαρακτηρίζει τόν μικροαστό διανοούμενο και τόν στενοκέφαλο άνθρωπο τῆς Πετρούπολης, εκδηλώθηκαν στήν πράξη. “Αν και σέ άσύγκριτα μικρότερο βαθμό απ’ ό,τι στή Μόσχα, οί εκλογές στήν Πετρούπολη ήταν, ώστόσο, εκλογές εκφοβισμένων και ξεγελασμένων από τούς καντέτους μικροαστῶν. Πρίν απ’ τίς εκλογές στήν Πετρούπολη, όλόκληρος ό τύπος, αρχίζοντας από τή «Ρέτς» και τελειώνοντας στήν «Τοβάριστς», πού μέ θλίψη της υπεράσπιζε τόν άριστερό συνασπισμό (και ζήτηγε νά δικαιολογήσει τή συμπάθειά της προς τούς άριστερούς;), είναι γεμάτος από ένα σωρό στοιχειά, πού δείχνουν πώς εκφόβιζαν οί καντέτοι και τά φερέφωνα τῶν καντέτων τό μικροαστό μέ τό φάντασμα του επινοημένου απ’ αὐτούς κινδύνου μιᾶς μαυροεκατονταρχίτικης επικράτησης στίς εκλογές.

Οί καντέτοι προσπαθοῦσαν ν’ αποφύγουν τόν κίνδυνο από τά

ἀριστερά, κάνοντας θόρυβο για κίνδυνο μαυροεκατονταρχίτικης επικράτησης στις εκλογές, ἐνῶ στό μεταξύ οἱ ἴδιοι πήγαιναν στόν Στολίπιν καί τοῦ ὑπόσχονταν ὅτι θά λογικευτοῦν, θά γίνουν πιό νομιμόφρονες, θά χωρίσουν ἀπό τούς ἀριστερούς. Ὁ Στολίπιν ὁ ἴδιος ἀναγνώρισε, σύμφωνα μέ τά λόγια τοῦ σημερινοῦ φύλλου (9 τοῦ Φλεβάρη) τῆς «Τοβάριστς», ὅτι *ξέρει* κάτι γι' αὐτή τή στροφή τῶν καντέτων πρός τά δεξιά!

Παρακάτω. Τά ἀποτελέσματα τῶν ἐκλογῶν τῆς Πετρούπολης μᾶς δίνουν τή δυνατότητα νά ἀπαντήσουμε στό ἐρώτημα: τί μᾶς ἔφεραν αὐτές οἱ ἐκλογές; κατορθώσαμε ἄραγε μέ τήν ἀνοιχτή, ἀντικαντέτικη προπαγάνδα μας νά ἀφυπνίσουμε *καινούργια* στρώματα ἐκλογέων, πού ὡς τά τώρα ἦταν ἀδιάφοροι καί νά τούς τραβήξουμε στήν πολιτική ζωή; κατά πόσον ἀποσπάσαμε ἀπό τούς φιλελεύθερους τούς μικροαστούς πού σέρνονται στήν οὐρά τῶν φιλελεύθερων καί τούς τραβήξαμε μέ τό μέρος τοῦ προλεταριάτου;

Γιά νά μπορέσουμε ν' ἀπαντήσουμε στά ἐρωτήματα αὐτά, πρέπει πρῶτ' ἀπ' ὅλα νά παραβάλουμε τά στοιχεῖα τά σχετικά μέ τούς ψήφους τῶν καντέτων καί τῶν ἀριστερῶν στά 1906 καί στά 1907 (ὑπολογίζοντας ὅπως καί προηγούμενα, τό maximum). (Βλ. πίνακα σελ. 418).

Ἀπό τά στοιχεῖα αὐτά φαίνεται ὀλοκάθαρα ἡ σχέση ἀνάμεσα στούς ἀριθμούς τῶν ψήφων πού ἐκφράστηκαν ὑπέρ τῆς ἀντιπολίτευσης καί ὑπέρ τῆς ἐπανάστασης τό 1906 καί τό 1907. Ἀπό τούς 17 χιλιάδες ψήφους (σέ στρογγυλοῦς ἀριθμούς) πού κερδίσαμε, τίς 12 χιλιάδες τίς ἀποσπάσαμε ἀπό τούς καντέτους καί τίς 5 χιλιάδες τραβήξαμε ἀπό τήν προηγούμενη ἀδιάφορη μάζα (ἓνα μέρος τῆς ὁποίας τότε ἔκανε ἀποχή).

Παράλληλα προβάλλει ἀμέσως ἡ διαφορά στά τμήματα «χωρίς πιθανότητα ἐπιτυχίας», δηλ. ἐκεῖνα, στά ὁποῖα, ὅπως φαίνεται, δέν μπορούσαμε νά νικήσουμε τό 1907, ὅσο κι' ἂν ἐντεῖναμε τίς δυνάμεις μας, καί στά τμήματα μέ πιθανότητα ἐπιτυχίας. Λογουχάρη, στίς πρῶτες γραμμές τῶν τμημάτων «χωρίς πιθανότητα ἐπιτυχίας» ἦταν τό Ἐντιμιραλτέϊσκι καί τό Λιτέϊνι. Ἡ ὑπεροχή τῶν καντέτικων ψήφων πάνω στούς δικούς μας εἶναι τεράστια. Πῶς ἐξηγεῖται αὐτό;

Ἡ αἰτία εἶναι ξεκάθαρη. Ἡ σύνθεση τοῦ πληθυσμοῦ εἶναι ὑπαλληλική στό πρῶτο καί μεγαλοαστική στό δεύτερο (αὐτό τό τόνισε πρὶν ἀπό τίς ἐκλογές ἡ ἐβδομαδιαία ἐφημερίδα «Τέρνι Τρουντά»¹⁸⁴). Ὅπου δέν ὑπάρχει ἐμποροβιομηχανικό προλεταριάτο, ὅπου ἐπικρατοῦν οἱ ὑπάλληλοι, ἐκεῖ δέν μπορούσε νά νι-

κήσει ἡ σοσιαλδημοκρατία πού τήν ὑποστήριζαν οἱ τρουντοβίκοι. Ἐδῶ μάλιστα μειώθηκε καί ὁ ἀριθμός αὐτῶν πού ψήφισαν: δέν ὑπῆρχε ἐνδιαφέρον! Ἐδῶ δέν πετύχαμε παρά μόνο ν' ἀποσπάσουμε τό ἕνα τέταρτο περίπου ἀπό τοὺς ψήφους τῶν καντέτων πρὸς ὄφελος τοῦ ἀριστεροῦ συνασπισμοῦ.

Ὁ μέγιστος ἀριθμός τῶν ψήφων πού δόθηκαν

Τμήματα τῆς πόλης Πετρούπολης	Τό 1906	Τό 1907			Διαφορά ἀνάμεσα στήν τελευταία καί στήν πρώτη στήλη
	Ἐπὲρ τῶν καντέτων	Ἐπὲρ τῶν καντέτων	Ἐπὲρ τῶν ἀριστερῶν	Μαζί	
Σπάσκι	5 009	3 397	1 644	5 041	+ 32
Νάρβσκι	3 578	2 377	1 643	4 020	+ 442
Λιτέϊνι	3 767	2 776	919	3 695	— 72
Κολόμενσκι	2 243	1 318	1 122	2 440	+ 197
Βασ. Ὁστροφ	3 777	2 313	1 949	4 262	+ 485
Ροζντέστβενσκι	3 393	2 784	1 325	4 109	+ 716
Καζάνσκι	2 242	1 749	589	2 338	+ 96
Ἄντιμιραλτέϊσκι	1 553	955	246	1 201	— 352
Μοσκόβσκι	5 124	4 100	1 702	5 802	+ 678
Ἄλ.-Νιέβσκι	2 991	2 735	1 421	4 156	+ 1 165
Πετερμπούργκσκι	4 946	3 282	2 754	6 036	+ 1 090
Βίμποργκσκι	1 988	1 012	1 389	2 401	+ 413
<i>Σύνολο.....</i>	40 611	28 798	16 703	45 501	+ 4 890

Στόν ἄλλο πόλο βρίσκονται τά τμήματα μέ πιθανότητες ἐπιτυχίας, ὅπου ἡ σοσιαλδημοκρατία, ὑποστηριγμένη ἀπό τοὺς τρουντοβίκοις, ἀφύπνισε ἕνα σωρό καινούργια στοιχεῖα, ἔβγαλε ἀπό τό βάλτο τῆ φτωχολογιά τῆς πόλης καί τήν ἀπάλλαξε ἀπ' τῆ νάρκη τῆς στά ζητήματα τῆς πολιτικῆς. Αὐτά εἶναι τά τμήματα Ἄλεξάντρο-Νιέβσκι καί Πετερμπούργκσκι. Ἐδῶ ἡ αὔξηση τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ψήφων ἐνάντια στοὺς μαύρους, δηλ. οἱ ψῆφοι καί τῶν καντέτων καί τῶν ἀριστερῶν μαζί, ἀνέρχονται σέ περισσότερους ἀπό χίλιους γιά τό κάθε τμήμα. Ἐδῶ τό μεγαλύτερο μέρος τῶν ἀριστερῶν ψήφων δέν εἶναι ψῆφοι ἀποσπα-

σμένοι από τούς καντέτους, αλλά καινούργιοι. ' Η φωνή του αγώνα, ή φωνή της σοσιαλδημοκρατίας και των τρουντοβίκων άφύπνισε εκείνους που δέν μπορούσε νά άφυπνίσει ή γλυκανάλατη φωνή του καντέτου.

Στό τμήμα Πετερμπούργκσκι, άν άποσπούσαμε από τούς καντέτους μόνο 265, ψήφους θά νικούσαμε. Μέ 265 επί πλέον στους 2.754, είναι ξεκάθαρο πως ή νίκη ήταν πέρα για πέρα δυνατή. Είναι επίσης ξεκάθαρο ότι ή φτωχολογία της πόλης που κάθε άλλο παρά προλεταριακού τύπου είναι, έμποροϋπάλληλοι, άμαξάδες, μικροενοικιαστές κατοικιών, ξεσηκώθηκαν έδω υπέρ των άριστερών. Είναι ξεκάθαρο ότι ή έκκληση της σοσιαλδημοκρατίας, που υποστηρίχθηκε από τούς τρουντοβίκους, δέν πήγε χαμένη, ότι υπάρχουν έδω πάρα πολλά στοιχεία μέσα στις γραμμές του πληθυσμού που είναι ικανά νά τραβήξουν πιο πέρα από τούς καντέτους, πιο άριστερά από τούς καντέτους.

Στό τμήμα ' Αλεξάντρο-Νιέβσκι ή πάλη ήταν άσύγκριτα πιο δύσκολη. Για νά νικήσουμε έπρεπε ν' άποσπάσουμε από τούς καντέτους 658 ψήφους. 658 ψήφοι επί πλέον στους 1421 είναι αρκετά μεγάλος αριθμός, πάντως όμως μικρότερος από τό μισό. Τέτοια τμήματα, όπου μιά αύξηση του αριθμού των ψήφων μας κατά 50% θά μάς έδινε τή νίκη, δέν έχουμε τό δικαίωμα νά τά θεωρούμε σαν χωρίς πιθανότητα έπιτυχίας.

Τό τμήμα Κολόμενσκι θά μπορούσε εύκολα νά μάς δώσει τή νίκη: γι' αυτό χρειαζόταν ν' άποσπάσουμε μόνο 99 ψήφους από τούς καντέτους. Στό τμήμα Βασίλιεβσκι " Οστροφ, όπου τά τρία κυριότερα ψηφοδέλτια, των καντέτων, των όχτωβριστών και των άριστερών, συγκέντρώσαν ίσο σχεδόν αριθμό ψήφων, θά νικούσαμε, άν άποσπούσαμε 183 ψήφους από τούς καντέτους. Στό τμήμα Νάρβσκι για νά νικήσουμε έπρεπε ν' άποσπάσουμε 368 ψήφους από τούς καντέτους.

' Αποτέλεσμα. Είναι αναμφισβήτητο ότι ο άριστερός συνασπισμός στην Πετρούπολη προσέλκυσε μέ τό μέρος του τούς έμποροϋπάλληλους και τούς μικροαστούς της πόλης, ότι ξεσήκωσε και τράβηξε για πρώτη φορά ένα μέρος από αυτούς στην πολιτική ζωή, ότι άπόσπασε ένα πολύ σημαντικό μέρος τους από τούς καντέτους.

Οι εκλογές της Πετρούπολης διάψευσαν κατηγορηματικά τήν άπαισιόδοξη και άπογοητευτική άποψη ότι στό μεταβατικό στάδιο της υποστήριξης των σοσιαλιστών από τούς τρουντοβίκους, οι σοσιαλδημοκρατικές ιδέες είναι άπρόσιτες για τούς έμποροβιομηχανικούς υπάλληλους. ' Εμείς, μπορούμε, άν δεί-

ξουμε θέληση και επιδεξιότητα, ν' αφυπνίσουμε στην πολιτική πάλη εκατοντάδες και χιλιάδες από τη φτωχολογιά της πόλης σε κάθε τμήμα της πρωτεύουσας. Μπορούμε ν' αποσπάσουμε εκατοντάδες έμποροϋπάλληλους, γραφιάδες κτλ. σε κάθε τμήμα, από τό κόμμα τῶν φιλελεύθερων ἀστῶν πού παζαρεύουν μέ τόν Στολίπιν." Ας δουλέψουμε ἀκούραστα πρὸς αὐτή τήν κατεύθυνση και τότε ἡ ἡγεμονία τοῦ προδότη καντέτου πάνω στη φτωχολογιά της πόλης θά τσακιστεῖ. Οἱ καντέτοι δέν θά ἀντέξουν σε μιά ἀκόμη ἐκλογική μάχη μέ τόν ἀριστερό συνασπισμό στην Πετρούπολη! Κάτω ἀπό τίς συνθήκες τοῦ τωρινοῦ ἐκλογικοῦ νόμου οἱ καντέτοι θά συντριβοῦν ὀλότελα, ἂν ξανακατέβουν στη μάχη ὕστερα ἀπό μερικούς ἀκόμη μῆνες «στολιπινικῆς» διαφώτισης και μιλιουκοφικοῦ παζαρέματος!

Πραγματικά. Δέν εἶναι δύσκολο νά δεῖ κανεῖς ὅτι και σ' αὐτές τίς ἐκλογές ὁ ἀριστερός συνασπισμός λίγο ἀκόμη και θά νικοῦσε. Μονάχα στά τμήματα Ἀντιμιραλτέϊσκι, Λιτέϊνι, Σπάσκι, Ροζντέστβενσκι, Καζάνσκι και Μοσκόβσκι δέν εἴχαμε πιθανότητες ἐπιτυχίας. Σ' ὅλα αὐτά τά ἕξι τμήματα ἔπρεπε ν' ἀυξήσουμε τόν ἀριθμό τῶν ψήφων μας πάνω ἀπό μιάμιση φορά, πράγμα σχεδόν ἀδύνατο, ὅσοδήποτε ἐντατική κι' ἂν ἦταν ἡ ἐκλογική διαφωτιστική δουλιά, ἡ διάδοση τοῦ τύπου κτλ. (δηλ., σωστότερα, πράγμα πού ἦταν δυνατό, ὄχι ὅμως στίς συνθήκες της στολιπινικῆς ἐκλογικῆς ἐλευθερίας τῶν ἔκτακτων στρατοδικείων!). Τά δύο πρῶτα ἀπ' αὐτά τά τμήματα εἶναι ἀπό κοινωνική ἄποψη ἀπρόσιτα γιά τούς σοσιαλδημοκράτες και γιά τούς τρουντοβίκους. Τά τελευταῖα τέσσερα εἶναι προσιτά, ἡ δουλιά μας ὅμως μέσα στοῦς ἐμποροβιομηχανικούς ὑπάλληλους ἐδῶ ἦταν ἀκόμη πολύ, πάρα πολύ ἀδύνατη.

Ἀπό τά ὑπόλοιπα ἕξι τμήματα στό ἕνα νικήσαμε μέ τήν πρώτη κιόλας ἐμφάνιση τοῦ ἀριστεροῦ συνασπισμοῦ. Στά ἄλλα τέσσερα τμήματα γιά νά νικήσουμε ἔπρεπε ν' αποσπάσουμε ἀπό τούς καντέτους 99-368 ψήφους. Σ' ἕνα τμήμα ἔπρεπε ν' αποσπάσουμε 658 ψήφους. Συνολικά, στά πέντε αὐτά τμήματα ἦταν ἀρκετό ν' αποσπάσουμε 1.573 ψήφους ἀπό τούς καντέτους και τότε ὁ ἀριστερός συνασπισμός θά νικοῦσε, θά κατακτοῦσε ὀλόκληρη τήν Πετρούπολη.

Εἶναι ζήτημα ἂν θά βρεθεῖ κανεῖς νά ὑποστηρίξει ὅτι θά ἦταν ἀκατόρθωτο γιά τούς σοσιαλδημοκράτες ν' αποσπάσουν 1.573 ψήφους σε πέντε τμήματα, ἂν δούλευαν μέ σύμπνοια, ἂν οἱ ὀπορτουμιστές πού παζάρευαν μέ τούς καντέτους δέν καθυστεροῦσαν γιά πάρα πολύ διάστημα τή συγκρότηση ἀριστεροῦ

συνασπισμοῦ, ἂν τό κομμάτι τῶν μενσεβίκων πού ἀποσπάστηκε δέν ἔπαιζε τό ρόλο τοῦ ἀπεργοσπάστη ἀπέναντι στόν ἀριστερό συνασπισμό.

Τί εἶναι ἀπεργοσπάστης; Ἕνας ἄνθρωπος πού ἔχει δεσμούς μέ τό ἀγωνιζόμενο προλεταριάτο καί πού τοῦ βάζει τρικλοποδιά σέ στιγμές συλλογικῆς πάλης.

Ταιριάζει ἄραγε αὐτός ὁ ὀρισμός στό μενσεβίκο πού ἀποσπάστηκε; Καί βέβαια ναί, γιατί διάσπασε τήν ἐνότητα τῆς σοσιαλδημοκρατικῆς ὀργάνωσης στήν Πετρούπολη, ἔμπασε τή διχόνοια στίς γραμμές τῶν ἀγωνιζομένων, μεταπήδησε πρὸς τοὺς καντέτους στό ἀποκορύφωμα τῆς πάλης, τέλος, μᾶς ἐμπόδιζε ἀνοιχτά ἀκόμη καί ὕστερα ἀπό τή συγκρότηση τοῦ ἀριστεροῦ συνασπισμοῦ. Φτάνει νά θυμηθοῦμε ὅτι ὁ ἀριστερός συνασπισμός συγκροτήθηκε στίς 25 τοῦ Γενάρη, καί στίς 28 τοῦ Γενάρη οἱ μενσεβίκοι πού ἀποσπάστηκαν ἀπό τό κόμμα καλοῦσαν ἀπό τήν «Τοβάριστς» νά κάνουμε ἀποχή σέ πέντε τμήματα! Τήν 1 τοῦ Φλεβάρη οἱ ἴδιοι αὐτοί μενσεβίκοι («Ρέτς») δημοσίευσαν μιά ἔκκληση πού φοβέριζε τό μικροαστό μέ τό μαῦρο κίνδυνο!

Καί δέν φτάνει αὐτό. Στή σημερινή «Ρέτς», σελίδα τρίτη, σέ μιά περιγραφή τῶν ἐκλογῶν στό τμήμα *Πετερμπούργκσκι*, διαβάζουμε ὅτι σ' ἓνα ψηφοδέλτιο βρέθηκε γραμμένο: « Ἀπέχω ἀπό τήν ψηφοφορία. Ἕνας μενσεβίκος».

Ἕνας σκεφτοῦν καλά οἱ ἀναγνώστες τή σημασία αὐτοῦ τοῦ παραδείγματος!

Στίς 28 τοῦ Γενάρη οἱ μενσεβίκοι δημοσίευσαν στήν «Τοβάριστς» τίς ἀποφάσεις τοῦ ἐκτελεστικοῦ ὀργάνου τῆς μερίδας πού ἀποσπάστηκε. Στήν παράγραφο VI αὐτῶν τῶν ἀποφάσεων τό τμήμα *Πετερμπούργκσκι* εἶχε ἀποκλειστεῖ ἀνοιχτά ἀπό τόν ἀριθμό τῶν τμημάτων ὅπου ὑπάρχει μαυροεκατονταρχίτικος κίνδυνος.

Στήν παράγραφο VI δηλωνόταν καθαρά ὅτι στό τμήμα *Πετερμπούργκσκι* εἶναι σκόπιμη μιά συμφωνία μέ τοὺς ἀριστεροῦς. Στήν παράγραφο III λεγόταν ἀνοιχτά ὅτι, κι' ἂν ἀκόμη δέν πραγματοποιηθεῖ ἡ συμφωνία μέ τοὺς ἀριστεροῦς, οἱ μενσεβίκοι καλοῦν τοὺς ἐκλογεῖς νά ψηφίσουν τοὺς ἀριστεροῦς, ἐκεῖ ὅπου δέν ὑπάρχει «ἐκδηλος» μαυροεκατονταρχίτικος κίνδυνος. Κι' ὅμως ὁ «μενσεβίκος» κάνει ἀποχή στό τμήμα *Πετερμπούργκσκι*!! Ποιά στάση κράτησαν, λοιπόν, σέ ἄλλα τμήματα οἱ μενσεβίκοι πού ἀποσπάστηκαν;

Πῶς μπορεῖ, λοιπόν, κανεῖς ὕστερα ἀπ' ὅλα αὐτά ν' ἀρνη-

θεῖ ν' ἀναγνωρίσει τό γεγονός ὅτι ἀκριβῶς οἱ ἀπεργοσπαστικές ἐνέργειες τῆς μερίδας τῶν μενσεβίκων *ματαίωσαν* τήν ἐκλογική νίκη τοῦ ἀριστεροῦ συνασπισμοῦ στήν Πετρούπολη σέ συνθηκικές πού ὁ μαυροεκατονταρχίτικος κίνδυνος ἦταν ὀλότελα ἀνύπαρκτος;

Τό προλεταριάτο πρέπει νά βγάζει διδάγματα ἀπ' τίς ταλαντεύσεις καί τίς προδοσίες τῆς μικροαστικῆς τάξης. Ἐμεῖς θά ξεδιπλώνουμε πάντα σταθερά καί τολμηρά τή σημαία μας νωρίτερα ἀπό τούς ἄλλους. Ἐμεῖς πάντοτε θά καλοῦμε τούς μικροαστούς νά φύγουν ἀπό τή σκέπη τῶν φιλελεύθερων καί νά περάσουν μέ τό μέρος τοῦ προλεταριάτου. Καί ἡ τακτική αὐτή — ἡ μοναδική ἐπαναστατική προλεταριακή τακτική στήν ἀστική ἐπανάσταση — θά μᾶς ἐξασφαλίσει τή νίκη σέ κάθε καινούργιο φούντωμα τῆς μαζικῆς πολιτικῆς πάλης.

Τό Σαράτοφ καί τό Νίζνι Νόβγκοροντ εἶναι ἡ πρώτη μας νίκη¹⁸⁵. Ἡ Μόσχα καί ἡ Πετρούπολη, ἡ πρώτη μας ἐπίθεση. Ἄρκετά, κύριοι καντέτοι! Πλησιάζει ἡ μέρα πού οἱ φιλελεύθεροι τσιφλικάδες καί οἱ ἀστοί δικηγόροι δέν θά μποροῦν πιά νά ἐξαπατοῦν τή φτωχολογιά τῆς πόλης. Ἄς βρίζουν οἱ διάφοροι Στολίπιν καί Μιλιουκόφ τό «κόκκινο κουρέλι». Ἡ σοσιαλδημοκρατία στέκεται στό πόστο της, ὑψώνοντας τήν κόκκινη σημαία μπροστά σ' ὅλους τούς ἐργαζόμενους καί ἐκμεταλλευόμενους.

«Προλετάρι», ἀρ. φύλ. 13,
11 τοῦ Φλεβάρη 1907

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας «Προλετάρι»

ΕΚΘΕΣΗ ΣΤΗ ΣΥΝΔΙΑΣΚΕΨΗ ΤΗΣ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ
ΠΕΤΡΟΥΠΟΛΗΣ ΠΑΝΩ ΣΤΟ ΖΗΤΗΜΑ
ΤΗΣ ΚΑΜΠΑΝΙΑΣ ΓΙΑ ΤΗ ΔΟΥΜΑ
ΚΑΙ ΤΗΝ ΤΑΚΤΙΚΗ ΣΤΗ ΔΟΥΜΑ¹⁸⁶
ΣΥΝΤΟΜΟ ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΟ ΡΕΠΟΡΤΑΖ

Ο εισηγητής τόνισε ότι τό πρόβλημα τῆς τακτικῆς στή Δούμα εἶναι ἀναμφισβήτητα κεντρικό πρόβλημα τῆς πολιτικῆς σήμερα καί, συνεπῶς, κύριο σημείο γύρω ἀπό τό ὁποῖο θά περιστραφεῖ ἡ καμπάνια γιά τό συνέδριο. Δυό ζητήματα πού ὑποδείχνει ἡ Κεντρική Ἐπιτροπή στό σχέδιό της γιά τήν ἡμερῆσια διάταξη τοῦ συνεδρίου, πού εἶναι γνωστή ἀπό τίς ἐφημερίδες προβάλλουν ἐδῶ στήν πρώτη γραμμῆ καί συγκεκριμένα: τό ζήτημα γιά τά «ἄμεσα πολιτικά καθήκοντα» καί τό ζήτημα γιά τήν Κρατική δούμα.

Ὅσοναφορᾶ τό πρῶτο ζήτημα, αὐτό ἔχει διατυπωθεῖ πολύ ἀκαθόριστα. Εἶναι πιθανόν ὅτι οἱ μενσεβίκοι ἐννοοῦν μ' αὐτό τήν ὑποστήριξη μιᾶς κυβέρνησης καντέτων, χωρίς νά θέλουν νά τό ποῦν ἀνοιχτά. Πάντως εἶναι φανερό ἡ ἐπιθυμία τους νά παραμερίσουν καί πάλι, ὅπως καί στό IV (Ἐνωτικό) συνέδριο, τά βασικά ζητήματα ἀρχῶν τῆς σοσιαλδημοκρατικῆς τακτικῆς στή ρωσική ἐπανάσταση. Στό μεταξύ, τό παραμέρισμα αὐτῶν τῶν ζητημάτων, ὅπως ἔδειξε πιά τώρα καί ἡ πείρα, ὀδηγεῖ ἀπλῶς στήν ἔλλειψη κάθε συνεποῦς κομματικῆς τακτικῆς τῆς σοσιαλδημοκρατίας. Φτάνει νά θυμηθοῦμε ὅτι τήν τακτική τῆς ΚΕ στό ζήτημα τῆς ὑποστήριξης μιᾶς κυβέρνησης πού νά προέρχεται ἀπό τή Δούμα, δηλ. μιᾶς κυβέρνησης καντέτων (Ἰούνης 1906) δέν τήν ὑποστήριξε ὄχι μόνο τό κόμμα γενικά, ἀλλά καί ἡ σοσιαλδημοκρατική ὁμάδα τῆς Δούμας εἰδικά. Ὑστερα ἀπό τή διάλυση τῆς Δούμας οἱ περίφημες «μαζικές ἐπιμέρους ἐκδηλώσεις διαμαρτυρίας», πού πρότεινε ἡ Κεντρική Ἐπιτρο-

πή, είχαν τήν ἴδια τύχη. Τώρα στίς ἐκλογές ἡ στάση ἀπέναντι στους καντέτους ἀποδείχτηκε στό κόμμα τόσο ἀκαθόριστη, πού ἀνάμεσα καί στους πίο ἔγκυρους καί ὑπεύθυνους μενσεβίκους ξεχώρισαν ὁ Τσερεβάνιν πρίν ἀπό τήν Πανρωσική συνδιάσκεψη τοῦ Νοέμβρη (1906) τοῦ ΣΔΕΚΡ καί ὁ Πλεχάνοφ (χωρίς νά μιλάμε πιά γιά τό Βασίλιεφ), ὕστερα ἀπ' αὐτή τή συνδιάσκεψη.

Μέσα σέ μιά τέτοια κατάσταση οἱ ἐπαναστάτες σοσιαλδημοκράτες εἶναι ἀναγκασμένοι ὅπωςδήποτε νά ἐκμεταλλευτοῦν τό γεγονός ὅτι τό V συνέδριο τοῦ κόμματος, στό ὁποῖο θά πάρουν μέρος γιά πρώτη φορά οἱ πολωνοί, οἱ λεττονοί καί οἱ μπουντιστές, θά εἶναι ὀλότελα ἀντιπροσωπευτικό γιά νά ἀνακινήσουν τά βασικά ζητήματα ἀρχῶν σχετικά μέ τήν τακτική τῆς σοσιαλδημοκρατίας στήν ἀστική ἐπανάσταση τῆς Ρωσίας. Δέν μπορεῖ νά μιλάει κανεῖς πρὸς ὄφελος τῆς ὑπόθεσης γιά «ἄμεσα πολιτικά καθήκοντα», ἄν δέν ξεκαθαριστοῦν τά βασικά ζητήματα σχετικά μέ τά καθήκοντα τοῦ προλεταριάτου στήν ἐπανάστασή μας γενικά, μέ τό πρόβλημα ἄν ὑπάρχουν ἢ ὄχι ἀντικειμενικές συνθήκες γιά τήν παραπέρα ἀνάπτυξη τῆς ἐπανάστασης, μέ τό πρόβλημα ποιά εἶναι ἡ σημερινή διάταξη τῶν τάξεων καί τῶν κομμάτων καί ποιός εἶναι ὁ ταξικός χαρακτήρας τοῦ κόμματος τῶν καντέτων εἰδικά. Χωρίς τό ξεκαθάρισμα αὐτῶν τῶν ζητημάτων, ξεκαθάρισμα πού τό καθιστᾷ εὐκολότερο ἢ πλούσια πείρα τῆς πρώτης Δούμας καί τῶν ἐκλογῶν γιά τή δεύτερη, δέν μπορεῖ νά νοηθεῖ μιά θεμελιακή, καλομελετημένη λύση τοῦ ζητήματος τῆς ὑποστήριξης μιᾶς κυβέρνησης καντέτων, τῆς τακτικῆς πού πρέπει ν' ἀκολουθηθεῖ σέ περίπτωση διάλυσης τῆς δεύτερης Δούμας κτλ., κτλ.

Γι' αὐτό ὁ εἰσηγητής ἀσχολήθηκε σύντομα μέ τά ζητήματα πού ἔθιξε. Ἡ οἰκονομική κατάσταση τῶν πλατιῶν μαζῶν τοῦ πληθυσμοῦ μαρτυρεῖ, ἀναμφίβολα, ὅτι τά βασικά καθήκοντα τῆς ἐπανάστασης δέν ἔχουν λυθεῖ, ὅτι ὑπάρχει ἀντικειμενική βάση γιά ἓνα ἄμεσο μαζικό κίνημα. Στήν πολιτική αὐτό τό πράγμα ἀντανακλᾶται μέ τήν ὄξυνση τῆς ἀντίθεσης ἀνάμεσα στήν ἀπολυταρχία, πού προσπαθεῖ νά προσεγγίσει τήν ὀργάνωση τῶν μαυροεκατονταρχιτῶν τσιφλικάδων, καί στή μάζα ὄχι μόνο τοῦ προλεταριάτου, ἀλλά καί τῆς φτωχολογιᾶς τοῦ χωριοῦ (ἡ ἀγροτική κουρία ἔδωσε τό μεγαλύτερο, ὕστερα, βέβαια, ἀπό τήν ἐργατική κουρία, ποσοστό τῶν ἀριστερῶν ἐκλεκτόρων!) καί τῆς φτωχολογιᾶς τῆς πόλης (ἡ ἡγεμονία τῶν καντέτων πάνω στή μικροαστική δημοκρατία τῆς πόλης ὑποσκάφτηκε, ἀναμφισβήτητα, σοβαρά στίς ἐκλογές γιά τή δεύτερη Δού-

μα). Ἐκ τούτου βγαίνει τό συμπέρασμα ὅτι ἀναπτύσσεται καί ἐπέρχεται ὄχι μιά συνταγματική, ἀλλά μιά ἐπαναστατική κρίση, ὅτι ὁ ἀγώνας μέσα στή Δούμα γεννᾷ πάλι — λόγω ἀντικειμενικῶν συνθηκῶν — τό πέρασμα στήν πάλιν ἔξω ἀπό τή Δούμα, πέρασμα πού θά εἶναι τόσο πιο κοντινό, ὅσο πιο πετυχημένα ἀναπτυχθεῖ ἡ δράση τῆς σοσιαλδημοκρατίας καί τῆς ἀστικής δημοκρατίας στή Δούμα. Τά καθήκοντα τοῦ προλεταριάτου, σάν ἡγέτη τῆς προλεταριακῆς ἐπανάστασης, συνίστανται στήν ἀνάπτυξη τῆς ἐπαναστατικῆς συνείδησης, τῆς ἀποφασιστικότητας καί τῆς ὀργάνωσης τῶν μαζῶν, στήν ἀπόσπασή τῆς μικροαστικῆς τάξης ἀπό τήν καθοδήγηση τῶν φιλελεύθερων. Γιά ὑποστήριξη μιᾶς δῆθεν ὑπεύθυνης ἀπέναντι στή Δούμα φιλελεύθερης κυβέρνησης πού στήν πράξη θά ἐξαρτᾶται ἀπό τή μαυροεκατονταρχίτικη τσαρική συμμορία, οὔτε κἄν μπορεῖ νά γίνει λόγος. Ἡ δυνατότητα νά ἐπωφεληθεῖ κανείς ἀπό μιά τέτοια κυβέρνηση (ἂν ἀποδεικνυόταν πραγματικότητα καί ὄχι παραφουσκωμένη ὑπόσχεση μέ σκοπό νά ἐξαπατηθοῦν οἱ καντέτοι, ὅπως ἡ στολιπινική ὑπόσχεση γιά νομιμοποίηση τῶν καντέτων τό Γενάρη τοῦ 1907, πού ἔγινε μέ σκοπό νά ἐμποδίσει τοὺς καντέτους νά κάνουν συνασπισμό μέ τοὺς ἀριστερούς), ἡ δυνατότητα αὐτή ἐξαρτᾶται ὀλοκληρωτικά ἀπό τή δύναμη τῶν ἐπαναστατικῶν τάξεων, τή συνειδητότητά τους καί τή συνοχή τους.

Σχετικά μέ τό ταξικό περιεχόμενο τῶν διαφόρων κομμάτων, πρέπει νά σημειωθεῖ ὅτι ἡ δεξιοποίηση τῶν ἀνώτερων τάξεων καί ἡ ἀριστεροποίηση τῶν κατώτερων ἀποτελεῖ ἓνα γενικό φαινόμενο τόν τελευταῖο χρόνο. Ἡ μέση — τό κέντρο — ἐξασθενεῖ, τήν ξεπλένει ὁ χείμαρος τῆς ἐπαναστατικῆς ἀνάπτυξης πού τραβάει μπροστά. Οἱ μαυροεκατονταρχίτες δυνάμωσαν καί ὀργανώθηκαν, προσέγγισαν τή μεγαλύτερη οἰκονομικά ταξική δύναμη τῆς παλαιᾶς Ρωσίας, συγκέκριμένα τοὺς φεουδάρχες τσιφλικάδες. Οἱ ὀχτωβριστές παραμένουν τό κόμμα τῆς ἀνεπαναστατικῆς μεγαλοαστικῆς τάξης. Οἱ καντέτοι ἔκαναν μιά μεγάλη στροφή πρὸς τὰ δεξιά. Γίνεται ὄλο καί πιο φανερό ὅτι κοινωνικό τους στήριγμα εἶναι ὁ φιλελεύθερος (μεσαῖος) τσιφλικάς, ἡ μεσαία ἀστική τάξη καί ἡ μεγαλοαστική διάνοηση. Τή φτωχολογιά τῆς πόλης οἱ καντέτοι τήν τραβοῦν μαζί τους μέ τή δύναμη τῆς παράδοσης, τήν ἐξαπατοῦν μέ τίς ἡχηρές λέξεις γιά «λαϊκή ἐλευθερία». Οἱ ἐκλογές γιά τή δεύτερη Δούμα ἔδειξαν ἀμέσως ὅτι ἡ πρώτη κιόλας ἔφοδος τῶν ἀριστερῶν πού ἐξαπολύθηκε κάτω ἀπό τίς πιο δυσμενεῖς συνθηκῆς ἀ-

πόσπασε από τούς καντέτους τά «κατώτερα στρώματα» τῆς δημοκρατίας τῆς πόλης, σέ πολύ σημαντικό βαθμό.

Οἱ καντέτοι τράβηξαν πρὸς τά δεξιά, πρὸς τούς ὀχτωβριστές. Ἡ δημοκρατική μικροαστική τάξη, τόσο τῆς πόλης ὅσο καί ἰδιαίτερα τοῦ χωριοῦ, δυνάμωσε καί ἀριστεροποιήθηκε πῶς πολύ. Ὁ εἰσηγητὴς ὑπενθύμισε ὅτι τὴν ἀνοιξη τοῦ 1906 δέν ὑπῆρχε καμιὰ μαζική πολιτική πείρα σχετικά μέ τὴν ἀνοιχτὴ κομματικὴ ὀργάνωσὴ αὐτῆς τῆς μικροαστικῆς τάξης. Τώρα ὑπάρχει ἤδη μιὰ πείρα πάρα πολύ σημαντική, ἀρχίζοντας ἀπὸ τούς τρουνοβίκους στὴν πρώτη Δούμα καί τελειώνοντας μέ τὸν ἀνέλπιστα μεγάλο ἀριθμὸ τῶν «ἀριστερῶν» καί τῶν «τρουνοβίκων» πού ἐκλέχτηκαν στὴ II Δούμα.

Οἱ μπολσεβίκικες ἀπόψεις γιὰ τὴ ρωσικὴ ἐπανάσταση, πού δέν μπορεῖ νὰ πραγματοποιηθεῖ ἀπὸ τούς φιλελεύθερους, ἀλλὰ μόνο ἀπὸ τὸ προλεταριάτο, ἂν κατορθώσει νὰ τραβήξει μαζὶ του τὴ μάζα τῆς ἀγροτιᾶς, ἐπιβεβαιώθηκαν θαυμάσια ἀπὸ τὴν πείρα τοῦ 1906-1907.

Ἡ τακτικὴ τῆς ἐπαναστατικῆς σοσιαλδημοκρατίας ὁσοναφορᾶ τὴ Δούμα πηγάζει ὀλοκληρωτικὰ ἀπὸ τίς προηγούμενες προϋποθέσεις. Οἱ σοσιαλδημοκράτες πρέπει νὰ θεωροῦν τὴ Δούμα σάν ἓνα ἀπὸ τὰ ὄργανα τῆς ἐπανάστασης, ξεδιπλώνοντας ἀποφασιστικὰ, ἀνοιχτὰ καί καθαρὰ μπροστὰ στίς μάζες τὴ συνεπὴ προλεταριακὴ ἐπαναστατικὴ τους σημαία, διεξάγοντας διαφωτιστικὴ, προπαγανδιστικὴ καί ὀργανωτικὴ δουλιὰ μέ σκοπὸ τὴν ἀνάπτυξη τῆς ἐπανάστασης, ἐξηγώντας στίς μάζες ὅτι εἶναι ἀναπόφευκτη μιὰ καινούργια μεγάλη πάλη ἔξω ἀπὸ τούς τοίχους τῆς Δούμας. Τὰ λόγια τῶν καντέτων γιὰ «ἀνατίναξη τῆς Δούμας» εἶναι μιὰ ποταπὴ προβοκάτσια τοῦ φιλελεύθερου πού διαπραγματεύεται κρυφὰ μέ τὸν Στολίπιν. Νὰ μὴν «ἀνατιναχτεῖ» ἡ Δούμα — νὰ μὴν ἀφήσεις νὰ διαλυθεῖ ἡ Δούμα — σημαίνει: νὰ μὴν κάνεις τίποτε πού νὰ εἶναι πολύ δύσκολο γιὰ τὸν Στολίπιν καί Σία. Οἱ σοσιαλδημοκράτες πρέπει νὰ ἐξηγοῦν τὸν προβοκατόρικο χαρακτῆρα αὐτοῦ τοῦ ἀστυνομικοῦ-καντέτικου συνθήματος καί νὰ δείχνουν ὅτι στὴν πρώτη κιόλας Δούμα ἡ στάση τοῦ σοσιαλδημοκρατικοῦ κόμματος (τόσο τῶν μενσεβίκων ὅσο καί τῶν μπολσεβίκων) ἀπόκλειε τούς κάθε λογῆς τεχνητοὺς ἐπαναστατικούς «δρόμους», «διακηρύξεις» κτλ. Οἱ καντέτοι τὸ ξέρουν αὐτὸ καί ὑποκαθιστοῦν, ἀκριβῶς, ὅπως ἡ «Νόβογε Βρέμια», τὴν τακτικὴ τῆς ἀνάπτυξης τῆς μαζικῆς λαϊκῆς ἐπανάστασης, μέ τὴν τακτικὴ τῶν «ἀνατινάξεων».

Οἱ σοσιαλδημοκράτες στὴ Δούμα πρέπει νὰ ἐνεργοῦν ἔτσι, ὅ-

πως ἐνεργούσαμε ἐμεῖς στίς ἐκλογές στήν Πετρούπολη: νά ξεδιπλώνουν τήν ἐπαναστατική τους σημαία· νά ἀναγκάζουν τήν ταλαντευόμενη μικροαστική τάξη νά διαλέξει ἀνάμεσα σέ μᾶς καί στούς καντέτους· σέ στιγμές ἀποφασιστικῶν ἐκδηλώσεων νά μὴν ἀποκρούουν τίς μερικές συμφωνίες πότε-πότε μέ κείνους τούς μικροαστούς δημοκράτες πού θά μᾶς ἀκολοιθήσουν καί ἐνάντια στούς μαύρους καί ἐνάντια στούς καντέτους. Ξεκαθαρίζοντας ἔτσι τή σημασία καί τούς ὅρους ἐφαρμογῆς τοῦ «ἀριστεροῦ συνασπισμοῦ» στή Δούμα, ὁ εἰσηγητής ἐπέστησε ἰδιαίτερα τήν προσοχή ἐνάντια στήν ἄποψη ὅτι ὁ συνασπισμός αὐτός μπορεῖ ν' ἀποτελέσει μιά μόνιμη συμφωνία, δεσμευτική κατά κάποιο τρόπο γιά τούς σοσιαλδημοκράτες, ἕνα συμφωνητικό κλεισμένο προκαταβολικά γιά ἕνα μακρόχρονο διάστημα. Ἐάν οἱ σοσιαλδημοκράτες στήν Πετρούπολη δέσμευαν τόν ἑαυτό τους μέ μιά μόνιμη συμφωνία ἢ ἔστω ἀκόμη καί μέ ἕνα προκαταρκτικό συμφωνητικό μέ τούς ναρόντικους, οἱ ὅποιοι, μέχρι καί τούς «ἐπαναστάτες» ἐσέρους, πήγαιναν μαζί μέ τούς μενσεβίκους νά πουλήσουν τή δημοκρατία στούς καντέτους, τότε δέν θά εἶχαμε ἀριστερό συνασπισμό στίς ἐκλογές τῆς Πετρούπολης! Μόνο μέ μιά ἀνεξάρτητη καί σταθερή πολιτική, — καί ὄχι μέ διπλωματίες καί μέ μικροπαζαρέματα, — μπορεῖ νά ἐξασφαλίσει ἡ σοσιαλδημοκρατία σέ στιγμές ἀνάγκης τή βοήθεια ἐκείνων τῶν στοιχείων τῆς ἀστικῆς δημοκρατίας, τά ὅποια εἶναι πραγματικά ἱκανά γιά πάλι.

ΤΕΛΙΚΟΣ ΛΟΓΟΣ

Ἐπίσης στόν τελικό του λόγο ἐκφράστηκε ἐνάντια σ' αὐτή τή γνώμη¹⁸⁷. Ἐπίσης ἀπό τή μιά μεριά, ἀκόμη καί στίς πιό μαχητικές στιγμές, οἱ σοσιαλδημοκράτες πρέπει ὅπωςδήποτε νά παραμένουν ἕνα αὐτοτελές κι' ἀνεξάρτητο κόμμα μέ ἰδιαίτερη ὀργάνωση ἀκόμη καί μέσα στά «κοινά» Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν καί ἀγροτῶν βουλευτῶν κτλ. Ἐπίσης ἀπό τήν ἄλλη μεριά, οἱ σοσιαλδημοκράτες δέν πρέπει νά πέφτουν στό λάθος τῶν μενσεβίκων, πού ἀντιπαραθέτουν τόν «πολιτικό συνασπισμό» στή «μαχητική συμφωνία», γιατί ὅλες γενικά οἱ συμφωνίες ἐπιτρέπονται μόνο στά πλαίσια μιᾶς ὀρισμένης πολιτικῆς γραμμῆς. Ἐννοεῖται πώς οἱ σοσιαλδημοκράτες, παίρνοντας θέση στή Δούμα ἐνάντια στούς καντέτους πάνω σ' ἕνα ὅποιοδήποτε ζήτημα, δέν θά μπορέσουν νά ἀποκρούσουν τό κλείσιμο συμφωνιῶν μέ τούς

ἀριστερούς, ἂν οἱ ἀριστεροὶ ἀκολουθήσουν σ' αὐτό τό ζήτημα τούς σοσιαλδημοκράτες κι' ἂν γιά μιά κοινοβουλευτική νίκη ἐναντία στούς καντέτους (λογουχάρη, τροποποίηση ἑνός νόμου, ἀφαίρεση ἑνός χυδαίου σημείου ἀπό μιά ἔκκληση, δήλωση, ἀπόφαση κτλ.) χρειαστεῖ μιά τέτοια συμφωνία. Θά ἦταν ὅμως παραφροσύνη καί ἔγκλημα, ἂν ἡ σοσιαλδημοκρατία ἔδενε τά χέρια της μέ μιά μόνιμη συμφωνία, ἀδιάφορο μέ ποιόν, ἢ ὅποια νά τή δεσμεύει ἔστω καί στό ἐλάχιστο.

«Προλετάρι», ἀρ. φύλ. 14,
4 τοῦ Μάρτη 1907

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας «Προλετάρι»

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΤΟΥ Β. Ι. ΛΕΝΙΝ
ΠΟΥ ΔΕΝ ΒΡΕΘΗΚΑΝ

—
ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

—
ΕΥΡΕΤΗΡΙΑ

—
ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΕΣ ΑΠΟ ΤΗ ΖΩΗ ΚΑΙ ΤΗ ΔΡΑΣΗ
ΤΟΥ Β. Ι. ΛΕΝΙΝ

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΤΟΥ Β. Ι. ΛΕΝΙΝ
ΠΟΥ ΔΕΝ ΒΡΕΘΗΚΑΝ ΩΣ ΤΩΡΑ

(Σεπτέμβρης 1906 – Φλεβάρης 1907)

1906

ΓΡΑΜΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΟΡΓΑΝΩΤΕΣ ΤΗΣ ΠΡΩΤΗΣ
ΜΠΟΛΣΕΒΙΚΙΚΗΣ ΣΥΝΔΙΑΣΚΕΨΗΣ ΤΩΝ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΩΝ
ΚΑΙ ΜΑΧΗΤΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΩΣΕΩΝ ΤΟΥ ΣΔΕΚΡ

Γιά τό γράμμα αυτό αναφέρει ὁ Ε. Μ. Γιαροσλάβσκι στίς ἀναμνήσεις του γιά τήν Πρώτη συνδιάσκεψη τῶν στρατιωτικῶν καί μαχητικῶν ὀργανώσεων τοῦ ΣΔΕΚΡ, πού ἄρχισε στίς 16 (29) τοῦ Νοέμβρη 1906: «Προσπαθοῦσα νά πείσω τόν Βλαντίμιρ Ἴλίτς νά πάρει μέρος στή συνδιάσκεψη αὐτή. Ἄργότερα τοῦ γράψαμε ἀκόμη καί γράμμα ἀπό μέρος τοῦ Γραφείου τῶν στρατιωτικῶν καί μαχητικῶν ὀργανώσεων γιά τή σύγκληση τῆς συνδιάσκεψης αὐτῆς. Ἀπάντησε στήν πρόσκλησή μας μέ γράμμα πού δυστυχῶς δέν διασώθηκε, τό περιεχόμενό του ὁμως τό θυμᾶμαι καλά καί σήμερα. Μᾶς εὐχαρίστησε γιά τήν πρόσκληση, ἐξέφρασε τήν ἐπιδοκιμασία του γιά τή συνδιάσκεψη, θεωρώντας την σάν ἕνα γεγονός ἐξαιρετικά σπουδαίας σημασίας. Ἐνέκρινε τήν ἡμερήσια διάταξη τῆς συνδιάσκεψης καί ταυτόχρονα μᾶς προειδοποίησε μέ πολλή λεπτότητα, ἀλλά καί μέ μεγάλη ἐπιμονή νά μήν πάρουμε καμιά ἀπόφαση πού θά ἐρχόταν σέ διάσταση μέ ὅλη μας τήν προσηλωμένη σέ ἀρχές μπολσεβίκικη γραμμή» (Ἀναμνήσεις γιά τόν Βλαντίμιρ Ἴλίτς Λένιν. Μέρος Ι, Μόσχα, ρωσ. ἔκδ., σελ. 342· βλ. ἐπίσης τή συλλογή Ἡ Πρώτη συνδιάσκεψη τῶν στρατιωτικῶν καί μαχητικῶν ὀργανώσεων τοῦ ΣΔΕΚΡ. Νοέμβρης 1906, ρωσ. ἔκδ., Μόσχα, 1932, σελ. XXIV—XXV).

1907

ἈΡΘΡΟ ΓΙΑ ΤΙΣ ΔΙΑΠΡΑΓΜΑΤΕΥΣΕΙΣ ΤΩΝ ΚΑΝΤΕΤΩΝ
ΜΕ ΤΟΝ ΣΤΟΛΙΠΙΝ

Στό ἄρθρο «Πολιτική λιντβαλιάδα», πού δημοσιεύτηκε στίς 4 (17) τοῦ Φλεβάρη 1907, ὁ Λένιν ἔγραφε: «Ἐμεῖς τονίσαμε ἤδη στήν ἐφημερίδα «Τρούντ» ὅτι ὁ Μιλιουκόφ κρύβει ἀπό τό λαό τό περιεχόμενο τῶν «ὄρων» τοῦ Στολίπιν» (σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 378). Ὁ Λένιν παρακολουθοῦσε μέ προσοχή τίς διαπραγματεύσεις τῶν καντέτων μέ τήν τσαρική κυβέρνηση καί σέ μιά σειρά ἄρθρα ξεσκεπάσε τήν πολιτική τους, πολιτική συναλλαγῆς μέ τήν ἀπολυταρχία. Τά στοιχεῖα αὐτά μᾶς ἐπιτρέπουν νά βγάλουμε τό συμπέρασμα ὅτι τό ἄρθρο γιά τίς διαπραγματεύσεις τῶν καντέτων μέ τόν Στολίπιν, πού δημοσιεύτηκε στήν ἐφημερίδα «Τρούντ», τό εἶχε γράψει ὁ Λένιν. Ἡ μπολσεβίκικη ἐφημερίδα «Τρούντ» μέχρι σήμερα δέν βρέθηκε.

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΝ ΚΑΙ ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΠΟΥ
ΣΤΗ ΣΥΝΤΑΞΗ ΤΟΥΣ ΠΗΡΕ ΜΕΡΟΣ Ο Β. Ι. ΛΕΝΙΝ

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ «ΠΡΟΛΕΤΑΡΙ»

- Ἄρ. φύλ. 5 – 30 τοῦ Σεπτέμβρη 1906
- Ἄρ. φύλ. 6 – 29 τοῦ Ὀκτώβρη 1906
- Ἄρ. φύλ. 7 – 10 τοῦ Νοέμβρη 1906
- Ἄρ. φύλ. 8 – 23 τοῦ Νοέμβρη 1906
- Ἄρ. φύλ. 9 – 7 τοῦ Δεκέμβρη 1906
- Ἄρ. φύλ. 10 – 20 τοῦ Δεκέμβρη 1906
- Ἄρ. φύλ. 11 – 7 τοῦ Γενάρη 1907
- Ἄρ. φύλ. 12 – 25 τοῦ Γενάρη 1907
- Ἄρ. φύλ. 13 – 11 τοῦ Φλεβάρη 1907

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ «ΖΕΛΕΖΝΟΝΤΟΡΟΖΝΙΚ»

- Ἄρ. φύλλου 1–30 τοῦ Νοέμβρη 1906

Στίς ἀναμνήσεις του ὁ Λ. Γκ. Χάνιν ἀναφέρει ὅτι τό 1906 ἡ Ἀχτιδική Ἐπιτροπή Σιδηροδρομικῶν τῆς Μόσχας ἔβαλε στήν ΚΕ τό ζήτημα νά ἐκδοθεῖ παράνομη κομματική ἐφημερίδα γιά τούς σιδηροδρομικούς. «Οἱ προτάσεις αὐτές τῆς Ἀχτιδικῆς Ἐπιτροπῆς, – γράφει ὁ Χάνιν, – κατ' ἀρχήν ἐγκρίθηκαν ἀπό τήν ΚΕ καί προσωπικά ἀπό τόν Β. Ι. Λένιν, πού ἀνέλαβε ὁ ἴδιος τήν ἐπιμέλεια τῆς ὕλης τῆς ἐφημερίδας... Τό Σεπτέμβρη τοῦ 1906 μοῦ ἀνατέθηκε νά μεταφέρω τήν ὕλη γιά τό πρῶτο φύλλο τῆς ἐφημερίδας τῶν σιδηροδρομικῶν...» («Ἱστορικό ἀρχεῖο», ρωσ. ἔκδ., 1958, τεύχ. 2, σελ. 154). Στό Κεντρικό κομματικό ἀρχεῖο τοῦ Ἰνστιτούτου μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ φυλάγονται ντοκουμέντα, πού μαρτυροῦν ὅτι ὁ Λένιν πῆρε μέρος στή θεώρηση τῶν ὕλικῶν τῆς ἐφημερίδας «Ζελεζνοντορόζνικ». Ἔτσι, σέ μιᾶ ἀνταπόκριση πού στάλθηκε γιά νά δημοσιευτεῖ στήν ἐφημερίδα, ὑπάρχει ἡ σημείωση τοῦ Λένιν: «N. B. “Ζελεζνοντορόζνικ”» καί ὑπογραμμίσεις δικές του στό κείμενο. Ἡ ἀνταπόκριση αὐτή δέν δημοσιεύτηκε στό φύλλο ἄρ. 1 τῆς ἐφημερίδας ἴσως νά προοριζόταν γιά τό φύλλο ἄρ. 2, πού ὅπως λέει ὁ Λ. Γκ. Χάνιν, ἔπεσε στά χέρια τῆς ἀστυνομίας.

Κ. ΚΑΟΥΤΣΚΙ. «ΟΙ ΚΙΝΗΤΗΡΙΕΣ ΔΥΝΑΜΕΙΣ
ΚΑΙ ΟΙ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ ΤΗΣ ΡΩΣΙΚΗΣ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗΣ»

Μόσχα, «Νόβαγια ἐπόχα», 1907

Ἡ ἐργασία πρωτοδημοσιεύτηκε στή γερμανική γλώσσα στό περιοδικό «Die Neue Zeit», 1906–1907, Jahrg. 25, Bd. 1, τεύχη 9 καί 10. Ἡ ρωσική μετάφραση τῆς μπροσούρας θγήκε μέ τήν ἐπιμέλεια καί μέ πρόλογο τοῦ Λένιν.

Κ. ΜΑΡΞ. «ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΠΡΟΣ ΤΟΝ Λ. ΚΟΥΓΚΕΛΜΑΝ

Πετρούπολη, «Νόβαγια ντούμα», 1907

Τά γράμματα πρωτοδημοσιεύτηκαν στή γερμανική γλώσσα στό περιοδικό «Die Neue Zeit», 1901–1902, Jahrg. 20, Bd. 2, τεύχη 1–4, 6, 7, 12, 13, 15, 17, 19, 25 μέ πρόλογο τῆς σύνταξης τοῦ περιοδικοῦ. Τά γράμματα μεταφράστηκαν στή ρωσική γλώσσα ἀπό τήν Μ. Ι. Οὐλιάνοβα (Μ. Ἴλινά). Ἡ μπροσούρα ἐκδόθηκε μέ τήν ἐπιμέλεια καί μέ πρόλογο τοῦ Λένιν.

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΠΟΥ ΠΙΘΑΝΟΝ ΑΝΗΚΟΥΝ
ΣΤΟΝ Β. Ι. ΛΕΝΙΝ

«Η ΚΟΜΜΑΤΙΚΗ ΣΥΝΔΙΑΣΚΕΨΗ»

Τό ἄρθρο «Ἡ κομματική συνδιάσκεψη» δημοσιεύτηκε στίς 11 τοῦ Δεκέμβρη 1906 στό φύλλο 5 τῆς μαζικῆς παράνομης ἐργατικῆς ἐφημερίδας «Βπεριόντ». Εἶναι ἕνας ἀπολογισμός τῶν μπολσεβίκων γιά τή Δεύτερη συνδιάσκεψη τοῦ ΣΔΕΚΡ («Πρώτη Πανρωσική»), πού ἔγινε στίς 3–7 (16–20) τοῦ Νοέμβρη 1906. Στό ἄρθρο γίνεται μέ ἐκλαϊκευτικό τρόπο λεπτομερειακή ἀνάλυση τῶν ἐργασιῶν τῆς συνδιάσκεψης.

Τό ἄρθρο «Ἡ κομματική συνδιάσκεψη» ὡς πρός τό περιεχόμενό του μοιάζει μέ τίς ἐργασίες τοῦ Λένιν «Σχέδιο ἔκκλησης πρός τοὺς ἐκλογεῖς», «Γιά τοὺς συνασπισμούς μέ τοὺς καντέτους», «Ἡ πάλη ἐνάντια στοὺς καντετίζοντες σοσιαλδημοκράτες καί ἡ κομματική πειθαρχία» (βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 111–166, 117–130, 131–135). Τό ἄρθρο συμφωνάει σχεδόν κατά λέξη μέ ὀρισμένα μέρη τοῦ κειμένου τῆς «Ἰδιαίτερης γνώμης» – τῆς μπολσεβίκικης πλατφόρμας, πού γράφτηκε καί ὑποβλήθηκε ἀπό τόν Λένιν στή συνδιάσκεψη. Στό ἄρθρο «Ἡ κομματική συνδιάσκεψη» ἐξηγεῖται ἡ σημασία καί τό βαθύ νόημα τῆς τροπολογίας πού ὑποβλήθηκε ἀπό τόν Λένιν στή συνδιάσκεψη, πάνω στήν ἀπόφαση τῶν μενσεβίκων «Γιά τήν ἐνότητα τῆς ἐκλογικῆς καμπάνιας στίς διάφορες περιοχές». Τό κείμενο τῆς τροπολογίας τό παραθέτει ὁ Λένιν στό ἄρθρο του «Ἡ πάλη ἐνάντια στοὺς καντετίζοντες σοσιαλδημοκράτες καί ἡ κομματική πειθαρχία» (βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 134).

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

¹ *Καντέτοι* – μέλη του Συνταγματικού-δημοκρατικού κόμματος, του κύριου κόμματος της φιλελεύθερης-μοναρχικής αστικής τάξης της Ρωσίας. Το κόμμα των καντέτων ιδρύθηκε τον 'Οκτώβρη του 1905· αποτελούνταν από εκπροσώπους της αστικής τάξης, από τσιφλικάδες παράγοντες των ζέμστβο και από αστούς διανοούμενους. 'Επιφανείς παράγοντες των καντέτων ήταν οί: Π. Ν. Μιλιουκόφ, Σ. Α. Μούρομτσεφ, Β. Α. Μακλάκοφ, Α. Ι. Σινγκαριόφ, Π. Μπ. Στρούβε, ο Φ. Ι. Ροντίτσεφ και άλλοι. Οί καντέτοι για νά έξαπατήσουν τίς εργαζόμενες μάζες πήραν τόν άπατηλό τίτλο «Κόμμα της λαϊκής έλευθερίας», στην πραγματικότητα όμως δέν προχωρούσαν πέρα από τό αίτημα της συνταγματικής μοναρχίας. Οί καντέτοι θεωρούσαν σαν κύριο σκοπό τους τήν καταπολέμηση του έπαναστατικού κινήματος και έπεδίωκαν νά μοιραστούν τήν έξουσία μέ τόν τσάρο και τούς τσιφλικάδες-φεουδάρχες. Στά χρόνια του πρώτου παγκόσμιου πολέμου οί καντέτοι ύποστήριζαν ένεργά τήν κατακτητική έξωτερική πολιτική της τσαρικής κυβέρνησης. Στην περίοδο της αστικο-δημοκρατικής επανάστασης του Φλεβάρη προσπαθούσαν νά σώσουν τή μοναρχία. Οί καντέτοι, κατέχοντας ήγετική θέση στην αστική Προσωρινή κυβέρνηση, έφάρμοζαν άντιλαϊκή, άντεπαναστατική πολιτική, άρεστή στους άμερικανούς, άγγλους και γάλλους ίμπεριαλιστές. Μετά τή νίκη της 'Οκτωβριανής σοσιαλιστικής επανάστασης οί καντέτοι ήταν άσπονδοι έχθροί της Σοβιετικής έξουσίας, έπαιρναν ένεργό μέρος σε όλες τίς ένοπλες άντεπαναστατικές έέργειες και εκστρατείες των ξένων έπεμβασιών. Οί καντέτοι από τό έξωτερικό, όπου κατέφυγαν μετά τή συντριβή των έπεμβασιών και των λευκοφρουριτών, συνέχισαν τήν άντισοβιετική, άντεπαναστατική τους δράση. 2.

² «*Μπεζζαγκλάτσι*» – μισοκαντέτικη, μισομενσεβίκικη ομάδα της ρωσικής αστικής διάνοησης (Σ.Ν. Προκοπόβιτς, Ε. Ντ. Κουσκόβα, Β. Γ. Μπογκουτσάρσκι, Β. Β. Πορτουγκάλοφ, Β. Β. Χιζνιακόφ και άλλοι): σχηματίστηκε στην περίοδο που άρχιζε ή κάμψη της επανάστασης του 1905–1907. 'Η ομάδα πήρε τήν όνομασία της από τό έβδομαδιαίο πολιτικό περιοδικό «Μπέζ Ζαγκλάβια», που έβγαινε στην Πετρούπολη τό Γενάρη ως τό Μάη του 1906 μέ διευθυντή τόν Προκοπόβιτς· άργότερα οί «μπεζζαγκλάτσι» συγκεντρώθηκαν γύρω από τήν άριστερή καντέτικη έφημερίδα «Τοβάριστς». Οί «μπεζζαγκλάτσι», καλυπτόμενοι πίσω από μιά τυπική άκομματικότητα, ήταν κήρυκες των ιδεών του αστικού φιλελευθερισμού και του όπορτουνισμού, ύποστήριζαν τούς άναθεωρητές της ρωσικής και της διεθνούς σοσιαλδημοκρατίας. 2.

- ³ *Τό πογκρόμ τοῦ Κισινιόφ* – ἦταν ἓνα ἀπό τά πιά αίματηρά πογκρόμ ἐνάντια στούς ἔβραίους τῆς τσαρικής Ρωσίας, πού ὀργανώθηκε ἀπό τόν τσαρικό ὑπουργό τῶν Ἐσωτερικῶν Β. Κ. Πλέβε τόν Ἀπρίλη τοῦ 1903. Στό πογκρόμ σκοτώθηκαν καί τραυματίστηκαν κάμποσες ἑκατοντάδες ἄτομα, καταστράφηκαν καί λεηλατήθηκαν πάνω ἀπό χίλια διαμερίσματα.

Τό ἔβραϊκό πογκρόμ τοῦ Σέντλετς ὀργανώθηκε στά τέλη τοῦ Αὐγούστου 1906. Τόν καιρό τοῦ πογκρόμ ἡ πόλη βομβαρδίστηκε μέ πυροβολικό καί βλήθηκε μέ δπλα πεζικοῦ· σκοτώθηκαν καί τραυματίστηκαν ἑκατοντάδες ἄνθρωποι. – 3.

- ⁴ *Ἡ ἀπαλλοτρίωση τοῦ Καυκάσου* ἔγινε στήν πόλη Ντουσέτ τοῦ κυβερνείου Τιφλίδας. Τή νύχτα πρὸς τίς 13 (26) τοῦ Ἀπρίλη 1906 ἕξι ὀπλισμένα ἄτομα, ντυμένα μέ στολή στρατιώτη τοῦ συντάγματος πεζικοῦ Νοβομπαγιάζετски πού στάθμευε στή Ντουσέτ καί προσποιούμενα τή φρουρά εἰσχώρησαν στό τοπικό ταμεῖο κι' ἄρπαξαν 315 χιλιάδες ρούβλια.

Ἡ ἀπαλλοτρίωση τῆς Μόσχας ἔγινε ἀπό ἑσέρους στίς 7 (20) τοῦ Μάη 1906 στήν τράπεζα τῆς ἐμπορικής ἐταιρίας ἀμοιβαίας πίστης. Μιά ὀμάδα ἀπό 20 περίπου ὀπλισμένα ἄτομα ἀφόπλισε τή φρουρά τῆς τράπεζας καί ἀπαλλοτρίωσε 875 χιλιάδες ρούβλια. – 4.

- ⁵ *Μπλανκισμός* – ρεύμα μέσα στό γαλλικό σοσιαλιστικό κίνημα, πού ἐπικεφαλῆς του ἦταν ὁ διάσημος ἐπαναστάτης κι' ἐπιφανῆς ἐκπρόσωπος τοῦ γαλλικοῦ οὔτοπικοῦ κομμουνισμοῦ Λουί-Ὀγκύστ Μπλανκί (1805–1881). Οἱ μπλανκιστές περίμεναν «τήν ἀπαλλαγὴ τῆς ἀνθρωπότητας ἀπό τή μισθωτὴ σκλαβιά ὄχι μέ τήν ταξική πάλη τοῦ προλεταριάτου, ἀλλά μέ τή συνωμοσία μιᾶς μικρῆς μειοψηφίας διανοουμένων» (Β. Ι. Λένιν. Ἄπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 13ος, σελ. 77). Οἱ μπλανκιστές ὑποκαθιστώντας τή δράση τοῦ ἐπαναστατικοῦ κόμματος μέ τίς ἐνέργειες μιᾶς μυστικῆς ὀδράκας συνωμοτῶν, δέν ἔπαιρναν ὑπόψη τή συγκεκριμένη κατάσταση πού εἶναι ἀπαραίτητη γιά τή νίκη τῆς ἐξέγερσης καί περιφρονοῦσαν τή σύνδεση μέ τίς μάζες. – 5.

- ⁶ *«Νόβογε Βρέμια»* («Νέοι καιροί») – καθημερινή ἐφημερίδα· ἔβγαине στήν Πετρούπολη ἀπό τό 1868 ὄς τό 1917. Ἄνηκε σέ διάφορους ἐκδότες καί ἄλλαζε συνεχῶς τήν πολιτική της κατεύθυνση. Ἀρχικά ἦταν μετριοπαθῆς-φιλελεύθερη ἐφημερίδα· ἀπό τό 1876, ὄταν ἔγινε ἐκδότης της ὁ Α. Σ. Σουβόριν, μετατράπηκε σέ ὄργανο τῶν ἀντιδραστικῶν κύκλων τῶν εὐγενῶν καί τῆς ὑπαλληλικῆς γραφειοκρατίας. Ἀπό τό 1905, ὄργανο τῶν μαυροεκατονταρχιτῶν. Μετά τήν ἀστικοδημοκρατικὴ ἐπανάσταση τοῦ Φλεβάρη 1917 ἡ ἐφημερίδα ὑποστήριζε τήν ἀντεπαναστατικὴ πολιτικὴ τῆς ἀστικῆς Προσωρινῆς κυβέρνησης καί πάλευε λυσσασμένα ἐνάντια στούς μπολσεβίκους. Κλείστηκε ἀπό τή Στρατιωτικὴ ἐπαναστατικὴ ἐπιτροπὴ τοῦ Σοβιέτ Πετρούπολης στίς 26 τοῦ Ὀχτώβρη (8 τοῦ Νοέμβρη) 1917. Ὁ Β. Ι. Λένιν ἀποκαλοῦσε τή «Νόβογε Βρέμια» πρότυπο πούλημένης ἐφημερίδας. «Ὁ νοβοβρεμενισμός», ἔγραφε ὁ Λένιν, ἔγινε ἔκφραση ταυτόσημη μέ τίς ἐννοιες: ἐξωμοσία, ἀποστασία, δουλοπρέπεια» (Ἄπαντα, 4η ρωσ. ἔκδ., τόμ. 18ος, σελ. 251). – 5.

⁷ Πρόκειται για την έφημερίδα «Ziņna» («Cina») («'Αγώνας») – κεντρικό όργανο της λεττονικής σοσιαλδημοκρατίας· ιδρύθηκε τό Μάρτη του 1904. Έβγαινε παράνομα στη Ρίγα μέ μεγάλα διαλείμματα μέχρι τόν Αύγουστο του 1909 καί σέ συνέχεια στό έξωτερικό. Τό 1910 μέ τήν εύκαιρία τής έκδοσης του έκατοστού φύλλου τής έφημερίδας δημοσιεύτηκε σ' αυτήν τό άρθρο του Β. Ι. Λένιν «Στό έπετειακό φύλλο τής “Ziņna”», όπου δόθηκε ύψηλή έκτίμηση στην έπαναστατική δράση των λεττονών σοσιαλδημοκρατών (βλ. “Απαντα, 4η ρωσ. έκδ., τόμ. 16ος, σελ. 235–238). Η έφημερίδα δημοσίευσε άμέσως μία σειρά κομματικά ντοκουμέντα πού είχαν γραφεί από τόν Β. Ι. Λένιν. Άνάμεσα στους δραστήριους καί μόνιμους συνεργάτες τής έφημερίδας ήταν ό Π. Ι. Στούτσα, ένας από τους όργανωτές του Κομμουνιστικού κόμματος τής Λεττονίας, ό λαϊκός ποιητής Γ. Ράινις κ. ά.

Άπό τόν Άπρίλη του 1917 ή «Ziņna» έγινε νόμιμη έφημερίδα, έβγαινε στην Πετρούπολη, στη Ρίγα καί σέ άλλα μέρη, από τόν Αύγουστο όμως του 1919, ύστερα από τήν προσωρινή νίκη τής άντεπανάστασης στη Λεττονία, άρχισε νά βγαίνει καί πάλι παράνομη στη Ρίγα. Τόν Ιούνη του 1940, μετά τήν εγκαθίδρυση τής Σοβιετικής έξουσίας στη Λεττονία, ή έφημερίδα έγινε όργανο τής ΚΕ του Κομμουνιστικού κόμματος τής Λεττονίας καί του Άνώτατου Σοβιέτ τής ΣΣΔ τής Λεττονίας.
– 5.

⁸ ΠΠΣ – Πολωνικό σοσιαλιστικό κόμμα (Polska Partia Socjalistyczna) – ρεφορμιστικό έθνικιστικό κόμμα πού ιδρύθηκε τό 1892. Τό ΠΠΣ, παλεύοντας κάτω από τό σύνθημα τής άνεξαρτησίας τής Πολωνίας, μέ τήν καθοδήγηση του Πιλσούδσκι καί των όπαδών του, έκανε χωριστική, έθνικιστική προπαγάνδα άνάμεσα στους πολωνούς εργάτες καί προσπαθοϋσε νά τους αποτραθήξει από τήν κοινή πάλη μέ τους ρώσους εργάτες ενάντια στην άπολυταρχία καί στον καπιταλισμό.

Σ' όλη τήν ιστορία του ΠΠΣ, χάρη στην επίδραση των άπλών εργατών, εμφανίζονταν μέσα στό κόμμα άριστερές ομάδες. Όρισμένες άπ' αυτές προσχώρησαν άργότερα στην έπαναστατική πτέρυγα του πολωνικού εργατικού κινήματος.

Τό 1906 τό ΠΠΣ διασπάστηκε στό ΠΠΣ-«λεβίτσα», καί στό δεξιό σωβινιστικό, στό λεγόμενο ΠΠΣ-«έπαναστατική φράζια».

Τό ΠΠΣ-«λεβίτσα» κάτω από τήν επίδραση του κόμματος των μπολσεβίκων καί μέ τή συμβολή τής ΣΔΒΠ καί Λ (Σοσιαλδημοκρατία του Βασιλείου τής Πολωνίας καί τής Λιθουανίας) περνοϋσε βαθμιαία στις συνεπείς έπαναστατικές θέσεις. Στα χρόνια του πρώτου παγκόσμιου πολέμου ένα μεγάλο μέρος του ΠΠΣ-«λεβίτσα» πήρε διεθνιστική θέση καί τό Δεκέμβρη του 1918 ενώθηκε μέ τό ΣΔΒΠ καί Λ. Τά ένωμένα κόμματα σχημάτισαν τό Κομμουνιστικό εργατικό κόμμα τής Πολωνίας (έτσι όνομαζόταν ως τό 1925 τό Κομμουνιστικό κόμμα τής Πολωνίας).

Τό δεξιό ΠΠΣ στην περίοδο του πρώτου παγκόσμιου πολέμου συνέχισε τήν πολιτική του έθνικου σωβινισμού· συγκρότησε στό έδαφος τής Γαλικίας τις πολωνικές λεγεώνες πού πολεμοϋσαν στό πλευρό του αυστρο-γερμανικού ιμπεριαλισμού.

Μέ τήν ίδρυση του πολωνικού άστικού κράτους τό δεξιό ΠΠΣ ενώθηκε τό 1919 μέ τά τμήματα του ΠΠΣ των έδαφών τής Πολωνίας πού είχαν καταληφθει προηγούμενα από τή Γερμανία καί τήν Αύστρια καί ξαναπήρε τό όνομα ΠΠΣ. Τό κόμμα αυτό, μπαίνοντας έπικεφαλής τής κυβέρνησης, βοήθησε νά περάσει ή έξουσία στα χέρια τής πολωνικής

άστικης τάξης και σέ συνέχεια έκανε συστηματικά αντικομμουνιστική προπαγάνδα και ύποστήριζε πολιτική επίθεσης ενάντια στή Σοβιετική χώρα, πολιτική άρπαγής και καταπίεσης τής Δυτικής Ουκρανίας και τής Δυτικής Λευκορωσίας. Όρισμένες ομάδες του ΠΠΣ, πού διαφωνούσαν μέ τήν πολιτική αυτή, προσχώρησαν στό Κομμουνιστικό κόμμα τής Πολωνίας.

Μετά τό φασιστικό πραξικόπημα του Πιλσούδσκι (Μάης του 1926) τό ΠΠΣ τυπικά άνήκε στήν κοινοβουλευτική αντιπολίτευση, ούσιαστικά όμως δέν έκανε δραστήρια πάλη ενάντια στό φασιστικό καθεστώς και συνέχιζε τήν αντικομμουνιστική και αντισοβιετική προπαγάνδα. Τά άριστερά στοιχεία του ΠΠΣ τήν εποχή αυτή συνεργάζονταν μέ τούς πολωνούς κομμουνιστές, και ύποστήριζαν σέ μιά σειρά καμπάνιες τήν τακτική του ένιαίου μετώπου.

Τόν καιρό του δεύτερου παγκόσμιου πολέμου τό ΠΠΣ διασπάστηκε και πάλι. Τό αντιδραστικό, σωβινιστικό τμήμα του, πού πήρε τό όνομα «Wolność, Równość, Niepodległość» («Έλευθερία, Ίσότητα, Άνεξαρτησία»), συμμετείχε στήν πολωνική αντιδραστική «κυβέρνηση» του έξωτερικού πού έδρευε στό Λονδίνο. Τό άλλο, τό άριστερό τμήμα του ΠΠΣ, πού πήρε τό όνομα «Έργατικό κόμμα των πολωνών σοσιαλιστών» (ΕΚΠΣ), μέ τήν επίδραση του Έργατικού κόμματος τής Πολωνίας (ΕΚΠ), πού ιδρύθηκε τό 1942, προσχώρησε στό λαϊκό μέτωπο πάλης ενάντια στους χιτλερικούς κατακτητές, πάλεψε για τήν άπελευθέρωση τής Πολωνίας από τή φασιστική σκλαβιά και τάχθηκε υπέρ τής άποκατάστασης φιλικών σχέσεων μέ τήν ΕΣΣΔ.

Τό 1944, μετά τήν άπελευθέρωση του άνατολικού τμήματος τής Πολωνίας από τή γερμανική κατοχή και τό σχηματισμό τής Πολωνικής έπιτροπής έθνικής άπελευθέρωσης, τό ΕΚΠΣ όνομάστηκε και πάλι ΠΠΣ και μαζί μέ τό ΕΚΠ πήρε μέρος στήν οίκοδόμηση τής Λαϊκοδημοκρατικής Πολωνίας. Τό Δεκέμβρη του 1948 τό ΕΚΠ και τό ΠΠΣ συνενώθηκαν και αποτέλεσαν τό Ένοποιημένο έργατικό κόμμα τής Πολωνίας (ΕΕΚΠ). – 8.

⁹ «Παρτίνιγε Ίζβέστιγια» («Κομματικές Ειδήσεις») – παρόνομη έφημερίδα, όργανο τής Ένοποιημένης ΚΕ του ΣΔΕΚΡ, πού δημιουργήθηκε μετά τή συγχώνευση τής μπολσεβίκικης Κεντρικής Έπιτροπής και τής μενσεβίκικης Όργανωτικής Έπιτροπής. Η έφημερίδα έβγαινε στήν Πετρούπολη στίς παραμονές του IV (Ένωτικού) συνεδρίου του κόμματος. Βγήκαν συνολικά δύο φύλλα: – τής 7 (20) του Φλεβάρη και τής 20 του Μάρτη (2 του Άπρίλη) 1906. Η σύνταξη τής «Παρτίνιγε Ίζβέστιγια» άποτελέστηκε από ίσο άριθμό συντακτών του μπολσεβίκικου όργάνου («Προλετάρι») και του μενσεβίκικου (νέα «Ίσκρα»). Από μέρος των μπολσεβίκων μπήκαν στή σύνταξη ό Β.Α. Μπαζάροφ, ό Β. Β. Βορόβσκι και ό Α. Β. Λουνατσάρσκι. Μέ τήν ύπογραφή «Μπολσεβίκος» δημοσιεύτηκαν στήν «Παρτίνιγε Ίζβέστιγια» τά άρθρα του Λένιν «Η σημερινή κατάσταση στή Ρωσία και ή τακτική του έργατικού κόμματος» (φύλλο άρ. 1) και «Η ρωσική επανάσταση και τά καθήκοντα του προλεταριάτου» (φύλλο άρ. 2). Μετά τό IV συνέδριο του ΣΔΕΚΡ ή έκδοση τής «Παρτίνιγε Ίζβέστιγια» σταμάτησε. – 10.

¹⁰ Πρόκειται για τήν «Έκθεση για τό Ένωτικό συνέδριο του ΣΔΕΚΡ (Γράμμα προς τούς έργάτες τής Πετρούπολης)» (βλ. Β. Ι. Λένιν. "Άπαντα, 5η έκδ., τόμ. 13ος, σελ. 1-67).

Τό τέταρτο (Ένωτικό) συνέδριο του ΣΔΕΚΡ έγινε στη Στοκχόλμη στις 10–25 του Απρίλη (23 του Απρίλη – 8 του Μάη) 1906. Πρίν από τό συνέδριο, στό δεύτερο δεκαπενθήμερο του Φλεβάρη, ό Β. Ι. Λένιν έπεξεργάστηκε τήν πλατφόρμα τακτικής των μπολσεβίκων, τό σχέδιο των αποφάσεων του συνεδρίου πάνω σ' όλα τά βασικά ζητήματα της επανάστασης. Οί αποφάσεις των μπολσεβίκων καλούσαν τίς εργαζόμενες μάζες νά προετοιμαστούν γιά τή νέα επαναστατική έφοδο κατά της απολυταρχίας. Οί μενσεβίκοι παρουσίασαν στό συνέδριο τή δική τους πλατφόρμα τακτικής, μέ τήν όποία ούσιαστικά άπαρνοούνταν τήν επαναστατική πάλη. Πάνω σ' αυτές τίς πλατφόρμες έγιναν οί εκλογές γιά τό συνέδριο. Η καμπάνια γιά τή συζήτηση πάνω στις δύο αυτές πλατφόρμες καί τίς εκλογές αντιπρόσωπων γιά τό συνέδριο κράτησε δύο περίπου μήνες. Τό αποτέλεσμα ήταν νά ταχθούν υπέρ της μπολσεβίκικης πλατφόρμας οί περισσότερες κομματικές οργανώσεις.

Στό συνέδριο πήραν μέρος 112 αντιπρόσωποι μέ θετική ψήφο, πού εκπροσωπούσαν 57 τοπικές οργανώσεις του ΣΔΕΚΡ, καί 22 αντιπρόσωποι μέ συμβουλευτική ψήφο. Στό συνέδριο αντιπροσωπεύτηκαν οί έθνικές οργανώσεις: από 3 αντιπρόσωπους είχαν ή σοσιαλδημοκρατία της Πολωνίας καί της Λιθουανίας, ή Μπούντ καί τό Σοσιαλδημοκρατικό εργατικό κόμμα της Λεττονίας, από 1 αντιπρόσωπο είχαν τό Σοσιαλδημοκρατικό εργατικό κόμμα της Ουκρανίας καί τό Έργατικό κόμμα της Φιλλανδίας. Έκτός άπ' αυτούς, στό συνέδριο παραβρέθηκε καί αντιπρόσωπος του Σοσιαλδημοκρατικού εργατικού κόμματος της Βουλγαρίας.

Άνάμεσα στους μπολσεβίκους αντιπρόσωπους ήταν οί Β. Ι. Λένιν, Β. Β. Βορόβσκι, Κ. Ε. Βοροσίλοφ, Μ. Ι. Καλίνιν, Ν. Κ. Κρούπσκαγια, Α. Β. Λουνατσάρσκι, Φ. Α. Σεργκέγεφ (Άρτιόμ), Ι. Ι. Σκβορτσόφ-Στεπάνοφ, Ι. Β. Στάλιν, Μ. Β. Φρούνζε, Σ. Γκ. Σαουμιάν, Ε. Μ. Γιαροσλάβσκι.

Οί μενσεβίκοι είχαν τήν πλειοψηφία στό συνέδριο. Αυτό όφειλόταν στό γεγονός ότι πολλές μπολσεβίκικες κομματικές οργανώσεις πού είχαν μπει έπικεφαλής της ένοπλης δράσης των μαζών ήταν τσακισμένες καί δέν μόρεσαν νά στείλουν τους αντιπρόσωπους τους. Τό Κέντρο, τά Ουράλια, ή Σιβηρία, ό Βορράς – τά προύργια των μπολσεβίκων – αντιπροσωπεύτηκαν από ένα μικρό αριθμό αντιπρόσωπων. Ένώ οί μενσεβίκοι πού είχαν τίς πιο μαζικές οργανώσεις στις μή βιομηχανικές περιοχές της χώρας, όπου δέν υπήρχαν μαζικές επαναστατικές εκδηλώσεις, είχαν τή δυνατότητα νά στείλουν περισσότερους αντιπρόσωπους.

Τό συνέδριο ψήφισε τήν παρακάτω ήμερήσια διάταξη: 1) Άναθεώρηση του άγροτικού προγράμματος· 2) Η σημερινή στιγμή καί τά ταξικά καθήκοντα του προλεταριάτου· 3) Τό ζήτημα της τακτικής σχετικά μέ τά αποτελέσματα των εκλογών γιά τήν Κρατική δούμα καί σχετικά μέ τήν ίδια τή Δούμα· 4) Η ένοπλη εξέγερση· 5) Οί παρτιζάνικες εκδηλώσεις· 6) Η προσωρινή επαναστατική κυβέρνηση καί ή επαναστατική αυτοδιοίκηση· 7) Η στάση άπέναντι στά Σοβιέτ των εργατών βουλευτών· 8) Τά συνδικάτα· 9) Η στάση άπέναντι στό άγροτικό κίνημα· 10) Η στάση άπέναντι στά διάφορα μή σοσιαλδημοκρατικά κόμματα καί οργανώσεις· 11) Η στάση άπέναντι στό αίτημα της ιδιαίτερης συντακτικής συνέλευσης γιά τήν Πολωνία, σέ συνδυασμό μέ τό έθνικό ζήτημα, στό πρόγραμμα του Κόμματος· 12) Οργάνωση του Κόμματος· 13) Η συνένωση μέ τίς έθνικές σοσιαλδημοκρατικές οργανώσεις (ΣΔΒΠ καί Λ., ΣΔΕΚΛ, Μπούντ)· 14) Απολογισμοί· 15) Εκλογές. Η ήμερήσια

διάταξη όμως δεν εξαντλήθηκε ολότελα. Τό συνέδριο εξέτασε τά ζητήματα: 1) 'Αναθεώρηση τοῦ ἀγροτικοῦ προγράμματος· 2) 'Η ἐκτίμηση τῆς τρέχουσας στιγμῆς καί τά ταξικά καθήκοντα τοῦ προλεταριάτου· 3) 'Η στάση ἀπέναντι στήν Κρατική δούμα· 4) 'Η ἔνοπλη ἐξέγερση· 5) Οἱ παρτιζάνικες ἐκδηλώσεις· 6) 'Η συνένωση μέ τά ἔθνικά σοσιαλδημοκρατικά κόμματα καί 7 Τό καταστατικό τοῦ κόμματος.

Πάνω σέ ὄλα τά ζητήματα ἔγινε στό συνέδριο σκληρή πάλη ἀνάμεσα στούς μπολσεβίκους καί στούς μενσεβίκους. 'Ο Λένιν ἔκανε εἰσηγήσεις καί μίλησε γιά τό ἀγροτικό ζήτημα, γιά τήν ἐκτίμηση τῆς σημερινῆς στιγμῆς καί γιά τά ταξικά καθήκοντα τοῦ προλεταριάτου, γιά τή στάση ἀπέναντι στήν Κρατική δούμα, γιά τήν ἔνοπλη ἐξέγερση καί γιά ἄλλα ζητήματα· πῆρε μέρος στήν ἐπιτροπή ἐπεξεργασίας τοῦ σχεδίου καταστατικοῦ τοῦ ΣΔΕΚΡ. 'Η ἀριθμητική ὑπεροχή τῶν μενσεβίκων στό συνέδριο καθόρισε τό χαρακτήρα τῶν ἀποφάσεων τοῦ συνεδρίου. Ὑστερα ἀπό σκληρή πάλη τό συνέδριο ἐνέκρινε τίς ἀποφάσεις τῶν μενσεβίκων γιά τήν Κρατική δούμα, γιά τήν ἔνοπλη ἐξέγερση καί ψήφισε τό ἀγροτικό πρόγραμμα τῶν μενσεβίκων. Στό ζήτημα τῆς στάσης ἀπέναντι στά ἀστικά κόμματα τό συνέδριο περιορίστηκε νά ἐγκρίνει τήν ἀπόφαση τοῦ Διεθοῦς συνεδρίου τοῦ Ἄμστερνταμ. Τό συνέδριο ψήφισε, χωρίς νά γίνει συζήτηση, συμβιβαστική ἀπόφαση γιά τά συνδικάτα καί ἀπόφαση γιά τή στάση ἀπέναντι στό ἀγροτικό κίνημα.

Ταυτόχρονα τό συνέδριο, μέ ἀπαίτηση τῶν κομματικῶν μαζῶν, ψήφισε τό πρῶτο ἄρθρο τοῦ καταστατικοῦ, ὅπως τό διατύπωσε ὁ Λένιν, ἀπορίπτοντας ἔτσι τήν ὀπορτουניστική διατύπωση τοῦ Μάρτοφ. Γιά πρώτη φορά ἔμπαινε στό καταστατικό ἡ μπολσεβίκικη διατύπωση γιά τό δημοκρατικό συγκεντρωτισμό.

Τό συνέδριο ἔλυσε τό ζήτημα τῆς συνένωσης μέ τή Σοσιαλδημοκρατία τοῦ Βασιλείου τῆς Πολωνίας καί τῆς Λιθουανίας καί μέ τό Σοσιαλδημοκρατικό ἐργατικό κόμμα τῆς Λεττονίας· οἱ ὀργανώσεις αὐτές μπῆκαν στό ΣΔΕΚΡ σάν ὀργανώσεις μέ βάση τή γεωγραφική ἀρχή, καί δούλευαν μέσα στό προλεταριάτο ὄλων τῶν ἔθνοτήτων τῆς δοσμένης περιοχῆς. Τό συνέδριο ψήφισε ἐπίσης τό σχέδιο τῶν ὄρων γιά τή συνένωση μέ τήν Μπούντ, σέ εἰδική ὅμως ἀπόφαση ἀντιτάχθηκε ἀποφασιστικά στήν ὀργάνωση τοῦ προλεταριάτου κατά ἔθνοτες. Μέ πρωτοβουλία τοῦ Σοσιαλδημοκρατικοῦ ἐργατικοῦ κόμματος τῆς Οὐκρανίας μπῆκε στό συνέδριο τό ζήτημα τῆς ἔνωσης μέ τό ΣΔΕΚ Οὐκρανίας, ὅσσο δέν ἐπῆλθε συμφωνία μαζί του ἐξαιτίας τοῦ μικροαστικοῦ ἐθνικιστικοῦ του χαρακτήρα.

Στήν Κεντρική Ἐπιτροπή πού ἐκλέχτηκε στό συνέδριο μπῆκαν 3 μπολσεβίκοι καί 7 μενσεβίκοι. 'Η σύνταξη τοῦ Κεντρικοῦ ὀργάνου, τῆς ἔφημερίδας «Σοτσιάλ-Ντεμοκράτ», ἀποτελέστηκε μόνο ἀπό μενσεβίκους.

Τό συνέδριο μπῆκε στήν ἱστορία τοῦ κόμματος σάν «Ἐνωτικό». Στό συνέδριο ὅμως πραγματοποιήθηκε μόνο τυπικά ἡ ἔνωση τοῦ ΣΔΕΚΡ. Στήν πραγματικότητα οἱ μενσεβίκοι καί οἱ μπολσεβίκοι διατήρησαν τίς ἀπόψεις τους, τήν πλατφόρμα τους πάνω στά βασικά ζητήματα τῆς ἐπανάστασης καί ἀποτελοῦσαν οὐσιαστικά δύο κόμματα. 'Η πάλη στό συνέδριο ἀποκάλυψε στίς κομματικές μάζες τό περιεχόμενο καί τό βάθος τῶν θεμελιακῶν διαφωνιῶν ἀνάμεσα στούς μπολσεβίκους καί στούς μενσεβίκους σέ ζητήματα ἀρχῶν. Τά ὑλικά τοῦ συνεδρίου ἔδωσαν τή δυνατότητα στά μέλη τοῦ κόμματος καί στούς συνειδητούς ἐργάτες νά

ἀποκτήσουν σαφή αντίληψη τῆς ἰδεολογικῆς πάλης, νά καταλάβουν καθαρότερα καί βαθύτερα τήν ἐπαναστατική γραμμή τῶν μπολσεβίκων.

Ἄμέσως μετά τό συνέδριο ὁ Λένιν ἔγραψε ἐξονόματος τῶν μπολσεβίκων ἀντιπρόσωπων μήνυμα πρὸς τό κόμμα, ὅπου ἀπό θέσεις ἀρχῶν ἔκανε ἐκτίμηση τῶν ἀποφάσεων τοῦ IV συνεδρίου καί ξεσκέπασε τόν ὀπορτουνισμό τῶν μενσεβίκων. – 10.

¹¹ Πρόκειται γιά τό γράμμα τοῦ Α. Ι. Γκουτσκόφ «Ἀπάντηση στόν πρίγκηπα Ε. Ν. Τρουμπετσκόϊ, πού δημοσιεύτηκε στήν ἐφημερίδα «Ρούσκιγε Βέντομοστι», ἀρ. φύλ. 224, τῆς 10 (23) τοῦ Σεπτέμβρη 1906.

Στίς 24 Αὐγούστου (6 τοῦ Σεπτέμβρη) 1906 ἡ τσαρική κυβέρνηση δημοσίευσε ἀνακοίνωση γιά τήν καθιέρωση ἑκτακτων στρατοδικείων καί δήλωσε ἀνοιχτά σάν πρόγραμμά της τήν κατάργηση ὅλων τῶν παραχωρήσεων πού εἶχαν ἀποσπαστεῖ μέ τήν ἐπαναστατική ἀνοδο τοῦ Ὀχτώβρη – Δεκέμβρη 1905. Ὁ ἡγέτης τῶν ὀχτωβριστῶν Γκουτσκόφ, σέ συνέντευξη πού δημοσιεύτηκε στήν ἐφημερίδα «Νόβογε Βρέμια», ἐνέκρινε τόσο τήν καθιέρωση τῶν ἑκτακτων στρατοδικείων, ὅσο καί ὅλο τό ἀντεπαναστατικό πρόγραμμα τῆς κυβέρνησης. Ἡ ἀνεπιφύλακτη προσχώρηση τοῦ Γκουτσκόφ στήν κυβερνητική πολιτική προκάλεσε τή δυσαρέσκεια ὀρισμένων ἐκπροσώπων τῆς ἀστικῆς τάξης. Ἰδιαίτερα, ἓνας ἀπό τούς ὀργανωτές τοῦ κόμματος τῆς «εἰρηνικῆς ἀνακαίνισης», ὁ πρίγκηπας Τρουμπετσκόϊ, ἔστειλε γράμμα στόν Γκουτσκόφ, στό ὁποῖο τόν ρωτοῦσε ἂν ἀνῆκε στό κόμμα «τῆς εἰρηνικῆς» ἢ τῆς «στρατιωτικῆς ἀνακαίνισης». Στήν ἀπάντησή του, πού τήν ἀναφέρει ὁ Λένιν, ὁ Γκουτσκόφ ἐπιβεβαίωσε ὅτι συμφωνεῖ ἀπόλυτα μέ τήν πολιτική τῆς κυβέρνησης καί ἐγκρίνει τή διάλυση τῆς I Κρατικῆς δούμας. – 13.

¹² *Πανρωσική ἀπεργία τοῦ Ὀχτώβρη* – γενική πολιτική ἀπεργία στή Ρωσία, πού ἔγινε τόν Ὀχτώβρη τοῦ 1905 καί ἦταν ἓνας ἀπό τούς σπουδαιότερους σταθμούς τῆς ἐπανάστασης τοῦ 1905–1907. Ἡ ἀπεργία προετοιμάστηκε ἀπό ὄλη τήν προηγούμενη πορεία τῆς ἐπαναστατικῆς πάλης τοῦ προλεταριάτου στά 1905. Πρόλογος τῆς Πανρωσικῆς ἀπεργίας τοῦ Ὀχτώβρη ἦταν οἱ ἀπεργίες τοῦ Σεπτέμβρη στή Μόσχα, πού ἀγκάλιασαν ὄλες τίς μεγάλες ἐπιχειρήσεις τῆς πόλης. Στίς 6 (19) τοῦ Ὀχτώβρη ἡ συνέλευση τῶν ἀντιπρόσωπων τῶν μπολσεβίκικων ὀργανώσεων τῶν σιδηροδρόμων Καζάν, Γιαροσλάβ καί Κούρσκ, ἀποφάσισε, σύμφωνα μέ ὑπόδειξη τῆς Ἐπιτροπῆς Μόσχας τῶν μπολσεβίκων, νά ἀρχίσει ἡ ἀπεργία τῶν σιδηροδρομικῶν στίς 7 (20) τοῦ Ὀχτώβρη. Ἡ ἀπεργία ἐπεκτάθηκε γρήγορα σ' ὄλους τούς σιδηρόδρομους τῆς χώρας, στά ταχυδρομεῖα καί τηλεγραφεῖα, στίς φάμπρικες καί στά ἐργοστάσια. Ἡ ἀπεργία ἔγινε Πανρωσική· στούς ἀπεργοῦς ἐργάτες προσχώρησαν οἱ κατώτεροι ὑπάλληλοι, οἱ φοιτητές, οἱ δικηγόροι, οἱ γιατροί κ.ἄ. Στήν ἀπεργία πῆραν μέρος οἱ ἐργάτες διάφορων ἐθνοτήτων τῆς Ρωσίας. «Ἡ Πανρωσική πολιτική ἀπεργία, – ἔγραφε ὁ Λένιν, – ἀγκάλιασε τούτη τή φορά πραγματικά ὄλη τή χώρα καί μέσα στόν ἥρωικό ξεσηκωμό τῆς πιό καταπιεζόμενης καί τῆς πιό πρωτοπόρας τάξης συνένωσε ὄλους τούς λαούς τῆς καταραμένης Ρωσικῆς “αὐτοκρατορίας”» (Ἄπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 12ος, σελ.2). Ὁ ἀριθμός τῶν ἀπεργῶν ξεπέρασε τά δύο ἑκατομμύρια ἄτομα. Ἡ ἀπεργία τοῦ Ὀχτώβρη ἔγινε μέ τά συνθήματα: ἀνατροπή τῆς ἀπολυταρχίας, ἐνεργό μποῦκοτάρισμα τῆς Δούμας τοῦ Μπουλίγκιν, σύγκληση συντακτικῆς συνέλευσης καί ἐγκαθίδρυση λαοκρατι-

κῆς δημοκρατίας. Ἡ ἀπεργία συνοδευόταν ἀπό μαζικά συλλαλητήρια καί διαδηλώσεις, πού μετατρέπονταν συχνά σέ ἔνοπλες συγκρούσεις μέ τήν ἀστυνομία καί τό στρατό. Στήν πορεία τῆς Πανρωσικῆς ἀπεργίας τοῦ Ὀκτώβρη ἐμφανίστηκαν σέ πολλές πόλεις τῆς χώρας Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν βουλευτῶν. Τά Σοβιέτ, πού τά γέννησε ἡ ἐπαναστατική δημιουργικότητα τῆς ἐργατικῆς τάξης, στήν ἀρχή συγκροτοῦνταν γιά νά καθοδηγοῦν τίς οἰκονομικές καί πολιτικές ἀπεργίες· στήν πορεία τῆς πάλης μετατράπηκαν σέ ὄργανα προετοιμασίας τῆς ἐξέγερσης καί ἀποτελοῦσαν τό ἔμβρυο τῆς καινούργιας ἐξουσίας. Ἡ δημιουργία τῶν Σοβιέτ ἦταν τεράστια ἱστορική κατάκτηση τῆς ἐργατικῆς τάξης.

Ἡ τσαρική κυβέρνηση, τρομοκρατημένη ἀπό τήν ἔκταση τοῦ ἐπαναστατικοῦ κινήματος, δημοσίευσε στίς 17 (30) τοῦ Ὀκτώβρη διάγγελμα, μέ τό ὁποῖο ὑποσχόταν «πολιτικές ἐλευθερίες» καί «νομοθετική» Δούμα. Οἱ μπολσεβίκοι ξεσκέπαζαν ἀποφασιστικά τήν ἀπάτη τοῦ τσαρικοῦ διαγγέλματος καί καλοῦσαν τούς ἐργάτες νά συνεχίσουν τήν πάλη. Τόν ἴδιο ὁμως καιρό οἱ μενσεβίκοι καί οἱ ἐσέροι δέχτηκαν μέ ἱκανοποίηση τό διάγγελμα καί ζητοῦσαν νά σταματήσει ἀμέσως ἡ ἀπεργία. Ἡ τσαρική κυβέρνηση πού ἐξασφάλισε μετά τή δημοσίευση τοῦ διαγγέλματος τήν ὑποστήριξη τῆς ἀστικῆς τάξης καί ἐκμεταλλεύτηκε τήν προδοσία τῶν μενσεβίκων καί τῶν ἐσέρων, ἐξαπέλυσε ἀποφασιστική ἐπίθεση ἐναντία στήν ἐπανάσταση. Ἐνα κύμα πογκρόμ καί προκλήσεων ἀπλώθηκε σ' ὅλη τή χώρα. Ἐξαιτίας τῆς ἐπίθεσης ὅλων τῶν ἀντεπαναστατικῶν δυνάμεων τό ἀπεργιακό κίνημα ἄρχισε βαθμιαῖα νά ὑποχωρεῖ. Ἡ κομματική συνδιάσκεψη πόλης τῆς ὀργάνωσης Μόσχας τοῦ ΣΔΕΚΡ, παίρνοντας ὑπόψη τήν κατάσταση πού διαμορφώθηκε, ἀποφάσισε στίς 22 τοῦ Ὀκτώβρη (4 τοῦ Νοέμβρη) νά σταματήσει τή γενική ἀπεργία καί νά καταπιαστεῖ μέ τήν προετοιμασία μιᾶς νέας γενικῆς πολιτικῆς ἀπεργίας ἔτσι πού, διαλέγοντας μιᾶ πιά εὐνοϊκή στιγμή, νά τή μετατρέψει σέ ἔνοπλη ἐξέγερση.

Ἡ Πανρωσική ἀπεργία τοῦ Ὀκτώβρη ἔδειξε τή δύναμη καί τήν ἀνεβασμένη πολιτική συνείδηση τῆς ἐργατικῆς τάξης, ἔδωσε ὠθηση στήν ἀνάπτυξη τῆς ἐπαναστατικῆς πάλης στό χωριό, στό στρατό καί στό στόλο, ὁδήγησε τό προλεταριάτο στήν ἔνοπλη ἐξέγερση. — 13.

¹³ Στίς 17 (30) τοῦ Ὀκτώβρη 1905, τίς μέρες τῆς μεγαλύτερης ἀνόδου τῆς Πανρωσικῆς πολιτικῆς ἀπεργίας τοῦ Ὀκτώβρη δημοσιεύτηκε τό τσαρικό διάγγελμα. Στό διάγγελμά του ὁ τσάρος ὑποσχόταν «πολιτικές ἐλευθερίες» καί «νομοθετική» Δούμα. Τό διάγγελμα ἦταν ἕνας πολιτικός ἔλιγμός τῆς ἀπολυταρχίας, πού ἀποσκοποῦσε νά κερδίσει χρόνο, νά διασπάσει τίς ἐπαναστατικές δυνάμεις, νά τορπιλλίσει τήν ἀπεργία καί νά πνίξει τήν ἐπανάσταση. Ὁ Β. Ι. Λένιν, κάνοντας ἐκτίμηση τῆς κατάστασης, μέσα στήν ὁποία δημοσιεύτηκε τό διάγγελμα, ἔγραφε: «Ἡ ἀπολυταρχία δέν εἶναι πιά σέ θέση νά πολεμήσει ἀνεπιτυχῶς ἐναντία στήν ἐπανάσταση. Ἡ ἐπανάσταση δέν εἶναι ἀκόμη σέ θέση νά καταφέρει ἀποφασιστικό χτύπημα στόν ἐχθρό. Αὐτό τό παλαντζάρισμα ἰσόπαλων σχεδόν δυνάμεων κάνει τήν ἐξουσία νά τά χάσει, προκαλεῖ μεταπτώσεις ἀπό τίς διώξεις στίς ὑποχωρήσεις, στούς νόμους γιά τήν ἐλευθερία τοῦ τύπου καί τήν ἐλευθερία τοῦ συνέρχεσθαι» (Ἄπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 12ος, σελ. 3-4). Τό διάγγελμα ἦταν μιᾶ παραχώρηση, πού ἀπόσπασε ἡ ἐπανάσταση ἀπό τόν τσαρισμό, ἡ παραχώρηση ὁμως αὐτή δέν ἔκρινε καθόλου τήν τύχη τῆς ἐπανάστασης, ὅπως ἰσχυρίζονταν οἱ φιλελεύθεροι

καί οί μενσεβίκοι. Οί μπολσεβίκοι ξεσκέπασαν τό πραγματικό περιεχόμενο του διαγγέλματος. Στίς 18 (31) του Ὀκτώβρη 1905 ἡ ΚΕ του ΣΔΕΚΡ ἔβγαλε τήν ἐκκλήση «Πρός τό ρωσικό λαό!», ὅπου ξεσκέπαζε ὅλη τήν ψευτιά του τσαρικοῦ διαγγέλματος καί καλοῦσε τό λαό νά συνεχίσει τήν πάλη. «Ἡ ἀπεργία μᾶς χρειάζεται ἀκόμη, – ἔλεγε ἡ ἐκκλήση, – μᾶς χρειάζεται γιά νά δοῦν οἱ ἐχθροί ὅτι δέν μποροῦν νά μᾶς καθησυχάσουν μ' ἓνα χαρτί, ὅτι σεῖς θέλετε νά ἔχετε πραγματικά δικαιώματα καί πραγματική δύναμη» («Προκηρύξεις τῶν μπολσεβίκικων ὀργανώσεων στήν πρώτη ρωσική ἐπανάσταση του 1905–1907», μέρος I, Μόσχα, 1956, σελ. 185).

Γιά τό διάγγελμά τῆς 17 του Ὀκτώβρη βλ. τά ἔργα του Β. Ι. Λένιν «Ἡ πρώτη νίκη τῆς ἐπανάστασης» καί «Πλησιάζει ἡ λύση» ("Ἀπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 12ος, σελ. 27–35, 73–80). – 13.

¹⁴ Ὀχτωβριστές – μέλη του κόμματος «Ἐνωση τῆς 17 του Ὀκτώβρη» δημιουργήθηκε στή Ρωσία μετά τό τσαρικό διάγγελμα πού δημοσιεύτηκε στίς 17 (30) του Ὀκτώβρη 1905. Ἦταν ἀντεπαναστατικό κόμμα, τό ὁποῖο ἐκπροσωποῦσε καί υπεράσπιζε τά συμφέροντα τῆς μεγαλοαστικής τάξης καί τῶν τσιφλικάδων, πού ὀργάνωναν τήν οἰκονομία τους μέ καπιταλιστικό τρόπο· ἐπικεφαλῆς του κόμματος ἦταν ὁ γνωστός βιομήχανος καί ἰδιοκτήτης σπιτιῶν στή Μόσχα Α. Ι. Γκουτσκόφ καί ὁ μεγαλοτσιφλικός Μ.Β. Ροντζιάνκο. Οἱ ὀχτωβριστές ὑποστήριζαν πέρα γιά πέρα τήν ἐσωτερική καί ἐξωτερική πολιτική τῆς τσαρικής κυβέρνησης. – 13.

¹⁵ Πρόκειται γιά τήν ἔνοπλη ἐξέγερση στή Μόσχα, τό Δεκέμβρη του 1905. Ἡ συνδιάσκεψη πόλης τῆς ὀργάνωσης Μόσχας τῶν μπολσεβίκων, πού ἔγινε στίς 5 (18) του Δεκέμβρη 1905, ἐκφράζοντας τή θέληση τῶν ἐργατῶν, ἀποφάσισε νά κηρύξει γενική ἀπεργία καί ν' ἀρχίσει τόν ἔνοπλο ἀγῶνα. Στίς 7 (20) του Δεκέμβρη, ὕστερα ἀπό ἐκκλήση του Σοβιέτ Μόσχας, ἄρχισε ἡ γενική πολιτική ἀπεργία. Στίς πρώτες δύο μέρες ἀπήργησαν στή Μόσχα πάνω ἀπό 150 χιλιάδες ἄτομα. Στά ἐργοστάσια καί στίς φάμπρικες ὀργανώνονταν πολυάριθμες συγκεντρώσεις, στούς δρόμους γίνονταν διαδηλώσεις. Ἄρχισαν οἱ συγκρούσεις μέ τούς κοζάκους καί τήν ἀστυνομία. Οἱ ἀρχές κινητοποίησαν ἐσπευσμένα δυνάμεις καί πέρασαν στήν ἐπίθεση. Τό προλεταριάτο ἀπάντησε στίς ἐνέργειες τῶν ἀρχῶν, στήνοντας ὁδοφράγματα. Στίς 10 (23) του Δεκέμβρη ἡ ἀπεργία μετατράπηκε σέ ἔνοπλη ἐξέγερση. Κέντρα τῆς ἐξέγερσης ἦταν ἡ Πρέσνια, τό Ζαμοσκβορέτσειε, ἡ συνοικία Ρογκόζσκο-Σιμόνοβσκι καί ἡ συνοικία τῆς σιδηροδρομικῆς γραμμῆς Καζάν. Ὁ ἀγῶνας κράτησε 9 μέρες. Ἡ Πρέσνια στάθηκε τό κύριο φρούριο τῆς ἐξέγερσης, τό κέντρο τῆς· ἐδῶ συγκεντρώθηκαν οἱ καλύτερες μαχητικές ὁμάδες τῶν ἐργατῶν τῆς Μόσχας. Οἱ ἐργάτες τῆς Μόσχας πολέμησαν μέ αὐτοθυσία, οἱ ἐξεγερμένοι ὅμως δέν εἶχαν ἀκόμη πείρα ἀπό ἔνοπλο ἀγῶνα, δέν εἶχαν τόν ἀπαιτούμενο ὀπλισμό, δέν εἶχε ὀργανωθεῖ καλά ἡ σύνδεση μέ τό στρατό. Στίς ἀρχές του Δεκέμβρη ἡ φρουρά τῆς Μόσχας παρουσίασε ταλαντεύσεις, ἡ τσαρική κυβέρνηση, ὅμως, κατόρθωσε νά τήν τραβήξει μέ τό μέρος τῆς. Στά χέρια τῆς κυβέρνησης ἔμεινε ἡ σιδηροδρομική γραμμή, πού συνδέει τήν Πετρούπολη μέ τή Μόσχα. Τό Σοβιέτ Πετρούπολης, πού εἶχε ἐπικεφαλῆς μενσεβίκους, ἦταν ἐνάντια στήν ἐξέγερση. Ἡ ἐξέγερση τῆς Μόσχας δέν μετατράπηκε σέ Πανρωσική. Ἡ καθοδήγηση τῆς ἐξέγερσης ὕστεροῦσε γενικά ἀπό τό αὐθόρμητο ἀναπτυσσόμενο κί-

νημα τῶν μαζῶν. Στὴν ἀρχὴ τῆς ἐξέγερσης πιάστηκαν τὰ καθοδηγητικὰ στελέχη τῆς ἐπιτροπῆς Μόσχας τῶν μπολσεβίκων. Ἡ γενικὴ ἐξέγερση τῆς Μόσχας μετατράπηκε σὲ ἐξέγερση ξεχωριστῶν συνοικιῶν. Στὴν πορεία τοῦ ἀγῶνα δὲν ἐφαρμόστηκε ἡ τακτικὴ τῆς ἐπίθεσης, ἀλλὰ τῆς ἀμυνας. Οἱ μενσεβίκοι καὶ οἱ ἐσέροι τορπίλλιζαν τὴν ἀνάπτυξη τῶν πολεμικῶν ἐπιχειρήσεων, ἀπαιτώντας τὸ σταμάτημα τοῦ ἔνοπλου ἀγῶνα. Ἡ συνθηκολόγα στάση τῶν μενσεβίκων καὶ τῶν ἐσέρων συντέλεσε στὴν ἥττα τῆς ἐξέγερσης. Ἡ τσαρική κυβέρνηση μετάφερε στὴ Μόσχα στρατεύματα ἀπὸ τὴν Πετρούπολη, τὸ Τβέρ καὶ τὴ Δυτικὴ περιοχὴ. Στὶς 17 (30) τοῦ Δεκέμβρη ἀρχισε ἡ ἔφοδος κατὰ τῆς Πρέσνια. Ἡ Πρέσνια πλημμύρισε στὸ αἷμα. Ἡ κομματικὴ ἐπιτροπὴ Μόσχας καὶ τὸ Σοβιέτ Μόσχας πῆραν ἀπόφαση νὰ σταματήσῃ ἡ ἔνοπλη ἀντίσταση ἀπὸ τὶς 19 τοῦ Δεκέμβρη 1905 (1 τοῦ Γενάρη 1906), γιὰ νὰ διαφυλαχτοῦν οἱ ἐπαναστατικὲς δυνάμεις καὶ νὰ ἐτοιμαστοῦν γιὰ τοὺς παραπέρα ἀγῶνες. Μετὰ τὴ Μόσχα, τὸ Δεκέμβρη τοῦ 1905 καὶ τὸ Γενάρη τοῦ 1906, ξέσπασαν ἐξεγέρσεις σὲ μιά σειρά ἄλλα μέρη: στὸ Νίζνι Νόβγκοροντ, στὸ Ροστόβ τοῦ Ντόν, στὸ Νοβοροσίσκ, στὸ Ντομπάς, στὸ Αἰκατερινοσλάβ, στὸ Πέρμ (Μοτοβιλίχα), στὴν Οὐφά, στὸ Κρασνογιάρσκ, στὴν Τσιτά. Μεγάλες ἔνοπλες ἐξεγέρσεις ἔγιναν στὴν Ὑπερκαυκασία, στὴν Πολωνία, στὶς χῶρες τῆς Βαλτικῆς, στὴ Φιλλανδία. Ὅλες ὁμως αὐτὲς οἱ σκόρπιες ἐξεγέρσεις καταπνίγηκαν σκληρὰ ἀπὸ τὴν τσαρική κυβέρνηση. Ἡ ἔνοπλη ἐξέγερση τοῦ Δεκέμβρη ὑπῆρξε τὸ κορυφαῖο σημεῖο τῆς πρώτης ρωσικῆς ἐπανάστασης.

Οἱ μπολσεβίκοι καὶ οἱ μενσεβίκοι διαφωνοῦσαν ριζικὰ στὴν ἐκτίμηση τῆς ἐπανάστασης. Οἱ μενσεβίκοι καταδίκασαν τὸν ἥρωικό ἀγῶνα τοῦ ρωσικοῦ προλεταριάτου πού ξεσηκώθηκε σὲ ἔνοπλη ἐξέγερση. «Δὲν ἔπρεπε νὰ πάρουμε τὰ ὄπλα», – δήλωνε ὁ Πλεχάνοφ. Ἀπεναντίας, ἔλεγαν οἱ μπολσεβίκοι, ἔπρεπε νὰ πάρουμε τὰ ὄπλα πῖο ἀποφασιστικά, ἐξηγώντας στὶς μάζες ὅτι ἡ νίκη τῆς ἐπανάστασης μπορεῖ νὰ κερδηθεῖ μόνο μὲ ἔνοπλο ἀγῶνα. Ὁ Λένιν, ἐκτιμώντας πολὺ τὴ σημασία τῆς ἐξέγερσης τοῦ Δεκέμβρη, ἔγραφε: ὁ λαὸς «πῆρε τὸ βάπτισμα τοῦ πυρός. Ἀτσαλώθηκε στὴν ἐξέγερση. Προετοίμασε τὶς γραμμὲς τῶν μαχητῶν πού νίκησαν τὸ 1917» (Ἄπαντα, 4η ρωσ. ἐκδ., τόμ. 31ος, σελ. 501–502). Γιὰ τὴν ἔνοπλη ἐξέγερση τοῦ Δεκέμβρη βλ. τὸ ἄρθρο τοῦ Β. Ι. Λένιν «Διδάγματα ἀπὸ τὴν ἐξέγερση τῆς Μόσχας» (Ἄπαντα, 5η ἐκδ., τόμ. 13ος, σελ. 373–381). – 15.

¹⁶ Πρόκειται γιὰ τὴν I Κρατικὴ δούμα (τὴ λεγόμενη Δούμα τοῦ Βίττε), πού συγκλήθηκε στὶς 27 τοῦ Ἀπρίλη (10 τοῦ Μάη) 1906, μὲ βάση τὸ νόμο πού εἶχε καταρτίσει ὁ πρωθυπουργὸς Σ. Γ. Βίττε.

Ἡ Πανρωσικὴ ἀπεργία τοῦ Ὀκτώβρη 1905 ἀνάγκασε τὸν τσάρο νὰ ἐκδόσῃ τὸ διάγγελμα τῆς 17 τοῦ Ὀκτώβρη μὲ τὸ ὁποῖο ἀνακοίνωνε τὴ σύγκληση τῆς Κρατικῆς δούμας μὲ νομοθετικὲς ἀρμοδιότητες, σὲ ἀντίθεση ἀπὸ τὴ συμβουλευτικὴ Δούμα τοῦ Μπουλίγκιν, πού σαρώθηκε ἀπὸ τὴν ἐπανάσταση. Ἡ τσαρική κυβέρνηση μὲ τὴ σύγκληση τῆς νέας Δούμας ὑπολόγιζε νὰ διασπάσῃ καὶ νὰ ἐξασθενίσῃ τὸ ἐπαναστατικὸ κίνημα, νὰ ὀδηγήσῃ τὴν ἐξέλιξη τῆς χώρας σ' ἕναν εἰρηνικό συνταγματικό-μοναρχικό δρόμο. Ἡ κυβέρνηση ἔκρινε συνταγματικὲς ὑποσχέσεις, ἀναζητοῦσε ταυτόχρονα νὰ βρεῖ τέτοιες μορφές ὀργάνωσης τῆς Κρατικῆς δούμας, πού θὰ ἐξασφάλιζαν μιά σύνθεση τῆς ἀρεσκείας τῆς. Σ' αὐτὸ ἀπόβλεπαν ὁ νόμος γιὰ τὶς ἐκλογὲς Δούμας τῆς 11 (24) τοῦ

Δεκέμβρη 1905 και ὁ νόμος τῆς 20 τοῦ Φλεβάρη (5 τοῦ Μάρτη) 1906 (βλ. σημειώσεις 18, 19).

Οἱ ἐκλογές γιά τήν Κρατική δούμα ἔγιναν τό Φλεβάρη-Μάρτη τοῦ 1906. Οἱ μπολσεβίκοι κήρυξαν ἀποχή ἀπό τίς ἐκλογές. Ἡ ἀποχή ὑπόσκαψε σημαντικά τό κύρος τῆς Κρατικῆς δούμας και κλόνισε τήν ἐμπιστοσύνη μιᾶς μερίδας τοῦ πληθυσμοῦ πρὸς τή Δούμα, ὥστόσο δέν κατόρθωσε νά ματαιώσει τίς ἐκλογές. Ἡ βασική αἰτία τῆς ἀποτυχίας τῆς ἀποχῆς ἦταν ἡ ἔλλειψη μαζικῆς ἐπαναστατικῆς ἀνόδου, πού θά μπορούσε νά ματαιώσει τή σύγκληση τῆς Δούμας. Στήν ἀποτυχία τῆς ἀποχῆς συντέλεσαν και οἱ ἀποδιοργανωτικές θέσεις τῶν μενσεβίκων και οἱ ἰσχυρές συνταγματικές αὐταπάτες πού ὑπῆρχαν στήν ἀγροτιά. Ὁ Λένιν, ὅταν, ὥστόσο, συνῆλθε ἡ Δούμα, ἔβαλε τό καθῆκον νά χρησιμοποιηθεῖ αὐτή ἡ Δούμα γιά ἐπαναστατική ζύμωση και προπαγάνδα, μέ σκοπό νά τήν ξεσκεπάσουν σάν ὠμή πλαστογράφηση τῆς λαϊκῆς ἀντιπροσώπευσης.

Στήν I Κρατική δούμα ἐκλέχτηκαν 478 βουλευτές. Ἀπ' αὐτούς ἦταν: 179 καντέτοι, 63 αὐτονομιστές (σ' αὐτούς ἀνήκαν τά μέλη τοῦ Πολωνικοῦ κόλου, – ὁμάδα τῶν ἐνωμένων ἐθνικιστικῶν κομμάτων τῆς Πολωνίας στήν τσαρική Δούμα. Σημ. μετ., – τά μέλη τῆς οὐκρανικῆς, τῆς ἐσθονικῆς, τῆς λεττονικῆς, τῆς λιθουανικῆς ὁμάδας, καθώς και ἄλλων ἀστικοεθνικῶν ὁμάδων), 16 ὀχτωβριστές, 105 ἀνεξάρτητοι, 97 τρουντοβίκοι και 18 σοσιαλδημοκράτες. Ἐτσι, πάνω ἀπό τό ἕνα τρίτο τῶν ἐδρῶν τῆς Δούμας ἀνήκε στούς καντέτους.

Ἀνάμεσα στά ζητήματα πού συζήτησε ἡ I Κρατική δούμα στίς συνεδριάσεις της, ἦταν και τά ζητήματα τοῦ ἀπαραβίαστου τῆς προσωπικῆς ἐλευθερίας, τῆς κατάργησης τῆς θανατικῆς ποινῆς, τῆς ἐλευθερίας τῆς συνείδησης και τοῦ συνέρχεσθαι, τῆς ἰσοτιμίας τῶν πολιτῶν κ.ἄ. Ὅμως τά νομοσχέδια γιά τά ζητήματα αὐτά, πού τά ὑπόβαλαν κυρίως καντέτοι, ἀποτελοῦσαν στήν οὐσία «νομοσχέδια κατέργων και ἐνάντια στήν ἐλευθερία τοῦ λόγου, και ἐνάντια στήν ἐλευθερία τοῦ συνέρχεσθαι, και ἐνάντια σέ ἄλλα ὠραῖα πράγματα» (B. I. Λένιν. Ἄπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 13ος, σελ. 287). Κεντρική θέση στήν Κρατική δούμα κατεῖχε τό ἀγροτικό ζήτημα. Στή Δούμα ὑποβλήθηκαν δυό βασικά ἀγροτικά προγράμματα: τό νομοσχέδιο τῶν καντέτων, πού τό εἶχαν ὑπογράψει 42 βουλευτές και τό νομοσχέδιο τῶν τρουντοβίκων, γνωστό μέ τόν τίτλο «σχέδιο τῶν 104». Σέ ἀντίθεση μέ τούς τρουντοβίκοις οἱ καντέτοι ἐπιδίωκαν νά διατηρήσουν τήν τσιφλικάδικη γαιοκτησία, ἐπιτρέποντας τήν ἀπαλλοτρίωση μέ ἐξαγορά «σέ λογικές τιμές» μόνο, τῶν τσιφλικάδικων ἐκείνων χωραφιῶν, πού καλλιεργοῦνταν κυρίως μέ ἐργαλεῖα τῶν ἀγροτῶν ἢ ἐκμισθώνονταν.

Ἡ I Κρατική δούμα, παρ' ὄλη τήν ἀδυναμία της και τίς μεσοβέζικες ἀποφάσεις της, δέν δικαίωσε τίς ἐλπίδες τῆς κυβέρνησης. Στίς 8 (21) τοῦ Ἰούλη 1906 διαλύθηκε ἀπό τήν τσαρική κυβέρνηση. – 15.

¹⁷ Ὁ Λένιν ἔχει ὑπόψη του τή συμβουλευτική Κρατική δούμα πού τό νομοσχέδιο γιά τή σύγκλησή της εἶχε καταρτιστεῖ ἀπό τόν ὑπουργό Ἐσωτερικῶν Α. Γκ. Μπουλίγκιν μέ τήν ἐντολή τοῦ τσάρου. Στίς 6 (19) τοῦ Αὐγούστου 1905 δημοσιεύτηκαν τό διάγγελμα τοῦ τσάρου, ὁ νόμος γιά τήν ἴδρυση τῆς Κρατικῆς δούμας και τό διάταγμα γιά τίς ἐκλογές. Ἐκλογικά δικαιώματα γιά τίς ἐκλογές Δούμας παραχωροῦνταν μόνο στούς τσιφλικάδες, στούς καπιταλιστές και σ' ἕνα μικρό ἀριθμό ἀγροτονοικο-

κυραίων. Ἀπό τίς 412 βουλευτικές ἔδρες πού καθόριζε ὁ νόμος, στούς ἀγρότες παραχωροῦνταν ὄλο κι' ὄλο 51 ἔδρες. Ἡ πλειοψηφία τοῦ πληθυσμοῦ, οἱ ἐργάτες, οἱ φτωχοὶ ἀγρότες, οἱ ἐργάτες γῆς, ἡ δημοκρατική διανόηση στερήθηκαν τοῦ ἐκλογικοῦ δικαιώματος· ἀποκλείονταν ἀπό τίς ἐκλογές οἱ γυναῖκες, ὅσοι ὑπηρετοῦσαν στό στρατό, οἱ σπουδαστές, οἱ νέοι κάτω τῶν 25 χρόνων, καί μιά σειρά καταπιεζόμενες ἐθνότητες τῆς τσαρικής Ρωσίας. Ἡ Κρατική δούμα δέν εἶχε τό δικαίωμα νά ψηφίζει κανένα νόμο, μποροῦσε ὅμως νά συζητάει ὀρισμένα ζητήματα σάν συμβουλευτικό ὄργανο τοῦ τσάρου. Ὁ Λένιν ἔγραφε ὅτι ἡ Δούμα τοῦ Μπουλίγκιν ἀποτελεῖ «τόν πιό ξετσιπωτο χλευασμό τῆς λαϊκῆς ἀντιπροσώπευσης» (Ἄπαντα, 5η ἐκδ., τόμ. 11ος, σελ. 183).

Οἱ μπολσεβίκοι κάλεσαν τοὺς ἐργάτες καί τοὺς ἀγρότες σέ ἐνεργό ἀποχή ἀπό τίς ἐκλογές γιά τή Δούμα τοῦ Μπουλίγκιν, συγκεντρώνοντας ὄλη τή διαφωτιστική καμπάνια γύρω ἀπό τά συνθήματα: ἔνοπλη ἐξέγερση, ἐπαναστατικός στρατός, προσωρινή ἐπαναστατική κυβέρνηση. Οἱ μενσεβίκοι θεωροῦσαν ὅτι μποροῦν νά πάρουν μέρος στίς ἐκλογές τῆς Δούμας καί τάσσονταν ὑπέρ τῆς συνεργασίας μέ τή φιλελεύθερη ἀστική τάξη.

Οἱ μπολσεβίκοι χρησιμοποίησαν τήν καμπάνια τῆς ἀποχῆς ἀπό τίς ἐκλογές γιά τή Δούμα τοῦ Μπουλίγκιν γιά νά κινητοποιήσουν ὄλες τίς ἐπαναστατικές δυνάμεις, γιά νά ὀργανώσουν μαζικές πολιτικές ἀπεργίες καί νά προετοιμάσουν τήν ἔνοπλη ἐξέγερση. Οἱ ἐκλογές γιά τή Δούμα τοῦ Μπουλίγκιν δέν ἔγιναν καί ἡ κυβέρνηση δέν κατάφερε νά τή συγκαλέσει. Ἡ ἀνοδος τῆς ἐπανάστασης πού ἔπαιρνε ὄλο καί μεγαλύτερες διαστάσεις καί ἡ Πανρωσική πολιτική ἀπεργία τοῦ Ὀχτώβρη 1905 σάρωσαν τή Δούμα.

Γιά τή Δούμα τοῦ Μπουλίγκιν βλ. τά ἄρθρα τοῦ Β. Ι. Λένιν: «Παζαρεύουν τό σύνταγμα», «Ἡ ἀποχή ἀπό τίς ἐκλογές γιά τή Δούμα τοῦ Μπουλίγκιν καί ἡ ἐξέγερση», «Ἡ ἐνότητα τοῦ τσάρου μέ τό λαό καί τοῦ λαοῦ μέ τόν τσάρο», «Στήν οὐρά τῆς μοναρχικῆς ἀστικῆς τάξης ἡ ἐπικεφαλῆς τοῦ ἐπαναστατικοῦ προλεταριάτου καί τῆς ἀγροτιᾶς;» καί ἄλλα. (Ἄπαντα, 5η ἐκδ., τόμ. 10ος, σελ. 69–73· τόμ. 11ος, σελ. 167–175, 180–189, 197–209). – 16.

¹⁸ *Νόμος τῆς 11 (24) τοῦ Δεκέμβρη 1905* – ἐκλογικός νόμος γιά τίς ἐκλογές Κρατικῆς δούμας, πού ψηφίστηκε ἀπό τήν τσαρική κυβέρνηση σάν κάποια παραχώρηση πρὸς τοὺς ἐργάτες ὅταν ἡ ἔνοπλη ἐξέγερση τῆς Μόσχας εἶχε φτάσει στό κατακόρυφο· ὁ νόμος δημιουργοῦσε μόνο μιά φαινομενική διεύρυνση τῶν ἐκλογικῶν δικαιωμάτων.

Σέ ἀντίθεση μέ τή «συμβουλευτική» Δούμα τοῦ Μπουλίγκιν, ὁ νόμος πρόβλεπε τή δημιουργία «νομοθετικῆς» Δούμας. Στίς καθορισμένες παλιότερα κουρίες: τῶν γαιοκτημόνων (τσιφλικάδες), τῆς πόλης (ἀστική τάξη) καί τῶν ἀγροτῶν, προστέθηκε καί ἡ ἐργατική κουρία καί διευρύνθηκε κάπως ἡ σύνθεση τῶν ἐκλογέων τῆς πόλης, ἐνῶ διατηροῦνταν ὁ συνολικός ἀριθμός τῶν ἐκλεκτόρων τῆς κουρίας τῆς πόλης. Οἱ ἐκλογές δέν ἦταν καθολικές. Δέν εἶχαν δικαίωμα ψήφου οἱ γυναῖκες, πάνω ἀπό δύο ἑκατομμύρια ἄνδρες-ἐργάτες μικρῶν ἐπιχειρήσεων, οἱ νομαδικοὶ λαοί, ὅσοι ὑπηρετοῦσαν στό στρατό, οἱ νέοι ὡς 25 χρόνων. Οἱ ἐκλογές δέν ἦταν ἰσότιμες. Ἐνας ἐκλέκτορας ἀναλογοῦσε σέ δύο χιλιάδες ἐκλογεῖς τῆς κουρίας τῶν γαιοκτημόνων, σέ 7 χιλιάδες τῆς κουρίας τῆς πόλης, σέ 30 χιλιάδες τῆς ἀγροτικῆς κουρίας, σέ 90 χιλιάδες τῆς ἐργατι-

κής κουρίας, δηλαδή μιά ψήφος τοῦ τσιφλικᾶ ἰσοδυναμοῦσε μέ τρεῖς ψήφους τῆς ἀστικής τάξης τῶν πόλεων, μέ 15 ψήφους τῶν ἀγροτῶν καί μέ 45 ψήφους τῶν ἐργατῶν. Οἱ ἐκλέκτορες τῆς ἐργατικής κουρίας ἀποτελοῦσαν μόλις τό 4% ὄλων τῶν ἐκλεκτόρων τῆς Κρατικής δούμας. Στήν ἐργατική κουρία ἐπιτρεπόταν νά πάρουν μέρος στίς ἐκλογές οἱ ἐργάτες τῶν ἐπιχειρήσεων πού εἶχαν 50 τουλάχιστον ἐργάτες. Οἱ ἐπιχειρήσεις πού εἶχαν ἀπό 50 ὡς 1000 ἐργάτες ἔστελναν ἕναν πληρεξούσιο. Οἱ μεγάλες ἐπιχειρήσεις ἔστελναν ἕναν πληρεξούσιο σέ κάθε 1000 ἄτομα. Οἱ ἐκλογές δέν ἦταν ἄμεσες, ἀλλά πολυβάθμιες. Γιά τούς ἐργάτες καθοριζόταν ἐκλογικό σύστημα μέ τρεῖς βαθμίδες, ἐνῶ γιά τούς ἀγρότες μέ τέσσερις. Στήν πραγματικότητα οἱ ἐκλογές δέν ἦταν μυστικές. Ὁ Λένιν θεωροῦσε τόν ἐκλογικό νόμο τῆς 11 (24) τοῦ Δεκέμβρη, πού ἐξασφάλιζε τήν τεράστια ὑπεροχή τῶν τσιφλικᾶδων καί τῶν καπιταλιστῶν στή Δούμα, σάν τήν «πιό χοντροκομμένη παραποίηση τῆς λαϊκῆς ἀντιπροσώπευσης» (Ἄπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 12ος, σελ. 204). – 16.

¹⁹ Στίς 20 τοῦ Φλεβάρη (5 τοῦ Μάρτη) 1906 ἐκδόθηκε ὁ νόμος καί τά δυό διατάγματα πρὸς τή Σύγκλητο γιά τήν Κρατική δούμα καί τό Κρατικό συμβούλιο. Μέ τό νόμο αὐτό καί μέ τά διατάγματα ἡ τσαρική κυβέρνηση καταργοῦσε στήν οὐσία τό διάγγελμά της τῆς 17 τοῦ Ὀκτώβρη.

Τό Κρατικό συμβούλιο, πού τά μισά μέλη του διορίζονταν ἀπό τήν τσαρική ἐξουσία καί τά ἄλλα μισά ἐκλέγονταν ἀπό τά μαυροεκατονταρχίτικα στρώματα τῶν εὐγενῶν, τούς μεγάλους καπιταλιστές καί τόν ἀνώτερο κλῆρο, μετατράπηκε μέ τόν καινούργιο νόμο ἀπό συμβουλευτικό σέ νομοθετικό ὄργανο. Τό Κρατικό συμβούλιο ἀπόκτησε τό δικαίωμα νά ἀπορίπτει ὁποιαδήποτε ἀπόφαση τῆς Δούμας. – 17.

²⁰ Τό σημείωμα αὐτό δημοσιεύτηκε σάν προσθήκη «Ἐπίσης τῆς σύνταξης» στήν ἀπόφαση τῆς Ἐπιτροπῆς Μόσχας τοῦ ΣΔΕΚΡ γιά τόν παρτιζάνικο πόλεμο, πού εἶχε ψηφιστεῖ τό Σεπτέμβρη τοῦ 1906. Τό σημείο 3 τοῦ αἰτιολογικοῦ τῆς ἀπόφασης, πού ἀναφέρει ὁ Λένιν, λέει: «...ἡ ἐπανάσταση, ἐνῶ δέν εἶναι σέ θέση μέ μιά καί μόνο λαϊκή ἐπίθεση νά τσακίσει τήν ἐξουσία, εἶναι, ὡστόσο, τόσο ἰσχυρή, ὥστε νά μήν μπορεῖ νά μείνει παθητική καί περνάει αὐθόρμητα σέ παρτιζάνικες ἐπιθέσεις κατά τοῦ ἐχθροῦ, πράγμα πού πρέπει νά τό περιμένουμε ἰδιαίτερα στά χωριά, ὅταν θ' ἀρχίσει ἡ στρατολογία νεοσυλλέκτων». – 20.

²¹ Ὁ Λένιν ἔχει ὑπόψη τήν ἀπόφαση «Διεθνεῖς κανόνες τῆς σοσιαλιστικής τακτικῆς», πού εἶχε ψηφιστεῖ ἀπό τό Διεθνές σοσιαλιστικό συνέδριο τοῦ Ἄμστερνταμ τῆς II Διεθνούς τόν Αὐγούστο τοῦ 1904. Στήν ἀπόφαση διατυπωνόταν ἡ στάση τῶν σοσιαλιστῶν ἀπέναντι στά ἀστικά κόμματα· ἡ ἀπόφαση αὐτή ἀπαγόρευε στούς σοσιαλιστές νά παίρνουν μέρος σέ ἀστικές κυβερνήσεις καί καταδίκαιζε «κάθε προσπάθεια συγκάλυψης τῶν ὑφισταμένων ταξικῶν ἀντιθέσεων πού διευκολύνει τήν προσέγγιση μέ τά ἀστικά κόμματα». – 21.

²² Τό Προοδευτικό-βιομηχανικό κόμμα ἐμφανίστηκε τόν Ὀκτώβρη τοῦ 1905 στή Μόσχα· συνένωνε τούς ἐκπροσώπους τῆς μεγάλης ἐμποροβιομηχανικῆς ἀστικής τάξης καί ἦταν, ὡς πρὸς τίς πολιτικές του ἀπόψεις, συγγενικό μέ τήν «Ἐνωση τῆς 17 τοῦ Ὀκτώβρη». Τό κόμμα ὑποστήριζε

πέρα για πέρα τήν πολιτική τῆς τσαρικής κυβέρνησης. Προσπαθοῦσε νά πετύχει για τά συμφέροντα τῆς ἀστικής τάξης μιά διεύρυνση τῶν δικαιωμάτων τῆς Δούμας σχετικά μέ τόν προϋπολογισμό, μιά πιά πλατιά οἰκονομική νομοθεσία, ὀρισμένες μεταρρυθμίσεις στόν τομέα τῆς παιδείας καί τῆς δικαιοσύνης. Οἱ ἀγροτικές διεκδικήσεις τοῦ κόμματος ἀναφέρονταν στήν ὑποστήριξη τῆς πολιτικῆς τοῦ Στολίπιν, πού ἀποσκοποῦσε νά δημιουργήσει στηρίγματα για τήν τσαρική ἀπολυταρχία στό πρόσωπο τῆς ἀστικής τάξης τοῦ χωριοῦ, τῶν κουλάκων. Ἀργότερα τό Προοδευτικό-βιομηχανικό κόμμα συγχωνεύτηκε μέ τούς ὀχτωβριστές. – 22.

²³ «*Ντίσκ*» («*Δημοκρατική ἔνωση συνταγματικῶν*») – ἀντεπαναστατική ὀργάνωση ἐμφανίστηκε στήν Πετρούπολη ἀμέσως μετά τή δημοσίευση τοῦ τσαρικοῦ διαγγέλματος τῆς 17 τοῦ Ὀχτώβρη· συνένωνε τούς ἐκπροσώπους τῶν μεγάλων εὐγενῶν, τῶν συντηρητικῶν στρωμάτων τῆς βιομηχανικῆς ἀστικής τάξης καί τῆς ἀνώτατης γραφειοκρατίας. Τό πρόγραμμα τῆς «*Ντίσκ*» ἐλάχιστα διέφερε ἀπό τό πρόγραμμα τῶν ὀχτωβριστῶν. Ἀναγνώριζε τή συνταγματική μοναρχία σάν τήν πιά κατάλληλη για τή Ρωσία μορφή κρατικῆς ὀργάνωσης. Ἡ «*Ντίσκ*» για νά τραβήξει μέ τό μέρος της τούς κουλάκους διακήρυττε δημαγωγικά ὅτι στην πρώτη γραμμῆ τῆς δράσης της βάζει τήν ἐπίλυση τοῦ ἀγροτικοῦ προβλήματος. Ἡ «*Ντίσκ*», ἐπαναλαβαίνοντας τίς βασικές θέσεις τοῦ ἀγροτικοῦ προγράμματος τῶν καντέτων, πρόβαλε τό αἶτημα νά αὐξηθεῖ ἡ ἔκταση τῆς γαιοκτησίας τῶν ἀγροτῶν μέ τήν ἀπαλλοτρίωση μέ ἔξαγορά, ὀρισμένης γῆς πού δέν εἶχε οἰκονομική σημασία για τούς γαιοκτήμονες. Στά τέλη τοῦ 1905 ἡ «*Ντίσκ*» μπῆκε στό κόμμα τῶν ὀχτωβριστῶν. – 22.

²⁴ «*Κόμμα τῆς ἔννομης τάξης*» – ἀντεπαναστατικό κόμμα τῆς μεγάλης ἐμποροβιομηχανικῆς ἀστικής τάξης τῶν τσιφλικάδων καί τῶν ἀνώτερων στρωμάτων τῆς γραφειοκρατίας· ἰδρύθηκε τό φθινόπωρο τοῦ 1905 καί διαμορφώθηκε ὀριστικά μετά τή δημοσίευση τοῦ διαγγέλματος τῆς 17 τοῦ Ὀχτώβρη. Τό κόμμα αὐτό, καλυπτόμενο κάτω ἀπό τή σημαία τῆς «*ἔννομης τάξης*», στήν πραγματικότητα πάλευε ἀποφασιστικά για τήν υπεράσπιση τοῦ τσαρικοῦ καθεστώτος. Χαιρέτισε τή διάλυση τῆς I Κρατικῆς δούμας· στίς ἐκλογές για τή δεύτερη Κρατική δούμα συνασπίστηκε μέ τή μαυροεκατονταρχίτικη «*Ἐνωση τῶν πραγματικῶν ρώσων*», προτείνοντας καί στούς ὀχτωβριστές νά μποῦν στό συνασπισμό αὐτό. Τό κόμμα αὐτό διαλύθηκε τό 1907, ἕνα μέρος τῶν μελῶν του πῆγε μέ τούς ὀχτωβριστές, ἕνα ἄλλο μέ τούς ἀπροκάλυπτους μαυροεκατονταρχίτες. – 22.

²⁵ «*Ἐνωση τοῦ ρωσικοῦ λαοῦ*» – ἀντιδραστική, μαυροεκατονταρχίτικη ὀργάνωση τῶν ἄκρων μοναρχικῶν· ἰδρύθηκε τόν Ὀχτώβρη τοῦ 1905 στήν Πετρούπολη για τήν καταπολέμηση τοῦ ἐπαναστατικοῦ κινήματος. Ἡ «*Ἐνωση*» συνένωνε τούς ἀντιδραστικούς τσιφλικάδες, τούς μεγαλοϊδιοκτήτες σπιτιῶν, τούς ἐμπόρους, τούς ἀστυνομικούς, τόν κλῆρο, τούς μικροαστούς τῶν πόλεων, τούς κουλάκους, τά ἐκφυλισμένα ταξικά κι' ἐγκληματικά στοιχεῖα. Ἡ «*Ἐνωση*» εἶχε ἐπικεφαλῆς τούς Β. Α. Μπομπρίνσκιν, Α. Ι. Ντουμπρόβιν, Π. Α. Κρουσεβάν, Ν. Ε. Μάρκοφ 2ο, Β. Μ. Πουρισκέβιτς κ. ἄ. Ἐντυπα ὄργανα τῆς «*Ἐνωσης*» ἦταν οἱ ἡμερή-

δες «Ρούσκογε Ζνάμια», «'Ομπγεντινένιγε» και «Γκροζά». 'Η «'Ενωση» άνοιξε παραρτήματα σέ πολλές πόλεις τής Ρωσίας.

'Η «'Ενωση» υπεράσπιζε τό άπαραβίαστο τής τσαρικής άπολυταρχίας, τή διατήρηση τής μισοδουλοπαροικιακής τσιφλικάδικης οίκονομίας και τών προνομίων τών ευγενών. Τό προγραμματικό της σύνθημα ήταν τό μοναρχικό έθνικιστικό σύνθημα τής έποχής τής δουλοπαροικίας: «όρθοδοξία, άπολυταρχία, λαϊκότητα». 'Η «'Ενωση» διάλεξε σάν κύρια μέθοδο πάλης ένάντια στήν έπανάσταση τά πογκρόμ και τίς δολοφονίες. Τά μέλη της, μέ τή συνδρομή και τήν άνοχή τής άστυνομίας, έδερναν άνοιχτά και άτιμώρητα και δολοφονούσαν πισώπλατα πρωτοπόρους έπαναστάτες εργάτες κι' εκπρόσωπους τής δημοκρατικής διάνοησης, διάλυαν και χτυπούσαν μέ τά όπλα τίς συγκεντρώσεις, όργάνωναν πογκρόμ ένάντια στους έβραίους, καταδίωκαν άγρια τίς μή ρωσικές έθνότητες.

Μετά τή διάλυση τής ΙΙ Δούμας ή «'Ενωση» διασπάστηκε σέ 2 όργανώσεις: στό «Τάγμα του 'Αρχάγγελου Μιχαήλ» μέ έπικεφαλής τόν Πουρισκέβιτς, τό όποιο τασσόταν υπέρ τής χρησιμοποίησης τής ΙΙΙ Δούμας για άντεπαναστατικούς σκοπούς, και στήν καθαυτό «'Ενωση του ρωσικού λαού» μ' έπικεφαλής τόν Ντουμπρόβιν, πού συνέχισε τήν τακτική τής άνοιχτής τρομοκρατίας. Και οί δυό μαυροεκατονταρχίτικες όργανώσεις διαλύθηκαν τόν καιρό τής άστικοδημοκρατικής έπανάστασης του Φλεβάρη 1917. Μετά τήν 'Οχτωβριανή σοσιαλιστική έπανάσταση τά πρώην μέλη τών όργανώσεων αυτών πήραν ενεργό μέρος στα άντεπαναστατικά πραξικοπήματα και στίς συνωμοσίες ένάντια στή Σοβιετική έξουσία. – 22.

²⁶ 'Ο Λένιν έχει υπόψη του τά μέλη του Ρωσικού μοναρχικού κόμματος, μιās άντεπαναστατικής μαυροεκατονταρχίτικης όργανωσης πού διαμορφώθηκε όριστικά στή Μόσχα τό φθινόπωρο του 1905 για τήν καταπολέμηση του έπαναστατικού κινήματος. Τό κόμμα αυτό περιλάβαινε μεγάλους γαιοκτήμονες, τσαρικούς αξιωματικούς και άνώτερους κληρικούς. 'Ηγέτες του κόμματος ήταν ό αντιδραστικός δημοσιολόγος Β. Α. Γκρίνγκμουντ, ό πρωθιερέας Ι. Βοστόργκοφ, ό πρίγκηπας Ντ. Ν. Ντολγοροδοκφ, ό βαρώνος Γκ. Γκ. Ρόζεν και άλλοι. Στενή έπαφή μέ τό κόμμα αυτό είχε ό υπεραντιδραστικός πρωθιερέας 'Ιοάνν Κρονστάντσκι. Δημοσιογραφικά όργανα του κόμματος ήταν ή έφημερίδα «Μοσκόβσκιγε Βέντομοστι» και τό μηνιάτικο περιοδικό «Ρούσκι Βέστνικ». Τό Ρωσικό μοναρχικό κόμμα, ως πρός τίς κατευθύνσεις του, συγγένευε μέ τήν όργάνωση τών πογκρομιστών-μαυροεκατονταρχιτών, τήν «'Ενωση του ρωσικού λαού»: υποστήριζε τήν άπεριόριστη άπολυταρχία, τή διατήρηση όλων τών προνομίων τών ευγενών, τής όρθόδοξης εκκλησίας και τής μεγαλωσικής έθνότητας. Οί μοναρχικοί ήταν ένάντια σέ κάθε νομοθετικό-συμβουλευτικό σώμα, ένάντια στή σύγκληση τής Κρατικής δούμας. Στα 1911 τό κόμμα μετονομάστηκε σέ «Ρωσική μοναρχική ένωση». – 22.

²⁷ «Είρηνοανακαινιστές» – μέλη του Κόμματος τής «είρηνικής ανακαινίσης», μιās συνταγματικής-μοναρχικής όργανωσης τής μεγαλοαστικής τάξης και τών τσιφλικάδων, πού διαμορφώθηκε όριστικά τό 1906 μετά τή διάλυση τής Ι Κρατικής δούμας. Τό κόμμα συνένωνε τούς «άριστερούς» όχτωβριστές και τούς δεξιούς καντέτους. 'Ηγέτες τών είρηνοανα-

καινιστῶν ἦταν οἱ Π. Α. Γκέϊντεν, Ν. Ν. Λβόφ, Π. Ε. Ριαμπουσίνσκι, Μ. Α. Σταχόβιτς, Ε. Ν. καὶ Γκ. Ν. Τρουμπετσκοῖ, Ντ. Ν. Σίποφ καὶ ἄλλοι. Τό κόμμα, ὡς πρὸς τό πρόγραμμά του, προσέγγιζε πολύ μέ τούς ὀχτωβριστές, υπεράσπιζε τά συμφέροντα τῆς ἐμποροβιομηχανικῆς ἀστικῆς τάξης καὶ τῶν τσιφλικάδων, πού τήν οἰκονομία τους τήν εἶχαν ὀργανωμένη μέ καπιταλιστικό τρόπο. Ὁ Λένιν ὀνόμαζε τό Κόμμα τῆς «εἰρηνικῆς ἀνακαίνισης», «Κόμμα τῆς εἰρηνικῆς καταλήστευσης», γιατί ἡ δράση του ἀπόβλεπε στό «πῶς θά υπερασπίσει πιό σίγουρα, πιό πονηρά, πιό μαστορικά, πιό σταθερά ἀπό τά μέσα καὶ πιό ἀπαρατήρητα ἀπό τά ἔξω, τά δικαιώματα τοῦ ἀρχοντολογιοῦ τῆς Ρωσίας μέ τό αἷμα καὶ τόν ἰδρώτα ἑκατομμυρίων “μουζίκων”...» (Ἄπαντα, 4η ρωσ. ἔκδ., τόμ. 13ος, σελ. 40). Στήν ΙΙΙ Κρατική δούμα τό Κόμμα τῆς «εἰρηνικῆς ἀνακαίνισης» ἐνώθηκε μέ τό λεγόμενο Κόμμα τῶν «δημοκρατικῶν μεταρρυθμίσεων» καὶ σχημάτισαν τήν ὀμάδα τῶν «προοδευτικῶν». – 22.

²⁸ *Κόμμα τῶν δημοκρατικῶν μεταρρυθμίσεων* – κόμμα τῆς φιλελεύθερης μοναρχικῆς ἀστικῆς τάξης· ἰδρύθηκε στίς ἀρχές τοῦ 1906 τόν καιρό τῶν ἐκλογῶν γιά τήν Ι Κρατική δούμα ἀπό ἐκεῖνα τά στοιχεῖα πού θεωροῦσαν ὅτι τό πρόγραμμα τῶν καντέτων ἦταν πολύ ἀριστερό. Συμμετεῖχαν ἄμεσα στήν καθοδήγηση τοῦ κόμματος οἱ Κ. Κ. Ἀρσένιεφ, Ι. Ι. Ἰβανιούκοφ, Μ. Μ. Κοβαλέβσκι, Β. Ντ. Κουσμίν-Καραβάγιεφ, Α. Σ. Πόσνικοφ καὶ ἄλλοι. Τό κόμμα αὐτό ἔπαψε νά ὑπάρχει κατά τά τέλη τοῦ 1907. – 22.

²⁹ «Ἐλευθερόφρονες» – μέλη τοῦ Κόμματος τῶν «ἐλευθεροφρόνων», μιᾶς ὀλιγάριθμης ἀστικῆς ὀμαδούλας διανοουμένων, πού ἐμφανίστηκε τό Νοέμβρη τοῦ 1905. Τό κόμμα ἔβαζε σάν βασικό του καθήκον «τήν ἀνύψωση τοῦ ἠθικοῦ καὶ πολιτιστικοῦ ἐπιπέδου» τῆς ρωσικῆς κοινωνίας. Τό πρόγραμμα τῶν «ἐλευθεροφρόνων» συγγένευε μέ τό πρόγραμμα τῶν καντέτων, ἀπαιτοῦσε τήν ἐγκαθίδρυση συνταγματικῆς μοναρχίας. Στό ἀγροτικό ζήτημα οἱ «ἐλευθερόφρονες» ὑποστήριζαν τήν ἀπαλλοτρίωση τῶν μεγάλων τσιφλικιῶν μέ ἀποζημίωση. Μετά τή διάλυση τῆς ΙΙ Κρατικῆς δούμας τό Κόμμα τῶν «ἐλευθεροφρόνων» ἔπαψε νά ὑπάρχει. – 22.

³⁰ *Ριζοσπάστες-δημοκράτες* – μικροαστική ὀργάνωση· σχηματίστηκε τό Νοέμβρη τοῦ 1905· κρατοῦσε ἐνδιάμεση θέση ἀνάμεσα στούς καντέτους καὶ στούς μενσεβίκους. Οἱ ριζοσπάστες-δημοκράτες προσπάθησαν νά ἐκδόσουν τήν ἐφημερίδα «Ραντικάλ» (βγήκε ἓνα φύλλο). Πρόβαλαν τό αἶτημα τῆς λαοκρατικῆς δημοκρατίας, μ' ὄλο πού συμβιβάζονταν καὶ μέ μιᾶ συνταγματική μοναρχία, μέ τόν ὄρο νά εἶναι ὑπόλογο τό ὑπουργικό συμβούλιο ἀπέναντι στή βουλή· στό ἀγροτικό ζήτημα ὑποστήριζαν τήν ἀπαλλοτρίωση χωρίς καμιά ἀποζημίωση τῶν δημοσίων, τῶν αὐτοκρατορικῶν, τῶν αὐλικῶν, τῶν μοναστηριακῶν καὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν γαιῶν καὶ τήν ἀπαλλοτρίωση τῶν μεγάλων τσιφλικιῶν μέ ἐλάχιστη ἀποζημίωση. Στίς ἀρχές τοῦ 1906 ἡ ὀργάνωση τῶν ριζοσπαστῶν-δημοκρατῶν διαλύθηκε, τά πρῶην μέλη της προσχώρησαν στά μισοκαντέτικα δημοσιογραφικά ὀργανα «Μπέζ Ζαγκλάβιγια» καὶ «Τοβάριστς». – 22.

³¹ *Ἐργασιακοὶ λαϊκοὶ σοσιαλιστές* (ἐνέσοι) – μέλη τοῦ μικροαστικοῦ Λαϊκοῦ-σοσιαλιστικοῦ κόμματος ἐργασίας, πού ἀποχωρίστηκε ἀπό τή δεξιά πτέρυγα τοῦ Κόμματος τῶν σοσιαλιστῶν-ἐπαναστατῶν (ἐσέρων) τό

1906. Οί ένέσοι ήταν υπέρ του συνασπισμού μέ τούς καντέτους. 'Ο Λένιν τούς άποκαλούσε «σοσιαλ-καντέτους», «μικροαστούς-όπορτουνιστές», «έσέρο-μενσεβίκους», πού ταλαντεύονταν ανάμεσα στους καντέτους και στους έσέρους, και υπογράμμιζε ότι τό κόμμα αυτό «πολύ λίγο διαφέρει από τούς καντέτους, γιατί σβύνει από τό πρόγραμμά του και τή δημοκρατία και τή διεκδίκηση όλης τής γής» (βλ. σέ τουτό τόν τόμο, σελ. 24). 'Επικεφαλής του κόμματος ήταν ό Α. Β. Πεσεχόνοφ, ό Ν. Φ. 'Αννενσκι, ό Β. Α. Μιακότιν κ. ά. Μετά τήν άστικοδημοκρατική έπανάσταση του Φλεβάρη 1917 τό Κόμμα των λαϊκών σοσιαλιστών συγχωνεύτηκε μέ τούς τρουντοβίκους και υποστήριζε ένεργά τή δράση τής άστικής Προσωρινής κυβέρνησης, παίρνοντας μέρος σ' αυτήν μέ αντιπρόσωπούς του. Μετά τήν 'Οχτωβριανή σοσιαλιστική έπανάσταση οί ένέσοι πήραν μέρος στις άντεπαναστατικές συνωμοσίες και σέ ένοπλες ένεργειες κατά τής Σοβιετικής έξουσίας. Τό κόμμα έπαψε νά ύπάρχει στην περίοδο τής ξένης στρατιωτικής επέμβασης και του έμφύλιου πολέμου. — 22.

³² Σοσιαλιστές-έπαναστάτες (έσέροι) — μικροαστικό κόμμα τής Ρωσίας: έμφανίστηκε στά τέλη του 1901 — άρχές του 1902 μέ τή συνένωση διαφόρων ναροντικιστικών ομάδων και όμίλων («'Ενωση σοσιαλιστών-έπαναστατών», «Κόμμα των σοσιαλιστών-έπαναστατών» κ. ά.). 'Επίσημα όργανά του έγιναν ή έφημερίδα «Ρεβολιουτσιόναγια Ροσσίγια» (1900—1905) και τό περιοδικό «Βέστνικ Ρούσκοϊ Ρεβολιούτσι» (1901—1905). Οί έσέροι δέν έβλεπαν τίς ταξικές διαφορές ανάμεσα στό προλεταριάτο και στον μικροϊδιοκτήτη, σκέπαζαν τον ταξικό χωρισμό τής άγροτιάς σέ κοινωνικά στρώματα και τίς αντιθέσεις στους κόλπους της, άρνούσαν τον ήγετικό ρόλο του προλεταριάτου στην έπανάσταση. Οί άπόψεις των έσέρων ήταν ένα έκλεκτικό μίγμα των ιδεών του ναροντικισμού και του άναθεωρητισμού: σύμφωνα μέ τήν έκφραση του Β. Ι. Λένιν, οί έσέροι προσπαθούσαν τά «κουσούρια του ναροντικισμού» νά τά διορθώσουν «μέ τά μπαλώματα τής όπορτουνιστικής “κριτικής” του μαρξισμού, κριτικής πού είναι τής μόδας» ('Απαντα, 5η έκδ., τόμ. 11ος, σελ. 286). 'Η τακτική τής άτομικής τρομοκρατίας, πού τήν προπαγάνδιζαν οί έσέροι σαν βασική μέθοδο πάλης κατά τής άπολυταρχίας, προξενούσε μεγάλη ζημιά στό έπαναστατικό κίνημα, δυσκόλευε τήν όργάνωση των μαζών για τήν έπαναστατική πάλη.

Τό άγροτικό πρόγραμμα των έσέρων πρόβλεπε τήν κατάργηση τής άτομικής ιδιοκτησίας τής γής και τό πέρασμά της στη διάθεση των κοινοτήτων, τήν έφαρμογή τής «έργασιακής άρχής» και τής «έξισωτικής» γαιοχρησίας, καθώς και τήν ανάπτυξη των συνεταιρισμών. Στο πρόγραμμα αυτό, πού οί έσέροι τό όνόμαζαν «κοινωνικοποίηση τής γής», στην πραγματικότητα δέν ύπήρχε τίποτε τό σοσιαλιστικό. 'Ο Β. Ι. Λένιν αναλύοντας τό πρόγραμμα των έσέρων, τόνιζε ότι ή διατήρηση τής έμπορευματικής παραγωγής και του άτομικού νοικοκυριού στην κοινή γή δέν έξαλείφει τήν κυριαρχία του κεφαλαίου και δέν άπαλλάσσει τούς έργαζόμενους άγρότες από τήν έκμετάλλευση και τήν καταστροφή: ούτε και οί συνεταιρισμοί μπορούν νά γίνουν μέσο σωτηρίας για τούς μικρούς άγρότες στις συνθήκες του καπιταλισμού, γιατί αυτοί συντελούν στον πλουτισμό τής άστικής τάξης του χωριού. Ταυτόχρονα ό Λένιν σημείωνε ότι τό αίτημα τής έξισωτικής γαιοχρησίας, ενώ δέν είναι σοσιαλιστικό, είχε ιστορικά προοδευτική έπαναστατικό-δημοκρατικό χα-

ρακτήρα, γιατί στρεφόταν ενάντια στην αντιδραστική τσιφλικάδικη γαιοκτησία.

Τό Κόμμα τών μπολσεβίκων ξεσκέπαζε τίς προσπάθειες τών έσέρων νά προσποιοῦνται τούς σοσιαλιστές, ἔκανε επίμονη πάλη κατά τών έσέρων γιά νά κερδίσει τήν έπιρροή πάνω στην άγροτιά, άπόδειχνε ὅτι ἡ τακτική τους τῆς άτομικής τρομοκρατίας ἦταν ἐπιζήμια γιά τό εργατικό κίνημα. Ταυτόχρονα, οί μπολσεβίκοι, κάτω από ὀρισμένες συνθήκες, ἔκλειναν μέ τούς έσέρους προσωρινές συμφωνίες γιά τήν πάλη κατά τοῦ τσαρισμοῦ.

Ἡ ταξική άνομοιογένεια τῆς άγροτιᾶς καθόρισε τήν πολιτική καί ιδεολογική άστάθεια καί τήν ὀργανωτική διασπορά τοῦ Κόμματος τών έσέρων, τίς συνεχεῖς ταλαντεύσεις τους ανάμεσα στή φιλελεύθερη άστική τάξη καί στό προλεταριάτο. Στά χρόνια τῆς πρώτης άκόμη ρωσικής ἐπανάστασης άποσπάστηκε από τό Κόμμα τών έσέρων ἡ δεξιά πτέρυγα, πού δημιούργησε τό νόμιμο Λαϊκό-σοσιαλιστικό κόμμα ἐργασίας (ένέσοι), συγγενικό ὡς πρός τίς άπόψεις του μέ τούς καντέτους καί ἡ άριστερή πτέρυγα, πού δημιούργησε τή μισοαναρχική ἔνωση τών «μαξιμαλιστῶν». Στήν περίοδο τῆς αντίδρασης τοῦ Στολίπιν τό Κόμμα τών έσέρων θρισκόταν σέ πλήρη ιδεολογική καί ὀργανωτική άποσύνθεση. Στά χρόνια τοῦ πρώτου παγκόσμιου πολέμου ἡ πλειοψηφία τών έσέρων ὑποστήριζε σοσιαλσωβινιστικές θέσεις.

Μετά τή νίκη τῆς άστικοδημοκρατικής ἐπανάστασης τοῦ Φλεβάρη 1917 οί έσέροι, μαζί μέ τούς μενσεβίκους καί τούς καντέτους, ἦταν τό κύριο στήριγμα τῆς άντεπαναστατικής άστοτσιφλικάδικης Προσωρινῆς κυβέρνησης καί οί ἡγέτες τοῦ κόμματος (Κέρενσκι, Αὐξέντιεφ, Τσερνόφ) συμμετεῖχαν σ' αὐτήν. Τό Κόμμα τών έσέρων ἔπαψε νά ὑποστηρίζει τό αίτημα τών άγροτῶν γιά τήν κατάργηση τῆς τσιφλικάδικης γαιοκτησίας καί τάχθηκε ὑπέρ τῆς διατήρησης τῆς τσιφλικάδικης ιδιοκτησίας τῆς γῆς. Οί έσέροι ὑπουργοί τῆς Προσωρινῆς κυβέρνησης ἔστελναν καταδιωκτικά άποσπάσματα κατά τών άγροτῶν πού εἶχαν καταλάβει τήν τσιφλικάδικη γῆ.

Στά τέλη τοῦ Νοέμβρη 1917 ἡ άριστερή πτέρυγα τών έσέρων δημιούργησε τό ανεξάρτητο κόμμα τών άριστερῶν έσέρων. Οί άριστεροί έσέροι, προσπαθώντας νά διατηρήσουν τήν έπιρροή τους στίς άγροτικές μάζες, άναγνώρισαν τυπικά τή Σοβιετική ἐξουσία καί ἤρθαν σέ συμφωνία μέ τούς μπολσεβίκους, γρήγορα ὁμως πῆραν τό δρόμο τῆς πάλης κατά τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας.

Στά χρόνια τῆς ξένης στρατιωτικῆς επέμβασης καί τοῦ ἐμφύλιου πολέμου οί έσέροι ἔκαναν άντεπαναστατική ὑπονομευτική δουλιá, ὑποστήριζαν δραστήρια τούς ξένους ἐπεμβασίες καί τούς λευκοφρουρίτες, ἔπαιρναν μέρος σέ άντεπαναστατικές συνωμοσίες, ὀργάνωναν τρομοκρατικές πράξεις ενάντια στά στελέχη τοῦ Σοβιετικοῦ κράτους καί τοῦ Κομμουνιστικοῦ κόμματος. Ὄταν τέλειωσε ὁ ἐμφύλιος πόλεμος, οί έσέροι συνέχισαν τήν ἐχθρική δράση τους κατά τοῦ Σοβιετικοῦ κράτους στό ἐσωτερικό τῆς χώρας καί στό στρατόπεδο τών λευκοφρουριτῶν ἐμιγκρέδων. — 22.

³³ «Μαξιμαλιστές» — μικροαστική, μισοαναρχική τρομοκρατική ὁμάδα, πού άποσχίστηκε από τό κόμμα τών έσέρων-τό 1904 καί διαμορφώθηκε ὀργανωτικά σέ «Ἐνωση τών σοσιαλιστῶν-ἐπαναστατῶν μαξιμαλιστῶν» τόν Ὀκτώβρη τοῦ 1906 στό ιδρυτικό συνέδριο πού συνήλθε στό Ἄμπο

(Φιλανδία). Οί «μαξιμαλιστές» άγνοούσαν τό άστικοδημοκρατικό στάδιο τής έπανάστασης· έκτός από τό αίτημα τών έσέρων γιά τή «σοσιαλιστικοποίηση» τής γής επέμεναν επίσης «νά σοσιαλιστικοποιηθούν» άμέσως οί φάμπρικες καί τά έργοστάσια. Οί «μαξιμαλιστές», ένώ θεωρούσαν τήν έργαζόμενη άγροτιά σαν τήν κύρια κινητήρια δύναμη τής έπανάστασης διακήρυχναν ταυτόχρονα ότι άποφασιστική σημασία στό έπαναστατικό κίνημα έχει ή «μέ πρωτοβουλία μειοψηφία» καί ότι ή άτομική τρομοκρατία είναι τό βασικό μέσο του άγώνα. 'Ο Β. Ι. Λένιν, τονίζοντας τήν πολιτική άσυνέπεια τών «μαξιμαλιστών» έγραφε: «'Ο άποχωρισμός τών μαξιμαλιστών, πού όλο τόν καιρό τής έπανάστασης προσπαθούσαν ν' άποχωριστούν καί δέν μπορούσαν νά άποχωριστούν όριστικά από τούς έσέρους, δέν επιβεβαίωσε παρά μόνο τήν ταξική άστάθεια τής ναροντικιστικής έπαναστατικότητας» (Άπαντα, 4η ρωσ. έκδ., τόμ. 15ος, σελ. 127). Τό 1907, ύστερα από μία όλόκληρη σειρά άποτυχημένες τρομοκρατικές έέργειες καί μαζικές συλλήψεις, οί όργανώσεις τών «μαξιμαλιστών» άρχισαν νά διαλύονται.

Μετά τήν άστικοδημοκρατική έπανάσταση του Φλεβάρη 1917 τό κόμμα τών «μαξιμαλιστών» άνασυγκροτείται. Μετά τή νίκη τής 'Οκτωβριανής σοσιαλιστικής έπανάστασης οί «μαξιμαλιστές» γιά κάμποσο καιρό έπαιρναν μέρος στά Σοβιέτ καί στην ΠΚΕΕ. Γρήγορα, όμως, τό κόμμα τών «μαξιμαλιστών» διασπάστηκε: μερικοί πήραν τό δρόμο τής πάλης κατά τής Σοβιετικής έξουσίας, ένώ άλλοι παραδέχτηκαν τό πρόγραμμα τών μπολσεβίκων καί μπήκαν τόν 'Απρίλη του 1920 στό ΚΚΡ (μπ.). — 22.

34 'Εργασιακή ομάδα (τρουντοβίκοι) — ομάδα μικροαστών δημοκρατών στις Κρατικές δούμες τής Ρωσίας, πού άποτελούνταν από άγρότες καί διανοούμενους ναροντικιστικής κατεύθυνσης. 'Η ομάδα τών τρουντοβίκων σχηματίστηκε τόν 'Απρίλη του 1906 από βουλευτές τών άγροτών στην Ι Κρατική δούμα.

Οί τρουντοβίκοι πρόβαλλαν τό αίτημα τής κατάργησης όλων τών κοινωνικών καί έθνικών περιορισμών, τό αίτημα του έκδημοκρατισμού τής αυτοδιοίκησης τών ζέμστρο καί τών πόλεων, τής έφαρμογής του καθολικού εκλογικού δικαιώματος γιά τίς εκλογές Κρατικής δούμας. Τό άγροτικό πρόγραμμα τών τρουντοβίκων ξεκινούσε από τίς ναροντικιστικές άρχές τής έξισωτικής γιοαχρησίας: δημιουργία ενός παλλαϊκού άποθέματος γής από τίς γαίες του δημοσίου, τής αυτοκρατορικής οικογένειας, τής αυλής, τών μοναστηριών, καθώς καί από ιδιόκτητες γαίες, άν ή έκταση του κτήματος ξεπερνούσε τήν καθορισμένη εργασιακή νόρμα· γιά τίς άπαλλοτριούμενες ιδιόκτητες γαίες προβλεπόταν άποζημίωση. 'Ο Β. Ι. Λένιν τόνιζε ότι ό αντιπροσωπευτικός τύπος του τρουντοβίκου είναι ό άγρότης γιά τόν όποιο «δέν του είναι ξένες οί τάσεις γιά συναλλαγή μέ τή μοναρχία, οί τάσεις νά βρεί τήν ήσυχία του στό δικό του κομματάκι γής μέσα στά πλαίσια του άστικού καθεστώτος, αλλά τή στιγμή αυτή δίνει τήν κύρια δύναμή του στον άγώνα ένάντια στους τσιφλικάδες γιά γή, στον άγώνα ένάντια στό δουλοπαροικιακό κράτος γιά τή δημοκρατία» (σέ τουτό τόν τόμο, σελ. 25).

Στήν Κρατική δούμα οί τρουντοβίκοι ταλαντεύονταν ανάμεσα στους καντέτους καί στους σοσιαλδημοκράτες. Οί ταλαντεύσεις αυτές καθορίζονταν από τήν ίδια τήν ταξική φύση τών μικροϊδιοκτητών-άγροτών. 'Επειδή οί τρουντοβίκοι παρ' όλα αυτά εκπροσωπούσαν τίς άγροτικές

μάζες, οί μπολσεβίκοι στή Δούμα άκολουθοῦσαν τήν τακτική τῶν συμφωνιῶν μαζί τους πάνω σέ ὀρισμένα ζητήματα γιά τή διεξαγωγή κοινῆς πάλης ἐναντία στήν τσαρική ἀπολυταρχία καί στούς καντέτους. Τό 1917 ἡ Ἐργασιακή ὁμάδα συγχωνεύτηκε μέ τό κόμμα τῶν «λαϊκῶν σοσιαλιστῶν» καί ὑποστήριζε ἐνεργά τήν Προσωρινή ἀστική κυβέρνηση. Μετά τήν Ὀχτωβριανή σοσιαλιστική ἐπανάσταση οί τρουνοτοβίκοι τάχθηκαν μέ τό μέρος τῆς ἀστικής ἀντεπανάστασης. – 22.

³⁵ «*Σοτσιάλ-Ντεμοκράτ*» («Σοσιαλδημοκράτης») – ἔφημερίδα, παράνομο ὄργανο τῆς ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ· ἔβγαине στήν Πετρούπολη ἀπό τίς 17 (30) τοῦ Σεπτέμβρη ὡς τίς 18 τοῦ Νοέμβρη (1 τοῦ Δεκέμβρη) 1906· βγήκαν συνολικά 7 φύλλα. Ἡ σύνταξη τῆς ἔφημερίδας, πού εἶχε ἐκλεγεί στό IV (Ἐνωτικό) συνέδριο τοῦ ΣΔΕΚΡ, ἀποτελοῦνταν μόνο ἀπό μενσεβίκους (Φ. Ι. Ντάν, Λ. Μάρτοφ, Α. Σ. Μαρτίνοφ, Π. Π. Μάσλοφ, Α. Ν. Πότερεσοφ). Ἡ ἔφημερίδα στήν οὐσία ἦταν φραξιονιστικό ὄργανο τῶν μενσεβίκων. – 29.

³⁶ «*Προλετάρι*» («Προλετάριος») – μπολσεβίκικη παράνομη ἔφημερίδα. Ἐβγαине ἀπό τίς 21 τοῦ Αὐγούστου (3 τοῦ Σεπτέμβρη) 1906 ὡς τίς 28 τοῦ Νοέμβρη (11 τοῦ Δεκέμβρη) 1909 μέ διευθυντή τόν Β. Ι. Λένιν· βγήκαν 50 φύλλα. Στή δουλιὰ τῆς σύνταξης ἔπαιρναν ἐνεργό μέρος οί Μ. Φ. Βλαντίμιρσκι, Β. Β. Βορόβσκι, Ι.Φ. Ντουμπρόβινσκι, Α. Β. Λουνατσάρσκι· τήν τεχνική δουλιὰ γιά τήν ἔκδοση τῆς ἔφημερίδας τήν ἔκαναν οί Α. Γκ. Σλίχτερ, Ε. Σ. Σλίχτερ καί ἄλλοι. Τά πρῶτα εἴκοσι φύλλα τῆς ἔφημερίδας ἐτοιμάστηκαν γιά ἐκτύπωση καί στοιχειοθετήθηκαν στό Βίμποργκ (οί μῆτρες ἀποστέλλονταν στήν Πετρούπολη ὅπου γινόταν ἡ ἐκτύπωση· γιά συνωμοτικούς λόγους ἡ ἔφημερίδα ἔγραφε ὅτι βγαίνει στή Μόσχα). Ἐπειτα, ἐπειδή χειροτέρευσαν στό ἔπακρο οί συνθήκες ἔκδοσης τοῦ παράνομου ὀργάνου στή Ρωσία, ἡ σύνταξη τῆς «Προλετάρυ», σύμφωνα μέ ἀπόφαση τῶν ἐπιτροπῶν Πετρούπολης καί Μόσχας τοῦ ΣΔΕΚΡ, μετάφερε τήν ἔκδοση τῆς ἔφημερίδας στό ἐξωτερικό (τά φύλλα ἀρ. 21–40 βγήκαν στή Γενεύη καί τά φύλλα 41–50 στό Παρίσι).

Τά φύλλα ἀρ. 1–2 τῆς «Προλετάρυ» βγήκαν σάν ὄργανο τῶν ἐπιτροπῶν Μόσχας καί Πετρούπολης τοῦ ΣΔΕΚΡ· τά φύλλα 3–4 σάν ὄργανο τῶν ἐπιτροπῶν Μόσχας, Πετρούπολης καί περιφέρειας Μόσχας τοῦ ΣΔΕΚΡ· τά φύλλα ἀρ. 5–11 σάν ὄργανο τῶν Ἐπιτροπῶν Μόσχας, Πετρούπολης, περιφέρειας Μόσχας, Πέρμ καί Κούρσκ τοῦ ΣΔΕΚΡ· τά φύλλα 12–20 σάν ὄργανο τῶν Ἐπιτροπῶν Μόσχας, Πετρούπολης, περιφέρειας Μόσχας, Πέρμ, Κούρσκ καί Καζάν τοῦ ΣΔΕΚΡ· ἀπό τό φύλλο ἀρ. 21 (ἀπό τότε πού μεταφέρθηκε ἡ σύνταξη στό ἐξωτερικό) ὡς τό τέλος ἔβγαине ξανά σάν ὄργανο τῶν Ἐπιτροπῶν Μόσχας καί Πετρούπολης τοῦ ΣΔΕΚΡ.

Οὐσιαστικά ἡ ἔφημερίδα «Προλετάρυ» ἦταν Κεντρικό Ὀργανο τῶν μπολσεβίκων. Ὅλη ἡ βασική δουλιὰ τῆς σύνταξης τῆς «Προλετάρυ» γινόταν ἀπό τόν Λένιν. Τά περισσότερα φύλλα τῆς ἔφημερίδας εἶχαν καί ἀπό κάμποσα ἄρθρα του. Στήν «Προλετάρυ» δημοσιεύτηκαν πάνω ἀπό 100 ἄρθρα καί σημειώματα τοῦ Λένιν, πού ἀναφέρονταν στά σπουδαιότερα ζητήματα τῆς ἐπαναστατικῆς πάλης τῆς ἐργατικῆς τάξης. Ἀπό τίς στήλες τῆς ἔφημερίδας φωτίζονταν πλατιά τά διάφορα προβλήματα τῆς τακτικῆς καί τῆς γενικῆς πολιτικῆς, δημοσιεύονταν ἐκθέσεις δράσης

της ΚΕ του ΣΔΕΚΡ, αποφάσεις των συνδιασκέψεων και των όλομελειών της ΚΕ, γράμματα της ΚΕ για διάφορα ζητήματα της κομματικής δράσης και μία σειρά άλλα ντοκουμέντα. Στο παράρτημα του φύλλου 46 της εφημερίδας δημοσιεύτηκε η ανακοίνωση για τη σύσκεψη της πλατιάς σύνταξης της «Προλετάρυ», καθώς και οι αποφάσεις αυτής της σύσκεψης, που έγινε στο Παρίσι στις 8-17 (21-30) του Ιούνη 1909. Η εφημερίδα συνδεόταν στενά με τις τοπικές κομματικές οργανώσεις.

Στά χρόνια της αντίδρασης του Στολίπιν ή «Προλετάρυ» έπαιξε εξαιρετικό ρόλο στη διατήρηση και στην έδραϊωση των μπολσεβίκικων οργανώσεων, στην πάλη κατά των λικβινταριστών, των ότζοβιστών, των ούλτιματιστών και των θεοπλαστών. Στην όλομέλεια της ΚΕ του ΣΔΕΚΡ, που συνήλθε τό Γενάρη του 1910, οι μενσεβίκοι κατόρθωσαν, με τη βοήθεια των συμφιλιωτιστών και με τό πρόσχημα της καταπολέμησης του φραξιονισμού, νά ψηφιστεί απόφαση για τό κλείσιμο της εφημερίδας «Προλετάρυ». — 29.

³⁷ *Τκατσιοφισμός* — ρεύμα στον έπαναστατικό ναροντικισμό, συγγενικό προς τον μπλανκισμό· πήρε τήν όνομασία του από τό όνομα του θεωρητικού Π.Ν. Τκατσιόφ (1844-1885). Οι τκατσιοφιστές θεωρούσαν τήν πολιτική πάλη απαραίτητη προϋπόθεση της επανάστασης, ύποτιμοΰσαν όμως τον αποφασιστικό ρόλο των λαϊκών μαζών. Κατά τή γνώμη του Τκατσιόφ, ή επαναστατική μειοψηφία πρέπει νά καταλάβει τήν πολιτική έξουσία, νά δημιουργήσει νέο κράτος και νά εφαρμόσει επαναστατικούς μετασχηματισμούς προς όφελος του λαού, που δέν έχει παρά μόνο νά καρπωθεί τά έτοιμα αποτελέσματα.

Ό Φ. Ένγκελς έκανε κριτική στη μικροαστική επαναστατικότητα του Τκατσιόφ στο άρθρο «Η φιλολογία της έμικράτσιας» (βλ. Κ. Μάρξ και Φ. Ένγκελς, Άπαντα, τόμ. 15ος, ρωσ. έκδ., 1935, σελ. 241-264). — 29.

³⁸ *Η Μπούντ* («Γενική έβραϊκή εργατική ένωση Λιθουανίας, Πολωνίας, και Ρωσίας») οργανώθηκε τό 1897 στο ιδρυτικό συνέδριο των έβραϊκών σοσιαλδημοκρατικών ομάδων που έγινε στη Βίλνα· συνένωσε κυρίως τά μισοπρολεταριακά στοιχεία των έβραίων βιοτεχνών των δυτικών περιοχών της Ρωσίας. Στο I συνέδριο του ΣΔΕΚΡ (1898) ή Μπούντ μπήκε στο ΣΔΕΚΡ «σάν αυτόνομη όργάνωση, ανεξάρτητη μόνο στά ζητήματα που άφοροΰσαν ειδικά τό έβραϊκό προλεταριάτο» («Αποφάσεις και ψηφίσματα των συνεδρίων και των συνδιασκέψεων του ΚΚΣΕ και των όλομελειών της ΚΕ», μέρος I, ρωσ. έκδ., 1954, σελ. 14).

Η Μπούντ ήταν φορέας του έθνικισμού και της χωριστικής κίνησης στο εργατικό κίνημα της Ρωσίας. Τόν Άπρίλη του 1901 τό IV συνέδριο της Μπούντ αποφάσισε νά αλλάξει τις οργανωτικές σχέσεις με τό ΣΔΕΚΡ, που είχαν καθιερωθεί από τό I συνέδριο του ΣΔΕΚΡ. Τό συνέδριο δήλωσε στην απόφασή του ότι θεωρεί τό ΣΔΕΚΡ σάν όμοσπονδιακή ένωση έθνικών οργανώσεων και ότι ή Μπούντ πρέπει νά μπει σ' αυτό σάν όμόσπονδο τμήμα.

Όταν τό II συνέδριο του ΣΔΕΚΡ άπόριψε τήν άπαίτηση της Μπούντ ν' αναγνωριστεί σάν ό μοναδικός εκπρόσωπος του έβραϊκού προλεταριάτου, ή Μπούντ αποχώρησε από τό κόμμα. Τό 1906, με βάση τήν απόφαση του IV (Ένωτικού) συνεδρίου του κόμματος, ή Μπούντ ξαναμπήκε στο ΣΔΕΚΡ.

Στούς κόλπους του ΣΔΕΚΡ οί μπουντιστές υποστήριζαν πάντοτε την όπορτουνιστική πτέρυγα του κόμματος («οίκονομιστές», μενσεβίκους, λικβινταριστές), πάλευαν ενάντια στους μπολσεβίκους και στον μπολσεβικισμό. Στην προγραμματική διεκδίκηση των μπολσεβίκων για τό δικαίωμα αὐτοδιάθεσης τῶν ἐθνῶν ἡ Μπούντ ἀντιπαραθέτε τή διεκδίκηση τῆς πολιτιστικῆς-ἐθνικῆς αὐτονομίας. Στά χρόνια τῆς ἀντίδρασης τοῦ Στολίπιν ἡ Μπούντ κρατοῦσε λικβινταριστική στάση καί συμμετεῖχε ἐνεργά στή δημιουργία τοῦ ἀντικομματικοῦ συνασπισμοῦ τοῦ Αὐγούστου. Στή διάρκεια τοῦ πρώτου παγκόσμιου πολέμου 1914–1918 οί μπουντιστές υποστήριζαν σοσιαλσωβινιστικές θέσεις. Τό 1917 ἡ Μπούντ υποστήριζε τήν ἀστική Προσωρινή κυβέρνηση καί πάλευε στό πλευρό τῶν ἐχθρῶν τῆς Ὀκτωβριανῆς σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης. Στά χρόνια τῆς ξένης στρατιωτικῆς ἐπέμβασης καί τοῦ ἐμφύλιου πολέμου οί ἡγέτες τῆς Μπούντ ἐνώθηκαν ὀριστικά μέ τίς δυνάμεις τῆς ἀντεπανάστασης. Ταυτόχρονα, ἀνάμεσα στά ἀπλά μέλη τῆς Μπούντ παρατηρήθηκε στροφή ὑπέρ τῆς συνεργασίας μέ τή Σοβιετική ἐξουσία. Τό Μάρτη τοῦ 1921 ἡ Μπούντ αὐτοδιαλύθηκε καί ἕνα μέρος τῶν μελῶν της ἔγινε δεκτό στό ΚΚΡ (μπ.) μέ βάση τίς γενικές ἀρχές. – 32.

³⁹ «*Τοβάριστς*» («Σύντροφος») – καθημερινή ἀστική ἔφημερίδα· ἔβγαινε στήν Πετρούπολη ἀπό τίς 15 (28) τοῦ Μάρτη 1906 ὡς τίς 30 τοῦ Δεκέμβρη 1907 (12 τοῦ Γενάρη 1908). Τυπικά ἡ ἔφημερίδα δέν ἦταν ὄργανο κανενός κόμματος, στήν οὐσία ὁμως ἦταν ὄργανο τῶν ἀριστερῶν καντέτων. Στενοί συνεργάτες τῆς ἔφημερίδας ἦταν ὁ Σ. Ν. Προκοπόβιτς καί ἡ Ε. Ντ. Κουσκόβα. Στήν ἔφημερίδα συνεργάζονταν καί οί μενσεβίκοι. – 34.

⁴⁰ *Μπερνσταϊνικοί* – ἐκπρόσωποι τοῦ ἐχθρικοῦ πρὸς τό μαρξισμό όπορτουνιστικοῦ ρεύματος στή διεθνή σοσιαλδημοκρατία, πού ἐμφανίστηκε στά τέλη τοῦ ΧΙΧ αἰῶνα στή Γερμανία καί πῆρε τήν ὄνομασία του ἀπό τό ὄνομα τοῦ Ε. Μπέρνσταϊν, τοῦ ἀπροκάλυπτου ἐκφραστή τοῦ ἀναθεωρητισμοῦ.

Στά 1896–1898 ὁ Μπέρνσταϊν δημοσίευσε στό περιοδικό «Die Neue Zeit» («Νέοι Καιροί»), θεωρητικό ὄργανο τῆς γερμανικῆς σοσιαλδημοκρατίας, σειρά ἀρθρῶν μέ τόν τίτλο «Προβλήματα τοῦ σοσιαλισμοῦ», ὅπου ἀναθεωροῦσε τίς φιλοσοφικές, οἰκονομικές καί πολιτικές βάσεις τοῦ ἐπαναστατικοῦ μαρξισμοῦ. «Δέν παραδεχόταν ὅτι μπορεῖ νά θεμελιωθεῖ ἐπιστημονικά ὁ σοσιαλισμός καί ν' ἀποδειχτεῖ, ἀπό τήν ἀποψη τῆς ὑλιστικῆς ἀντίληψης τῆς ἱστορίας, ὅτι εἶναι ἀναγκαῖος κι' ἀναπόφευκτος. Δέν παραδεχόταν τό γεγονός τῆς ἀξανάομενης ἀθλιότητος, τῆς προλεταριοποίησης καί τῆς ὄξυνσης τῶν καπιταλιστικῶν ἀντιθέσεων· διακήρυσσε πῶς εἶναι ἀνυπόστατη ἡ ἴδια ἡ ἔννοια “τελικός σκοπός” καί ἀπόριπτε ἀνεπιφύλακτα τήν ἰδέα τῆς δικτατορίας τοῦ προλεταριάτου· δέν παραδεχόταν ὅτι ἀνάμεσα στό φιλελευθερισμό καί στό σοσιαλισμό ὑπάρχει ριζική ἀντίθεση· ἀπόριπτε τή θεωρία τῆς ταξικῆς πάλης...» (Β. Ι. Λένιν, Ἔπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 6ος, σελ. 7). Ἡ ἀναθεώρηση τοῦ μαρξισμοῦ ἀπό τοὺς μπερνσταϊνικούς ἀπόβλεπε στό νά μετατρέψει τή σοσιαλδημοκρατία ἀπό κόμμα τῆς κοινωνικῆς ἐπανάστασης σέ κόμμα τῶν κοινωνικῶν μεταρρυθμίσεων.

Τά ἀριστερά στοιχεῖα τῆς γερμανικῆς σοσιαλδημοκρατίας ἀρχισαν ἀγῶνα ἐνάντια στόν Μπέρνσταϊν ἀπό τίς στήλες τῶν ἔφημερίδων τους.

Τόν μπερνσταϊνισμό τόν υποστήριξε ή δεξιά, ή όπορτουνιστική πτέρυγα. Ή Κέντρική Έπιτροπή τοῦ κόμματος κρατοῦσε συμβιβαστική στάση ἀπέναντι στόν μπερνσταϊνισμό καί δέν τόν ἀντέκρουε. Στο περιοδικό «Die Neue Zeit» ή πολεμική ἀπ' ἀφορμή τά ἄρθρα τοῦ Μπερνσταϊν ἄρχισε τόν Ίούνη τοῦ 1898 μέ τό ἄρθρο τοῦ Γκ. Β. Πλεχάνοφ «Ὁ Μπερνσταϊν καί ὁ ὕλισμός», πού στρεφόταν ἐνάντια στόν ἀναθεωρητισμό.

Τό 1899 τά ἄρθρα τοῦ Μπερνσταϊν ἐκδόθηκαν σέ ξεχωριστό βιβλίο μέ τόν τίτλο «Οἱ προϋποθέσεις τοῦ σοσιαλισμοῦ καί τά καθήκοντα τῆς σοσιαλδημοκρατίας».

Στά συνέδρια τοῦ Σοσιαλδημοκρατικοῦ κόμματος τῆς Γερμανίας, πού ἔγιναν στή Στουτγάρδη (Ὀκτώβρης 1898), στό Ἀννόβερο (Ὀκτώβρης 1899) καί στή Λυθέκη (Σεπτέμβρης 1901) ὁ μπερνσταϊνισμός καταδικάστηκε, ἐξαιτίας ὅμως τῆς συμβιβαστικῆς στάσης τῆς πλειονότητας τῶν ἡγετῶν, τό κόμμα δέν διαχώρισε τίς εὐθύνες του ἀπό τόν Μπερνσταϊν. Οἱ μπερνσταϊνικοί ἐξακολουθοῦσαν νά προπαγανδίζουν ἀνοιχτά τίς ἀναθεωρητικές ιδέες στό περιοδικό «Sozialistische Monatshefte» («Μηνιαία Σοσιαλιστική Ἐπιθεώρηση») καί στίς κομματικές ὀργανώσεις.

Ὁ μπερνσταϊνισμός υποστηρίχθηκε ἀπό τά ὀπορτουνιστικά στοιχεῖα τῶν ἄλλων κομμάτων τῆς II Διεθνoῦς. Στή Ρωσία υποστήριζαν τίς μπερνσταϊνικές θεωρίες οἱ «νόμιμοι μαρξιστές» καί οἱ «οἰκονομιστές». Ἡ τσαρική λογοκρισία ἐπέτρεψε νά γίνουν τρεῖς ἐκδόσεις τοῦ βιβλίου τοῦ Μπερνσταϊν πού μεταφράστηκε στή ρωσική γλώσσα, ἐνῶ ὁ διευθυντής τῆς ὀχράνας τῆς Μόσχας Ζουμπάτοφ τό συμπεριέλαβε στόν κατάλογο τῶν βιβλίων πού συνιστοῦσε στούς ἐργάτες γιά διάβασμα.

Μόνο οἱ ἐπαναστάτες μαρξιστές τῆς Ρωσίας, οἱ μπολσεβίκοι μ' ἐπικεφαλῆς τόν Λένιν πάλευαν ἀποφασιστικά καί μέ συνέπεια ἐνάντια στόν μπερνσταϊνισμό καί τοῦς ὀπαδοῦς του. Ὁ Λένιν ἀπό τό 1899 κιόλας τάχθηκε ἐνάντια στούς μπερνσταϊνικούς μέ τή «Διαμαρτυρία τῶν σοσιαλδημοκρατῶν τῆς Ρωσίας» καί μέ τό ἄρθρο «Τό πρόγραμμά μας». Πλατιά κριτική τοῦ μπερνσταϊνισμοῦ ἔκανε ὁ Λένιν στό βιβλίο του «Τί νά κάνουμε;» καί στά ἄρθρα του «Μαρξισμός καί ἀναθεωρητισμός», «Οἱ διαφωνίες στό ἐργατικό κίνημα τῆς Εὐρώπης» (βλ. Ἔπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 4ος, σελ. 167–180, 186–190· τόμ. 6ος, σελ. 1–192· 4η ρωσ. ἔκδ., τόμ. 15ος, σελ. 15–25· τόμ. 16ος, σελ. 317–322) καί ἄλλα. – 35.

⁴¹ «*Νάσα Ζίζν*» («Ἡ Ζωή μας») – καθημερινή ἔφημερίδα φιλελεύθερων ἀρχῶν· ἔβγαине στήν Πετρούπολη μέ διακοπές ἀπό τίς 6 (19) τοῦ Νοέμβρη 1904 ὡς τίς 11 (24) τοῦ Ίούλη 1906. – 36.

⁴² Πρόκειται γιά τό IV συνέδριο τοῦ Κόμματος τῶν καντέτων, πού ἔγινε στό Ἐλσινγκφορς στίς 24–28 τοῦ Σεπτέμβρη (7–11 τοῦ Ὀκτώβρη) 1906. – 39.

⁴³ «*Στολίτοναγια Πότσα*» («Ταχυδρόμος τῆς Πρωτεύουσας») – καθημερινή ἔφημερίδα· ἔβγαине στήν Πετρούπολη ἀπό τόν Ὀκτώβρη τοῦ 1906 ὡς τό Φλεβάρη τοῦ 1908. Στήν ἀρχή ἦταν ὄργανο τῶν ἀριστερῶν καντέτων, ἀπό τό Φλεβάρη τοῦ 1907 ἔγινε τό βῆμα τῆς Ἐργασιακῆς ὀμάδας. Τήν ἐκλείσε ή τσαρική κυβέρνηση. – 39.

⁴⁴ Ἔκκληση τοῦ *Βίμποργκ* – μήνυμα «Πρός τό λαό ἀπό μέρους τῶν ἀντι-

προσώπων του λαού», που ψηφίστηκε στη σύσκεψη της 9-10 (22-23) του Ιούλη 1906 στην πόλη Βίμποργκ, όπου συγκεντρώθηκαν, ύστερα από τη διάλυση της Δούμας, 200 περίπου πρώην βουλευτές της Ι Κρατικής δούμας, στην πλειοψηφία τους καντέτοι. Τό κείμενο της έκκλησης προετοιμάστηκε από μία επιτροπή που βγήκε στη σύσκεψη αυτή και που αποτελούνταν από καντέτους, τρουντοβικούς και μενσεβικούς. Η έκκληση καλούσε τό λαό, σέ ένδειξη διαμαρτυρίας για τή διάλυση της Δούμας, νά μήν πληρώνει φόρους, νά μή στέλνει τά παιδιά του στό στρατό, νά μήν αναγνωρίζει τά δάνεια που συνάπτονται χωρίς τήν έγκριση της Δούμας. Μέ τά μέτρα αυτά της «παθητικής αντίστασης» οί καντέτοι έλπιζαν νά διοχετεύσουν τό χείμαρο του μαζικού επαναστατικού κινήματος σέ μία ήρεμη κοίτη. Άργότερα ό Β. Ι. Λένιν έγραφε: «Στήν Ι Δούμα ό φιλελευθερισμός φλυαρούσε για λαϊκή έλευθερία, όμως, έτρεχε κρυφά από τήν πίσω πόρτα στόν Τρέποφ για νά παλέψει ένάντια στους τρουντοβικούς και στους εργάτες βουλευτές. Μέ τό διάγγελμα του Βίμποργκ προσπαθούσε νά χτυπήσει δυό λαγούς, νά έλιχθεί μέ τέτοιο τρόπο, ώστε νά μπορεί ή στάση του νά έρμηνευθεί – ανάλογα μέ τίς περιστάσεις – και σαν ύποστήριξη της επανάστασης και σαν άγώνας ένάντια στην επανάσταση» (Άπαντα, 4η ρωσ. έκδ., τόμ. 15ος, σελ. 49). Τό Σεπτέμβρη του 1906 οί καντέτοι στό συνέδριό τους τάχθηκαν άνοιχτά πιά ένάντια στην «παθητική αντίσταση» και άποκήρυξαν τά συνθήματα της έκκλησης του Βίμποργκ.

Άμέσως μετά τή σύσκεψη του Βίμποργκ παραπέμφθηκαν από τήν τσαρική κυβέρνηση σέ δίκη όλοι όσοι πήραν μέρος στη σύσκεψη αυτή. Τό Δεκέμβρη του 1907 έγινε τό δικαστήριο, που καταδίκασε όσους ψήφισαν τήν έκκληση σέ τρείς μήνες φυλακή. – 39.

⁴⁵ «Ρέτς» («Λόγος») – καθημερινή έφημερίδα, κεντρικό όργανο του Κόμματος των καντέτων· έβγαινε στην Πετρούπολη από τίς 23 του Φλεβάρη (8 του Μάρτη) 1906 κάτω από τήν ούσιαστική διεύθυνση του Π. Ν. Μιλιουκόφ και του Β. Ι. Γκέσσην και μέ τήν άμεση συμμετοχή των Μ. Μ. Βινάβερ, Π. Ντ. Ντολγκοροδοκφ, Π. Μπ. Στρούβε και άλλων. Η έφημερίδα κλείστηκε από τή Στρατιωτική-επαναστατική επιτροπή του Σοβιέτ Πετρούπολης στις 26 του Όχτώβρη (8 του Νοέμβρη) 1917. Ως τόν Αύγουστο του 1918 εξακολουθούσε νά θγαίνει μέ διάφορους τίτλους: «Νάσα Ρέτς», «Σβομπόντναγια Ρέτς», «Βέκ», «Νόβανια Ρέτς», «Νάς Βέκ». – 43.

⁴⁶ «Πολιάρναγια Ζβεζντά» («Πολικός Άστέρας») – εβδομαδιαίο περιοδικό, όργανο της δεξιάς πτέρυγας του καντέτικου κόμματος· έβγαινε στην Πετρούπολη από τίς 15 (28) του Δεκέμβρη 1905 ως τίς 19 του Μάρτη (1 του Άπρίλη) 1906 μέ διευθυντή τόν Π. Μπ. Στρούβε και συντάκτες τους Ν. Α. Μπερντιάγεφ, Β. Μ. Γκέσσην, Α. Σ. Ίζγκόγεφ, Ντ. Σ. Μεραζκόφσκι, Ι.Ι. Πεντρουνκέβιτς και άλλους. Βγήκαν συνολικά 14 τεύχη. Τό περιοδικό «Πολιάρναγια Ζβεζντά» διακήρυσσε άνοιχτά τό μίσος του ένάντια στην επανάσταση, πολεμούσε τήν επαναστατική δημοκρατική διανόηση. – 45.

⁴⁷ Ο Λένιν έχει υπόψη του τίς άπεργίες των εργατών, που τόν Ιούλη του 1906 είχαν ένταθεί, τίς άγροτικές έκδηλώσεις, καθώς και τίς μεγάλες ένοπλες έξεγέρσεις των στρατιωτών και των ναυτών στό Σβεαμπόργκ, στην Κροστάνδη και στό Ρέβελ. – 46.

⁴⁸ «*Ρούσκογε Μπογκάτσβο*» («Ρωσικός Πλοῦτος») – μηνιαῖο περιοδικό πού ἔβγαινε ἀπό τό 1876 ὡς τό 1918 στήν Πετρούπολη. Στίς ἀρχές τῆς δεκαετίας 1890–1900 πέρασε στά χέρια τῶν φιλελεύθερων ναρόντικων μέ ἐπικεφαλῆς τόν Ν. Κ. Μιχαηλόβσκι. Τό 1906 τό «Ρούσκογε Μπογκάτσβο» ἔγινε ὄργανο τοῦ Λαϊκοῦ σοσιαλιστικοῦ κόμματος ἐργασίας (ἐνέσων). Τό «Ρούσκογε Μπογκάτσβο» ἄλλαξε κάμποσες φορές τίτλο («Σοβρεμένιγε Ζαπίσκι», «Σοβρεμέννοστ», «Ρούσκιγε Ζαπίσκι»: ἀπό τόν Ἀπρίλη τοῦ 1917 πῆρε ξανά τόν τίτλο «Ρούσκογε Μπογκάτσβο»). – 47.

⁴⁹ «*Νάσε Ντιέλο*» («Ἡ ὑπόθεσή μας») – ἑβδομαδιαῖο περιοδικό τῶν μενσεβίκων· ἔβγαινε στή Μόσχα ἀπό τό Σεπτέμβρη ὡς τό Νοέμβρη τοῦ 1906· συνολικά βγήκαν 10 τεύχη. Δραστήριο μέρος στό περιοδικό ἔπαιρναν οἱ Ν. Βαλεντίνοφ (Ν. Β. Βόλσκι), Π. Π. Μάσλοφ, Ν. Τσερεβάνιν (Φ. Α. Λίπκιν) καί ἄλλοι μενσεβίκοι. Τό περιοδικό ὑποστήριζε τήν πολιτική τῶν συμφωνιῶν μέ τούς καντέτους στίς ἐκλογές τῆς II Δούμας, προπαγάνδιζε τήν ἰδέα τοῦ «ἐργατικοῦ συνεδρίου».

Τό Γενάρη – Φλεβάρη τοῦ 1907 στή θέση τοῦ «Νάσε Ντιέλο» ἔβγαινε τό περιοδικό «Ντιέλο Ζίζνι».

⁵⁰ Ὁ ἔκτακτος νόμος ἐνάντια στούς σοσιαλιστές ψηφίστηκε στή Γερμανία τό 1878 ἀπό τήν κυβέρνηση τοῦ Βίσμαρκ γιά τήν καταπολέμηση τοῦ ἐργατικοῦ καί τοῦ σοσιαλιστικοῦ κινήματος. Μέ τό νόμο αὐτό ἀπαγορεύονταν ὅλες οἱ ὀργανώσεις τοῦ σοσιαλδημοκρατικοῦ κόμματος, οἱ μαζικές ἐργατικές ὀργανώσεις, ὁ ἐργατικός τύπος, κατάσχονταν ἢ σοσιαλιστική φιλολογία· οἱ σοσιαλδημοκράτες καταδιώκονταν καί ἐκτοπίζονταν. Ὡστόσο, οἱ διώξεις δέν λύγισαν τό σοσιαλδημοκρατικό κόμμα, πού ἀναπροσάρμοσε τή δράση του στίς συνθήκες τῆς παρανομίας: στό ἐξωτερικό ἔβγαινε τό Κεντρικό Ὄργανο τοῦ κόμματος, ἡ ἔφημερίδα «Σοτσιάλ-Ντεμοκράτ» καί συνέρχονταν τακτικά (τό 1880, τό 1883 καί τό 1887) τά συνέδρια τοῦ κόμματος· στή Γερμανία, μέσα στήν παρανομία, ἀνασυγκροτοῦνταν γρήγορα οἱ σοσιαλδημοκρατικές ὀργανώσεις καί ὀμάδες μέ ἐπικεφαλῆς τους τήν παράνομη ΚΕ. Ταυτόχρονα τό κόμμα ἐκμεταλλευόταν πλατιά τίς νόμιμες δυνατότητες γιά τό δυνάμωμα τῶν δεσμῶν του μέ τίς μάζες, καί ἡ ἐπιρροή του μεγάλωνε ἀδιάκοπα: ὁ ἀριθμός τῶν ψήφων πού πῆραν οἱ σοσιαλδημοκράτες στίς ἐκλογές γιά τό Ραϊχσταγκ αὐξήθηκε ἀπό τό 1878 ὡς τό 1890 πάνω ἀπό τρεῖς φορές.

Τεράστια βοήθεια στούς γερμανούς σοσιαλδημοκράτες ἔδιναν οἱ Κ. Μάρξ καί Φ. Ἐνγκελς. Τό 1890, κάτω ἀπό τήν πίεση τοῦ μαζικοῦ ἐργατικοῦ κινήματος πού ὄλο καί δυνάμωνε, ὁ ἔκτακτος νόμος ἐνάντια στούς σοσιαλιστές καταργήθηκε. – 51.

⁵¹ «*Ἴσκρα*» (παλιά) («Σπίθα») – ἡ πρώτη πανρωσική παράνομη μαρξιστική ἔφημερίδα, πού ἰδρύθηκε ἀπό τόν Β.Ι. Λένιν τό 1900 κι' ἔπαιξε ἀποφασιστικό ρόλο στή δημιουργία τοῦ ἐπαναστατικοῦ μαρξιστικοῦ κόμματος τῆς ἐργατικῆς τάξης τῆς Ρωσίας.

Τό πρῶτο φύλλο τῆς λενινιστικῆς «Ἴσκρα» βγήκε τό Δεκέμβρη τοῦ 1900 στή Λειψία, τά ἐπόμενα βγήκαν στό Μόναχο, ἀπό τόν Ἰούλη τοῦ 1902 στό Λονδίνο καί ἀπό τήν ἀνοιξη τοῦ 1903 στή Γενεύη. Μεγάλη βοήθεια στήν ἐκδοση τῆς ἔφημερίδας (ὀργάνωση μυστικοῦ τυπογραφείου, ἐξασφάλιση ρωσικῶν τυπογραφικῶν στοιχείων κτλ.) πρόσφεραν

οί γερμανοί σοσιαλδημοκράτες Κ. Τσέτκιν, Α. Μπράουν και άλλοι, ο πολωνός επαναστάτης Γ. Μαρχλέβσκι, πού ζούσε εκείνα τα χρόνια στο Μόναχο και ο Γκ. Κβέλτς, ένας από τους καθοδηγητές της Σοσιαλδημοκρατικής δημοσπονδίας της Άγγλίας.

Τή συντακτική επιτροπή της «Ίσκρα» τήν αποτελούσαν: ο Β. Ι. Λένιν, ο Γκ. Β. Πλεχάνοφ, ο Λ. Μάρτοφ, ο Π. Μπ. Άξελρόντ, ο Α. Ν. Πότερσοφ και η Β. Ι. Ζασούλιτς. Γραμματέας της σύνταξης ήταν στίς αρχές η Ι. Γ. Σμιντόβιτς-Λέμαν και αργότερα, από τήν άνοιξη του 1901, η Ν. Κ. Κρούπσκαγια, πού κρατούσε και όλη τήν άλληλογραφία της «Ίσκρα» μέ τίς ρωσικές σοσιαλδημοκρατικές οργανώσεις. Στο κέντρο της προσοχής της «Ίσκρα» βρίσκονταν τά ζητήματα της επαναστατικής πάλης του προλεταριάτου και όλων των εργαζομένων της Ρωσίας κατά της τσαρικής απολυταρχίας: μεγάλη προσοχή δινόταν στά σπουδαιότερα γεγονότα της διεθνούς ζωής και κυρίως του διεθνούς εργατικού κινήματος. Ο Λένιν ήταν ουσιαστικά ο διευθυντής και καθοδηγητής της «Ίσκρα». Δημοσίευε άρθρα για όλα τά βασικά ζητήματα της οικόδομησης του κόμματος και της ταξικής πάλης του προλεταριάτου της Ρωσίας.

Η «Ίσκρα» έγινε κέντρο συνένωσης των κομματικών δυνάμεων, συγκέντρωσης και διαπαιδαγώγησης των κομματικών στελεχών. Σέ πολλές πόλεις της Ρωσίας (Πετρούπολη, Μόσχα, Σαμάρα και άλλες) δημιουργήθηκαν ομάδες και επιτροπές του ΣΔΕΚΡ λενινιστικής ίσκρικής κατεύθυνσης και τό Γενάρη του 1902 στο συνέδριο των ίσκριστών στή Σαμάρα ιδρύθηκε η ρωσική οργάνωση της «Ίσκρα». Οί ίσκρικές οργανώσεις έμφανίζονταν και δούλευαν κάτω από τήν άμεση καθοδήγηση των μαθητών και συνεργατών του Β. Ι. Λένιν: Ν. Ε. Μπάουμαν, Ι. Β. Μπάμπουσκιν, Σ. Ι. Γκοϋσεφ, Μ. Ι. Καλίνιν, Π. Α. Κράσικοφ, Γκ. Μ. Κρζιζανόβσκι, Φ. Β. Λένγκνικ, Π. Ν. Λεπεσίνσκι, Ι. Ι. Ράντσενκο κ. ά.

Μέ τήν πρωτοβουλία και τήν άμεση συμμετοχή του Λένιν η σύνταξη της «Ίσκρα» έπεξεργάστηκε τό σχέδιο προγράμματος του κόμματος (δημοσιεύτηκε στο φύλλο άρ. 21 της «Ίσκρα») και προετοίμασε τό ΙΙ συνέδριο του ΣΔΕΚΡ. Τόν καιρό της σύγκλησης του συνεδρίου οί περισσότερες τοπικές σοσιαλδημοκρατικές οργανώσεις της Ρωσίας είχαν προσχωρήσει στήν «Ίσκρα», είχαν έγκρίνει τήν τακτική, τό πρόγραμμα και τό οργανωτικό της σχέδιο, και τήν είχαν αναγνωρίσει σαν καθοδηγητικό τους όργανο. Τό συνέδριο μέ ειδική απόφασή του τόνισε τόν εξαιρετικό ρόλο της «Ίσκρα» στήν πάλη για τό κόμμα και τήν ανακήρυξε Κεντρικό Όργανο του ΣΔΕΚΡ. Άμέσως μετά τό ΙΙ συνέδριο του κόμματος οί μενσεβίκοι μέ τήν ύποστήριξη του Πλεχάνοφ άρπαξαν τήν «Ίσκρα» στά χέρια τους. Η «Ίσκρα» από τό 52 φύλλο της έπαψε νά είναι τό μαχητικό όργανο του επαναστατικού μαρξισμού. — 54.

⁵² «Ζαριά» («Αύγή») — μαρξιστικό επιστημονικό-πολιτικό περιοδικό. Τό έβγαζε νόμιμα στά 1901-1902 στή Στουτγάρδη η σύνταξη της «Ίσκρα». Βγήκαν συνολικά τέσσερα τεύχη (τρία σώματα) του «Ζαριά»: τό τεύχος 1 βγήκε τόν Άπρίλη του 1901 (στήν πραγματικότητα κυκλοφόρησε στίς 10 (23) του Μάρτη), τό τεύχος 2-3 τό Δεκέμβρη του 1901 και τό τεύχος 4 τόν Αύγουστο του 1902. Τά καθήκοντα του περιοδικού καθορίστηκαν στο «Σχέδιο δήλωσης της σύνταξης της “Ίσκρα” και του “Ζαριά”», πού είχε γραφεί από τόν Β. Ι. Λένιν στή Ρωσία (βλ. “Απαντα, 5η έκδ., τόμ. 4ος, σελ. 327-338). Τό 1902, όταν παρουσιάστηκαν οί διαφωνίες και οί

διαμάχες στήν σύνταξη τῆς «Ίσκρα» καί τοῦ «Ζαριά», ὁ Γκ. Β. Πλεχάνοφ πρότεινε ἕνα σχέδιο χωρισμοῦ τοῦ περιοδικοῦ ἀπό τήν ἐφημερίδα (μέ σκοπό νά κρατήσῃ γιά τόν ἑαυτό του τή διεύθυνση τοῦ «Ζαριά»), ἡ πρόταση ὁμως αὐτή δέν ἔγινε δεκτή, καί ἡ σύνταξη τῶν ὀργάνων αὐτῶν παρέμεινε πάντοτε κοινή.

Τό περιοδικό «Ζαριά» ἔκανε κριτική στό διεθνή καί στό ρωσικό ἀναθεωρητισμό καί ὑπεράσπιζε τίς θεωρητικές θάσεις τοῦ μαρξισμοῦ. Στό «Ζαριά» δημοσιεύτηκαν οἱ ἐργασίες τοῦ Λένιν: «Εὐκαιριακά σημειώματα», «Οἱ διώκτες τῶν ζέμστω καί οἱ Ἄννίβες τοῦ φιλελευθερισμοῦ», «Οἱ κ. κ. “κριτικοί” στό ἀγροτικό ζήτημα» (τά τέσσερα πρῶτα κεφάλαια τῆς ἐργασίας «Τό ἀγροτικό ζήτημα καί οἱ “κριτικοί” τοῦ μαρξισμοῦ»), «Ἐσωτερική ἀνασκόπηση», «Τό ἀγροτικό πρόγραμμα τῆς Ρωσικῆς σοσιαλδημοκρατίας», καθώς καί τά ἔργα τοῦ Γκ. Β. Πλεχάνοφ: «Ἡ κριτική τῶν κριτικῶν μας. Μέρος I. Ὁ κ. Π. Στροῦβε στό ρόλο τοῦ κριτικοῦ τῆς μαρξιστικῆς θεωρίας τῆς κοινωνικῆς ἐξέλιξης», «Ὁ *Canit* ἐνάντια στόν Κάντ, εἴτε ἡ πνευματική διαθήκη τοῦ κ. Μπέρνσταϊν» καί ἄλλα. – 54.

53 Ὁ Λένιν ἔχει ὑπόψη του τήν προσούρα τοῦ Λ. Μάρτοφ «Τά πολιτικά κόμματα στή Ρωσία», ὅπου ὀνόμαζε τά ἀστικά κόμματα «φιλελεύθερα-δημοκρατικά».

54 Ἡ προσούρα «Ἡ ἐμφάνιση τοῦ Μάρτοφ καί τοῦ Τσερεβάνιν στόν ἀστικό τύπο» ἐκδόθηκε τόν Ὀχτώβρη τοῦ 1906 στήν Πετρούπολη. Τό 1912 ἡ προσούρα ἐξετάστηκε στήν Ἐπιτροπή τύπου μέ πρόταση τοῦ διοικητῆ χωροφυλακῆς τοῦ κυβερνεῖου Γενισέϊ. Ἡ Ἐπιτροπή κατάσχεσε τήν προσούρα καί τό Ἐφετεῖο Πετρούπολης πῆρε ἀπόφαση νά καταστραφεῖ. Ὡστόσο, ὅλα τά ἀντίτυπα τῆς προσούρας εἶχαν στό μεταξύ μοιραστεῖ ἤδη. – 54.

55 «*Νόβι Πούτ*» («Νέος Δρόμος») – καθημερινή ἐφημερίδα ἀριστερῶν καντέτικων ἀρχῶν. Ἐβγαίνει στή Μόσχα ἀπό τίς 15 (28) τοῦ Αὐγούστου ὡς τίς 3 (16) τοῦ Νοέμβρη 1906. Στήν ἐφημερίδα ἔπαιρναν μέρος ἡ Ε. Ντ. Κουσκόβα, ὁ Σ. Ν. Προκοπόβιτς, ὁ Τάν (Β. Γκ. Μπογκοράζ) καί ἄλλοι. – 57.

56 Πρόκειται γιά τούς 33 βουλευτές (κυρίως τρουνοβικούς) τῆς I Κρατικῆς δούμας, πού ὑπόγραψαν τό «Σχέδιο τοῦ βασικοῦ ἀγροτικοῦ νόμου»: τό σχέδιο ἐκπονήθηκε σέ εἰδική σύσκεψη τῶν βουλευτῶν τῆς Ἐργασιακῆς ὁμάδας. Τό «Σχέδιο τῶν 33» καταρτίστηκε μέ τήν ἄμεση συμμετοχή τῶν ἐσέρων καί ἐξέφραζε τίς ἀπόψεις τους στό ἀγροτικό ζήτημα. Τό «Σχέδιο τῶν 33» πρόβαλε σάν βασικό αἶτημα τήν ἄμεση καί πλήρη κατάργηση τῆς ἀτομικῆς ἰδιοκτησίας τῆς γῆς, διακήρυσσε ὅτι ὅλοι οἱ πολῖτες ἔχουν ἴσα δικαιώματα στή χρήση τῆς γῆς καί τασσόταν ὑπέρ τῆς ἀρχῆς τῆς κοινοτικῆς γαιοκτησίας μέ ἐξισωτικούς ἀναδασμούς τῆς γῆς σύμφωνα μέ τήν καταναλωτική καί τήν ἐργασιακή νόρμα. Τό «Σχέδιο τῶν 33» σέ σύγκριση μέ τά ἄλλα σχέδια τῶν τρουνοβικῶν ἀπαιτοῦσε μέ μεγαλύτερη ἀποφασιστικότητα τήν ἄμεση κατάργηση τῆς ἀτομικῆς ἰδιοκτησίας τῆς γῆς καί προϋπόθετε τή δήμευση τῆς γῆς τῶν τσιφλικάδων χωρίς ἐξαγορά.

Τό «Σχέδιο τῶν 33», πού στίς 6 (19) τοῦ Ἰούνη 1906 ὑποβλήθηκε γιά

- συζήτηση στή Δούμα, συνάντησε τή λυσσασμένη αντίδραση τῶν καντέτων καί ἀπορίφθηκε μέ ψήφους 140 ἔναντι 78. – 60.
- 57 Ὁ Β. Ι. Λένιν ἔχει ὑπόψη τό συνέδριο τοῦ Σοσιαλδημοκρατικοῦ κόμματος τῆς Γερμανίας, πού ἔγινε στή Δρέσδη στίς 13–20 τοῦ Σεπτέμβρη (ν. ἡμ.) 1906. Τό συνέδριο πήρε ἀπόφαση πού ἀπαγόρευε στά μέλη τοῦ κόμματος νά συνεργάζονται στόν ἀστικό τύπο. – 62.
- 58 Πρόκειται γιά τό ποίημα τοῦ Ι. Σ. Τουργκένιεφ «Κανόνας τῆς ζωῆς» (ἀπό τόν κύκλο «Πεζοτράγουδα»), ὅπου ὁ ἥρωάς του κλόδιδε στόν ἀντίπαλο τίς δικές του ἀδυναμίες. – 64.
- 59 Τό ἄρθρο «Ἡ σοσιαλδημοκρατία καί ἡ ἐκλογική καμπάνια» δημοσιεύτηκε χωρίς ὑπογραφή στήν μπολσεβίκικη ἐφημερίδα «Προλετάρι», στό φύλλο ἀρ. 7 τῆς 10 (23) τοῦ Νοέμβρη 1906. Δέν ἐξακριβώθηκε ποιός εἶναι ὁ συγγραφέας τοῦ ἄρθρου. – 72.
- 60 Ἡ μπροσούρα «Ἡ σοσιαλδημοκρατία καί οἱ ἐκλογικές συμφωνίες» τυπώθηκε τό Νοέμβρη τοῦ 1906 στήν Πετρούπολη. Τό 1912, πέντε χρόνια ὕστερα ἀπό τήν ἔκδοσή της, ἡ Ἐπιτροπή τύπου τήν κατάσχεσε. Τό Ἐφετεῖο Πετρούπολης ἐνέκρινε τήν κατάσχεση. Στίς 30 τοῦ Γενάρη (12 τοῦ Φλεβάρη) 1912 καταστράφηκαν τά ὑπόλοιπα ἀντίτυπα τῆς μπροσούρας πού βρέθηκαν στά τυπογραφεῖα τῆς διοίκησης Πετρούπολης. – 75.
- 61 «ἽΟκο» («Τό μάτι») – καθημερινή φιλελεύθερη ἀστική ἐφημερίδα καντέτικων ἀρχῶν. Ἐβγαίνε στήν Πετρούπολη ἀπό τίς 6 (19) τοῦ Αὐγούστου ὡς τίς 31 τοῦ Ὀκτώβρη (13 τοῦ Νοέμβρη) 1906, στή θέση τῶν ἐφημερίδων «Ρούς», «Μολβά» καί «Ντβατσάτι Βέκ», πού ἔβγαίναν παλιότερα καί διαδέχονταν ἡ μιά τήν ἄλλη. – 76.
- 62 Ὁ Β. Ι. Λένιν ἔχει ὑπόψη του τίς ἀποφάσεις τοῦ IV συνεδρίου τοῦ κόμματος τῶν καντέτων, πού ἔγινε στίς 24–28 τοῦ Σεπτέμβρη (7–11 τοῦ Ὀκτώβρη) 1906 στό Ἑλσινγκφορς. Κατά τή συζήτηση τοῦ ζητήματος τῆς τακτικῆς, ἡ κεντρική ἐπιτροπή τοῦ κόμματος τῶν καντέτων πρότεινε μιά ἀπόφαση, πού ἀπόριπτε τήν «παθητική ἀντίσταση», τήν ὁποία εἶχε διακηρύξει ἡ ἐκκλήση τοῦ Βίμποργκ (βλ. τή σημείωση 44). Οἱ ἀριστεροί καντέτοι (βασικά ἀντιπρόσωποι τῶν ἐπαρχιακῶν ὀργανώσεων τοῦ κόμματος) πρότειναν δική τους ἀπόφαση πού θεωροῦσε τήν «παθητική ἀντίσταση» σάν ἄμεσο καθῆκον τοῦ κόμματος. Τό συνέδριο ἐνέκρινε μέ πλειοψηφία τό σχέδιο ἀπόφασης τῆς κεντρικῆς ἐπιτροπῆς τοῦ κόμματος τῶν καντέτων, πού καλοῦσε νά μήν ἐφαρμοστεῖ ἡ ἐκκλήση τοῦ Βίμποργκ. – 81.
- 63 Ὁ Β. Ι. Λένιν ἔχει ὑπόψη του τό ἄρθρο τοῦ Β. Γκόλουμπεφ «Γιά τά καθήκοντα τοῦ κόμματος τῶν καντέτων», πού δημοσιεύτηκε στό 73 φύλλο τῆς «Τοθάριστς» στίς 28 τοῦ Σεπτέμβρη (11 τοῦ Ὀκτώβρη) 1906. Τό ἄρθρο ἔλεγε ὅτι «Τό κόμμα τῶν καντέτων ἦταν πλούσιο σέ στρατηγούς, ἀλλά φτωχό σέ στρατιῶτες καί ὀργανωτές». – 82.
- 64 *Τσεταιριοχχδόστκα* – περιληπτική ὀνομασία τοῦ δημοκρατικοῦ ἐκλογικοῦ συστήματος, πού περιλάβαινε τέσσερα αἰτήματα: γενικό, ἴσο, ἄμεσο καί μυστικό ἐκλογικό δικαίωμα. – 82.

⁶⁵ Πρόκειται για τό καντέτικο περιοδικό «*Βέστνικ Πάρτι Ναρόντινοϊ Σδομπόντι*» («Δελτίο του Κόμματος Λαϊκής Έλευθερίας»): έβγαινε κάθε έβδομάδα στην Πετρούπολη από τις 22 του Φλεβάρη (7 του Μάρτη) 1906 ως τις 3 (16) του Φλεβάρη 1908. Μετά την αστικοδημοκρατική επανάσταση του Φλεβάρη 1917 τό περιοδικό άρχισε νά ξαναβγαίνει· κλείστηκε άμέσως μετά την Όχτωβριανή σοσιαλιστική επανάσταση. – 86.

⁶⁶ *Γκεντιστές* – επαναστατικό μαρξιστικό ρεύμα στό γαλλικό σοσιαλιστικό κίνημα στά τέλη του ΧΙΧ μέ άρχές του ΧΧ αιώνα, μέ άρχηγούς τούς Ζ. Γκέντ και Π. Λαφάργκ. Τό 1882, οί γκεντιστές ύστερα από τή διάσπαση του Έργατικού κόμματος της Γαλλίας στό συνέδριο του Σέντ-Έτιέν, σχημάτισαν ανεξάρτητο Κόμμα, διατηρώντας τήν παλιά όνομασία. Οί γκεντιστές έμειναν πιστοί στό πρόγραμμα του κόμματος, πού είχε ψηφιστεί τό 1880 στη Χάβρη. Τό θεωρητικό μέρος του προγράμματος αυτού είχε γραφτεί από τον Κ. Μάρξ. Οί γκεντιστές ύποστήριζαν μιάν ανεξάρτητη επαναστατική πολιτική του προλεταριάτου. Είχαν μεγάλη επιρροή στα βιομηχανικά κέντρα της Γαλλίας και συνένωναν τά πρωτοπόρα στοιχεία της εργατικής τάξης.

Τό 1901 οί όπαδοί της επαναστατικής ταξικής πάλης μέ επικεφαλής τον Ζ. Γκέντ ενώθηκαν και σχημάτισαν τό Σοσιαλιστικό κόμμα της Γαλλίας (πού τά μέλη του άρχισαν επίσης νά λέγονται γκεντιστές, από τό όνομα του άρχηγού του). Τό 1905 οί γκεντιστές συνενώθηκαν μέ τό ρεφορμιστικό Γαλλικό σοσιαλιστικό κόμμα. Τήν περίοδο του ίμπεριαλιστικού πολέμου 1914–1918 οί καθοδηγητές του κόμματος αυτού (Γκέντ, Σαμπά και άλλοι) πρόδωσαν τήν ύπόθεση της εργατικής τάξης και πέρασαν στις θέσεις του σοσιαλσωβινισμού. – 91.

⁶⁷ *Ζωρεμιστές* – όπαδοί του γάλλου σοσιαλιστή Ζ. Ζωρές, πού σχημάτισε στη δεκαετία 1890–1900 μαζί μέ τον Α. Μιλλεράν τήν ομάδα των «ανεξάρτητων σοσιαλιστών» και ήταν επικεφαλής της δεξιάς, της ρεφορμιστικής πτέρυγας του γαλλικού σοσιαλιστικού κινήματος. Μέ τό πρόσχημα της «έλευθερίας κριτικής», οί ζωρεμιστές προσπαθούσαν νά κάνουν αναθεώρηση των βασικών θέσεων του μαρξισμού, κήρυσσαν τήν ταξική συνεργασία του προλεταριάτου μέ τήν αστική τάξη. Τό 1902 οί ζωρεμιστές ίδρυσαν τό Γαλλικό σοσιαλιστικό κόμμα, πού ύποστήριζε ρεφορμιστικές θέσεις. – 91.

⁶⁸ «*Σοζνάτελναγια Ροσσίγια*» («Συνειδητή Ρωσία») – συλλογή των έσέρων έβγαινε νόμιμα στην Πετρούπολη τό φθινόπωρο του 1906 μέ διευθυντή τον Β. Μ. Τσερνόφ. Βγήκαν τέσσερα τεύχη. Τά τεύχη 3 και 4 βγήκαν μέ τον ύπότιτλο: «Συλλογή πάνω σε σύγχρονα θέματα». – 93.

⁶⁹ *Έ Η Δεύτερη συνδιάσκεψη του ΣΔΕΚΡ* («Πρώτη Πανρωσική») έγινε στό Τάμπερφος στις 3–7 (16–20) του Νοέμβρη 1906. Στη συνδιάσκεψη πήραν μέρος 32 αντιπρόσωποι μέ θετική ψήφο: 11 από μέρους των μενσεβίκων, 7 από μέρους της Μπούντ, 6 από μέρους των μπολσεβίκων, 5 από τή Σοσιαλδημοκρατία της Πολωνίας και της Λιθουανίας, 3 από τή Σοσιαλδημοκρατία της Περιοχής Λεττονίας. Τά μέλη της ΚΕ και της σύνταξης του ΚΟ μετείχαν μέ τό δικαίωμα συμβουλευτικής ψήφου.

Έ Η συνδιάσκεψη ψήφισε τήν παρακάτω ήμερήσια διάταξη: 1. Έ Η Έκ-

λογική καμπάνια. 2. Τό συνέδριο του Κόμματος. 3. Τό εργατικό συνέδριο. 4. Ἡ πάλη ἐνάντια στίς μαῦρες ἑκατονταρχίες καί στά πογκρόμ. 5. Οἱ παρτιζάνικες ἐκδηλώσεις.

Ἡ μενσεβίκικη ΚΕ, παρουσιάζοντας στή συνδιάσκεψη ἀντιπροσωπεῖες ἀπό μιά σειρά ἀνύπαρκτες ὀργανώσεις, ἐξασφάλισε στούς μενσεβίκους τήν πλειοψηφία. Αὐτό τῆς ἔδωσε τή δυνατότητα νά ἐπιβάλλει στή συνδιάσκεψη μενσεβίκικες ἀποφάσεις πάνω σέ μιά σειρά ζητήματα. Τήν μπολσεβίκικη γραμμή στή συνδιάσκεψη τήν ὑποστήριξαν 14 ἀντιπρόσωποι ἀπό τήν Πετρούπολη, τή Μόσχα, τήν Κεντρική βιομηχανική περιοχή, τήν περιοχή τοῦ Βόλγα, καθώς καί οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν πολλῶν καί λεττονῶν σοσιαλδημοκρατῶν. Στό ζήτημα τῆς ἐκλογικῆς καμπάνιας γιά τή ΙΙ Κρατική δούμα ἡ συνδιάσκεψη ἄκουσε τέσσερις εἰσηγήσεις. Τήν μπολσεβίκικη τακτική ἐνάντια στούς συνασπισμούς μέ τούς καντέτους τήν ὑποστήριξαν στίς εἰσηγήσεις τους ὁ Β. Ι. Λένιν καί ὁ ἀντιπρόσωπος τῆς Σοσιαλδημοκρατίας τῆς Πολωνίας καί τῆς Λιθουανίας Α. Βάρσκι (Α. Σ. Βαρσάβσκι). Τή μενσεβίκικη τακτική τοῦ συνασπισμοῦ μέ τούς καντέτους τήν ὑποστήριξαν ὁ Λ. Μάρτοφ καί ὁ μπουντιστής Ρ. Α. Ἀμπραμόβιτς.

Μετά τή συζήτηση τῶν εἰσηγήσεων ἡ συνδιάσκεψη ψήφισε μέ 18 ψήφους ὑπέρ (μενσεβίκοι καί μπουντιστές) καί 14 κατά, τή μενσεβίκικη ἀπόφαση «Γιά τήν τακτική τοῦ ΣΔΕΚΡ στήν ἐκλογική καμπάνια», πού ἐπέτρεπε τούς συνασπισμούς μέ τούς καντέτους. Σέ ἀντιστάθμισμα τῆς ὀπορτουμιστικῆς αὐτῆς ἀπόφασης, ὁ Λένιν ὑπόβαλε ἐξονόματος τῶν 14 ἀντιπροσώπων τήν «Ἰδιαίτερη γνώμη», τήν μπολσεβίκικη πλατφόρμα γιά τήν ἐκλογική καμπάνια, ὅπου τονιζόταν ὅτι εἶναι ἀπαραίτητη ἡ ὀργανωτική καί ἰδεολογική αὐτοτέλεια τοῦ κόμματος τῆς εργατικῆς τάξης. Ἡ «Ἰδιαίτερη γνώμη» ἐπέτρεπε τίς προσωρινές συμφωνίες μόνο μέ τούς τρουντοβίκους καί τούς ἐσέρους, σάν ἐκπρόσωπους τῆς μικροαστικῆς δημοκρατίας (βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 108–110). Ὁ Λένιν ἔκανε στή συνδιάσκεψη κριτική στό μενσεβίκικο σχέδιο ἐκλογικῆς πλατφόρμας, πού ὑποβλήθηκε ἀπό τήν ΚΕ στή συνδιάσκεψη γιά ἔγκριση, καί πρότεινε μιά σειρά τροπολογίες πάνω σ' αὐτό. Κάτω ἀπό τήν πίεση τῶν μπολσεβίκων ἡ συνδιάσκεψη ψήφισε ἀπόφαση γιά νά γίνουν τροπολογίες τοῦ σχεδίου τῆς ἐκλογικῆς πλατφόρμας.

Ἡ συνδιάσκεψη πῆρε ἀπόφαση «Γιά τήν ἐνότητα τῆς κατά τόπους ἐκλογικῆς καμπάνιας» μέ τήν τροπολογία τοῦ Λένιν. Ἡ τροπολογία αὐτή περιορίζε τήν μενσεβίκικη ΚΕ στήν κατά τόπους ἐφαρμογή τῆς τακτικῆς τοῦ συνασπισμοῦ μέ τούς καντέτους (βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 134).

Ὁ Λένιν ὑποστήριξε στή συνδιάσκεψη τήν ἀνάγκη νά συγκληθεῖ ἔκτακτο συνέδριο τοῦ κόμματος. Ἡ συνδιάσκεψη ἀποφάσισε νά συγκληθεῖ τακτικό συνέδριο ὄχι ἀργότερα ἀπό τίς 15 (28) τοῦ Μάρτη 1907. Παρ' ὄλο πού οἱ μπολσεβίκοι ζητοῦσαν νά συζητηθεῖ τό ζήτημα τοῦ «ἐργατικοῦ συνεδρίου», γιατί θεωροῦσαν τή ζύμωση ὑπέρ τοῦ συνεδρίου αὐτοῦ σάν παράβαση τῆς κομματικῆς πειθαρχίας, ἡ συνδιάσκεψη δέν συζήτησε τό ζήτημα αὐτό καί περιορίστηκε νά πάρει τή συμβιβαστική ἀπόφαση «Σχετικά μέ τό ζήτημα τῶν ὀρίων τῆς ζύμωσης ὑπέρ τοῦ ἐργατικοῦ συνεδρίου».

Τά ζητήματα τῆς πάλης ἐνάντια στίς μαῦρες ἑκατονταρχίες καί στά πογκρόμ καί τῶν παρτιζάνικων ἐκδηλώσεων ἀπό ἔλλειψη χρόνου δέν συζητήθηκαν. Ἡ συνδιάσκεψη ἀνάθεσε στήν ΚΕ νά δημοσιεύσει ἕνα

σύντομο απολογισμό για τή συνδιάσκεψη μέ όλα τά σχέδια αποφάσεων τής συνδιάσκεψης καί τίς ιδιαίτερες γνώμες. Ὡστόσο, ἡ μενσεβίκικη ΚΕ δημοσίευσε στό ὄργανό της «Σοτσιάλ-Ντεμοκράτ» μόνο τίς αποφάσεις τής συνδιάσκεψης, ἐξαιρώντας τήν «Ἰδιαίτερη γνώμη» τῶν μπολσεβίκων.

Ὁ Λένιν ἔκανε ἀνάλυση καί κριτική τῶν αποφάσεων τής συνδιάσκεψης στά ἄρθρα «Γιά τούς συνασπισμούς μέ τούς καντέτους» καί «Ἡ πάλη ἐνάντια στούς καντετίζοντες σοσιαλδημοκράτες καί ἡ κομματική πειθαρχία» (βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 117-130, 131-135). – 101.

⁷⁰ Ἡ εἰσήγηση τοῦ Β. Ι. Λένιν εἶχε σάν βάση τήν μπολσεβίκικη ἀπόφαση πού ὑποβλήθηκε ἔπειτα στή συνδιάσκεψη σάν «Ἰδιαίτερη γνώμη» ἀπό μέρος τῶν ἀντιπροσώπων τής σοσιαλδημοκρατίας τής Πολωνίας, τής Περιοχῆς τής Λεττονίας, τής Πετρούπολης, τής Μόσχας, τής Κεντρικῆς Βιομηχανικῆς περιοχῆς καί τής περιοχῆς τοῦ Βόλγα (βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 108-110). – 103.

⁷¹ Πρόκειται γιά τό μπολσεβίκικο σχέδιο διακήρυξης τής σοσιαλδημοκρατικῆς ὁμάδας τής Δούμας, πού γράφτηκε ἀπό τόν Λένιν. Τό σχέδιο αὐτό μέ ἐλάχιστες περικοπές τό παραθέτει ὁ Λένιν στό ἔργο του «Ἀπ' ἀφορμή τή Διακήρυξη τής ὁμάδας μας στή Δούμα» (βλ. Ἄπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 13ος, σελ. 223-228). – 106.

⁷² Ὁ Λένιν ἔχει ὑπόψη του τήν ἀπόφαση «Γιά τήν τακτική», ἡ ὁποία εἶχε ψηφιστεῖ ἀπό τό VII συνέδριο τής Μπουντ, πού ἔγινε στό τέλος τοῦ Αὐγούστου – ἀρχές τοῦ Σεπτέμβρη 1906. – 108.

⁷³ Σιωνιστές-σοσιαλιστές – μέλη τοῦ Σιωνιστικοῦ σοσιαλιστικοῦ ἐργατικοῦ κόμματος, μικροαστικῆς ἐβραϊκῆς ἐθνικιστικῆς ὀργάνωσης πού ἰδρύθηκε τό 1904. Οἱ σιωνιστές-σοσιαλιστές θεωροῦσαν σάν κύριο καθῆκον τοῦ ἐβραϊκοῦ προλεταριάτου τήν πάλη γιά τήν ἀπόκτηση δικοῦ του ἐδάφους καί τή δημιουργία δικοῦ του ἐθνικοῦ κράτους. Προπαγάνδιζαν τήν ταξική συνεργασία μέ τήν ἐβραϊκή ἀστική τάξη, ἐπιδίωκαν νά ἀπομονώσουν τούς ἐβραίους ἐργάτες ἀπό τό ἐπαναστατικό κίνημα τοῦ ρωσικοῦ καί τοῦ διεθνοῦς προλεταριάτου, προσπαθοῦσαν νά καλλιεργήσουν αἰσθήματα ἔχθρας ἀνάμεσα στούς ἐργάτες τῶν διαφόρων ἐθνοτήτων. Ἡ ἐθνικιστική δράση τῶν σιωνιστῶν-σοσιαλιστῶν συσκοτίζε τήν ταξική συνείδηση τῶν ἐβραίων ἐργατῶν, προξενοῦσε μεγάλη ζημιά στό ἐργατικό κίνημα. Τό Διεθνές σοσιαλιστικό γραφεῖο τόν Ὀχτώβρη τοῦ 1908 διαχώρισε τή θέση του ἀπό τούς σιωνιστές-σοσιαλιστές.

Μετά τήν ἀστικοδημοκρατική ἐπανάσταση τοῦ Φλεβάρη 1917 τό σιωνιστικό-σοσιαλιστικό ἐργατικό κόμμα ἐνώθηκε μέ τό Σοσιαλιστικό ἐβραϊκό ἐργατικό κόμμα («Σεεκ») καί σχημάτισαν τό Ἐνωμένο ἐβραϊκό σοσιαλιστικό ἐργατικό κόμμα. – 110.

⁷⁴ Ὁ Λένιν ἔχει ὑπόψη του τήν «ἀγροτική μεταρύθμιση» τοῦ 1861, πού ἐφαρμόστηκε ἀπό τήν τσαρική κυβέρνηση πρὸς ὄφελος τῶν φεουδαρχῶν-τσιφλικάδων. Στίς 19 τοῦ Φλεβάρη 1861 ὁ Ἀλέξανδρος Β' ὑπόγραψε τό Διάγγελμα καί τά «Διατάγματα» γιά τούς ἀγρότες, πού βγήκαν ἀπό τή δουλοπάροικη ἐξάρτηση. Ἡ ἀνάγκη τής μεταρύθμισης ὑπαγορεύτηκε ἀπ' ὄλη τήν πορεία τής οἰκονομικῆς ἀνάπτυξης τής χώρας καί

τήν άνοδο του μαζικοϋ άγροτικοϋ κινήματος ενάντια στη φεουδαρχική εκμετάλλευση. Η «άγροτική μεταρύθμιση» ήταν άστική μεταρύθμιση που έγινε από τους φεουδάρχες. Η τσιφλικάδικη γαιοκτησία διατηρήθηκε. Ο άγρότης μπορούσε ν' αποκτήσει κλήρο μόνο στο μέγεθος, που καθόριζε ο νόμος (κι' αυτό με τή συγκατάθεση του τσιφλικᾶ) και με εξαγορά. Σύμφωνα με κατά προσέγγιση ύπολογισμούς, οί ευγενείς κατείχαν μετά τή μεταρρύθμιση 71,5 εκατομ. ντεσιατίνες γῆς και οί άγρότες 33,7 εκατομ. ντεσιατίνες. Χάρη στη μεταρύθμιση οί τσιφλικάδες άφάιρεσαν και πήραν για τόν έαυτό τους πάνω από τό 1/5 τῆς γῆς τῶν άγροτῶν, σέ μερικές μάλιστα περιπτώσεις τά 2/5. Στα χέρια τῶν τσιφλικᾶδων έμειναν τά καλύτερα κομμάτια τῶν άγροτικῶν κλήρων (τά «ότρέζκι», τά δάση, τά λιβάδια, τά μέρη όπου ποτίζονται τά ζῶα, οί βοσκοτόποι και άλλα), που χωρίς αυτά οί άγρότες δέν μπορούσαν νά διατηρήσουν ανεξάρτητο νοικοκυριό. Τά ποσά τῆς εξαγορᾶς που πλήρωναν οί άγρότες για νά γίνουν ιδιοκτήτες τῶν κλήρων τους, ήταν καθαρή καταλήστευσή τους από τους τσιφλικάδες και τήν τσαρική κυβέρνηση. Για τήν εξόφληση του χρέους τῶν άγροτῶν προς τήν τσαρική κυβέρνηση καθορίστηκε προθεσμία 49 χρόνια με τόκο 6%. Τό ποσό τῶν καθυστερούμενων δόσεων για τήν εξαγορά αύξανε από χρόνο σέ χρόνο. Μόνο οί άγρότες που προηγούμενα ανῆκαν στους τσιφλικάδες πλήρωσαν για εξαγορά στην τσαρική κυβέρνηση 1,9 δισεκατομμύρια ρούβλια, ενώ ἡ τιμή αγοράς τῆς γῆς που πέρασε στους άγρότες, δέν ξεπερνούσε τά 544 εκατομμύρια ρούβλια. Στην πραγματικότητα οί άγρότες υποχρεώθηκαν νά πληρώσουν για τή γῆ τους εκατοντάδες εκατομμύρια ρούβλια, πράγμα που όδηγοϋσε στην καταστροφή τῶν άγροτικῶν νοικοκυριῶν και στη μαζική εξαθλίωση τῆς άγροτιᾶς.

Ο Β. Ι. Λένιν όνόμασε τήν «άγροτική μεταρύθμιση» του 1861 πρώτο μαζικό εκθιασμό σέ βάρος τῆς άγροτιᾶς προς τό συμφέρον του καπιταλισμοϋ που γεννιοϋνταν στη γεωργία, τσιφλικάδικη «έκκαθάριση του έδάφους», προς όφελος του καπιταλισμοϋ. Σχετικά με τή μεταρύθμιση του 1861 βλ. τίς έργασίες του Λένιν «Πενήντα χρόνια από τήν κατάργηση τῆς δουλοπαροικίας», «'Απ' άφορμή μιᾶ επέτειο», «'Η άγροτική μεταρύθμιση και ἡ προλεταριακή-άγροτική επανάσταση» ("Απαντα, 4η ρωσ. έκδ., τόμ. 17ος, σελ. 64-67, 84-92, 93-101). - 114.

⁷⁵ Πρόκειται για τά «Γράμματα για τήν τακτική και τήν έλλειψη τάκτ» του Γκ. Β. Πλεχάνοφ, που καθόριζαν τή μενσεβίκικη τακτική απέναντι στην Κρατική δούμα (βλ. Γκ. Β. Πλεχάνοφ. "Απαντα, τόμ. XV, ρωσ. έκδ., 1926, σελ. 91-145). - 119.

⁷⁶ Βλ. «'Αποφάσεις και ψηφίσματα τῶν συνεδρίων και συνδιασκέψεων του ΚΚΣΕ και τῶν όλομελειῶν τῆς ΚΕ», μέρος I, ρωσ. έκδ., 1954, σελ. 142-143). - 122.

⁷⁷ Ο Λένιν έχει υπόψη του τό λόγο του Φ. Ι. Ροντίτσεφ στην 26η συνεδρίαση τῆς I Κρατικῆς δούμας, στίς 13 (26) του 'Ιούνη 1906. - 124.

⁷⁸ Πρόκειται για τό κύριο άρθρο, καθώς και για τό άρθρο τῆς Ε. Ντ. Κουσκόβα «Σχετικά με τό γράμμα του Γκ. Β. Πλεχάνοφ», που είχε δημοσιευτεῖ στην έφημερίδα «Τοβάριστς», στο φύλ. αρ. 102 τῆς i (14) του Νοέμβρη 1906. Τά άρθρα επιδοκίμαζαν τό «'Ανοιχτό γράμμα προς τους

συνειδητούς εργάτες» του Γκ. Β. Πλεχάνοφ, πού καλοῦσε τούς σοσιαλδημοκράτες νά κλείνουν συμφωνίες μέ τά αστικά κόμματα στήν περίοδο τῶν ἐκλογῶν γιά τή ΙΙ Κρατική δούμα. Τά ἄρθρα ἔβαζαν τό ζήτημα τῆς συσπείρωσης «ὅλης τῆς ρωσικῆς δημοκρατίας» «χωρίς διάκριση κομμάτων». – 128.

- ⁷⁹ Ὁ Λένιν ἔχει ὑπόψη του τό κύριο ἄρθρο γιά τή Δεύτερη συνδιάσκεψη τοῦ ΣΔΕΚΡ («Πρώτη Πανρωσική»), πού δημοσιεύτηκε στό φύλ. ἀρ. 46 τῆς ἐφημερίδας «Βέκ» τῆς 15 (28) τοῦ Νοέμβρη 1906.

«Βέκ» («Αἰώνας») – ἐφημερίδα ἀριστερῶν καντέτικων ἀρχῶν· ἔβγαине στή Μόσχα μέ διαλείμματα ἀπό τό Γενάρη τοῦ 1906 ὡς τό Γενάρη τοῦ 1907. – 128.

- ⁸⁰ «Ντνιεβνίκ Σοτσιάλ-Ντεμοκράτα» («Τό ἡμερολόγιο τοῦ Σοσιαλδημοκράτη») – ὄργανο πού τό ἔβγαζε ὁ Γκ. Β. Πλεχάνοφ στή Γενεύη σέ ἀκανόνιστα χρονικά διαστήματα ἀπό τό Μάρτη τοῦ 1905 ὡς τόν Ἀπρίλη τοῦ 1912 (μέ μεγάλες διακοπές). Βγῆκαν 16 τεύχη. Ἄρχισε νά βγαίνει ξανά τό 1916 στήν Πετρούπολη, ἀλλά κυκλοφόρησε μόνο ἕνα τεύχος. Στά πρῶτα ὀχτώ τεύχη (1905–1906) ὁ Πλεχάνοφ ὑποστήριζε τίς ἄκρες δεξιές μενσεβίκικες, ὀπορτουλιστικές ἀπόψεις, τασσόταν ὑπέρ τοῦ συνασπισμοῦ τῆς σοσιαλδημοκρατίας μέ τή φιλελεύθερη ἀστική τάξη, ἀρνοῦνταν τή συμμαχία τοῦ προλεταριάτου μέ τήν ἀγροτιά, κατέκρινε τήν ἐνοπλή ἐξέγερση τοῦ Δεκέμβρη. Στήν περίοδο 1909–1912 ὁ Πλεχάνοφ πάλεψε ἐναντία στούς μενσεβίκους λικβινταριστές, πού ἀκολουθοῦσαν τό δρόμο τῆς διάλυσης τῶν παράνομων κομματικῶν ὀργανώσεων («Ντνιεβνίκ Σοτσιάλ-Ντεμοκράτα», τεύχος 9–16). Ὡστόσο, στά βασικά ζητήματα τακτικῆς παρέμεινε στίς μενσεβίκικες θέσεις. Στό τεύχος 1 τοῦ «Ντνιεβνίκ Σοτσιάλ-Ντεμοκράτα», πού βγῆκε τό 1916, διατυπώνονταν καθαρά οἱ σοσιαλσωβινιστικές ἀντιλήψεις τοῦ Πλεχάνοφ. – 128.

- ⁸¹ Πρόκειται γιά τό «Ἀνοιχτό γράμμα πρὸς τούς συνειδητούς εργάτες» τοῦ Γκ. Β. Πλεχάνοφ, πού εἶχε δημοσιευτεῖ στήν καντέτικη ἐφημερίδα «Τοθάριστς», ἀρ. φύλ. 101 τῆς 31 τοῦ Ὀκτώβρη (13 τοῦ Νοέμβρη) 1906. Γιά τό γράμμα αὐτό βλ. τό «Ἵστερόγραφο στό ἄρθρο “Ἡ σοσιαλδημοκρατία καί ἡ ἐκλογική καμπάνια”» (σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 72–74). – 132.

- ⁸² Τό ὑπογραμμισμένο κείμενο ἀποτελεῖ τροπολογία τοῦ Λένιν στήν ἀπόφαση τῶν μενσεβίκων «Γιά τήν κατά τόπους ἐνότητα τῆς ἐκλογικῆς καμπάνιας», πού ὑπόβαλε στή Δεύτερη συνδιάσκεψη τοῦ ΣΔΕΚΡ («Πρώτη Πανρωσική»). – 134.

- ⁸³ «Βολνά» («Κύμα») – καθημερινή μπολσεβίκικη ἐφημερίδα. Ἐβγαине νόμιμα στήν Πετρούπολη ἀπό τίς 26 τοῦ Ἀπρίλη (9 τοῦ Μάη) ὡς τίς 24 τοῦ Μάη (6 τοῦ Ἰούνη) 1906. Βγῆκαν 25 φύλλα. Ἀπό τό φύλ. ἀρ. 9 ἡ «Βολνά» οὐσιαστικά διευθυνόταν ἀπό τόν Β. Ι. Λένιν. Στή δουλιὰ τῆς σύνταξης ἔπαιρναν μέρος: ὁ Β. Β. Βορόβσκι, ὁ Α. Β. Λουνατσάρσκι, ὁ Μ. Σ. Ὀλμίνσκι, ὁ Ι. Ι. Σκβορτσόφ-Στεπάνοφ καί ἄλλοι. Στήν ἐφημερίδα δημοσιεύτηκαν 25 περίπου ἄρθρα τοῦ Λένιν, πού πολλά ἦταν κύρια ἄρθρα. Ἡ ἐφημερίδα «Βολνά» ἔπαιξε μεγάλο ρόλο στήν καθοδή-

γηση τῆς ἐπαναστατικῆς πάλης τῶν μαζῶν ἀπό τούς μπολσεβίκους, στό ἀνέβασμα τῆς συνειδητότητας καί τῆς ὀργανωτικότητας τοῦ προλεταριάτου.

Σημαντικό μέρος τῆς ἐφημερίδας ἔπιανε ἡ κοινωνικο-πολιτική στήλη. Τό ὑλικό τῆς στήλης αὐτῆς ἦταν ἀφιερωμένο στήν ἀνάλυση καί τήν ἐξήγηση τῶν πολιτικῶν γεγονότων, στήν ἐπεξεργασία καί στήν προπαγάνδισή τῆς τακτικῆς τοῦ προλεταριάτου στήν ἐπανάσταση. Ἡ στήλη τῆς κομματικῆς ζωῆς ἐμφανίζοταν μέ δύο ρουμπρίκες: «Ἀπό τή ζωή τῶν πολιτικῶν κομμάτων» καί «Στίς ἐπαρχίες». Κάτω ἀπό τήν πρώτη ρουμπρίκα δημοσιεύονταν κυρίως ἀποφάσεις καί ἄλλα καθοδηγητικά ντοκουμέντα τοῦ κόμματος, καθώς καί πληροφορίες γιά τή δράση τῶν ἐθνικῶν σοσιαλδημοκρατικῶν ὀργανώσεων. Κάτω ἀπό τή δεύτερη δημοσιεύονταν ὑλικό γιά τή ζωή τῶν ἀχτιδικῶν ὀργανώσεων καί τῶν κομματικῶν ὀργανώσεων βάσης. Μεγάλη προσοχή ἔδινε ἡ ἐφημερίδα στό φῶτισμα τοῦ ἐργατικοῦ κινήματος τῆς χώρας. Τό ὑλικό αὐτό δημοσιεύονταν μέ τίς ρουμπρίκες: «Στίς φάμπρικες καί στά ἐργοστάσια», «Ἀνάμεσα στούς ἀνέργους». Στή στήλη «Κρατική δούμα» δημοσιεύονταν ὑλικό ἀπό τίς συνεδριάσεις τῆς Δούμας, ρεπορτάζ ἀπό τά παρασκήνια τῆς Δούμας. Οἱ ἐπισκοπήσεις τοῦ τύπου δημοσιεύονταν στή στήλη «Ξεφυλλίζοντας τίς ἐφημερίδες καί τά περιοδικά».

Ἡ τσαρική κυβέρνηση καταδίωξε τή «Βολνά»: ὁ διευθυντής πέρασε ἐπανεπιλημμένα ἀπό δίκη, πολλά φύλλα τῆς ἐφημερίδας κατασχέθηκαν· τό ἐφετεῖο Πετρούπολης ἀπόφασισε στίς 26 τοῦ Ἰούνη (9 τοῦ Ἰούλη) 1913 νά καταστραφοῦν τά φύλ. ἀρ. 10, 18, 19, 22–25 μαζί μέ τίς στερεοτυπικές πλάκες, πού ἦταν ἔτοιμες γιά ἐκτύπωση. Στίς 24 τοῦ Μάη (6 τοῦ Ἰούνη) 1906 ἡ ἐφημερίδα κλείστηκε ἀπό τήν τσαρική κυβέρνηση. Μετά τό κλείσιμο τῆς «Βολνά» οἱ ἐργάτες τοῦ ἐργοστασίου Κόππελ τῆς Πετρούπολης ἔγραψαν: «Ἐπειδή καταλαβαίνουμε ὅτι ἡ σοσιαλδημοκρατική ἐφημερίδα «Βολνά», πού κλείστηκε ἀπό τήν ἀστυνομία, ἔκφραζε καί ὑπεράσπιζε πέρα γιά πέρα τίς τελικές διεκδικήσεις καί τούς τελικούς σκοπούς τῆς ἐργατικῆς τάξης, ἐπειδή ταυτόχρονα μιλοῦσε σέ μᾶς, στούς ἐργάτες, μέ τήν πιό ἀπλή καί καθαρή γλώσσα γιά τό ταξικό μας καθῆκον στή σημερινή στιγμή, μᾶς ἐξηγοῦσε πάρα πολύ κατανοητά καί σωστά ποιά εἶναι ἡ διαγωγή τῶν καντέτων καί ποιά πρέπει νά εἶναι ἡ στάση ἡ δική μας ἀπέναντί τους καί ἀπέναντι στήν Κρατική δούμα, ἐκφράζουμε τήν ἀδελφική μας συμπάθεια στή «Βολνά», πού ἔχει κλείσει, καί περιμένουμε μέ ἀνυπομονησία τήν ἐφημερίδα πού θά θγει στή θέση της» («Βπεριόντ», ἀρ. φύλ. 2, 27 τοῦ Μάη 1906). Στή θέση τῆς «Βολνά» ἄρχισε νά θγαίνει ἡ ἐφημερίδα «Βπεριόντ» κι' ἔπειτα ἡ «Ἐχο». – 136.

⁸⁴ «Ἀρμαδίρσκι Προλετάρι» («Προλετάριος τοῦ Ἀρμαβίρ») – ἐφημερίδα, παράνομο ὄργανο τῆς ἐπιτροπῆς Ἀρμαβίρ τοῦ ΣΔΕΚΡ· ἔβγαине στά 1906–1907. – 136.

⁸⁵ «Ρούσκιγε Βέντομοστι» («Ρωσικά Χρονικά») – ἐφημερίδα· ἔβγαине στή Μόσχα ἀπό τό 1863 κι' ἔκφραζε τίς ἀπόψεις τῆς μετριοπαθοῦς-φιλελεύθερης διάνοησης. Στά 1880–1890 στήν ἐφημερίδα συνεργάζονταν συγγραφεῖς τῆς δημοκρατικῆς παράταξης (Β. Γκ. Κορολένκο, Μ. Ε. Σαλτικόφ-Στσεντρίν, Γκ. Ι. Οὔσπένσκι καί ἄλλοι), δημοσιεύονταν ἔργα τῶν φιλελεύθερων ναρόντικων. Ἀπό τό 1905 ἡ ἐφημερίδα ἦταν ὄργανο

της δεξιάς πτέρυγας του Κόμματος των καντέτων. Ο Λένιν τόνιζε ότι η «Ρούσκιγε Βέντομοστι» συνδύαζε κατά τρόπο ιδιόμορφο «τό δεξιό καντετισμό μ' ένα ναροντικιστικό επίχρισμα» ("Απαντα, 4η ρωσ. έκδ., τόμ. 19ος, σελ. 111). Τό 1918 η «Ρούσκιγε Βέντομοστι» κλείστηκε μαζί με άλλες άντεπαναστατικές έφημερίδες. - 137.

⁸⁶ Τό φυλλάδιο «*Ποιούς νά εκλέξουμε για τήν Κρατική δούμα;*» γράφτηκε πρίν από τίς εκλογές της ΙΙ Δούμας. Στο άρθρο «*Η νόθευση της Δούμας από τήν κυβέρνηση και τά καθήκοντα της σοσιαλδημοκρατίας*» ο Λένιν όνόμασε τό φυλλάδιο αυτό πλακάτ «για τά τρία κυριότερα κόμματα» πού παίρνουν μέρος στίς εκλογές της Δούμας (βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 205). Τό φυλλάδιο τό τύπωσε στό Βίμποργκ ή σύνταξη της «Προλετάρι» σάν παράρτημα στό 8ο φύλλο της έφημερίδας· κυκλοφόρησε στην Πετρούπολη τό 1906 σέ τρεις εκδόσεις (μιά πλήρης και δύο συντομευμένες). Τό φυλλάδιο εκδόθηκε συντομευμένο και άπ' τίς Έπιτροπές Ίθάνοβα-Βοσνεσένσκι, Κοστρομά και Χαρκόβου του ΣΔΕΚΡ, από τήν ομάδα Όμπ του ΣΔΕΚΡ και από τήν ΚΕ της σοσιαλδημοκρατίας της Περιοχής της Λεττονίας και τήν ΚΕ της σοσιαλδημοκρατίας της Λιθουανίας. - 138.

⁸⁷ Πρόκειται για τό γράμμα του Γκ. Β. Πλεχάνοφ «*Άνοιχτή άπάντηση σ' έναν άναγνώστη της "Τοθάριστς"*», πού δημοσιεύτηκε στην έφημερίδα «*Τοθάριστς*», άρ. φύλ. 122 στίς 24 του Νοέμβρη (7 του Δεκέμβρη) 1906. Ο Λένιν παραβάλλει ειρωνικά τό όπορτουνιστικό γράμμα του Πλεχάνοφ μέ τήν προσούρα του Φ. Λασσάλ «*Άνοιχτή άπάντηση στην Κεντρική Έπιτροπή, πού εγκρίθηκε για τή σύγκληση γενικού γερμανικού εργατικού συνεδρίου στη Λειψία*» ή προσούρα γράφτηκε τό 1863. - 146.

⁸⁸ *Νοζντριόφ* - ένας από τούς ήρωες του έργου του Ν. Β. Γκόγκολ «*Νεκρές ψυχές*», πού εκφράζει τόν τύπο του γεμάτου αυτοπεποίθηση, άδίστακτου, ψευδολόγου άνθρώπου. - 146.

⁸⁹ Βλ. Κ. Μάρξ. «*Ο έμφύλιος πόλεμος στη Γαλλία*» (Κ. Μάρξ και Φ. Ένγκελς. Διαλεχτά έργα σέ δύο τόμους, τόμ. Ι, ρωσ. έκδ. 1955, σελ. 479) - 149.

⁹⁰ Η «*Διάσημη συμφωνία του Παρισιοῦ*» - συμφωνία για τίς «*βασικές αρχές και διεκδικήσεις*» στην πάλη ενάντια στην άπολυταρχία, πού ψηφίστηκε τό Νοέμβρη του 1904 στη Συνδιάσκεψη του Παρισιοῦ· σ' αυτήν πήραν μέρος άντιπρόσωποι του κόμματος των σοσιαλιστών-έπαναστατών, του Σοσιαλιστικού κόμματος Πολωνίας (ΠΠΣ), του άστικού-έθνικιστικού κόμματος της Γεωργίας («*Σακαρτβέλο*»), του άστικού-έθνικιστικού κόμματος της Άρμενίας («*Ντροσάκ*»), του έθνικού συνδέσμου της Πολωνίας («*Λίγκα Ναρόντοβα*»), του Φιλλανδικού κόμματος ενεργητικής άντίστασης, της όργάνωσης «*Ένωση άπελευθέρωσης*» κ.ά.

Η σύσκεψη των αντιπροσώπων του ΣΔΕΚΡ και των έθνικών σοσιαλδημοκρατικών όργανώσεων, πού συγκλήθηκε από τό Συμβούλιο του ΣΔΕΚΡ άρνήθηκε νά πάρει μέρος στη Συνδιάσκεψη του Παρισιοῦ, γιατί θεωροῦσε ότι δέν μπορεί νά κλειστεί συμφωνία μέ τήν περιορισμένη

ταξικά, μεσοθέζικη και άσυνεπή στις πολιτικές της διεκδικήσεις άστική δημοκρατία. – 152.

- ⁹¹ «*Γκόλος Τρουντά*» («*Η Φωνή της Έργασίας*») – μενσεβίκικη καθημερινή νόμιμη έφημερίδα· έβγαινε στην Πετρούπολη από τις 21 του Ιούνη (4 του Ιούλη) ως τις 7 (20) του Ιούλη 1906 στη θέση της έφημερίδας «*Κουριέρ*», πού έβγαινε νωρίτερα. Κυκλοφόρησαν 16 φύλλα. – 155.
- ⁹² «*Ότκλίκι Σοβρεμέννοστι*» («*Η Ήχώ της Έποχής μας*») – μενσεβίκικο νόμιμο περιοδικό· έβγαινε στην Πετρούπολη από τό Μάρτη ως τόν Ιούνη του 1906. Κυκλοφόρησαν 5 τεύχη. – 155.
- ⁹³ 'Ο Β. Ι. Λένιν έχει ύπόψη του τό σχέδιο απόφασης των μπολσεβίκων για τό IV (Ένωτικό) συνέδριο του ΣΔΕΚΡ «*Η σημερινή στιγμή της δημοκρατικής επανάστασης*» (βλ. «*Αποφάσεις και ψηφίσματα των συνεδρίων και των συνδιασκέψεων του ΚΚΣΕ και των όλομελειών της ΚΕ*», μέρος I, ρωσ. έκδ. 1954, σελ. 104–106). – 155.
- ⁹⁴ Πρόκειται για τήν απόφαση του III συνεδρίου του ΣΔΕΚΡ «*Γιά τήν ένοπλη εξέγερση*» (βλ. «*Αποφάσεις και ψηφίσματα των συνεδρίων και των συνδιασκέψεων του ΚΚΣΕ και των όλομελειών της ΚΕ*», μέρος I, ρωσ. έκδ. 1954, σελ. 77). – 158.
- ⁹⁵ 'Ο Β. Ι. Λένιν έχει ύπόψη του τό σχέδιο απόφασης των μπολσεβίκων για τό IV (Ένωτικό) συνέδριο του ΣΔΕΚΡ «*Η ένοπλη εξέγερση*» (βλ. «*Αποφάσεις και ψηφίσματα των συνεδρίων και των συνδιασκέψεων του ΚΚΣΕ και των όλομελειών της ΚΕ*», μέρος I, ρωσ. έκδ. 1954, σελ. 107–108). – 159.
- ⁹⁶ «*Ναρόντναγια Σβομπόντα*» («*Λαϊκή Έλευθερία*») – έφημερίδα, όργανο του κόμματος των καντέτων· έβγαινε στην Πετρούπολη τό Δεκέμβρη του 1905, μέ διευθυντές τούς Π. Ν. Μιλιουκόφ και Ι. Β. Γκέσσεβ. – 160.
- ⁹⁷ 'Ιβάν Φιόντοροβιτς Σπόνκα – ήρωας του διηγήματος του Ν. Β. Γκόγκολ «*Ο Ίβάν Φιόντοροβιτς Σπόνκα και ή θεία του*»· μέ τόν τύπο αυτό ό συγγραφέας δίνει έναν άνθρωπο περιορισμένων αντιλήψεων, πού δέν τόν ενδιαφέρει τίποτε, αγαθόψυχο. – 161.
- ⁹⁸ 'Ο Β. Ι. Λένιν έχει ύπόψη του τις λαϊκές εξεγέρσεις της Νοτιοδυτικής Γερμανίας, πού είχαν ξεσπάσει τό Μάη του 1849. Τό επαναστατικό-δημοκρατικό κίνημα άγκάλιασε τήν έπαρχία του Ρήνου, τό Πφάλτς και τό Μπάντεν της Βαβαρίας· ξεσπασε μέ τό σύνθημα της πάλης για αυτοκρατορικό σύνταγμα στό όποιο οί εξεγεργμένοι έβλεπαν τό μέσο άπελευθέρωσης από τούς μονάρχες και τό μέσο συνένωσης της Γερμανίας. Τόν Ιούλη του 1849 οί εξεγέρσεις τσακίστηκαν από τά πρωσικά στρατεύματα, εξαιτίας της άναποφασιστικότητας και της δειλίας της μικροαστικής τάξης πού καθοδηγοϋσε τό κίνημα. – 165.
- ⁹⁹ Πρόκειται για τήν εξέγερση των εργατών του Παρισιοϋ στις 18 του

Μάρτη 1871, πού είχε σαν αποτέλεσμα να δημιουργηθεί για πρώτη φορά στην ιστορία κυβέρνηση της δικτατορίας του προλεταριάτου, ή Κομμούνα του Παρισιού. Για την Κομμούνα του Παρισιού βλ. τις εργασίες του Β. Ι. Λένιν «Τρεις περιλήψεις της διάλεξης για την Κομμούνα του Παρισιού». «Σχέδιο διάλεξης για την Κομμούνα», «Διδάγματα της Κομμούνας», «Στή μνήμη της Κομμούνας», «Κράτος και επανάσταση», κεφ. ΙΙΙ (Άπαντα, 5η έκδ., τόμ. 8ος, σελ. 495–505· τόμ. 9ος, σελ. 333–336· 4η ρωσ. έκδ., τόμ. 13ος, σελ. 437–440· τόμ. 17ος, σελ. 11–115· τόμ. 25ος, σελ. 385–404). – 165.

¹⁰⁰ Η γενική απεργία του Βελγίου κηρύχθηκε τον Απρίλη του 1902 για να υποστηριχθεί το αίτημα του γενικού εκλογικού δικαιώματος, πού έβαλαν στη βουλή οι εκπρόσωποι του εργατικού, του φιλελεύθερου και του δημοκρατικού κόμματος. Στην απεργία πήραν μέρος πάνω από 300 χιλ. εργάτες· έγιναν σ' όλη τη χώρα εργατικές διαδηλώσεις. Ωστόσο, όταν η βουλή απόριψε το νομοσχέδιο για την εκλογική μεταρύθμιση και ο στρατός χτύπησε με τα όπλα τους διαδηλωτές, ή όπορτουνιστική καθοδήγηση του εργατικού κόμματος (Βαντερβέλντε και άλλοι) συνθηκολόγησαν και, κάτω από την πίεση των «συμμάχων» της από το στρατόπεδο της φιλελεύθερης αστικής τάξης, σταμάτησε τη γενική απεργία. Η ήττα της εργατικής τάξης του Βελγίου τον Απρίλη του 1902 αποτέλεσε δίδαγμα για το εργατικό κίνημα όλου του κόσμου. «Τό σοσιαλιστικό προλεταριάτο θά δεϊ – έγραφε ή “Ισκρα” στο φύλ. αρ. 21 της 1 του Ιουνή 1902 – σε τί πρακτικά αποτελέσματα οδηγεί ή όπορτουνιστική τακτική πού θυσιάζει τις επαναστατικές αρχές, έλπίζοντας να έχει μία γρήγορη έπιτυχία. Τό προλεταριάτο θά πειστεί για μία φορά ακόμη ότι κανένα από τά χρησιμοποιούμενα από μέρους του μέσα πολιτικής πίεσης πάνω στον έχθρό δέν μπορεί να πετύχει τό σκοπό του, αν τό προλεταριάτο δέν είναι έτοιμο να φέρει τό μέσο αυτό σε λογικό τέρμα». – 165.

¹⁰¹ Ο Λένιν έχει υπόψη την § 1 του δεύτερου κεφαλαίου της εργασίας του Κ. Μάρξ «Η άθλιότητα της φιλοσοφίας. Άπάντηση στη “Φιλοσοφία της άθλιότητας” του κ. Προυντόν» (βλ. Κ. Μάρξ και Φ. Ένγκελς. Άπαντα, 2η ρωσ. έκδ., τόμ. 4ος, σελ. 128–147). – 165.

¹⁰² Ραμποτσεμίσλεντσι – ομάδα «οικονομιστών», πού έβγαζε την έφημερίδα «Ραμπότσαγια Μίσλ» (έβγαине από τον Οχτώβρη του 1897 ως τό Δεκέμβρη του 1902 και διευθυνόταν από τον Κ. Μ. Τάχταρεφ και άλλους).

Η ομάδα προπαγάνδιζε άνοιχτά όπορτουνιστικές θέσεις. Ήταν ενάντια στην πολιτική πάλη της εργατικής τάξης, περιορίζοντας τά καθήκοντά της «στά συμφέροντα της στιγμής», στο αίτημα όρισμένων έπιμέρους μεταρυθμίσεων, οικονομικού κυρίως χαρακτήρα. Οι ραμποτσεμίσλεντσι πού υποκλίνονταν μπροστά στον αυθόρμητο χαρακτήρα του εργατικού κινήματος, πάλευαν ενάντια στη δημιουργία αυτοτελούς προλεταριακού κόμματος, μείωναν τη σημασία της επαναστατικής θεωρίας, της συνειδητότητας και ισχυρίζονταν ότι ή σοσιαλιστική ιδεολογία μπορεί να γεννηθεί από τό αυθόρμητο κίνημα.

Ο Λένιν έκανε κριτική στις άπόψεις της ομάδας «Ραμπότσαγια Μίσλ», πού ήταν μία ρωσική παραλλαγή του διεθνούς όπορτουνισμού, στο άρθρο του «Πισωδρομική κατεύθυνση στη ρωσική σοσιαλδημοκρα-

τία», στό βιβλίο του «Τί νά κάνουμε;» (βλ. "Απαντα, 5η έκδ., τόμ. 4ος, σελ. 246–279, τόμ. 6ος, σελ. 1–195), καθώς καί στά ἄρθρα πού δημοσιεύτηκαν στήν ἔφημερίδα «Ίσκρα».

Ἐπίμοβοι – ὁπαδοί τοῦ Β. Π. Ἐπίμοφ (Μαχνόβετς) πού ἦταν ἕνας ἀπό τοὺς ἐκπρόσωπους τοῦ «οἰκονομισμού» καί ἄκρος ὀπορτουμιστής. – 168.

¹⁰³ «Σοσιαλιστική γκρομάντα τῆς Λευκορωσίας» – ἐθνικιστική ὀργάνωση. Ἐμφανίστηκε τό 1902 μέ τήν ὀνομασία «Ἐπαναστατική γκρομάντα τῆς Λευκορωσίας». Ἐπεράσπιζε τά συμφέροντα τῆς λευκορωσικῆς ἀστικῆς τάξης, τῶν τσιφλικάδων καί τῶν κουλάκων, ἀρνοῦνταν τήν ἐπαναστατική ταξική πάλη, προσπαθοῦσε ν' ἀποτραβήξει, ν' ἀπομονώσει τό λευκορωσικό λαό ἀπό τή ρωσική ἐπαναστατική ἐργατική τάξη. Οἱ προσπάθειες αὐτές δέν εἶχαν καμιά ὑποστήριξη στίς ἐργαζόμενες μάζες τοῦ λευκορωσικοῦ λαοῦ. Τό ἐθνικό ζήτημα ἐμφανιζόταν μέ τό αἶτημα τῆς «πολιτιστικῆς-ἐθνικῆς αὐτονομίας». Μετά τήν ἀστικοδημοκρατική ἐπανάσταση τοῦ Φλεβάρη 1917 ἡ «Σοσιαλιστική γκρομάντα τῆς Λευκορωσίας» ὑποστήριζε τήν πολιτική τῆς ἀστικῆς Προσωρινῆς κυβέρνησης. Ὑστερα ἀπό τήν Ὀκτωβριανή σοσιαλιστική ἐπανάσταση ἡ Γκρομάντα τῆς Λευκορωσίας διασπάστηκε σέ μιά σειρά ἀντεπαναστατικές ὀμάδες, πού πάλευαν ἐνεργά μαζί μέ τοὺς λευκοφρουρίτες καί τοὺς ξένους ἐπιδρομεῖς κατά τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας. – 170.

¹⁰⁴ Ὁ Λένιν ἔχει ὑπόψη του τήν ἀπόφαση γιά τό «ἐργατικό συνέδριο», πού εἶχε παρθεῖ τίς πρῶτες μέρες τοῦ Σεπτέμβρη 1906 ἀπό τή συνέλευση τῶν ἐργατῶν διαφόρων συνοικιῶν τῆς Πετρούπολης, τήν ὀποία εἶχε συγκαλέσει ἡ Ἐπιτροπή Πετρούπολης τοῦ ΣΔΕΚΡ. Τό δεύτερο σημεῖο τῆς ἀπόφασης αὐτῆς ἔλεγε ὅτι ἡ ζύμωση γιά τό «ἐργατικό συνέδριο» «στήν πράξη ἐξυπηρετεῖ περισσότερο ἀπό κάθε ἄλλο τά μικροαστικά ρεύματα πού ἐξαλείφουν τή διαφορά ἀνάμεσα στό προλεταριάτο καί στοὺς μικροπαραγωγούς («Ἐργασιακή ὀμάδα», «Λαϊκό-σοσιαλιστικό κόμμα Ἐργασίας», ἐσέροι κτλ.), καθώς καί τοὺς πραγματικούς ἐχθρούς τοῦ προλεταριάτου» («Προλετάρη», ἀρ. φύλ. 3, τῆς 8 τοῦ Σεπτέμβρη 1906). – 172.

¹⁰⁵ Ὁ Λένιν ἔχει ὑπόψη του τό ἄρθρο «Οἱ μενσεβίκοι καί οἱ συμφωνίες μέ τοὺς καντέτους», πού εἶχε δημοσιευτεῖ στήν ἔφημερίδα «Προλετάρη», ἀρ. φύλ. 9, τῆς 7 (20) τοῦ Δεκέμβρη 1906. – 174.

¹⁰⁶ «Βπεριόντ» («Ἐμπρός») – παράνομη μπολσεβίκικη ἑβδομαδιαία ἔφημερίδα ἔβγαινε στή Γενεύη ἀπό τίς 22 τοῦ Δεκέμβρη 1904 (4 τοῦ Γενάρη 1905) ὡς τίς 5 (18) τοῦ Μάη 1905. Κυκλοφόρησαν 18 φύλλα. Ὀργανωτής, ἰδεολογικός ἐμπνευστής καί ἄμεσος καθοδηγητής τῆς ἔφημερίδας ἦταν ὁ Β. Ι. Λένιν. Μέλη τῆς σύνταξης ἦταν ὁ Β. Β. Βορόβσκι, ὁ Α. Β. Λουνατσάρσκι καί ὁ Μ. Σ. Ὀλμίνσκι. Ὁλη τήν ἀλληλογραφία τῆς ἔφημερίδας μέ τίς τοπικές ἐπιτροπές τῆς Ρωσίας καί μέ τοὺς ἀνταποκριτές τήν κρατοῦσε ἡ Ν. Κ. Κρούπσκαγια. Ὁ Λένιν, καθορίζοντας τό περιεχόμενο τῆς ἔφημερίδας, ἔγραφε: «Ἡ κατεύθυνση τῆς ἔφημερίδας "Βπεριόντ" εἶναι ἡ κατεύθυνση τῆς παλιᾶς "Ίσκρα". Ἐνονόματι τῆς παλιᾶς "Ίσκρα" ἡ "Βπεριόντ" παλεύει ἀποφασιστικά ἐνάντια στή νέα

“Ισκρα”» (Απαντα, 5η έκδ., τόμ. 9ος, σελ. 238). Ο Λένιν δέν περιοριζόταν μόνο νά γράφει καθοδηγητικά άρθρα στήν «Βπεριόντ», αλλά ακόμη πολλά καί ποικίλου περιεχομένου σημειώματα καί ανταποκρίσεις τά έπεξεργάστηκε προσωπικά ό ίδιος. Μερικά άρθρα τά έγραψε ό Λένιν σέ συνεργασία μέ άλλα μέλη τής σύνταξης (Βορόβσκι, Όλμίνσκι κ. ά.). Στά χειρόγραφα τών διαφόρων συντακτών τών σχετικών κειμένων πού διασώθηκαν υπάρχουν πολλές διορθώσεις καί σημαντικές προσθήκες του Λένιν. Η θεώρηση τών τυπογραφικών δοκιμών του κάθε φύλλου γινόταν όπωσδήποτε από τον Λένιν. Ακόμη κι’ όταν ό Λένιν ήταν άπασχολημένος όλοκληρωτικά μέ τις έργασίες του ΙΙΙ συνεδρίου στο Λονδίνο, βρήκε τό χρόνο νά θεωρήσει τά δοκίμια του φύλλου άρ. 17 τής «Βπεριόντ». Καί μόνο τό φύλλο άρ. 18 βγήκε, όπως φαίνεται, χωρίς νά τό θεωρήσει ό Λένιν, λόγω τής μετακίνησής του από τό Λονδίνο στη Γενεύη. Στήν έφημερίδα «Βπεριόντ» δημοσιεύτηκαν πάνω από 60 άρθρα καί σημειώματα του Λένιν. Ορισμένα φύλλα τής έφημερίδας, όπως, λογουχάρη, τό 4ο καί 5ο φύλλο, πού είναι αφιερωμένα στα γεγονότα τής 9 του Γενάρη 1905 καί στήν έναρξη τής επανάστασης στη Ρωσία, συντάχθηκαν σχεδόν όλοκληρωτικά από τον Λένιν.

Δέν πέρασε πολύς καιρός από τήν έκδοσή της καί η έφημερίδα «Βπεριόντ» κατάκτησε τις συμπάθειες τών τοπικών κομματικών έπιτροπών, πού τήν αναγνώρισαν σαν δικό τους όργανο. Η έφημερίδα «Βπεριόντ», συσπειρώνοντας τις τοπικές κομματικές έπιτροπές πάνω στη βάση τών λενινιστικών αρχών, έπαιξε μεγάλο ρόλο στήν προετοιμασία του ΙΙΙ συνεδρίου του κόμματος, πού οι αποφάσεις του στηρίχθηκαν στις θέσεις πού είχε διατυπώσει καί θεμελιώσει ό Λένιν από τις στήλες τής έφημερίδας. Η γραμμή τακτικής τής έφημερίδας «Βπεριόντ» έγινε καί γραμμή τακτικής του ΙΙΙ συνεδρίου. Η έφημερίδα «Βπεριόντ» είχε μόνη σύνδεση μέ τις κομματικές οργανώσεις τής Ρωσίας. Ιδιαίτερα στενή ήταν η σύνδεσή της μέ τις έπιτροπές Πετρούπολης, Μόσχας, Όδησσοϋ, Αίκατερινοσλάβ, Μπακοϋ καί άλλες, καθώς καί μέ τήν Ένωσιακή έπιτροπή Καυκάσου του ΣΔΕΚΡ. Συχνά τά άρθρα του Λένιν από τήν έφημερίδα «Βπεριόντ» αναδημοσιεύονταν στα τοπικά όργανα του μπολσεβίκικου τύπου, εκδίδονταν σέ χωριστά φυλλάδια ή προσούρες. Τό άρθρο του Λένιν «Η έναρξη τής επανάστασης στη Ρωσία» από τό φύλλο άρ. 4 τής «Βπεριόντ» βγήκε σέ ιδιαίτερο φυλλάδιο από τις Έπιτροπές Όδησσοϋ, Σαράτοφ καί Νικολάγιεφ του ΣΔΕΚΡ, τό άρθρο «Τό προλεταριάτο καί η άγροτιά» («Βπεριόντ», άρ. φύλ. 11) από τήν Έπιτροπή Πετρούπολης του ΣΔΕΚΡ. Η Ένωσιακή έπιτροπή Καυκάσου του ΣΔΕΚΡ έβγαλε τό άρθρο του Λένιν «Η επαναστατική δημοκρατική δικτατορία του προλεταριάτου καί τής άγροτιάς» («Βπεριόντ», άρ. φύλ. 14) σέ ιδιαίτερη προσούρα στη γεωργιανή, ρωσική καί αρμένικη γλώσσα. Τό τρίτο συνέδριο του κόμματος μέ ειδική απόφασή του τονισε τον έξαιρετικό ρόλο τής έφημερίδας «Βπεριόντ» στήν πάλη ενάντια στο μενσεβικισμό, στήν πάλη για τήν αποκατάσταση τής κομματικότητας, στήν τοποθέτηση καί τό φώτισμα τών ζητημάτων τακτικής πού πρόβαλε τό επαναστατικό κίνημα, στήν πάλη για τή σύγκληση του συνεδρίου κι’ εκφρασε τις ευχαριστίες του στη σύνταξη τής έφημερίδας. Μέ απόφαση του ΙΙΙ συνεδρίου στη θέση τής έφημερίδας «Βπεριόντ» άρχισε νά βγαίνει η έφημερίδα «Προλετάρι». – 175.

¹⁰⁷ Ο Λένιν έχει υπόψη του τήν προσούρα «Οί εργάτες καί οι διανοούμε-
32” Απαντα Λένιν. Τόμος 14.

νοι στίς οργανώσεις μας», πού κυκλοφόρησε μέ τό ψευδώνυμο «Έργατης» στή Γενεύη τό 1904 μέ πρόλογο τοῦ Π. Μπ. Άξελρόντ. Ὁ συντάκτης τῆς προσούρας, καταπολεμώντας τό λενινιστικό οργανωτικό σχέδιο οἰκοδόμησης τοῦ κόμματος, ἦταν ἀναγκασμένος νά παραδεχτεῖ ὅτι ὁ «δημοκρατισμός» τῶν μενσεβίκων οὐσιαστικά καταντάει πάλι γιά τίς καθοδηγητικές θέσεις μέσα στό κόμμα. Λεπτομερειακό χαρακτηρισμό τῆς προσούρας ἔκανε ὁ Β. Ι. Λένιν στό ἄρθρο «Μέ ὠραία λόγια δέν χορταίνει κανείς». «Ἡ προσούρα αὐτή, – ἔγραφε ὁ Λένιν, – εἶναι ἕνα ὑπέροχο δείγμα γιά τό πῶς οἱ ἱπότες τῶν ὠραίων λόγων ξεσκεπάζονται ἀπό τούς ἴδιους τούς ὀπαδούς τους» (Άπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 9ος, σελ. 161). – 177.

¹⁰⁸ «Νόβαγια Ζίζν» («Νέα Ζωή») – ἡ πρώτη νόμιμη μπολσεβίκικη ἔφημερίδα· ἔβγαине στήν Πετρούπολη καθημερινά ἀπό τίς 27 τοῦ Ὀχτώβρη (9 τοῦ Νοέμβρη) ὡς τίς 3 (16) τοῦ Δεκέμβρη 1905. Ἐπίσημος διευθυντής-ἐκδότης τῆς ἔφημερίδας «Νόβαγια Ζίζν» θεωροῦνταν ὁ ποιητής Ν. Μ. Μίνσκι καί ἐκδότρια ἡ Μ. Φ. Άντρέγεβα. Μέ τόν ἔρχομό τοῦ Β. Ι. Λένιν ἀπό τό ἔξωτερικό στήν Πετρούπολη, ἀρχές τοῦ Νοέμβρη 1905, ἡ ἔφημερίδα ἄρχισε νά βγαίνει μέ τήν ἄμεση καθοδήγησή του. Τό προσωπικό τῆς σύνταξης καί οἱ συνεργάτες της ἄλλαξαν. Ἡ «Νόβαγια Ζίζν» ἦταν οὐσιαστικά τό Κεντρικό Ὀργανο τοῦ ΣΔΕΚΡ. Στενότεροι συνεργάτες τῆς ἔφημερίδας ἦταν ὁ Β. Ντ. Μπόντς-Μπρογέβιτς, ὁ Β. Β. Βορόβσκι, ὁ Α. Β. Λουνατσάρσκι, ὁ Μ. Σ. Ὀλμίνσκι καί ἄλλοι. Ἐνεργό μέρος στή «Νόβαγια Ζίνζ» ἔπαιρνε ὁ Α. Μ. Γκόρκι, πού ἔδινε στήν ἔφημερίδα καί μεγάλη οἰκονομική βοήθεια.

Στή «Νόβαγια Ζίζν» δημοσιεύτηκαν 14 ἄρθρα τοῦ Λένιν. Ἡ ἔφημερίδα ἔπαιξε μεγάλο ρόλο στήν πολιτική διαφώτιση καί ὀργάνωση τῶν μαζῶν, κινητοποιοῦσε τίς μάζες στήν ἔνοπλη ἐξέγερση. Συνδεόταν στενά μέ τίς κομματικές ὀργανώσεις καί τούς ἐπαναστάτες ἔργατες· πού τήν περιέβαλαν μέ μεγάλη συμπάθεια. Στή σύνταξη στέλνονταν γράμματα ἀπό διάφορα μέρη τῆς χώρας, οἱ ἄνθρωποι πού ἔγραφαν τά γράμματα αὐτά ἦταν ἔργατες, ἀγρότες, ὑπάλληλοι, στρατιωτικοί, φοιτητές. Τά γραφεῖα τῆς σύνταξης ἦταν τόπος κομματικῶν συναντήσεων, συλλεύσεων, συσκέψεων. Τό καθημερινό τιράζ τῆς ἔφημερίδας ἔφτανε τίς 80 χιλιάδες ἀντίτυπα. Γιά τή «Νόβαγια Ζίζν» ὁ Λένιν ἔγραφε τόν Ὀχτώβρη τοῦ 1905: «Τώρα τό πιό πλατύ βῆμα γιά νά ἀσκοῦμε τήν ἐπιρροή μας στό προλεταριάτο εἶναι ἡ καθημερινή ἔφημερίδα τῆς Πετρούπολης» (Άπαντα, 4η ρωσ. ἔκδ., τόμ. 34ος, σελ. 316).

Ἡ «Νόβαγια Ζίζν» διώχτηκε πολλές φορές. Ἡ ἔφημερίδα κλείστηκε ἀπό τήν τσαρική κυβέρνηση μετά τήν ἔκδοση τοῦ φύλλου ἀρ. 27 στίς 2 τοῦ Δεκέμβρη. Τό τελευταῖο φύλλο της, τό 28ο, βγήκε παράνομα. – 177.

¹⁰⁹ Πρόκειται γιά τή μενσεβίκικη «Ἴσκρα», σέ διάκριση ἀπό τήν παλιά, τή λενινιστική «Ἴσκρα».

Στό ΙΙ συνέδριο τοῦ ΣΔΕΚΡ ἡ «Ἴσκρα» εἶχε ἀναγνωριστεῖ σάν Κεντρικό Ὀργανο τοῦ κόμματος· τό συνέδριο ὄρισε γιά συντακτική ἐπιτροπή τούς Β. Ι. Λένιν, Γκ. Β. Πλεχάνοφ καί Λ. Μάρτοφ. Ὡστόσο ὁ μενσεβίκος Μάρτοφ, παρά τήν ἀπόφαση τοῦ συνεδρίου, ἀρνήθηκε νά μπεῖ στή σύνταξη χωρίς τούς παλιούς συντάκτες-μενσεβίκους (Π. Μπ. Άξελρόντ, Α. Ν. Πότερσοφ καί Β. Ι. Ζασούλιτς), πού δέν εἶχαν ἐκλεγεῖ ἀπό τό ΙΙ συνέδριο, καί τά φύλλα 46–51 τῆς «Ἴσκρα» βγήκαν μέ συντα-

κτική επιτροπή τούς Λένιν και Πλεχάνοφ. Ἀργότερα ὁ Πλεχάνοφ πέ-
ρασε στίς θέσεις τῶν μενσεβίκων καί ἀπαίτησε νά μπουν στή συντα-
κτική επιτροπή οἱ παλιοί συντάκτες-μενσεβίκοι, πού εἶχαν ἀποριφθεῖ
ἀπό τό συνέδριο. Ὁ Λένιν δέν μπορούσε νά συμφωνήσῃ μ' αὐτό καί
στίς 19 τοῦ Ὀχτώβρη (1 τοῦ Νοέμβρη) 1903 ἀποχώρησε ἀπό τή σύν-
ταξη τῆς «Ἴσκρα»· προσλήφθηκε στήν ΚΕ τοῦ κόμματος καί ἀπό κεῖ
ἔκανε ἀγῶνα ἐνάντια στούς ὀπορτουμιστές-μενσεβίκους. Τό φύλλο ἀρ.
52 τῆς «Ἴσκρα» θῆκε μέ μόνο συντάκτη τόν Πλεχάνοφ καί στίς 13
(26) τοῦ Νοέμβρη 1903 ὁ Πλεχάνοφ αὐτόβουλα, παραβιάζοντας τή θέ-
ληση τοῦ II συνεδρίου τοῦ κόμματος, προσέλαβε στή συντακτική Ἐπι-
τροπή τῆς «Ἴσκρα» τούς πρώην συντάκτες της μενσεβίκους Ἀξελρόντ,
Πότερσοφ καί Ζασούλιτς. Ἡ «Ἴσκρα» ἀπό τό φύλλο ἀρ. 52 κι' ὕστερα
ἔπαψε νά εἶναι τό μαχητικό ὄργανο τοῦ ἐπαναστατικοῦ μαρξισμοῦ. Οἱ
μενσεβίκοι τή μετάντρεψαν σέ ὄργανο πάλης κατά τοῦ μαρξισμοῦ, κατά
τοῦ κόμματος, σέ βῆμα κηρύγματος τοῦ ὀπορτουμισμοῦ. Ἡ ἔκδοση τῆς
ἐφημερίδας σταμάτησε τόν Ὀχτώβρη τοῦ 1905. – 178.

¹¹⁰ Ὁ Λένιν ἔχει ὑπόψη τό ἄρθρο του «Κρίση τοῦ μενσεβικισμοῦ», πού
εἶχε δημοσιευτεῖ στήν ἐφημερίδα «Προλετάρι», ἀρ. φύλ. 9, τῆς 7 (20)
τοῦ Δεκέμβρη 1906 (βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 155–179). – 180.

¹¹¹ Ὁ Λένιν ἔχει ὑπόψη του τήν ἐκκλήση τῆς ΚΕ «Πρός ὅλες τίς κομμα-
τικές ὀργανώσεις καί ὄλους τούς ἐργάτες σοσιαλδημοκράτες» γιά τή
σύγκληση τοῦ IV συνεδρίου τοῦ ΣΔΕΚΡ. Ἡ ἐκκλήση εἶχε ψηφιστεῖ μέ
πρόταση τοῦ Λένιν καί δημοσιεύτηκε στό 9ο φύλλο τῆς ἐφημερίδας
«Νόβαγια Ζίζν» στίς 10 (23) τοῦ Νοέμβρη 1905 (βλ. «Ἀποφάσεις καί
ψηφίσματα τῶν συνεδρίων καί τῶν συνδιασκέψεων τοῦ ΚΚΣΕ καί τῶν
ὀλομελειῶν τῆς ΚΕ», μέρος I, ρωσ. ἐκδ., 1954, σελ. 96–98). – 180.

¹¹² Πρόκειται γιά τήν Πρώτη συνδιάσκεψη τοῦ ΣΔΕΚΡ, πού ἐγινε στό
Τάμμερφος (Φιλλανδία) στίς 12–17 (25–30) τοῦ Δεκέμβρη 1905. Ἡ ἐπα-
ναστατική κατάσταση πού εἶχε δημιουργηθεῖ μέ τήν Πανρωσική πολι-
τική ἀπεργία τοῦ Ὀχτώβρη, καθώς καί ἡ ἀπαίτηση τῶν ὀργανώσεων
βάσης γιά κομματική ἔνωση τῶν μπολσεβίκων καί τῶν μενσεβίκων ἔβα-
λαν στήν ἡμερήσια διάταξη τή σύγκληση τοῦ τακτικοῦ συνεδρίου τοῦ
κόμματος. Μέ πρόταση τοῦ Β. Ι. Λένιν ἡ ΚΕ ἔκανε ἐκκλήση «Πρός
ὅλες τίς κομματικές ὀργανώσεις καί ὄλους τούς ἐργάτες σοσιαλδημο-
κράτες» γιά τή σύγκληση τοῦ IV συνεδρίου στίς 10 (23) τοῦ Δεκέμβρη
1905. Ἡ ἐκκλήση ψηφίστηκε ὁμόφωνα ἀπό ὄλα τά μέλη τῆς Κεντρικῆς
Ἐπιτροπῆς. Τό συνέδριο ὁμως δέν μπόρεσε νά γίνῃ ἐξαιτίας τῆς ἀπερ-
γίας τῶν σιδηροδρομικῶν, τῆς ἐνοπλῆς ἐξέγερσης πού ἄρχισε στή Μό-
σχα καί τῶν ἐπαναστατικῶν γεγονότων πού ξέσπασαν σέ ἄλλες πόλεις
τῆς Ρωσίας. Οἱ ἀντιπρόσωποι πού κατόρθωσαν νά συγκεντρωθοῦν στό
Τάμμερφος ὀργάνωσαν συνδιάσκεψη. Στή συνδιάσκεψη πῆραν μέρος
ἐκπρόσωποι 26 ὀργανώσεων. Ὁ Λένιν ἐκλέχτηκε πρόεδρος τῆς συνδιά-
σκεψης. Ἀνάμεσα στούς ἀντιπρόσωπους ἦταν ἡ Λ. Μ. Κνιπόβιτς, ὁ Λ.
Μπ. Κράσιν, ἡ Ν. Κ. Κρούπσκαγια, ὁ Π. Φ. Κουντέλλι, ὁ Σ. Α. Λο-
ζόβσκι, ὁ Π. Ν. Μοστοθένκο, ὁ Β. Ι. Νιέβσκι, ὁ Β. Α. Ράντους-Ζενκό-
βιτς, ὁ Ι. Β. Στάλιν, ὁ Β. Γ. Φριντόλιν, ὁ Ε. Μ. Γιαροσλάβσκι καί
ἄλλοι. Ἐκπρόσωπος τῶν μενσεβίκων ἦταν ὁ Ε. Α. Γκούρεβιτς (Β. Ντά-
νεβιτς).

Ἡ ἡμερήσια διάταξη τῆς συνδιάσκεψης ἦταν ἡ παρακάτω: 1) Ἐκθέσεις δράσης τῶν τοπικῶν ὀργανώσεων· 2) Εἰσήγηση γιά τήν τρέχουσα στιγμή· 3) Ὀργανωτικός ἀπολογισμός τῆς ΚΕ· 4) Ἡ συνένωση τῶν δύο τμημάτων τοῦ ΣΔΕΚΡ· 5) Ἡ ἀναδιοργάνωση τοῦ κόμματος· 6) Τό ἀγροτικό ζήτημα· 7) Ἡ Κρατική δούμα.

Ὁ Λένιν ἔκανε εἰσηγήσεις γιά τήν τρέχουσα στιγμή καί γιά τό ἀγροτικό ζήτημα. Ἡ συνδιάσκεψη τάχθηκε ὑπέρ τῆς ἀποκατάστασης τῆς ἐνότητας τοῦ κόμματος καί τῆς συγχώνευσης τῶν κέντρων ἄμεσης καθοδήγησης τῶν μπολσεβίκων καί τῶν μενσεβίκων καί τῶν δημοσιογραφικῶν τους Κεντρικῶν Ὀργάνων μέ βάση τήν ἰσότητα, καθῶς καί ὑπέρ τῆς συγχώνευσης τῶν κατά τόπους παράλληλων ὀργανώσεων καί ἀνάθεσε στήν Ἐνοποιημένη ΚΕ νά συγκαλέσει ἐνωτικό συνέδριο. Ἡ συνδιάσκεψη στήν ἀπόφαση ἡ «Ἀναδιοργάνωση τοῦ κόμματος» συνιστοῦσε νά ἐφαρμοστεῖ πλατιά ἡ ἀρχή τῆς αἰρετότητας καί ἡ ἀρχή τοῦ δημοκρατικοῦ συγκεντρωτισμοῦ. Ἐξαιρέσεις ἀπό τήν ἀρχή αὐτή ἐπιτρέπονταν μόνο σέ περίπτωση ἀξεπέραστων πρακτικῶν ἐμποδίων. Στήν «Ἀγροτική ἀπόφαση» (πάνω στήν εἰσήγηση τοῦ Λένιν) ἡ συνδιάσκεψη, ἀναπτύσσοντας τήν ἀπόφαση τοῦ III συνεδρίου, πρότεινε νά ἀντικατασταθεῖ τό σημεῖο τοῦ ἀγροτικοῦ προγράμματος τοῦ κόμματος γιά τά «Ὀτρέζκι» μέ τό αἶτημα τῆς δήμευσης ὅλων τῶν κρατικῶν, τσιφλικάδικων καί ἐκκλησιαστικῶν γαιῶν. Ἡ συνδιάσκεψη ψήφισε ἀπόφαση γιά τήν ἐνεργό ἀποχή ἀπό τήν I Κρατική δούμα. Ἐπειδή στή Μόσχα εἶχε ἀρχίσει ἤδη ἡ ἐνοπλη ἐξέγερση, ἡ συνδιάσκεψη μέ πρόταση τοῦ Λένιν τέλειωσε θιαστικά τίς ἐργασίες της καί οἱ ἐκπρόσωποι ἔφυγαν στά μέρη τους, γιά νά πάρουν μέρος προσωπικά στήν ἐξέγερση. – 180.

¹¹³ «*L' Humanité*» («Ἡ ἀνθρωπότητα») – καθημερινή ἐφημερίδα· ἰδρύθηκε τό 1904 ἀπό τόν Ζ. Ζορές σάν ὄργανο τοῦ Γαλλικοῦ σοσιαλιστικοῦ κόμματος. Τό 1905 ἡ ἐφημερίδα χαιρέτισε τήν ἐπανάσταση πού εἶχε ἀρχίσει στή Ρωσία, ἐκφράζοντας τήν ἀλληλεγγύη τοῦ γαλλικοῦ λαοῦ «πρός τό ρωσικό ἔθνος πού δημιουργοῦσε τό δικό του 89». Ἡ σύνταξη τῆς ἐφημερίδας ὀργάνωσε ἔρανο ὑπέρ τῆς ρωσικῆς ἐπανάστασης. Στά χρόνια τοῦ πρώτου παγκόσμιου πολέμου (1914–1918) ἡ ἐφημερίδα βρισκόταν στά χέρια τῆς ἄκρας δεξιᾶς πτέρυγας τοῦ Γαλλικοῦ σοσιαλιστικοῦ κόμματος καί ὑποστήριζε σωβινιστικές θέσεις.

Τό 1918 ἐπικεφαλῆς τῆς ἐφημερίδας, πολιτικός της διευθυντής ἔγινε ὁ ἐπιφανῆς παράγοντας τοῦ γαλλικοῦ καί τοῦ διεθνούς ἐργατικοῦ κινήματος Μαρσέλ Κασέν. Στήν περίοδο 1918–1920 ἡ ἐφημερίδα τάχθηκε ἐναντία στήν ἰμπεριαλιστική πολιτική τῆς γαλλικῆς κυβέρνησης πού ἔστειλε τίς ἐνοπλές δυνάμεις της νά πολεμήσουν τή Σοβιετική δημοκρατία. Ἀπό τό Δεκέμβρη τοῦ 1920, μετά τή διάσπαση τοῦ Γαλλικοῦ σοσιαλιστικοῦ κόμματος καί τή δημιουργία τοῦ Κομμουνιστικοῦ κόμματος Γαλλίας, ἡ ἐφημερίδα ἔγινε τό κεντρικό του ὄργανο. Στίς ἀρχές τοῦ δευτέρου παγκόσμιου πολέμου, τόν Αὐγούστο τοῦ 1939, ἡ ἐφημερίδα κλείστηκε ἀπό τή γαλλική κυβέρνηση καί πέρασε στήν παρανομία. Στήν περίοδο τῆς κατοχῆς τῆς Γαλλίας ἀπό τά χιτλερικά στρατεύματα (1940–1944) ἡ ἐφημερίδα ἔβγαινε παράνομα κι' ἔπαιξε τεράστιο ρόλο στόν ἀγῶνα γιά τήν ἀπελευθέρωση τῆς Γαλλίας ἀπό τούς φασίστες κατακτητές.

Στή μεταπολεμική περίοδο ἡ ἐφημερίδα παλεύει ἀκούραστα γιά τήν ἐδραίωση τῆς ἐθνικῆς ἀνεξαρτησίας τῆς χώρας, γιά τήν ἐνότητα δράσης

της εργατικής τάξης, για τη στερέωση της ειρήνης και της φιλίας των λαών, για τη δημοκρατία και την κοινωνική πρόοδο. – 181.

- ¹¹⁴ «*La Tribune Russe*» («Τό ρωσικό Βήμα») – δελτίο του κόμματος των έσέρων· έβγαινε στό Παρίσι, στά γαλλικά από τό Γενάρη του 1904 ως τό Δεκέμβρη του 1909 και από τόν 'Οχτώβρη του 1912 ως τόν 'Ιούλη του 1913· τό 1904 έβγαινε δυό φορές τό μήνα και σέ συνέχεια μιά φορά τό μήνα. – 181.
- ¹¹⁵ «*Die Neue Zeit*» («Νέοι Καιροί») – θεωρητικό περιοδικό του Γερμανικού Σοσιαλδημοκρατικού κόμματος· έβγαινε στή Στουτγάρδη από τό 1883 ως τό 1923. Ως τόν 'Οχτώβρη του 1917 διευθυντής του ήταν ό Κ. Κάουτσκι, μετά ό Χ. Κούνοφ. Στο «*Die Neue Zeit*» πρωτοδημοσιεύτηκαν όρισμένα έργα του Κ. Μάρξ και του Φ. Ένγκελς: «Κριτική του προγράμματος της Γκότα» του Κ. Μάρξ, «Σχετικά μέ τήν κριτική του σχεδίου του σοσιαλδημοκρατικού προγράμματος του 1891» του Φ. Ένγκελς και άλλα. 'Ο Ένγκελς βοηθούσε συνεχώς τή σύνταξη του περιοδικού μέ τίς συμβουλές του και συχνά της έκανε κριτική για τίς παρεκκλίσεις του περιοδικού από τό μαρξισμό. Στο «*Die Neue Zeit*» συνεργάζονταν οί έπιφανείς παράγοντες του γερμανικού και του διεθνούς εργατικού κινήματος του τέλους του ΧΙΧ αιώνα και των αρχών του ΧΧ αιώνα: Α. Μπέμπελ, Β. Λήμπκνεχτ, Ρ. Λούξεμπουργκ, Φ. Μέρινγκ, Κ. Τσέτκιν, Π. Λαφάργκ, Γκ. Β. Πλεχάνοφ κ. ά. Από τό 1895, μετά τό θάνατο του Φ. Ένγκελς, άρχισαν νά δημοσιεύονται συστηματικά στό περιοδικό άρθρα αναθεωρητών και ανάμεσα σ' αυτά μιά σειρά άρθρα του Ε. Μπέρνσταϊν μέ τόν τίτλο «Προβλήματα του σοσιαλισμού», πού έγκαινίασαν τήν έκστρατεία των αναθεωρητών ενάντια στό μαρξισμό. Στα χρόνια του πρώτου παγκόσμιου πολέμου (1914–1918) τό περιοδικό κρατούσε κεντριστική στάση, υποστηρίζοντας στήν πράξη τούς σοσιαλσωβινιστές. – 183.
- ¹¹⁶ 'Ο Λένιν αναφέρεται στό άρθρο του Α. Β. Πεσεχόνοφ «Τό ζήτημα της εξαγοράς», πού είχε δημοσιευτεί τό 1906 στή δεύτερη συλλογή (τεύχος 2) του «Ναροντνο-Σοτσιαλιστίτσεσκογε 'Ομποζρένιγε».
- «*Ναροντνο-Σοτσιαλιστίτσεσκογε 'Ομποζρένιγε*» («Λαϊκή-Σοσιαλιστική Έπισκόπηση») – συλλογές πού εκδίδονταν από τό μισοκαντέτικο «Λαϊκό-σοσιαλιστικό» κόμμα· έβγαιναν στήν Πετρούπολη στά 1906–1907. Κυκλοφόρησαν 11 συλλογές. – 186.
- ¹¹⁷ 'Ο Λένιν έχει υπόψη του τίς αγορεύσεις του Γκ. Β. Πλεχάνοφ στό IV (Ένωτικό) συνέδριο του ΣΔΕΚΡ πάνω στό άγροτικό ζήτημα. 'Ο Πλεχάνοφ, επειδή δέν πίστευε στή νίκη της αστικοδημοκρατικής επανάστασης, αντιτάχθηκε στό μπολσεβίκικο πρόγραμμα έθνικοποίησης της γής, υποστήριζε μέ μερικές τροποποιήσεις τό μενσεβίκικο πρόγραμμα δημοτικοποίησης της γής πού υπολόγιζε στή δυνατότητα επίλυσης του άγροτικού ζητήματος μέ ειρηνικό τρόπο, μέ διατήρηση της απολυταρχίας (βλ. Τό Τέταρτο (Ένωτικό) συνέδριο του ΣΔΕΚΡ. 'Απρίλης ('Απρίλης – Μάης) του 1906. Πρακτικά, Μόσχα, ρωσ. έκδ. 1959, σελ. 58–61, 137–143). – 188.

- ¹¹⁸ «*Σοβρεμένναγια Ζίζν*» («Σύγχρονη Ζωή») – μενσεβίκικο περιοδικό· ἔβγαινε στή Μόσχα ἀπό τόν Ἀπρίλη τοῦ 1906 ὡς τό Μάρτη τοῦ 1907. Στό περιοδικό συνεργάζονταν ὁ Γκ. Β. Πλεχάνοφ, ὁ Λ. Μάρτοφ καί ἄλλοι μενσεβίκοι. – 188.
- ¹¹⁹ Ὁ Β. Ι. Λένιν ἔχει ὑπόψη του τό ἄρθρο τοῦ Κ. Μάρξ «Ἡ κρίση καί ἡ ἀντεπανάσταση» (βλ. Κ. Μάρξ καί Φ. Ἐνγκελς. Ἐπαντα, 2η ρωσ. ἔκδ., τόμ. 5ος, σελ. 431). – 193.
- ¹²⁰ Πρόκειται γιά τά ἄρθρα «Ἀπό τήν Πολωνία» καί «Ἡ Λεττονική σοσιαλδημοκρατία γιά τόν παρτιζάνικο ἀγώνα», πού εἶχαν δημοσιευτεῖ στήν ἔφημερίδα «Προλετάρι», στό φύλλο ἀρ. 3 τῆς 8 (21) τοῦ Σεπτέμβρη, στό φύλλο ἀρ. 6 τῆς 29 τοῦ Ὀκτώβρη (11 τοῦ Νοέμβρη) καί στό φύλλο ἀρ. 7 τῆς 10 (23) τοῦ Νοέμβρη 1906. – 194.
- ¹²¹ «*Volkszeitung*» («Ἐφημερίδα τοῦ Λαοῦ») – καθημερινή ἔφημερίδα, ὄργανο τῆς Μπούντ· ἔβγαινε στήν ἑβραϊκή γλώσσα στή Βίλνα ἀπό τίς 19 τοῦ Φλεβάρη (4 τοῦ Μάρτη) 1906 ὡς τίς 19 τοῦ Αὐγούστου (1 τοῦ Σεπτέμβρη) 1907. – 194.
- ¹²² Πρόκειται γιά τήν ἀπόφαση τῆς Δεύτερης συνδιάσκεψης τοῦ ΣΔΕΚΡ («Πρώτης Πανρωσικῆς») «Τροπολογία τοῦ σχεδίου τῆς ἐκλογικῆς πλατφόρμας, πού προτάθηκε ἀπό τήν Κεντρική Ἐπιτροπή» (βλ. «Ἀποφάσεις καί ψηφίσματα τῶν συνεδρίων καί τῶν συνδιασκέψεων τοῦ ΚΚΣΕ καί τῶν ὀλομελειῶν τῆς ΚΕ», μέρος Ι, ρωσ. ἔκδ. 1954, σελ. 142-143). – 197.
- ¹²³ Πρόκειται γιά τίς διευκρινήσεις τοῦ Νόμου τῆς 11 (24) τοῦ Δεκέμβρη 1905 σχετικά μέ τίς ἐκλογές Κρατικῆς δούμας, πού ἐκδόθηκε ἀπό τή Διοικούσα σύγκλητο πρὶν ἀπό τίς ἐκλογές τῆς II Δούμας. Μέ τίς διευκρινήσεις αὐτές πού συμπλήρωναν τό σχετικό νόμο ἡ σύγκλητος στεροῦσε τά ἐκλογικά δικαιώματα ἀπό νέες κατηγορίες ἐργατῶν, ἀγροτῶν καί ἐκπροσώπων τῶν μή ρωσικῶν ἔθνοτήτων. Ὁ Β. Ι. Λένιν τίς ὀνόμασε «ὑπέροχες στολιπινικές διευκρινήσεις» «τῆς οὐσίας τοῦ συντάγματος». – 202.
- ¹²⁴ Πρόκειται γιά τίς ὁδηγίες τοῦ Ὑπουργείου Ἐσωτερικῶν, πού δημοσιεύτηκαν στίς 12 (25) τοῦ Δεκέμβρη 1906. Σύμφωνα μ' αὐτές τίς ὁδηγίες οἱ διοικήσεις τῶν πόλεων καί τῶν ζέμιστρο ἔπρεπε νά δώσουν ἐκλογικά ψηφοδέλτια «μόνο στά ὑπεύθυνα πρόσωπα ἢ στίς διοικήσεις ἐκείνων τῶν πολιτικῶν σωματείων καί ἐνώσεων καί τῶν τμημάτων τους πού εἶχαν ἐγγραφεῖ στούς καταλόγους», δηλ. πού εἶχαν νομιμοποιηθεῖ ἀπό τήν κυβέρνηση. Ἐτσι μέ τίς νέες ὁδηγίες ψηφοδέλτια ἔπαιρναν μόνο τά μαυροεκατονταρχίτικα κόμματα. – 202.
- ¹²⁵ *Μπαλαλάϊκιν* – πρόσωπο ἀπό τό ἔργο τοῦ Μ. Ε. Σαλτικόφ-Στσεντρίν «Σύγχρονο εἰδύλιο»· ἕνας φιλελεύθερος πολυλογάς, ψεύτης καί τυχοδιώκτης. – 203.
- ¹²⁶ Στίς 9 (22) τοῦ Μάη 1906 ὁργανώθηκε στήν Πετρούπολη στό Λαϊκό σπίτι τῆς Πάνινα συγκέντρωση ἀπ' ἀφορμή τήν ἀπάντηση τῆς Δούμας

στό λόγο του θρόνου που έβγαλε ο τσάρος. Στή συγκέντρωση πήραν μέρος περίπου τρεις χιλιάδες άτομα, που ένα σημαντικό μέρος τους ήταν εργάτες. Στή συγκέντρωση αυτή για πρώτη φορά μίλησε δημόσια στη Ρωσία ο Β. Ι. Λένιν με το όνομα Κάρποφ. Ο λόγος του Λένιν, που αναφερόταν στην τακτική του ΣΔΕΚΡ απέναντι στην Κρατική δούμα, αποτελούσε απάντηση στους προηγούμενους ομιλητές: στους καντέτους Β. Β. Βοντοβόζοφ και Ν. Α. Όγκορόννικοφ που προσπάθησαν στις ομιλίες τους ν' αντικρούσουν τις κατηγορίες ότι οι καντέτοι είχαν έρθει σε μυστική συμφωνία με την τσαρική κυβέρνηση, καθώς και στο «λαϊκό σοσιαλιστή» Β. Α. Μιακότιν και στο μενσεβίκο Φ. Ι. Ντάν που υποστήριξαν το συνασπισμό με τους καντέτους. Ο Λένιν ξεσκεπάσε την καντέτικη πολιτική συναλλαγής με την απολυταρχία σε βάρος του λαού. Ο Α. Γκ. Σλίχτερ, που είχε πάρει μέρος στη συγκέντρωση, έγραφε στις αναμνήσεις του: «Μά νά, ο Ίλίτς άρχισε νά λέει:

Σύμφωνα με τά λεγόμενα του Όγκορόννικοφ δέν κλείστηκε συμφωνία, έγιναν μόνο διαπραγματεύσεις. Άλλά τί είναι διαπραγματεύσεις; Ή άρχή της συμφωνίας. Καί τί είναι συμφωνία; Τό τέλος των διαπραγματεύσεων.

Θυμάμαι καλά την κατάπληξη που προκάλεσε σ' όλους, σ' όλους κυριολεκτικά τους άκροατές, ή άπροσδόκητη αυτή, αλλά τόσο άπλή, τόσο ξεκάθαρη, ανάγλυφη διατύπωση της ούσίας της συζήτησης. Ύστερα από λίγες άκόμη φράσεις και μερικά ιστορικά στοιχεία για τις διαπραγματεύσεις που είχαν καταλήξει σε συμφωνία και συναλλαγές, επικράτησε στην τεράστια αίθουσα ή χαρακτηριστική εκείνη άπόλυτη σιγή, ή όποια επικρατεί συνήθως μόνο στις περιπτώσεις που οι άκροατές κρέμονται με κομμένη την ανάσα από τά χείλη του ομιλητή... Ή μπολσεβίκικη επιχειρηματολογία του Ίλίτς κατάκτησε την τεράστια συγκέντρωση» (Α. Σλίχτερ. Δάσκαλος και φίλος των εργαζομένων. Άπό τις αναμνήσεις του για τον Λένιν. Μόσχα, ρωσ. έκδ. 1957, σελ. 10-11, 12). Οι παρευρισκόμενοι στη συγκέντρωση ένέκριναν με τεράστια πλειοψηφία την άπόφαση που πρότεινε ο Λένιν (βλ. Άπαντα, 5η έκδ., τόμ. 13ος, σελ. 95-96).

Ο λόγος του Λένιν άνησύχησε τους αντιδραστικούς κύκλους και τους φιλελεύθερους. Ο Λένιν, άπαντώντας στις επιθέσεις των καντέτων, δημοσίευσε τό άρθρο «Άπόφαση και επανάσταση», όπου έγραφε: «Ή λαϊκή συγκέντρωση στο σπίτι της Πάνινα έκανε τους κ.κ. καντέτους ν' άγανακτήσουν έξαιρετικά. Οι λόγοι των σοσιαλδημοκρατών στη συγκέντρωση αυτή ανατάραξαν τό σαπισμένο αυτό θάλτο» (Άπαντα, 5η έκδ., τόμ. 13ος, σελ. 106). Ή τσαρική κυβέρνηση ζήτησε ευθύνες από τους διευθυντές των έφημερίδων «Βολνά» και «Πριζίβ», γιατί δημοσίευσαν ρεπορτάζ για τή συγκέντρωση και την άπόφαση που πάρθηκε σ' αυτήν, ανακοίνωσε ότι θά παραπέμψει σε δίκη όσους πήραν μέρος στη συγκέντρωση και άπαγόρευσε τις συγκεντρώσεις. - 204.

¹²⁷ Ο Λένιν έχει υπόψη του τό άρθρο του Γκ. Β. Πλεχάνοφ «Καιρός νά εξηγηθοϋμε (Γράμμα προς τή σύνταξη)», που είχε δημοσιευτεί στο φύλλο άρ. 139 της έφημερίδας «Τοθάριστς» στις 14 (27) του Δεκέμβρη 1906. Στο άρθρο αυτό ο Πλεχάνοφ άποκαλούσε τό κόμμα των καντέτων κόμμα «λαϊκής μισοελευθερίας», που υποστήριζε την ιδέα της μισοεξουσίας της Δούμας. - 205.

¹²⁸ Πρόκειται για τούς βουλευτές τῆς Ἐθνικῆς συνέλευσης τῆς Φραγκφούρτης, τῆς παγερμανικῆς Ἐθνικῆς συνέλευσης πού συγκλήθηκε μετά τήν ἐπανάσταση τοῦ Μάρτη τοῦ 1848 στή Γερμανία κι' ἄρχισε τίς συνεδριάσεις της στίς 18 τοῦ Μάη 1848 στήν Φραγκφούρτη τοῦ Μάϊν. Τό βασικό καθήκον τῆς Συνέλευσης ἦταν ἡ ἐξάλειψη τῆς πολιτικῆς τοῦ καταταμαχισμοῦ καί ἡ ἐπεξεργασία παγερμανικοῦ συντάγματος. Ὡστόσο ἡ Συνέλευση ἀπό τή δειλία καί τίς ταλαντεύσεις τῆς φιλελεύθερης πλειοψηφίας τῆς Συνέλευσης, ἀπό τήν ἀναποφασιστικότητα καί τήν ἀσυνέπεια τῆς μικροαστικῆς πτέρυγας, φοβήθηκε νά ἀναλάβει στά χέρια της τήν ἀνώτατη ἐξουσία στή χώρα καί στάθηκε ἀνίκανη νά πάρει ἀποφασιστική θέση στά βασικά προβλήματα τῆς γερμανικῆς ἐπανάστασης τοῦ 1848–1849. Ἡ Συνέλευση δέν ἔκανε τίποτε γιά τήν ἀνακούφιση τῆς θέσης τῶν ἐργατῶν καί τῶν ἀγροτῶν, δέν ὑποστήριξε τό ἐθνικοαπελευθερωτικό κίνημα τῆς Πολωνίας καί τῆς Τσεχίας καί ἐπιδοκίμαζε τήν πολιτική τῆς καταπίεσῆς, πού ἐφάρμοζαν ἡ Αὐστρία καί ἡ Πρωσία ἀπέναντι στούς ὑποδουλωμένους λαούς. Τά μέλη τῆς Συνέλευσης δέν τόλμησαν νά κινητοποιήσουν τίς δυνάμεις τοῦ λαοῦ γιά ν' ἀποκρυσουν τήν ἐπίθεση τῆς ἀντεπανάστασης καί νά ὑπερασπίσουν τό αὐτοκρατορικό σύνταγμα πού συντάξανε τό Μάρτη τοῦ 1849. «Ἐπαιρναν κάθε εἶδους δημοκρατικές ἀποφάσεις, “θέσπιζαν” κάθε εἶδους ἐλευθερίες, ἐνῶ στήν πράξη ἀφηναν τήν ἐξουσία στά χέρια τοῦ βασιλιᾶ» (B. I. Λένιν. Ἄπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 11ος, σελ. 21).

Σέ λίγο ἡ αὐστριακή κυβέρνηση καί ἔπειτα ἡ πρωσική ἀνακάλεσαν τούς βουλευτές τους καί σέ συνέχεια ἐγκατέλειψαν τή Συνέλευση τῆς Φραγκφούρτης οἱ φιλελεύθεροι βουλευτές καί τῶν ἄλλων γερμανικῶν κρατῶν. Οἱ βουλευτές τῆς ἀριστερᾶς, τῆς μικροαστικῆς πτέρυγας, πού παρέμειναν στή Συνέλευση, μετέφεραν τήν ἔδρα της στή Στουτγάρδη. Ἡ Συνέλευση διαλύθηκε τόν Ἰούνη τοῦ 1849 ἀπό τά στρατεύματα τῆς κυβέρνησης τῆς Βυρτεμβέργης. – 206.

¹²⁹ Ἐθνικο-φιλελεύθεροι – κόμμα τῆς γερμανικῆς καί κατά πρῶτο λόγο τῆς πρωσικῆς ἀστικῆς τάξης, πού ἰδρύθηκε τό φθινόπωρο τοῦ 1866 ὕστερα ἀπό τή διάσπαση τοῦ ἀστικοῦ κόμματος τῶν προοδευτικῶν. Οἱ ἐθνικο-φιλελεύθεροι ἔβαζαν σάν βασικό τους σκοπό τή συνένωση τῶν γερμανικῶν κρατῶν κάτω ἀπό τήν ἡγεσία τῆς Πρωσίας. Ἡ πολιτική τους ἀντανακλοῦσε τή συνθηκολόγηση τῆς γερμανικῆς φιλελεύθερης ἀστικῆς τάξης μπροστά στόν Βίσμαρκ. Τό 1878 ψήφισαν ὑπέρ τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ ἔκτακτου νόμου ἐνάντια στούς σοσιαλιστές. Σέ συνέχεια οἱ ἐθνικο-φιλελεύθεροι ἔγιναν τό κόμμα τοῦ γερμανικοῦ μονοπωλιακοῦ κεφαλαίου. Ἦταν ὀπαδοί τῆς ἱμπεριαλιστικῆς ἐξωτερικῆς πολιτικῆς τῆς Γερμανίας, ζητοῦσαν τήν αὐξηση τῶν ἐξοπλισμῶν καί τή διεύρυνση τῶν ἀποικιακῶν κατακτήσεων. Μετά τήν ἐπανάσταση τοῦ Νοέμβρη 1918 ἕνα μεγάλο μέρος τοῦ ἐθνικο-φιλελεύθερου κόμματος πῆρε τό νέο τίτλο «Λαϊκό κόμμα», πού βοήθησε τούς φασίστες νά καταλάβουν τήν ἐξουσία στά 1933. – 206.

¹³⁰ Ὁ Λένιν παραθέτει τή θέση ἀπό τήν ἐργασία τοῦ Κ. Μάρξ «Κριτική τοῦ προγράμματος τῆς Γκότα» (βλ. Κ. Μάρξ καί Φ. Ἐνγκελς. Διαλεχτά ἔργα σέ δύο τόμους, τόμ. II, ρωσ. ἔκδ. 1955, σελ. 24). – 206.

¹³¹ «Ὁσδομποζντένιγε» («Ἀπελευθέρωση») – δεκαπενθήμερο περιοδικό πού

έβγαινε στο έξωτερικό από τις 18 του Ιούνη (1 του Ιούλη) 1902 ως τις 5 (18) του Οχτώβρη 1905 με διευθυντή τον Π. Μπ. Στρούβε. Το περιοδικό ήταν όργανο της ρωσικής φιλελεύθερης αστικής τάξης και ακολουθούσε με συνέπεια τις ιδέες του μετριοπαθούς μοναρχικού φιλελευθερισμού. Το 1903 γύρω από το περιοδικό σχηματίστηκε (και το Γενάρη του 1904 πήρε την οριστική μορφή της) η «Ένωση απελευθέρωσης» που διατηρήθηκε ως τον Οχτώβρη του 1905. Οι «όσβομποζντέντσι», μαζί με τους ζέμτσι-συνταγματικούς αποτέλεσαν τον πυρήνα του συνταγματικού-δημοκρατικού κόμματος (καντέτων), που ιδρύθηκε τον Οχτώβρη του 1905. – 213.

¹³² Το άρθρο «*Τά καθήκοντα του εργατικού κόμματος και η αγροτιά*» γράφτηκε από τον Β. Ι. Λένιν ύστερα από παράκληση των μπολσεβίκων της Σαμάρας για την μπολσεβίκικη νόμιμη έφημερίδα «Σαμάρσκαγια Λουκά», που είχε ουσιαστικό διευθυντή τον Μ. Τ. Έλιζάροφ. Πριν από τον τίτλο του άρθρου ο Λένιν έκανε στο χειρόγραφο την παρακάτω προσθήκη: «Δίνω στη σύνταξη το δικαίωμα να ξαναδουλέψει το άρθρο και ν' αλλάξει τον τίτλο. Παρακαλώ να μου στείλετε μερικά αντίτυπα, αν τό δημοσιεύσετε». Το άρθρο τό έστειλε ο Λένιν από την Πετρούπολη στη Σαμάρα στη διεύθυνση της σύνταξης της έφημερίδας, αλλά τό έπιασε η αστυνομία. Το χειρόγραφο βρέθηκε μόλις τό Δεκέμβρη του 1927 στα αρχεία της διοίκησης χωροφυλακής του κυβερνείου Σαμάρας. – 217.

¹³³ Ο Λένιν, όπως φαίνεται, έχει υπόψη του τό άρθρο «*Από τή Μόσχα μέσω του Τβέρ στην Πετρούπολη*», που είχε δημοσιευτεί στην έφημερίδα «*Volkszeitung*», αρ. φύλ. 235 της 18 (31) του Δεκέμβρη 1906, καθώς και τά άρθρα «*Γύρω από τά ζητήματα τακτικής*», «*Απρόσκλητη μεσολάβηση*. Μιά ιστορία για τό πώς η «*Τοβάριστς*» προσπαθούσε να συνενώσει τους καντέτους με τους έσντέκους και για τό τί βγήκε απ' αυτό» και «*Γύρω από τό ζήτημα των συμφωνιών*», που είχαν δημοσιευτεί στο «*Νάσα Τριμπούνα*», τεύχος 1 της 13 (26) του Δεκέμβρη 1906 και στο τεύχος 3 της 27 του Δεκέμβρη 1906 (9 του Γενάρη 1907). Στα άρθρα αυτά οί μπουντιστές έκαναν κριτική στη θέση του Γκ. Β. Πλεχάνοφ ότι επιτρέπονται οί συνασπισμοί με τους καντέτους.

«*Νάσα Τριμπούνα*» («*Τό Βήμα μας*») – εβδομαδιαίο περιοδικό της Μπούντ. Έβγαινε στη Βίλνα από τό Δεκέμβρη του 1906 ως τό Μάρτη του 1907. Βγήκαν 12 τεύχη. – 223.

¹³⁴ Ο Λένιν έχει υπόψη του τό άρθρο του Ι. Β. Ζίλκιν «*Πρός τις εκλογές*», που είχε δημοσιευτεί στα φύλλα αρ. 139, 140, 142 της έφημερίδας «*Τοβάριστς*», στίς 14 (27), 15 (28) και 17 (30) του Δεκέμβρη 1906.

Στό φύλλο αρ. 138 της ίδιας έφημερίδας δημοσιεύτηκαν στίς 13 (26) του Δεκέμβρη 1906 περικοπές από τή συνέντευξη του Σ. Β. Άνίκιν, ενός από τους ηγέτες των τρουντοβίκων, που θεωρούσε «*άπαραίτητη την πιο πλατιά ένωση πριν από τις εκλογές των ομάδων και κομμάτων που έχουν έντονα αντιπολιτευτική κατεύθυνση*». Άνάμεσα στα κόμματα αυτά λογάριάζε και τό κόμμα των καντέτων. – 241.

¹³⁵ Πρόκειται για τό άρθρο του Π. Ν. Μιλιουκόφ «*Κριτικός η ανταγωνι-*

στής», πού είχε δημοσιευτεί μέ τήν ύπογραφή Μ. στήν έφημερίδα «Ρέτζ», στό φύλλο άρ. 214 τής 11 (24) τοῦ Νοέμβρη 1906. Τό άρθρο γράφτηκε άπ' άφορμή τήν κριτική πού έκανε στό κόμμα τῶν καντέτων ό Β. Α. Μιακότιν, ένας άπό τούς όργανωτές τοῦ κόμματος τῶν «λαϊκῶν σοσιαλιστῶν». – 241.

- 136 Ὁ Λένιν έχει ύπόψη του τό άρθρο «Ἀπ' άφορμή τό τελευταίο άρθρο τοῦ Πλεχάνοφ», πού είχε δημοσιευτεί στίς 8 (21) τοῦ Δεκέμβρη 1906 στό φύλλο άρ. 1 τής έφημερίδας «Τσίν».

«Τσίν» («Ἐμπρός») – καθημερινή νόμιμη έφημερίδα τῶν μενσεβίκων, όργανο τής Ἐπιτροπής περιοχῆς τῶν όργανώσεων Ὑπερκαυκασίας τοῦ ΣΔΕΚΡ· ἔβγαине στήν Τιφλίδα στή γεωργιανή γλώσσα άπό τό Δεκέμβρη τοῦ 1906 ὡς τό Μάρτη τοῦ 1907. Βγήκαν 28 φύλλα: τά φύλλα άρ. 1, 2 τό Δεκέμβρη τοῦ 1906, τά φύλλα άρ. 1–26 τό Γενάρη - Μάρτη τοῦ 1907. Ἡ έφημερίδα κλείστηκε άπό τήν τσαρική κυβέρνηση. – 244.

- 137 Ἡ συνδιάσκεψη πόλης καί κυβερνείου τής όργάνωσης Πετρούπολης τοῦ ΣΔΕΚΡ ἔγινε στίς 6 (19) τοῦ Γενάρη 1907 στό Τεριόκι. Στή συνδιάσκεψη πήραν μέρος 70 αντιπρόσωποι μέ θετική ψήφο (42 μπολσεβίκοι καί 28 μενσεβίκοι). Μέ συμβουλευτική ψήφο παραβρέθηκαν 4 αντιπρόσωποι τής μενσεβίκικης ΚΕ καί τοῦ μενσεβίκικου ΚΟ, ένας αντιπρόσωπος άπό τήν Ἐπιτροπή Πετρούπολης τοῦ ΣΔΕΚΡ κι' ένας άπό τήν σύνταξη τής μπολσεβίκικης έφημερίδας «Προλετάρι» καί άλλοι. Κατά τόν έλεγχο τῶν πληρεξουσίων άποδείχθηκε ότι μερικές ύπαχτίδες, πού βασικά είχαν στείλει μενσεβίκους αντιπρόσωπους, είχαν παραβιάσει τήν άπόφαση τής Ἐπιτροπής Πετρούπολης πού άπαιτοῦσε ὅπως οί εκλογές αντιπροσώπων για τή συνδιάσκεψη γίνουν ὅπωςδήποτε, άφού συζητήσουν πρώτα τά μέλη τοῦ κόμματος άν πρέπει νά κλειστεῖ ἢ ὄχι συμφωνία μέ τούς καντέτους. Ἡ συνδιάσκεψη θεώρησε τά πληρεξούσια αὐτά άκυρα. Ἡ συνδιάσκεψη άπόριψε μέ πλειοψηφία τήν πρόταση τοῦ αντιπροσώπου τής ΚΕ νά χωριστεῖ ἢ συνδιάσκεψη σε δύο τμήματα (τής πόλης καί τοῦ κυβερνείου) σύμφωνα μέ τίς εκλογικές περιφέρειες πού ὑπήρχαν, γιατί ἡ πρόταση αὐτή άπόβλεπε στή δημιουργία τεχνητῆς ὑπεροχῆς τῶν μενσεβίκων στή συνδιάσκεψη. Οί μενσεβίκοι χρησιμοποίησαν τίς αποφάσεις αὐτές σαν άφορμή για νά ξεκόψουν άπό τήν επαναστατική σοσιαλδημοκρατία καί νά κλείσουν συμφωνία μέ τούς καντέτους· οί μενσεβίκοι ἔφυγαν άπό τή συνδιάσκεψη κι' ἔτσι διέσπασαν τήν όργάνωση τής Πετρούπολης στίς παραμονές τῶν εκλογῶν.

Οί ὑπόλοιποι αντιπρόσωποι αποφάσισαν νά συνεχίσουν τίς εργασίες τής συνδιάσκεψης. Ὁ Λένιν έκανε τήν εἰσήγηση στό ζήτημα τῶν εκλογικῶν συμφωνιῶν για τίς εκλογές Δούμας. Ὑστερα άπό τή συζήτηση τής εἰσήγησης ἡ συνδιάσκεψη ἐνέκρινε τήν «Ἰδιαίτερη γνώμη» πού είχαν ὑποβάλει οί μπολσεβίκοι στή Δεύτερη συνδιάσκεψη τοῦ ΣΔΕΚΡ («Πρώτη Πανρωσική») (βλ. σε τοῦτο τόν τόμο. σελ. 108–110). Ἡ συνδιάσκεψη άπόριψε τούς συγασπισμούς μέ τούς καντέτους καί πήρε άπόφαση νά γίνει πρόταση στοῦς ἑσέρους καί στοῦς τρουντοβίκους για συμφωνία τόν καιρό τῶν εκλογῶν, μέ τόν ὄρο νά παραιτηθοῦν αὐτοί άπό κάθε ένωση μέ τούς καντέτους.

Οί εργασίες τής Συνδιάσκεψης Πετρούπολης φωτίστηκαν λεπτομερειακά άπό τόν Λένιν στίς προσοῦρες «Ἡ σοσιαλδημοκρατία καί οί

έκλογές για τή Δούμα», «“Θ’ ἀκούσεις καί τοῦ κουτοῦ τήν κρίση...” (Ἀπό τίς σημειώσεις ἐνός σοσιαλδημοκράτη δημοσιολόγου)», στά ἄρθρα «Ἡ ἐκλογική καμπάνια τοῦ ἐργατικοῦ κόμματος στήν Πετρούπολη», «Ἡ ἐκλογική καμπάνια τῆς σοσιαλδημοκρατίας στήν Πετρούπολη», «Ἡ διαμαρτυρία τῶν 31 μενσεβίκων» καί σέ ἄλλα (βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 259–284, 285–304, 252–258, 305–313, 319–322). – 251.

- ¹³⁸ Τό ἄρθρο «Ἡ ἐκλογική καμπάνια τοῦ ἐργατικοῦ κόμματος στήν Πετρούπολη» δημοσιεύτηκε σάν κύριο ἄρθρο στό φύλλο ἀρ. 1 τοῦ μπολσεβίκικου ὄργάνου «Προστίγε Ρέτσι».

«Προστίγε Ρέτσι» («Ἀπλά λόγια») – μπολσεβίκικη νόμιμη ἐβδομαδιαία ἐφημερίδα· ἔβγαινε τό 1907 στήν Πετρούπολη μέ τήν ἄμεση συμμετοχή τοῦ Β. Ι. Λένιν. Βγήκαν συνολικά 3 φύλλα: τό 1ο στίς 14 (27) τοῦ Γενάρη, τό 2ο στίς 21 τοῦ Γενάρη (3 τοῦ Φλεβάρη), τό 3ο στίς 30 τοῦ Γενάρη (12 τοῦ Φλεβάρη). Ἐκτός ἀπό τά παραπάνω ἄρθρα στήν ἐφημερίδα δημοσιεύτηκαν καί τά ἄρθρα τοῦ Λένιν «Ἡ ἐκλογική καμπάνια τῆς σοσιαλδημοκρατίας στήν Πετρούπολη» (φύλλο ἀρ. 2), «Οἱ ἐκλογές στήν ἐργατική κουρία τῆς Πετρούπολης» καί «Ἡ πάλι ἀνάμεσα στούς σοσιαλδημοκράτες καί στούς ἐσέρους στίς ἐκλογές στήν ἐργατική κουρία τῆς Πετρούπολης» (φύλλο ἀρ. 3). Ἡ ἐφημερίδα κλείστηκε ἀπό τήν τσαρική κυβέρνηση. – 252.

- ¹³⁹ Ἡ μπροσούρα «Ἡ σοσιαλδημοκρατία καί οἱ ἐκλογές για τή Δούμα» τυπώθηκε στήν Πετρούπολη τό Γενάρη τοῦ 1907 ἀπό τό ἐκδοτικό «Νόβαγια ντούμα» στό νόμιμο μπολσεβίκικο τυπογραφεῖο «Ντιέλο» καί τήν κυκλοφόρησε ἡ Ἐπιτροπή Πετρούπολης τοῦ ΣΔΕΚΡ σέ 4.300 ἀντίτυπα. Τό 1912 ἡ μπροσούρα ἀπαγορεύτηκε ἀπό τήν τσαρική κυβέρνηση. – 259.

- ¹⁴⁰ *Λιντβαλιάδα* – ὑπόθεση τοῦ Ε. Λίντβαλ, μεγάλου ἀπατεώνα καί κερδοσκόπου καί τοῦ Β. Ι. Γκοῦρκο ὑφυπουργοῦ Ἐσωτερικῶν. Ὁ Λίντβαλ μέ τή βοήθεια τοῦ Γκοῦρκο ἔκλεισε συμφωνία μέ τήν κυβέρνηση νά παραδώσει μέσα στόν Ὀχτώβρη-Δεκέμβρη τοῦ 1906 10 ἑκατομμύρια πούτια σίκαλη στά κυβερνεῖα τῆς Ρωσίας, ὅπου εἶχε πέσει πείνα. Ὁ Λίντβαλ, ἐνῶ πῆρε ἀπό τόν Γκοῦρκο σάν προκαταβολή σημαντικά ποσά δημοσίου χρήματος, κατά τά μέσα τοῦ Δεκέμβρη 1906 εἶχε μεταφέρει γιά φόρτωση στούς σιδηροδρόμους μόλις τό 1/10 περίπου τοῦ συνολικοῦ ποσοῦ σιτηρῶν. Τό ξεσκέπασμα τῆς ληστείας τοῦ δημοσίου καί τῆς αἰσχροκέρδειας σέ βάρος τῶν πεινασμένων πῆρε πλατιά δημοσιότητα καί ἀνάγκασαν τήν τσαρική κυβέρνηση νά παραπέμψει τήν ὑπόθεση στό δικαστήριό. Ὡστόσο, ἡ δίκη αὐτή καμιά συνέπεια δέν εἶχε γιά τόν Γκοῦρκο, ἐκτός ἀπό τήν ἀπομάκρυνση ἀπό τό ἀξίωμά του. Ἡ λιντβαλιάδα βοήθησε στό ξεσκέπασμα τῆς ἀντιλαϊκῆς πολιτικῆς τῆς τσαρικής κυβέρνησης, στήν ἀποτυχία τῶν δεξιῶν κομμάτων στίς ἐκλογές τῆς II Κρατικῆς δούμας. – 279.

- ¹⁴¹ Ὁ Λένιν ἔχει ὑπόψη του τή δικαστική κωμωδία πού ὄργάνωσε ἡ τσαρική κυβέρνηση ἐνάντια στούς δολοφόνους τοῦ καντέτου Μ. Γ. Γκερτσενστάϊν, μέλους τῆς I Κρατικῆς δούμας, (δολοφονήθηκε ἀπό τοῦς μαυροεκατονταρχίτες στή Φιλλανδία στίς 18 (31) τοῦ Ἰούλη 1906). Παρ’

- ὄλο πού σέ εὐρεῖς κύκλους τῆς κοινωνίας ἦταν γνωστοί οἱ ἔνοχοι τῆς δολοφονίας, ἡ τσαρική κυβέρνηση πῆρε ὅλα τὰ μέτρα, ὥστε οἱ δολοφόνοι νά μείνουν ἀτιμώρητοι. Ἡ ἀνάκριση παρατεινόταν σκόπιμα, ἡ δίκη ἀναβλήθηκε κάμποσες φορές καί, τέλος, στίς 3 (16) τοῦ Ἀπρίλη 1907 ἡ ὑπόθεση σταμάτησε. – 279.
- ¹⁴² Ἡ μπροσούρα «“Θ’ ἀκούσεις καί τοῦ κουτοῦ τήν κρίση...” (Ἀπό τίς σημειώσεις ἑνός σοσιαλδημοκράτη δημοσιολόγου)» τυπώθηκε στήν Πετρούπολη τό Γενάρη τοῦ 1907 ἀπό τό ἐκδοτικό «Νόβαγια ντούμα» στό νόμιμο μπολσεβίκικο τυπογραφεῖο «Ντιέλο». Πολύ γρήγορα ὅλα σχεδόν τὰ ἀντίτυπα τῆς μπροσούρας κατασχέθηκαν ἀπό τήν ἀστυνομία. Τό 1912 ἡ μπροσούρα ἀπαγορεύτηκε ἀπό τήν τσαρική κυβέρνηση. – 285.
- ¹⁴³ «Σεβόντνια» («Σήμερα») – καθημερινή βραδυνή φιλελεύθερη-ἀστική ἐφημερίδα· ἔβγαινε στήν Πετρούπολη ἀπό τόν Αὐγουστο τοῦ 1906 ὡς τό Γενάρη τοῦ 1908. Διακριτικό τῆς ἐφημερίδας ἦταν ἡ ἀφθονία τῶν ἐπικαίρων καί τό ἀδύνατο φῶτισμα τῶν πολιτικῶν ζητημάτων. Ὁ Λένιν ὀνόμαζε τήν ἐφημερίδα «Σεβόντνια» παλιοφυλλάδα. – 285.
- ¹⁴⁴ «Ροντνάγια Ζεμλιά» («Πατρική γῆ») – ἐβδομαδιαία ἐφημερίδα πού κρατοῦσε στάση συγγενική πρὸς τοὺς τρουνοβίκους· ἔβγαινε στήν Πετρούπολη ἀπό τό Γενάρη ὡς τόν Ἀπρίλη τοῦ 1907. Κυκλοφόρησαν 15 φύλλα. Στήν ἐφημερίδα συνεργάζονταν οἱ καντέτοι. Ἡ ἐφημερίδα ἀπαγορεύτηκε ἀπό τήν τσαρική κυβέρνηση. – 285.
- ¹⁴⁵ Ὁ Β. Ι. Λένιν παραθέτει τὰ λόγια τοῦ Τσάτσκι, κυρίου προσώπου στήν κωμωδία Α. Σ. Γκριμπογέντοφ «Τό πολύ μυαλό βλάπτει». – 296.
- ¹⁴⁶ Ὁ Β. Ι. Λένιν παραθέτει τήν τελευταία σειρά ἀπό τό ποίημα τοῦ Β. Γ. Μπριουσόφ «Πρὸς τοὺς πλησίον». – 300.
- ¹⁴⁷ Πρόκειται γιά τίς ἐκκλήσεις πού κυκλοφόρησαν τόν Ἰούλη τοῦ 1906 μετὰ τῆ διάλυση τῆς I Δούμας: ἡ ἐκκλήση «Πρὸς τό στρατό καί τό στόλο», πού ἐκδόθηκε ἐξονόματος τῆς Ἐργασιακῆς ὁμάδας καί τῆς σοσιαλδημοκρατικῆς ὁμάδας τῆς Κρατικῆς δούμας, τό «Διάγγελμα πρὸς ὅλη τήν ἀγροτιά τῆς Ρωσίας», πού ὑπογράφηκε ἀπό τήν ἐπιτροπή τῆς σοσιαλδημοκρατικῆς ὁμάδας τῆς Κρατικῆς δούμας, ἀπό τήν ἐπιτροπή τῆς Ἐργασιακῆς ὁμάδας τῆς Κρατικῆς δούμας, ἀπό τήν ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ, ἀπό τήν ΚΕ τοῦ κόμματος τῶν ἐσέρων, ἀπό τίς Πανρωσικές ἐνώσεις τῶν ἀγροτῶν, τῶν σιδηροδρομικῶν καί τῶν δασκάλων, ἡ ἐκκλήση «Πρὸς ὄλο τό λαό», μέ τίς ὑπογραφές τῶν ἐπιτροπῶν τῆς σοσιαλδημοκρατικῆς ὁμάδας τῆς Κρατικῆς δούμας, τῆς Ἐργασιακῆς ὁμάδας, τῆς ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ, τῆς ΚΕ τοῦ Κόμματος τῶν ἐσέρων, τῆς ΚΕ τοῦ ΠΠΣ καί τῆς ΚΕ τῆς Μπούντ. Στίς ἐκκλήσεις τονιζόταν ἡ ἀνάγκη τῆς ἔνοπλης ἐξέγερσης. – 300.
- ¹⁴⁸ Πρόκειται γιά τήν ἐκκλήση «Πρὸς ὄλους τοὺς ἐργάτες, στρατιῶτες καί πολίτες» πού ψηφίστηκε στίς 6 (19) τοῦ Δεκέμβρη 1905 μέ πρόταση τῶν μπολσεβίκων ἀπό τήν IV ὀλομέλεια τοῦ Σοβιέτ τῆς Μόσχας. Ἡ ἐκκλήση πού καλοῦσε σέ γενική πολιτική ἀπεργία καί ἔνοπλη ἐξέγερση

είχε υπογραφεί από τό Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν βουλευτῶν τῆς Μόσχας, ἀπό τήν Ἐπιτροπή Μόσχας τοῦ ΣΔΕΚΡ, ἀπό τήν ομάδα Μόσχας καί ἀπό τήν ὀργάνωση τῆς περιφέρειας Μόσχας τοῦ ΣΔΕΚΡ, καθῶς καί ἀπό τήν Ἐπιτροπή Μόσχας τοῦ κόμματος τῶν σοσιαλιστῶν-ἐπαναστατῶν. – 301.

¹⁴⁹ Ὁ Β. Ι. Λένιν ἔχει ὑπόψη του τά στοιχεῖα τῆς ἔρευνας πού εἶχαν συγκεντρωθεῖ ἀπό τή σύνταξη τῆς ἀριστερῆς καντέτικης ἐφημερίδας «Βέκ» καί ἀπό τό συνδικάτο τῶν ἐμποροβιομηχανικῶν ὑπαλλήλων «Στήν ἔνωση βρίσκεται ἡ δύναμη»· ἡ ἔρευνα ἔγινε γιά νά διαπιστωθεῖ ἡ στάση τῶν ἐκλογέων ἀπέναντι στά πολιτικά κόμματα.

Ἡ σύνταξη τῆς ἐφημερίδας «Βέκ» μοίρασε στούς συνδρομητές της ἕνα φύλλο χαρτί ὅπου ὑπῆρχε ὁ κατάλογος τῶν κομμάτων πού ἔπαιρναν μέρος στίς ἐκλογές. Ὁ ἀναγνώστης ἔπρεπε νά σημειῶσει τό κόμμα πού σκόπευε νά ψηφίσει στίς ἐπικείμενες ἐκλογές καί νά στείλει τό χαρτί στή σύνταξη. Τά ἀποτελέσματα τῆς ἔρευνας αὐτῆς δημοσιεύτηκαν στό φύλλο ἀρ. 5 τῆς ἐφημερίδας «Βέκ» τῆς 9 (22) τοῦ Γενάρη 1907 μέ τόν τίτλο: «Τό ἐρωτηματολόγιό μας»· ἀπό 1523 ἄτομα τάχθηκαν ὑπέρ τῶν καντέτων 765, ὑπέρ τῶν σοσιαλδημοκρατῶν 407, ὑπέρ τῶν ἐσέρων 127 καί ἕνας ἀσήμαντος ἀριθμός ἀναγνωστῶν ὑπέρ τῶν ἄλλων κομμάτων καί ομάδων.

Δεκαπέντε χιλιάδες παρόμοια ἐρωτηματολόγια μοιράστηκαν στά μέλη τοῦ συνδικάτου «Στήν ἔνωση βρίσκεται ἡ δύναμη» τό Νοέμβρη τοῦ 1906. Ἀπό τίς 1907 ἀπαντήσεις πού δόθηκαν ὡς τίς 9 (22) τοῦ Δεκέμβρη 1906 τάχθηκαν ὑπέρ τῶν καντέτων 996 ἄτομα, ὑπέρ τῶν σοσιαλδημοκρατῶν 633, ὑπέρ τῶν ἐσέρων 95 καί ὄλα τά ὑπόλοιπα κόμματα πῆραν τό μικρό ἀριθμό ψήφων πού ἀπόμεινε.

Τό συνδικάτο τῶν ἐμποροβιομηχανικῶν ὑπαλλήλων «Στήν ἔνωση βρίσκεται ἡ δύναμη» ἰδρύθηκε στή Μόσχα τόν Ὀκτώβρη τοῦ 1905. Τόν Ἰούλη τοῦ 1906 ἡ δράση τοῦ συνδικάτου νομιμοποιήθηκε. Οἱ συνεχεῖς διωγμοί πού ἐξαπόλυσε ἐνάντια στό συνδικάτο ἡ τσαρική κυβέρνηση μείωσαν τόν ἀριθμό τῶν μελῶν της ἀπό 3.000 πού ἦταν τόν Ὀκτώβρη τοῦ 1905 σέ 900 τόν Ὀκτώβρη τοῦ 1906. Τό Δεκέμβρη τοῦ 1906 ἡ τσαρική κυβέρνηση διάλυσε τό συνδικάτο. – 302.

¹⁵⁰ Ἡ προσούρα τοῦ Β. Ι. Λένιν «Οἱ ἐκλογές στήν Πετρούπολη καί ἡ ὑποκρισία τῶν 31 μενσεβίκων» τυπώθηκε στήν Πετρούπολη ἀπό τό ἐκδοτικό «Νόθαγια ντούμα» καί τήν κυκλοφόρησε ἡ Ἐπιτροπή Πετρούπολης τοῦ ΣΔΕΚΡ σέ 3.000 ἀντίτυπα. Γιά τήν προσούρα αὐτή ἡ μενσεβίκικη ΚΕ, παρά τήν ἀγανάκτηση καί τήν ὀργή τῶν κομματικῶν ὀργανώσεων, παρέπεμψε τόν Λένιν σέ «κομματικό δικαστήριο» πού ἔγινε τό Μάρτη τοῦ 1907. Στό δικαστήριο ὁ Λένιν ἔβγαλε ἕνα λαμπρό λόγο πού ἦταν καταπέλτης γιά τούς μενσεβίκους. Ξεσκέπασε τήν ἀποδιοργανωτική δράση καί τήν ὀπορτουμιστική πολιτική τῶν μενσεβίκων καί μετάρπρεψε τή δίκη ἐνάντιά του σέ δίκη ἐνάντια στούς μενσεβίκους (βλ. Ἄπαντα, 4η ρωσ. ἔκδ., τόμ. 12ος, σελ. 378–389). Ἡ ΚΕ ἀναγκάστηκε νά σταματήσει τή δίκη, γιατί πείστηκε γιά τήν ἠττα της. – 323.

¹⁵¹ «Ρούζ» («Ρωσία») – καθημερινή φιλελεύθερη-ἀστική ἐφημερίδα· ἔβγαине στήν Πετρούπολη ἀπό τό Δεκέμβρη τοῦ 1903. Διευθυντής-ἐκδότης τῆς ἐφημερίδας ἦταν ὁ Α. Α. Σουβόριν. Στήν περίοδο τῆς ἐπανάστασης τοῦ

- 1905 ή «Ρούς» ήταν κοντά στους καντέτους, κρατώντας, ωστόσο, ακόμη πιά μετριοπαθή στάση. Η «Ρούς» κλείστηκε στις 2 (15) του Δεκέμβρη 1905. Αργότερα ή έφημερίδα έβγαινε με διακοπές κάτω από διάφορους τίτλους: «Ρούς», «Μολβώ», «ΧΧ-Βέκ», «Όκο», «Νόβαγια Ρούς». – 341.
- 152 «Στρανά» («Η χώρα») – καθημερινή έφημερίδα, όργανο του κόμματος δημοκρατικών μεταρρυθμίσεων, έβγαινε στην Πετρούπολη από τις 19 του Φλεβάρη (4 του Μάρτη) 1906 ως τό 1907. – 341.
- 153 «Γκόλος Πρικάζτσικα» («Η φωνή του έμποροϋπαλλήλου») – εβδομαδιαία έφημερίδα του συνδικάτου των έμποροϋπαλλήλων· έβγαινε στην Πετρούπολη από τον Άπρίλη ως τον Όχτώβρη του 1906. Βγήκαν 14 φύλλα. Τά φύλλα αρ. 3, 6 και 12 κατασχέθηκαν. Η έφημερίδα έβαζε σαν καθήκον της τή συνένωση των δυνάμεων των έμποροβιομηχανικών ύπαλλήλων στην πάλη για τή βελτίωση της οικονομικής και πολιτικής τους κατάστασης. Η «Γκόλος Πρικάζτσικα» καλοϋσε τους ύπαλλήλους να ύποστηρίζουν τους εργάτες στον άγώνα τους ενάντια στους έπιχειρηματίες. Από τις στήλες της έφημερίδας γινόταν αυστηρή κριτική στους καντέτους. Με άπόφαση του Έφετείου της Πετρούπολης τό Νοέμβρη του 1906 άπαγορεύτηκε ή έκδοση της έφημερίδας. – 345.
- 154 Τό άρθρο «Οί εκλογές στην εργατική κουρία της Πετρούπολης» πρωτοδημοσιεύτηκε στο φύλλο αρ. 12 της έφημερίδας «Προλετάρι» της 25 του Γενάρη (7 του Φλεβάρη) 1907. Πιό πλήρες κείμενο του άρθρου δημοσιεύτηκε στο φύλλο αρ. 3 της έφημερίδας «Προστίγε Ρέτσι» της 30 του Γενάρη (12 του Φλεβάρη) 1907. – 354.
- 155 *Κόμμα των ναρόντοβτσι* (λαϊκή δημοκρατία, έθνική δημοκρατία, έντέκοι) – τό κύριο αντιδραστικό, έθνικιστικό κόμμα των πολωνών τσιφλικάδων και της πολωνικής αστικής τάξης που συνδεόταν στενά με τήν καθολική εκκλησία· ιδρύθηκε τό 1897· ήγέτες του ήταν οί Ρ. Νιμόβσκι, Ζ. Μπαλίτσκι, Β. Γκράμπσκι κ.ά. Οί έντέκοι, ρίχνοντας τά συνθήματα της «ταξικής άρμονίας» και των «έθνικων συμφερόντων», επιδίωκαν να ύποτάξουν στην έπιρροή τους τις λαϊκές μάζες και να τις τραθήξουν στο κανάλι της αντιδραστικής τους πολιτικής. Προπαγανδίζοντας τό φανατικό μαχητικό έθνικισμό και σωβινισμό, σαν μέσο πάλης ενάντια στο σοσιαλιστικό και πανδημοκρατικό κίνημα του πολωνικού λαου, οί έντέκοι προσπαθοσαν να τό άπομονώσουν από τό ρωσικό επαναστατικό κίνημα. Στην περίοδο της επανάστασης του 1905–1907, οί έντέκοι επιδιώκοντας μιά συναλλαγή με τον τσαρισμό με βάση τήν αυτονομία του Βασιλείου της Πολωνίας, πέρασαν άνοιχτά στο δρόμο της ύποστήριξης του τσαρισμου και της πάλης ενάντια στην επανάσταση «με όλα τά μέσα, ακόμη και με καταδόσεις και δολοφονίες» (βλ. Β. Ι. Λένιν. Άπαντα, 4η ρωσ. έκδ., τόμ. 12ος, σελ. 169). Τό πέμπτο συνέδριο (του Λονδίνου) του ΣΔΕΚΡ σε ειδική άπόφαση για τή «Λαϊκή δημοκρατία» ύπογράμμισε τήν άνάγκη «να ξεσκεπάζεται άκούραστα και άμείλικτα ή άντεπαναστατική, μαυροεκατονταρχίτικη φυσιογνωμία και δράση των έθνικοδημοκρατών, σαν συμμάχων του τσαρισμου στην πάλη ενάντια στην επανάσταση» («Άποφάσεις και ψηφίσματα των συνεδρίων και των συνδιασκέψεων του ΚΚΣΕ και των όλομελειών της ΚΕ», μέρος Ι, ρωσ. έκδ. 1954, σελ. 168). Τόν καιρό του πρώτου παγκόσμιου πολέμου

(1914–1918) οί έντέκοι ύποστήριζαν άνεπιφύλακτα τήν 'Αντάντ, γιατί ύπολόγιζαν στή νίκη τής τσαρικής Ρωσίας, στή συνένωση τών πολωνικών έδαφών πού βρίσκονταν κάτω από τό ζυγό τής Αύστρίας και τής Γερμανίας και τήν παραχώρηση στήν Πολωνία αύτονομίας στα πλαίσια τής Ρωσικής Αύτοκρατορίας. 'Η πτώση του τσαρικού καθεστώτος έσπρώξε τούς έντέκους στό δρόμο του φιλογαλλικού προσανατολισμού. Οί έντέκοι, άν και ήταν λυσσαλέοι έχθροί τής 'Οχτωβριανής σοσιαλιστικής επανάστασης και του Σοβιετικού κράτους, ώστόσο χάρη στήν πατροπαράδοτη αντιγερμανική θέση τους, δέν ύποστήριζαν πάντοτε πέρα για πέρα τήν τυχοδιωκτική αντισοβιετική έξωτερική πολιτική τής κλίκας του Πιλσούδσκι, πού κυβερνούσε τήν Πολωνία από τό 1926. Σήμερα όρισμένες ομάδες του κόμματος τών έντέκων δρούν ανάμεσα στα αντιδραστικά στοιχεία τών πολωνών έμικρέδων. – 355.

- ¹⁵⁶ «Μπιρζεβίγε Βέντομοστι» («Δελτίο του χρηματιστηρίου») – αστική έφημερίδα ιδρύθηκε τό 1880 για έμπορικούς σκοπούς. Έβγαινε στήν Πετρούπολη τρεις φορές τήν εβδομάδα αρχικά, ύστερα τέσσερεις και σε συνέχεια καθημερινά. Από τό Νοέμβρη του 1902 έβγαινε δυό φορές τήν ήμέρα: τό πρωί και τό απόγευμα. 'Η καιροσκοπία της, ή έξαγορά της, ή έλλειψη αρχών έκαναν τό όνομά της προσηγορικό «Μπιρζιόβκα» («χρηματιστηριακή»). 'Η «Μπιρζεβίγε Βέντομοστι» κλείστηκε από τή Στρατιωτική επαναστατική επιτροπή του Σοβιέτ Πετρούπολης στα τέλη του 'Οχτώβρη 1917. – 370.
- ¹⁵⁷ «Ζρένιγε» («'Αποψη») – μπολσεβίκικη νόμιμη εβδομαδιαία έφημερίδα: έβγαινε μέ τήν άμεση συμμετοχή του Β. Ι. Λένιν τό 1907 στήν Πετρούπολη τόν καιρό τής καμπάνιας για τις εκλογές τής ΙΙ Κρατικής δούμας. Στήν έφημερίδα συνεργαζόταν ό Β. Β. Βορόβσκι. Βγήκαν συνολικά δυό φύλλα (τό 1ο στις 25 του Γενάρη (7 του Φλεβάρη) σε 11.000 αντίτυπα και τό 2ο στις 4 (17) του Φλεβάρη σε 25.000 αντίτυπα), όπου δημοσιεύτηκαν τέσσερα άρθρα του Λένιν. Μέ έντολή τής 'Επιτροπής τύπου τής Πετρούπολης κατασχέθηκαν και τά δυό φύλλα. Μέ απόφαση του 'Εφετείου Πετρούπολης ή έκδοση τής έφημερίδας άπαγορεύτηκε. – 372.
- ¹⁵⁸ Τά σύν τής στήλης αύτης του πίνακα δείχνουν τούς εκλέκτορες πού μπορούσαν να βγάλουν οί μαυροεκατονταρχίτες, σε περίπτωση πού οί ψήφοι στις εκλογές μοιράζονταν στα δυό, ανάμεσα στους καντέτους και στον άριστερό συνασπισμό. – 376.
- ¹⁵⁹ «Τελεγκράφ» («Τηλέγραφος») – καθημερινή φιλελεύθερη-αστική έφημερίδα: έβγαινε στήν Πετρούπολη από τις 20 του Γενάρη (2 του Φλεβάρη) ως τις 18 του Φλεβάρη (3 του Μάρτη) 1907. Βγήκαν 26 φύλλα. – 377.
- ¹⁶⁰ «Τρούντ» («'Εργασία») – μπολσεβίκικη εβδομαδιαία έφημερίδα, πού έβγαινε στήν Πετρούπολη τό 1907. Φύλλα τής έφημερίδας ως σήμερα δέν έχουν βρεθεί. – 378.
- ¹⁶¹ Βλ. Κ. Μάρξ και Φ. Ένγκελς. 'Απαντα, τόμ. 27ος, ρωσ. έκδ. 1935, σελ. 364. – 382.

- ¹⁶² Βλ. Κ. Μάρξ και Φ. Ένγκελς. Διαλεχτά γράμματα, ρωσ. έκδ. 1953, σελ. 208-210. – 387.
- ¹⁶³ *Προυντονιστές* – όπαδοί του άντεπιστημονικού, έχθρικού προς τό μαρξισμό ρεύματος του μικροαστικού σοσιαλισμού πού πήρε τό όνομα από τόν ίδρυτή του, τό γάλλο άναρχικό Προυντόν. Ό Προυντόν, κάνοντας κριτική στη μεγάλη καπιταλιστική ιδιοκτησία από μικροαστική σκοπιά, όνειροπολούσε νά διαιωνίσει τή μικρή άτομική ιδιοκτησία και πρότεινε νά όργανωθεί «Λαϊκή» τράπεζα και τράπεζα «άνταλλαγών», πού μέ τή βοήθειά τους οί έργάτες θά μπορέσουν δηθεν νά αποκτήσουν δικά τους μέσα παραγωγής, νά γίνουν βιοτέχνες και νά εξασφαλίσουν μιά «δίκαιη» διάθεση των προϊόντων τους. Ό Προυντόν δέν καταλάβαινε τόν ιστορικό ρόλο και τή σημασία του προλεταριάτου, κρατούσε άρνητική στάση άπέναντι στην ταξική πάλη, στην προλεταριακή επανάσταση και στην δικτατορία του προλεταριάτου· ξεκινώντας από άναρχικές θέσεις, άρνιόταν τήν ανάγκη του κράτους. Ό Μάρξ και ό Ένγκελς πάλεψαν μέ συνέπεια ένάντια στις προσπάθειες του Προυντόν νά επιβάλει τίς άπόψεις του στην I Διεθνή. Συντριπτική κριτική του προυντονισμού έγινε στο βιβλίο του Μάρξ «Ό άθλιότητα της φιλοσοφίας». Ό αποφασιστική πάλη του Μάρξ, του Ένγκελς και των όπαδών τους ένάντια στον προυντονισμό τέλειωσε μέ πλήρη νίκη του μαρξισμού κατά του προυντονισμού στην I Διεθνή.
- Ό Λένιν όνόμαζε τόν προυντονισμό «χοντροκεφαλιά μικροαστού και φιλισταίου», άνίκανου νά καταλάβει τήν άποψη της έργατικής τάξης. Οί ιδέες του προυντονισμού χρησιμοποιούνται πλατιά από τους άστους «θεωρητικούς» για τήν προπαγάνδισή της ταξικής συνεργασίας. – 387.
- ¹⁶⁴ Βλ. Κ. Μάρξ και Φ. Ένγκελς. Διαλεχτά γράμματα, ρωσ. έκδ. 1953, σελ. 184. – 388.
- ¹⁶⁵ Βλ. Κ. Μάρξ και Φ. Ένγκελς. Διαλεχτά γράμματα, ρωσ. έκδ. 1953, σελ. 199. – 388.
- ¹⁶⁶ Βλ. Κ. Μάρξ και Φ. Ένγκελς. Διαλεχτά γράμματα, ρωσ. έκδ. 1953, σελ. 198. – 388.
- ¹⁶⁷ Βλ. Κ. Μάρξ και Φ. Ένγκελς. Όπαντα, τόμ. 25ος, ρωσ. έκδ. 1936, σελ. 544. – 388.
- ¹⁶⁸ Οί άπόψεις των θεμελιωτών του μαρξισμού πάνω στα σπουδαιότερα ζητήματα της γερμανικής επανάστασης του 1848-1849 διατυπώθηκαν στην έργασία του Φ. Ένγκελς «Ό επανάσταση και ή άντεπανάσταση στην Γερμανία», πού δημοσιεύτηκε μέ τή μορφή μιās σειράς άρθρων στην έφημερίδα «New-York Daily Tribune» («Όμερήσιο Βήμα της Νέας Όόρκης») από τίς 25 του Όκτώβρη 1851 ως τίς 23 του Όκτώβρη 1852 μέ τήν ύπογραφή του Κ. Μάρξ, ό όποιος έβλεπε τά άρθρα προτου σταλούν στην έφημερίδα. Μόνο τό 1913, όταν δημοσιεύτηκε ή άλληλογραφία άνάμεσα στον Μάρξ και στον Ένγκελς, έγινε γνωστό ότι ή έργασία αυτή είχε γραφεί από τόν Ένγκελς. (Βλ. Κ. Μάρξ και Φ. Ένγκελς. Όπαντα, 2η ρωσ. έκδ., τόμ. 8ος, σελ. 3-113). – 389.

- ¹⁶⁹ Βλ. Κ. Μάρξ και Φ. Ένγκελς. «Ή τρίτη διεθνής ανασκόπηση. Από τό Μάη ως τόν Όχτώβρη» (Άπαντα, 2η ρωσ. έκδ., τόμ. 7ος, σελ. 466-467). - 389.
- ¹⁷⁰ Βλ. Κ. Μάρξ και Φ. Ένγκελς. Άπαντα, τόμ. 25ος, ρωσ. έκδ. 1936, σελ. 473. - 389.
- ¹⁷¹ Βλ. Κ. Μάρξ και Φ. Ένγκελς. Διαλεχτά γράμματα, ρωσ. έκδ. 1953, σελ. 217-218. - 389.
- ¹⁷² Μπρεντανισμός - αστικοφιλελεύθερη θεωρία πού παραδέχεται τή μή επαναστατική «ταξική» πάλη τοῦ προλεταριάτου (Β. Ι. Λένιν. Άπαντα, 4η ρωσ. έκδ., τόμ. 28ος, σελ. 209) και προπαγανδίζει δι μπορεῖ νά λυθεῖ τό εργατικό πρόβλημα στά πλαίσια τοῦ καπιταλισμοῦ μέ τήν εργοστασιακή νομοθεσία και τήν ὀργάνωση τῶν εργατῶν σέ συνδικάτα. Πήρε τό ὄνομά του ἀπό τό γερμανό ἀστό οἰκονομολόγο Λ. Μπρεντάνο. - 390.
- ¹⁷³ Ζομπαρισμός - αστικοφιλελεύθερο ρεύμα: πήρε τήν ὀνομασία του ἀπό τό ὄνομα ἑνός ἀπό τούς θεωρητικούς τοῦ φιλελευθερισμοῦ, τοῦ γερμανοῦ ἀστοῦ χυδαίου οἰκονομολόγου Β. Ζόμπαρτ. Ὁ Ζόμπαρτ, ἔγραφε ὁ Λένιν, ὑποκαθιστοῦσε «τό μαρξισμό μέ τό μπρεντανισμό, χρησιμοποιώντας τήν ὀρολογία τοῦ Μάρξ, ἐπικαλούμενος ὀρισμένες ξεκομμένες ἐκφράσεις τοῦ Μάρξ, προσποιούμενος τόν μαρξιστή» (Άπαντα, 5η έκδ., τόμ. 12ος, σελ. 334). - 390.
- ¹⁷⁴ Ὁ Λένιν ἔχει ὑπόψη του τή «Δεύτερη ἐκκλήση τοῦ Γενικοῦ Συμβουλίου τῆς Διεθνοῦς Ένωσης Έργατῶν γιά τό γαλλοπρωσικό πόλεμο», πού εἶχε γραφεῖ ἀπό τόν Κ. Μάρξ (βλ. Κ. Μάρξ και Φ. Ένγκελς. Διαλεχτά ἔργα σέ δύο τόμους, τόμ. Ι, ρωσ. έκδ. 1955, σελ. 450-457). - 391.
- ¹⁷⁵ Βλ. Κ. Μάρξ και Φ. Ένγκελς. Διαλεχτά γράμματα, ρωσ. έκδ. 1953, σελ. 262-264. - 393.
- ¹⁷⁶ Ὁ Λένιν ἔχει ὑπόψη του τό ἔργο τοῦ Κ. Μάρξ «Ὁ ἐμφύλιος πόλεμος στή Γαλλία» (βλ. Κ. Μάρξ και Φ. Ένγκελς, Διαλεχτά ἔργα σέ δύο τόμους, τόμ. Ι, ρωσ. έκδ. 1955, σελ. 433-503). - 393.
- ¹⁷⁷ Βλ. Κ. Μάρξ και Φ. Ένγκελς. Διαλεχτά γράμματα, ρωσ. έκδ. 1953, σελ. 264. - 394.
- ¹⁷⁸ Ὁ Β. Ι. Λένιν ἔχει ὑπόψη του τό σημείωμα «Ή Κρατική δούμα τῆς δεύτερης περιόδου», πού δημοσιεύτηκε στό φύλλο ἀρ. 31 τῆς ἔφημερίδας «Ρέτς» τῆς 7 (20) τοῦ Φλεβάρη 1907. - 396.
- ¹⁷⁹ Ὁ Λένιν ὀνομάζει ἐθνικιστές-αὐτονομιστές τούς βουλευτές τῆς Πολωνίας στή ΙΙ Κρατική δούμα. - 396.
- ¹⁸⁰ Βλ. τό ἔργο τοῦ Φ. Ένγκελς «Ὁ σοσιαλισμός στή Γερμανία», πού γράφτηκε τό 1891 (Κ. Μάρξ και Φ. Ένγκελς. Άπαντα, τόμ. 16ος, μέρος

- II, ρωσ. έκδ. 1936, σελ. 245). Τήν ίδια αὐτή σκέψη τήν ἐπανελάβε ὁ Ἐνγκελς τό 1895 στήν «Εἰσαγωγή» στήν μπροσούρα τοῦ Κ. Μάρξ «Οἱ ταξικοί ἀγῶνες στή Γαλλία ἀπό τό 1848 ὡς τό 1850» (Κ. Μάρξ καί Φ. Ἐνγκελς. Διαλεχτά ἔργα σέ δύο τόμους, τόμ. I, ρωσ. έκδ. 1955, σελ. 108–109). – 400.
- ¹⁸¹ «*Νάς Μίρ*» («Ὁ κόσμος μας») – ἐβδομαδιαῖο μενσεβίκικο περιοδικό· ἔβγαινε στήν Πετρούπολη ἀπό τό Γενάρη ὡς τό Φλεβάρη τοῦ 1907. Κυκλοφόρησαν τέσσερα τεύχη. – 402.
- ¹⁸² Πρόκειται γιά τόν ἀπολογισμό τῆς ἀχτίδας Μοσκόβσκι τῆς πόλης Πετρούπολης σχετικά μέ τίς ἐκλογές τῆς II Κρατικῆς δούμας, πού δημοσιεύτηκε στό φύλλο ἀρ. 13 τῆς ἐφημερίδας «Προλετάρη» στίς 11 (24) τοῦ Φλεβάρη 1907. Ὁ ἀπολογισμός ἔλεγε: «... ὑπάρχουν μερικά ἐργοστάσια, ὅπου τήν ἥττα τῶν σοσιαλδημοκρατῶν πρέπει νά τήν ἀποδόσουμε ἀποκλειστικά στήν προπαγάνδα τῶν μενσεβίκων ὑπέρ τοῦ συνασπισμοῦ μέ τούς καντέτους. Χαρακτηριστική περίπτωση σχετικά μ' αὐτό εἶναι ἡ ἀποτυχία τοῦ σοσιαλδημοκράτη ὑποψήφιου στό ἐργοστάσιο τοῦ Ρέτσκιν, ὅπου ἡ ἐπιρροή τῶν μενσεβίκων ἦταν ἐξαιρετικά ἰσχυρή. Στό ἐρώτημα γιατί ἐκεῖ δέν βγήκε ὁ σοσιαλδημοκράτης, μερικοί ἐργάτες ἀπάντησαν ἀνοιχτά ὅτι ψήφισαν τόν ἐσέρο, γιατί δέν ἤθελαν νά ἐκλέξουν “καντέτο”. Παρ' ὅλο πού οἱ μενσεβίκοι στό ἐργοστάσιο αὐτό εἶχαν κάπου 250 μόνο μέλη τοῦ κόμματος, ἐκτός ἀπό τούς συμπαθοῦντες, ὁ ὑποψήφιος τους πῆρε συνολικά 94 ψήφους (ἀπό τούς ὁποίους οἱ 10 ἦταν τῶν μπολσεβίκων, γιατί ἐκεῖνοι δέν εἶχαν δικό τους ὑποψήφιο), ἐνῶ ὁ ἐσέρος ὑποψήφιος πῆρε 500 ψήφους». – 403.
- ¹⁸³ «*Τέρνι Τρουντά*» («Τά ἀγκάθια τῆς ἐργασίας») – μπολσεβίκικο, νόμιμο, ἐβδομαδιαῖο περιοδικό· ἔβγαινε στήν Πετρούπολη ἀπό τίς 24 τοῦ Δεκέμβρη 1906 (6 τοῦ Γενάρη 1907) ὡς τίς 6 (19) τοῦ Γενάρη 1907 μέ τήν ἐνεργό συμμετοχή τοῦ Λένιν. Βγήκαν συνολικά τρία τεύχη. Τό πρῶτο τεύχος ἀρχίζει μέ τό ἄρθρο τοῦ Λένιν «Ἡ πολιτική κατάσταση καί τά καθήκοντα τῆς ἐργατικῆς τάξης», στό 2ο τεύχος δημοσιεύτηκε τό ἄρθρο τοῦ Λένιν «Τί στάση κρατοῦν ἀπέναντι στίς ἐκλογές γιά τή Δούμα τά ἀστικά κόμματα καί τό ἐργατικό κόμμα;» (βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 209–216, 217–221). Ὅλα τά ἀντίτυπα τοῦ περιοδικοῦ κατασχέθηκαν ἀπό τήν ἀστυνομία. Μέ ἀπόφαση τοῦ Ἐφετείου Πετρούπολης ἡ ἔκδοση ἀπαγορεύτηκε. – 416.
- ¹⁸⁴ Ὁ Λένιν ἔχει ὑπόψη του τό ἄρθρο «Ἐπάρχει μαυροεκατονταρχίτικος κίνδυνος στήν Πετρούπολη;», πού δημοσιεύτηκε στό 3ο τεύχος τοῦ «*Τέρνι Τρουντά*» στίς 6 (19) τοῦ Γενάρη 1907. – 418.
- ¹⁸⁵ Στό πρῶτο στάδιο τῶν ἐκλογῶν γιά τή II Κρατική δούμα στό Σαράτοφ καί στό Νίζνι Νόβγκοροντ νίκησαν οἱ ὑποψήφιοι τοῦ ἀριστεροῦ συνασπισμοῦ. Στό Σαράτοφ ἀπό 80 ἐκλέκτορες βγήκαν ἀριστεροί 65 καί καντέτοι 15, στό Νίζνι Νόβγκοροντ βγήκαν 39 ἀριστεροί, 38 καντέτοι καί 3 ὀχτωθριστές. – 422.
- ¹⁸⁶ Ἡ συνδιάσκεψη τῆς σοσιαλδημοκρατικῆς ὁργάνωσης Πετρούπολης (πόλης καί περιφέρειας) ἔγινε τό Φλεβάρη τοῦ 1907. Στίς ἐργασίες τῆς

συνδιάσκεψης πήραν μέρος μόνο μπολσεβίκοι, 27 μέ θετική ψήφο και 14 μέ συμβουλευτική. Ἡ συνδιάσκεψη ἐνέκρινε τήν παρακάτω ἡμερήσια διάταξη: 1) Οἱ ἐπικείμενες βουλευτικές ἐκλογές γιά τήν Κρατική δούμα στήν Πετρούπολη καί ἡ ἐργατική κουρία. 2) Ἡ καμπάνια γιά τή Δούμα καί ἡ τακτική τῆς σοσιαλδημοκρατίας ἀπέναντι στή Δούμα. 3) Ἡ καμπάνια γιά τό συνέδριο, δηλ. ἡ προετοιμασία γιά τό συνέδριο τοῦ κόμματος. 4) Ἀνασυγκρότηση τῆς ὀργάνωσης Πετρούπολης. 5) Τό δικαστήριο γιά τήν ὑπόθεση τοῦ Ν. Λένιν (πρόκειται γιά τίς εὐθύνες πού ζήτησε ἡ μενσεβίκικη ΚΕ ἀπό τόν Λένιν, γιατί δημοσίευσε τήν προσούρα του «Οἱ ἐκλογές στήν Πετρούπολη καί ἡ ὑποκρισία τῶν 31 μενσεβίκων»). 6) Ἡ στάση ἀπέναντι στούς μενσεβίκους πού ἀποσχίστηκαν. 7) Ἡ ἐντυπη διαφώτιση στήν Πετρούπολη.

Ἡ συνδιάσκεψη, ἀφοῦ συζήτησε τό πρῶτο θέμα, καθόρισε δύο ὑποψήφιους γιά βουλευτές τῆς Κρατικῆς δούμας καί ἔβγαλε μιά ἐπιτροπή πού θά ἐπεξεργαζόταν σχέδιο ἐντολῶν πρὸς τοὺς ἐργάτες πληρεξούσιους, ἐκλέκτορες καί βουλευτές.

Στό δεύτερο ζήτημα ἔκανε εἰσήγηση ὁ Λένιν. Ἡ συνδιάσκεψη ἐνέκρινε τήν εἰσήγηση τοῦ Λένιν· ἐπικύρωσε τίς βασικές ἀρχές ὀργανωτικῆς συγκρότησης τῆς ὀργάνωσης Πετρούπολης, πού τίς εἶχε ἐπεξεργαστεῖ ἡ Ἐπιτροπή Πετρούπολης.

Στό ζήτημα τῆς παραπομπῆς τοῦ Λένιν σέ δικαστήριο ἀπό τήν μενσεβίκικη ΚΕ ἡ συνδιάσκεψη ὑποστήριξε πέρα γιά πέρα τόν Λένιν, ἀναγνώρισε τήν εὐθύνη τῶν μενσεβίκων γιά τή διάσπαση τῆς σοσιαλδημοκρατικῆς ὀργάνωσης Πετρούπολης στίς παραμονές τῶν ἐκλογῶν τῆς II Κρατικῆς δούμας καί καταδίκασε τίς διασπαστικές ἐνέργειες τοῦ μέλους τῆς ΚΕ μενσεβίκου Φ. Ι. Ντάν. Ἡ συνδιάσκεψη ἀποφάσισε νά συγκροτήσῃ Ἐπιτροπή ἐλέγχου τοῦ κομματικοῦ τύπου καί νά στείλει ἀντιπροσώπους τῆς ὀργάνωσης Πετρούπολης στίς συντακτικές ἐπιτροπές τῶν ἐφημερίδων «Προλετάρνι» καί «Βπεριόντ». Ἡ συνδιάσκεψη ἔβγαλε ἀντιπροσώπους γιά τή σύσκεψη τῶν ἀντιπροσώπων μερικῶν μπολσεβίκικων ὀργανώσεων, ἡ ὁποία θά ἐπεξεργαζόταν τήν πλατφόρμα γιά τό V συνέδριο τοῦ ΣΔΕΚΡ. – 423.

¹⁸⁷ Στίς συζητήσεις πάνω στήν εἰσήγηση τοῦ Β. Ι. Λένιν θίχτηκε τό ζήτημα: μήπως θά ἔπρεπε νά περιοριστοῦν οἱ συμφωνίες τοῦ σοσιαλδημοκρατικοῦ κόμματος μέ τήν ἐπαναστατική δημοκρατία σέ μαχητικές ἀποκλειστικά στιγμές (ἐξέγερση, ἀπεργία) καί «δέν χρειάζεται μήπως σέ τέτιες περιπτώσεις μιά κοινή καί ἐνιαία ἐπαναστατική ὀργάνωση». – 427.

ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ
ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΩΝ ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΚΑΙ ΠΗΓΩΝ
ΠΟΥ ΑΝΑΦΕΡΕΙ ἢ ΠΑΡΑΘΕΤΕΙ ΠΕΡΙΚΟΠΕΣ ΤΟΥΣ
Ο Β. Ι. ΛΕΝΙΝ

- Ἄγροτικό πρόγραμμα [πού ψηφίστηκε στό IV (Ἐνωτικό) συνέδριο τοῦ ΣΔΕΚΡ]. – Στό φυλλάδιο: Ἀποφάσεις καί ψηφίσματα τοῦ Ἐνωτικοῦ συνεδρίου τοῦ Σοσιαλδημοκρατικοῦ ἐργατικοῦ κόμματος τῆς Ρωσίας. [Πετρούπολη], τυπογρ. τῆς ΚΕ, [1906], σελ. 1. (ΣΔΕΚΡ). – 186.*
- Τό ἀγροτικό σχέδιο τῶν 104 στήν I Κρατική δούμα, – βλ. Σχέδιο τῶν βασικῶν θέσεων.*
- Τό ἀγροτικό σχέδιο τῶν 33 στήν I Κρατική δούμα – βλ. Σχέδιο τοῦ βασικοῦ ἀγροτικοῦ νόμου.*
- [Ἀνακοίνωση γιά τή σύσκεψη ἀντιπροσώπων τῶν ἐσέρων, τῆς Ἐργασιακῆς Ὀμάδας, τῶν ἐνέσεων καί τῶν μενσεδίκων μέ τούς καντέτους. 18 (31) τοῦ Γενάρη 1907]. «Ρέτς», Πετρούπολη, 1907, ἀρ. φύλ. 15, 19 τοῦ Γενάρη (1 τοῦ Φλεβάρη), σελ. 4, στή στήλη: Ἀπό τή ζωή τῶν κομμάτων. – 316–317, 323.*
- [Ἀνακοίνωση γιά τή σύσκεψη ἀντιπροσώπων τῶν ἐσέρων, τῆς Ἐργασιακῆς Ὀμάδας, τῶν ἐνέσεων καί τῶν μενσεδίκων μέ τούς καντέτους. 18 (31) τοῦ Γενάρη 1907]. «Τοβάριστς», Πετρούπολη, 1907, ἀρ. φύλ. 169, 19 τοῦ Γενάρη (1 τοῦ Φλεβάρη), σελ. 4, στή στήλη: Ἀπογευματινές εἰδήσεις. – 316, 323.*
- Ἀνακοίνωση γιά τό VII συνέδριο τῆς Μπούντ. Γενεύη, τυπογρ. τῆς Μπούντ, Σεπτέμβρης 1906, σελ. 17 [Γενική ἐβραϊκή ἐργατική ἔνωση τῆς Λιθουανίας τῆς Πολωνίας καί τῆς Ρωσίας (Μπούντ)]. – 32–33, 108.*
- [Ἀνίκιν, Σ. Β. Ἀποσπάσματα ἀπό συνέντευξη] – «Τοβάριστς», Πετρούπολη, 1906, ἀρ. φύλ. 138, 13 (26) τοῦ Δεκέμβρη, σελ. 2. Μέ τό γενικό τίτλο: Οἱ ἐκπρόσωποι τῶν κομμάτων γιά τίς συμφωνίες. – 241.*
- [Ἀξελρόντ, Π. Μπ. Ἀπ' ἀφορμή ἕνα σημείωμα]. Γράμμα πρὸς τή σύνταξη. – «Σοτσιάλ-Ντεμοκράτ», Πετρούπολη, 1906, ἀρ. φύλ. 1, 17 τοῦ Σεπτέμβρη, σελ. 7. – 30–31, 49, 51.*
- *[Διακήρυξη τοῦ ΣΔΕΚΡ στή Δούμα]. Στό βιβλίο: Στενογραφημένα πρα-*

- κτικά [τῆς Κρατικῆς δούμας]. 1906. Σύνοδος πρώτη, τόμ. II. Συνεδριάσεις 19–38 (ἀπό τήν 1 τοῦ Ἰούνη ὡς τίς 4 τοῦ Ἰούλη). Πετρούπολη, κρατ. τυπογρ., 1906, σελ. 1403–1405. (Κρατική δούμα). – 106, 118, 123.
- *Ἡ Λαϊκή Δούμα καί τό ἐργατικό συνέδριο*. Ἐκδ. τῆς « Ἴσκρα». Γενεύη, τυπογρ. τοῦ κόμματος, 1905, 15 σελ. (ΣΔΕΚΡ). – 49
- Ἐπίκλησις τῆς Κρατικῆς δούμας στό λόγο τοῦ Θρόνου. – «Ρέτς», Πετρούπολη, 1906, ἀρ. φύλ. 66, 6 (19) τοῦ Μάη, σελ. 2. – 43, 121.
- Ἐπίκλησις γιά τή δράση τῆς Ἀχτίδας Μόσχα [τῆς Πετρούπολης] «Προλετάρι», [Βίμποργκ], 1907, ἀρ. φύλ. 13, 11 τοῦ Φλεβάρη, σελ. 7, στή στήλη: Χρονικά. Στήν ἐφημερίδα τόπος ἐκδοσης ἀναφέρεται ἡ Μόσχα. – 403, 409–410.
- Ἐπίκλησις γιά τήν προεκλογική συγκέντρωση, πού ἔγινε στό λαϊκό σπῖτι Νόμπελ στίς 21 τοῦ Γενάρη (3 τοῦ Φλεβάρη) 1907]. – «Ρέτς», Πετρούπολη, 1907, ἀρ. φύλ. 19, 24 τοῦ Γενάρη (6 τοῦ Φλεβάρη), σελ. 4, στή στήλη: Προεκλογικές συγκεντρώσεις. – 403–404.
- Ἐπίκλησις γιά τήν προεκλογική συγκέντρωση τῶν καντέτων, πού ἔγινε στήν αἴθουσα τῆς σχολῆς Τενισέβσκι στίς 22 τοῦ Γενάρη (4 τοῦ Φλεβάρη) 1907]. – «Ρέτς», Πετρούπολη, 1907, ἀρ. φύλ. 19, 24 τοῦ Γενάρη (6 τοῦ Φλεβάρη), σελ. 4, στή στήλη: Προεκλογικές συγκεντρώσεις. – 344.
- Ἐπίκλησις γιά τή συνεδρίαση τῆς ἐπιτροπῆς τοῦ κυβερνεῖου Πετρούπολης τοῦ Κόμματος τῆς λαϊκῆς ἐλευθερίας]. – «Ρέτς», Πετρούπολη, 1906, ἀρ. φύλ. 216, 14 (27) τοῦ Νοέμβρη, σελ. 3. Μέ τό γενικό τίτλο: Γύρω ἀπό τίς ἐκλογές γιά τήν Κρατική δούμα. – 124, 137, 148.
- Ἐπίκλησις τῆς ὑπαχτίδας Σεμιάνικοφ τῆς Ἀχτίδας Νιέβσκι τοῦ ΣΔΕΚΡ. Ἀπό τίς 15 τοῦ Νοέμβρη ὡς τίς 15 τοῦ Γενάρη 1907. – «Προλετάρι», [Βίμποργκ], 1907, ἀρ. φύλ. 12, 25 τοῦ Γενάρη, σελ. 6-7. Τόπος ἐκδοσης στήν ἐφημερίδα ἀναφέρεται ἡ Μόσχα. – 360–361, 363–366, 403, 409.
- Ἐπίκλησις τά ἀποτελέσματα τοῦ τέταρτου συνεδρίου τοῦ Κόμματος τῶν καντέτων. – «Σοζνάτελναγια Ροσσίγια», τεύχος 1, Πετρούπολη 1906, σελ. 101, 105, στή στήλη: Σχόλια. – 93.
- Ἐπίκλησις τῆ ζωῆ τῶν κομμάτων. – «Τοθάριστς», Πετρούπολη, 1906, ἀρ. φύλ. 78, 4 (17) τοῦ Ὀχτώβρη, σελ. 3. – 46, 49.
- Ἐπίκλησις τῆ ζωῆ τῶν κομμάτων. – «Τοθάριστς», Πετρούπολη, 1906, ἀρ. φύλ. 80, 6 (19) τοῦ Ὀχτώβρη, σελ. 3. – 50.
- Ἐπίκλησις τῆ Μόσχα μέσω τοῦ Τβέρ στήν Πετρούπολη. – «Φολκστσάϊτουνγκ», Βίλνα, 1906, ἀρ. φύλ. 235, 18 (31) τοῦ Δεκέμβρη, σελ. 1. Στήν ἑβραϊκή γλώσσα. – 223, 243–244, 306.
- Ἐπίκλησις τῆν Πολωνία. – «Προλετάρι» [Βίμποργκ], 1906, ἀρ. φύλ. 3, 8 τοῦ Σε-

- πτέμβρη, σελ. 4-5. Τόπος έκδοσης στήν ἔφημερίδα ἀναφέρεται ἡ Μόσχα. - 194.
- Ἡ ἀποτυχία τῆς συμφωνίας καί οἱ συνέπειές της. - «Ρέτς», Πετρούπολη, 1907, ἀρ. φύλ. 16, 20 τοῦ Γενάρη (2 τοῦ Φλεβάρη), σελ. 2. - 323.
- Ἀποφάσεις καί ψηφίσματα τοῦ Ἐνωτικοῦ συνεδρίου τοῦ Σοσιαλδημοκρατικοῦ ἔργατικοῦ κόμματος τῆς Ρωσίας. [Φυλλάδιο]. [Πετρούπολη], τυπογρ. τῆς ΚΕ, [1906], 4 σελ. (ΣΔΕΚΡ). - 74, 186.
- Ἀποφάσεις πού ψηφίστηκαν ἀπό τό [IV] συνέδριο [τοῦ Κόμματος τῆς λαϊκῆς ἐλευθερίας]. - «Ρέτς», Πετρούπολη, 1906, ἀρ. φύλ. 177, 29 τοῦ Σεπτέμβρη (12 τοῦ Ὀκτώβρη), σελ. 2. - 40, 43.
- Ἀποφάσεις πού ψηφίστηκαν στό VII συνέδριο τῆς Μπούντ. - Στό βιβλίο: Ἀνακοίνωση γιά τό VII συνέδριο τῆς Μπούντ, Γενεύη, τυπογρ. τῆς Μπούντ, Σεπτέμβρης τοῦ 1906, σελ. 5-16. (Γενική ἑβραϊκή ἔργατική ἔνωση τῆς Λιθουανίας, τῆς Πολωνίας καί τῆς Ρωσίας (Μπούντ)). - 32-33.
- [Ἀποφάσεις τῆς Κεντρικῆς ἐκλογικῆς Ἐπιτροπῆς πού ἐγκρίθηκαν ἀπό τό ἐκτελεστικό ὄργανο τοῦ τμήματος πού ἀποχώρησε ἀπό τή συνδιάσκεψη Πετρούπολης τοῦ ΣΔΕΚΡ]. - «Τοβάριστς», Πετρούπολη, 1907, ἀρ. φύλ. 177, 28 τοῦ Γενάρη (10 τοῦ Φλεβάρη), σελ. 2, στή στήλη: Ἀπογευματινές εἰδήσεις. - 421.
- Ἀποφάσεις [τῆς Πανρωσικῆς συνδιάσκεψης τοῦ ΣΔΕΚΡ], γιά τήν τακτική τοῦ ΣΔΕΚΡ στήν ἐκλογική καμπάνια. - «Προλετάρυ» [Βίμποργκ], 1906, ἀρ. φύλ. 8, 23 τοῦ Νοέμβρη, σελ. 1-2. Μέ τό γενικό τίτλο: Ἡ Πανρωσική συνδιάσκεψη τοῦ ΣΔΕΚΡ. Στήν ἔφημερίδα τόπος έκδοσης ἀναφέρεται ἡ Μόσχα. - 117, 128, 133, 146, 283, 324, 325.
- Ἀπόφαση [γιά τή στάση ἀπέναντι στήν Κρατική δούμα], πού ἐπεξεργάστηκε ἡ Κεντρική Ἐπιτροπή τοῦ ΣΔΕΚΡ. - «Βπεριόντ», Πετρούπολη, 1906, ἀρ. φύλ. 2, 27 τοῦ Μάη, σελ. 2. - 49, 66-67, 107, 152-153, 248, 423.
- Ἀπόφαση γιά τήν τακτική ἀπέναντι στήν [Κρατική] δούμα στή σημερινή στιγμή. [Φυλλάδιο]. Χωρίς τόπο έκδοσης, τυπογρ. τῆς ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ, [1906]. 2 σελ. (ΣΔΕΚΡ). - 49, 66-67, 107, 152-153, 248, 423.
- [Ἀπόφαση γιά τίς συμφωνίες μέ τά ἀριστερά κόμματα, πού ψηφίστηκε ἀπό τή συνδιάσκεψη τῆς ὀργάνωσης Πετρούπολης τοῦ ΣΔΕΚΡ. 6 (19) τοῦ Γενάρη 1907]. - Στήν προκήρυξη: Πρός ὄλους τοὺς ἐργάτες καί πρὸς ὄλους τοὺς πολίτες τῆς Πετρούπολης. [Πετρούπολη, ἀργότερα ἀπό τίς 6 τοῦ Γενάρη 1907], σελ. 1. (ΣΔΕΚΡ). - 253-257, 261, 273, 275, 285, 288, 297, 300, 304, 308, 312 324, 325, 326, 327, 349-351, 384.
- Ἀπόφαση τῆς Ἐ[πιτρο]πῆς Μόσ[χας] γιά τόν παρτιζάνικο πόλεμο. - «Προλετάρυ», [Βίμποργκ], 1906, ἀρ. φύλ. 5, 30 τοῦ Σεπτέμβρη, σελ. 7-8. Στήν ἔφημερίδα τόπος έκδοσης ἀναφέρεται ἡ Μόσχα. - 20.

- [*Απόφαση τῆς Ἐπιτροπῆς Πετρούπολης τοῦ κόμματος τῶν ἐσέρων*]. – «Ρέτς», Πετρούπολη, 1907, ἀρ. φύλ. 15, 19 τοῦ Γενάρη (1 τοῦ Φλεβάρη), σελ. 4, στή στήλη: Ἐκ τῆ ζωῆ τῶν κομμάτων. – 316–317.
- Ἀπόφαση τῆς Ἐπι[τροπῆς] Πετρ[ούπολης] τοῦ κόμματος τῶν ἐσέρων*. 16 τοῦ Γενάρη (1907). – «Τοβάριστς», Πετρούπολη, 1907, ἀρ. φύλ. 170, 20 τοῦ Γενάρη (2 τοῦ Φλεβάρη), σελ. 5, στή στήλη: Ἐκ τῆ ζωῆ τῶν κομμάτων. – 326, 360.
- [*Απόφαση τῆς συγκέντρωσης τῶν ἐργατῶν τῆς Πετρούπολης*]. – «Προλετάρυ», [Βίμποργκ], 1906, ἀρ. φύλ. 3,8 τοῦ Σεπτέμβρη, σελ. 5, στή στήλη: Ἐκ τοῦ κόμματος. Στὴν ἐφημερίδα τόπος ἐκδόσεως ἀναφέρεται ἡ Μόσχα. – 172.
- [*Απόφαση τῆς συγκέντρωσης τῶν πληρεξουσίων τῶν σοσιαλδημοκρατῶν, τῶν ἐσέρων καὶ τῶν ἀκομματικῶν*. 28 τοῦ Γενάρη (10 τοῦ Φλεβάρη) 1907]. – «Τοβάριστς», Πετρούπολη, 1907, ἀρ. φύλ. 178, 30 τοῦ Γενάρη (12 τοῦ Φλεβάρη), σελ. 4. Μὲ τὸ γενικὸ τίτλο: Συσκέψεις τῶν πληρεξουσίων τῶν ἐργατῶν. – 404–405.
- [*Απόφαση τοῦ τμήματος (τῶν 31), πού ἀποχώρησε ἀπὸ τῆ συνδιάσκεψη Πετρούπολης τοῦ ΣΔΕΚΡ, γιὰ τοὺς συνασπισμοὺς μὲ τὰ ἀστικά κόμματα*]. – «Ρέτς», Πετρούπολη, 1907, ἀρ. φύλ. 10, 13 (26) τοῦ Γενάρη, σελ. 4, στή στήλη: Ἐκ τῆ ζωῆ τῶν κομμάτων. – 273.
- Ἀπόφαση [τοῦ III συνεδρίου τοῦ ΣΔΕΚΡ] γιὰ τὴν ἐνοπλὴν ἐξέγερση* – βλ. Λένιν, Β.Ι. Ἀπόφαση γιὰ τὴν ἐνοπλὴν ἐξέγερση, πού ψηφίστηκε στὸ III συνέδριο τοῦ ΣΔΕΚΡ.
- Ἀπόφαση τῶν μπολσεβίκων πού ὑποβλήθηκε στὴν Πανρωσικὴ συνδιάσκεψη* – βλ. Λένιν, Β. Ι. Ἰδιαίτερη γνώμη...
- Ἀπρόσκλητὴ μεσολάβηση*. Μία ἱστορία γιὰ τὸ πῶς ἡ «Τοβάριστς» συνέκρινε τοὺς καντέτους μὲ τοὺς ἐσντέκους καὶ γιὰ τὸ τί βγήκε ἀπ' αὐτό. «Νάσα Τριμπούνα», Βίλνα, 1906, τεύχος 1, 13 τοῦ Δεκέμβρη, σελ. 14–17. Ὑπογραφή: Ντ. Ε. – 223, 243–244, 306.
- Ἡ ἀριθμητικὴ τῶν ἐκλογῶν*. – «Τοβάριστς», Πετρούπολη, 1906, ἀρ. φύλ. 131, 5 (18) τοῦ Δεκέμβρη, σελ. 2. Ὑπογραφή: Ἐκλογέας. – 205, 219.
- «*Ἀρμαβίρσκι Προλετάρυ*», 1906, ἀρ. φύλ. 1, Ὀχτώβρη. – 136–137.
- Ἄς προσέξουν τὰ μέλη τοῦ ΣΔΕΚΡ! Ἡ πρώτη πείρα*. (Γιὰ τὴν ἐκλογή σοσιαλδημοκρατῶν ὑποψηφίων στή Δούμα). – «Βολνά», Πετρούπολη, 1906, ἀρ. φύλ. 14, 11 τοῦ Μάη, σελ. 1-2. Ὑπογραφή: Πιότρ Ἀλ. – 136.
- Ἡ «ἀστικὴ δημοκρατία» καὶ ἡ σοσιαλδημοκρατία*. – «Ρέτς», Πετρούπολη, 1906, ἀρ. φύλ. 217, 15 (28) τοῦ Νοέμβρη, σελ. 2. Ὑπογραφή Λ. Ν. – 128.

Βαντίμοβ, Β. Γύρω από τό πρόγραμμα-μάξιμουμ καί τό πρόγραμμα-μίνιμουμ. (Ε. Τάγκ-ιν. Ἄρχές τῆς θεωρίας τῆς ἐργασίας). [Βιβλιοκρισία]. – «Σοζνάτελναγια Ροσσίγια», τεύχος 1, Πετρούπολη, 1906, σελ. 26–42. – 93.

— *Postscriptum.* (Ἀπό ἀφορμή μιά «θλιβερή παραδρομή»). – «Σοζνάτελναγια Ροσσίγια», τεύχος 1, Πετρούπολη, 1906, σελ. 42–46. – 93.

Βασίλιεφ, Ν. Β. Τί νά κάνουμε; (Γράμμα πρὸς τή σύνταξη). – «Τοθάριστς», Πετρούπολη, 1906, ἀρ. φύλ. 142, 17 (30) τοῦ Δεκέμβρη, σελ. 2. – 228, 245–247, 423–424.

«*Βέκ*», Μόσχα. – 137.

— 1906, ἀρ. φύλ. 46, 15 τοῦ Νοέμβρη, σελ. 1. – 128.

— 1907, ἀρ. φύλ. 5, 9 τοῦ Γενάρη, σελ. 4. – 301.

«*Βέστνικ Πάρτι Ναρόντνοϊ Σβομπόντι*», Πετρούπολη, 1906, τεύχος 5, 28 τοῦ Μάρτη, στήλες 318–320. – 87.

— 1906, τεύχος 7, 19 τοῦ Ἀπρίλη, στήλες 545–546. – 87.

«*Βολνά*», Πετρούπολη, 1906, ἀρ. φύλ. 14, 11 τοῦ Μάη, σελ. 1–2. – 136.

«*Βπεριόντ*», Γενεύη, – 175, 191.

— 1905, ἀρ. φύλ. 1, 4 τοῦ Γενάρη (22 τοῦ Δεκέμβρη 1904), σελ. 2–3. – 177.

«*Βπεριόντ*», Πετρούπολη, 1906, ἀρ. φύλ. 2, 27 τοῦ Μάη, σελ. 2. – 50, 67, 107, 153, 248, 423.

[*Τό γενικό συμβούλιο «τοῦ ἐνωμένου ρωσικοῦ λαοῦ»...*]. – «Τοθάριστς», Πετρούπολη, 1906, ἀρ. φύλ. 131, 5 (18) τοῦ Δεκέμβρη, σελ. 4, στή στήλη: Ἄπό τῆ ζωὴ τῶν κομμάτων. – 205.

[*Γιά τά ρεύματα μέσα στό κόμμα τῆς 17 τοῦ Ὀχτώβρη σχετικά μέ τούς συνασπισμούς*]. – «Τοθάριστς», Πετρούπολη, 1906, ἀρ. φύλ. 131, 5 (18) τοῦ Δεκέμβρη, σελ. 4, στή στήλη: Ἄπό τῆ ζωὴ τῶν κομμάτων. – 205.

[*Γιά τά συνθήματα τῆς ἐκλογικῆς καμπάνιας. Ἀπόφαση τῆς Πανρωσικῆς συνδιάσκεψης τοῦ ΣΔΕΚΡ*]. – «Προλετάρη», [Βίμποργκ], 1906, ἀρ. φύλ. 8, 23 τοῦ Νοέμβρη, σελ. 2. Στὴν ἐφημερίδα τόπος ἐκδοσης ἀναφέρεται ἢ Μόσχα. – 126, 127.

Γιά τὴν ἐκλογικὴ καμπάνια. – «Σοτσιάλ-Ντεμοκράτ», Πετρούπολη, 1906, ἀρ. φύλ. 3, 13 τοῦ Ὀχτώβρη, σελ. 1–2. – 67.

[*Γιά τὴν ἐνότητα τῆς ἐκλογικῆς καμπάνιας στὶς διάφορες περιοχές.* Ἀπό-

φαση τῆς Πανρωσικῆς συνδιάσκεψης τοῦ ΣΔΕΚΡ]. – «Προλετάρι», [Βίμποργκ], 1906, ἀρ. φύλ. 8, 23 τοῦ Νοέμβρη, σελ. 2. Στὴν ἑφημερίδα τόπος ἔκδοσης ἀναφέρεται ἡ Μόσχα. – 133–134, 273.

Γιὰ τὴν κατάκτηση τῆς ἐξουσίας καὶ τὴ συμμετοχὴ στὴν Προσωρινὴ κυβέρνηση. [Ἀπόφαση τῆς πρώτης Πανρωσικῆς συνδιάσκεψης κομματικῶν στελεχῶν]. – Στὸ βιβλίο: Ἡ πρώτη Πανρωσικὴ συνδιάσκεψη κομματικῶν στελεχῶν. Χωριστὸ παράρτημα στὸ φύλλο ἀρ. 100 τῆς «Ἴσκρα». Γενεύη, τυπογρ. τοῦ κόμματος, 1905, σελ. 23–24 (ΣΔΕΚΡ). – 192.

[Γιὰ τὴν τακτικὴ τοῦ ΣΔΕΚΡ στὴν ἐκλογικὴ καμπάνια. Σχέδιο ἀπόφασης, πού ὑποβλήθηκε ἀπὸ τὴν ἀντιπροσωπεῖα τῆς Μπούντ στὴν Πανρωσικὴ συνδιάσκεψη τοῦ ΣΔΕΚΡ στίς 6 (19) τοῦ Νοέμβρη 1906]– Χειρόγραφο¹. – 108.

Γιὰ τὴ σημερινὴ στιγμὴ τῆς ἐπανάστασης καὶ τὰ καθήκοντα τοῦ προλεταριάτου. [Σχέδιο ἀπόφασης τῶν μενσεβίκων γιὰ τὸ IV (Ἐνωτικὸ) συνέδριο τοῦ ΣΔΕΚΡ]. «Παρτίνιγε Ἴσθέςτιγια», [Πετρούπολη], 1906, ἀρ. φύλ. 2, 20 τοῦ Μάρτη, σελ. 9. Μὲ τὸ γενικὸ τίτλο: Σχέδιο ἀποφάσεων γιὰ τὸ ἐπικείμενο συνέδριο, ἐπεξεργασμένο ἀπὸ τὴν ὁμάδα τῶν «μενσεβίκων» μὲ τὴ συμμετοχὴ τῶν συντακτῶν τῆς «Ἴσκρα». – 155–156.

Γιὰ τὴ στάση ἀπέναντι στὰ ἀστικά κόμματα. [Ἀπόφαση, πού ψηφίστηκε στὸ IV (Ἐνωτικὸ) συνέδριο τοῦ ΣΔΕΚΡ]. – Στὸ βιβλίο: Πρακτικά τοῦ Ἐνωτικοῦ συνεδρίου τοῦ ΣΔΕΚΡ, πού ἔγινε στὴ Στοκχόλμη τὸ 1906. Μόσχα, τυπογρ. Ἰβανόφ, 1907, σελ. 419, στὸ μέρος: Παράρτημα II. Ἀποφάσεις καὶ ψηφίσματα τοῦ συνεδρίου. – 21.

Γιὰ τὴ στάση ἀπέναντι στὴν Κρατικὴ δούμα. [Ἀπόφαση, πού ψηφίστηκε στὸ IV (Ἐνωτικὸ) συνέδριο τοῦ ΣΔΕΚΡ]. – Στὸ βιβλίο: Πρακτικά τοῦ Ἐνωτικοῦ συνεδρίου τοῦ ΣΔΕΚΡ, πού ἔγινε στὴ Στοκχόλμη τὸ 1906, Μόσχα, τυπογρ. Ἰβανόφ, 1907, σελ. 414–416, στὸ μέρος: Παράρτημα II. Ἀποφάσεις καὶ ψηφίσματα τοῦ συνεδρίου. – 36, 57, 58, 72, 74, 98, 134, 136, 167.

Γιὰ τὴ στάση ἀπέναντι στὴν Κρατικὴ δούμα. [Ἀρχικὸ σχέδιο ἀπόφασης, πού ὑποβλήθηκε ἀπὸ τοὺς μενσεβίκους στὸ IV (Ἐνωτικὸ) συνέδριο τοῦ ΣΔΕΚΡ]². – 36.

Γιὰ τὴ στάση ἀπέναντι στὸ ἀγροτικὸ κίνημα. [Ἀπόφαση, πού ψηφίστηκε στὸ IV (Ἐνωτικὸ) συνέδριο τοῦ ΣΔΕΚΡ]. – Στὸ βιβλίο: Πρακτικά τοῦ Ἐνωτικοῦ συνεδρίου τοῦ ΣΔΕΚΡ, πού ἔγινε στὴ Στοκχόλμη τὸ 1906, Μόσχα, τυπογρ. Ἰβανόφ, 1907, σελ. 413–414, στὸ μέρος: Παράρτημα II. Ἀποφάσεις καὶ ψηφίσματα τοῦ συνεδρίου. – 89.

Γιὰ τὴν τακτικὴ. [Ἀπόφαση, πού ψηφίστηκε στὸ VII συνέδριο τῆς Μπούντ].

¹ Τὸ χειρόγραφο δὲν διασώθηκε.

² Τὸ σχέδιο δὲν διασώθηκε.

Στό βιβλίο: Ἀνακοίνωση γιά τό VII συνέδριο τῆς Μπούντ, Γενεύη, τυπογρ. τῆς Μπούντ, Σεπτέμβρης 1906, σελ. 9–11. (Γενική ἐβραϊκή ἐργατική ἐνωση τῆς Λιθουανίας, τῆς Πολωνίας καί τῆς Ρωσίας (Μπούντ)). – 108.

Γιά τή σύγκληση τοῦ 4 συνεδρίου τοῦ ΣΔΕΚΡ. Πρός ὅλες τίς κομματικές ὀργανώσεις καί πρός ὄλους τοὺς σοσιαλδημοκράτες ἐργάτες. «Νόβαγια Ζίζν», Πετρούπολη, 1905, ἀρ. φύλ. 9, 10 τοῦ Νοέμβρη, σελ. 2. – 180.

*Γιατί ἀναγκαστήκαμε ν' ἀποχωρήσουμε ἀπό τή συνδιάσκεψη; (Δήλωση 31 μελῶν τῆς συνδιάσκεψης, πού ὑποβλήθηκε στήν ΚΕ). [Πετρούπολη, 1907], σελ. 8. – 261, 269, 272, 307, 319–322, 409–410.

Γιά τίς ἐκλογικές συμφωνίες. «Σοτσιάλ-Ντεμοκράτ» Πετρούπολη, 1906, ἀρ. φύλ. 5, 27 τοῦ Ὀχτώβρη, σελ. 1–2. – 67, 73–74, 98.

[Γιά τό σημείωμα τοῦ Γκ. Ι. Ζίλκιν «Σελιδούλες τῆς ζωῆς», πού δημοσιεύτηκε στήν ἐφημερίδα «Τοθάριστς»]. – «Ρέτς», Πετρούπολη, 1907, ἀρ. φύλ. 14, 18 (31) τοῦ Γενάρη, σελ. 2, στή στήλη: Τύπος – 312.

[Γιά τόν ἀριθμό τῶν μελῶν τοῦ ΣΔΕΚΡ]. – «Τοθάριστς», Πετρούπολη, 1906, ἀρ. φύλ. 84, 11 (24) τοῦ Ὀχτώβρη, σελ. 4, στή στήλη: Ἀπό τή ζωή τῶν κομμάτων. – 66.

Γιά τοὺς συνασπισμούς μέ τά ἀστικά κόμματα. Ἀπόφαση τῆς Πανρωσικῆς συνδιάσκεψης τοῦ ΣΔΕΚΡ]. – «Προλετάρι», [Βίμποργκ], 1906, ἀρ. φύλ. 8, 23 τοῦ Νοέμβρη, σελ. 2. Στήν ἐφημερίδα τόπος ἐκδοσης ἀναφέρεται ἡ Μόσχα. – 117, 120–122, 128, 131, 133, 134, 145, 197–198, 207, 226, 306, 324.

Γιούντιν, Ι. Ἡ σημερινή στιγμή καί τά προβλήματά της. – «Νάσα Τριμπούνα», Βίλνα, 1906, τεύχ. 1, 13 τοῦ Δεκέμβρη, σελ. 1–7. – 325.

Γκόγκολ, Ν. Β. Ἀφήγηση γιά τό πῶς τσακώθηκαν ὁ Ἴβάν Ἰβάνοβιτς μέ τόν Ἴβάν Νικηφόροβιτς. – 294.

— Ὁ Ἴβάν Φιοντόροβιτς Σπόνκα καί ἡ θείτσα του. – 161.

— Νεκρές ψυχές. – 146.

«Γκόλος Πρικάζτσικα», Πετρούπολη. – 344.

«Γκόλος Τρουντά», Πετρούπολη. – 155.

Γκόλουμπεφ, Β. Γιά τά καθήκοντα τοῦ κόμματος τῶν καντέτων. – «Τοθά-

* Μέ ἀστερίσκο σημειώνονται τά βιβλία, οἱ ἐφημερίδες, τά ἄρθρα καί τά ντοκουμέντα, πού ἔχουν σημειώσεις τοῦ Β. Ι. Λένιν καί φυλάγονται στό Κεντρικό κομματικό ἀρχεῖο τοῦ Ἰνστιτούτου Μαρξισμοῦ-Λενινισμοῦ τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ.

ριστς», Πετρούπολη, 1906, ἀρ. φύλ. 73, 28 τοῦ Σεπτέμβρη (11 τοῦ Ὀχτώβρη), σελ. 2. – 82.

Γκοντσαρόφ, Ι. Α. Ὀμπλόμοφ. – 293–294.

Γκουτσκόφ, Α. Ι. Ἀπάντηση στὸν πρίγκηπα Ε.Ν. Τρουμπετσκόϊ. – «Ρούσκιγε Βέντομοστι», Μόσχα, 1906, ἀρ. φύλ. 224, 10 τοῦ Σεπτέμβρη, σελ. 2. – 13–15, 18.

Γκρεντεσκούλ, Ν. Α. Ἡ στροφή. – «Ρέτς», Πετρούπολη, 1906, ἀρ. φύλ. 180, 3 (16) τοῦ Ὀχτώβρη, σελ. 1–2. – 43.

Γκρμπογέντοφ, Α. Σ. Τὸ πολὺ μυαλό βλάφτει. – 285, 296, 398.

Γράμμα πρὸς τίς κομματικές ὀργανώσεις. [Γράμμα 1ο]. [Φυλλάδιο]. Χωρὶς τόπο ἔκδοσης. [Νοέμβρης 1904]. 4 σελ. (Μόνο γιὰ τὰ μέλη τοῦ κόμματος). – 177.

Γράμμα πρὸς τίς κομματικές ὀργανώσεις. [Ἀριθ. 4]. 14 τοῦ Ἰούλη 1906 [Φυλλάδιο]. (Πετρούπολη, 1906). 5 σελ. (ΣΔΕΚΡ). Ὑπογραφή: ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ. – 50, 66, 178, 423.

Γράμμα πρὸς τίς κομματικές ὀργανώσεις. Ἀριθ. 5. 29 τοῦ Ἰούλη 1906 [Φυλλάδιο]. Χωρὶς τόπο ἔκδοσης, τυπογρ. τῆς ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ, [1906]. 4 σελ. (ΣΔΕΚΡ). Ὑπογραφή: ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ. – 50.

Γύρω ἀπὸ τὰ ζητήματα τακτικῆς. – «Νάσα Τριμπούνα», Βίλνα 1906, τευχ. 1, 13 τοῦ Δεκέμβρη, σελ. 9–11. Ὑπογραφή: Γκ. Ρ. Φ. – 223, 243, 306.

Γύρω ἀπὸ τὸ χαρακτῆρα τῆς στιγμῆς. – «Σοτσιάλ-Ντεμοκράτ», Πετρούπολη, 1906, ἀρ. φύλ. 1, 17 τοῦ Σεπτέμβρη, σελ. 3–4. – 53, 55, 67.

Ἡ Δεύτερη Δούμα. – «Σοτσιάλ-Ντεμοκράτ», Πετρούπολη, 1906, ἀρ. φύλ. 4, 20 τοῦ Ὀχτώβρη, σελ. 1–2. – 67.

Τὸ δεύτερο τακτικὸ συνέδριον τοῦ Σοσιαλδημοκρατικοῦ ἔργατικοῦ κόμματος τῆς Ρωσίας. Πλήρες κείμενον τῶν πρακτικῶν. Ἔκδ. τῆς ΚΕ, Γενεύη, τυπογρ. τοῦ κόμματος, [1904], 397, 11 σελ. (ΣΔΕΚΡ). – 50, 51, 150.

* [Δήλωση 31 μελῶν τῆς συνδιάσκεψης Πετρούπολης τοῦ ΣΔΕΚΡ, ὅτι ἡ ἀντιπροσώπευση τῆς ὀργάνωσης στὴ συνδιάσκεψιν δέν ἔγινε κανονικὰ· ἡ δήλωση ὑποβλήθηκε στὴ συνεδρίαση τῆς συνδιάσκεψης στίς 6 (19) τοῦ Γενάρη 1907]. – Στὸ φυλλάδιον: Γιατί ἀναγκαστήκαμε νὰ ἀποχωρήσουμε ἀπὸ τὴ συνδιάσκεψιν; (Δήλωση 31 μελῶν τῆς συνδιάσκεψης πού ὑποβλήθηκε στὴν ΚΕ). [Πετρούπολη, 1907], σελ. 4–5. – 261, 272, 308.

[Δήλωση 31 μελῶν τῆς συνδιάσκεψης Πετρούπολης τοῦ ΣΔΕΚΡ, ὅτι ἀρ-

νοῦνται νά πάρουν μέρος στή συζήτηση τοῦ ζητήματος, γιά τό χωρισμό τῆς συνδιάσκεψης σέ δύο μέρη καί στίς ψηφοφορίες· ἡ δήλωση ὑποβλήθηκε στή συνεδρίαση τῆς συνδιάσκεψης τῆς 6 (19) τοῦ Γενάρη 1907]. – Στό ἴδιο, σελ. 5. – 261, 272, 308.

[Δήλωση 31 μελῶν τῆς συνδιάσκεψης Πετρούπολης τοῦ ΣΔΕΚΡ, ὅτι ἀρνοῦνται νά πάρουν μέρος στίς ἐργασίες τῆς συνδιάσκεψης· ἡ δήλωση ὑποβλήθηκε στή συνεδρίαση τῆς συνδιάσκεψης τῆς 6 (19) τοῦ Γενάρη 1907]. – Στό ἴδιο, σελ. 5. – 261, 269.

Δήλωση τριῶν μελῶν τῆς ΚΕ. – Στήν ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ, 20 τοῦ Ἰούλη 1906 [Φυλλάδιο]. Χωρίς τόπο ἐκδοσης, (1906). 1 σελ. (Μόνο γιά τά μέλη τοῦ κόμματος). Ὑπογραφή: Μαξίμοφ, Ζίμιν, Στρόγεφ, μέλη τῆς ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ. – 178.

Διάγγελμα [Γιά τήν τροποποίηση τοῦ θεσμοῦ τῆς Κρατικῆς δούμας καί τοῦ Κρατικοῦ συμβουλίου] 20 τοῦ Φλεβάρη (5 τοῦ Μάρτη) 1906 – «Πραβίτελστβενι Βέστνικ», Πετρούπολη, 1906, ἀρ. φύλ. 41, 21 τοῦ Φλεβάρη (6 τοῦ Μάρτη), σελ. 1. – 17.

Διάγγελμα. 17 (30) τοῦ Ὀχτώβρη 1905. «Πραβίτελστβενι Βέστνικ», Πετρούπολη, 1905, ἀρ. φύλ. 222, 18 (31) τοῦ Ὀχτώβρη, σελ. 1. – 13, 26, 111, 112, 203, 204.

Διακήρυξη πρὸς ὅλη τήν ἀγροτιά τῆς Ρωσίας [ἀπό τήν ἐπιτροπή τῆς σοσιαλδημοκρατικῆς ὁμάδας τῆς Κρατικῆς δούμας, τήν ἐπιτροπή τῆς Ἐργασιακῆς ὁμάδας τῆς Κρατικῆς δούμας, τήν Πανρωσική ἀγροτική ἐνωση, τήν Κεντρική Ἐπιτροπή τοῦ ΣΔΕΚΡ, τήν Κεντρική Ἐπιτροπή τοῦ κόμματος τῶν ἐσέρων, τήν Πανρωσική ἐνωση σιδηροδρομικῶν, τήν Πανρωσική διδασκαλική ἐνωση]. [Φυλλάδιο], χωρίς τόπο ἐκδοσης, τυπογρ. τῆς ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ, [Ἰούλης 1906]. 2 σελ. – 47, 300, 301.

Διακήρυξη τοῦ ΣΔΕΚΡ στή Δούμα – βλ. Ἀξελρόντ, Π. Μπ. Διακήρυξη τοῦ ΣΔΕΚΡ στή Δούμα.

Διακήρυξη τοῦ Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν δουλευτῶν – βλ. Πρὸς ὄλους τοὺς ἐργάτες, στρατιῶτες καί πολίτες!

Διαμαρτυρία τριῶν μελῶν τῆς ΚΕ – βλ. Δήλωση τριῶν μελῶν τῆς ΚΕ.

Διάταγμα πρὸς τή Διοικούσα Σύγκλητο [γιά ἀλλαγές καί προσθήκες στόν ἐκλογικό νόμο γιά τήν Κρατική δούμα. 11 (24) τοῦ Δεκέμβρη, 1905]. «Πραβίτελστβενι Βέστνικ», Πετρούπολη, 1905, ἀρ. φύλ. 268, 13 (26) τοῦ Δεκέμβρη, σελ. 1. – 16, 17, 18, 19, 111, 112, 147, 202, 203, 209, 237–238, 288–289, 397, 398, 420.

Διάταγμα πρὸς τή Διοικούσα Σύγκλητο [γιά τήν ἀναδιοργάνωση τοῦ Κρατικοῦ συμβουλίου. 20 τοῦ Φλεβάρη (5 τοῦ Μάρτη) 1906]. – «Πραβίτελστβενι Βέστνικ», Πετρούπολη, 1906, ἀρ. φύλ. 41, 21 τοῦ Φλεβάρη (6 τοῦ Μάρτη), σελ. 1–2. – 17.

Διάταγμα πρὸς τὴ Διοικοῦσα Σύγκλητο [γιά τὴν ἀναθεώρηση τοῦ θεσμοῦ τῆς Κρατικῆς δούμας. 20 τοῦ Φλεβάρη, (5 τοῦ Μάρτη) 1906]. «Πραβί-τελστβενι Βέστνικ», Πετρούπολη, 1906, ἀρ. φύλ. 41, 21 τοῦ Φλεβάρη (6 τοῦ Μάρτη), σελ. 2. – 17.

Ἡ ἐθνικὴ ἐπανάσταση καὶ τὰ καθήκοντά μας. «Σοτσιάλ-Ντεμοκράτ», Πετρούπολη, 1906, ἀρ. φύλ. 1, 17 τοῦ Σεπτέμβρη, σελ. 1–3. – 31, 49, 50, 52–53, 66.

Ἐκκλήση τοῦ Βίμποργκ – βλ. Πρὸς τὸ λαὸ ἀπὸ τοὺς ἀντιπροσώπους τοῦ λαοῦ.

Ἐκκλήση τοῦ ἐκτελεστικοῦ ὀργάνου τοῦ τμήματος πού ἀποχώρησε ἀπὸ τὴ συνδιάσκεψη πόλης τῆς Πετρούπολης τοῦ ΣΔΕΚΡ, πρὸς τοὺς ἐργάτες καὶ τοὺς σοσιαλδημοκράτες ἐκλογεῖς]. – «Τοθάριστς», Πετρούπολη, 1907, ἀρ. φύλ. 170, 20 τοῦ Γενάρη (2 τοῦ Φλεβάρη), σελ. 5, στή στήλη: Ἄπο τὴ ζωὴ τῶν κομμάτων. – 323–334.

Οἱ ἐκλογές γιά τὴν Κρατικὴ δούμα στὶς πόλεις πού ἔχουν ἰδιαίτερη ἀντιπροσώπευση. – «Βέστνικ Πάρτι Ναρόντνοϊ Σβομπόντι», Πετρούπολη, 1906, τεύχ. 7, 19 τοῦ Ἀπρίλη, στήλες 545–546. – 86.

Οἱ ἐκλογές στὴν Πετρούπολη. – «Ρέτς», Πετρούπολη, 1907, ἀρ. φύλ. 33, 9 (22) τοῦ Φλεβάρη, σελ. 2–3. – 415, 421.

Οἱ ἐκλογές τῆς 7 τοῦ Φλεβάρη. – «Ρέτς», Πετρούπολη, 1907, ἀρ. φύλ. 31, 7 (20) τοῦ Φλεβάρη, σελ. 2. – 399.

Ἡ ἐκλογικὴ πλατφόρμα τοῦ Σοσιαλδημοκρατικοῦ ἐργατικοῦ κόμματος τῆς Ρωσίας. [Φυλλάδιο]. Χωρὶς τόπο ἐκδοσης, τυπογρ. τῆς ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ, [1906]. 2 σελ. (ΣΔΕΚΡ). – 288.

Ἐνγκελς, Φ. Ἀντι-Ντύρινγκ – βλ. Ἐνγκελς, Φ. Φιλοσοφία. Πολιτικὴ Οἰκονομία. Σοσιαλισμός.

— Εἰσαγωγή [στὴν ἐργασία τοῦ Κ. Μάρξ «Οἱ ταξικοὶ ἀγῶνες στὴ Γαλλία ἀπὸ τὸ 1848 ὡς τὸ 1850»]. 6 τοῦ Μάρτη 1895. – 400.

— Ἡ ἐπανάσταση καὶ ἡ ἀντεπανάσταση στὴ Γερμανία. Αὐγούστος 1851 – Σεπτέμβρης 1852. – 389.

— Ὁ σοσιαλισμός στὴ Γερμανία. Γύρω στὶς 24 τοῦ Ὀκτώβρη καὶ τὰ τέλη τοῦ Δεκέμβρη 1891. – 400.

— Φιλοσοφία. Πολιτικὴ οἰκονομία. Σοσιαλισμός. (Ἡ ἀνατροπὴ τῆς ἐπιστήμης ἀπὸ τὸν Ντύρινγκ). Μετάφραση ἀπὸ τὴν 3η γερμανικὴ ἐκδοση. Πετρούπολη, Γιακοβένκο, 1904, XXIV, 478, II σελ. – 388.

Ἐνόψει τῆς ἀπόφασης. – «Ρέτς», Πετρούπολη, 1907, ἀρ. φύλ. 14, 18 (31) τοῦ Γενάρη, σελ. 1. – 311.

Ἐργάτης. Οἱ ἐργάτες καί οἱ διανοούμενοι στίς ὀργανώσεις μας. Μὲ πρόλογο τοῦ Π. Μπ. Ἀξελρόντ. Ἔκδ. ΣΔΕΚΡ, Γενεύη, τυπογρ. τοῦ κόμματος, 1904. 56 σελ. (ΣΔΕΚΡ). – 177.

Ἡ ἔρευνά μας. – «Βέκ», Μόσχα, 1907, ἀρ. φύλ. 5, 9 τοῦ Γενάρη, σελ. 4. – 302.

Ἐσπέροφ, Π. Ἡ Μόσχα ἐκλέγει τοὺς ἐκλέκτορές της. – «Μπιρζεβίγε Βέντομοστι». Ἀπογευματινὴ ἔκδοση, Πετρούπολη, 1907, ἀρ. φύλ. 9720, 20 τοῦ Γενάρη, σελ. 3. – 370.

«Ἐχο», Πετρούπολη, 1906, ἀρ. φύλ. 1, 22 τοῦ Ἰούνη, σελ. 2-3. – 123.

«Ζαριά», Stuttgart. – 54.

Ζίλκιν, Ι. Γύρω ἀπὸ τίς ἐκλογές. – «Τοθάριστς», Πετρούπολη, 1906, φύλλο 139, 14 (27) τοῦ Δεκέμβρη, σελ. 4, ἀρ. φύλ. 140, 15 (28) τοῦ Δεκέμβρη, σελ. 2. – 240.

— Γύρω ἀπὸ τίς ἐκλογές. – «Τοθάριστς», Πετρούπολη, 1906, ἀρ. φύλ. 142, 17 (30) τοῦ Δεκέμβρη, σελ. 1-2. – 217-218, 219-220, 240.

«Ζρένιγε», Πετρούπολη. – 416.

— 1907, ἀρ. φύλ. 1, 25 τοῦ Γενάρη, σελ. 1-2. – 372.

— 1907, ἀρ. φύλ. 2, 4 τοῦ Φλεβάρη, σελ. 1-2, 4. – 369, 372, 375.

Ἰζγκόγεφ, Α. Σ. Ὁ «ἀριστερός συνασπισμός». – «Ρέτς», Πετρούπολη, 1907, ἀρ. φύλ. 28, 3 (16) τοῦ Φλεβάρη, σελ. 2. – 407.

«Ἰσκρα» (παλιά, λενινιστικὴ), [Λειψία – Μόναχο – Λονδίνο – Γενεύη]. – 54, 152.

«Ἰσκρα» (καινούργια, μενσεβίκικη), [Γενεύη]. – 152.

— 1905, ἀρ. φύλ. 110, 10 τοῦ Σεπτέμβρη, σελ. 1-2. – 178.

[Κανονισμὸς τῆς συνδιάσκεψης τῆς ὀργάνωσης Πετρούπολης τοῦ ΣΔΕΚΡ σχετικά μὲ τὰ ζητήματα τῆς ἐκλογικῆς καμπάνιας γιὰ τὴν Κρατικὴ δούμα. Προκήρυξη. Πετρούπολη, Δεκέμβρης 1906]. 1 σελ. Πολυγραφήμενη. – 263, 267.

- Κάουτσκι, Κ. *Οί κινητήριες δυνάμεις καί οί προοπτικές τῆς ρωσικῆς ἐπανάστασης*. Μετάφραση ἀπό τά γερμανικά. («Neue Zeit», τεύχη 9 καί 10. 25 Jg., Bd. I). Μέ τήν ἐπιμέλεια καί μέ πρόλογο τοῦ Ν. Λένιν. Μόσχα, «Νόβαγια ἐπόχα», 1907, 32 σελ. — 183, 230–236.
- *Οί κοινωνικές μεταρρυθμίσεις*. Μετάφραση ἀπό τά γερμανικά. Μόσχα, «Κολοκόλ», 1905. 237 σελ. (Πρώτη βιβλιοθήκη, τεύχ. 2). — 186.
- *Ἡ κοινωνική ἐπανάσταση*. Τήν ἐπομένη τῆς ... Μέ δύο παραρτήματα. Μετάφραση τοῦ Κάρποφ ἀπό τά γερμανικά, μέ τήν ἐπιμέλεια τοῦ Ν. Λένιν. Πετρούπολη, 1905. 82, 104 σελ. (Βιβλιοθήκη Μάλιχ, τεύχη 57–58). — 2, 10.
- Καταστατικό τοῦ Ἐργατικοῦ κόμματος τοῦ Βελγίου*. — Στό βιβλίο: Λάριν, Γ. Τό πλατύ ἐργατικό κίνημα καί τό ἐργατικό συνέδριο [Μόσχα], «Νόβι Μίρ», [1907], σελ. 73–79, στό μέρος: Παράρτημα 2. — 171.
- Κοκόσκιν, Φ. *Ὁ κίνδυνος, πού ἀπειλεῖ τήν ἀντιπολίτευση*. — «Ρούσκιγε Βέντομοστι», Μόσχα 1907, ἀρ. φύλ. 22, 28 τοῦ Γενάρη, σελ. 3. — 369, 370.
- «Κουριέρ», Πετρούπολη, 1906, ἀρ. φύλ. 4, 20 τοῦ Μάη (2 τοῦ Ἰούνη), σελ. 2–3 ἀρ. φύλ. 5, 21 τοῦ Μάη (3 τοῦ Ἰούνη), σελ. 2–3. — 36, 119.
- Κουσκόβα, Ε. *Πῶς θά τελειώσει αὐτό;* «Τοβάριστς», Πετρούπολη, 1907, ἀρ. φύλ. 161, 10 (23) τοῦ Γενάρη, σελ. 1. — 277.
- *Σχετικά μέ τό γράμμα τοῦ Γκ. Β. Πλεχάνοφ*. — «Τοβάριστς», Πετρούπολη, 1906, ἀρ. φύλ. 102, 1 (14) τοῦ Νοέμβρη, σελ. 2. — 128.
- **Ἡ Κρατική δούμα καί ἡ σοσιαλδημοκρατία*. [Πετρούπολη, «Προλετάρσκογε Ντιέλο»], 1906. 32 σελ. — 69–70.
- Ἡ Κρατική δούμα τῆς δεύτερης περιόδου*. — «Ρέτς», Πετρούπολη, 1907, ἀρ. φύλ. 31, 7 (20) τοῦ Φλεβάρη, σελ. 3. — 396.
- Credo*. — Στό βιβλίο: [Λένιν, Β. I.]. Διαμαρτυρία τῶν σοσιαλδημοκρατῶν τῆς Ρωσίας. Μέ ἐπίλογο τῆς σύνταξης τοῦ «Ραμπότσεγε Ντιέλο». Ἔκδ. τῆς Ἐνώσεως τῶν ρώσων σοσιαλδημοκρατῶν. Γενεύη, τυπογρ. τῆς «Ἐνώσεως», 1899, σελ. 1–6. (ΣΕΔΚΡ. Ἀνάτυπο ἀπό τό τεύχος 4–5 τοῦ «Ραμπότσεγε Ντιέλο»). — 128, 245, 246, 278.
- Κριλόφ, Ι. Α. *Ἡ Ἄλεποῦ καί ὁ γαῖδαρος*. — 36.
- *Τό γουρούνι καί ἡ βελανιδιά*. — 164.
- *Ὁ Κύκνος, ὁ Λοῦτσος καί ὁ Κάβουρας*. — 74.
- *Ὁ περίεργος*. — 288.

- Λάρω, Γ. [Γραπτή δήλωση στό γραφείο του IV (Ένωτικού) συνεδρίου του ΣΔΕΚΡ]. – Στο βιβλίο: Πρακτικά του Ένωτικού συνεδρίου του Σ. ΚΡ, πού έγινε στή Στοκχόλμη τό 1906. Μόσχα, τυπογρ. Ίβανόφ, 1906. σελ. 197. – 177.
- Τό πλατύ εργατικό κόμμα καί τό εργατικό συνέδριο [Μόσχα], «Νόβι Μίρ», [1907]. 95 σελ. – 155–179, 180, 181, 207, 245, 306.
- Λασσάλ, Φ. Άνοιχτή απάντηση στήν Κεντρική Έπιτροπή του γενικού γερμανικού εργατικού συνεδρίου τής Λειψίας. Πετρούπολη, Βρουμπλιόβσκι, 1906. 65-98 σελ. – 146.
- Λεβίτσκι, Β. [Λόγος στή συγκέντρωση των προοδευτικών εκλογέων, πού έγινε στό θέατρο Νεμέτι στίς 19 του Γενάρη 1907. Σύντομο δημοσιογραφικό ρεπορτάζ]. – «Τοβάριστς», Πετρούπολη, 1907, αρ. φύλ. 170, 20 του Γενάρη (2 του Φλεβάρη), σελ. 4, στή στήλη: Άπογευματινές ειδήσεις. – 331, 333, 599.
- Τό προλεταριάτο τής Πετρούπολης στίς εκλογές. – «Νάς Μίρ», Πετρούπολη, 1907, τεύχ. 1, 28 του Γενάρη, σελ. 5–7. Τό τεύχος 1 έχει ήμερομηνία: 28 του Γενάρη 1906. – 402.
- [Λένιν, Β. Ι.] Άπόφαση για τήν ένοπλη εξέγερση, [πού ψηφίστηκε στό III συνέδριο του ΣΔΕΚΡ]. – Στο βιβλίο: Τό τρίτο τακτικό συνέδριο του Σοσιαλδημοκρατικού εργατικού κόμματος τής Ρωσίας. Πλήρες κείμενο των πρακτικών. Έκδ. τής ΚΕ. Γενεύη, τυπογρ. του κόμματος, 1905, σελ. XVII–XVIII. (ΣΔΕΚΡ). Μέ τό γενικό τίτλο: Οί κυριότερες αποφάσεις. – 158, 178, 248.
- Για τήν αναδιοργάνωση του κόμματος. – «Νόβαγια Ζίζν», Πετρούπολη, 1905, αρ. φύλ. 9, 10 του Νοέμβρη, σελ. 2–3· αρ. φύλ. 13, 15 του Νοέμβρη, σελ. 2· αρ. φύλ. 14, 16 του Νοέμβρη, σελ. 2. Ύπογραφή: Ν. Λένιν. – 177.
- Για τίς παρτιζάνικες εκδηλώσεις. Για τήν παρτιζάνικη δράση. [Άπόφαση, πού ψηφίστηκε στό IV (Ένωτικό) συνέδριο του ΣΔΕΚΡ]. Στο βιβλίο: Πρακτικά του Ένωτικού συνεδρίου του ΣΔΕΚΡ, πού έγινε στή Στοκχόλμη τό 1906, Μόσχα, τυπογρ. Ίβανόφ, 1907, σελ. 417–418, στή στήλη: Παράρτημα 11. Άποφάσεις καί ψηφίσματα του συνεδρίου. – 10–11, 20.
- [Για τό «εργατικό συνέδριο». Σημείωμα]. «Προλετάρι», [Βίμποργκ], 1906 αρ. φύλ. 1, 21 του Αύγουστου, σελ. 8. Τόπος έκδοσης στήν έφημερίδα αναφέρεται ή Μόσχα. – 30.
- Για τούς συνασπισμούς μέ τούς καντέτους. – «Προλετάρι», [Βίμποργκ], 1906, αρ. φύλ. 8, 23 του Νοέμβρη, σελ. 2–5. Τόπος έκδοσης στήν έφημερίδα αναφέρεται ή Μόσχα. – 147, 150, 398, 399.
- Γύρω από τά γεγονότα τής ήμέρας. – «Προλετάρι», [Βίμποργκ], 1906, αρ. φύλ. 1, 21 του Αύγουστου, σελ. 3–4. Τόπος έκδοσης στήν έφημερίδα

- ἀναφέρεται ἡ Μόσχα. — 1.
- Ἡ διάλυση τῆς Δούμας καί τά καθήκοντα τοῦ προλεταριάτου. Μόσχα, «Νόβαγια Βολνά», 1906, 16 σελ. Πάνω ἀπό τόν τίτλο ἀναγράφεται τό ὄνομα τοῦ συγγραφέα: Ν. Λένιν. — 179.
- Διαμαρτυρία τῶν σοσιαλδημοκρατῶν τῆς Ρωσίας. Μέ ἐπίλογο τῆς σύνταξης τοῦ «Ραμπότσεγε Ντιέλο». Ἐκδ. τῆς Ἑνώσεως τῶν ρώσων σοσιαλδημοκρατῶν. Γενεύη, τυπογρ. τῆς «Ἑνώσεως», 1899, 15 σελ. (ΣΔΕΚΡ). Ἀνάτυπο ἀπό τό τεύχος 4—5 τοῦ «Ραμπότσεγε Ντιέλο». — 245, 278.
- Ἡ διαμαρτυρία τῶν 31 μενσεβίκων. «Προλετάρνι», [Βίμποργκ], 1907, ἀρ. φύλ. 12, 25 τοῦ Γενάρη, σελ. 4. Τόπος ἔκδοσης τῆς ἔφημερίδας ἀναφέρεται ἡ Μόσχα. — 409.
- Ἰδιαίτερη γνώμη, πού ὑποβλήθηκε στήν [Πανρωσική] συνδιάσκεψη τοῦ (ΣΔΕΚΡ) ἐξονόματος τῶν ἀντιπροσώπων τῆς σοσιαλδημοκρατίας τῆς Πολωνίας, τῆς Περιοχῆς Λεττονίας, τῆς Πετρούπολης, τῆς Μόσχας, τῆς Κεντρικῆς βιομηχανικῆς περιοχῆς καί τῆς περιοχῆς τοῦ Βόλγα. — «Προλετάρνι», [Βίμποργκ], 1906, ἀρ. φύλ. 8, 23 τοῦ Νοέμβρη, σελ. 2. Τόπος ἔκδοσης στήν ἔφημερίδα ἀναφέρεται ἡ Μόσχα. — 117, 121, 133, 134, 288, 301, 306, 320.
- Δυό τακτικές τῆς σοσιαλδημοκρατίας στή δημοκρατική ἐπανάσταση. Ἐκδ. τῆς ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ. Γενεύη, τυπογρ. τοῦ κόμματος, 1905, VIII, 108 σελ. (ΣΔΕΚΡ). Πάνω ἀπό τόν τίτλο ἀναγράφεται τό ὄνομα τοῦ συγγραφέα: Ν. Λένιν. — 55, 175, 191, 382.
- Ἐκθεση γιά τό Ἐνωτικό συνέδριο τοῦ ΣΔΕΚΡ. Γράμμα πρὸς τοὺς ἐργάτες τῆς Πετρούπολης. Μόσχα — Πετρούπολη, τυπογρ. «Ντιέλο», 1906, 111 σελ. Πάνω ἀπό τόν τίτλο ἀναγράφεται τό ὄνομα τοῦ συγγραφέα: Ν. Λένιν. — 11.
- Οἱ ἐκλογές στήν Πετρούπολη καί ἡ κρίση τοῦ ὀπορτουνισμοῦ. «Προλετάρνι», [Βίμποργκ], 1907, ἀρ. φύλ. 12, 25 τοῦ Γενάρη, σελ. 1. Τόπος ἔκδοσης στήν ἔφημερίδα ἀναφέρεται ἡ Μόσχα. — 402.
- Ἐνα βῆμα μπρός, δυό βήματα πίσω. (Ἡ κρίση μέσα στό κόμμα μας). Γενεύη, τυπογρ. τοῦ κόμματος, 1904, VIII, 172 σελ. (ΣΔΕΚΡ). Πάνω ἀπό τόν τίτλο ἀναγράφεται τό ὄνομα τοῦ συγγραφέα: Ν. Λένιν. — 176.
- Ἡ ἔνοπλη ἐξέγερση. [Σχέδιο ἀπόφασης γιά τό IV (Ἐνωτικό) συνέδριο τοῦ ΣΔΕΚΡ]. — «Παρτίνιγε Ἰσβέστιγια», [Πετρούπολη], 1906, ἀρ. φύλ. 2, 20 τοῦ Μάρτη, σελ. 6. Μέ τό γενικό τίτλο: Σχέδιο ἀπόφασης γιά τό Ἐνωτικό συνέδριο τοῦ Σοσιαλδημοκρατικοῦ ἐργατικοῦ κόμματος τῆς Ρωσίας. — 158.
- Ἐσέρικοι μενσεβίκοι. — «Προλετάρνι», [Βίμποργκ], 1906, ἀρ. φύλ. 4, 19 τοῦ Σεπτέμβρη, σελ. 3—6. Τόπος ἔκδοσης στήν ἔφημερίδα ἀναφέρεται ἡ Μόσχα. — 46, 170—171.

- [Λένιν, Β. Ι.] *Έτοιμάζεται νέο πολιτικό πραξικόπημα!* «Προλετάρι» [Βίμποργκ], 1906, ἀρ. φύλ. 5, 30 τοῦ Σεπτέμβρη, σελ. 1-2. Τόπος ἔκδοσης στήν ἔφημερίδα ἀναφέρεται ἡ Μόσχα. – 202.
- *Καλές διαδηλώσεις τῶν προλετάριων καί κακοί ὑπολογισμοί μερικῶν διανοούμενων.* «Βπεριόντ», Γενεύη, 1905, ἀρ. φύλ. 1, 4 τοῦ Γενάρη (22 τοῦ Δεκέμβρη 1904), σελ. 2-3. – 177.
- *Ἡ κρίση τοῦ μενσεβικισμοῦ.* – «Προλετάρι», [Βίμποργκ], 1906, ἀρ. φύλ. 9, 7 τοῦ Δεκέμβρη, σελ. 2-7. Τόπος ἔκδοσης στήν ἔφημερίδα ἀναφέρεται ἡ Μόσχα. – 181-182.
- [Τό μπολσεβίκικο σχέδιο τῆς διακήρυξης τοῦ ΣΔΕΚΡ στή Δούμα]. – «Ἐχο», Πετρούπολη, 1906, ἀρ. φύλ. 1, 22 τοῦ Ἰούνη, σελ. 2-3, στό ἄρθρο: (Λένιν, Β. Ι.) Ἐπ' ἀφορμή τῆς διακήρυξης τῆς ὁμάδας μας στή Δούμα. – 123.
- *Ἡ πάλη ἀνάμεσα στούς σοσιαλδημοκράτες καί τούς ἐσέρους στίς ἐκλογές στήν ἐργατική κουρία τῆς Πετρούπολης.* – «Προστίγε Ρέτσου», Πετρούπολη, 1907, ἀρ. φύλ. 3, 30 τοῦ Γενάρη, σελ. 4.
- *Οἱ παρτιζάνικες μαχητικές ἐκδηλώσεις.* [Σχέδιο ἀπόφασης γιά τό IV (Ἐνωτικό) συνέδριο τοῦ ΣΔΕΚΡ]. – «Παρτίγιγε Ἰσβέστιγια», [Πετρούπολη], 1906, ἀρ. φύλ. 2, 20 τοῦ Μάρτη, σελ. 6-7. Μέ τό γενικό τίτλο: Σχέδιο ἀποφάσεων. Γιά τό Ἐνωτικό συνέδριο τοῦ Σοσιαλδημοκρατικοῦ ἐργατικοῦ κόμματος τῆς Ρωσίας. – 11.
- *Ὁ παρτιζάνικος πόλεμος.* – «Προλετάρι», [Βίμποργκ], 1906, ἀρ. φύλ. 5, 30 τοῦ Σεπτέμβρη, σελ. 3-5. Τόπος ἔκδοσης στήν ἔφημερίδα ἀναφέρεται ἡ Μόσχα. – 20-29.
- [Πλατφόρμα τακτικῆς γιά τό Ἐνωτικό συνέδριο τοῦ ΣΔΕΚΡ. Σχέδιο ἀποφάσεων γιά τό Ἐνωτικό συνέδριο τοῦ ΣΔΕΚΡ]. – «Παρτίγιγε Ἰσβέστιγια» [Πετρούπολη], 1906, ἀρ. φύλ. 2, 20 τοῦ Μάρτη, σελ. 5-9. – 11, 155, 158.
- *Ποιούς νά ἐκλέξουμε στήν Κρατική δούμα;* [Παράρτημα στό φύλλο ἀρ. 8 τῆς «Προλετάρι»]. [1906]. – 205, 304.
- *Ἡ πολιτική κρίση καί ἡ χρεωκοπία τῆς ὀπορτουμιστικῆς τακτικῆς.* – «Προλετάρι», [Βίμποργκ], 1906, ἀρ. φύλ. 1, 21 τοῦ Αὐγούστου, – σελ. 2-6. Τόπος ἔκδοσης στήν ἔφημερίδα ἀναφέρεται ἡ Μόσχα. – 50.
- *Προκαταρκτικά στοιχεῖα γιά τίς ἐκλογές τῆς Μόσχας.* «Ζρένιγε», Πετρούπολη, 1907, ἀρ. φύλ. 2, 4 τοῦ Φλεβάρη, σελ. 4. – 369, 372.
- *Πῶς νά ψηφίσουμε στίς ἐκλογές τῆς Πετρούπολης;* (Ποιόν ἐξυπηρετοῦν τά παραμύθια γιά τόν μαυροεκατονταρχίτικο κίνδυνος;). – «Ζρένιγε», Πετρούπολη, 1907, ἀρ. φύλ. 2, 4 τοῦ Φλεβάρη, σελ. 1-2. Ὑπογραφή: Ν. Λένιν. – 375.

- *Πῶς νά ψηφίσουμε στίς ἐκλογές τῆς Πετρούπολης;* (Ἐπίκειται κίνδυνος νίκης τῶν μαυροεκατονταρχιτῶν στίς ἐκλογές τῆς Πετρούπολης;). — «Ζρένιγε», Πετρούπολη, 1907, ἀρ. φύλ. 1, 25 τοῦ Γενάρη, σελ. 1-2. — 372.
- *Ἡ σημασία τῶν ἐκλογῶν τῆς Πετρούπολης.* — «Προλετάρη», [Βίμποργκ], 1907, ἀρ. φύλ. 13, 11 τοῦ Φλεβάρη, σελ. 1-2. Τόπος ἐκδοσης στήν ἐφημερίδα ἀναφέρεται ἡ Μόσχα. — 396.
- *Ἡ σημερινή στιγμή τῆς δημοκρατικῆς ἐπανάστασης.* [Σχέδιο ἀπόφασης γιά τό IV (Ἐνωτικό) συνέδριο τοῦ ΣΔΕΚΡ]. — «Παρτίνιγε Ἰσθέστιγια», Πετρούπολη, 1906, ἀρ. φύλ. 2, 20 τοῦ Μάρτη, σελ. 5-6. Μέ τά γενικό τίτλο: Σχέδιο ἀποφάσεων. Γιά τό Ἐνωτικό συνέδριο τοῦ Σοσιαλδημοκρατικοῦ ἐργατικοῦ κόμματος τῆς Ρωσίας. — 156.
- *Σχέδιο ἐκκλήσης πρὸς τοὺς ἐκλογεῖς.* — «Προλετάρη», [Βίμποργκ], 1906, ἀρ. φύλ. 8, 23 τοῦ Νοέμβρη, σελ. 1. Τόπος ἐκδοσης στήν ἐφημερίδα ἀναφέρεται ἡ Μόσχα. — 117, 123.
- *Σχετικά μέ τήν ἀποχή.* — «Προλετάρη», [Βίμποργκ], 1906, ἀρ. φύλ. 1, 21 τοῦ Αὐγούστου, σελ. 2-3. Τόπος ἐκδοσης στήν ἐφημερίδα ἀναφέρεται ἡ Μόσχα. — 57, 58, 306.
- *Τί νά κάνουμε; Τά φλέγοντα ζητήματα τοῦ κινήματός μας.* Stuttgart, Dietz, 1902, VII, 144 σελ. Κάτω ἀπό τόν τίτλο ἀναγράφεται τό ὄνομα τοῦ συγγραφέα: Ν. Λένιν. — 172.
- *Τί στάση κρατοῦν ἀπέναντι στίς ἐκλογές γιά τή Δούμα τά ἀστικά κόμματα καί τό ἐργατικό κόμμα;* — «Τέρνι Τρουντά», Πετρούπολη, 1906, τεύχ. 2, 31 τοῦ Δεκέμβρη, σελ. 1-2. — 297.
- Λῆμπκνεχτ, Β. Κανένα συμβιβασμό, καμιά ἐκλογική συμφωνία! Μετάφραση τοῦ Ντ. Λεστσέντκο ἀπό τά γερμανικά. Μέ πρόλογο τοῦ Ν. Λένιν. Πετρούπολη, «Νόβαγια ντούμα», 1907, 64 σελ. — 222-228.*
- «*Λιστόκ “Ὁσβομποζντένιγια”*», Παρίσι, 1904, ἀρ. φύλ. 17, 19 τοῦ Νοέμβρη (2 τοῦ Δεκέμβρη), σελ. 1-2. — 152.
- Ὁ λόγος τοῦ θρόνου τοῦ Νικολάου Β΄* — βλ. Χαιρετιστήριος λόγος τοῦ Νικολάου Β΄ πρὸς τό Κρατικό Συμβούλιο καί τήν Κρατική δούμα.

Μ. — βλ. Μέντεμ, Β.

Μάρξ, Κ. καί Ἐνγκελς, Φ. Τρίτη διεθνῆς ἀνασκόπηση. Ἀπό τό Μάη ὡς τόν Ὀχτώβρη. 1 τοῦ Νοέμβρη 1850. — 389.

Μάρξ; Κ. Ἡ ἀθλιότητα τῆς φιλοσοφίας. Ἀπάντηση στή «Φιλοσοφία τῆς

ἀθλιότητος» τοῦ κυρίου Προυντόν. Πρῶτο ἐξάμηνο τοῦ 1847. - 165.

- Μάρξ, Κ. Γράμμα πρὸς τὸν Λ. Κούγκελμαν.* 6 τοῦ Ἀπρίλη, 1866. - Στό βιβλίο: Μάρξ, Κ. Γράμματα πρὸς τὸν Λ. Κούγκελμαν. Μὲ πρόλογο τῆς σύνταξης τοῦ «Neue Zeit». Μετάφραση τῆς Μ. Ἰλινά ἀπὸ τὰ γερμανικά μὲ τὴν ἐπιμέλεια καὶ μὲ πρόλογο τοῦ Ν. Λένιν, Πετρούπολη [«Νόβαγια ντούμα»], 1907, σελ. 13-14. - 388-389.
- *Γράμμα πρὸς τὸν Λ. Κούγκελμαν.* 9 τοῦ Ὀκτώβρη, 1866. - Στό ἴδιο, σελ. 16-18. - 387.
- *Γράμμα πρὸς τὸν Λ. Κούγκελμαν.* 7 τοῦ Δεκέμβρη, 1867, - Στό ἴδιο, σελ. 30-31. - 387.
- *Γράμμα πρὸς τὸν Λ. Κούγκελμαν.* 6 τοῦ Μάρτη, 1868. - Στό ἴδιο, σελ. 35-36. - 387-388.
- *Γράμμα πρὸς τὸν Λ. Κούγκελμαν.* 11 τοῦ Ἰούλη, 1868. - Στό ἴδιο, σελ. 42-45. - 387.
- *Γράμμα πρὸς τὸν Λ. Κούγκελμαν.* 5 τοῦ Δεκέμβρη, 1868. - Στό ἴδιο, σελ. 48-50. - 387-388.
- *Γράμμα πρὸς τὸν Λ. Κούγκελμαν.* 12 τοῦ Δεκέμβρη, 1868. - Στό ἴδιο, σελ. 50-51. - 387.
- *Γράμμα πρὸς τὸν Λ. Κούγκελμαν.* 3 τοῦ Μάρτη, 1869. - Στό ἴδιο, σελ. 54-56. - 389.
- *Γράμμα πρὸς τὸν Λ. Κούγκελμαν.* 12 τοῦ Ἀπρίλη, 1871. - Στό ἴδιο, σελ. 88-89. - 390-391, 393-394.
- *— *Γράμμα πρὸς τὸν Λ. Κούγκελμαν.* 17 τοῦ Ἀπρίλη, 1871. - Στό ἴδιο, σελ. 89-90. - 394-395.
- *— *Γράμματα πρὸς τὸν Λ. Κούγκελμαν.* Μὲ πρόλογο τῆς σύνταξης τοῦ «Neue Zeit». Μετάφραση τῆς Μ. Ἰλινά ἀπὸ τὰ γερμανικά μὲ τὴν ἐπιμέλεια καὶ μὲ πρόλογο τοῦ Ν. Λένιν. Πετρούπολη, «Νόβαγια ντούμα», 1907, XI, 96 σελ. - 386-395.
- *Ἡ Δεύτερη διακήρυξη τοῦ Γενικοῦ συμβουλίου τῆς Διεθνοῦς Ἐνωσης Ἑργατῶν γιὰ τὸ γαλλο-πρωσικὸ πόλεμο.* 9 τοῦ Σεπτέμβρη, 1870. - 390-391, 393, 394.
- *Ὁ ἐμφύλιος πόλεμος στὴ Γαλλία.* Διακήρυξη τοῦ Γενικοῦ Συμβουλίου τῆς Διεθνοῦς Ἐνωσης Ἑργατῶν γιὰ τὸν ἐμφύλιο πόλεμο τοῦ 1871 στὴ Γαλλία. Πρὸς ὄλα τὰ μέλη τῆς Ἐνωσης, πού βρίσκονται στὴν Εὐρώπη καὶ στίς Ἐνωμένες Πολιτεῖες. Ἀπρίλης - Μάης τοῦ 1871. - 149, 394.
- *Τὸ Κεφάλαιον.* Κριτικὴ τῆς πολιτικῆς οἰκονομίας, τόμ. I, 1867. - 387-388.

- *Τό Κεφάλαιο*. Κριτική τῆς πολιτικῆς οἰκονομίας, τόμ. ΙΙΙ, μέρος 1-2. 1894. — 388.
- *Ἡ κρίση καί ἡ ἀντεπανάσταση*. 11, 12, 13 καί 15 τοῦ Σεπτέμβρη 1848. — 193.
- *Κριτική τοῦ προγράμματος τῆς Γκότα*. Παρατηρήσεις πάνω στό πρόγραμμα τοῦ Γερμανικοῦ ἐργατικοῦ κόμματος. 5 τοῦ Μάη, 1875. — 207.
- *[*Μάρτοφ, Α*] *Γράμμα γιά τήν προετοιμασία τῆς ἐκλογικῆς καμπάνιας*. [Φυλλάδιο]. Χωρίς τόπο ἐκδοσης, [1906]. 3 σελ. (Ἔλικό γιά τήν προετοιμασία τῆς προεκλογικῆς καμπάνιας, τευχ. Ι). Πολυγραφημένο. — 72-73, 73, 98-99, 207.
- *Ὁ κομπογιαντισμός ἐνάντια στή μαιευτική*. «Ὀτκλικι». Συλλογή ΙΙ. Πετρούπολη, 1907, σελ. 28-36. — 352-353.
- *Παίρνοντας ἀφορμή ἀπό τό γράμμα τοῦ σ. Πλεχάνοφ γιά τό συνέδριο τοῦ κόμματος*. — «Σοτσιάλ-Ντεμοκράτ», Πετρούπολη, 1906, ἀρ. φύλ. 2, 6 τοῦ Ὀχτώβρη, σελ. 3-4. — 65, 74.
- *Τά πολιτικά κόμματα τῆς Ρωσίας*. Πετρούπολη, «Νόβι Μίρ», 1906. 32 σελ. — 45, 54, 63.
- *Σχετικά μέ τό «συνασπισμό τῶν ἀριστερῶν»*. — «Τοβάριστς», Πετρούπολη, 1906, ἀρ. φύλ. 81, 7 (20) τοῦ Ὀχτώβρη, σελ. 2. — 56, 57, 58, 59, 60, 61-62, 63, 67, 72, 73, 77, 82, 98, 107, 132, 207, 306.
- Μᾶς χρειάζεται ἀραγε «κυρίαρχη» Δούμα;* «Ρέτς», Πετρούπολη, 1906, ἀρ. φύλ. 227, 26 τοῦ Νοέμβρη (9 τοῦ Δεκέμβρη), σελ. 2. — 153, 306.
- [*Μάσλοφ, Π. Σχέδιο ἀγροτικοῦ προγράμματος*]. «Παρτίνιγε Ἴσθέστιγια», [Πετρούπολη], 1906, ἀρ. φύλ. 2, 20 τοῦ Μάρτη, σελ. 12. Μέ τό γενικό τίτλο: Σχέδια ἀγροτικοῦ προγράμματος, γιά τό ἐπικείμενο συνέδριο. — 186.
- Μελγκουνόφ, Σ. Ἐνωση ἴσον δύναμη*. «Τοβάριστς», Πετρούπολη, 1906, ἀρ. φύλ. 136, 10 (23) τοῦ Δεκέμβρη, σελ. 2. — 183.
- Οἱ μενσεβίκοι καί οἱ συμφωνίες μέ τούς καντέτους*. «Προλετάρι», [Βίμποργκ], 1906, ἀρ. φύλ. 9, 7 τοῦ Δεκέμβρη, σελ. 6-8. Τόπος ἐκδοσης στήν ἐφημερίδα ἀναφέρεται ἡ Μόσχα. — 174.
- Μέντεμ. Β. Γύρω ἀπό τό ζήτημα τῶν συμφωνιῶν*. «Νάσα Τριμπούνα», Βίλνα, 1906, τευχ. 3, 27 τοῦ Δεκέμβρη, στήλες 1-7. — 223, 243, 306-307.
- *Ἡ πλατφόρμα τῆς ἐκλογικῆς καμπάνιας*. «Φολκστσάϊτουνγκ», Βίλνα, 1906, φύλλο 208, 16 (29) τοῦ Νοέμβρη, σελ. 2. Ὑπογραφή: Μ. Στήν ἑβραϊκή γλώσσα. — 194-198, 201.

Μέρινγκ, Φ. *Ίστορία τῆς γερμανικῆς σοσιαλδημοκρατίας.* Μετάφραση ἀπὸ τῆ 2ῃ γερμανικῆ ἔκδοση τοῦ Μ. Ε. Λαντάου. Πετρούπολη – Μόσχα, Γκρανάτ, 1906–1907. 4 τόμοι.

*Τόμ. 1. Ὡς τὴν ἐπανάσταση τοῦ 1848. [Πετρούπολη], 1906, 397 σελ. – 222.

*Τόμ. 2. Ὡς τὴν πρωσικὴ συνταγματικὴ σύγκρουση (1862). Μόσχα, 1906, 387 σελ. – 222.

*Τόμ. 3. Ὡς τὸ γαλλο-πρωσικὸ πόλεμο. Μόσχα, 1906, 416 σελ. – 222.

Τόμ. 4. Ὡς τὶς ἐκλογές τοῦ 1903. Μόσχα, 1907, 400 σελ. – 222.

Μ[έτς], Β. «*Νάσε Ντιέλο*», τεῦχ. 1. – «*Σοβρεμένναγια Ζίζν*», [Μόσχα], 1906, Σεπτέμβρης – Ὀκτώβρης, σελ. 254–255, στή στήλη: Κριτικὴ καὶ βιβλιογραφία. Μὲ τὸ γενικὸ τίτλο: Ὁ περιοδικὸς τύπος. Ξεφυλλίζοντας τὰ περιοδικά. –188.

Μιά μικρὴ διόρθωση. – «*Νάς Μίρ*», Πετρούπολη, 1907, τευχ. 1, 28 τοῦ Γενάρη, σελ. 14. Τὸ πρῶτο τευχὸς ἔχει ἡμερομηνία 28 τοῦ Γενάρη 1906. – 402, 403, 409, 410.

[*Μιλιουκόφ, Π. Ν.*] *Κριτικὸς ἢ ἀνταγωνιστής;* «*Ρέτς*», Πετρούπολη, 1906, φύλλο 214, 11 (24) τοῦ Νοέμβρη, σελ. 2. Ὑπογραφή: Μ. – 241.

Ἡ «συμφωνία» μου μέ τόν Π. Α. Στολίπιν. (Ἀπάντηση στή «*Σλόβο*» καὶ στὸν Β. Β. Βοντοβόζοφ). – «*Ρέτς*», Πετρούπολη, 1907, ἀρ. φύλ. 19, 24 τοῦ Γενάρη (6 τοῦ Φλεβάρη), σελ. 1. – 368, 377–378.

Μιτάδα. – «*Νόβογε Βρέμια*», Πετρούπολη, 1906, ἀρ. φύλ. 10952, 9 (22) τοῦ Σεπτέμβρη, σελ. 1, στή στήλη: Τηλεγραφήματα τῶν ἀνταποκριτῶν μας. – 5.

— «*Νόβογε Βρέμια*», Πετρούπολη, 1906, ἀρ. φύλ. 10955, 12 (25) τοῦ Σεπτέμβρη, σελ. 2, στή στήλη: Τηλεγραφήματα τῶν ἀνταποκριτῶν μας. – 5.

Μόσχα, 27 τοῦ Μάρτη. – «*Νάσα Ζίζν*», Πετρούπολη, 1906, ἀρ. φύλ. 405, 28 τοῦ Μάρτη (10 τοῦ Ἀπρίλη), σελ. 3. Μὲ τὸ γενικὸ τίτλο: οἱ ἐκλογές. – 375, 376.

Μότχα, 10 τοῦ Ὀκτώβρη. [Κύριο ἄρθρο]. – «*Νόβι Πούτ*», Μόσχα, 1906, ἀρ. φύλ. 46, 10 τοῦ Ὀκτώβρη, σελ. 1. – 57, 58.

Μόσχα, 15 τοῦ Νοέμβρη. [Κύριο ἄρθρο]. «*Βέκ*», Μόσχα, 1906, ἀρ. φύλ. 46, 15 τοῦ Νοέμβρη, σελ. 1. – 13.

«Μπιωζεβίγε Βέντομοστι». Ἀπογευματινὴ ἔκδοση, Πετρούπολη, 1907, ἀρ. φύλ. 9720, 29 τοῦ Γενάρη, σελ. 3. – 370.

Μπογκουτσάροβι, Β. Ἀλλάξτε γνώμη, ὅσο εἶναι ἀκόμη καιρός! – «Τοβάριστς», Πετρούπολη, 1907, ἀρ. φύλ. 167, 17 (30) τοῦ Γενάρη, σελ. 1–2. – 312.

Μπριουσόφ, Β. Γ. Πρὸς τοὺς προσφιλεῖς. – 300.

«Ναρόντναγια Σβομπόντα», [Πετρούπολη], 1905, ἀρ. φύλ. 5, 20 τοῦ Δεκέμβρη (2 τοῦ Γενάρη), σελ. 1. – 160.

«Ναροντνο-Σοτσιαλιστίτσεσκογιε Ὀμποζρένιγε». Τεῦχ. 1. Πετρούπολη, 1906, σελ. 10–30, 1–14, 16. – 23–24, 46, 93, 285.

— Τεῦχος 2, Πετρούπολη, 1906, σελ. 1–17. – 186.

«Νάς Μίρ», Πετρούπολη, 1907, τεῦχ. 1, 28 τοῦ Γενάρη, σελ. 5–7, 14. Τὸ πρῶτο τεῦχος ἔχει ἡμερομηνία 28 τοῦ Γενάρη 1906. – 402, 403, 409, 410.

«Νάσα Ζίζν», Πετρούπολη. – 36–37.

— 1906, ἀρ. φύλ. 405, 28 τοῦ Μάρτη (10 τοῦ Ἀπρίλη), σελ. 3 – 375–376.

«Νάσα Τριμπούνα», Βίλνα, 1906, τεῦχ. 1, 13 τοῦ Δεκέμβρη, σελ. 1–7, 9–11, 14–17. – 223, 243, 307, 325.

— 1906, τεῦχ. 3, 27 τοῦ Δεκέμβρη, στήλες: 1–7. – 223, 243, 307.

«Νάσε Ντιέλο», Μόσχα. – 48, 60–61, 94, 188, 245.

— 1906, τεῦχ. 1, (24 τοῦ Σεπτέμβρη), σελ. 1–7. – 48, 49, 50, 51, 56, 60–62, 63, 67, 73, 77, 98, 132, 306, 423.

Νεκράσοφ, Ν. Α. Ἰππότης γιὰ μιά ὥρα. – 249.

«Νόδαγια Ζίζν», Πετρούπολη, 1905, ἀρ. φύλ. 9, 10 τοῦ Νοέμβρη, σελ. 2–3 – 177, 180.

— 1905, ἀρ. φύλ. 13, 15 τοῦ Νοέμβρη, σελ. 2· ἀρ. φύλ. 14, 16 τοῦ Νοέμβρη, σελ. 2. – 177.

«Νόβι Πούτ», Μόσχα. – 57, 58.

— 1906, ἀρ. φύλ. 46, 10 τοῦ Ὀχτώβρη, σελ. 1. – 57, 58.

«Νόβογε Βρέμια», Πετρούπολη. – 351.

— 1906, ἀρ. φύλ. 10952, 9 (22) τοῦ Σεπτέμβρη, σελ. 1. – 5.

— 1906, ἀρ. φύλ. 10955, 12 (25) τοῦ Σεπτέμβρη, σελ. 2. – 5.

Νομοσχέδιο για τίσ συγκεντρώσεις. «Ρέτς», Πετρούπολη, 1906, αρ. φύλ. 89, 2 (15) τοῦ Ἰούνη. Παράρτημα στό φύλλο αρ. 89 τῆς «Ρέτς». Ἡ Κρατική δούμα, σελ. 4. — 82, 114, 121, 219, 226.

Νομοσχέδιο για τόν τύπο, πού ὑποβλήθηκε ἀπό τό Κόμμα λαϊκῆς ἐλευθερίας στήν Κρατική δούμα. «Ρέτς», Πετρούπολη, 1906, αρ. φύλ. 75, 17 (30) τοῦ Μάη, σελ. 4, αρ. φύλ. 76, 18 (31) τοῦ Μάη, σελ. 5. — 82, 114, 121, 219.

Νόμος τῆς 11 τοῦ Δεκέμβρη — βλ. Διάταγμα πρὸς τή Διοικούσα Σύγκλητο για ἀλλαγές καί προσθήκες στόν ἐκλογικό νόμο για τήν Κρατική δούμα.

Ντάν, Φ. Σχετικά μέ τή διευκρίνηση τῆς συγκλήτου για τά ἐκλογικά δικαιώματα τῶν ἀγροτῶν καί ἐργατῶν. (Γράμμα πρὸς τή σύνταξη). — «Τοθάριστς», Πετρούπολη, 1906, αρ. φύλ. 86, 13 (26) τοῦ Ὀχτώβρη, σελ. 2 — 63.

«Ντιεβνίκ Σοτσιάλ-Ντεμοκράτα», [Γενεύη], 1905, τεῦχ. 3, Νοέμβρης, σελ. 1-23. — 390.

— 1905, τεῦχ. 4, Δεκέμβρης, σελ. 1-12. — 390-391, 392-393, 393, 394.

— 1906, τεῦχ. 6, Αὔγουστος, σελ. 1-12. — 72-73, 128-129, 150.

Ντοστογιέδσκι, Φ. Μ. Νεαρὸς συγγραφέας. — 81.

— Ταπεινοί καί καταφρονημένοι. — 81.

Ὀδηγίες για τίσ ἐκλογές Κρατικῆς δούμας. «Ρέτς», Πετρούπολη, 1906, αρ. φύλ. 240, 12 (25) τοῦ Δεκέμβρη, σελ. 3. — 202, 204, 204-205, 206, 207.

«Ὁκο», Πετρούπολη. — 77.

Ὁργανωτικό καταστατικό, [πού ψηφίστηκε στό IV (Ἐνωτικό) συνέδριο τοῦ ΣΔΕΚΡ]. — Στό βιβλίο: Πρακτικά τοῦ Ἐνωτικοῦ συνεδρίου τοῦ ΣΔΕΚΡ πού ἔγινε στή Στοκχόλμη τό 1906, Μόσχα, τύπογρ. Ἰβανόφ, 1907, σελ. 419-420, στό μέρος: Παράρτημα II. Ἀποφάσεις καί ψηφίσματα τοῦ συνεδρίου. — 269-270, 308.

«Ὁσδομποζντένιγε», Στουτγάρδη — Παρίσι. — 213.

«Ὁτκλικι Σοβρεμέννοστι», Πετρούπολη. — 155.

«Ὁτκλικι». Συλλογή II. Πετρούπολη, 1907, σελ. 28-36. — 352.

Παίρνοντας ἀφορμή ἀπό τό τελευταῖο ἄρθρο τοῦ Πλεχάνοφ. — «Τσίν», Τι-

- φλίδα, 1906, ἀρ. φύλ. 1, 8 (21) τοῦ Δεκέμβρη. Στή Γεωργιανή γλώσσα. — 243–244, 307.
- Πάρβους. Ἡ Σοσιαλδημοκρατία καί ἡ Κρατική δούμα.* — «Ἴσκρα», [Γενεύη], 1905, ἀρ. φύλ. 10, 10 τοῦ Σεπτέμβρη, σελ. 1–2. — 178.
- Οἱ παρτιζάνικες ἐκδηλώσεις.* — «Σοτσιάλ-Ντεμοκράτ», Πετρούπολη, 1906, ἀρ. φύλ. 1, 17 τοῦ Σεπτέμβρη, σελ. 4. — 29–30.
- «*Παρτίνιγε Ἰσθέστιγια*», [Πετρούπολη], 1906, ἀρ. φύλ. 2, 20 τοῦ Μάρτη, σελ. 5–9, 9–11, 12. — 10, 155–156, 159, 186.
- Πεσεχόνοφ, Α. Β. Ἐπανάσταση ἀπό τήν ἀνάποδη.* — «Ναροντνο-Σοτσιαλιστίτσεσκογε Ὀμποζρένιγε». Τεῦχ. 1, Πετρούπολη, 1906, σελ. 10–30. — 93.
- Πεσεχόνοφ, Α. Β. Τό ζήτημα τῆς ἐξαγορᾶς.* — «Ναροντνοσοτσιαλιστίτσεσκογε Ὀμποζρένιγε», Τεῦχ. 2, Πετρούπολη, 1906, σελ. 1–17. — 186.
- *Θέματα τῆς ἡμερήσιας διάταξης. Ἡ πλατφόρμα μας, (τό περίγραμμα καί οἱ διαστάσεις της),* — «Ρούσκογε Μπογκάτσμπο», Πετρούπολη, 1906, τεῦχ. 8, Αὐγουστος, σελ. 178–206. — 47, 299.
- *Χρονικά τῆς ἐσωτερικῆς ζωῆς.* — «Ρούσκογε Μπογκάτσμπο», Πετρούπολη, 1906, τεῦχ. 7, Ἰούλης, σελ. 164–181. — 47, 49.
- *Χρονικά τῆς ἐσωτερικῆς ζωῆς.* — «Ρούσκογε Μπογκάτσμπο», Πετρούπολη, 1906, τεῦχ. 9, Σεπτέμβρης, σελ. 154–175. — 47.
- Πετρούπολη, 20 τοῦ Δεκέμβρη.* [Κύριο ἄρθρο]. — «Ναρόντναγια Σβομπόντα», (Πετρούπολη), 1905, ἀρ. φύλ. 5, 20 τοῦ Δεκέμβρη (2 τοῦ Γενάρη), σελ. 1. — 160.
- Πετρούπολη, 1 τοῦ Νοέμβρη.* [Κύριο ἄρθρο]. — «Τοθάριστς», Πετρούπολη, 1906, ἀρ. φύλ. 102, 1 (14) τοῦ Νοέμβρη, σελ. 1. — 127–128.
- Πετρούπολη, 25 τοῦ Νοέμβρη.* [Κύριο ἄρθρο]. — «Ρέτς», Πετρούπολη, 1906, ἀρ. φύλ. 226, 25 τοῦ Νοέμβρη (8 τοῦ Δεκέμβρη), σελ. 1–2. — 151–153, 306–307.
- Πετρούπολη, 13 τοῦ Δεκέμβρη.* [Κύριο ἄρθρο]. — «Ρέτς», Πετρούπολη, 1906, ἀρ. φύλ. 241, 13 (26) τοῦ Δεκέμβρη, σελ. 1 — 204, 205–206, 238.
- Πετρούπολη, 14 τοῦ Γενάρη.* [Κύριο ἄρθρο]. — «Ρέτς», Πετρούπολη, 1907, ἀρ. φύλ. 11, 14 (27) τοῦ Γενάρη, σελ. 1. — 282, 283–284, 285, 302, 309, 315, 330, 350, 359.
- Πετρούπολη, 15 τοῦ Γενάρη.* Ὁ μαυροεκατονταρχίτικος κίνδυνος καί οἱ συμφωνίες. — «Ροντνάγια Ζεμλιά», Πετρούπολη, 1907, ἀρ. φύλ. 2, 15 (28) τοῦ Γενάρη, σελ. 1. — 285–301, 310–311.

- Πλεχάνοφ, Γκ. Β. Ἐνοικτό γράμμα πρὸς τοὺς συνειδητοὺς ἐργάτες. «Τοθάριστς», Πετρούπολη, 1906, ἀρ. φύλ. 101, 31 τοῦ Ὀκτώβρη (13 τοῦ Νοέμβρη) σελ. 2. Μὲ τὸ γενικὸ τίτλο: ὁ Γκ. Β. Πλεχάνοφ γιὰ τίς ἐκλογικὲς συμφωνίες. — 67, 72–73, 98–99, 107, 127–128, 129–130, 132, 207, 223, 243–246, 306, 349.
- *Γιὰ τίς ἐκλογικὲς συμφωνίες. Ἐνοικτὴ ἀπάντησις σ' ἕναν ἀναγνώστη τῆς «Τοθάριστς».* — «Τοθάριστς», Πετρούπολη, 1906, ἀρ. φύλ. 122, 24 τοῦ Νοέμβρη (7 τοῦ Δεκέμβρη), σελ. 2. — 146–153, 176, 198, 203, 207, 227–228, 243–246, 306, 349, 423.
- *Γιὰ τὸ ἔκτακτο συνέδριον τοῦ κόμματος. «Σοτσιάλ-Ντεμοκράτ»,* Πετρούπολη, 1906, ἀρ. φύλ. 1, 17 τοῦ Σεπτέμβρη, σελ. 6. — 31–32, 50, 65, 74–175.
- *Γράμματα γιὰ τὴν τακτικὴ καὶ τὴν ἔλλειψιν τάκτ. Γράμμα πρῶτον.* — «Κουριέρ», Πετρούπολη, 1906, ἀρ. φύλ. 4, 20 τοῦ Μάη (2 τοῦ Ἰούνη), σελ. 2–3· ἀρ. φύλ. 5, 21 τοῦ Μάη (3 τοῦ Ἰούνη), σελ. 2–3. — 36–119.
- *Γράμματα γιὰ τὴν τακτικὴ καὶ τὴν ἔλλειψιν τάκτ. Μὲ παράρτημα τὸ ἀρθρον: «Καὶ ποῦ εἶναι ἡ δεξιὰ πλευρὰ καὶ ποῦ ἡ “ὀρθοδοξία”»* [Παράρτημα στό περιοδικὸ «Ντνιεβνίκ»]— χωρὶς τόπον ἐκδόσεως, Μάλιχ, [1906], 69 σελ. — 119, 185, 224–225.
- *Ἐρωτήματα πρὸς τοὺς μὴ ρώσους σοσιαλδημοκράτες γιὰ τὸ χαρακτηριστὴρ τῆς ρωσικῆς ἐπανάστασης καὶ τὴν τακτικὴν, ποῦ πρέπει νὰ ἀκολουθήσουν οἱ ρῶσοι σοσιαλδημοκράτες*. — Στό βιβλίον: Κάουτσκι, Κ. Οἱ κινητήριες δυνάμεις καὶ οἱ προοπτικὲς τῆς ρωσικῆς ἐπανάστασης. Μετάφρασις ἀπὸ τὰ γερμανικά. («Neue Zeit», τεύχη 9 καὶ 10.25 Jg., Bd. I). Μὲ τὴν ἐπιμέλειαν καὶ μὲ πρόλογον τοῦ Ν. Λένιν. Μόσχα, «Νόβγια Ἐπόχα», 1907, σελ. 29. — 230–236.
- *Καὶ πάλιν γιὰ τὴν κατάστασιν στὴ χώρα μας.* (Γράμμα στό σύντροφον Χ) «Ντνιεβνίκ Σοτσιάλ-Ντεμοκράτα», [Γενεύη], 1905, τεύχ. 4, Δεκέμβρης, σελ. 1–12. — 390–391, 393, 394.
- *Καιρὸς νὰ ἐξηγηθοῦμε.* (Γράμμα πρὸς τὴν σύνταξιν). — «Τοθάριστς», Πετρούπολη, 1906, ἀρ. φύλ. 139, 14 (27) τοῦ Δεκέμβρη, σελ. 2–4. — 204, 245, 247, 248, 306.
- *Ἡ κατάστασις στὴ χώρα μας.* «Ντνιεβνίκ Σοτσιάλ-Ντεμοκράτα», [Γενεύη] 1905, τεύχ. 3, Νοέμβρης, σελ. 1–23. — 390–391.
- *«Κοινὸς ὁ πόνος».* — «Ντνιεβνίκ Σοτσιάλ-Ντεμοκράτα», [Γενεύη], 1906, τεύχ. 6, Αὐγουστος, σελ. 1–12. — 73, 128–130, 150.
- *Vademecum γιὰ τὴν σύνταξιν τοῦ «Ραμπότσεγε Ντιέλο».* Συλλογὴ ὑλικῆς ποῦ τὴν ἔβγαλε ἡ ὁμάδα «Ἀπελευθέρωσις τῆς δουλιᾶς». Μὲ πρόλογον τοῦ Γκ. Πλεχάνοφ. Γενεύη, τυπογρ. τῆς Ὀμάδας Παλαιῶν ναροντοβόλτσι, 1900. II, 67 σελ. — 245, 246.

Ποιός φταίει; ή κατάσταση ή ή θέση; «Σοτσιάλ-Ντεμοκράτ», Πετρούπολη, 1906, αρ. φύλ. 3, 13 τοῦ Ὀχτώβρη, σελ. 3-5. — 68-71.

«Πολιάρναγια Ζβεζντά», Πετρούπολη. — 45.

Πορτουγκάλοφ, Β. Ἡ τάξη γιά τό κόμμα ή τό κόμμα γιά τήν τάξη; — «Το-βάριστς», Πετρούπολη, 1906, αρ. φύλ. 77, 3 (16) τοῦ Ὀχτώβρη, σελ. 1. — 51.

Πούσκιν, Α. Σ. Στόν ποιητή. — 500.

«Πραβίτελσθβεννι Βέστνικ», Πετρούπολη, 1905, αρ. φύλ. 222, 18 (31) τοῦ Ὀχτώβρη, σελ. 1. — 13, 26, 111, 112, 203, 204.

— 1905, αρ. φύλ. 268, 13 (26) τοῦ Δεκέμβρη, σελ. 1. — 16, 17, 18, 19, 111, 112, 147, 202, 203, 209, 237, 288, 397, 398, 419.

«Πραβίτελσθβεννι Βέστνικ», Πετρούπολη, 1906, αρ. φύλ. 41, 21 τοῦ Φλεβάρη, (6 τοῦ Μάρτη), σελ. 1-2. — 17.

— 1906, αρ. φύλ. 94, 28 τοῦ Ἀπρίλη (11 τοῦ Μάη), σελ. 1. — 43.

Πρακτικά τοῦ Ἐνωτικοῦ συνεδρίου τοῦ ΣΔΕΚΡ, πού ἔγινε στή Στοκχόλμη τό 1906. Μόσχα, τυπογρ. Ἴβανόφ, 1907, VI, 420 σελ. — 11, 20, 21, 36, 57, 58, 62, 73, 89, 98, 133, 136, 168, 177, 186, 188, 269-270, 307.

Πρακτικά τοῦ πρώτου συνεδρίου τοῦ Κόμματος τῶν σοσιαλιστῶν-ἐπαναστατῶν. Ἔκδοση τῆς ΚΕ τοῦ κόμματος τῶν σοσιαλιστῶν-ἐπαναστατῶν. Χωρίς τόπο ἔκδοσης, τυπογραφεία τοῦ Κόμματος τῶν σοσιαλιστῶν-ἐπαναστατῶν, 1906, 368 σελ. (Κόμμα τῶν σοσιαλιστῶν-ἐπαναστατῶν). — 23, 180.

Πρόγραμμα καί ὀργανωτικό καταστατικό τῶν σοσιαλιστῶν-ἐπαναστατῶν, πού ψηφίστηκαν στό πρῶτο συνέδριο τοῦ κόμματος. Ἔκδ. τῆς Κεντρικῆς ἐπιτροπῆς τοῦ κόμματος τῶν ἐσέρων. χωρίς τόπο ἔκδοσης, τυπογρ. τοῦ κόμματος τῶν ἐσέρων, 1906, 32 σελ. (Κόμμα τῶν σοσιαλιστῶν-ἐπαναστατῶν). — 46.

Πρόγραμμα τοῦ Ἐργασιακοῦ (λαϊκοῦ-σοσιαλιστικοῦ) κόμματος. (Ἐπὶ τῆς ἐγκρίσεως τοῦ ἰδρυτικοῦ συνεδρίου τοῦ κόμματος). — «Ναροντο-Σοτσιαλιστίτσεσκογε Ὀμποζρένιγε», Τεύχ. 1. Πετρούπολη 1906, σελ. 1-14. — 23-24, 46.

Πρόγραμμα τοῦ Σοσιαλδημοκρατικοῦ ἐργατικοῦ κόμματος τῆς Ρωσίας, πού ψηφίστηκε στό Δεύτερο συνέδριο τοῦ κόμματος. — Στό βιβλίο: Τό Δεύτερο τακτικό συνέδριο τοῦ Σοσιαλδημοκρατικοῦ ἐργατικοῦ κόμματος τῆς Ρωσίας. Πλήρες κείμενο τῶν πρακτικῶν. Ἔκδ. τῆς ΚΕ. Γενεύη, τυπογρ. τοῦ κόμματος, [1904], σελ. 1-6. (ΣΔΕΚΡ). — 50, 51, 150.

Πρόγραμμα τοῦ Συνταγματικοῦ-δημοκρατικοῦ κόμματος, ἐπεξεργασμένο

ἀπό τό ιδρυτικό συνέδριο τοῦ κόμματος στίς 12–18 τοῦ Ὀχτώβρη 1905. [Φυλλάδιο]. Χωρίς τόπο ἔκδοσης, [1905], 1 σελ. – 226.

«Προλετάρι». Γενεύη. – 191.

«Προλετάρι» [Βίμποργκ-Γενεύη-Παρίσι]. Στήν ἔφημερίδα τόπος ἔκδοσης ἀναφέρεται ἡ Μόσχα. – 194, 351.

— 1906, ἀρ. φύλ. 1, 21 τοῦ Αὐγούστου, σελ. 2–6, 8. – 1, 30, 50, 57–58, 301.

— 1906, ἀρ. φύλ. 3, 8 τοῦ Σεπτέμβρη, σελ. 4–5. – 172, 194.

— 1906, ἀρ. φύλ. 4, 19 τοῦ Σεπτέμβρη, σελ. 3–6. – 46, 170.

— 1906, ἀρ. φύλ. 5, 30 τοῦ Σεπτέμβρη, σελ. 1–2, 3–5, 7–8. – 20, 29, 202.

— 1906, ἀρ. φύλ. 6, 29 τοῦ Ὀχτώβρη, σελ. 4–5. – 194.

— 1906, ἀρ. φύλ. 7, 10 τοῦ Νοέμβρη, σελ. 1–2, 3–5. – 72, 194.

— 1906, ἀρ. φύλ. 8, 23 τοῦ Νοέμβρη. – 205.

— 1906, ἀρ. φύλ. 8, 23 τοῦ Νοέμβρη, σελ. 1–5. – 117, 120–122, 123, 126, 128, 131, 133–134, 145, 146, 147–148, 150, 197–198, 207, 226, 273, 282–283, 288, 301, 306, 320, 324, 398, 399.

— 1906, ἀρ. φύλ. 9, 7 τοῦ Δεκέμβρη, σελ. 2–8. – 174, 180, 181.

— 1907, ἀρ. φύλ. 12, 25 τοῦ Γενάρη, σελ. 1, 4, 6–7. – 363–366, 402–403, 409.

— 1907, ἀρ. φύλ. 13, 11 τοῦ Φλεβάρη, σελ. 1–2, 7. – 396, 403, 409.

— 1907, ἀρ. φύλ. 14, 4 τοῦ Μάρτη, σελ. 1–2. – 427.

Πρόλογος στούς πίνακες: [Ἐκλογές γιά τήν Κρατική δούμα. Ἐκλογή ἐκλεκτόρων. Καταρτίστηκε μέ βάση τά στοιχεῖα τῶν ἔφημερίδων καί τίς πληροφορίες πού ἔλαβε ἡ Κεντρική ἐπιτροπή τοῦ κόμματος τῶν καντέτων ὡς τίς 27 τοῦ Μάρτη]. – «Βέστνικ Πάρτι Ναρόντοϊ Σβομπόντι», Πετρούπολη, 1906, τευχ. 5, 28 τοῦ Μάρτη, στήλες 318–320. – 87.

[Πρόλογος τῆς σύνταξης τῆς ἔφημερίδας, «Τοθάριστς» στό ἄρθρο τοῦ Λ. Μάρτοφ «Σχετικά μέ τό “συνασπισμό τῶν ἀριστερῶν”»] «Τοθάριστς», Πετρούπολη, 1906, ἀρ. φύλ. 81, 7 (20) τοῦ Ὀχτώβρη, σελ. 2. – 63

Πρόλογος τῆς σύνταξης τοῦ «*Neue Zeit*» [στό βιβλίο τοῦ Κ. Μάρξ «Γράμματα πρὸς τόν Λ. Κούγκελμαν»] – στό βιβλίο: Μάρξ, Κ. Γράμματα πρὸς τόν Λ. Κούγκελμαν. Μέ πρόλογο τῆς σύνταξης τοῦ «*Neue Zeit*» Μετάφραση τῆς Μ. Ἰλινά ἀπό τά γερμανικά μέ τήν ἐπιμέλεια καί μέ

πρόλογο τοῦ Ν. Λένιν. Πετρούπολη. [«Νόβαγια ντούμα»], 1907, σελ. 1-7. — 386, 390.

Προκοπόβιτς, Σ. Ν. Τό ἐργατικό κίνημα τῆς Δύσης. Δοκίμιο κριτικῆς μελέτης. Τόμ. Ι. Γερμανία καί Βέλγιο. Πετρούπολη, Παντελέγεφ, 1889. ΙΙ, 212, 120 σελ. — 171.

Πρός ὄλο τό λαό. [Ἐκκλήση ἀπό τήν Ἐπιτροπή τῆς σοσιαλδημοκρατικῆς ὁμάδας τῆς Κρατικῆς δούμας, τήν ἐπιτροπή τῆς Ἐργασιακῆς ὁμάδας τῆς Κρατικῆς δούμας, τήν Κεντρική Ἐπιτροπή τοῦ ΣΔΕΚΡ, τήν Κεντρική Ἐπιτροπή τοῦ Κόμματος τῶν σοσιαλιστῶν-ἐπαναστατῶν, τήν Κεντρική Ἐπιτροπή τοῦ Σοσιαλιστικοῦ κόμματος τῆς Πολωνίας (ΠΠΣ), τήν Κεντρική Ἐπιτροπή τῆς Γενικῆς ἐβραϊκῆς ἐνώσης τῆς Λιθουανίας, τῆς Πολωνίας καί τῆς Ρωσίας (Μπούντ)]. Ἰούλης 1906. [Προκήρυξη]. Χωρίς τόπο ἐκδοσης, τυπογρ. τῆς ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ, Ἰούλης 1906, 1 σελ. — 300-301.

Πρός ὄλους τοὺς ἐργάτες καί πρός ὄλους τοὺς πολίτες τῆς Πετρούπολης. [Προκήρυξη]. [Πετρούπολη, ἀργότερα ἀπό τίς 6 τοῦ Γενάρη 1907]. 2 σελ. (ΣΔΕΚΡ). Ὑπογραφή: Ἐπιτροπή Πετρούπολης τοῦ ΣΔΕΚΡ, Ἐκτελεστικό ὄργανο τῆς συνδιάσκεψης τῆς ὀργάνωσης Πετρούπολης τοῦ ΣΔΕΚΡ. — 252-257, 261, 273, 275, 285, 288, 297, 300, 304, 309, 312, 324, 325, 326, 327, 349-351, 384.

[Πρός ὄλους τοὺς ἐργάτες καί τοὺς σοσιαλδημοκράτες ἐκλογεῖς. Περικοπές ἀπό τήν ἐκκλήση τοῦ Ἐκτελεστικοῦ ὄργάνου τοῦ μενσεβίκικου τμήματος τῆς συνδιάσκεψης τῆς Πετρούπολης τοῦ ΣΔΕΚΡ]. — «Ρέτς», Πετρούπολη, 1907, ἀρ. φύλ. 26, 1 (14) τοῦ Φλεβάρη, σελ. 4, στή στήλη: Ἄπό τή ζωή τῶν κομμάτων. — 405, 421.

**Πρός ὄλους τοὺς ἐργάτες καί τοὺς σοσιαλδημοκράτες ἐκλογεῖς. [Προκήρυξη, Πετρούπολη, 1907]. 6 σελ. (ΣΔΕΚΡ). Ὑπογραφή: Τό Ἐκτελεστικό ὄργανο τοῦ τμήματος πού ἀποχώρησε ἀπό τή συνδιάσκεψη πόλης τῆς Πετρούπολης τοῦ ΣΔΕΚΡ. — 405.*

Πρός ὄλους τοὺς ἐργάτες, στρατιῶτες καί πολίτες! [Ἐκκλήση πού ψηφίστηκε ἀπό τήν IV ὀλομέλεια τοῦ Σοβιέτ Μόσχας τῶν ἐργατῶν βουλευτῶν]. [Προκήρυξη]. [Μόσχα, 6 (19) τοῦ Δεκέμβρη 1905]. 1 σελ. Ὑπογραφή: Σοβιέτ Μόσχας τῶν ἐργατῶν βουλευτῶν, Ἐπιτροπή Μόσχας τοῦ ΣΔΕΚΡ, ὁμάδα Μόσχας τοῦ ΣΔΕΚΡ, Ὄργανωση περιοχῆς Μόσχας τοῦ ΣΔΕΚΡ, Ἐπιτροπή Μόσχας τοῦ Κόμματος τῶν σοσιαλιστῶν-ἐπαναστατῶν.—301.

Πρός τό λαό ἀπό τοὺς ἀντιπροσώπους τοῦ λαοῦ. [Ἐκκλήση τοῦ Βίμποργκ. Ἰούλης 1906]. [Προκήρυξη]. Χωρίς τόπο ἐκδοσης, 1906, 1 σελ. — 39, 40, 41, 42, 43-44, 204, 205.

Πρός τό στρατό καί τό στόλο. Ἄπό τή Σοσιαλδημοκρατική ὁμάδα καί τήν Ἐργασιακή ὁμάδα τῆς Κρατικῆς δούμας. 12 τοῦ Ἰούλη 1906. [Προκήρυξη]. Πετρούπολη, τυπογρ. τῆς ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ, 1906, 2 σελ. — 300, 301.

Πρός τούς ἐκλογεῖς. [Προκήρυξις. Ἐκδ. τῆς Ἐπιτροπῆς Ἀρμαβίρ τοῦ ΣΔΕΚΡ. Νοέμβρης 1906. — 137.

«*Προστίγε Ρέτσι*», Πετρούπολη, 1907, ἀρ. φύλ. 3, 30 τοῦ Γενάρη, σελ. 4. — 357–358.

Ἡ πρώτη πανρωσική συνδιάσκεψη κομματικῶν στελεχῶν. Χωριστό παράρτημα στό φύλ. ἀρ. 100 τῆς «Ἴσκρα». Γενεύη, τυπογρ. τοῦ κόμματος, 1905, 31 σελ. (ΣΔΕΚΡ). — 192.

P. M. Ἡ πραγματικότητά μας. (Τό ἐργατικό κίνημα, ἡ ἀπολυταρχία, ἡ κοινωνία μέ τά στρώματά της [εὐγενεῖς, μεγάλη καί μικρή ἀστική τάξη, ἀγρότες καί ἐργάτες] καί ἡ κοινωνική πάλη). Στό βιβλίο: Χωριστό παράρτημα τῆς «Ραμπότσαγια Μίσλ» [ἀρ. φύλ. 9]. Ἐκδοσις τῆς «Ἐνωσις» Πετρούπολης. Πετρούπολη, τυπογρ. Κιρσμπάουμ, Σεπτέμβρης 1899, σελ. 3–16. — 171.

«*Ραμπότσαγια Μίσλ*», [Πετρούπολη, Βερολίνο — Βαρσοβία — Γενεύη]. — 171.

«*Ρέτς*», Πετρούπολη. — 14–15, 77, 137, 206–207, 274, 285, 311–312, 341, 416.

— 1906, ἀρ. φύλ. 66, 6 (19) τοῦ Μάη, σελ. 2. — 42–43, 121.

— 1906, ἀρ. φύλ. 75, 17 (30) τοῦ Μάη, σελ. 4· ἀρ. φύλ. 76, 18 (31) τοῦ Μάη, σελ. 5. — 82, 115, 121, 219.

— 1906, ἀρ. φύλ. 89, 2 (15) τοῦ Ιούνη. Παράρτημα τοῦ φύλλου ἀρ. 89 τῆς «*Ρέτς*». Κρατική δούμα, σελ. 4. — 82, 115, 121, 219, 226.

— 1906, ἀρ. φύλ. 175, 27 τοῦ Σεπτέμβρη (10 τοῦ Ὀχτώβρη), σελ. 2. — 48, 60, 62–63, 63.

— 1906, ἀρ. φύλ. 176, 28 τοῦ Σεπτέμβρη (11 τοῦ Ὀχτώβρη), σελ. 3. — 42–43.

— 1906, ἀρ. φύλ. 177, 29 τοῦ Σεπτέμβρη (12 τοῦ Ὀχτώβρη), σελ. 2. — 40, 43.

— 1906, ἀρ. φύλ. 180, 3 (16) τοῦ Ὀχτώβρη, σελ. 1–2. — 15.

— 1906, ἀρ. φύλ. 214, 11 (24) τοῦ Νοέμβρη, σελ. 2. — 241.

«*Ρέτς*», Πετρούπολη, 1906, ἀρ. φύλ. 216, 14 (27) τοῦ Νοέμβρη), σελ. 3. — 125, 137, 147–148.

— 1906, ἀρ. φύλ. 217, 15 (28) τοῦ Νοέμβρη, σελ. 2. — 128.

- 1906, ἀρ. φύλ. 226, 25 τοῦ Νοέμβρη (8 τοῦ Δεκέμβρη), σελ. 1–2. – 151–153, 306–307.
- 1906, ἀρ. φύλ. 227, 26 τοῦ Νοέμβρη (9 τοῦ Δεκέμβρη), σελ. 2. – 152–154, 306–307.
- 1906, ἀρ. φύλ. 240, 12 (25) τοῦ Δεκέμβρη, σελ. 3. – 202, 204, 205–206, 206–207, 207–208.
- 1906, ἀρ. φύλ. 241, 13 (26) τοῦ Δεκέμβρη, σελ. 1. – 204, 205–206, 238.
- 1907, ἀρ. φύλ. 8, 11 (24) τοῦ Γενάρη, σελ. 1. – 274–276, 276, 282, 283, 284, 302–303, 309, 315, 352, 359.
- 1907, ἀρ. φύλ. 9, 12 (25) τοῦ Γενάρη, σελ. 2. – 278.
- 1907, ἀρ. φύλ. 10, 13 (26) τοῦ Γενάρη, σελ. 4. – 273.
- 1907, ἀρ. φύλ. 11, 14 (27) τοῦ Γενάρη, σελ. 1. – 282, 283–284, 285, 302–303, 309, 315, 330, 350, 359.
- 1907, ἀρ. φύλ. 14, 18 (31) τοῦ Γενάρη, σελ. 1, 2 – 312.
- 1907, ἀρ. φύλ. 15, 19 τοῦ Γενάρη (1 τοῦ Φλεβάρη), σελ. 4. – 316, 323.
- 1907, ἀρ. φύλ. 16, 20 τοῦ Γενάρη (2 τοῦ Φλεβάρη), σελ. 2. – 323.
- 1907, ἀρ. φύλ. 19, 24 τοῦ Γενάρη (6 τοῦ Φλεβάρη), σελ. 1, 4. – 344, 368, 378, 403, 404.
- 1907, ἀρ. φύλ. 26, 1 (14) τοῦ Φλεβάρη, σελ. 4. – 405, 421.
- 1907, ἀρ. φύλ. 27, 2 (15) τοῦ Φλεβάρη, σελ. 4. – 407.
- 1907, ἀρ. φύλ. 28, 3 (16) τοῦ Φλεβάρη, σελ. 2. – 407.
- 1907, ἀρ. φύλ. 31, 7 (20) τοῦ Φλεβάρη, σελ. 2, 3. – 396, 399.
- 1907, ἀρ. φύλ. 33, 9 (22) τοῦ Φλεβάρη, σελ. 2, 3. – 415, 422.

Ἡ «Ρέτζ» γιὰ τίς συμφωνίες, «Τοθάριστζ», Πετρούπολη, 1907, ἀρ. φύλ. 168, 18 (31) τοῦ Γενάρη, σελ. 3. – 312.

«Ροντνάγια Ζεμλιά», Πετρούπολη. – 288, 341.

— 1907, ἀρ. φύλ. 2, 15 (28) τοῦ Γενάρη, σελ. 1. – 285–301, 310.

«Ρούς», Πετρούπολη. – 341.

«Ρούσκιγε Βέντομοστι», Μόσχα. – 137, 167.

- 1906, ἀρ. φύλ. 224, 10 τοῦ Σεπτεμβρίου, σελ. 2. — 13–15, 18.
- 1907, ἀρ. φύλ. 22, 28 τοῦ Γενάρη, σελ. 3. — 369, 371.
- «*Ρούσκογε Μπογκάτσβο*», Πετρούπολη, 1906, τεύχ. 7, Ἰούλης, σελ. 164–181. — 47, 49.
- 1906, τεύχ. 8, Αὐγούστος, σελ. 178–206. — 47, 299.
- 1906, τεύχ. 9, Σεπτεμβρίου, σελ. 154–175. — 47.
- Ὁ ρωσικός τύπος. «*Τοθάριστς*», Πετρούπολη, 1906, ἀρ. φύλ. 73, 28 τοῦ Σεπτεμβρίου (11 τοῦ Ὀκτώβρη), σελ. 2. — 47–48, 56, 61–62.
- Ὁ ρωσικός τύπος. «*Τοθάριστς*», Πετρούπολη, 1906, ἀρ. φύλ. 85, 12 (25) τοῦ Ὀκτώβρη, σελ. 3. — 57.
- Σαίξπηρ, Οὐίλ. Ἀμλέτος.* — 35–36.
- Σαλτικόφ - Στσεντρίν, Μ.Ε. Σέ περιβάλλον μετριοπάθειας καί τάξης.* — 203.
- Ὁ σοφός γωδιός. — 205–206, 392.
- Στό ἐξωτερικό. — 246, 290.
- Σύγχρονο εἰδύλλιο. — 203.
- Ὁ φιλελεύθερος. — 206, 239, 249–250, 270, 272.
- «*Σεβόντνια*», Πετρούπολη. — 285, 341.
- 1907, ἀρ. φύλ. 121, 13 (26) τοῦ Γενάρη, σελ. 1. — 285, 350.
- [*Σημείωμα γιά τό φυλλάδιο τοῦ Β. Ι. Λένιν «Ποιούς νά ἐκλέξουμε στήν Κρατική δούμα;»*]. — «*Τοθάριστς*», Πετρούπολη, 1906, ἀρ. φύλ. 131, 5 (18) τοῦ Δεκεμβρίου, σελ. 4, στήλη: Ἀπό τή ζωή τῶν κομμάτων. — 205–206, 304.
- [*Σημείωση στήν ἀπόφαση τῆς Ἐπιτροπῆς Πετρούπολης τοῦ Κόμματος τῶν σοσιαλιστῶν-ἐπαναστατῶν τῆς 16 τοῦ Γενάρη 1907*]. — «*Τοθάριστς*», Πετρούπολη, 1907, ἀρ. φύλ. 170, 20 τοῦ Γενάρη (2 τοῦ Φλεβάρη), σελ. 5, στή στήλη: Ἀπό τή ζωή τῶν κομμάτων. — 326, 327.
- Σήμερα, 13 τοῦ Γενάρη.* [Κύριο ἄρθρο]. — «*Σεβόντνια*», Πετρούπολη, 1907, ἀρ. φύλ. 121, 13 (26) τοῦ Γενάρη, σελ. 1. — 285, 350.
- «*Σοβρεμένναγια Ζίζν*», Μόσχα. — 245.
- 1906, Σεπτεμβρίου - Ὀκτώβρη, σελ. 254–255. — 188.

- «*Σοξνάτενλναγια Ροσσίγια*». Τεύχ. 1. Πετρούπολη, 1906, σελ. 26–42, 42–46. – 57–59, 93.
- «*Σοξνάτελναγια Ροσσίγια*». Τεύχ. 2. Πετρούπολη, 1906, σελ. 1–21. – 93–94.
- «*Ἡ σοσιαλδημοκρατία καί ἡ ἐκλογική καμπάνια*». «Προλετάρι», [Βίμποργκ], 1906, ἀρ. φύλ. 7, 10 τοῦ Νοέμβρη, σελ. 1–2. Τόπος ἐκδοσης στήν ἐφημερίδα ἀναφέρεται ἡ Μόσχα. – 72.
- «*Ἡ Σοσιαλδημοκρατία τῆς Λεττονίας γιά τήν παρτιζάνικη πάλη*. – «Προλετάρι», [Βίμποργκ], 1906, ἀρ. φύλ. 6, 29 τοῦ Ὀχτώβρη, σελ. 4–5. Ὑπογραφή: ἕνας λεττονός σοσιαλδημοκράτης. Τόπος ἐκδοσης στήν ἐφημερίδα ἀναφέρεται ἡ Μόσχα. – 194.
- «*Ἡ σοσιαλδημοκρατία τῆς Λεττονίας γιά τήν παρτιζάνικη πάλη*. «Προλετάρι», [Βίμποργκ], 1906, ἀρ. φύλ. 7, 10 τοῦ Νοέμβρη, σελ. 3–5. – Ὑπογραφή: Μπ. Τόπος ἐκδοσης στήν ἐφημερίδα ἀναφέρεται ἡ Μόσχα. – 194.
- «*Ἡ σοσιαλδημοκρατική συνδιάσκεψη καί οἱ συμφωνίες*. – «Ρέτς», Πετρούπολη, 1907, ἀρ. φύλ. 8, 11 (24) τοῦ Γενάρη, σελ. 1. – 274–276, 276, 282, 283, 284, 301–303, 309, 315, 352, 359–360.
- «*Σοτσιάλ-Ντεμοκράτ*», Πετρούπολη. – 66, 73, 94, 107.
- 1906, ἀρ. φύλ. 1, 17 τοῦ Σεπτέμβρη. – 29–33, 66.
- 1906, ἀρ. φύλ. 1, 17 τοῦ Σεπτέμβρη, σελ. 1–4, 6, 7. – 29–33, 50, 51–54, 54–56, 65, 67, 73–74, 175.
- «*Σοτσιάλ - Ντεμοκράτ*», Πετρούπολη, 1906, ἀρ. φύλ. 2, 6 τοῦ Ὀχτώβρη. – 66.
- 1906, ἀρ. φύλ. 2, 6 τοῦ Ὀχτώβρη, σελ. 3–4. – 66, 73–74.
- 1906, ἀρ. φύλ. 3, 13 τοῦ Ὀχτώβρη, σελ. 1–2, 3–5. – 67, 68–71.
- 1906, ἀρ. φύλ. 4, 20 τοῦ Ὀχτώβρη, σελ. 1–2. – 67.
- 1906, ἀρ. φύλ. 5, 27 τοῦ Ὀχτώβρη, σελ. 1–2, 6. – 67, 73–74, 48.
- 1906, ἀρ. φύλ. 6, 3 τοῦ Νοέμβρη, σελ. 1–4. – Στήν ἐφημερίδα γράφεται ἡ ἡμερομηνία: 3 τοῦ Ὀχτώβρη 1906. – 106, 117–121, 122–123, 125, 126, 157, 196–197, 197, 283, 398, 427.
- «*Στενογραφημένα πρακτικά [τῆς Κρατικῆς δούμας]*. 1906, πρώτη σύνοδος. Τόμ. 1. Ὑνδριάσεις 1–18 (ἀπό τίς 27 τοῦ Ἀπρίλη ὡς τίς 30 τοῦ Μάη). Πετρούπολη, Κρατικό τυπογρ., 1906, XXII, 866 σελ. (Κρατική δούμα). – 81–82, 82–83, 163–164, 167–168, 219, 220, 299.
- «*Στενογραφημένα πρακτικά [τῆς Κρατικῆς δούμας]*. 1906. Πρώτη σύνοδος. 35 Ἀπαντα Λένιν Τόμος 14.

Τόμος II. Συνεδριάσεις 19–38 (ἀπό τήν 1 τοῦ Ἰούνη ὡς τίς 4 τοῦ Ἰού-
λη). Πετρούπολη, κρατικά τυπογρ., 1906, 867–2013 σελ. (Κρατική δού-
μα). – 82–83, 106, 123, 124–125, 163–164, 219, 220, 299–300.

Στήν αἴθουσα τῶν πολιτικῶν μηχανικῶν. Οἱ καντέτοι καί οἱ ἀριστεροί.
«Τελεγκράφ», Πετρούπολη, 1907, ἀρ. φύλ. 6, 26 τοῦ Γενάρη (8 τοῦ
Φλεβάρη), σελ. 4. Μέ τό γενικό τίτλο: Προεκλογικές συγκεντρώσεις. –
377.

Στολίπιν, I. A. Δήλωση στή σύσκεψη τῶν αὐλικῶν μέ τή συμμετοχή τοῦ
Υπουργικοῦ Συμβουλίου. Σύντομο δημοσιογραφικό ρεπορτάζ. – «Το-
θάριστς», Πετρούπολη, 1907, ἀρ. φύλ. 187, 9 (22) τοῦ Φλεβάρη, σελ. 2,
στή στήλη: Ἀπογευματινές εἰδήσεις. – 417.

«*Στολίτοναγια πότστα*», Πετρούπολη. – 39.

«*Στρανά*», Πετρούπολη. – 341.

[*Στροῦδε, Π. Μπ. Λόγος στήν ἐκλογική συγκέντρωση πού ἔγινε στό Σολια-
νόϊ γκοροντόκ.* Σύντομο ρεπορτάζ]. – «Τοθάριστς», Πετρούπολη, 1906,
ἀρ. φύλ. 150, 28 τοῦ Δεκέμβρη (10 τοῦ Γενάρη), 1907, σελ. 4, στή στή-
λη: Ἡ ἐκλογική συγκέντρωση στό Σολιανόϊ γκοροντόκ. – 248–249.

[*Ἡ συζήτηση πάνω στήν εἰσήγηση τοῦ Β. I. Λένιν, πού ἔγινε στήν συνδιά-
σκεψη τῆς ὀργάνωσης Πετρούπολης, σχετικά μέ τήν καμπάνια γιά τή*
Δούμα καί τήν τακτική στή Δούμα. Σύντομο δημοσιογραφικό ρεπορ-
τάζ]. – «Προλετάρι», [Βίμποργκ], 1907, ἀρ. φύλ. 14, 4 τοῦ Μάρτη, σελ.
1–2, στή στήλη: Ἡ τρίτη σύνοδος τῆς συνδιάσκεψης τῆς Σοσιαλδημο-
κρατικῆς ὀργάνωσης Πετρούπολης. Τόπος ἐκδοσης στήν ἐφημερίδα
ἀναφέρεται ἡ Μόσχα. – 427.

Συλλογή ἐκθέσεων τῶν ἐπιθεωρητῶν ἐργασίας γιά τό 1903. Πετρούπολη,
τυπογρ. Κιρσμπάουμ, 1906, XVI, 208 σελ. (Ἰπουργεῖο Ἐμπορίου καί
Βιομηχανίας. Διεύθυνση βιομηχανίας). – 172.

[*Ἡ συμφωνία τοῦ Παρισιοῦ*]. – «Λιστόκ Ὀσβομποζντένιγια», Παρίσι, 1904,
ἀρ. φύλ. 17, 19 τοῦ Νοέμβρη (2 τοῦ Δεκέμβρη), σελ. 1–2, στά πρακτικά
τῆς συνδιάσκεψης τῶν ἀντιπολιτευομένων καί ἐπαναστατικῶν ὀργανώ-
σεων τοῦ ρωσικοῦ κράτους. – 152.

Ἵ «*συνασπισμός τῆς ἄκρας ἀριστερᾶς*». – «Σοτσιάλ - Ντεμοκράτ», Πετρού-
πολη, 1906, ἀρ. φύλ. 6, 3 τοῦ Νοέμβρη, σελ. 2–4. Ἡ ἐφημερίδα ἔχει
ἡμερομηνία 3 τοῦ Ὀχτώβρη 1906. – 117–121, 125, 126, 157, 399, 427.

[*Ἡ σύνθεση τῆς ὀργανωτικῆς ἐπιτροπῆς τοῦ Ἐργασιακοῦ (Λαϊκοῦ σοσιαλι-
στικοῦ) κόμματος*]. – «Ναροντο-Σοτσιαλιστίτσεσκογε Ὀμποζρένιγε».
Τεδχ. 1. Πετρούπολη, 1906, σελ. 16. – 46, 285.

Σχέδιο ἀπόφασης γιά τό ἐπικείμενο συνέδριο, ἐπεξεργασμένο ἀπό τήν
ὀμάδα τῶν «μενσεβίκων» μέ συμμετοχή τῶν συντακτῶν τῆς «Ἰσκρα». –

«Παρτίνιγε Ίσθέςτιγια», [Πετρούπολη], 1906, ἀρ. φύλ. 2, 20 τοῦ Μάρτη, σελ. 9–11. – 155.

Σχέδιο ἐκλογικῆς πλατφόρμας, πού προτάθηκε ἀπό τήν Κεντρική ἐπιτροπή τοῦ ΣΔΕΚΡ. – «Σοτσιάλ-Ντεμοκράτ», Πετρούπολη, 1906, ἀρ. φύλ. 6, 3 τοῦ Νοέμβρη, σελ. 1–2. Στήν ἐφημερίδα γράφεται ἡ ἡμερομηνία 3 τοῦ Ὀχτώβρη 1906. – 106, 122–123, 197, 283.

[Σχέδιο ἡμερήσιας διάταξης τοῦ V συνεδρίου τοῦ ΣΔΕΚΡ, ἐπεξεργασμένο ἀπό τήν ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ στίς 31 τοῦ Γενάρη (13 τοῦ Φλεβάρη) 1907]. – «Τοβάριστς», Πετρούπολη, 1907, ἀρ. φύλ. 181, 2 (15) τοῦ Φλεβάρη, σελ. 5, στή στήλη: Ἐπί τῆ ζωῆ τῶν κομμάτων. – 423.

Σχέδιο τῆς «Ίσκρα» γιά τήν καμπάνια τῶν ζέμστω – βλ. Γράμμα πρὸς τίς κομματικές ὀργανώσεις. [Γράμμα 1ο].

Σχέδιο τοῦ βασικοῦ ἀγροτικοῦ νόμου, [πού ὑποβλήθηκε ἀπό 33 μέλη τῆς Κρατικῆς δούμας]. – Στό βιβλίο: Στενογραφημένα πρακτικά [τῆς Κρατικῆς δούμας]. 1906. Πρώτη σύνοδος. Τόμ. II. Συνεδριάσεις 19–38 (ἀπό 1 τοῦ Ἰούνη ὡς τίς 4 τοῦ Ἰούλη). Πετρούπολη, κρατικό τυπογρ., 1906, σελ. 1153–1156. (Κρατική δούμα). – 81, 299–300.

Σχέδιο τῶν βασικῶν διατάξεων [τοῦ ἀγροτικοῦ νόμου, πού ὑποβλήθηκε ἀπό 104 μέλη τῆς Κρατικῆς δούμας]. – Στό βιβλίο: Στενογραφημένα πρακτικά [τῆς Κρατικῆς δούμας]. 1906. Πρώτη σύνοδος. Τόμ. I. Συνεδριάσεις 1–18 (ἀπό τίς 17 τοῦ Ἀπρίλη ὡς τίς 30 τοῦ Μάη). Πετρούπολη, κρατικό τυπογρ., 1906, σελ. 560–562. (Κρατική δούμα). – 299.

Τάγκ-ιν, Ε. – βλ. Τρόϊτσκι, Α. Γ.

«Τελεγκράφ», Πετρούπολη, 1907, ἀρ. φύλ. 6, 26 τοῦ Γενάρη (8 τοῦ Φλεβάρη), σελ. 4. – 377.

«Τέρνι Τρουντά», Πετρούπολη. – 416.

— 1906, τεύχ. 2, 31 τοῦ Δεκέμβρη, σελ. 1–2. – 296–297.

— 1907, τεύχ. 3, 6 τοῦ Γενάρη, σελ. 1–3. – 418.

[Τίκοβα, Α. Β.] Βεργκέζσκι, Α. Ἐπί τό συνέδριο. – «Ρέτς», Πετρούπολη, 1906, ἀρ. φύλ. 176, 28 τοῦ Σεπτέμβρη (11 τοῦ Ὀχτώβρη) σελ. 3. – 43.

— Συγκεντρώσεις. – «Ρέτς», Πετρούπολη, 1907, ἀρ. φύλ. 9, 12 (25) τοῦ Γενάρη σελ. 2. – 279.

«Τοβάριστς», Πετρούπολη. – 35, 39, 57, 64, 77, 137, 145–146, 223, 224, 228, 239, 240–241, 274, 277–279, 311–312, 341, 351, 414, 416–417.

— 1906, ἀρ. φύλ. 66, 20 τοῦ Σεπτέμβρη (3 τοῦ Ὀχτώβρη), σελ. 1–2. – 34–37.

- «*Το δάρις*», 1906, ἀρ. φύλ. 73, 28 τοῦ Σεπτεμβρίου (11 τοῦ Ὀκτωβρίου), σελ. 2. — 47–48, 56, 61–62, 64.
- 1906, ἀρ. φύλ. 77, 3 (16) τοῦ Ὀκτωβρίου. σελ. 1. — 51–52.
- 1906, ἀρ. φύλ. 78, 4 (17) τοῦ Ὀκτωβρίου, σελ. 3. — 46–47, 49.
- 1906, ἀρ. φύλ. 80, 6 (19) τοῦ Ὀκτωβρίου, σελ. 3. — 50.
- 1906, ἀρ. φύλ. 81, 7 (20) τοῦ Ὀκτωβρίου, σελ. 2. — 56, 57, 58, 59, 60, 61–62, 63, 67, 72, 73, 77, 82, 98, 107, 132, 207, 306.
- 1906, ἀρ. φύλ. 84, 11 (24) τοῦ Ὀκτωβρίου, σελ. 4. — 65–66.
- 1906, ἀρ. φύλ. 85, 12 (25) τοῦ Ὀκτωβρίου, σελ. 3. — 57.
- 1906, ἀρ. φύλ. 86, 13 (26) τοῦ Ὀκτωβρίου, σελ. 2–4. — 60–61, 63, 77.
- 1906, ἀρ. φύλ. 101, 31 τοῦ Ὀκτωβρίου (13 τοῦ Νοέμβριου) σελ. 2. — 67, 72–73, 98, 107, 127–128, 129–130, 132, 207, 223, 243–246, 306, 349.
- 1906, ἀρ. φύλ. 102, 1 (14) τοῦ Νοέμβριου, σελ. 1, 2. — 127–128.
- 1906, ἀρ. φύλ. 122, 24 τοῦ Νοέμβριου (7 τοῦ Δεκεμβρίου) σελ. 2. — 146, 153, 176, 196–197, 204, 207, 227–228, 243–246, 306, 349, 423.
- Πετρούπολη, 1906, ἀρ. φύλ. 131, 5 (18) τοῦ Δεκεμβρίου, σελ. 2–4. — 205–206, 219, 304.
- 1906, ἀρ. φύλ. 136, 10 (23) τοῦ Δεκεμβρίου, σελ. 2. — 183.
- 1906, ἀρ. φύλ. 138, 13 (26) τοῦ Δεκεμβρίου, σελ. 2. — 240.
- 1906, ἀρ. φύλ. 139, 14 (27) τοῦ Δεκεμβρίου, σελ. 2–4. — 204–205, 240, 245, 247, 248–249, 306.
- 1906, ἀρ. φύλ. 140, 15 (28) τοῦ Δεκεμβρίου, σελ. 2. — 240.
- 1906, ἀρ. φύλ. 142, 17, (30) τοῦ Δεκεμβρίου, σελ. 1–2. — 217, 220, 233, 240, 245–249, 423.
- 1906, ἀρ. φύλ. 150, 28 τοῦ Δεκεμβρίου (10 τοῦ Γενάρου), 1907, σελ. 4. — 248–249.
- 1907, ἀρ. φύλ. 161, 10 (23) τοῦ Γενάρου, σελ. 1. — 277–278.
- 1907, ἀρ. φύλ. 167, 17 (30) τοῦ Γενάρου, σελ. 1–2. — 311–312.
- 1907, ἀρ. φύλ. 168, 18 (31) τοῦ Γενάρου, σελ. 3. — 311–312.
- 1907, ἀρ. φύλ. 169, 19 τοῦ Γενάρου (1 τοῦ Φλεβάρου), σελ. 4. — 316, 323.

- 1907, ἀρ. φύλ. 170, 20 τοῦ Γενάρη (2 τοῦ Φλεβάρη), σελ. 4, 5. — 323–334, 360.
- 1907, ἀρ. φύλ. 177, 28 τοῦ Γενάρη (10 τοῦ Φλεβάρη), σελ. 2. — 421, 421–422.
- 1907, ἀρ. φύλ. 178, 30 τοῦ Γενάρη (12 τοῦ Φλεβάρη), σελ. 4. — 245.
- 1907, ἀρ. φύλ. 180, 1 (14) τοῦ Φλεβάρη, σελ. 5. — 407.
- 1907, ἀρ. φύλ. 181, 2 (15) τοῦ Φλεβάρη, σελ. 5. — 423.
- 1907, ἀρ. φύλ. 187, 9 (22) τοῦ Φλεβάρη, σελ. 2. — 417.

Τουργκένιεφ, Ι. Σ. Ἄσια. — 291–292.

- Πεζοτράγουδα. Κανόνας τῆς ζωῆς. — 63–64.

Τό τρίτο τακτικό συνέδριο τοῦ Σοσιαλδημοκρατικοῦ ἐργατικοῦ κόμματος τῆς Ρωσίας. «Πλήρες κείμενο τῶν πρακτικῶν». Ἔκδ. τῆς ΚΕ, Γενεύη, τυπογρ. τοῦ κόμματος, 1905, ΧΧΙΧ, 401 σελ. — 158, 177, 249.

[*Τρόϊτσκι: Α. Γκ.*] Ἀπάντηση στόν Βίκτορα Τσερνόφ. Πετρούπολη, 1906, 48 σελ. Πάνω ἀπό τόν τίτλο ἀναγράφεται τό ὄνομα τοῦ συγγραφέα: Ε. Τάγκ-ιν. — 93–94.

- *Οἱ ἀρχές τῆς θεωρίας τῆς ἐργασίας.* Ἀφιερώνεται στή μνήμη τοῦ Ν. Κ. Μιχαηλόβσκι καί τοῦ Π. Λ. Λαβρόφ. Πετρούπολη, 1906, 124 σελ. Πάνω ἀπό τόν τίτλο ἀναγράφεται τό ὄνομα τοῦ συγγραφέα: Ε. Τάγκ-ιν. — 93–94.

Τροπολογία [στό σχέδιο τῆς ἐκλογικῆς πλατφόρμας, πού προτάθηκε ἀπό τήν Κεντρική Ἐπιτροπή τοῦ ΣΔΕΚΡ καί ψηφίστηκε στήν Πανρωσική συνδιάσκεψη τοῦ ΣΔΕΚΡ]. — «Προλετάρι», [Βίμποργκ], 1906, ἀρ. φύλ. 8, 23 τοῦ Νοέμβρη, σελ. 2-3. Τόπος ἐκδοσης στήν ἐφημερίδα ἀναφέρεται ἡ Μόσχα. — 122, 196–197.

«*Τρούντ*», Πετρούπολη. — 378.

Τσερεβάνιν, Ν. Μόσχα, 24 τοῦ Σεπτέμβρη 1906. — «Νάσε Ντιέλο». Μόσχα, 1906, τευχ. 1. [24 τοῦ Σεπτέμβρη], σελ. 1–7. — 48–49, 50, 51, 55–56, 60–61, 62–63, 67, 73, 77, 98, 132, 306, 423.

- *Παίρνοντας ἀφορμή ἀπό τό γράμμα τοῦ Λ. Μάρτοφ.* (Γράμμα πρὸς τή σύνταξη), — «Τοθάριστς», Πετρούπολη, 1906, ἀρ. φύλ. 86, 13 (26) τοῦ Ὀχτώβρη, σελ. 4, στή στήλη: ἀπό τή ζωή τῶν κομμάτων. — 60–61, 62–63, 77, 82.

Τσερνισέβσκι, Ν. «Πολιτικά-οικονομικά γράμματα πρὸς τόν πρόεδρο τῶν Ἐνωμένων Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς» Γκ. Τσ. Κέρι. — 277.

— Ὁ ρῶσος σέ rendez-vous. — 291–292.

Τσερνόφ, Β. Ὁργάνωση ἢ διασπορά τῆς ἐπανάστασης: — «Σοζνάτελναγια Ροσσίγια», Τεύχ. 2. Πετρούπολη, 1906, σελ. 1–21. — 93–94.

Τσέχοφ, Α. Π. Ἄνθρωπος στό καβούκι. — 392.

«Τσίν», Τιφλίδα, 1906, ἀρ. φύλ. 1, 8 (21) τοῦ Δεκέμβρη. Στή γεωργιανή γλώσσα. — 243–244, 306–307.

Ἐπάρχει μαυροεκατονταρχίτικος κίνδυνος στήν Πετρούπολη; — «Τέρνι Τρουντά», Πετρούπολη, 1907, τεύχ. 3, 6 τοῦ Γενάρη, σελ. 1–3. — 418.

«Φολκστσάϊτουνγκ», Βίλνα, 1906, ἀρ. φύλ. 208, 16 (29) τοῦ Νοέμβρη, σελ. 2. Στήν ἑβραϊκή γλώσσα. — 194–198, 201.

— 1906, ἀρ. φύλ. 235, 18 (31) τοῦ Δεκέμβρη, σελ. 1. Στήν ἑβραϊκή γλώσσα. — 223–224, 243, 306.

Χαιρετιστήριος λόγος [τοῦ Νικολάου Β'] πρὸς τό Κρατικό συμβούλιο καί τήν Κρατική δούμα. — «Πραβίτελστβενι Βέστνικ», Πετρούπολη, 1906, ἀρ. φύλ. 94, 28 τοῦ Ἀπρίλη (11 τοῦ Μάη), σελ. 1. — 43.

Χαρακτηριστικά γνωρίσματα. — «Ρέτς», Πετρούπολη, 1906, ἀρ. φύλ. 175, 27 τοῦ Σεπτέμβρη (10 τοῦ Ὀχτώβρη), σελ. 2. — 48, 61, 63.

[Χιζνιακόφ, Β. Β.] Συζήτηση. — «Τοθάριστς», Πετρούπολη, 1906, ἀρ. φύλ. 66, 20 τοῦ Σεπτέμβρη (3 τοῦ Ὀχτώβρη), σελ. 1–2. Ὑπογραφή: Β.Β. Χ-όφ. — 34–37.

Χρειάζεται ἀπόφαση! — «Τοθάριστς», Πετρούπολη, 1907, ἀρ. φύλ. 168, 18 (31) τοῦ Γενάρη, σελ. 3. Ὑπογραφή: Ἀκομματικός. — 311–312.

Χωριστό παράρτημα τῆς «Ραμπότσαγια Μίσλ» [φύλλο 9]. Ἐκδοση τῆς «Ἐνώσης» Πετρούπολης. Πετρούπολη. τυπογρ. Κιρσμπάουμ, Σεπτέμβρη 1899, 36 σελ. — 171.

[Ψηφοδέλτιο ὑποψήφιων ἐκλεκτόρων τῶν ἐργατῶν τῆς Πετρούπολης πού προτάθηκε ἀπό τήν Ἐπιτροπή Πετρούπολης τοῦ ΣΔΕΚΡ]. — «Ρέτς», Πετρούπολη, 1907, ἀρ. φύλ. 27, 2 (15) τοῦ Φλεβάρη, σελ. 4. Μέ τό γενικό τίτλο: Οἱ ἐκλογές ἐκλεκτόρων τῶν ἐργατῶν τῆς Πετρούπολης. — 406.

[Ψηφοδέλτιο ὑποψηφίων ἐκλεκτόρων τῶν ἐργατῶν τῆς Πετρούπολης, πού

προτάθηκε από τήν Ἐπιτροπή Πετρούπολης τοῦ ΣΔΕΚΡ]. — «Товарищ», Πετρούπολη, 1907, ἀρ. φύλ. 180. 1 (14) τοῦ Φλεβάρη, σελ. 5. στή στήλη: Πρὸς τίς ἐκλογές τῆς Κρατικῆς δούμας. — 407. •

**Briefe und Auszüge aus Briefen von Joh. Phil. Becker, Jos. Dietzgen, Friedrich Engels, Karl Marx und A. an F. A. Sorge u. Andere.* Stuttgart, Dietz, 1906. XII, 422 S. — 382.

Engels, F. [Der Brief an F. A. Sorge]. 7. März 1884. — In: *Briefe und Auszüge aus Briefen von Joh. Phil. Becker, Jos. Dietzgen, Friedrich Engels, Karl Marx und A. an F. A. Sorge u. Andere.* Stuttgart, Dietz, 1906, S. 193—195. Unterschrift: F. E. — 382.

— *Herrn Eugen Dührings Umwälzung der Wissenschaft.* 3-te durchgesehene und vermehrte Auflage. Stuttgart, Dietz, 1894. XX, 354 S. — 388.

Gesetz gegen die gemeingefährlichen Bestrebungen der Sozialdemokratie. Vom 21. Oktober 1878. — «Reichs-Gesetzblatt», Berlin, 1878, N 34, S. 351—358. — 50.

«*L'Humanité*», Paris, 1906, N 974, 17 decembre, p. 2. — 181.

Internationale Regeln der sozialistischen Taktik. [Die Resolution des Internationalen Sozialistenkongresses zu Amsterdam]. — In: *Internationaler Sozialistenkongreß zu Amsterdam.* 14. bis 20. August 1904. Berlin, Expedition der Buchhandlung «Vorwärts», 1904, S. 31—32. — 21, 231—232, 234.

Internationaler Sozialistenkongreß zu Amsterdam. 14 bis 20. August 1904. Berlin, Expedition der Buchhandlung «Vorwärts», 1904. 78 S. — 21, 231—232, 234.

Kautsky, K. Die Aussichten der russischen Revolution. — «Vorwärts», Berlin, 1906, N 23, 28. Januar, S. 1. Unterschrift: K. K. — 3.

- *Die soziale Revolution. I. Sozialreform und soziale Revolution.* Berlin, Expedition der Buchhandlung «Vorwärts», 1902. 56 S. — 186.
- *Die soziale Revolution. II. Am Tage nach der sozialen Revolution.* Berlin, Expedition der Buchhandlung «Vorwärts», 1902. 48 S. — 186.
- *Triebkräfte und Aussichten der russischen Revolution.* — «Die Neue Zeit», Stuttgart, 1906—1907, Jg. 25, Bd. I, N 9, S. 284—290; N 10, S. 324—333. — 183—194, 230—236.
- Kugelmann, L. [Der Brief an K. Marx].* 15. April 1871. — 393.
- Kwih̄tes.* — «Zih̄ņa», [Riga], 1906, N 47, 23 augustâ, S. [7]. — 5.
- Liebknecht, W. Kein Kompromiß! Kein Wahlbündniß!* Hrsg. im Auftrage von Genossen Berlins und Umgebung. Berlin, Expedition der Buchhandlung «Vorwärts», 1899. 32 S. — 222.
- Manuilov, A. A. Die Agrarfrage und ihre ökonomische Lösung.* — In: *Zur Agrarbewegung in Rußland.* Nach dem Russischen bearbeitet und eingeleitet von B. Braude. Leipzig, Teutonia, 1907, S. 37—80. — 185.
- Marx, K. Briefe an Dr. L. Kugelmann.* — «Die Neue Zeit», Stuttgart, 1901—1902, Jg. 20, Bd. 2, N 1, S. 26—32; N 2, S. 60—64; N 3, S. 91—96; N 4, S. 125—128; N 6, S. 188—192; N 7, S. 221—224; N 12, S. 381—384; N 13, S. 412—416; N 15, S. 472—480; N 17, S. 541—544; N 19, S. 604—608; N 25, S. 797—800. — 386.
- «Die Neue Zeit», Stuttgart. — 386, 390.
- 1901—1902, Jg. 20, Bd. 2, N 1, S. 26—32; N 2, S. 60—64; N 3, S. 91—96; N 4, S. 125—128; N 6, S. 188—192; N 7, S. 221—224; N 12, S. 381—384; N 13, S. 412—416; N 15, S. 472—480; N 17, S. 541—544; N 19, S. 604—608; N 25, S. 797—800. — 386.
- 1906—1907, Jg. 25, Bd. I, N 9, S. 284—290; N 10, S. 324—333. — 183—194, 230—231.
- Petrunkewitsch, J. J. Die Agrarkrisis und die politische Lage*

Rußlands. — In: *Zur Agrarbewegung in Rußland.* Nach dem Russischen bearbeitet und eingeleitet von B. Braude. Leipzig, Teutonia, 1907, S. 7—35. — 185.

[*Plechanow, G. Der Frageboden über den Charakter der russischen Revolution und die Taktik, die von den russischen Sozialisten zu befolgen ist.* — «Die Neue Zeit», Stuttgart, 1906—1907, Jg. 25, Bd. I, N 10, S. 331, im Art.: K. Kautsky. Triebkräfte und Aussichten der russischen Revolution. — 183—184, 187, 188, 189, 190, 191, 230—236.

Programm der deutschen Arbeiterpartei. — In: *Protokoll des Vereinigungskongresses der Sozialdemokraten Deutschlands, abgehalten zu Gotha vom 22. bis 27. Mai 1875.* Leipzig, Genossenschaftsbuchdruckerei, 1875, S. 3—4. — 50.

Protokoll des Vereinigungskongresses der Sozialdemokraten Deutschlands, abgehalten zu Gotha vom 22. bis 27. Mai 1875. Leipzig, Genossenschaftsbuchdruckerei, 1875. 88 S. — 50.

Protokoll über die Verhandlungen des Parteitages der Sozialdemokratischen Partei Deutschlands. Abgehalten zu Dresden vom 13. bis 20. September 1903. Berlin, Expedition der Buchhandlung «Vorwärts», 1903. 448 S. — 62.

«*Reichs-Gesetzblatt*», Berlin, 1878, N 34, S. 351—358. — 50.

Remy, L. Le parti socialiste-revolutionnaire et les élections. — «L'Humanité», Paris, 1906, N 974, 17 decembre, p. 2. Sous le titre général: En Russie. — 181.

«*La Tribune Russe*», Paris. — 181.

«*Volkszeitung*» — βλ. «Φολκστσάϊτουνγκ».

«*Vorwärts*», Berlin, 1906, N 23, 28. Januar, S. 1. — 3.

«*Zihņa*», [Riga—Bruxelles—Petrograd]. — 5.

— [Riga], 1906, N 47, 23 augustâ, S. [7]. — 5.

Zur Agrarbewegung in Rußland. Nach dem Russischen bearbeitet und eingeleitet von B. Braude. Leipzig, Teutonia, 1907. 96 S. — 85.

ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ ΟΝΟΜΑΤΩΝ

Α

Α. – βλ. Γκόλντμαν Λ. Ι.

Ἀλέξινσκι, Ι. Π. (γεν. τό 1872) – καθηγητής τῆς χειρουργικῆς τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Μόσχας· παράγοντας τῶν ζέμστβο, βουλευτής τῆς Ι Κρατικῆς δούμας ἀπό τό κυβερνεῖο Βλαντίμιρσκ. Καντέτος· ἀργότερα πέρασε στούς «λαϊκοῦς-σοσιαλιστές». – 81, 82.

Ἀνίκιν, Σ. Β. (1869–1919) – τρουντοβίκος, βουλευτής τῆς Ι Κρατικῆς δούμας ἀπό τό κυβερνεῖο Σαράτοφ, ἕνας ἀπό τοῦς ἡγέτες τῆς Ἐργασιακῆς ὁμάδας τῆς Δούμας· ἦταν δάσκαλος σέ χωριό, ἀνήκε στήν Ἀγροτική Ἐνωσι. Συνεργαζόταν στό περιοδικό «Ρούσκογε Μπογκάτστβο»· στά τέλη τοῦ 1908 ἦταν ἕνας ἀπό τοῦς διευθυντές τοῦ περιοδικοῦ «Μπόντρογε Σλόβο». Ἀργότερα ἀποχώρησε ἀπό τήν πολιτική. – 241.

Ἄννεσκι, Ν. Φ. (1843–1912) – οἰκονομολόγος-στατιστικός καί δημοσιολόγος, ἐπιφανῆς παράγοντας τοῦ κινήματος τῶν φιλελεύθερων ναρόντικων διηύθυνε τίς στατιστικές ἐργασίες τῶν ζέμστβο πολλῶν κυβερνεῖων. Μέ τήν καθοδήγηση καί τήν ἐπιμέλειά του ἐκδόθηκαν πολλές στατιστικές ἐργασίες. Συνεργάστηκε στή δίτομη συλλογή «Ἡ ἐπίδραση τῶν ἐσοδειῶν καί τῶν τιμῶν τῶν σιτηρῶν σέ μερικές πλευρές τῆς ρωσικῆς ἐθνικῆς οἰκονομίας» (1897), συνεργαζόταν στά περιοδικά «Ντιέλο» καί «Ἐτέτσεστβενιγε Ζαπίσκι»· ἦταν μέλος τῆς σύνταξης τοῦ περιοδικοῦ τῶν φιλελεύθερων ναρόντικων «Ρούσκογε Μπογκάτστβο». Στά 1904–1905 ἦταν ἕνας ἀπό τοῦς καθοδηγητές τῆς φιλελεύθερης-μοναρχικῆς ὀργάνωσης «Ἐνωσι ἀπελευθέρωσης». Τό 1906 ἦταν ἕνας ἀπό τοῦς ὀργανωτές καί καθοδηγητές τοῦ συγγενικοῦ πρὸς τοῦς καντέτους μικροαστικοῦ κόμματος τῶν «λαϊκῶν-σοσιαλιστῶν», πού ἀποσπάστηκαν ἀπό τή δεξιά πτέρυγα τῶν ἐσέρων. Στά τελευταῖα χρόνια τῆς ζωῆς του ἀποχώρησε ἀπό τήν πολιτική. – 46, 241, 312.

Ἀξελρόντ, Π. Μπ. (1850–1928) – ἕνας ἀπό τοῦς ἡγέτες τοῦ μενσεβικισμοῦ. Στά 1870–1880 ἦταν ναρόντικος, μετά τή διάσπαση τῆς «Ζεμλιά ἰ θόλια» προσχώρησε στήν ὁμάδα «Τσιόρνι περεντέλ». Τό 1883 πῆρε μέρος στή δημιουργία τῆς ὁμάδας «Ἀπελευθέρωση τῆς δουλιᾶς». Τό 1900 ἔγινε μέλος τῆς συντακτικῆς ἐπιτροπῆς τῆς «Ἴσκρα» καί τοῦ «Ζαριῶ», πῆρε μέρος στό δεύτερο συνέδριο τοῦ ΣΔΕΚΡ μέ συμβουλευτική ψήφο σάν ἀντιπρόσωπος τῆς συντακτικῆς ἐπιτροπῆς τῆς «Ἴσκρα», ἰσκριστής τῆς μειοψηφίας. Μετά τό συνέδριο, ἦταν δραστήριος μενσεβίκος. Τό 1905 ἔριξε τήν ὀπορτουניστική ἰδέα τῆς σύγκλησης ἑνός πλατιοῦ ἐργατικοῦ συνεδρίου, πού τό ἀντιπαραθέτε

στό κόμμα του προλεταριάτου. Στά χρόνια της αντίδρασης, ένας από τους ηγέτες του λικβινταρισμού, μέλος της συντακτικής επιτροπής της έφημερίδας των μενσεβίκων-λικβινταριστών «Γκόλος Σοτσιάλ-Ντεμοκράτα»· τό 1912 πήρε μέρος στον αντικομματικό συνασπισμό του Αύγουστου. Στά χρόνια του πρώτου παγκόσμιου πολέμου (1914-1918) κεντριστής: πήρε μέρος στις συνδιασκέψεις του Τσίμερβαλντ και του Κίνταλ, όπου ακολουθούσε τή δεξιά πτέρυγα. Μετά τήν αστικοδημοκρατική επανάσταση του Φλεβάρη 1917 έγινε μέλος της Έκτελεστικής Έπιτροπής του Σοβιέτ Πετρούπολης και υποστήριζε τήν αστική προσωρινή κυβέρνηση. Άπέναντι στην Όχτωβριανή σοσιαλιστική επανάσταση κράτησε έχθρική στάση· από τό έξωτερικό, όπου είχε καταφύγει, προπαγάνδιζε τήν ένοπλη επέμβαση ένάντια στη Σοβιετική Ρωσία. - 30-31, 50, 51, 170, 175, 182, 192, 193.

B

B. - βλ. Βοϊτίνσκι, Β. Σ.

B. B. X - όφ - βλ. Χιζνιακόφ, Β. Β.

*Βαλεντίνοφ, Ν. (Βόλσκι, Ν. Β.)** (1879-1964) - μενσεβίκος, δημοσιογράφος. Μετά τό ΙΙ συνέδριο του ΣΔΕΚΡ προσχώρησε στους μπολσεβίκους, στό τέλος του 1904 πέρασε στους μενσεβίκους, διηύθυνε τή νόμιμη μενσεβίκικη έφημερίδα «Μοσκόβσκαγια Γκαζέτα», συνεργαζόταν σέ μία σειρά μενσεβίκικα περιοδικά: «Πράβντα», «Νάσε Ντιέλο», «Ντιέλο Ζίζνι» κ.ά., και στην αστική έφημερίδα «Ρούσκογε Σλόβο». Στά χρόνια της αντίδρασης ήταν λικβινταριστής. Στο αγροτικό ζήτημα υποστήριζε τή δημοτικοποίηση της γής. Στά ζητήματα της φιλοσοφίας ήταν αναθεωρητής του μαρξισμού, υπερασπιστής των υποκειμενικών-ιδεαλιστικών αντιλήψεων του Μάχ και του Άβενάριους. Ο Β. Ι. Λένιν έκανε κριτική των φιλοσοφικών αντιλήψεων του Βαλεντίνοφ στό έργο του «Ύλισμός και έμπειριοκριτικισμός» (1909).

Μετά τήν Όχτωβριανή σοσιαλιστική επανάσταση εργάστηκε σαν υποδιευθυντής της έφημερίδας «Τοργκόβο-Προμίσλεναγια Γκαζέτα» του ΑΣΛ οίκονομίας κι' έπειτα στην έμπορική αντιπροσωπεία της ΕΣΣΔ στό Παρίσι. Τό 1930 έφυγε στό έξωτερικό. Άπό τίς στήλες του αστικού τύπου καταπολεμούσε τό Κομμουνιστικό κόμμα και τό Σοβιετικό κράτος. - 48.

Βαντερβέλντε (Vandervelde) Αίμίλ (1866-1938) - ηγέτης του βελγικού εργατικού κόμματος, πρόεδρος του Διεθνούς Σοσιαλιστικού Γραφείου της ΙΙ Διεθνούς, αναθεωρητής και όπορτουνιστής των άκρων. Τόν καιρό του πρώτου παγκόσμιου πολέμου (1914-1918) υπήρξε σοσιαλσωβινιστής· μπήκε στην αστική κυβέρνηση και κατείχε διάφορες ύπουργικές θέσεις. Μετά τήν αστικοδημοκρατική επανάσταση του Φλεβάρη 1917 πήγε στη Ρωσία για νά προπαγανδίσει τή συνέχιση του ίμπεριαλιστικού πολέμου. Ο Βαντερβέλντε κράτησε πολύ έχθρική στάση άπέναντι στην Όχτωβριανή σοσιαλιστική επανάσταση, βοήθησε ένεργά τήν ένοπλη επέμβαση ένάντια στη Σοβιετική Ρωσία, κατέβαλε πολλές προσπάθειες για τήν ανασυγκρότηση της ΙΙ Διεθνούς. Στά 1925-1927 ήταν ύπουργός Έξωτερικών του Βελγίου, πήρε μέρος στην ύπογραφή των συμφωνιών του Λοκάρνο (1925), που στρέφονταν ένάντια στην

* Τά ύπογραμμισμένα στην παρένθεση είναι τά πραγματικά όνοματεπώνυμα.

ΕΣΣΔ: άγωνίστηκε δραστήρια ένάντια στή δημιουργία ένιαίου άντιφασιστικού μετώπου τών κομμουνιστών και τών σοσιαλιστών. 'Ο Βαντερβέλντε, έγραψε μιά σειρά βιβλία και μπροσοϋρες. Στίς έργασίες του Βαντερβέλντε, όπως τόνιζε ό Β. Ι. Λένιν, «ό μικροαστικός έκλεκτικισμός» προβάλλει «ένάντια στό μαρξισμό, ή σοφιστεία ένάντια στή διαλεκτική, ό φιλισταιϊκός ρεφορμισμός ένάντια στήν προλεταριακή έπανάσταση» ("Απαντα, 4η ρωσ. έκδ., τόμ. 28ος, σελ. 302). – 165.

Βαντίμοφ, Β. (Ποντβίτσκι, Β. Β.) (γεν. γύρω στά 1881) – δεξιός έσέρος: τό 1906 δημοσιογραφοϋσε από τίς στήλες τής συλλογής τών έσέρων «Σοζνάτελναγια Ροσσίγια». Μετά τήν 'Οχτωβριανή σοσιαλιστική έπανάσταση ήταν δραστήριος πολέμιος τής Σοβιετικής έξουσίας. – 93–94.

Βασίλιεφ, Ν. Β. (1857–1920) – μενσεβίκος, γιατρός τό επάγγελμα: έξορίστηκε στό κυβερνεϊο του 'Αρχάγγελσκ για συμμετοχή στήν άπεργία του Νέου Βαμβακοκλωστηρίου (Πετρούπολη, 1878). Σέ λίγο δραπέτευσε από τήν έξορία και πήγε στήν 'Ελβετία. Μιά περίοδο ζοϋσε στό Λονδίνο όπου γνωρίστηκε μέ τόν Μάρξ. Πήρε ένεργό μέρος στό σοσιαλδημοκρατικό κίνημα τής 'Ελβετίας. Τό 1905 γύρισε στή Ρωσία. Τόν καιρό τών έκλογών για τή ΙΙ Κρατική δούμα κράτησε ύπερδεξιά μενσεβίκικη θέση. Στά χρόνια του πρώτου παγκόσμιου πολέμου (1914–1918) ήταν άμυνίτης. Τό 1917 άνήκε στήν ομάδα του Πλεχάνοφ, «'Εντίνστιβο». Μετά τήν 'Οχτωβριανή σοσιαλιστική έπανάσταση δούλευε στήν Ένωση καταναλωτικών σωματείων. – 228, 243, 246, 247, 248, 353, 423.

Βεργκέζσκι, Α. – βλ. Τίρκοβα, Α. Β.

Βιβιανί (Viviani), Ρενέ (1863–1925) – γάλλος πολιτικός και κρατικός παράγοντας, δικηγόρος τό επάγγελμα. 'Από τό 1893 κι' ύστερα έκλέχτηκε επανειλημμένα βουλευτής: άνήκε στους λεγόμενους «άνεξάρτητους σοσιαλιστές» που συνεργάζονταν άνοιχτά μέ τά άστικά κόμματα: στά 1906–1910 ό Βιβιανί ήταν ύπουργός 'Εργασίας, στήν αρχή στήν κυβέρνηση Κλεμανσώ κι' έπειτα στήν κυβέρνηση Μπριάν. Στά 1906 ξέκοψε από τό Σοσιαλιστικό κόμμα και τό 1911, μαζί μέ τόν Μιλλεράν και άλλους αποστάτες, δημιούργησε τό άστικό κόμμα, τό λεγόμενο «Ρεπουμπλικάνικο σοσιαλιστικό κόμμα». Τό 1914 ήταν πρωθυπουργός και ύπουργός 'Εξωτερικών και άργότερα ύπουργός Δικαιοσύνης. Στά 1920–1921 ήταν αντιπρόσωπος τής Γαλλίας στήν Κοινωνία τών 'Εθνών, στά 1921–1922 αντιπροσώπευσε τή Γαλλία στή Συνδιάσκεψη τής Ουάσιγκτων. – 233.

Βινάβεφ, Μ. Μ. (1863–1926) – δικηγόρος, ένας από τους ιδρυτές του κόμματος τών καντέτων, μέλος τής ΚΕ του πολλά χρόνια. Μαζί μέ τόν Β. Ντ. Ναμπόκοφ έβγαζε τό άστικό περιοδικό «Βέστνικ Πράβα»: πήρε ένεργό μέρος στήν ίδρυση τής ένωσης τών δικηγόρων. Τό 1906 έκλέχτηκε μέλος τής Ι Κρατικής δούμας.

Μετά τήν 'Οχτωβριανή σοσιαλιστική έπανάσταση άγωνίστηκε δραστήρια ένάντια στή Σοβιετική έξουσία, ύπήρξε ύπουργός 'Εξωτερικών στήν κυβέρνηση τής Περιοχής τής Κριμαίας. Πρίν έκκενωθει ή Κριμαία, τό 1919, μαζί μέ άλλα μέλη τής κυβέρνησης παρέδωσε στους γάλλους τίς άξίες τής τράπεζας τής περιοχής και του Δημοσίου Ταμείου τής Σεβαστούπολης. Κατέφυγε στό Παρίσι, όπου καθοδηγοϋσε τήν έπιτροπή τών καντέτων του Παρισιοϋ

καί συνεργαζόταν στήν ἔφημερίδα τῶν ἑμιγκρέδων «Ποσλέντιγε Νόβοστι».
– 346.

Βινογκράντοφ, Π. Γκ. (1854–1925) – ἱστορικός, καθηγητής τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Μόσχας καί ἀργότερα τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Ὁξφόρδης. Οἱ περισσότερες ἐπιστημονικές ἐργασίες του εἶναι ἀφιερωμένες στή μεσαιωνική ἱστορία τῆς Ἀγγλίας. Ὡς πρὸς τίς πολιτικές του ἀπόψεις ἀνήκε στους καντέτους. Τὴν ἐπανάσταση τοῦ 1905–1907 τὴν ἔβλεπε ἀπὸ τὴ σκοπιὰ τῆς φιλελεύθερης ἀστικῆς τάξης, πράγμα πού βρῆκε τὴν ἔκφρασή του στίς «Πολιτικές ἐπιστολές του», πού δημοσιεύτηκαν στήν ἔφημερίδα «Ρούσκιγε Βέντομοστι» τῆς 5 τοῦ Αὐγούστου 1905. Στίς ἐπιστολές αὐτές, ὅπως τόνιζε ὁ Β. Ι. Λένιν, ὁ Βινογκράντοφ «ἔκφραζε μέ σπάνια παραστατικότητα τὰ συμφέροντα, τὴν τακτική καί τὴν ψυχολογία τῆς ἰδιοτελοῦς ἀστικῆς τάξης» (Ἄπαντα, 5η ἔκδ., τόμ, 11ος, σελ. 227). Ἀπέναντι στήν Ὀχτωβριανὴ σοσιαλιστικὴ ἐπανάσταση κράτησε ἐχθρική στάση.

Συγγραφέας τῶν ἔργων: «Ἐρευνα πάνω στήν κοινωνική ἱστορία τῆς Ἀγγλίας τοῦ μεσαίωνα», «Ἡ μεσαιωνικὴ τσιφλικάδικη ἰδιοκτησία στήν Ἀγγλία» κ. ἄ. – 15.

Βίσμαρκ (Bismarck), Ὅττο Ἐντουαρντ Λεοπόλντ (1815–1898) – κρατικός παράγοντας καί διπλωμάτης τῆς Πρωσίας καί τῆς Γερμανίας, ὁ πρῶτος καγκελάριος τῆς γερμανικῆς αὐτοκρατορίας, πού πῆρε τὸ ὄνομα «σιδηροῦς καγκελάριος». Τό 1862 ἦταν πρωθυπουργός καί ὑπουργός Ἐξωτερικῶν τῆς Πρωσίας. Βασικός σκοπός τοῦ Βίσμαρκ ἦταν νά συνενώσει «διὰ πυρός καί σιδήρου» τὰ μικρά καί σκόρπια γερμανικά κράτη καί νά δημιουργήσει μιὰ ἑνιαία Γερμανικὴ αὐτοκρατορία κάτω ἀπὸ τὴν ἡγεμονία τῆς Πρωσίας τῶν γιουδνκερ. Τό Γενάρη τοῦ 1871 ὁ Βίσμαρκ ἔγινε καγκελάριος τῆς Γερμανικῆς αὐτοκρατορίας. Ἀπὸ τό 1871 ὡς τό 1890 καθοδηγοῦσε ὅλη τὴν ἐξωτερικὴ καί ἐσωτερικὴ πολιτικὴ τῆς Γερμανίας, κατευθύνοντάς τὴν πρὸς τὸ συμφέρον τῶν τσιφλικάδων-γιουδνκερ καί προσπαθώντας ταυτόχρονα νά ἐξασφαλίσει τὴ συμμαχία τῶν γιουδνκερ μέ τὴ μεγαλοαστικὴ τάξη. Ὁ Βίσμαρκ, ἐπειδὴ δέν κατόρθωσε νά πνίξει τὸ ἐργατικὸ κίνημα μέ τὸν ἔκτακτο νόμο ἐνάντια στους σοσιαλιστές πού ἐφάρμοσε τό 1878, παρουσιάστηκε μ' ἓνα δημαγωγικὸ πρόγραμμα κοινωνικῆς νομοθεσίας, εἰσάγοντας νόμους γιὰ ὑποχρεωτικὴ κοινωνικὴ ἀσφάλιση ὀρισμένων κατηγοριῶν ἐργατῶν. Ὡστόσο, ἡ προσπάθειά του ν' ἀποσυνθέσει τὸ ἐργατικὸ κίνημα μέ μηδαμινὲς ἐλεημοσύνες ἔμεινε χωρὶς ἀποτέλεσμα. Τό Μάρτη τοῦ 1890 ὁ Βίσμαρκ παραιτήθηκε.
– 14, 165–166, 206.

Βίττε, Σ. Γ. (1849–1915) – ρῶσος κρατικός παράγοντας, ἐκπρόσωπος τῶν συμφερόντων τοῦ «στρατιωτικοῦ-φεουδαρχικοῦ ἱμπεριαλισμοῦ» τῆς τσαρικῆς Ρωσίας· φανατικός ὀπαδός τῆς ἀπολυταρχίας, πού προσπαθοῦσε νά διασώσει τὴ μοναρχία μέ ἀσήμαντες παραχωρήσεις καί ὑποσχέσεις πρὸς τὴ φιλελεύθερη ἀστικὴ τάξη καί μέ ἄγριους διωγμούς ἐνάντια στοῦ λαό. Ἕνας ἀπὸ τοὺς ὀργανωτὲς τῆς κατάπνιξης τῆς ἐπανάστασης τοῦ 1905–1907. Σάν ὑπουργός Συγκοινωνιῶν (Φλεβάρης – Αὐγουστος τοῦ 1892), σάν ὑπουργός Οἰκονομικῶν (1892–1903) καί σάν πρόεδρος τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου (Ὀχτώβρης τοῦ 1905 – Ἀπρίλης τοῦ 1906) ὁ Βίττε μέ τὰ μέτρα του στὸν τομέα τῶν οἰκονομικῶν, τῆς δασμολογικῆς πολιτικῆς, τῆς κατασκευῆς σιδηροδρομικῶν γραμμῶν, τῆς ἐργατικῆς νομοθεσίας, μέ τὴν ὀλόπλευρη ἐνθάρρυνση τῶν ἐπενδύσεων ξένου κεφαλαίου βοήθησε τὴν ἀνάπτυξη τοῦ καπιταλισμοῦ στή Ρωσία

καί τό δυνάμωμα τῆς ἐξάρτησής της ἀπό τίς ἰμπεριαλιστικές δυνάμεις. «Υπουργό-μεσίτη», «πράκτορα τοῦ χρηματιστηρίου» – ἔτσι τόν χαρακτήριζε ὁ Β. Ι. Λένιν. – 203, 344.

Βοϊτίνσκι, Β. Σ. (Β.) (γεν. τό 1885) – στίς ἀρχές τοῦ 1905 ἀνήκε στους μπολσεβίκους, ἔκανε κομματική δουλιὰ στήν Πετρούπολη καί τό Αἰκατερινοσλάβ. Τήν ἀνοιξη τοῦ 1909 καταδικάστηκε ἀπό τό στρατοδικεῖο σέ κάτεργα γιά τήν ὑπόθεση τῆς μπολσεβίκικης στρατιωτικῆς ὀργάνωσης. Μετά τήν ἀστικοδημοκρατική ἐπανάσταση τοῦ Φλεβάρη 1917 γίνεται μενσεβίκος. Τόν Ὀχτώβρη τοῦ 1917 ὁ Βοϊτίνσκι πῆρε μέρος στήν ἀντεπαναστατική στρατιωτική ἐκστρατεία τοῦ Κέρενσκι-Κρασνόφ ἐνάντια στήν Πετρούπολη, γιά τό τσάκισμα τῆς Ὀχτωβριανῆς ἔνοπλης ἐξέγερσης· πιάστηκε μαζί μέ τό στρατηγό Κρασνόφ· μετά τήν ἀπελευθέρωσή του πῆγε στή Γεωργία, ὅπου ἔβγαζε τήν μενσεβίκικη ἐφημερίδα «Μπορμπά». Ἀργότερα κατέφυγε στό ἐξωτερικό. – 406, 407.

Βοντοβόζοφ, Β. Β. (1864–1933) – οἰκονομολόγος καί δημοσιολόγος φιλελεύθερης ναροντικιστικῆς κατεύθυνσης. Ἀπό τό 1904 μέλος τῆς σύνταξης τῆς ἐφημερίδας «Νάσα Ζίζν». Τό 1906 ἦταν συνεργάτης τῆς ἐφημερίδας τῶν ἀριστερῶν καντέτων «Τοθάριστς», στήν περίοδο τῆς καμπάνιας γιά τίς ἐκλογές τῆς II Κρατικῆς δούμας γίνεται τρουντοβίκος. Τό 1912 δημοσίευε ἀρθρα στό περιοδικό «Ζαπρόσι Ζίζνι» ὅπου συνεργάζονταν οἱ καντέτοι, οἱ «λαϊκοί σοσιαλιστές» καί οἱ μενσεβίκοι-λικβινταριστές. Τό 1917 ὁ Βοντοβόζοφ μπῆκε στή σύνταξη τοῦ περιοδικοῦ «Μπιλόγε», συνεργαζόταν στή φιλελεύθερη ἀστική ἐφημερίδα «Ντέν». Ἀέναντι στήν Ὀχτωβριανή σοσιαλιστική ἐπανάσταση κράτησε ἐχθρική στάση. Τό 1926 κατέφυγε στό ἐξωτερικό, ὅπου ἦταν συνεργάτης τοῦ τύπου τῶν λευκοφρουριτῶν. – 299–280, 344, 352, 368, 377, 378, 379.

Γ

Γκερτσενστάϊν, Μ. Γ. (1859–1906) – ἀστός οἰκονομολόγος, καθηγητής τοῦ Ἰνστιτούτου ἀγροτικῆς οἰκονομίας τῆς Μόσχας, ἓνας ἀπό τούς ἠγέτες τοῦ Κόμματος τῶν καντέτων, θεωρητικός του στό ἀγροτικό ζήτημα. Μέλος τῆς I Κρατικῆς δούμας. Τόν δολοφόνησαν οἱ μαυροεκατονταρχίτες στή Φιλλανδία μετά τή διάλυση τῆς I Κρατικῆς δούμας. – 278–279, 329.

Γκόλντμαν, Α. Ι. (Α) (1877–1939) – σοσιαλδημοκράτης, μενσεβίκος. Ἐπαιρνε μέρος στό ἐπαναστατικό κίνημα ἀπό τό 1893, ἔκανε προπαγάνδα στους ἐργατικούς ὀμίλους τῆς Βίλνας καί τοῦ Μίνσκ, τό Σεπτέμβρη τοῦ 1893 πῆρε μέρος στό ἰδρυτικό συνέδριο τῆς Μπουντ. Τό 1900 ἔφυγε στό ἐξωτερικό, ὅπου προσχώρησε στήν ὀργάνωση τῆς «Ίσκρα». Στίς ἀρχές τοῦ 1901 συναντήθηκε μέ τόν Β. Ι. Λένιν στό Μόναχο καί συζήτησε μαζί του τό σχέδιο δημιουργίας τυπογραφείου τῆς «Ίσκρα» στή Ρωσία. Τό Μάη τοῦ 1901 ὀργάνωσε στό Κισινιόφ παράνομο τυπογραφεῖο, ὅπου τυπώνονταν ἡ «Ίσκρα» καί ἄλλες σοσιαλδημοκρατικές ἐκδόσεις. Τό Μάρτη τοῦ 1902 πιάστηκε καί σέ συνέχεια ἐξορίστηκε στή Σιβηρία. Τό 1905 δραπετεύσε ἀπό τήν ἐξορία καί πῆγε στή Γενεύη, προσχώρησε στους μενσεβίκους καί ἔγινε γραμματέας τῆς συντακτικῆς ἐπιτροπῆς τῆς μενσεβίκικης «Ίσκρα». Τό 1905

μπήκε από μέρος των μενσεβίκων στην Έπιτροπή Πετρούπολης του ΣΔΕΚΡ, στο IV (Ένωτικό) συνέδριο του ΣΔΕΚΡ εκλέχτηκε στην ΚΕ. Τό 1907 δούλευε στα Ουράλια. Μετά την αστικοδημοκρατική επανάσταση του Φλεβάρη 1917 ήταν πρόεδρος του Σοβιέτ Ίρκούτσκ και μέλος της μενσεβίκικης ΚΕ. Από τό 1921 αποχώρησε από την πολιτική και ασχολήθηκε με οικονομικές και έκδοτικές δουλιές. – 406.

Γκούρβιτς, Φ. Ι. – βλ. Ντάν, Φ. Ι.

Γκουῶρκο, Β. Ι. (1863–1927) – αντιδραστικός παράγοντας της τσαρικής Ρωσίας. Τό 1902 διορίστηκε διευθυντής του τμήματος των ζέμιστβο του ὑπουργείου Έσωτερικῶν και τό 1906 ὑφυπουργός Έσωτερικῶν. Στην I Κρατική δούμα τάχθηκε ἐνάντια στα ἀγροτικά νομοσχέδια, ὑποστήριζε τά συμφέροντα των τσιφλικάδων της δουλοπαροικίας. Έπαιξε σημαντικό ρόλο στην κυβέρνηση Γκορεμίκιν, πού ὁ Β. Ι. Λένιν την ἔλεγε κυβέρνηση Γκουῶρκο-Γκορεμίκιν, μέ «τσιφλικαδο-ἀστικό πρόγραμμα». Ἀργότερα βρέθηκε ἀνακατεμμένος σέ καταχρήσεις και σπατάλες του δημόσιου ταμείου και μέ ἀπόφαση της Συγκλήτου ἀπαλλάχτηκε ἀπό τά καθήκοντά του. Τό 1912 εκλέχτηκε μέλος του Κρατικού Συμβουλίου. Ἀπέναντι στην Ὀχτωβριανή σοσιαλιστική επανάσταση κράτησε ἐχθρική στάση, πάλεψε κατά της Σοβιετικής ἐξουσίας στη Νότια Ρωσία και τελικά κατέφυγε στο ἔξωτερικό. – 280, 336, 337, 343, 344.

Γκουτσκόφ, Α. Ι. (1862–1936) – μέγας ρῶσος καπιταλιστής, ὀργανωτής και ἡγέτης του κόμματος των ὀχτωβριστῶν. Στην περίοδο της επανάστασης του 1905–1907 καταπολέμησε σφοδρά τό ἐπαναστατικό κίνημα, τάχθηκε ἀλληλέγγυος μέ την κυβερνητική πολιτική των ἄγριων διωγμῶν ἐναντίον της ἐργατικής τάξης και της ἀγροτιάς. Στα χρόνια της ἀντίδρασης ήταν πρόεδρος της ἐπιτροπής Κρατικής ἄμυνας και πρόεδρος της III Κρατικής δούμας. Στη διάρκεια του πρώτου παγκόσμιου πολέμου (1914–1918) ήταν πρόεδρος της Κεντρικής ἐπιτροπής πολεμικής βιομηχανίας και μέλος του Εἰδικου Συμβουλίου Ἀμύνης. Μετά την αστικοδημοκρατική επανάσταση του Φλεβάρη 1917 ήταν ὑπουργός Στρατιωτικῶν και Ναυτικῶν στην πρώτη ἀστική Προσωρινή κυβέρνηση, ἀγωνίστηκε για τή συνέχιση του πολέμου «ὡς τό νικηφόρο τέλος». Τόν Αὔγουστο του 1917 πήρε μέρος στην ὀργάνωση του Κορνιλοφικού πραξικοπήματος, πιάστηκε στο μέτωπο, ἀπελευθερώθηκε ὁμως ἀπό την Προσωρινή κυβέρνηση. Μετά την Ὀχτωβριανή σοσιαλιστική επανάσταση, πάλεψε ἐνεργά ἐνάντια στη Σοβιετική ἐξουσία, λευκός ἐμιγκρές. – 13, 14–15, 26, 41, 85.

Γκρέντεσκουλ, Ν. Α. (γεν. τό 1864) – νομικός και δημοσιολόγος, καθηγητής, καντέτος. Τό 1905 πήρε μέρος στην έκδοση της ἐφημερίδας «Μίρ», πού κλείστηκε τό Δεκέμβρη του ἴδιου χρόνου, γιατί δημοσίευσε ἄρθρα μέ «ἀντικυβερνητικό» περιεχόμενο, ἐνῶ ὁ ἴδιος πιάστηκε και τό 1906 ἐξορίστηκε στο κυβερνεῖο του Ἀρχάγγελσκ. Ὄταν ήταν στην ἐξορία, εκλέγεται ἐρήμην μέλος της I Κρατικής δούμας, ἐπιστρέφοντας στην Πετρούπολη ἔγινε ἀντιπρόεδρος της Δούμας. Μετά τή διάλυση της I Κρατικής δούμας ὑπόγραψε την ἐκκλήση του Βίμποργκ και γι' αὐτό πιάστηκε. Συνεργαζόταν σέ μία σειρά ἀστικές-φιλελεύθερες ἐφημερίδες. Τό 1916 βγήκε ἀπό τό Κόμμα των καντέτων. Μετά την αστικοδημοκρατική επανάσταση του Φλεβάρη 1917 πήρε μέρος στην έκδοση της ἀστικής ἐφημερίδας «Ρούσκαγια Βόλια», πού

έκανε ζύμωση ενάντια στο Κόμμα των μπολσεβίκων. Μετά την Όχτωβριανή σοσιαλιστική επανάσταση ήταν καθηγητής σε Άνωτερα Εκπαιδευτικά Ίδρύματα του Λένινγκραντ. Τό 1926 εξέδωσε τα απομνημονεύματά του «Ή Ρωσία άλλοτε και τώρα», όπου αναγνώριζε την Όχτωβριανή επανάσταση και τις κατακτήσεις της. – 43, 344, 404.

Γκρόμαν, Β. Γκ. (γεν. τό 1874) – σοσιαλδημοκράτης-μενσεβίκος. Συντάκτης ενός από τα σχέδια αγροτικού προγράμματος πού υποβλήθηκαν στο IV (Ένωτικό) συνέδριο του ΣΔΕΚΡ· έπαιρνε μέρος στη σύνταξη του μενσεβίκικου περιοδικού «Νάσε Ντιέλο». Στα χρόνια της αντίδρασης ήταν λικβινταριστής. Από τις αρχές της αστικοδημοκρατικής επανάστασης του Φλεβάρη 1917 ήταν προϊστάμενος του επισιτισμού Πετρούπολης. Μετά την Όχτωβριανή σοσιαλιστική επανάσταση για κάμποσα χρόνια δούλευε στο διοικητικό και οικονομικό τομέα. Τό 1931 καταδικάστηκε για άντεπαναστατική δράση. – 48, 352.

Ε

Έλπατιέβσκι, Σ. Γ. (1854–1933) – ρώσος συγγραφέας και δημοσιολόγος, γιατρός τό επάγγελμα. Στις αρχές της δεκαετίας 1880–1890, έπειδή ανήκε στη «Ναρόντναγια Βόλια», έξορίστηκε για τρία χρόνια στην Άνατολική Σιβηρία. Άργότερα ήταν ένας από τούς καθοδηγητές του περιοδικού «Ρούσκογε Μπογκάτσβο», συνεργαζόταν στην έφημερίδα «Ρούσκιγε Βέντομοστι». Τό 1906 ήταν ένας από τούς οργανωτές του Λαϊκού-σοσιαλιστικού κόμματος εργασίας (ένέσοι). Μετά την επανάσταση του 1905–1907 ό Έλπατιέβσκι προσχώρησε στους λικβινταριστές, καταπολέμησε τό Μπολσεβίκικο κόμμα. Ό Β. Ι. Λένιν τον χαρακτήρισε σαν ριζοσπάστη άυτό ή άστό δημοκράτη. – 46.

Ένγκελς (Engels), Φρίντριχ (1820–1895) – ένας από τούς θεμελιωτές του επιστημονικού κομμουνισμού, αρχηγός και δάσκαλος του διεθνούς προλεταριάτου, φίλος και συναγωνιστής του Κ. Μάρξ (βλ. τό άρθρο του Β. Ι. Λένιν «Φρίντριχ Ένγκελς». Άπαντα, 5η έκδ., τόμ 2ος, σελ. 1–14, – 149, 169, 382, 388, 400.

Ζ

Ζίλκιν, Ι. Β. (1874–1958) – δημοσιογράφος, ένας από τούς ηγέτες των τρουντοβίκων, συντάκτης της έφημερίδας «Ουράλετς», γραμματέας του περιοδικού «Νεντέλια», συνεργάτης της έφημερίδας «Πετερμπούργκσκιγε Βέντομοστι» και σε συνέχεια των έφημερίδων των άριστερών καντέτων «Νάσα Ζίζν» και «Τοθάριστς». Τό 1906 ό Ζίλκιν εκλέχτηκε στην Ι Κρατική δούμα σαν αγροτικός βουλευτής από τό κυβερνείο Σαράτοφ. Μετά τή διάλυση της Ι Κρατικής δούμας υπόγραψε την έκκληση του Βίμποργκ και για τό λόγο αυτό καταδικάστηκε. Μετά την αποφυλάκισή του, αποχώρησε από την ενεργό πολιτική δράση και συνεργαζόταν σε διάφορες άστικές εκδόσεις. Μετά την Όχτωβριανή σοσιαλιστική επανάσταση δούλεψε σε διάφορες σο-

βιετικές υπηρεσίες και από τό 1925 κι' έπειτα ασχολήθηκε μέ τή δημοσιογραφία. – 217, 218, 219, 220, 241.

Ζόργκε (Sorge), Φρίντριχ Άντολφ (1828–1906) – γερμανός σοσιαλιστής, έπιφανής παράγοντας τοῦ διεθνoῦς εργατικοῦ καί σοσιαλιστικοῦ κινήματος, φίλος καί συνεργάτης τοῦ Κ. Μάρξ καί τοῦ Φ. Ένγκελς. Πήρε μέρος στήν επανάσταση τοῦ 1848 στή Γερμανία. Μετά τήν ήττα τῆς επανάστασης κατέφυγε στήν Έλβετία καί αργότερα (1852) στήν Ἀμερική. Ὁργανωτής τοῦ τμήματος τῆς I Διεθνoῦς στήν Ἀμερική, γραμματέας τοῦ Γενικοῦ Συμβουλίου τῆς I Διεθνoῦς (1872–1874). Πήρε δραστήριο μέρος στήν ίδρυση τοῦ Σοσιαλιστικοῦ εργατικοῦ κόμματος τῶν ΕΠΑ καί τῆς Διεθνoῦς εργατικῆς ένωσης. Ὁ Ζόργκε ἔγραψε τό βιβλίο «Τό εργατικό κίνημα στίς Ἐνωμένες Πολιτεῖες» καί μιά σειρά ἄρθρα, πού δημοσιεύτηκαν κυρίως στό περιοδικό τῆς γερμανικῆς σοσιαλδημοκρατίας «Die Neue Zeit» («Νέοι Καιροί»). Ἐτοίμασε γιά δημοσίευση τήν ἀλληλογραφία του μέ τόν Κ. Μάρξ, τόν Φ. Ένγκελς καί ἄλλους. Τό 1907 ἡ ἀλληλογραφία αὐτή ἐκδόθηκε στή ρωσική γλώσσα μέ πρόλογο τοῦ Β. Ι. Λένιν. Ὁ Λένιν ἐκτιμοῦσε πολύ τή δράση τοῦ Ζόργκε, ἀποκαλώντας τον παλαίμαχο τῆς I Διεθνoῦς. – 382.

Ζορντάνγια, Ν. Ν. (Κοστρόφ) (1870–1953) – σοσιαλδημοκράτης, μενσεβίκος. Ἄρχισε τήν πολιτική του δράση στή δεκαετία 1890–1900, ἀνήκε στήν πρώτη μαρξιστική ομάδα τῆς Γεωργίας «Μεσάμε-ντάσι», ἦταν ἐπικεφαλῆς τῆς ὀπορτουμιστικῆς πτέρυγας τῆς. Στό II συνέδριο τοῦ ΣΔΕΚΡ πήρε μέρος μέ συμβουλευτική ψήφο, ἀνήκε στούς ἰσκριστές τῆς μειοψηφίας. Μετά τό συνέδριο, ἡγέτης τῶν μενσεβίκων τοῦ Καυκάσου. Τό 1905 διηύθυνε τή μενσεβίκικη ἐφημερίδα «Σοτσιάλ-Ντεμοκράτ» (στή γεωργιανή γλώσσα), καταπολεμοῦσε τήν μπολσεβίκικη τακτική στήν ἀστικοδημοκρατική επανάσταση. Τό 1906 ἦταν μέλος τῆς I Κρατικῆς δούμας. Πήρε μέρος στίς ἐργασίες τοῦ IV (Ἐνωτικοῦ) συνεδρίου τοῦ ΣΔΕΚΡ· στό V συνέδριο ἐκλέχτηκε μέλος τῆς ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ ἀπό μέρος τῶν μενσεβίκων. Στά χρόνια τῆς ἀντίδρασης τυπικά ἀνήκε στούς κομματικούς μενσεβίκους, στήν οὐσία ὅμως ὑποστήριζε τούς λικβινταριστές. Τό 1914 συνεργαζόταν στό περιοδικό τοῦ Τρότσκι «Μπορμπά». Στή διάρκεια τοῦ πρώτου παγκόσμιου πολέμου (1914–1918) ἦταν σοσιαλσωβινιστής. Μετά τήν ἀστικοδημοκρατική επανάσταση τοῦ Φλεβάρη 1917 ἔγινε πρόεδρος τοῦ Σοβιέτ Τιφλίδας τῶν εργατῶν βουλευτῶν. Στά 1918–1921 ἦταν ἀρχηγός τῆς ἀντεπαναστατικῆς μενσεβίκικης κυβέρνησης τῆς Γεωργίας. Ἀπό τό 1921 λευκός ἐμιγκρές. – 107.

Ζουμπτσένκο, Γκ. Α. (γεν. τό 1859) – ἀγρότης, πρόεδρος ἐπαρχιακοῦ συμβουλίου, ἀνήκε στό Κόμμα τῶν καντέτων. Βουλευτής στήν I Κρατική δούμα ἀπό τό κυβερνεῖο τοῦ Κιέβου. Ὑπόγραψε τό λεγόμενο «Σχέδιο τῶν 33», πού ὑποβλήθηκε ἀπό τούς τρουντοβίκους στήν I Δούμα γιά ἐξέταση. – 82.

I

Ίγκνάτιεφ, Α. Π. (1842–1906) – κόμης, κρατικός παράγοντας τῆς τσαρικῆς Ρωσίας. Ἀπό τό 1859 ὡς τό 1885 βρισκόταν σέ στρατιωτική υπηρεσία. Ἀπό τό 1885 ὡς τό 1896 γενικός διοικητής πρῶτα τοῦ κυβερνεῖου Ἴρκούτσκ καί ὕστερα τοῦ Κιέβου. Τό 1896 διορίστηκε μέλος τοῦ Κρατικοῦ συμβουλίου, 36 Ἀπαντα Λένιν. Τόμος 14.

από τό 1898 ως τό 1905 υπηρέτησε στή Διεύθυνση νομοθετικής υπηρεσίας, υπήρξε πρόεδρος τῆς Ἐπιτροπῆς γιά τήν τήρηση τῆς δημόσιας τάξης καί τῆς Ἐπιτροπῆς θρησκευμάτων. Ὁπαδός τῆς ἰσχυρῆς μοναρχικῆς ἐξουσίας, ἦταν ὑπέρ τῆς χρησιμοποίησης τῶν πιά σκληρῶν μέτρων ἐνάντια στό ἐπαναστατικό κίνημα καί κατά τῆς σύγκλησης Κρατικῆς δούμας. – 18.

Ἰζγκόγεφ, (Λάντε), Α. Σ. (γεν. τό 1872) – ἀστός δημοσιολόγος, ἓνας ἀπό τούς θεωρητικούς τοῦ Κόμματος τῶν καντέτων. Στίς ἀρχές ἦταν «νόμιμος μαρξιστής»· μιά περίοδο ἀνήκε στους σοσιαλδημοκράτες. Τό 1905 μπήκε στό Κόμμα τῶν καντέτων. Ἀπό τή «Ρέτς», κεντρικό ὄργανο τῶν καντέτων, ἀπό τά καντέτικα περιοδικά «Γιούζνιγε Ζαπίσκ», «Ρούσκαγια Μίσλ» καί ἀπό τήν ἀντεπαναστατική συλλογή «Βέχι» ἔκανε λυσσαλέες ἐπιθέσεις ἐνάντια στους μπολσεβίκους. Μετά τήν Ὀχτωβριανή σοσιαλιστική ἐπανάσταση ὁ Ἰζγκόγεφ συνεργαζόταν στό περιοδικό μιᾶς ὁμάδας διανοουμένων τῆς παρακμῆς, «Βέστνικ Λιτερατούρι». Τό 1922 γιά τήν ἀντεπαναστατική δημοσιογραφική του δράση ἀπελάθηκε στό ἐξωτερικό. – 15, 164, 190, 234.

Ἰορντάνσκι, Ν. Ι. (Νικ. Ἰ-σκι) (1876–1928) – σοσιαλδημοκράτης· μετά τό ΙΙ συνέδριο τοῦ ΣΔΕΚΡ μενσεβίκος. Τό 1904 μόνιμος συνεργάτης τῆς μενσεβίκικης ἐφημερίδας «Ἴσκρα»· τό 1905 ἦταν μέλος τῆς Ἐκτελεστικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Σοβιέτ Πετρούπολης. Τό 1906 ἀντιπρόσωπος στό ΙV (Ἐνωτικό) συνέδριο τοῦ ΣΔΕΚΡ μέ συμβουλευτική ψήφο, ἀντιπρόσωπος τῆς Ἐνοποιημένης ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ (ἀπό μέρους τῶν μενσεβίκων). Στά χρόνια τῆς ἀντίδρασης συνδεόταν μέ τούς κομματικούς μενσεβίκους, τούς πλεχανοφικούς. Μετά τήν ἀστικοδημοκρατική ἐπανάσταση τοῦ Φλεβάρη 1917 ἦταν ὁπαδός τῆς ἄκρας δεξιᾶς πλεχανοφικῆς ὁμάδας τῶν μενσεβίκων ἀμυνιτῶν «Γιεντίνστβο», ἐπίτροπος τῆς ἀστικῆς Προσωρινῆς κυβέρνησης στίς στρατιές τοῦ Νοτιοδυτικοῦ μετώπου. Τό 1921 μπήκε στίς γραμμές τοῦ ΚΚΡ (μπ.)· τό 1922 ἐργάστηκε στό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Ἐξωτερικῶν καί στό Κρατικό Ἐκδοτικό, ἀργότερα ἦταν πρεσβευτής τῆς ΕΣΣΔ στήν Ἰταλία. Ἀπό τό 1924 κι ἔπειτα ἀσχολήθηκε μέ τή φιλολογία. – 207, 306.

Κ

Κάουτσκι (Kautsky) Κάρλ (1854–1938) – ἓνας ἀπό τούς ἡγέτες τῆς γερμανικῆς σοσιαλδημοκρατίας καί τῆς ΙΙ Διεθνούς, ἀρχικά μαρξιστής, ἀργότερα ἀποστάτης τοῦ μαρξισμοῦ, θεωρητικός τοῦ κεντρισμοῦ (καουτσκισμοῦ), τῆς πιά ἐπικίνδυνης καί ἐπιζήμιας παραλλαγῆς τοῦ ὀπορτουνισμοῦ. Διευθυντής τοῦ θεωρητικοῦ περιοδικοῦ τῆς γερμανικῆς σοσιαλδημοκρατίας «Die Neue Zeit» («Νέοι Καιροί»).

Ὁ Κάουτσκι ἄρχισε νά παίρνει μέρος στό σοσιαλιστικό κίνημα ἀπό τό 1874. Οἱ ἀντιλήψεις του πού εἶχε ἐκεῖνον τόν καιρό ἦταν ἓνα μίγμα λασσαλισμοῦ, νεομαλθουσιανισμοῦ καί ἀναρχισμοῦ. Τό 1881 γνωρίστηκε μέ τόν Κ. Μάρξ καί τόν Φ. Ἐνγκελς καί κάτω ἀπό τήν ἐπίδρασή τους πέρασε στό μαρξισμό, ὠστόσο, καί τότε ἀκόμη παρουσίαζε ταλαντεύσεις πρὸς τήν πλευρά τοῦ ὀπορτουνισμοῦ, γιά τίς ὁποῖες τοῦ ἔκαναν δριμύτατη κριτική ὁ Κ. Μάρξ καί ὁ Φ. Ἐνγκελς. Στήν περίοδο 1880–1900 ὁ Κάουτσκι ἔγραψε μιά σειρά ἔργα γιά διάφορα ζητήματα τῆς μαρξιστικῆς θεωρίας: «Ἡ οἰκονομική διδασκαλία τοῦ Κάρλ Μάρξ», «Τό ἀγροτικό ζήτημα» κ. ἄ., πού ἐπαι-

ξαν, παρά τά λάθη τους, θετικό ρόλο στήν προπαγάνδισή τοῦ μαρξισμοῦ. Ἀργότερα ὁ Κάουτσκι, ὅταν τό ἐπαναστατικό κίνημα παρουσίασε πλατιά ἀνάπτυξη, πέρασε στίς θέσεις τοῦ ὀπορτουνισμοῦ. Προπαγάνδιζε τήν ἰδεολογία τοῦ κεντρισμοῦ, δηλ. τοῦ συγκαλυμένου ὀπορτουνισμοῦ, ἦταν ὑπέρ τῆς παραμονῆς τῶν ἀπροκάλυπτων ὀπορτουνιστῶν στό κόμμα. Στή διάρκεια τοῦ πρώτου παγκόσμιου πολέμου (1914–1918) ὁ Κάουτσκι ἀκολουθοῦσε σοσιαλσωβινιστικές θέσεις, πού τίς σκέπαζε μέ διεθνιστική φρασεολογία. Εἶναι ὁ δημιουργός τῆς θεωρίας τοῦ ὑπεριμπεριαλισμοῦ, πού τήν ἀντιδραστική οὐσία της ξεσκεπάσε ὁ Λένιν στά ἔργα του «Ἡ χρεωκοπία τῆς II Διεθνούς», «Ὁ ἱμπεριαλισμός, ἀνώτατο στάδιο τοῦ καπιταλισμοῦ» κ.ἄ. Μετά τήν Ὀκτωβριανή σοσιαλιστική ἐπανάσταση τάχθηκε ἀνοιχτά ἐνάντια στήν προλεταριακή ἐπανάσταση καί στή δικτατορία τοῦ προλεταριάτου, ἐνάντια στή Σοβιετική ἐξουσία.

Ὁ Β. Ι. Λένιν στά ἔργα του «Κράτος καί ἐπανάσταση», «Ἡ προλεταριακή ἐπανάσταση καί ὁ ἀποστάτης Κάουτσκι» καί σέ πολλά ἄλλα, ἔκανε ἐξουθενωτική κριτική στόν καουτσκισμό. Ξεσκεπάζοντας τόν κίνδυνο τοῦ καουτσκισμοῦ, ὁ Β. Ι. Λένιν ἔγραφε τό 1915 στό ἄρθρο «Ὁ σοσιαλισμός καί ὁ πόλεμος»: «Ἡ ἐργατική τάξη δέν μπορεῖ νά ἐκπληρώσει τόν παγκόσμιο ἐπαναστατικό της ρόλο, ἂν δέν κάνει ἀμείλικτο πόλεμο ἐνάντια σ' αὐτή τήν ἀποστασία, τήν ἔλλειψη χαρακτήρα, τή δουλικότητα ἀπέναντι στόν ὀπορτουνισμό, πόλεμο ἐνάντια στόν πρωτοφανή θεωρητικό ἐκχυδαϊσμό τοῦ μαρξισμοῦ» (Ἄπαντα, 4η ρωσ. ἔκδ., τόμ. 21ος, σελ. 283) – 2, 3, 10, 183, 184, 185, 186, 187, 188–189, 190–194, 230–231, 232–233, 234–235, 236.

Κλεμανσώ (Clemenceau), *Ζώρζ Μπενζαμέν* (1841–1929) – πολιτικός καί κρατικός παράγοντας τῆς Γαλλίας, ἐπί πολλά χρόνια ἡγέτης τοῦ Κόμματος τῶν ριζοσπαστῶν. Ἄρχισε τήν πολιτική του δράση σάν ἀριστερός ρεπουμπλικάνος μέ ἐχθρικές διαθέσεις ἀπέναντι στήν αὐτοκρατορία τοῦ Ναπολέοντα Γ'. Στίς μέρες τῆς Κομμούνας τοῦ Παρισιοῦ τοῦ 1871, σάν δήμαρχος μιᾶς περιοχῆς τοῦ Παρισιοῦ προσπαθοῦσε νά συμβιβάσει τό προλεταριάτο μέ τήν ἀστική τάξη. Στά χρόνια πού ἐπακολούθησαν ἀνάπτυξε δράση γύρω ἀπό τούς δήμους, ἐκλέχτηκε πρόεδρος τοῦ Δημοτικοῦ συμβουλίου τοῦ Παρισιοῦ καί τό 1876 μέλος τοῦ Κοινοβουλίου τῆς Γαλλίας. Ἀπό τό 1880 ἦταν ἓνας ἀπό τούς ἡγέτες τῶν ριζοσπαστῶν. Τό 1902 βγῆκε γερουσιαστής κι' ἀπό τό 1906 ὡς τό 1909 χρημάτισε πρόεδρος τῆς γαλλικῆς κυβέρνησης. Ὁ Κλεμανσώ ὑπερασπίζοντας τά συμφέροντα τοῦ μεγάλου κεφαλαίου, ἀκολούθησε πολιτική σκληρῶν διωγμῶν κατά τῆς ἐργατικῆς τάξης. Ὁ Β. Ι. Λένιν ἔγραφε ὅτι «ὁ Κλεμανσώ, ὁ ριζοσπάστης, πού κυβερνᾷ τή Γαλλία ἐξονόματος τῶν καπιταλιστῶν, ἐργάζεται μέ ἀσυνήθιστο ζῆλο γιά τή διάλυση τῶν τελευταίων ὑπολειμμάτων τῶν ἀστικῶν δημοκρατικῶν αὐταπατῶν πού ὑπάρχουν στό προλεταριάτο. Οἱ τουφεκισμοί ἐργατῶν ἀπό τά στρατεύματα μέ ἐντολή τῆς “ριζοσπαστικῆς” κυβέρνησης, ἔγιναν ἐπί Κλεμανσώ συχνότερο, μᾶλλον, φαινόμενο ἀπό ὅ,τι ἦταν προηγούμενα» (Ἄπαντα, 4η ρωσ. ἔκδ, τόμ. 15ος, σελ. 162). Τίς παραμονές τοῦ πρώτου παγκόσμιου πολέμου (1914–1918) ἔκοψε κάθε σχέση μέ τό Κόμμα τῶν ριζοσπαστῶν. Τήν περίοδο τοῦ πολέμου ἦταν φανατικός σωβινιστής. Ἀπό τό Νοέμβρη τοῦ 1917 ὁ Κλεμανσώ ἔγινε ξανά ἀρχηγός τῆς γαλλικῆς κυβέρνησης καί ἐπέβαλε καθεστῶς στρατιωτικῆς δικτατορίας στή χώρα. Ἦταν ἓνας ἀπό τούς ὀργανωτές καί ἐμπνευστές τῆς ἔνοπλης ἐπέμβασης κατά τῆς Σοβιετικῆς Ρωσίας, ὑποστήριζε τή ρωσική ἀντεπανάσταση, προσπαθοῦσε νά πετύχει τόν «οἰκονομικό ἀποκλεισμό» καί τό στραγγαλισμό τῆς Σοβιετικῆς δημοκρατίας. Τό 1919 στή συνδιάσκεψη εἰρή-

νης του Παρισιού υπεράσπισε τά συμφέροντα των γάλλων ιμπεριαλιστών, αλλά δέν πέτυχε πέρα γιέ πέρα τό σκοπό του. Τό 1920 ήττήθηκε στίς προεδρικές εκλογές καί αποχώρησε από τήν πολιτική. – 61.

Κοκόσκιν, Φ. Φ. (1871–1918) – αστός πολιτικός παράγοντας καί δημοσιολόγος· ύφηγητής του Πανεπιστημίου τής Μόσχας στήν έδρα του δημοσίου δικαίου. Ένας από τούς ίδρυτές του Κόμματος των καντέτων, μέλος τής ΚΕ του· βουλευτής τής Ι Κρατικής δούμας από τό κυβερνείο Μόσχας. Από τό 1907 δραστήριος συνεργάτης τής έφημερίδας «Ρούσκιγε Βέντομοστι» καί των φιλελεύθερων αστικών περιοδικών «Πράβο», «Ρούσκαγια Μίσλ» κ. ά. Έστερα από τήν αστικοδημοκρατική επανάσταση του Φλεβάρη 1917 ό Κοκόσκιν χρημάτισε ύπουργός τής αστικής Προσωρινής κυβέρνησης. Μετά τήν Όχτωβριανή σοσιαλιστική επανάσταση καταπολεμούσε δραστήρια τή Σοβιετική έξουσία. – 369, 370.

Κοστρόφ – βλ. Ζορντάνιγια, Ν. Ν.

Κοτλιαρέβσκι, Σ. Α. (1873–1940) – καθηγητής, δημοσιολόγος. Καντέτος στίς πολιτικές του πεποιθήσεις, ένας από τούς ίδρυτές του Κόμματος των καντέτων καί μέλος τής ΚΕ του. Μέλος τής Ι Κρατικής δούμας. Μετά τήν αστικοδημοκρατική επανάσταση του Φλεβάρη 1917 επίτροπος τής αστικής Προσωρινής κυβέρνησης γιά τά ζητήματα των ξένων δογμάτων καί θρησκευιών, καί από τόν Ιούλη του 1917 βοηθός κυβερνητικού επιτρόπου τής Έρας Συνόδου καί ύφυπουργός Θρησκευμάτων. Μετά τήν Όχτωβριανή σοσιαλιστική επανάσταση ανήκε σέ διάφορες άντεπαναστατικές οργανώσεις. Τό 1920 παραπέμφθηκε σέ δίκη γιά τήν ύπόθεση του λεγόμενου «Κέντρου τακτικής», καί καταδικάστηκε σέ 5 χρόνια φυλακή μέ άναστολή. Άργότερα εργάστηκε στό Πανεπιστήμιο τής Μόσχας, ήταν μέλος του Ίνστιτούτου σοβιετικού δικαίου. – 218.

Κούγκελμαν (Kugelmann), *Λούντβιχ* (1830–1902) – γερμανός σοσιαλδημοκράτης, φίλος του Μάρξ, πήρε μέρος στήν επανάσταση του 1848–1849 στή Γερμανία· μέλος τής Ι Διεθνούς. Ό Κούγκελμαν ήταν αντιπρόσωπος στά συνέδρια τής Διεθνούς πού έγιναν στή Λωζάνη (1867) καί στή Χάγη (1872), βοήθησε στήν έκδοση καί στή διάδοση του «Κεφαλαίου» του Μάρξ. Από τό 1862 ως τό 1874 είχε άλληλογραφία μέ τόν Κ. Μάρξ, τόν ενημέρωνε γιά τήν κατάσταση στή Γερμανία. Τά γράμματα του Μάρξ προς τόν Κούγκελμαν πρωτοδημοσιεύτηκαν τό 1902 στό περιοδικό «Die Neue Zeit» («Νέοι Καιροί»)· τό 1907 εκδόθηκαν στή ρωσική γλώσσα μέ πρόλογο του Β. Ι. Λένιν. – 386, 389, 390, 391, 393, 394.

Κουσκόβα Ε. Ντ. (1869–1958) – ρωσίδα αστή, κοινωνικός παράγοντας καί δημοσιολόγος. Στά μέσα τής δεκαετίας 1890–1900, όταν ήταν στό έξωτερικό, ήρθε σέ έπαφή μέ τήν ομάδα «Άπελευθέρωση τής δουλιās», ώστόσο, γρήγορα, κάτω από τήν επίδραση του μπερνσταϊνισμού πήρε τό δρόμο τής άνatheώρησης του μαρξισμού. Ένα ντοκουμέντο πού έγγραψε ή Κουσκόβα στό πνεύμα του μπερνσταϊνισμού καί πού όνομάστηκε «Credo» εκφρασε μέ τόν πιο χτυπητό τρόπο τήν όπορτουνιστική ούσία του «οίκονομισμού» καί προκάλεσε τήν έντονη διαμαρτυρία μιās ομάδας ρώσων μαρξιστών μ' έπικεφαλής τόν Β. Ι. Λένιν (βλ. Άπαντα, 5η έκδ., τόμ. 4ος, σελ. 167–180). Στίς παραμονές τής επανάστασης του 1905–1907 ή Κουσκόβα μπήκε στή φιλε-

λεύθερη ὀργάνωση «Ἐνωση ἀπελευθέρωσης». Τό 1906 μαζί μέ τόν Σ. Ν. Προκοπόβιτς ἔβγαζε τό μισοκαντέτικο περιοδικό «Μπέζ Ζαγκλάβιγια», ἦταν δραστήρια συνεργάτρια τῆς ἔφημερίδας τῶν ἀριστερῶν καντέτων «Τοβάρις». Ἡ Κουσκόβα καλοῦσε τούς ἐργάτες νά παραιτηθοῦν ἀπό τήν ἐπαναστατική πάλη, προσπαθοῦσε νά ὑποτάξει τό ἐργατικό κίνημα στήν πολιτική καθοδήγηση τῆς φιλελεύθερης ἀστικής τάξης. Μετά τήν Ὀκτωβριανή σοσιαλιστική ἐπανάσταση ἦταν ἐνάντια στούς μπολσεβίκους. Τό 1921 ἦταν μέλος τῆς «Κοινωνικῆς ἐπιτροπῆς βοήθειας στούς πεινασμένους», καί μαζί μέ ἄλλους καθοδηγητές τῆς ὀργάνωσης αὐτῆς προσπαθοῦσε νά τή χρησιμοποιήσει στήν πάλη ἐνάντια στή Σοβιετική ἐξουσία. Τό 1922 ἀπελάθηκε στό ἐξωτερικό κι' ἐκεῖ ἔγινε δραστήριος παράγοντας τῶν λευκῶν ἐμιγκρέδων. — 128, 146, 190, 234, 278–279, 349.

Κοῦτλερ, Ν. Ν. (1859–1924) – ἐπιφανῆς παράγοντας τοῦ Κόμματος τῶν καντέτων· ἐργάστηκε στό Ὑπουργεῖο Οἰκονομικῶν, ἦταν διευθυντής τοῦ Τμήματος φόρου ἐπιτηδεύματος· ἀργότερα ὑπουργός Γεωργίας καί γαιορύθμισης· μέλος τῆς II καί III Κρατικῆς δούμας, ἕνας ἀπό τούς συντάκτες τοῦ σχεδίου ἀγροτικοῦ προγράμματος τῶν καντέτων. Διεξοδική κριτική τοῦ σχεδίου αὐτοῦ καί τῶν θέσεων τοῦ Κοῦτλερ ἔκανε ὁ Β. Ι. Λένιν στίς ἐργασίες του «Σχέδιο λόγου πάνω στό ἀγροτικό πρόβλημα στή δεύτερη Κρατική δούμα» καί «Τό ἀγροτικό πρόγραμμα τῆς σοσιαλδημοκρατίας στήν πρώτη ρωσική ἐπανάσταση τοῦ 1905–1907» (βλ. Ἄπαντα, 4η ρωσ. ἐκδ., τόμ. 12ος, σελ. 246–254· τόμ. 13ος, σελ. 220–221, 342–348). Μετά τήν Ὀκτωβριανή σοσιαλιστική ἐπανάσταση ὁ Κοῦτλερ δούλευε στό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Οἰκονομικῶν. Ἀπό τό 1922 ἦταν μέλος τῆς διοίκησης τῆς Κρατικῆς τράπεζας τῆς ΕΣΣΔ. — 276, 280, 296, 337, 344, 346.

Κριουῦκοφ, Φ. Ντ. (1870–1920) – συγγραφέας-δημοσιολόγος, τρουντοβίκος· βουλευτής τῆς I Κρατικῆς δούμας ἀπό τήν Περιοχή τοῦ Ντόν· ἀνήκε στήν Ἐργασιακή ομάδα τῆς Δούμας. Πῆρε μέρος στήν ὀργάνωση τοῦ Λαϊκοῦ σοσιαλιστικοῦ κόμματος ἐργασίας. Συνεργαζόταν στά φιλελευθερο-ἀστικά περιοδικά «Σέβερνι Βέστνικ», «Ρούσκογε Μπογκάτσιβο» καί στίς ἔφημερίδες «Ρούσκιγε Βέντομοστν», «Σίν Ὀτέτσεστβα», «Πετερμπούργκσκαγια Γκαζέτα». — 46.

Κρουσεβάν, Π. Α. (1860–1909) – ἀντιδραστικός δημοσιολόγος, ἐκδότης τῆς μαυροεκατονταρχίτικης ἔφημερίδας «Μπεσσαράμπετς» καί διευθυντής τῆς ἀντισημιτικῆς ἔφημερίδας «Ντρούγκ». Ὀργανωτής τοῦ πογκρόμ τοῦ Κισινιόφ (1903) κι' ἕνας ἀπό τούς ἀρχηγούς τῆς μαυροεκατονταρχίτικης ὀργάνωσης «Ἐνωση τοῦ ρωσικοῦ λαοῦ». Βουλευτής στή II Κρατική δούμα ἀπό τήν πόλη Κισινιόφ. — 103, 399, 400.

Λ

Λάνγκε (Lange), Φρίντριχ-Ἄλμπερτ (1828–1875) – γερμανός ἀστός νεοκαντιανός φιλόσοφος, καθηγητής στά Πανεπιστήμια τῆς Ζυρίχης καί τοῦ Μάρμπουργκ. Ἐνας ἀπό τούς πρωτεργάτες τοῦ ἀντιδραστικοῦ ρεύματος τῶν ἀστῶν καθηγητῶν «πίσω πρός τόν Κάντ». Ὁ Λάνγκε ἦταν ἐχθρός τοῦ ὕλισμοῦ· θεωροῦσε ὅτι ὁ ὕλισμός ἦταν ἐφαρμόσιμος σάν μέθοδος ἔρευνας τῆς

φύσης, δέν ικανοποιούσε όμως σάν φιλοσοφική θεωρία κι' έπρεπε νά οδηγήσει στόν ιδεαλισμό. 'Ο Λάνγκε προσπάθησε νά υπερνικήσει τό δυϊσμό τής φιλοσοφίας του Κάντ, μετατρέποντας «τό πράγμα καθαυτό» σέ υποκειμενική έννοια. 'Υποστήριζε τίς θέσεις του σοσιαλ-δαρβινισμού, επέκτεινοντας τούς νόμους τής βιολογίας στήν ανθρώπινη κοινωνία· ήταν όπαδός τής θεωρίας του υπερπληθυσμού του Μάλθους. Συγγραφέας των έργων: «Τό εργατικό ζήτημα. 'Η σημασία του τώρα και στό μέλλον» (1865), «'Η ιστορία του ύλισμού και ή κριτική τής σημασίας του σήμερα» και άλλων. 'Ο Β. Ι. Λένιν σέ πολλά έργα του και ιδιαίτερα στόν «'Υλισμό και έμπειριοκριτικισμό» χαρακτήριζε τόν Λάνγκε σάν άνθρωπο πού μπερδεύει και παραποιεί τόν ύλισμό. Οί άντεπιστημονικές φιλοσοφικές και κοινωνιολογικές άπόψεις του Λάνγκε χρησιμοποιούνται από τή σύγχρονη άστική φιλοσοφία. – 388.

Λάριν, Γ. (Λουριέ, Μ. Α.) (1882–1932) – σοσιαλδημοκράτης, μενσεβίκος, ένας από τούς ήγέτες του λικβινταρισμού. Μπήκε στό έπαναστατικό κίνημα τό 1901, δούλεψε στήν 'Οδησό και στή Συμφερούπολη. Τό 1905 ήταν μέλος τής μενσεβίκικης 'Επιτροπής Πετρούπολης του ΣΔΕΚΡ. Τό 1906 έγινε μέλος τής 'Ενοποιημένης κομματικής 'Επιτροπής Πετρούπολης· αντιπρόσωπος στό IV ('Ενωτικό) συνέδριο του ΣΔΕΚΡ μέ θετική ψήφο. 'Υποστήριζε τό μενσεβίκικο πρόγραμμα δημοτικοποίησης τής γής και τήν όπορτουνιστική ιδέα τής σύγκλησης «εργατικού συνεδρίου». 'Ηταν αντιπρόσωπος στό V συνέδριο του κόμματος. Μετά τήν ήττα τής έπανάστασης του 1905–1907, ένας από τούς άνοιχτούς και δραστήριους κήρυκες του λικβινταρισμού. Συνεργαζόταν σέ μία σειρά κεντρικές μενσεβίκικες-λικβινταριστικές εκδόσεις. Πήρε μέρος στόν άντικομματικό Συνασπισμό του Αύγουστου και ήταν μέλος τής όργανωτικής του έπιτροπής. Μετά τήν άστικοδημοκρατική έπανάσταση του Φλεβάρη 1917 ήταν επικεφαλής τής όμάδας των μενσεβίκων διεθνιστών πού έβγαζαν τό περιοδικό «'Ιντερνατσιονάλ». Τόν Αύγουστο του 1917 έγινε δεκτός στό Μπολσεβίκικο κόμμα. Μετά τήν 'Οκτωβριανή σοσιαλιστική έπανάσταση συμμεριζόταν τήν όπορτουνιστική άποψη δημιουργίας τής λεγόμενης «όμοιογενοϋς σοσιαλιστικής κυβέρνησης» μέ συμμετοχή των μενσεβίκων και των έσέρων. Προσχώρησε στή δήλωση του Ρίκοφ και των άλλων όπορτουνιστών για τήν αποχώρηση από τό Συμβούλιο των Λαϊκών 'Επιτρόπων. 'Αργότερα δούλεψε σέ διοικητικές και οικονομικές ύπηρεσίες. – 155, 156, 157, 158, 159–161, 162–163, 164–165, 166–167, 169, 170–171, 172, 173, 174–175, 176, 177, 178, 179, 180, 181–182, 207, 245, 306, 353.

Λασσάλ (Lassalle), Φερντινάντ (1825–1864) – γερμανός μικροαστός σοσιαλιστής, γενάρχης του λασσαλισμού, μιās από τίς παραλλαγές του όπορτουνισμού στό γερμανικό εργατικό κίνημα.

'Ο Λασσάλ ήταν ένας από τούς ιδρυτές τής Γενικής γερμανικής εργατικής ένωσης (1863). 'Η ίδρυση τής 'Ενωσης είχε θετική σημασία για τό εργατικό κίνημα, ώστόσο, ό Λασσάλ, πού εκλέχτηκε πρόεδρος τής 'Ενωσης, τήν όδήγησε σέ όπορτουνιστικό δρόμο. Οί λασσαλικοί υπολόγιζαν πώς μέ τή νόμιμη ζύμωση για τό γενικό εκλογικό δικαίωμα, μέ τή δημιουργία παραγωγικών ένώσεων, πού θά χρηματοδοτούνταν από τό κράτος των γιοδγκερ, θά πετύχουν τή δημιουργία ενός «έλεύθερου λαϊκού κράτους». 'Ο Λασσάλ υποστήριζε τήν πολιτική τής συνένωσης τής Γερμανίας «άπό τά πάνω» κάτω από τήν ήγεμονία τής αντιδραστικής Πρωσίας. 'Η όπορτουνιστική πολιτική των λασσαλικών αποτελούσε εμπόδιο στή δράση τής I Διεθνούς και στή δημιουργία ενός πραγματικού εργατικού κόμματος στή Γερμανία, εμπό-

διζε τήν καλλιέργεια ταξικῆς συνείδησης στούς ἐργάτες.

Αὐστηρή κριτική στίς θεωρητικές καί πολιτικές ἀπόψεις τῶν λασσαλικῶν ἔκαναν οἱ κλασσικοί τοῦ μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ (βλ. Κ. Μάρξ. «Κριτική τοῦ προγράμματος τῆς Γκότα», Β. Ι. Λένιν. «Κράτος καί ἐπανάσταση» καί ἄλλα ἔργα). – 146.

Λόφ, Ν. Ν. (1867–1944) – τσιφλικάς. Σύμφωνα μέ τό χαρακτηρισμό τοῦ Β. Ι. Λένιν «ἀντεπαναστάτης μικροευγενής», «πρότυπο καντέτου προδότη». Στά 1893–1900 νομαρχιακός προεστός τῶν εὐγενῶν τῆς περιοχῆς Μπαλασόφ. Ἐπί τό 1899, πρόεδρος τῆς διοίκησης τῶν ζέμστω τοῦ κυβερνεῖου Σαράτοφ. Πῆρε μέρος στά συνέδρια τῶν ζέμστω πού ἔγιναν στά 1904–1905. Ἐνας ἀπό τούς ἰδρυτές τῆς ὀργάνωσης «Ἐνωση ἀπελευθέρωσης» καί τοῦ Κόμματος τῶν καντέτων. Μέλος τῆς ΚΕ τοῦ κόμματος αὐτοῦ. Ἐκλέχτηκε στήν Ι Κρατική δούμα μέ τούς ψήφους τῶν ἀγροτῶν πού ἐξαπατήθηκαν ἀπό τούς καντέτους, ἀντιτάχθηκε μέ πείσμα στίς διεκδικήσεις τῶν ἀγροτῶν. Μέλος τῆς ΙΙ Κρατικῆς δούμας. Ἐνας ἀπό τούς ἰδρυτές τοῦ Κόμματος τῆς «εἰρηνικῆς ἀνακαίνισης». Στήν ΙΙΙ καί στήν ΙV Δούμα ἐμφανίζόταν σάν ἡγέτης τῶν «προοδευτικῶν». Τό 1917 ἦταν ἓνας ἀπό τούς ἡγέτες τῆς Ἐνωσης τῶν τσιφλικάδων. Μετά τήν Ὀχτωβριανή σοσιαλιστική ἐπανάσταση, δημοσιογράφος λευκοφρουρίτης καί ἀργότερα λευκός ἐμιγκρές. – 218–219, 220, 221, 292, 296.

Λεβίτσκι, Β. (Τσεντερμπάουμ, Β. Ο.) (γεν. τό 1883) – μενσεβίκος. Μπήκε στό ἐπαναστατικό κίνημα κατά τά τέλη τῆς δεκαετίας 1890–1900, δούλευε στήν ὀργάνωση Ντβίν τῆς Μπουντ. Στίς ἀρχές τοῦ 1906 ἦταν μέλος τῆς Ἐνωτικῆς Ἐπιτροπῆς Πετρούπολης τοῦ ΣΔΕΚΡ, ἀντιπρόσωπος τοῦ ΙV (Ἐνωτικοῦ) συνεδρίου τοῦ ΣΔΕΚΡ ἀπό μέρος τῆς ὀργάνωσης Πετρούπολης. Στήν περίοδο τῶν ἐκλογῶν γιά τή ΙΙ Κρατική δούμα ἦταν ὑπέρ τοῦ συνασπισμοῦ μέ τούς καντέτους. Στά χρόνια τῆς ἀντίδρασης, ἓνας ἀπό τούς ἡγέτες τοῦ λικβινταρισμοῦ· μέλος τοῦ μενσεβίκικου κέντρου, ἓνας ἀπό ἐκείνους πού ὑπόγραψαν τό «Ἀνοιχτό γράμμα» γιά τή διάλυση τοῦ κόμματος· διευθυντής τοῦ περιοδικοῦ «Νάσα Ζαριά», συνεργάτης τῆς «Γκόλος Σοτσιαλ-Ντεμοκράτα», τῆς «Βοζροζντένιγε» καί ἄλλων μενσεβίκικων καί λικβινταριστικῶν περιοδικῶν ἐκδόσεων. Στά χρόνια τοῦ πρώτου παγκόσμιου πολέμου (1914–1918) ἦταν σοσιαλσωβινιστής, ὑποστήριζε τήν ὑπερδεξιά ομάδα τῶν ἀμυνιτῶν. Ἀπέναντι στήν Ὀχτωβριανή σοσιαλιστική ἐπανάσταση κράτησε ἐχθρική στάση, πάλεψε ἐνεργά ἐνάντια στή Σοβιετική ἐξουσία. Τό 1919 πέρασε ἀπό δίκη γιά τήν ὑπόθεση τοῦ ἀντεπαναστατικοῦ «Κέντρου τακτικῆς». Ἀργότερα ἀσχολήθηκε μέ τή φιλολογία. – 331, 333.

Λένιν, Β. Ι. (Οὐλιάνοφ, Β. Ι, Λένιν, Ν.) (1870–1924) - βιογραφικά στοιχεῖα. – 9, 10, 29, 30, 46, 50, 55, 57, 59, 60, 119, 147, 150, 175, 177, 191, 202, 205, 245, 358, 383, 399.

Λένιν, Ν. – βλ. Λένιν, Β. Ι.

Λήμπκνεχτ (Liebknecht), Βίλχελμ (1826–1900) – ἐπιφανῆς παράγοντας τοῦ γερμανικοῦ καί τοῦ διεθνοῦς ἐργατικοῦ κινήματος, ἓνας ἀπό τούς ἰδρυτές καί τούς ἡγέτες τοῦ Σοσιαλδημοκρατικοῦ κόμματος τῆς Γερμανίας. Πῆρε ἐνεργό μέρος στήν ἐπανάσταση τοῦ 1848-1849 στή Γερμανία· ὕστερα ἀπό τήν ἧττα τῆς κατέφυγε ἀρχικά στήν Ἐλβετία καί κατόπιν στήν Ἀγγλία, ὅπου συνδέ-

θηκε μέ τόν Κ. Μάρξ καί τόν Φ. Ένγκελς καί κάτω από τήν επίδρασή τους ἔγινε σοσιαλιστής. Τό 1862 γυρίζει στή Γερμανία. Μετά τήν ἴδρυση τῆς I Διεθνούς ἦταν ἕνας ἀπό τούς πιό δραστήριους προπαγανδιστές τῶν ἐπαναστατικῶν τῆς ἰδεῶν καί ὀργανωτής τῶν τμημάτων τῆς Διεθνούς στή Γερμανία. Ἀπό τό 1875 ὡς τό τέλος τῆς ζωῆς του ὁ Λήμπκνεχτ ἦταν μέλος τῆς ΚΕ τοῦ Σοσιαλδημοκρατικοῦ κόμματος τῆς Γερμανίας καί διευθυντής τῆς «Vorwärts» («Ἐμπρός»), κεντρικοῦ ὀργάνου τοῦ κόμματος. Ἀπό τό 1867 ὡς τό 1870 ἦταν βουλευτής τοῦ βορειογερμανικοῦ Ράϊχσταγκ καί ἀπό τό 1874 ἐκλεγόταν ἐπανελημμένα βουλευτής τοῦ γερμανικοῦ Ράϊχσταγκ· χρησιμοποιοῦσε μέ τέχνη τό βῆμα τῆς βουλῆς γιά νά ξεσκεπάσει τήν ἀντιδραστική ἐξωτερική καί ἐσωτερική πολιτική τῶν πρώτων γιορνκερ. Γιά τήν ἐπαναστατική του δράση φυλακίστηκε ἐπανελημμένα. Πῆρε ἐνεργό μέρος στήν ὀργάνωση τῆς II Διεθνούς. Ὁ Κ. Μάρξ καί ὁ Φ. Ένγκελς ἐκτιμοῦσαν τόν Λήμπκνεχτ, κατεύθυναν τή δράση του, ταυτόχρονα ὁμως ἔκαναν κριτική στή συμβιβαστική στάση του ἀπέναντι στά ὀπορτουνιστικά στοιχεῖα. – 222–223, 224, 226, 227, 228.

Λίντβαλ (Lindvall), *Ἔρικ Λέοναρντ* – μέγας κερδοσκόπος καί ἀπατεώνας, σουηδός ὑπήκοος. Τό 1906 ὑπόγραψε συμφωνία νά παραδόσει τρόφιμα στό κυβερνεῖο Ταμπόφ, Πένζας καί ἄλλα, πού ὑπόφεραν ἀπό πείνα. Ἐξαιτίας τῶν ἀποκαλύψεων πού ἔκανε ὁ τύπος ὅτι στίς κερδοσκοπικές λοβιτοῦρες τοῦ Λίντβαλ ἔπαιρνε μέρος καί ὁ ὑφυπουργός Ἐσωτερικῶν Β. Ι. Γκοῦρκο, πού χρηματοδοτοῦσε τόν Λίντβαλ μέ μεγάλα χρηματικά ποσά ἀπό τό κρατικό ταμεῖο, ἡ ὑπόθεση αὐτή πῆρε μεγάλη δημοσιότητα καί ἡ τσαρική κυβέρνησις ἀναγκάστηκε νά παραπέμψει τό Γκοῦρκο στό δικαστήριον τῆς Συγκλήτου. Ὅμως ἀργότερα ἡ ὑπόθεση σκεπάστηκε. – 343.

Λόζκιν, Σ. Β. (γεν. τό 1868) – γιατρός τῶν ζέμιστρο, ἀριστερός καντέτος, βουλευτής στήν I Κρατική δούμα ἀπό τό κυβερνεῖο Βιάτκα· εἶχε ὑπογράψει τό λεγόμενο «Σχέδιο τῶν 33», πού ὑποβλήθηκε ἀπό τούς τρουντοβίκους στήν I Δούμα γιά ἐξέταση. – 82.

M

M. – δέν ἐξακριβώθηκε ποιός εἶναι. – 406.

M. – βλ. Μέντεμ, Β. Ντ.

Μαλισέβσκι, Ν. Γ. (γεν. τό 1874) – σοσιαλδημοκράτης, μενσεβίκος. Στά 1894–1895 ἀνήκε σέ μιά ἀπό τίς σοσιαλδημοκρατικές ὀμάδες τῆς Πετρούπολης. Τό 1895 πιάστηκε, φυλακίστηκε κι' ἐξορίστηκε. Τό 1906 συνεργάστηκε στό μενσεβίκικο περιοδικό «Ὀτκλικι Σοβρεμέννοστι», ὑποστήριζε τήν ὀπορτουνιστική θέση ὅτι ἡ πάλη γιά τή δημοκρατία στή Ρωσία πρέπει νά περάσει σέ δεύτερη μοίρα. Ὁ Β. Ι. Λένιν ἐπέκρινε μέ δριμύτητα τίς ἀντιλήψεις τοῦ Μαλισέβσκι, χαρακτηρίζοντάς τον «θλιβερό μικροαστό ὀπορτουνιστή». Ἀπό τό 1907 κι' ὕστερα ἀποσύρθηκε ἀπό τήν πολιτική. – 353.

Μανουήλοφ, Α. Α. (1861–1929) – ρώσος ἀστός οἰκονομολόγος, ἐπιφανῆς παράγοντας τοῦ Κόμματος τῶν καντέτων, ἕνας ἀπό τούς συντάκτες τῆς ἐφη-

μερίδας «Ρούσκιγε Βέντομοστι». Στά 1905–1911 ήταν πρόταγος τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Μόσχας, στά 1907–1911 μέλος τοῦ Κρατικοῦ συμβουλίου καί τό 1917 ὑπουργός Λαϊκῆς Παιδείας στήν ἀστική Προσωρινή κυβέρνηση. Μετά τήν Ὀκτωβριανή σοσιαλιστική ἐπανάσταση ὁ Μανουήλοφ κατέφυγε στό ἐξωτερικό. Ὄταν ἐπέστρεψε ἀπό τό ἐξωτερικό στή Σοβιετική Ρωσία παράδινε μαθήματα στά ἀνώτερα ἐκπαιδευτικά ἰδρύματα. Ἔργα τοῦ Μανουήλοφ εἶναι: «Ἡ μίσθωση τῆς γῆς στήν Ἰρλανδία», «Ἡ ἔννοια τῆς ἀξίας σύμφωνα μέ τή διδασκαλία τῶν οἰκονομολόγων τῆς κλασσικῆς σχολῆς», «Πολιτική οἰκονομία. Σειρά διαλέξεων» κ.ἄ. – 185.

Μάρξ (Marx), Κάρλ (1818–1883) – θεμελιωτής τοῦ ἐπιστημονικοῦ κομμουνισμοῦ, μεγαλοφυῆς στοχαστής, ἀρχηγός καί δάσκαλος τοῦ διεθνοῦς προλεταριάτου (βλ. τό ἄρθρο τοῦ Β. Ι. Λένιν «Κάρλ Μάρξ (Σύντομο βιογραφικό σημεῖωμα μέ ἐκθεση τοῦ μαρξισμοῦ)» – (Ἄπαντα, 4η ρωσ. ἐκδ., τομ. 21ος, σελ. 27–74). – 149, 165, 194, 232, 235, 386–394.

Μάρτοφ, Α. (Τσεντερμπάουμ, Γ. Ο.) (1873–1923) – ἓνας ἀπό τοὺς ἡγέτες τοῦ μενσεβικισμοῦ. Μπήκε στό σοσιαλδημοκρατικό κίνημα στά 1890–1895. Τό 1895 πῆρε μέρος στήν ἴδρυση τῆς ὀργάνωσης Πετρούπολης «Ἐνωση ἀγώνα γιά τήν ἀπελευθέρωση τῆς ἐργατικῆς τάξης»· γιά τήν ὑπόθεση τῆς ὀργάνωσης πιάστηκε τό 1896 καί ἐξορίστηκε γιά 3 χρόνια στό Τουρουχάνσκ. Τό 1900, μετά τήν ἐξορία, πῆρε μέρος στήν προετοιμασία τῆς ἐκδόσεως τῆς «Ἴσκρα», ἦταν μέλος τῆς συντακτικῆς ἐπιτροπῆς της. Στό II συνέδριο τοῦ ΣΔΕΚΡ ἦταν ἀντιπρόσωπος τῆς ὀργάνωσης τῆς «Ἴσκρα», ἐπικεφαλῆς τῆς ὀπορτουμιστικῆς μειοψηφίας τοῦ συνεδρίου καί ἀπό τότε ἓνας ἀπό τοὺς καθοδηγητές τῶν κεντρικῶν ὀργάνων τῶν μενσεβίκων καί διεθυντῆς τῶν μενσεβίκικων ἐκδόσεων. Στά χρόνια τῆς ἀντίδρασης, λικβινταριστής, διεθυντῆς τῆς ἐφημερίδας «Γκόλος Σοτσιαλ-Ντεμοκράτα»· πῆρε μέρος στήν ἀντικομματική συνδιάσκεψη τοῦ Αὐγούστου (1912). Τά χρόνια τοῦ πρώτου παγκόσμιου πολέμου (1914–1918) ἀκολουθοῦσε κεντριστικές θέσεις. Πῆρε μέρος στίς συνδιασκέψεις τοῦ Τσίμερβαλντ καί τοῦ Κίνταλ. Ἐπειτα ἀπό τήν ἀστικοδημοκρατική ἐπανάσταση τοῦ Φλεβάρη 1917 ἦταν ἐπικεφαλῆς τῆς ὀμάδας τῶν μενσεβίκων-διεθνιστῶν. Μετά τήν Ὀκτωβριανή σοσιαλιστική ἐπανάσταση πέρασε στό στρατόπεδο τῶν ἀνοιχτῶν ἐχθρῶν τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας. Τό 1920 κατέφυγε στή Γερμανία καί ἔβγαζε στό Βερολίνο τό ἀντεπαναστατικό μενσεβίκικο περιοδικό «Σοτσιαλιστίτσεσκι Βέστνικ». – 45, 54, 55–56, 57, 58–59, 60, 61, 63, 65, 67, 72, 73, 74, 77, 81, 82, 98, 107, 132, 174, 207, 306, 353, 388.

Μάσλοφ, Π. Π. (1867–1946) – οἰκονομολόγος, σοσιαλδημοκράτης, συγγραφέας πολλῶν ἔργων γιά τό ἀγροτικό ζήτημα, μέ τά ὁποῖα προσπάθησε ν' ἀναθεωρήσει τό μαρξισμό, συνεργάτης τῶν περιοδικῶν «Ζίζν», «Νατσάλο» καί «Ναούτσογε Ὀμποζρένιγε». Μετά τό II συνέδριο τοῦ ΣΔΕΚΡ προσχώρησε στοὺς μενσεβίκους, διατύπωσε τό μενσεβίκικο πρόγραμμα δημοτικοποίησης τῆς γῆς. Στό IV (Ἐνωτικό) συνέδριο τοῦ ΣΔΕΚΡ ἔκανε εἰσήγηση γιά τό ἀγροτικό ζήτημα ἀπό μέρους τῶν μενσεβίκων, ἐκλέχτηκε ἀπό τό συνέδριο μέλος τῆς σύνταξης τοῦ ΚΟ. Στά χρόνια τῆς ἀντίδρασης ἦταν λικβινταριστής καί στήν περίοδο τοῦ πρώτου παγκόσμιου πολέμου σοσιαλσωβινιστής. Μετά τήν Ὀκτωβριανή σοσιαλιστική ἐπανάσταση ἀποσύρθηκε ἀπό τήν πολιτική, καί ἀσχολήθηκε μέ παιδαγωγικές καί ἐπιστημονικές ἐρ-

γασίες. Ἐπί τῷ 1929 τακτικό μέλος τῆς Ἀκαδημίας Ἐπιστημῶν τῆς ΕΣΣΔ. – 48, 186, 388.

Μελγκουνόφ, Σ. Π. (γεν. τὸ 1879) – ἀστὸς ἱστορικός καὶ δημοσιολόγος, ἐπιφανὴς παράγοντας τοῦ Κόμματος τῶν καντέτων, συνεργαζόταν στὰ κεντρικά του ὄργανα καὶ στὴν ἐφημερίδα «Ρούσκιγε Βέντομοστ». Ἐπί τῷ 1913 ἦταν ἓνας ἀπὸ τοὺς διευθυντὲς τοῦ φιλελεύθερου ἀστικοῦ περιοδικοῦ «Γκόλος Μινούβσεβο». Ἐπί τῷ 1917 ἔναντι τῆς Ὀκτωβριανῆς σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης κράτησε ἐχθρική στάση· κατέφυγε εἰς τὸ ἐξωτερικὸν καὶ ἐκεῖ διηύθυνε τὰ ἐντυπα ὄργανα τῶν λευκῶν ἐμιγκρέδων. – 184.

Μέντεμ, Β. Ντ. (*Γκρίνμπεργκ, Β. Ντ., Μ.*) (1879–1923) – ἓνας ἀπὸ τοὺς ἡγέτες τῆς Μπούντ. Μπήκε εἰς τὸ σοσιαλδημοκρατικὸ κίνημα τὸ 1899· τὸ 1900 ἐργάστηκε εἰς τὴν ὀργάνωση Μίνσκ τῆς Μπούντ· ἐξορίστηκε γιὰ 5 χρόνια εἰς τὴν Σιβηρία ἀπὸ ἧς τὸ 1901 δραπέτευσε εἰς τὸ ἐξωτερικόν. Στὸ ΙΙ συνέδριον τοῦ ΣΔΕΚΡ ἦταν ἀντιπρόσωπος ἀπὸ τὴν Ἐπιτροπὴ ἐξωτερικοῦ τῆς Μπούντ, ἀντιῦσκριστὴς. Τὸ 1906 ἐκλέχτηκε μέλος τῆς ΚΕ τῆς Μπούντ, πῆρε μέρος εἰς τὰς ἐργασίας τοῦ V συνεδρίου τοῦ ΣΔΕΚΡ, ὑποστήριξε τοὺς μενσεβίκους. Μετὰ τὴν Ὀκτωβριανῆν σοσιαλιστικὴν ἐπανάστασιν ἦταν ἐπικεφαλὴς τῶν ὀργανώσεων τῆς Μπούντ εἰς τὴν Πολωνίαν· τὸ 1921 ἔφυγε εἰς τὴν ΕΠΑ, ἧς ἀπὸ τὴν ἀρχὴν τῆς ἐκεῖ δεξιᾶς σοσιαλιστικῆς ἑβραϊκῆς ἐφημερίδας «Vorwards» («Ἐμπρός») δημοσίευε συκοφαντικὰ ἄρθρα ἐναντὶα εἰς τὴν Σοβιετικὴν Ρωσίαν. – 194, 197, 201.

Μέρινγκ (Mehring), Φράντς (1846–1919) – ἐπιφανὴς παράγοντας τοῦ ἐργατικοῦ κινήματος τῆς Γερμανίας, ἓνας ἀπὸ τοὺς ἡγέτες καὶ τοὺς θεωρητικούς τῆς ἀριστερῆς πτέρυγας τῆς γερμανικῆς σοσιαλδημοκρατίας, ἱστορικός, δημοσιολόγος καὶ φιλόλογος. Ἐπί τὰ τέλη τῆς δεκαετίας 1860–1870 ριζοσπαστικὸς ἀστικοδημοκράτης δημοσιολόγος. Στὰ 1876–1882 ἀκολουθοῦσε τὴν θέσιν τοῦ ἀστικοῦ φιλελευθερισμοῦ, σὲ συνέχεια ἐξελίχθηκε πρὸς τὴν ἀριστερά, ἔγινε διευθυντὴς τῆς δημοκρατικῆς ἐφημερίδας «Volks-Zeitung» («Ἐφημερίδα τοῦ Λαοῦ»), πάλευε ἐναντὶα εἰς τὸν Βίσμαρκ καὶ ὑπεράσπιζε τὴν σοσιαλδημοκρατίαν. Τὸ 1891 μπήκε εἰς τὸ Σοσιαλδημοκρατικὸν κόμμα τῆς Γερμανίας. Ἦταν δραστήριος συνεργάτης καὶ ἓνας ἀπὸ τοὺς διευθυντὲς τοῦ θεωρητικοῦ ὄργανου τοῦ κόμματος, τοῦ περιοδικοῦ «Die Neue Zeit» («Νέοι Καιροί»). Ἀργότερα διηύθυνε τὴν ἐφημερίδα «Leipziger Volkszeitung» («Λαϊκὴ Ἐφημερίδα τῆς Λειψίας»). Τὸ 1893 κυκλοφόρησε σὲ ξεχωριστὴ ἔκδοσιν ἡ ἐργασία του «Ὁ Θρύλος γιὰ τὸν Λέσσινγκ», καὶ τὸ 1897 τὴν τετρατομὴν «Ἱστορία τῆς γερμανικῆς σοσιαλδημοκρατίας». Ὁ Μέρινγκ δούλεψε πάρα πολὺ γιὰ τὴν ἔκδοσιν τῆς φιλολογικῆς κληρονομίας τοῦ Μάρξ, τοῦ Ἐνγκελς καὶ τοῦ Λασσάλ. Τὸ 1918 βγήκε τὸ βιβλίον του γιὰ τὴν ζωὴν καὶ τὴν δράσιν τοῦ Κ. Μάρξ. Στὰ ἔργα τοῦ Μέρινγκ ὑπάρχουν πολλὰς παρεκκλίσεις ἀπὸ τὸν μαρξισμόν, λαθεμένη ἐκτίμησις ὀρισμένων παραγόντων, ὅπως τοῦ Λασσάλ, τοῦ Σβάϊτσερ, τοῦ Μπακούνιν, μὴ κατανόησις τῆς ἐπαναστατικῆς ἀνατροπῆς πού ἔφεραν εἰς τὴν φιλοσοφίαν ὁ Μάρξ καὶ ὁ Ἐνγκελς. Ὁ Μέρινγκ πάλευε δραστήρια ἐναντὶα εἰς τὸν ὀπορτουισμόν καὶ τὸν ἀναθεωρητισμόν εἰς τὰς γραμμάς τῆς ΙΙ Διεθνούς, κατέκρινε τὸν καουτσκιισμόν, συμμερίζοταν ὅμως ταυτόχρονα τὰ λάθη τῶν γερμανῶν ἀριστερῶν πού φοβοῦνταν νὰ ξεκόψουν ὀργανωτικὰ ἀπὸ τοὺς ὀπορτουιστὰς. Ὑποστήριξε μὲ συνέπειαν τὸν διεθνισμόν, χαιρέτισε τὴν Ὀκτωβριανὴν σοσιαλιστικὴν ἐπανάστασιν. Ἐπί τῷ 1916 ἦταν ἓνας ἀπὸ τοὺς καθοδηγητὰς τῆς ἐπαναστατικῆς ὀργάνωσης «Ἐνωσις τοῦ

Σπάρτακου» κι' έπαιξε σημαντικό ρόλο στην ίδρυση του Κομμουνιστικού κόμματος της Γερμανίας. – 222.

Μιακότιν, Β. Α. (1867–1937) – ένας από τους ηγέτες του μικροαστικού Κόμματος των λαϊκών σοσιαλιστών» (ένέσοι), ιστορικός και δημοσιολόγος. Στά 1905–1906 ήταν ένας από τους καθοδηγητές της αστικής όργάνωσης διανοουμένων «Ένωση των ενώσεων», που προσπαθούσε ν' αποτραβήξει τό προλεταριάτο από την έπαναστατική πάλη. Μετά την Όχτωβριανή σοσιαλιστική επανάσταση ήταν ένας από τους ιδρυτές της όργάνωσης των λευκοφρουριτών «Ένωση αναγέννησης της Ρωσίας», λευκός έμιγκρές.– 46, 47.

Μιλιουκόφ, Π. Ν. (1859–1943) – ηγέτης του Κόμματος των καντέτων, έπιφανής θεωρητικός της ρωσικής ιμπεριαλιστικής αστικής τάξης, ιστορικός και δημοσιολόγος. Από τό 1886, ύφηγητής του Πανεπιστημίου της Μόσχας. Άρχισε την πολιτική του δράση στην περίοδο 1890–1895. Από τό 1902 ήταν στενός συνεργάτης του περιοδικού των αστών φιλελεύθερων «Όσβομποζντένιγε», που έβγαινε στό έξωτερικό. Τόν Όχτώβρη του 1905 ύπήρξε ένας από τους ιδρυτές του Κόμματος των καντέτων, έπειτα πρόεδρος της ΚΕ του και διευθυντής του κεντρικού του όργάνου, της έφημερίδας «Ρέτς». Μέλος της ΙΙΙ και ΙV Κρατικής δούμας. Μετά την αστικοδημοκρατική επανάσταση του Φλεβάρη 1917, ύπουργός Έξωτερικών στην πρώτη αστική Προσωρινή κυβέρνηση. Έφάρμοζε την ιμπεριαλιστική πολιτική της συνέχισης του πολέμου «ώς τό νικηφόρο τέρμα». Τόν Αύγουστο του 1917 πήρε ένεργό μέρος στην προετοιμασία του άντεπαναστατικού κινήματος του Κορνίλοφ. Μετά την Όχτωβριανή σοσιαλιστική επανάσταση έγινε ένας από τους όργανωτές της ξένης στρατιωτικής επέμβασης ένάντια στη Σοβιετική Ρωσία και δραστήριος παράγοντας της λευκοφρουρίτικης έμιγκράτσιας. Από τό 1921 έβγαζε στό Παρίσι την έφημερίδα «Ποσλέντινιγε Νόβοστι». – 15, 42, 165, 241, 276, 280, 311, 313, 314, 318, 333, 344, 351, 368–369, 377, 378–379, 383, 384, 399, 422.

Μιλλεράν (Millerand), *Άλεξάντρ Έτιέν* (1859–1943) – γάλλος πολιτικός παράγοντας· στη δεκαετία 1880–1890 μικροαστός ριζοσπάστης. Στη δεκαετία 1890–1900 προσχώρησε στους σοσιαλιστές και ήταν ό έπικεφαλής του όπορτουνιστικού ρεύματος μέσα στό γαλλικό σοσιαλιστικό κίνημα. Τό 1899 έγινε μέλος της αντιδραστικής αστικής κυβέρνησης του Βαλντέκ-Ρουσσώ, όπου συνεργαζόταν μέ τό δήμιο της Κομμούνας του Παρισιού στρατηγό Γκαλιφέ. Ό Β. Ι. Λένιν ξεσκέπασε τό μιλλερανισμό σαν προδοσία των συμφερόντων του προλεταριάτου, σαν έκφραση του άναθεωρητισμού στην πράξη και άποκάλυψε τίς κοινωνικές ρίζες του.

Τό 1904, μετά τή διαγραφή του από τό σοσιαλιστικό κόμμα, ό Μιλλεράν σχημάτισε, μαζί μέ τους πρώην σοσιαλιστές (Μπριάν, Βιβιανί), την ομάδα των «άνεξάρτητων σοσιαλιστών». Στά 1909–1910, 1912–1913, 1914–1915 άνέλαβε διάφορα ύπουργεία. Μετά την Όχτωβριανή σοσιαλιστική επανάσταση ό Μιλλεράν ύπήρξε ένας από τους όργανωτές της άντισοβιετικής επέμβασης· στά 1920–1924 ήταν πρόεδρος της γαλλικής δημοκρατίας. Τόν Ιούνη του 1924, ύστερα από την έκλογική νίκη των άριστερών αστικών κομμάτων, που άρνήθηκαν νά συνεργαστοδν μαζί του, άναγκάστηκε νά παραιτηθει. Στά 1925–1927 ήταν γερουσιαστής. – 61.

Μούρομτσεφ, Σ. Α. (1850–1910) – έπιφανής παράγοντας του Κόμματος των

καντέτων, νομικός, καθηγητής του Πανεπιστημίου της Μόσχας. Από το 1879 ως το 1892 ήταν διευθυντής του φιλελεύθερου αστικού περιοδικού «Γιουριντίτσεσκι Βέστνικ». Στά 1904–1905 πήρε μέρος στις εργασίες των συνεδρίων των ζέμστβο. Ένας από τους ιδρυτές του Κόμματος των καντέτων, μέλος της ΚΕ του. Το 1906 βουλευτής της Ι Κρατικής δούμας και πρόεδρός της. Στά 1908–1910 ασχολούνταν με τη δημοσιολογία. Ο Λένιν, χαρακτηρίζοντας τον Μούρομτσεφ, έγραφε ότι «δέν ήταν ούτε καν δημοκράτης. Φοβόταν τον επαναστατικό αγώνα των μαζών. Δέν περίμενε την έλευθεια της Ρωσίας από έναν τέτοιο αγώνα, αλλά από την καλή θέληση της τσαρικής απολυταρχίας, από τη συμφωνία μ' αυτόν τον λυσσασμένο και αδυσώπητο έχθρό του ρωσικού λαού» («Απαντα, 4η ρωσ. έκδ., τόμ. 16ος, σελ. 333–334). – 164, 168.

Μπαντάμσιν, Γκ. Σ. (γεν. τό 1865) – άριστερός καντέτος, βουλευτής της Ι και της ΙΙ Κρατικής δούμας από τό Κυβερνείο Καζάν. Υπόγραψε τό λεγόμενο «Σχέδιο των 33», πού υποβλήθηκε από τους τρουνοβίκους στην Ι Δούμα για εξέταση. – 82.

Μπέμπελ (Bebel), Άουγκουστ (1840–1913) – ένας από τους πιο επιφανείς παράγοντες της γερμανικής σοσιαλδημοκρατίας και της ΙΙ Διεθνούς, εργάτης, τερναδόρος. Άρχισε την πολιτική δράση στά 1860–1865· ήταν μέλος της Ι Διεθνούς. Το 1869 μαζί με τον Β. Λήμπκνεχτ ίδρυσε τό Σοσιαλδημοκρατικό εργατικό κόμμα της Γερμανίας («άίζεναχικοί»). Έκλέχτηκε επανειλημμένα βουλευτής του Ράϊχσταγκ, πάλευε για τό δημοκρατικό δρόμο συνένωσης της Γερμανίας, ξεσκέπαζε την αντιδραστική έσωτερική και έξωτερική πολιτική της κυβέρνησης του Κάιζερ. Στη διάρκεια του γαλλο-πρωσικού πολέμου πήρε διεθνιστική θέση, υποστήριξε την Κομμούνα του Παρισιού. Στά 1890–1900 και στις αρχές της δεκαετίας 1900–1910 πολέμησε τό ρεφορμισμό και τον αναθεωρητισμό στις γραμμές της γερμανικής σοσιαλδημοκρατίας. Ο Β. Ι. Λένιν θεωρούσε τους λόγους του Μπέμπελ ενάντια στους μπερνσταϊνικούς σαν «υπόδειγμα υπεράσπισης των μαρξιστικών απόψεων και πάλης για τον πραγματικά σοσιαλιστικό χαρακτήρα του εργατικού κόμματος» («Απαντα, 4η ρωσ. έκδ., τόμ. 19ος, σελ. 268). Ο Μπέμπελ, όντας προικισμένος δημοσιολόγος και δεινός ρήτορας άσκησε σημαντική επίδραση στην ανάπτυξη του γερμανικού και του ευρωπαϊκού εργατικού κινήματος. Στην τελευταία περίοδο της δράσης του ο Μπέμπελ έκανε μια σειρά λάθη κεντριστικού χαρακτήρα, (ανεπαρκής πάλη ενάντια στους όπορτουνιστές, υπερεκτίμηση της σημασίας των κοινοβουλευτικών μορφών πάλης κ.ά.). – 165.

Μπέννιγκσεν (Bennigsen), Ροϋντολφ (1824–1902) – γερμανός αντιδραστικός πολιτικός παράγοντας, ήγέτης της δεξιάς πτέρυγας του Έθνικού φιλελεύθερου κόμματος· στά 1873–1883 και στά 1887–1898 βουλευτής του γερμανικού Ράϊχσταγκ· υποστήριζε ανεπιφύλακτα την έσωτερική και έξωτερική πολιτική του Βίσμαρκ· ήταν φανατικός όπαδός του έκτακτου νόμου ενάντια στους σοσιαλιστές. Στη δράση του ήταν υπερασπιστής των συμφερόντων του μονοπωλιακού κεφαλαίου. – 165.

Μπέρνσταϊν (Bernstein), Έντουαρτ (1850–1932) – ήγέτης της άκρας όπορτουνιστικής πτέρυγας της γερμανικής σοσιαλδημοκρατίας και της ΙΙ Διεθνούς, θεωρητικός του αναθεωρητισμού και του ρεφορμισμού. Έπαιρνε μέ-

ρος στό σοσιαλδημοκρατικό κίνημα από τό 1875 καί βρισκόταν κάτω από τήν ἐπιρροή τοῦ Ντύρινγκ. Ἀπό τό 1881 ὡς τό 1889 ἦταν διευθυντής τοῦ παράνομου κεντρικοῦ ὄργανου τοῦ Σοσιαλδημοκρατικοῦ κόμματος τῆς Γερμανίας «Der Sozialdemokrat» («Ὁ Σοσιαλδημοκράτης»). Στά 1896–1898 δημοσίευσε στό περιοδικό «Die Neue Zeit» («Νέοι Καιροί») μιά σειρά ἄρθρα μέ τόν τίτλο «Προβλήματα τοῦ σοσιαλισμοῦ», πού βγήκαν κατόπιν σέ βιβλίο μέ τόν τίτλο «Οἱ προϋποθέσεις τοῦ σοσιαλισμοῦ καί τά καθήκοντα τῆς σοσιαλδημοκρατίας» (1899), ὅπου ἀναθεωροῦσε ἀνοιχτά τίς φιλοσοφικές, οἰκονομικές καί πολιτικές βάσεις τοῦ ἐπαναστατικοῦ μαρξισμοῦ. Ὁ Μπέρνσταϊν ἀρνιόταν τή μαρξιστική θεωρία τῆς ταξικῆς πάλης, τή διδασκαλία γιά τό ἀναπόφευκτο τῆς κατάρρευσης τοῦ καπιταλισμοῦ, γιά τή σοσιαλιστική ἐπανάσταση καί τή δικτατορία τοῦ προλεταριάτου. «Γιά τήν ἐπανάσταση τοῦ προλεταριάτου ὁ ὀπορτουνιστής ξέμαθε καί νά σκέπτεται», – ἔγραφε ὁ Β. Ι. Λένιν, ἔχοντας ὑπόψη του τόν Μπέρνσταϊν ("Ἀπαντα, 4η ρωσ. ἐκδ., τόμ. 25ος, σελ. 400). Ὁ Μπέρνσταϊν διακήρυξε σάν μοναδικό καθήκον τοῦ ἐργατικοῦ κινήματος τήν πάλη γιά μεταρρυθμίσεις, πού ἀποβλέπουν στή «βεελτίωση» τῆς οἰκονομικῆς κατάστασης τῶν ἐργατῶν στά πλαίσια τοῦ καπιταλισμοῦ, ἔδωσε τήν ὀπορτουνιστική διατύπωση: «τό κίνημα εἶναι τό πᾶν, ὁ τελικός σκοπός δέν εἶναι τίποτε». Οἱ θεωρητικές ἀντιλήψεις καί ἡ ὀπορτουνιστική πρακτική δράση τοῦ Μπέρνσταϊν καί τῶν ὀπαδῶν του ὀδήγησαν στήν ἀνοιχτή προδοσία τῶν συμφερόντων τῆς ἐργατικῆς τάξης, πού ὀλοκληρώθηκε στήν περίοδο τοῦ πρώτου παγκόσμιου πολέμου μέ τή χρεωκοπία τῆς II Διεθνούς. Στά ἐπόμενα χρόνια ὁ Μπέρνσταϊν συνέχισε τήν πάλη του ἐνάντια στό μαρξισμό, ὑποστήριζε τήν πολιτική τῆς ἱμπεριαλιστικῆς ἀστικῆς τάξης, καταπολεμοῦσε τήν Ὀχτωβριανή σοσιαλιστική ἐπανάσταση καί τό Σοβιετικό κράτος. – 236.

Μπερντιάγεφ, Ν. Α. (1874–1948) – ἀντιδραστικός φιλόσοφος – ἰδεαλιστής καί μυστικιστής. Ἀπό τά πρῶτα του κιόλας φιλολογικά ἔργα ὑποστήριζε τίς ἀπόψεις τοῦ «νόμιμου μαρξισμοῦ», πάλευε ἀπό νεοκαντιανικές θέσεις νά ἀναθεωρήσει τή διδασκαλία τοῦ Μάρξ, καί σέ συνέχεια ἔγινε ἀπροκάλυπτος ἐχθρός τοῦ μαρξισμοῦ. Τό 1905 μπήκε στό Κόμμα τῶν καντέτων. Στά χρόνια τῆς ἀντίδρασης ἦταν ἕνας ἀπό τούς ἐκπρόσωπους τοῦ ἐχθρικοῦ πρὸς τό μαρξισμό θρησκευτικοῦ φιλοσοφικοῦ ρεύματος τῆς θεοαναζήτησης, συνεργαζόταν στήν ἀντεπαναστατική συλλογή «Βέχι». Μετά τήν Ὀχτωβριανή σοσιαλιστική ἐπανάσταση ὑπῆρξε ὁ ἀπολογητής τοῦ φεουδαρχισμοῦ καί τοῦ μεσαιωνικοῦ σχολαστικισμοῦ, πιστεύοντας ὅτι ἀποτελοῦν τή μοναδική σωτηρία ἀπό τόν ἀναπτυσσόμενο κομμουνισμό. Τό 1922 γιά τήν ἀντεπαναστατική του δράση ἀπελάθηκε στό ἐξωτερικό, ὅπου συνέχισε τό κήρυγμα τοῦ φιλοσοφικοῦ μυστικισμοῦ· ἦταν ἕνας ἀπό τούς θεωρητικούς τῆς ἀντεπανάστασης. – 15.

Μπίκερμαν, Ι. Μ. (γεν. τό 1867) – ἀστός δημοσιολόγος καί κοινωνικός παράγοντας· προσέγγιζε ὡς πρὸς τίς πολιτικές του ἀντιλήψεις τούς «λαϊκοὺς σοσιαλιστές»· συνεργαζόταν στό περιοδικό «Ρούσκογε Μπογκάτσβο» καί στή φιλελεύθερη ἀστική ἐφημερίδα «Ντέν», διηύθυνε τό περιοδικό «Μπόντρογε Σλόβο», πού τό εἶχε ἰδρύσει ὁ ἴδιος τό 1908. Μετά τήν Ὀχτωβριανή σοσιαλιστική ἐπανάσταση ἔφυγε στό ἐξωτερικό, ὅπου πῆρε μέρος στίς διάφορες ἀντισοβιετικές ὀργανώσεις τῶν ἐμιγκρέδων. – 404.

Μπλανκί (Blanqui), Λουῖ Ὀγκύστ (1805–1881) – διάσημος γάλλος ἐπανα-

στάτης, έπιφανής εκπρόσωπος του ούτοπικού κομμουνισμού· πήρε μέρος στις εξέγερσεις και στις επαναστάσεις, που έγιναν στο Παρίσι στην περίοδο 1830–1870, καθοδήγησε πολλές μυστικές επαναστατικές εταιρίες. Ο Μπλανκί έκανε στις φυλακές πάνω από 36 χρόνια. Έπιδιώκοντας να καταλάβει την εξουσία με μία μικρή ομάδα επαναστατών-συνωμοτών, δέν καταλάβαινε τον αποφασιστικό ρόλο της όργάνωσης των μαζών για την επαναστατική πάλη. Ο Μάρξ και ο Λένιν εκτιμούσαν πολύ τις επαναστατικές υπηρεσίες του Μπλανκί, ταυτόχρονα όμως έκαναν αύστηρή κριτική στα λάθη του και στην έσφαλμένη τακτική των συνωμοσιών. «Ο μπλανκισμός, – έγραφε ο Λένιν, – είναι μία θεωρία που άρνιέται την ταξική πάλη. Ο μπλανκισμός περιμένει την άπαλλαγή της άνθρωπότητας από τη μισθωτή σκλαβιά όχι με την ταξική πάλη του προλεταριάτου, αλλά με τη συνωμοσία μιās μικρής μειοψηφίας διανοουμένων» (Απαντα, 5η έκδ., τόμ. 13ος, σελ. 77). – 393.

Μπογκουτσάρσκι (Γιάκοβλεφ, Β. Γ.) (1861–1915) – άστός, φιλελεύθερος παράγοντας και ίστορικός του ναροντικιστικού κινήματος στη Ρωσία. Στη δεκαετία 1890–1900 προσχώρησε στο «νόμιμο μαρξισμό». Στα 1902–1905 πήρε ένεργό μέρος στην έκδοση του περιοδικού «Όσβομποζντένιγε», που διευθυνόταν από τον Π. Μπ. Στρούβε. Τό 1905 άποχώρησε από τό περιοδικό αυτό και μαζί με την Ε. Ντ. Κουσκόβα και τον Σ. Ν. Προκοπόβιτς άρχισε να θγάξει τό περιοδικό «Μπέζ Ζαγκλάβιγια» και την έφημερίδα «Τοθάριστς». Στα 1906–1907 έβγαζε με τη συμμετοχή του Β. Α. Μπούρτσεφ, τό περιοδικό «Μπιλόγε». Στα 1914–1915 δούλευε έπιστημονικός γραμματέας της Έλεύθερης Οίκονομικής Έταιρίας. Συγγραφέας και έπιμελητής πολλών έργων σχετικά με την ίστορία του επαναστατικού κινήματος της Ρωσίας. Η πιο μεγάλη άπ' αυτές είναι η συλλογή έπίσημων στοιχείων: «Τά πολιτικά άδικήματα στη Ρωσία του ΧΙΧ αιώνα» (1906). – 234, 312.

Μπουλάτσελ, Π. Φ. (1867–1919) – μεγαλοτσιφλικάς, δικηγόρος, ένας από τους ήγέτες των μαυροεκατονταρχιτών· συνεργαζόταν στις άστικές έφημερίδες «Σβέτ», «Ροσσίγια», «Γιουριντίτσεσκαγια Γκαζέτα». Με την ίδρυση της μαυροεκατονταρχίτικης όργάνωσης «Ένωση του ρωσικού λαού» ο Μπουλάτσελ μπήκε στο συμβούλιό της και διηύθυνε τό όργανό της, την έφημερίδα «Ρούσκογε Ζνάμια». – 206.

Μπουλγκάκοφ, Σ. Ν. (1871–1944) – άστός οίκονομολόγος, ιδεαλιστής φιλόσοφος. Στα 1890–1900 ήταν «νόμιμος μαρξιστής». Προσπαθούσε να άναθεωρήσει τη διδασκαλία του Μάρξ για τό άγροτικό ζήτημα, έξηγοϋσε την έξαθλίωση των λαϊκών μαζών με τό λεγόμενο «νόμο της φθίνουσας γονιμότητας του έδάφους». Μετά την επανάσταση του 1905–1907 προσχώρησε στους καντέτους, κήρυττε τό φιλοσοφικό μυστικισμό, συνεργαζόταν στην άντεπαναστατική συλλογή «Βέχι». Από τό 1918 έγινε παπās. Τό 1922 άπελάθηκε για άντεπαναστατική δράση στο έξωτερικό, όπου έκανε έχθρική προπαγάνδα κατά της ΕΣΣΔ. – 388.

Μπριάν (Briand), Άριστειδης (1862–1932) – γάλλος κρατικός παράγοντας και διπλωμάτης, δικηγόρος τό έπάγγελμα. Μία περίοδο άνήκε στην άριστερή πτέρυγα των σοσιαλιστών. Τό 1902 μπήκε στη βουλή και έγινε άντιδραστικός άστός πολιτικός, άνοιχτός έχθρός της εργατικής τάξης. Τό 1906 ο Μπριάν πήρε μέρος στην άστική κυβέρνηση σαν ύπουργός Παιδείας.

Ἐπειδή ἦταν διαγραμμαμένος ἀπό τό Σοσιαλιστικό κόμμα, προσχώρησε στήν ομάδα τῶν «ἀνεξάρτητων σοσιαλιστῶν πού στά 1911 ὀνομάστηκε «Ρεπουμπλικάνικο σοσιαλιστικό κόμμα». Τό 1909 ὁ Μπριάν ἔγινε πρωθυπουργός τῆς «κυβέρνησης τῶν τριῶν ἀποστατῶν» (Μπριάν – Μιλλεράν – Βιβιανί). Τό 1910 κατάπνιξε σκληρά τήν ἀπεργία τῶν σιδηροδρομικῶν, κηρύσσοντας τούς σιδηροδρόμους σέ κατάσταση πολιορκίας. Στά 1913, 1915–1917, 1921–1922 ἦταν πρωθυπουργός· τό 1924 ἦταν ἀντιπρόσωπος τῆς Γαλλίας στήν Κοινωνία τῶν Ἐθνῶν. Τό 1925 πῆρε μέρος στήν ὑπογραφή τῶν συμφωνιῶν τοῦ Λοκάρνο, πού στρέφονταν ἐναντία στήν ΕΣΣΔ. Στά 1926–1931 διηύθυνε τή γαλλική ἐξωτερική πολιτική. Τό 1931 ὁ Μπριάν ἀπότυχε στίς προεδρικές ἐκλογές καί ἀποχώρησε ἀπό τήν πολιτική σκηνή. – 61.

Μπριουῤσοφ, (1873–1924) – γνωστός ρῶσος ποιητής καί μεταφραστής. Στά 1890–1900 ἦταν ἓνας ἀπό τούς θεμελιωτές τῆς παρακμῆς καί τοῦ συμβολισμοῦ στή ρωσική ποίηση. Στά 1904–1909 διηύθυνε τό περιοδικό «Βεσί», κύριο ὄργανο τῶν συμβολιστῶν. Κάτω ἀπό τήν ἐπίδραση τῶν ἐπαναστατικῶν γεγονότων τῶν ἀρχῶν τοῦ ΧΧ αἰῶνα ἡ ποίηση τοῦ Μπριουῤσοφ πλησιάζει στήν ἀντικειμενική ζωή. Καταπολεμᾷ τήν μικροαστική ἱκανοποίηση ἀπό τήν ἀστική πραγματικότητα, πρῶτος ἀπό τούς ρώσους ποιητές γράφει γιά τήν καπιταλιστική πόλη, γιά τό μεγαλεῖο τῆς δημιουργικῆς ἐργασίας τοῦ ἀνθρώπου, ταυτόχρονα ξεσκεπάζει τίς κοινωνικές ἀντιθέσεις τῆς καπιταλιστικῆς κοινωνίας. Ὁ Μπριουῤσοφ εἶδε μέ συμπάθεια τήν πρώτη ρωσική ἐπανάσταση, τήν ἔκρινε ὅμως ξεκινώντας ἀπό ἀναρχικές-ἀτομικιστικές θέσεις· ἔβλεπε σ' αὐτήν μόνο τήν καταστρεπτική δύναμη.

Ὁ Μπριουῤσοφ χαιρέτισε τήν Ὀκτωβριανή σοσιαλιστική ἐπανάσταση, καλοῦσε τήν ἀστική διάνοηση νά συνεργάζεται δραστήρια μέ τή Σοβιετική ἐξουσία. Τό 1919 μπῆκε στό Μπολσεβίκικο κόμμα. Τό 1921 ἦταν καθηγητής στό Κρατικό Πανεπιστήμιο τῆς Μόσχας καί διηύθυνε τό Ἀνώτερο φιλολογικό-λογοτεχνικό Ἰνστιτοῦτο, πού τό εἶχε ἰδρύσει ὁ ἴδιος. – 300.

Μπύχνερ (Büchner), *Φρίντριχ Κάρλ Χριστιάν Λούντβιχ* (1824–1899) – γερμανός ἀστός φιλόσοφος, ἓνας ἀπό τούς κύριους ἐκπροσώπους τοῦ χυδαίου ὕλισμοῦ, ἀστός ρεφορμιστής, γιατρός τό ἐπάγγελμα. Ἀπό τό 1852 ὕφηγητής τῆς ἰατροδικαστικῆς στό Πανεπιστήμιο τῆς Τύμπινγκεν. Στό βασικό του ἔργο «Kraft und Stoff» (1855), («Δύναμη καί ὕλη») ἐκθέτει συστηματικά τό χυδαῖο ὕλισμό. Ὁ Μπύχνερ, θεωρώντας τή φυσιογνωσία σάν βάση τῆς κοσμοαντίληψῆς, ἀγνοοῦσε ὥστόσο τή διαλεκτική καί ξαναζέσταινε τίς μηχανιστικές ἀντιλήψεις γιά τή φύση καί τήν κοινωνία. Στά ἐπόμενα χρόνια του ἦταν γιατρός στό Ντάρμσταντ. Ἐγράψε μιά σειρά ἔργα: «Der Mensch und seine Stellung in der Natur...» (1869) («Ὁ ἄνθρωπος καί ἡ θέση του στή φύση...»), «Darwinismus und Sozialismus» (1894) («Ὁ δαρβινισμός καί ὁ σοσιαλισμός») κ. ἄ. – 388.

N

Ναμπόκοφ, *Β. Ντ.* (1869–1922) – ἓνας ἀπό τούς ὀργανωτές καί τούς ἡγέτες τοῦ Κόμματος τῶν καντέτων, μέλος τῆς ΚΕ του. Ἀπό τό 1901 διευθυντής τῆς ἐφημερίδας τῶν νομικῶν «Πράβο», ἀστικοφιλελεύθερης κατεύθυνσης καί τοῦ περιοδικοῦ «Βέστνικ Πράβα». Πῆρε μέρος στά συνέδρια τῶν ζέμστρο,

πού έγιναν στά 1904–1905. Ήταν διευθυντής καί εκδότης τοῦ ἐβδομαδιαίου ὀργάνου «Βέστνικ Πάρτι Ναρόντοϊ Σβομπόντι», καθώς ἐπίσης καί τῆς ἐφημερίδας «Ρέτς», κεντρικοῦ ὀργάνου τῶν καντέτων· μέλος τῆς I Κρατικῆς δούμας. Μετά τήν ἀστικοδημοκρατική ἐπανάσταση τοῦ Φλεβάρη 1917 ἦταν διευθυντής ἐσωτερικῶν ὑποθέσεων τῆς ἀστικῆς Προσωρινῆς κυβέρνησης. Μετά τήν Ὀκτωβριανή σοσιαλιστική ἐπανάσταση πάλευε δραστήρια ἐνάντια στή Σοβιετική ἐξουσία. Χρημάτισε ὑπουργός Δικαιοσύνης στή λεγόμενη κυβέρνηση τῆς περιοχῆς τῆς Κριμαίας, πού εἶχε ὀργανωθεῖ ἀπό τοὺς λευκοφρουρίτες· ἀργότερα κατέφυγε στό Βερολίνο. Ἐπαιρνε μέρος στήν ἐκδοσὴ τῆς δεξιᾶς καντέτικης ἐφημερίδας τῶν ἐμικρέδων «Ρούλ». – 276, 296, 377.

Νικ. Ί – σκι – βλ. Ίορντάνσκι, Ν. Ι.

Νικόλαος Β΄ (Ρομάνοφ) (1868–1918) – ὁ τελευταῖος ρῶσος αὐτοκράτορας. Ήταν τσάρος ἀπὸ τό 1894 ὡς τό 1917. Στίς 17 τοῦ Ἰούλη 1918 τουφεκίστηκε στό Αἰκατερινμπούργκ (Σβερντλόβσκ)· μέ ἀπόφαση τοῦ Σοβιέτ Οὐραλίων τῶν ἐργατῶν καί στρατιωτῶν βουλευτῶν. – 18, 112, 123, 151, 202.

Ντάν, Φ. Ι. (Γκούρβιτς, Φ. Ι.) (1871–1947) – ἓνας ἀπὸ τοὺς ἡγέτες τῶν μενσεβίκων, γιατρός. Ἐπαιρνε μέρος στό σοσιαλδημοκρατικό κίνημα ἀπὸ τήν περίοδο τοῦ 1890–1900, ἦταν μέλος τῆς ὀργάνωσης Πετρούπολης «Ἐνωσὴ γιὰ τήν ἀπελευθέρωση τῆς ἐργατικῆς τάξης». Πιάστηκε ἐπανεπιλημμένα καί ἐξορίστηκε. Τό Σεπτέμβρη τοῦ 1903 δραπέτευσε στό ἐξωτερικό, ὅπου προσχώρησε στοὺς μενσεβίκους. Πῆρε μέρος στό IV (Ἐνωτικό) καί στό V συνέδριο τοῦ ΣΔΕΚΡ, καθώς καί σέ μιά σειρά συνδιασκέψεις. Στά χρόνια τῆς ἀντίδρασης ἦταν ἐπικεφαλῆς μιᾶς ὀμάδας λικβινταριστῶν τοῦ ἐξωτερικοῦ καί διευθυντής τῆς ἐφημερίδας «Γκόλος Σοτσιάλ-Ντεμοκράτα». Τόν καιρό τοῦ πρώτου παγκόσμιου πολέμου (1914–1918) ἦταν φανατικός ἀμυνίτης. Μετά τήν ἀστικοδημοκρατική ἐπανάσταση τοῦ Φλεβάρη 1917 ἐγίνε μέλος τῆς Ἐκτελεστικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Σοβιέτ Πετρούπολης, μέλος τοῦ προεδρείου τῆς Κεντρικῆς Ἐκτελεστικῆς Ἐπιτροπῆς τῆς πρώτης περιόδου, ὑποστήριζε τήν ἀστική Προσωρινή κυβέρνηση. Μετά τήν Ὀκτωβριανή σοσιαλιστική ἐπανάσταση καταπολεμοῦσε τή Σοβιετική ἐξουσία. Στίς ἀρχές τοῦ 1922 ἀπελάθηκε στό ἐξωτερικό σάν ἀδιάλλακτος ἐχθρός τοῦ Σοβιετικοῦ κράτους. – 63, 186, 313, 315, 324, 330, 403–404.

Ντίτςγκεν (Dietzgen), Ίωσήφ (1828–1888) – γερμανός ἐργάτης-θυρσοδέψης, ἓνας ἀπὸ τοὺς ἐπιφανεῖς σοσιαλδημοκράτες, φιλόσοφος, πού ἔφτασε μόνος του στό διαλεκτικό ὕλισμό. Πῆρε μέρος στήν ἐπανάσταση τοῦ 1848 στή Γερμανία καί μετὰ τήν ἥττα τῆς ἀναγκάστηκε νά φύγει στό ἐξωτερικό. Εἴκοσι χρόνια περιπλανήθηκε στήν Ἀμερική καί στήν Εὐρώπη, δούλευε σέ διάφορες ἐπιχειρήσεις, ἀσχολοῦνταν μέ φιλοσοφικές ἔρευνες. Ἀπὸ τό 1864 ὡς τό 1868 ὁ Ντίτςγκεν ζοῦσε στή Ρωσία, δούλεψε σέ θυρσοδεψεῖο τῆς Πετρούπολης, ὅπου ἔγραψε τό βιβλίο: «Ἡ οὐσία τῆς ἀνθρώπινης ἐγκεφαλικῆς ἐργασίας» καί βιβλιοκρισία γιὰ τόν πρῶτο τόμο τοῦ «Κεφαλαίου» τοῦ Κ. Μάρξ. Τό 1869 ὁ Ντίτςγκεν γύρισε στή Γερμανία, γνωρίστηκε μέ τόν Κ. Μάρξ, ἄρχισε νά παίρνει ἐνεργό μέρος στή δουλιὰ τοῦ Γερμανικοῦ Σοσιαλδημοκρατικοῦ κόμματος. Ὁ Μάρξ τόνιζε ὅτι ὁ Ντίτςγκεν, παρ' ὄλο πού ἔκανε ὀρισμένα λάθη καί σφάλματα στήν κατανόηση τοῦ διαλεκτικοῦ ὕλισμοῦ, διατύπωσε «πολλοὺς ὑπέροχους στοχασμούς, πού σάν προϊόν αὐτόνομης σκέψης ἐνός ἐργάτη, εἶναι ἀξιοὶ θαυμασμοῦ» (βλ. Κ. Μάρξ καί Φ. Ἐν-

γκελς. Διαλεκτά γράμματα, ρωσ. έκδ. 1953, σελ. 216). Τό 1884 ὁ Ντίτςγκεν ἔφυγε ξανά στίς ΕΠΑ, ὅπου διηύθυνε τήν ἔφημερίδα «Ὁ Σοσιαλιστής», ὄργανο τῆς Ἐκτελεστικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Σοσιαλιστικοῦ ἔργατικοῦ κόμματος τῆς Ἀμερικῆς καί τήν ἔφημερίδα τοῦ Σικάγου «Arbeiterzeitung» («Ἐργατική Ἐφημερίδα»), ἔγραψε μιά σειρά φιλοσοφικά ἔργα. Στήν πάλη ἐνάντια στήν ἀντιδραστική φιλοσοφία τοῦ μαχισμοῦ ὁ Β. Ι. Λένιν ἐπικαλοῦνταν συχνά τόν Ντίτςγκεν καί παρέθετε τούς εὐστοχούς χαρακτηρισμούς του γιά τήν ἐπίσημη ἀστική φιλοσοφία καί παπαδοκρατία.

Οἱ βασικές ἐργασίες τοῦ Ντίτςγκεν εἶναι: «Ἡ οὐσία τῆς ἀνθρώπινης ἐγκεφαλικῆς ἐργασίας», «Ἀναδρομές ἐνός σοσιαλιστῆ στήν περιοχή τῆς θεωρίας τῆς γνώσης», «Γράμματα γιά τή λογική καί εἰδικότερα γιά τήν προλεταριακή-δημοκρατική λογική», «Ἀκβιζίτ τῆς φιλοσοφίας», «Ἡ θρησκεία τῆς σοσιαλδημοκρατίας». Τά ἅπαντα τοῦ Ντίτςγκεν ἐκδόθηκαν τό 1919 στή Στουτγάρδη σέ τρεῖς τόμους. – 387.

Ντορρέρ, Β. Φ. (1862–1909) – κόμης, προεστός τῶν εὐγενῶν τοῦ κυβερνεῖου Κούρσκ, ἓνας ἀπό τούς ἰδρυτές τῆς μαυροεκατονταρχίτικης ὀργάνωσης «Ἐνωση τοῦ ρωσικοῦ λαοῦ», βουλευτής τῆς III Κρατικῆς δούμας ἀπό τό κυβερνεῖο Κούρσκ. – 206.

Ντουρνοδό, Π. Ν. (1844–1915) – ἓνας ἀπό τούς πιά ἀντιδραστικούς κρατικούς παράγοντες τῆς τσαρικήσ Ρωσίας. Στά 1884-1893 ἦταν διευθυντής τῆς ἀστυνομίας· στά 1900–1905 ὑφυπουργός Ἐσωτερικῶν. Τόν Ὀχτώβρη τοῦ 1905 διορίστηκε ὑπουργός Ἐσωτερικῶν, πῆρε σκληρά μέτρα γιά τήν κατάπνιξη τῆς πρώτης ρωσικήσ ἐπανάστασης, ἐνθάρυνε τίς μαυροεκατονταρχίτικες ὀργανώσεις νά κάνουν πογκρόμ. Ἀπό τό 1906 κι' ὕστερα μέλος τοῦ Κρατικοῦ συμβουλίου. – 344.

Ντύρινγκ (Dühning), Εὐγένιος (1833–1921) – γερμανός φιλόσοφος καί οἰκονομολόγος, μικροαστός θεωρητικός. Οἱ φιλοσοφικές ἀπόψεις τοῦ Ντύρινγκ ἀποτελοῦσαν ἓνα ἐκλεκτικό μίγμα θετικισμοῦ, μεταφυσικοῦ ὕλισμοῦ καί ἰδεαλισμοῦ. Τό ἀντιδραστικό οὐτοπικό του σύστημα «κοινωνικοποιημένησ» οἰκονομίας ἐξιδανίκευσε τίς πρωσικές μισοφεουδαρχικές μορφές οἰκονομίας. Οἱ ἀπόψεις τοῦ Ντύρινγκ, πού ὑποστηρίχτηκαν ἀπό ἓνα μέρος τῆς γερμανικήσ σοσιαλδημοκρατίας, ὑποβλήθηκαν σέ κριτική ἀπό τόν Ἐνγκελς στό βιβλίο «Ἀντι-Ντύρινγκ· Ἡ ἀνατροπή τῆς ἐπιστήμης ἀπό τόν κύριο Εὐγένιο Ντύρινγκ» (1877–1878). Ὁ Λένιν στό βιβλίο του «Ὑλισμός καί ἐμπειριοκριτικισμός» (1909) καί σέ πολλά ἄλλα ἔργα του κατέκρινε ἐπανειλημμένα τίς ἐκλεκτικές ἀντιλήψεις τοῦ Ντύρινγκ.

Τά βασικά ἔργα τοῦ Ντύρινγκ εἶναι: «Κριτική ἱστορία τῆς ἐθνικήσ οἰκονομίας καί τοῦ σοσιαλισμοῦ» (1871). «Ἐγχειρίδιο ἐθνικήσ καί κοινωνικήσ οἰκονομίας» (1873). «Ἐγχειρίδιο φιλοσοφίας» (1875). – 388.

Ο

Ὀνίπκο, Φ. Μ. (γεν. τό 1880) – τρουντοβίκος, βουλευτής τῆς I Κρατικῆς δούμας ἀπό μέρος τῶν ἀγροτῶν τοῦ κυβερνεῖου Σταβροπόλ; ἓνας ἀπό τούς ὀργανωτές τῆς Ἐργασιακῆσ ὀμάδας στή Δούμα· διευθυντής τῆς ἔφημερίδας τῶν τρουντοβίκων «Τρουντοβάγια Ροσσίγια», πού ἔβγαινε τό 1906 στήν Πετρούπολη· τόν Ἰούλη τοῦ 1906 πῆρε μέρος στήν ἐξέγερση τῆς Κροστάνδης, 37 Ἀπαντα Λένιν. Τόμος 14.

γι' αυτό πιάστηκε και καταδικάστηκε από τό στρατοδικεῖο σέ ἐκτόπιση και καταναγκαστική διαβίωση στή Σιβηρία. Στό δρόμο γιά τήν ἐξορία δραπέτευσε στό ἐξωτερικό. Ἐπειτα ἀπό τήν ἀστικοδημοκρατική ἐπανάσταση τοῦ Φλεβάρη 1917 γύρισε στή Ρωσία· τό Μάη ἐκλέχτηκε στό Πανρωσικό Σοβιέτ τῶν ἀγροτῶν βουλευτῶν. Ἡ ἀστική Προσωρινή κυβέρνηση τόν διόρισε ἐπίτροπο τοῦ Φρουρίου Σβεαμπόργκ και γενικό ἐπίτροπο τοῦ στόλου τῆς Βαλτικής. Μετά τήν Ὀκτωβριανή σοσιαλιστική ἐπανάσταση δούλευε σέ σοβιετικά ἰδρύματα. – 115.

Π

Πάρβους (Γκέλφαντ, Α. Α.) (1869–1924) – μενσεβίκος. Στά τέλη τῆς δεκαετίας 1890–1900 μέ ἀρχές τῆς δεκαετίας 1900–1910 δούλευε στίς γραμμές τοῦ Σοσιαλδημοκρατικοῦ κόμματος τῆς Γερμανίας και ἀνήκε στήν ἀριστερή του πτέρυγα· ἦταν διευθυντής τῆς ἐφημερίδας «Sächsische Arbeiter-Zeitung» («Ἐργατική ἐφημερίδα τῆς Σαξωνίας»). Ἐγραψε μιά σειρά ἔργα γιά ζητήματα τῆς παγκόσμιας οἰκονομίας. Μετά τό II συνέδριο τοῦ ΣΔΕΚΡ προσχώρησε στούς μενσεβίκους. Στήν περίοδο τῆς πρώτης ρωσικῆς ἐπανάστασης βρισκόταν στή Ρωσία, συνεργαζόταν στή μενσεβίκικη ἐφημερίδα «Νατσάλο», προπαγάνδιζε τή συμμετοχή στή Δούμα τοῦ Μπουλίγκιν, υπεράσπιζε τήν τακτική τῶν μικροσυμφωνιῶν μέ τούς καντέτους κτλ. Ὁ Πάρβους διατύπωσε τήν ἀντιμαρξιστική «θεωρία τῆς διαρκοῦς ἐπανάστασης», πού ὁ Τρότσκι τή μετέτρεψε κατοπινά σέ ὄπλο πάλης ἐνάντια στό λενινισμό. Στά χρόνια τῆς ἀντίδρασης ἀποχώρησε ἀπό τή σοσιαλδημοκρατία. Στήν περίοδο τοῦ πρώτου παγκόσμιου πολέμου ἦταν σοσιαλσωβινιστής, πράκτορας τοῦ γερμανικοῦ ἰμπεριαλισμοῦ, ἀσχολοῦνταν μέ μεγάλες κερδοσκοπικές ὑποθέσεις, πλουτίζοντας ἀπό τίς στρατιωτικές παραγγελίες. Ἀπό τό 1915 ἔβγαζε τό περιοδικό «Die Glocke» («Ἡ Καμπάνα»), πού ὁ Λένιν τό χαρακτήρισε σάν «ὄργανο ἀποστασίας και βρωμεροῦ λακεδισμού στή Γερμανία» («Ἀπαντα, 4η ρωσ. ἐκδ., τόμ. 21ος, σελ. 385). – 178.

Πεσεχόνοφ, Α. Β. (1867–1933) – ἀστός κοινωνικός παράγοντας και δημοσιολόγος. Στά 1890–1900 ἦταν φιλελεύθερος ναρόντικος· συνεργάτης και ἀπό τό 1904 μέλος τῆς συντακτικῆς ἐπιτροπῆς τοῦ περιοδικοῦ «Ρούσκογε Μπογκάτσβο». Συνεργαζόταν στό ἀστικοφιλελεύθερο περιοδικό «Ὀσβομποζντένιγε» και στήν ἐφημερίδα τῶν ἐσέρων «Ρεβολιουτσιόναγια Ροσίγια». Στά 1903–1905 ἦταν μέλος τῆς ὀργάνωσης «Ἐνωση ἀπελευθέρωσης», ἀπό τό 1906 ἕνας ἀπό τούς καθοδηγητές τοῦ μικροαστικοῦ Κόμματος τῶν «λαϊκῶν σοσιαλιστῶν» (ἐνέσων). Μετά τήν ἀστικοδημοκρατική ἐπανάσταση τοῦ Φλεβάρη 1917 ὑπουργός Ἐπισιτισμοῦ τῆς ἀστικῆς Προσωρινῆς κυβέρνησης. Μετά τήν Ὀκτωβριανή σοσιαλιστική ἐπανάσταση πάλευε ἐνάντια στή Σοβιετική ἐξουσία. Ἀπό τό 1922 λευκός ἐμιγκρές. – 24, 46, 47, 48–49, 50, 51, 93, 299.

Πετρουνκέβιτς, Ι. Ι. (1844–1928) – τσιφλικάς, παράγοντας τῶν ζέμστβο, καντέτος. Τό 1904 ἦταν πρόεδρος τῆς φιλελευθερομοναρχικῆς ὀργάνωσης «Ἐνωση ἀπελευθέρωσης». Πῆρε μέρος στά συνέδρια τῶν ζέμστβο, πού ἔγιναν τό 1904–1905. Ἐνας ἀπό τούς ἰδρυτές και ἐπιφανεῖς ἡγέτες τοῦ κόμματος τῶν καντέτων, πρόεδρος τῆς ΚΕ του, ἐκδότης τῆς ἐφημερίδας «Ρέτς» Κέν-

τρικού ὀργάνου τοῦ κόμματος. Ἦταν μέλος τῆς I Κρατικῆς δούμας. Ἡ κοινωνική δράση τοῦ Πετρουνκέβιτς ἦταν ἡ πῖο τυπική ἐκδήλωση πολιτικῆς δουλοπρέπειας τῆς φιλελεύθερης ἀστικῆς τάξης μπροστά στήν ἀπολυταρχία. Μετά τήν Ὀχτωβριανή σοσιαλιστική ἐπανάσταση λευκός ἐμιγκρές. — 185, 345.

Πλέβε, Β. Κ. (1846–1904) – ἀντιδραστικός κρατικός παράγοντας τῆς τσαρικήσ Ρωσίας, στά 1881–1884 ἦταν διευθυντής ἀστυνομίας· ἀπό τό 1902 ὑπουργός Ἐσωτερικῶν. Τόν καιρό τῆς ὑπουργίας του καταπνίγηκαν σκληρά τά ἀγροτικά κινήματα στά κυβερνεῖα Πολτάβας καί Χαρκόβου, διαλύθηκαν μιά σειρά ζέμιστβο. Ὁ Πλέβε ἐνθάρυνε τήν ἀντιδραστική πολιτική ἐκρωσισμοῦ τῶν ἀκρινῶν περιοχῶν τῆς Ρωσίας. Γιά νά ἀποσπάσει τίς μάζες ἀπό τήν πάλη κατά τῆς ἀπολυταρχίας, ὑποβοήθησε τό ξέσπασμα τοῦ ρωσοϊαπωνικοῦ πολέμου· γιά τόν ἴδιο σκοπό ὀργάνωσε πογκρόμ ἐνάντια στούς ἔβραίους, ἐνθάρυνε τόν «ζουμπατοφισμό». Μέ τήν πολιτική του προκάλεσε τό μῖσος τῶν πλατιῶν στρωμάτων τῆς ρωσικῆς κοινωνίας. Στίς 15 τοῦ Ἰούλη 1904 δολοφονήθηκε ἀπό τόν ἐσέρο Ε. Σ. Σαζόνοφ. — 88.

Πλεχάνοφ, Γκ. Β. (1856–1918) – ἐπιφανῆς παράγοντας τοῦ ρωσικοῦ καί τοῦ διεθνοῦς ἐργατικοῦ κινήματος, ὁ πρῶτος προπαγανδιστής τοῦ μαρξισμοῦ στή Ρωσία. Τό 1875, φοιτητής ἀκόμη, συνδέθηκε μέ τούς ναρόντικους, μέ τούς ἐργάτες τῆς Πετρούπολης καί πῆρε μέρος στήν ἐπαναστατική δράση· τό 1877 μπῆκε στή ναροντικιστική ὀργάνωση «Ζεμλιά ἰ Βόλια» καί τό 1879, ὕστερα ἀπό τή διάσπασή της, τέθηκε ἐπικεφαλῆς τῆς καινούργιας ὀργάνωσης τῶν ναρόντικων «Τσιόρνι περεντέλ». Τό 1880 κατέφυγε στήν Ἑλβετία, ξέκοψε ἀπό τό ναροντικισμό· καί τό 1883 δημιούργησε στή Γενεύη τήν πρώτη ρωσική μαρξιστική ὀργάνωση, τήν ὁμάδα «Ἀπελευθέρωση τῆς δουλιᾶς». Στά 1890–1900 πάλευε ἐνάντια στό ναροντικισμό, καί καταπολεμοῦσε τόν ἀναθεωρητισμό στό διεθνές ἐργατικό κίνημα. Στίς ἀρχές τῆς δεκαετίας 1900–1910 ὁ Πλεχάνοφ μαζί μέ τόν Β. Ι. Λένιν διεύθυνε τήν ἐφημερίδα «Ἴσκρα» καί τό περιοδικό «Ζαριά», πῆρε μέρος στήν προετοιμασία τοῦ II συνεδρίου τοῦ ΣΔΕΚΡ. Στό συνέδριο ἦταν ἀντιπρόσωπος ἀπό τήν ὁμάδα «Ἀπελευθέρωση τῆς δουλιᾶς», ἰσκριστής τῆς πλειοψηφίας.

Ὁ Πλεχάνοφ ἀπό τό 1883 ὡς τό 1903 ἔγραψε πολλά ἔργα πού ἔπαιξαν μεγάλο ρόλο στήν υπεράσπιση τῆς ὕλιστικῆς κοσμοθεωρίας καί ἀποτελοῦν πολύτιμη συμβολή στό θησαυροφυλάκιο τοῦ ἐπιστημονικοῦ σοσιαλισμοῦ: «Ὁ σοσιαλισμός καί ἡ πολιτική πάλη» (1883), «Οἱ διαφωνίες μας» (1885), «Σχετικά μέ τό ζήτημα τῆς ἐξέλιξης τῆς μονιστικῆς ἀντίληψης τῆς ἱστορίας» (1895), «Δοκίμια ἱστορίας τοῦ ὕλισμοῦ» (1896), «Σχετικά μέ τό ρόλο τῆς προσωπικότητας στήν ἱστορία» (1898) κ.ἄ.

Ὡστόσο, καί τότε ὁ Πλεχάνοφ ἔκανε σοβαρά λάθη, πού ἀποτελέσαν τό ἔμβρυο τῶν μελλοντικῶν μενσεβίκικων ἀπόψεῶν του. Μετά τό II συνέδριο τοῦ ΣΔΕΚΡ ὁ Πλεχάνοφ τάχθηκε ὑπέρ τῆς συμφιλίωσης μέ τόν ὀπορτουνισμό καί σέ συνέχεια προσχώρησε στούς μενσεβίκους. Στήν περίοδο τῆς ἐπανάστασης τοῦ 1905–1907 πάνω σέ ὄλα τά βασικά ζητήματα ὑποστήριζε μενσεβίκικες ἀπόψεις. Ὑποτιμοῦσε τόν ἐπαναστατικό ρόλο τῆς ἀγροτιᾶς, ἦταν ὑπέρ τῆς συμμαχίας μέ τή φιλελεύθερη ἀστική τάξη· ἐνῶ στά λόγια ἀναγνώριζε τήν ἰδέα τῆς ἡγεμονίας τοῦ προλεταριάτου, στήν πράξη ἔπαιρνε θέσεις ἀντίθετες μέ τήν οὐσία τῆς ἰδέας αὐτῆς. Καταδίκασε τήν ἐνοπλη ἐξέγερση τοῦ Δεκέμβρη 1905. Στά χρόνια τῆς ἀντίδρασης καί τῆς νέας ἐπαναστατικῆς ἀνόδου πάλευε ἐνάντια στήν ἀναθεώρηση τοῦ μαρξισμοῦ ἀπό μέ-

ρους του Μάχ κι' ενάντια στο λικβινταρισμό, ήταν επικεφαλής της ομάδας των «κομματικῶν-μενσεβίκων». Στή διάρκεια του πρώτου παγκόσμιου πολέμου (1914–1918) υποστήριζε σοσιαλσωβινιστικές θέσεις, υπεράσπιζε τή μενσεβίκικη τακτική του άμυντισμού, ξέκοψε όριστικά από τό μαρξισμό. Μετά τήν άστικοδημοκρατική επανάσταση του Φλεβάρη 1917 γύρισε στή Ρωσία, μπήκε επικεφαλής της άκρας δεξιάς ομάδας των μενσεβίκων-άμυντιῶν «Έντίνστβο», πάλευε δραστήρια ενάντια στους μπολσεβίκους, ενάντια στή σοσιαλιστική επανάσταση, γιατί πίστευε ότι ή Ρωσία δέν ώρίμασε για τό πέραςμα στο σοσιαλισμό. Άπέναντι στήν Όχτωβριανή σοσιαλιστική επανάσταση κράτησε άρνητική στάση, όμως δέν πήρε μέρος στήν πάλη ενάντια στή Σοβιετική έξουσία.

Ό Β. Ι. Λένιν έκτιμοῦσε πολύ τά φιλοσοφικά έργα του Πλεχάνοφ και τό ρόλο του στή διάδοση του μαρξισμού στή Ρωσία, ταυτόχρονα όμως επέκρινε μέ δριμύτητα τόν Πλεχάνοφ για τίς παρεκκλίσεις του από τό μαρξισμό και για τά μεγάλα λάθη στήν πολιτική του δράση. – 31, 35–36, 49, 65, 67, 72–73, 74, 98, 107, 118–119, 128–130, 146, 147–148, 149–153, 174, 175, 182, 183, 184, 186, 187–188, 189–190, 191, 192–193, 197–198, 204, 205, 223, 224, 225, 228–230, 231, 232, 233–234, 235–236, 243, 244–245, 245–246, 247–248, 248–249, 278, 306–307, 349, 391, 393, 394, 424.

Πομπεντονόστσεφ, Κ.Π. (1827–1907) – αντιδραστικός κρατικός παράγοντας της τσαρικής Ρωσίας, αυτοκρατορικός επίτροπος της Ίερᾶς Συνόδου, ούσιαστικός άρχηγός της κυβέρνησης και κύριος έμπνευστής της άχαλίνωτης δουλοπαροικιακής αντίδρασης επί τσάρου Άλεξάνδρου Γ΄. έξακολουθοῦσε νά παίξει έξέχοντα ρόλο και στά χρόνια του Νικολάου Β΄ καταπολεμοῦσε μέ πείσμα τό επαναστατικό κίνημα. Ήταν άδιάλλακτος έχθρός των άστικῶν μεταρρυθμίσεων της δεκαετίας 1860–1870, όπαδός της άπόλυτης μοναρχίας, έχθρός της έπιστήμης και της παιδείας. Τόν Όχτώβρη του 1905 στήν περίοδο της άνόδου της επανάστασης αναγκάστηκε νά παραιτηθεί και νά εγκαταλείψει τήν πολιτική. – 16.

Πορτουγκάλοφ, Β. Β. (γεν. τό 1874) – καντέτος δημοσιολόγος, συνεργαζόταν στις έφημερίδες: «Σαράτοβσκι Λιστόκ», «Τοβάριστς», «Σμολένσκι Βέστνικ». Μετά τήν Όχτωβριανή σοσιαλιστική επανάσταση κατέφυγε στο έξωτερικό, όπου έγινε μέλος της έμικρέδικης άντεπαναστατικής όργάνωσης του Μπ. Β. Σάβινκοφ· συνεργαζόταν στον τύπο των λευκῶν έμικρέδων. – 51, 52, 164, 234.

Πουρισκέβιτς, Β. Μ. (1870–1920) – μεγαλοτσιφλικάς, φανατικός αντιδραστικός-μαυροεκατονταρχίτης, μοναρχικός. Άπό τό 1900 ύπηρετοῦσε στο ύπουργείο Έσωτερικῶν, στα 1904 ήταν υπάλληλος ειδικῶν άποστολῶν στο ύπουργείο Έσωτερικῶν του Πλέβε. Ένας από τούς πρωτεργάτες της δημιουργίας της μαυροεκατονταρχίτικης όργάνωσης «Ένωση του ρωσικού λαοῦ». Τό 1907 βγήκε από τήν ένωση αυτή και σχημάτισε μία νέα μοναρχική άντεπαναστατική όργάνωση τό «Τάγμα του Άρχάγγελου Μιχαήλ» υπήρξε βουλευτής στήν II, III και IV Κρατική δούμα από τό κυβερνείο Βεσσαραβίας· έγινε πολύ γνωστός από τούς πογκρομικούς αντισημιτικούς του λόγους στή Δούμα. Σύμφωνα μέ τήν έκφραση του Β. Ι. Λένιν, «μέ τό στόμα του Πουρισκέβιτς» μιλοῦσε «ό θάρβαρος τσιφλικάς και ό παλιός

Ντερζιμόρντα»* ("Απαντα, 4η ρωσ. έκδ., τόμ. 15ος σελ. 388). Στά χρόνια του πρώτου παγκόσμιου πολέμου (1914–1918) ο Πουρισκέβιτς ζητούσε να σχηματιστεί ισχυρή εξουσία, πού θά ἔφερνε τόν πόλεμο «σέ νικηφόρο τέρμα». Μετά τήν Ὀχτωβριανή σοσιαλιστική ἐπανάσταση ἦταν δραστήριος πολέμιος τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας. – 206.

Προκοπόβιτς, Σ. Ν. (1871–1955) – ἀστός οἰκονομολόγος καί δημοσιολόγος. Στά τέλη τῆς δεκαετίας 1890–1900 ἐπιφανής ἐκπρόσωπος τοῦ «οἰκονομισμού», ἕνας ἀπό τούς πρώτους κήρυκες τοῦ μπερνσταϊνισμού στή Ρωσία. Ἐργότερα δραστήριο μέλος τῆς φιλελεύθερης μοναρχικῆς ὀργάνωσης «Ἐνωση ἀπελευθέρωσης». Τό 1906 μέλος τῆς ΚΕ τοῦ Κόμματος τῶν καντέτων. Διευθυντής κι' ἐκδότης τοῦ μισοκαντέτικου, μισομενσεβίκικου περιοδικοῦ «Μπέζ Ζαγκλάβιγια», δραστήριος συνεργάτης τῆς ἔφημερίδας «Τοβάριστς», συγγραφέας βιβλίων γιά τό ἐργατικό ζήτημα, πού γράφτηκαν ἀπό μπερνσταϊνική-φιλελεύθερη σκοπιά. Τό 1917 ἦταν ὑπουργός Ἐπισιτισμοῦ τῆς ἀστικῆς Προσωρινῆς κυβέρνησης. Μετά τήν Ὀχτωβριανή σοσιαλιστική ἐπανάσταση ἀπελάθηκε ἀπό τήν ΕΣΣΔ γιά ἀντισοβιετική δράση. – 128, 146, 164, 171, 185, 190, 223, 234, 236, 245, 246, 248, 278–279.

Προυντόν (Proudhon), Πιέρ-Ζοζέφ (1809–1865) – γάλλος δημοσιολόγος, οἰκονομολόγος καί κοινωνιολόγος, θεωρητικός τῆς μικροαστικῆς τάξης, ἕνας ἀπό τούς θεμελιωτές τοῦ ἀναρχισμοῦ, στοιχειοθέτης τό ἐπάγγελμα. Τό 1840 ἔβγαλε τό βιβλίο «Τί εἶναι ἡ ἰδιοκτησία;». Ὁ Προυντόν ὄνειροπολοῦσε νά διαιωνίσει τή μικρή ἀτομική ἰδιοκτησία κι' ἔκανε κριτική στή μεγάλη καπιταλιστική ἰδιοκτησία, ξεκινώντας ἀπό μικροαστικές θέσεις, πρότεινε νά ὀργανωθεῖ εἰδική «λαϊκή τράπεζα», πού θά βοηθοῦσε μέ «δωρεάν πιστώσεις» τούς ἐργάτες ν' ἀποκτήσουν δικά τους μέσα παραγωγῆς καί νά γίνουν βιοτέχνες. Ἐξίσου ἀντιδραστικό χαρακτήρα εἶχε καί τό οὔτοπικό σχέδιο τοῦ Προυντόν νά δημιουργηθοῦν εἰδικές «Τράπεζες ἀνταλλαγῶν», πού μέ τή βοήθειά τους οἱ ἐργαζόμενοι θά ἐξασφαλίσουν τάχα μιά «δίκαιη» διάθεση τῶν προϊόντων τῆς ἐργασίας τους, χωρίς νά θιχτεῖ παράλληλα καί ἡ καπιταλιστική ἰδιοκτησία στά ἐργαλεῖα καί στά μέσα παραγωγῆς. Ὁ Προυντόν θεωροῦσε σάν κύρια πηγή τῶν ταξικῶν ἀντιθέσεων τό κράτος, πρόβαλε οὔτοπιστικά σχέδια εἰρηνικῆς «ἐξάλειψης τοῦ κράτους», κήρυσσε τήν ἀρνητική στάση ἀπέναντι στήν πολιτική πάλη. Τό 1846 ἔβγαλε τό βιβλίο «Τό σύστημα τῶν οἰκονομικῶν ἀντιθέσεων, εἴτε ἡ Φιλοσοφία τῆς ἀθλιότητος», ὅπου διατύπωσε τίς μικροαστικές φιλοσοφικές καί οἰκονομικές του ἀπόψεις. Ὁ Μάρξ στό ἔργο του «Ἡ ἀθλιότητα τῆς Φιλοσοφίας» ἔκανε ἐξουθενωτική κριτική στό βιβλίο τοῦ Προυντόν, κι' ἔδειξε ὅτι δέν ἔχει καμιά ἐπιστημονική βάση. Στήν περίοδο τῆς ἐπανάστασης τοῦ 1848, ὁ Προυντόν ἐκλέχτηκε μέλος τῆς Συντακτικῆς Συνέλευσης, καταδίκασε τίς ἐπαναστατικές ἐκδηλώσεις τῆς ἐργατικῆς τάξης· ἐπιδοκίμασε τό θοναπαρτικό πραξικόπημα τῆς 2 τοῦ Δεκέμβρη 1851, πού εἶχε σάν ἀποτέλεσμα τήν ἐγκαθίδρυση τοῦ καθεστώτος τῆς Δεύτερης Αὐτοκρατορίας στή Γαλλία. – 165, 171, 393.

*Πρόσωπο τῆς κωμωδίας τοῦ Γκόγκολ «Ὁ ἐπιθεωρητής», πού συμβολίζει τόν τύπο τῆς ἀστυνομικῆς αὐθαιρεσίας καί βίας. *Σημ. μετ.*

P

P. M. – συντάκτης του άρθρου «Ἡ δική μας πραγματικότητα», πού βγήκε σέ «Ξεχωριστό παράρτημα τῆς “Ραμπότσαγια Μίσιλ”» (Σεπτέμβρης 1899), στό ὁποῖο διατυπώνονταν ἀνοιχτά οἱ ὀπορτουниστικές ἀπόψεις τῶν «οἰκονομιστῶν». – 171.

Ρεμί (Remy), Λεόν – γάλλος σοσιαλιστής. – 181.

Ρικάρντο (Ricardo), Ντάβιντ (1772–1823) – ἐπιφανής ἄγγλος οἰκονομολόγος, συγγραφέας τῶν ἔργων «Ἀρχές τῆς πολιτικῆς οἰκονομίας καί τοῦ συστήματος ἐπιβολῆς τῶν φόρων» (1817), «Ἡ προστασία τῆς γεωργίας» (1822) κ. ἄ., ὅπου βρῆκε τήν ὀλοκλήρωσή της ἡ κλασσική ἀστική πολιτική οἰκονομία. Ὁ Ρικάρντο, ὑπερασπίζοντας τά συμφέροντα τῆς ἀστικῆς τάξης στήν πάλη της ἐναντία στά ὑπολείμματα τῆς φεουδαρχίας, ὑποστήριζε τήν ἀρχή τοῦ ἐλεύθερου συναγωνισμοῦ, ζητοῦσε νά καταργηθοῦν ὅλοι οἱ περιορισμοί, πού ἐμπόδιζαν τήν ἀνάπτυξη τῆς καπιταλιστικῆς παραγωγῆς. Ἡ ἱστορική σημασία τοῦ Ρικάρντο γιά τήν οἰκονομική ἐπιστήμη βρίσκεται πρῶτ’ ἀπ’ ὅλα στήν ἐργασιακή θεωρία του τῆς ἀξίας, θεωρία πού προσπάθησε νά τήν κάνει βάση ὅλης τῆς πολιτικῆς οἰκονομίας. Ἀναπτύσσοντας τή θεωρία τῆς ἀξίας τοῦ Α. Σμίθ, ὁ Ρικάρντο ἀπόδειξε ὅτι ἡ ἀξία καθορίζεται ἀπό τήν ἐργασία πού δαπανήθηκε γιά τήν παραγωγή τοῦ ἐμπορεύματος καί ἀπό τήν πηγή αὐτή ἀπορέει τόσο ὁ μισθός ἐργασίας τοῦ ἐργάτη, ὅσο καί τά μὲν ἐργασιακά ἔσοδα, δηλ. τό κέρδος καί ἡ γαιοπρόσοδος. Ὁ Ρικάρντο ἀνακάλυψε τήν ἀντίθεση ἀνάμεσα στό μισθό ἐργασίας τοῦ ἐργάτη καί στό κέρδος τοῦ καπιταλιστῆ, δηλ. ἀνακάλυψε τή σύγκρουση τῶν συμφερόντων τοῦ προλεταριάτου καί τῆς ἀστικῆς τάξης στή σφαίρα τῆς κυκλοφορίας.

Ὡστόσο, ὁ στενός ταξικός ὀρίζοντας τοῦ Ρικάρντο τόν ἐμπόδιζε νά κάνει μιά πραγματικά ἐπιστημονική ἀνάλυση τοῦ καπιταλισμοῦ, νά ἀποκαλύψει τό μυστικό τῆς καπιταλιστικῆς ἐκμετάλλευσης. Ὁ Ρικάρντο θεωροῦσε τήν ἐμπορευματική παραγωγή καί τόν καπιταλισμό σάν αἰώνια καί φυσική μορφή κοινωνικῆς παραγωγῆς. Δέν ἀποκάλυψε τήν κοινωνική φύση τῆς ἀξίας, δέν εἶδε τή διαφορά ἀνάμεσα στήν ἀξία καί στήν τιμή παραγωγῆς καί δέν μπόρεσε νά καταλάβει τήν προέλευση καί τήν οὐσία τοῦ χρήματος.

Κριτική τῶν θεωρητικῶν ἀπόψεων τοῦ Ρικάρντο ἔκανε ὁ Κ. Μάρξ στό «Κεφάλαιο», στίς «Θεωρίες τῆς ὑπεραξίας» καί σέ ἄλλα ἔργα του. – 388.

Ρομάνοφ – δυναστεία τσάρων καί αὐτοκρατόρων τῆς Ρωσίας, πού βασίλευσαν ἀπό τό 1613 ὡς τό 1917. – 15, 16, 400.

Ροντίσεφ, Φ. Ι. (γεν. τό 1856) – τσιφλικάς τοῦ Τβέρ καί παράγοντας τῶν ζέμιστβο, ἓνας ἀπό τοὺς ἡγέτες τοῦ Κόμματος τῶν καντέτων, μέλος τῆς ΚΕ του. Πῆρε μέρος στά συνέδρια τῶν ζέμιστβο, πού ἔγιναν τό 1904–1905. Βουλευτής τῆς Κρατικῆς δούμας ὅλων τῶν περιόδων. Μετά τήν ἀστικοδημοκρατική ἐπανάσταση τοῦ Φλεβάρη 1917 ἦταν ἐπίτροπος τῆς ἀστικῆς Προσωρινῆς κυβέρνησης γιά τίς ὑποθέσεις τῆς Φιλλανδίας. Ὑστερα ἀπό τήν Ὀχτωβριανή σοσιαλιστική ἐπανάσταση ἔγινε λευκός ἐμιγκρές. – 119, 124, 164, 346.

Σ

Σαλτικόφ - Στσεντρίν, Μ. Ε. (Στσεντρίν, Ν.) (1826–1889) – μεγάλος ρώσος σατυρικός συγγραφέας, επαναστάτης δημοκράτης. Στά έργα του έκανε συντριπτική κριτική στο απολυταρχικό-δουλοπαροικιακό καθεστώς της Ρωσίας, δημιούργησε δλόκληρη πινακοθήκη από τύπους αυταρχικών τσιφλικάδων, εκπρόσωπων της τσαρικής γραφειοκρατίας, δειλῶν φιλελεύθερων και γιά πρώτη φορά στή ρωσική λογοτεχνία παρουσίασε τύπους άστῶν καρχαριῶν. Γιά τά πρώτα του διήγήματα «'Αντιφάσεις» (1847) και «Μπερδεμένη υπόθεση» (1848) έξορίστηκε τόν 'Απρίλη του 1848 στή Βιάτκα, ὅπου έμεινε πάνω από 7 χρόνια. Όταν γύρισε στίς αρχές του 1856 στήν Πετρούπολη, δημοσίευε τά «Σκίτσα από ένα κυβερνεῖο» και άργότερα, στα 1860–1890 έγραψε μία σειρά μεγάλα έργα: «'Η ιστορία μιᾶς πόλης» (1869–1870), «Καλοπροαίρετοι λόγοι» (1872–1876), «Οἱ κύριοι Γκολοβλιόφ» (1875–1880) κ. ᾶ. Τόν τύπο του 'Ιούντουσκα Γκολοβλιόφ, κύριου ήρωα του μυθιστορήματος «Οἱ κύριοι Γκολοβλιόφ», ὁ Λένιν τόν χαρακτήρισε σαν άθánατο και τόν χρησιμοποίησε επανειλημμένα, ὅπως και άλλους τύπους από τά έργα του Σαλτικόφ - Στσεντρίν, στίς ἔργασίες του, όταν ξεσκέπαζε τίς έχθρικές πρὸς τὸ λαό κοινωνικές δμάδες και πολιτικά κόμματα. Πολύ εκτιμοῦσε τά έργα του Σαλτικόφ - Στσεντρίν και ὁ Κ. Μάρξ. Στα 1863–1864 ὁ Σαλτικόφ - Στσεντρίν γίνεται ὁ σπουδαιότερος δημοσιολόγος του επαναστατικοῦ-δημοκρατικοῦ περιοδικου «Σοβρεμέννικ» και από τό 1868 είναι μέλος της σύνταξης του περιοδικου «'Οτέτσεστβενιγε Ζαπίσκι». Τό 1878, μετά τό θάνατο του Νεκράσοφ, έγινε διευθυντής του περιοδικου και ὁ πραγματικός πνευματικός ήγέτης της δημοκρατικής διανόησης, πού συνέχισε τίς μεγάλες παραδόσεις της επαναστατικής δημοκρατίας της δεκαετίας 1860–1870 – 246, 289–290.

Σεντέλνικοφ, Τ. Ι. (1876–1930) – τρουντοβικός, χωρομέτρης τό επάγγελμα. Τό 1905 απολύθηκε από τήν ύπηρεσία, γιατί έκανε διάλεξη μέ θέμα «'Η πάλη γιά τή γή στή στέπα της Κιργιζίας και ή αποικιοκρατική πολιτική της κυβέρνησης». Βουλευτής της Ι Κρατικής δούμας από τό κυβερνεῖο 'Ορενμπούργκ· στή Δούμα μπήκε στήν 'Εργασιακή δμάδα. Μετά τή διάλυση της Δούμας εργάστηκε σαν χωρομέτρης στα κυβερνεῖα Σαράτοφ, Σιμπίρσκ και Πέρμ. Τό Δεκέμβρη του 1918 μπήκε στο Κόμμα τῶν μπολσεβίκων. Ήταν πληρεξούσιος της ΠΚΕΕ γιά τή σύγκληση του συνεδρίου τῶν Σοβιέτ της Μπασκίριας. Άργότερα εργάστηκε στο Λαϊκό 'Επιτροπάτο Γεωργίας και στο Λαϊκό 'Επιτροπάτο 'Εργατοαγροτικής 'Επιθεώρησης. – 47, 49, 204.

Σίποφ, Ντ. Ν. (1851–1920) – μεγαλοτσιφλικάς, επιφανής παράγοντας του κινήματος τῶν ζέμστβο, μετριοπαθής φιλελεύθερος. Από τό 1893 ὡς τό 1904 ήταν πρόεδρος της διοίκησης τῶν ζέμστβο στο κυβερνεῖο Μόσχας. Τό Νοέμβρη του 1904 ήταν πρόεδρος της «'Ιδιωτικής σύσκεψης τῶν παραγόντων τῶν ζέμστβο». Τό Νοέμβρη του 1905 γίνεται ένας από τούς οργανωτές της «'Ενωσης της 17 του 'Οχτώβρη» και πρόεδρος της ΚΕ της. Στα 1906 βγήκε από τήν «'Ενωση» και έγινε ένας από τούς ήγέτες του Κόμματος της «εἰρηνικής ανακαίνισης». Τόν ἴδιο χρόνο εκλέχτηκε μέλος του Κρατικού συμβουλίου. Τό 1911 αποχώρησε από τήν πολιτική. Άπέναντι στήν 'Οχτωβριανή σοσιαλιστική επανάσταση κράτησε έχθρική στάση, ήταν ένας από

τούς καθοδηγητές τῆς ἀντεπαναστατικῆς ὀργάνωσης τῶν λευκοφρουριτῶν «Ἐθνικό κέντρο». – 5–6, 205–206.

Στολίπιν, Π. Α. (1862–1911) – κρατικός παράγοντας τῆς τσαρικής Ρωσίας, μεγαλοτσιφλικάς. Πρωθυπουργός καί ὑπουργός Ἐσωτερικῶν τῆς Ρωσίας στή 1906–1911. Μέ τό ὄνομά του συνδέεται ἡ ἐποχή τῆς πιό ἄγριας πολιτικῆς ἀντίδρασης, καί τῶν πολυάριθμων θανατικῶν ἐκτελέσεων γιά τήν κατάπνιξη τοῦ ἐπαναστατικοῦ κινήματος («ἀντίδραση τοῦ Στολίπιν», 1907–1910). Ὁ Στολίπιν ἔκανε τήν ἀγροτική μεταρύθμιση μέ σκοπό νά δημιουργήσει γερά κουλάκικα νοικοκυριά σάν στήριγμα τῆς τσαρικής ἀπολυταρχίας στό χωριό. Ὡστόσο, ἡ προσπάθειά του νά στερεώσῃ τό ἀστοτσιφλικάδικο καθεστῶς μέ ὀρισμένες μεταρρυθμίσεις ἀπό τά πάνω, πρὸς τό συμφέρον τῆς ἀστικῆς τάξης καί τῶν τσιφλικάδων, μέ τή διατήρηση τῆς ἀπολυταρχίας, εἶχε πλήρη ἀποτυχία. Δολοφονήθηκε τό 1911 στό Κίεβο ἀπό τόν ἐσέρο Μπογκρόφ. – 15, 88, 151, 165, 205, 219–220, 220, 237–238, 292, 311, 312–313, 314, 318, 332–333, 344, 351, 368, 371, 373–374, 377, 378, 379, 382, 383, 384, 399–400, 400–401, 417, 426.

Στροῦβε, Π. Μπ. (1870–1944) – ἀστός οἰκονομολόγος καί δημοσιολόγος, ἓνας ἀπό τούς ἡγέτες τοῦ Κόμματος τῶν καντέτων. Στή δεκαετία 1890–1900 ἦταν ὁ ἐπιφανέστερος ἐκπρόσωπος τοῦ «νόμιμου μαρξισμοῦ», συνεργάτης καί διευθυντής τῶν περιοδικῶν «Νόβογε Σλόβο» (1897), «Νατσάλο» (1899) καί «Ζίζν» (1900). Στήν πρώτη του κιόλας ἐργασία «Κριτικές παρατηρήσεις σχετικά μέ τό πρόβλημα τῆς οἰκονομικῆς ἀνάπτυξης τῆς Ρωσίας» (1894) ὁ Στροῦβε, κριτικάρωντας τό ναροντικισμό, ἔκανε «συμπληρώσεις» καί «κριτική» στήν οἰκονομική καί φιλοσοφική διδασκαλία τοῦ Κ. Μάρξ, συμεριζόταν τίς ἀπόψεις τῶν ἐκπρόσωπων τῆς χυδαίας ἀστικῆς πολιτικῆς οἰκονομίας, προπαγάνδιζε τό μαλθουσιανισμό, ἐπιδίωκε νά προσαρμόσῃ τό μαρξισμό καί τό ἐργατικό κίνημα στήν ἀστικῆς τάξης. Ὁ Β. Ι. Λένιν ὀνόμασε τόν Στροῦβε «μεγάλο μαέστρο τῆς ἀποστασίας» (Ἄπαντα, 4η ρωσ. ἔκδ., τόμ. 13ος, σελ. 453). Ὁ Στροῦβε ἦταν ἓνας ἀπό τούς θεωρητικούς καί τούς ὀργανωτές τῆς φιλελεύθερης-μοναρχικῆς ὀργάνωσης «Ἐνωση ἀπελευθέρωσης» (1903–1905) καί διευθυντής τοῦ παράνομου ὀργάνου της, τοῦ περιοδικοῦ «Ὁσβομποζντένιγε» (1902–1905). Τό 1905, μέ τή δημιουργία τοῦ Κόμματος τῶν καντέτων ἐγίνε μέλος τῆς ΚΕ του. Ἐνας ἀπό τούς θεωρητικούς τοῦ ρωσικοῦ ἱμπεριαλισμοῦ. Μετά τήν Ὀχτωβριανή σοσιαλιστική ἐπανάσταση ἦταν φανατικός ἐχθρός τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας, μέλος τῆς ἀντεπαναστατικῆς κυβέρνησης τοῦ Βράγγελ, λευκός ἐμιγκρές. – 15, 41, 42, 53, 164, 190, 234, 249, 295.

Στσεντρίν – βλ. Σαλτικόφ - Στσεντρίν, Μ. Ε.

Τ

Τάγκ - ιν – βλ. Τρόϊτσκι, Α. Γκ.

Τάν (Μπογκοράζ, Β. Γκ.) (1865–1936) – συγγραφέας, δημοσιολόγος, ναροντικιστικῶν ἀρχῶν, ἔθνογράφος καί γλωσσολόγος. Στή δεκαετία 1880–1890 ἔπαιρνε μέρος στό κίνημα τῶν ναροντοβόλτσι, τό 1889 ἐξορί-

στηκε στή Σιβηρία· όταν γύρισε από τήν ἔξορία μπήκε στή σύνταξη τῶν περιοδικῶν τῶν «νόμιμων Μαρξιστῶν», «Νατσάλο» καί «Ζίζν». Τό 1905 πῆρε μέρος στήν ἴδρυση τῆς Ἀγροτικῆς ἔνωσης. Τό 1906 ἦταν ἓνας ἀπό τοὺς ὀργανωτῆς τοῦ μικροαστικοῦ Λαϊκο-σοσιαλιστικοῦ κόμματος Ἐργασίας, συνεργαζόταν στήν ἔφημερίδα «Ροντνάγια Ζεμλιά», πού κρατοῦσε μιά στάση συγγενική μέ τοὺς τρουντοβικούς. Τόν καιρό τοῦ ἱμπεριαλιστικοῦ πολέμου (1914–1918) ἦταν ἀμυνίτης. Μετά τήν Ὀκτωβριανή σοσιαλιστική ἐπανάσταση ἦταν καθηγητής τῆς ἐθνογραφίας στό κρατικό Πανεπιστήμιο τοῦ Λένινγκραντ καί διευθυντής ἑνός τμήματος τοῦ Μουσείου ἀνθρωπολογίας καί ἐθνογραφίας τῆς Ἀκαδημίας ἐπιστημῶν· ἀργότερα ἔγινε διευθυντής τοῦ Μουσείου ἱστορίας τῆς θρησκείας τῆς Ἀκαδημίας ἐπιστημῶν τῆς ΕΣΣΔ· ἦταν ἓνας ἀπό τοὺς πρωτεργάτες τῆς ἴδρυσης τῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Βορρᾶ καί τῆς δημιουργίας γραφῆς γιά τοὺς λαοὺς τοῦ Βορρᾶ, συγγραφέας τῶν πρώτων γλωσσικῶν ἐγχειρίδιων, λεξικῶν καί γραμματικῆς τῶν ἐθνοτήτων τῆς περιοχῆς Τσουκότκα. – 285, 297, 310.

Τίρκοβα, Α. Β. (Βεργκέζσκι, Α.) (γεν. τό 1869) – ἐπιφανῆς δημοσιολόγος τοῦ καντέτικου κόμματος. Ἄρχισε τή φιλολογική της δράση στά 1899. Τό 1906 ἦταν μέλος τῆς ΚΕ τοῦ Κόμματος τῶν καντέτων· δούλευε σάν διευθύντρια τοῦ «Γραφείου τύπου τῆς Πετρούπολης», πού χρηματοδοτοῦνταν ἀπό τό Κόμμα τῶν καντέτων. Συνεργαζόταν στήν ἔφημερίδα «Ρέτς» καί σέ ἄλλες ἔφημερίδες. Μετά τήν Ὀκτωβριανή σοσιαλιστική ἐπανάσταση κατέφυγε στό ἐξωτερικό, ὅπου ἔκανε ἐχθρική προπαγάνδα ἐνάντια στή Σοβιετική ἐξουσία. – 43, 278.

Τοῦνεν (Thünen), *Γιόχαν Χένριχ* (1783–1850) – γερμανός ἀστός οἰκονομολόγος, εἰδικός τῆς ἀγροτικῆς οἰκονομίας, μεγαλοτσιφλικάς. Κήρυσσε τή συμφιλίωση τῶν τάξεων, δέν παραδεχόταν τίς ἀνταγωνιστικές ἀντιθέσεις ἀνάμεσα στήν ἐργασία καί στό κεφάλαιο. Τό κυριότερο ἔργο του εἶναι: «Der isolierte Staat in Beziehung auf Landwirtschaft und Nationalökonomie» («Ἡ ἀγροτική οἰκονομία καί ἡ πολιτική οἰκονομία σέ συνθήκες ἑνός ἀπομονωμένου κράτους»). – 388.

Τρόϊτσκι, Α. Γκ. (Τάγκ - ιν) – στατιστικός. Τό 1905 ἀνῆκε στήν ἀριστερή πτέρυγα τοῦ Κόμματος τῶν ἐσέρων, τοὺς «μαξιμαλιστές». Τό 1907 ἀποχώρησε ἀπό τήν πολιτική. Μετά τήν ἀστικοδημοκρατική ἐπανάσταση τοῦ Φλεβάρη 1917 προσχώρησε καί πάλι στοὺς «μαξιμαλιστές», γρήγορα ὅμως ξέκοψε ἀπ' αὐτούς καί μπήκε στό Κόμμα τῶν ἐσέρων. Μετά τήν Ὀκτωβριανή σοσιαλιστική ἐπανάσταση γιά μιά περίοδο ἦταν μέλος τοῦ ΚΚΡ (μπ.)· τό 1921 ἔφυγε ἀπό τό κόμμα καί ἀποχώρησε ἀπό τήν πολιτική· ἐργάστηκε σάν στατιστικός σέ πολλές σοβιετικές ὑπηρεσίες. – 93.

Τρουμπετσκόϊ, Ε. Ν. (1863–1920) – πρίγκιπας, ἓνας ἀπό τοὺς θεωρητικούς τοῦ ρωσικοῦ ἀστικοῦ φιλελευθερισμοῦ, ἰδεαλιστής φιλόσοφος. Ἦταν καθηγητής τῆς φιλοσοφίας τοῦ δικαίου στό Πανεπιστήμιο τοῦ Κιέβου καί σέ συνέχεια στό Πανεπιστήμιο τῆς Μόσχας. Δημοσιολόγος, συνεργαζόταν στήν προγραμματική συλλογή τῶν ρώσων ἰδεαλιστῶν «Προβλήματα ἰδεαλισμοῦ» (1902), στήν ἔφημερίδα «Ρούσκιγε Βέντομοστι» καί ἄλλοῦ. Ὡς τό 1906 ἦταν καντέτος. Ἀπό τό 1906 κι' ὕστερα ἓνας ἀπό τοὺς ὀργανωτῆς τοῦ Συνταγματικοῦ-μοναρχικοῦ κόμματος τῆς «εἰρηνικῆς ἀνακαίνισης». Ἔπαιξε σημαντικό ρόλο στό ματοκύλισμα τῆς ἐπανάστασης τοῦ 1905–1907 ἀπό τόν τσαρισμό,

στή δημιουργία του καθεστώτος Στολίπιν στη χώρα. Στη διάρκεια του πρώτου παγκόσμιου πολέμου (1914–1918) ήταν ένας από τους θεωρητικούς του ρωσικού ιμπεριαλισμού. Μετά την Οκτωβριανή σοσιαλιστική επανάσταση ήταν άσπονδος εχθρός της Σοβιετικής εξουσίας, δραστήριος οπαδός του Ντενίκιν. Έγραψε μία σειρά φιλοσοφικά θρησκευτικο-μυστικιστικά έργα. – 13, 14.

Τσεντερμπάουμ, Γ. Ο. – βλ. Μάρτοφ, Λ.

Τσερεβάνιν, Ν. (Λίπκιν, Φ. Α.) (1868–1938) – ένας από τους ηγέτες του μενσεβικισμού, φανατικός λικβινταριστής. Πήρε μέρος στο IV και V συνέδριο του ΣΔΕΚΡ. Συνεργάτης των λικβινταριστικών εκδόσεων, ένας από τους συντάκτες του «Άνοιχτού γράμματος» των 16 μενσεβίκων για τη διάλυση του κόμματος (1910)· μετά την αντικομματική συνδιάσκεψη του Αυγούστου 1912 γίνεται μέλος του μενσεβίκικου κέντρου (ΟΕ). Στη διάρκεια του πρώτου παγκόσμιου πολέμου (1914–1918) ήταν σοσιαλσωβινιστής. Το 1917 ένας από τους διευθυντές της «Ραμπότσαγια Γκαζέτα», κεντρικού όργανου των μενσεβίκων και μέλος της μενσεβίκικης ΚΕ. Άπέναντι στην Οκτωβριανή σοσιαλιστική επανάσταση κράτησε εχθρική στάση. – 48–49, 50, 51, 56, 57, 60–61, 63, 67, 73, 77, 82, 98, 132, 248, 306, 423–425.

Τσερνισέβσκι, Ν. Γκ. (1828–1889) – μεγάλος ρώσος επαναστάτης, επιστήμονας, συγγραφέας, φιλολογικός κριτικός· ένας από τους επιφανείς προδρόμους της ρωσικής σοσιαλδημοκρατίας. Ο Τσερνισέβσκι ήταν ο ιδεολογικός εμπνευστής και ο αρχηγός του επαναστατικού-δημοκρατικού κινήματος της δεκαετίας 1860–1870 στη Ρωσία. Σάν σοσιαλιστής-ουτοπιστής, θεωρούσε ότι είναι δυνατό τό πέρασμα στο σοσιαλισμό μέσω της αγροτικής κοινότητας, ταυτόχρονα όμως, σάν επαναστάτης δημοκράτης, «ήξερε νά επιδρά πάνω σε όλα τά πολιτικά γεγονότα της εποχής του μέ πνεύμα επαναστατικό, διαδίδοντας – παρά τά εμπόδια και τούς φραγμούς της λογοκρισίας – τήν ιδέα της αγροτικής επανάστασης, τήν ιδέα της πάλης των μαζών για τήν ανατροπή όλων των παλιών εξουσιών» (Β. Ι. Λένιν. "Απαντα, 4η ρωσ. έκδ., τόμ. 17ος, σελ. 97). Τό περιοδικό «Σοβρεμέννικ» πού διηύθυνε ο ίδιος ήταν ή φωνή των επαναστατικών δυνάμεων της Ρωσίας. Ο Τσερνισέβσκι ξεσκέπασε μέ αγανάκτηση τό δουλοπαροικιακό χαρακτήρα της «αγροτικής μεταρύθμισης» του 1861 και καλούσε τούς αγρότες σε εξέγερση. Τό 1862 πιάστηκε από τήν τσαρική κυβέρνηση και κλείστηκε στο φρούριο Πετροπάβλοβσκ, όπου έμεινε δυό περίπου χρόνια, και μετά καταδικάστηκε σε έφτά χρόνια καταναγκαστικά έργα και σε ισόβια έξορία στη Σιβηρία. Μόνο όταν είχε πιά γεράσει ο Τσερνισέβσκι απολύθηκε από τήν έξορία. "Ως τό τέλος της ζωής του έμεινε φλογερός αγωνιστής ενάντια στην κοινωνική ανισότητα, ενάντια σ' όλες τις εκδηλώσεις πολιτικής και οικονομικής καταπίεσης.

Τεράστιες ήταν οι υπηρεσίες του Τσερνισέβσκι στον τομέα της ανάπτυξης της ρωσικής ύλιστικής φιλοσοφίας. Οι φιλοσοφικές του απόψεις αποτελούσαν τήν κορυφή όλης της προμαρξικής ύλιστικής φιλοσοφίας. Ο ύλισμός του Τσερνισέβσκι είχε επαναστατικό, μαχητικό χαρακτήρα. Ο Τσερνισέβσκι επέκρινε μέ δριμύτητα τις διάφορες ιδεαλιστικές θεωρίες και προσπάθησε νά μεταπλάσει τή διαλεκτική του Χέγκελ μέ ύλιστικό πνεύμα. Στόν τομέα της πολιτικής οικονομίας, της ιστορίας, της αισθητικής, της λογοτεχνικής κριτικής ο Τσερνισέβσκι έδωσε πρότυπα διαλεκτικού τρόπου μελέτης της πραγματικότητας. Ο Κ. Μάρξ, πού είχε μελετήσει τά έργα του Τσερνι-

σέβσκι, τὰ ἐκτιμοῦσε πολύ καί ὀνόμαζε τόν Τσερνισέβσκι μεγάλο ρῶσο ἐπιστήμονα. Ὁ Λένιν ἔγραφε ὅτι ὁ Τσερνισέβσκι εἶναι «ὁ μοναδικός πραγματικά μέγας ρῶσος συγγραφέας, πού μπόρεσε ἀπό τό 1850 ὡς τό 1888 νά παραμείνει στό ὕψος ἑνός ἀκέραιου φιλοσοφικοῦ ὕλισμοῦ... Μά ὁ Τσερνισέβσκι δέν κατάφερε, ἤ, ἀκριβέστερα, δέν μποροῦσε, ἐξαιτίας τῆς καθυστέρησης τῆς ρωσικῆς ζωῆς, νά ὑψωθεῖ ὡς τό διαλεκτικό ὕλισμό τοῦ Μάρξ καί τοῦ Ἔνγκελς» (Ἄπαντα, 4η ρωσ. ἔκδ., τόμ. 14ος, σελ. 346).

Στήν πέννα τοῦ Τσερνισέβσκι ἀνήκει ὀλόκληρη σειρά λαμπρῶν ἔργων στόν τομέα τῆς φιλοσοφίας, τῆς πολιτικῆς οἰκονομίας, τῆς ἱστορίας, τῆς λογοτεχνίας, τῆς ἠθικῆς, τῆς αἰσθητικῆς. Τά λογοτεχνικά-κριτικά του ἔργα ἄσκησαν τεράστια ἐπίδραση στήν ἀνάπτυξη τῆς ρωσικῆς λογοτεχνίας καί τέχνης. Μέ τό μυθιστόρημα τοῦ Τσερνισέβσκι «Τί νά κάνουμε;» (1863) διαπαιδαγωγήθηκαν πολλές γενιές ἐπαναστατῶν στή Ρωσία καί στό ἐξωτερικό. – 235, 292.

Τσερνόφ, Β. Μ. (1876–1952) – ἓνας ἀπό τούς ἡγέτες καί θεωρητικούς τοῦ Κόμματος τῶν ἐσέρων. Στά 1902–1905 διευθυντής τῆς ἐφημερίδας «Ρεβολιουτσιόναγια Ροσσίγια», κεντρικοῦ ὀργάνου τῶν ἐσέρων. Ἐγραψε ἄρθρα πού στρέφονταν κατά τοῦ μαρξισμοῦ καί προσπαθοῦσε ν' ἀποδείξει ὅτι ἡ θεωρία τοῦ Μάρξ εἶναι ἀνεφάρμοστη στήν ἀγροτική οἰκονομία. Ἐπειτα ἀπό τήν ἀστικοδημοκρατική ἐπανάσταση τοῦ Φλεβάρη 1917 ἦταν ὑπουργός Γεωργίας τῆς ἀστικῆς Προσωρινῆς κυβέρνησης κι' ὀργανωτής τῶν ἄγριων διωγμῶν ἐνάντια στούς ἀγρότες πού εἶχαν καταλάβει τά κτήματα τῶν τσιφλικάδων. Μετά τήν Ὀκτωβριανή σοσιαλιστική ἐπανάσταση ὑπῆρξε ἓνας ἀπό τούς ὀργανωτές τῶν ἀντισοβιετικῶν κινήματων. Στά 1920 κατέφυγε στό ἐξωτερικό, ὅπου συνέχισε τήν ἀντισοβιετική του δράση. – 93, 313.

Τσίρκιν, Β. Γκ. (Χ.) (1877–1954) – ἐργάτης· μπῆκε στό ἐπαναστατικό κίνημα τό 1903. Στίς ἀρχές τοῦ 1905 προσχώρησε στούς μενσεβίκους. Ὑποστήριζε τήν ὀπορτουμιστική ἰδέα τῆς σύγκλησης τοῦ «ἐργατικοῦ συνεδρίου». Ἐκλέχτηκε ἀπό μέρος τῶν μενσεβίκων ἀντιπρόσωπος στό V (τοῦ Λονδίνου) συνέδριο τοῦ ΣΔΕΚΡ. Ἀπό τό 1906 ἔπαιρνε δραστήριο μέρος στό συνδικαλιστικό κίνημα. Πιάστηκε καί ἐξορίστηκε πολλές φορές. Μετά τήν ἀστικοδημοκρατική ἐπανάσταση τοῦ Φλεβάρη 1917 ἦταν ἀντιπρόσωπος στό I καί II συνέδριο τῶν Σοβιέτ. Τό 1918 ἀποχώρησε ἀπό τούς μενσεβίκους καί τό 1920 μπῆκε στό Κόμμα τῶν μπολσεβίκων. Δούλευε σέ ὑπεύθυνη οἰκονομική δουλιὰ. – 360.

X

X. – βλ. Τσίρκιν, Β. Γκ.

Χάϊντεν, Π. Α. (1840–1907) – κόμης, μεγαλοτσιφλικός, παράγοντας τῶν ζέμστβο, ὀκτωβριστής. Ἀπό τό 1895 νομαρχιακός προεστός τῶν εὐγενῶν τοῦ κυβερνεῖου Πσκόφ. Στά 1904–1905 πῆρε ἐνεργό μέρος στό κίνημα τῶν ζέμστβο. Παριστάνοντας τό φιλελεύθερο, προσπαθοῦσε νά ἐνώσει τήν ἀστική τάξη καί τούς τσιφλικάδες ἐνάντια στό ὀγκούμενο ἐπαναστατικό κίνημα. Μετά τό τσαρικό διάγγελμα τῆς 17 τοῦ Ὀκτώβρη 1905 πέρασε ἀνοιχτά στό στρατόπεδο τῆς ἀντεπανάστασης. Στήν I Κρατική δούμα ἦταν ἐπικεφαλῆς τῆς ὀμάδας τῶν δεξιῶν βουλευτῶν. Μετά τή διάλυση τῆς Δούμας ἦταν ἓνας ἀπό τούς ὀργανωτές τοῦ Κόμματος τῆς «εἰρηνικῆς ἀνακαίνισης». Ὁ Λένιν

χαρακτήρισε τόν Χάϊντεν, σάν «τυπικό υπόδειγμα άντεπαναστάτη τσιφλικῶ», πού ύποστήριζε μέ έπιδεξιότητα τά γενικά συμφέροντα τῆς τάξης του (βλ. τό ἄρθρο τοῦ Β. Ι. Λένιν «Στή μνήμη τοῦ κόμητα Χάϊντεν», – "Απαντα, 4η ρωσ. ἔκδ., τόμ. 13ος, σελ. 35–42. – 205.

Χιζνιακόφ, Β. Β. (Β. Β. Χ-οφ) (1871–1949) – ἄστος φιλελεύθερος πολιτικός παράγοντας, μέλος τοῦ μικροαστικοῦ Κόμματος τῶν «λαϊκῶν σοσιαλιστῶν» (ένέσων). Στά 1903–1905 ἦταν ἓνας ἀπό τούς ἰδρυτές καί μέλος τῆς φιλελεύθερης μοναρχικῆς ὀργάνωσης «Ένωση ἀπελευθέρωσης». Στήν περίοδο τῆς πρώτης ρωσικῆς ἐπανάστασης ἀνήκε στή λεγόμενη «Έξωκομματική» ὁμάδα τῶν συμπαθούντων τούς καντέτους μενσεβίκων - διανοουμένων, συνεργαζόταν στήν ἔφημερίδα τους «Νάσα Ζίζν» καί στό ἑβδομαδιαῖο περιοδικό «Μπέζ Ζαγκλάβιγια». Ἀπό τό 1903 ὡς τό 1910 ἦταν γραμματέας τῆς Ἐλεύθερης οἰκονομικῆς ἑταιρίας. Τό 1917 ἦταν ὑφυπουργός Ἐσωτερικῶν τῆς ἀστικῆς Προσωρινῆς κυβέρνησης. Μετά τήν Ὀχτωβριανή σοσιαλιστική ἐπανάσταση ἐργάστηκε στούς σοβιετικούς συνεταιρισμούς, ἀσχολοῦνταν μέ τή λογοτεχνία. – 34, 36, 37.

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΕΣ ΑΠΟ ΤΗ ΖΩΗ ΚΑΙ ΤΗ ΔΡΑΣΗ
ΤΟΥ Β. Ι. ΛΕΝΙΝ

(Σεπτέμβρης του 1906 – Φλεβάρης του 1907)

1906

Σεπτέμβρης του
1906 – Φλεβάρης
του 1907

‘Ο Λένιν ζει στη Φιλλανδία, στην Κουοκκάλα, στην έπαυλη «Βάζα»· καθοδηγεί τη δουλιά των μπολσεβίκων. ‘Επισκέπτονται τον Λένιν μέλη των μπολσεβίκικων οργάνων, εκπρόσωποι της ‘Επιτροπής Πετρούπολης και άλλων έπιτροπών του ΣΔΕΚΡ.

‘Ο Λένιν είναι διευθυντής της παράνομης μπολσεβίκικης έφημερίδας «Προλετάρι». Θεωρεί και έτοιμάζει για δημοσίευση στην έφημερίδα άρθρα και ανταποκρίσεις από διάφορες περιοχές.

‘Ο Λένιν καθοδηγεί τη μαζική παράνομη εργατική έφημερίδα «Βπεριόντ» (έκδοση της έφημερίδας «Προλετάρι»).

Σεπτέμβρης, 30
(‘Οχτώβρης 13)

Τά άρθρα του Λένιν «‘Ετοιμάζεται νέο πολιτικό πραξικόπημα!» (κύριο άρθρο), «‘Ο παρτιζάνικος πόλεμος», «Προσπάθεια ταξινόμησης των ρωσικών πολιτικών κομμάτων» και τό σημείωμα «Σχετικά μέ τό ζήτημα του παρτιζάνικου πολέμου» δημοσιεύονται στό 5ο φύλλο της έφημερίδας «Προλετάρι».

‘Αρχές του
‘Οχτώβρη

‘Ο Λένιν γράφει τίς «Σημειώσεις άπ’ άφορμή τό 1ο φύλλο του “Σοτσιάλ-Ντεμοκράτ”».

‘Ανάμεσα στις 10
καί 28 του
‘Οχτώβρη (23 του
‘Οχτώβρη καί 10
του Νοέμβρη)

‘Ο Λένιν γράφει τό άρθρο «Σχετικά μέ τη σύγκληση του έκτακτου συνεδρίου του κόμματος». Τό άρθρο μαζί μέ τό ύστερόγραφο του δημοσιεύτηκε στό φύλλο άρ. 7, της έφημερίδας «Προλετάρι», της 10 του Νοέμβρη.

- Ἀργότερα ἀπό τίς 13 (26) τοῦ Ὀχτώβρη* Ὁ Λένιν γράφει τή προσούρα «Ἡ ἐμφάνιση τοῦ Μάρτοφ καί Τσερεβάνιν στὸν ἀστικό τύπο». Ἡ προσούρα ἐκδόθηκε τὸν Ὀχτώβρη τοῦ 1906 ἀπὸ τὸ ἐκδοτικό «Προλετάρσκογε Ντιέλο» τῆς Πετρούπολης.
- Ὀχτώβρης, 18 (31)* Τὸ ἄρθρο τοῦ Λένιν «Ὁ ρῶσος ριζοσπάστης λέει: Στερνή μου γνώμη νὰ σ' εἶχα πρῶτα!», δημοσιεύεται στὸ νόμιμο μπολσεβίκικο περιοδικό «Βέστνικ Ζίζνι», ἀρ. τεύχ. 12.
- Ὀχτώβρης, 29 (Νοέμβρης, 11)* Τὰ ἄρθρα τοῦ Λένιν «Τὰ ἀποτελέσματα τοῦ συνεδρίου τῶν καντέτων» (κύριο ἄρθρο) καί «Μικροαστισμός στὸ ἐπαναστατικό περιβάλλον» δημοσιεύονται στὸ φύλ. ἀρ. 6 τῆς ἐφημερίδας «Προλετάρνι».
- Τέλη τοῦ Ὀχτώβρη* Ὁ Λένιν γράφει τὴν προσούρα «Ἡ σοσιαλδημοκρατία καί οἱ ἐκλογικὲς συμφωνίες». Ἡ προσούρα ἐκδόθηκε τὸ Νοέμβρη τοῦ 1906 ἀπὸ τὸ ἐκδοτικό «Βπεριόντ» τῆς Πετρούπολης.
- Νοέμβρης, 2 (15)* Ὁ Λένιν παίρνει μέρος στὴν προκαταρκτικὴ συνεδρίαση τῶν ἀντιπροσώπων τῆς Δεύτερης συνδιάσκεψης τοῦ ΣΔΕΚΡ («Πρώτης Πανρωσικῆς») στὸ Τάμμερφορς γιὰ τὸν καθορισμὸ τοῦ κανονισμοῦ τῶν ἐργασιῶν τῆς συνδιάσκεψης.
- Νοέμβρης, 3 (16)* Ὁ Λένιν στὴν πρώτη συνεδρίαση τῆς Δεύτερης συνδιάσκεψης τοῦ ΣΔΕΚΡ («Πρώτης Πανρωσικῆς») ἐκλέγεται στὸ προεδρεῖο.
- Ὁ Λένιν μιλάει στὸ θέμα τῆς ἡμερήσιας διάταξης τῆς συνδιάσκεψης· συμφωνάει νὰ συζητηθεῖ τὸ πῶς γίνεται στίς τοπικὲς κομματικὲς ὀργανώσεις ἢ ἔνωση μὲ τὴν Μπούντ.*
- Νοέμβρης, 3-7 (16-20)* Στὰ διαλείμματα πού γίνονται ἀνάμεσα στίς συνεδριάσεις τῆς συνδιάσκεψης ὁ Λένιν καθοδηγεῖ τίς συσκέψεις τῆς μπολσεβίκικης ὁμάδας, συζητάει μὲ τοὺς μπολσεβίκους ἀντιπρόσωπους γιὰ τὴ δουλιὰ τῶν τοπικῶν κομματικῶν ὀργανώσεων· σὲ συζήτηση μὲ τὸν ἀντιπρόσωπο τῆς περιοχῆς τοῦ Βόλγα Α. Μπογκντάνοφ (Α. Βόλζσκι) ἐνδιαφέρεται νὰ μάθει γιὰ τὴ δουλιὰ τῶν μπολσεβίκων ἀνάμεσα στοὺς ἀγρότες.
- Νοέμβρης, 4 (17)* Ὁ Λένιν κάνει εἰσήγηση στὴ συνδιάσκεψη καί ἐκφωνεῖ τὸν τελικό λόγο στὸ ζήτημα τῆς ἐκλογικῆς καμπάνιας γιὰ τὴ II Κρατικὴ δούμα.
- Νοέμβρης, 6 (19)* Ὁ Λένιν μιλάει στὴ συνδιάσκεψη, κάνοντας κριτικὴ στὸ μενσεβίκικο σχέδιο ἐκλογικῆς πλατφόρμας, πού πρότεινε ἡ ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ· οἱ προτάσεις τοῦ Λένιν

ἀποτέλεσαν τή βάση τῆς ἀπόφασης πού πάρθηκε γιά νά γίνουν τροπολογίες στό σχέδιο τῆς ἐκλογικῆς πλατφόρμας.

Ὁ Λένιν ὑποβάλλει ἀπό μέρος 14 ἀντιπροσώπων τῆς συνδιάσκεψης τήν «Ἰδιαίτερη γνώμη», τήν μπολσεβίκικη πλατφόρμα τῆς ἐκλογικῆς καμπάνιας.

Ὁ Λένιν στίς συζητήσεις ζητάει τή σύγκληση ἑκτακτοῦ συνεδρίου τοῦ κόμματος.

Νοέμβρης, 7 (20)

Ὁ Λένιν ἐπιμένει νά συζητήσει ἡ συνδιάσκεψη τό ζήτημα τῆς ζύμωσης γιά τό «ἐργατικό συνέδριο», «σάν ζήτημα παραβίασης τῆς κομματικῆς πειθαρχίας».

Ἡ τροπολογία τοῦ Λένιν στήν ἀπόφαση «Γιά τήν ἐνότητα τῆς κατά τόπους ἐκλογικῆς καμπάνιας» γίνεται δεκτή ἀπό τή συνδιάσκεψη.

Νοέμβρης, 10 (23)

Τά ἄρθρα τοῦ Λένιν «Πῶς γράφεται ἡ ἱστορία...», «Ἐστερόγραφο στό ἄρθρο “Ἡ σοσιαλδημοκρατία καί ἡ ἐκλογική καμπάνια”» δημοσιεύονται στό φύλλο ἀρ. 7 τῆς ἐφημερίδας «Προλετάρι».

Νωρίτερα ἀπό τίς 16 (29) τοῦ Νοέμβρη

Στήν Κουοκκάλα ἐπισκέπτονται τόν Λένιν ὁ Ε. Μ. Γιαροσλάβσκι καί ὁ Ι. Χ. Λαλαγιάντς, ὀργανωτές τῆς σύγκλησης τῆς Πρώτης μπολσεβίκικης συνδιάσκεψης τῶν στρατιωτικῶν καί μαχητικῶν ὀργανώσεων τοῦ ΣΔΕΚΡ στό Τάμμερφος. Στίς συζητήσεις μαζί τους ὁ Λένιν ἐπιδοκίμασε τήν ἰδέα σύγκλησης τῆς συνδιάσκεψης.

Στή σύσκεψη, πού ἀσχολήθηκε μέ τήν προετοιμασία τῆς συνδιάσκεψης, ὁ Λένιν πρότεινε νά γίνει σύσταση στό Ὄργανωτικό Γραφεῖο νά καλέσει στή συνδιάσκεψη, ἐκτός ἀπό ἀντιπρόσωπους τῶν στρατιωτικῶν καί μαχητικῶν ὀργανώσεων, καί ἀντιπρόσωπους τῶν μεγαλύτερων μπολσεβίκικων κομματικῶν ὀργανώσεων.

Ὁ Λένιν παίρνει γράμμα ἀπό τό Ὄργανωτικό Γραφεῖο γιά τή σύγκληση τῆς συνδιάσκεψης μέ πρόσκληση νά πάρει μέρος στίς ἐργασίες τῆς συνδιάσκεψης.

Ὁ Λένιν στέλνει γράμμα στούς ὀργανωτές τῆς Πρώτης μπολσεβίκικης συνδιάσκεψης τῶν στρατιωτικῶν καί μαχητικῶν ὀργανώσεων τοῦ ΣΔΕΚΡ, ὅπου τονιζόταν ἡ σπουδαιότητα τῶν ζητημάτων πού μπῆκαν γιά νά συζητηθοῦν στή συνδιάσκεψη.

Ἀνάμεσα στίς 15 (28) τοῦ Νοέμβρη 1906 καί 15 (28) τοῦ Γενάρη 1907

Ὁ Λένιν κάνει διάλεξη στούς ἐργάτες τῆς ὑπαχτίδας Σεμιάννικοφ τῆς ἀχτίδας τοῦ Νιεβά στήν Πετρούπολη μέ θέμα «Οἱ ἐκλογικές συμφωνίες στή Δύση καί σέ μᾶς».

- Νοέμβρης, 22
(Δεκέμβρης, 5) Ὁ Λένιν συζητάει μέ τούς Μ. Ν. Λιάντοφ καί Ι. Α. Σάμμερ (Λιούμπιτς), πού εἶχαν πάρει μέρος στήν πρώτη συνδιάσκεψη τῶν στρατιωτικῶν καί μαχητικῶν ὀργανώσεων τοῦ ΣΔΕΚΡ, γιά τά ἀποτελέσματα τῆς συνδιάσκεψης.
- Ἀργότερα ἀπό τίς 22 τοῦ Νοέμβρη (5 τοῦ Δεκέμβρη) Ὁ Λένιν στέλνει τόν Μ. Ν. Λιάντοφ στά Οὐράλια νά καθοδηγήσει τή συμμετοχή τῶν μπολσεβίκων στήν ἐκλογική καμπάνια γιά τίς ἐκλογές τῆς ΙΙ Κρατικῆς δούμας, καθώς καί νά ὀργανώσει τήν ἐκλογή ἀντιπροσώπων γιά τό V συνέδριο τοῦ ΣΔΕΚΡ.
- Νοέμβρης, 23
(Δεκέμβρης, 6) Τά ἄρθρα τοῦ Λένιν «Σχέδιο ἐκκλήσης πρὸς τούς ἐκλογεῖς» (κύριο ἄρθρο), «Γιά τούς συναπισμούς μέ τούς καντέτους», «Ἡ πάλη ἐναντία στούς καντετίζοντες σοσιαλδημοκράτες καί ἡ κομματική πειθαρχία», «Πῶς οἱ σοσιαλδημοκράτες τοῦ Ἄρμαβίρ διεξάγουν τήν ἐκλογική καμπάνια;» δημοσιεύονται στό φύλ. ἀρ. 8 τῆς ἐφημερίδας «Προλετάρι».
- Τό φυλλάδιο «Ποιούς νά ἐκλέξουμε στήν Κρατική δούμα;», πού γράφηκε ἀπό τόν Λένιν, τυπώθηκε σάν παράρτημα στό φύλ. ἀρ. 8 τῆς ἐφημερίδας «Προλετάρι».
- Νοέμβρης, 29
(Δεκέμβρης, 12) Μιά ὁμάδα διαφωτιστῶν τῆς Ἐπιτροπῆς Πετρούπολης ὑπόβαλε σχέδιο ἀπόφασης ν' ἀνατεθεῖ στόν Λένιν ἡ καθοδήγηση τῆς ὁμάδας τῶν διαφωτιστῶν γιά τήν ἐκλογική καμπάνια.
- Νωρίτερα ἀπό τίς 30 τοῦ Νοέμβρη (13 τοῦ Δεκέμβρη) Ὁ Λένιν παίρνει μέρος στή σύνταξη τοῦ πρώτου φύλλου τῆς ἐφημερίδας «Ζελεζνοντορόζνικ», ὀργάνου τοῦ Γραφείου σιδηροδρομικῶν τοῦ ΣΔΕΚΡ τοῦ συγκοινωνιακοῦ κόμβου Μόσχας (τυπώθηκε στή Φιλλανδία στό τυπογραφεῖο τῆς ἐφημερίδας «Προλετάρι»).
- Δεκέμβρης, 7 (20) Τά ἄρθρα τοῦ Λένιν «Μιά νέα διευκρίνηση τῆς συγκλήτου» (κύριο ἄρθρο) καί «Κρίση τοῦ μενσεβικισμοῦ» δημοσιεύτηκαν στό φύλ. ἀρ. 9 τῆς ἐφημερίδας «Προλετάρι».
- Δεκέμβρης, 10 (23) Ὁ Λένιν γράφει τό ἄρθρο «Τό προλεταριάτο καί ὁ σύμμαχος του στή ρωσική ἐπανάσταση». Τό ἄρθρο δημοσιεύτηκε στό φύλ. ἀρ. 10 τῆς ἐφημερίδας «Προλετάρι» τῆς 20 Δεκέμβρη 1906.
- Ἀργότερα ἀπό τίς 10 (23) τοῦ Δεκέμβρη Ὁ Λένιν ἐτοιμάζει γιά ἐκδοση τήν ἐργασία τοῦ Κ. Κάουτσκι «Οἱ κινητήριες δυνάμεις καί οἱ προοπτικές τῆς ρωσικῆς ἐπανάστασης» μεταφρασμένη στά ρωσικά καί γράφει τόν πρόλογο τῆς μπροσούρας. Ἡ μπρο-

- σούρα βγήκε με τήν επιμέλεια του Λένιν τό 1907 στή Μόσχα.
- Δεκέμβρης, 14 (27)* 'Ο Λένιν γράφει τό άρθρο «'Η νόθευση τής Δούμας από τήν κυβέρνηση καί τά καθήκοντα τής σοσιαλδημοκρατίας». Δημοσιεύτηκε σάν κύριο άρθρο στό φύλ. αρ. 10 τής έφημερίδας «Προλετάρι» τής 20 του Δεκέμβρη 1906.
- Δεκέμβρης, 20 (2 του Γενάρη 1907)* Τά άρθρα του Λένιν «'Από άφορμή ένα άρθρο στό όργανο τής Μπούντ», «Τό εργατικό συνέδριο καί ή συχώνευση με τους έσέρους» δημοσιεύτηκαν στό φύλ. αρ. 10 τής έφημερίδας «Προλετάρι».
- Δεκέμβρης, 24 (6 του Γενάρη 1907)* Τό άρθρο του Λένιν «'Η πολιτική κατάσταση καί τά καθήκοντα τής εργατικής τάξης» δημοσιεύτηκε σάν κύριο άρθρο στό 1ο τεύχος του μπολσεβίκικου έβδομαδιαίου περιοδικού «Τέρνι Τρουντά».
- 'Αργότερα από τίς 27 του Δεκέμβρη (9 του Γενάρη 1907)* 'Ο Λένιν γράφει τόν πρόλογο στή ρωσική μετάφραση τής προσούρας του Β. Λήμπκνεχτ «Κανένα συμβιβασμό, καμιά έκλογική συμφωνία». 'Η προσούρα βγήκε τό 1907 στήν Πετρούπολη.
- Δεκέμβρης, 28 (10 του Γενάρη, 1907)* 'Ο Λένιν ύστερα από παράκληση των μπολσεβίκων τής Σαμάρας γράφει τό άρθρο «Τά καθήκοντα του εργατικού κόμματος καί ή άγροτιά» καί τό στέλνει από τήν Πετρούπολη στή Σαμάρα, στή σύνταξη τής μπολσεβίκικης έφημερίδας «Σαμάρσκαγια Λουκά».
- Δεκέμβρης, 31 (13 του Γενάρη, 1907)* Τό άρθρο του Λένιν «Τί στάση κρατούν άπέναντι στις εκλογές για τή Δούμα τά άστικά κόμματα καί τό εργατικό κόμμα;» δημοσιεύτηκε σάν κύριο άρθρο στό 2ο τεύχος του έβδομαδιαίου περιοδικού «Τέρνι Τρουντά».
- Τέλη του Δεκέμβρη* Τόν Λένιν επισκέπτεται ή άδελφή του Μαρία 'Ιλίνιτσα Ούλιάνοβα.
- Δεκέμβρης* Τόν Λένιν επισκέπτεται ό Λ. Γκ. Χάνιν, μέλος τής άχτιδικής επιτροπής τής κομματικής όργάνωσης σιδηροδρομικών Μόσχας, καί του δίνει τήν ύλη για τό φύλ. αρ. 2 τής έφημερίδας «Ζελεζνοντορόζνικ». Σέ συζήτηση με τόν Χάνιν ό Λένιν ενδιαφέρεται νά μάθει για τήν κατάσταση τής κομματικής δουλιās στους σιδηροδρομικούς τής Μόσχας.

1907

- Γενάρης, 6 (19)* 'Ο Λένιν παίρνει μέρος στή συνδιάσκεψη τής όργάνωσης
38 "Απαντα Λένιν. Τόμος 14.

- σης Πετρούπολης του ΣΔΕΚΡ, πού έγινε στο Τεριόκι (είχε εκλεγεί αντιπρόσωπος από τις ύπαχτιδες Όμπόντνι και Σαπόζνι της άχτιδας Μόσχας).
- Ό Λένιν εκλέγεται στο προεδρείο της συνδιάσκεψης, μιλάει στις συζητήσεις πάνω στο ζήτημα της επικύρωσης των πληρεξουσίων.
- Ό Λένιν κάνει εισήγηση στη συνδιάσκεψη για τις εκλογικές συμφωνίες στις επικείμενες εκλογές Δούμας.
- Άνάμεσα στις 6 και 14 (19 και 27) του Γενάρη
- Ό Λένιν γράφει τό άρθρο «Ό εκλογική καμπάνια του εργατικού κόμματος στην Πετρούπολη». Δημοσιεύτηκε σαν κύριο άρθρο στο 1ο φύλλο της μπολσεβίκικης εβδομαδιαίας έφημερίδας «Προστίγε Ρέτσι» της 14 του Γενάρη 1907.
- Γενάρης, 7 (20)
- Τό άρθρο του Λένιν «Πλεχάνοφ και Βασίλιεφ» δημοσιεύτηκε στο φύλ. αρ. 11 της έφημερίδας «Προλετάρι».
- Γενάρης, 13-14 (26-27)
- Ό Λένιν γράφει την προσούρα «Ό σοσιαλδημοκρατία και οι εκλογές για τή Δούμα». Ό προσούρα βγήκε τό Γενάρη του 1907 στην Πετρούπολη.
- Γενάρης, 15 (28)
- Ό Λένιν γράφει την προσούρα «“Θ” ακούσεις και του κουτου την κρίση”... (Άπό τις σημειώσεις ενός σοσιαλδημοκράτη δημοσιολόγου)».
- Γενάρης, 16 (29)
- Ό διεύθυνση της αστυνομίας πληροφορεί τό τμήμα Όχράνας Πετρούπολης, ότι στο σπίτι του Β. Ι. Λένιν, πού μένει στην Κουοκκάλα, «γίνονται συχνά συνελεύσεις μέ πολλά άτομα».
- Γενάρης, 18 (31)
- Ό Λένιν γράφει τό άρθρο «Ό εκλογική καμπάνια της σοσιαλδημοκρατίας στην Πετρούπολη». Τό άρθρο δημοσιεύτηκε στο φύλ. αρ. 2 της έφημερίδας «Προστίγε Ρέτσι» της 21 του Γενάρη 1907.
- Γενάρης, 19 (Φλεβάρης 1)
- Ό Λένιν γράφει τό άρθρο «Σκαλί-σκαλί». Τό άρθρο δημοσιεύτηκε στο φύλ. αρ. 12 της έφημερίδας «Προλετάρι», της 25 του Γενάρη 1907.
- Γενάρης, 19 ή 20 (Φλεβάρης, 1 ή 2)
- Ό Λένιν γράφει τό άρθρο «Ό διαμαρτυρία των 31 μενσεβίκων». Τό άρθρο δημοσιεύτηκε στο φύλ. αρ. 12 της έφημερίδας «Προλετάρι», της 25 του Γενάρη 1907.
- Γενάρης, 20 (Φλεβάρης, 2)
- Ό Λένιν γράφει την προσούρα «Οι εκλογές στην Πετρούπολη και ή ύποκρισία των 31 μενσεβίκων». Ό προσούρα βγήκε τό Γενάρη του 1907 στο έκδοτικό «Νόβαγια ντούμα».

- Ἀνάμεσα στίς 21 καί 25 τοῦ Γενάρη (3 καί 7 τοῦ Φλεβάρη)* Ὁ Λένιν γράφει τό ἄρθρο «Οἱ ἐκλογές στήν Πετρούπολη καί ἡ κρίση τοῦ ὀπορτουνισμού», πού δημοσιεύτηκε σάν κύριο ἄρθρο στό φύλ. ἀρ. 12 τῆς ἐφημερίδας «Προλετάρη» τῆς 25 τοῦ Γενάρη 1907.
- Γενάρη, 25 (Φλεβάρη, 7)* Τό ἄρθρο τοῦ Λένιν «Πῶς νά ψηφίσουμε στίς ἐκλογές τῆς Πετρούπολης; (Ὑπάρχει ἄραγε κίνδυνος νίκης τῶν μαυροεκατονταρχιτῶν στίς ἐκλογές τῆς Πετρούπολης;)» δημοσιεύτηκε στό φύλ. ἀρ. 1 τῆς ἐφημερίδας «Ζρένιγε».
- Γενάρη, 30 (Φλεβάρη, 12)* Τά ἄρθρα τοῦ Λένιν «Οἱ ἐκλογές στήν ἐργατική κουρία τῆς Πετρούπολης» καί «Ἡ πάλη ἀνάμεσα στούς σοσιαλδημοκράτες καί στούς ἐσέρους στίς ἐκλογές στήν ἐργατική κουρία τῆς Πετρούπολης» δημοσιεύτηκαν στό φύλ. ἀρ. 3 τῆς ἐφημερίδας «Προστίγε Ρέτσι».
- Τέλη τοῦ Γενάρη* Ἡ μενσεβίκικη Κεντρική Ἐπιτροπή παραπέμπει τόν Λένιν σέ κομματικό δικαστήριο γιά τήν μπροσοῦρα «Οἱ ἐκλογές στήν Πετρούπολη καί ἡ ὑποκρισία τῶν 31 μενσεβίκων».
- Ἀρχές τοῦ Φλεβάρη* Ὁ Λένιν γράφει τήν ἀπολογία του (ἢ τό κατηγορητήριο του κατά τῆς μενσεβίκικης ΚΕ) γιά τό κομματικό δικαστήριο, ἡ ὁποία ἐγκρίθηκε ἀπό τή συνέλευση 234 μπολσεβίκων τῆς Πετρούπολης, ἀπό τή συνδιάσκεψη τῆς σοσιαλδημοκρατικῆς ὀργάνωσης Πετρούπολης (πόλης καί περιοχῆς), καθῶς καί ἀπό πολλές ἄλλες ἀχτιδικές καί ἐργοστασιακές συνελεύσεις τῶν μπολσεβίκων τῆς Πετρούπολης.
- Ὁ Λένιν ὑπολογίζει τούς ψήφους πού πῆρε τό ψηφοδέλτιο τῶν ἐκλεκτόρων τῆς ἐργατικῆς κουρίας τῆς πόλης· τό ψηφοδέλτιο αὐτό εἶχε προταθεῖ ἀπό τήν Ἐπιτροπή Πετρούπολης τοῦ ΣΔΕΚΡ. Ὁ ὑπολογισμός ἐγίνε πάνω στήν Προκήρυξη τῆς Ἐπιτροπῆς Πετρούπολης τοῦ ΣΔΕΚΡ καί χρησιμοποιήθηκε ἀπό τόν Λένιν στό ἄρθρο «Τά ἀποτελέσματα τῶν ἐκλογῶν στήν ἐργατική κουρία τῆς Πετρούπολης».
- Νωρίτερα ἀπό τίς 4 (17) τοῦ Φλεβάρη* Ὁ Λένιν γράφει ὁ ἄρθρο γιά τίς διαπραγματεύσεις τῶν καντέτων μέ τόν Στολίπιν. Τό ἄρθρο δημοσιεύτηκε στήν μπολσεβίκικη ἐφημερίδα «Τρούντ».
- Φλεβάρη, 4 (17)* Τά ἄρθρα τοῦ Λένιν «Πῶς νά ψηφίσουμε στίς ἐκλογές τῆς Πετρούπολης; (Ποιόν ἐξυπηρετοῦν τά παραμύθια γιά τό μαυροεκατονταρχίτικο κίνδυνο;)», «Προκαταρκτικά στοιχεῖα γιά τίς ἐκλογές τῆς Μόσχας» καί «Πολιτική λιντβαλιάδα» δημοσιεύτηκαν στό φύλ. ἀρ. 2 τῆς ἐφημερίδας «Ζρένιγε».
- Ὁ Λένιν γράφει τό ἄρθρο «Ἡ σημασία τῶν ἐκλογῶν στήν Πετρούπολη». Τό ἄρθρο δημοσιεύτηκε στό φύλ.

- άρ. 13 τής έφημερίδας «Προλετάρι» τής 11 τοῦ Φλεβάρη 1907.
- Φλεβάρης, 5 (18)* Ὁ Λένιν γράφει τόν πρόλογο τής ρωσικῆς μετάφρασης τῶν ἐπιστολῶν τοῦ Κ. Μάρξ πρὸς τόν Λ. Κούγκελμαν. Ἡ προσούρα βγήκε μέ τήν ἐπιμέλεια τοῦ Λένιν στήν Πετρούπολη τό 1907.
- Φλεβάρης, 7 (20)* Ὁ Λένιν γράφει τό ἄρθρο «Ἡ δεύτερη Δούμα καί τό δεύτερο κύμα τής ἐπανάστασης», πού δημοσιεύτηκε σάν κύριο ἄρθρο στό φύλ. ἀρ. 13 τής έφημερίδας «Προλετάρι», τής 11 τοῦ Φλεβάρη 1907.
- Ἄνάμεσα στίς 7 καί 16 (20 καί 29) τοῦ Φλεβάρη* Ὁ Λένιν κάνει εἰσήγηση στήν τρίτη συνεδρίαση τής συνδιάσκεψης τής σοσιαλδημοκρατικῆς ὀργάνωσης Πετρούπολης (πόλης καί περιοχῆς) σχετικά μέ τήν καμπάνια τῶν σοσιαλδημοκρατῶν γιά τή Δούμα καί τήν τακτική τους στή Δούμα.
- Φλεβάρης, 9 (22)* Ὁ Λένιν γράφει τό ἄρθρο «Τά ἀποτελέσματα τῶν ἐκλογῶν στήν Πετρούπολη». Τό ἄρθρο δημοσιεύτηκε στό φύλ. ἀρ. 13 τής έφημερίδας «Προλετάρι» τής 11 τοῦ Φλεβάρη 1907.
- Ὁ Λένιν βγαίνει ἐκλέκτορας γιά τίς ἐκλογές βουλευτῶν τής II Κρατικῆς δούμας ἀπό τό συνασπισμό τῶν ἀριστερῶν κομμάτων τής συνοικίας Μοσκόβσκι.
- Φλεβάρης, 11 (24)* Τά ἄρθρα τοῦ Λένιν «Τά ἀποτελέσματα τῶν ἐκλογῶν στήν ἐργατική κουρία τής Πετρούπολης», «Μερικά στοιχεῖα γιά τίς ἐκλογές στήν ἐργατική κουρία τής Νότιας Ρωσίας» καί «Σχετικά μέ τήν ἐκθεση τής ἀχτίδας Μοσκόβσκι τής Πετρούπολης πάνω στίς ἐκλογές γιά τή II Δούμα» δημοσιεύτηκαν στό φύλ. ἀρ. 13 τής έφημερίδας «Προλετάρι».
-

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

Πρόλογος	VII
1 9 0 6	
Ο ΠΑΡΤΙΖΑΝΙΚΟΣ ΠΟΛΕΜΟΣ	1-12
I	1
II	3
III	5
IV	10
ΕΤΟΙΜΑΖΕΤΑΙ ΝΕΟ ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΠΡΑΞΙΚΟΠΗΜΑ!	13-19
* ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΖΗΤΗΜΑ ΤΟΥ ΠΑΡΤΙΖΑΝΙΚΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ	20
ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΑ ΤΑΞΙΝΟΜΗΣΗΣ ΤΩΝ ΡΩΣΙΚΩΝ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΚΟΜΜΑΤΩΝ	21-28
ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ ΑΠ' ΑΦΟΡΜΗ ΤΟ 1ο ΦΥΛΛΟ ΤΗΣ «ΣΟΤΣΙΑΛ-ΝΤΕΜΟΚΡΑΤ»	29-33
Ο ΡΩΣΟΣ ΡΙΖΟΣΠΑΣΤΗΣ ΛΕΕΙ: «ΣΤΕΡΝΗ ΜΟΥ ΓΝΩΣΗ ΝΑ Σ' ΕΙΧΑ ΠΡΩΤΑ»!	34-38
ΤΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΟΥ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ ΤΩΝ ΚΑΝΤΕΤΩΝ ...	39-44
ΜΙΚΡΟΑΣΤΙΣΜΟΣ ΣΤΟ ΕΠΑΝΑΣΤΑΤΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ	45-56

* Μέ άστερίσκο σημειώνονται οι τίτλοι πού έβαλε τό 'Ινστιτούτο μαρξισμοδ-λενινισμοδ της ΚΕ τοδ ΚΚΣΕ.

Η ΕΜΦΑΝΙΣΗ ΤΩΝ ΜΑΡΤΟΦ ΚΑΙ ΤΣΕΡΕΒΑΝΙΝ ΣΤΟΝ ΑΣΤΙΚΟ ΤΥΠΟ. Ἀφήγηση γιά τό πῶς μερικοί σοσιαλδημοκράτες χρησιμοποιοῦν τίς ἀστικές καντέτικες ἐφημερίδες, σάν τήν « <i>Τοβάριστς</i> » καί μέσω αὐτῆς καί τή « <i>Νόβι Πούτ</i> », γιά νά διαδίδουν ψεύτικες πληροφορίες γιά τήν ἐπαναστατική σοσιαλδημοκρατία. Διάψευση. Ἐκτίμηση. Συμπεράσματα	57-64
Τό ψέμμα πού διαδίδει ὁ Λ. Μάρτοφ μέσω τοῦ ἀστικοῦ τύπου	57
Μάρτοφ καί Τσερεβάνιν	60
Σοσιαλδημοκράτες στίς ἀστικές ἐφημερίδες	62
ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗ ΣΥΓΚΛΗΣΗ ΕΚΤΑΚΤΟΥ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ ΤΟΥ ΚΟΜΜΑΤΟΣ	65-67
ΠΩΣ ΓΡΑΦΕΤΑΙ Η ΙΣΤΟΡΙΑ...	68-71
* ΥΣΤΕΡΟΓΡΑΦΟ ΣΤΟ ΑΡΘΡΟ: «Η ΣΟΣΙΑΛΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΚΑΙ Η ΕΚΛΟΓΙΚΗ ΚΑΜΠΑΝΙΑ»	72-74
Η ΣΟΣΙΑΛΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΚΑΙ ΟΙ ΕΚΛΟΓΙΚΕΣ ΣΥΜΦΩΝΙΕΣ	75-99
I	77
II	79
III	81
IV	84
V	87
VI	90
VII	97
* Η ΔΕΥΤΕΡΗ ΣΥΝΔΙΑΣΚΕΨΗ ΤΟΥ ΣΔΕΚΡ («ΠΡΩΤΗ ΠΑΝΡΩΣΙΚΗ») 3-7 (16-20) τοῦ Νοέμβρη 1906	101-110
* 1. ΕΙΣΗΓΗΣΗ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΕΚΛΟΓΙΚΗ ΚΑΜΠΑΝΙΑ ΓΙΑ ΤΗ ΙΙ ΚΡΑΤΙΚΗ ΔΟΥΜΑ 4 (17) τοῦ Νοέμβρη	103
* 2. ΤΕΛΙΚΟΣ ΛΟΓΟΣ ΠΑΝΩ ΣΤΗΝ ΕΙΣΗΓΗΣΗ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΕΚΛΟΓΙΚΗ ΚΑΜΠΑΝΙΑ ΓΙΑ ΤΗ ΙΙ ΚΡΑΤΙΚΗ ΔΟΥΜΑ 4 (17) τοῦ Νοέμβρη	105
* 3. ΟΜΙΛΙΑ ΚΑΤΑ ΤΗ ΣΥΖΗΤΗΣΗ ΤΗΣ ΜΕΝΣΕΒΙΚΙΚΗΣ ΕΚΛΟΓΙΚΗΣ ΠΛΑΤΦΟΡΜΑΣ 6 (19) τοῦ Νοέμβρη	106
* 4. ΟΜΙΛΙΕΣ ΠΑΝΩ ΣΤΟ ΖΗΤΗΜΑ ΤΗΣ ΣΥΓΚΛΗΣΗΣ ΤΟΥ «ΕΡΓΑΤΙΚΟΥ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ» 7 (20) τοῦ Νοέμβρη ..	107
1.	107
2.	107

5. ΙΔΙΑΙΤΕΡΗ ΓΝΩΜΗ, ΠΟΥ ΥΠΟΒΛΗΘΗΚΕ ΣΤΗΝ ΠΑΝΡΩΣΙΚΗ ΣΥΝΔΙΑΣΚΕΨΗ ΤΟΥ ΣΔΕΚΡ ΕΞΟΝΟΜΑΤΟΣ ΤΩΝ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΩΝ ΤΗΣ ΣΟΣΙΑΛΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ ΤΗΣ ΠΟΛΩΝΙΑΣ, ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΤΗΣ ΛΕΤΤΟΝΙΑΣ, ΤΗΣ ΠΕΤΡΟΥΠΟΛΗΣ, ΤΗΣ ΜΟΣΧΑΣ, ΤΗΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΤΟΥ ΒΟΛΓΑ	108
ΣΧΕΔΙΟ ΕΚΚΛΗΣΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΕΚΛΟΓΕΙΣ	111-116
ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΣΥΝΑΣΠΙΣΜΟΥΣ ΜΕ ΤΟΥΣ ΚΑΝΤΕΤΟΥΣ	117-130
Η ΠΑΛΗ ΕΝΑΝΤΙΑ ΣΤΟΥΣ ΚΑΝΤΕΤΙΖΟΝΤΕΣ ΣΟΣΙΑΛΔΗΜΟΚΡΑΤΕΣ ΚΑΙ Η ΚΟΜΜΑΤΙΚΗ ΠΕΙΘΑΡΧΙΑ	131-135
ΠΩΣ ΟΙ ΣΟΣΙΑΛΔΗΜΟΚΡΑΤΕΣ ΤΟΥ ΑΡΜΑΒΙΡ ΔΙΕΞΑΓΟΥΝ ΤΗΝ ΕΚΛΟΓΙΚΗ ΚΑΜΠΑΝΙΑ;	136-137
ΠΟΙΟΥΣ ΝΑ ΕΚΛΕΞΟΥΜΕ ΣΤΗΝ ΚΡΑΤΙΚΗ ΔΟΥΜΑ;	138-144
Ποιά είναι τά τρία κυριότερα κόμματα;	138
Ποιανού τά συμφέροντα υπερασπίζουν τά τρία κυριότερα κόμματα;	138
Τί επιδιώκουν τά τρία κυριότερα κόμματα;	139
Τί λογής έλευθερία θέλουν νά δώσουν στό λαό τά τρία κυριότερα κόμματα;	139
Πώς βλέπουν τά τρία κυριότερα κόμματα τή διεκδίκηση τών άγροτών για τή γη;	140
Τί μπορούν νά κάνουν, άν πετύχουν όλοκληρωτικά στήν πάλη τους, τά τρία κυριότερα κόμματα;	140
'Η σοσιαλδημοκρατία και τά εργασιακά κόμματα	141
Ποιά κόμματα αναλαβαίνουν νά υπερασπίσουν τά συμφέροντα τής εργατικής τάξης και όλων τών εργαζομένων; ..	141
Ποιανού τά συμφέροντα υπερασπίζουν στήν πραγματικότητα τά κόμματα αυτά;	142
Πόσο σταθερά είναι τά κόμματα αυτά στή μεγάλη παγκόσμια πάλη τής εργασίας ενάντια στό κεφάλαιο;	142
Τί μπορούν νά πετύχουν, άν πραγματοποιήσουν πέρα για πέρα τούς τελικούς τους σκοπούς τά κόμματα αυτά;	143
Τί λογής έλευθερία επιδιώκουν για τό λαό τά κόμματα αυτά στήν τωρινή επανάσταση;	143
Πώς βλέπουν τά κόμματα αυτά τή διεκδίκηση τών άγροτών για γη;	144
ΜΙΑ ΝΕΑ ΔΙΕΥΚΡΙΝΗΣΗ ΤΗΣ ΣΥΓΚΛΗΤΟΥ	145-154
ΚΡΙΣΗ ΤΟΥ ΜΕΝΣΕΒΙΚΙΣΜΟΥ	155-179

II	162
III	168
IV ·	174
ΤΟ ΕΡΓΑΤΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΚΑΙ Η ΣΥΓΧΩΝΕΥΣΗ ΜΕ ΤΟΥΣ ΕΣΕΡΟΥΣ (<i>Σημείωμα</i>)	180-182
ΤΟ ΠΡΟΛΕΤΑΡΙΑΤΟ ΚΑΙ Ο ΣΥΜΜΑΧΟΣ ΤΟΥ ΣΤΗ ΡΩΣΙΚΗ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ	183-193
ΑΠ' ΑΦΟΡΜΗ ΕΝΑ ΑΡΘΡΟ ΣΤΟ ΟΡΓΑΝΟ ΤΗΣ ΜΠΟΥΝΤ	194-201
Η ΝΟΘΕΥΣΗ ΤΗΣ ΔΟΥΜΑΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗ ΚΑΙ ΤΑ ΚΑΘΗΚΟΝΤΑ ΤΗΣ ΣΟΣΙΑΛΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ	202-208
Η ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΚΑΙ ΤΑ ΚΑΘΗΚΟΝΤΑ ΤΗΣ ΕΡ- ΓΑΤΙΚΗΣ ΤΑΞΗΣ	209-216
ΤΑ ΚΑΘΗΚΟΝΤΑ ΤΟΥ ΕΡΓΑΤΙΚΟΥ ΚΟΜΜΑΤΟΣ ΚΑΙ Η ΑΓΡΟΤΙΑ	217-221
* ΠΡΟΛΟΓΟΣ ΣΤΗ ΡΩΣΙΚΗ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ ΤΗΣ ΜΠΡΟΣΟΥ- ΡΑΣ ΤΟΥ Β. ΛΗΜΠΚΝΕΧΤ «ΚΑΝΕΝΑ ΣΥΜΒΙΒΑΣΜΟ, ΚΑ- ΜΙΑ ΕΚΛΟΓΙΚΗ ΣΥΜΦΩΝΙΑ!»	222-229
* ΠΡΟΛΟΓΟΣ ΣΤΗ ΡΩΣΙΚΗ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ ΤΗΣ ΜΠΡΟΣΟΥ- ΡΑΣ ΤΟΥ Κ. ΚΑΟΥΤΣΚΙ «ΟΙ ΚΙΝΗΤΗΡΙΕΣ ΔΥΝΑΜΕΙΣ ΚΑΙ ΟΙ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ ΤΗΣ ΡΩΣΙΚΗΣ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗΣ»	230-236
ΠΟΙΑ ΣΤΑΣΗ ΚΡΑΤΟΥΝ ΑΠΕΝΑΝΤΙ ΣΤΙΣ ΕΚΛΟΓΕΣ ΓΙΑ ΤΗ ΔΟΥΜΑ ΤΑ ΑΣΤΙΚΑ ΚΟΜΜΑΤΑ ΚΑΙ ΤΟ ΕΡΓΑΤΙΚΟ ΚΟΜΜΑ;	237-242
1 9 0 7	
ΠΛΕΧΑΝΟΦ ΚΑΙ ΒΑΣΙΛΙΕΦ	243-250
* ΕΙΣΗΓΗΣΗ ΣΤΗ ΣΥΝΔΙΑΣΚΕΨΗ ΤΗΣ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΠΕΤ- ΡΟΥΠΟΛΗΣ ΤΟΥ ΣΔΕΚΡ ΓΙΑ ΤΙΣ ΕΚΛΟΓΙΚΕΣ ΣΥΜΦΩΝΙΕΣ ΣΤΙΣ ΕΚΛΟΓΕΣ ΤΗΣ ΙΙ ΚΡΑΤΙΚΗΣ ΔΟΥΜΑΣ 6 (19) τοῦ Γενάρη 1907. <i>Σύντομο δημοσιογραφικό ρεπορτάζ</i>	251
Η ΕΚΛΟΓΙΚΗ ΚΑΜΠΑΝΙΑ ΤΟΥ ΕΡΓΑΤΙΚΟΥ ΚΟΜΜΑΤΟΣ ΣΤΗΝ ΠΕΤΡΟΥΠΟΛΗ	252-258
Η ΣΟΣΙΑΛΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΚΑΙ ΟΙ ΕΚΛΟΓΕΣ ΓΙΑ ΤΗ ΔΟΥΜΑ .	259-284
Ἡ σοσιαλδημοκρατία καί οἱ ἐκλογές στήν Πετρούπολη	261
I. Συνθήκες σύγκλησης καί σύνθεση τῆς σοσιαλδημο- κρατικῆς συνδιάσκεψης	261
II. Τό ζήτημα τοῦ χωρισμοῦ τῆς συνδιάσκεψης	269

III. Τί σημαίνει ἡ ἀποχώρηση τῶν μενσεβίκων ἀπὸ τῆ συνδιάσκεψης;	273
IV. Τὰ πολιτικά κόμματα καὶ οἱ ἐπικείμενες ἐκλογές στὴν Πετρούπολη	278
Ἐπίλογος	282
«Θ' ΑΚΟΥΣΕΙΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΚΟΥΤΟΥ ΤΗΝ ΚΡΙΣΗ»... (Ἀπὸ τῆς σημειώσεις ἑνὸς σοσιαλδημοκράτη δημοσιολόγου)	285-304
Η ΕΚΛΟΓΙΚΗ ΚΑΜΠΑΝΙΑ ΤΗΣ ΣΟΣΙΑΛΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ ΣΤΗΝ ΠΕΤΡΟΥΠΟΛΗ	305-313
ΣΚΑΛΙ ΣΚΑΛΙ	314-318
Η ΔΙΑΜΑΡΤΥΡΙΑ ΤΩΝ 31 ΜΕΝΣΕΒΙΚΩΝ	319-322
ΟΙ ΕΚΛΟΓΕΣ ΣΤΗΝ ΠΕΤΡΟΥΠΟΛΗ ΚΑΙ Η ΥΠΟΚΡΙΣΙΑ ΤΩΝ 31 ΜΕΝΣΕΒΙΚΩΝ	323-335
ΠΩΣ ΝΑ ΨΗΦΙΣΟΥΜΕ ΣΤΙΣ ΕΚΛΟΓΕΣ ΤΗΣ ΠΕΤΡΟΥΠΟΛΗΣ (Ἐπάρχει ἄραγε κίνδυνος νίκης τῶν μαυροεκατονταρχιτῶν στίς ἐκλογές τῆς Πετρούπολης;)	336-348
ΟΙ ΕΚΛΟΓΕΣ ΣΤΗΝ ΠΕΤΡΟΥΠΟΛΗ ΚΑΙ Η ΚΡΙΣΗ ΤΟΥ ΟΠΟΡΤΟΥΝΙΣΜΟΥ	349-353
ΟΙ ΕΚΛΟΓΕΣ ΣΤΗΝ ΕΡΓΑΤΙΚΗ ΚΟΥΡΙΑ ΤΗΣ ΠΕΤΡΟΥΠΟ- ΛΗΣ	354-362
Η ΠΑΛΗ ΑΝΑΜΕΣΑ ΣΤΟΥΣ ΣΟΣΙΑΛΔΗΜΟΚΡΑΤΕΣ ΚΑΙ ΣΤΟΥΣ ΕΣΕΡΟΥΣ ΣΤΙΣ ΕΚΛΟΓΕΣ ΣΤΗΝ ΕΡΓΑΤΙΚΗ ΚΟΥΡΙΑ ΤΗΣ ΠΕΤΡΟΥΠΟΛΗΣ	363-367
ΠΩΣ ΝΑ ΨΗΦΙΣΟΥΜΕ ΣΤΙΣ ΕΚΛΟΓΕΣ ΤΗΣ ΠΕΤΡΟΥΠΟ- ΛΗΣ; (Ποιὸν ἐξυπηρετοῦν τὰ παραμύθια γιὰ τὸν μαυροεκατονταρχίτικο κίνδυνο;)	368-374
ΠΡΟΚΑΤΑΡΚΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΓΙΑ ΤΙΣ ΕΚΛΟΓΕΣ ΤΗΣ ΜΟ- ΣΧΑΣ	375-376
ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΛΙΝΤΒΑΛΙΑΔΑ	377-379
Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΩΝ ΕΚΛΟΓΩΝ ΣΤΗΝ ΠΕΤΡΟΥΠΟΛΗ	380-385
* ΠΡΟΛΟΓΟΣ ΣΤΗ ΡΩΣΙΚΗ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ ΤΩΝ ΓΡΑΜΜΑ- ΤΩΝ ΤΟΥ Κ. ΜΑΡΞ ΠΡΟΣ ΤΟΝ Α. ΚΟΥΓΚΕΛΜΑΝ	386-395
Η ΔΕΥΤΕΡΗ ΔΟΥΜΑ ΚΑΙ ΤΟ ΔΕΥΤΕΡΟ ΚΥΜΑ ΤΗΣ ΕΠΑ- ΝΑΣΤΑΣΗΣ	396-401
ΤΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΩΝ ΕΚΛΟΓΩΝ ΣΤΗΝ ΕΡΓΑΤΙΚΗ ΚΟΥΡΙΑ ΤΗΣ ΠΕΤΡΟΥΠΟΛΗΣ	402-408
* ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΑΧΤΙΔΑΣ ΜΟΣΚΟΒΣΚΙ	

ΤΗΣ ΠΕΤΡΟΥΠΟΛΗΣ ΠΑΝΩ ΣΤΙΣ ΕΚΛΟΓΕΣ ΓΙΑ ΤΗ Π ΔΟΥΜΑ	409-410
ΜΕΡΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΓΙΑ ΤΙΣ ΕΚΛΟΓΕΣ ΣΤΗΝ ΕΡΓΑΤΙΚΗ ΚΟΥΡΙΑ ΤΗΣ ΝΟΤΙΑΣ ΡΩΣΙΑΣ	411-413
ΤΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΩΝ ΕΚΛΟΓΩΝ ΣΤΗΝ ΠΕΤΡΟΥΠΟΛΗ	414-422
* ΕΚΘΕΣΗ ΣΤΗ ΣΥΝΔΙΑΣΚΕΨΗ ΤΗΣ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΠΕΤΡΟΥΠΟΛΗΣ ΠΑΝΩ ΣΤΟ ΖΗΤΗΜΑ ΤΗΣ ΚΑΜΠΑΝΙΑΣ ΓΙΑ ΤΗ ΔΟΥΜΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΤΑΚΤΙΚΗ ΣΤΗ ΔΟΥΜΑ. <i>Σύντομο δημοσιογραφικό ρεπορτάζ</i>	423-428
Τελικός λόγος	427
—————	
Κατάλογος εργασιῶν τοῦ Β.Ι. Λένιν πού δέν βρέθηκαν ὡς τώρα (<i>Σεπτέμβρης 1906 – Φλεβάρης 1907</i>)	431
Κατάλογος ἐκδόσεων καί εργασιῶν, πού στή σύνταξή τους πῆρε μέρος ὁ Β. Ι. Λένιν	432-433
Κατάλογος εργασιῶν πού πιθανόν νά ἀνήκουν στόν Β. Ι. Λένιν	434
Σημειώσεις	435-491
Εὔρετήριο φιλολογικῶν εργασιῶν καί πηγῶν πού ἀναφέρει ἢ παραθέτει περικοπές τους ὁ Β. Ι. Λένιν	492-529
Εὔρετήριο ὀνομάτων	530-564
Ἡμερομηνίες ἀπό τή ζωή καί τή δράση τοῦ Β. Ι. Λένιν	565-572

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΣΗ

Ἡ πρώτη σελίδα τοῦ χειρόγραφου τοῦ Β. Ι. Λένιν «Σημειώσεις ἀπ' ἀφορμή τό 1ο φύλλο τῆς “Σοτσιάλ-Ντεμοκράτ”». – 1906	32-33
Ἡ Πρώτη σελίδα τοῦ ἐβδομαδιαίου περιοδικοῦ «Τέρνι Τρουντά», ἀρ. φύλ. 1, τῆς 24 τοῦ Δεκέμβρη 1906 μέ τό κύριο ἄρθρο τοῦ Β. Ι. Λένιν «Ἡ πολιτική κατάσταση καί τά καθήκοντα τῆς ἐργατικῆς τάξης»	211

Ἡ πρώτη σελίδα τοῦ χειρόγραφου τοῦ Β. Ι. Λένιν «Τά καθήκοντα τοῦ ἐργατικοῦ κόμματος καί ἡ ἀγροτιά». – 1906	216–217
Ἡ πρώτη σελίδα τῆς ἐφημερίδας «Προστίγε Ρέτσι» ἀρ. φύλ. 1, 14 τοῦ Γενάρη 1907 μέ τό κύριο ἄρθρο τοῦ Β. Ι. Λένιν «Ἡ ἐκλογική καμπάνια τοῦ ἐργατικοῦ κόμματος στήν Πετρούπολη»	255
Ἡ πρώτη σελίδα τῆς ἐφημερίδας «Ζρένιγε», ἀρ. φύλ. 1, 25 τοῦ Γενάρη 1907 μέ τό κύριο ἄρθρο τοῦ Β. Ι. Λένιν «Πῶς νά ψηφίσουμε στίς ἐκλογές τῆς Πετρούπολης;»	339

Τυπώθηκε τόν Αύγουστο τοῦ 1977
σέ 5.000 αντίτυπα.
Τυπ. φύλλα 38.

Copyright: Ἐκδόσεις «Σύγχρονη Ἐποχή ΕΠΕ»
Ζωοδ. Πηγῆς 16
τηλ. 3623 649, 3620 835

LENIN

•

QUANTA

14